Ø Demkó Klára

Stul. Budapesten 1898 febr. 7.
Rk. 4 felsőbb kányisk.
1916/17. II. elsőéves művész-
nőv. Glatz O.
1917/18 I. másodéves n. o.
1917/18 II. másodéves n. o.
1918/19. I. harmadéves n. o.
1918/19. II. " "
1929/20 I. harmadéves

Hortobágy - Papegyháza h. n. VIII.127

Dernkó Klára

1916/17 II. – 1919/20 I.

Ferkópszőmfőiskák

7 Tr. l.

		Kikiáltási ár pengőben
2004.	SZENTELTVÍZTARTÓ. Fajánsz, XVIII. száz. (Hibás)	12.—
2005.	TÁNYÉR. Fajánsz, feketével festett tájképpel. Holics. XVIII—XIX. sz. Hét, nem egyforma db	35.—
2006.	FÜLES KOSÁR. Fajánsz, mangánvörössel festett látképpel. Höchst bélyeggel. XIX. sz. eleje	25.—
2007.	TÁL. Porcellán, festett címerrel. (Javított.) .	5.—
2008.	TEÁSKÉSZLET, EGYSZEMÉLYES. Zöldmázú porcellán, aranyozott szegéllyel. Cseh, 1850 körül. (2 kanna, cukortartó fedővel és csésze aljjal.) (Apró hibákkal.)	25.—
2009.	TINTATARTÓ. Fajánsz, kékkel festett dísszel. 1737-es évszámmal	35.—
2010.	VIRÁGCSENDÉLET. Üvegre festett kép. (Hibás, törött.)	10.—
2011.	VIRÁGCSENDÉLET. Üvegre festett kép. (Hibás, törött.)	10.—
2012.	ÁDÁM ÉS ÉVA. Fehérmázú porcellán. Bécs, XVIII. század vége. (Törött, javított.) . . .	20.—
2013.	KAROSGYERTYATARTÓ. Porcellán, alakos díszítéssel. Potschappel. (Apró hibákkal.) . .	25.—
2014.	BONBONTARTÓ. Porcellán, lant alakjában .	30.—
2015.	OVÁLIS VÁZA. Csiszolt üveg	20.—
2016.	BOKÁLY. Cserép, népiesen festve	3.—
2017.	BUTYKOS. Sárgamázú cserép, népiesen festve, nyaka alakos dísszel. Készítette: néhai Demko Lajos, mezőkövesdi cserepesmester, 1885. (Hibás.)	15.—
2018.	TÁNYÉR. Fajánsz, kékkel festett dísszel. Altrohlau	4.—
2019.	TÁNYÉR. Fajánsz, népiesen festve. Altrohlau. 2 darab. (Egyik hibás.)	4.—
2020.	VIRÁGCSERÉP. Zöld-fehérrel festve. Népies .	2.—
2021.	BUTYKOS. Cserép, népies	1.—
2022.	TÁNYÉR. Fajánsz, népiesen festve. Altrohlau. 2 darab	4.—
2023.	KORSÓ. Zöldmázú cserép. Népies	1.—
2024.	FÜLES-BÖGRE. Cserép, népiesen festve . .	2.—
2025.	TÁL. Cserép, csipkés szélű, népiesen festve .	3.—
2026.	TÁNYÉR. Fajánsz, népiesen festve. Apátfalva. 2 drb	3.—
2027.	FÜLES KORSÓ. Cserép, népiesen festve. (Az egyik füle hiányzik.)	1.—
2028.	TÁNYÉR. Fajánsz, festett virággal. Apátfalva	4.—
2029.	TÁNYÉR. Fajánsz, népiesen festve. Altrohlau	2.—
2030.	TÁNYÉR. Fajánsz, népiesen festve. Apátfalva	2.—

Árverési Körlevél
1937 okt. 15-ről

		Kikiáltási ar pengőben
1980.	CUKORKATARTÓ FEDŐVEL. Fajánsz, feketével festett dísszel. Wiener, Werkstätte . .	4.—
1981.	VIRÁGCSERÉPTARTÓ VÁZA. Festett virágdísszel. Eichwald	25.—
1982.	TÁNYÉR. Fajánsz, nyomott képekkel. Francia, XIX. sz. első fele, 2 darab. (Az egyik repedt.)	5.—
1983.	NŐRABLÁS. Porcelláncsoport. Ludvigsburg. (Csekély hibával.)	300.—
1984.	TALPAS POHÁR. Csiszolt üveg, címerrel . .	40.—
1985.	GYÜMÖLCSTARTÓ KOSÁRKA. Porcellán, áttört és festett díszítéssel. Drezda	30.—
1986.	GYÜMÖLCSTARTÓ KOSÁRKA. Porcellán, áttört, festett és felrakott virágokkal. Drezda .	30.—
1987.	CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, domború, festett és aranyozott díszítéssel. Schlaggenwald. 1850 körül	25.—
1988.	TALPASPOHÁR. Szemcsés üveg, Mehadia fürdő maratott látképeivel. 1840 körül . . .	20.—
1989.	HENGERALAKÚ POHÁR. Tejüveg, Deák Ferencz képével. 1860 körül	8.—
1990.	FIÚ GYÜMÖLCSKOSÁRRAL. Fehérmázú porcellán. Bécs, 1840	15.—
1991.	CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, két angyal által tartott *N* monogrammal. Meissen. 1800 körül .	18.—
1992.	FIÚ PÁVÁVAL. Porcellánalak, Ludvigsburgi bélyeggel. (Javított.)	20.—
1993.	LEÁNY BÁRÁNNYAL. Porcellánalak, Ludvigsburgi bélyeggel	20.—
1994.	NEPTUN. Fehérmázú porcellánszobrocska. Bécs, XVIII. század. (Ragasztott.)	50.—
1995.	TÁNYÉR. Fajánsz, fest. díszítéssel. Delft. 3 drb	25.—
1996.	FIÚ HÁLÓVAL. Fajánszalak, Höchsti bélyeg. (Ragasztott.)	20.—
1997.	TÁNYÉR. Fajánsz, festett sárkánnyal. Blois .	6.—
1998.	SZEREZSÁN ÉS LEGIONISTA. Porcellánszobor. Bécs, 1850. (Kissé hibás.)	40.—
1999.	TÁNYÉR. Porcellán, festett és aranyozott díszítéssel. (Francia.) 2 darab	8.—
2000.	FIÚ KUTYÁVAL. Porcellánszobor. Höchsti bélyeg. (Kissé hibás.)	25.—
2001.	CSÉSZE ALJJAL. Porcellán, festett látképpel. Berlin, 1830 körül. (Alja kissé csorba.) . . .	20.—
2002.	TÁL. Fajánsz, festett virágdísszel. (Olasz) .	8.—
2003.	KÁVÉSKÉSZLET, EGYSZEMÉLYES. Porcellán, festett és aranyozott díszítéssel. Schlagenwald, 1850 körül. (2 kanna, cukortartó, csésze aljjal és tálca)	60.—

Az **Országos Széchenyi Kör**
Képzőművészeti Csoportja és a
Józsefvárosi Kulturális Központ Galériája
(VIII. József krt. 70.)
meghívja Önt
2003. szeptember 17-én,
17 órakor
megnyíló

VIZEINK

c. kiállítására.

Megnyítja:
E. Csorba Csilla
művészettörténész
a Petőfi Irodalmi Múzeum
főigazgató helyettese

A kiállítás megtekinthető október 1-ig
munkanapokon 10-17-óráig.

DÉMUTH ÁGNES

Kiállítók:

Boromisza Zsolt
Démuth Ágnes
Kóbor Jenő
Medveczky Ágnes
Medveczky Edit
Medveczky Miklós
Páll A. Enikő
Takács Tamás
Varga György

A Kamaraterem ben **Boromisza Zsolt**
web-oldala (www.bzs.hu)
elkészülte alkalmából
kamara kiállítást rendez.

M. D. K.

DEMKOVICS András festő

1715-ben Nagyszombati polgár

Garas XVIII. 24. - 213. l.

M. D. K.

DEMKOVICS András festő

Garas XVIII. ny. 17, 213. l.

M. D. K

DEMKOVICS mérnök

A Bau-Direktio alkalmazotta-
kint szerepel

Zakariás Gy. Sándor. Adatok Buda
építészetéhez a XIX. sz. első felében

Tanulmányok Bp. multjából XII.
Bp. 1957. 307. l

Dembovich

Név: . . . . . .

Szület ési év: . . . . . Hely: . . . .

Hol, mikor és kinél tanult: . . . .

Önálló kiállitásai: . . . . . .

Mely kiállitásokon vett részt: . . . .

Hol jelentek meg kritikák vagy méltatás

Terverhelte budapesti palota emeletét

Czagány István A budapesti palota barokk homlokzatának helyreállitása

Műemlékvédelem 1963 4 sz. 218 l.

Ké

Demkovich

– Hüppmann – Sàgody közösen kivitettek terveket 1820-ban a budai palota külső átalakitásához. Nem került kivitelre.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 214 kép.

35. l.

Demkovich

tervei: Magy. Orsz. Levéltár. Tervtár: Kereskedelmi Minisztérium I. /Régi jelzet V. 3./ gyüjteményében lévő tervek. A budai királyi palota tervrajzai /nagyrészt az Majózási Igazgatóság anyagából/. Budai tervek cimü boritékban:

„BT. 92. (hátoldalán) Fucade der Ofner k. Schlosses von Hüppmann und Ságodi J. M. dann Demkovich. i. 82-4M." (nyugati homlokrat).

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

185. l.

Építési és

Demkovich

1839-ben ismét terveket hívített a budai palota külső átalakítása-hoz. Nem került kivitelre.

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 214 kép.

194 l., 214 kép
35 l.

2.

Demkovich

tervei: Magy. Orsz. Levéltár. Tervtár: Kereskedelmi Minisztérium I. /Régi jelzet V. 3./ gyüjteményében lémő tervek. A budai királyi palota tervrajzai /nagyrészt az Hajózási Igazgatóság anyagából/. Budai tervek cimü borítékban.

„BT. 101. Entwurf zu Erneuerung der Facaden des Königlichen Schlosses zu Ofen. (Nagyudvari bomlokrat) Im Monate Február 1839 Entworfen Demkovich."

Czagány István: A budavári palota és a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Müszaki k., 194 l., 212 kép

185. l.

Építési és

Demkovics Sándor

épitész

XIX. század közepe

hamos tervrajza, iskolák,

templomok, oltártervezetek

falusi paplak stb. ♀

a MMÉE egylet tulaj-

dona.

MMÉE köze

1921. 255 l.

♀ egyebekkört az

ungvári premontrei

rend iskola és 800

pelhet befogadó

templomépit kezésének

tervrajzai

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

ELNÖK

BUDAPEST, IX. RÁKOS-UTCA 10
TELEFON: 82-5-95

1937.november 27.

Kedves Jenő !

Kiss Tibor müegyetemi adjunktus és megbizott előadó, kedves barátom, december közepe táján feleségével együtt két-három heti tartózkodásra Rómába érkezik, s az Intézetben szeretnének lakni. Kérnélek, légy kegyes számukra a szokásos kedvezményes téritések mellett lakást engedélyezni és biztositani. Abban a reményben, hogy ennek semmi akadálya nem lesz

Demkovics nolván M. Dk

Szobordisz-tés terve a kir. palotá-
hoz. 1839.

Gerő L.: A budai várpalota tört. 1541-től
napjainkig. Kluny. Bpest hűemlékeiből. Bp.
1955, 296

Demkovich,

Nováky, Sándody, Hüppmann és Franz Kaufmann által a budai palota „D" épülete dunai homlokzatához hérített tervek nem egyeztek meg az 1950 után a helyszínen feltárt 3. emeleti ablakkeret - megoldásokkal.

Czagány István: A budavári palota ésx a Szent György téri épületek. Bp. 1966. Műszaki k., 194 l., 212 kép

120. l.

Demmel Albert

pozsonyi aranyminek

l.

Horvmagyötv Bécsben

g. l.

Demmel Albert

aranyműves

Pozsonyból, 1847

Demmel Albert, aranyműves, Pozsonyból, 1847-ben iratkozott be.

lásd Fleischer Béla 36. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Demmel Albert, ötvöslegény; szül. 1825-ben Győrben. Az ötvösséget 1840—44-ig Steinmaszler József (l. o.) pozsonyi mesternél tanulta.

Mihalik József: Háromszáz év a pozsonyi ötvösség történetéből. *Múzeumi és Könyvt. Ért.* 1911. 146. l.

Demmer József

Fsto.

1. Művészet

1915. 240. l.

Megírva
Demer J.
alatt.

~~Browskoi rężsisak IX-81, 82,~~

M. D. K.

DENHER (Demer) József festő Kassa

1752-ben Kassán Schweeser Henriknée festőinas

1769 Kassa székesegyház Feck Ferenc szobrászszal szent síron dolgozik

Garas XVIII. sz. 213. l.

M.D.K.

DEMMER (DEMER) József festő

Garas XVIII. k. 213, 256. l

MDK

Demminger Mátyás, pallér

az egykori Erdödy-palota átalakitását végzi 1750-ben Nöpauer tervei szerint.

Müller Flórián Kápolna. c/el.1936. 40.sz.dolg.4-84.l. Müvtört. és Kereg Int.

M.D.K

Demminger Mátyás
nobrán

Ráckeresztúr r.k. templom há-
rom oltára, szószéke és keresz-
telőkutja.

Genth. Müeml. 1959 I. 279

Műv.oktatás.

Üvegfestésre oktatás. Demois iskola
Fürdő u.22.

Allgem.Handlungszeitschrift.1830.nov.6.
356.1.

Ø Demoiseaux

dandárnok had-
mérnök

l. Hadtört. Közl

1910. 537. l.

lásd még

Márki II. Rákóczi
Ferenc
III. kötet

M. D. K

DEMOISEAUX kadmérnök

Terv Munkács várának megerősítésére 1705.

az építkezést De La Mothe kadmérnök - ezredes felügyeletével megkezdték, 1708-ban Da La Fane kadmérnök befejtetje.

Gerő: Magyarországi várépítészet

Bn. 1955. 415.

Banfi Ricordi 161.l.

Cortona

Chiesa di S. Margherita.

Dipinto ritraente S. Elisabetta d'Ungheria. — Lavorato a tempera su tavola. Opera di Jacopo D'Empoli (1554-1640).

Montalembert, 405.

Fabriano

Chiesa di S. Maria del Buon Gesù.

140 *Dipinto raffigurante S. Giacomo della Marca.* — Il Santo in piedi domina la moltitudine varia che si affolla intorno ad un altare dipinto nel fondo. Quadro a olio su tela, del XVII secolo.

Giacomo della Marca operava in Ungheria negli anni 1436-1439 e 1451, in qualità di inquisitore apostolico.

D'Empoli Jacopo
Empoli, J. Jacopo

destra tiene un libro. Su un davanzale sono posati la mitria vescovile ed il cappello cardinalizio. L'affresco che porta l'iscrizione

BEATVS JOHANNES DOMINICI DE FLORENTIA
ARCHIPRAESVUL RAGVSINVS
ET
PRESBITER CARDINALIS
REGVLARIS VITAE IN ITALIA REPARATOR
AC
CENOBII HVIVS FVNDATOR
A. DOM. MCDVI.

fu eseguito intorno al 1560 da Francesco Mariani.

R. Badio, in Acta Sanctorum », tom. II Junii, p. 394; Salvi, p. XXI; Augustin Rösler: Card. Johannes Dominici O. Pr., Freiburg in Br. 1893, p. 62 (il quale asserisce come il ritratto portasse l'epigrafe in tali termini: Beatus Johannes Dominici de Florentia cardinalis et archiepiscopus Ragusensis et cenobii huius fundator An. Dom. MCDVI); Feretti, Chiesa e convento di S. Domenico, p. 49 (con riprod.); Odoardo H. Giglioli, Fiesole (« Catalogo delle cose d'Arte e di Anti-

Ø Demporal

lásd Temporal,

Domenico

alatt.

1933.	nov.	29.	11.	6500 –	
				24.400 –	
1933.	december	1.	1.	600 –	
1933.	"	1.	2.	1.200 –	
1933.	"	1.	3.	200 –	
1933	"	1.	4.	400 –	
1933	"	1.	5.	600 –	
1933.	"	1.	6.	5000 –	
1933.	"	1.	7.	8.000 –	
1933.	"	1.	8.	6.500 –	

Conseil azonkivül egy hat láb hosszu teknős békát is pillantott meg, melynek hátán, hosszában három éles ormó vonult végig; Aronnax tanár nem látta, de mikor szolgája leirta neki, a nagyon ritka lant-teknőczre vélt ismerni benne.

Ily szemlélődések s vizsgálódások közt haladtak, a már emlitett rendkivüli gyorsasággal. Csak egyszer, az első nap este felé lassult meg sebességök; megmondjuk miért. Épen Sicilia s a tunisi partok közt jártak. E szoros helyen a Jó-fok s a Messinai szoros közt, a tengerfenék csaknem hirteleni meredekséggel emelkedik; mintha fal vagy töltés volna emelve, oly magasan, hogy fölötte csak 8—9 ölnyi viz van, mig közvetlenül mellette mind a két oldalon épen tizszeres mélysége van a viznek. A Nautilusnak tehát nagyon kellett vigyázni, nehogy e tengeralatti szikla gerinczbe bele ütközzék s roppant sebességével összezuzza magát rajta.

Mintha csak egy földszoros kötné össze Afrikát Európával, — hasonló a két Amerika közti panamaihoz —, mely a viznek aránylag csekély alábbszállásával száraz maradna. Tegyük hozzá, hogy hasonló, vizszin alatti, emelkedés van Gibraltar és Ceuta között is, mely a geologia korszakban csakugyan száraz volt s a Földközi-tengert egészen bezárta, mielőtt az Atlanti-oczeán áttörte volna itt a gátat.

Az előbb emlitett tengeralatti gáton áthaladtukban, a csekélyebb mélységü vizben is folytatták szemléleteiket utasaink. A véletlen, vagy a tenger természete hozta-e magával, hogy most vizsgálódásaikat legnagyobb mértékben a puhányok vették igénybe; s Conseil, a maga pedáns osztályozásaival, az állatok e seregének csaknem valamennyi rendéhez és osztályához talált képviselőket.

A 16. és 17-dike közti éjjel, a sziklagerinczen áthaladva, a Földközi-tengernek mintegy második medenczéjébe ért a Nautilus, s ismét a mélységekbe szállt alá, melyek itt átlag 3000 méternyire tehetők. A tenger mélye itt, természeti csodák helyett, sokkal meghatóbb látványnyal lepte meg utasainkat. Az algiri partoktól kezdve egész a Provence partjáig, tömérdek tört hajó romjai lepték el a tenger fenekét. A Földközi-tenger e része olyan, mint egy nagy tó, de ugyancsak szeszélyes s viharos egy tó! Hullámainak árapálya szünetlenül változik; ma kedvező s szeliden csókolgatja partjait, holnap fölforr s eget-földet ostromol fölkorbácsolt hullámai ostorával. E mély vizrétegek közt átsuhantokban mennyi gazdátlan jószágot: tört hajók gerinczeit, szilánkba hasadt árboczokat, ágyukat és horgonyokat, kincses hajók szétszórt szállitmányait látták szanaszét heverve vagy egymásra halmozva!

S minél inkább közeledtek Gibraltárhoz: annál sürübbek voltak a tengeri szerencsétlenségekről beszélő romok a mélységekben. Volt hajó, mely — nem tudni miért: összeütközés, vagy sziklán kapott sérülés következtében-e? — ugy szólván függőlegesen sülyedt el, árboczostól, vitorlástól, mindenestől, magával sodorva az örvénybe nemcsak egész szállitmányát, hanem összes népét s utasait is. Mennyi rémes titokról beszélhettek volna-e hajóromok! Nem volt-e köztök az Atlas is, mely 20 éve, nyomtalanul elveszett s többé hirét sem lehetett hallani soha?

Végre 18-dikán hajnalban a gibraltari szoros közelébe érkeztek. E szorosnál kettős áramlata van a tengernek; egyik fenn, a viz-szinnél, a mint a magasb vizállásu Atlanti-oczeánból folyvást rohannak alá a vizek a Földközi-tengerbe, s igy az ebből amabba való kijutást oly végetlenül nehézzé teszik. De ha ennek egy ellenkező áramlat, a mélységekben, nem felelne meg, miután a Földközi-tenger az igy bele rohanó vizmennyiségnek s a folyamai által is nyert viztöbbletnek megfelelő kigőzölgéssel nem bir, azóta már rég magasabb vizállással kellene birnia s partjait is túl kellett volna lépnie: régóta következtették már, hogy a mélyebb vizrétegekben viszont a Földközi-tengerből az Atlánti-oczeánba kell visszaözönleni a viznek. E következtetés teljesen megfelel a valóságnak.

S a mélyen lenn járó Nautilus ez alsó áramlatot használta föl, hogy az Atlanti-oczeánba kijusson. Itt, közel a fenékhez rohant ki a gibráltári szoroson, s utasaink egy perczre megpillanthatták az elsülyedt Herkules-templom fölséges romjait, a mint mellettök elsuhantak.

Az Atlanti-tengeren voltak!

(Folyt. követk.)

UTAZÁS A TENGER ALATT: A hajó-romok.

Egyveleg.

— **Hugo Viktor Petrarkáról.** Vaucluse-megye főtanácsnoka: Saint-Martin meghivta Hugo Viktort is az avignoni Petrarka-ünnepélyre, ő azonban nem vehetvén részt abban, következő levelet intézett Saint-Martinhoz: „Páris, 1874. jul. 18. Igen tisztelt polgártárs! A nemes meghivás, melyet ön hozzám intézni szives volt, mélyen meghatott Fájdalom! nem tehetek annak eleget, mert nem hagyhatom el unokámat, ki csak most kezd lábadozni betegségéből. A megemlékezés, melyben ama derék déli demokráczia engem részesit, mely mintegy elővéde az általános demokrácziának, s melyre a világ mindig gondol, valahányszor a Marseillaise-t hallja, örömmel tölt el. A Marseillaise a dél szava, de szava a jovőnek is. Igen sajnálom, hogy nem lehetek körükben. Büszke lettem volna rá, hogy mindnyájok nevében üdvözölhessem megérkeztükkor ama lelkes olasz testvéreket, kik eljöttek, hogy Voltaire házájában ünnepeljék meg Petrarkát. De én a távolból is részt fogok venni az ünnepélyességekben, melyek a müvelt világ tekintetét magukra vonják. Petrarka egy sötétségteljes század fényköre, semmit sem veszit fényéből a haladás e világos delén, melyet XIX-dik századnak nevezünk. Üdvözlöm Avignont; Avignon e három nap alatt nagyszerü látványt fog nyujtani. Mondhatni, hogy itt találkozik Róma Párissal; Róma, mely Petrarkát megkoszoruzta, Páris, mely a Bastillet megrohanta; Róma, mely a költőket megkoszoruzza, Páris, mely a királyokat fosztja meg a koronától; Róma, mely az emberi gondolatot dicsőiti, Páris, mely azt szabaddá teszi. A két anyaváros ez ölelkezése nagyszerü. Két eszme ölelkezése ez. Semmi sincs meghatóbb és egyszersmind megnyugtatóbb. Róma és Páris a demokráczia szent kommuniójában testvéresülnek. Valóban szép. Örömrivalgásaik megadják az ünnepélynek teljes jelentőségét. Avignon, a pápák és a nép városa, egy darab föld a mult és jövő fővárosai között. Vauclusei férfiak, mi mindnyájan méltón képviselve érezzük magunkat két nemzetnek e nemzeti ünnepélyén. Igy alakul a szárazföld felséges foederativ köztársasága. E pompás népvegyülés az európai egyesült államok kezdete. Petrarka korának világossága, mely a szeretetből származik, — nagyon szép. Szeretett egy nőt és bámulatba ejté a világot. Petrarka a költészet Platója; birja azt, a mit a sziv subtilitásának lehet nevezni s egyszersmind a lélek mélységét is; szerelmes gondolkozó; költő, bölcsész. Szóval Petrarka sugárzó szellem. Petrarka, a mi ritkán szokott történni, szerencsés költő volt. Korában már megértették volt őt; oly előny, mivel sem Homér, sem Aeschylos, sem Shakespeare nem dicsekedhetett. Nem rágalmazták, se le nem nézték, se meg nem követték. Petrarkának része volt minden dicsőitésben: a pápák tisztelete, a népek lelkesedése, virágözön utjain, homlokán arany babér, mint a császároknak. Mondjuk ki az igazat, nem ismerte a szerencsétlenséget. Én elébe teszem az ő biboros köpenyének a bolyongó Alighieri Dante vándorbotját. Petrarkától távol állt ama bizonytalan tragikum, mely a költők nagyságát egy fekete csúccsal megkoronázza s mindig a lángész tetőpontját jelezte. Nem ismerte a gáncsot, bánatot, szégyent és az üldözést. Dante fölülmulja Pétrarkát dicsőségben és a számüzetés fölülmulja a győzelmet.“

— **Két óriási hid.** St.-Louisban e hó 4-én adták át a közforgalomnak a világ egyik legnagyobbszerü hidját, mely e városnál a Missisippi két partját összeköti. 1869. május havában kezdték meg e hid épitését. A mű az ivtartós hidak egyik remeke, három ivoszlopon nyugszik, melyek egymástól 515, illetőleg 497 lábnyi távolságra állanak s négy-négy kalapált aczélivnek szolgálnak támpontul. A hid 50 láb széles, s két emeletes; alsó emeletén van a sinut, a felsőn a közönséges szekérut és kétfelől gyalog ösvények. Az ivek legalacsonyabb része a legmagasabb vizállás fölött 50 lábnyira emelkedik. Hat millió dollárba került s a hidhoz tervezett alagut költségeivel együtt 10 — 11 millió dollárra fog rugni az összes épitési költség. A monumentalis mü elkészültének örömünnepét igen „fényesen“ ülték meg St.-Louisban, miről elég tanuságot tehet az, hogy nem kevesebb, mint 65 ezer font pyrotechnikus anyagot puffogtattak el a hid tiszteletére. — Az óriási New-York-Brooklyni lánczhidat az East-River fölött, melynek épitése egy időben megszakadt az épitész (Roebling) halála miatt, ismét tovább épitik. Az egyik toronyszerü hidoszlop már egészen kész s a másik is közel befejezéséhez. Följárója a legmagasabb házak fölött vezet a hidpályára.

— **Hogy lehet nagy vagyont szerezni?** Egy uri ember 4000 frt évi jövedelmet vallott be az adóhivatalnál. Egy mindenbe avatkozó szomszédja meg volt lepetve a pénz sokaságától s midőn jómódu szomszédjával találkozott, azt mondta: „Szomszéd, azt hallom, hogy 4000 frt jövedelme volt.“ — „Igen uram“, válaszolá a másik. — „Hogy tudott annyi pénzt szerezni?“ — „Könnyen, uram, 2000 frt tiszta jövedelmet azzal szereztem, hogy mindig csak a magam dolgát igazitottam; a másik 2000 frtot pedig azáltal, hogy a mások dolgába soha sem elegyedtem.“

— **A patkányok Párisban** a háboru óta ismét igen fölszaporodtak. E város, melynek 2360 utczája, 113 fasora, 229 temploma, 22 nagy szinháza, 31 magasabb tanintézete, 38 kórháza, 8 pályaudvara, 6 kikötője, 58 kapuja és 27 hidja van, patkányoknak is rendkivül bőviben van. Évenként a központi csarnokokban 30,000, a vásárcsarnokokban 190,000, a vágóhidakon 120,000, a mészárosoknál 40,000, a fűszerárusoknál 30,000, az egyes háztartásokban 900,000, a timároknál 100,000, a csatornákban 110,000, patkánymérég által 200,000 patkányt pusztitanak el, 100,000 darab amugy pusztul. Ez összesen közel két millió patkány, három millió életben marad; a „Correspondance Havas“ ez adata szerint, összesen öt millió patkány van tehát Párisban. Ebből a tömegből, egy-egy sorba tizet állitva, oly kolonnet állithatni föl, mely megszakitás nélkül elér Páristól Berlinig.

kodik. De mikor Reclus ott járt, borzasztó szárazság volt és a Veres-patakban alig volt annyi viz, hogy egy-két zuzó malmot kellő mozgásba hozhasson.

Az évenként itt nyert aranymennyiséget 450 kilogramm tiszta érczre vagyis több mint másfél millió frank értékre (900,000 frtra) teszik; de a kedvezőbb években, mikor a bányászok uj, gazdag erekre bukkannak, a nyert jövedelem a 10 millió frankot (6 millió forintot) is meghaladja. Nem ártana kiszámitani azt a mennyiséget sem, a melyet a munkásoknak még a legszemesebb fölvigyázás mellett is gyakran sikerül elcsenniök. Mikor a bányász legények déli ebédöket magukhoz veszik, könnyen oda csusztathatják kenyerökbe a fölfedezett nagyobb aranyszemeket s éber Arguszaiknak orra előtt nyelik le azokat; a többi aztán az ő dolguk.

Reclus gondosan megvizsgált minden bányát Veres-patakon s ugy találta, hogy azok még most is előkelő helyet foglalhatnak el Európa összes aranybányái közt, az uraliakat természetesen ide nem értve. Az egyik bányaüregnek, a hires Katrinczának, rendszertelen kup alakja van s 126 méter magas és több mint 38 méter széles. A vezető oly félő tisztelettel vitte őket be, mintha templomba léptek volna, s még beszéde is halk volt, a hogy ily szent helyhez illik. Hogyne, mikor e nyilásból annyi arany kikerült már, hogy akár egy kis világot lehetne rajta vásárolni!

Itt vannak közel a régi római bányák is, melyeknek kivágott üregei, falai és oszlopai távolról palotaromokhoz hasonlitanak, s ezért az oláhok a nagyobbik bányát Csetátye Mare-nak (Nagy-Város), a kisebbiket Csetátye Mika-nak (Kis-Város) nevezik. És ezek valóban gyönyörü emlékei a régi Róma nagyságának. Bámulatosan merész munkálkodás nyomai l'thatók itt mindenütt; roppant szinkörök, toronyalakra kifaragott sziklák, egymás fölött kiásott széles folyosók, fülkék s egész földalatti csarnokok és utczák foglalják el itt a helyet s minden oly hatalmas, oly gigantikus, hogy a mostani bányamüvek a régiekhez hasonlitva kisszerü vakond-turásoknak tünnek föl. Látszik, hogy e munkát nem egyik naptól a másikig tengődve folytatták, hanem oly hatalmas nép vállalkozott reá, mely a jövőt biztosnak tekinté a maga számára. S különben is a bányákat szegény rabszolgákkal müveltették, kiknek élete igen olcsó volt akkortájban. Ha ezeren kidőltek a munkából, jött helyökre ujabb ezer; volt a rómaiaknak elég.

A Detunáta ritka nevezetességü bazaltszikláját, hogyne látogatta volna meg utazónk, kit a geologiai különösségek annyira érdekeltek. „Már messziről szemünkbe ötlött," irja Reclus — „a világhirü Detunáta-szikla, de minthogy eddig csak lejtős oldalát láthattuk, egyszerü, jelentéktelen dombnak tünt föl előttünk. De mikor egy erdőből kiérve, hirtelen a bazalt oszlopok lábainál álltunk, a meglepetés fölkiáltását nem tudtuk visszafojtani. A szikla, mely körülbelől 100 méter magas, felső részén kissé előre hajlik s valamennyi egyes bazaltoszlop előre görbül; az egész tömeg ugy tünik föl, mint valamely óriási hullám, a melynek hirtelen abban a pillanatban kellett állva maradni, a mikor össze akart omlani. A szikla-oldalról számtalan sok egyenes szögben ketté tört bazaltoszlop hullt alá a fenyőfák közé. Valószinü, hogy az egész hegy a Detunáta (Villámsujtott) nevet azoktól az összetördelt bazaltoszlopoktól nyerte, a melyeket, a mint látszik, csakugyan a villám döntött le a többiek közül. Az ott lakók e sajátságos képződésü bazalt-sziklát egy óriási hegedühöz is hasonlónak képzelik s ezért sokan „Fekete kőhegedünek" nevezik azt."

Reclus ezután Déván és Vajda-Hunyadon át a regényes Hátszeg-vidékére utazott s utleirásának közlését megelőzve, a mellékelt két rajz tárgyát mi is arról a vidékről vettük.

Egyik egy régi római mauzoleumot (sirbolt) mutat, melyet a rómaiak Longinusnak épitettek. Az épület északnyugoti oszlopán egy római fölirat olvasható, mely a fenebbi állitásnak ad igazat. E diszes épület ma oláh templommá van átalakitva, mely „demsusi templom" név alatt igen ismeretes a hazai, sőt a külföldi régészek előtt is. A templom, mely gyümölcsös kert és temető közt egy dombon emelkedik, hazánk egyik legrégibb és legbizarrabb épülete, bár mostani terjedelme oly kicsiny, hogy alig telt ki belőle a szerény falusi oláh templom. Egy része rom, körülte régi és ujabbkori kopott föliratu sirkövek s tördelt oszlopok és oroszlánok hevernek. Az épület közepéből a templom nagyságához képest óriási torony emelkedik s a tornyot és templomot nem zsindely vagy cserép, hanem faragatlan kőtáblákból készült boltiv fedi. A torony a templom zöménél ujabb épitészetü s hihetőleg a keresztyénség első századaiból való.

Másik rajzunk az Erdély nyugoti bányahegységei közt élő oláh nép viseletét tünteti föl. Reclus „Riu de Mora" faluban (a magyarok Malomviz-ében) leste el az ottani oláhok életmódját, szokásait, s ott látta őket először ünnepi öltözetökben. „E napon ünnep volt a faluban. Vidám gyermekek futkároztak a réten, mások meg a füzfák árnyékában a patak mellett játszadoztak. A nők teljes ünnepi diszben épen akkor jöttek ki a templomból s különös csodálkozással kandikáltak reánk, boldogok lévén maguk is, hogy láttuk őket, mert öltözetök csinosságát nagyban emelték arczuk kellemes vonásai. Erdély eme részeinek oláh női sokkal több izléssel és ügyesebben öltözködnek, mint más vidékeken lakó testvéreik. A kékkel és vörössel himzett katrincza, melyet derekuknál megkötnek, hosszu rojtban végződve libeg szoknyáik körül." A férfiak öltözete szintén igen csinos és Reclus csak azt sajnálja, hogy ez a szép viselet arra van itélve, miszerint azt előbb-utóbb a német parasztok idomtalan, köznapias viselete szoritsa ki helyéből.

(Vége következik.)

Utazás a tenger alatt.

— Második rész. —

V. Fejezet. — Negyvennyolcz óra a Földközi-tengerben.

A Földközi-tenger, a tengerek e legkékebbike, a héberek „nagy tenger"-e, a görögök „tenger"-e, a rómaiak „mare nostrum"-a (a mi tengerünk!) narancs és füge- berkektől, kaktuszoktól, tengeri fenyőktől koszoruzva, körüllengve a myrtus-illattól, durva sziklatömbök falai közé zárva, tiszta és átlátszó léggel teli, de a föld belsejéből kitörő tüzek által folyvást nyugtalanitva: valódi csatatér, melyen Neptun és Plutó még most is küzdenek a világuralom fölött.

De bármily érdekes is e tenger: utasaink alig vethettek futó pillantásnál többet reá. Nemo kapitány nem is mutatta magát előttök, ki sem pillantott zárt rejtekéből, látni sem akarta e körülfekvő partokat s szigeteket, melyek minden pontja annyira fájdalmas emlékkel — s tán keserü bűnbánattal — tölthette el lelkét. Csak sietett innen minél előbb szabadulni. S parancsára a Nautilus oly eszeveszett gyorsasággal haladt, mint a rohanó gőzkocsi, melynek ablakából a távoli vidékek körben forgását látjuk, de a közvetlen közelben levők alig észrevehetőleg rohannak el szemeink elől. Hatszáz mértföld hosszu vonalat futott meg a Nautilus tenger alatt — kétszer huszonnégy óra alatt. Február 16-kán reggel indultak el Görögország partjaitól s 18-án napfelköltekor haladtak át a gibraltári szoroson.

E két nap tehát alig volt egyéb a szemlélőknek, mint gyorsan forgó képek föl- és eltünő panoráma- látványa. S szünetlenül a viz szine alatt tartózkodván, (hogy is merték volna mutatni magukat ez annyira járt tengeren?) maga e látvány is csak a vizek belsejére s lakóira szoritkozott. Az óránként 40—50 kilométernyi őrült gyorsaság mellett természetes a kanadai kisérletéről szó sem lehetett (mert ki vetné le magát egy teljes sebességgel rohanó vasuti mozdonyról), de Aronnax tanár s az ő tudós szolgája Conseil barátunk egész lélekkel merültek el a halak s egyéb vizi állatok szemléletébe. Naphosszant a vaslemezeitől megszabaditott üvegfalnál ültek s bámultak ki a tengerbe.

Ott uszott, nyüzsgött, rajzott a megszámlálhatatlan halak sürü csoportja, majd körül rajongva a sebesen elvillanó hajót, versenyre csábitva annak gyors futásától, elmaradozva tőle, meg-megvakitva erős villanyfényétől, meg-megütődve kemény vas oldalaiban. Itt ficzánkolt egynehány, fölöl hosszu orsóhal, e minden tengerben honos s minden égalj alatt magát jól találó eleven faj; mig az oxyrhingák, a ráják egyik faja, öt láb hosszu, fehér hasu, pettyes szürke hátu halak, melyek ugy usztak a vizen mint egy darab fa, mit csak a viz sodra hajt, maga nem segit magán. A tiztizenkét láb hosszu barnahátu czápa sem hiányzott, melytől a buvárok különösen félnek, mert hamar bekapja egyik-másik tagjokat; ha más prédára nem akadnak, egymást támadják meg s falják föl. A tengeri róka nevü halak (nevét hegyes és élesszaglásu orrától vette,) mint halvány kékes árnyak suhantak el a hajó mellett. A spár- vagy durda-fajok, négy-öt láb hosszusággal, ezüst s azur-szinekben ragyogó pikkelyeikkel, gyorsan föl-fölvillanó szép látványt nyujtottak; a régiek Vénusnak szentelt halnak tartották. Kisebb rokonaik, a csinos aranyhalak, melyek egyaránt szeretik az édes és a sós vizet s a tenger óriási medenczéjétől kezdve, a kerti kis halastóig, sőt a szobabeli üveg gömbig mindenütt jól érzik magukat. Majd fölséges tokok, kilenczetiz méternyi hosszuak, csapdosták hatalmas sarkukkal az üveg ablakot, mintha bántaná őket, hogy onnan nézik s ezzel mintegy korlátozzák szabadságukat. Hasonlitanak termetre és alakra az emberevő czápához, de nincs oly rettenetes erejök; minden tengerben meglaknak; az óczeán vagy a földközi, mindegy nekik; sőt tavaszfélen, ha az ívás idejét érzik, fölmennek a nagy folyókba, Volgába, Dunába, Elbébe, Oderába, Rajnába, Loire-ba, Póba s ott apróbb vizi halakkal élnek, mig lerakják ikráikat. Bár a porczogósak közé tartoznak, husok rendkivül izletes, s azért nagyon is kapósak; a Lucullus lakomáitól kezdve minden asztalnak diszére szolgálnak.

De annyi halfaj közt talán egy sem volt, melyet utasaink kényelmesebben szemügyre vehettek s tökéletesebben megvizsgálhattak volna, mint a kékes fekete hátu, ezüstös hasu, s hátuszonyaikkal aranyfényben csillogó makárféle tintahalak, melyek rendkivül gyors és kitartó úszók levén, a hajókat szeretik kisérni s fél nap is elkisérik, ha egynek nyomába akadhattak. Még a Nautilus óriási sebességével is versenyeztek több óra hosszant s ugy követték mint egykor a Lapeyrouse hajóját. Valóban a gyors uszásra vannak teremtve; vékony fejök, gyöngén szélesbülő, orsó-módra alkotott hosszukás testök, s aránylag erős uszonyaik, azt lehet mondani: minta-hallá teszi. Háromszöget alkotó csoportban usznak, mint a költöző darvak őszszel, s a sort soha sem rontják meg egyenetlen sebességgel, a miért a régiek azt mondták rólok, hogy értik a mértant és a stratégiát. S még sem kerülhetik el a Földközi-tenger parti halászainak, különösen a provence-iaknak hálóit és cselvetéseit.

De ki győzné mind elsorolni, avagy csak névszerint is a Földközi-tenger valamennyi halát, melyeket e két nap alatt Aronnax fölismert és Conseil determinált? Az ormós- és a pöttyes angolnát, a tenger e sikamló kigyóit; a gadócz különböző fajait, az érdekes csikos gadóczot, mely ugy uszkál a vizen, mint valami álga s szinte tévelybe hozza még a természettudóst is, állat- vagy csak gyalomvolta felől; a csinos fecske-halat, melynek egyik faját a régiek lantos halnak nevezték, mert hosszu orrán két háromszögü lapos csontban a Homér-korabeli lant alakját vélték fölismerni; mig a másik, ollós farkával s gyors és egyenletes uszásával igazán megfelel a fecske névnek.

S pedig mennyi, száz meg száz fajt nem is láttak még! Rohamos utjokban nem is jöhetett minden elejökbe, sokat, a mi talán jött is, elfutott figyelmök.

De mondani sem kell, hogy bár a túlnyomó többséget a halak tették, volt köztök elég alsóbbrendü, a puhányok, gyürüsök, tengeri pókok és rákok fajából is, le a legalsóbbakig, melyek már a növényállatokkal, a zoophytekkel érintkeznek; s ellenben a tengeri emlősök rende sem hiányzott egészen. Ott volt az Adriai-tenger nyilata táján két vagy három nagyfejü busa-szökető, a fizéter-fajból, hátukon hatalmas úszonyokkal, nehány delfin a gömbfejüek fajából, a Földközi-tenger sajátjai; fejök előrésze világos csíkokkal van tarkázva; egy csapat fehérhasu s feketehátu fóka, az ugynevezett „barátok" fajából, mert csakugyan olyanok, mint valami három méternyi dominikánusok.

a népesség többi részével teljesen összevegyültek. Csupán egyetlen szokás emlékeztet még a régi német befolyásra: nászlakomák alkalmával nem a házi gazda, hanem a meghivott vendégsereg vásárolja meg a mulatságban elfogyasztandó bort.

„E csunya szokást leszámitva, mely a többi kerületekben lakó magyarokat boszusággal tölti el, Toroczkó lakóinak egyéb szokásai előnyös ellentétet képeznek az ország többi lakóinak szokásaival. Nálok a nőket jobban tisztelik s azok több szabadságot élveznek; a közoktatás is átalánosabban el van terjedve; majd mindnyájan, férfiak és nők egyaránt, tudnak olvasni, irni, számolni és ismerik hazájok történetét; a magyar nyelvet itt majdnem irodalmi tisztaságában beszélik s legfőbb erényök a munkaszeretet.“

Reclus hosszasan leirja Toroczkó házainak külalakját és belső berendezését, lakóinak józan, kényelmes életmódját, sajátságos öltözködését s nemzedékről nemzedékre szálló pipereczikkeit, végre az átalános müveltséget és jóllétet, a melyet utazónk természetesen a toroczkóiak szorgalmának és munka-kedvelésének tulajdonit.

A milyen jövedelmező lehetett régente a vastermelés Toroczkón, épen oly gyarló jövedelemforrást képez az mostanában. Utazónk legalább következőleg ir arról: „A város gazdagságának és jóllétének előidézésében a régi módi vasbányászatnak jelenleg csak igen csekély része van. Volt alkalmunk meglátogatni a környékbeli apró vashámorokat, de azoknál valami gyarlóbbat már képzelni is alig lehetne: körülbelől ilyenformán készithetik a vasat Afrika belsejének néger kovácsai. E valóban kezdetleges ipartelepek láttára, melyek századokon keresztül egészen mostanáig fenn tudták tartani magukat e félreeső vidéken, érteni fogjuk, hogy mily óriási a szokás hatalma: a fiu ott és ugy dolgozik, a hol és a hogy apja és nagyapja dolgozott; makacsul ragaszkodik a századok előtt kikezdett sziklához és gyakorlatba vett művelési módhoz, még akkor is, ha jövedelme a lehető leggyarlóbb, s más munkával jobban boldogulna; csupán egy forradalom vagy pedig a legvégső szükség lenne képes kiragadni e hagyományos ósdiság körmei közül.

„Jelenleg a legtöbb hámor fenntartási és művelési költségei jóval tulhaladják a jövedelmet s az elhagyott bányahelyek száma évről évre szaporodik. Csak egy nemzedék életideje alatt kétharmadára szállt le az érctermelés; 600 tonnáról 200 tonnára esett és előbb-utóbb meg fog szünni végképen, ha csak a művelés módját gyökeresen át nem alakitják s az érczet kevesebb költséggel nem igyekeznek értékesiteni. Toroczkó lakói, e tekintetben okosabbak lévén szomszédaiknál, máris azon törik fejöket, hogy a hanyatlásnak indult régi keresetmódot valami czélszerübbel és jövedelmezőbbel cseréljék föl s most már nagyobbára gyümölcstermeléssel foglalkoznak. Mint jeles földmivelők is elég jó hirben állanak és gabonájok legszebb és legsulyosabb egész Erdélyben. Vajha vidékök befásitásával is foglalkoznának s visszaszereznék tájaiknak azt az üde zöld szinezetet, a melytől azokat barbár módra folytatott bányászatuk századoknak hosszu során keresztül oly kegyetlenül megfosztá!“

Toroczkó mellett kelet felől egy hegy emelkedik, mely az ország történetében jelentékeny szerepet játszott. Ez a hegy a Székelykő. Tetején hajdan várkastély állott, a melyet a XIII-ik században a mongolok huzamosabb időig ostromoltak. A legvégsőbb szükségre jutott védelmezők már épen meg akarták adni magukat, mikor a székelyek, a Kárpátok völgyeiből segélyökre sietve, hirtelen megjelentek s az ázsiai tatárcsordákat megfutamitották. E győzelem óta Székelykő a derék szabaditóké lett s ama kőfalromok, melyek a hegy csúcsát koronázzák, az általok emelt épületek maradványai. A győzelem napját most is megünneplik Toroczkó lakói, a kik őseik szokását követve föllobogózott magas póznákat állitanak föl, hasonlóan ama földbe tüzött lándsákhoz, melyek régente az elesett harczosok sirját jelölték.

A történeti emlékek után a hegynek főleg földtani képződése s annak megfelelő külalakja érdekelte utazónkat s e tekintetben kimeritőleg irja le azt. A hegy tetejéről Toroczkó-Szt-Györgyön keresztül jött le az utitársaság, a mely csinos kis falu a róla elnevezett hegyszoros északi bejáratától nem messzire fekszik. Az itt látható két vár hajdan egy oly család birtoka volt, mely Toroczkó lakóival szüntelenül hadilábon állott; a várak ma már természetesen romokban hevernek. Az egykor hatalmas feudális székhelyből, mely a dombtetőn emelkedik, ma már csak egy romlatag torony áll még fenn, mig a sikságra épitett kéjlak most is az a megszenesedett alaktalan romhalmaz, melylyé 1849-ben az oláhok tették. De a kies falu környékét igen érdekessé teszik azok a kis barlangok, melyek a Bedellő-hegy oldalában nyilnak.

A mint Reclus az Aranyos völgyén föl nyugot felé haladott, a táj mind szebbé s vadregényesebbé kezdett lenni. Különösen megragadta figyelmét egy átfurt hegy, a melyen a Buvó-patak buvik keresztül. Reclus, ki utazásában főleg a földtani szempontokat vette figyelembe, szivesen fölmászott volna néhány különösebb képződésü mész-, trachyt- és bazaltsziklára, de a sziklák oly meredekek, a nyári napok pedig oly melegek voltak, hogy minden kedve elmult az ilyetén tudományos expedicziótól. Ez okból az utitársaság közös akarattal elhatározta, hogy inkább kocsiban fognak Offenbányába menni az Aranyos völgyében tova kigyózó nagy országuton, mintsem a Buvó-patak sziklavölgyében botorkálva árkonbokron és bizonytalan hegyi ösvényeken át igyekezzenek a hátralevő utat megtenni.

VII.

Offenbánya. — Az aranybányák. — Lupsa és a kholera. — A pópa korcsmája. — A verespataki aranymosások és bányák. — Csetátye. — A Detunáta

„Offenbánya, az aranyváros“ — irja Reclus — „nevetőbb, kellemesebb völgyben fekszik, mint Toroczkó, a vasváros. A folyó felé apró hegyi patakocskák rohannak le a völgy két oldalán zuhatagokban és vizesésekben; a gyorsan tovaillanó viz szélét nagy nyár- és fűzfák szegélyezik; a házak és kunyhók rendetlenül szétszórva feküsznek a sikságon és hegyoldalon. A környező hegyek csúcsai felé itt-ott még valóságos őserdők maradványai is láthatók, a mi pedig valóban ritka csoda Erdély e vidékén, villámsujtotta öreg fáikkal, vénségtől korhadozó bükk- és fenyőfáival, sokféle faju törzseivel, melyeknek lombozata bizarr vegyületet képez.

„Az utazók igen jól teszik, ha megállapodnak Offenbányán, hogy szebbnél szebb völgyeit és trachyt hegyeit meglátogassák; de a mi az aranybányákat illeti, melyek a várost a középkorban oly hiressé tették: azok ma már csak a mult emlékei közé tartoznak. Elmultak azok a szép idők, mikor a munkafölügyelők, miként a hagyomány regéli, aranytányérokon lépdelve jártak a templomba. Egy ide való ember a bányák mostani állapotáról a legtisztább fogalmat szerzé nekünk, midőn gúnyosan mondá, hogy a környék összes bányászata nyolcz egyént, t. i. négy bányászt és négy fölesketett ellenőrt foglalkoztat.

Reclus Offenbányáról tovább utazva, nem győzi eléggé magasztalni a szebbnél szebb tájrészleteket, a melyeknél szebbeket régóta nem látott. „Minden idyllinek látszott itt, a vidék is, a lakosok is; sőt még a temetők is ünnepies arczot öltöttek magukra, mert a templomok körül nagy számmal fölállitott rudak tetején fehér lobogócskák lengedeztek. Egyik utitársam megmagyarázta ez ünnepi zászlók jelentőségét s akkor aztán mindjárt nem oly vidámnak tünt föl előttem a vidék. Valahányszor fiatal ember hal meg, sirján kis lobogóval ellátott magas rudat állitanak föl, hogy a zászló lengedezésével mintegy jelképezzék azt a vidámabb, szebb hazát, melybe a halott elköltözött, s a hol — más alakban ugyan — de mégis folytatja életét. Igy akarja ezt a régi dák szokás, melyet vallásos kegyelettel napjainkig megőriztek. A többi halottakat nem tisztelik annyira: csupán egyszerü fa keresztekkel jelölik meg sirjaikat! De mily nagy volt az uj keresztek és lobogó fehér zászlók száma! A sirok ujaknak látszottak. Az egy Lupsa, hol megállapodtunk, nehány hét alatt összes lakosságának több mint ötödrészét veszité el a kholerában.

„S mégis ugy látszék, hogy az oláh parasztok, kiket a borzasztó csapás oly nagy dühvel üldözött, édeskeveset törődnek az egészszel. A legnagyobb hidegvérrel beszéltek róla, nyugodt hangon számlálták elő barátaik és rokonaik csoportját, kiket a halál elragadott közülök. Az élet ugy sem valami nagy élvezet rájok nézve s a haláltól nem igen szoktak irtózni. Hanem az ellenkezőre is hallottam példákat idézni. Egy faluban Kolozsvár környékén egy fiatal leány azt álmodta, hogy nem rég elhalt nővére átölelte nyakát, hogy őt magával vigye. A gyerek, álmából fölrettenve, anyjához futott, ki annyira megijedt, hogy tanácsért a szomszédban lakó javasasszonyhoz ment. Ez azonnal kisütötte, hogy az elhalt leány vampyr; anya, leánya és barátnője tehát azonnal siettek a temetőbe, kiásták a halottat és szivét hegyes karóval keresztül szurván, arczczal lefelé fektették a leányt s ujra betemették.

„Bisztura faluba érkezve, hol az éjet tölteni szándékoztunk, alkalmunk volt meggyőződni, hogy a lakosok mi mindent el nem követnek arra, hogy a kholerának minél több dolga legyen. A korcsma ivó-terme tömve volt ivókkal, dalolókkal és tánczolókkal. A lárma iszonyu volt s a levegő kiállhatatlan; de reméltük, hogy egy tiszta szobácskát mégis kaphatunk s a pokoli zaj is majd csak megszünik éjfélig. Hiu remény! A korcsma egy pópáé volt, ki maga visszavonult a legbelső szobába szent képei közé.

„De hát mondjátok meg neki, hogy éhesek és fáradtak vagyunk!“

„Lehetetlen. Ha imádkozik, nem szabad háborgatni; ha pedig alszik, nem akarjuk felkölteni.“

„Csakhogy ebben az ördögi lármában sem imádkozni, sem aludni nem lehet! Mondjátok neki, hogy idegenek akarnak beszélni vele. Ha már pap, ismernie kell a vendégszeretet kötelességét.“

Embereink kérlelhetetlenek voltak. Éjnek idején tovább kellett utaznunk s csak igen későn érkezhettünk meg Topánfalvára, hol egy magyar vendéglős szivesen fogadott bennünket.“

Alig nehány kilometernyire Topánfalvától kezdődik az aranymosások vidéke. Az Abrud folyó partján apró kunyhók láthatók s a folyó vizétől hajtott zuzó gerendák ugyancsak tördelik a hullámok által oda hordott aranytermő köveket. Különben az erdélyi aranymosók hiréből sem ismerik azokat az ügyes készülékeket, a melyeket Kalifornia aranybányászai használnak. Most is az a régi és kezdetleges művelési mód van itt használatban, melyet valamikor a dákok találhattak föl. Reclus igen érdekesen irja le az aranymosás valóban egyszerü műtétét, de utazónk leirását fölöslegesnek tartjuk itt hosszasabban ismertetni, mert olvasóink nagy része hihetőleg ugy is eléggé ismeri azt. Egy zuzó malom tulajdonosa megmutatta Reclusnek az egész mesterséget; noha eleinte vonakodott, mintha félt volna, hogy eltanulják nagyszerü találmányát. Az öreg oláh azt mondotta utasainknak, hogy ez a foglalkozás neki havonként 10—40 forintot jövedelmez, a szerint, a hogy a jó szerencse hozza magával; egyszer az is megtörtént, hogy egy hét alatt 12 forintot keresett, hanem átalán véve a havi kereset még a 20 forintot is alig haladja meg.

A magyar kormány nagyszerü bányatelepe a lehető legalkalmasabb helyen fekszik az Abrud és Veres-patak völgyeinek egyesülésénél, mely utóbbi folyócskát utazónk Erdély Paktolusának nevez. Az itteni bányaberendezés nagyon előnyös ellentétet képez Offenbánya romlatag bánya-épületeivel. A fölszerelés teljes és a modern tudomány legujabb vivmányainak tekintetbe vételével készült. S hogy mindamellett is e jól berendezett üzlet mily keveset jövedelmez, a magyar pénzügyminiszter üres pénztára leginkább megmondhatná. A hogy azon a vidéken széltére beszélik, az a 2000 tonna ércz, melyet a veres-pataki nagy bányatelep földolgoz, alig állit elő annyi aranyat az állam számára, mint a szegény oláh bányászok aranymosó teknői.

Közvetlenül a bányatelep közelében következik a szegényes kunyhók ama beláthatatlan hosszu sora, mely az oláh lakosok által Oppidu de Rossia-nak nevezett Veres-Patak városát képezi. Az alsó városrész apró zuzdákból áll, melyek a kis patak mentén s a mesterséges apró csatornák hosszában festői csoportokat képeznek. Az egész völgyben a legnagyobb élénkség ural-

E házasság sok pénzt fog elvinni tőle s neki azontul sokkal jelentéktelenebb társadalmi helyzete lesz, a melyben talán egy vak leánynyal kellend élnie. . . . De kövessük Theodort a postahivatalba, hol nehány külföldre szánt levelet adott föl, s azután haza sietett pompás könyvtárába és — Penelopehoz! (Folyt. követk.)

fedeztetése előtt Európa népeinek leggazdagabb kincstára volt. A völgy bejáratát, e valóságos diadalkaput, egy mesterséges nyilás képezi, melyet a mérnökök véstek a porphyr sziklába az itt elvezető ut számára. A folyótól északra látszó gulaalaku sziklát Leánykőnek nevezik egy fiatal herczegnőről, kit a tatárok egy római castellumba szoritottak s kinek éjjel sikerülvén a várból kiszöknie, ama meredek szikla tetején talált menhelyet. Ez a fiatal hermagában: de az ottani lakosok ember-emlékezet óta csupán a vasbányákat müvelik. Ennek az iparnak köszönhették ők századokon át föltünő jóllétöket és legdrágább vagyonukat: a szabadságot. Mint bányászok, fegyverkovácsok és gazdasági szerszámok készitői korán szereztek kiváltságot arra, hogy maguk kormányozhassák önmagukat.

„Mialatt fogatunk csak nehezen és lassan vánszorgott föl azon a meredek uton, mely az

HÁTSZEGVIDÉKI ROMÁN NÉPVISELET.

Erdély bányavidéke.

(**Reclus** uti jegyzeteiből.)

VI.

Az Aranyos völgye. — Leánykö. — Toroczkó; története, lakói és aranybányái. — A Székelykö. — Toroczkó-Szent-György. — Buvó-patak.

Tordát elhagyva Reclus az Aranyos völgyén fölfelé folytatta tovább utját „ama hires bányavidékre“ — irja — „mely Amerika föl-

czegnő féligmeddig tündér lehetett, hogy ellenségeit oly könnyedén elvakithatá s e sziklacsúcson ugy el tudott rejtőzni, hogy az üldözők nyomát veszitették.

„Az Aranyos völgyének Tordához legközelebb eső bányacsoportozatát a toroczkói bányák képezik, melyek a folyótól délre egy oldalvölgyben vannak elrejtve. A mint látszik, e vidék hegységeinek sötét kebele számtalan sok higany-, ón- és ólomfényle-réteget rejt

Aranyos irányát követve, a Székely-kő lábainál kanyarodik fölfelé, egyik utitársam röviden elmondá e bányaközség történetét. A környék bányáit már a X. században kezdte művelni egy magyar telep, hanem a lehető legkezdetlegesebb módon; az első állandó vasöntődéket az Eisenwurzel vidékéről oda került osztrák települők állitották föl. Ezek az ügyes bányászok csakhamar összebarátkoztak a vidék lakóival, elfogadták a magyarok nyelvét és szokásait s a

tos is volt mindig. Reszkető ujjakkal kapkodván a távozó nagyság — egy csinos arcz — után, Gordon asszony a női sziv gyarló oldalának élő példája vala. Szépsége és önzése fiatal korában oly férjet szerzett számára, milyenről nem is álmodott. Miután elvesztette és Európába ment, kissé még a vén dühöngő Sir Guyt is lecsillapitotta. Itthon számos megbizhatatlan imádja volt, a többek közt — miként susogták — Theodor atyja is (a kit mi az öreg VIII-ik Blackburn Henriknek neveztünk, gyakori menyegzőiről). Ő az epedésnek félreismerhetetlen árnyait hagyta Gordon asszony hogy Gordon asszony nem szerette Mabelt. Tulajdonképen egyik leányával sem sokat törődött, de különösen Mabelt sohasem szerette és sohasem értette meg. Sehogysem tudta fölfogni és megszeretni azt a nemes, szélesebb látkörü természetet, a mely annyira különbözött az övétől. De Blackburn Theodor iránt mély tisztelettel viseltetett. Nagy gazdagsága, régi neve s talán az a tova tünni nem akaró bánat is, hogy nem lehetett mostohaanyjává: mindez közreműködött arra nézve, hogy Theodort ő előtte fontos egyéniséggé tegye. Mabel iránt tanusitott barátsága uj és váratlan az ősi yule-log (karácsonyi kandalló) mellett fogjuk eltölteni — miként az a kedves Washington Irwing mondaná. A mi engem illet, nagyon félek a téli utazástól, hiszen oly finom, gyönge vagyok! De hát kötelesség, tudja ön Theodor — és a kötelesség drága gyermekeim bármelyikéért akár Kamcsatkába is elvihetne, miként ön jól tudhatja —« Theodor szemeiben valami azonnal félbeszakitá beszédét, maga sem tudta elképzelni, hogy miért. Azt sem tudta megmagyarázni magának, hogy egy órai beszélgetés után, melyet Theodorral folytatott, miért változtatta meg minden tervét

DEMSUSI TEMPLOM HÁTSZEG VIDEKÉN.

egész lényén, selyemfürtü fiatal fején és rózsás arczán.

De Blackburn Penelope rögtön felérte észszel a dolgot s megmenté papáját attól, hogy »negyedszer is bolonddá tegye magát.« No de hisz' ezek már nagyon régi dolgok.

Igy, bár még csak reggel vala, Gordon asszony elérte szépségének esthajnalát s annak árnyékában vonta megmagát, hogy bánkódhassék utána. Félő aggálylyal nézte magát a tükörben s rögtön lebocsátotta ablakának zsaluit, a hogy a kocsikerekek zörgését meghallotta.

Helyén valónak látjuk itt megmondani, érdekeltséget ébresztett föl benne saját leánya iránt. Korlátolt természeténél fogva Gordon asszonyra nehéz volt befolyást gyakorolni, de Theodornak, bár béna és roskatag volt, mégis volt némi befolyása fölötte. Theodor mindenkor, mint valódi »gentleman« jelent meg, s igy Gordon asszony uj fonadékkal toldá meg szép hosszu fürtjeit, mikor őt kapujához közeledni látta.

»Ön tehát — mint hallom — még karácsony előtt Angolországba megy, Gordon asszony?« — kérdé Theodor.

»Igen, igen, Blackburn ur; kedves Anasztáziám irt már érettünk. A karácsont s miért igérte meg neki, hogy Mabelt, mielőtt Angliába mennének, Berlinbe viendi, Von Graefet megkérdezni.

Vajjon csakugyan meg volt-e ijedve Mabel miatt? — vagy értelmének korlátolt határán az a gondolat tört keresztül, miszerint Theodor megérdemli, hogy vele jó lábon álljon, s talán, ha Mabel gyógyithatatlanul vakká lesz, igen értékes jó barát válhatik belőle? Nem kellemes dolog egy gyönge elmét nyomról nyomra követni tekervényes álutain és erre-arra tett bolyongásaiban. Egy dologról bizonyos vala — Sir Gordon Guy bizonyára elsőséget fog adni a csinos, életerős Constance-nak.

Theodor hősiessége.

(Amerikai beszély.)

(Folytatás.)

A két jó barát igy folytatá tréfálkozásait a kék ég mennyezetének pompás védelme alatt — a napvilág arany leplében — de mikor a méltóságteljes fenyőfák alá jutottak s az erdő hűvös lehe érezhetővé vált, vidámságuk is alább szállott. Theodor figyelmes füle Mabel szavaiban egy oly hang viszhangját fedezé föl, mely azt beszélte neki, hogy október hiába hozand számára bő szüretet. A bor nem hozta meg a jó kedvet, mert a kehelyben egy keserü csepp is volt. Fájdalmat és bánatot és hosszu, álmatlan éjeket szokott szerezni az éleslátás a szenvedőnek; észreveszi a titkos bánatot, mely szeretné magát elrejteni, a fátyol mögött is lát. Mikor tehát a juhar-sétány végére értek s az izzó esti fény a nap lementének bibor köpenyébe burkolta őket, Mabel arczának is gazdagabb, élénkebb szinezetet kölcsönözve, Theodor komolyan rá nézett és igy szólt:

»Mi bántja önt, gyermekem?«

Szavait oly kimondhatatlan gyöngédség rezgé át, hogy a leány azt tette, a mit a leányok — szerencséjökre — bármikor megtehetnek: könyekben tört ki — könyekben, a melyek ugy özönlöttek, mint a nyári zápor.

Theodor megtartá nyugalmát s engedte a záport özönleni. Jól ismerte a nyári eget s tudta, hogy a zápor után annál derültebb szokott lenni. Jól ismerte azt az erőteljes, egészséges, ép szervezetet s tudta, hogy ha Mabel sir, bizonyára lenni kell okának, hogy miért sirjon.

Aztán meg a nő könyei szentek a férfi előtt, ez a nő pedig lelkének királynéja volt.

Végre, mikor a vihar kitombolta magát, Theodor kérdezé:

»Talán rosz hireket kapott Angolországból?«

»Oh igen; nagyon roszakat. Anasztázia nagynénénk azt kivánja, hogy Constance és én mamával együtt menjünk át, bizonyosan azért a fiatal örökösért, Sir Gordon Guyért, ki látni akar minket, hogy kiválaszthassa, melyikünket méltóztatand nőül venni! Képzelheti, hogy eshetik az két független amerikai leánynak! Elképzelheti nyomorult helyzetünket. Ha nem egyezünk bele e megaláztatásba, szegény mama el fogja veszíteni mindazt a kényelmet, a melyhez már szokva van és azt az otthont, mely rá nézve a házas élet boldogságának rövid álmával összefüzve volt.«

»De hisz' ezt a szerencsétlen intézkedést ön teljes életében ismerte, kedves Mabelem; miért találja azt oly aggasztónak épen most? Aztán tudhatná azt is, hogy mi örökösen arra törekedtünk, hogy az angol unokabácsit a csinos Conny nyerje el! On csak egy kis szerény fakó madárka, minden különös lebüvölő vonás nélkül, mig ellenben Constance költészet tárgya az »Uraniai Hirnök«-ben. Mit olvastunk csak a mult héten is — »Dalok C—hoz«, melyekben »a fiatal Diana« kifejezés oly gyakran volt használva, és az arany fürtök, kék szemek, liliomok és rózsák, bibor ajkak, stb. csak ugy hemzsegtek minden sorban. De olyas valakiről még sohasem hallottam, a ki az ön kellemeinek tárgymutatóba szedésére vállalkozott volna, kedves kis madárkám!«

Theodor szavaiban, mikor ezeket mondá, volt valami olyas, mi nagyon veszélyesen hasonlitott egy szerető beszédéhez. Mabel, szivének legmélyében, igen jól tudta, hogy Theodor az ő arczának egyetlen kis vonását nem adná szép nővérének összes delphinszerü kellemeiért.

Mélyen elpirult, aztán nevetett és egy perczig pony-jával beszélgetett, mielőtt a kellő, közönyös hangon felelni tudott volna.

»Igen, Theodor, én ismertem nagyatyám végrendeletének történetét egész életemben. Tudom azt is, hogy Constance sokkal jobb, mintsem megérdemlené, hogy őt föláldozzuk és sokkal önérzetesebb, hogysem kótyavetyére tenni és eladni lehetne. Rám nézve a dolgot semmivel sem teszi kellemesebbé az a tudat, hogy ebben a perczben ő nem érezheti azt, a mit én — őszinte, mély ellenszenvet az utazás és ama borzasztó helyzet iránt, a melybe jutottunk. Ő természetes gyönyört talál nagy szépségében s az ujság és változatosság kedvelésében. Nekem egyikben sincs részem, de Anasztázia nagynénénknek engedelmeskednünk kell. Ő nagypapának helytartója. Sir Gordon Guy ott fog lenni! Képzelje csak, milyen borzasztó lesz az, — de Theodor! hisz' nem azért hoztam én el ma önt kocsikázni, hogy effélékről beszéljünk. Hátra van még a »fekete leves«; azért jöttem, hogy utolsó nagy terhemet az ön vállaira tegyem. Theodor, én megvakulok!« — A mint ezt mondá, kedves szürke szemeit merően rá függeszté; Theodor igen jól ismerte azokat a szemeket: szépek voltak azok már gyermekkorában, és a leányka csinos, gyermekies, halvány arcza fölött már akkor is a várható báj igéretével uralkodtak, mielőtt a szépség megérkezett volna.

De mikor az érettebb kor sötétebbre szinezé arczvonásait és ragyogóvá tette arczának ablakait, a hosszu fekete pillák a sötét-szürke szemcsillagoknak veszélyes fényességet kölcsönöztek. Szóval, gyönyörü szemek voltak, noha most a bánatnak egész világa nézett azokból Theodornak szomoru, rokonszenves arczába.

Minő aggálylyal emlékezett Mabel atyjának történetére! Az a fiatal szeleburdi angol, ki Urania közhelyeit egész izgalomba hozá azáltal, hogy ugy esett közéjök, mint valami meteor, s a mellett a helység egyik legnagyobb szépségét vette nőül; hogyan élt nehány rövid éven át »nem bölcsen, de igen jól« — s az a titokszerü betegség, melyben meghalt, előbb látását, azután hallását, később hangját is elveszitvén, mig végre utolsó bucsuszavait ujjaival irta neje kezére! Lehetséges volna-e az, hogy ez a kedves szép teremtés is olyan borzasztó örökségnek nézzen elébe? Ez volt-e hát atyjának hagyatéka, kire ő csak homályosan emlékezett vissza?

Az öreg Sir Guy, az a dühös vén ember Angliában, sohasem tudta megbocsátni egyetlen fiának szerfölött hóbortos és eszélytelen házasságát, s igy az ártatlan leányokon és távoli örökösön akarta megboszulni magát érette azáltal, hogy egyikét csinálta meg ama végrendeleteknek, a melyek oly gyakoriak a valódi életben épen ugy, mint a regényekben, a melyek mindenkit boszantanak és sujtanak, és senkinek sem tetszenek.

Azok ellen a holt kezek ellen, a melyek kinyulnak a sirból, hogy az élők boldogságát tönkre tegyék, törvényhozás utján kellene intézkedni. Az élő kezek is elég sok bajt szerezhetnek, miért ne igyekeznénk tehát legalább a holt kezek csapásaitól megszabadulni!

»Lehetséges-e az« — gondolá Theodor magában — »hogy az atya egész hagyatéka Mabel számára e vakságból álljon?«

Hanem Theodor jó vigasztaló volt. Mindent tudott, a mit Mabel állapotáról gyanithattak — orvosának észleleteit gondosan tanulmányozta. Szegény Theodor! ezekbe az észbolygató szemekbe, a melyeknek mélységében az ő boldogsága volt eltemetve, oly tettetett tudományos hidegséggel tekintett, a mely csodálatos, de egyszersmind szomoru is volt.

Pedig nagyon is nagy okot talált az aggodalomra. Ama szép szemek egyikében egy kis felhő borongott. Az oroszlánszáj szirmain látszó virághamu alig lehetett finomabb, de azért elhomályositathatott egy egész világot! Csak Theodor lehetett képes arra, hogy nyugodtan és hidegen igy szóljon:

»A könyek igen ártalmasak a beteg szemeknek, kedves Mabel; önnek számüznie kell azokat. Ön még olyan korban van, melyben a szemeket könnyen meg lehet gyógyitni, kedves Mabel. Inkább még egy olyan Von Graefe állana elő, ki azokat a sebeket tudná meggyógyitni, melyeket a szemek vágnak: mennyi pátiense lenne! Remélnünk kell, Mabel — kétségbeesnünk sohasem szabad!«

Saját hajlott alakja és szenvedő arcza, türedelmes mosolya és vidám fecsegése a legékesenszólóbb dicsbeszéd volt a bátorságról, melyet valaha ember tartott. Mabel hálásan tekintett rá.

A kocsizás véget ért s Mabel Theodort letette házának kapuja előtt s a régi nagy sétányon, mely most Danae aranyesőjével volt végig öntözve, gyorsan lefelé hajtott.

Ez a ház menhely volt Mabel számára minden baja ellen. Ide jött szeretetlen otthonából vigaszt keresni egy olyan multért és jelenért, mely egyaránt volt nagyszerü, ragyogó és — bizonytalan. Gazdag volt — s egy napon koldussá válhatik. Ugy volt nevelve, hogy fényes állást töltsön be — de könnyen elveszitheti egész előkelőségét s most még a megvakulás iszonyu lehetősége is feje fölött függött.

Nem csoda tehát, ha a szegény leány még egyszer visszanézett, hogy Theodor bucsu-üdvözletét fölfoghassa. Theodor fedetlen fővel állt ott és utána merengett. Az októberi nap megvilágitá szép fejét s gazdag fürtjeit, ama sokféle szépség utolsó maradványait, mely őt egykor annyira föltünővé tette. Mabel érezte, hogy hűséges lovagját, Sintramját, »rettenthetetlen és feddhetetlen« (sans peur et sans reproche) hősét látja benne.

E közben Theodor nagy tettekre határozta el magát, melyeknek véghezviteléhez azonnal hozzá is fogott.

Másnap reggel Gordon asszony kinézett ablakán s oly valamit látott, a mi neki mindig nagy örömöt szerzett. Theodor vala, ki látogatására jött pompás fogatában, legszebb lovaival, csinos egyenruhás szolgáival s egy uj divatu diszkocsi minden kényelmével.

Gordon asszony nagyon kedvelé e gonosz világ pompáját és hiuságait. Hires szépség volt, szegény feje! s kissé hóbor-

*

136

Demsus

Gerevich M. romankori emb.

Demsus

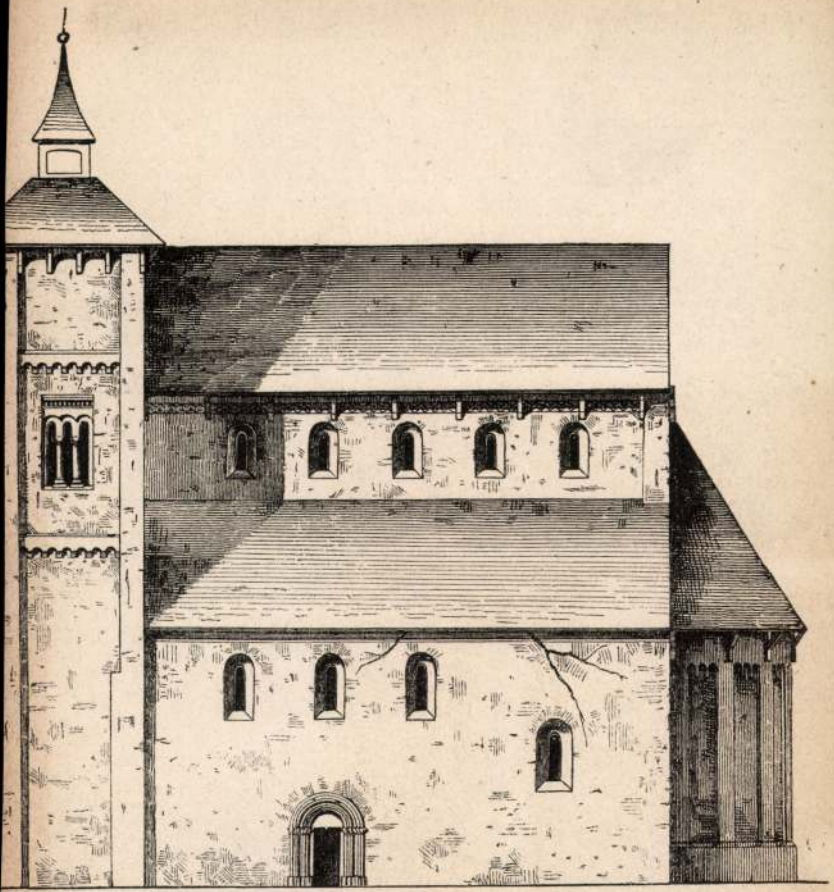

4.

Demsus

Hunyad m

g.k. templom

4 db felvételi rajz

Möller István ürnál

Möller István tól.

Demsusi templom

képe

repr.

(Kós Károlytól)

Erdély 1940. 70. l.

Lip. baz.

284

Demsusi templom

Hárý Gyula rajza

Repr.

Om VII. 563. 1.

DÉVÉNY

Várszín

Képe VI 1870, 145 l.

Demsusi templom

Hátszegvidéken

l.

Kővári Erdépenl.

28, 29, 30, 31.

két képpel-

~~Abussir el-meleq h. n. V. 84.~~

Demsusi templom

Debreczeni László

A demsusi templom.

Építészet 1941.

3. 4.

képekkel, alap- és stro-
rajzokkal.

Jentstöl

BAJMOK

Demsusi gör. Kath.
templom.

Deres Károly:
Hunyadvármegyei
Almanach.
Déva 1910.
137. l.

⊢ römm

⊢ o /

⊢ das

der ersten zehn Bistümer

⊢ klar

Demsusi g. kel.

templom falképei

(Hunyad vm.)

l.

Gerecze falképei

503. l.

504. l.

Másolatok Szinte

Gabortol.

Demsusi gör.

Kath. templom romja

(Hunyad m.)

l. GerMRE 43. l.

XCV. t.

1912

anuár 8-án.

ábrázolja a mivelt

rdulta a ~~de~~ (szembenézo ~~e van ábrá-~~
trafésült haja, lelógó bajusza
zemöldöke és szeme barna. ~~Arcza~~
llérral, csokorra kötött fekte
tt mellény, egyelejű kabát és
ke. Jelzése fölül balra: Kacziány

3 cm.-- Lelt.sz.1335.-- Vétetett
57-912).-- Kifizettetett 1912 junius
ulius 8-án (1445-912).

. 249-912.
elt.8305.
-912-1.

47

Demsusi templom

Vătășianu, Virgil

Vechile biserici de piatră românești din județul Hunedoara.

Cluj 1930.

Különlenyomat az Anuarul 1929. evfpol

Ugy tudom meg vom könyvtáramban

M. KIR. VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTÉRIUM

12.487/1944.
----------szám.
XV.Om.

Fenti számu felter
dr.Pálinkás László nem tény
fennálló rendelkezések érte

Budapest, 1944. év

Müemlékek Orsz.Bizotts

Demsusi templom

Kövárvidéponl.

270. l.

képpel

w hg.

rdult. Hosszú haja, szeme,
t kis bajusza barna, sza-
valója alatt ingének gal-
és ugyanilyen zsinórzású
hátracsapta, kék.

— Lelt. sz. 714. — Értéke
-féle ereklyemúzeumból. —
kat l. a 62. lapon az 580
s 23-án (107–95). — Átvételi
násul vette az 1896 április

DEMSUS

GÖR. KELETI TEMPLOM ROMJA. XIII. SZÁZAD

Gerevich: M. romankori emle-

Dennius

J. Demski jelzéssel:

„Falusi jelenet"

o. fa, 36,5 x 57,5 cm J. l. j.: J. Demski

Utiáltási ár: 6000 ft.

BÁV 43. Képaukció Budapest, 1977. szeptember

DEMTSAK MIHÁLY
nermányi kőedénygyári munkás, 1820

Folia Archaeologica XIV. 1962. 198, lap

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Demus Otto

MAGYAR NEMZET

1967 MÁJ 3

Három építészeti korszakunkat

tanulmányozza hazánkban a bécsi egyetem műtörténész professzora

1021

Szívesen látott vendég előadását hallgatták nagy figyelemmel az Eötvös Loránd Tudományegyetem művészettörténész növendékei: Otto *Demus*, a bécsi egyetem művészettörténeti tanszékének vezető professzora beszélt a bizánci művészet egyik speciális, de az egész európai kultúrára nagy befolyást gyakorló ágáról, *a miniatúrafestészetről*. A professzor nem először látogatott hazánkba, járt nálunk már a háború előtt, 1932-ben is, két éve pedig a magyar műemlékvédelmi szervek munkáját tanulmányozva Visegrádot, Esztergomot és Szentendrét kereste fel.

Otto Demus professzor nem »szobatudós«. 1929-től — röviddel művészettörténeti tanulmányainak befejezése után — tevékeny részt vállalt *az osztrák műemlékvédelem gyakorlati munkájában:* 1936-ig a klagenfurti kerületi hivatalt vezette, majd Bécsbe került az országos intézmény élére. Az Anschluss azonban az ő pályáját is megszakította. Hét évet töltött emigrációban, s csak 1946 tavaszán tért vissza Ausztriába — hogy nem sokkal utána ismét kezébe vegye az osztrák műemlékügy vezetését, mint a Bundesdenkmalamt elnöke.

— Sajnos, most csak rövid ideig, összesen négy napig tartózkodom Magyarországon, mint az Eötvös Loránd Tudományegyetem művészettörténeti tanszékének és a Kulturális Kapcsolatok Intézetének vendége — mondja Otto Demus professzor. — Programom ezért meglehetősen zsúfolt. Ellátogattam Feldebrőre, hogy megnézhessem az ottani altemplomot és falképeit. Jelenleg *a románkori falképfestészet* foglalkoztat, erről készülök könyvet írni és így nagyon örülök, hogy ezt az értékes emléket felkereshettem. Az a benyomásom, hogy a feldebrői templom freskói a XII. század *első* felében készültek, de rengeteg teljesen egyedi, archaikus vonásuk is van — s mindezt figyelembe véve igen nehéz őket besorolni az európai festészet általános fejlődésébe. Nekem — mint művészettörténettel és műemlékvédelemmel is foglalkozó embernek — nagyon tetszett a templom szakértő kézzel végzett konzerválása.

— Mit óhajt tanulmányozni, professzor úr, a feldebrői templomon kívül?

— Természetesen el akarok látogatni a budapesti múzeumokba is. A magyar művészet történetéből három korszak érdekel leginkább: *a középkor, a reneszánsz* — amelyet különösképpen jelentősnek tartok — *és a XIX. század historizáló építészete;* bár ez utóbbit, úgy látom, a magyar specialisták kissé elhanyagolják. Ezen a téren egyébként nekünk is sok tennivalónk van még, hiszen szakembereink csak most foglalkoznak például a bécsi Ring építészetével.

— Mindezeken túl nagyon örülök, hogy előadást tarthattam a budapesti egyetemen és találkozhattam a művészettörténész kollégákkal, *Vayer* Lajos professzorral, a múzeumok vezetőivel, és a fiatal kutatókkal. *Remélem, hogy sikerül együttműködésünket elmélyíteni, kapcsolatainkat szorosabbá, állandóbbá tenni.* Érdemes lenne megfontolni például, az osztrák és magyar szakemberek közös konferenciájának összehívását — esetleg a Collegium Hungaricum segítségével — a közös problémák megvitatására.

(h. gy.)

tatta az Akadémia mot, amelyet a tov dalmi haladás érde nagy jelentőségüne

A főtitkár ezután ság mechanizmus nak a kutatásokban sáról beszélt, s k hogy *a gazdasági mus reformjának szellemében az elnökség újra rendezte a tudományos eredmények gyakorlati hasznosításának előmozdítására a találmányok szabadalmaztatásának, illetőleg értékesítésének módját.*

— A kutatóintézetek az eddiginél lényegesen nagyobb hatáskört kapnak e tekintetben, ami az anyagi érdekeltség érvényesülését is elősegíti — mondotta a főtitkár. — A kutatástervezésre vonatkozóan az Akadémia — a Művelődésügyi Minisztériummal egyetértésben — háromévi időre kísérletként új tervezési rendszert vezetett be, amely lényegesen *fokozza a kutatóhelyek* téket jelentett Ligeti akadémikus sajátja: *a vox humana.*

Az ez évi akadémiai nagydíjak első fokozatában *Csikai* Gyula, *Dénes* Géza, *Eckhardt* Sándor, *Grastyán* Endre, *Hajnal* András, *Szabó* István, *Wolfram* Ervin és *Zsigmond* László kutatók részesültek.

Megosztott díjjal jutalmazták *Groholy* Tivadart, *Varga* Józsefet, *Péteri* Zoltánt, *Liptai* Ervint, *Pálos* Lászlót, *Tétényi* Pált és *Fekete* Ferencet, a Magyar Tudományos Akadémia különböző intézményeiben működő kutatókat.

A nagygyűlés a délután folyamán osztálygyűléseken folytatta munkáját.

A Magyar Hidrológiai Társaság jubileumi közgyűlése

A Magyar Hidrológiai Társaság kedden ünnepi közgyűlést tartott, megalakulásának 50. évfordulója alkalmából. Több száz hazai szakember és tíz ország hidrológiai tudományának képviseletében 42 külföldi vendég vett részt a jubileumi közgyűlésen. Ott volt *Kiss* Árpád miniszter, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke és *Dégen* Imre, az Országos Vízügyi Főigazgatóság főigazgatója. Részt vett az ünnepségen Leon *Tison* professzor, a Nemzetközi Hidrológiai Szövetség főtitkára is.

Az ünnepi közgyűlésen dr. *Vitális* Sándor egyetemi tanár, a Magyar Hidrológiai Társaság elnöke emlékezett meg a társaság fél évszázados tevékenységéről. A társaságban végzett eredményes munkájáért az Elnöki Tanács több szakembert tüntetett ki; dr. *Vitális* Sándornak és dr. *Schulhof* Ödönnek, az Országos Reuma- és Fürdőügyi Intézet tudományos igazgatójának Kiss Árpád adta át a *Munka Érdemrend arany fokozatát.*

A holland nagykövet fogadása

Hollandia nemzeti ünnepe alkalmából Hermann *Schoch*, a Holland Királyság budapesti nagykövete kedden este fogadást adott a nagykövetségen. A fogadáson megjelent dr. *Beresztóczy* Miklós, az országgyűlés alelnöke, *László* Andor, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, *Házi* Vencel nagykövet, a Külügyminisztérium főosztályvezetője, *Kallós* Ödön, a Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke, továbbá társadalmi, gazdasági, kulturális életünk sok ismert személyisége.

Részt vett a fogadáson a budapesti diplomáciai képviseletek számos vezetője és tagja.

mégirva

Demut Bálint

páncélgyártó

Kassa:

1617, 1619, 1622-25-

céhmester

1626-27. detto.

l.

Arch. Ért.

1901. 79. l.

Kemeny L. A kassai

fegyvergyártó céhvol.

AÉ. 78, 79 l.

Firenzei és umbriai Madonnái kevés vá
a beállitás,a komponálás sokkal válto
való a Louvreban őrzött "Madonna fáty
lemes,ritmikus vonalvezetés érvényesü
ránt.Behatóan foglalkozik a fény és á
tónust akar elérni.Az alakok monument
dell'Impannatan"/1514,Firenze,Pitti/
kával halmozták el.A pápa Róma müvész
megbizást tanitványaival végeztetett
nitványai.Ekkor már épitészettel is f
ron is,részt vett a Santa Maria del P
tésében is.A barnás vörös szinekben G
Kiegyensulyozott kompozició a "Madonn
A mozdulatok egymásba kapcsolódnak.Ne
marad.-- Egészen ujszerü kompoziciót
Mária a kis Jézussal a karján a felhő
gos glóriát fest,ami által plasztikus
s szépségét kiemeli.Spirituális elgon
galmazza meg,ami egészen eredeti.A fő
tan,átszellemülve nézik a felhőkön me
San Sisto rend számára készitette a M
Előbbi:Róma,Vatikán,1511./.L754-ben k
volt.Szintén spirituális,viziószerü e
köpenybe burkolt alakja,karján a kis
balra áll,ugyancsak a felhőkön Sixtus
térdel.Lent egy párkányra két kis ang
Jézus tekintetében valami ijedtség,te
Hiányzik az anya és gyermeke közötti
tek és angyalkák alakjával tökéletes
Rafael ezzel a transcendentális kompo
Tartalmi tekintetben haladóbb Michela

Demuth Bálint

pánczélgyártó

1612 - ben polgár

fogotmyerz Kassán -

1619 - cékmester -

o Kem o

273. l.

Kemény L. Kassai

fegyvergyártókról

AE. 1905. 273. l.

Demut Bálint
(Valten)

páncélgyártó
Kassa 1619.

l.

Arch. Ert.
1901. 78, 79. l.

Vele azonosnak
gondolom Páncélgyártó
Bálintot (1625–1628)
és Fegyverderékcsináló
Bálintot (1631)
u. o. 78. l.

a középkorba nyulik vissza.-A mesters
alkalmazza a"Madonna dei Candelabri"-
van benne valami még a Madonna del Gr
jesen az alakok töltik ki.A háttér in
az egyik Londonba,a másik egy baltimo
oldalon lévő Giovannino- és angyalfej
be a szimmetria kedvéért.-- A bologna
kápolnája részére festette a Szent Ce
Cornicine,a kiváló reneszánsz keretfa
keret van a helyén,a képet a bolognai
centrális elhelyezést ad,amint a Mado
keztet is egy Francia Madonnára.Jobbr
Szent Pál kéztartása Michelangelo has
a zene utáni hangulat köti össze.Bizo
festette meg.Vasari szerint a hangsze
egyik tanitványától való.-- Egyik leg
a"Madonna della Sedia",a firenzei köz
Seggiola.A formákat ugy rajzolja meg,
vonalaik kövessék a tondoformát.A Mad
nép leánya.Az öltözetben,a tarka kend
lyozza,de egyike legfestőibben szine
gó szineket ad.Változatos Madonna kép
"Madonna della Tenda"/1516,/ Szintén
alakok,teljesen kitöltik a képet.A ha
jobb felső sarkon szürödik be fény,me
létre. A San Pietro in Montorio részé
Krisztus mennybemenetelét,melyet ma a
de,Medici kardinalis megbizásából kés
volt,de az alsó részt mégis Giulio Ro
és művészetének utolsó nagy álma.Mikó
még látni.A viziós ábrázolás két rész

Démuth Ágnes
/Ózd/

Pécsi városrészlet a minatettel /repr/

pécsi nyári müvésztelepen készült munkáiból

Rajztanitás 1964. XV. 30.1.
Boros Ferenc: Szakszervezetünk paedagógus-müvésztele
peiről

Démuth Ágnes
Ózd

"Pécsi Jókai tér az elefántos házzal /repr/

Rajztanitás 1964. IV. 8.l.

Dénuth Ágnes:

Kantus Gyula: „Rajz" kézikönyv az általános iskolák rajzot tanító nevelői számára — könyvében a feldolgozást könnyítette.

Rajztanítás 1969/4-5

Bontó 2.

Démuth Ágnes

A Diafilmgyártó Vállalat kiemeli a diafilmeket illusztráló grafikusokat. Vadas József: "Képártalom" c. kritikájában ezzel az állítással élesen szembe szállva birálja az itt felsorolt grafikusokat: Bencze László, Benkő Sándor, Bényi Margit, Bognár Magda, Czeglédi István, Fekete Edit, Köpeczi Bócz István, Mész István, Németh István, Rogán Miklós, Sóti Klára, Tankó Béla, Zórád Ernő.
A kritika birálja a tankönyvek illusztrátorait is, de néhányat közülül ő is elismer:Az I. oszt.: Rogán Miklós, II.oszt. olvasókönyv: Reich Károly, III. oszt. olvasókönyv: Kass János, IV. oszt. irodalomkönyv: Szecskó Tamás, V. és VI. oszt. olvasókönyv: Csergezán Pál és Görög Rezső. A munkalapok c. kötet Boromissza Zsolt és Démuth Ágnes munkája.
Fenti c. kritikát lásd: Reich Károly nevénél
Élet és Irodalom, Bp. 1977. nov. 26. XXI. évf. 48. sz. 3. lap.

Ø Dérnuth Pál

Szabad Művészet

1952. 4. n. 182 l.

Schoen Arnold

Pest – Buda egyesítése emlékére.
Lantos rt. XXVII. n. jegyzéte.
Budapest, é. n. 8-r, 68, 2 l, képektel,
füzve.

I. 3. p. h.

–,50 P.

Démuth Pál

Részt vett a borsodi müvészek 1952-es kiállitásán.

Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek megyei kiállitása
az MSZT miskolci székházában
Északmagyarország 1952. aug. 29.

Démuth Pál

Borsos táj c. képe az 1953-as megyei kiállításon szerepelt.

Észak magyarország 1953. okt. 29.
Hajdu Béla: A borsodi képzőművészek harmadik megyei kiállítása

Démuth Pál.

Ózdi festő

Miskolcon, a Borsodi Képzőművészek megyei kiállításán művével szerepelt.

Északmagyarország, Miskolc, 1952. aug. 29.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1971 SEP 20

Halaser Spitzen

Modern und traditionsreich

1021

Im Gästebuch des Spitzenhauses von Kiskunhalas findet man u. a. folgende Eintragung: „Napoleons Eroberungen sind nichts im Vergleich zu denen der Halaser Spitzen." Diese Eintragung mag übertrieben klingen, trotzdem spiegelt sie eine einmalige Tatsache wider, nämlich die Karriere der Halaser Spitzen. Sie sind wertvoller als Gold, zugleich aber leichter und eindrucksvoller. 1904 erhielten die Halaser Spitzen auf der Weltausstellung von St. Louis den Grand Prix. 1935 waren sie dank ihrer besonderen hohen Kunst in Brüssel erfolgreich, 1958 wiederholten sie dort ihren Erfolg. Dieser letzte Grand Prix wurde den neuen Halaser Spitzen mit der Begründung verliehen, daß sie die höchsten Anforderungen des modernen Geschmacks befriedigen.

So läßt sich fragen, wie diese ungarische Kunst des Spitzenklöppelns zustande kam.

In den letzten Jahrzehnten des 19. Jahrhunderts waren in Ungarn die aus dem Ausland importierten Spitzen besonders gefragt. Diese große Nachfrage bewog die einschlägigen Kreise in Ungarn, eine selbständige und konkurrenzfähige Stätte des Klöppelns in Ungarn zu schaffen. Als Ausgangspunkt bot sich Kiskunhalas an, wo man die venezianischen Traditionen der Spitzenfertigung weiterentwickelt hatte. Dem Wert der Halaser Spitzen tut es keinen Abbruch, daß sie in der ungarischen Volkskunst kaum verankert sind, wenngleich der ungarische Stil dieser Spitzenarbeiten anhand von Volksmotiven entwickelt wurde. Diese Motive wurden aber ohne besondere ethnographische Fundierung gesammelt, und ihre Entfaltung bedurfte eines begabten Designers und eines ebenso genialen Fertigers.

Als Designer bewährte sich der aus Siebenbürgen gebürtige Árpád Dékáni, der in den 1880er Jahren Zeichenlehrer am Kiskunhalaser Gymnasium war. Aufgrund seiner ethnographischen Sammelarbeit entwarf er moderne Motive, deren Ausführung mit den bekannten Methoden des Spitzenklöppelns unmöglich schien. Dékáni selbst war mit den verschiedenen Spitzentechniken noch nicht vertraut, und so blieben seine Entwürfe jahrelang im Schreibtisch verwahrt.

Als jedoch die hervorragende Näherin Mária Markovits — sie hatte in Budapest die Gewerbeschule absolviert und schon in ihrer Jugend Meßgewänder für die Krönungskirche gearbeitet — 1902 in Kiskunhalas eine Werkstätte für Weißwaren und Handarbeiten eröffnete, erhielt sie von Dékáni alsbald den Auftrag, seine Spitzenentwürfe auszuführen. Mária Markovits entwickelte hierbei eine neue Technik, die auf Papier entworfene Fächertechnik: damals galt es als Sensation, daß sie die auf Papier entworfenen Motive auf eine Leinwand fixierte, diese durch Konturfäden umriß und des weiteren durch Spitzenstiche en detail ausführte. So konnte sie nach Abnahme der Papiervorlage und der notwendigen Heftfäden eine vollkommen gefertige Spitzenarbeit vorlegen. Das war die Geburtsstunde der modernen ungarischen Spitzen.

Dékánis Arbeit wurde durch die Tätigkeit des Malers Ernő Stepanek fortgesetzt, der in seinen Entwürfen die für Spitzenarbeiten charakteristische barocke Linienführung mit ornamentischen Elementen der herrschaftlichen Stickereien und der Volkskunst kombinierte. Stepaneks Wirken wurde von zwei Pester Kunstgewerblern — von Margit Pongrácz und Béla Molnár — fortgesetzt. Ihnen war auch der Grand Prix von 1958 zu verdanken.

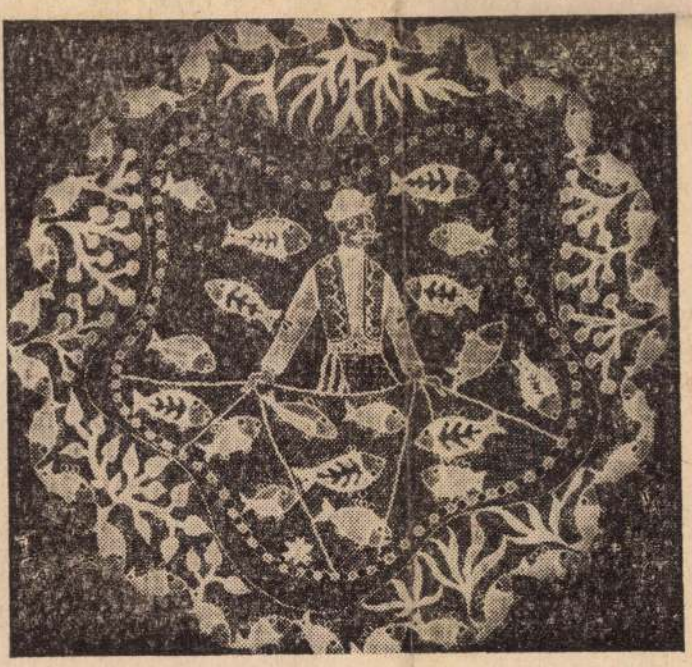

Was nun die Fertigung der Halaser Spitzen anbelangt, entwickelte Mária Markovits in hartnäckiger Arbeit die besonderen, aus fünfzigerlei Stichen bestehenden Stichfolgen der Halaser Spitzen. Aber erst 1935 wurde mit dem Spitzenhaus eine staatlich geförderte Werkstatt dieser ertragreichen Heimarbeit geschaffen, die nach dem zweiten Weltkrieg — 1954 — vom Landesverband der Heimarbeiter übernommen wurde. Heute gehören der Halaser Kooperative, die das Spitzenhaus pachtet, ungefähr 500 Mitglieder an, von denen jedoch nur etwa 10 die schwere Kunst des Entwerfens neuer Spitzenmuster beherrschen, denn diese Kunst erfordert nicht nur Phantasie, sondern auch große Ausdauer. Darum ist die Genossenschaft vor allem bemüht, den Nachwuchs zu sichern. Das ist immer ein kostspieliges Unternehmen, beteiligten sich doch am ersten Grundlehrgang vor sechs Jahren 13 junge Mädchen, von denen jedoch nur drei in der „Spitzengenossenschaft" verblieben. Trotzdem ist die Genossenschaft mit diesem Ergebnis zufrieden.

Die mit staatlicher Unterstützung gefertigten Halaser Spitzen sind heute bereits ein überall in der Welt gefragter und begehrter Exportartikel des ungarischen Kunstgewerbes. Und das Spitzenhaus in Kiskunhalas ist eine Sensation des Fremdenverkehrs. Nach dem Zeugnis des Gästebuches wurde es im Vorjahr von 6000 Spitzenfreunden aus aller Welt besucht.

Dénes Gazdy

Dékáni Árpád

bleme am eingehendsten und vielseitigsten behandelt werden können.

Die allgemeine politische Debatte der diesjährigen Vollversammlung beginnt fünf Tage nach der offiziellen Eröffnung, am 27. September, mit nicht weniger als 108 Themen der Tagesordnung, die sich praktisch auf sämtliche wichtige Gebiete des internationalen Lebens erstrecken. Zur Debatte steht beispielsweise die Nominierung eines neuen UNO-Generalsekretärs, falls U Thant nicht mehr gewillt ist, die außerordentlich schwere Last seines Amtes für ein weiteres Jahr zu übernehmen. Einmal mehr steht die UNO-Mitgliedschaft der Volksrepublik China auf der Tagesordnung — in der Atmosphäre der aufkeimenden Annäherung von Peking und Washington sieht man dieser Debatte mit besonderem Interesse entgegen. Die Weltorganisation wird sich mit allen Sorgen zu befassen haben, — von der Nahostkrise über die friedliche Nutzung des Meeresbodens bis zur Unabhängigkeit von Puerto Rico — die die ganze Welt, eine Gruppe der Nationen oder auch nur einen einzigen Staat beschäftigen.

Die Diplomatie der sozialistischen Länder wird sich in allen wichtigen Fragen vernehmen lassen, und das mit der Konsequenz der Flexibilität und der Bereitschaft zu Vereinbarungen, die für die internationale Haltung unserer Länder auch in der Vergangenheit bezeichnend waren.

Unseres Erachtens sollte die 26. Vollversammlung zumindest einige praktische Schritte unternehmen, die eine radikale Wende der internationalen Beziehungen von der Spannung zur Entspannung und zum dauerhaften Frieden näherrücken lassen. Eben deshalb vertritt die sozialistische und somit auch die ungarische Diplomatie den Standpunkt, daß jede aggressive Handlung und Willkür sofort und unzweideutig zurückgewiesen werden muß. Im Dienste dieses Ziels müßten auch die Möglichkeiten der Vereinten Nationen voll und ganz

Aus dem Leben der Diplomatie

Pál Losonczi, Vorsitzender des Präsidialrates empfing *Madhat Ibrahim Jumma*, den neuen außerordentlichen und bevollmächtigten Botschafter der Republik Irak, der sein Beglaubigungsschreiben übergab.

★

Sonomin Luwsan, Erster Stellvertreter des Ministerpräsidenten der Mongolischen Volksrepublik, der sich auf Einladung von *Lajos Fehér*, dem Stellvertretenden Vorsitzenden des Ungarischen Ministerrates in Ungarn aufhielt, ist in seine Heimat zurückgekehrt.

Giuseppe Tortora, Staatssekretär des italienischen Ministeriums für Landwirtschaft und Forstwesen, ist aus Budapest abgereist. Während seines Aufenthaltes in Ungarn besichtigte er die Welt-Jagdausstellung und nahm an den Veranstaltungen des italienischen Nationaltages teil.

★

János Kádár, *Pál Losonczi* und *Jenő Fock* empfingen *Schamzin Bolod*, den Botschafter der Mongolischen Volksrepublik, zu einem Abschiedsbesuch.

bereits abgeschlossenen Atomwaffensperrvertrag hin und bezeichnen den sowjetischen Schritt als überflüssig oder zumindest als verfrüht. Dies ist aber nichts als eitle Ausrede oder eine gänzliche Verkennung des Kerns dieses Problems. Treffend weist Gromykos Brief an U Thant darauf hin, daß die in den letzten Jahren zustandegekommenen Vereinbarungen die Wettrüstung gewissermaßen einschränkten. Die zwischenstaatlichen Verhand-

Anerk

beobachten wir die positive Rolle unserer Verwandten im Norden, die sie in den Anstrengungen um die europäische Sicherheitskonferenz spielen. Die bisherigen finnischen Initiativen förderten immer die Lösung von Teilproblemen, die nur als solche erschienen, weil sie falls ungelöst geblieben, ernsthafte Hindernisse auf dem Wege zur Sicherheitskonferenz dargestellt und weitere Verzögerungsgründe für die Gegner der Konferenz geboten hätten. Daß heute z. B. über den Konferenzort gar nicht diskutiert wird und sogar auch der Übergang auf die multilaterale Vorbereitungsphase, was ihren Ort und ihre Art betrifft, leichter durchgeführt werden könnte, ist den wohlüberlegten und rechtzeitig unterbreiteten Initiativen und Vorschlägen der Regierung Finnlands zu verdanken.

Ihr jüngster Schritt, ihr Vorschlag, der der Deutschen Demokratischen Republik und der Bundesrepuklik bereits überreicht wurde, kann aus allen Gesichtspunkten mit Freude und Anerkennung aufgefaßt werden. Denn die finnische Bereitschaft zur gleichzeitigen diplomatischen Aner-

RMENSZ VAN RIJN

X. SZÁZAD

UARIUS (?)

REMBRANDT HARMENS
UTÁN, XIX

NACH REM
XIX. JAHRH

146

Női k

Bildnis ein

Vászon — 63×5

Demesch Pál

nagyszebeni festő és
aranyozó.

lásd

Művészet 1909. 201. l.

1. Méré

500 kg Blue Rose

2. Georg

300 kg Siám Patn

3. Boros

200 kg Carolina ola

A fenti a

jegyzék tünteti

További

Jegyzék.

megjön

Denck Tóbiás

Kassai puskaműves

XVII. sz.

lásd

o Kem o

272. l.

A körmöcbányai
lakatos, puskaműves
és puskaágyesinaló
céh bizonyítványa
szerint Körmöcön
Trenes János
puskaműveszvel tanult.
A XVII. sz.-ban
Kassán működik.

NEMZETI SZALON
1927

MDK

Denckhl András kőmives

résztvett Buda ujjáépitésében 1686 után

Schoen Arnold:Buda épitőmestereiről töredékek, vázlatok I.Kik épitették ujjá Budát az 1686.évi romokból? Müvért 1957.VI.évf.4.Szám. 298.l.

megjeva

Dencs Benedek

festő

Női mellkép, kréta-
rajz 1850 aug. 16.

A Marastoni aka-
démia növendékei-
nek rajtai a Hékes-
för. Múzeumban.

Vadász csendéletkép
kréta rajz 1850.

n. o.

M. KIR. JÓZSEF NÁDOR
MŰSZAKI ÉS GAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM
ÓKORI ÉPÍTÉSI TANSZÉK
TANÁR: WÄLDER GYULA
BUDAPEST, XI., MŰEGYETEM-RAKPART 3. SZ.
TELEFON: 58—6—31.

A Müemlékek Országos Bizottságának

Budapest.VI.

Állatkerti ut 1.

Ø Dencs Benedek

l. 1847-49. a pesti Marastoni-iskola ban tanult.

LykaMagymű1800-50

171. l

3.

4.

Denes Benedek

* 1833

Lléb. II. 31.

IV. 149.

FERENCVÁROSI NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ RT

KÖNYVNYOMDA, LITOGRÁFIA
KÖNYVKÖTÉSZET, KÖNYV- ÉS
PAPÍRKERESKEDÉS, ZENEMŰVEK
GRAMOFÓNOK, HANGLEMEZEK

BUDAPEST IX. KÁRÁSZ UCCA 102 / TELEFÓN: 220–653

Tervezte Schmidl György.

Budapest, 193.....

CONTURI

RUHASZALÓN KFT.
ROZSNYAI UCCA 5

Tervezte Várakozó Ferenc.

86

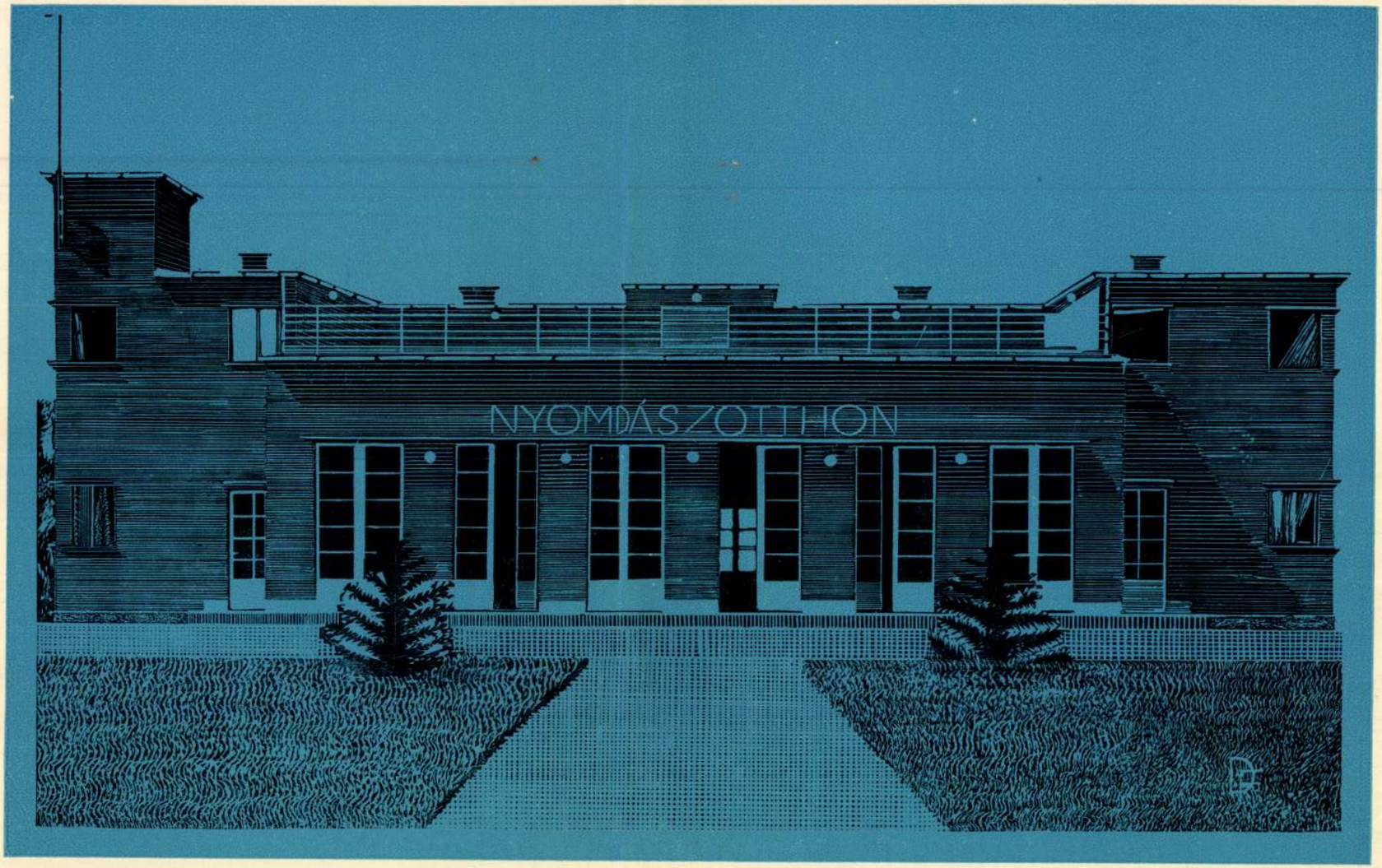

A csillaghegyi Nyomdász-Otthon. (Dencs Ferenc fénykép után készült ólommetszete.) A kétezer-esztendős nagy római településektől északra, a kies Duna-parton több mint 1800 négyszögöles befásított telken emelkedik a Budapesti Hírlapszedők Köre által létesített Nyomdászotthon, amely egyik beszédes bizonyítéka a könyvnyomdai munkásság tenniakarásának és szociális érzékének. E szép üdülőhelyünkön az elmúlt esztendőben már több mint háromszáz kollégánk töltötte el – mint bennlakó – a nyári szabadságidejét. Kiránduló szaktársaink közül pedig egy-egy vasárnapi meg ünnepi napon kétszáznál is többen keresik fel a Nyomdászotthont.

Grafikai Szemle
1938. 4. 22.

SZŐNYEG

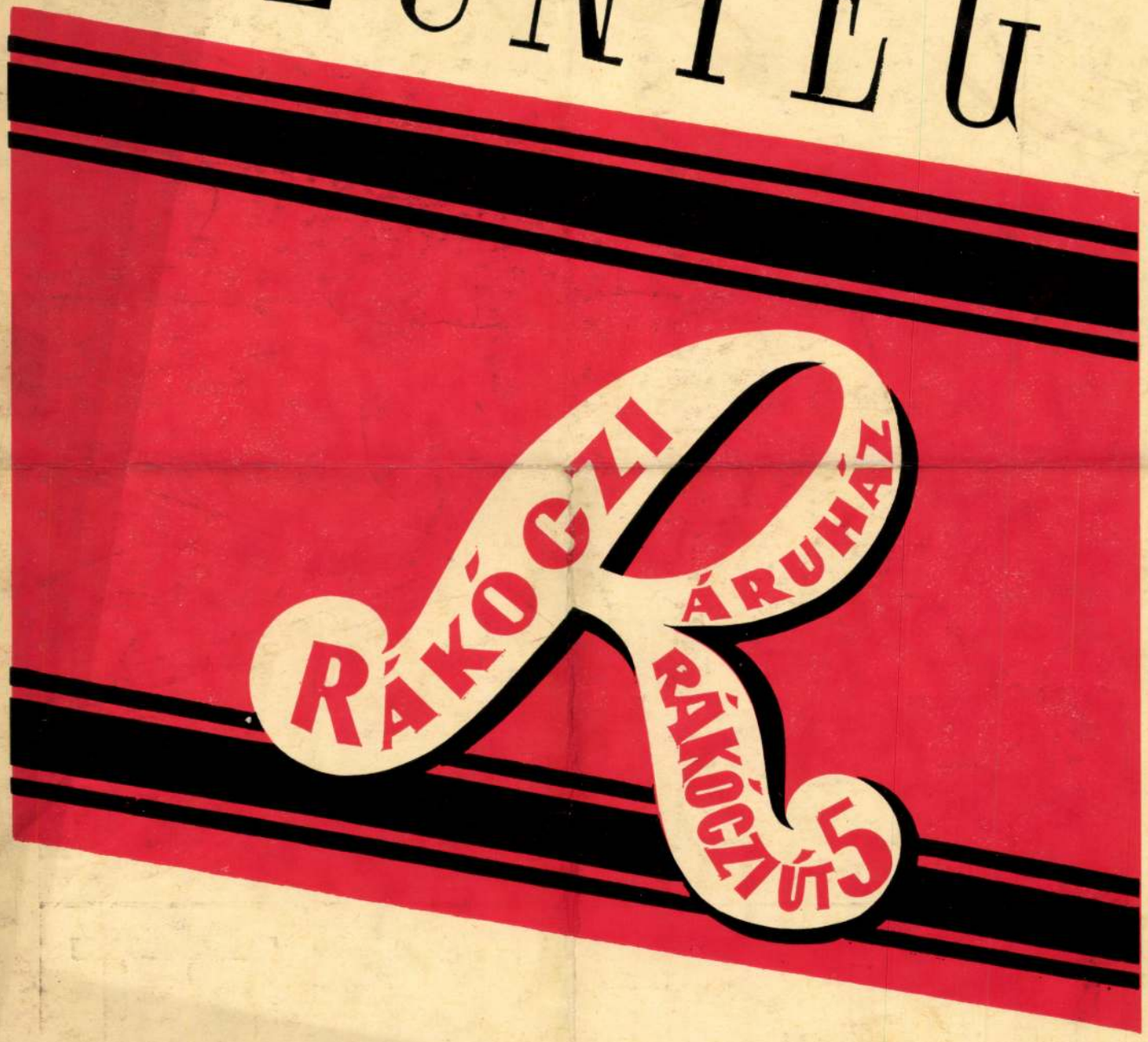

Tervezte Hollay István.
Ólomba véste Heckel József.

ÁLLATKERT

Ólomba véste Dencs Ferenc.

Grafika Szemle
1938. 4. szám

Tervezte Hannig Ferenc
Ólomba véste Dencs Ferenc

187

Grafikai Szemle
1938.

AQUARIUM

BUDAPEST VIII, ÖR UCCA 89

ÁLLANDÓ KIÁLLÍTÁSUNK BÁRMIKOR MEGTEKINTHETŐ

AQUARIUMOK 5 P-TŐL
DÍSZHALAK PÁRJA 50 F-TŐL
ÉLŐ ÉS SZÁRAZ ELESÉG
AQUARIUMTARTOZÉKOK

Tervezte Paxián Péter

AQUARIUM

DÍSZHALTENYÉSZET

BUDAPEST VIII, ŐR UCCA 89

Aquariumok öt pengőtől, díszhalak párja 50 fillér, élő és száraz eleség, aquarium-tartozékok, kiállításunk megtekinthető vételkényszer nélkül

Tervezte Ungur Imre
Ólomba véste Antal Ferenc

Agnes Denes

A harmadik évezred művészete – egy új világkép teremtése | Art for the Third Millennium – Creating a New World View

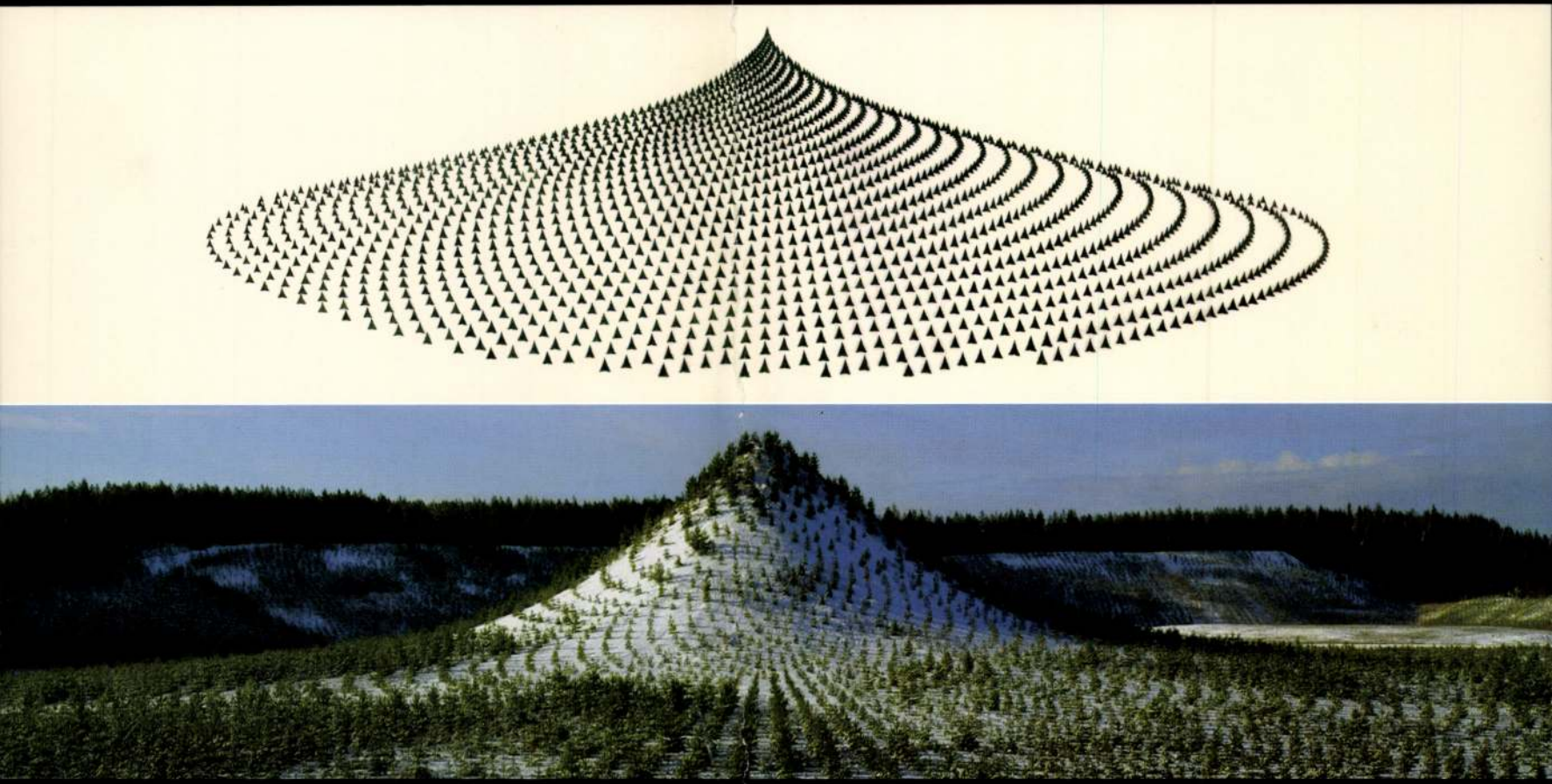

September 26 – December 7, 2008 | 2008. szeptember 26 – december 7.

Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum | Ludwig Museum – Museum of Contemporary Art | Művészetek Palotája | Palace of Arts | 1095 Budapest, Hungary | Komor Marcell u. 1

A Ludwig Múzeum – Kortárs Művészeti Múzeum
tisztelettel meghívja Önt

Agnes Denes

A harmadik évezred művészete – egy új világkép teremtése

című retrospektív kiállításának megnyitójára
2008. szeptember 25-én, 18 órakor

A kiállítást bevezeti:
Jeffrey Levine, követtanácsos úr, magyarországi Amerikai Nagykövetség

Kapcsolódó események
2008. szeptember 27-én, 16 óra:
Agnes Denes tárlatvezetést tart

2008. szeptember 29-én, 17 óra:
Agnes Denes előadása a budapesti Corvinus Egyetemen,
Rektori Tanácsterem, 2001. sz. (1093 Budapest, Fővám tér 8.)

Támogató | Supported by:

nka
Nemzeti Kulturális Alap

The Ludwig Museum – Museum of Contemporary Art
cordially invites you to the opening of the retrospective exhibition

Agnes Denes

Art for the Third Millennium – Creating a New World View

on September 25, 2008 at 6 p.m.

Opening remarks:
Jeffrey Levine, Deputy Chief of Mission, American Embassy in Hungary

Related events
September 27, 2008 from 4 p.m.:
guided tour by **Agnes Denes**

September 29, 2008 from 5 p.m.:
Agnes Denes holds a lecture at the Corvinus University of Budapest,
Conference Hall no. 2001 (1093 Budapest, Fővám tér 8.)

PESTIEST
fidelitas
artotel

LUDWIG MÚZEUM
Kortárs Művészeti Múzeum
Museum of Contemporary Art

Nyitva: kedd–vasárnap: 10.00–20.00
Minden hónap utolsó szombatján: 10.00–22.00 | Hétfőn zárva
Open: Tuesday–Sunday: 10.00 a.m.–8.00 p.m.
On the last Saturday of every month: 10.00 a.m.–10.00 p.m.
Closed on Mondays
Tel: +361–555–3444 | info@lumu.hu | www.lumu.hu

A múzeum fenntartója:
Oktatási és Kulturális Minisztérium

Művészetek Palotája
Budapest

DENCS JUDIT képzőművés

1996. július 23., KEDD

A Keszthelyen élő Dencs Judit rajztanár műveiből nyílt tárlat a minap Balatongyörökön, a helyi önkormányzat kiállítótermében *(képünkön)*. A főként balatoni és görög tájképeket, női aktokat és kerámiákat felvonultató tárlatot július 25-ig tekinthetik meg az érdeklődők. **(Sámel József felvétele)**

ZALAI HÍRLAP

ATLANTA'96

Berzicza volt a „jégtörő"

Bár az olimpia első versenynapján, szombaton két olimpiai bajnok képviselte színeinket kötöttfogású birkózásban, hétfőig kellett várnunk az első magyar győzelemre. Nagy örömünkre a „jégtörő" *Berzicza Tamás,* a Zalahús SC junior világbajnoka volt.

A zalaegerszegi fiatalember a 74 kilósok mezőnyében lépett szőnyegre, s hosszabbítás (8:00 perc) után 1:0-ra verte a lengyel J. Traczot, így — már lapzárta után — a győztesek A-ágán folytathatta. Tamás sikeréről megoszlott a szakemberek véleménye.

A 90 kg-os súlycsoport selejtezői során Gelénesi Nándor 5:1-es pontozásos vereséget szenvedett az örmény Jediszjantól, és ezzel átkerült a vesztesek B-ágára.

A 130 kg-os súlycsoportban Kékes György hosszabbítás után (az 5:29. percben) 3-0-ra legyőzte a japán Suzukit, ezzel ő is felkerült a győztesek A-ágára.

Tegnap történt — lapzártáig

Hétfőn 19 sportágban voltak

gyarként Vári Zsolt vette fel a

Denczné Deák Adrien MDK

Ebéd után

Mücsarnok 1938 Téli tárlat

magiova

Dendely József id.

ötvös

Sz.-Sz.

Kemény Lajos: Műtörténeti adatok Kassa multjából. *Arch. Ért.* 1909. 435. l. — *Mihalik József:* Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 309. l.

Dendely József

ötvös

Dendely József

ötv.

l.

Kőmagyötvj.

887. n.

Kláver Péter

Szeverián
Izraelita
Elul 22

CSÜTÖRTÖK
10
Tolent Miklós

Protestáns
Erik
Görög
Menodóra
Izraelita
Elul 23

PÉNTEK
11
Protáz és Ják.

Protestáns
Teodóra
Görög
Teodóra
Izraelita
Elul 24

SZOMBAT
12
Mária neve

Protestáns
Guidó
Görög
Antonóm
Izraelita
S.Nezavim

1936 Szeptember 30 nap

37-ik hét

Nap kelte 5 óra 25 pk. — Nyugta 18 óra 19 pk.

Dendély v. Dengely

József

kassai ötvös

XIX

l.

Zoltötv Debr. 27. l

Rusztaszer

149

Ø Dendely József ifj

kassai ötvös

l.

Mihalik Miklós bőrt

50 l.

Kassa

Dendely ötvös József, 1787

Arch.Közl.1899. XXI.3o9

M.D.K.

Dendely József ötvösmester

az ugyancsak ötvösmester Sámuel fia, arit 1787-ben vették fel a Kassai céhbe.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4. 264. old.

Dendely Mihály, ötvös. A Kassa város patronatusa alatt álló kisfalusi egyház számára 1800. körül egy monstrantiát készített.

Kemény Lajos: Adatok az ötvösség történetéhez. *Arch. Ért.* 1902. 70. l.

Valószínűleg
azonos Dendely
Józseffel.

tárgya n szerint	A protocollum		évi kat.	
	neve	száma	terem	szám

Dendely Mihály

ötrös

h. Kendrey-kentirányi

368. l.

Thurn-Vallessassina György:

Térdig, áll[illegible], ~~kat~~
melyen balját nyugtatja,
sült gyér haja, bajusza
fehér szalagon a Mária
és négy érdemkereszt dí
jelvény szorítja, [illegible] panta
sortan:

„GEORG GR
Feldmarschall-L

ettől jobbra aláírásának

alól balra: „Kriehuber
850"

jobbra: „GEDR. B.J.

legalól balra: „Wien, be

jobbra: „Eigenthu

Könyomat,

Ltha

magyar

Dendely Sámuel

kassai ötvös

1756.

l.

Arch. Ért. 1915.

147. l.

Y

804

PLAKETTEK a Szent-György-Czéh
állításából.
tő 3., 4. sz.)

(sz. 1708. Rozsnyón.)

vették fel

Dendely Sámuel, ötvös, 1736. jún. 18-án lépett a kassai polgárok sorába. A tekintélyesebb kassai ötvösök közé tartozott, aki sokszor viselt czéhmesteri tisztet. 1746-ban második, 1753-ban első, 1754—1758-ig, továbbá 1763—1765-ig második, 1767—1768-ban első és 1770-ben ismét második czéhmester volt. Meghalt 1779 körül Kassán.

Mihalik József: Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 303. l.

A kassai ötvös-céhnek

Kemény L.: Műtört. adatok Kassa v. levéltárából. AÉ 1915. 147. l. — Mihalik Kassa 303. l.

tárgya szerint	A protocollum neve	A protocollum száma	évi kat. terem	évi kat. szám

Dendely Sámuel

ötvös

L.

kendrey-kentiványi

368. l.

kissé ~~nyolczadnyira~~ jobbra fordult ~~fél nézve~~. Jobb kezében,
a bal hónja alá vett kardos fogja. Előre fé-
és profaszakálla öszbe vegyült. Nyakravalója
Terézia rendjelvenyet viseli, mellét három rendjel
zíti. Kabátja kettős elejű, derekát szolgálati
llója oldalt csikos. Felirata a kép alatt két

AF THURN-VALLESSASSINA
ieutenant Commandant des 8.ten Armee Corps"
másául: „Thurn
T.M.L."

RAUH"
L. T. Neumann".
n des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck."

az alak nagysága 30.5 cm.

8793 (chin. papir.)

107/95 N° 188.

Kassa

Dendely ötvös Sámuel, 1736

Arch.Közl.1899. XXI. 303

Dendel Sámuel †1755. 1756.

Archaeologiai Értesítő

1915, 147.

Kovács Lajos: Műtörténeti adatok.

M.D.K.

Dendely Sámuel ötvösmester

a kassai céhben működött,
ahova fiát Józsefet 1787-ben vette
fel.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert, Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4.
264. old.

M.D.K.

Dendisz András, kőműves

1790-95 között szerepel
az egri adóösszeírásokban.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó,

320 old.

DENDISZ ANDRÁS kőmüves 1790-1795 között az egri asóösszeirásban szereplő kézmüves.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Kassa

Dendely ötvös József, 1787

Arch.Közl.1899. XXI.3o9

M.D.K.

Dendely József ötvösmester

az ugyancsak ötvösmester Sámuel fia, arit 1787-ben vették fel a Kassai cérbe.

S. Mihalik: Versuch einer Zentralisierung des ungarischen Punzierungswesens im 18. Jahrhundert. Acta Historiae Artium, 1961. Tom.VII. Fasc.3-4. 264. old.

Ø Dendely József ifj

kassai ötvös

l.

Mihalik Miklós bőrt

50 l.

Dendely Mihály, ötvös. A Kassa város patronatusa alatt álló kisfalusi egyház számára 1800. körül egy monstrantiát készített.

Kemény Lajos: Adatok az ötvösség történetéhez. *Arch. Ért.* 1902. 70. l.

Valószínűleg
azonos Dendely
Józseffel.

tárgya n szerint	A protocollum		évi kat.	
	neve	száma	terem	szám

Dendely Mihály

ötrös

h. Kendrey-kentirányi

368. l.

Thurn-Vallessassina György:

Térdig, áll, ~~hat~~
melyen balját nyugtatja,
sült gyér haja, bajusza
felett szalagon a Mária
és négy érdemkeresztes dis
jelvény szorítja, pantal
sorban:

„GEORG GR
Feldmarschall-L
ettől jobbra aláírásánal
alól balra: „Kriehuber
850"
jobbra: „GEDR. B.J.
legalól balra: „Wien, be
jobbra: „Eigenthu

Könyomat,

Ltfa

Dendely Sámuel

kassai ötvös

1756.

l.

Arch. Ért. 1915.

147. l.

Y

804

PLAKETTEK a Szent-György-Czéh
iállításából.
tő 3., 4. sz.)

(sz. 1708. Rozsnyón.)

vették fel

Dendely Sámuel, ötvös, 1736. ~~jún. 18-án~~ lépett a kassai polgárok sorába. ~~A tekintélyesebb kassai ötvösök közé tartozott, aki sokszor viselt czéhmesteri tisztet.~~ 1746-ban második, 1753-ban első, 1754—1758-ig, továbbá 1763—1765-ig második, 1767—1768-ban első és 1770-ben ismét második czéhmester volt. Meghalt 1779 körül Kassán.

A kassai ötvös-céhnek

~~*Mihalik József:* Kassa v. ötv. tört. Budapest, 1900. 303. l.~~

Kemény L.: Műtört. adatok Kassa v. levéltárából. AÉ 1915. 147. l. — Mihalik Kassa 303. l.

tárgya szerint	a protocollum		évi kat.	
	neve	száma	terem	szám

Dendely Sámuel

ötvös

L.

Kendrey-kentiványi

368. l.

kissé ~~nyolczadnyira~~ jobbra fordult ~~fél nézve~~. Jobb kezében,
a bal hónja alá vett kardot fogja. Előre fé-
és pofaszakálla öszbe vegyült. Nyakravalója
Terézia rendjelvenyet viseli, mellét három rendjel
zíti. Kabátja kettős elejű, derekát szolgálati
llója oldalt csikos. Felirata a kép alatt két

AF THURN-VALLESSASSINA
ieutenant Commandant des 8.ten Armee Corps"
másául: „Thurn
FML."

RAUH"
L. T. Neumann"
u des Verlegers mit Vorbehalt gegen Nachdruck."

az alak nagysága 30.5 cm.

8793 (chin. papir.)

107/95 No 188.

niepewna

Dendler Daniel

nagyszebeni ötvös

1790

l.

Biróderuszczi

22. l.

keritett udvar foglalja el balról a
fával és az úton itt-ott kiemelkedő
laljak el; a háttérben pedig egy szent-
ult égbolt felhőtlen. Jelzése alól

lat téli tarlatan az 1902: XII. 20-
(907/902).

Dendler Dániel.

ötvös. 1787 lett mesterré Nagyszebenben. 1816. még ~~dolgozott~~ kutródott Egy ciboriumon (1795) az alcinai, kelyhe (1806) a kisesüri [ev. egy-ház tulajdonában. 1790. a Teleki-ezáladnak dolgozott.

L egy (1808) a kisprázsmári

Biró J.: A gernyeszegi Teleki-kastély. Bp. 1938. 22. l. – Ernst Menz. 55. aukc. 1937. 57. l. – Korrespondenzblatt. 1913. 24. l. – Körseghy Mo. ötvj. 264. l. – Roth V.: Az erdélyi kelyhek stilbeli fejlődése. Bp. 1913 70. l.

— Ezüsttárgyak 1615-ből, a magyarsasi ref. egyház
tulajd. V. 9.

Dendler Daniel

ötv.

l,

Kőmagyötvj

1479. 27.

TKÖZI VASAR
MESSE-FOIRE
BUDAPEST

NEMZETKÖZI VASAR

NEMZETKÖZI VA
MESSE-FO
BUDAPE
AJ.

BUDAPEST
935-APR.13 E2

Dender Dániel

nagyszebeni ötvös

l.

Arv. Csarnok 105. enkc.

kat. ber és ötvm.

lajstr.

GYŐR

Muzeum: Honorszögi konf. lelet.

Magyar pogánykori leletek. VI
1880, 441 l.

Deindler Dániel

otvös

d.

Korrespondenzblatt

1913. 24. l.

BUDAPEST
42 III.27.24
Ta 62 Ta

1479 — **DD Daniel Dendler,** M 1787, e. —1816. (B : V—VI?)

— *a)* Ciborium, fedelén bárány. — *Ziborium, Deckelfigur : Lamm.* — „1795."
Ev. egyház, Alczina — *Ev. Kirche, Alzen. Roth : 198, Tafel 159, 3.*

Nr. 1279 *b)* Kehely. — *Kelch.* — „1806."
Ev. egyház, Kiscsűr — *Ev. Kirche, Kleinscheuren.* Expos. 1913 : 74. *Roth : 158, Tafel 134.*

Nr. 1279 *c)* Kehely. — *Kelch.* — „1808."
Ev. egyház, Kisprázsmár — *Ev. Kirche, Tartlau.* Expos. 1913 : 75. *Roth : 161.*

Nr. 1281 *d)* Cukorszelence. — *Zuckerdose.*
Dr. Nagy Ferenc, v. b. t. t., Bp.

Nr. 1277 *w)* Gyertyatartók, 2 darab. — *Leuchter* [P P]. — Empire.
Kálniczky Gézáné, Kassa — *Kaschau.*

Nr. 1277 *f)* Evőeszközök. — *Tafelsilber.*
N. Kärgelein, Nagyszeben — *Hermannstadt.*

Zwei [T T] 9

...ik felében):

...balra (néz ~~Szájában a~~ és furulyán ~~...~~ szőke, fejhálója bársony szalagból készült, ~~...~~ nya vörösbársony és vállaira vetett palást-

...)
...etei 105:39 c/m.
...ra 1807 frt 46 kr. = 3614 Ka 92 f

13.

jkv. szerint restauralandó (124/95)

Dénes
(Dyonisius arcufex)
kassai ijjgjártó
1395
írod
o Kemo
271. l.

Behar Zsadámy

Dénes

ujhelyi pálos
prior 1475

Egyházm. Lap

1883. 240. l.

Antkod.

Másolat

140 sz. hoz.
1904

Szám

A Müemlékek Országo
Ngos Sztehlo Ur által
elöhivása lemezek er
levonatokról.

az

1. Felvételek, 6 lemez hi
2. Kassai Szt Mihály templom
-sités 2 nyom. - - -
3. Kassai déli torony 1 lemez
4 { " Szt Mihály (templom Kap
2 lemez hivás 2 erösités
5. Kassai templomon levö viz K
4 erösités 4 levonat

Dénes Kossi Lipitó

XV. A.

Lásd

Gyarmathi Dénes

alatt is!

Dénes
fotós

Az Óbudai Hajógyárban egy 25
tonnás szerzódarú heggesztésén dol-
goztak.

— Spar

Tükör, 1975. jan. 14 – 7 lap.

megvia

Deries, ötvös

(Dionysius Auri-
faber)

Szeged 1522

Reizner

Szeged tört -

IV. 115. l.

15 Június

Dénes (Dionisius)

Ötvös Szeged

1522

d. Szépművészet

1940. 75. l.

M.D.K.

Dénes, architector

Lados Miréllyal dolgozik együk 1561-ben az egri várban.

Heves megye műemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső,
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 320 old.

M.D.K.

Dénes ács és épitőmester.XV.sz.

Esztergom.Estei Hippolit érseknek dolgozott.Vezető szerepe volt. 430.o.

Kampis Antal: A képzőművészetek

A Kultúra Világa.III.köt.A képzőművészetek,a zene, a szinház és a film.Bpest.Minerva.1960

Denés Hobrány

1192

vrod

Bunyitay Vince:

A váradi és szekes-
egyház. Arch. Közl.
1880. XIII. k. II. f. 22. l.

Ipolyi A. A Kőrakori
Hobrány at. 20. l.

Dénes mester

és fia Terős

Szent László szerem-
lére Nagyvára-
don

erőd

z

Szell Sándor: Nagy-
várad, Szent László
városa - Bp. 1940.

5. l.

Megtudjuk, hogyan függött össze a mag
fayence-ipar a külföldi keramikával,
mos eddig nem ismert dolgot olvas

	Korona
–898. CÉHLEVÉL, három árab, XVIII. század	—
–900. ÉBENFAKERET, dúsan faragott, renaissancemodoru, egy pár, egyikben *Kriehuber* eredeti litográfiája, a másikban pontozott modoru metszet: „*Marie Louise, reine des Francais*“, együtt . .	700
–902. SICK, JANUARIUS: Olajtanulmány két oltárképhez, együtt	1000
VÁNDOROK, viaszdombormü a Valkenhayn-gyüjteményből .	600
SZOBROCSKA, fehérmázu porcellán, Bécs, XVIII. század	700
SZOBROCSKA, fehérmázu porcellán, kutya és farkas küzdelmét ábrázolja, Bécs, XVIII. század	400
SZOBROCSKA, cseh . . .	30
RUBENS modora: Gyermekfej, olajfestmény	1200
SZŐNYEG, kisméretü Szumák	250
LADIKIMASZŐNYEG . .	1800
KULAIMASZŐNYEG . .	1200
–912. KARAMANI, függöny-	

Dénes

szobrász XIII

l. Bunyitay Vince

A váradi püspökség

tört. III. k. Nagyvá-

rad, 1884. 104, 140,

172. l.

A Hadigondozott tanulók nevelésére

annak, hogy az egész épitkezést a t

Még a máso

motivumkincsének jelentékeny részét

gozó <u>első</u> bambergi műhely

kus motivumok sem tehetők a harminca

későbbre. Nehéz is

rek, akiket a huszas évek közepe tá

csak a tatárjárás után kerültek vol

művészetük már magyar viszonylatban

elavult l

hogy ezen a vidéken, amelyet a tatá

jebb rövidebb megszakitást okoztak,

lom visszatértével azonnal ujra mun

Dénes szobrász

Nagyvárad XII. 27.

lásd okv

Ipolyi Arnold

kisebb munkái Bp.

1873. I. kötet.

276, 277. l. 278. l.

279. l.

Ilyen értelemben

javítandó a

lexikonomban

megjelent cikk

gy

k

la

g is

nno-

nnek

tján

a je-

int

gli-

sze-

Danu-

pan,

lk

ehet.

a

Dénes szobrát

1192

Szent László hamvait
ezüst koporsóba tették,
melyet fenti készített
és helyezték el az újonan
épített sírboltba.

Henszlmann Imre:
A nagyváradi ásatások.
Kny. Bunyitay Vince:
A váradi püspökség
tört. III. k. ből.
Bp. 1884. 26. l.

Dénes

MDK

Dionysius artifex

A váradi tüzesvasproba lajstrom 1226-ban emliti. Dénes müvész Szent László sirja kinyitásáért maga és utódai számára III. Bélától örök szabadságot kapott, és fia Tekős (Tecus) már mint szabad rendel a besenyői egyház mellé torlót.

250.o.

Entz Géza: Müvészek és mesterek az erdélyi gótikában.

KelemenEml. 249-264.o.

Denes kőfaragó

mestert a fiát Teköst
III Béla király a szabadok
sorába emeli

Gerép 67 l.

Gerevich T.: Az épi-
tési munka szervezete a középkorban.
Bpesti Épitőmesterek
stl. ipartestülete.
VI. R. 1910. 67. l

I. C. betüs mesterjel XIX. sz.-beli ezüstfüszer-
tartón VII. 231, 239

Deres, szobrász

cród
a

Bunyitay Vince:
Szent László
király emlékezete.
Bp. 1892.
41. l.

Váradi regestrum
341. oklevél.

Ünnepi szám

a Műgyüjtő jelenlegi 8-9. száma, melyet
a múzeumi tisztviselők nemzetközi kongresszusa
résztvevőinek tiszteletére három nyelven

TARTALOM – INHALT
TABLE DES MATIERES

	Olda
Szilárd Vilmos : Magyarország múzeumi kincsei	211
Wilhelm Szilárd : Die Museumschätze Ungarns	212
Guilleaume Szilárd : Les trésors des musées hongrois	213
Dr. Géza Supka : Die Gründer des Nationalmuseums	214
Didier Rózsaffy : Une promenade rapide au Musée des Beaux-Arts	218
Charles Csányi : Les collections publiques de l'art industriel . . .	222
Dr. Viski Károly : Néprajzunk és a népművészetünk múzeuma . .	225
Charles Viski : Le musée d'ethnographie et d'art populaire	227
Dr. Zoltán Takács v. Felvincz : Das Franz Hopp-Museum für	

Dénes

(Dionysius) szokrász
A XII század végén Nagy-
váradon élt.

L. Lendrey, kentivánji
370. l.

(további bibliogr.)

Lipót főhg:

Csaknem derékig, kissé jo
daillonban. Hosszú hajat, bajus
s pánciélja felett kendőt visel,
~~le~~ Alól a medaillonban a három
rata a kereten:

„SERENISS: AC POTENTISS: PRINCE
BVRGVNDIÆ, ... STYRIÆ, CARINTH
GORITIÆ, LANDGRAVIVS ALSAT."

a párkányon: „PIETAS AD ... OMI
VTI ... LIS.

a kép alatt hat sorban:

Qvid mirum, si Phoeb
Innectit capiti Delp
Vt gaudet celebris fac
Vt Senecam doctu
Vtq3 Solona suum doc
Sic refert Laudes

fölül: „LEOPOLDVS, CAROLI Son."

Végre az „n ij" jezésü lap tu
rajz olvasható.

Rézmetszet, méretei a hattérr

Dénes mester

Hent László siremléke Nagyváradon III. Béla király megbízásából

Lásd okv

Vernei-Kronberger

Emil: Magyar középkori siremlékek. Bp. 1939. 13. l.

Gerevich véleménye Esztergommal kapcsolatban. Röviden és jól megírva

Komárom, múz

240-242,
251,

Dénes szobrász

és fia Tekös

Szent László szirem-
léke

lásd

Divald 1927

46 l.

Fenti az udvar-
nokok rendjéből
került ki, ahit fia-
val egyült III. Béla
király emelt a szaba-
dok sorába.

NOS ügyvédi irodájából
-UTCZA 183.

yszék!

hivatalnok elfogadó Apor
. Zdeborszky Guido minist
sti lakós alperesek

ndapesten 1907
7 május hó 12 n lejárt
alapján adósáink.

k nek a B.) alatti óvás és a C.) alatti
nak D.) alatt vallott ügyvéd nak által:

Márványszobor, mely az életnagyságnál jóval kisebb. Hatása rendkívül vonzó, mert arca eleven érzéseket tükröz.

A kassai Szent Mihály-kápolna homlokzatának Szent Mihály-reliefje, mely csipkéskeretű háromszögmezőben a lelkeket mérlegelő Szent Mihályt ábrázolja, régies, kemény stílusa ellenére, már a XIV. század alkotása.

Erdély két templomának, a szászsebesinek és a segesvárinak szentélyét díszítő szobrok ugyancsak a XIV. században készültek, míg a híres brassói Fekete-templom kórusának szobordísze már átvezet bennünket a XV. század elejére.

A XV. század elejének architektonikus szobrászati emlékei közül a kassai Szent Erzsébet-templom plasztikai dísze mind művészi hatásában, mind történeti jelentőségében szinte egyedülálló emlék. Valószínűleg egy műhelynek, de a műhely keretén belül három mesternek az alkotása. Leggazdagabb és legművészibb az északi kapu lépcsőrelief kerete. A kapu timpanon-mezőjében az Utolsó ítélet jelenetét látjuk, középtengelyben a szentekkel körülvett bíráskodó Krisztussal, kinek lábai alatt sorakozik az üdvözültek és kárhozottak csoportja. A többi relief a timpanon körül két mezőben Szent Erzsébet irgalmas cselekedeteit, háromban pedig a Kálváriát ábrázolja. Igen finom és ép a templom nyugati kapujának reliefdísze is. Ez a kapucsúcs feletti mezőben a Pietát és Veronika kendőjét, a timpanonban pedig az Olajfák hegyét jeleníti meg. A három mester közül a Kálvária-jelenetnek mestere volt a legjelentékenyebb, a legerőteljesebb tehetség, az Erzsébet-jelenetek és a nyugati kapu mestere nyilván ennek voltak a segédei.

A középkori templom szobrászati díszéhez tartoztak a síremlékfaragványok, mert templom és temető a középkorban igen szoros kapcsolatban állott. Aki csak tehette, az magában a templomban, más a templom szomszédságában temetkezett. Az előkelők, sőt a polgári rend tehetős tagjai is, díszes sírfedőlapot készíttettek halottaik számára, úgyhogy némelyik templom egész padlózata

Szent István király kőkoporsója.

ilyen faragott sirkôlapokból került ki, de került belőlük bőven az oldalfalakra, sőt a templom falának külső részére is. A faragott síremlékek divatja Magyarországon korán elkezdődött. Az első példák a római szarkofágok mintájára készültek s rájuk bizánciasstílű és ikonográfiájú faragás került. Ilyen volt első szent királyunknak, Szent Istvánnak kőkoporsója, mely legújabban visszakerült eredeti lelőhelyére, Székesfehérvárra.

A korai időből, sajnos, alig maradt reánk valami, inkább csak hírből tudunk róla. Tudjuk, hogy III. Béla Dénes mesterrel és ennek Tekős nevű fiával díszes síremléket állíttatott Szent László teteme fölé s bár az emlék maga elpusztult, mégis fontos számunkra ez az adat, mert a nevek arra intenek, hogy a mesterek fajtára nézve is magyarok voltak.

Boldog Margit legendája pedig arról ad hírt, hogy a szentéletű szűznek *Albert* és *Péter* nevű lombardiai olasz faragók készítettek vörös márványkoporsót. Ez is megsemmisült, de a legutóbbi évek ásatásai hihetőleg ennek a kicsiny töredékeit hozták napvilágra. Nagy Lajosnak Székesfehérváron hazai vörös márványból faragtak oszlopos, mennyezetes, díszes síremléket. Ezt, ha az eredeti el is pusztult, töredékeiből rekonstruálhatnók. Tudjuk különben azt is, hogy Nagy Lajos siremlékét Kázmér lengyel herceg lemásoltatta.

A XIV. század során, különösen a második felében, nagyobb a fennmaradt emlékek száma. Ebben az időben alakos síremlék még alig készült, néhány vésett embléma és körirat adják ki díszét a sírlapnak. Az embléma leggyakrabban az elhúnyt címere. A címerábrázolás dekoratív részleteiben dúslakodik azután mindinkább a véső. A címert fejleszti mind gazdagabbá a díszítő fantázia, míg a XV. század elején, valószínűleg a burgund síremlékek távolibb és közvetett hatására, megjelenik a sírlapon az elhúnyt alakja is. Síremlékeink legszebb példái és leghosszabb összefüggő láncolata Budán kerültek elő. Kisebb részük a Nagyboldogasszony-templomból, nagyobb részük a szomszédos Domonkos-templom szentélyének felásatásakor. Ezek a síremlékek arról tesznek tanuságot, hogy Budán mintegy kétszáz éven keresztül virágzott egy egységes, hagyományokat tisztelő, de a korszerű stílusváltásokkal mindig lépést tartó kőfaragóiskola. Ez az iskola valószínűleg a Domonkosok budai kolostorában működött s tagjai közé bizonyára több szerzetes kőfaragót is számlált.

Az első emlék Abel festőnek a sírköve, a XIV. század közepetájáról való s arról nevezetes, hogy rajta először találkozunk az ú. n. művészcímer (nagy pajzsmezőben három kis pajzsmező) ábrázolásával. Hasonló díszítés foglalja el János festő 1384-ben készült sírlapjának középmezőjét is. Legszebb és leggazdagabb XIV. századi emlékei e műhelynek Henrik firenzei humanista és Miklós fia,

Dénes mester

Nobrázt

XII. 27.

l.

Biró Béla dr

A magyar szinvészet

alkotásai Bp.

1942. 15. l

752 Klein, Adam.

Eke mellett álló ló.

Rk.

Lk. 2.

130 × 200 mm.

Dénes mester. 2

Kőfaragó

XII. század

Esztergom, Kőfaragófej

SZINHÁZ-MŰVÉSZET

Herczeg Ferenc: „Sohasem lett volna belőlem költő és író, ha nem élek Budapesten"

Herczeg Ferenc 80-ik születésnapja alkalmából a főváros törvényhatósági bizottsága üdvözlőiratot intézett a nagy magyar íróhoz. Az üdvözlő iratot, melyet művészi formában készítettek el, Szendy Károly polgármester személyesen adta át Herczeg Ferencnek. Most hozták nyilvánosságra azt a válaszlevelet, amelyet Herczeg Ferenc ez alkalomból a főváros polgármesteréhez irt és amelyben köszönetet mond a főváros közönségének üdvözléséért. A válaszlevél igy szól:

— *Budapest Székesfőváros Törvényhatósága a hetvenedik születésnapom alkalmával arra a páratlan és nem remélt kitüntetésre méltatott engem, hogy diszpolgári oklevéllel ajándékozott meg. Nyolcvanadik születésnapomon pedig az a kivételes tisztesség és öröm ért, hogy Méltóságod személyesen nyujtotta át nekem a Székesfőváros Törvényhatóságának művészi kivitelü és szárnyaló szövegü üdvözlő iratát. Miközben keresem a szavakat, hogy méltó formában köszönetet mondjak Méltóságodnak és a Fővárosnak, önkénytelenül is arra kell gondolnom, hogy egy hosszu életen át Budapest valósággal elhalmozott engem ajándékaival. Mert sohasem lett volna belőlem költő és Köziró, ha huszadik életévem óta nem élek Budapestnek kulturával telitett légkörében, kitünő tanintézetek, gazdag könyvtárak és nagyszerü gyüjtemények közelében; ha a budapesti remek szinházak nem ébresztik fel bennem a szinmüirói hajlamot; ha Budapest fejlett irodalmi élete nem vezet és irányit és ha a Székesfőváros politikai légköre nem tesz fogékonnyá a nemzeti lét nagy kérdései iránt. Hálás szivvel meg kell állapitanom, hogy a kezdő irónak Budapest adta a legjobb közönséget, melynek megértő, rokonszenve tavaszi napsütésként rügyeztette a költő vetéseit.*

— *Méltóságos Polgármester Uram! Ami az életemben szép, értékes és boldogitó volt, az tulnyomórészben Budapest körengetegében termett a számomra. Méltóságod gyönyörü, elmés és nagyszerü városa nekem mint a nemzeti kultura izzó kohója mutatkozott. Kérem a nemzetek Istenét, áldó kezével távoztasson el a magyar Székesfőváros utjából minden akadályt és veszedelmet, amely a Duna királynőjének békés és dicsőséges virágzását gátolhatná.*

Műsorváltozás a Nemzeti Szinház szilveszteri műsorában

A Nemzeti Szinház igazgatósága „A zöldnadrágos lovag" iránti nagy érdeklődésre való tekintettel ezt a darabot iktatta be műsorába az 1943 december 31-én fél 11 órára hirdetett három magyar egyfelvonásos helyett. A Nemzeti Szinházban tehát a 6 órakor kezdődő „Kaméliás hölgy" után fél tizenegy órakor „A zöldnadrágos lovag" kerül szinre szinre *Szörényi* Éva, *Uray* Tivadar, *Makláry* Zoltán, *Olty* Magda, vitéz *Garamszeghy* Sándor és *Pataky* Jenő főszereplésével.

A Nemzeti Kamaraszinházban 6 és fél 10 órás kezdéssel a „Fatornyok", a Zeneművészeti Főiskola kamaratermében pedig fél 7 órai kezdettel *Hajmássy* Miklós a férj szerepében már ismert művészetét csillogtatja. A többi szereplők közül kellemesen tünt fel az igen tehetséges és ügyes *Szendrey* Kata, akinek szintén ez az első szereplése, aztán *Vizváry* Mariska, *Dénes* György, *Mihályfi* Béla, *Halmy* Tibor és *Mátray* József. Külön dicséret illeti *Malcsiner* Béla pompás muzsikáját is, amely kétségkivül hozzájárul a legujabb Mester-film megérdemelt sikeréhez. (e. d.)

Kelemen Éva a „Fecske és denevér"-ben

A karácsonyi ünnepek alatt terjedt el a hir szinházi körökben, hogy *Tolnay* Klári, a Vigszinház kitünő művésznője tüszős mandulagyulladásban, hirtelen megbetegedett. *Tolnay* Klárin azóta mandulaműtétet hajtottak végre s igy legalább nyolc napra, kénytelen volt lemondani szereplését a *Pesti Szinházban*, ahol *Herczeg* Ferenc „Fecske és denevér" cimü szinművében lépett fel. *Tolnay* Klári szerepét a fiatal és nagyon tehetséges *Kelemen* Éva vette át, akinek mindössze egy nap állott rendelkezésére a szerep betanulására. *Kelemen* Éva bravuros beugrásával nemcsak hogy megmentette az előadások rendjét, hanem rokonszenves egyéniségével és biztos játéktudásával a közönséget is meghódította.

— **Ének, tánc, muzsika.** Január 1-én délután 3 órakor a Zeneművészeti Főiskola nagytermében „Ének, tánc, muzsika, derü" cimmel művészdélután lesz. Fellép többek között *Szilvássy* Margit, *Laczó* István, T. *Uray* Margit és *Lantos* Ferenc. Érdekes számnak igérkezik *Kálmán* Etelka és *Brada* Rezső, a m. kir. Operaház szólótáncosainak duója.

Gramantik M.: Kigyuló csillagok. Ezen a cimen a trianoni magyar ifjuságról szóló történeteket gyüjtött össze a szerző. Könyvében hivatalos adatok alapján feldolgozta a mult világháboruban s az azt követő időkben, a forradalmakban, ellenforradalmakban s a megszállás megpróbáltatásai alatt élő 20 éven aluli magyar ifjuság hőstetteit. Az igazi magyar lélek tulajdonságai szikráznak és villognak a könyv minden egyes sorából. Találkozunk a nagyváradi hadapródokkal, akik *1918-ban a székely hadosztállyal együtt védték a csucsai fronton Erdélyt és Váradot.* Ekkor nevezték el a székelyek a Gyalu Mare hegyét a *Hadapródok Hegyének*, de harcaikról a francia lapok is megemlékeztek, például állitva őket a francia kadetteknek. A temesvári hadapródok 5000 kiszabadult orosz fogollyal szemben védték meg a várost s történetük mindenkor emlékezetes marad, amig a helytállást becsülni fogják. A kőszegi diákok, a pozsonyiak mind-mind megjelennek a könyvben, amint a magyarságért és a hazáért szállnak sikra. Drámai elevenségü a temesvári levente-pör története. Ez a könyv most második kiadásban jelent meg. Érdemes volt kiadni, mert emlékeztet a legszomorubb és legsötétebb magyar korszakra, amelyből azonban *fehér ragyogással világit az ifju lelkek önfeláldozó bátorsága és helytállása.* **Gramntik M. értékes könyvét a Studium Könyvkiadónál lehet megkapni.**

December 1

Élelmiszerpiac

Az élelmiszerpiacon a forgalom lanyha volt. A zöldség- és főzelékfélék piacára elegendő áru érkezett, ugy hogy a keresletet könnyen ki lehetett elégiteni. A sütőtök kinálata még mindig jelentékeny. A gyümölcsfélék piacán az alma felhozatala kielégitő.

Az élelmiszerpiacon a következő cikkekben történt jegyzés: (Nagykereskedelmi árak.)

Zöldség- és főzelékfélék: Gölöbaba- és nyári rózsaburgonya 30.55, őszi rózsa 29.50, Ella- és sárgaburgonya 26.35, étkezési Woltmann 24.86, étkezési Krüger 23.75, vöröshagyma 39.35—36.07, fokhagyma 78.64—101.44 pengő métermázsánként. Fejeskáposzta 34, kelkáposzta 36, vöröskáposzta 180—250, sárgarépa Ia 27, IIa 22, petrezselyemgyökér Ia 81, IIa 44, kalarábé 70—120, zeller 60—120, céklarépa 40—90, torma 70—450, feketeretek 50—120, melegágyi saláta 30—150, kelbimbó 200—300, feketegyökér 200—500, melegágyi retek 40—120, paraj 200—350, karfiol tisztitott 220—320, karfiol leveles 130—280, sütőtök 30—70 fillér.

Gyümölcs: Nemesalma 250—320, közönséges alma 150—300, körte 250—300, héjas dió 300—340, mandula 700—800, gesztenye 200—360 fillér.

Szinházak műsorai

OPERAHÁZ. Szerda: Manon (IV. — fél 6). Csütörtök: Aida (V. — fél 6) Péntek: A denevér (6). Szombat: Parasztbecsület, Bajazzók (7). Vasárnap délelőtt: Játékdoboz, Álomjáték, Debreceni história (11). Este: Bohémélet (6).

NEMZETI SZINHÁZ. Minden este: A kaméliás hölgy. Péntek éjjel: A zöldnadrágos lovag. Vasárnap délután: Déryné ifiasszony. (szer. N, csüt. XIX. — fél 3, 6, fél 11).

NEMZETI KAMARA SZINHÁZ. Minden este, vas. és ün. délután is: Fatornyok (3, fél 7, pénteken 6, fél 10).

ZENEMŰVÉSZETI FŐISKOLA (Kamaraterme). Szerda, csütörtök: Tartuffe (fél 7). Pénteken: Tartuffe (fél 7, 10).

MAGYAR MŰVELŐDÉS HÁZA. Szerda: Bors István (film — 4, fél 7). Csütörtök: Nincs előadás. Péntek: Vidám szilveszteri este (fél 7, 10). Szombat: Marnitz hangverseny (6). Vasárnap délelőtt: Pastor Angelicus (film — fél 11). Este: Marnitz hangverseny (6).

VIGSZINHÁZ. Szerda, csütörtök, péntek éjjel, szombat délután és este: Warrenné mestersége. Péntek este, vasárnap délután és este: Két boldog hét (3, fél 7, 10).

PESTI SZINHÁZ. Minden este, vas. és ün. délután is: Fecske és denevér (3, fél 7, pén. 10-kor is.)

UJ MAGYAR SZINHÁZ. Minden este, vas. és ün. délután is: Az első (3, fél 7, pén. 10-kor is).

ANDRÁSSY SZINHÁZÓ Minden este, vas. és ün. délután is: Josephine (3, fél 7, pén. 10-kor is).

MADÁCH SZINHÁZ. Minden este, vas. és ün. délután is: Homokpad (fél 4, fél 7, pén. 10-kor is).

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ. Minden este, vas. és ün. délután is: A királyné csókja. Vas. és ün. délelőtt: Latyi Matyi mint Robinson (11, 3, 6, péntekot 10-kor is).

VIDÁM SZINHÁZ. Minden este, vas. és ün. d. u. is: Ballépés jobbra (fél 4, fél 7, pén. 10-kor is)

REVÜPALOTA. Minden este, vas. és ün. délután is: Őfelsége a pénz (fél 4, fél 7, pén. 10-kor is)

KAMARA VARIETÉ. Mindennap: Münchhausenné mestersége (fél 7, csüt., szom. fél 4, fél 7, vas. és ün. 2, fél 5, 7, pén. 10-kor is).

KOMEDIA ORFEUM Mindennap: Szalonkák (fél 7, szerda, szom., vas. és ün. fél 4, fél 7, pénteken 10-kor is).

ERZSÉBETVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: János vitéz (fél 5, 7, vas. és ün. fél 3, fél 5, 7, pénteken 10-kor is).

JÓZSEFVÁROSI SZINHÁZ. Csütörtökig: Az elevenen ördög (fél 5, 7, vas. és ün. fél 3, fél 5, 7, pénteken 10-kor is).

KISFALUDY SZINHÁZ. Csütörtökig: Debrecenbe kéne menni (fél 5, 7, vas. és ün. fél 3, fél 5, 7, pénteken 10-kor is).

NEMZETI BÁBSZINJÁTÉK Minden este, hétfő, péntek kivételével: Panoptikum Hétfő, péntek: Toldi. Csütörtök, szombat, vas. és ün. délután is: Mesejáték (fél 4 fél 7)

ERDÉLYI BÁBSZINHÁZ (Rottenbiller-utca 14.) Rózsapiroska és a medve, Biri Bandi (4, vas. és ün. 11, 2, 4).

Mozik

ADRIA. (T.: 353—707.) **Münchhausen.** ½4, ½6, ½8, vas. és ün. 11 és ½12-kor is.

ALKOTÁS. (T.: 355—374.) **Segitség, örököltem!** ½4, ½6, ½8, szom. ½12-kor, vas. és ün. 11 és ½12-kor is.

ÁTRIUM. (T.: 153—034, 154—024.) **Fény és árnyék.** (Ajtay, Bulla, Nagykovácsy.) ½4, ½6, ½8, szom., vas. és ün. ½2-kor is.

BARLANG. (T.: 422—722.) **Párisi románc** Mindennap: ½2, ½4, ½6, ½8. Első előadás mindennap mérsékelt áru.

BELEZNAY. (T.: 226—276.) **Második hétre prolongálva! Férfisors.** Mindennap: 10, ½12, ½2, ½4, ½6, ½8.

BELVÁROSI HIRADÓ. (T.: 181—244.) **Német karácsony** (kulturfilm.) — **Karácsony a művészetben.** — **Tavaszi tánc** (szines rajzfilm). — **Magyar, Ufa és Európa Hiradó.** Folytatólagos egyórás előadások 10—21 óráig. 24-én 16 óráig.

BETHLEN. (T.: 225—003.) **Magyar kivánsághangverseny.** ½2, ½6, ½8, ün. ½2-kor, vas. 11 és ½2-kor is.

BUDAI APOLLO. (T.: 351—506.) Második hétre prolong.! **Münchhausen.** ½3, 5, ½8, vas. ½1-kor is.

CORVIN. (T.: 138—988, 339—584.) **Akrobat o-o-oh.** (Charlie Rivels, Tabódy Klári.) Mindennap: 3, 5, ½8.

CSABA. (T.: 146—040.) **Kivánsághangverseny.** ½4, ½6, ½8, szom., vas. és ün. ½2-kor is.

DAMJANICH. (T.: 425—644.) **Tilos a szerelem.** ½4, ½6, ½8, vas. és ün. 11 és ½2-kor is.

DEÁK. (T.: 121—343, 125—052.) **Agrólszakadt urilány** ½2, ½4, ½6, ½8, vas. és ün. d. e. 11-kor is.

DUNA. (T.: 111—994.) **Magyar kivánsághangverseny** ½4, ½6, ½8, vas. és ün. ½2-kor is.

FÓRUM. (T.: 189—707, 188—543.) **Mesél az élet.** ½4, ½6, ½8, vas. és ün. 11-kor is.

GLÓRIA. (T.: 427—521.) **Négyarcu asszony.** — **Magyar hiradó.** ½4, ½6, ½8, vas. és ün. ½2-kor is.

HIRADÓ FILMSZINHÁZ. (T.: 222—469.) **Német karácsony** (kulturfilm). — **Karácsony a művészetben.** — **A bűvös szék** (szines rajzfilm). — **Magyar, Ufa és Európa Hiradó.** Folytatólagos egyórás előadások 9—21 óráig. 24-én 16 óráig.

HOMEROS. (T.: 496—178.) **A két örömapa.** — **Világhiradók.** ½2, ½4, ½6, vas. és ün. ½2-től.

JÓZSEFVÁROSI. (T.: 131—316.) **Münchhausen.**

XXV. ÉVF. 294. SZÁM. **NEMZET**

Főmunkatárs: TÚRI

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Hazv
Budapesti és környéki cimvál
Előfizetési pénztár: Báthory-utca 5. Hi
Belvárosi kiadóhivatal: IV., Kossuth Lajos-utca
menetjegyiroda.
Szinházjegyiroda a Cristophorosba
Fiókkiadóhivatalok: (Vidéki előfizetési és árusit
és a Pázmány könyvkereskedésben,
Előfizetési ára egy hóra 5.
A Nemzeti Ujság postatakaré
Megjelenik hétfő kiv

IROD. és NYOMDAI R.-T. kiadványában. Budapest V., Honvéd-utca 10. sz. (Felelős:

A honfoglaláskori temetőtől a siremlékig

A siremlékszobrászat az a műfaj, melyben az idők viszontagsága, a történelem vihara, török, tatár dulás, vallási villongás a legtöbb pusztitást okozta. Viszont van olyan század, melynek művészi értékét csak a fennmaradt korabeli siremlékeken mérhetjük le.

A honfoglalók egy-két nemzedéken keresztül lovas nomádok; mikor a jószág elegelte a környék füvét, tovább vonultak. A közben elhunytat eltemették a turáni törzsek ritusa szerint: *arcával napkeletnek fektetve, s lovát téve a messzi útra kelt vitéz mellé.* Később már csak *a ló fejét meg két első lábát* tették a halott lábához, de a lókoponya mellé odatettek mindent, amit a diszbe öltöztetett halott tekintélye megkiván: zablát, fegyvert, kengyelt. Az élők vándoroltak tovább, uj szállást keresve.

Ezért a honfoglaláskori magyar temetők csak kevés sirból állnak, leginkább egyesével találták őket; 10—15 siros temető már ritkaságszámba megy. Az Alföldön, főleg *Szeged* környékén, *Horgos, Röszke, Szőreg, Kunágota* határában kerültek napfényre.

A honfoglalás, vagy magyar pogánykor a IX. század végétől a XI. századig tartott, de *még Szt. László érmével is találtak pogány ritus szerint eltemetett hazafit.* A XI. században kezdik az ókereszténységnek katakombákban való temetkezésének mintájára, az egyházi és világi előkelőségeket a templomokba temetni. Árpádkori székesegyházaink kriptáit épp ugy elboritották a falfestmények, mint magát a templomott. Bizánci miniatürök nyomán festették a feldebrői monostor kriptájának két falképét, mely *Kaint* és *Ábelt* ábrázolja antik szabásu viseletben, s képirásunk legrégibb ránk maradt emléke.

A kereszténység elterjedésével templomaink diszitésén kivül kőfaragó szobrászatunk önálló feladathoz jutott. A román és csucsives kor siremlékművészetének lényeges része a szárkofág, mely főleg a középkorban, mikor a halottat a lesülyesztett kriptába temették, már csak szimbólikus jellegü volt; fedőlapját az elhunyt fekvő, imádkozó szobormása diszitette, neve: tumba. *Sajnos, a legkiválóbb alkotások, királyaink siremlékei mind elpusztultak,* pedig bizonyára ezek készültek a kor legjobb mestereinek mühelyeiben.

Első szent királyunk tetemének, a tőle emelt székesfehérvári bazilikában való megőrzésre készült diszes kőkoporsónak csak oldallapjai maradtak meg. *Szent László*-siremlékéről csak annyit tudunk, hogy *III. Béla Dénes* mestert bizta meg a *„gazdag faragványokkal és fényes oszlopzattal ékes"* siremlék elkészitésével és őt azért *Tekős* fiával együtt a szabadok rendjébe iktatta, vagyis nemessé tette. *Nagy Lajos* vörös márványból készült tumbáját a király fekvő alakja diszitette, maradványából a király domborművü sisakja a Nemzeti Muzeumba került.

Legkorábbi siremlékünknek, a XIII. századi drági keresztes kőnek nyoma veszett, a szamosujvárnémeti első női alakos emlékünkkel együtt, mely vésett technikával ábrázolt egy korviseletbe öltözött leányt.

Az elhunyt egész alakját felölelő domborműves siremléknek legrégibb példája 1355-ből *Godofréd* püspök gyulafehérvári sirköve. A felirásos keretben fekvő alak kidolgozása még nyers, de már előhirnöke a XV. században megindulo hatalmas fejlődésnek. Világi főurak és városi polgárok után csak cimeres sirkövek maradtak a XIV. századból, ezek sorában *János mester, Nagy Lajos* király udvari festőjének siremléke 1370-ből, rajta a művészcimer. Ennél régebbi a szintén mészkőből faragott művészcimeres sirkőtöredék, mely középfelnémet nyelvü felirata szerint *Ábel mester*, budai festőé, a *Halászbástya* kőtárában látható.

A XIV. századbeli főpapi sirköveink *Pécsett, Nagyváradon, Nyitrán, Gyulafehérvárott* és nem egy falusi templomban, nagy számmal maradtak fent. Az elhunytat püspöki diszben, áldásra emelt, vagy kelyhet tartó jobbkézzel, baljában pásztorbottal vagy misekönyvvel ábrázolják. De ezek nagyrésze keskeny, egyszerü kőláda, s idők multán szétszedve a templom padlóburkolatába foglaltattak, azért domborművel ellátott fedőlapjuk nagyon kopott állapotban maradt meg.

A XV. század főpapi siremlékei már többnyire hatalmas méretü tumbák: kőkoporsók. Fedelükön a halott fekvő alakjával, mely a másfélszeres emberi nagyságot is eléri, mint *Széchi Dénes biboros emlékén Esztergomban.* A középkor kiválóbb siremlékei esztergomi vörösmárványból készülnek, de nemcsak anyaguk, stilusuk is egy iskolára vall: Budán faragták őket, ahol főuraink, a királyi udvarba, vagy az országgyülésre látogatva, még életükben rendelték meg. Egyik legszebb ilyen alkotás *Schomberg Györgyé*, a pozsonyi dómban, 1470-ből. A még életében elkészült vörösmárvány emlék csucsives fülkében állva ábrázolja a pozsonyi egyetem alkancellárját.

A XV. század vége felé gyakori a templomi sir egyszerübb megjelölése: *a padlóba illesztett, márványból* vagy kőből, esetleg rézből készült táblát az elhunyt cimere, néha képmása disziti. Ezek az *epitáfiumok*, divatjuk az ujabb időkig megmaradt. Mikor a templom, a kápolnák és a keresztfolyosók padlóján nem volt már hely, a táblákat a falba illesztették; számosat látni a bártfai Szt. Egyed-templomban.

A reneszánsz és a barokk siremlékek kora

A mohácsi vész után, a protestántizmus elterjedésének nyomában, a barokk térfoglalásáig, szobrászatunk csak a halotti kultusszal kapcsolatban jut szerephez. A török hódoltság terjedésével egy ideig nem faragták a siremlékeket az eddigi általános vörös márványból, a kor legszebb emléke, májszinü márványból készült; *Serédy György* szétszedett és a bártfai templom kápolnájának falába illesztett tumbája. Szürke márványból s részben finom szemcsés mészkőből Besztercebányán faragták a *Thurzók* siremlékét, kik a XVI. században a lőcsei Szt. Jakab-templomot tették meg családjuk temetkezési helyének.

Erdély siremlékei külön stilust képviselnek, s már a XIV. századtól kezdve odavaló fehérmárványból vagy mészkőből készülnek. *Hunyadi János* gyulafehérvári tumbájának oldallapjai hadijeleneteket ábrázolnak: keresztény harcosok csapnak össze a törökkel, a másikon pogány foglyokat hajtanak a győzők maguk előtt. *Gyulafehérvár, mely a siremlékek legpazarabb tárháza volt,* mig a tatár és török fel nem dulta, csupán két hatalmas márvány szarkófágot őrzött meg a XVI. századból: *Izabella királynéét* az irgalmas szamaritánus története ékesiti, a fejedelem *János Zsigmondét*, egy várostrom képe. A fedőlapokon az elhunytak fekvő alakjai pompás diszruhákban nyugosznak.

Már a XV. század utolsó harmadában siremlékeink diszitményes részein egyre több renesszánsz motivum érvényesült. De az olasz renesszánsz komoly és méltósággal teli szellemét Fejérkövy István hely tartó, nyitrai püspök 1533-ban a pozsonyi ferencrendi kolostor folyosóján felállitott epitáfiuma képviseli, mely a feszület mellett térdelő elhunytat védszentje és őrangyala társaságában ábrázolja. Német renesszánsz stilüek a fehérmárványból, alabástromból és kehlheimi kőből faragott dombormüvü epitáfiumok, melyek *Pozsony, Pozsonyszentgyörgy* templomaiban és sirjában Bécsi Georgius az Istvánházi

templomhoz csatolt külön sirkápolnában állittatott fel; a hatalmas emlékművet a nádor fehér márványból faragott álló alakján kivül a hit, remény, szeretet szobrai diszitik. A XVIII. században, mikor a sokáig protestáns templom ismét katolikus lett, a szétszedett siremlék részeit az orgonakarzat alatt falazták be, mert az együgyü falusi nép szent szobrának nézve a lutheránus főur alakját, előtte végezte ájtatosságát.

A barokk egyik legkiválóbb szobrásza az osztrák Donner Rafael György, működése javát gróf Esterházy Imre esztergomi érseknek szentelte. Ő disziti az érsek sirkápolnáját a pozsonyi székesegyház északi hajójának végében, az ő remeke az érsek térdelő, fehérmárvány sirszobra.

A falusi nemesség és a városi polgárság beérte a kőből, vagy fából faragott epitáfiumokkal, melyeken a barokk stilus a XVII. század közepe felé érvényesült. A keretet többnyire bibliai tárgyu festmény töltötte ki, vagy a feszület képe, a halott családjának imádkozó tagjaival körülvéve. A legtöbb sirtábla a protestáns korból maradt fent; az ellenreformáció véget vetett terjedésüknek. Dunántul, Sopronban, ahol a protestánsok a külföldi hatalmak bécsi követeinek közbenjárására a XVII.—XVIII. században szabadon élhettek hitüknek, divatjuk tovább virágzott. A soproni protestáns temető 1674-től szinte másfélszázadon át a szabad ég alatt felállitott siremlékeivel a soproni kőfaragó-iskolának valóságos gyüjteménye volt. De a temetőt kiüritették s sirtábláit a városi muzeum kertjének falába foglalták.

A XIX. században bár nem szünt meg a templomokba való temetkezés, de már ritkaság számba ment; a közéletben szerepet játszott, kiváló férfiaknak jutott templomi nyugvóhely, különös megtiszteltetés jeléül: gróf Klebelsberg Kunónak, akinek Szeged annyit köszönhet, a város fogadalmi templomában ajánlott fel sirhelyet. Márvány emléke a szentségi oltár mellett áll.

A századot a temetői siremlék tipusa uralja. Az előkelőbb családok antik középkori vagy reneszánsz mauzóleumokba temetkeznek, de az egyes siremlékek is igen változatosak: obeliszkek, oszlopok, urnák, táblák. A pesti temetők közül a

Ma 10 órás kezdéssel a „Tartuffe" lesz műsoron december 31-én.

M.D.K.

Dénes mester, szobrász

és fia Tehős készítettér
III. Béla király megbízásából Szt.
László márvány sírem lékét →
amiből semmi sem maradt rank.
de okmányi bizonyítékok a két
magyar szobrász nevét megőriztér

Antal Kampis: Kunst in Ungarn,
Bp.1966. Corvina

71. old.

MDK

Dénes mester kőfaragó

Szent László sirját faragta, nagy birtokot kapott.

A magyarországi művészet története I.
Bpest, 1961. II. kiadás. 189.l.

Deinesmester M.D.K.

Szent László sírcsulékét ő álkotta.

Ősműveltség és középkori kultura I. könyv.
Kampis Antal: Régi magyar művészet 534 l.

Dénes mester szobrász M.D.K.

és fia Tekös

Velük készitteti III. Baéla Szent László márvány siremlékét Nagyváradon.

Lampis Antal: A képzőmüvészetek története 603.1.

A Kultura Világa Bp. 1963

D é n e s mester, kőfaragó
/ XII.sz. /

M Ű V É S Z E T
XII.évf.1913.
346-351.
"Árpádkori családi monostorok"

Alkalmazott faragvány - Síremlék

Szent László síremléke
/Dénes mester, XII. sz./

MŰVÉSZET
XII.évf.1913.
346-351.
"Árpádkori családi monostorok"

Dénes mester

Az északi fal ülőfülkéinek két szélső oszlopfőjén markánsan jellemzett fejet találunk. Gerevich Tibor, a kápolna első ismertetője ~~mutatott rá előszor~~ arra a megállapításra jutott, hogy az itt dolgozó két szobrász, a francia és a magyar kőfaragó önarcképével van dolgunk. Ő mutatott rá arra is, hogy III. Bélának egyik oklevéléből ismerjük Dénes mestert, akit a király Szent László siremléke kérzitéséért a szabadok sorába emelt.

... ez a magyarázat a kor művészeti körülményeivel nehezen hangolható össze.

... valószínűbb, hogy a Jó és a Rossz megszemélyesítése.

Dercsényi Dezső, Az Esztergomi várkápolna Múzeumi füzetek Esztergom 1963.

Dénes mester

és fia, Tekös hérítették Nagyváradon III. Béla megbízásából Szent Lánló síremlékét. Magyarok voltak.

Kampis Antal: A magyar müvészet a XIX. szátadig. Bp. 1968. 167 l., képes /Minerva zsebkönyvek/

53. l.

M. D. K.

Dénes mester kőfaragó

László király nagyváradi síremlékének faragása.

Dercsényi Dezső - Zolnay László : Esztergom
Bp. 1956. 69. l.

Dénes mester, srobiesc MDK

A Szt. László herma művésze.

205 old.

László Gyula: Szent László győri erekhetartó mellszobrázól. 157 old.

Arrabona 7, 1965. A Győri Xantus János Múz. Évkönyve. Győr. 1965

Dénes művész

MDK

III Béla öt bizta meg 1142 ben
hogy ravatalt készitsen Szt. László nak
162 oldal

László Gyula: Szent László győri ereklyetartó mell-
szobráról. 157.o.

Arrabona,7.1965.A Győri Múzeum Évkönyve.Győr.1965-
Győr-Sopronmegyei Nyomda.Győr.

Dénes

nobrait. Nagyvárad
XII. 17.

Csontosi jegyz.

Dénes fia Tekös

1192.

nyitotta fel Szent László sírládáját 1192-ben ♀, mikor a Szent Király porló tetemeit ereklyetartóba helyezték.

Bevilser

I. k. 191. l.

♀ szenté avatása alkalmából

Citálandó a Váradi Regestrum, melyben ez az adat előfordul

[signature]

Magnet Solider

wid

Bevilyser

I. 58 k.

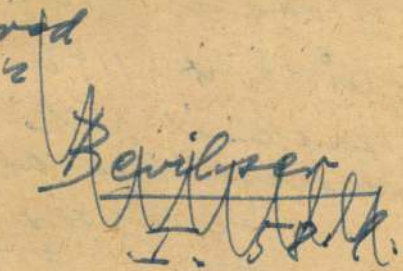

Denes és fia Tekus
Szobrász
Szt László sírja
1192

Divmüvnemz

402. l.

A régi sírt, melyet Denes kerintett, fia Tekus bontotta rét 1192 máj 2. s helyezte új sírba. III. Béla ez alkalommal a szabadok sírába emelte. Divald szerint vándorló mesterczik közé tartozott.

Divald K.:
Művészcink nemzetisége és társadalmi helyzete a közép korban. Társadalomtudomány. 1923 - 402 l.

Deines

és fia Tekős

Hent László siremlére

cód

Divald. 1927

79. l.

Divald K.:

M. művészettört.

Bp. 1927. 79 l.

46.

Tekintetes kir.

özv. Schmidt

jogérvényes végzés nek törvényes időb

Méltóztassék részemre

jár

10 kor. – fill.

a) Ezen kérvény szerkesztése .

b) Ennek 3. példánybani leirása

c) Bélyegei 3/40 fill. és 1/2

d) . . . . . .

valamint az okozandó későbbi költségek

megírva

Dénes kőfarágó

és fia Tekős

Szent László sírcsuléke

írod XII. század

z.

Divald Magykult

353. l.

A.K.N.T. KÖ TÁR

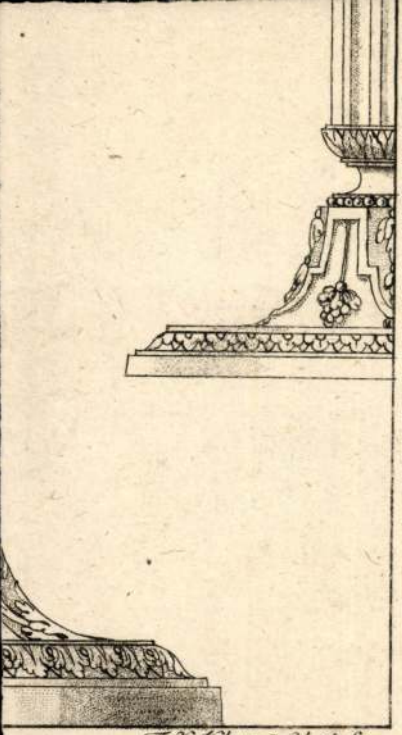

F. X. Habermann del. et Sc.

Dénes

fia Tekus

1192

Szent László sirja

Irod

Balics Sajós dr.

Szent László király fejereklyéjének tör-
ténete.

Eppör 1892

5. l.

Deûes köfarago
ci fia Tökös

Irod
s

Birbauer Virgil

A magyar épitészet
tört. Bp. 1937

46: l.

Deues

köfarajó

XIII. sz.

l.

Bierbejtőst

290-l.

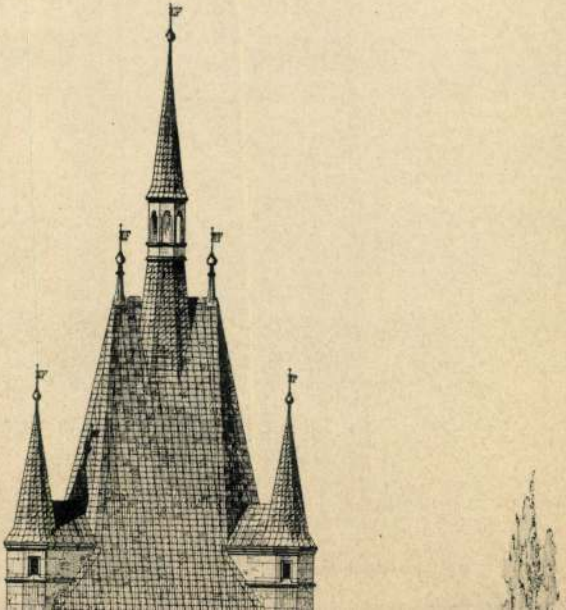

Dénes szolvász

és fia Tekus

szent László sírenléke

Blümelhuber Ferenc

Az egyházi művészet régészeti és gyakorlati kézikönyve. Esztergom 1873.

155. l.

Folyószám	Név	az egyéni értesítő lap folyószáma
1.	2.	3.

elküldés előtt a katonai szerv, polgári szerv vagy magánüzem

zék

népmozgalmi nyilvántartónak megküldött lapokról.

ö l t i			
sszaküldés előtt a városi, budapesti kerületi népmozgalmi nyilvántartó			
gyéni értesítő lap		a csatolt honvédelmi munkajegy száma	Megjegyzés
issza-üldve nikor	megküldve lakásváltozás miatt mely népmozgalmi nyilvántartónak		
5.	6.	7.	8.

Dénes és fia Tekős

szobrászok

XIII. sz.

Irod

Divald Kornél. Régi magyar művészis Eslák. Emlékkönyv Beöthy Zsolt születésének hatvanadik fordulójára. Bp. 1908.

188. l.

a latinusok mellett a XI. században a mesterembereknek más osztálya is volt Magyarországon, ezt I. Endrének a tihanyi monostor alapitására vonatkozó oklevele bizonyítja, amelyben a szerzetesek szolgálatára két ötvöst és más mesterembereket rendel. Ezek az udvarnokok félig szabad, félig szolgai rendjéből kerültek ki. Ilyen udvarnok volt Dénes mester, szent László siremlékének kőfaragója, akit Tekős nevű fiával együtt III. Béla emelt a szabadok sorába. Ilyen udvarnokokkal főpapjaink és főuraink is rendelkeztek. De voltak olyan mesteremberek is, akiknek munkáját állandóan nem használhatták, mint aminők a kőfaragók s más művészi munkát végző mesterek. Ezek a kondicionáriusok osztályához tartoztak, akikről Kézai szűkszavú feljegyzése szól s akik az itt is ott is kínálkozó munkaalmalmaknak megfelelően vándoréletet éltek. Ilyen kondicionáriusokból kerülhettek ki családi monostoraink kőfaragói, akik, tekintve ilynemű épületeink egyöntetűségét, egy kiváló mester vezetése alatt működő egyazon vándorműhely tagjai voltak.

Kornél: Árpádkori családi monostorok. Művészet 1913.

350. l.

stílű oszlopokkal pótolták. Az ipolysági temp
lom a Hont Pázmán nemzetség egyik ágána
családi monostorához tartozott. Ez a nem
zetség a történelmünkben jelentősebb szerep
játszó más nemzetségekhez hasonlóan mé
több monostort és templomot alapított. Alig
hanem egyik ága építtette a Selmecbányáva
szomszédos Illés falusi templomát, amelyne
kapuja mai erősen bemeszelt állapotában
románkori építészetünk egyik legdíszeseb
részlete. Ugyancsak a Hont Pázmán nem
zetség alapította a bozóki monostort, amely
a tatárjárás után várrá alakítottak át. A vá
sokszorosan átalakítva ma is fennáll s kápo
nája mellett a monostor románkori keresz
folyosójának néhány kettős ablaka most i
látható.

Ha a tatárjárás előtt voltak is kőből fala
zott királyi váraink, a várépítés virágzás
nálunk csak ezután kezdődik, amikor főú
nemzetségeink királyi engedelemmel az ország
védelmére és a maguk hatalmának növelésér
szintén építenek várakat. A várépítés feller
dülésével a családi monostorok alapítása min

stílű oszlopokkal pótolták. Az ipolysági templom a Hont Pázmán nemzetség egyik ágának családi monostorához tartozott. Ez a nemzetség a történelmünkben jelentősebb szerepet játszó más nemzetségekhez hasonlóan még több monostort és templomot alapított. Alighanem egyik ága építtette a Selmecbányával szomszédos Illés falusi templomát, amelynek kapuja mai erősen bemeszelt állapotában is románkori építészetünk egyik legdíszesebb részlete. Ugyancsak a Hont Pázmán nemzetség alapította a bozóki monostort, amelyet a tatárjárás után várrá alakítottak át. A vár sokszorosan átalakítva ma is fennáll s kápolnája mellett a monostor románkori keresztfolyosójának néhány kettős ablaka most is látható.

Ha a tatárjárás előtt voltak is kőből falazott királyi váraink, a várépítés virágzása nálunk csak ezután kezdődik, amikor főúri nemzetségeink királyi engedelemmel az ország védelmére és a maguk hatalmának növelésére szintén építenek várakat. A várépítés fellendülésével a családi monostorok alapítása mind a latinusok mellett a XI. században a mesterembereknek más osztálya is volt Magyarországon, ezt I. Endrének a tihanyi monostor alapítására vonatkozó oklevele bizonyítja, amelyben a szerzetesek szolgálatára két ötvöst és más mesterembereket rendel. Ezek az udvarnokok félig szabad, félig szolgai rendjéből kerültek ki. Ilyen udvarnok volt Dénes mester, szent László síremlékének kőfaragója, akit Tekős nevű fiával együtt III. Béla emelt a szabadok sorába. Ilyen udvarnokokkal főpapjaink és főuraink is rendelkeztek. De voltak olyan mesteremberek is, akiknek munkáját állandóan nem használhatták, mint aminők a kőfaragók s más művészi munkát végző mesterek. Ezek a kondicionáriusok osztályához tartoztak, akikről Kézai szűkszavú feljegyzése szól s akik az itt is ott is kínálkozó munkaalmalmaknak megfelelően vándoréletet éltek. Ilyen kondicionáriusokból kerülhettek ki családi monostoraink kőfaragói, akik, tekintve ilynemű épületeink egyöntetűségét, egy kiváló mester vezetése alatt működő egyazon vándorműhely tagjai voltak.

Divald Kornél: Árpádkori családi monostorok. Művészet 1913.

350. l.

templomot, a zsámbéki romot, a horpácsi templom díszkapuját oly klasszikus művészet jellemzi, hogy ezt csak vak elfogultság tarthatja idegen művészet erőtlen és kései visszhangjának, ugyanez áll többi családi monostoraink templomairól vagy ezek ránk maradt művészi részleteiről. A jaáki templomról régibb íróink a monostor felszentelésére vonatkozó adat alapján azt tartották, hogy 1256 körül épült, holott alapítója Ivánfia Nagy Márton de genere Jaák a XIII. század elején élt. A zsámbéki templom építésének korát egy 1258-ban kelt birtokadományra vonatkozó okmány alapján igyekeztek megállapítani, amelyben pedig IV. Béla csak megerősíti azt az adományt, amelyet a zsámbékiak ősei a premontreiek javára szintén még a XIII. század elején tettek. A bencések és premontreiek románkori monostortemplomai között nálunk semmi különbség sincs s minthogy Árpádkori nemzetségeink családi büszkeségből egymással versenyezve alapítottak monostorokat, a birtokaikra hívott szerzetesek a XII. század végén alighanem már csak olyan helyen telepedtek le, ahol már befejezett épületek vártak reájuk. Arisztokratikus állami szervezetének megfelelően Magyarország művészi élete a középkor egész folyamán arisztokratikus jellegű volt. Városi és falusi plébániatemplomaink a románkorban, a püspöki székesegyházaktól eltekintve, a családi monostortemplomokhoz képest vajmi egyszerűek s csekély kivétellel még a csúcsíves építészet korában is ugyancsak elmaradt művészettel épültek. S ha a kassaiak szent Mihály kápolnája 1260 körül már tiszta gótikus stílusban épült, lehetetlenség feltennünk, hogy

Dénes szobrász

III, Béla király bírta meg Szent László sírem-lékének elhelyezésével-

Másd, okv. felhasználando Janus Pannonius verse:

Divald Magyarmüvenel

106. l.

Divald K.: Mosszág müveszeti emlékei. Bp. 1927. 106 l.

Dénes kőfarajó

és fia Tökös (igz.)

l

Diviparmtört

46. l.

Divald K. A m.

iparmuvenna tört –

Bp. 1929. 46 l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Bathory utca 12. III. 2.

Ment

	à		Összeg	
	Pengő	fill.	Pengő	fill.

M. F. 9. Árukönyv.

1.

Jött Vétel

1932. hó	nap		Tartas	Tára
Szept.	14.	Johan Goldától Hamburg	3920	
"	14	" " "		980
"	14	Fizetünk Vámért, szállításért		
szept				
		Nyereség		

Déries nolvát

lásd

Apyonis artifex

alatt is.

Erdélyi Lászlodr.

Árpádkor.

Bp. 1922. 267. l.

Dénes kőfarágo-
mester, III. Béla
király szobrásza

l.

Gerevich románkori eml.

93, 94, 179. l.

Gerevich T.: M. ország
románkori emlékei.
Bp. 1938. 93, 94,
179. l.

~~Római Kereskedelem~~ V. 245.

Dénes, szobrász

mina
céd
ż

és fia Tekős

Szent László sírem-
lékre

lásd

Hekler M.M. Tört

66, 67. l.

(Hekler A. = A m.
műveszet tört -
Bp. 1934. 66, 67 l.

Tsz.:

Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.	Kelet	Beszélő neve (olvashatóan)	Hiv.	Magán	Inturb.

Dénes mester és fia

Tekős kőfaragó

Szent László szeremlése

ired

Hekler Ung

28. l.

Hekler A. – Ung.

Kunstgeschichte.

Berlin, 1937

28. l.

co Vecellio.

80 körül. † 1559-ben.

hol jobbról egy fa tövében
lrafordult, kezeit összetette
st imádja, mi közben lefelé
varodott szent József van,
, előrehajlik és a fejjel feléje
ket szemléli. Mária fátyolt,
lot visel. Térdeit fehér lepel
t a gyermek jobb kezével
színű és köpenyege narancs-

— Lelt. sz. 4234. — Becsértéke
s hagyománya 1907 november
e és az átvétel jóváhagyására
lelt. számnál. — Bejelentetett
).

datok a Szépművészeti Múzeum-
llio: Szent család.

natkozó egyéb adatok és pedig:
-908. pag. 31. Nº 54). *Ales-*
Familie. Ölgemälde, auf Holz
goldeten Holzrahmen, an einer
38 breit. Bild in der Mitte
I. Stock);
080–908. pag. 4. Nº 5). *Ales-*
lem Kinde und Joseph. Venedig
es Vorzimmer);

n (1893–912. Nº 33). *Polidoro*

2165–912. Nº I: 33). *Polidoro*
9 : 39·5 cm.

T11
8.68 (4234).
984 (170).
33 (1002)

Deres nobrán és Tekös
nevű
fia

Hent László sírem
léke
III. Béla megbízásá-
ból

Kampis Antal

Régi magyar művészet.
Magyar. művelődéstört
I. 534. l.

1657

1656

Dénes

Hobrass

Szent László Eoporsója

vród

z

Karácsonyi János dr.

Szent-László király élete. Bp. 1926. Szent István Könyvek 36-n-101. l.

6

Kat. Lénárd hv.
Prot. Lénárd

CSÜTÖRTÖK

7

Kat. Engelber.
Prot. Rezső

PÉNTEK

8

Kat. Gottfried
Prot. Gottfried

SZOMBAT

9

Kat. Tivadar vt.
Prot. Tivadar

Dénes

XII. 12

szobrász

III. Béla felszabaditja Dionys artifexet Szt László sirjának felnyitásáért pitalmud.

Lederer Emma: A legrégibb ~~ir~~ magyar. iparos-osztály kialakulása. Századok. 1928. 4-6. sz.

Pozsonyi Zoltán: Árpádkor és Kelet. Szeged, 1935. 66-l.

1021

Dénes szobrász

Dénes szobrász (1486—92) gótikus remekének

Remete Szent Pál mennybevitele. Töredék. Molnár János felvétele

a kemény fapadon feküdt és aludt. És a lábai, a cipő nélküli, piszkos, ijesztő bütykökkel, sebekkel borított lábai magukra vonták és el nem engedték tekintetemet. A másik végen a mezítelen, csontos, kidagadt, erekkel rajzolt öklök is rémítettek, de a lábak! Hasonlót még sohasem láttam. Láttam már lábakat, a magamét is, a testvéreimét is. De ezek kicsik, mosottak, puhák, fehérek voltak. A szolgáló leányka is mezítláb járt — csak ünnep- s vasárnap a féltett, kímélt cipőben —, de azt se vettem észre, sokkal kisebb, magától értetődőbb volt az ő lába, nem volt feltűnő. Meg aztán, ha *járt*, akkor oly természetes volt, hogy lába van. Ám most itt *feküdt* a behemót férfi, lecsüngő öklökkel és rettentő lábfejekkel. Vonzott és taszított a kép. Féltem, rettegtem ezt a szörnyeteget, ez talán a Góliát? Vagy sajnálnom kell? Hiszen beteg, bizonyosan ragályos, azért alszik itt, meztelen öklökkel és meggörbült óriási lábujjakkal, repedezett körmökkel, piszkosan, horzsolásokkal, a padon heverve!

Megbűvölve bámultam a horkoló óriást, és akkor eszembe jutott, hogy atyám valamelyik estén egy barátjával a bélpoklosokról beszélt, ez megszégyenítő betegség; és ugyanakkor Dreyfussról, akit a bélpoklosok szigetére szállítottak. Sajnálták ezt a Dreyfusst. Nyilván ez is az, mert akit a szigetre szállítanak, ilyen lábának és ilyen öklének kell lennie. Még jobban szemügyre vettem a fekete talpat, a vastag, cserzett bőrt. Jaj, megmozdult. Riadtan, megborzadva, de részvéttel is szívemben visszaszaladtam a padunkhoz, és átölelve a pesztonkát, viszolyogva megint csak visszanéztem.

És ekkor megjelent egy rendőr, a leghatalmasabb hatalmasság, végigtekintett a téren, méltóságteljesen a szabályellenes jelenséghez lépett, durva szavakkal, oldalbalökéssel felköltötte az alvót:

— Mit keresel itt, te csavargó, hé, hordd el magad . . .

Az a szegény lassan feltápászkodott, panyókára vetette rongyos kabátját, és nehézkesen, majdnem egykedvűen lépkedve, eltűnt az egyik mellékutcában . . .

Majdnem ilyen vigasztalan volt az a másik tér, ahol később éveken át laktunk. A Klauzál tér zajos és piszkos volt, mozgalmasabb, színesebb, mint az Almássy tér, különösen tavasz, nyár idején, amikor egy részén ott zsivajgott a piac. A villamos, amely átszelte e teret, igen hangos volt és fölényes, a fordulóknál csikorogtak a kerekek, a vezető szigorúan csengetett. A tér növényzete itt is satnya volt, a fák, bokrok, virágok összefogtak és erőlködtek, hogy a vásárcsarnokból áradó rossz szagokat illatukkal ellensúlyozzák. A vásárcsarnokban egy öreg házaspárnak kis virágüzlete volt, a férj tulajdonképpen a nagybátyám lett volna, de mi a tér legszebb, liftes és tornyos házában laktunk, négyszobás lakásban, Grünfeld bácsi pedig szegény volt, büszke anyám nem tartotta a rokonságot. Ellenzékiség, rokonszenv minden művész iránt arra bírt rá, hogy szolidarizáljak a szegény virágárus családjával. Hiszen a legidősebb fiú, a gordonka hangú Gellért Lajos már elvégezte a színiakadémiát, tavasztól őszig a tér padján ült, ott tanulta nem egy szerepét, és én csodálattal bámultam, csak akkor mertem hozzászólni, ha éppen szünetet tartott, ha pihent . . .

A szegények tere volt a gróf Teleki őméltóságáról — vagy kegyelmességéről — elnevezett hatalmas tér is, ez volt ifjúságom idején az ócskapiac, a rongyosoknak itt árulták fillérekért rongyaikat a még rongyosabbak. És itt árulták munkaerejüket a messze vidékről idezarándokoló nincstelenek, éjszaka kenyérzsákjukat fejük alá rakva, itt aludtak a kubikusok.

És a szegények tere volt — de letagadni igyekezett, csak nevével emlékeztetett rá — a Szegényház tér is, szívszorongva mentem el a börtönhöz hasonló, rácsos ablakú, szürke épület mellett, ahol a falakat beborította, lerakódott rájuk az öregek sóhajtása és panasza.

Üdébb, igazi terek felé kívánkozva, ahogy lassan növekedve birtokbavettem szülővárosomat, megismerkedtem a tágas, annyi színnel pompázó Szabadság térrel, de az elábrándozó ifjú itt is visszaemlékezett az árnyakra, tudta, hogy néhány év előtt még a gyűlölt Neugebäude, a zsarnok ellen lázadó szabadságharcosok börtöne állt itt. Majdnem zavartalan kedvét csak egy másik térben lelte, nyári vasárnapokon a család nagy uzsonnára itt gyűlt össze: az Erzsébet tér kioszkjában. A tágas teraszról gyönyörködhettünk az ápolt virágágyasokban, az ünneplőben sétálgató felnőttekben és gyerekekben; a kis pavilonban katonazenekar árasztotta a szirupos operettmelódiákat vagy a cintányéros rezesbanda-zenét. Mi a véleményük minderről a madaraknak, a hangyáknak, a virágoknak, a fáknak? Bizonyára jobban érzik magukat éjszaka, ha csupán néhány padról hallatszik emberi suttogás, vagy akár hétköznap délelőtt, amikor csak kevesen zavarják a csendet.

A terek csendje. Ezt áhítottam leginkább. Ezért volt kedvencem az a kis tér, régi fákkal és félig föld alá süppedt házakkal Óbudán. Megvan-e még? És megvan-e az a másik, a Belvárosban — vagy már elnyelte a növekvő város, az egyre megújuló, újra és újra átformálódó? De egy harmadik kedvencem, amelynek talán nem is volt és most sincsen külön neve, azt tudom, hogy megvan. A Széchenyi rakpart bejáratánál volt, ott, ahol külön, cifra villamosmegálló-házikót emeltek a honatyáknak és ahol — ha a Parlamentben nem volt ülés — napközben is alig járt valaki. Este pedig senki. Itt bandukolhatott a mélakedvű ifjú, szemlélte a bokrokat, kiballagott a Duna-partra, beszélgetett a hullámokkal, felpillantott az égre, tanácskozott a csillagokkal és délibábbal, földi szivárvánnyal népesítette be a kihalt, csöndes teret.

Ezt tette más városok terein is. Nem merem én azoknak a pompázatos, világhírű tereknek dicséretét zengeni, amelyeket évszázadok óta a bennszülöttek és idegenek százezrei, milliói csodáltak már meg, s annyi komoly és vidám ének hangzott el róluk. Minek sorolnám fel Párizs, Róma, Berlin, vagy akár Bécs, Prága, Bukarest ismert tereit? A nyughatatlan idegennek, a menekülőnek, a megtűrt száműzöttnek enyhet adtak, egy percre vagy egy órára elfelejttették vele sorsát, elhitették vele, hogy otthona van.

Egyszer a Luxembourg kert sétaútján, egy májusi reggelen egy kisleány után siettem. A Cluny előtt egy padon Kassákkal ülve, szebből megebédeltünk, mielőtt Le Corbusierhez indultunk látogatóba. Oslóban sorstársaimmal, német, osztrák, cseh és lengyel emigránsokkal az egyetem előtti téren üldögéltünk, sétáltunk, és arról tanakodtunk, hogyan tovább, most mi a teendőnk, mi a feladatunk. Mi a legközelebbi lépésünk, nekünk, akik még szólhatunk, tehetünk, léphetünk? 1939. szeptember 1-e volt, még elég langyos szellőjű délidő, valahonnan messziről egy, a berlini állomásra beállított rádió vadul bömbölt. Mi az egyetem épületének nemes oszlopait és a szemközti Diákliget lassan hervadó zöldjét néztük. Bizonyosan elszorult valamennyiünk szíve, de kemények akartunk maradni, világos értelműek, határozottak. A környezet, a tér körös-körül emberi méltóságot, az élet szépségét hangsúlyozta. És az a hang? Szembe kell szállnunk vele, le kell gyűrnünk.

Majdnem hét évig éltem Bécsben, később is még vagy százszor megfordultam ott, ismerem tehát majdnem minden terét. Soknak kellene itt most köszönetet mondanom, de nem győzném a felsorolást. A két legkedvesebbnek intek most búcsút. Az egyiket sokan ismerik, a város szívében terül el, hatalmas parkkal, a Votiv Kirche lábánál. Hányszor ültem ott legkedvesebb emberemmel; hányszor kutattam tekintetemmel, amíg végre megpillantottam; ott, a másik oldalon, a következő padon még a levegő is megfényesedett: ott vár rám . . . A másik teret kevesen ismerik. Megsúgom: ez a csönd, a nyugalom, a tisztaság tere. A neve: Minoritenplatz. Üdvözölje a nevemben, aki arra jár.

Nem megy tovább, hiába, nem megy. El akartam még mesélni azt a gyönyörű kis teret, ami — egy fél század előtt — még félig rét volt, Bukarestben, a Strada Labirint végén. De hol van már a tér és hol van a Strada Labirint? És Nápoly terét, a halpiac, meg a kikötő mögött. És Split terét. Odafent, ahol kormosszemű lányok és legények sétálnak este, és a vendéglőkben zene szól. És Dubrovnik nagy terét, és Zágráb terét, amit most már nem csúfít el az a lovasszobor. És aki feljön velem a fogaskerekűn Capri főterére, annak majd megmutatom a látnivalókat. És a berlini Alexander Platz! Micsoda gigászi üzem, mindenki rohan, valamit utól akar érni, nemcsak területet ölel át ez a tér, de történelmet is, múltat és jövőt. És most vált a kép: az oslói Sankt Olav pladson bámulsz, látod az álmos kis szökőkutakat és körül az ugyancsak aludni vágyó házakat. Mint egy olasz kisváros ódon piazzá-ja . . .

Teret építsetek az embereknek, ti városok és életek építői, városatyák és emberatyák és életatyák! Teret építsetek, minél több teret, hogy lélegezzen a tüdő és horizontot lásson a szem, tágast! Minden ember!

Ne haragudjatok rám, ha prédikálok, miattatok teszem, a terek igazságát hirdetem, a tágabb emberi élet jogát.

újabb darabjai

A „Budapest" 1971. májusi számában beszámoltam azokról a hatalmas középkori romokról — az egykori Budaszentlőrinc maradványairól —, amelyeknek részleges feltárásán évek óta dolgozom.

A munka során legújabban — 1971 nyarán és őszén —, számos középkori kőfaragványon és érem- meg cserépedény-leleten kívül, felszínre került a hajdani itteni kódex-könyvtár hírmondója: két pompás bronz könyvsarok. A csatornákkal s vízvezetékkel ellátott kolostor romterületén találtunk egy ólomcső-töredéket is. (Ez a gótikus ólomcső azért nevezetes, mert hazai régészeti anyagunkban a középkorból csupán a budai Várpalota területén találtak hasonlókat.)

Művészettörténeti szempontból messze kimagaslik a leletek közül a faragott kövek egy csoportja; Remete Szent Pálnak — a pálosrend védőjének — egykoron itt őrzött koporsótöredékei ezek. Az ókeresztény szentet, annak állítólagos test-ereklyéjét 1381-ben Nagy Lajos király szerezte meg Velencéből. A szent koporsóját 1486 és 1492 között Dénes pálosrendi barát, késő-gótikus plasztikánk egyik nagy mestere faragta meg vörösmárványból. A török által is megcsodált, majd 1526 után szétzúzott pompás vörösmárvány koporsónak egy nagyobb darabját — Szent Pál mennybevitelének reliefjével — még 1846-ban Henszlmann Imre találta meg e romterületen. A töredék azóta is késő-gótikus szobrászművészetünk egyik kimagasló darabja.

A most megtalált vörösmárvány faragvány töredékek közül az egyik szakállas, glóriás, királyi ornátusba öltözött férfialakot ábrázol. Kezében jogar. A többi töredék a hatalmas vörösmárvány sírládának architektonikus eleme. A most megtalált glóriás, koronás férfialak — egyes művészettörténészek szerint az atyaistennek, mások szerint a *pálosok rendi szentjének*, Nagy Lajos királyunknak ábrázolata — művészi megmunkálás dolgában egyáltalán nem marad el a régebben ismert Szent Pál mennybevitele-jelenet mögött, sőt bizonyos kvalitásaival meg is haladja azt. Mindenesetre *olyan darab, amely nélkül XV. századvégi művészetünkről beszélni többé nemigen fogunk.*

E töredékes műremek fényképeit elsőként a „Budapest" olvasóinak nyújtjuk át.

A több hónapos feltárási munka során sikerült tisztázni azt, hogy:

1) az 1300-as években épített kolostor építése előtt e területen már állt egy korábbi, talán XII. századi építésű, egyhajós templom;

2) a Mátyás templommal vetekvő méretű háromhajós, kéttornyos templomtól északra helyezkedett el a 40×10 méter méretű, Szent Pál remete testét őrző kápolna, a XIV—XVI. század híres búcsújáróhelye;

3) e kápolnához tapadt a hatalmas, XIV. századi építésű törzsmonostor, egyenkint 40×10 méter alapterületű szárnyaival;

4) két lejáratát is megtaláltuk a monostor ama — igen hatalmas méretű — kő- és téglaboltozatú pincéjének, ahová barátjával, Gergely pálos perjellel együtt „lelkét üdíteni" Mátyás király is nem egyszer lejárt.

A Fővárosi Műemlékfelügyelőség s a Pilisi Állami Parkerdő Gazdaság — a további feltárások s a helyreállítás idejére — bekerítette a hatalmas kiterjedésű romterületet, s a közeljövőben elkészítik a romkert bemutatásának tervdokumentációját.

Z. L.

Részlet Dénes, pálos szobrász most megtalált dombormű töredékéből. Bakos Margit felvétele.

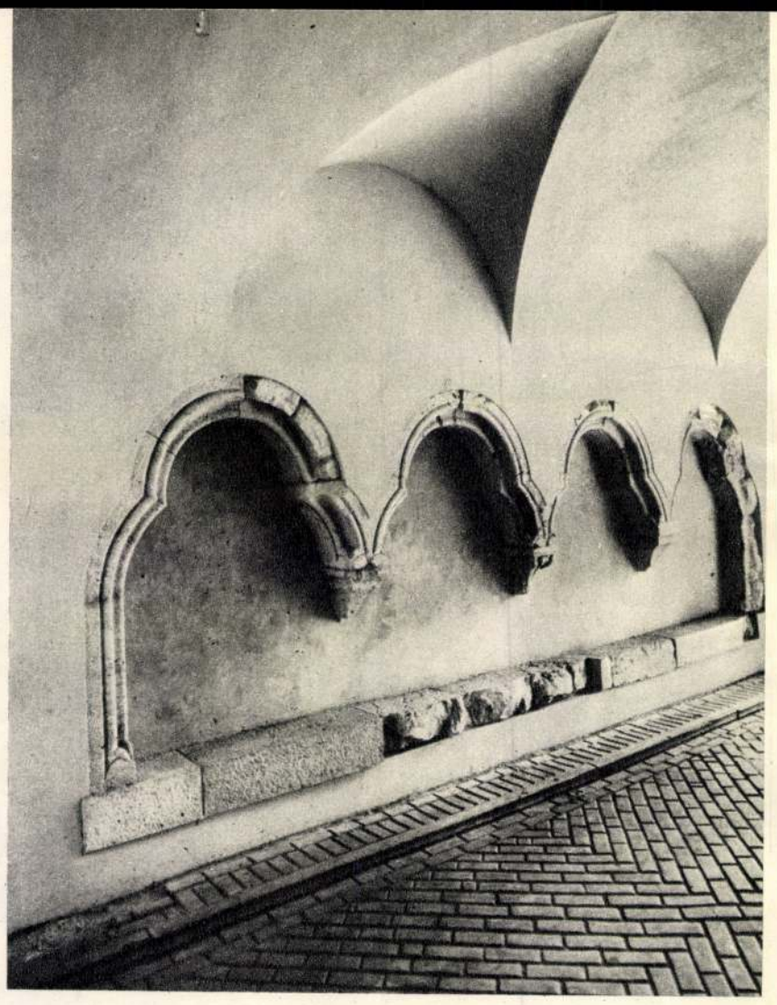

BUDAPEST

XIII. századi ülőfülkék egy budavári kapualjban

A közelmúltban költözött el az Országos Műemlékfelügyelőség az 1., Dísz tér 4—5. sz. épületből. Dísztelen kapualjában kisebb vésési munkákat végeztek s ennek során kiderült: műemléki hatóságunk hajdani székházának kapualja — anélkül, hogy erről bárkinek is fogalma lett volna — a budai vár híres ülőfülkéi közül a legszebbeket rejtegeti! Az ülőfülkesort, a háromkaréjos szediliákat gyönyörűen helyreállították. A városmúlt szakkutatói megállapították, hogy az ülőfülkesort — műformáinak vallomása szerint — még a városalapítás első periódusában, a XIII. század derekán építették. Stílusjegyeihez legközelebb a Mátyás-templom építésének első periódusából származó faragványok állanak.

Főcéhmesterből ipartársulati elnök

1871-ben lépett életbe a céhek eltörléséről szóló törvény. Pfeiffer Jánosnak, a budai mészáros-céh főmesterének jutott az a feladat, hogy a tatárjárás óta működő budai mészáros-céhet átvezesse az új formák közé. Így lett az utolsó céhmester az első ipartársulati elnök 1871-ben; majd 1882-ben, a második ipartörvény értelmében, az első mészáros ipartestületi elnök.

Pfeiffer János keze alatt sok kiváló hentesmester nevelkedett. Ősei akkor jöttek Budára, amikor 1686-ban visszafoglalták a töröktől a várat és a várost. Valamennyi európai országból harcoltak itt katonák, akik közül sokan telepedtek meg a hadjárat befejeztével Budán és Pesten. Így született a két városban egy új, vegyes nemzetiségű telepes polgárság, mely később teljesen elmagyarosodott. Közel a Duna partjához, a Bécs felé vezető régi római hadiút mentén, Újlak néven is keletkezett egy új telep. Lakosai között első volt egy hajdani ezredsípos, aki beosztása után kapta a Pfeiffer nevet. Kis házacskát épített a Bécsi út sarkán Pfeiffer János, a Zápor-patak mellett, azon a telken, ahol később — az ezerhétszázas évek elején — az újlaki plébániatemplom épült fel.

Újlak polgárai elsősorban szőlőműveléssel és borkereskedéssel foglalkoztak; főleg a Felvidékre és Lengyelországba szállítottak. Így a Pfeiffer-család is rövidesen jobb anyagi körülmények közé került. Már a második nemzedék egy fogadót nyitott a Bécsi út mentén. Régi szokás szerint a vendégfogadás mellett mészárosok is voltak; a „Pfeiffe" („Síp") fogadóban rendszeresen mértek húst is. A család valamennyi tagja borkereskedéssel, szőlőműveléssel, mészárossággal és bognársággal foglalkozott, és mindenkor volt egy kádármester is közöttük. Ez a családi szövetkezés teremtette meg annak a lehetőségét, hogy egyre inkább önellátók legyenek. A lengyelek és oroszok a XVIII. sz.-ban csak magyar bort vásároltak — elsősorban Tokaj-vidékit, illetve budait —, amit Lembergben, a különféle magyar borkereskedésekben árultak hordószámra. A bor útvonala a Hernád völgyén át, Kassán keresztül vezetett. A Pfeiffer-család is tulajdon kocsijain szállította lembergi házába a bort.

1828-ban született Pfeiffer János, a későbbi céhmester. Ősei nyomdokain haladt, amikor átvette a szőlőbirtokot és a külföldi borkereskedést. Hagyományos szokás szerint a budai mészáros céh ládája előtt esküvel fogadta a céh vénei előtt, hogy mindenkor tisztességgel és becsülettel helytáll a munkában és megvédi a céh becsületét. Az ifjú így azon céh tagjai közé került, mely 1270 körül IV. Bélától nyerte első céhlevelét. Mivel fennállott a „mesterfia jog" — a mester fia örökölte a jogot —, Pfeiffer János nagyon fiatalon céhtag lett.

A szabadságharc kitörésekor Újlak németajkú polgárai magyar szívvel siettek a zászlók alá. Pfeiffer János az aradi vár tábori mészárosa lett. A világosi fegyverletétel után visszatért Újlakra; innen, büntetésből, besorozták az osztrák seregbe. Ezek az idők megviselték őt is, a birtokot is. Szőlői jóformán teljesen tönkrementek. Később Monoron, Pótharasztján és Pusztaszentlőrincen bérbevette a Patay-család 1000 holdas birtokát, s nagyarányú marhahizlalásba kezdett. A hízott marhákat minden tavasszal Bécsbe szállította gulyaszámra. Újlaki házukban rendbehozatta a pintérműhelyt, és újrakezdte a lengyelhoni borkereskedést is. 1867-ben az ősi budai céh őt választotta főcéhmesterré.

Pfeiffer János egész életében magyar ruhát, magyar bajuszt viselt. Ő vezette be céhénél a magyar nyelv használatát. Tisztes mester és kereskedő volt, Buda városának választott polgára, majd 1871-től Buda és Pest egyesített városok fővárosi bizottsági tagja. 1899-ben halt meg, hetvenhét éves korában. Munkásságával megalapozta a budapesti hentes és mészáros ipar hírnevét. Jó barátságban volt Gundel Jánossal; számos későbbi híres hentesmester tőle tanult mesterséget és becsületet.

Szepessy Géza
muzeológus, Várpalota

Dénes mester

Lúres pálos szobrász faragta „csodás munkával" Remete Szent Pál vörös másvány síremlékét. Részlet a budaszentlőrinci kolostor-ból (146. kép) fotó a 317. oldalon

Gerevich L.:Budapest ~~[illegible]~~ művészete a későbbi középkorban
a mohácsi vészig
Budapest története II.

Bp. Föv. Tanács 1973

Dénes nobrász (1486-92)

gótikus remekének újabb darabjai (Remete Szt. Pál kopersíjának töredékei) Z.L. Cikke.

Budapest, 1972. 1.sz. 36-37. l.

Dénes mester, [szobrász ?]

„neves pálos szobrász". „Dénes mester

Jaragta ki a névadó egyptomi re-
mete, Szent Pál vörös márvány koporsóját."
(Rompark a János-hegy tövében.) [Budaszentlőrinc].

At: A Magyar Eskurial 3

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jún. 21.

Dénes mester
építén

– sól: Major Máté: Nagy magyar építé-
sünk, Dénes mester

/ Építésügyi sz. 1958 /

A magyarországi műv. tört. I. 187.
Corvina 1970.

Dénes mester

Kisögotikus nobrászatunk pálos mestere, Remete Szt. Pál koporsóját faragta 1480/90 körül.

Zolnay László: Magyarország legnagyobb kolostorromja a budai hegyekben. - Budapest, 1971.5.sz.34-36. l.

Dénes szobrán

Pálos szobrán

Remete Szent Pál Budamentlősinci mérvégkoporsójának
töredéke, 1490. körül

ZsolnayLászló: Ünnep és hétköznap a középkori
Budán Bp.1969.

221.o.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Dénes

pálos szerzetes
szobrász
Sz. Pál Eoporsója
Szt. Lőrincen
1484
l.

Egyházm. Lap

1883. 99. l 237 l.

Ádám J.: Pálosaink
építészeti emlékei.

Az esetben – ha nevezett
szaknak úti számla utal-
tatnék ki, úgy kérem az
értentést kézbentés végett
hosszám átvenni szíveskedni.

Őszinte tisztelettel vagyok
kész híve

Mörcsvárt

Deres mester, pálos szobrász

1) Folytatás

Deres mester szobrászról nevén és egyetlen alkotásán kívül, semmit sem tudunk. Művészettörténeti jelentősége – azon kívül, hogy a magyar késő gótikának egyik legnagyobb képfaragója – az, hogy az ő életében a művet a művésszel azonosítani tudjuk. A budaszentlőrinci pálos főtér 1484 előtt faragta meg Szent Pál szobrát.

Zolnay László: A budai képfaragók
kisebb emlékei III.
Budapest 1978. 12. 36. old.

2) Folytatás

Dénes mester, pálos szobrász.

A remeték rendje szentjének tetemét 1492 és 1496 között István szerémi püspök helyezte el a Dénes faragta koporsóban. Dénes mester 1487-ben meghalt, így nem érte meg élete nagy – s tán egyetlen – műve bemutatását, felállítását, felszentelését. Tumbáját csak halála után öt-tíz évvel később szentelték fel. Dénes szobrásznűvész alkotásáról a Remete Szent Pál-koporsóról, középkori szemtanú jegyzi fel, az egyik Budán időző török követet Budaszentlőrincre vezették, megtekintette a tumbát.

Zolnay László: A budai képfaragók kisebb emlékei. II.

Budapest, 1978. 12. 37. old.

Dénes mester, pálos szobrásznüvész

3) Folytatás.

Amikor a török követ meglátta a tumbát, felkiáltott: „– Valóban a nagy isten volt e nüvésznek tanító mestere! Nem pedig ember!" A műremek alig három évtizedig maradt meg; ugyanis 1526 őszén a mohácsi csata után, amikor a török feljött Budára, eljutott Budaszentlőrincre is, felgyújtották a templomot, mindent szétromboltak, szent Pál márványkoporsójának remekül vésett fedelét 3 db-ra törték. Tíz napon át tartó dúlás és rombolás után hagyták el a helységet.

Zolnay László: A budai képfaragók kisebb Emlékei II.

Budapest, 1978. 12. 37. old.

Dénes pálos kőfaragó
1484 k. élt Budán. Szt. Pál kaporsóját faragta, melyet 1526-ban a törökök darabokra törtek.

Knauz Nándor: A szt. Lőrinczről nevezett Buda melletti pálos zárda.

Magyar Sion 1865.
583-599. l.

MDK

Dénes pálos fráter, épitész és szobrász

Pámer László S.J: Pálosaink a müvészet terén. Katholikus Szemle. XXXI.k.6.f. 1917.jun. 502, 503, 511 l.

Dénes mester MDK
kőfaragó XV.sz. l.f.

LászLó király sirját faragja. és birtokot kap.

Magy MÜv. Tört. I. /szerk. Dercsényi/ 175.o.

Deiner mester

M.D.K

A XV. sz. végén a pálos Deiner mester faragta meg Remete Szent Pál zeteme elhelyezésére szolgáló nyáb tumbát. Ez a Budaszentlőrinci monostorba volt elhelyezve.

Zolnay László: Budaszentlőrinc művészete a középkorban.
Művészet, 1966. junius – 4 kep

Dénes mester nobrán M.D.K.

Valószínűleg ő faragta a budai pálos kolostor részére remetek szent Pál apoteozisát ábrázoló vörös márvány reliefet.
14 n. Nemz. Mus. (repr: 70 o.)
Feltehetően ő díszítette 12 relieffel a szent temetőtápolnáját.

K. Divald: Old Hungarian Art. London 1931.
78.

Plastika

Remete pt. Pál mászárykoporsója.
faragta Dénes kolvér fálos pohár 1486.

Zákonyi M. Buda melletti pt. Lőrinc kolostor
kárador, 1911.
513-30. l
586-606 l.

MDK

Dénes testvér, kőfaragó

Érdy leír egy neki tulajdonított domborműtöredéket, amelynek aróta nyoma veszett.

Dr. Feleky Géza: A művelődéstörténeti múzeum problémája és a Fővárosi Múzeum.
Városi Szemle, Bp. 1914. 70. l.

MDK

Dénes testvér, kőfaragó

Remete Szent Pál sírjának mestere.
A Pálos-rend Szent Lőrinc kolostorában élt a kolostor annáleszei szerint, a XV. században.

Dr. Feleky Géza: A művelődéstörténeti múzeum problémája és a Fővárosi Múzeum.
Városi Szemle, Bp. 1914. 70. l.

M. D. K.

DÉNES mester, pálos

Szt. Pál kaporsója XV. sz.

repr

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 189, 191. l.

MDK

Dénes,pálos szerzetes,kőfaragó

Dombormü angyalain,amelyek egykor Remete szt. Pál koporsóját diszitették a buda-sztlőrinci pálos templomban,már a derüs olasz renaissance szelleme uralkodik.

A magyarországi müvészet története I. Bpest,1961.II.kiadás. 291.l.

Dénes mester

1484-ben alkotott és Remete Szent Pál
tetemét őrző vörös márvány koporsóról
tesz említést, mint egy virágzó gothikus
műcéjzet maradványáról

Urbach Zsuzsa: „Art of the Renaissance
Period in Hungary,
The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1965
18. sz. 1991

M.D.K.

Dénes, pálos szerzetes, kófaragó

Remete Szent Pál kopersójának egy töredér-részletét közli a szerző 1484-1488 körüli éverből (Bpest, Vármuzeum) reneszansz domborműver összehasonlítása során.

Balogh Jolán: A müvészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. 1.köt.:Adattár, 2.köt.: Képek

2.köt. 224. 328.á

old.

M.D.K.

Dénes (frater Dionysius lapicida)
pálos szobrász

„... Frater Dionysius lapicida ingeniosus et practicus fecit Sepulcrum sancti priori nostri opere mirifico ut patet intuenti." (Kézirat XVI. századi másolata. Bp. Egyetemi Könyvtár.)

Balogh Jolán: A művészet Mátyás király udvarában
Bp.1966. Ak.kiad. 2.köt.

1.köt. 488.old.
2.köt. 224. "

vidéki kutyapeczér. Hufnagel rajza. Braun «Mundi Theatrum. 1618» czímű művében.

t föl a VI—VII. századból. A vadász gyalog
perzsáktól készített csészék, jobb kezében a

elt's Aucupatorium Herodiorum. Bécs. 1886. XXVII.
ap. 1892. évf.

528. ábra. Szamszeriji a XVI. század elejéről.

vidékén levő síremlékére is oda vésték va
(címerként) használtak, még pedig olyan fo
egy kisebb fajta fekete sas, az egyes nemzets
vényéül. Tudjuk krónikáinkból, hogy a hag
t ú r u l t használta jelvénynek, melyet a Képes
ban a vadászkutya, egy népvándorláskori —
mellé téve.

A közép-ázsiai nomádok nemcsak
kirgij; — astur nisus) és héjját (karcsaga,
aquila fulva) is betanítják vadászatra.

A sasfélék közé tartozik a t ú r u l
magyarságnak azonban, mint krónikáink írjá
volt a legkiválóbb vadászsólyma. A kerecse
kiváló nagyságú. Az Árpádok korában, a ta
fogva nagyon valószínű, hogy királyaink so
hogy a «Riphaeus» hegységben van a hazá
összeköttetésnek. A későbbi moszkvai nag
I. Miksa, V. Károly és I. Ferdinánd moszkv
melyet az Ural-hegységből szoktak Moszkvá

A sólymászat, a középkori vadász
keleti nomádok útján terjedt el az európai

Deiles, pálos nobrán

Remete Szent Pál
kőkoporsójának anyagáról
gotikus részleteik ellenére is közel állanak a
renaissance világához
Bal XV-XVI. mův
II. 568. l.

Balogh J. A késő-
gotikus és a renaissance kor művészete
M. Művelődéstört.
II. k. Bp. 1930. 568. l.

Dénes frater
pálos szobrász

XVI. 4.

l.

Bártfai Szabó László:

Óbuda egyházi intézményei a közép-korban.

Bp. 1935. 20. l.

Részt vett az óbudai Fehér egyháza közelében épült pálos templom díszítésében

Albrecht porosz herczeg által nejének öltöző asztalára megrendelt gazdag készlet.

A művészi irányban különösen arra törekedett, hogy a mintákat szaporítsa és javítsa, s hogy azok diszítményét művészileg emelje. A mintázó osztály tevékenységéről tanuskodik, hogy a 4 és fél év alatt 435 mintát nagyobb számban edénymintákat, de alakokat is állított elő, s a mellett 317 régi mintát újból dolgozott fel. Az új minták közül többnek bronz fölszerelés képezi kiegészítését, a czikk irója azonban kénytelen bevallani, hogy a berlini bronz munkák a legmérsékeltebb igényeknek sem képesek megfelelni. A mi az alakokat illeti, a régiek, vagyis a XVIII. századbeli igazi rokoko alakok még mindig a legszebbek; az újabb kisérletek ez irányban nem mondhatók sikerülteknek.

A gyár különös gondot fordított a kemény porczellán javítására és diszítményére. Nagy szükség is volt a virágdiszítmény újjá alakítására. S a gyár e tekintetben tényleg szép sike-

Deines

pálos szerzetes

Remete szent Pál márvány

ravatala

sződ

Blümelhuber Ferenc

Az egyházi művészet

régészeti és gyakorlati

kézikönyve. Esztergom

1873. 245. l.

Trajano Chitarin : *Sul greto del Cordevole.*

Dénes pálos szerzetes

Remete szent Pál
márvány koporsója

l.

Budapest Régiségei

XIII. 177. l –
181. l.

Dénes

pálos nobrát

lád

z

Dívald Magyarmüvend.

77. l.

Divald K. Mosszág

művészeti emlékei.

Bp 1927. 77. l.

ÖZOKTATASÜGYI MINISTER

Dénes

pálos szobrász

XV. sz

l.

Dívald 1927

57. l.

Dívald K.: M.

Minneszettőt. Bp.

1927. 57. l.

..... található összes ingó vagyonára

.....

.....

.....

.....

.....

.....

yettese hivatalból

eendő foganatositása végett a bu=

rületi királyi

t

..... megkeresni.

Tisztelettel

~~Kovács Sándor~~

Dr. Szaitz László

ügyvéd

ST MUZEUM KÖRÚT 24.

Dénes

pálos szobrász

Érdy: Családi Lapok

1852. I. 282. l.

II. 48. l.

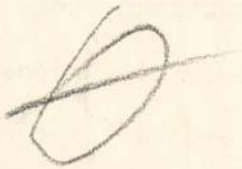

sa olyan tényezőket is jelent, a
kell. Az épitkezés mértéke, uj l
dőszobával stb. való ellátása, e
nösen szükséges annak figyelemme
területe uj telekfelosztások stb
a vizcsőhálózattal megfelelően m

Befolyással van továb
lakulása - sőt a politikai életé
natkozásban, hogy beruházásaink,
endő óvintézkedéseink /légvédele
beszerzendő anyagok tekintetében
töttségek között, mint jelenleg

Denés

pálos szerzetes,
szobrász

Tanulmányok Bp.
multjából. III Bp. 1934.
149. l.

Garády S.: A Szt Lőrinc-
ről elnevezett budamelléki
pálos kolostor.

Rückers, Hans, készített cembalót
1594-ből VIII 19, 21.

Dénes
pálos szerzetes

1484-ben faragta
Remete Szent Pál vörös-
márvány koporsóját, 9
melynek töredéke a
Magyar Nemzeti Muzeum-
ban. Repr.:

Gerevich Tibor – Genthon István
A magyar történelem képes-
könyve. Bpest, 1935. 78. l.
képpel.

9 a budaszentlőrinci
pálos kolostorban,

A szent 1381-ben halt meg,
tetemeit később hozták
Magyarországra.

Gyöngyösi G.: Vitae fratrum
heremitarium ord. S. Pauli
primi eremitae Kiriat a Szerti Egye-
temi könyvtár Bern.

Dénes

pálos szerzetes, szobrász

Remete szent Pál tetemeszámára készített vörös-márványravatalt, a rend alapító életéből vett 12 relieffel díszítve. Ezek közül egy darab a Magyar Nemzeti Múzeumban.

Érdy János, Családi Lapok 1832. I. 282. l.

Horváth Henrik dr. A Közép-kori Pest-Budának helyszínen maradt emlékei – Magyar Művészet 1932. 311. l –

tisztelettel kérjük,
elismerést szerezni
váltásával támogatni
egy ily kőrajz soroza
haladja a jelen, ált

Déries
pálos hebráns

l.

Horváth Henrik dr

Buda a Közép Korban
Sp. 1932. 83. l.

1

	korona	fil.
	600.--	
sre	60.--	
er	1.000.--	
sokra		
	600.--	
	2.260.--	

916.évi január hó 11-én.-

várfelügyelő.-

Deinés kőfaragó

pálos sztetes

XV. sz.

l.

Horváth budai kőf

42. l.

Horváth H.

Budai kőfaragók

és kőfaragójelek.

Bp. 1935. 42. l.

számítások alapján.
V. Ezeken az alapokon épülne fel az utolsó fejezetben a budapesti középkor
zettörténeti vázlata. Az ilyen, több oldalról történő vizsgálódások, kivált
énkhez hasonló esetekben, a történeti viharok által annyira megdézsmált
anyag mellett felette tanulságosak, sőt feltétlen szükségesek is, mert kiválóan
masak a műtörténeti folyamat összetett voltának megérzékeltetésére.
e több szín és szögeslap csiszolódik bele a magyar gótikus építészet
kövébe. Itt nemcsak érdekes mellékjelenségekről, az összkép külső kibővíl és meggazdagodásáról van szó, hanem a magyar építészettörténet lényeges
zemeiről, a gótikus műakarásnak teljesen hiteles tüneteiről.
Munkánk főcélja tehát, hogy a budai középkor tárgyalásához — az eddig
omóan követett emléktopográfiai és fejlődéstörténeti módszerek kiegészíe — vizsgálatunkba bevonjuk az anyagmegmunkálásnak, az elméleti tervezés
őségeinek, a technikai építészeti eljárásoknak eredeti fogalmazásukban is
etes egységét. Egység ez, mert a kőfaragószerszámok üteme az épülettömb
tikus külburkolatában, sőt a belső térhangulatban is tovább vibrál. Ugyan- az alaphangulattal, ugyanazzzal a munkaritmussal találkozunk, ha a legzerűbb kőtagok beigazításáról van szó, a növénydíszek és mérművek kifararól, az épületplasztikáról, vagy pedig hatalmas katedrálistestek elméleti

Dénes nobrán

pálos

l.

Hor Bp

22, 28, 71. l.

23. t.

Horváth H.:

Bpest műveszeti

emlékei. Bp.

1938. 22. 28,

71. 23. t.

Nyomtatvány

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dénes

budaszentlőrinci pálos barát, szobrász

Horv Mátyáskori

158. l.

Horváth H.: Mátyáskori m. művészet. Kny. a Mátyás kiraly Emlékkönyv II. kötetéből Bp. 1940. 158. l.

l'organizzazione della letteratura degli ungheresi di Transilvania e della cultura teatrale di grado elevato. Il conte Bánffy dimessosi dalla carica di ministro degli esteri di Ungheria, fece ritorno in Transilvania per organizzarvi la vita letteraria prodigando un'attività instancabile, coronata da larghissimo successo. «L'Elicon», entrato nel suo XI° anno di vita, che porta sulla testata il nome di Nicola Bánffy, è la rivista che occupa il primo posto nella letteratura transilvana, È anche fiorente la casa editrice «Unione industriale transilvana» che diffonde le pubblicazioni degli scrittori transilvani fino al più remoto villaggio. Il barone Giovanni Kemény, bravo giovane scrittore, tiene annualmente nel suo antico castello di Márosvacs riunioni di scrittori transilvani in cui vengono discusse le principali questioni del campo intellettuale. Giovanni Kemény prese anche attiva parte all'incontro di Vásárhely. I giovani scrittori vengono incoraggiati, sostenuti organizzò l'anno scorso a Budapest una mostra di quadri dei pittori transilvani. Uno dei più bravi disegnatorie pittori ungheresi, Alberto Gy. Szabó deve la sua rinomanza anche all'Elicon. Il Szabó ultimamente organizzò a Kolozsvár una mostra delle opere fatte durante un viaggio dei studio in Italia, e sulle sue tele appaiono le eterne bellezze di Siena, Padova, Ravenna, Venezia, Fiesole, recando il cielo azzuro italiano fin nella lontana Transilvania. La nuova arte italiana, il novecentismo, ispirò molti artisti ungheresi, come p. es. Vásárhelyi Emilio.

Le riunioni di Vásárhely si occuparono di ogni dettaglio della vita magiara e nelle decisioni venne data somma importanza alla conservazione dei ricordi storici magiari, dei monumenti, dei vecchi archivi e delle biblioteche, ciò che è in stretto rapporto con il problema della attività artistica e scientifica della minoranza magiara. L'organo principale scientifico ma-

Deńes

-pálos versetes

Remete szent Pál

siremléke.

Kabdebo Gyula

A szobrászat története.

Bp. 1909. 153. l.

NÉVM

ABA NOVÁK VILMOS festőművész 52. jegyz.
ABA SÁMUEL magyar király lándzsája 205
— pénzei 214
— sírja 48
ADELHEID Szt. László neje keresztje 238, 239
ADORJÁN magyar clericus 74
ÁGNES, III. András neje 240, 242, 342. jegyz.
— esküvői ruhája 250, 251
AJTONY besenyő törzsfő 124
ALARDUS fiai 73
ALBERICUS krónikája 59. jegyz., 130. jegyz.
ANJOU-ház jegyz.
ANNA magy
II. Mátyá
ANNA, IV.
ANNA *(Ágn*
tiochiai, C
1. neje 74
— gyűrűje 2
— halotti ko
CCLVII
— sírja 48
ANONYMUS
ANTELAMI,
olasz szo
184, 187
ANTIOCHIÁ

Deines

wobrán 1484 Buda.

írod

Kert. Ung. 106.

Kertbeny Ungarns
Männer der Zeit.
Leipzig 1862.
106. l.

Esztergomi székes fő káptalan

VII. 139.

Dénes

pálos Kőtarajó
1484

l.

Kisbán Emil: A
magyar Pálosrend
története. I. k. Bp. 1938
138. l. 169. l.

~~A lyjonyjosi eltá-~~
~~tumott. u. o. 24. l.~~

Dénes
pálos Hobrán

Lord

Szt Pál első
vénnete képörsöja

Knauz Nándor =

A Szent Lőrincről
nevezett Buda melletti
pálos zárda. Magyar
Sion 1865. III. cf. 593. l

)rszágos Bizottsága elnökhelyettese
. 18.600/1945.P.M.sz. rendelet sze-
si osztályba besorolhatók,de arról
irányban a pénzügyminisz

Orosz Fr.: Synopsis ~~annalium eremi-coenobiticorum~~ ... Sopronii 1747.

× Deres pálos, szobrász XV. sz. 2. fele

Orosz I.: Synopsis annalium coenobi-eremitarum
s. Pauli Sopron 1747. 116 l.

M. Könyvszemle 1907. 146 l.

Dénes pálos nobrány

XV. 17

Wód

Pasteiner Gy.

A nuvenesek tört

Bp. 1885 374. l

Földváry megjuhászkodva mondta:

— Hát csak hozza rendbe a dolgot öcsémuram. Aztán ha éppen a pomázi ügyre kiváncsi, hát énmiattam akár az aktákba is belenézhet.

(Álhir Lánczíról.) Másik hasonló történet. Szereplői Viola Miksa, a Montagszeitung cimü kis lap egykori szerkesztője és Lánczy Leó. Viola ott üldögélt Lánczy előszobájában. Mindenáron beszélni akart a bankvezérrel, némi pausálék irányában. Lánczy azonban nem fogadta. Szabó Kornél, a titkár sehogysem tudott szabadulni Violától és végül azt mondta neki, hogy az elnök ur nem állhat rendelkezésére, mert hiszen az ő kis lapját senkisem olvassa. Viola eltávozott. A következő hétfőn aztán nagy riadalom támadt a bankban. Szakadatlanul szólt a telefon, mindenki Lánczy állapota iránt érdeklődött, sőt közéleti kapacitások személyesen is megjelentek, az elnök állapota annyira aggasztotta őket. Lánczy, aki makkegészségesen ült a szobájában, magánkivül kérdezte, hogy mi történt. Akkor de-

Denes Hobrán

l.

Pauler Gyula

A magyar nemzet
tört. az Árpádházi
Királyok alatt. I. k.
Bp. 1893. 469 l.

Pámer László

Pálosaink a művé-
szet terén Kat.
Szemle 1917
502, 503, 511. l.

9-a értelmében fizetésre nem
Biztositási Feltételeink 20.
sitott tőke kerül kifizetésre
lék.

Fenti biztosi
könyvelés szerinti tartalékot
befizetett dijak 1/3 részét k
fizetési nyugtát azon kérelem
azt keltezni, cégszerü aláirá
ségét pedig a hátlapon két ta
nek. Az aláirt nyugta beérkez

Péter A. A. m. művészet
Szöll. I. 12. Nr. 1930. 52, 53. l.

Deres szobrász

XV. sz.

Remete szt. Pál mennybevitelét ábrázoló vörösmárvány dombormű a szent sírcsonkéről a nemzeti Muzeumban.

Készult a XV. században

A szobrász említése nélkül lásd Péter I. 52, 53. l.

(budai szt. Lőrinc pálos kolostor)

Deries pálos szobrász

Remete Szt. Pál márvány síremlékе a szentlőrinci pálosmonostor templomában.

Ipod

Petrik Albert: A pálosok építőművészeti emlékei Budapesten.
Építő Ipar. 1912. 489. l.

MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG
SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE
BUDAPEST, IX. RÁKOS-U. 10

NYOMTATVÁNY

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

úrnak
úrhölgynek

BUDAPEST,

ifj. Kellner E. Bpest.

LA SOCIETÀ ITALO-UNGHERESE

invita la S. V. Illma ad intervenire alle

CONFERENZE

che

il Rev.

P. VITTORINO FACCHINETTI

Professore dell'Università del Sacro Cuore di Milano

terrà

sabato, 27 aprile alle ore 18
nella Sala del Museo d'Arte Decorativa
(IX., Üllői-út 33—37.) sul tema:

DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA

(con proiezioni); e

lunedì, 29 aprile alle ore 18
nella Sala della TESz (V., Falk Miksa-utca 1) sul tema:

LA RADIO IN VOLO

LA PRESIDENZA

Gli ospiti sono graditi.

Dénes, pálos szerzetes szobrász

a szentlőrinci monostor templomának szent István kápolnájában állott szent Pálnak díszes márvány sírja, melyet fenti készített.

Rupp Jakab: Buda-Pest és környékének helyrajzi tört. Pest 1868 205. l.

1871/72. Ujság. Két bélyegközötti távolság 2·5 mm.

Dénes
pálos kőfaragó
XV. sz

C.

Saly László dr.
Az egyetemi templom
Bp. 1926.
19. C.

UJ EMBER
93 1949 FEB. 27.

ELSODORT KOLOSTOR

A FÖLDREFORMMAL párhuzamosan, mint köztudomású, mindenütt megindult a házigénylés is. Természetes, hogy sehol sem volt akkora az igénylők száma, mint Nagybudapest területén, ahol évtizedek óta nagy a lakáshiány. Az akció céljaira a budapesti Földigénylő Bizottság ennél fogva igénybe vett minden igénybe vehető területet. Így került kisajátítás alá a Budakeszi-úton a 89. és 93. számú házakhoz tartozó hatalmas, tizenhat holdnyi terület is.

Különböző hírek keringenek a telkek sorsáról, vannak, akik fel akarják osztani, vannak, akik köztulajdonban akarják hagyni.

Aki a vámháznál, a volt *Szép Juhászné* helyén leszáll az autóbuszról, első pillanatra nem lát egyebet a gyönyörű tájéknál. De ha jobban lenéz a földre, megüti a szemét néhány szépen faragott kő.

Néhány lépéssel beljebb a város felé egy fás telken különös félkör alakú kerti ház áll sárgára festve. Itt állt évszázadokon át *az európai hírű Szent Lőrinc templom és a hozzátartozó pálos kolostor.*

De menjünk sorjában.

A Remete szent Pálról elnevezett pálos remeték rendje az egyetlen magyar alapítású szerzetes társaság. Mikor kevéssé ismert szentünk, Boldog Özséb szervezetbe tömörítette a pilisi remetéket, annyi belső erő, annyi szellemiség sugárzott az új szerzetből, hogy az országnak, de egész Középeurópának is szellemi tényezője lett. Egymás után alakultak meg az osztrák, német, lengyel, horvát, olasz tartományok. A Szentföldig és Portugáliáig is eljutott a sajátosan magyar jellegű aszketikus szellemiség és ott is több kolostor alakult.

Ilyen körülmények között csakhamar szükségessé vált olyan kolostor, mely közel volt az ország politikai központjához. A híres Lőrinc testvér, — talán az első generális, — ezért építette meg a Szent Lőrinc vértanuról elnevezett budamelléki kolostort 1300 és 1304 között.

Itt, a gyönyörű környezetben állították fel a Pálos rend generálisának székhelyét, tehát innen igazgatták az összes pálos kolostorokat a Szentföldtől kezdve a római Santo Stefano Rotondo melletti házon keresztül Portugáliáig.

A kolostor hatalmas volt. Háromszáz, néha ötszáz szerzetes lakott benne. Központja volt a rend diplomáciájának. Itt csatlakoztak a németek a magyar szerzethez. Ide szálltak meg a különböző tartományok küldöttei és itt tartották meg a rend általános nagygyléseit.

Nem egyszer azonban világi jellegű politikai tárgyalások is folytak a kolostorban, mert a magyar királyok közismerten nagy becsben tartották a magyar rendet, amelynek generálisát a szabályok értelmében sokáig csak magyar nemzetiségű rendtagok közül lehetett választani.

Itt zajlott le állítólag a nagy vita a pálosok és a domonkosok között Szűz Mária szeplőtelen fogantatásáról. A kolostor tele volt kiváló nevelőkkel, szónokokkal, teológiai írókkal, szobrászokkal, orgonakészítőkkel, festőkkel, iparművészekkel. Kevés helyünkön nem lehet felsorolni mindazokat a neveket, amelyeket a magyar műveltségtörténet különböző ágai nyilvántartanak, tehát csak a legismertebbeket említjük meg.

Itt élt boldog *Báthory* László, a Biblia egyik első magyar fordítója. Emlékét még most is őrzi a közelben levő Báthory-barlang. A közönség nagyon keveset tud hatalmas egyéniségéről. A kolostor és Mátyás könyvtára között állandó volt a kapcsolat. Az egyik Korvinában megmaradt feljegyzés bizonyítja, hogy a pálosok nemcsak olvasták a kódexeket, hanem a gyakorlati életbe is átvitték tanulságaikat. A kolostor sokáig egyik központja annak a sajátos, aszketikus jellegű szellemiségnek, amely Temesvári Pelbárttal az élen a magyar humanizmus eddig kevéssé ismert és nem eléggé feltárt arcát jelenti. Mi sem bizonyítja jobban, mennyi könyve volt a kolostornak, mint az, hogy innen vitt magával könyveket Párisba a neves *Michel de Hungaria, Magyarországi Mihály.* El is kallódott mind vele együtt. Az egyik rombolásnál, ami a török időben történt, ezer aranyforint értékű könyv pusztult el.

A kolostor tele volt műértékkel és műkinccsel. Különösen attól kezdve, hogy ide került Remete Szent Pál holtteste.

A szent ereklyék számára Dénes pálos testvér készít vörös márványból hatalmas sírszekrényt. Erről a síremlékről jegyzi fel a hagyomány, hogy mikor az egyik török követ meglátta, így kiáltott fel: „Ezt a művészt valóban Isten tanította, nem emberi erő." A gyönyörű síremlékből sikerült is megtalálni az egyetlen tudományos értékű ásatásnál egy kis darabot. A budai udvarban élő olasz humanisták maguk kénytelenek elismerni, hogy a kolostor kincseihez fogható szépségeket csak Olaszországban látni. A templom tele volt freskókkal. Az említett ásatásnál találtak egy fazekas kemencét. A szakemberek óvatos fogalmazása szerint: lehet, hogy itt készítették Mátyás király híres, arannyal futtatott vázáit.

Mátyás igen nagy becsületben tartotta a kolostort. Apjának nagy barátja, *Kapisztrán* szent János egyszer így nyilatkozott a pálosokról: „Ne mondjátok, hogy én szent vagyok. Ha szenteket akartok látni, menjetek a pálosok kolostorába." Mátyás megfogadta a tanácsot. A hagyomány szerint egyszer ismeretlenül belopta magát a kolostorba és éjjel végignézte, mint vezekelnek a szerzetesek a maguk apró és a nemzet nagy gyarlóságaiért. Azóta annyira tisztelte őket, hogy ide járt, ha pihenni akart. Órák hosszat sétált a kolostor folyosóin a testvérekkel...

Mohács után még jóideig lakták a kolostort. Lassan azonban elnéptelenedett. A falak még álltak. Talán fel is lehetett volna őket újítani, mikor a török elvonult. Ám a pálosok nem tudták jogigényüket okmányokkal bizonyítani. Ezért magánosok kezére került a hatalmas telek. A romokat lebontották, széthordták. A gyönyörűen faragott köveket beépítették a *Szép Juhászné* vendéglőbe, a liberális Budapest kedvenc kiránduló helyén. Egy másik romboló a régi cserkészparkban levő villáját húzta fel a rom köveiből. Ugyanezekből a kövekből építették fel a közeli Szent László kápolnát.

A kolostor területén először 1847-ben kezdtek ásatásokat. *Bugát* Pál, az akkori tulajdonos *Henszlmann* Imrét bízta meg a munkával. Kevés eredménnyel, több rontással, járt a munka. Utánuk műkedvelő ásatók túrták fel a helyet — talán kincsek után. Ezek okozták a legtöbb kárt és rombolást.

Az egyetlen tudományos értékű ásatást 1934-ben végezték. (Az ásatásról szóló beszámoló szomorúan állapítja meg, hogy mikor 1940-ben lebontották a Szép Juhászné épületét, a vállalkozó a gyönyörű faragott köveket szétdaraboltatta és eladta.) A kolostor és a templom körül végzett aránylag rövid ideig tartó ásatás nem egy tényt tisztázott. Számos csontvázat találtak a már említett leleteken kívül és néhány ezüst pénzt. Ugyanakkor azonban sok mindent nem tudtak megállapítani. További kutatás volna szükséges, mert például bizonyosra vehető, hogy a szentély környéke még sírhelyeket rejt. Amint a Műemlékek Országos Bizottsága megállapította hivatalosan: „műemléki szempontból elsőrendű fontosságú az egykori kolostor és templom feltárása, a romoknak a felszínen való konzerválása és megőrzése."

A pálos rend kérvényt nyujtott be az illetékesekhez, hogy a romok környékét juttassák neki, hogy feltárhassa és gondozhassa. Ha idegen országból pálos jön Magyarországra, egyik sem mulasztja el, hogy el ne zarándokoljon a romokhoz, oly nagy jelentőségű a hely rendi szempontból.

Nemcsak a magyar katolikusságnak, de az egész magyar kultúrának érdeke, hogy ezt a megszentelt területet adják azoknak a gondozásába, akik valamikor az itt álló épületeket szellemmel töltötték meg és akik gondoskodni fognak nemcsak a romok megőrzéséről, hanem a föld alatt lappangó sok kulturális érték felszínre hozataláról is.

Sinkó Ferenc

Katolikus világ

Karnevál

Az Egyháztól minden inkább távol állott, mint az öröm elvetése. Az esztetikai műélvezetet kielégíti halhatatlan szépségű dómjainak ivelése, a képzőművészetek a középkorban hozzájártak iskolába és a festmények a kodexek tündöklő miniaturáitól a hatalmas oltárképekig, óriási falakat betöltő freskókig az élet szépségét hirdették, akárcsak az egyházi zene roppant változatú hullámzása, amelyből az európai népek újkori zenéje sarjadt. Az egyszerű emberi örömök is bele vannak építve az Egyház életének körforgásába. Szent János napján bort szentel, megáldja húsvétkor az ételeket, megünnepli a kánai menyegzőt és megáldja a násznak ágyát. Ebben a szellemben keletkezett a középkorban a farsang, a Karnevál. A bűnbánatnak, vezeklésnek az önmegtagadásnak az ideje kezdődik a Hamvazószerdával. Addig tehát kiveszi a nép a maga részét az életörömből, búcsút mond hússal és fánkkal a jobb időknek, táncol, bálokat rendez és felvonulásokat. Felejthetetlen jelenet Franz Werfel Verdijében, amikor húshagyó-kedd éjfelén megszólal Velencében a San Marco nagyharangja; négy violaszinbe öltözött herold jelenik meg az erkélyen és harsonákkal hirdeti: Il Carnevale se n'e andato! Elmúlt a Karnevál! Elkezdődött a Hamvazószerda; a néptömeg széjjeloszlik és tisztes szórakozására az Egyház áldását nyeri el. A Szent Negyvennapban azután kézenfogva vezeti híveit a Via Purgativan, a tisztulás útján, hogy újra rájuk deríthesse a húsvét örömének fényét. Az Egyház évezredes bölcsessége a ritmus törvényét valósítja meg, mutatva ezzel, hogy az emberi lélek berendezkedése ezt követeli. Amint a tél jegét a tavasz újrapezsdülése váltja fel és a gyümölcsérlelő nyárra az ősz

XII. Pius apostoli buzdítást intézett a világ összes pátriárkájához, primásához, érsekéhez, püspökéhez és papjához, felszólítván őket arra, tekintsék híveikkel együtt mindennél fontosabbnak Isten nevének védelmezését.

P. Badalik Bertalan O. P. a nagyböjt minden péntekén este fél 7 orakor a Szent István Bazilikában és nagyböjt minden vasárnapján délben 12 órakor a Dominikánus templomban nagyböjti konferencia-beszédet mond.

A montecassinoi ősi bencés apátság helyreállítási munkái gyors ütemben folynak. A világháborúban elpusztult apátság egyik épületcsoportja és a főkapu már felépült. A főkapu felett elhelyezték a bencésrend címerét, amelynek közepén ott van a rend jelszava: „Pax".

Anglia és **Wales** katolikus tanítóinak szervezete Chesterben most tartotta meg 32-ik kongresszusát. A polgármester üdvözlő szavai után Farrell mondott beszédet azokról az erkölcsi veszélyekről, amelyek a gyermeket fenyegetik. Murphy segédpüspök beszédében a tanítói hivatás fontosságát emelte ki.

Lisszabon pátriárkája, Manuel *Cerejeira* felszólította egyházmegyéjének híveit, imádkozzanak azért, hogy minél többen érezzenek hivatást a papi pályára. A paphiány ugyanis óriási: 4200 hívőre egy pap jut, 141 plébánia van plébános nélkül.

A katolikus igazságok terjesztésének különös és szokatlan módjáról kaptunk hirt: Amerikában az utcán és nyilvános parkokban való prédikálás szükségessége mellett foglalnak egyre többen állást. Külön egyesület is alakult — *Catholic Evidence Guild* — ennek a mozgalomnak megszervezésére és megfelelő egyházi és világi szónokok képzésére. A hangsúlyt természetesen a kisebb városok, falvak és szétszórt települések lelki

Sik Sándor böjti konferenciái a Miatyánkról a Piarista Kápolnában (IV., Piarista-u. 1.) nagyböjt csütörtökjein d. u. fél 7-kor: március 3, 10, 17, 24, 31, és április 7-é

Wyszinsky varsói érsek prímás kezdeményezésére a lengyel püspöki kar elhatározta lengyel katolikus encyklopédia kiadását. A lengyel katolikus újságírók és a lublini katolikus egyetem professzorainak bevonásával meg is indultak az encyklopédia előkészítő munkái.

Hollandiában megalakult a holland katolikus mentőegyesület 210 helyi szervezettel.

Épülő templomok

TISZAKÜRT község katolikus hívei a Szentévre szeretnék felépíteni a régóta nélkülözött katolikus templomot. Szándékuk megvalósításához feltétlenül szükséges a katolikus társadalom segítő keze. Lelkipásztoruk viszonzásul, ameddig él, minden szabad szentmiséjét az adakozók szándékára ajánlja fel. Adományokat a 40.871. R. Kat. Egyházközség, Tiszakürt című csekkszámla továbbít.

MESZTEGNYŐ község temploma négy hónapig volt a frontvonalban. Ezalatt teljesen használhatatlanná vált. A hívek saját erejükből kijavították a mennyezetbeszakadásokat, befalazták az oldalfalon támadt réseket és rendbehozták a megrongált tornyot. A német ágyúzás nyomait azonban a déli és nyugati oldalon nem tudták teljesen kijavítani, hiányzik a vakolás kívül-belül. A teljesen elpusztult felszerelés pótlására nincs elég anyagi erejük, mert a község maga is rengeteg kárt szenvedett. Segítséget kérnek, hogy a Szentévre legalább bevakolhassák és a legszükségesebbel felszerelhessék a templomot.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Bpest, IV., Ferenciek-tere 7. I. lépcső, 1. emelet.

Felelős szerkesztő:

PÉNZES BALDUIN

Felelős kiadó:

SAÁD BÉLA

Levélcím: Budapest 4. Postafiók 145. — Telefon: 188—098 és 188—068. — Csekkszámla: 16.820.

Előfizetési díj: negyedévre 12 forint, félévre 24 forint, egész évre 48 forint. Szövegoldal-hirdetés mm 6 forint, hirdetési rovatban mm 3 forint. — Engedélyezési szám: 1852/M. E. — 1945. — A közlemény végén (x) fizetett hirdetést jelent. — Légrády Testvérek Rt. nyomása, Budapest. Igazgató: Agárdi Károly.

...tási, baromfi-...tési és irodai ...kban gyakor-...bíró tisztviselő-...rmilyen mun-...llal. Plébániára ...lenne Cím a ...an.

...nő heti há-...ri takarítást ... vagy házak-...negy fehérne-...javítani. „Föl-... megbízható" ...e.

...ves kisfiunkhoz ...kszerető, lel-...retes, intelli-... mozgékony nőt ...nk negyven-... Tüzetes curri-...vitaet, kéz-..., „Családtag-... Budapesten" ...e kiadóba kér-

...árkás zongorát ...s mestertől. ..., javítás, han-... Baross-tér 1. ...n: 335—576.

...egyházközségi ...ezető irodai, ...elyettesi vagy ...yen bizalmi ál-...állal. Cím a ki-...n.

...márkás zongo-...pianinók, harmó-...k 1500-tól. Sas-...l, Erzsébet-kör-

Elhelyezkedne négygyermekes felszámolt rt. és szövetkezet főkönyvelője (organizátor) vidékre is. — „Szakszervezeti tag" jeligére.

Hálók 500, konyhák 250, kombináltak 1000 forint előleggel 12—14 havi részletre sürgősen eladók. **Rákóczi-út 63.**

Igazolványképet Margit-fotónál csináltassa. (VIII., Üllői-út 4.). 3 drb. 10.— Ft.

Irodám részére írógépet (esetleg táskaírógépet) sürgősen vennék. Telefon 221—550. Rákóczi-út 26. Pogány.

Csillárokat részletre ad, javít, felüvegez Vogel csillárüzem. Mária Terézia-tér 1.

Fogságból jött hadifogoly, népes családú kis nyugdíjas fia, munka, segítség, ruha nélkül van — ruhasegélyt kér a kiadóhivatalba.

Hirdessen az ÚJ EMBER-ben

Dénes

pálos szerzetes szobrász
A IV században Budán
élt.

L. Kenducy - Kentirányi
370. l.

W. Tilian: Deß aller Durchlücht
König und Kayser Eigent

bbra ford~~ulva~~ult, négyszögletes alapon tojásdad me-
zt és keiskeszakált hord. Siéles gallérjá csipkefiégesü
mely alatt az aranygyapjasrend jelvénye van ~~[illegible]~~
fészkelő gólya felett ~~a felhőkben~~ az atyaisten lebeg. Feli-

PS AC DOMINVS DN. LEOPOLDVS, ARCHIDVX AVSTRIÆ, DVX
IÆ, CARN. ET WIRTEMBERG. COMES HABSP. TYROL. ET

NIA
"

s alit tua nomina! namq
hica serta tuo.
undo Sparta Lycurgo,
u Corduba docta colit:
les mirantur Athenae
ANSTRIA terra tuas"

lsó oldalán: „CAROLVS, CAROLI Son." felirattal élet-

ek 15.1: 12.8 s a réilapnak 19.6: 13.5 m

00

243/95 № 20

Denes, Dienes

pálos barát, szobrász
XIV szarad. Remete
Hunt Pál Koporsója

IROD.

Tavczai 55-l

Dénes, pálos szerzetes, szobrász. A XV. század második felében készítette a budai szentlőrinczi monostorban Remete szent Pál tetemei fölé elhelyezett síremléket, melyet a szent életéből vett tizenkét dombormívű képpel díszített. A domborművek közül egynek töredéke az 1850-es években még meg volt, de azóta elkallódott. D. 1484-ben halt meg.

→ kolostorban

Divald Kornél: A régi Buda és Pest művészete a középkorban. Budapest, 1901. 101. l. — *U. az:* Budapest művészete a török hódoltság előtt. (Művészeti Könyvtár.) Budapest, é. n. 88. l. — *Egyházművészeti Lap.* 1883. 99, 237. l. — *Éber László dr.:* Magyarhoni kora renaissance emlékek a Nemzeti Múzeumban. *Arch. Ért.* 1898. 214. l. — *Érdy János:* Hazai műrégiség a XV. századból. *Családi Lapok.* 1852. I. 282. l. — *Fraknói Vilmos:* A Hunyadiak és a Jagellók kora. 1440—1526. (Szilágyi Sándor: A magyar nemzet története. Budapest, 1896. IV. k.) 632. l. — *Ipolyi Arnold:* Magyar ereklyék. *Arch. Közl.* 1863. III. k. 124. l. — *U. az:* A középkori szobrászat Magyarországon. Pest, 1863. 66, 75. l. — *U. az:* A beszterczebányai egyházi műemlékek története és helyreállítása. Budapest, 1878. 77. l. — *Nagy Iván:* Magyarországi képzőművészek. *Századok.* 1874. 36. l. — *Ormós Zsigmond:* Vázlatos rajz a művészetről. *Történelmi és Régészeti Értesítő.* (Temesvár). 1876. II. 57. l. — *Osztrák-magyar monarchia írásban és képben.* Magyarország III-ik kötete. Budapest, 1893. 90. l. — *Pasteiner Gyula:* A művészetek története a legrégibb időktől napjainkig. Budapest, 1885. 374. l. — *Schedel Ferencz:* A képzőművészetek története Magyarországban. *Budapesti Híradó.* 1846. I. 372. sz. — *Zákonyi Mihály:* A Buda melletti szent Lőrincz pálos kolostor története. *Századok.* 1911. 597, 601, 773. l.

~~század utolsó negyedében épült.~~

(132)

Remete Szent Pál vörösmárvány koporsójának töredéke a budaszentlőrinci pálos kolostorból a Nemzeti Múzeumban. A pálosok szent alapítójának 1381-ben Magyarországra hozott tetemeinek őrzésére a koporsót 1484-ben faragta Dénes pálosrendi szerzetes.

Dénes pálos szerzetes

Mohrány

(133) Homan – Szekfű: Magyarország tört Képes táblái közt Évsolve.

~~Beatrix királyné márvány – mellszobra a párisi Dreyfuss – gyűjtemény ben~~ Francesco

A koporsó marvanytöredéke
nely azt a jelenetet
ábrázolja, amint Szt Pál
lelket az anyszalok a
mennybe viszik, a
M. Tört. Múzeum régiseg-
tár a ban van.

Dénes szobrász

Pótlás Szendrey-Szentiványi Lexikon 370.laphoz

Irodalom:Orosz Synopis,1747.Sopron. 97.lap.

Dénes szobrász

XV sz

Csatkai

+ 9.

Eszterházy Miklós herceg ezüst tallérja 1770-ből

Av. Vonalkörön belül: NICOL. S. R. I. PRINC. ESZTERHAZY DE GALANTHA PERP. COM. IN FRAK.
Közepen jobbra néző mellkép, hosszu hajjal, nyakán az arany gyapjaszerend jelvénye

Rev. Vonalkörön belül: U. S. C. & R. A. M. CONS. INTGEN. C. MAR. & NOB. PRÆT. H. TURMÆ CAPIT. 1770.
Közepen: a herceg címer

Szélén: HONORE ET VIRTUTE.

Súly: 28 gr Átm. 41 M/m

Vétel: W. Trinks Wien I. Lugeck 7. q 100 P-ért

Gy. l. n. sz. 942
1929. VIII. 10.

Dénes pálos szerzetes

Remete Szent Pál
koporsójának töredéke

Repr.

Gerevich - Genthon
A magy. tört. képes könyve.
Bpest, 1935. 78 l.

A mellékelt előző korrektúrát is feltétlenül visszakérjük!

KORREKTÚRA

Küldetett: 1935 MÁJ 6.

Visszaérkezett:

Nyomandó:

A kézirattól eltérő szedésváltoztatások költségét külön felszámítjuk

Deines fráter

Nobrán

XV. n

l.

Mysk Ernő

43. l.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA
KÖNYVESBOLTJA,
MAGYAR KÖNYVBARÁTOK
BUDAPEST IV. KOSSUTH LAJOS-UTCA 18
TELEFON: 189-540

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos Dr. Szentiványi Árpád *úrnak*
úrnőnek

A 6944 sz.

Elismerjük, hogy M. K. B. R. 16722 *számlájára mai napon*
150 — *P, azaz* Egyszázötven — *pengőt*
köszönettel felvettünk.

*Budapest, 194*3 VII. 19.

42.372. — K. M. E. Ny.

Dénes nővér

pálos szerzetes

a bendai Szent Lőrinc

pálos kolostorban élt.

Jajmegszent

24. l.

10

nosréti főoltár, a budapesti Szépművészeti Múzeumban áll.

Maszlaghy: Az esztergomi érseki képtár. Új Magyar Sion, VII., 1876., 32. l. (A közép képről.) —ó: Az esztergomi hercegprímási képtár. Magyar Korona, III., 1879., 19. szám. — Z: Az esztergomi érseki képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 188-

Dénes nobrán
pálos atza

MAGYAR MŰVÉSZET
1932. 311.

Horvath Henrik
cikke

Dénes

pálos verzete, szobrai

1484.

Csontosi 1917.

Quarnaro V.55.

Dénes szobrász
pálosrendi pap

Magyar Művészek
1932. 3/21.

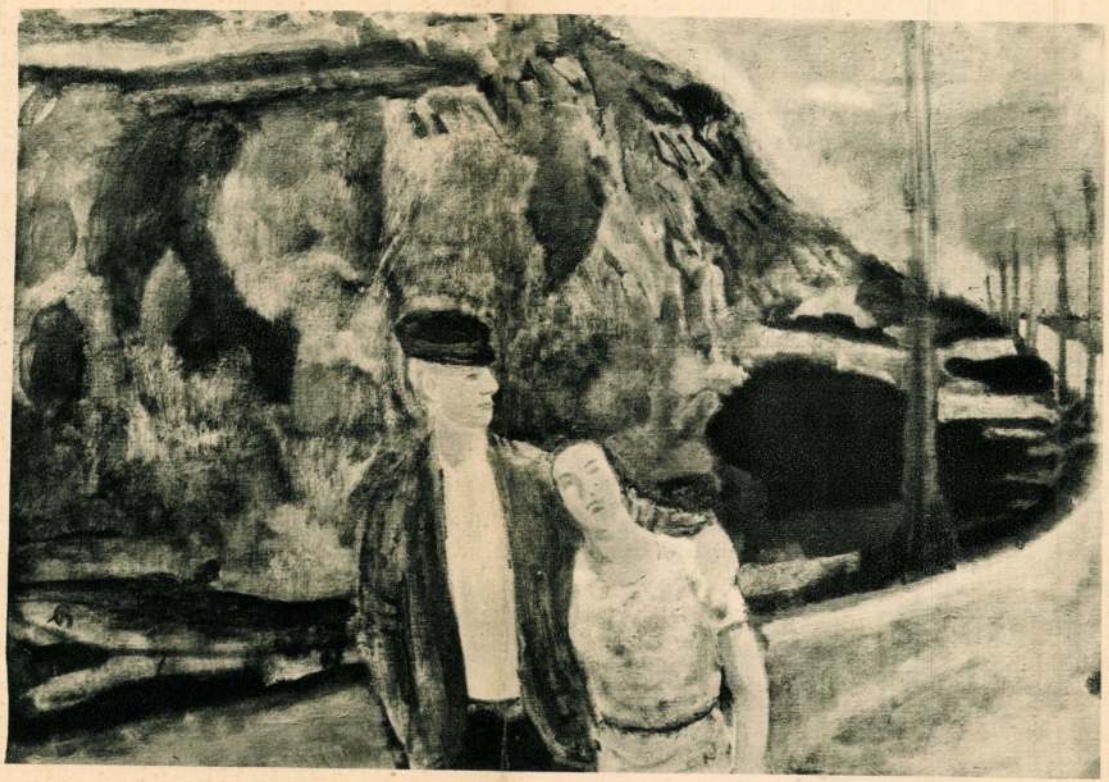

BERNÁTH AURÉL: ORSZÁGÚTON. 1932
Az Orsz. M. Szépművészeti Múzeum tulajdona

Hogy a Pálosoknak a Budakeszi-út mellett állott főkolostora a művészetek terén is az irodalmiakkal egyenrangú alkotásokkal gazdagította a budai és vele a magyar életet, azt a pár véletlenül reánkmaradt adat is igazolja. A legtöbb híradás magára a templom és kolostor épületére vonatkozik, mely egy XVII. századi rendtag, Eggerer János leírása szerint „... a várostól nyugatra feküdt, falai egész nap a város felett fénylettek, este pedig karcsú árnyéka egészen a városig nyúlt el." A kolostorépítkezés különböző időszakaiban közreműködött művészek sorában egész sereg rendtagot találunk. Így értesülünk egy *Dénes* nevű Pálosról, kit mint híres szobrászt említettek. Ő készítette Remete Szt. Pál teteme számára azt a vörösmárványravatalt, mely a rendalapító életéből vett tizenkét reliefművű jelenettel volt díszítve. Ezek közül egy töredékes darab már az 1850-es években ismeretes volt.[1] Ábrázolása: „Egy terebélyes fa..., mellette két angyal az égbe visz egy lelket, kit kereszttet, 13 ampolnát, 12 Úrfelmutatót, füstölőt, 48 misemondóruhát, 7 humeralét, 12 dalmatikát, 24 cappát, 23 oltárdíszt stb. sorol fel. Tudomásunk van arról is, hogy a magyar Pálosok a könyvírás és díszítés terén is elismerésre méltóan működtek, bár magáról a budaszentlőrinci anyakolostorról csak az az egy adatunk van, hogy benne több mint ezer forint értékű könyvtár égett akkor el, amikor a törökök a kolostort felgyujtották. Ezirányú tevékenységük azonban összehasonlíthatatlanul kisebb jelentőségű, mint a budavári Domonkosoké, kik nemcsak saját és egyes előkelő megrendelők, hanem a Szent Margitszigeti klarisszák meglehetősen nagy könyvszükségletét is előállították. Mikor a XV. század második felében a fametszet lassan kiszorította a könyvminiatúrát, a budaszentlőrinci Pálosok közül *Antal* testvér tűnik ki az új grafikai művészet gyakorlása terén.

A kolostori életnek további jelentős otthonát a régi Nyulak szigetén (mai Szent Margitszigeten) álló épület-

x Dénes pálos szabrász

XV. sz. 2. fele

Herzog

Krisztus és Szent Tamás; Oszloppal és félkörívvel keretezett mezőben. Gazdagon részletezett, mozgalmas állatalakos ornamentikával. Révhelyi Elemér feltevése szerint Budáról került Kalocsára az érseki palota építéséhez szállított kövekkel. Innen került a Nemzeti Muzeumba. Irodalom: Gerevich Tibor: Magyarország románkori emlékei 177 l

Állatalakos dombormű. A csaknem négyzetalakú keretbe foglalt, durván faragott dombormű oroszlántól megtámadott nyulat ábrázol. Az elnagyolt formákban is a szobrász kitűnő megfigyelő és jellemző készségéről tanúskodik. A budai hegyekben találták. Székesfővárosi Muzeum.

XIII. SZÁZAD.

Angyal fél alakja: a budavári főtemplom közelében találták. A templom szobrászati díszéhez tartozott. Halászbástya, Kőemléktár.

Pillérfejezet. A svábhegyi városi kútba falazott és innen a Halászbástya Kőemléktárába került nagyméretű, 138 cm. hosszú állatalakos dombormű, pillérköteg fejezete volt. A fejükkel összenőtt fantasztikus madaraknak szinte pontos mását találjuk Jákon. Az összefont nyakú hattyúszerű madarak pedig többek között Zsámbékon fordulnak elő, ugyancsak pillérfejezeten.

Pillérfejezet töredéke a budavári főtemplomról. Halászbástya. Kőemléktár.

XIV.—XV. SZÁZAD.

Kúszó leveles töredék, csúcsívben összefutó profilozás részletével. Nagyobb építészeti kiképzés részlete. Halászbástya, Kőemléktár.

Dombormű töredék: Remete Szt. Pál síremlékéről. Finoman faragott vörösmárvány dombormű; legszebb ilynemű emlékünk. Dénes pálos barát faragta 1884-ben. Budapesti Nemzeti Múzeum.

Apostol a budavári főtemplomról. Az egykori tympanont díszítő, Mária halálát ábrázoló csoport egyik alakja. Az előadás egyszerűsége, a formakezelés zártsága, az épületplasztikai stílus tökéletes megértését mutatja. Halászbástya, Kőemléktár.

A magitszigeti Domokosrendi apácák kolostorának területén talált szobortöredék 1300 körülről; nagyvonalú redőzet-kezelése szinte az antik szobrászatra utal.

Bajó Gyula: Budapest újabbkori épületszobrászata. Bp 1942.

Mérműves kiképzés az Országház-utca 2. számú ház kapubejáratában.

A belvárosi templom északi kapuja. Az eredetileg román stílusú templomot a XV. században késő gotikus stílusban építették át. Ez időből való a most folyó helyreállítási munkálatokkal szabaddá tett barok átépítéssel átfödött remek pálcaműves kapuzat.

A XV. század renaissance emlékei közül említést érdemelnek a budavári főtemplom közelében talált, jelenleg a Halászbástya Kőemléktárában levő angyal félalak, valamint az ugyancsak félalakú Mária gyermek Jézussal. Az előbbi palakőből, az utóbbi vörösmárványból.

Szent György viadalát ábrázoló mészkő domború a budai Szt. György templom kapuzatának oromdísze. Kompozíciója Carpaccio falfestménye alapján készült. Halászbástya, Kőemléktár.

Torzfej. A XV. század végéről, valószínűleg vízköpő. Budapesti Nemzeti Muzeum.

Mátyás király palotájából fennmaradt emlékek. Pillértöredékek, párkányrészletek, ajtókeretek, gyámkő; frizek stb. Díszítményük stilizált növényi indák, levelek, angyalfejek; allegórikus alakok. Nagyobbrészt a Halászbástya kőemléktárában. Különös figyelmet érdemel a Mátyás király címerével díszített oromzati kő, valamint az ehhez tartozó Beatrix címerével díszített töredék. A Mátyás király palotájából származó díszítményes kövek ornamentikája rajzban, kompozícióban és megmintázásban a legszebb olasz renaissance emlékekkel egyenlő szinten áll.

XVI. SZÁZAD.

A Belvárosi plébánia templomban áll a Nagyrévi Endre püspöktől alapított (1507) *pastafórium.* Budapest legszebb épségben maradt renaissance emléke. A félköríves oromzatot angyalfejes fríz szegélyezi. Az ívmezőben az ecce homo 3 alakos csoportja foglal helyet. Az erőteljes gyöngysorral és ökörszemsorral tagolt vizszintes párkányzatot, valamint az angyalfejes képszéket, laposabb profilozás közvetítésével két groteszk díszítményű fejezettel ellátott pillér tartja. A pillérek közötti mezőben perspektivikusan ábrázolt architektura ajtó nyílásában két angyal foglal

Dénes asztalos

(Dionisius Astal-
gyartho, mensátor)
1525-ben gyulai adó-
fizető polgár.

iród

Veress Gyulavárós
92. K. 101. l.

MDK

Hamburger István, ép. terve után
épitette Dénes és Erös mérnök és ép.mester

Bérház a Horthy Miklós uton.

Kép és alaprajz.

Magyar Iparmüvészet.? 135.l.

Dénes MDK

mérnök vitelezte ki a Ponty utcai bérházat

Tér és Forma 1933.8.sz.245-246.o.

MDK

Dénes és Mellinger, építész

Uj építkezési eng. Épitő Ipar, 1910. aug. 28.
347 l.

Dénes ács és építőmester M.D.K.

Esztergomban dolgozott Estei Hippolit
érsek idejében.

Kampis, hag. műv. Bp. 1960 430

M. D. L.

Dénes aurifaber

1522. Szeged

Horváth Tibor adatai: Ismeretlen levéltári adatok az ötvösök történetéhez Szeged a XVI–XVII. században 179. l. Művészet. 1953. 1–2. sz.

MDK

Dénes barát

Remete Szt Pál koporsója. /1488 körül/

38.o.

Borsos - Sóder - Zádor : Budapest. Bp. 1959.

Dénes barát, [szobrász?] MDk

Remete Szent Pál Kőkoporsóját faragta meg a XV. sz. végén. Töredékei ma a Vármúzeumban vannak.

z. l.: Kőfaragó remeték, Kódexíró barátok és Szép Ilonka otthona 2.

ESTI HIRLAP, bp. 1961. júl. 9.

Dénes Anka, komlósi náv festő

Csarejs Jánosné Hrabovszki Ilona náv festő két ev előtti első kiállítását Dénes Ankával együtt rendezték meg, a csabai színház előcsarnokában.

Sass Ervin: Gyönyörű átok ez, festeni
Békés Megyei Népújság, 1950. jún. 1.

DÉNES (Sternberg) Dezső építész [Bp., 1877.I.15 - Bp.,1938. V.22.]

GERLE János - KOVÁCS Attila - MAKOVECZ Imre: A századforduló magyar építészete. Bp. : Szépirodalmi, 1990 44.p.

MDK

Dénes építész

Magánép. eng. Építő Ipar, 1910. jul. 10. 287. l.

DÉNES Dezső építész

Erdei 1991 53.

...1746) × Student, Jena ×
...rücke, grüner Frack, Jabot, roter Mantel
...5 × Bez.: J. Ölhan (Kronstadt, um 1744)

...h, Folio × Bez.: del. Johannes Oelhan ad
...eith (Jena?, um 1745) × Burzl. M.
... Hannenheim, K.

...661—1735) × Stadtrichter von Kronstadt
...s, graumeliertes Haar, Vollbart, schwarzer
...verbrämtes Mente, in der Hand Stock
...inwand, 100 : 82 × Unbekannt (um 1726)

... vorigen × Öl auf Leinwand, 90 : 67 ×
...Kronstadt, Rathaussaal.

...33) × Orator der Stadtkommunität Kron-
..., grüner Dolman, grünes, pelzverbrämtes
... × Öl auf Leinwand, 90 : 67 × Unbekannt
...dt, Rathaussaal.

...gl. Steuereinnehmer, Kronstadt (1754 bis
...n, schwarzer Rock und Weste × Öl auf
...ekannt (2. Hälfte 18. Jh.) × Burzl. M.

um 1807 ×

806 — **Petrus**
stadt × Knie
auf Leinwar
lung Sigeru

807 — Hüftbild
historisches

808 **Sigmund v.**
1883 Padua
nach links,
dunkle Hals
(Wien, um

809 — Brustbild
Kollegiums

810 — Lithogra
Simon, Ele

811 **Sinscht, Joh**
Hüftbild vo
schwarze Kr
× BM.
Sixtius, D

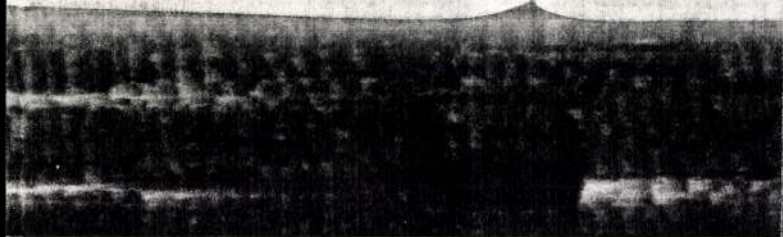

Bélues Dezső és Merklinger Artúr

tervezte a Bp. IX. Ráday u. 14. lakóházat

1911-ben.

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről

Budapest 1981/11 17-21.o.

A Belvárosi Takarékpénztár pályatervei. II.

A bírálati jegyzőkönyvből.

Bank. A takarékpénztár a sarkon szépen, egyszerűen és gazdaságosan terveztetett. Páncélszoba és safe a pincében ugyancsak szép elhelyezést találtak, azonképpen célszerű az intern lépcsőnek elrendezése is. Boltjai jók. Koronaherceg-utca és a Kígyó-tér felőli bejárók egymással összeköttetésben terveztettek. Ezen összekötő folyosókból indulnak a lakásokhoz vezető lépcsők.

A mezzaninban helyeztettek el az összes takarékpénztári hivatalok, igazgatóság és ülésterem; a különböző hivatalos helyiségek közötti összefüggés és közlekedés sok kívánni valót hagy hátra. Ugyanitt néhány lakás is terveztetik, melyek létesítése az építésügyi szabályzatok értelmében [illegible] meg nem engedtetik.

Az udvari traktusok elé tervezett külső folyosó a reá nyíló helyiségek kellő megvilágítását akadályozza. A lakások elég jó elrendezésűek, az udvari részek azonban több világítást igényelnének.

Homlokzatának magassága 28 méter, ami a fennálló szabályokkal ellenkezik. Ezen intézkedésével rajzolt tervében nagyobb monumentálitást ért el, ami azonban a terv foganatosítása esetén nem lenne megvalósítható.

Dante. A takarékpénztárt a sarokra helyezi el. A Koronaherceg-utcában és a Kígyó-téren tervez a házhoz bejárót, azokat egymással összekapcsolja és hozzájuk jobbról-balról, nem éppen szerencsésen, boltokat tervez. Ezen módszerrel az udvart nem szépen és teljesen beépíti. Az üzlethelyiségek jó elrendezésűek. A mezzaninban a takarékpénztár hivatalai nincsenek szerencsésen elhelyezve. A mezzanin egy részében még üzleteket is létesít.

Ugyancsak nem szerencsés az I. emeleten az igazgatósági helyiségeknek hozzájárása sem. A lakások majdnem kivétel nélkül csak a nyílt folyosóról hozzáférhetők. Beosztásuk nem szép.

Homlokzati architekturája jól illeszkedik a környezetbe és művészi szempontból is jól állja meg helyét.

Pénzhatalom. A takarékpénztár a sarkon van elhelyezve, a berendezése azonban nem célszerű, mert a hivatalnokok fülkéit a térben köröskörül helyezvén, el azokat úgy a bejáróval, mint a belső lépcsővel kettészakítja. Pályázó azonkívül a közönségnek rezervált helyből egy emlékszerű lépcső vezet a félemeletre az igazgatósághoz és a hivatalokhoz. Ez a lépcső fölösleges, mert a hivatalnokok helyesebben közlekednek a tervezett intern lépcsőn, a közönség pedig célszerűbben a két nyilvános lépcső valamelyikét használhatja. A safe a földszinten jól van elhelyezve, de a hely drágaságára való tekintetből az mégis inkább a pincében volna helyén. A házhoz a Koronaherceg-

FELLNER LEO
műszaki papirgyára, Bpest, V., Váci-ut 4. : Telefon 28—48.
Sürgönyczim: Pozitiv Budapest.
Fénymásolópapir és vásznak. Rajz-, vázlat-, másolópapir és vásznak. Teljes fénymásolati berendezések. Rajz-, írószerek és építészeti nyomtatványok dús választékban.

FORGÓ ÉS TÁRSA üvegezési vállalat ::
Budapest, VII., Dohány-utca 16—18.
—— Elvállal mindenféle épületüvegezést. ——

KÖRTING B. és E.
Budapest, VIII. ker., Kisfaludy-utca 11. sz.
Központi fütési, szellőztetési és egészségügyi berendezések. — Gyári fütések.

HAJNAL MIKSA
Telefon 101-97.
mázoló és ércfényező Budapest. Mühely: Dembinszky-u. 34. és VII., Nefelejts-u. 59.

DÉNES (STERNBERG) DEZSŐ. VILLA-VÁZLAT.

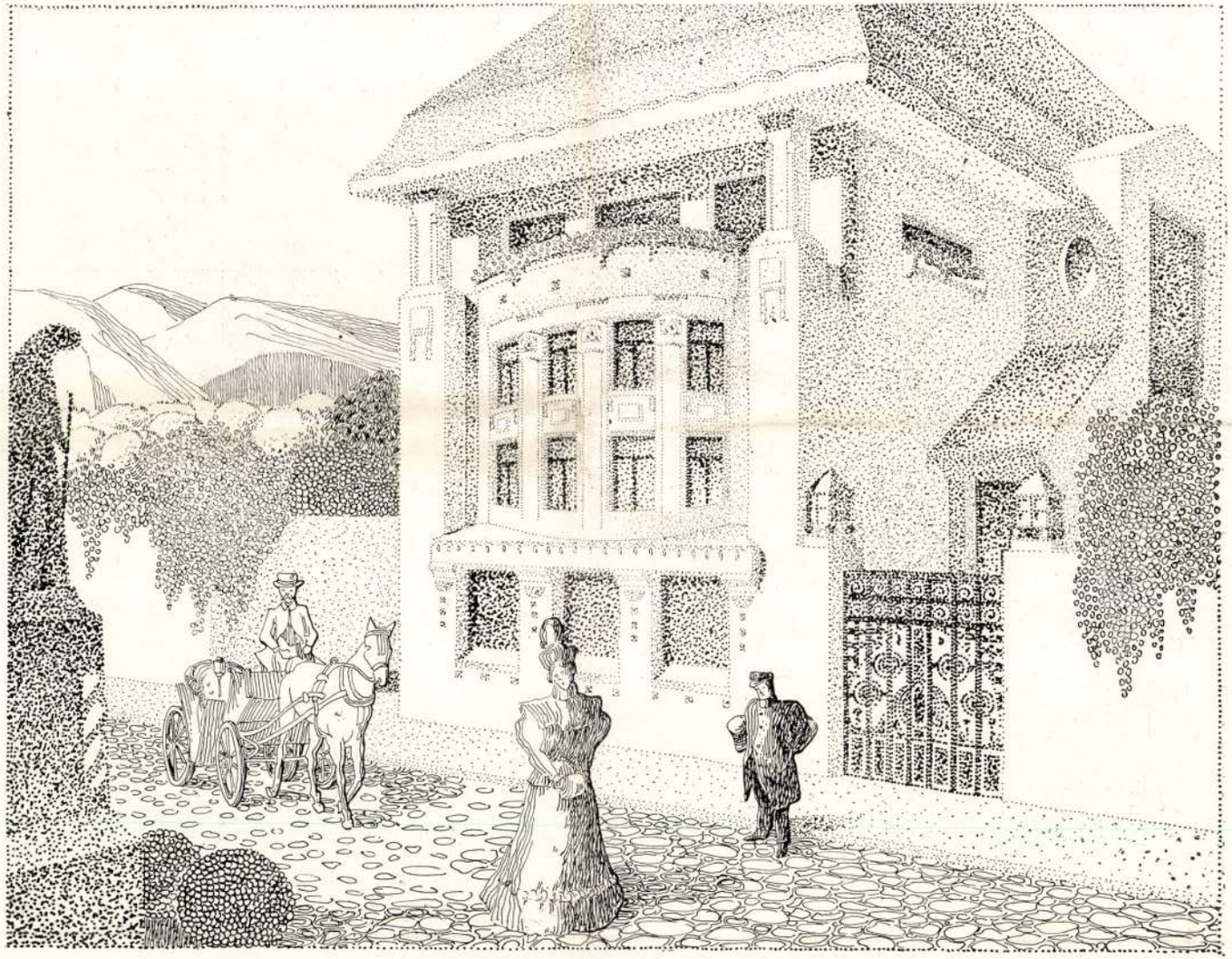

DÉNES (STERNBERG) DEZSŐ. VILLA-VÁZLAT.

DÉNES (STERNBERG) DEZSŐ.

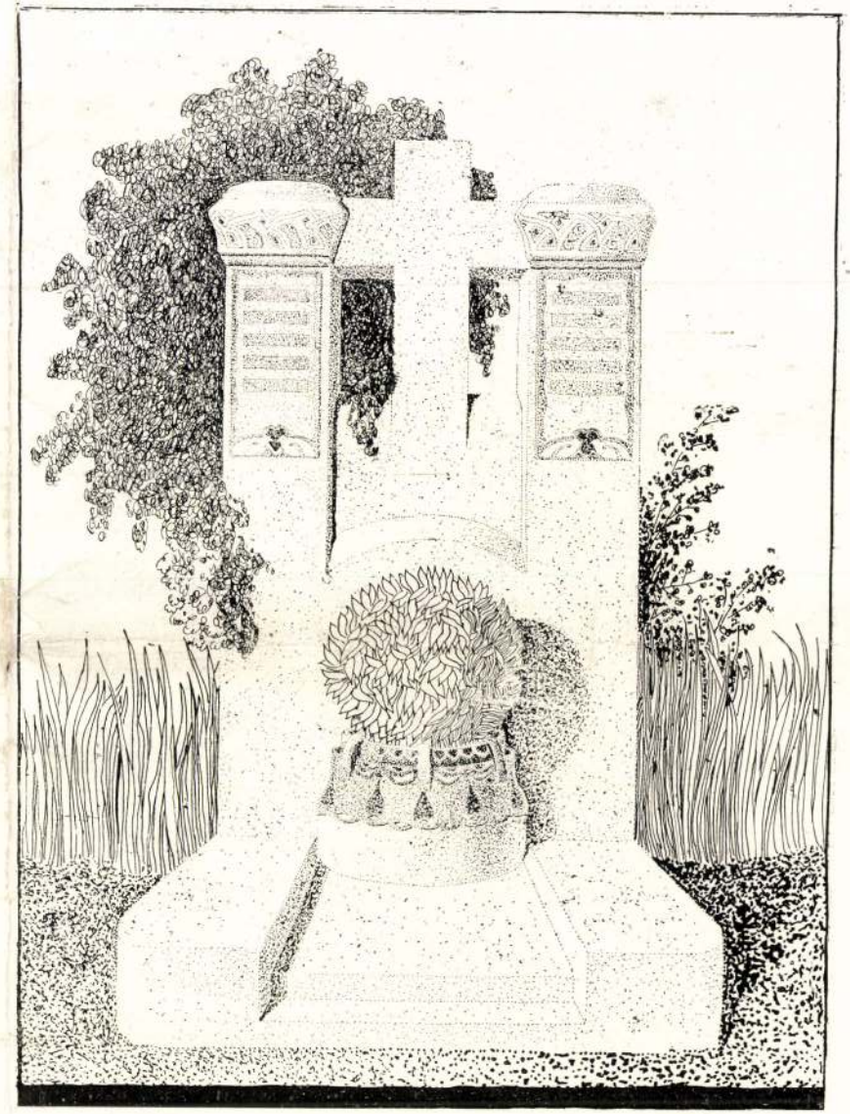

SIREMLÉK-VÁZLATOK.

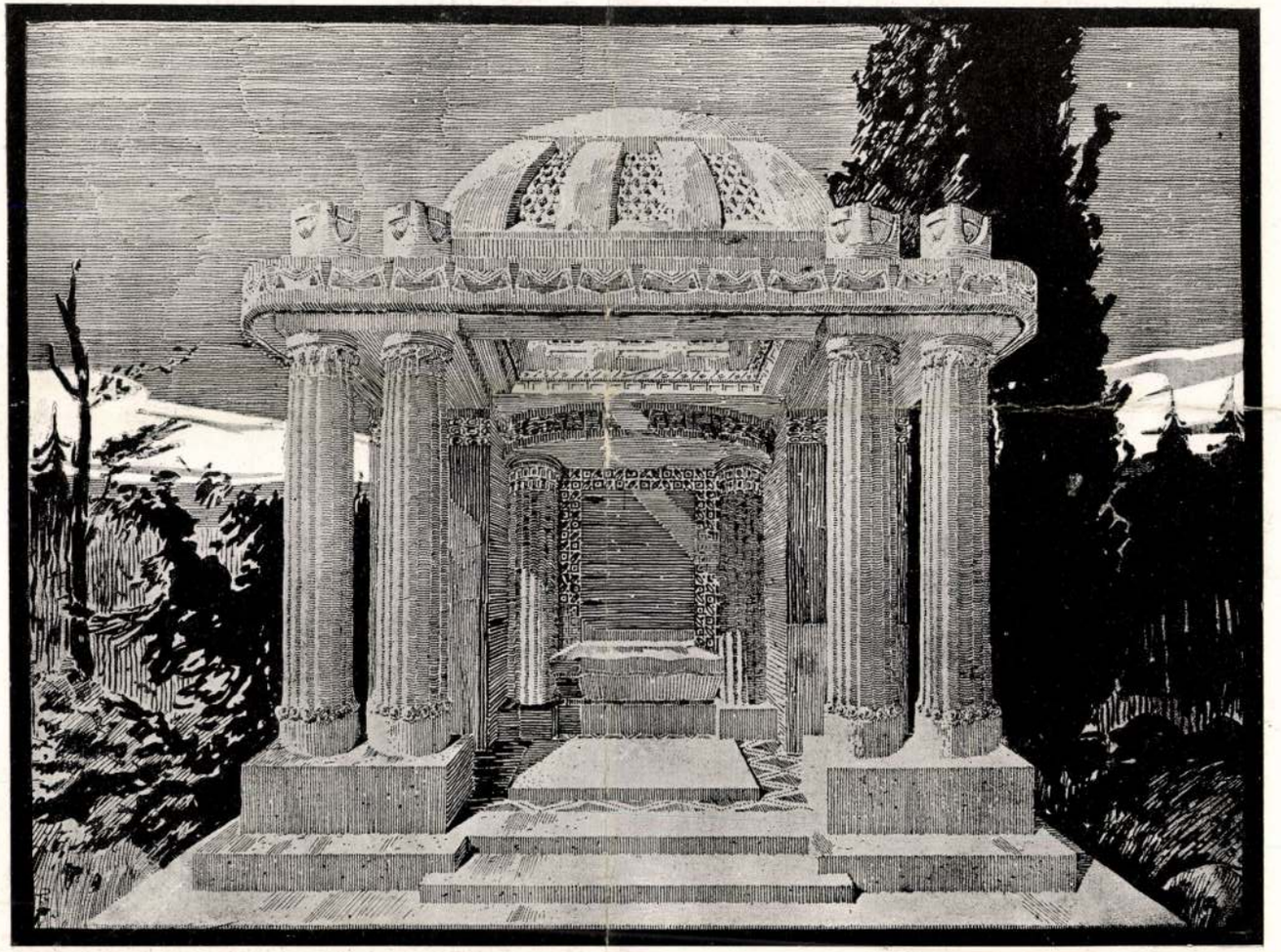

DÉNES (STERNBERG) DEZSŐ. SIREMLÉK-VÁZLAT.

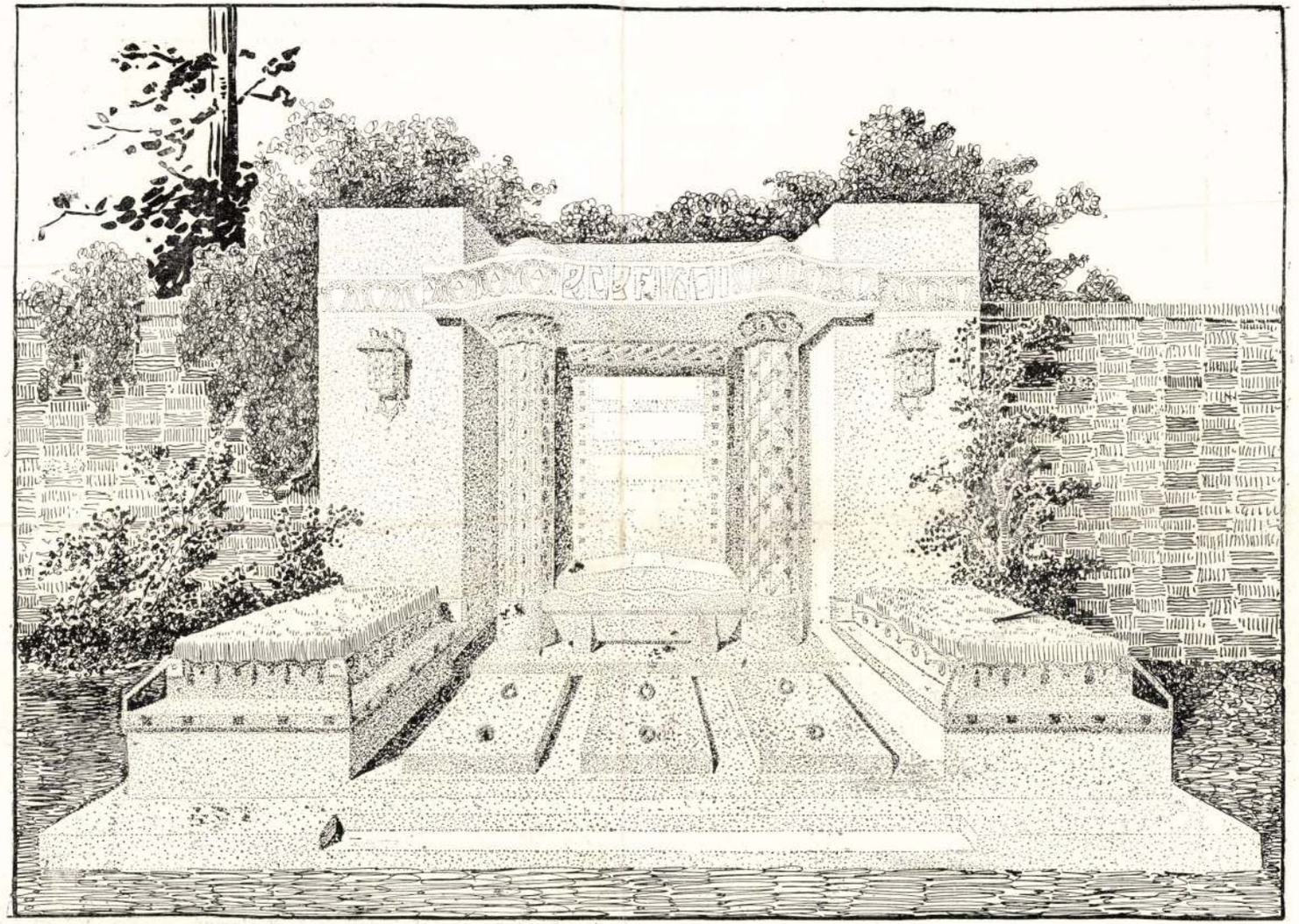

DÉNES (STERNBERG) DEZSŐ. SIREMLÉK-VÁZLAT.

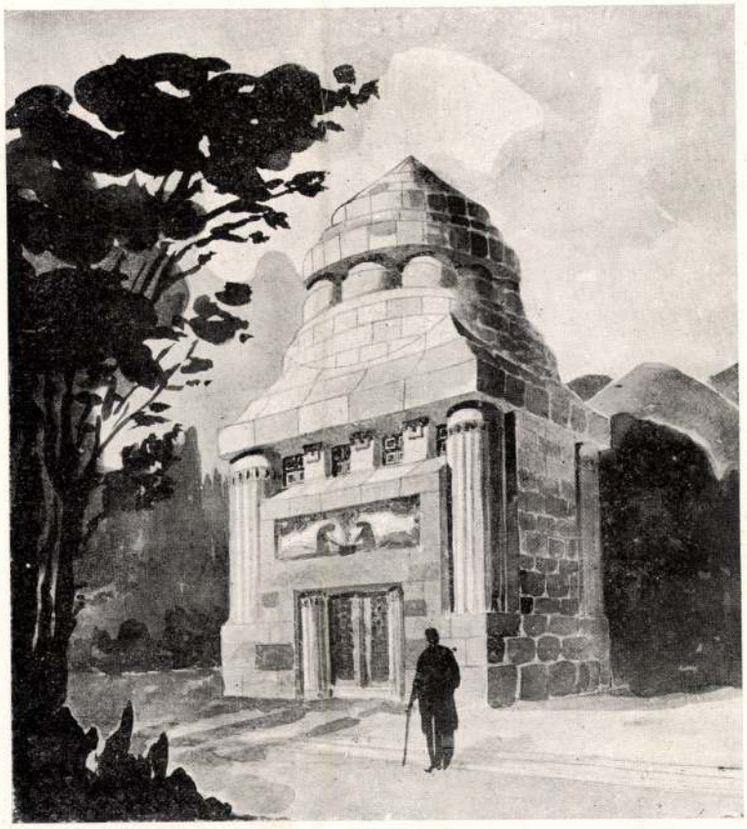

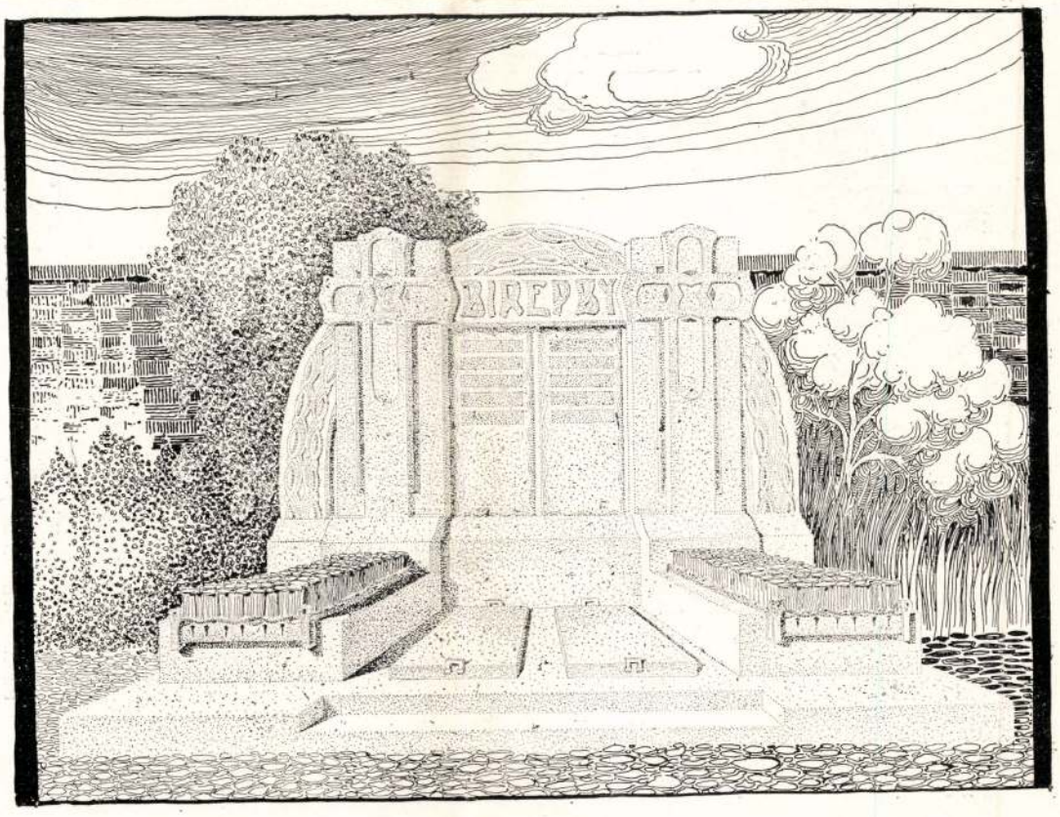

DÉNES (STERNBERG) DEZSŐ. SÍREMLÉK-VÁZLATOK.

4– 5. l.

SÍREMLÉK-VÁZLATOK.

DÉNES (STERNBERG) DEZSŐ.

Magyar Építőművészet

1908. 6. sz.

Dénes Dezső

Ebédlő, terverte fenti, kiszitette Szőllősi Lipót

Repr.

Magyar Iparmuvészet

1907. 134. l.

A MAGYAR NUMIZMATIKAI

I

GOHL Ö

BUDAPEST ÚJABB

Dénes Dessö

Vasrácskapu terveirepr

MÉ. 1917. 7-9. sz.
30—32-l.

1. – 108. ll.

Kopenhagen
1877.

Dénes Dersö

épitész (?)

vrád

MÉ. 1920. 1-6. sz.

(Vasvacsok, sir-
kreutek P, képekkel)

frasparensek stb.
Kapuk

DIE MAPPE

BAND 34

TAF. 30

Verlag von Georg D. W. Callwey, Druck

Motive

ENTWORFE

Sternberg J. Dezső

1907 VIII. Rákóczi út

75

ványait. A puszta nem tündérmese, nem is »mesés« kulturálatlanság, hanem a *többrétű* és így *érdekesebb* és *szívósabb* magyar kultúra egyik rétege. S békésen megfér azzal a másikkal sok száz év óta.

A XIX. század közepén élesebben kirajzolódott a magyar ember régi külföldi képén a szabadságvágy vonása. Petőfi azért is szerette az Alföldet, mert ez a szabadságot juttatta az eszébe. (S talán azért lelkesedett oly korlátlanul a szabadságért, mert kedvenc Alföldje oly szélesre tárta népének lelkét . . .) Síkság és szabad élet egyébként is szorosan összefonódtak a magyarság emlékeiben, amióta Ázsia és Délkeleteurópa síkságain megbarátkozott tekintetük a táj végtelenségének hatalmas benyomásával. A mérhetetlen puszták hatása olyan volt, mint a tengeré: a »széles látókör« itt nem metafora és nem értelemátvitel, — a végeláthatatlan alföld embere nem válhatott kicsinyessé, apró részletekben nem veszhetett el, de nem is elégedhetett meg kevéssel, nem ismerhette meg a szűk és szoros élet szolgai alkuit.

(Défense of Poesy, 1908). Toth Lozan: A ma

14. l.: Szent Erzsébet. Holbein festmé
Gozzolié a perugiai Pinacotecában.

15. l.: Kossuth manchesteri bes
Anthologie de la Prose hongroise (Paris, Sagitt

17. l.: »Természetes ember«. A többi
ember számára a puszta épúgy a remények, a
a hegylakó számára a hegyek. Amikor Lena
hanem a maga melankóliája számára is eszı
vidéken akkor még a természet volt az úr, hisze
lélek egyedül maradt a tájjal és a táj hallatlan
Mária szép tanulmányával: *Az Alföld a német i*

18. l.: Magyar dömés szentek. Orsz

20. l.: Donner Szent Mártona szent és
neki fokozott jelentőséget.

22. l.: A kígyóspusztai övcsat a Ma
Képes Krónika a Nemzeti Múzeum Széche

23. l.: Alföld és szabadság. Termész
szabadság vágya között. A hegyi népek irodal
sággal párhuzamos hangulatot. A magány: eg

Sternberg Dezső
épitész
1905. Bpest, VIII. Kerepesi ut 75

41. l.: »Szent királyok« stb. Ebben a fejezetben is, de sok más helyen is haszonnal s hálával forgattuk Deér József kitűnő könyvét: *Pogány magyarság — keresztény magyarság* (Bpest, Egyet. Nyomda, 1939).

45. l.: A honfoglalás természetessége. Még sokkal nehezebb lesz 1920-tól kezdve az akkori »kisantant« tankönyvíróinak a helyzete, akiknek azt kellene bizonyítaniuk, hogy Árpád és nemzete itt nagy népeket találtak . . . Lehet, hogy igaza van a cseh történetírónak: a középeurópai szlávságnak valóban »katasztrófája«, hogy a magyarok ideékelődtek. De semmiesetre sem katasztrófája Európának, mert pl. Csehország későbbi története valószínűvé teszi, hogy semmiképen nem tudott volna megfelelni a magyarságra hárult európai feladatnak. — Meg aztán: ha a magyar nemzet nem itt helyezkedett volna el, jött volna más nép, amely épen úgy uralma alá hajtotta volna az itt talált csekély számú szláv töredékeket.

46. l.: Nagy Lajos mint Ramiro király. V. ö. Dercsényi, Desiderio: *Ricordi di Luigi il Grande a Padova*, Corvina, 1940.

49. l.: Nemzetiségek kultúrája. A nemzetiségek nyelvének s irodalmának föllendülése ugyan nemzetközi okokra vezethető vissza, de sehol sem veszi igénybe ez a mozgalom oly nagy mértékben a többségi kormányzat és közvélemény segítségét, mint Szent István országában. A román nyelv első támogatói magyar főurak, első művelői magyarul jól tudó, magyar környezetben nevelkedett, erdélyi románok (l. Gáldi László: *XVIII. századi humanizmusunk és a románság*, Bpest, 1940). A szerbek irodalmi törekvései a hasonló magyar törekvések megfelelően kicsinyített utánzatai s az első szerb könyveket épúgy magyar nyomdák állítják elő (l. Balás-

Ebédő Dénes
Dezső tervei
szerint
az Iparmű. Tár
1907. évi kiállítása

Lyka K. Tizennat szoba
Ujtdők. 1907.

XIII. 30 sz. 91. l.

Sternberg J. Derő

Miosarnok épitesz Bpest

1901. tav. kiáll. 360–63

1902. tav. kiáll. 395, 396, 398

1905. tav. kiáll. 558.

1901. tav. utk. Építészeti tanulmányok I–IV.

1902 (utk. tav.) Építészeti tanulmány I–III

1905. tav. utk. kiáll. Siremlék terv, tollr.

Kaufmann Oszkár-pal közösen

Fibula, római zománcos

VI. 131.

Dénes (Sternberg) Dezső, építész Budapesten. A Műcsarnok 1909. évi tavaszi kiállításán egy színház-tervvel vett részt.

Kiáll. tárgymutató. — *Magyar Építőművészet.* 1908. 6. sz. (Síremlék vázlatok.)

1909 tav. műc.

Színházi terv, vaz

< Denes Ders. >

< > Lakatos – és élitő
művészet. Bpest,
1922.

Sternberg Dezső

építész

Lásd

Dénes (Sternberg) Dezső

alatt is.

Dénes Dezső

építészeti tervek
repr

MAGYAR. EPITOMUVESZET

1928. 3. sz.

VASÁRNAP
21
Kat. Virágvasárnap
Prot. Benedek

HÉTFŐ
22
Kat. Genuai Katal.
Prot. Oktávián

KEDD
23
Kat. Viktórián vt.
Prot. Frumenc

SZERDA

Dénes Dezső

LAKATOS- ÉS ÉKÍTŐMŰVÉSZET címmel adta ki *Dénes* Dezső az utóbbi évek alatt összegyűjtött iparművészeti terveit, vázlatait, ötleteit. Különösen a kovácsolt vasművesség körébe tartozó terveket foglal magában a most megjelent vaskos mappa, de akadnak benne síkdíszítmények, könyvdíszek és az iparművészet több ágában felhasználható egyéb ügyes díszítmények is bőven. A tervezetek nem illeszthetők be valamely kialakult stílusba. A szerzőnek megvan a maga sajátos formanyelve, frazeológiája: ez csendül felénk minden rajzából.

Magyar Iparművészet

1923. 24. l.

AZ EST KÖN

BUDAPEST, VII. ER
Telefon: 45

E heti olcs

EGÉSZ VÁSZONKÖTÉ

ÁRA AZ ES

3 nélkülözhe

Müvelt és udvarias e

Szerkesztett
294 oldal, egés
Kivonat a tartalom jegyzékből: A
etiket halála. Az udvarias háziga
lező ember. A modern olvasó. Müve
ember müelvezete. Müveltség a zene
zott. Ajándékozás müvészete. Karr

Dénes Dezső

Dénes Dezsőné sz. **Szabolcsi Erzsébet** neje, **Kató** és **Magda** leányai, valamint testvérei és rokonsága fájdalommal megtört szívvel jelentik, hogy a legjobb férj, apa és rokon

DÉNES DEZSŐ

építész

e hó 22-én elhúnyt. — Temetése szerdán, 25-én d. u. 3 órakor lesz a rákoskeresztúri izr. temetőben.

Részvétlátogatások mellőzését kérjük.

Pesti Napló

1938. máj. 25.

Dénes /Sternberg/ Dezső MDK

Szinházi terv, vizf.

Mücsarnok 1909. tavaszi kiáll.

MDK

Dénes /Sternberg/ Dezső

Szinházi terv.Vizfm. Mgt.

Műcsarnok, 1909.tav.kiall. 41.l.

MDK

Dénes /Sternberg/ Dezső

Szinházi terv, vf.

Képzőm. Társ. 1909. tav. kiáll. kat. 41.l.

MDK

Dénes /Sternberg/ Dezső,
szobrászm.

Siremlék-vázlatok. Repr.

Magyar Építőművészet. 1908.jun. VI.évf.6.sz.1-4.l.

MDK

Dénes Dezső **épitész**

Kiállitások. Vállalk. Közl. 1909. ápr.7. 2. l.

M. D. K.

DÉNES Dezső építész

Aréna-út 2 sz. alatti ház

Kép

Kivitelező Paulheim és Stahulyak

Budapéster Neubauten, Wien, Schroll 1908

5-6 kép ~~56~~.

Dénes Dezső

terveste a Bp. XIV. Dózsa Gy. út 29. sz.
lakóházat 1906-ban.

Gerle János: Elszámolás a századfordulós épületekről
Budapest 1981/11 17-21.o.

Dénes E.

MDK

MÁV mérnök

A II. világháboru után ahidépités terén szerzett érdemeket.

Dr. Mihailich Gyözö: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

78.o.

Dénes Emil

MDK

A szolnoki vasuti hid átépitésének /1942/ általánostervét Dr. Korányi Imre, a részletterveket Dénes Emil készitette. A mederpillér megerősitését Széchy Emdre végezte.

96.o.

Dr. Mihailich Győző: A XIX. és XX. századbeli magyar hidépités története. Bp. 1960.

Dénes
fráter
pálos szobrász

Remetei szent Pálnak márványszarkofágja
Az egykori budai Szent Lőrinczi monostrotemplomban. Ma a bpi Nemzeti Muzeumban.

Mirowi Myskovszky Ernő: A magyar képzőművészet
története. 1906. Bp.

43.1.

Meghívó

Helyszín:

1014 Budapest, Országház u. 30.
MTA Társadalomkutató Központ,
Jakobinus Terem

A kiállítás megtekinthető:

2006.03.24- től 2006.05.24- ig

H-Cs.: $7^{30} - 15^{30}$

P: $7^{30} - 13^{30}$

A
Magyar Tudományos Akadémia
Régészeti Intézete
tisztelettel meghívja Önt

DÉNES FANNI

A régmúlt árnyai
– Régészet a fotóművészetben –

című fotókiállításának

2006. 03. 24- én 11 órakor
tartandó
megnyitójára

A kiállítást megnyitja:
dr. Bánffy Eszter
az MTA Doktora
tudományos osztályvezető
MTA Régészeti Intézete

Déneş Gábor, festőművész

Hódmezővásárhelyen a TV-adás alkalmi kiállításán szerepel a művész különös világot ábrázoló két képe. A furcsa, groteszk figurák mintha a középkorból maradtak volna itt./emlitve a két kép egyébként már itt készült.

Művészeti Magazin

1979. VI. 5. TV. 20.50 (D./.

Rénes György.

Pohársorozatokkal

szerepel az alábbi tartalom

Horváth György: A fiatal ipar művészek
első orsz. kiáll. az Ernst Museum-ban

Magyar Nemzet 1970 VII. 9 4 old.

Dénes Gyula épitész M.D.K.

Bérházakat épitett.
Irodaj ban dolgozott Bodon Sándor Amszterdamban élő épitész , mint rajzoló

Magyar Epitőmüvészet 1966/ 1. 47.1.

mák

Dénes Imre

Zajlik

A fotokör tagjainak dijmjertes képeiből

Népmuvelés 1961, 10. sz 17. l

Dénes István

Dénes István épitész, a Soroksári
első mészhomok téglagyár ig., VIII.
Horánszky-u. 12. **137-114**

Bptávb 1940 szept.

" 1942. jan.

mint műegyetemi hallgató 1908. a Wellisch Alfréd pályázaton III. díjat nyert.

Nem gyakorló épitész, gyárigazgató

MDK

A Kamara uj tagjai

Dénes István

A Magyar Mérnök - és Épitész-Egylet Közlönye
1925.117.o.

Dénes István, III. éves MDK
müegy. ép.hallgató

a jury egyhangulag a tervek áttanulmányozása
után, a második
III. díjjal jutalmazta "Világváros" jelig. tervét.

Orth Ambrus, Welliach Alfréd, Pogány Mória. A Welliach-pályázat. Magy.Ép.művészek Szövetsége. -Vállalkozók Közlönye.1908 VII.8. 2.1./Egy mozgókép szinh.tervezése.

[illegible]

Dénes István

Pályatervet küldött be az Erzsébet királyné emlékmű tervpályázatára. Dénes István és Antal Simon közös terv.

Magyar Építőművészet, 1910. 10.sz. 28.lap

MDK

Dénes István

loo koronás díjat kapott, IV.

A M.É.Sz. Wellisch-pályázata.

Vállalkozók Közl. 1908. ápr. 22. 5 l.

M.D.K.

Dénes István

Lepesti épitéz

500 K-ás második dijat nyert a Keeshemé-ten létesitendő víz-torony terepélyázatán.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1910. XXXI. évf.

aug. 3. sz. 10. old.

MDK

Déneş István, graf.

a linometszet fiatal gárdájához tartozik, egy művé
a Képzömüv. Föiskola grafikai osztályának munkái, köz
találjuk.

Szautner Lajos: A fa- és linometszetről.
Képzömüvészet. 1935. 81.sz. 36.l.

MDK

Dénes István

Szautner L.: A fa- és linómetszetről. Képző-művészet 1935. 81. sz. 36.l.

Dénes fia János MDK

1324-ben Károly engedélyt
adott neki kidépítésre

Buday Károly: Magyar művelődés a XIV. sz. első
felében. Sátoraljúphely 1912.
eml. L. 64. old.

Dénes János grafikai művész

1021

Dénes János orosházi tárlata

Dénes János — Szegeden élő grafikusművész — Orosházáról származott el. Ideköti rokonságán kívül néhány éves pedagógiai munkássága is. Hazajött tehát, amikor nagyszabású kiállítását megrendezte a Petőfi Művelődési Központ koncerttermében. Talán százötvennél is többen hallgatták meg dr. Megyeri János főiskolai tanszékvezető-tanár megnyitó beszédét, aki a természettudós szerénységével hivatkozott a művészetek iránt érdeklődő laikus voltára, mégis hozzásegítette a hallgatóságot Dénes János művészetének megközelítéséhez, lelkületének megértéséhez.

Dénes János régi ismerősei, a tárlatokat rendszeresen látogatók úgy látják, hogy sokat fejlődött művészete. Grafikái igen meggyőzőek. Rajzai, monotypiái, metszetei néhol a legnagyobb mesterek fölényes tudását mutatják. A kiállított anyag színvonala azonban egyenetlennek tűnt. Üde színfoltként hatott a „Drezdai utca", egy csendélet; érettek az aktok, a „Hazafelé", az „Asszonyok", a szegedi tájak; elmélyültek a portrék: valamennyi sorsot tömörít magába; néhány tanulmány jellegű rajz közbeiktatása azonban csökkenti az egész kiállított anyag színvonalának egységét.

Grafikus énjének sokoldalúsága átjátszik képeibe is. És ami nem olyan szembetűnő a grafikus műfajoknál, a változékony reagálás vagy technika szembetűnően kiugrik az olajfestményeknél. A művész mindig utat keres saját mondanivalóinak kifejezéséhez. Nem biztos, hogy képeinek karaktere, lehet, hogy a rendezés okozta, hogy olyan művek kerültek szorosan egymás mellé, melyek a néző számára mint festő kiforratlannak mutatják Dénes Jánost, jólehet, néhány képének elmélyültsége, színvilága itt is jól illik ahhoz a lelkivilághoz, melyet grafikái szuggerálnak. (Bajai táj, Fák, falak, Alkonyat).

És itt szóljunk a rendezéssel kapcsolatosan is! A művelődési központ nagyterme a közelmúltban térigényes nagy kiállításoknak adott helyet. Nem biztos, hogy a grafikai műfajok igénylik ezt a tágasságot. A méretek, a színdinamika szempontjából talán meghittebb környezetben beszédesebbek e műfajágak. A régen divatját múlt „főfal"-megoldás pedig ez esetben tévútra vitte a rendezőket is, a nézőket is: grafikusművész kiállításán a „főfalra" festmények kerültek.

A kiállítást pár hét alatt sok száz néző tekintette meg. Aki többször ott járt, tapasztalhatta a megnyitón mutatott érdeklődés fokozódását, a képekhez való ragaszkodás örömének számos megnyilatkozását. Szeretnénk hinni, hogy amint Orosháza közönsége számára élményt nyújtott Dénes János művészete, számára is újabb erőforrást, megújulást eredményezett kiállításának sikere.

Beck Zoltán

Békés m. Népújság.
1973. márc. 11.

lenne — ül Murányi növényvéde- elelősséget a gazdaságá- mint a már ekben.

D. K.

sorsa boldogulása elválaszthatatlanul összekapcsolódik a községével. Fiatalemberként, 25 évesen lett a párt tagja, s 1958-ban választották meg először tanácstagnak. Azóta megszakítást nélkül képviselte kerületének lakóit. Tizenöt év alatt sokat fejlődött Kertészsziget.

Lassan ébred téli álmából a természet. Benépesül a határ, kezdődik a mezőgazdasági munka. A gyulai állami tangazdaság 50 holdas gyümölcsösében egy új típusú, nagyteljesítményű permetezőgéppel szórják az UNITOX növényvédőszert a kártevők ellen.

ató

ein:

000 db

000 db
000 db

lalat

tan

Tanult szá
mársegéd. 1
Magyar Ne
fiókjának a
két méter
Makoviczki
legöregebb t
legfiatalabb
választó ke
tanácstagnal

Amikor a
megköszönt
zalmat, ér
ban az elfo
közéleti tev
retlen előt
pártbizottág
aktív társa
nácstagnak
ték először
mondta érz
tásnak a fe

— Huszon
ta a bank
gondját, ba
községemnel
Talán ez i
hogy fel tud
könnyű ellá
gal járó fela

— Amint
egészségben
energiája —
jelölt „bank

— Igaz, n
kodni. Egé
nem is arról
félnék a tá
tástól. Az a
a városi ra
lakosság el
gyelmeztet.
zás, a tanács
nőségi válto

Arról is s

Volán 8. sz. Vál
felvételre kere

gumijavító, szerelő, esztergályos szak
valamint érettségizett gépkocsialkat
rendelkező raktárosokat.

Munkábajáráshoz ingyenes autóbuszbérle

Jelentkezni lehet:
Békéscsaba, Szarvasi út 87, Munkaü

MDK.

Dénes János

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1966 szept. p.75o.

MDK.

Dénes János

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 juni.2o.

Dénes János

Kiállítási kritika

Délmagyarország 1967 juni.20.

MDK.

Dénes János

Kiállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1967 szept.23.

MDK.

Dénes János

Kiállítási kritika

Békésmegyei Népujság 1967 szept.23.

MDK.

Dénes János

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 jan.p.47.

Dénes János festő

a szabadkán rendezett szegedi művészek tárlatán szerepelnek a művész képei. A művész a hagyományos festészet szellemében dolgozik.

Ács József: Szegedi képzőművészek szabadkai tárlata.

Magyar Szó, 1976. I. 4.

Dénes János

Szabadkán dec. 14.-én nyitják meg a szegedi képzőművészek közös kiállítását, melyen szerepel művei-vel.

Magyar Szó, 1945. dec. 5.

Deiner János
festő

M.D.K.

Szarvason volt decemberben
volt kiállítása

Hírek.

Művészet, 1962. felmár — 43 l.

MDK

Dénes János
Drezdát megörökitő képe
szerepelt a kiállitáson.

--: Megnyilt a szarvasi festőművészek kiállitása .
Békés megyei Népujság. 1962. dec. 5.

M.D.K.

Dénes János
festő-grafikus

A Békés megyei művészek kiál-
lításán részt vett.

Szelesi Lottán: A Békés megyei tárlat Gyulán
Művészet, 1964. április - 36 lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. M.
Telefon: 188-296, 188-307

NÉPSZABADSÁG

1966 SZEP. 11.

— DÉNES JÁNOS GRAFIKUSMŰVÉSZ kiállítását pénteken nyitották meg a Képcsarnok Vállalat szegedi bemutatótermében. A tárlaton a fiatal szegedi művész 37 alkotását tekinthetik meg az érdeklődők.

Magyar Hirdető
SZTOFICZKÉ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 1.
Telefon: 188-296, 188-307

NEPSZABADSÁG

MDK

Dénes János

Csendélet, v.

Árnyékban, "

Leány, "

Hegyoldal, "

Képzőm.Főisk. Ifj.körének karácsonyi kiáll. 1943.

MDK

Dénes János

Szeged, kr.

Alsóváros, paszt.

Szegedi képzőmüv. tárlata, N.Gal. 1967.aug.

Dénes János

szerepelt az ápr. 7-én megnyílt kiállításon.

"Női fej"

Kovacsics Ilona: A VI. Alföldi Képzőművészeti Kiállítás Békéscsabán.
Békésmegyei Népujság, 1963. ápr. 21.

Dénes János

Békés megyei festőművész - rajztanár 1962-ben a Területi Bizottság által adományozott tárgyjutalomban részesült.

Pálffy Zoltán:Eredmények, gondok, tervek

Rajztanitás 1963. I. sz. 10.l.

MDK.

Dénes János

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 okt.

MDK.

Dénes János

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1966 okt.p.88o.

MDK.

Dénes János

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 dec.13.

MDK.

Dénes János

Szeged c. képe

Művészet 1967 jan.p.46.

Dénes János

Öreg erdész krída 43,5×30,5

XII. Szegedi Nyári Tárlat

M.D.K

Dénes János

festő.

A Képcsarnok negedi fiókjá-
ban rendezett tárlatról. —
„Szeged" (cikk)

Déi Endre: Dénes János kiállítása Szegeden
Művészet, 1967. január - 47 kép

Deines János
festő

M.D.K

Kiállításán bemutatta az „Assro-
nyok" című sajtát, a „Belvivéde-
hezés"-t, a „Szeged"-et. —
„Szeged" (repro)

Dér Endre: Deines János kiállítása Szegeden.
Művészet, 1967. január – 47 lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dénes János

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1966 SZEP 30

1021

DÉNES JÁNOS GRAFIKÁI A SZEGEDI KÉPCSARNOKBAN

A szegedi és a megyei tárlatok kiállítóinak sorában újabban rendszeresen feltűnik Dénes János neve, aki korábban Orosházán élt s egy idő óta Szegeden vesz részt a képzőművészeti életben.

A Képcsarnok Vállalat szegedi, Kárász utcai kiállítóhelyiségében most látható képei egy jó elemzőkészségű művészt mutatnak, aki elsősorban is a környező táj mel szolgálnak grafikai feldolgozásával kísérletezik. Ezek a kísérletek többségükben eredményesnek mondhatók, mert a művész grafitja alól nem a látvány, hanem az átlényegített látomás kerül ki, s ez a látomás leginkább a jó érzékkel kiválasztott lényeget adja.

Életképei között is találunk hasonlóan kvalitásos darabokat, ám festményei már kevesebb örömmel szolgálnak. Ezek színvilága éppúgy, mint kompozíciója nagyobb művészi bizonytalanságról árulkodik. Mindez azt mutatja, hogy Dénes János képességei a grafikában mutatkoznak meg igazán, s ebben a nagy elemzőkészséget igénylő műfajban tud elérni olyan teljesítményeket, mint például a korábbi kiállításokról is jól ismert „Szeged" című képe.

A. E.

Magyar Hírlap
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 138-280, 185-30

CSONGRÁDMEGYEI HÍRLAP

1966 MÁJ

1021

Dénes János: Portré

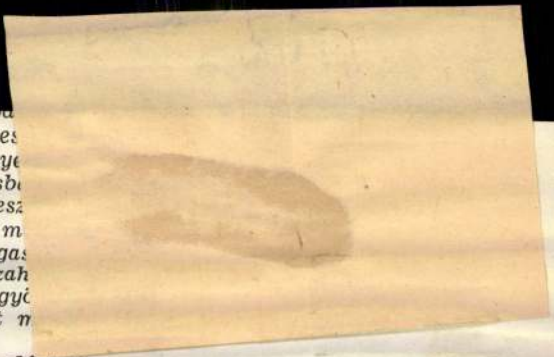

nyugodtan vonultak a fe
születés és halál törvény
társai a földi kivirágzásb
virágéletűek s virágnövesz
önhajtásaikat önmaguk m
létük törvényei fölé maga
s halálukban abba visszah
kiknek szemük nőtt a gy
melyet vakon szül a lét m

Nem hihettem a feltámadásban,
sem a nyom nélküli pusztulásban.
Nem létezik az ember magában —
de örökké él a metszőkésben,
mikor beavatkozott a teremtésbe.

CSILLAGHULLÁSBAN

Mohos kerítés dereng az alkonyatban,
porba burkolózik a liba-nyomos út,
békaszerelem zeng a csillagokra,
nyárfák levelén citeráz a hold!

Valami titok volt az éjszakában.
Hallgatóztam az öregek szavára,
de nem hihettem a beszélő kutyában,
sem a kotkodácsoló asszonyárnyban.
Nem hihettem a hiábavalóban —
a sötétségben is emberi sors van.

Dénes János
rajztanár jelolt

Ferkèpzomfoiskèvk
1939 – 41. 148. l.

119.
1925.

Nagytekintetű Orsz

Hivatkozással a számbéli
javítása ügyében f. é. jann
kiadott rendelet és az abb
számolására szóló utasítás
-/. és helyre állitását jelenthe
molást bemutatni.

Dénes János

Ferkipzomfojskivk
1939-41. 141 l.

Avettem:

1944. március 23.

Dénes János

1943. képzőműv. főisk.
új kiállítása.

Csendélet, vízf
Árnyékban, vízf
Leány, vízf
Hegyoldal, vízf

02. Érkezett: október hó 21-én.

ó 24-ről kelt 186 számu felter-
let alatt utasitottam a b u d a
l l a m p é n z t á r t ,
mlékek orsz. bizottsága előadójá-
znek a szegedi r.kath. plébánia
tett hivatalos utja alkalmával
dijaik fejében 10-10 kor.napi-
kra tizenhat /16/ kor.80 fillért,
en ki.

Dénes János

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1963 DEC 21

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1021

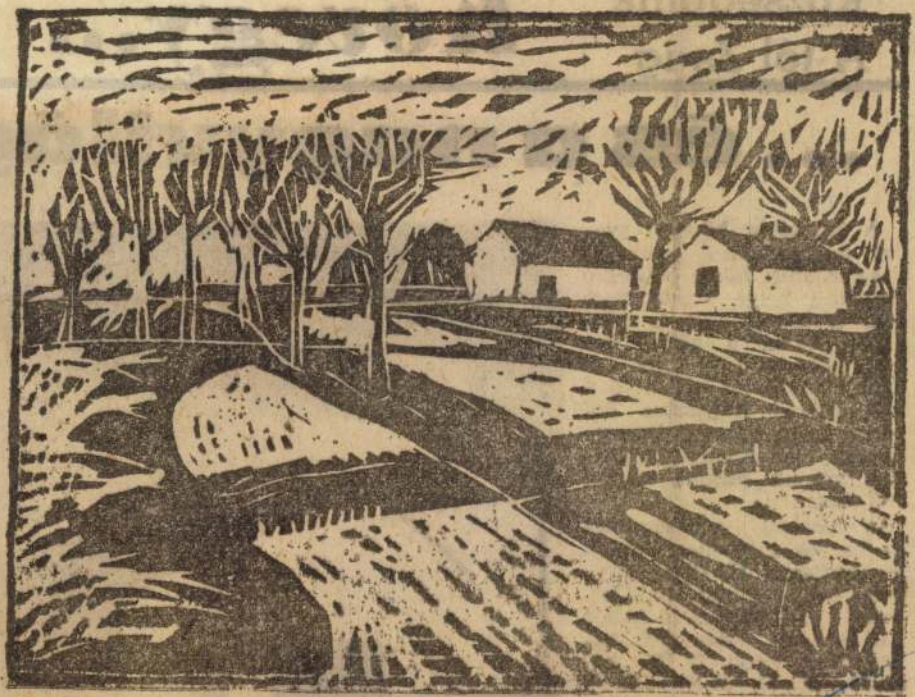

DÉNES JÁNOS: HATÁRBAN (linómetszet)

Községeink A-tól Zs-ig

... és a nagyvilág

A legutóbbi kövegyi gyerek augusztusban született meg. Kisfiú: *Jáksó* Gáborka. Születési helye Makó, mert már a kövegyieket is kórházba hozza a gólya: de hát Gáborka mégiscsak a falu lélekszámát növeli: ő a 729. lakos. Augusztus óta nincs újabb gyerek. Decemberben, januárban, februárban várnak megint, azután májusban.

A mostani népszámlálás — ha jók a jelenlegi adatok — pontosan 101-gyel kevesebb lakost mutat majd ki, mint az 1960-as. Akkor 831-en éltek Kövegyen. Azóta elvándorolt 72 fő, bevándorolt 53, öt év átlagai arról beszélnek, hogy a születések száma évente 9, az elhalálozásoké 8. Gyerekhalandóságon a fiatalok nem is

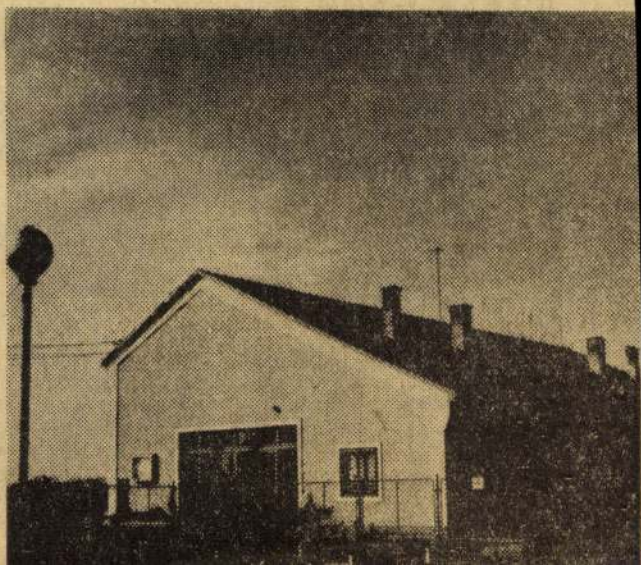

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Dénes János

DÉL-MAGYARORSZÁG

1966 SZEP 14.

Dénes János kiállítása

A fekete vonalak s fehér foltok ellentétére épülő képzőművészeti műfaj, a grafika — eleve drámai lehetőségek hordozója, fűtött érzelmek, indulatok, tragikus mozzanatok kifejezésére elsőrendűen alkalmas.

A Szegedi Képcsarnok kiállító művésze, *Dénes* János láthatóan él is a műfaj teremtette sajátos lehetőségekkel: *Asszonyok* című képe például — konstruktivisztikus képességével, markáns vonalaival, az alakok papírra mentett, legjellegzetesebb tartásával — maga a felületre sűrített dráma. A *Hullámtér* című krétarajz izgalmas fakoronái, a *Belvízvédekezés* című rajz mozdulatlanságában is félelmetes fenségű víztükre, sötéten előbukó sövénye — belső nyugtalanságról árulkodik, drámai fogékonyságról, indulatok sűrítésének képességéről tanúskodik.

Mindezek általánosan fellelhető jegyei minden, modern húrokra hangolódó grafikus művészetének — mondhatná az avatottabb tárlatlátogató —, s nagyjából igaza lenne. Ám ezeken a képeken az egyszerű szemlélő is minden nehézség nélkül megtalálhatja azt a pluszértéket, mely az alkotásokat túlemeli a mesterségi biztonsággal megalkotott mai grafikák konvencióin. Ezt a pluszt leginkább talán az emberközpontúság, emberi melegség kifejezésekkel jellemezhetjük, sőt akkor sem távolodunk el az igazságtól, ha az alkotásokat egyedivé rangosító értéket így fogalmazzuk: emberi részvét. Ugyanis kiállító művészünk, mint pedagógus — talán nem is véletlenül — defektust szenvedett emberi lelkek kutatásával és gyógyításával is foglalkozik hivatásszerűen, s ez ceruzájának vagy krétájának minden vonalába óhatatlanul belevetül. Így aztán nem

emberszeretetet kifejező puha tónus.

Ember- és tájszeretete már gyermekkorában kibontakozhatott, hisz hosszú évekig tanyai parasztfiúként élt Orosháza határában, s ezeket a gyerekkori élményeket iparkodott mindenekelőtt képpé fogalmazni, amikor a tanárképző főiskolán Major Jenő és Vinkler László irányításával folytathatta tanulmányait. Mesterei mellett a méltán tisztelt, nagy klasszikus, Van Gogh, valamint az élő vásárhelyi grafikusok — elsősorban Kajári — míves hatása finom áttételeken át — itt-ott még ma is tükröződik egy-egy alkotásán, ám e hatások nem vezetnek egyénisége elhalványodására, sőt fokozott igényességre, s a sajátos hangvétel minél töretlenebb érvényesítésére ösztönöznek.

A Szegedi Képcsarnok e kiállítással egy elmélyülten, kitartó szorgalommal, s nagyon tehetségesen dolgozó fiatal művész alkotómunkája tovább szélesítéséhez adott alapot.

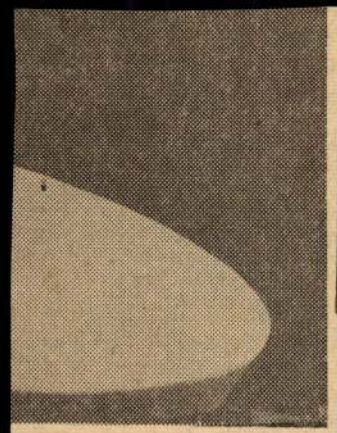

ása

lentebb látottaknak. Miért nem ezzel kezdődik a múzeumnézés? Vagy méginkább: miért nincs az egész anyag ennek rendjében föltárva? Nem tudom, s nem értem. Sokszor volt érzésem: hej, ha idejönne egy öt tagú magyar múzeológus csoport, mit tudna kihozni ugyanebből az anyagból!

A *Musée de l'homme* áll legközelebb a modern múzeumhoz, bár itt is képtelen terelés" van: ha logikusan akarjuk nézni, egyik oldalról a másikig ide-oda cikázva kell benne végigvágtázni. Az európai népek sorában,

ma fokozatos
NB-s csapatair
az MNK jelen
utalnak az e
nyek is, mert
den kívül a t
beliek még mi
nak a 32 közöt

A lelkes hoz
jelenségével találkoztunk a közelmúltban éppen megyénkben. Két évvel ezelőtt a járási Makói Spartacus kiváló teljesítményt nyújtott, majd az akkor még NB III-as UTC eredményeire figyelt fel az egész ország. Az újszegediek az NB I-es Ú. Dózsát és a Csepelt ütötték el a továbbjutástól. Az idén is akadt már szép siker a legalacsonyabb osztályúaknál. A Mindszenti Tiszavirág Tsz — mint amelyik legtovább maradt a „kicsik" közül a küzdelemben — elnyerte a Szabad Föld Kupát, s mellé még értékes labdarúgó-felszerelést is kapott.

Az Sz. Dózsa az Orosházi Kinizsi és a Kiskundorozsma legyőzésével jutott idáig. Pillanatnyilag a megyei bajnokság élén áll, formája hétről hétre meggyőző.

Soltí Mihály

Jól szer
a szegedi ne

Hatvannégy induló részvételével Budapesten rendezték meg az országos vidéki egyéni II. osztályú súlyemelő bajnokságot. A színvonalas küzdelemben a Szegedi Spartacus csapata is részt vett, s versenyzői szépen szerepeltek. A nehézsúlyban

S=O=R=O

A Csongrád megyei labdarúgó-bajnokság hét tizenegye, tudósítóink jelentése alapján a következő: Jáger (SZAK) — Hegyes P. (UTC), Tanács I. (Móraváros), Kó-

Dènes János

festőművész kiállitása. Szeged, Képcsarnok. - Szm.: M.I. Tiszatáj, 1966. 20.évf. 10.sz. 880.l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Írt. 1969. 3.sz. 243-284.l./

266. l.

Dénes János

grafikusmüvész kiállitása. Szeged, Képcsarnok Vállalat
Ism.: Dér Endre, Müvészet, 1967.8.évf.1.sz.47-48.l.

Az 1967.évi magyar müvészettörténeti irodalom bibliográfiája /Müvtört.Ért. 197o.1.sz. 68-1o7. l./

89. 1.

Dénes János

Tél pastell 33x48

Délalföldi Tárlat 1969. V.

Rénes János

"Tokaj" repr.

Szabadkai és szegedi képzőművészet I.
Kőrös kiállítása, 1970
Szeged, Móra F. Múzeum Képtára

Dénes János MDK

Szerepelt a Magyar Képzőművészek Szövetsége Békés megye munkacsoportjának megyei Őszi Tárlatán.

—: Megyei Őszi Tárlat.

BÉKÉS MEGYEI NÉPUJSÁG 1963 okt. 27.

Dénes János

6. Tokaj kréta 30x42

Szabadkai és szegedi képzőművészek
I. Körös kiállítása 1970.
Szeged, Móra F. Múzeum. Képtára

MDK

Dénes János

Temetés Tokajban, repr.

Örki bejárata, repr.

Szarvasi festők kiállitása Szarvason. 1962. dec.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1971 JAN 1

1021

Dénes János

ván,
nőké
tása
ká-
elem
k és
k a
leg-
be-
y a
dő-
kok,
bbet
éz-
ve-
egy
ink

úsz
el,
rá-
ol-

igy

ven
m-
se-
öl-
ell

Dénes János Női fej

ÉS NAPS

Az emberpiac hamarabb szorul magyarázatra nemzedékünk előtt, ha hazai változata kerül szóba. Külföldiekről még csak tudunk valamit, a diák is rákapcsol, ha kérdezik, mondja a létbizonytalanságot, a kiszolgáltatottságot, a megerőltető és megalázó munkát. Hogy nálunk is volt ilyen, el sem hiszi könnyen. Pedig olyan apró községben is volt emberpiac, ahol zöldséges társát még nem sürgette társadalmi igény. Itt vártak a napszámosok is más cselédféle népekkel, hogy megvegye őket valaki egy napra, kettőre. Szegények voltak, máról holnapra élők.

— Most?

— Most a napszámos az igazi

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged
1971 JÚL 4-

Dénes János

1021

7

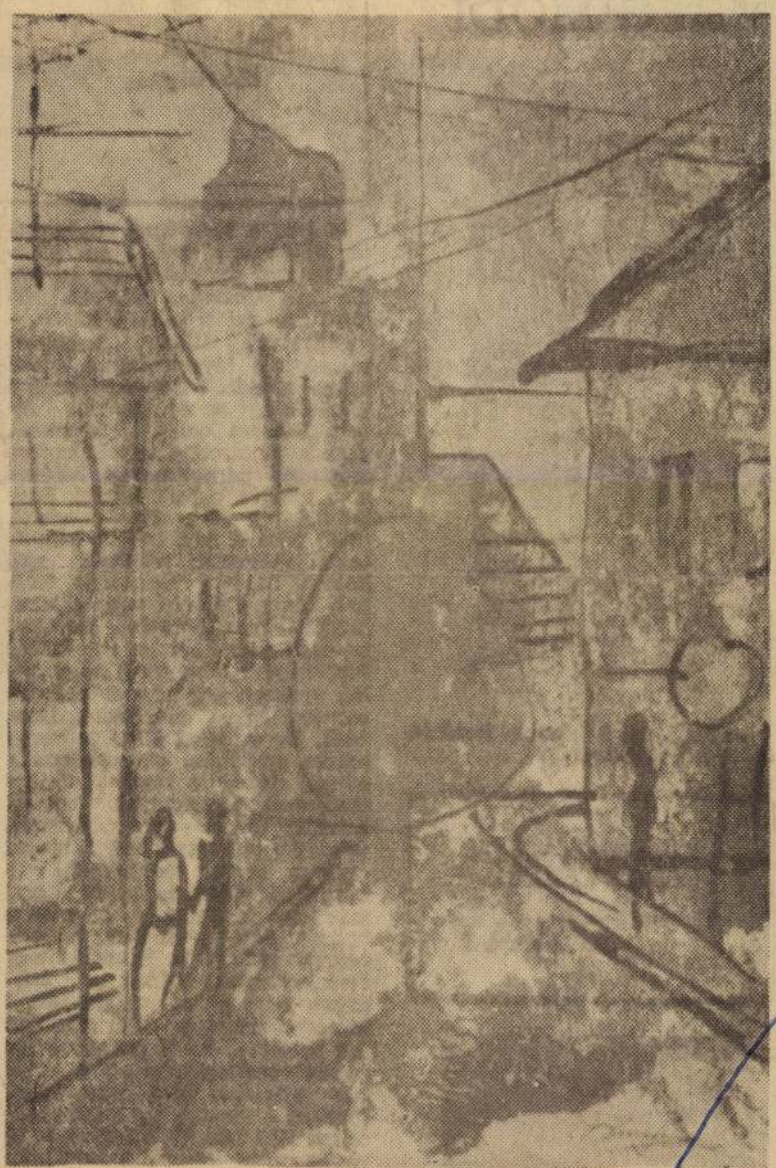

Dénes János Utca

RÉGIM

— Emil, azt a könyvet hozd le, ott a bal kezednél...

STRAND-DIVAT

Károly

Megint a szekrényt rendezgette. Hűs volt a szoba, csak a félig nyitott ablakon áradt be egy kis langy-meleg a kertből. És apró neszek: a májusi napra, a virágzó fák illatára kiröppent méhek ott tévelygtek a ház sárga falánál. De a szoba még a telet őrizte; az öregasszony fázott, hideget érzett a homloka, a keze. Kutatott a selyempapírba csomagolt párnahuzatok, hálóingek, csipkés blúzok között. Enyhe porszag volt, alig érezhető, talán nem is por, csak a háborítatlan múltszag; püderok, régi kölnik, hajdani cigaretták meghalt illata. Délután volt; a lakás kitakarítva, a horgolt terítővel letakart asztalkán — a fekete faborítású falióra alatt — porcelán vázában barkaág; a magasan bevetett ágyon gobelindíszpárna; rend. Rend, mint mindig: konyhában, szobában, szekrényben. A polcok szabályos rendje. Csíkos férfiingek, színehagyott nyakkendők, fehér selyemharisnya, vékony bőrkesztyű, egy szalag (milyen sárga, töredezett!), s köztük a rózsaszín papír, ami már nem is zizeg: puha, mint a batiszt. Batiszt zsebkendő monogrammal: S. V. Kivette, hogy összehajtogassa szépen — koppanva hullt a padlóra egy kétrét hajtott kartonlap: zöld keretben lila betűk... Az öregasszony bal kézzel megkapaszkodott a szekrény ajtajába, hajoltában megroppant a dereka, így maradt kicsit a föld felé görbülve, nyöszörögve, aztán kaszáló mozdulattal elérte a lapot, felemelte. Szédült; várnia kellett, hogy eltűnjenek szeme elől a karikák. Imbolygó járásával bebóklászta a

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1970 MÁJ 31

Matenak is sok volt, idegesen je-

1021

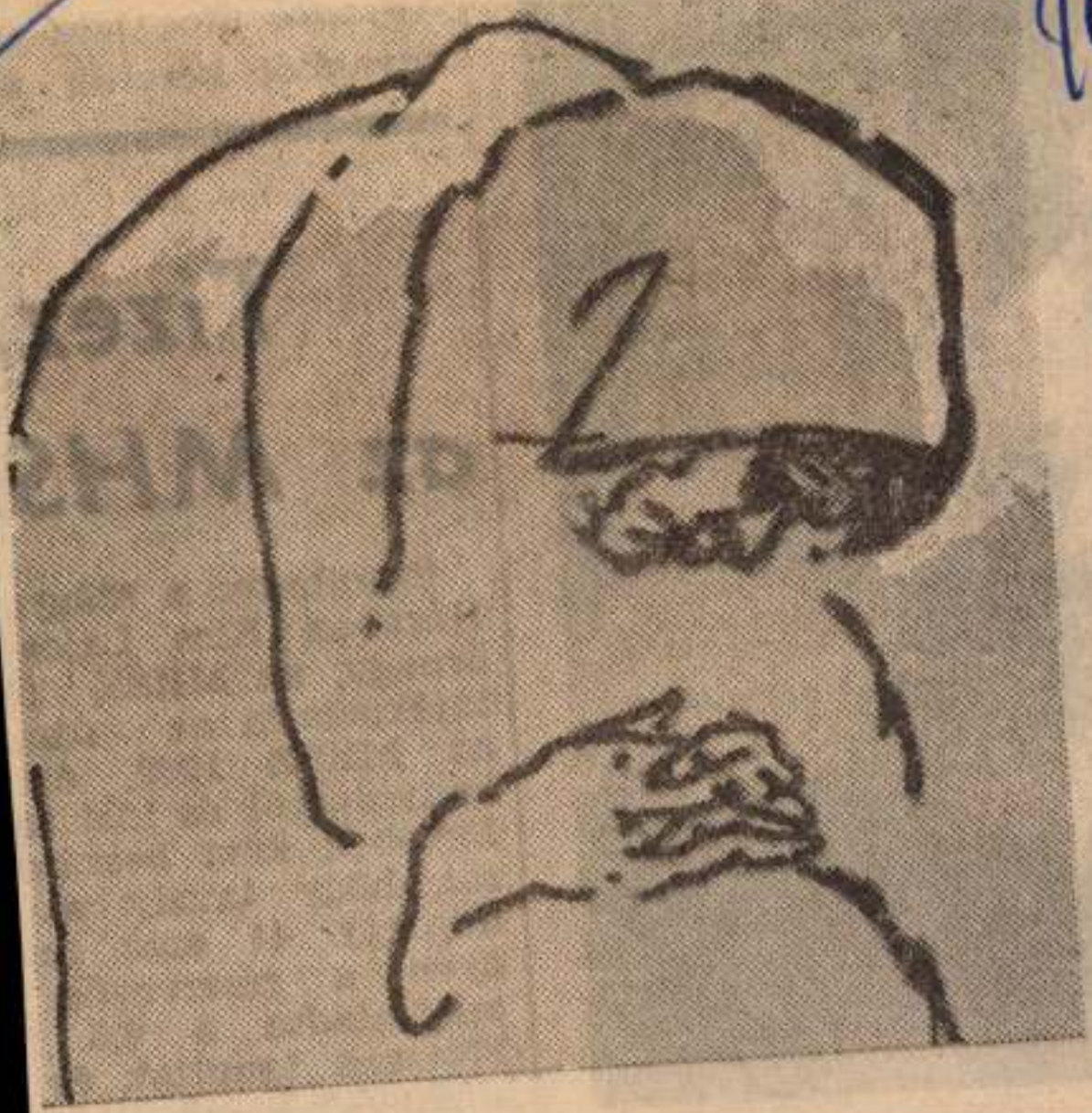

Dénes János

Öreg-asszony

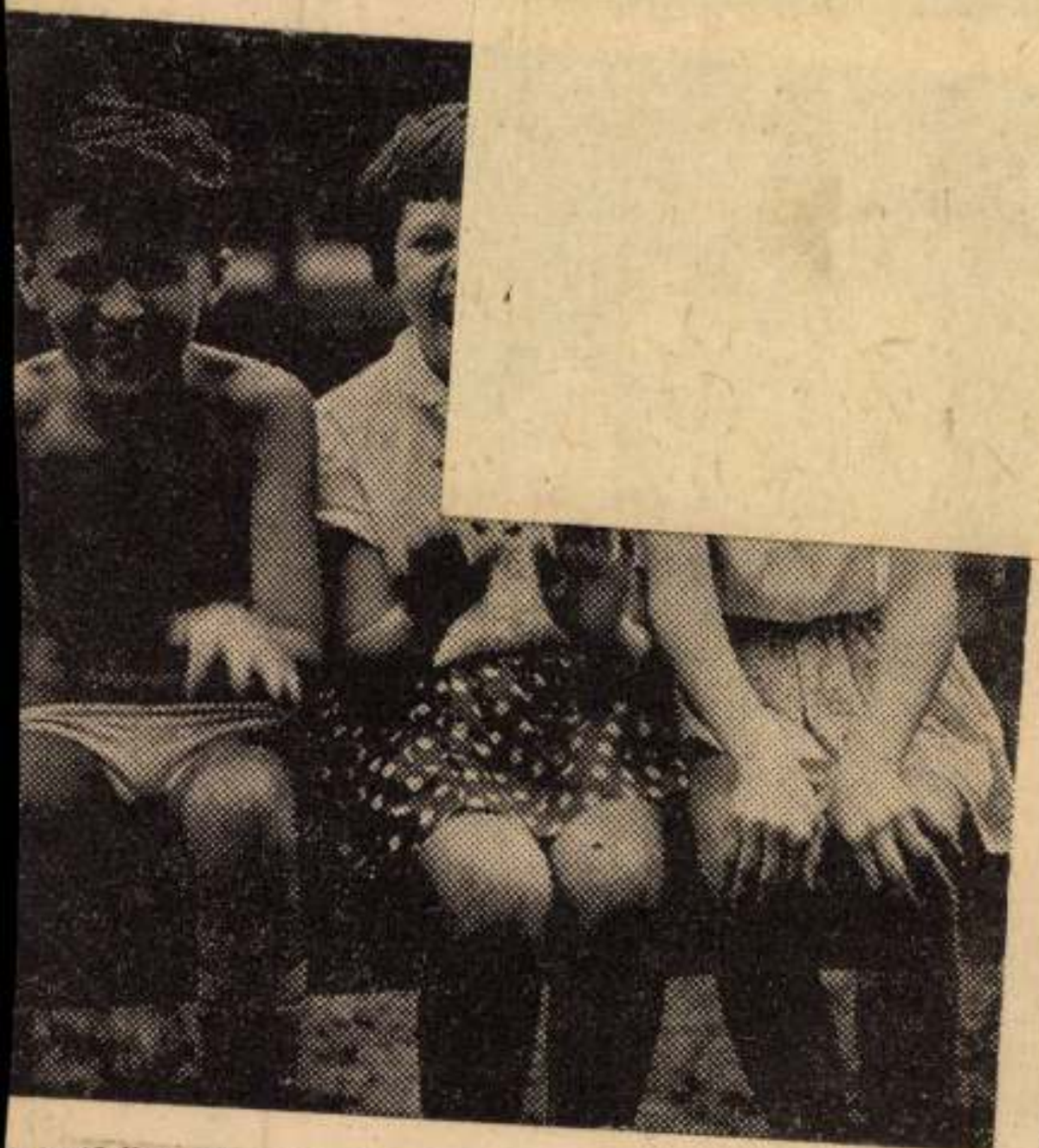

nzetközi Gyermeknap immár egyik legszebb ün-
\rában. Ha nálunk legfőbb érték az ember, ak-

is.
a
el

Szombaton a Magya
Házában Kiss Lajos
őrnagy, az MHSZ fő
tájékoztatta az újsá
az MHSZ 1969. évi
kenységéről és idei te
Egyebek közt beszám
ról, hogy tavaly az
mintegy 44 ezer re
nyén a résztvevők
meghaladta a 4,5
Tízezrek tanultak és
kiképzést a szövetség
böző tanfolyamain. A
féle oktatási intézmén

Dènes János grafikus

Minek nem emlitve

1966. márc. 8. Dèl-Magyarország

Dénes János

Szeged. c. szénrajza szerepel a szegedi tél. tárlaton

Tiszatáj, 1965, 4sz, 302o.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Dénes János

1965 SZEP 19

1021

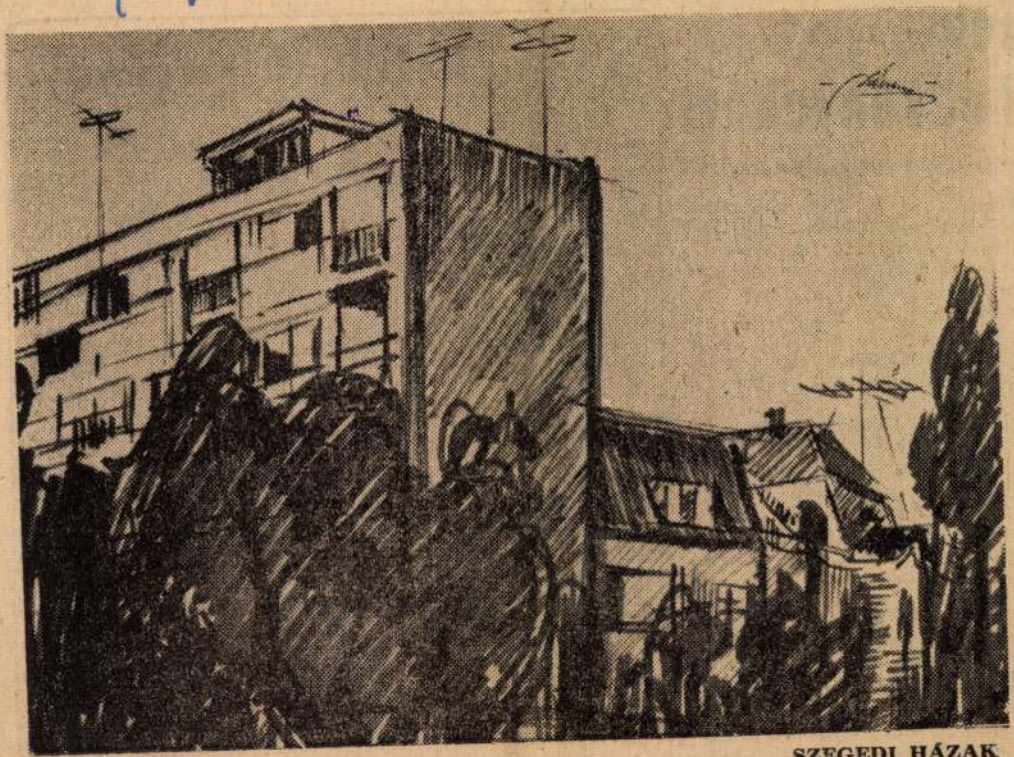

DÉNES JÁNOS

SZEGEDI HÁZAK

nek
ri növényekért

5—66. évi termelői áráról

árát az eddigi 510 forint he-
orintban állapították meg. Ha-
yban növekedett a *vetőrizs*
ábbi 550 forintról 650 forintra.
rmag eddigi felvásárlási árát
nem módosították, viszont az
az egyes fajták, illetőleg fajta-
termőképességének figyelembe-
állapították meg. A piaci ár-
knak erősebben kitett kisebb
jelentőségű magfélék, továbbá
és illóolaj növények szerződé-
ői ára rögzített árként nem
utasításban. Ezeket az ára-
a szerződtető vállalatok ala-
termelőkkel közösen létreho-
apodások szerint, figyelembe-
rtékesítési lehetőségeket. A
közül a *konzervipari para-*
alacsonyabb kilónkénti átvéte-
osztályú minőségű esetén 0,60
75 forintra, a II. osztályú árué
forintról, 0,65 forintra emel-

felemelt burgonya- és vető-
árak szükségessé teszik, hogy
amán a termelők részére ki-
ülő, úgynevezett

A Szent Villanyóra szentélye

A nyílászáró szerkezetek egyik igen célszerű fajtája az a bizonyos alkalmatosság, melynek nyitása és csukása közben át lehet lépdelni az egyik helyiségből a másikba. Az ősmagyarok az Etelközben, de lehet, hogy még Lebédiában triviális egyszerűséggel *ajtónak* mondták. Dehát akkor nagyon civilizálatlan népek voltak még, azt sem tudták, mi az a villanyóra.

Azután felvették a kereszténységet, s most már nemcsak tudva tudják, hogy mi az, hanem igenigen meg is tisztelik. Egy kis szentélybe dugják, s akkora nyílászáró szerkezetet tesznek elébe, hogy mögé még néhány koszorú is elférjen. S hogy az örökmécs lángja ki ne hunyjon, lyukakat vágnak reá, szellőzés végett. Egy nagy ajtó — két. esetleg három Szent Villanyóra számára emeletenként. Tessék megtekinteni az Oskola utcai házakban vagy az Ogyessza-lakónegyedben, mindegy. Úgy hírlik, papjaikat tervezőknek nevezik vagy netán Szabvány Atyának, ki tudja? Ámbár érdemes lenne utánanézni!

Sisak a feletteseknek

A tévében, ha olajbányászokat mutatnak, sisak van rajtuk. Érdekes, kerek karimájú jószág, hasonlatos az angol katonákéhoz. A Dél-Magyarország bá-

Mármint az, hogy *nem* viselik. A Dél-Magyarországnak készülő fénykép felvétele előtt is hamar fejükre húzták, vigyázva arra, hogy ha netán a felsőbbség közül valaki meg-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Dénes János

1966 JAN 16

1021

HÍ

DÉNES JÁNOS: VÁRAKOZÁS (TUS)

RLAP

Tűzszünetre k
Vietnamb

Közlemény Seljepin Hanoiban foly

Seljepin,
az SZKP KB titkára

* HANOI, SAIGON — MTI, AFP

A *Seljepin* vezette szovjet küldöttség Hanoiban tett látogatásának befejezésével kiadott szovjet—vietnami közös közlemény — amelynek szövegét pénteken lapzárta után kaptuk meg — egyebek között megállapítja: a Szovjetunió és a VDK

igzságos harcot vívó viet mi nép álláspontját. K lentette, hogy fennta nélkül támogatja a Viet mi Demokratikus Köztár ság kormányának n pontban megfogalmaz követelését és a Dél-viet mi Nemzeti Felszabadi Front — a dél-vietnami egyedüli törvényes képv lője — *álláspontját, amel 1965. március 22-i nyilat zatában ismertetett.*

Megelégedéssel állapítot meg, hogy *sikeresen fejlő a baráti viszony az SZKP a Vietnami Dolgozók Pár a Szovjetunió és a Viet mi Demokratikus Köztár ság között.* Megvitat azokat az intézkedéseket amelyeknek célja tová erősíteni a két párt és a ország testvéri kapcsolat

A közlemény kifejezi vietnami nép köszönetét Szovjetuniónak a nagy értékes támogatásért, m kiemeli a további segíts gel kapcsolatos megbeszé sek jelentőségét, hang lyozva, hogy a szovjet k döttség ha

MD K

Dénes János, fe ţöm.

Csendélet.	Vf.
Árnyékban.	"
Leány.	"
Hegyoldal.	"

Az OMK. Képzöm. Füiak. Ifj.Körének karácsonyi kiáll. 1943. Kat.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dénes János

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG

1963 JAN 20

Képzőművészeink alkotásaiból

Dénes János: Arckép
(szén)

SPORT

Alacsony s
jellem
labdarú

— Rövi

Ha a megyei elsőosz
labdarúgó-csapataink őszi sz
léséről beszélünk, elsősorb
színvonal csökkenése kerül
Nemcsak azért, mert az 196
évi bajonkság őszi forduló
lőtt gólok száma több, mint

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dénes János

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1962 DEC 5

1021

Megnyílt a szarvasi festőművészek kiállítása

Vasárnap délelőtt megnyílt a szarvasi festőművészek téli tárlata. A kiállítást dr. Dandé Mihály, a járási tanács végrehajtó bizottságának titkára nyitotta meg a József Attila járási művelődési házban, kétszáznál több érdeklődő jelenlétében.

A jól sikerült kiállítás hat szarvasi festőművész — Bessenyei Antal, Dénes János, Kiszely György, a sokáig Párizsban élt Ruzicskay György, Zsáki Istvánné és Zsáki István — 55 festményét, illetve rajzát mutatja be.

A kiállított művek a mai életet tükrözik, a művészek főleg a Körös-vidék tájait, a mezőgazdasági munkákat, a szarvasi kutatóintézet életét festették meg, s több kép a dolgozó ember lelkivilágát, érzelmeit fejezi ki. Láthatók külföldön született alkotások is: Ruzicskay György franciaországi festménye és Dénes Jánosnak Drezdát megörökítő képe.

A két hétig nyitva tartó szép kiállítás már megnyitásának napján is sok látogatót vonzott és igen tetszett a közönségnek.

is követte, an
eredményt elé
es tárgyjutalmal
k.

GYOBB ÖRCM
rádió
omtatott áramkörű, kap-
nsávval. Ára: 2200,— Ft.
i garanciával beszerez-
ő a
ETEKBEN
73732

Bátor ember. Bátor és nagy tudású. Schubert ezt azonnal észrevette rajta...

Bamm! — Ismét ütött az óra. Fél tíz. Stalecker még mindig nem adott életjelt magáról. Mitévő legyen? Egy világos: tovább nem szabad várnia!

És döntött. Eloltotta a villanyt, s levette az ablakról az elsötétítő függönyt. Kinézett. Fénytelen volt a környék. Az eget felhők borították. Eső szemerkélt. A legmegfelelőbb idő

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dénes János

PEDAGÓGUSOK LAPJA

1963 JUN 20.
1021

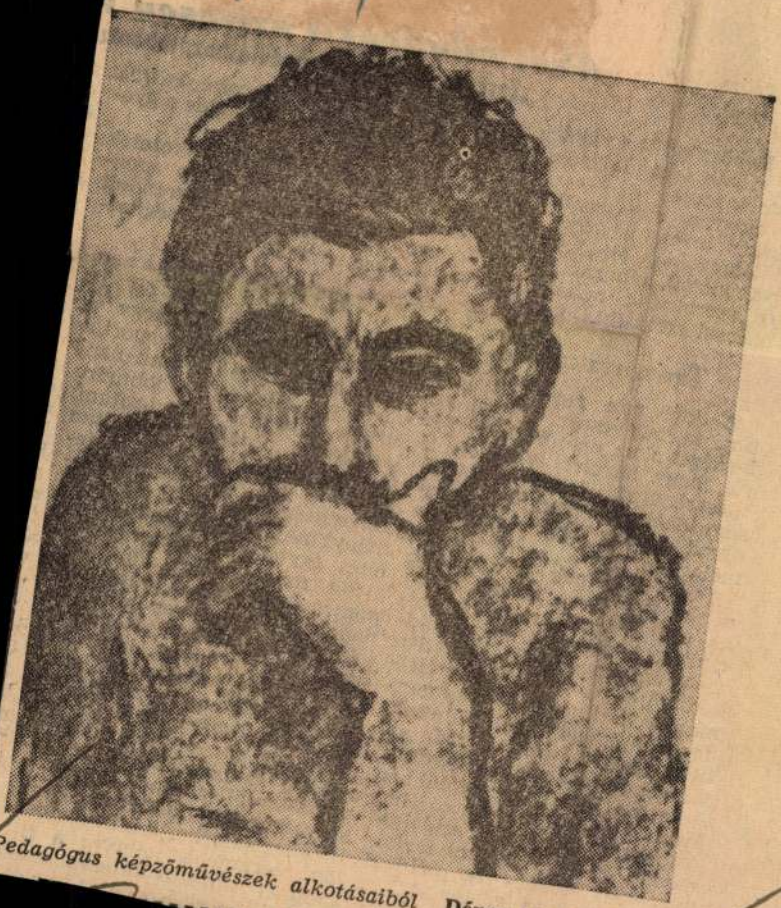

Pedagógus képzőművészek alkotásaiból **Dénes János: Arckép**

„Tervjavaslatok" kiránduláshoz, táborozáshoz

Beköszöntött a vakáció s vele a vidám kirándulások, táborozások ideje.

Hogyan szervezzük meg a közös kirándulásokat, a diáktalálkozókat, alkalmi napközi otthonokat, táborozásokat? Erre szeretnénk néhány jó tanáccsal szolgálni.

Tarisznya nélkül

A tarisznya vagy hátizsák túra közben csak kényelmetlenséget okoz, nem beszélve arról, hogy hazulról vinni ételt egészségügyi szempontokból sem ideális: az elemózsia megolvad, esetleg meg is romlik a melegben.

De hát minek is cipekednénk? Bármerre járunk, akad az utunkba kisvendéglő, tejcsárda, falatozó. A helyi földművesszövetkezetek minden kirándulóhely élelmezési kulturáltságáról gondoskodnak, nem kell félnünk, hogy éhen halunk, de még attól sem, hogy túlköltekezünk. A szövetkezeti vendéglőkben ki-ki saját pénztárcájához szabhatja igényeit. Rendelhet menüt, de akár valami tartalmas »egytálételt« is, például »egy laktató gulyáslevest, és máris megoldva az ebéd. Gondoljunk erre a kirándulások vele a magunk dolgát, de a gyerekekét is.

A földművesszövetkezetek egyszeri étkezést, többnyire ebédet tudnak biztosítani. Ilyenkor mindig nyugodtan fordulhatunk segítségért a területileg illetékes földművesszövetkezethez: kávét és süteményt rendelve reggelihez, ízletes egytálételt vacsorára.

Sőt, rendelhetünk adott időpontra — hét végén, vagy akár naponta — szénsavas üdítő italokat, fagylaltot, süteményt, szendvicset a gyerekeknek, hiszen némi egészséges nyalánkságra mindannyiuk zsebpénzéből telik. Ezeket az ínyencségeket, de az esetleg szükséges apróbb kultúrcikkeket is: levelezőlaptól a cipőzsinórig, a szövetkezet kívánságra házhoz, illetőleg sátorhoz szállítja. (Külön szeretnénk felhívni a figyelmet a hűsítő italokra, ezeken belül is elsősorban a

HÚSI és társai

Előfordul például, hogy a diáktanyák konyhái csak napi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1976 DEC 2 5
Pestmegyei Hirlap

Dénes János

1021

RÁCKEVE TÉLEN

Dénes János grafikája

— A kiskunlacházi tárlat anyagából —

ő tájszeretet

ALKOTÓK PEST MEGYÉRŐL

nagukénak érzik ezt a tájat, közeli vagy távoli ismerősnek az itt élő embereket. Mert udják: övék is a közös gond és részesei akarnak lenni a sikereknek. Pest megyéről beszélgettem olyan alkotókkal, akiket sok-sok szál fűz a mi tájegységünkhöz.

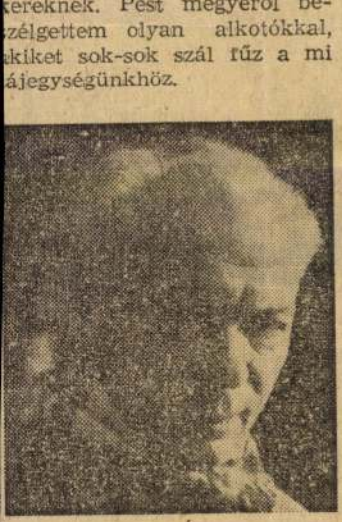

zül néhány rövidesen várossá fejlődhet. Külön csoportba sorolható a gazdag agrárvidék,

általánosítható-e a megállapítás az egész megyére?

— *Sajátos táji és helyi öntudat mindenképpen van.* Az utóbbi években a lakosság száma is stabilizálódik, az emberek megkötnek a lakóhelyükön és ezzel együttjár *az egészséges lokálpatriotizmus erősödése.* De hasznos lenne, ha a helyi tanácsok vezetői jobban felismernék, hogy tömegbázis nélkül nehéz jól dolgozni. Még rendszeresebbé kellene tenni a községek vezetői és a lakosság közötti *nyilvános találkozásokat,* szabad fórum jellegű tanácsi fogadóórákon jobban be kellene vonni az embereket a közösséget érintő döntések meghozásába.

— Mennyire érzi jelentős nek a tájegységi hagyomá nyok ápolását?

— Alapvetőnek tartom mert ebben mozgósító erő rej lik és sok tekintetben kiin duló pont lehet. Egyben meg adja a település egyéni kultu rális arculatát. Érdemes meg említeni a *maglódi* és a *nagy kátai* művészegyüttesek sike rét. De megint visszatérün az előbbi ponthoz: az ilye eredményekhez lelkes és szak képzett népművelők szüksé gesek. Persze, ez feltételezi népművelők magasabb szint erkölcsi és anyagi elismerés is.

Ortutay Gyula

— A néprajztudós professzor számára nyilván egészen sajátos vonatkozások vetődnek fel, ha egy megyéről, egy tájegységről kérdezik.

— Abból kell kiindulni, hogy Pest megye körülveszi, mintegy gyűrűbe fogja a fővárost. Az utóbbi harminc év

Dénes János, grafikus MDH

Szegeden nyílt meg tárlata.
37 műve látható.

— : Hír 10.

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. szept. 11.

Dénes János
grafikus

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 SZEP 9.

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

...napi szabadságvesztésre ítélte.

MA NYÍLIK meg Szegeden, a Képcsarnok Kárász utcai helyiségében Dénes János grafikusművész kiállítása du. 5 órakor. Megnyitót Dér Endre József Attila-díjas író mond.

MDK

Dénes János

Udvarrészlet, kr.

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely,
Szeged, Gyula, Szentes

Dénes János

Portré /repró/

Tinatáj 1966 Ún. 364 old.

Bénes János

Tanya c. metszete (szepró)
nerepel a VII. kegedi. Nyár.
Tárlaton.
Kegeden él.

Papp Lajos: Az ember valósága

Tiszatáj 1966 IX. n. 747 old.

Dénes János festő

Kiállítása nyílt szegeden a Kéjszaknak termében

Emlitve: Belvíz védekezés
Szlovákian. Fáy
Postré

M. I.: Dénes János kiáll. szegeden

Timatáy 1966 X. n. 880 old.

Dénes János

Szeged a negedi művének szabadra kiállítása

Szeles Zoltán: Kapcsolatok Szeged és Szabadka fejzőművészetében

Tiszatáj 1967 X. s. 922 old.

Dénes János

Szegedi jegyzetek a műveivel (eml.) szerepel a szegedi művészek kiállításán a Nemzeti Galériában

D. Fehér Zsuzsa: A szegedi képzőmův. problémái a bp-i kiáll. tükrében

Tiszatáj 1967 XII. n. 1185 old.

M.D.K.

Deines János
festő

Méltatás.

Miller László: Szegedi festészet
Művészet, 1968. január - 24 lap.

M.D.K.

Deres János
grafikus

A kiállításra bemutatta „Szeged" ennü kontúros, szilnett hatású helyi városképeit.

Szelesi Zoltán: Szegedi képzőművészeti tárlat...
Művészet, 1968. január - 21 lap.

M.D.K.

Deres János

festő

A kiállításom bemutatta az „Etetés", a „Szoptatás" című grafikáit és a „Thallaintér", és „Artér" című kvétarajzait.

Dér Endre: Deres János kiállítása Szegeden. Művészet, 1967. január - 47 kap.

Dénes János

A Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács műtárgyvásárlásaiból rendezett „Kortárs Művészet" c. kiállítás okt. 5.-én nyílik meg, melyen szerepel műve.

Meghívó

1974. okt. 5.

Deke János

Részletes a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Tárlat I–X.
1965 – 1974.

Dénes János

Résztvesz a kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Tárlat I–X.
1965–1974.

Dénes János

Kértanulmány szén 20,528,5

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975. Jul.–Aug.

Dékes János

Alsótanyai ház olaj
45x60 cm

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul.–sept.

Dénes Jenő

Született Kaboldon, 1909. július 3-án.
Testő, művészettörténész. Tanulmányai:
a b pesti Képzőművészeti Főiskolán.
1944-49-ig a Főiskolán tanár volt.

Fehete Márton: Prominent Hungarians
Home and Abroad, München, 1966. 334 l
68 l.

Dénes János (Szeged)

A szabadkai Városi Galéria szervezésében okt. 11.-én nyílik meg a szegedi és szabadkai Képzőművészek II. közös kiállítását, melyen művei szerepelnek.

Magyar Szó, 1971. okt. 20.

Dénes János

Rajz (repr.)

Magyar Ifjúság, 1945. aug. 29.

Deres János
grafikusművész kiállítása pünkösd
napján nyílt meg Orosházán, a Petőfi
Művelődési Házban. A kiállításon
a fiatal művész 40 olajfestményét,
grafikáját láthatják az érdeklődők.

Magyar Hírlap 1973/42 8old.

Dénes János

Esőben olaj 50×70

XIV. Szegedi Nyári Tárlat
1973. jul. 22 - szept. 16.

MDA.

Dénes János

Szegedi kiállitásáról kritika

Tiszatáj 1965. ápr. 3o2.lap

Dénes János

"Mosás közben" c. kép Dénes János munkája

"Rákosi Viktor" /Sipulusz/ iróról készitett képeket Bálint János.

Felvételek repr.-ói.

ÉLET, Bp. 1912. szept. 1. IV. évf. 35. sz. 1115. lap és " " 8. " " 36. " 1129, 1130, 1131, 1132. lap.

Dénes Jenő MDK

Képmás, repr.

Mücsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Денсе Зепб

МДК

Кёпмёа, Гпрг.

Мёсаигпок 1937 Кёрзём. Ротак. КёлП.

DÉNES JENŐ
festőművész

Nagytétény

Látnivalók

TKM 478

6. old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

1974 MÁJ 20

PEDAGÓGUSOK LAPJA
Budapest

Dénes János
1021

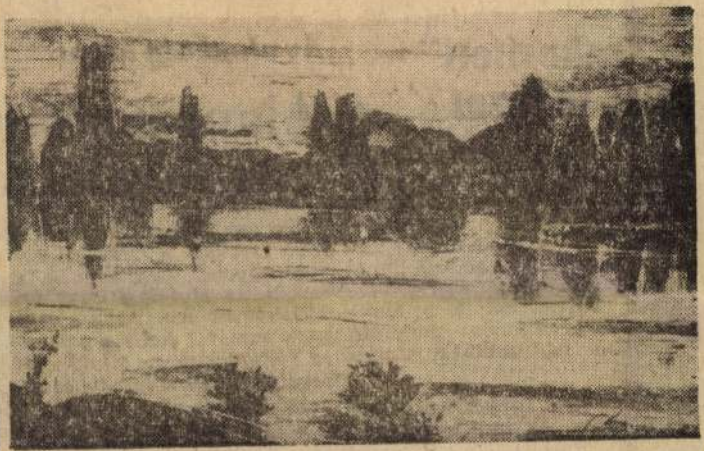

Dénes János: Árad a Tisza

„Szak
alsó ta

A zalaegerszegi *Hamburger Jenő általános iskola* a város legnagyobb oktatási intézménye: hatvannyolc tagú nevelőtestülete és több mint ezerszáz tanulója van. Jóllehet mindössze kilenc éve működik a modern lakótelepi iskola, máris számos kezdeményezésre tekinthetnek vissza nevelői.

Ezek közé tartozik a *„tantárgycsoportos"* tanítás, a *„szakosítás"* bevezetése. Kezdetben csak néhány napközis osztályban tértek át az új oktatási formára — kísérletképp-

Alaposan me

Beszélgetés Orbán Sá

Ha szemléltetni akarnók O
lóbb jelképül a kitérők, görbü
ladó egyenes kínálkoznék. Eg
indult az életútja. Ősei nem
küszködtek, ezt tették a szülei
mek sorsáról kellett gondosko
ra fölfigyeltek az általános isk
tovább a kiskunfélegyházai gi
nem szakadt el a szülőfalujá
a nemes hagyományaival von
sági város is.

A középiskola elvégzése utá
bölcsészkarára került, ahol ma
nári oklevelet. Következő állo

Deines Jenő, festő, sz.
1909 jul. 3. Kaboldon (Sopron m.) 1928–36. a bpesti
képzőművészeti főiskolán Nagy
Sándor nál tanult, s. Középisk-
rajztanári oklevelet szerzett
1934. a Balló Ede-féle öntön-
dijpályázaton dicsérő elismerésben
részesült. Az épiséneti
encyklopédia és a művészeti
technikák c. ~~[illegible]~~
tanszékek mellett ~~[illegible]~~
Tanársegédi ~~volt~~ teendőkkel
volt megbízva. A főiskolának
a Műcsarnokban 1937
rendezett tanulmányi kiállításán
Képmás c. olajfestményével
és Szt Erzsébet és Erzsébet
királyné, Szt Mór és
Szt Imre c. kartonjaival és
Sőröző faliképe c. vazlatá-

Glatz Oszkárnál

szerepelt. A Képmás (művé-
vel elnyerte László Fülöp festő
tiz angol fontos festődíját.
Főiskolai tanulmányai után a
bpesti tud. egyetemen 1939
művészettörténeti tudori ok-
levelet szerzett. Doktori érte-
kezésének címe: Körösfői
Kriesch Aladár (Bp. 1939).
Művészi magatartásában
gödöllői kapcsolatain ke-
resztül a prerafaelitak-
hoz igazodott. D. tervezte
a szovátai fürdőtelepi Tem-
plom oltárait és belső beren-
dezését, s festette a pécsi
egyetemi templom pebilá-
ris falképeit, s a bpesti
színi akadémia falfesemé-
nyeit. 1942. mint áll. gim-

náziumi tanár a kultuszminisztérium művészeti osztályának egyik előadója volt. Utóbb főleg fal- és függőkép restaurálással foglalkozott. Ő restaurálta a nagytétényi templom XVIII. századi freskóit 1948. a pesti papnövelde kápolnájának Lotz Károlytól festett Patrona Hungariae c. falképét stb. 1944–49 ig. a Képzőmův. Főiskola művészettechnikai tanszékének tanára volt.

Dénes Jenő

Szent Erzsébet és Erzsébet
kiralyné, vajz.

Repr.
Képzőmiv. Főisk. Evk.
1936/37.

Tanár Nagy Sándor
ugy is neż ki!

hogy kulturális és a magyar névnek
ivánó ezen lépésünket egy mappa meg-
méltóztassék annál is inkább, mivel
t forgalmi értéke többszörösen túl-
lunk kért árat.

Nagyrabecsült párfogását előre is
megköszönve, a résztvevő művészek
nevében vagyok kiváló tisztelettel

festőművész.

Dénes Jenő

Vasárnapi Ujság új magyar
képes mell. 1937. III. 21. -

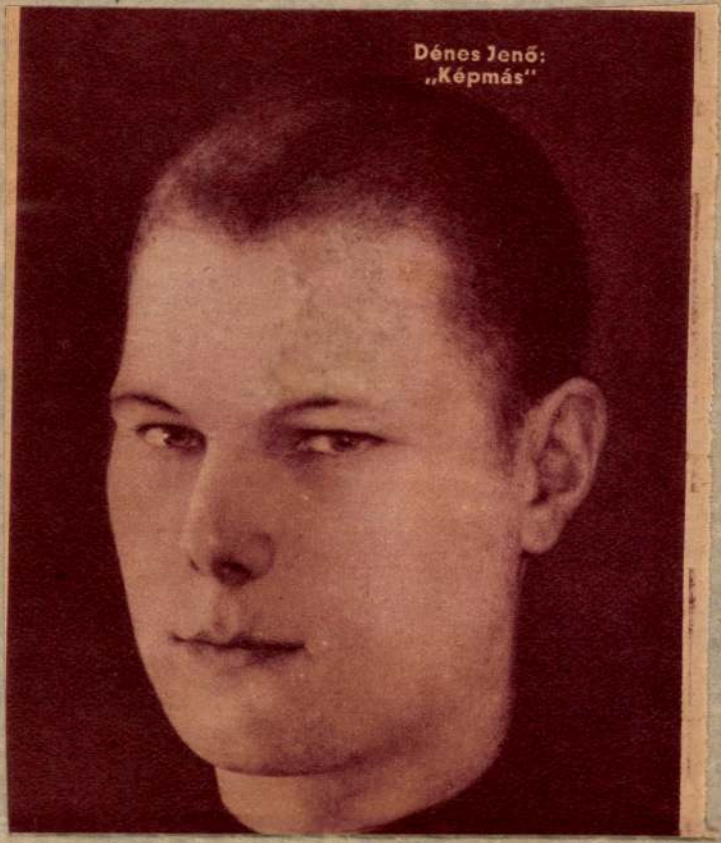

Dénes Jenő:
„Képmás"

Dénes Jenő: Szent Erzsébet és Erzsébet királyné

Magyarország képes multja. 1937. ápr. 4.

Dénes János

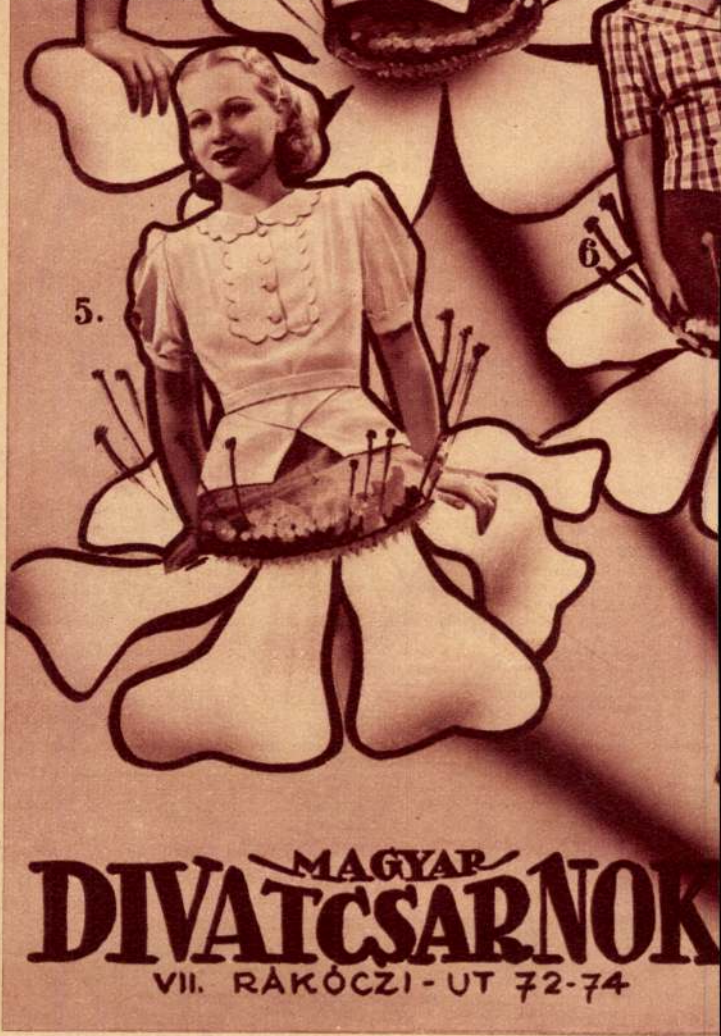
5.
6.
MAGYAR
DIVATCSARNOK
VII. RÁKÓCZI-UT 72-74

BALOGH JENŐ: FÉRFI ÉS NŐ.

TANÁR: BENKHARD Á.

DÉNES JENŐ: KÉPMÁS. TANÁR: GLATZ O.

Dénes Jenő

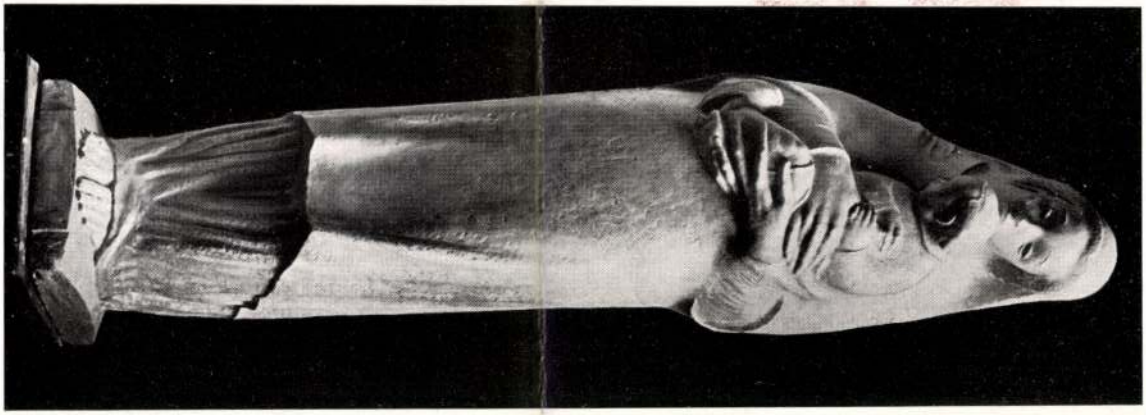

KERÉNYI JENŐ: MADONNA. TANÁR: BORY J.

Műcsarnok. Képzőm. Őszi kiáll. 1937

DÉNES JENŐ: SZENT ERZSÉBET ÉS ERZSÉBET KIRÁLYNÉ. TANÁR: NAGY S.

PIRI KÁLMÁN: NŐI FEJ. TANÁR: GLATZ O.

DÉNES JENŐ: KÉPMÁS. TANÁR: GLATZ O.

Képzőmüv. Főisk. Évk
1936/37.

CSIKÓS TÓTH ANDRÁS: KIFUTÓFIÚ. TANÁR: BARANSKI E. L.

Ferképzőmfoiskèvk 1936/37.

DÉNES JENŐ: SZENT ERZSÉBET ÉS ERZSÉBET KIRÁLYNÉ. TANÁR: NAGY S.

Dénes Jenő

cróg

Váci Hírlap.

1944. ápr. 29. (A né-
kesegyházi freskópályá-
zat.)

fenti Zsúri tag volt-

mesterünk és szellemi vezérünk, dr. Gerevich Tibor professzor ur előtt, kinek tudományos irányitása mellett nevelődtünk s kinek eszméit és tanitásait mindenkor meggyőződésünkké avattuk.

Végül köszönetet mondunk mindazoknak, akik munkánkban támogattak, igy Sebastian Färber arbergi plébános, dr. Kapossy János egyetemi m. tanár, Leopold Antal kanonok, Molnár László pápai kamarás, plébános, Pálfi János dr. plébános, dr Révhelyi-Reh Elemér uraknak, de kiváltképpen dr. Schoen Arnold urnak, aki tanácsaival és értékes utbaigazitásaival mindenkor lekötelező szivességgel segitett és támogatott minket.

1936. december 10.

Dénes Jenő

kiprobálta a secco falképeknek mészhidrátsal való rögzítését. A mészhidrát megköti a képet, de kifehéredik. Talán ha aqua destillátával oldanák a meszet, a kifehéredés elmaradna.

Sokkal jobbnak bizonyult a bárit oldatával való rögzítés. Ezzel rögzítette a Lotz-falképeket a pesti papnöveldében igen jó eredménnyel. Mondja Ő.

Közlése 1948. aug. 9.

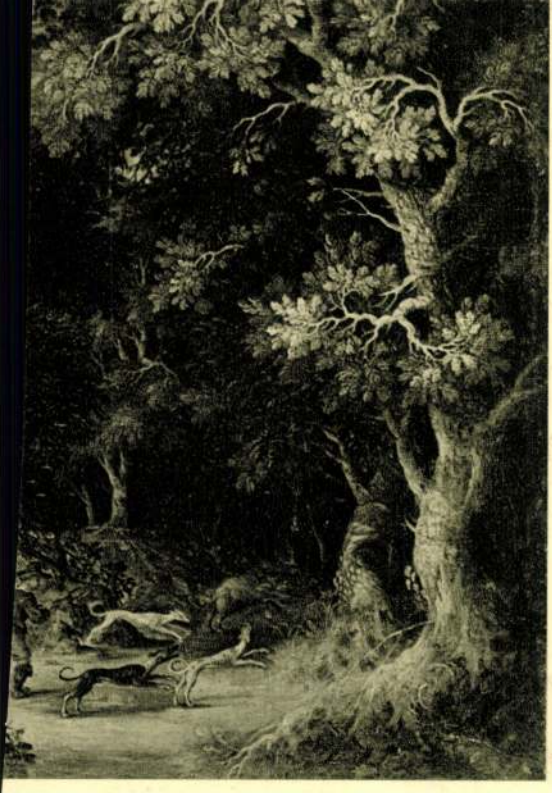

Dénes Jenő dr
rapstanár

l.

Rapportatás

1944. V. cif. 3 m
29. l

A miniszter rendeletéből:

Rónay

miniszteri tanácsos.-

ának,

BUDAPEST.-

Dénes Jenő dr.

l.

Rapportalás

1944. V. évf. 3. sz.

32. l.

háromnyor

er hó 22-én 267. szám alatt a nyir-
en kelt felterjesztésére tudomása s
item a t. Országos Bizottságot,hogy
i alap a kérelmezett helyreállitási
iján, a közeljövőben nyujtani nem
ő szerint érdemben tárgyalás alá se
rgősebb halaszthatatlan helyreálli-
61 millióból még fedezetlen 22 mil-
erhére vállaltam s jelen kelet és

tartani, arokat ezennel
martatom.

Budapest 1927 VIII

Deines Jenő dr

l.

Rajzoltatás.

1943. IV. cz. 9. n.

65. l.

MÜEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
307 /1927 szám
Ssk.: 1927 év aug. hó 13 n.

Dénes Jenő

olaj.

41. Dénes Jenő . . . . . Képmás

Tanár . Glatz O.

Képzőm. főisk. kiáll.
1937

214. Dénes Jenő . . . . . Szent Erzsébet és Erzsébet királyné, karton — Nagy S.

215. Dénes Jenő . . . . . Szent Mór és Szent Imre. karton — Nagy S.

218. Dénes Jenő . . . . . Söröző faliképe, vázlat — Nagy S.

MDK

Dénes Jenő

Szent Erzsébet és Erzsébet királyné, c.műve.
Repr.

Műcsarnok, Képzőm.Főisk.kiáll.1937.

Dénes Jenő

1928/29, 1930/31 - 1932/33

Ferkészőmfőiskévk

75. l.

Dénes Jenő

Vié-

tanári nak

Ferk'pzomfoiskèvk

1933-34. 47. l.

BUDAPEST, 193 8. április 14.

Városi iroda: XI., Horthy Miklós út 46. — Telefon: 268-099.
Csúzda: XI., Budaörsi-út 56-58. (Kelenföldi p.-u.)
Telefon: 268-615.
Postatakp. sz: 8625.

ML A

. Gyula

úrnőnek
úrnak

BUDAPEST,

ker., Lágymányosi u. 16. *u.*

à 5.70 *P*		11.40
1.30		2.60

Összesen: ... ... *P* 14.-

eg

teljes tisztelettel
SALY ÁRPÁD
tűzifa- és szénkereskedő.

Dénes Jenő

l.

Ferkèpzomfoiskèvk

1933-34. 61 l.

Naponta 2 l. kannatej

0·64 x 31
192
19·84 P
4·48 "
24·32 P

Levetve

4-án	32
8-án	48
11-	32
14-	80
15-	16
18-	32
21-	80
22-	16
23-	32
25-	48
30-	32
	4·48 P

pót

Ngs
Szentiványi

1934.III / 31.

Dénes Jenő

VII. c.

Minvénéti nak

Ferk pzomfoiskèvk

1935-36. 74-l.

Budapesten 1932 év április hó

Dénes Jenő VII. é.

a pénzügyminisztérium

Jödedéki bürság alap-
jából 200 P ösztön-
díjat kapott

Ferkèpzomfoiskèvk

1935/36. 54. l.

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Kegy

Nagybecs
hogy a szóban
délután ~~XI~~ 4
A kése
ményre szárad
engedelmeskes

Denes Jenö

l

Ferkèpzomfoiskèvk

1939-41. 86-l

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA
9/15 1944 szám.
IV. hó 24 n.

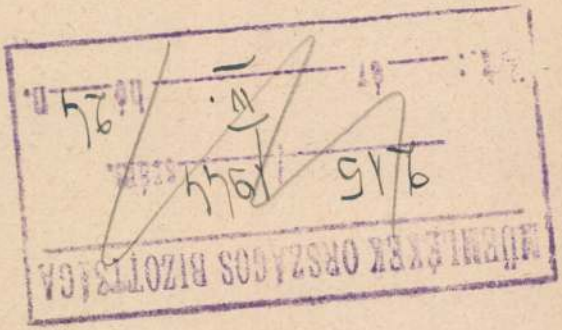

A m.kir.vallás-és közoktatásügyi mi
keb.Számvevőség VII.osztályához int

Utasitom a Számvevősé
terhére azonnal utaljon ki ifj.
tésznek a tarnaőrsi báró Orczy
templom megtekintése végett Bud
vatalos kiküldetése alkalmával
fejében Hetvenegy /71/ pengőt i
épitész cimére /Bpest,VII.,Akác

Dénes Jenő

l. Ferképzomfoiskévk

1939-41. 15. l.

Tisztelettel kérem a Nm.
Országos Bizottságának alkalmazot
badságidőket kegyeskedjék engedél

1.	Dr. Szentiványi Gyula fő
2.	Dr. Lux Kálmán müsz. fő

Dénes Jenő

IV. é vtj

200 P osztondij

1932/33

Ferkèpzomfoiskèvk 28.1.

Bolya, kastélyrom.
Berethalom, temp
Doborka, templom
Holczmány (Holzn
Kis-Disznód (Mich
Hegyi puszt
Kis-Torony (Nepp
Kelnek (Kelling),
Kőhalom (Reps),
Nagy-Talmács, ev
Nagy-Disznód (H
Nagy-Ludas, ev.
Nagy-Csür (Gross
Nagy-Apold, ev. t
Nagy-Szeben, vár
Ev. templo
Plébánia-ép
Várfalak és
Orlát, várrom.
Récse (Rätsch), r
Szász-Ujfalu (Ne
Szász-Orbó (Urw
Szakadát, ev. te
Szelindek (Stolz

Dénes Jenő dr

restaurálta a nagy-
tétényi plébánia-
templom (freskóit
önzes)

úgy a menyezetén,
mint a két régi
talkép oltárkép et ~~[illegible]~~

Dani Géza
szőlőre

~~Pontega równego VII. 289~~

Dénes Jenő

cikke

<> A festmény-
megovás háború
utáni feladatai-

A Műgyűjtő (Magyar Művészet)
1948. 2. sz. 103. l.

BUDAPEST
8 JAN 70 -4

Dénes Jenő dr

l. festő, író

Szépmüvészet

1944.143. l.

(Uj tanarok a képzőmüv. főiskolán)

Dénes Jenő dr

Független Magyarország. 1946. aug. 26.

(Ismeretlen Tizian-képet találtak a váci püspöki kastélyban.)

Fenti restaurálta és állapította meg a kép szerzőt

A kép a Madonnát ábrázolja Jézussal és keresztelő szent Jánossal

A Pesti Városháza

1937. 6. szám

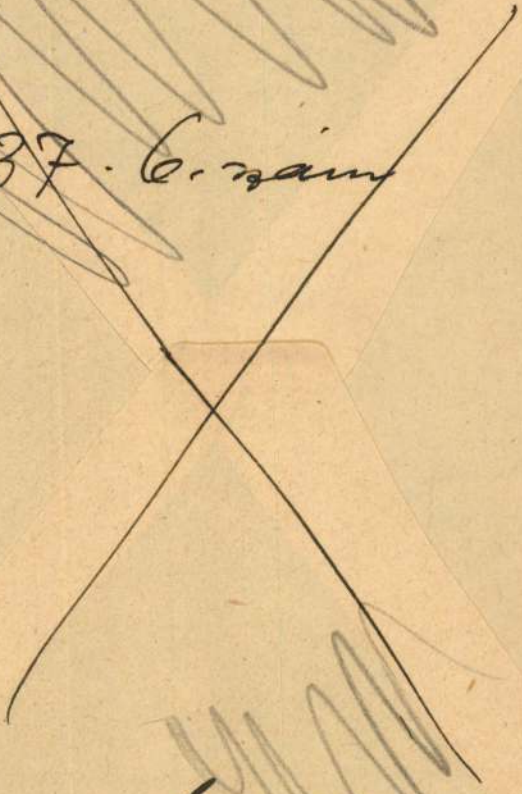

Dénes Jenő dr

l.

Szabad Művészet

1948. 269. l.

(A KBK pest szentes-
zsébeti csoportja.)

A trónoló, ölében a ki
István és a következőket mondja: Si
Maria.Kegyes Szűz Mária, fogadd olt
válasza: Suscipio servanda tuis, si
sicut petis, (41c) azaz: Elfogadom tieid
elfogadja Adalbert, amint kéred.A
válaszol: Annuo virgo tuis jussis,
lom akaratod előtt, ó Szűz s ugy c

A kapu legjelentősebb
egyik legszebb, legendás eseménye
ságát Szűz Máriának.Szent István
király szünet nélkül való imáiban
gadalommal áldozatként az örökszűz
helyezte. (42) A legendának ezt a részé
nezte."Igy szólván szemeit és kez
tott fel: Mennyek királynője, a vi
talmadba a Te legmagasabb könyörgé
pökeivel és pápságával, a birodalm

Deák Ferenc
(Lotz Károly)

tovább
2

( ) Patrona Hungariae.
Freskó és al secco.
(1883) Restaurálás előtt
U. az. Restaurálás után (1948)

Kopp 300 papír
VI. és VII. tábla

Dénes Jenő

restaurálta a pesti papnövelde kápolnájának Lotz-falképet 1948-ben.
Az ostrom alatt és már végebben beázások következtében rongálódott meg.

Kopp 300 papn
14. l.

.....

évi.....hó ....

~~az itt nem érintett többi~~ illetm

kességi időpontok betartása mell

löny 42 számában közzétett, 1878.

letben tüzetesen körülirt módoza

vábbra is szolgáltassa ki.

Nevezett ezidőszerinti meg

nyi. Károlyné .sz. Göttinger. Erzsébet

A másolat hiteléül:

igazgató.

Dénes Jenő

okl. középisk. rajzi szakos tanár 1937/38.-tanévben dr. Lechner Jenő építészeti tanszéke mellett működött szakelőadóként

Ferképzőmfőiskévk 1937/39.
101. l

~~Öskori csiszoló-kő VI. 14~~

Dénes Jenő
rajztanár
szakelőadó az épi-
tészeti encikl. c.
tárgynál

Képrőm. főirk. évk
1936-37. 65. l

felterjesztésére, tudomás és to-
vábbi eljárás céljából másolatban

ügyi miniszternek jelen kelet és

és Csekkosztályhoz intézett ren-

ámvevőséget, hogy . . . . . .

s műépitész részére

. . . . . .

rthy Miklós -ut 86.szám. . . . . :/

sza . . . . . .történt hivatalos

költségeiről és napidijairól ki-

érvényesitett utiszámlája alapján

Dénes Jenő

festő

A főiskola

retrospektív

kiállításán

Ferképzőmfoiskivk

9. László Fülöp festőművész 10 angol fontos festődíját a Főiskola Tanári kara Dénes Jenő volt festőnövendék Férfifej c. festményének ítélte oda.

Képzőm. Főisk. Évk.

1936/37. 58. l.

Díszmű, öntött réz, fedeles, talpa há-
rom szatír. Mag. 21cm. XIX. század.

Dénes Jenő VII. é.

az építészeti encikl. és a Művészeti technikák c. tárgynál tanársegédi teendőkkel megbízott ösztöndíjas hallgató

Ferk'pzomfoisk'vk

1935-36. 63. l.

1929-30 I
1930-31 II
1931-32 III
1932-33 IV
1933-34 V
1934-35 VI
1935-36 VII

ó 11-én 127. szám alatt kelt felter-
Országos Bizottságot, hogy jelen
ornyánszky Viktor részvénytársaság
ttság kiadásában megjelent képesla-
itásánál felmerült munkabér-pótlék és
lt kliséköltség fejében Egymillió-
:1,075.560 :/ koronát engedélyeztem
nevezett részvénytársaság közvetlenül

i május hó 26-án

Dénes Jenő

tanársegédi teendőkkel megbízott ösztöndíjas hallgató az Építési enciklopédia c. tárgynál.

Képzőm. Főisk. Évk.

1933–34. 39. l.

		Kikiáltási ár pengőben
2253.	INDUS. 475×355=16.56 m². (Két darabból összevarrva.) (Málott, lyukas.)	1200.—
2254.	HÍMZETT SZŐNYEG. Gros-point. (Hibás.) . .	96.—
2255.	DERBENT. 220×115=2.53 m²	350.—
2256.	KARAMANI FÜGGÖNYSZÁRNY. Egy pár .	56.—
2257.	ANATOL IMASZŐNYEG. 142×100=1.42 m². (Lyukas.)	220.—
2258.	KARAMI FÜGGÖNYSZÁRNY. Egy pár . .	56.—
2259.	BELUDZSISZTÁN. 185×115=1.94 m² . . .	350.—
2260.	LEOPÁRDBŐR	300.—
2261.	MOSSUL. 195×100=1.95 m². (Helyenként kissé kopott.)	300.—
2262.	MACHAL. 360×270=10.26 m. (Az egyik sarka hibás.)	1000.—

tovább
2

Denes Jenő

Heil Ferenc

Lengyel Aladár

V. éves végzett hallgató-
kat illetve okl. középiskolai rajztanárokat
Ballókde 1000 pendős
ösztöndíj pályázatán
dicsérő elismerésben
részesítettek.

Képzőm. Fürsk-Évk
1933-34. 29. l.

Denes Jenő ez évben
a pénzügyminisztérium
által kezett Tövedéki
Birságalapból 200 P. ösztön-
díjat kapott. u. o. 31 l.

		Kikiáltási ár pengőben
	raton stílus. (Pamlag, 4 karosszék, 2 támlásszék, asztal, zongoraszék. Csekély hibával.) . .	580.—
2342.	ASZTAL. Fényezett diófa. Késő-Biedermeier .	65.—
2343.	NAGY KAROSSZÉK. Gazdagon faragott és aranyozott fa. (Hibás.)	120.—
2344.	ASZTAL. Fényezett diófa. Neobarokk . . .	50.—
2345.	VIRÁGTARTÓ ÁLLVÁNY. Mahagónifa, aranyozott bronzveretekkel. Empire stílus . . .	20.—
2346.	VARRÓASZTALKA. Fényezett diófa. Biedermeier stílus	20.—
2347.	ALACSONY ASZTALKA. Tölgyfa	30.—
2348.	FÜGGÖNYTARTÓRÚD. Hársfa, faragott sas alakjában. 2 pár. (Hibás.)	15.—
2349.	SZALONBÚTORKÉSZLET. Fényezett diófa, piros szövettel kárpitozva. 1850 körül. (Pamlag, 2 nagy-, 4 kisebb karosszék és 1 asztal. Kis hibákkal.)	280.—
2350.	KEREKASZTAL. Cseresznyefa, berakott díszítéssel. Biedermeier stílus	75.—
2351.	KAROSSZÉK. Faragott és aranyozott fa, francia brokáttal kárpitozva. XVI. Lajos stílus. Fodor gyártmány	60.—
2352.	HÁROMAJTÓS KÖNYVSZEKRÉNY. Fényezett diófa	250.—

Denes Jenö

G. P. M. Trök. V. k.
559. h.

magára Dénes Jenő dr
festő
VI. Király u. 106.

MKSz 1947

MDK

Dénes Jenő
Férfifej c.képe lo angol fontos dij
László Fülöp dija

Képzőmüv. főisk. jelölései... Magyarság,
1937. ápr. 9. lo l.

MDK

Dénes Jenő restaurator

restaurálta a pesti szeminárium Lotz freskóit

Vigilia, 1948.jun. XIII.évf.6. sz. 369.l.- Jajczay János:A 3oo éves pesti szeminárium. 367-69.l.

MDK

Dénes Jenő

Lotz falképét a szemináriumi kápolnában restaurálta

Jajczay János: A 300 éves pesti szeminárium. Vigilia, 1948. 369 l.

Dénes Jenő MDK

Szent Erzsébet és Erzsébet királyné, repr.

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

M.D.K.

Dénes Jenő

"Divatbemutató rajzokkal" cimmel a művész két rajzát bemutatja a lap, mint "a legjobb Bp.-i tervezők kreációit" más művészek terveivel együtt.

Szinház, Bp. 1946. szept. 18-24. II. évf. 36. sz. 28. lap

Dénes fenő

Férfifej c. képe a Képzőmű-
Főcikola kiállításán Lánló Fülöp
10 fontos festő díját nyerte el
(emlitve)

Magyarság 1937 IV-9.

Dénes Jenő, dr

M.E.K.

A budavári Tárnok u. 14 sz. ház homlokzatfestésének fesujitása Kákay Szabó kiegészitési terve alapján.

Műemlékvédelem 1961-1962. Bp. 1966. 64.l.

Dénes Jenő MDK

Képmás

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Dépôt légal

Kôpias

Dénes Jenő MDK

Szent Erzsébet és Erzsébet királyné, karton

Szent Mór és Szent Imre, karton

~~Karton x 2~~

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

xxxxxxxx

Dénes Jenő MDK

Söröző faliképe, vázlat

Műcsarnok 1937 Képzőm. Főisk. Kiáll.

Dénes Jenő

Számos fresco-t festett: Pécs-i Egyetemi templom, Szovátafürdői Katholikus templom; a Bpesti Dráma és Filmművészeti Főiskola.

Fekete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l
68 l.

Dénes Jenő

Jólismert frescorestaurátor. Kőrösfői Kriesch Aladár életrajzát írta meg.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 68 l.

MDK

Dénes Jenő

Képmás, repr.

Ferképzőmfőiskévk. 1936/37.

M.D.K.

Dénes Jenő

Bp. Uri u. 49. volt klarissza kolostor restaurálási munkái

Műemlékvédelem, 1964. 1. sz. 50. l.

M. D. K

DÉNES Jenő

Nagytétény, r. k. plébániatemp-
lom mennyezetkének –
oldalfalat és mennyezetdisztes-
tése iránzitásával Döbrentei Ignácz
kiszítette ill. restaurálta
(1943 –

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 656. l.

M. D. K

DÉNES Jenő

Nagytétény, r. k. plébániatemplom

~~szentély boltozatán~~ az orgona-

karzat felett festett allegorikus

csapont

Budapest műemlékei II. Bp. 1962. 660. l

MDK

Deneş Jenö,

Keszitette a feliratos tablakat a Pazmany emlek-kiallitasra, melyet a Magy.Kath. Föisk. Diakszövetseg rendezett a "Müterem" helyisegeiben.

Pázmány emlékkiállítás. -
MK B.H. 1936.márc.15. 16.1.

Dénes Jenő

festő

Dénes Jenő dr, festő, művészettechnikus. 1909.jul.3.Kabold. Művészeti tanulmányait az Orsz. Magy.Képzőművészeti Főiskolán Glatz Oszkár és Nagy Sándor tanitványaként végezte, majd a Pázmány-egyetem bölcsészeti karán művészettörténeti tudori oklevelet szerzett. Művészi magatartásában gödöllői kapcsolatain keresztül /: Nagy Sándor és Körösfői-Kriesch Aladár:/ a prerafaelitákhoz igazodik; az ő szellemükben egyforma érdeklődéssel fordul iparművészeti /:a szováta-fürdőtelepi templom oltárai és belső berendezése,stb.:/ és képzőművészeti feladatok felé. Mint festő főként a falfestészet terén működik /:pécsi egyetemi templom jubiláris falképei, budapesti sziniakadémia falfestményei,stb.:/. A régi mesterek műhelytitkainak, a festészeti technikáknak, művészeti anyagoknak kutatója. Jelentős restaurátori működést is fejt ki. A Képzőművészeti Főiskola művészettechnikai tanszékének a tanára.

Deries Jenő
festő

M.D.V.

Vanga Hajdú István mesterei
köré tartozott.

Lengyel Géza: Kiállítási krónika
Művészet, 1965. január - 40 kap.

M. D. K.

DÉNES Jenő

Nagyfelény r. k. plébániatemplom hajó 2 oldalán, a mellékoltárok fölötti secco-képek restaurálása (Szt. József, Szt. Julianna) 1938.

Budapest műemlékei II. Bp. 1962. 656. l.

MDK

Dénes Jenő

Előadó volt az "Atelier" művészeti tervező- és műhelyiskola "Dolgozók esti tanfolyamá"-n. Női divat-tervezés.

Magyar Grafika, 1932. XIII. 1-2.sz. 21.lap

Dénes Jenő

a budapesti Egyetemi templom falfestményeit restaurálta.

Depesényi Degső, Entz Géza, Gerő László stb.: Magyar Műemlékvédelem I. (1949-59) Budapest, 1960. 167 l.

MDK

Dénes Jenő, festő

A kecskeméti Nagytemplomban
falfestményt találtak.
Dénes Jenő végzi restaurálását.

– Rejtőző fresko

2.

FSTI HIRLAP, Bp. 1970. aug. 10.

MDK

Dénes Jenő, [festő ?]

Az esztergomi várkápolna
XIV. n.-i freskóit restaurálja.

–: Feltárul a palota 3.

ESTI HIRLAP, Bp. 1969. okt. 22.

Dénes Jenő

végezte 1968-70 között az esztergomi királyi kápolna falképeinek restaurálási munkálatait.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Havassy Pál, Merényi Ferenc: Magyar műemlékvédelem, 1969-70. Budapest, 1972

2261

M.D.K.

DÉNES Jenő

Az újlaki plébánia templomban Rakssányi Dezső freskóinak restaurálása (1959-60)

Budapest müemlékei II. Bp. 1962. 162-l.

Dénes Jenő
restaurálta

Dénes Jenő 1953-1956 között
restaurálta az Egyetemi templom 1476-ból származó falikútját,
Johann Berge művét.

Gerőné Kramer Márta: Falikúthelyreállítások...
Művészet, 1974. június – 5 lap

MDK

Dénes Jenő

restaurálta a szeminárius Lotz-falképét.

Jajczay J: A 300 éves pesti szeminárium. Vigilia, 1948, 369 l.

MDK

Dénes Jenő

d.r: Két kiállitás. Függetlenség,1937.márc.21.
8 l.

Esztergom (Komárom)

*

Bajcsy-Zsilinszky-ut. (Gr. Mária - vz ~~Szeplőtlen fe~~
lent Szt. Sebestyén, Szt. Rókus, Sz
Antal szobraival. Barokkstílű. Kész
ben. Talapzatának feliratai szerint

(Pálinkás Gávzló: Esztergom XVIII. vzá
50 l — Esztergom V és MV. Bp. 1951, 2-3 l

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

ESTI HÍRLAP

1970 AUG 10

1021

Rejtőző freskó

Falfestményt találtak a kecskeméti Nagytemplomban. *Dénes Jenő* festőművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára és két munkatársa megkezdte a hatalmas oltárkép restaurálását. Az oltárkép levétele után a kép mögött egy méter mély üreget találtak, amelyről eddig senki sem tudott. Az üreg hátsó falán a templommal körülbelül egyidős falfestmény van. A freskó kissé megrongálódott, de a felfedező művészek szerint értékes barokk műkincs, amelyet rekonstruálnak, s a templom előterében helyeznek majd el.

De'nes Anna"

Az uruguayi gerillaszervezet, a *Tupamaros*, még mindig nem erősítette meg az ötvenéves *Daniel Mitrione* amerikai diplomata kivégzésének hírét, amelyet tegnap egy ismeretlen telefonáló közölt. A föld alatti csoport tudvalevőleg tegnapig adott a kormánynak utolsó határidőt a politikai foglyok szabadon bocsátására, s

ez a határidő anélkül járt le, hogy az uruguayi kormányzat elfogadta volna a feltételeket.

Mitrionén kívül *Aloysio Mares Dias Gomides* 41 éves brazil nagykövetségi titkár is a Tupamaros szervezet fogságában van.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
dr Denes Jeno
FÖLDMŰVELŐ
1964 JAN 1 8.
1021

ISMERKEDÉS A KÉPZŐMŰVÉSZETTEL

A restaurálás

A műalkotások egy nép lelkét fejezik ki, gondolkodásmódját, jellemét, nézeteit tükrözik, történelméről vallanak. Éppen ezért nagy művészi és nemzeti értéket képviselnek, *múzeumokban, galériákban* gyűjtik őket össze, árusításukat, külföldre vitelüket szigorúan tiltják. Például a holland kormány „együttműködőknek" minősítette és keményen megbüntette azokat a műkereskedőket, akik a háború alatt művészeti alkotásokat adtak el a németeknek.

A nemzetek vigyáznak művészi kincseikre. De *az idő nem megy el nyomtalanul a műremekek felett sem.* A festékek megrepedeznek, a vászon szétmállik, a papír elporlad, a fa is oxidálódik és elpusztul. A műalkotásokat védeni, konzerválni kell, néha még javítani és restaurálni — helyreállítani — is. A múzeumokban valóságos orvosi rendelőintézetek vannak, ahol a képeket időről időre megvizsgálják és amennyiben valami károsodásuk van, megjavítják őket.

Ezek a múzeumi „gyógyintézetek" komoly felszereléssel, röntgennel, fluorescens- és kvarclámpákkal, mikroszkópokkal, javítóeszközökkel rendelkeznek. Az itt dolgozó restaurátorok nemcsak tehetséges és jó festőművészek, hanem a festői technikák történetének, az eljárásoknak és módszereknek tudósai is, akik a kémiához és más tudományokhoz is jól kell, hogy értsenek. *Ők, a képek orvosai, végzik a karbantartás és helyreállítás sok gondot és alaposságot igénylő finom munkáját.*

Igen sok értéket köszönhetünk a munkájuknak, nemcsak azért, mert megóvják képeinket, hanem azért is, mert előfordul, hogy egy-egy értéktelen, vagy kevésbé értékes festmény alatt meghúzódva *régi és nagy mesterek remekműveit fedezik fel és hozzák napvilágra.*

Amikor egy képet restaurálnak, röntgennel világítják át, megvizsgálva, nincsen-e rajta későbbi ráfestés, amelyet le kell róla tisztítani. Ezután a képet finom *lúgos oldattal* lemossák, hogy a rárakódott port, szennyeződést és füstöt eltávolítsák. Gyakran előfordult, hogy az évszázadok során a képet többször is javították és belakkozták. Néha *a szakértelem nélküli javítások többet ártanak a képnek, mint amennyit használnak.* Ezeket az utólagos festéseket és lakkozásokat el kell tüntetni, hogy a kép eredeti, ragyogó színeit láthassuk.

A lakkozást vagy vegyi úton, oldószerekkel veszik le, vagy mechanikusan, gyantaporral való dörzsöléssel. Mindkét módszer nagy óvatosságot kíván, mert az eredeti festményt is megsérthetik vele. Az utánfestés rétegeit vagy oldószerekkel, vagy finom késekkel távolítják el.

Gyakran előfordul, hogy a régi fatáblára, vagy vászonra festett képet új fatáblára, vagy vászonra kell átvinni. Ez nagyon hosszadalmas, türelmet, tudást és szeretetet kívánó feladat.

Érdekes példát mutatunk be képeinken, *dr. Dénes Jenőnek, a kiváló restaurátornak* egyik munkáját. Egy tanulóotthon éléskamrájában véletlenül egy elfeketedett képet talált. Felfigyelt rá, majd dolgozni kezdett rajta. Valóságos kutatóárkokat „ásott" a képen, és a *régi lakkrétegek és ráfestések alatt egy nagyon szép női fejet talált.* A képet azután teljesen letisztította, visszaadta eredeti szépségét. Kiderült, hogy a festmény egy *XVI. századi velencei festő,* esetleg *Tizian* alkotása.

Ha régi, elsárgult képünk van, és szeretnénk régi pompájában látni, akkor forduljunk szakemberekhez, *hivatásos restaurátorokhoz,* mert illetéktelen beavatkozással a régi festményt esetleg teljesen tönkretehetjük. A régi remekművek nagyon értékesek, nemzeti vagyonunkhoz tartoznak, vigyázattal kell velük bánnunk, óvnunk kell őket.

— cz —

Restaurálás előtt

Restaurálás után

rendelkezések végrehajtásával kapcsolatos mozgalmi tennivalók alapvető módszere azonban nem változik: *az adminisztratív jellegű intézkedéseket is megelőzve a nevelőmunka lesz továbbra is a munkásvédelem terén folyó szakszervezeti tevékenység alapja.*

Az irányító szervek és vállalatok feladatai

Azzal, hogy a SZOT jogkörébe került a munkásvédelmi feladatok végrehajtásának irányítása és összehangolása — mondotta Gál László, — *a szakszervezetek nem vettek át minden feladatot.* A jogkör kiterjesztése elsősorban a felső irányításra és a munkásvédelmi felügyelők jogaira vonatkozik, de továbbra is megmaradnak, sőt, több területen *növekednek az irányító szervek és a vállalatok feladatai.*

A rendelkezések a miniszter feladatává teszik az irányításuk alá tartozó vállalatoknál

A Földművelő postájából

Január 9-én érkezett meg a téli *Balaton* mellé, a gyönyörű, különleges szépségeket felmutató *Balatonfüredre*, a MEDOSZ 36. munkában elfáradt öreg nyugdíjasa, hogy élvezze a téli üdülést, a pihenést, két teljes héten át. Ha nyáron jönnek, akkor is szép a *Balaton*, de ők a tél különleges szépségeit élvezhetik, amelyről sokat olvastak a híres *Jókai* regényben, az *Aranyemberben*. S most, ha szépen süt a nap, a parton sétálhatnak, elnézhetik a korcsolyázókat, fakutyázókat, a jégvitorlásokat, élvezik a téli napsütést, a kellemes pihenést, a szem elé táruló gyönyörű panorámát. Az elmúlt napokban levelet hozott tőlük a posta. Többek között ezeket írták: *„Hálás szívvel gondolunk a MEDOSZ elnökségére, hogy lehetővé tette nekünk, hogy a MEDOSZ üdülőben két kellemes hetet tölthessünk, mi, öreg nyugdíjasok. Kitűnő ellátásban részesülünk, előzékeny a kiszolgálás, nagyszerűen főz a konyha. Köszönjük a gondnok házaspár mindenre kiterjedő figyelmét, s úgy megyünk innen el, hogy szívünkben elviszszük e gondtalan két hét minden gyönyörű emlékét."*

S ezt követi a 36 aláírás. Ime: *Juhász József, Juhász Józsefné, Nagy Béla, Nagy Béláné, Pusztai István, Weinrauch Géza, Ragó Antal, Ragó Antalné, Takács Pál, Takács Pálné, Demkó András, Demkó Andrásné, Cs. Nagy Sándor, Cs. Nagy Sándorné, Endes Dániel, Ács Lajos, Kispál Ferenc, Szabó Ferenc, Horváth Magdolna, Guthy József, Bolfert József, Bartalics Jenő, Sztrain Milorád, Csorba János, Török Imre, Kállai Sándor, Szegfü József, Gajdos István, Poroszlai Pál, Bogya Imre, Lombos István, Enyedi Gábor, Miskolci Imre, Mattyasovszky András, Soltész István és Soltész Istvánné.*

partján épült.) A kolumbiai hadsereg azonban váratlanul amerikai katonasággal találta magát szemben. A tengerészgyalogság a Nashville nevű amerikai cirkálóról szállt partra. Az Egyesült Államok kormánya hivatalosan azzal fenyegetőzött, hogy kénytelen volt katonailag beavatkozni, mert egy esetleges polgárháború veszélyeztetné szállítási jogát e térségben.

Néhány nappal később, november 13-án Washingtonban már fogadták is Panama képviselőjét. Az Egyesült Államok hivatalosan is elismerte a panamai köztársaság függetlenségét. Öt nappal később meg is született az az egyezmény, amely biztosította az Egyesült Államok számára a csatornaövezet „örökös" használatát, valamint az övezetben az amerikaiak területen kívüliségi jogát. Washington mindezért egy összegben 10 millió dollárt adott a panamai kormánynak, s kötelezte magát, hogy évenként kettőszázötvenezer dollár bérletet fizet.

korábbi álláspontját, hogy csak egy újabb csatornaszerződés megkötésekor hajlandó helyreállítani az Egyesült Államokkal megszakadt diplomáciai viszonyt. Megfigyelők véleménye szerint ennek oka az, hogy az amerikaiak elleni népi tüntetések olyan méreteket öltöttek, hogy azok már kicsúsztak Chiari elnök kezéből, s azzal a veszéllyel jártak, hogy megbuktatják a végeredményben az amerikaiakat kiszolgáló kormányt. Ehhez hozzájárul az is, hogy Panamában most kezdődik a turista szezon, ami 30 millió dollár bevétellel járul hozzá Panama állam 70 millió dolláros költségvetéséhez.

Mócz Menyhért

RA

Adjunk rendszeresen a növendékjószágnak antibiotikum tartalmú ERRA—2-t, vagy B12 vitaminnal dúsított ERRA—VIT takarmánykiegészítőt.

Kapható: 0,3, 1, 10, 15 és 20 kg-os csomagolásban.

Állami gazdaságok és termelőszövetkezetek részére

1 kg ERRA—2 ára	34,— forint
1 kg ERRA—VIT ára	35,— forint

Egyéni vásárlók beszerezhetik a földművesszövetkezeti boltokban

Az ERRA—2 ára 0,30 kg-os csomagolásban	12,50 forint
ERRA—2 ára 1 kg-os csomagolásban	41,80 forint
ERRA—VIT ára 0,30 kg-os csomagolásban	12,90 forint
ERRA—VIT ára 1 kg-os csomagolásban	43,— forint

AMI VAKCINATERMELŐ INTÉZET Budapest XIV. Tábla u. 31

Dénes Jenő

1970 JUL 3 0

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRKÉTŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

PETŐFI NÉPE
Kecskemét

vezeti.

Képzőművészeti szenzáció

Barokk falfestményt találtak

a kecskeméti Nagytemplomban

1021

Közel kétszáz évig senki sem tudott arról, hogy a híres kecskeméti Nagytemplom oltárát díszítő Falconelli festmény mögött még egy üreg található, körülbelül egy méterre a falban. Arról viszont még halvány sejtelme sem lehetett a műtörténészeknek sem, hogy a Magyarországon sokat foglalkoztatott Falconelli mester több, mint 160 éves hatalmas méretű oltárképe egy páratlanul érdekes és szép falfestményt rejt el a közönség, a műtörténészek elől.

Ez a tegnapi napon derült ki, amikor a templomot néhány napja restauráló *dr. Dénes Jenő* festőművész, a Képzőművészeti Főiskola tanára és két társa — Bozsó Pál és Lente István — eltávolították a Falconelli képet azzal a szándékkal, hogy a közel két évszázados portól, s egyéb szennyeződéstől lemossák. Legnagyobb csodálatukra a mélyedésben gyönyörű színekkel, de megrongálva — mésszel lefröcskölve, kilukasztva — egy, a templommal körülbelül egyidős falfestményt találtak.

— A kép Krisztus mennybemenetelét ábrázolja, hűen a falfestészet hagyományaihoz, törvényeihez. A kép nagyon szép színekkel, „szellősen" készült. Különösen jó Krisztus alakja. Meggyőződésem, hogy ezzel a képpel sokat gazdagodott a magyarországi barokk műkincsállomány — mondja dr. Dénes Jenő.

Annak az eldöntése, hogy ki készítette a freskót, mikor, és hogy miért tették elé mégis a Falconelli képet — a műtörténészekre vár. A felfedezés mindenesetre képzőművészeti, műtörténeti szenzáció, elsősorban azért, mert az Alföldön igen ritka a barokk falfestmény. Előzetes elképzelések szerint a képet restaurálják, s a korábbi Falconelli oltárképet pedig a Nagytemplom előterében helyezik el.

G. S.

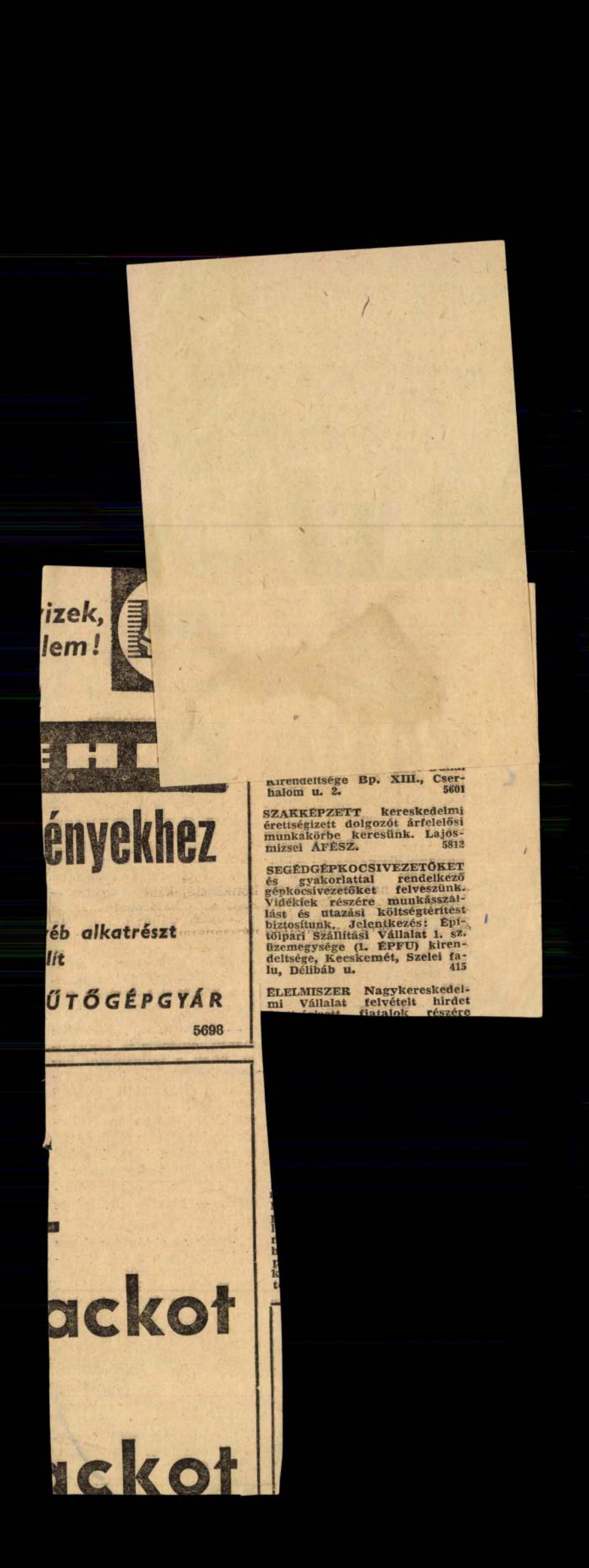

izek,
lem!

énvekhez

éb alkatrészt
lít

ŰTŐGÉPGYÁR

5698

ackot

ackot

kirendeltsége Bp. XIII., Cserhalom u. 2. 5601

SZAKKÉPZETT kereskedelmi érettségizett dolgozót árfelelősi munkakörbe keresünk. Lajosmizsei ÁFÉSZ. 5812

SEGÉDGÉPKOCSIVEZETŐKET és gyakorlattal rendelkező gépkocsivezetőket felveszünk. Vidékiek részére munkásszállást és utazási költségtérítést biztosítunk. Jelentkezés: Építőipari Szállítási Vállalat 1. sz. üzemegysége (I. ÉPFU) kirendeltsége, Kecskemét, Szelei falu, Délibáb u. 415

ELELMISZER Nagykereskedelmi Vállalat felvételt hirdet fiatalok részére

Dénes Judit

Patakí János festőművész tárlata a Miskolci Galériában tekinthető meg, melyet Bozsva Árpádné és Dénes Judit rendezett.

Déli Hírlap, 1982. szept. 17.

Deines Judit

Lengyelországban festett, s igen erdekes szineket felvonultató kis festményével vett részt a Derkovits Gyula Művelődési Központ képzőművész körének kiállitásán.

A. mester és tanítványai

Észak-Magyarország 1973/283 Vold

Dénes Judit festő

Leninvárosban, a Derkovits Gyula Művelődési Központ képzőművész köre groupke-kiállítása nov. második felében megnyílt, melyen Lengyelországban festett kis festménye szerepel.

Északmagyarország, 1973. dec. 4.

Dénes József, MDK

legjobb munkáit küldte a tárlatra.

Nagy Tibor: Zuglói művészek.-Kis Ujság. 1945.VII. 25.
XIV. Thömöly ut. 8c. MDPrendezésében. Csop.kiáll.

DÉNES Károly
Zilah, 1944. június 10.–Sepsiszentgyörgy, 1986. október 23.
Tképz. Főisk. Iaşi, grafikus

Banner Erdély

a kereszténység által k
mében a földi hatalmat
szállt. Ha szülőhazájá
ház egy nagy teológussa
egy igazi apostollal sz

Részlet Szent Gellé

"Noé bárkája allego
Egyházat jelenti, amel
nak jók és rosszak. Va
vallást, de kevesen ho
és szakadék, és ezekbe
kérdezik: kié vagy? mi
Ha azonban az evangéli

Dénes Lajos.

Helikon név alatt kiállitó helyiséget nyit a müvészeknek melynek ő volt egyik vezetője 1922-ben.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

Pedagógus képzőművészek alkotásai a megyeszékhelyi helyőrségi klubban

A zalaegerszegi helyőrségi klubban Varga Zoltán, a megyei tanács művelődésügyi osztályvezetőhelyettese nyitotta meg Vas és Zala megye pedagógusainak a kőszegi alkotó-telepen készült műveikből összeállított kiállítást. Több mint százhúsz képből válogatta ki a zsüri azt az ötvenhármat, amelyek méltóképpen bizonyítják, hogy az amatőrképzőművészek is képesek elérni azt a művészi szintet, amelyet a hivatásos, kortárs képzőművészek legjobbjai határoznak meg. A rendező szervek jutalomban részesítik a kiállítás legjobbjait, Vas megyéből Dénes Lajos, Hatos Csaba, Simon János, Zalából pedig Bedő Sándor, dr. Horváth Miklósné és Pasqualetti Antalné munkáit.

Részlet a pedagógus képzőművészek kiállításáról

Kalai Hírlap, 1975, okt. 14.

A megyei labdarúgó-bajnokság szombaton és vasárnap lezajlott 8 mérkőzésén összesen 51-szer rezdültek meg a hálók. A legeredményesebb csapatnak a Katona SE bizonyult, 12 góllal, de a Z. Építők és a Zalalövői TK játékosai is kitettek magukért, 8-szor voltak eredményesek.

Eredmények:

Zalaszentgróti Spartacus—Tótszentmárton 3:0 (2:0)

Zalaszentgrót, 600 néző. Jv.: Bognár.

A hazai csapat mérsékelt teljesítménnyel nyert.

Góllövők: Dervalics (2), Fábián.

Jók: Béres, Zabb, Dervalics, illetve Rodek, Millei és Vlasics.

Ifjúsági: **Zalaszentgrót—Tótszentmárton 1:0.**

Katona SE—N. Alkotmány TSZ 12:0 (5:0)

Zalaegerszeg, 100 néző. Jv.: Horváth J.

Elemében volt a Katona SE: tetszés szerint rúgta góljait, igaz, a kanizsaiak rendkívül gyengén játszottak.

Góllövők: Fábos (5, egyet 11-esből), Koltai 4, Horváth, Csonka, Hozbor.

Jók: Horváth, Fábos, Csepregi, Stibor. A kanizsai csapatból senki sem dicsérhető.

Z. Építők—N. Volán-Dózsa 8:2 (4:2)

Zalaegerszeg, jv.: Babos.

Az egerszegiek a nyolc gólon kívül még számos gólhelyzetet is kidolgoztak, de azokat értékesíteni nem tudták.

Góllövők: Péterfi 2 (egyet 11-esből), Pogács 2, Péter 2, Rózsás, Szabó, illetve Szabadi, Kun.

Jók: Pogács, Péter, Bólya. Az N. Volán-Dózsából átlagon felüli teljesítményt senki sem nyújtott.

Ifjúsági: **Z. Építők—N. Volán-Dózsa 2:2.**

Thury SE—Pacsa 4:0 (4:0)

Nagykanizsa, Thury pálya, 150 néző. Jv.: Horváth.

Kitűnő első félidő után lefékezett a listavezető.

Góllövők: Fischer (2), Németh, Molnár.

Jók: Koltai, Horváth J., Fischer, Molnár, Méhes, Szladovics.

Ifjúsági: **N. Olajbányász SE—Pacsa 7:0.**

Zalalövői TK—Lenti TE 8:1 (3:1)

Zalalövő, 300 néző. Jv.: Gombos. A hazaiak remekeltek.

Góllövők: Hári (6), Hoszbor II., Kovács II., ill. Zsuppány.

Jók: Hári (a mezőny legjobbja), Kovács II., Jánoki, Hoszbor II., ill. Zsuppány.

Ifjúsági: **Zalalövő—Lenti 3:3.**

Olajmunkás SE—MÁV NTE 2:2 (2:0)

Lovászi, 100 néző. Jv.: Gáspár.

A tartalékos hazaiak a második félidőre elfáradtak.

Góllövők: Takács, Németh, ill. Böröcz, Horváth.

Jók: Orvos, Iványi, ill. Böröcz, Horváth.

Ifjúsági: **MÁV NTE—Olajmunkás SE 3:0.**

Z. Volán MEDOSZ TE—Zalaszentbalázs 3:1 (1:0)

Andráshida, 100 néző. Jv.: Farkas.

Alacsony színvonalú mérkőzés.

Góllövők: Horváth J. (2), Hamar, illetve Horváth.

Ifjúsági: **Z. Volán MTE—Zalaszentbalázs 1:0.**

A Bottyán SE és a Letenyei MEDOSZ Lentiben lejátszott találkozójának, sajnos, csak a végeredményét tudjuk közölni. **A Bottyán SE 3:2 (3:1) arányban győzött.**

A megyei bajnokság állása

1.	Thury SE	9	6	3	—	38- 7	15
2.	Zgróti Spart.	9	7	1	1	20-10	15
3.	MÁV NTE	9	7	—	2	33-10	13
4.	Zalalövő	9	5	3	1	28-11	13
5.	ZVMTE	9	6	1	2	29-16	13
6.	Z. Építők	9	5	2	2	26-19	12
7.	Olajm. SE	9	3	3	3	21-15	9
8.	Katona SE	9	4	1	4	23-22	9
9.	Letenye	9	2	4	3	11-16	8
10.	Lenti TE	9	3	1	5	12-20	7
11.	Pacsa	9	2	3	4	10-20	7
12.	Bottyán SE	9	3	—	6	19-27	6
13.	Tótszentmárt.	9	2	2	5	14-27	6
14.	N. Volán-D.	9	2	2	5	13-33	6
15.	N. Alkotmány	9	1	2	6	8-28	4
16.	Zalaszentbal.	9	—	1	8	7-37	1

Dénes Lajos Szilveszter, rajztanár, amatőr festő

Szombathelyen, a Megyei Műv. és Ifj. Központ galériájában látható a vasi amatőr-művészek kiállítása. — A celldömölki Molnár Dezső, Dénes Lajos Szilveszter és Nagy István már többször bizonyították, hogy rajztanárnál nem rilka a tájképfestészet iránti vonzalom.

Budai Rózsa: az amatőrség határain belül és Vívül.
Vas Népe, 1983. szept. 25.

Dénes L. Szilveszter rajztanár

Celldömölkön megnyílt Zala és Vas. – i rajztanárok munkáiból. – a művész nevével a szombathelyi Tavaszi tárlaton több ízben találkoztunk. – „Öreg néni, öreg ház", – „Templomsarok" c. gonache-tempera képei (említve)

–szentai–: Zala, Vas rajztanárainak kiállítása Celldömölkön.

Vas Népe, 1975. nov. 6.

MDK.

Dénes László

„Hegyoldal" igen ügyes.

Szépmüv. 1944. 1. sz. 27. l.: Rónay Kármér.

Képzőmüv. Főisk. kiáll.

Dénes Loránd

Hotel Volga, Budapest. - Építész Finta József, belsőépítész Király László, munkatársak Dávid László, Hrecska József és Z.Havas Anikó, statikus Dénes Loránd. - Ism.

Magy.Ép.Ip.1972.1.sz.

8-11.1.

Dénes Lóránd

P.J.: Hotel Volga, Bp. IV. Lózsa György út. - Építész Finta József, belsőépítész Király László, statikus Dénes Lóránd, építész munkatársak Hrecska József, Z.Havas Anikó, Dávid László. Falképek: Ágotha Margit, Rékassy ~~Csaba~~ Csaba. - Ismertetés.

Magy.Ép.mUv.1972.6.sz.14-21.1.

Dénes Lóránt, statikus tervező

Megyei Könyvtár, Salgótarján. Építész: Finta József, Szuzogi György és Pauline Pál, (Lusztorv.)

Belőépítész tervező: Árkai Ágnes.

Statikus tervezők: Dénes Lóránt,
Brüller Józsefné.

Magyar Építőművészet, 1988., 4-5., 74-old.

Dénes Lóránd építész

M.D.K.

Az exportképes hétvégi ház tervpályázaton díjazva

III. díj

Társtervező: Szemerédi Magda, Zoltán László

Magyar Építőművészet 1967/4. 5.l.

Dénes Ióránt épitész M.D.K.

Kohóhab salak, nagyblokkos 38 lakásos kisérleti lakóház. Dp. Ujvidék tér

Társte vező:Cserba Dezső és Szabados Lajos

Kisérleti lakóházak Debrecenben, Szegeden és Budape

Magyar Nemzet 1963. december 14. 3.1. te

Jénes Lóránt épitész M.D.K.

Perlit réteggel szigetelt beton panelekből épült 4 szintes lakóház Debrecenben

Társtervező: Tordás Tibor és Árkai István

Kisérleti lakóházak Debrecenben, Szegeden és Budape
Magyar Nemzet 1963. december 14. 3.1. te

Dénes Mihály

rézm.

Patáky 1951

56, 100. l.

MAGYAR KIR. VALLÁS ÉS
KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTER

52565/909.szám.

A Müemlékek Országos Bizot ságának, mult hó 26.-án 132.sz.alat kelt fölterjesztésére, tudomása végett kiadom.

Budapest, 1909. május hó 4.

A miniszter meghagyásából:

K. Lipnich El.

Dénes Mihály

asztalos

Kapiból, 1814

Dénes Mihály, asztalos, Kapiból (Sáros m.), 1814-ben a rézmetszők vasárnapi tanfolyamát látogatta.

Lásd Fleischer Béla 36. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási
vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

MDK

Dénes Miklós

Művével résztvett a kiállitáson.

KmTárs. 1943. márc. - ápr. tav. kiáll.
Kiállitó művészek névsora. 24.lap

Dénes Miklós

MDK

Madonna, fa

Mücsarnok 1943 tavaszi kiállitás

Ø Dénes W.

festő

l.

Törös Nagy Körös

Néprom. Kiáll.

kat.

~~Pipák, magyar VII. 248~~

— ~~török VII. 248.~~

Dénes Rezső

párisi pasztelljei kedvesek, színesek, frissek. Némelyik darab szinte megkövesítően francia.

Él festő és egy szobája az Ernst-múzeumban.

Est, 931. X. 31.

16. Szigeti városrész — 9—10. sz. lakókörzetének beépítési terve
17. Szigeti városrész — városkép az Athynai utcai beépítéssel, háttérben a Makár-hegy
18. Szigeti városrész — városkép a József Attila utcai 10 emeletes házak egyikéről
19. Szigeti városrész — panoráma, háttérben a Műszaki Főiskola és a Kodály Zoltán úti beépítés
20. Szigeti városrész — tömbbelső képe a „K_1"-jelű 10 emeletes épületek sorával
21. Szigeti városrész — tömbbelső képe előtérben az óvoda—bölcsőde pavilon épületegyüttese
22. Szigeti városrész — tömbbelső képe előtérben általános iskola, bölcsőde az 5 és 10 lakószintes házaktól övezve
23. Megyeri-Kertváros: beépítési terve
24—25. Havihegy részletes rendezési terve

Légifotó: **Ditzendy A.** VÍZIG — PÉCS, Inf. Dok. Csop.

Fotó: **Palotás Attila**
Szász János dr.

Tisztelettel és szeretettel
Dénesi Ödön

Felelős kiadó: Füzér István PTV
73-1575 Pécsi Szikra Nyomda

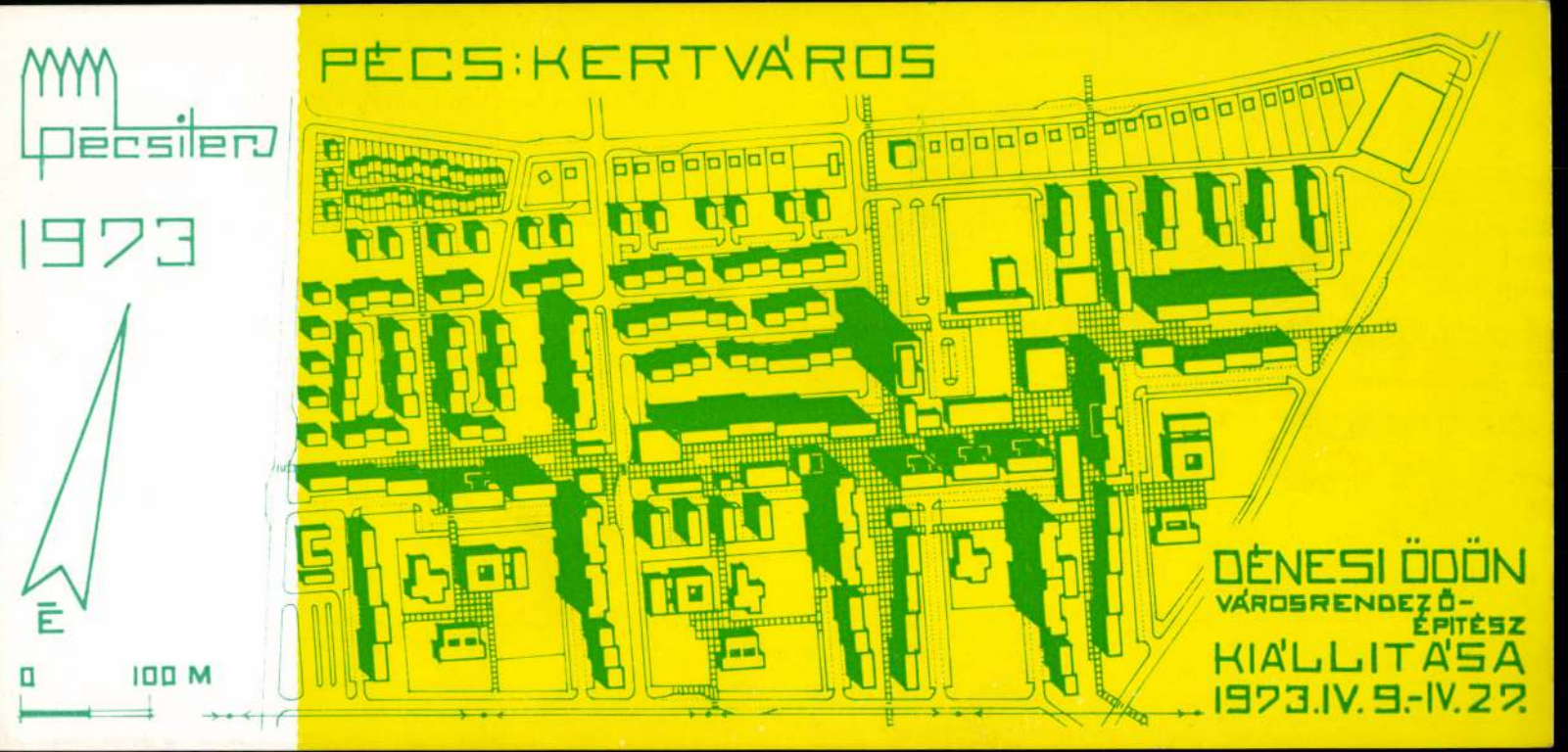

A HAZAFIAS NÉPFRONT PÉCS VÁROSI BIZOTTSÁGA
A PÉCSI VÁROSI TANÁCS MŰVELŐDÉSI OSZTÁLYA
AZ SZMT KÖZPONTI KÖNYVTÁRA MEGHÍVJA ÖNT
1973. április 9-én 17 órára a
PÉCSI KISGALÉRIÁBA:
(Hírlapolvasó, Pécs, Színház tér 1.)

DÉNESI ÖDÖN

YBL-díjas, városrendező-építész

KIÁLLÍTÁSÁRA

A kiállítást megnyitja: TILLAI ERNŐ Ybl-díjas építész

A kiállításon bemutatott tervek, makettek és a már megvalósult városképi együttesek légi, valamint földi fotói — negyedszázados városépítészi tevékenységéből — PÉCS-re vonatkozó munkásságát összegezik.

Bemutatásra kerül továbbá néhány díjnyertes, illetve megvételben részesült városrendezési pályaművének modellje.

1965. PÉCS: városközpont (II. díj)
1966. DEBRECEN: városközpont (III. díj)
1967. SZEGED: nyugati városrész (kiemelt megvétel)
1968. KAPOSVÁR: városközpont (megosztott I. díj)
1969. ÚJPEST: városközpont (megvétel)
1971. GYÖR: „Kun Béla" lakótelep (megvétel)

A városrendezési elképzeléseket realizáló építész munkatársak:

ÁLTALÁNOS ÉPÜLETTERVEZŐ VÁLLALAT (Budapest) (1955-től 1966-ig)

Fodor László — Ybl-díjas

Bölöny Árpád
Cser István
Fülöp Dezső
Gádoros Lajos — Ybl-díjas
Kerekes István
Kun Attila — Ybl-díjas
Legány Zoltán — Ybl-díjas
ifj. Módos Ferenc

PÉCSI TERVEZŐ VÁLLALAT (1961-től napjainkig)

Tillai Ernő — Ybl-díjas

Bachman Zoltán
Buvári Margit
Erdélyi Zoltán — Ybl-díjas
Gettó József
Kiss Tibor
Köves Emil — Ybl-díjas
Nyári József
Pálffy Miklósné
Szigetvári János
Szőke Gyula
Váradi Gézáné

Kivitelező: Baranya megyei Állami Építőipari Vállalat — PÉCS 1955. óta folyamatosan

MODELL: **Wéber János**
1. URÁNVÁROS—MAKÁROLDAL—SZIGETI VÁROSRÉSZ
2. MEGYERI-KERTVÁROS (a végleges 1972. XII-i beépítési terv)

TERVEK — VÁROSKÉPI EGYÜTTESEK FOTÓI

1. Uránváros (Ujmecsekalja) beépítési terve
2. Uránváros — légifelvétel északnyugat felől
3. Uránváros — légifelvétel délnyugat felől
4. Uránváros — panoráma a Fenyves szállótól
5. Uránváros — főútvonal képe nyugat felől
6. Uránváros — főtér a „MECSEK" áruházzal és a magasházzal
7. Uránváros — panoráma a magasházból: háttérben a Jakab-hegy
8. Uránváros — panoráma a magasházból: Ybl M. utca: háttérben a Makár-hegy
9. Uránváros — panoráma a magasházból: háttérben a Mecsek a Misina-tetői tv-toronnyal
10. Uránváros — panoráma a magasházból: az új és a történelmi városkép együtt
11. Uránváros — panoráma és tervezett városszíluett a Tüzér utcai 10 emeletes lakóépületből
12. Uránváros — panoráma a Tüzér utcai 10 emeletes épületből a Bolgárkert irányába
13. Uránváros — panoráma a Tüzér utcai 10 emeletes épületből a Makár-hegy felé
14. Uránváros — légifelvétel a városrész keleti, vagyis Tüzér utcai lakótömbjeiről
15. Uránváros — bolgárkerti városkép, háttérben: az Ürögi-völgy

Dénes Rudolf

nyugtalan, türelmetlen, egyedül a kinekben jut el valamivel zavartalanabb harmóniáig.

(b. m.) Csoportkiállítás az Ernst Múzeumban
E. K. 931. X vége, XI. eleje.

Dános Rudolf

Párisból jött vissza. Parafelljeiben találja meg a maga ötletes és derűs mondanivalóit.

(Gy. T.): Ernst Museum

8. d. u. 931. XI. 3.

D. Déncs Rudolf

a magyarkerü csoportkiállitás egyik résztvevője.

Az Ernst-muzeum csoportkiállitása

P. H. 931. XI. 12.

Dénes Rudolf MDK

Párisi park, pasztell

Mücsarnok 1932 Budapest közönségének képzőművészeti gyüjteményéből rendezett kiállitás

Dénes Rudolf MDK

Virágcsendélet, olf.

Mücsarnok 1932.Budapest közönségének képzőművészeti anyagából rendezett kiállitás

Dénes Rudolf

Kiállít

8.ó.U. 932. IX. 4.

Központ-ban (Budapest, XIV. Dózsa G
Megrendelés esetén az összeg MNB
ciós Központ számlaszámára utaland
tán juttatjuk el T. Cimhez.

Sajtó alatt:

Évkönyvünk 1959-es kötete.

A forráskiadvány-sorozatból

mely a terület épitészeti állagának a

Dénes Rudolf

Kiállít

P. H. 932 IX. 4.

zpont meginditotta rotaprintes for-

köteteként a

pzőművészeti Élete"

mely a Közoktatásügyi Népbiztosság

a Budapesti Kir. Ügyészség 1919-es

kozó részét tartalmazza. Ára: 15.- Ft.

iadványai közül kapható

k 1954-55."

zpont évkönyve. Ára: 75.- Ft.

k 1956-58."

k a Művészettörténeti Dokumentációs

MDK

D.Dénes Rudolf, festö

Park részlet.
Szajna part. Olajf.
Biró Béláné arcmása.
Csendélet. Olajf.

Nemzeti Szalon.-Öszi Tárlat. 1933. szept. Kat.

Dénes Rudolf

Csendélet

Könyves Kálmán 104. Kiáll. 1920-35 évek.

MDK

Dénes Rúdolf
Pasztell

Ernst Muz. 138. kiáll. Munkácsy Céh V. kiáll.
1933. márc. 12 l.

Dénes Rudolf festi

A Szimyei Társaság X.ik kiállítása

Szabad Nép 1948 febr 25.–60

MDK

Dénes Rudolf

Pasztall

Munkácsy céh 5.kiáll. Ernst Muz. 138.kiáll.

1933. márc. 12 l.

Afutalai megerva

Dénes Rudolf

Jestő

laid

Diener Dénes R.

Dénes Sándor

Hozzál az alábbi tárlatot

N.N.: A fiatal orosházi festők tárlata lapunk szerkesztőségében

Békésmegyei Nyújság 1969 IV. 27

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1970 OKT 11

1021

Dénes Sándor — Anya

DÉNES SÁNDOR

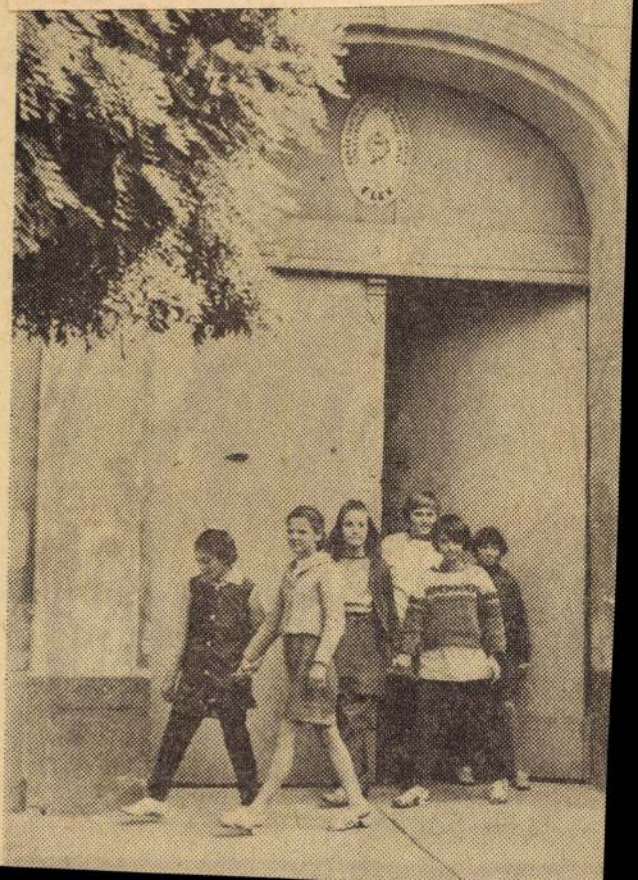

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba
1983 JUN 26

Dénes Sándor

1021

Dénes Sándor

Portré-vázlat

Nincs öttalálatos a lottón

A Sportfogadási és Lottóigazgatóság közlése szerint a 26. játékhéten öttalálatos szelvény nem érkezett. Négy találatot 64 fogadó ért el, nyereményük egyenként 55 202 forint. Három találata 5413 fogadónak volt, nyereményük egyenként 326 forint. A kéttalálatos szelvények száma 146 963, ezekre egyenként 15 forintot fizetnek. A nyereményösszegek a nyereményilleték levonása után értendők.

Helytörténészek Szarv

Szarvason, a Mezőgazdasági Technikumban július elsején kezdődik a Hazafias Népfront megyei Honismereti és Helytörténeti Bizottság, a megyei művelődési osztály, a megyei művelődési ház és a TIT Békés megyei Szervezete rendezésében a kétnapos helytörténész-tanácskozás. Részt vesznek a megye helytörténészei és a honismereti bizottság tagjai mellet Miskolc, Tatabán vár, Debrecen és küldöttei.

A kétnapos ta *Boruzs József* ka megye felszabad kutatások tükréb a Történelem Tu munkatársa a és a koalíció pr országon 1944—4 *Imre*, a szegedi A helytörténeti és feladatai, *dr.* Szarvasi Felsőfok gi Technikum Történeti kutatás rásban, a felszab dulójával kapcso *vász György* s munkásmozgalmi repe és megterv oktató-nevelő *Szabó Ferenc*, a Állami Levéltár helytörténeti ku nyei és feladata ben, valamint T Békés megyei H Helytörténeti Bi Felszabadulás é ló felkészülés m reti mozgalmába

A pamutszövőben összefogtak az emberek dolgozótársukért

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1972 APR 28

Dénes Sándor

1021

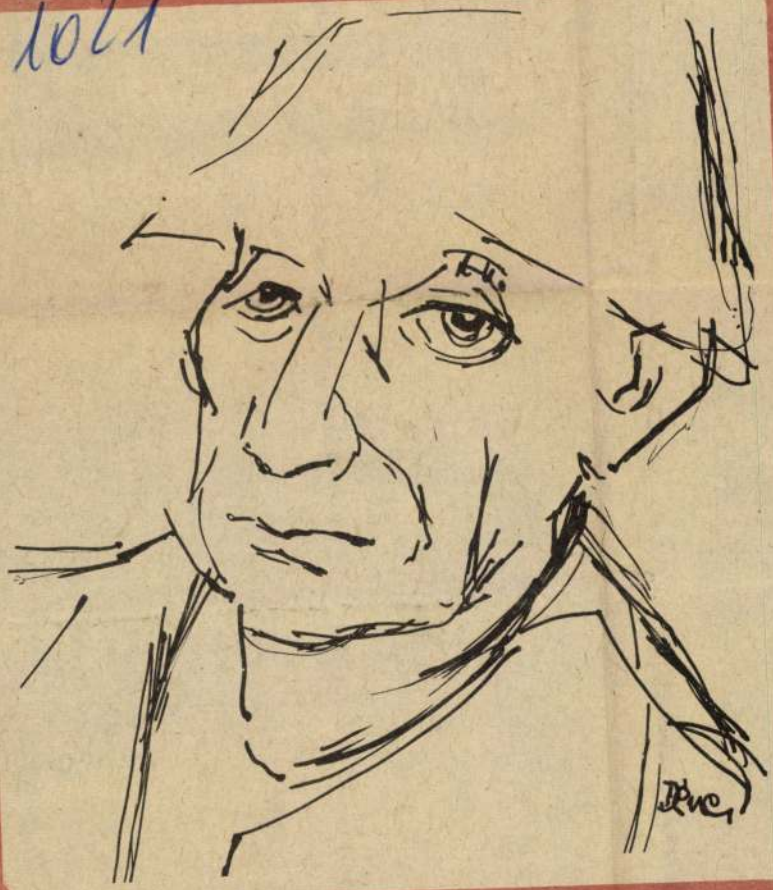

APÁM

DÉNES SÁNDOR RAJZA

BU
FESTÉK

ULTR
univerzális,
VALAMENNYI TEXT
KIVÁ
KÉZI ÉS GÉPI
GYÁRTJA

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1972 APR 23

1921
Dénes Sándor

Dénes Sándor

Utcarészlet

földbe! — Előfordult még, hogy Kiss részegen akart felülni felesége szolgálati motorjára. Róbert ezt meg akarta akadályozni. Dulakodás támadt, végül is a nevelőapát a két fiú fogta le.

Kissné 1971 márciusában a gyámhatósághoz fordult férje elleni panaszával. Az ügyből az lett, hogy Kiss kijelentette: ő ezek után nem törődik a fiúk nevelésével. Elhatározásának később is hangot adott. Így: — Én nem keresek senkinek a szájába. Amikor Róbert felvételire készült, előbb a postaforgalmira, majd a tiszthelyettesire, ezt mondogatta: — Hiába minden, belőled úgysem lesz semmi!

Szeptemberben Robi már hetekig nem aludt otthon. Kiss megfogta az ágyát és kitette az udvarra. Ha néha hazament a fiú, egy ágyban aludt öccsével, Zolival.

Vonatja háromnegyed kettőkor gördül ki a nagyállomásról. Ötven fillérje maradt, nincs hova mennie.

Hazafelé?..

(Folytatjuk)

meg. Vitázunk például arról, hogy ki és milyen formában vonhatja felelősségre azokat, akik nem veszik figyelembe a törvényt. A szarvasi KISZ-esek javasolták, hogy a társadalom nyújtson komolyabb segítséget a fiatalok lakásgondjainak megoldásához. Az orosházi járási bizottság az eddigi tapasztalatok alapján havonta egy alkalommal fogadóórát tart, ahol a fiatalok választ kapnak jogaikkal kapcsolatos kérdéseikre. Kedvező tapasztalatunk ezenkívül, hogy egyes városi tanácsok és járási hivatalok jelentősebb összeget terveztek az ifjúsági munka támogatására. Örömmel állapítjuk meg, hogy legtöbb állami, társadalmi szerv megfelelően fog-

A mai tizen
jének jobb
dóan kutatju
közöket és mó
ledkezünk mo
a fiatalok sze
mantikát, szü
motívumokra.
gyunk azzal,
számukra a
chanikusság,
gyelembe ve
amikor munk
és eszerint fo
szabadidős
kérjük és ig
től, pedagógu
dasági vezető
dolgoznunk,
jövő érdeke

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

Dénes Sándor

MAROS DÉNES

LABDA-KÖLCSÖNZÉS

DÉNES SÁNDOR RAJZA

is nehezen halad árral szemben. Ezer hárman nem is próbálkoztak vele. V tették magukat a folyóval, kievickéltek a partra, felfutottak ötven métert, újra leereszkedtek.

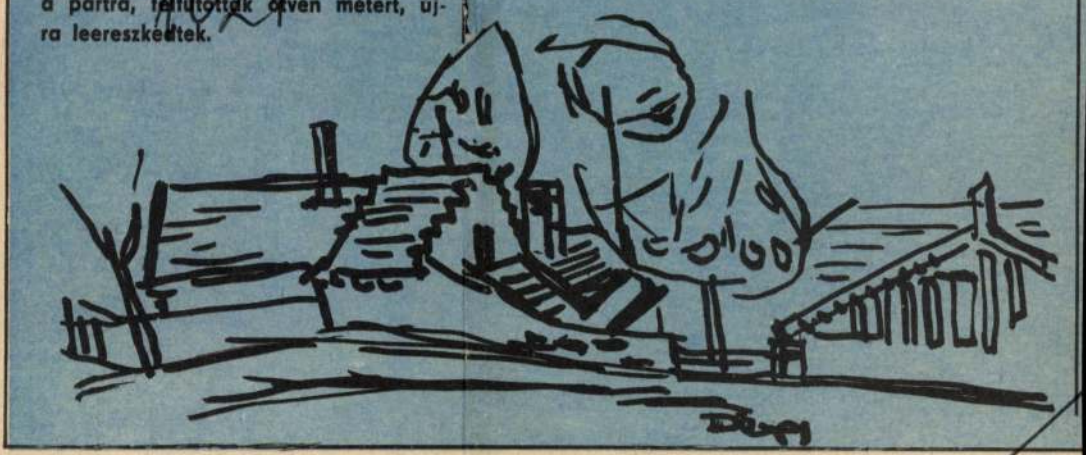

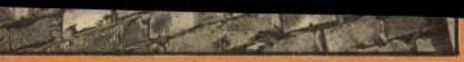

SEK SZORGALMASAN HÚZZÁK A FALAKAT

ezetékhálózat
iépítéséről és
is gondos-

falu közötti
területen, a

kisperbáli domboldalon épül az új falurész. A harántfalas, telepszerűen összefüggő blokkokban öt-öt lakás lesz. Mind 80 négyzetméter

masan húzz
és az „ellen
jó munká
Nem is leh
mert ellenő
dő tulajdon
nap minde
megfordul i
tetszik, ha r
gorú véleme

Bárány G
tossal és *Va*
találkoztunk.

OS BERUHÁZÁSOKAT A SZÖVETKEZET FIZETI

ünnepet ülünk azon a napon. Pedig ő nagyon megfontolt ember.

Az „elátkozott" tervező a fővárosból jár ki nap nap után. S mivel az elmúlt négy évben gyökeret vert a termelőszövetkezetben, ő maga is családostól költözik az első húsz lakás egyikébe.

N. S.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1969 MÁJ 11
1021

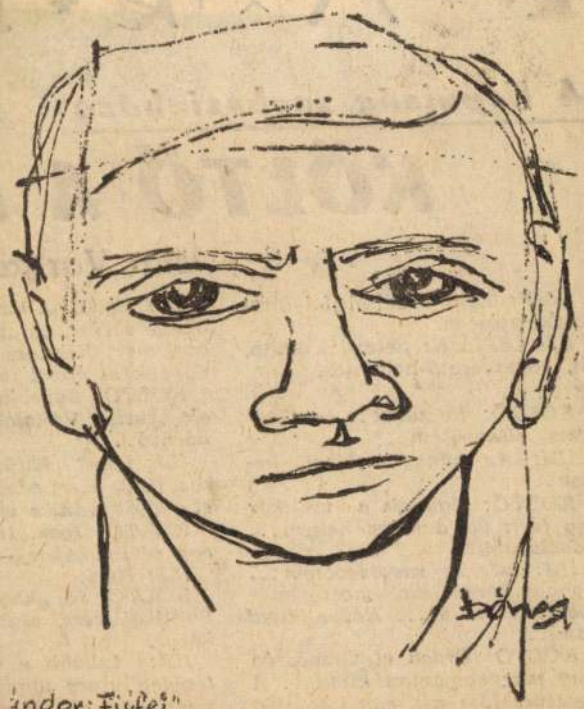

Dénes Sándor

Fiúfej

T * A

A Népújság zsebszínháza

KÖLTŐ A P

Írta: Varga I

SZÍN: Egy irodalmi folyóirat szerkesztősége.

SZEREPLŐK: Selezt, a költő, Ili, rovatvezető-helyettes.

***

KÖLTŐ: Bocsánat... azt hiszem, eltévedtem...

ILI: Az könnyen lehet, kérem...

KÖLTŐ: Ugyanis a múltkor egy férfi ült a maga helyén... Leváltották?

ILI: Ja? A rovatvezetőm... Dehogy kérem, csak most a másodállásában ül... Házon kívül van...

KÖLTŐ: Drága elvtársnő, én meg már magamon kívül... A rovatvezetője azt mondta: ma keressem fel... Én ugyanis... költő vagyok, és már fél éve vannak nála a verseim...

ILI: Aha... Hogy is hívják az elvtársat?

KÖLTŐ: Ez az kérem! Másnak, ilyen tehetséggel már az

tem a logikáját. Barát
benne s rám, az „ideg
hös, mert firtatom a
Egyébként mivel fogla

KÖLTŐ: Egyébként
olajkészítő Vállalatná
hőedző...

ILI: Igen? Kitűnő
zás. Ugye azért edzik a
el tudják adni a napo

KÖLTŐ: Igen. Írtar
egy verset. Akarja ha

ILI: Nem.

KÖLTŐ: Jó, akkor e
Politikai vers, abszolu
kai...

ILI: Inkább a ne
tényleg nincs időm..
miért nem akarja meg

KÖLTŐ: Mert nagy
napi... Ezzel is el ak
tárolni magam a nagy
Úgyszólván a mélyb
küldtek egyszer sze
mertté válni...

ILI: De hát ahhoz

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1969 JÚL.

Dénes Sándor

104

Dénes Sándor — Vázlat

1969. július 20.

Csabai születésű amerikai festőművész Békéscsabán

Jankai Tibor festőművészt, a Los Angelesi-i George Pepperdine College tanárát látja vendégül hétfőn este fél 8 órakor a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat békéscsabai szervezetének művészeti klubja.

A klubesten mutatják be a művész alkotásairól készített színes diaképeket is.

Pályaválasztási felvilágosító és tanácsadó munka

Az Országos Oktatási Tanács legutóbbi ülésének napirendjén szerepelt egyebek között a pályaválasztási tanácsadás helyzetével, az iskolai pályaválasztási munka továbbfejlesztésével foglalkozó előterjesztés. Ezzel kapcsolatban kért tájékoztatást az MTI munkatársa *dr. Bencédy Józseftől*, az Országos Oktatási Tanács titkárától, aki elmondotta:

Az egy évvel ezelőtti kormányhatározat nyomán a tanácsok munkaügyi, illetve művelődésügyi osztályain is megindult és mind hatékonyabb a pályaválasztási felvilágosító és tanácsadó tevékenység. A társadalmi erőket összefogó Országos Pályaválasztási Tanács és a szülők informáltsága, az üzemek és az iskolák közötti kapcsolat. Mindehhez figyelemre méltó segítséget nyújtott, hogy a Pályaválasztási Tájékoztató füzetek, szakmaismertető könyvek jelentek meg, iskolai filmek készültek, rendszeressé vált a tájékoztatás pályaválasztási kérdésekről a napilapokban és a pedagógiai szaksajtóban, a rádióban és a televízióban. Sokat fejlődött az iskolákban a pályaválasztási tanácsadó és felvilágosító munka, általánossá váltak e témával összefüggő osztályfőnöki órák, szülői értekezletek, ankétok, üzemlátogatások.

Tábor

Apró állomás
alig áll egy pe
mellett vörös
a cipőtalpak al
két pár cipőtal
szállunk le Ma
éppen csúcsforg
öregecske paras
a malomkerék-
áll és tanácstala

1972 AUG 28

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-728

Dénes Sándor festő

Magyar Hírlap

elővel megindul megyeszerte az őszi talaj-előkészítés és a második kaszálású szálastakarmányok betakarítása.

1024

FIATAL FESTŐK ALKOTÁSAIBÓL NYITOTTAK MEG vasárnap tárlatot Orosházán, a Szántó Kovács János Múzeumban. Dénes Sándor, Fekete János, Feldmann Tibor és Horváth János ifjú művészek 65 olajfestményét, linómetszetét, szén- és ceruzarajzát láthatják az érdeklődők. A fiatal alkotók munkásságát V. Kiss Margit művészettörténész méltatta.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1969 AUG 10

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

Dénes Sándor

Portré

letnek a Körösök
ségének területén

rehozzák az
pecsenyebá-
zását. Tár-
rvasi Állami
si tsz-ek hí-
özös vállal-
Szeghalmi
tejtársulást

szervezik az állami gazdaságok és tsz-ek részvételével. További kezdeményezés alatt áll Kétsoprony és Hunya összefogása sertéshizlalásra, ugyancsak sertéshizlalásra szeretne társulni a kondorosi Lenin és a Vörös Október Tsz.

A társa

A múlt hó
több bírósága í
dalmi tulajdon
lett.

Békéscsabán
tárgyalta Szabó

vállalkozás!

lóság áttekintésé
lehetősége

orozat első kötete: A Dél-Alföld a

összefüggé-
ó, s egyben
latokkal is
óság minél
hez egyre
özt igényel,
gépektől a
bekig, atla-
, 1967-ben
ág Nemzeti
ökben meg-
elismerést
a pedig —
lkozás első
ágyarország
ső, a Dél-

Kossuth-dí-
te alkotói
kult ter-

rendkívül fontos követelménynek a teljesülését, hogy a térképek elősegítsék a valóság áttekintését, a teljes kép kialakulását egy-egy témakörről.

Nehéz ízelítőt adni abból, mi mindent dolgoztak fel az alkotók. Nem kerülte el a figyelmüket a tervezési körzet egyetlen valamennyire is fontos jellemzője, fő vonása sem. Így — a többi között — a térkép világos nyelven ismerteti a Dél-Alföld elhelyezkedését, államigazgatási szerkezetét, a földtani képződmények, a hévizek elosztását, a napsugárzás változó erejét területrészenként, a talajvízforgalmat, a belvízlevezető csa-

tását latolgató t
vezető, a népmü
adatokat és je
tükrözik a jele
hetőséget adna
holnapután át
rűbb formálásá
a regionális atla
ban, hogy újsze
kutató, minden
ba vevő szemlé
gall, s ezzel —
tervezés nagyo
gét, mondhatni
gálja

Ami pedig kü
atlasz készítői
mikusan, több i

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Dénes Sándor festő

1971. DEC. 19

KÖRÖSTÁJ

KULTURALIS MELLEKLET

1021

A fiatal orosházi festők jubileumi tárlata

Az utóbbi időben, de különösen az idén sokat hallattak magukról a fiatal orosházi festők. Tárlatok, kiállítások követték egymást Orosházán és az ország más városaiban, amelyek közül a hevesi és a legutóbb Orosházán rendezett X. jubileumi kiállítás volt a legjelentősebb. *Dénes Sándor, Fekete János, Feldmann Tibor* és *Horváth János* a korábbi

Feldmann József **Van Gogh**

nál is színvonalasabb anyaggal jelentkezett a jubileum alkalmából. Csaknem száz képet állítottak ki, amit több mint másfélezren tekintettek meg.

Figyelemmel kísérve munkájukat, megállapítható, hogy látásmódjuk évről évre bővül, témaválasztásuk gazdagabb, kifejezési eszközeik letisztultak és egyre erőteljesebbek. Feldmann Tibor, akinek a portrék korábban is erősségei voltak, előbbre lépett a karakterábrázolásban. Valamennyi portréján az egyénire, az emberire törekszik, s gazdagodó mesterségbeli tudásával fejezi ezt ki. Örvendetes, hogy a korábbiakhoz képest — s ez valamennyükre elmondható — csökkent az önarcképek száma, helyükbe a sokszor talán nehezebb, de mindenképpen újat kereső és találó portrék kerültek. A lényeg ábrázolásához a legmegfelelőbb technikai eszközöket, színeket választja. Ez utóbbi jellemző csendéleteire is, amelyek egyszerűsége, tisztasága megkapó. Portréi közül különösen a *Szokolay Bálint, Éva* és *Bartók* tetszett.

Dénes Sándor képeire elsősorban a mondandók világos megfogalmazása, ennek kifejező ereje és a harmónia jellemző. Bizonyítja ezt néhány portréja —a már ismert *Ági*, a *Feleségem* — vagy a *Befőzés* című képei. Rá is hatott a más tájakról, emberekről szerzett benyomás, ami főleg a látásmód újszerűségében jelentkezik. Méginkább vonatkozik ez Fekete Jánosra, akinek a *Hevesi öregház*, a *Hevesi ház kúttal* című képe igazolja ezt. Grafikái közül a *Termékenység* és a *Törött fa* tetszett.

Horváth János minden eddiginél nagyobb anyaggal jelentkezett, olajképei, grafikái, kőfaragásai, rézdomborításai egyaránt gazdag tartalmat hordoznak, s mondanivalójának kifejezéséhez az erre legalkalmasabb anyagot használja. Ez mindaddig jó, amíg valamennyiben egyedit, sajátosat és lényegeset talál, s nem válik szertelenséggé. Ezen a kiállításon ez még nem volt tapasztalható, s ha kellő szigorral bánik témáival és anyagával, akkor a későbbiekben sem lesz az. Így egyaránt értékelhető a *Csendélet*, az *Orosházi este*, az *Apostol*, vagy a *Sirató* című képe, az *Álom* című grafikája, a *Dózsa* ikonja, vagy a *Radnóti* emlékére készített szárnyas oltár. Nemcsak számszerűségében, hanem az alkotások sokrétűségében, érdekes témaválasztásában és a világos kifejezésmódban is a kiállítás egyik meglepetése volt Horváth János.

Az elsőtől a mostani, X. jubileumi tárlatig megtett út a fiatalok tehetségét bizonyítja, amelyhez ha kellő művészi alázat, szerénység is párosul, a jövőben még magasabbra ívelhet pályájuk. Hírük már túljutott a város, a megye határain, felfigyeltek munkájukra, s ha ez nem elbizakodottságot, hanem további kitartást hoz, akkor bőségesen profitálhat ebből a megye képzőművészeti éle'e.

Seleszt Ferenc

ég más
d" fogalma

özség Örménykút

nezteni, hogy vi-
kor átmennek az
inkább arra,
ek és még a sö-
enek haza.

iak azonban eh-
zá és a legtöb-
is akarnak vál-
Főleg az idősebb
rtés- és marha-
mint a baromfi-
ól-évre jelentős
tesznek szert.
érzik magukat
e a fiatalok,
os iskola befe-
bb tanulnak és
n megismerked-
a tanyára már
k vissza. Ami-
ik rá, a község
építenek házat
máshová lakni.
sra, Kondorosra,
ahonnan sokan
dolgozni.

bad arra gondol-
vasi életnek ha-
d. Ha új házak
, a régiek csak
ek el. A szét-
nagy távolságok
ltséges feladat
etelik a községi

vezetőivel
ról

Andrással, a
úcsvezetőségének
ák Mihály ta-
s Gábor Mihály
zélgetek a köz-
A legfontosabb-
fúrását tartják,

— Kellene posta — ami most a tanácsháza egyik szobájában van rendes egészségház, takarmánytápkiadó telep és még valami: temető meg ravatalozó.

Kellene még két tanterem

Sürgető az iskola körzetesítése is, de erről már Dankó Ervin igazgatóval beszélgetünk. Először is örömmel újságolja, hogy a napközi otthon már megépült, a jövő év januárjában nyitják meg. Ezzel lehetővé válik, hogy az úgynevezett Maginyecz-iskola felső tagozatú tanulói a központi iskolába kerüljenek. Kellene azonban még két tanterem.

— A megoldás? — kérdezem.

— A községi tanács már előzőleg építtetett egy tantermet, műhelyt és a napközi otthon létrehozásának a költségeit is vállalta. A két új tanterem építéséhez a megyei tanács nevelődési osztályától várunk segítséget. Ilyen költség meghaladja egy 1396 lakosú kisközség anyagi erejét.

Azt hiszem, így igaz ez. A gyerekek tanításának és nevelésének a feltételeit pedig itt is éppen úgy meg kell teremteni, mint máshol, ami egyébként nem rossz befektetés. Ennek bizonyítására idézem Abonyi Jánosné pedagógus szavait:

— Nagyon szívesen tanítok Örménykúton. Bámulatos, hogy a szülők menyire törődnek a gyerekekkel. Érdeklődnek a tanulmányi előmenetelük iránt, rdést megbeszélnek meg lehet nézni, ri-osan, szépen öltözte-

csi elismerés a szü-igazgató részéről sem Sőt, legutóbb a három rtó szakfelügyelet is kelte a tantestület

jut
ázásra is

dok túlnyomórészt a
és az állami gazda-
ek. A két tsz megkö-
zonos területen, 2500—
szántóterületen gaz-
A Petőfi Tsz megbí-
ronómusa Gyuricza
tavaly került ebbe a
e. Az elnö knyugdíj-
tódia Tóth István fő-
lett.

bizonyított először. Az
k jók voltak: búzából
4 kiló, kukoricából
orzsoltra átszámítva)
5 kiló holdankénti át-
ért el a szövetkezet,
kordnak számít.

Zoltán a sikert a ve-
szhangjának és a ta-
lmának tulajdonítja.
t külön is dicséret il-
sorban Nyemcsok Pál
esztő brigádvezető
Pál technikus, a gép-
ely vezetője. Mind-
apokban kapták meg
ság Kiváló Dolgozó-
5 jelvényt.

ény alapján a tava-
lesz a tagok jövedel-

ek
yulán

szakszervezete ne-
ják az ajándékokat.
Általános Iskola, va-
omán nyelvű általá-
úttörői vers- s
kal köszöntik a
ermeket.

sával épül egy sertéskombinát. Sok pénzt elvisz. Az idei eredményből már előre vásároltunk egy lánctalpas szovjet rizskombájnt, amit ki is használtunk. Betakarítottunk vele 240 hold gabonát, 130 hold saját és az állami gazdaságnak bérmunkában 100 hold rizst. Ment, mint az álom. Ajánlom mindenkinek.

— Jut pénz másra is?

— Igen. Vásárolunk egy önjáró gabonaszárítórostát, a kukorica gépi műveléséhez és betakarításához növényvédő és kukorica csőtörő gépet, sőt kukorica vetőgépet is. A takarmány — főként a kukorica — termesztést kell elsősorban növelnünk. Sokat fog jelenteni a Tisza II. vízlépcső. Ha idejut a víz, 620 hold válik öntözhetővé.

Ebédidő a gépműhelyben

A Béke Tsz gépjavító műhelyében éppen ebédidőt tartanak. Étkezőhelyiségül a villanyszerelő műhely szolgál, ami éppenséggel nem mondható sem kényelmesnek, sem higiénikusnak. Pedig ahogy megtudom — van étkezde, csak nincs benne sem asztal, sem szék, sem kályha. A kis villanyszerelő műhely az egyetlen meleg hely az egész épületben, ahol most vagy nyolcan szoronganak.

Mondják is az emberek: — Bezzeg a tsz-irodákban van bútor meg olajkályha is.

— Néhány mázsa búza árából itt is be lehetne rendezkedni. Mennyi volt a holdankénti átlagtermésük? — kérdezem.

Bakulya Pál majorgazda csak ennyit válaszol:

— Menjen az irodába, ott majd megmondják.

— Talán titok?

— Nem a mi dolgunk a tájékoztatás.

Hát jó, beszéljünk másról. Például arról, hogy mik még a gondok, bajok. Egy kis szünet után Gyuris János szólal meg elsőként:

— Én három éve kerültem ide az állami gazdaságból. Most is furcsának tartom, hogy a tsz-ben nincs szakszervezet. Kihez fordulhatunk ilyen ügyekben is, mint az étkezde berendezése?

Ladnyik György a műhelyvezető helyettese folytatja:

— Régen kérjük, hogy havonta tartsunk műhelygyűlést, amelyen vegyen részt a vezetők közül is valaki. Ebben az évben egyszer volt gyűlés, akkor is a bérről vitatkoztunk. Hát miért nem folytatunk eszmecserét a termelésről? Megkérdezhetné tőlünk, hogyan lehetne jobban, eredményesebben dolgozni.

Ilyen és hasonló kérdések kerülnek még szóba, amelyek nem valami kellemes benyomást keltenek. Az udvaron óriási a sár és a műhely rendjét, tisztaságát sem lehetne jó példának állítani. Nem ártana rendet teremteni.

Nem megvalósíthatatlan igények

A község központja kezd egyre szebbé és népesebbé válni. Most is van egy-két épülő ház, s ha elegendő lenne az építőanyag, talán többen jönnének ide lakni a tanyákról. Előbb-utóbb mégis csak mindenkinek igénye lesz villanyra, fürdőszobás lakásra, jó útra, szép üzletre és talán az emberek közelségére is.

A község vezetői a jövőt is igyekeznek alakítani, amikor a gondok megoldását keresik. És nem támasztanak olyan igényeket a társadalommal szemben, amelyek megvalósíthatatlanok.

Pásztor Béla

Dénes Sándor, grafikus

Görbe utca
repr.

Magyar Ifjúság, 1970. VII. 3. 14. l.

Dénes Sándor festőművész

Hevesen, a Járási Művelődési Központban öt festőművész kiállítása nyílt meg, melyen művei szerepettek.

(maldvay): Szüreti felvonulás, képzőművészeti kiállítás, a dél-hevesi napokon.

Hajdú-Bihari Napló, 1971. szept. 15.

Dénes Sándor

Műveivel szerepel az
oroszházi fiatal festők kiállítá-
tán Gádoroson

Mépszava 1971 július 6
2. old

Démes Sándor festő

Szerepel a Fiatal Orosházi Festők

miniatűr tárlatán

Békés megyei Népújság 1969 IV. 29

Dénes Sándor Portré

Dénes Sándor

Békés megyei
Hétnyság
1969 VIII. 20

Nagy kék szeme és szőke haja van, azt mondja, traktoros leszek egyszer. „Ahhoz tanulni is sokat kell", mondja az édesanyja, aki megállíthatatlan optimizmussal rakja egymás után a mondatokat, nincs olyan téma, amiről ne tudna hosszasan beszélni, „de nem tanul rendesen, hiába nógatjuk". Gábort csak a fényképezőgép érdekli, mással nem foglalkozik.

Szóval itt van a sarkon az iskola. Az udvarán kovácsműhely, valamikor, három vagy négy éve az iskola fáskamrája volt. Most Kovács Bálint kovács (nomen est omen!) benne a főnök, a segéd és a kisinas is, bár egy tízéves forma gyerkőc nagy kovácskötényben ott szorgoskodik körülötte. „Nem kisinas ez, hanem az unokám", nevet a gyerekre és megsimogatja a haját. „Itt nyaral, a szülei dunántúliak. Mármint a lányom, meg a vejem."

Bent a műhelyben az égő faszén szaga behatol mindenhová. A kohóban most csak pislákol a tűz, de ha a mester megmozgatja a bőrfujtatót, felizzik a szén és benne a vas is, világospirosra. Aztán cseng az üllő, a másfél kilós kovácskalapács hasznos formába kényszeríti a hűlő anyagot. „A bognárság után ez a legnehezebb mesterség, kimutatták. Nap-

Aztán kezet rázunk, n
na tekintetét mosolyo
utánunk. Nyugodt, kedv
Erős ember. Nomen est

Maradjon min
a régiben?

Ködfüst kavarog a t
cok felett. Szürke fell
nek mélyrepülésbe, pu
ikkel harapnak a hepe
sáppadt növényzetébe.
fedelű tanyák gerinc
Kurta rohamokkal
lendül a szél. Öreg ház
falain salétrom-kiütése
dübörgés. Ólom fényű,
karcsú víztorony. Külö
raszt.

„Víz, ez az átkozott
vidéknek gazdagságot
zöld réteket, sűrű gal
nálunk meg pusztít. Sz
minden, szegény a fö
milyenek legyenek
élők?" Gergely Sándor,
ségvezető kesernyés
talán nem is a krónikás
Szemle a határ, a gazd
gabonatábla-torzó felett
újra, naponta látni a n
tathatatlant és sziszifusz
val minden újabb napp

MDK.

Dénes Sándor

Orosházi kiállitásának kritikája

Békésmegyei Népujság 1965.IV.8.

lap -

MDK.

Dénes Sándor

Kiállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1965 juli.4.lap -

M.D.K.

Dénes Sándor, grafikus

női fejet ábrázoló tus-
rajzát körli a lap:

ALFÖLD, Debrecen, 1967. XVIII. évf. 2. sz. 5. old.

Dénes Sándor festő

Szerepel az orosházi múzeumban
a helyi művészek kiállításán

Tiszatáj 1966 IX. n. 784 old

Dénes Sándor

Portré (rajz)

Tinatáp 1966 VII n. 518 old.

Dénes Sándor

Rajz szepró

Tiszatáj 1966 XII n. 985 old.

Ódnes Sándor, grafikus

Határ

repr.

Magyar Ifjúság, 1967. XII. 22. 9. l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

Dénes Sándor
1966 DEC

1021

Dénes Sándor rajza

TARNAI LÁSZLÓ

ELŐRE JELZ

Ma este hatalmas lángoszlop
gyújtotta meg a földszagú ház
Visszaverődtek
a harangok az előre jelzett pusztuláson
Tölcsér-bombák szaggatásai
éles kiáltozásba kezdtek az anyák ölén
a virágágyakon
és előre jelzett csend-morajlás érkezett
a tenger felől széllel és esővel
Csak az oroszlánarcú tükörben szeretkeztek
torz férfiakkal a kisebzett szájú lányok
a következő éjszaka árán
de már ma este
nem hozták világra gyermeküket
csak az oroszlánarcú tükörben szeretkeztek
amíg az előre jelzett csend-morajlás érkezett
a tenger felől széllel és esővel

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

MAGYAR IFJÚSÁG

1971 JÚN 4

Dénes Sándor

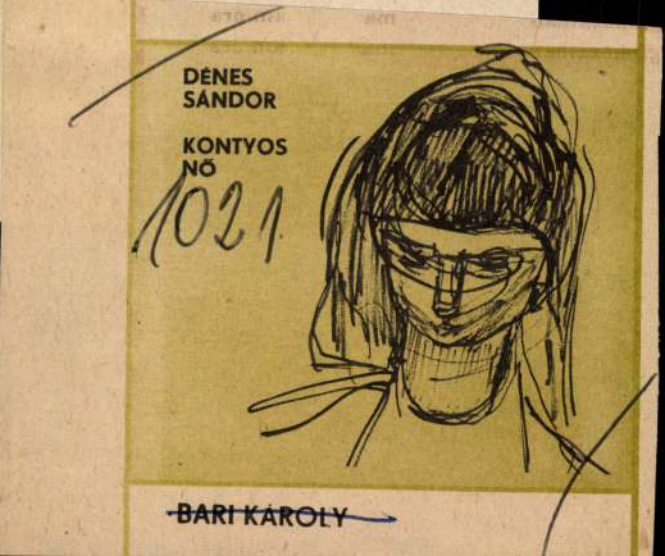

verseny állása.
igazsághoz tar-
hogy itt vesztes
nert a vetélkedő
csokoládé, cukor
kinek jut.)
nkérdésekkel fe-
be a verseny:
asználatos a szol-
? *Miért tépte*

tudnak. Mert a gyereknek a ritmus — játék, pedig a ritmus: fegyelem. Az értelmesen mondott válasz több pontot ér, mint a dadogó felelet — felnőtt korban a pontosan fogalmazni tudó ember mindig előnyben van azokkal

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

Dénes Sándor

Kamasz

33 és fél ezer

Az orosházi repülő
jó eredményeket érte
múlt évben. Megvá

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1968 NOV 23

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
Békéscsaba

1021

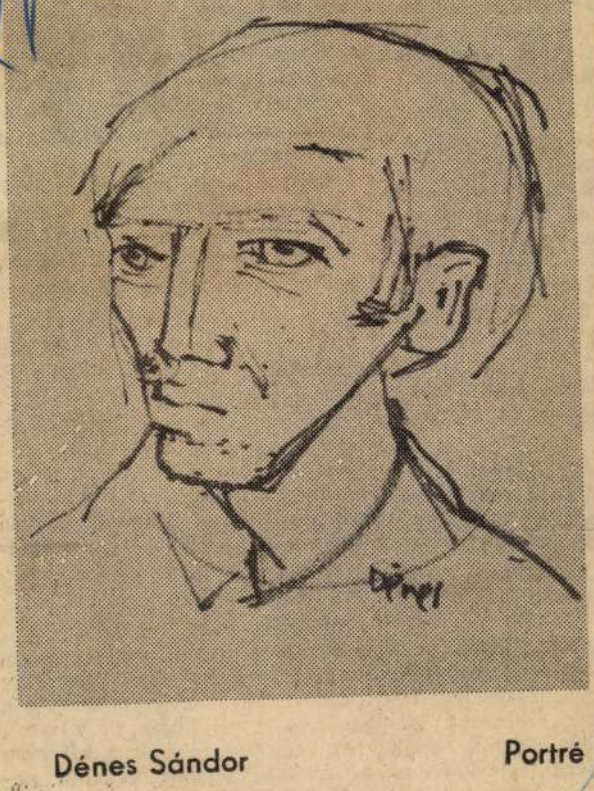

Dénes Sándor

Portré

úitott az általáno
ban folyó honvé
polgári védelem
r oktatásával fo
gusok és gyerme
aránt.

Tanács Végreh
amikor elhatározt
elmi Napok megi
bek között abból
s egyik alapvető
ölte meg — a pol
összefüggő propag
tékonyságának tová
Külön gondot fordít
MP Politikai Bizottsá
gári védelemre vonat
zatának további gya
zálására és végrehaj

hogy a párt és a
tározatai sokoldalúan
a polgári védelemmel
eladatok feltételeinek
a tartalmi, eszmei
konyságának növelé

alapvető feladatának
a végrehajtó bizottság
ossága tekintélyes ré
szerű, szervezett be
olgári védelmi napok
sikeres, eredményes
ban. Azzal a céllal,

A rendezvényeken látottak, hallottak nagymértékben növelték a lakosság polgári védelmi tájékozottságát, biztonságérzetét és a figyelmét e területre összpontosították. A vezető szervek irányító készségét, gyakorlati szervező munkáját hasznos tapasztalatokkal gazdagította. Jól vizsgáztak a különböző verseny- és bemutatógyakorlatokon részt vevő alegységek beosztottai is.

A tömegmozgosító és felkészítő munkánk első, nagyobb szabású programja volt ez. Úgy érezzük, helyes úton járunk és a jövőben is ezt kívánjuk követni, még szélesebb alapokra helyezve a lakosság polgári védelmi nevelő felkészítő munkáját.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Magyar Ifjúság
Dénes Sándor

1967 DEC 22

1021

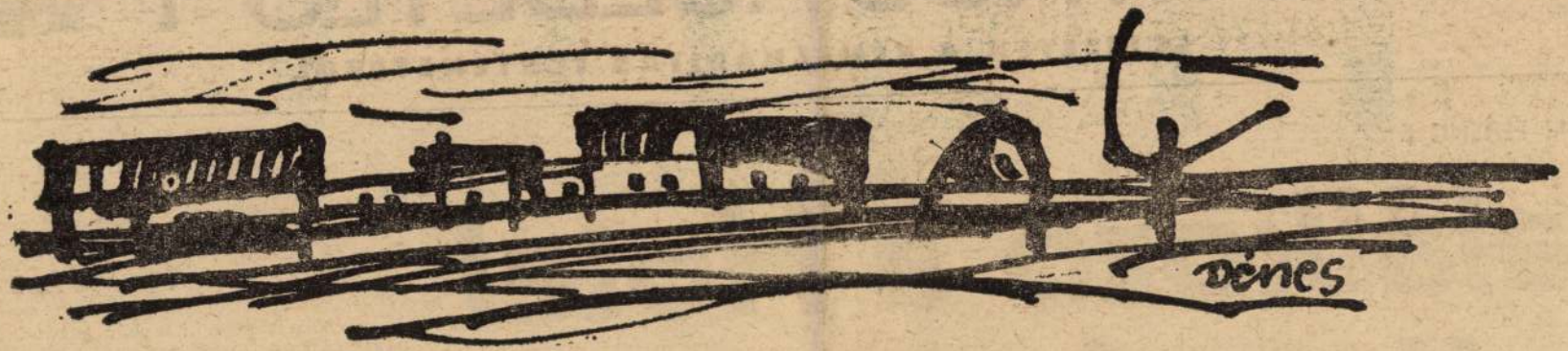

DÉNES SÁNDOR: HATÁR

TITKOS KÜLDETÉS

FEJEZETEK A KÉMELHÁRÍTÁS TÖRTÉNETÉBŐL

GYULAI FERENC

Találkozó a Hotel Cottage-ban

3.

— *Attól tartottam én is, hogy elköltöm, valahogy égette a zsebemet.*

Kezet ráztak; a „katona cimbora" a kézfogásból érezte, hogy az üzlet jól sikerült, hamarosan nagy pénz üti majd a markát.

Andrási visszatérve tréfálkozva szólt az öreg mosdóőrnek.

— *Nyissa már ki öregúr ezt a luxusfürdőt. Olyan pénzt kaptam, amelyre nem is számítottam. Beteszem a szekrénybe, nehogy kirántsam a zsebemből.*

Az öreg morogva nyitotta ki az ajtót, és figyelte az ajtónyíláson, hogy mit csinál Andrási. Fél óra múlva bement az öltözőbe. Belülről bezárta az ajtót, nehogy meglepetés érje. Andrási szakrényéhez ment. Egyetlen

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1965 NOV 25.
Dénes Sándor

Az alkotás élményét keresik

Két éve talán, hogy összefogott négy orosházi fiatalember és elhatározták: megkeresik a művészi alkotás titkát. Az ecset, a grafitceruza állt közel a szívükhöz, a festővé válás útjára léptek tehát.

Így kezdődött. Azóta több minden történt velük. Először is helyet kaptak a művelődési házban, és ez a gesztus műteremhez juttatta őket. Aztán a városi múzeum karolta fel a fiatalokat: már kétszer rendezte meg alkotásaikból a „Fiatal orosházi festők" elnevezésű kiállítást a további évenkénti rendszeres megrendezés ígéretével tetézve. A két kiállítás sok tapasztalatot és sikert is hozott.

Négyen vannak: Dénes Sándor, Feldmann Tibor, Fekete János és Horváth János. Nincs olyan nap, hogy ne találkoznának, vitáik hosszú órákig tartanak, és festenek, rajzolnak minden szabad percükben.

Eleven mag ez a négy ifjú művészjelölt, csak nagyon egyedül érzik magukat. A szakma nem törődik velük, a szakma megyei reprezentánsaitól várnák új problémáikra a választ, a segítő szót. Megérdemelnék, hogy minél előbb teljesüljön ez a vágyuk is.

(s. e.)

Fotó: Demény

Még egy ecsetvonás...

A csend vitákat érlel. Dénes, Fekete, Feldmann.

Együtt a négyes. Horváth, Feldmann, Fekete, Dénes.

A RÁDIÓ MŰSORA

1966. november 28-tól december 4-ig
ÁLLANDÓ MŰSOR

KOSSUTH RADIO:

4.26 Rákóczi-induló. 4.30 Hírek, időjárásjelentés. 4.32—7.58 Hajnaltól reggelig. Zenés műsor. Közben: 5.00 Hírek, időjárásjelentés. 5.30 Reggeli Krónika. 6.00 Hírek, időjárásjelentés. Kb. 7.30 Új könyvek. 8.00 Hírek. 8.05 Műsorismertetés. A budapesti mozik és vidéki színházak műsora. 10.00 Hírek, időjárásjelentés. 12.00 Déli harangszó, hírek, időjárásjelentés. 14.00 Hírek, időjárásjelentés. 16.00 Hírek, időjárásjelentés. 17.56 Műsorismertetés. 18.15 Hazánk hírei, időjárásjelentés. 19.55 Jó éjszakát, gyerekek! 20.00 Esti Krónika, időjárásjelentés. 22.00 Hírek, időjárásjelentés. 24.00 Hírek, időjárásjelentés. 0.23 Himnusz.

PETŐFI RÁDIÓ:

4.26—10.58: Azonos a Kossuth rádió műsorával (kivéve a 344 méter hullámhosszot, hétköznapokon. Közben: 6.20—6.30 Torna, a 252 és a 344 m-es hullámhosszon). 13.45 Időjárás-, vízállásjelentés. 15.00 Hírek, időjárásjelentés. 17.00 Hírek, időjárásjelentés. 19.00 Hírek, időjárásjelentés. 21.00 Hírek, időjárásjelentés. 23.00 Hírek, időjárásjelentés. 23.15 Műsorzárás.

Hétfő

NOVEMBER 28.

Kossuth rádió: 8.15 Operettrészletek. 9.10 Térképvázlat a műveltségről. 9.25 A hét előadóművésze: Zino Francescatti. 10.10 Az óvodások műsora. 10.30 Népi zene. 11.00 Iskolarádió. 11.30 Zenekari muzsika. 12.15 Tánczene. 13.03 Hirdetőoszlop. 13.18 Pillangókisasszony. 13.55 Válaszolunk hallgatóinknak. 14.10 „Harcokról dalolunk...” 14.40 Az aranyember. Jókai Mór regénye folytatásokban. VII. rész. 15.15 Frank Sinatra énekel. 15.32 Lalo: Spanyol szimfónia. 16.00 A Gyermekrádió műsora. 16.40 Édes anyanyelvünk. 16.45 Filmszínészek énekelnek. 17.15 A zene műhelyében. 18.00 Húszas stúdió. 19.30 Psota Irén énekel. 19.51 A szekrény, amely antik volt... Balázs Sándor vidám műsora. 20.20 Az év legjobb tánczenei felvételei. 21.05 Házy Erzsébet énekel. 21.40 Holnap közvetítjük... 22.20 Verbunkos muzsika. 22.45 Van új a Nap alatt. Tudományos híradó. 23.00 Olasz kamarazene. 0.10 Ljepin filmzenéiből.

Petőfi rádió: 10.00 Borodin: Igor herceg. Háromfelvonásos opera előjátékkal. 11.22 Népművészek a mikrofon előtt. V. rész. 11.47 Ajánlott irodalom. 11.57 Világhírű zongoraművészek lemezeiből. 13.02 Gazdaszemmel hazánk mezőgazdaságáról. 13.17 Harminc perc könnyűzene a kubai rádió műsorából. 14.06 Népszerű zenekari muzsika. 14.36 Szerelmes versek. 14.40 Szórakoztató zene. 15.15 Az aktuális osztály műsora. 15.25 Az Állami Népi Együttes zenekara játszik. 15.45 Fiatalokról — fiataloknak. 15.50 Nádas Béla táncdalaiból. 16.05 Verdi-tenoráriák. 16.33 Fúvószene. 16.50 Beszédes Kata. Vidám jelenet. 17.00 Tánczene. 18.10 Etel Sussman énekel. 18.30 Nőkről — nőknek. 19.00 Népi zene. 19.35 Közvetítés a Zeneakadémiáról. 21.35 Portugálok Guineában. 21.55 Könnyű dallamok. 22.25 A hét előadóművésze: Zino Francescatti.

Kedd

NOVEMBER 29.

Kossuth rádió: 8.20 Operarészletek. 8.50 Köd előttem, köd utánam. Előadás. 9.00 A Gyermekrádió műsora. 9.40 Fúvószene. 10.10 Négy babakelengye. Maráz László rádiónovellája. 10.38 Könnyűzene. 11.00 Iskolarádió. 11.35 Perényi Miklós gordonkázik. 12.15 Népi zene. 13.03 Egy asszony a milliók közül. Várnai Zseni regényének bemutatása. 13.18 Hogyan lett a pöttyből csillag? Mesejáték. Írta: Rádi Judit. 14.00 „Fáklyavivők” — IV. Dalok, hősök, emlékek a fehérterror idejéből. 15.15 Verdi: Aida — részletek. 15.35 Jugoszlávia nemzeti ünnepén. 16.00 Népi zene. 16.19 Nézze meg, pénzt ad érte! 16.24 Rádióiskola. 17.15 Hangverseny a stúdióban. 17.50 Könnyűzenei híradó. 18.30 A Szabó család. 19.00 Tanácskozik a IX. pártkongresszus. 21.00 Századunk zenéjéből. 22.25 Szirmay Márta énekel. 22.50 Meditációk. 23.00 Operarészletek. 0.10 Verbunkosok.

Petőfi rádió: 10.00 Borodin: Igor herceg. 11.33 Magánember. Részlet Nádass József regényéből. 11.53 Népdalok. 12.05 Beethoven-művek. 12.52 Házunk tája... 13.07 Az év legjobb tánczenei felvételei. 14.08 Operettrészletek. 14.36 Több szerelmet. Jelenet Ambrus Zoltán elbeszéléseiből. 14.46 Brahms: Magyar táncok. 15.00 Tánczene. 15.45 Bordalok operákból. 16.05 Saint-Saens: Az állatok farsangja. 16.25 Kádár Kata. Népballada. 16.30 Dallal-tánccal a világ körül. 16.54 Lemezek közt válogatva... 17.15 Mielőtt a mandátum lejárna. Beszélgetés egy tanácstaggal. 17.25 Délutáni frissítő. 18.10 Munkásakadémia. 18.35 A Végh-vonósnégyes játszik. 18.59 Martin Möbie: „Egy bárban Martinique szigetén”. 19.25 Zino Francescatti hegedül. 20.00 Népi zene. 20.39 Egy szerelem három éjszakája. Zenés tragédia.

Szerda

NOVEMBER 30.

Kossuth rádió: 8.20 Haydn-divertimentók. 8.55 Orvosi tanácsok. 9.00 Daljáték-részletek. 9.34 Munkásakadémia. 10.10 Brahms: B-dúr zongoraverseny. 11.00 Iskolarádió. 11.30 A Szabó család. 12.15 Tánczene. 13.03 Válaszolunk hallgatóinknak. 13.18 Operarészletek. 14.10 Munkapadnál, dolgozószobában. 14.40 A debreceni II. Nemzetközi Kórusfesztivál felvételeiből. 15.15 Zenekari muzsika. 15.50 Részletek az 1966. évi sopoti könnyűzenei fesztivál műsorából. 16.10 Ugyanaz — mással... 16.37 A aranyember. Jókai Mór regénye folytatásokban. VIII. rész. 17.15 Liszt művészi pályája. VII. rész. 18.00 Esti pihenő — muzsikával. 19.00 Tanácskozik a IX. pártkongresszus. 20.25 A hónap slágerei. 21.00 Gábor Andor és a könnyű múzsa. 22.25 Beethoven: A-dúr, „Kreutzer” szonáta. 22.57 Boccaccioné nagyságos asszony. Részletek az Egy hanggal feljebb c. könyvből. 23.12 Magyar nóták. 23.45 Operarészletek.

Petőfi rádió: 10.00 Nagy slágerek — nagy sikerek. 10.41 A Rádió Hangmúzeumából. 11.01 Zenei Magazin: Bartók-szám. 12.05 Schubert: B-dúr vonósnégyes. 12.34 Gazdaszemmel a nagyvilág mezőgazdaságáról. 12.49 Ecseri lakodalmas. 13.32 Iskolarádió. 14.08 Délutáni frissítő. 14.45 Orvosi tanácsok. 14.50 Ida Haendel hegedül. 15.11 Beszélgetés a költészetről. 15.21 Esztrádzene. 15.46 Offenbach: Hoffman meséi. 16.05 Billy Vaughn zenekara játszik. 16.25 A becsüs... 16.33 Zenekari muzsika. 17.00 Operettdalok. 17.15 Fiatalokról — fiataloknak. 17.25 Mai témák, mai dalok. 17.35 Hirdetőoszlop. 17.45 Csárdások. 18.10 Iskolarádió. 19.10 Népi zene. 20.00 A bécsi filharmonikusok hangversenye. 21.34 Áruválasztók — országhatáron túl is. 21.44 Amelita Galli-Curci énekel. 22.04 Könnyűzene.

Csütörtök

DECEMBER 1.

Kossuth rádió: 8.20 Szórakoztató zene. 9.00 Időszerű nemzetközi kérdések. 9.10 Kodály daljátékaiból. 10.10 Népdalcsokor. 10.42 Selő a pecsétgyűrűn. Berkesi András rádiójátéka. 12.15 Zenekari muzsika. 13.03 Vita a korszerű mezőgazdaságról. 13.18 Daljátékokból. 14.05 Kóruspódium. 14.15 Törvénykönyv. 14.30 Népi zene. 15.14 Rádióegyetem — zenei tagozat. 16.05 Az aranyember. Jókai Mór regénye folytatásokban. IX. 16.25 Operettrészletek. 17.15 A rejtélyes melódia. Rádiójáték. Írta: Fejér István. 18.25 Nyilvános tánczenei hangverseny. 19.00 Tanácskozik a IX. kongresszus. 20.30 Új népzenei felvételeinkből. 21.00 Verdi: Rigoletto. Háromfelvonásos opera. 23.26 Könnyűzene.

Petőfi rádió: 10.00 Az Ifjúsági Rádió műsora. 10.25 A Gyermekrádió műsora. 10.45 Mindenki kedvére. 12.35 Fúvósátiratok. 13.00 Herman Prey énekel. 14.08 Délutáni frissítő. 14.37 Strauss—Godowsky: Művészélet — keringő. 14.52 Csak fiatalokról... 15.00 Komjáthy György tánczene műsora. 15.45 Két Suppé-nyitány. 16.05 Szimfonikus táncok. 16.30 Jegyzetek. 16.40 Buss Gyula énekel. 17.00 Az élet játékai. 17.15 Enrico Caruso lemezeiből. 17.40 Cigánydalok. 18.10 Táncdalok. 18.20 Rádióegyetem. 18.50 Zino Francescatti hegedül. 20.00 Hulló csillagok. Jankovich Ferenc regénye rádióra alkalmazva. 20.57 Tánczene.

Péntek

DECEMBER 2.

Kossuth rádió: 8.20 Operarészletek. 9.05 Jugoszláv költők versei. 9.20 Verbunkosok. 10.10 Az óvodások műs... anyanyelvü... János felvé... rádió. 11.30 ... tek. 12.15 T... kari muzsik... nevében ko... dium. 14.30 ... műsora na... Üzenetek. 1... 17.15 Bizet-... visz az út? ... 18.00 Új Zen... zon egy dal... Népi zene. ... IX. pártkon... bor Brazda ... 20.55 Földün... Századunk ... Népi zene. 0...

Petőfi rádió zsa. 11.00 Vá... inknak. 11... Földről. 12.1... gyok... Vers... Casa énekel. ... víz. 13.12 N... hangverseny. ... Lammermoo... jelenet. 14.20 ... 14.25 Rita Pa... 14.40 Zeneka... Petress Zsuz... tuális o. mű... Francescatti ... bó Miklós é... csi nyitány. ... Csak öregek... verseny a st... táncok. 20.00 ... és a varázsl... tendős UNES... hangszerszól... hallottuk... hangverseny.

Szombat

DEC...

Kossuth rá... asszonyok... 9.00 Orvosi t... rarészletek. 1... te: Játék, Sz... lékezés. 11.42 ... Operettrészlet... dég a Japán ... Attila és Nag... dalok. 13.45 N... mány. 13.50 H... Beszélő házak...

a héten a nagyvil... Népi zene. 15.15 ... György tánczenem... Hétvége... 17.44 A... nini vezényel. 19.00 ... a IX. pártkongress... Magyar Rádió tánc... tató hangversenye. ... nő, a rekord meg a ... rel Capek humores... Tánczene.

Petőfi rádió: 10.00 ... nyű- és tánczenei ... 11.50 Magánvélemé... ügyekről. 12.00 Zene... ka. 12.55 Orvosi tan... Operarészletek. 14.0... képeslapok. 14.36 Zi... catti hegedül. 15.29 ... ügy. Nyomozás hár... Írta: Bágyoni Attil... vószene. 18.10 Kíván... ja. 19.00 Balogh Ele... mozik. 19.25 Iphigén... 20.07 Tovább. Thúry ... beszélése rádióra ... 20.25 Ohridi nyár, 1... cia vonóstrió ha... 21.14 Így érdemes... Eluard verseiből. 2... Pál: IV. szimfónia.

Vasárnap

DECEMBER...

Kossuth rádió: 8... részletek. 8.55 Édes... vünk. 9.00 Játékvás... sárnap délelőtt. 12.... ne. 12.50 Jegyzet. 13... lemezek. 13.50 R... 14.20 Nicolai Ged... seny. 15.00 Pillantás... lágba. 15.20 ... Gerchwin műveiből. ... idők — nagy emb... kete tó. Rádiójáték ... Istvánról. 17.05 Mo... verseny. 18.00 Le... verseim. 18.15 Sláger... re. 19.10 Életem, ... Szabó Ferenc műso... res prímások muzsik... Husz János. Néme...

MDK.

Dénes Sándor

Kiállitási hiradás

Tiszatáj 1966 szept.

MDK.

Dénes Sándor

Kiállitási kritika

Békésmegyei Népujság 1966 aug.28.

Dénes Sándor

Orosháza /rajz, repró/

Napyas /finság 1965 II. 6

MDK.

Dénes Sándor

Rajz

Alföld 1967 2.p.5.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Dénes Sándor

1966 ÍJKT 23

1021

Dénes Sándor *Marcsi*

kórház egészségügyi dolgozói a helyszínen nyújtanak elsősegélyt a sérülteknek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
Dénes Sándor
TISZATÁJ
1966 JUL

1021

Dénes Sándor: Portré

tek, csókolgatták egymást. Lili hirtelen megállt.

— Mért megyünk be tulajdonképpen? Nem

— Még nem indulhatunk, kicsim — sajnálkoz
dolta, s velünk akar jönni. Próbáltam lebeszélni.

— A nagyanyád? — állt meg Lili álmélkodva.

— Nem tudom — vonogatta vállát Péter. —
gek? Ez neki a boldogság! Vegyem el a kedvét?

— Nem. Azt nem szabad. Világért sem — gúr
a hangját, mert elérték az ajtót. Mikor meglátta a
a szája, nyájasan köszöntötte.

— Nem haragszik, ugye, kedves? Ugye nem haragszik? — aggodott
— Tessék csak... nyugodtan — szólt Lili. — Tessék csak... Oda fogunk érni.

A nagymama eltűnt a ruhák függönye alatt, Lili a fiúra nézett, elhúzta a száját.

— Azért hoztam taxit, hogy az öreglányt csomagoljuk be hátra? — súgta.

— Mit tehetünk? — tárta szét a kezét Péter.

A nagymama gyorsan öltözött. Már a cipőjéért nyúlt. De csak egyiket érte el. Péter odaugrott, s kézreadta a másikat.

— Látja kedves, milyen drága fiam van nekem?

— Tessék...? — kérdezte Lili, aki ingerült volt, s az ablakon nézegetett ki.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dénes Sándor
BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG
1967 FEB 1 2

1021

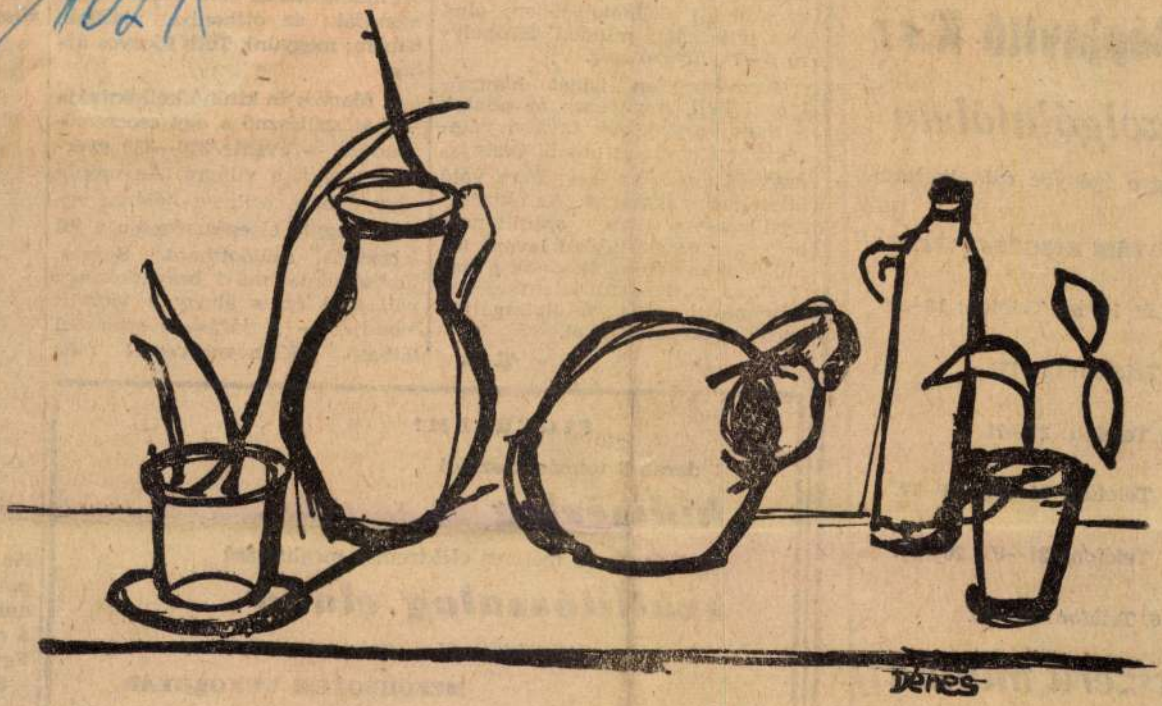

Dénes Sándor

Csendélet

bai
s Gépjavító K.sz
g szolgálatában
én vegye igénybe szövetkezetünk
ÁZTARTÁSI KISGÉPJAVÍTÁS,
Béla út 14. sz. Telefon: 13—91.
S:
u. 2. Telefon: 13—17.
TÁS:
u. 32. Telefon: 27—71.
u. 4. Telefon: 21—87, 20—77.
u. 4. Telefon: 21—87, 20—77.
ÁK:
si u. 6. Telefon: 12—66.
zakszerű munka!!!
68

szakon nyolcszoros, a biológia-földrajz szakon pedig tizennyolcszoros — túljelentkezés várható. Hasonló a helyzet a szarvasi és a kecskeméti óvónőképzőben, ahol előreláthatólag minden férőhelyre 6—7 pályázó lesz.

Természetesen ismét hangsúlyozni kell, hogy ezek az adatok a most érettségizők tavalyi válaszain, valamint az utóbbi évek tapasztalatainak az idei évre való áttételén nyugszanak. Az oktatásügyi szervek arra számítanak, hogy az adatgyűjtésből levont tanulságokon elgondolkodnak a fiatalok, s a mostani jelentkezések alkalmával esetleg felülvizsgálják eredeti elképzeléseiket.

T. L.

az
azé
ron
tal
mo
ha
ho

gondozó — évente 310 [illegible] meket segít a világra. Az utóbbi négy évben csaknem hétezer beutalt hagyta el egészségesen a jól felszerelt szülőotthont. Sajnos, többségüknél művi beavatkozásra volt szükség, s ahogy a főorvos mondja: — A járásban szemmel látható jólét-növekedéssel még

FIGYELEM!
1 darab 8 tonnás használt
hídmérleg
és 3 darab 15 méteres elektromos meghajtású
szállítószalag eladó
Megtekinthető a gyár telepén
MEZŐHEGYESI CUKORGYÁR
89

No és
polgár
amiko
a csal
Egy a
Szü

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Dénes Sándor

BÉKÉSMEGYEI NÉPUJSÁG
1965. JÚN. 2.

1021

Dénes Sándor

Orosházi utca

...tetszik tud-
...e és azért
...zem az nincs
...azért fogom
...ogy növeljem
...Nem tudom,
...lem, de érez-
...apaszkodnom
...No ez nem a
...talában nyu-
...izguljak, már
...va sincs mit
...is, én egyfor-
...kérdést. Azt
...a vizsgázta-
...a kérdésre
...minőségi ki-
...ben a hallga-
...zottság aszta-
...el — azok
...y a maximu-
...at is adtak a
...ódon tovább-
...s materializ-
...a tény tölti
...anulók — ha
...st használnom
...izsga iránt.
...a kérdésem?
...ülök. Szóval,
...ési idő? Értet-

...pokat, még a szamár-
füleket is visszahajtogatom a pa-
pírlapok sarkain. Magabiztosan ve-
szem elő tollamat, megfontoltabban
csavarom le a kupakját. Mindezt úgy
hajtom végre, hogy a szemem le nem
veszem a két kérdésről. Fantasztikus
erőfeszítéssel koncentrálok. Olvasom,
olvasom a kérdéseket lelkiismeretesen
és elmélyülten, mintha nem két
rövid kérdés lenne, hanem egy tri-
lógia. Magam elé teszem az órát,
egy pillantást vetek a mutatójára,
amely úgy száguld körbe, hogy alig
tudom követni. Kezd melegem len-
ni. Megtörlöm homlokomat és te-
nyeremet. Érdekes, milyen hideg a
verítékem. Rágyújtok, eligazítom a
nadrágom vasalását, majd végig-
pásztázok szememmel újra a kérdé-
seken, de már nem látom a betű-
ket, csak az anyagot látom, persze
nem a szemináriumi anyagot, hanem
az „ősanyagot". Ott kavarog előttem
az „anyag" izzó gáz és gőzfelhőként,
vakító fehéren. Hiszen ez köd. Eről-
tetem a szemem és végre az oszló fel-
hőben ott látom a szentháromságot.
Hű, teremtő atya, hiszen én vizs-
gán vagyok és már tíz perc eltelt.
Szédülök. Kioldom a nyakkendőmet.
Újabb cigarettát veszek elő, amely-

gosult Diderot. Mi is volt Diderot?
Voltaire? Nem, az kortárs volt. Meg-
van! Apáca volt. Á, ördögöt, ő írta az
Apáca című drámát. Tehát író volt.
Ezután már csak nevek és címek
kavarognak fejemben. Hegel,
Fauerbach, Kant, alap és felépít-
mény, állam, forradalom, dualizmus,
Holbach, Jákob, osztályharc, szofiz-
mus, Szokratész, Galillei. Ez utóbbi
újra és újra visszatér. Eszembe jut
róla a tehetetlenség törvénye. Csu-
pán azt nem tudom eldönteni, hogy
én forgok-e a föld körül vagy a föld
forog körülöttem; de mindenesetre
olyan érzésem van, mintha centrifu-
gában ülnék. Fokozódik a súlytalan-
ság — ilyen érzése lehet az operált-
nak altatás közben. Egy koppanás-
ra eszmélek fel. A tollam kiesett a
kezemből. Ennek oka viszont a
vizsgabizottság elnöke volt, aki ki-
szólított vizsgázni. Fantasztikus,
már lejárt a húsz perc. Lassan me-
gyek ki, hogy időt nyerjek, de mi ez
az öt méter. Bezzeg a tizenöt perc
felelési idő az ma nem múlik el, az
időben felér az ógörög történelem-
mel.

Szóval, kezdjem az első kérdést.
Hogy ne az ősközösségi társadalom-
ról beszéljek? Nem is akarok arról

Egyre inkább meg vagyok ma-
gammal elégedve. Egy pillanatra át-
villan agyamon, hogy államvizsgára
jelentkezem és aztán... szóval, beke-
rül a nevem a filozófiai lexikonba
is .— Értékeltük a feleletét Hall-
gató — szól az elnök — és úgy dön-
töttünk, hogy sok jóindulattal ugyan,
de egy kettessel átengedjük a vizs-
gán. — Ez nem lehet igaz — döbbe-
nek meg — ilyen felkészülés után,
és a felelet?, hiszen le sem tudtak
„lőni" a végén. — Azt hiszem, még-
sem fogok filozófiát tanítani — dön-
töm el magamban önérzetesen, de
határozottan s a zsüri mintha kita-
lálná elhatározásomat — most elő-
ször egyöntetően — egyetértően rá-
bólintanak.

Dobra Sándor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

Dénes Sándor

1967 ÁPR = 3
1021

Dénes Sándor Kislány

016 841 perzsaszőnyeg, 021 357 írógép, 022 165 rádió, 022 340 külf. üdülés, 045 701 tv, 050 536 lak-tex, 050 623 óra-ezüstáru ut., 051 906 háztart. g., 054 767 ki mit vál., 056 757 ruházati cikk, 064 590 óra, 065 075 tv, 070 748 ut., 075 975 robogó, 081 117 óra, 092 421 óra, 093 043 rádió, 101 997 ki mit vál., 102 304 rádió, 109 859 hűtőgép, 113 991 ut., 114 043 robogó, 125 591 ut., 125 746 ut., 128 314 zenegépek, 135 052 írógép, 137 906 éléskamra ut., 146 160 robogó, 146 753 éléskamra ut., 168 702 zenegépek, 172 261 ut., 174 262 ut., 177 359 tv, 178 972 tv, 184 157 rádió, 184 658 ut., 190 223 lak-tex, 196 018 Budapest, XII., Svájci út 10. sz. alatt beköltözhető kettőszobás, hét végi faház, a hozzá tartozó telekhányaddal (B-jelű épület), 198 300 zenegépek, 207 869 ut., 210 048 fényképezőg., 218 160 háztart. g., 233 502 varrógép, 240 148 rádió, 244 048 ut., 246 487 ki mit vál., 248 522 rádió, 248 665 ut., 257 629 éléskamra ut., 258 450 óra, 262 266 külf. üdülés, 266 076 ut., 273 723 ut., 276 829 ut., 283 502 ruházati cikk, 303 626 ut., 310 065 zenegép, 316 304 pianínó, 343 536 éléskamra ut., 352 829 méteráru, 359 471 ut., 363 547 fényképezőgép, 367 543 ki mit vál., 373 604 írógép, 385 719 bunda, 385 802 éléskamra ut., 394 442 ut., 417 056 420 869 óra, 433 585 háztart. g., 433 903 pianínó, 440 616 óra, 443 468 ut., 455 716 robogó, 460 249 ruházati cikk, 476 345 lak-tex, 479 306 írógép, 485 982 éléskamra ut., 495 350 OFOTÉRT ut., 496 407 ut., 501 256 zenegépek, 503 270 bútor, 505 599 512 062 méteráru, 513 056

G

2 000 262 zenegépek, 2 002 cikk, 2 006 458 bútor ut., 2 2 009 053 óra, 2 037 963 méte rádió, 2 051 868 éléskamra írógép, 2 063 517 ut., 2 070 cikk, 2 072 570 ut., 2 076 52 2 082 860 ki mit vál., 2 2 122 055 éléskamra ut., 2 1 pest, XII., Svájci út 10. sz. tőzhető kettőszobás hét v hozzátartozó telekhányad épület), 2 129 605 rádió, 2 2 2 226 576 bútor, 2 230 900 ut., 2 259 941 rádió, 2 262 200 ut OFOTÉRT ut., 2 276 739 élé 2 283 792 rádió, 2 525 227 mo 2 296 583 éléskamra ut., 2 298 617 ut., 2 294 343 k 2 311 352 óra- és ezüstáru ruházati cikk, 2 323 245 író ki mit vál., 2 329 495 lak-t lak-tex, 2 348 201 tv, 2 2 365 349 ut., 2 367 434 robo ut., 2 373 171 robogó, 2 2 390 261 ut., 2 300 511 ut., 2 kamra ut., 2 397 714 ut., 2 4 2 401 396 óra- és ezüstáru robogó, 2 421 317 ut., 2 42 2 423 454 OFOTÉRT ut., 2 42 2 430 914 ut., 2 433 649 tv, tart. g., 2 438 384 óra- és e 2 439 533 ut., 2 449 057 ut., ped, 2 452 173 motorkerék pianínó, 2 458 941 ruházati

Dénes Sandor festő

A gyapárosi képzőművész szaktábor-
ban tanította a gyerekeket a festő

Békésmegyei Népújság, 1975. júl. 24.

Dénes Sándor, festő

Grosháni.

Kiállít Békéscsabán.

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp 1973. szept. 15.

DÉNES SÁNDOR ötvös

2. fémdomborítás

Korunk 1977/1-2 82 old

DÉNES SÁNDOR ötvös

2. db falitál

- domborítás

Kornuk 1977/3

209, 235. old

Dénes Sándor

„Feldomborítás"

1977/6 Konur 491 old

Dénes Sándor ötvös

3. deb falitál

Komur 1977/5

342. old

Dénes Sándor

Katona Ádám:

Fémbe kalapált lira. /DÉNES SÁNDOR székelyudvarhelyi ötvösművészről./

Korunk, XXXVI.évf. 6.sz. 1977. jun. 482-483.old.

J.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dénes Anna

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Képzőművész

1979 AUG 26

NÉPÚJSÁG

1021

Dénes Anna: Békési menyasszony és vőlegény

NÉPÚJ

Erős

Három, egymástól távol eső, kertes családi házban élnek. Mégis jól ismerik egymást. Közös érdeklődés, szenvedély hozta őket össze. És még valami! Mindhárman tősgyökeres csorvásiak. Életük, gyermekkori emlékeik közepén ugyanannak a településnek a képe él: Csorvásé.

Úgy hívják őket: „hobbis emberek". Talán, kicsit mosolyognak is rajtuk. Mindenesetre nem átlagemberek. S amiben különböznek, az az, hogy sok vesződéssel, áldozattal járó szenvedélyük van. De ez a szenvedély nem öncélú. Amit csinálnak, azt a községért, a most élőkért és az utókorért teszik. Kitartóan kutatják és fedezik fel Csorvás múltját, hogy a szeretet mellé megbecsülést, történelmi múltjának megfelelő helyet, elismerést szerezzenek szülőföldjüknek. Jó értelemben vett lokálpatrióták ők. De ismerkedjünk meg egyenként velük.

A régészet megszállottja

Rosszkor, éppen ebéd közben toppanunk be Pados Pálékhoz. Mégis kedves invitálással kísérnek a házba bennünket, mikor megtudják, mi járatban vagyunk. A régészet kedvéért még az ebéd is várhat... Az egykori repülő — majd hűtőgépszerelő — nyugdíjasnapjait a régészetnek szenteli. Régóta tartó szerelem ez. Hatalmas térkép mutatja: mekkora területeken sikerült már megszólaltatnia a föld mélyén rejtőző, sok ezer éves üzeneteket.

kori település maradványaira, de bukkantunk már újkőkori leletre is.

A doboz mélyén rejlő apró kőszerszám kettétörten hever.

— Sajnos, mikor mélyítették a szántást, összetört. Ezért kell nagyon igyekeznünk, hogy mentsük, ami még menthető.

A régészethez nem elég a lelkesedés. Komoly szakmai olvasottság is kell...

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 MÁR 12

Dénes Sándor

/ 1021

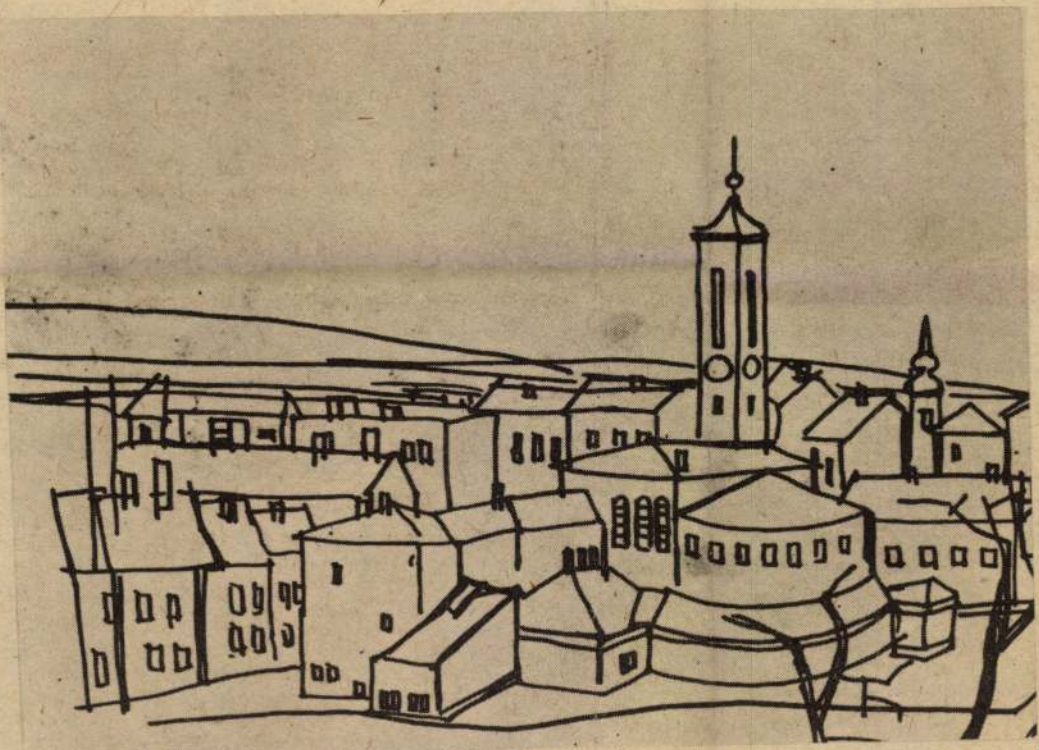

Dénes Sándor: Sopron

Barátaink életéből

A Szaljut elektronikus navigátora

A Szaljut—6 orbitális állomás személyzete teljes mértékben alkalmazkodott a súlytalanság feltételeihez, egy sor tervbe vett tudományos és technikai kísérletet végrehajtott. Ez utóbbiak közé tartozik a Delta autonóm navigációs rendszer kipróbálása és üzembe állítása.

A földi állomások elvégzik a szükséges pályaméréseket s a kapott eredményeket

dolgozni képes navigátorra. Milyen eszközei vannak a Deltának?

Először is rádiós magasságmérője. Ez az űrállomás repülésének magasságát állapítja meg. A magasság ismeretében kiszámíthatók a pálya méretei és formája. A pálya síkjának hajlásszögét ezzel a műszerrel nehéz lenne mérni. Ezért e műszer kiegészítéseként csillagászati mérőfejeket használnak. Ezek az űrállomás külső oldalán vannak elhelyezve és

megvilágítást, a rádiókapcsolat tartásának övezeteit.

A Deltára hárul a rádióösszeköttetés felvételére való előkészület is. Ez a feladat periódikusan ismétlődik. Következésképpen állandóan figyelni kell azok kezdetére, be kell kapcsolni a szükséges rádióeszközöket, a rádióérintkezés befejeztével pedig ki kell azokat kapcsolni, mert az űrállomáson takarékoskodni kell az energiával. Most mindezt a fedélzeti számítógép végzi.

A Delta még az olyan ap-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 MÁR 12

Dénes Sándor

1021

NÉPÚJSÁG

Dénes Sándor: Kismama

NÉPÚJSÁ

SZÜLŐFÖ

„Minden épen maradt porcikámmal harcolni

Helytörténeti séta Mezőkovácsházán

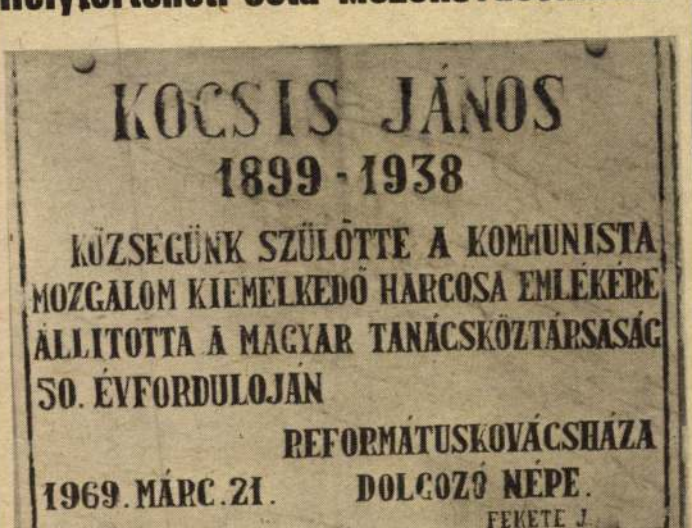

Emléktábla a Táncsics utcában, a tanácsház falán

Mezőkovácsházán esztendők óta komoly helytörténeti, honismereti kutatás folyik. A községi és járási művelő-

Az Árpád utcában, a mai napközi otthon épületében alakult meg 1944. október 24-én az MKP helyi szervezete.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 MÁR 12

Dénes Sándor

1071

Dénes Sándor: Kerítés házakkal

sztán hegyei között, a tajgán, a Verh-Katunszkij és a Katon-Karagajevszkij szovhozokban nevelik az értékes

agancsát, ame
22 kilogram
évente, fájdal

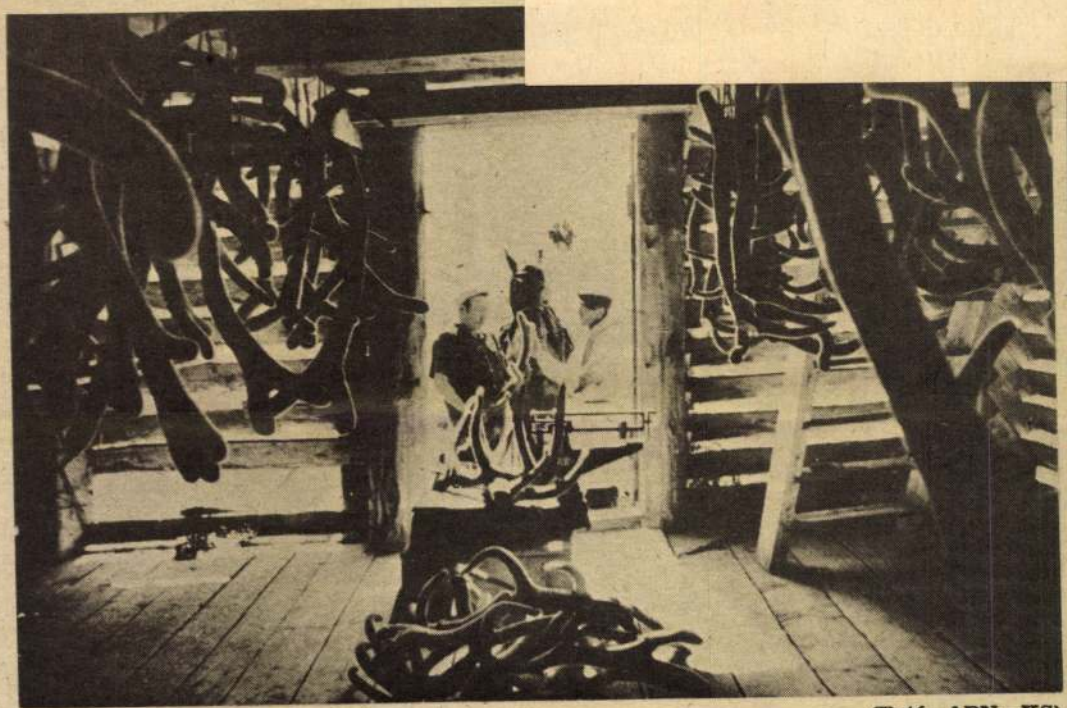

Szárítják a szarvasagancsokat (Fotó: APN—KS)

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

1978 MÁR 12

Dénes Sándor

1021

Dénes Sándor: Udvar

szerét az elmúlt években múzeumi célokra tették alkalmassá, itt kapott helyet a győri Xantus János Múzeum kőtára. A rekonstrukciót tovább folytatják, feltárják a teljes pincerendszert. A felújítás során a korabeli állapotoknak megfelelően állítják helyre. Ezzel lehetőség nyílik a múzeum további bővítésére.

●

Falumúzeum. A tervek szerint a Vas megyei Rábatót faluban felújítják Szvétecz Ernő egykori internacionalista szülőházát és falumúzeumot rendeznek be. A helytörténeti anyagokat mellett természetesen a Szvétecz Ernő életét, munkásságát dokumentáló anyagokat is elhelyezik.

●

Felújítják a Savaria Múzeumot. Szombathelyen nagy látogatottságnak örvend a Savaria Múzeum. Az épület azonban felújításra szorul, most teljes közmű- és födémcserét hajtanak végre, s központi fűtést is beszerelnek. A nagytermet eredeti szépségében állítják helyre. Felújítják a múzeum híres római kori és jáki kőtárát is.

[redacted]

nevelkedtem, szeretem imádásig. Ha férfi vol legfőbb óhajtásom lenne szabadságért, melyért nyira érdemes küzdeni, kell az igaz hazafiak d halálával halni meg. mégis Önök anélkül, múltját ismernék, hogy jogairól csak fogalmuk is volna, férfihez nem illő mondák és aljas rágalmak után indulva, nem átallanak minden összejövetel alkalmával sértőleg, gúnyosan nyilatkozni felőle. Kijelentem ezért határozottan: hogy vagy fel fognak hagyni hazám és a magyar nemzet elleni oktalan kifakadásaikkal, vagy amikor csak itt megjelennek, én hazulról azonnal távozni fogok!"

Édesapját a katonai szolgálat elvezényelte Mezőhegyesről. Az önfejű lány ma-

A lány emlékét idős Mogyoróssy János, a Békés megyei Nyilvános Múzeum igazgatója elevenítette fel 1887-ben, amikor gyűjtést indított Pfiffner Paulina sírkövének felállítására. A Békés megyei Híradó szerkesztőségének gyűjtéséből 121 forint 80 krajcárt kapott, a Békés című lap több mint 40 forinttal, a Hetes bizottság gyűjtése 316 forint 51 krajcárral járult az adományokhoz. A sírkő Gyulán a magyarvárosi temetőben őrzi Pfiffner Paulina emlékét.

Bede Zsóka

Fásítási hónap

Országszerte megkezdődött a fásítási hónap, amely környezetünk védelmében történik. A városok, falvak lakói az erdőgazdaságok közös összefogásával, ezekben a hetekben újabb erdőket telepítenek az Alföldön is. Az Alföld fásításában elévülhetetlen érdemeket szerzett Kiss Ferenc szegedi erdőmérnök, akinek nemrég emlékművet állítottak az ásotthalmi természetvédelmi területen. Stílszerűen, tölgyfából faragott oszlopon helyezték el a domborművet, amely a „szegedi erdők atyját" ábrázolja.

Dénes Sándor

oroszházi festő

Művei Vállításon szerepelnek

az Oroszházi Szántó Kovács Múzeumban

Népszava 1972 augusztus 29

2. old.

Deines Sándor
részt vett az orosházi fiatal festők
kiállításán, amit a Békés megyei
Gádoroson rendeztek meg.

Magyar Hirlap 1971/185 Sold.

Dries Sándor

is részt vett a fiatal festők alkotásaiból vasárnap Orosházán, a szántó Kovács Gyula Múzeumban nyílt kiálláson, amelyen az ifjú művészek 65 olajfestményét, linómetszetét, szén és ceruzarajzait láthatják az érdeklődők.

Magyar Hírlap 1972/238 Sold.

Deines Sándor
Négy fiatal munkásfestő kollektív tárlata nyílt meg hétfőn Orosházán, a Petőfi Művelődési Házban. A tárlaton Deines Sándor is részt. vett.

Krónika

Magyar Hírlap 1972/107 6old.

Dénes Sándor

A 60-as évek elején a régi orosházi művelődési ház padlásszobájában kapott helyet öt festő: Feldmann Tibor, Horváth János, Fekete János, Szlotta András, Dénes Sándor. – a fiatal festők márc. 7.-én rendeztek Budapesten kiállítást, melyen kisalakú alajképei szerepettek.

Sass Ervin: Kiállításról kiállításra.
Békés Megyei Népújság, 1976. márc. 21.

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 JUN 14

Békésmegyei Népújság

Dénes Sándor festő (orosházi)

1021

Képzőművészeti kiállítás Endrődön

Stanyik Károly endrődi tudósítónk arról tájékoztat bennünket, hogy az elmúlt vasárnap gazdag program volt a helyi művelődési házban. Az ünnepi könyvhét alkalmából nyilvános ifjúsági, irodalmi dalverseny volt, melyen általános iskolások és KISZ-esek vetélkedtek az üzemek, valamint a termelőszövetkezetek által adományozott díjakért. Ezt követően képzőművészeti tárlat nyílt a klubteremben. Dénes Sándor, Feldmann Tibor, Horváth János, Fekete János és Szlota András fiatal orosházi festők olaj, akvarell és grafikai alkotásait mutatták be. A kiállítást Borbély Klára endrődi rajzszakos pedagógus nyitotta meg. Este 7 órakor a művelődési ház ifjúsági irodalmi színpadának bemutatója volt, s a vidám, egyfelvonásos darabok nagy sikert arattak.

Atlétika

A Gyulán rendezett megyei ifjúsági és serdülő „A" atlétikai bajnokság eredményei és az indulók száma messze elmaradt a várttól. Négy versenyszám elmaradt indulók hiányában. A versenyen Békéscsaba, Gyula, Orosháza, Szarvas, Békés, Szeghalom és Gyoma indította versenyzőit. Távol maradtak (vajon miért?) Battonya, Sarkad, Tótkomlós, Elek, Mezőkovácsháza egyesületei és iskolái. Kiemelkedő eredmények nem születtek. A kalapácsvetést is sikerült megrendezni, mert Cseke István edző saját kalapácsát adta kölcsön.

Eredmények. Ifjúsági fiúk. 100 m: 1. Kerner GYSE 11.3 mp, 2. Schmidt Oh. T. 11.5 mp, 3. Kozma GYSE 11.6 mp. *200 m:* 1. Schmidt Oh. T. 23.8 mp. *400 m:* 1. Schmidt Oh. T. 53.6 mp, 2. Vincze Bcs. E. 53.7 mp, 3. Dezső GYSE 54.5 mp. *800 m:* 1. Vincze Bcs. E. 2:03.1 p. *2500 m:* 1. Vincze Bcs. E. 4:18.4 p. *3000 m:* 1. Simon Szarvasi G. 10:06.6 p, 2. Hegyesi Békési G. 10:07 p. *110 gát:* 1. Kovács GYSE 15.0 mp. *300 gát:* 1. Kovács GYSE 40.5 mp. *3000 akadály:* 1. Kuczbel Oh. Mg. 8:41.2 p. *Magasugrás:* 1. Kerner GYSE 184 cm, 2. Jusztin Bcs. E. 180 cm, 3. Kovács GYSE 175 cm. *Rúdugrás:* 1. Nádházi GYSE 310 cm. *Távolugrás:* 1. Kovács GYSE [illegible]

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JAN 13

Békés m. Népújság

Dénes Sándor

1021

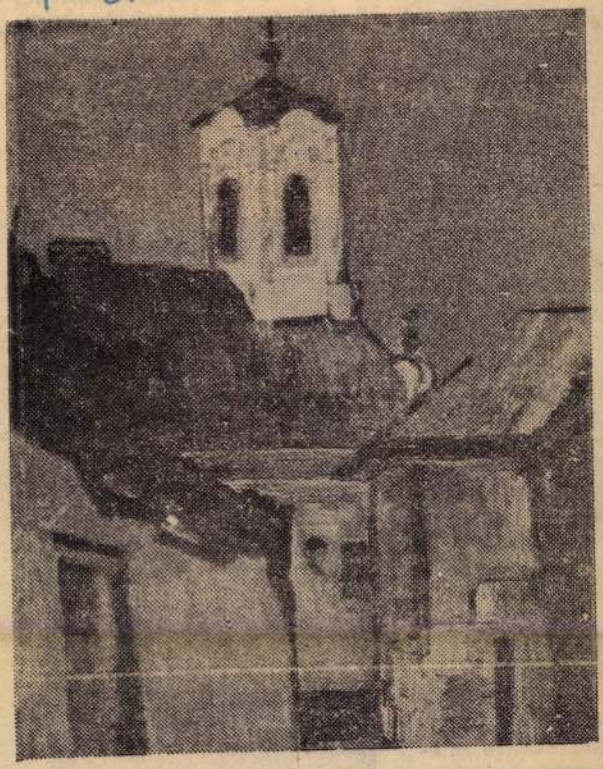

Dénes Sándor

Szentendre

g közvetlenül a je
n támaszt a tanác
sem lehet véka al
em nyilvántartásb
lehetőség szerin
esíteni. Igaz, hog
találkozik a korább
t feladatokkal, d
új elemeket tartal
lós lakossági igény
jelölőgyűléseken
340 000 Ft kiviteli
entő javaslatot ter-
Ebből ebben a ta-
oan a tanácsra 10
szervekre 49 mil-
zeg jut, míg a több
illió forint távlati
jelentkezik. Ezek a
a valós lehetőség
zik, ez jelent igen
a mi tanácsunk-

ladatok és gondok
nagukkal, hogy szin-
ben felül kell vizs-
ztési bevételek nö-
letőségét úgy, hogy
az anyagi határo-
oje túl. Figyelembe
ogy a lakosság le
7000 Ft-os vízmű-
összeggel, társa-
val épülnek a jár-
n túl vállalták az

Megyeri Sándor
tanácselnök

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 SEP 14

Békés m. Népújság

Dénes Sándor festő

Fiatal orosházi festők tárlata

Orosházán, a Békéscsabai Baromfifeldolgozó Vállalat József Attila kultúrotthonában ma délután 16 órakor *Sass Ervin*, lapunk művelődéspolitikai rovatának vezetője nyitja meg a fiatal orosházi festők idei tárlatát, ahol Dénes Sándor, Fekete János, Feldmann Tibor, Horváth János és Szlotta András mutatja be alkotásait. A kiállítás szeptember 21-ig tart nyitva.

Gépgyár

PÉSRE KERES

vére, továbbá
ógiai szerelési munkahelyekre
patta) külszolgálatos

erelő, hádogos,

Dénes Sándor festő

A Fiatal Orosházi Festők kiállítása

Hagyománnyá vált már, hogy a Fiatal Orosházi Festők minden év augusztusában közös kiállításon mutatják be esztendei munkájuk termését. Az idei, sorrendben a X.II. joggal aratott elismerést a szakemberek és a látogatók körében. Egyértelmű volt a megállapítás, hogy a korábbiaknál egységesebb, színvonalasabb volt a mostani.

Miért volt jobb ez a tárlat a korábbiaknál? Egyszerű lenne a válasz: mert jobbak voltak a képek. A dolog azonban mégsem ilyen egyszerű. Lényegében egy strukturális változás történt, kevesebb volt a korábbi években kifogásolt — szűkkörűségről, s témaszegénységről is tanúskodó — portré, önarckép, csendélet. Helyette új, magasabb színvonalú tájképek, az ember és a természet, az őt övező környezet kapcsolatát kifejező alkotásokat láthattunk, s megjelentek az ember alkotó munkáját ábrázoló képek is. Ez utóbbi azért figyelemre méltó, mert évek óta hiányoztak a változó Orosházát bemutató képek. Jogos volt az észrevétel, hogy az orosházi festők éppen a helyi témákkal bántak mostohán, pedig a mai valóság megannyi témát kínál.

A öt festő — *Dénes Sándor, Fekete János, Feldmann Tibor, Horváth János, Szlotta András* — 93 alkotását mintegy kétezren látták. Dénes Sándor olajképei közül különösen az Előszobasarok, az Útépítők, az Utcarészlet tetszett, hasonlóan tusrajza, a Kútnál. Fekete János mindkét akvarellje — a Domboldal, az Ősvény, — olajképei közül a Két ház, a Kápolna, az Öreg házak vonta magára a figyelmet. Feldmann Tibor gyopárosi akvarell-pitt képei újszerűségükkel, harmóniájukkal arattak sikert és kitűnő volt az Öregember című olajképe is. Horváth János, a csoport egyik legtermékenyebb tagja ezúttal is jó kompozíciójú, élénk olajképeivel tűnt ki. A Hegyoldal, a Cigánylány, a Szomorú bohóc, a Családvárás, a Zsaluzók a fiatal alkotó gazdagodó látásmódjáról, művészi fejlődéséről tanúskodik. Szlotta András tehetségének újabb bizonyítékait láthattuk, kitűnő ceruzarajzai közül az Öreg fa, a Bene-patak partja, A festő tetszett, de talán még ezeknél is jobbak a Kacskakezű és a Modell című linómetszet.

Végül nem mehetünk el szó nélkül a festők és a város kapcsolata mellett. A város magáénak érzi festőit, támogatja, segíti őket. Évente kéthetes alkotó tábort biztosít részükre, képeiket rendszeresen vásárolja. Mint *V. Kiss Margit* művészettörténész írta a kiállítás prospektusának előszavában, örvendetes ez a patrióta magatartás, mert a támogatás a felelősségteljes érdeklődés bizonyítéka, ami kedvező hatással van a fiatalok további fejlődésére.

Seleszt Ferenc

termelést

A továbbtanuló dolgozók kedvezményeiről intézkedik a munkaügyi miniszter most megjelent rendelete. Ez az intézkedés azokra a párt- és kormányhatározatokra épül, amelyek az állami oktatás fejlesztését, a munkásosztály helyzetének javítását, az Ifjúsági Törvény végrehajtását célozzák, továbbá kapcsolódik az iskola rendszerű oktatás továbbfejlesztésére kidolgozott oktatási minisztériumi programhoz is.

A kedvezmények bővítése egyrészt a dolgozók általános műveltségének emelését, másrészt pedig a munkások általános és szakmai képzettségének gyarapítását kívánja előmozdítani. Az új rendelkezés az általános iskolai anyagot esti és levelező tagozaton, valamint az úgynevezett általános iskolai tanfolyamon tanulók számára is megadja a munkaidő-kedvezményt; tanítási naponként legfeljebb egy órát a munkaidő befejezése előtt, ha egyébként a munkaidő-beosztás miatt a tanuló nem érkezhetne meg az iskolai foglalkozás kezdetére. Emellett megemelték a tanulmányi szabadságot is: nevezetesen az általános iskola esti tagozatán 3-ról 6 napra —, a levelező ta 6 nap a t További ked hallgatókna bad időt k a vizsgán

A gimná mára, ha szintén em szabadságot a korábbi velező tag ra. Új ke érettségire nulmányi

Bővítette a szakköz tán is. A az eddigi munkanap ton tová maradt. A nulói szán ra mun érettségire ság.

A mun kedvezmén a tanulókn kaidő-kedv átlagkerese vonatkozik ban tanuló

A felsőf ka mellett tulajdonké sítás törté a szakmu sőfokú okt vállalat ja készítő ta külön 6 badság ille teli vizsgá hez kapjá

Az átla se követk az útiköl

Az útik rítésére eg korábban átlagkerese 2 500 forin ve az ka visszatérít jutó csalá el az 1 500 zalékos tér főre jutó tékhatára rint közöt

Figyelem zésben az kor a k emelték, s a tanulást hagyó dolg gatással Ezért hozt hogy a vá kell térítet ben kapot gét, amely nulást önh (MTI)

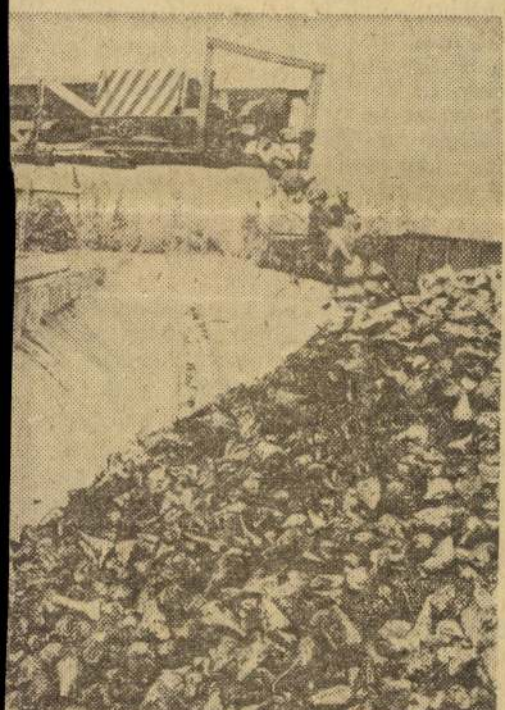

jut el a répa a feldolgozásig

(Fotó: Demény)

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 OKT 12

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG

Dénes Sándor, amatőr festő

1021

A Fiatal Orosházi Festők XV. tárlata

A Petőfi Művelődési Központ amatőr festőcsoportjának — Dénes Sándor, Fekete János, Feldmann Tibor, Horváth János és Szlotta András — XV. tárlatát nyitotta a művelődési központ hangversenytermében Szegvári Péterné dr., a városi tanács vb titkára. Az október 15-ig nyitva tartó kiállításon az öt festő közel kilencven képét, a legutóbbi év termését láthatja Orosháza közönsége.

Fotó: Faludi János

MEGYEI NÉPÚJSÁG
ÉS A MEGYEI TANÁCS LAPJA

szebb színek

antra váróknak

Azzal, hogy a kipufogógázvezetéket horganyzott lemezzel burkolják be, nagyobb korrózióvédelmet biztosítanak a Trabantoknak. Az új berendezések sorozatgyártását 3 millió kilométeres próbaút után kezdték meg.

1976 utolsó negyedében egyébként megkezdték perzsanarancs, neptunkék és delfinszürke színű Trabantok gyártását is.

k a búzát Békésen

mázsát tudtak betakarítani hektáronként. A paradicsom viszont 250 mázsát hozott.

A 116 hektáron termelt rizs aratását három lánctalpas kombájn terv szerint 5—6 nap alatt végzi el. Az 1100 hektáros kuko-

Pótkocsik, kultivátorok Békésről

Több átszervezés után jött létre a MEZŐGÉP II. számú gyára Békésen. A névváltozás a profil változásával is járt. A békéscsabai MEZŐGÉP a kombájnra szerelhető adapterek és a mezőgazdasági kisgépek gyártását kezdte meg. A békési gyárban e termékcsoporton belül napraforgó-adapterek, három és fél mázsás pótkocsik, kultivátorok, tolólapok gyártásával foglalkoznak. Ezek a gépek egyszerűbbek, mint az eddig gyártottak, nagyobb szériában, exportkivitelben készülnek. A kis pótkocsiból naponta 30 darabot tud majd a gyár kibocsátani. Ma még a folyamatos munkához szükséges szerszámokat is elő kell állítaniuk és az eddig gyártott alkatrésze-

Dénes Sándor,

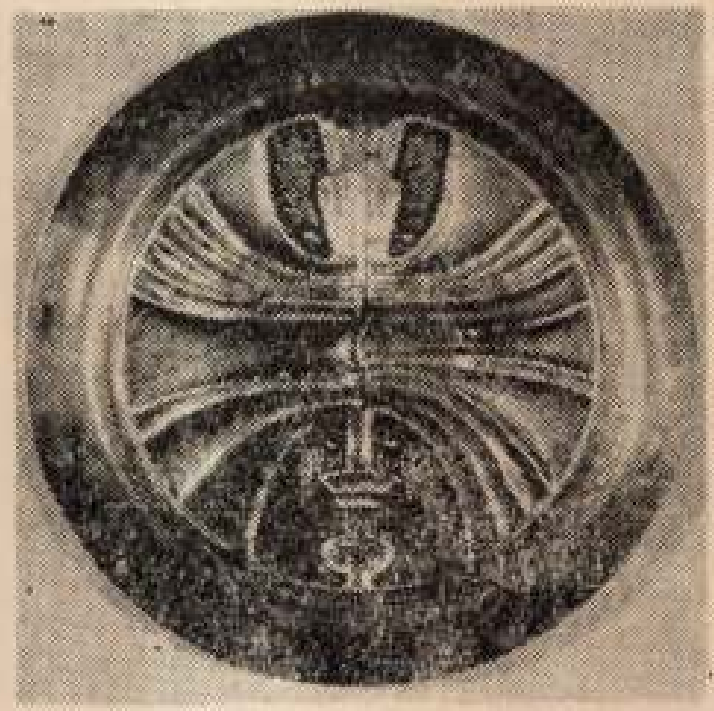

Dénes Sándor fémdomborítása

Kossuth, 1946. 8.

fálkozó, egyszerre intuitív és anyaghoz kötött, archaikus és
mberek közti viszonyokat fogja föl egyénien *(Tékozló fiú)*,
markánsan egyéni *(Szókratész, Boszorkány)*. Minden lé-
níthatatlan. Módszere induktív, különálló részekből építi
z egészet. Parasztvoltának kérdése különben erősen vita-
mban. A román szerzők, mint V. G. Paleolog vagy Petre
rasztszármazását hangsúlyozzák, míg Sidney Geist és más
b rafinált intellektusát emelik ki. Véleményem szerint ez
dás könnyen áthidalható, ha nem szűkítjük le túlságosan
rét. „Egy művész parasztvoltát inkább metaforaként kell
t — írja Petre Comărnescu. — Inkább egyfajta szellemi
művészetfelfogás, az egyszerű átélésnek adottsága, az egy-
ragaszkodás és a velük való kommunikálni-tudás képes-
i specific național. Tribuna, 1966. február 24.) A paraszt-
atározása, gondolom, elég tág ahhoz, hogy talán egy Bar-
intellektuális jelenség is ellentmondás nélkül beleférjen.
t nouveau" ihlette művek mégis Brâncuși egyéniségének
kapcsolódnak, a népi-paraszti ihletésű művek viszont min-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1976 OKT 10

4021 Dénes Sándor festő

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

Feldmann Tibor Hajókikötő

Horváth János Nő sárga sállal

Dénes Sándor Önarckép

Kiállításról — kiállításra:

A Fiatal Orosházi Festők 15. tárlata

Október 3-án, vasárnap délelőtt Orosházán a Petőfi Művelődési Központban megnyílt a Fiatal Orosházi Festők kiállítása. Az esemény különleges rangját az adja, hogy sorrendben ez a 15. alkalom, hogy tárlat keretében adnak számot az elmúlt év munkájáról, festészeti eredményeiről. A jubileum alkalmából egyéle kollektív meditációra invitáltam *Dénes Sándort, Fekete Jánost, Feldmann Tibort, Horváth Jánost, Szlotta Andrást.* A beszélgetést a „műteremben" kezdtük el. (A művelődési központ emeleti helyisége körülbelül négyszer ötméteres, inkább raktárnak, mint műteremnek tűnik.)

Mielőtt belefognánk a közös számvetésbe, Fekete és Szlotta fölhívják a figyelmemet Horváth János monumentális festőállványára, bizonyos összefüggéseket emlegetve térelválasztó és egyéb közhasználati tárgyak között. Horváth „vesszi a lapot", nem késik a replikával, miszerint képei nemcsak méretben „nagyobbak" a többieknél. Kórusban lehurrogják és úgy érzem időszerű komolyra fordítani a szót. Alkotói gondokról, művészi hitvallásukról faggatom őket. Feldmann Tibor arról beszél, hogy mit jelentett számukra a kezdet. A gyermekkor, az otthon meghatározó szerepe, az első — életre szóló — impulzusok „begyűjtése".

— A döntő erő a közös, csoportos munkában rejlik — mondja. Mi együtt kezdtük és együtt folytatjuk azt a munkát, melyet Orosházán valamikor Rajki József és Kerti Károly végzett nagy-nagy odaadással. Bár a műtermet már „kinőttük", ha otthon dolgozunk is, rendszeresen találkozunk továbbra is, megvitatjuk egymás munkáit, vitatkozunk, veszekszünk, egyszóval a műhelymunka tovább él. (Feldmann Tibor ezen a tárlaton újszerű temperatechnikával készült képeivel, a zöldek és barnák harmonikus alkalmazásával, meleg fényekkel átszött tájképeken vall művésztelepi élményeiről.)

Fekete János nehezen nyilatkozik. Ő is a kollektívát említi első helyen az alkotásban fontos szerepet játszó tényezők közül. Módszerében hagyományosan nagy felületekkel dolgozik, kontúrjaival kemény, sokat mondó atmoszférákat teremt. Számára is — csakúgy mint a többieknek — az „amatőrség" fogalma — úgy véli — teljesebb életformát jelent.

Horváth Jánosról azt tartják, hogy a csoport „legnyugtalanabb" tagja. Eddigi munkásságában számtalan formában kereste az anyaggal való birkózás lehetőségeit. (A festészeten kívül próbálkozott rézdombornyomással, grafikával, kisplasztikával.) Ez a nyugtalanság úgy tűnik, mostanára érett festészetben jelentkezik. Portréi és tájképei egyaránt gazdagodó látásmódról adnak tanúbizonyságot. Feldmannal együtt ők a „legtermékenyebbek".

— Úgy hiszem, hogy ebben a korban meg kell találnunk önmagunkat. Nemcsak a mindennapi életben, hanem az alkotás folyamatában is. Minden érdekel, amit környezetemben, életemben „fölfedezhetek". Keresnünk kell azt az utat, amelyiken most már továbblépnünk.

Dénes Sándor ezen a tárlaton nem képeinek számával, hanem inkább azok intenzitásával kelti fel a látogatók érdeklődését.

— A festészet fontos tényező az életemben — mondja. — Megtanít látni — és láttatni. Úgy hiszem a kiállításokkal nemcsak gyönyörködtetni tudunk, hanem nevelni is. Ez a közös gondolat is összetart bennünket.

Szlotta András grafikáit nézve az ember az első pillanatban képeit rézkarcoknak hiszi, pedig „csak" ceruzarajzok. Ez a képzőművészeti gyakorlatban mostohán kezelt ceruzatechnika Szlotta számára gazdagon biztosítja a fekete-fehér kontrasztja között fellelhető szürke tónusokat. A technikai készség magas fokú elsajátítása révén a rézkarc finom vonalasságától a foltszerűen összefoglaló előadásmódig széles skálán dolgozik. Így vall munkájáról:

— A régebbi munkákban rejlő kísérletek és a legújabb megvalósított elképzelések utólagos elemzése egy olyan „ars poetica"-t körvonalaz, mely szerint a leülepedett élményrétegek közül a legerősebbek és a leghitelesebbek érnek alkotássá. Grafikáim tulajdonképpen szociográfiák.

A Fiatal Orosházi Festők csoportja nemcsak Orosháza, hanem megyénk művészeti életében is jelentős tényező. Az elkövetkező évek feladatait már megfogalmazták önmaguknak. Rajtuk áll, hogy sikeresen teljesítsék is.

Varsa Zoltán

Bónus István versei:

Vége a nyárnak

Kiserdő fái
Hiába várnak,
Magam maradtam... —
Vége a nyárnak!

Nevető, vidám
Tavaszi társak
Itthagytak engem,
Messzire járnak.

Van, kit a város
Csalt el fiának,
S akad, kinek már
Sírjához járnak...

Csak az emlékek
Futkosnak elém,
Ha kint járok a
Dombok tetején.

Visszafordulok:
Sohajtok mélyet,
Egyedül, árván
Nem szép az élet!

Kiserdő fái
Hiába várnak:
Magam maradtam... —
Vége a nyárnak!

Fák

Tervekkel, vággyal telve a nyárfa,
Ágkarjait felhők felé tárja:
Vágyódik magasba, tiszta fénybe
S kidöntik mire odáig érne.

Tüskés akácnak komor a lombja,
Illatfelhőit hiába ontja,
Hömpölyög, száll, úszik és haldokol,
Megfojtja sűrű, szürke esti por.

„Miért tanul németül?"

Megkezdődtek Békéscsabán a TIT nyelvtanfolyamatai

Tóth Éva, a haladó német nyelvtanfolyam vezetője és a hallgatók

(Fotó: Veress Erzsi)

Október 4-e, hétfő. Fél hat felé jár az idő, a békéscsabai ifjúsági és úttörőház egyik termében összejön a csoport. Az intenzív német nyelvtanfolyam második évfolyamának hallgatói itt kezdik meg első foglalkozásukat. Kezdetben általános tudnivalókról esik szó, majd egy alkalmas pillanatban bekapcsolódom a beszélgetésbe. Hiába: „senki sem tagadhatja meg önmagát". Akaratlanul ez a mondás jut eszembe, amikor egy rövid időre „átveszem" a tanár szerepét Tóth Évától, a haladó német nyelvtanfolyam vezetőjétől. Korábban magam is tanítottam a TIT-ben, de annak idején valahogy nemigen kérdezősködtem hallgatóimtól, miért tanulják ezt a nyelvet?

— Egy évig tanultam németet az Agrártudományi Egyetemen — mondja Michnay Lászlóné, a kurzus egyik résztvevője —, de ez még nem elegendő az „üdvösséghez". A nyáron ugyanis jártam az NDK-ban, ahol nem a megértés, hanem a beszéd [illegible] NDK-ban élő barátjával szeretné fenntartani a kapcsolatot, ezért tanul németül.

* * *

Folytathatnánk a válaszokat. Egy dolog biztos: bármilyen céllal is tanuljuk az idegen nyelveket, nagyon hasznos időtöltés. Békéscsabán, a TIT-nyelvtanfolyamokra eddig több mint 170-en iratkoztak be, de a jelentkezések még folytatódnak. Legtöbben az angol, német és orosz nyelvet választották. A francai nyelvoktatás is kezdődhetne, ha összejönne az a minimális létszám, amely tanfolyam indításához szükséges. Az audiovizuális eszközök és a tankönyvek a hallgatók rendelkezésére állnak és remény van arra, hogy egyre hatékonyabb, eredményesebb lesz a nyelvoktatás.

B—y

A pártmunka műhelye

Az Oktatási Igazgatóság

A Békés megyei Oktatási Igazgatóság az elmúlt évben új, modern épületbe költözött. Környezete ideális: nyugodt csend, zöldellő fák ölelik körül. Az elmúlt hat-nyolc évben több mint tízezren kerültek közvetlen kapcsolatba vele. Nem csoda, hogy a megyei közvélemény élénk figyelemmel kíséri a megyei pártbizottság Oktatási Igazgatóságának a munkáját, amely a párt-, a tömegszervezetek, az állami intézmények és szervek kádereinek képzésével foglalkozik. Munkájának jellegéről, tartalmáról, szerepéről kértünk nyilatkozatot Juhász Józseftől, a megyei pártbizottság oktatási igazgatójától.

— Politikai oktatás felszabadulásunk óta folyik. Mi tette szükségessé új intézmények, az oktatási igazgatóságoknak a szervezését?

— Az oktatási igazgatóságok az MSZMP Politikai Bizottságának 1967-ben hozott határozata alapján jöttek létre. A cél az volt, hogy a pártiskola és esti egyetemi oktatás szervezeti különállása és az ezzel együtt járó szétforgácsoltság megszűnjön; az erők koncentrálása révén tovább emelkedjen a politikai oktatás színvonala. Így a oktatási igazgatóságok a megyékben folyó középszintű ideológiai, politikai képzés és továbbképzés intézményi rangra emelt központjai lettek. Intézményünk a párt megyei végrehajtó bizottságának irányításával végzi az esti egyetemen, az egyéves és öthónapos pártiskolán, a különböző továbbképzőkön és tanfolyamokon folyó oktató-nevelő munkát. Feladatunk a legképzettebb propagandisták tömörítésével emelni a propaganda szervezettségét és színvonalát. Tevékenységünk hatékonyságának fokozására a közeljövőben létrehozunk egy módszertani csoportot, amelynek feladata a szemléltetés és a felnőttoktatással kapcsolatos módszertani kérdések feldolgozása.

— Milyen körre és témákra terjed ki az oktatás az igazgatóságon?

— A hallgatók beiskolázása az illetékes pártbizottságokkal együttműködve, terv szerint történik. Ez nem jelenti természetesen azt, hogy csak párttagok nyerhetnek felvételt. Jelenleg is a hallgatók húsz százaléka pártonkívüli az esti egyetem általános tagozatán, a szakosítókon és a speciális kollégiumi továbbképzőkön. De a pártiskolai rendszerű képzésben, továbbképzésben, amely bentlakásos, csak párttagok vehetnek részt. Ma már követelmény, hogy a hallgatók bizonyos előképzettséggel rendelkezzenek: az általános és politikai műveltség meghatározott szintje nélkülözhetetlen az eredményes munkánkhoz. Az igényeknek megfelelően, már 1970 óta továbbképzési jelleggel speciális kollégiumokat is indítottunk: a propagandisták pedagógiai módszertana, a pártépítés, az agitáció, a politikai vezetés, a gazdaságpolitika, a szociológia, s ez évben a káder- és személyzeti munka témakörében. E felsorolásból is kitűnik, hogy a politika igényeihez rugalmasan igyekszünk alkalmazkodni.

A politikai képzés formái közül legnagyobb múltra a pártiskolai oktatás tekint. Már 1945-ben volt a megyében kéthetes bentlakásos pártiskola. 1957—1967 között háromhónapos iskolák működtek. Ettől kezdve öthónapos időtartamú oktatásra tértünk át. Bevált formája lett ez az alapképzésnek. A végzett hallgatók 85—90 százaléka pártalapszervezeti vagy tömegszervezeti funkciót tölt be, s 35—40 százalékuk tovább tanul. Rövid időtartamú tanfolyamokat is tartunk, amelyeken az időszerű politikai feladatok végrehajtására készítjük fel a hallgatókat. Az ezeken részt vevők száma már meghaladta a hatezer főt. Ez évtől kezdődően pedig beindulhatott igazgatóságunkon az egyéves pártiskola is. Tevékenységünk tehát igen széles körű. Nemrég összegeztük az itt végzett hallgatók számát: meghaladta a tizenötezret. Úgy érezzük, ezáltal a mi munkánk is benne van a megye politikai, gazdasági eredményeiben.

— Már egy teljes tanév van az igazgatóság mögött, amióta az új épületben folyik a munka. Milyennek ítéli meg az itt rendelkezésre álló tárgyi és személyi feltételeket?

— Az épület átadása 1975 tavaszán volt. Tapasztalatok alapján mondhatom már, hogy nemcsak maga az épület korszerű, hanem a benne folyó oktató munkához jó lehetőséget biztosít. Rendelkezünk egy 190 főt befogadó előadóteremmel, amelyben normál filmeket is vetíthetünk, 8 oktatóteremmel, mindegyikben írás- és diavetítő, tábla, és végül 94 fős kollégiumi épületszárnnyal. Természetesen számos kiszolgáló helyiséggel: büfé, társalgó, orvosi szoba, 50 ezer kötet befogadására alkalmas könyvtár, szép park, pihenési és szórakozási lehetőségekkel.

De a legjobb tárgyi feltételek is csak akkor érnek valamit, ha biztosított hozzá az a személyi feltétel is, amely a lehetőségeket maximálisan képes felhasználni. Az Oktatási Igazgatóság megszervezése, kiépítése 1968-ban fejeződött be. Azelőtt igen kis létszámú tanári testülettel dolgozott. Jelenleg főállásban kilencen végezzük a munkát négy tanszéken. Ennyien nem lennének képesek megoldani a sok irányú feladatot. Rajtunk kívül mintegy nyolcvan tiszteletdíjas oktató segít. Mindegyike felsőfokú képzettséggel rendelkező, tapasztalt pártmunkás. Továbbképzésükre is gondot fordítunk, hiszen a politikai tudományok fejlődésével mindig szinkronban kell lennünk. Úgy véljük, hogy a rendelkezésünkre álló tárgyi feltételekkel megfelelően gazdálkodunk.

— Az igazgatóság felnőttek képzésével, továbbképzésével foglalkozik és természetesen nevelésükkel is. A pedagógiai irodalomban pedig elsősorban a fiatalok körében végzendő oktató-nevelő munka került kimunkálásra. Jelent-e gondot az itt folyó munkában, hogy az felnőttek körében történik?

— A felnőttek körében végzett oktató tevékenység sem szakítható el a nevelő munkától. A nevelői ráhatások sok irányúak, s erre a felnőttek is fogékonyak. A hallgatók korösszetételében jelentős fiatalodás figyelhető meg. Ez a körülmény hangsúlyozottabbá teszi számunkra, hogy a tények és törvényszerűségek elfogadtatásával egyidőben az érzelmi, akarati tényezők fejlesztésére is nagy gondot fordítsunk. A foglalkozásokon nem „lecke felmondás történik", hanem a tanultak megtárgyalása, megbeszélése, ahogy az felnőtt emberek között illik. Könnyíti dolgunkat, hogy a hozzánk jelentkező hallgatók már mélyen motiváltak a marxista—leninista eszmék befogadására, erre építhetünk. Problémát tehát a felnőttek körében végzett oktató-nevelő munka számunkra nem jelent.

— A megyében több helyen folyik intézményesítetten a marxizmus—leninizmus oktatása. Bázisa-e az Oktatási Igazgatóság ezeknek?

— Békés megyében a szarvasi két felsőfokú tanintézet marxizmus—leninizmus tanszékei, a Tanácsi Továbbképző Intézet, a Pedagógus Továbbképző Intézet, a KISZ Vezetőképző Iskola, az SZMT Oktatási Háza foglalkozik még a marxizmus—leninizmus intézményesített oktatásával. Ezekkel egyre szorosabb a kapcsolatunk: az igazgatóság tömöríti leginkább maga köré a marxizmus—leninizmust oktatók széles körét, és elsősorban az elméleti előadásokban rendszeres a közreműködésünk, igénylik segítségünket a tematikák, programok összeállításában is. Örvendetesen alakul kapcsolatunk a társadalomtudományok oktatásával foglalkozó megyén kívüli intézményekkel is.

— Az Oktatási Igazgatóság tehát jelentős szellemi kapacitással rendelkezik. Önkéntelenül felvetődik a kérdés: az oktató-nevelő munka mellett folyik-e tudományos kutatómunka?

— Az igazgatóság alaptevékenysége, az oktatás, elsődlegesen pártpropaganda-intézmény vagyunk. Nem a kutatás a feladatunk, hanem a kutatómunka eredményeinek hasznosítása. Mindezek ellenére egyre intenzívebben bontakozik ki a tudományos igényű kutatás. Ezt bizonyítja többek között intézményünk eddig megjelent három kiadványa. Most jutottunk el odáig, hogy kialakítjuk elképzeléseinket hosszabb távra, amellyel tanáraink kutatómunkáját igyekszünk orientálni, hogy az a párt megyei bizottsága által szükségesnek ítélt témakörökben segíthesse a megyei döntések kialakítását. Kutatási eredményeink közkinccsé tételére adottak a lehetőségeink. Ismételten szeretném hangsúlyozni: fő feladatunknak az oktató-nevelő munkát, a marxista—leninista világnézet terjesztését, erősítését tekintjük — mondta befejezésül Juhász József, a megyei pártbizottság Oktatási Igazgatóságának vezetője.

— G. —

[illegible]vács Dénes
[illegible]erepel Orosházán,

[illegible]fonikus Zenekar hangversenye megyeszékhelyen

[illegible]ilharmo-
[illegible]i, békés-
[illegible]egkezdő-
[illegible] megyei
[illegible]marosan
[illegible] előadás-
[illegible]koncertje
[illegible]sz Oros-
[illegible]énes he-
[illegible]üvelődé-
[illegible] órakor,
[illegible]armóniai
[illegible] Kórodi
[illegible] A műso-
[illegible]repelnek,
[illegible]az A-dúr
[illegible]seny.
[illegible]len Bé-
[illegible]olckor a
[illegible]versenyre
[illegible] Postás
[illegible]átékában
[illegible]ene ked-
[illegible]n Bajra-
[illegible]nikus ze-
[illegible]a, közre-
[illegible]szló zon-
[illegible]koncerten
[illegible] és Pro-
[illegible]ak el.
[illegible]enyek kö-
[illegible]részére a
[illegible]tája" cí-
[illegible] az év-
[illegible]n Békés-csabán, valamint megyénk több községében a Magyar Rádió és Televízió gyermekkórusa lép fel, Botka Valéria és Csányi László vezetésével. Ebben a sorozatban a IV. évfolyam hallgatói a reneszánsz és a barokk művészettel ismerkednek a Magyar Barokk Trió és Forgács Éva (ének) közreműködésével. Ez a sorozat október 11-én hétfőn Vésztőn és Körösladányban kezdődik, és a 15-i gyomai és dévaványai előadással fejeződik be.

Előadás a TIT-ben a szocialista erkölcsről

Október 12-én, kedden este Békéscsabán, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat értelmiségi klubjában *dr. Horuczi László* egyetemi docens tart előadást „A szocialista erkölcs kérdései" címmel.

A társulat egyik fő feladata a szocialista életmóddal kapcsolatos ismeretterjesztő tevékenység, melynek egyik jelentős alkalma lesz a kedd esti, nagy érdeklődéssel várt előadás.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1975 DEC 7

Békés m. Népújság

Dénes Sándor

1021

Dénes Sándor

Orosházi utca

Sokadikán

— Ancsa, adjon kölcsön egy ...zast...

— Jó ég! Hová kerültem?!

— Mindig csöp
— Á, dehogy,

Utun) 1979 vm.

Dénes Sándor
nohrámnűpény

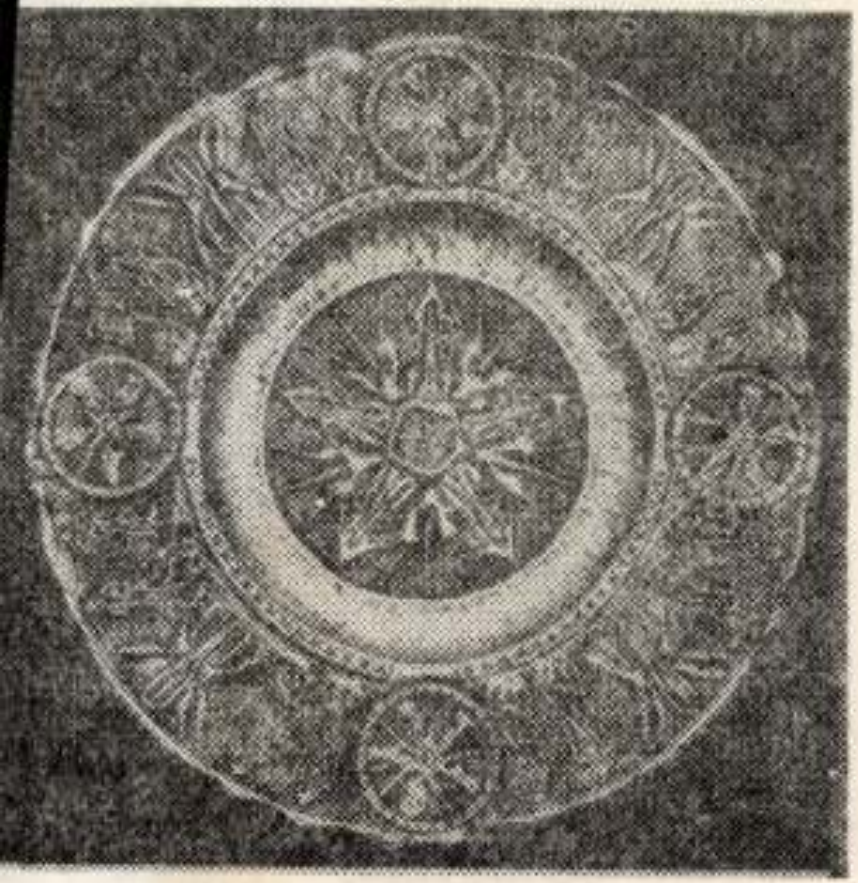

Dénes Sándor fémdomborítása

katekert, zavaros keveréknyelvet örökít tovább. Szeretnénk minél több ol
ban felkelteni az érdeklődést a nyelvhelyesség kérdései iránt, mi több: igénye
vhasználatra buzdítani, hogy minél kevesebb legyen a „nyelvkárosult". A
er egyik *beszédes* jellemzője, nyelvi megnyilatkozásának mikéntje sok minden
árulkodik: „Szólj, ki vagy, elmondom..." (Kazinczy). Minthogy a közösség
nekből tevődik össze, mindez érvényes a nyelvet beszélő közösségre is. Nyelv
pota nagymértékben egyedeinek öntudatától, erkölcsi erejétől, műveltségétől —
ég sok más egyébtől függ.

Én továbbra is fenntartom véleményemet a napilapok felelősségével kapcso
an: a legszélesebb olvasótáborral számoló újságok sokat tehetnének a nyelvi
lés ügyében. Közérthető nyelvművelő cikkekkel és elsősorban jó példával,
yobb nyelvi igényességgel. Jómagam nem vagyok olyan borúlátó, mint egyik
lírónk, aki szerint „a napisajtó azért *napi*, mert csak egy napig él, sőt esetleg
egy fél vagy negyedóráig". Én nem hiszem, hogy ne volna káros hatású —
nem egy napra szólóan! —, ha az olvasó minduntalan beleütközik az effajta
jezésekbe: *meditáció* (előkészítés), *meditátor* (vizsgára előkészítő vagy felké-
személy értelemben), *félkonzerv* (ez a csodabogár talán a konyhakész termé-
akarja jelenteni — az eredeti szó ismeretének hiányában nem tudtam kideri-
), *lemond az állásáról* (magyarul: felmond) és így tovább. A nem eléggé biztos
vérzékű ember végül azt hiheti, hogy ezek jó magyar szavak — modern kön-
en, a megszokottól eltérnek ugyan, de talán így divatosak. A következő lépés

Dénes Sándor festő

Fiatal orosházi festők képeiből rendezett kiállítást Budapesten, melyen szerepelnek képei.

Békés Megyei Népújság, 1946. márc. 6.

SAJTOFIGYELO
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1977 JUN

KORUNK
Dénes Sándor

Dénes Sándor: Fémdomborítások

különleges növényzetben gazdag, hanem
Oran, Constantine és mások.

Az említett három városban, amely
gazdasági fakultásokat is létrehoztak; ez
Algériának jelenleg nagy szüksége van
tervezőkre, könyvelőkre, ipargazdászokra
Románia több száz tanárt és más szakem
becsülik. Az algériai nép Romániában
nem egy esetben közösek, sok a hasonló v

Ami kezdeti előadásgondjaimat illet
diákjaim általában érdeklődéssel fogad
a hallgatóság ideológiai-politikai beállítot
Ezt én is csupán azután értettem meg
lebbről Algéria jelenével és múltjával. J
év folyamán igen sok és fontos hírt köz
44.). Tavaly elfogadták Algéria Nemze
Alapokmány összegezte a nemzeti felszabadító harc eddigi tapasztalatait, és széles körű távlatot nyitott az ország gazdasági, társadalmi és politikai fejlődése előtt. Az Alapokmányban leszögezik, hogy Algériában a szocializmus már irreverzibilis folyamat, és teljes megvalósításának főfeltételei:

1. a nemzeti függetlenség megerősítése;
2. egy olyan társadalom felépítése, amely megszünteti az ember ember általi kizsákmányolását;
3. az ember fejlődésének és előrehaladásának biztosítása.

A szocializmus felépítése Algériában, amint az Alapokmány leszögezi, a termelőeszközök kollektív tulajdonán alapszik. Az állam tervezi és irányítja az egész nemzetgazdaságot, ellenőrzi az állami vállalatok ügyvitelét.

A modern Algéria fő forradalmi-társadalmi erői a munkásosztály és a dolgozó parasztság, a forradalmi értelmiség, a katonák és más ifjak, akiket egy forradalmi párt, a Nemzeti Felszabadulási Front vezet.

A szocializmus építése, mint a „harmadik világ" más országaiban, Algériában is a nemzeti sajátosságokat, hagyományokat és az ország fejlettségi fokát tükrözi. Ezekre a sajátos vonásokra célozva a Nemzeti Alapokmány megjegyzi, hogy „a szocializmus elméleti és stratégiai fegyver, amelynek szem előtt kell tartania minden ország és minden forradalom történelmi valóságát. [...] Az algériai forradalom beleilleszkedik az Iszlám történelmi perspektívájába."

Dénes Sándor

„Falitál"

Kornuk

1976 IX. 642 oldal

fürdő után hazánkba mene
fogadtatásra találtak. A
Koppány felett 997-ben a
dagitotta birtokokkal, a
mának fölszentelésekor,
levél kiállitására kerül
többek között a szabad a
A jogokat a középkorban
rályok. Szent István a s
sával elismerte a hittér
szott fontos szerepüket.
ra nézve üdvös tevékenys
fiatalok tanitása, nevel
szülők gyermeke, és hama
A gyér adatokból szület

Dénes Sándor

„Feudomborítás"

Korunk

1976 V. 352 oldal - 372 oldal

Dénes Sándor festőművész

Az Orosházi Festők Csoportjának tagjai hosszú éven keresztül együtt tudtak működni, maradandóan alkotni. 1963-ban az első hivatalos bemutatkozásukat "Fiatal Orosházi Festők Köre" elnevezést viselte a négy kiállító alkotó alapító: Feldmann Tibor, Fekete János, Dénes Sándor, Szűcsszabó Elek.

Barta Miklósné: Jubileumi tárlat Orosházán.
Békés Megyei Népújság, 1983. szept. 24. 3. old.

DÉNES Sándor *135, 155*
Székelyudvarhely, ?
ötvösművész
(A 80-as évek elejétől Ausztriában él.)

Banner Erdély

fürdő után hazánkba men
fogadtatásra találtak.
Koppány felett 997-ben
dagitotta birtokokkal,
mának fölszentelésekor,
levél kiállitására kerü
többek között a szabad
A jogokat a középkorban
rályok. Szent István a
sával elismerte a hitté
szott fontos szerepüket
ra nézve üdvös tevékeny
fiatalok tanitása, neve
szülők gyermeke, és ham
A gyér adatokból szület

ország Ausztriával egyetemben a török uralom fenntartása mellett foglalt állást. Oroszország még orosz templom és zárda felállítását kívánja. II. Frigyes Vilmos protestáns püspökséget állít fel Jeruzsálemben és annak a reményének ad kifejezést, hogy egykor itt kialakul: *„a zsidóság és kereszténység centruma és a protestáns vallásfelekezetek nagy egyesülése"*. *Frigyes Vilmost* palesztinai terveivel kapcsolatban a zsidóság megtérítésének gondolata is foglalkoztatta és a kortársak ezzel magyarázták, hogy az új püspökség első püspöke a kikeresztelkedett missziónárius Michael Salomon Alexander lett, aki 1820—25. években a plymouthi hitközség előimádkozója és metszője volt.

Látjuk tehát, hogy ebben az időben a *kereszténységet komolyan foglalkoztatta a zsidóság renaissancenak gondolata.* Érdekes kérdés: hogyan reagált a zsidóság ezekre a törekvésekre? A „Restoration" mozgalommal majdnem egyidejűleg az angol zsidóság vezető egyenisége, *Sir Moses Montefiore nemcsak teljes érdeklődéssel fordul e kérdés felé, hanem Mehmed Alival komoly tárgyalásokat folytatott arra nézve, hogy 50 évre adjon neki annyi földet, hogy 100—200 faluban zsidókat telepíthessen.* Ezzel a megoldással Montefiore az eddig Amerikába, Kanadába kivándorló zsidó testvéreit Palesztinába akarta irányítani és azt remélte, hogy így „ezer és ezer testvérünket a szent földön letelepíthetjük, ahol boldogan élhetnek zsidóságukban, ami Európában nem lehetséges". Mehmed Ali meg is állapodott Montefiore-val, sőt minisztere utján ezt írásban is lefektette. Közben Montefiore kénytelen volt Damaskusba utazni és csak 1840-ben visszatérése után fogott hozzá palesztinai terve megvalósításához. Sajnos, e rövid idő alatt a politikai helyzet úgy változott, hogy Mehmed Ali már nem volt Szíria helytartója és így a megállapodás is semmissé lett. Ekkor Montefiore arra törekedett, hogy a Kelet zsidóit angol védelem alá helyezze, amit az európai sajtóban különféleképpen kommentálták. *Churchill őrnagy memorandumot intézett Montefiorehez, amelyben felszólítja, kezdje meg a zsidóságnak, mint népnek szervezését,* ami szerinte feltétlenül keresztülvihető. Szíriát és Palesztinát szerinte ki kell venni a tudatlan szultánok és pasák uralma alól és európai közigazgatás alatt meg kell nyitni a nyugati civilizációnak. Igy szerinte a keleti kérdés rendezésének nagy előnyére válna, ha a zsidóságot készen találná arra, hogy visszatérjen az országba, amelyet újra fel akarnak építeni. Épp ezért Churchill azt ajánlja Montefiorenak, hogy más, befolyásos zsidókkal egyetemben, kezdje meg a küzdelmet a zsidóság nemzeti létéért. Az új mozgalom jelszava: *„Föld és Otthon"* legyen és „hol van zsidó szív, amely ne örömmel követné ezt a hívó szózatot". Később hasonló szellemben még egy írást küldött Churchill Montefiorenak, amelyet ez utóbbi az angol zsidók kamarájának, a *„Board of Deputies"*-nek elő is terjesztett. Ez a kamara bár annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy Churchill eszméiből sok áldás fakadhat, anyagi eszközeit, amelyek különböző forrásokból adódtak, nem állíthatta a terv rendelkezésére. A Palesztina-kérdést, szerintük, az európai országok összzsidóságának vállvetve kell megoldani és a közös munkában természetesen az angol zsidók is örömmel kiveszik részüket. Churchill 1843-ban igazolja ennek a határozatnak kézhezvételét és ismét reményének ad kifejezést: *„hogy a zsidó képviselői kamara meg fog győződni az európai zsidóság állásfoglalásáról egy olyan fontos kérdésben, amelytől rég szenvedő és üldözött népük jövendő generációjának sorsa függ"*. De sajnos, úgy az angol, mint a többi zsidók, dacára a kedvező politikai helyzetnek, nem fogták fel az eszme nagy horderejét. Nem fogtak közös akcióba, amely pedig már 1840. év körül esetleg meghozta volna a zsidók közjogilag biztosított nemzeti otthonát Palesztinában.

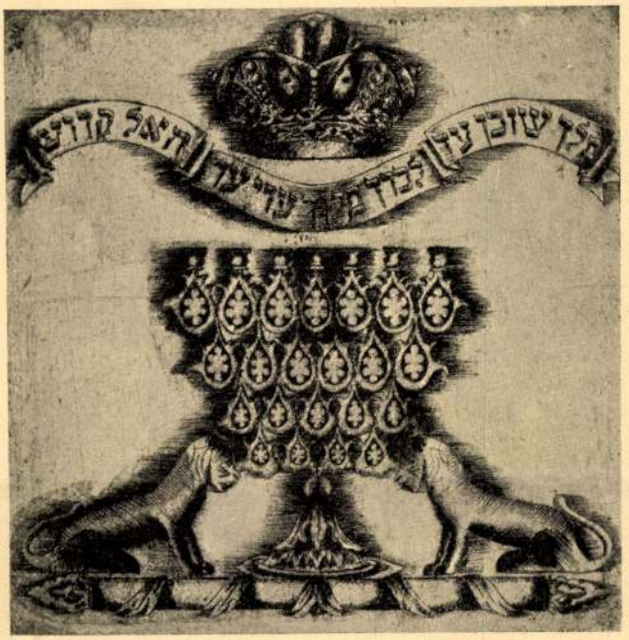

Dénes Sári: Rézkarc
Az OMIKE Műbarátok Köre kiállításából

Az angol mozgalommal egyidejűleg a német zsidóság körében is foglalkozni kezdtek a Palesztina-kérdéssel. 1840-ben Berlinben C. L. K. jelzéssel egy röpirat jelent meg „Neujudäa" címen, amelynek szerzője politikailag képzett ember és széles látókörrel bír. Szerinte Palesztina helyett „amelynek megvásárlására a gazdag zsidó nép minden kincsei sem elegendők", egy kevéssé lakott, a civilizációtól távoleső földön kell otthont keresni a zsidó népnek A gondolat valóra válásának a röpirat szerint „csak az előkelő zsidók lanyhasága áll útjában, mert ezek gazdagságuk élvezeté-

Múlt és Jövő
1929. XIX.

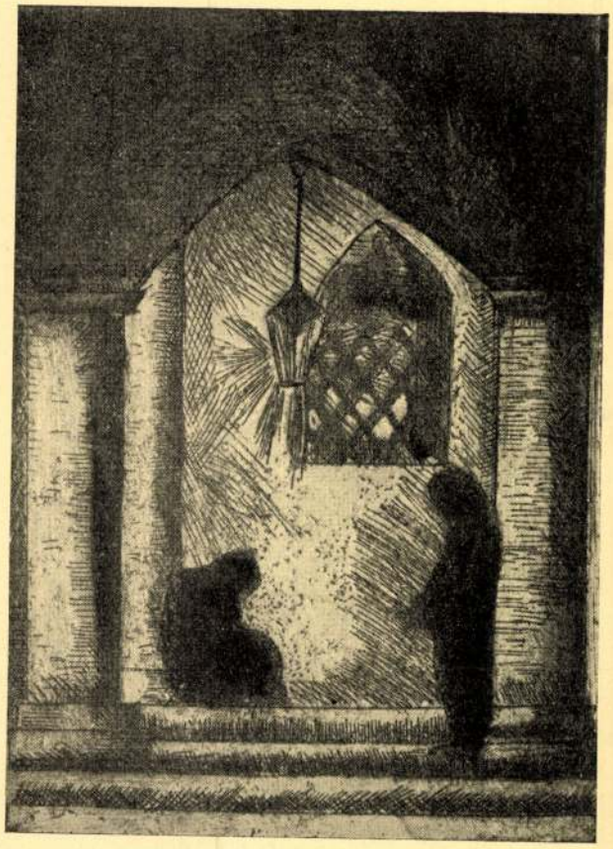

Holzer Rózsi: Templombejárat
Az OMIKE Műbarátok Köre kiállításából

ben megfeledkeznek népük érdekeiről. A Gondviselés bizonyára nem akarta, hogy a zsidók napjaik végéig szétszórva idegenek között éljenek, mert rendeltetésük, hogy saját otthonukban újra egyesülve államot alkossanak". És a zsidó nép újjászületése után ismét nagy művekkel fogja megajándékozni az emberiséget és Uj-Judäa első alapítóinak unokái már el sem tudják majd képzelni őseik nyomorát és szenvedéseit.

Ennek a röpiratnak, bár sok érdekes és megszivelendő részletet tartalmaz, hatását nemsokára elhomályosította egy másik, amely az „Orient"-ben, az akkoriban igen elterjedt zsidó hetilapban szintén névtelenül „Konstanzi Anonymus" jelzéssel jelent meg. Ez a kiáltvány, amely a zsidó szellemi emelkedettség egyik legszebb dokumentuma, meg akarja győzni a zsidóságot a palesztinai telepítés nagy fontosságáról. A zsidóság sorsa Keleten dől el és a zsidóság nem hunyhat szemet a keleti események előtt. A zsidóság nem azért őrizte meg népiségét évszázadokon keresztül, hogy most az emancipációban elveszítse önmagát. Különben is az emancipáció semmiképpen sem oldotta meg a zsidó-kérdést. A szemita őstörzs testben és lélekben annyira különbözik az északi szőke fajtól, hogy egy kiegyenlítődés szinte lehetetlen.

Az Uj-Judäa"-vel ellentétben, ez az írás- élénk visszhangot keltett, sőt az új keleti helyzet kapcsán több nemzsidó ujság foglalkozik a zsidóság jövendő sorsával. Többek között a Svájcban megjelenő *Morgenland* pl. kifejti, hogy a Palesztina kifejezés nem helyes, hogy ezt a földet csakis *„Izrael földjének"* kell nevezni. Az ellenvéleménynek dacára a Konstanzi névtelen és a Churchill őrnagy memorandumainak meg volt a hatása. Különösen a zsidó ifjúság lelkesedett és amulettként hordozta magánál a zsidóság újjászületésével foglalkozó írásokat.

Ebben az időben az „Orient"-ben, amely különben nem állott teljesen kritikátlanul a Palesztina-eszme szolgálatában és ellenkező nézetű cikkeket is közölt, többször utaltak Görögország példájára, megemlítve, hogy a XIX. század huszas éveiben a legjelentékenyebb férfiak állottak a hellén újjászületés gondolata mellé. Az „Orient"-tal szemben dr. J. M. *Jost az „Israelitischen Annales"*-ben és még inkább *Philippson* a német asszimilációs mozgalom vezére az *„Allgemeine Zeitung des Judentumes"*-ben a cionista mozgalmat, bár minden mozzanatát figyelemmel kisérik, nem tartják életképesnek. Különösen Philippson a zsidóság egyedüli boldogulását Németországban és a teljes asszimilációban látja.

De Philippson intelmei dacára különösen sok német és osztrák zsidó foglalkozott a zsidó állam gondolatával és főkép az ifjúság körében az eszme lelkes követőkre talált. 1836-ban egy Moritz *Steinschneider* nevű diák Prágában egyesületet alakított, amely programmjául a zsidó függetlenség visszaállítását tűzte ki. De az eszme megvalósítása érdekében nem sokat tehettek, míg 1840-ben a Keletről való visszatérésében *Cremieux* Bécsbe érkezett és a bécsi zsidóság nagy ünneplésben részesítette. Ekkor két zsidó diák írásban kidolgozott tervet nyujtott át neki zsidó kolónia alapításáról Palesztinában és egyben támogatását kérték. A két diák Benisch és Oesterreicher Londonba készültek, hogy tervüket Montefiore elé vigyék. Cremieux igen meleg ajánló sorokat adott az ifjaknak és kéri Montefioret, hogy „nemcsak politikus udvariassággal", hanem meleg érdeklődéssel fogadja őket. Benisch és Oesterreicherhez Cremieux hosszú levelet intézett, amelyben kifejti a saját álláspontját. Szerinte a Palesztina-terv csak a Franciaországon kivül élő zsidók számára birhat jelentőséggel, mert a francia zsidóknak oly drága szülőföldjük van, hogy kevésbé érzik egy palesztinai kolónia szükségességét, mint a többi zsidók. Különben a terv *Cremieux szerint csak úgy valósítható meg, ha egy hathatós európai „protekciót" tudnak szerezni a kolónia számára.* A jövendő megmutatta, hogy Cremieux ezzel eltalálta a Palesztina-politika lényegét, azt a pontot, amelyet ma is a legfontosabbnak tartunk. Érdekes, hogy ez a levelezés *a bécsi rendőrség* kezébe került és oly nagy fontosságot tulajdonítottak neki, hogy nyomozást indítottak a két diák után, amely

Dènes Tibor

Képzömüvészet c. folyóiratban cikket
irt.

NM.932.VI.19.

MDK

Dénes Tibor dr.

Dénes T.dr.: A magyar mübirálat mesterei. II. Pé-
terfy Jenő /1850-1899/. Képzőművészet 1932. 55.sz.

MDK

Dénes Tibor dr.

Tárlatok. Képzőművészet 1931. márc. 69.l.

MDK

Dénes Tibor

A Műcsarnok őszi tárlata. Árkay Aladár emlékkiáll. Képzőművészet 1932. 227.l.

Dénes Valéria

Kiskoutky Zsolt – Murádin Jenő: Nagy Ottó.
Nagybánya Kongrát 2. Miskolc, 1993, 9.

és Galimberti kubizmus értelmezését közös produk tumként foghatjuk fel.

Szabó Julia:A magyar aktivizmus története
Akadémiai Kiadó 1971 28 old.

Dénes Valéria

férjével rendez közös kiállitást 1914nem
a Nemezeti Szalohban.

Szabó Julia: A magyar Aktivizmus története
Akadémiai Kiadó ,1971 29 old.

Dénes Valéria

Hágában tartozkodott az I világháboru kitö
rése idején, a rossz lakáskörülmények között
tüdőgyulladást kap és meghal. Holttestét Pestre
hozzák

Szabó : A magyar aktivizmus története
28.o.

Dénes Valéria 2

1910ben Párizsba ment és Matisse tanitványa lett. Párizsban ismerkedett meg Galimberti Sándorral, akivel később Nagybányán is találkozott, s 1911ben feleségül ment hozzá. Ettől az időtől kezdve müvészetükben is igen sok rokon vonás van.

Szabó Julia: A magyar aktivzmus története

Akadémiai Kiadó 1971 28 old.

Dénes Valéria

Házak 1912 körül

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története
Akadémiai Kiadó 1971 melléklet

Dénes Valéria, festő

Dénes Valéria Szablya-Frischauf Ferenc iskolajában Pesten és a Városmajorban dolgozott. Azután Nagybányán, majd Párizsban Henri Matisse tanítványa volt. A párizsi szalonokban állandóan szerepelt. A legelső és a legutolsó képét Nagybányán festette. 318.old

Volnay László: A Galimberti házaspár művészete
328.old

Művt.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria és Galimberti Sándor, festők,

témáik a figuralisoktól kezdve taj-és utcaképek, csend életekig a fe tészet egész tematikus kelléktarat átka roljak. A megfestés módja, stilusa újszerü volt ak or. Bizonyos fokig ma is az, A kritikusok nem találták meg rea a szavakat. 318.old

Tolnay László: A Galimberti házaspar művészete
328.old

Muv. Tört. Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria, festő

Erthetetlen az a közöny-esetleg tudatlansag közönye-amely Galimberti Sándor és Dénes Valéria ,életüknek if-jonti elmúlta utan nagyszerü ihletésü müvészetük et is kriptaisötétre itélte. 318.old

Zolnay László: A Galimberti házaspar művészete
328.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Amrita Sher-Gin, festé

Dénes Valéria és Galimberti Sándor, festők

A Galimberti Hazaspar kiallitasanak kritikaiban mindig ismétlődnek a "ralatások","hazfedelek fanatikusai",a "karhozatos konstruktivizmus!",az aviatikus nézőpont!". 319.old

Zolnay László: A Galimberti Hazaspár művészete
328-pld

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria és Galimberti Sándor, festők

Csak később 1915-ben bekövetkezett tragédiájuk idején,, majd 1918 decemberében,amikor a MA megrendezte emlékki állitasukat,-került ki:már 1914-es kiallitasuk is mélye hurokat tépett fel,mint az első kritikak. 319.old

Zolnay László: A Galimberti Házaspár müvészete
328-pld

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria és Galimberti Sándor, festők

A Galimberti Hazaspart az első világháború kitörése Párizsba érte. Brüsszelbe menekültek, de onnan is tovább kellett menniöl Hollandiába. Galimberti ott a követség n jelentkezett katonának de nem vet ék be. 20.old

Zolnay László: A Galimberti Hazaspar művészete
328.old

Műv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria, festő

Dénes Valéria 1906-ban állitott ki először a Szablya Frischauf iskolának a Váci utcai Nemzeti Szállóban ö rendezett kiállitásan. Már ekkor kedvezően fogadták a napisajtó kritikusai. 321.old.

Zolnay László: A Galimberti házaspár művészete
328.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria, festő

--

Dénes Valéria 1911-ben mehet férjhez Galimberti Sándorhoz. Galimberti e szerelem okán vált el első feleségétől az osztrák eredetű Lanow Mária festőnőtől.
xxis. 321.old. 17.jegyz

[illegible]ay László: A Galimberti házaspár művészete
328.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria és Galimberti Sándor, festők

A Galimberti Házaspár konstruktiv festők. Nagyszabású vi-
zualis kompozíciókat a kubizmus eszközével oldanak meg
A kubizmusnak egymással ellentétes eszközeit szinttetizal
jak, 321.old

Zolnay László: A Galimberti házaspár művészete
328.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria és Galimberti Sándor, festok

A Galimberti házaspar 1918-as emlékkiallitasa kapcsan mondta Uitz Béla:Konstruktiv piktúra ezanélkül,hogy a intuiciót spekulativ szarazsagba fojtana. Oszlopok ők a kommunizmus felé. 321.old

Zolnay László: A Galimberti házaspár művészete
328.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria, festő,

Galimberti Sándor 1885.maj.31.-én született.Meghalt 1915.júl.20-én.--Dénes Valéria,felsége 1877.nov.2-an született.Meghalt 1915.maj.18-an halt meg.Mindketten Pécsett 322.old. 3.jegyz

Zolnay László: A Galimberti házaspar művészete
328.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria

Virágcsendélet 1908-1910 körül

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története

Akadémiai Kiadó 1971 melléklet

Budapesten született jómodu plogári családban. Szablya Frischauf Ferenc iskolájában kezdte rajztanulmányait, majd sokat dolgozott Nagybányán is. Tagja volt a KÉVE müvészegyesületnek, 1909-11ig kiállitásokon velük szerepelt.

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története
Akadémiai Kiadó 1971 28 old.

Dénes Valéria

Több éves előkészület után az egykoru európai problematika képviselőjeként szerepelhet a párizsi tárlatokon.

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története
Akadémiai Kiadó 1971 24.o.

Dénes Valéria

Galimberti, Dénes, Bohacsek az a három müvész, aki az aktivista csoport megalakulása idején már nem él, de müvei mégis többször szerepelnek a Ma kiállitásain.

Szabó Julia: A magyar aktivizmus története
Akadémiai kiadó 1971. 27 old.

Dénes Valéria, festő

1914.január.A Nemzeti Szalonban két Párizsban élő festőnek,Galimberti Sándornak és Dénes Valériának a kiállitását nyitották meg. 318.old. 5.jegyz

Zolnay László: A Galimberti Házaspár művészete 318.old

Művtört.Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria és Galimberti Sándor, festők

Nem torzó és nem zsakutca a Galimberti házaspár élet
müve. Fejlődésünlnek fontos lanszem az!Olan bázis, ahc
még mindig és újra vissza lehet térni, ahonnan újr és
újra el lehet indúlni. El nem apadó kisérletező kedvü
a kubizmus korai úttörőinek derékhadaba iktatja őket
321.old

Zolnay László: A Galiberti hazaspar müvészete 318.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XIII. 4.sz. Bp.

Dénes Valéria, festő

--

1914-ben férje, Galimberti Sándorhoz utazott Pécsremde
már betegen és ott pár nap múlva mellhártyagyulladásba
és tüdőgyulladásban meghalt. 321.old

Zolnay László: A Galimberti Házaspár művészete
318.old

Műv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria, festő

--

914-ben Galimberti negyven, Dénes Valéria hetvenhét ké
pet állitott ki a Nemzeti Szalonban. Kettő galimberti
l A- elégett fák Nagybanyán, „Gipsz-oroszlán. A Salon
„Automne egy másik képe pedig St. Raphael volt. 318.old

Zolnay László: A Galimberti Házaspár művészete
328.old

Művt. Tört. Ért. 1974. XVIII. 4. sz. Bp

Dénes 'aléria, Galimberti Sandor, festők

-- ---

Csendéleteik is mind rálátásosak,sőt egy akt hátterébe tett városkép is rálátásos.Tudatosan kerülik a perspektiva ismert törvényeit.E sok idegenszerűség következtében a közönséget nem érdekelte kiallitasuk 318.old

Zolnay László: A Galimberti Házaspar művészete
328.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes 'aléria, Galimberti Sándor, festők,

--- ---

Balint Aladar mondja,hogy müvésztetük tematikus azonossága s formanyelve ragadta meg.Más-más helyről indúltak, mégis a mü egységes.Szinte megkülönböztethetetlen,hogy melyik képet melyikük festette. 318.old

Kolnay László: A Galimberti Házaspár müvészete
328-pld

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria és Galimberti Sándor, festők

1918.decembe 22-én Kassak Lajos és Uitz Béla a MA kiállitóhelyiségében megrendezték a Galimberti Hazaspár emlékkiallitását. Ma. 321.old

Zolnay László: A Galimberti Hazaspár művészete
318.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria /Galimberti Sándorné/

Zolnay László: "A Galimberti házaspár müvészete" cimmel ir a müvész házaspárról. Galimberti Sándor /1885 május 31.- 1915 julius 20/ Galimberti Sándorné, Dénes Valéria /1877. nov. 2.- 1915. julius 18./ Férje két nappal élte tul felesége halálát, öngyilkos lett.
1914 januárjában két Párisban élő festőmüvész, Galimberti Sándor és Dénes Valéria kiállitása nyilik meg a Nemzeti Szalonban. A katalógusban a két életrajzot a két müvész maga mondja el: G. Sándor 1904 nyarán Réti István tanitványa volt. Innen lehet számitani piktori pályáját.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 318-322. lap.

Dénes Valéria /Galimberti Sándorné/

Nagybányáról a müncheni Akadémiára, majd onnan Hollósy Simonhoz került Técsőre Galimberti Sándor. Ugyanez év telén párisban a Julian Akadémiát látogatta. Legrégebben kiállitott képei ebből a korszakból valók."Félakt".
A következő évekből alig van képe, mert nem tudta őket összeszedni. Egy részük már szerepelt kiállitásokon Párisban a Salon 'Automne és az Independant helyiségeiben, ahol hat éve állitják ki müveit. A most kiállitott képek nagy része az utolsó időkből származik.
Dénes Valéria /Galimberti Sándorné/ Szablya Frischauf Ferenc iskolájában Pesten és a Városmajorban dolgozott hosszabb ideig.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 318-322. lap.

Dénes Valéria/Galimberti Sándorné/

A Szablya Frischauf Ferenc iskolájából Nagybányára, majd onnan Párisba kerül, ahol két esztendőn át Henti Matisse tanitványa volt. Azóta is szerepel a párisi szalonok kiállitásain. "Pikturámnak egész fejlődése abban a csoportképben van képviselve, melyet most a Nemzeti Szalonban kiállitok"-irja. A legelső és a legutolsó képét Nagybányán festette.
Az egykori katalógus szerint Galimberti Sándor negyven, Dénes Valéria hetvenkét képet állitott ki. Galimberti festményei közül Nagybányán néhány elégett.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 318-322. lap.

Dénes Valéria /Galimberti Sándorné/

A "Gipszoroszlán" a Salon d'Automne, a "St Raphael" a Salon des Independants 1908-1910 évek között kiállitásain is szerepelt. Festészetükben a figurálistól, a tájképtől, utcarészletektől a csendéletig minden téma megtalálható. Mindkét müvész szereti a "rálátásos" festést: Nagybányán, Budán, Párisban és máshol is több képet festettek toronyból nézve. Festészetük módja, stilusa "meghökkentően ujszerü volt akkor"-mondja a tanulmány.

A Nyugatban Bálint Aladár méltatta a két müvész munkáját. A "rálátásos" kép akkor még szokatlan, idegenszerü mindenki számára.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 318-322. lap

Dénes Valéria /Galimberti Sándorné/

1919-ben Bálint Aladár ujra visszatér a két művész munkájára és akkor már "bátrabban" méltatja művészetüket. Annak ellenére, hogy más-más helyről indultak el -mondja- mégis a mü egységes. Szinte megkülönbözhetetlen az, hogy melyik képet, melyiküK festette. A kritika mellőzi a két művészt nem érdeklődik alkotásaik iránt. "Rálátásos" festményeik miatt a "házfedelek fanatikusai"-nak nevezi őket. A tanulmány kiemeli a Vaugirard utcai, a kikötő városokat ábrázoló képeket s a Cluny-kertről készült festményeket. 1918-év decemberében a MA megrendezi emlékkiállításukat.

Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 318-322. lap.

Dénes Valéria /Galimbert Sándorné/

Az emlékkiállitásnak nem volt visszhangja. Sem a kritikusok, sem a közönség nem értette meg a Galimberti házaspár müvészetét. Az olasz ősöktől származó Galimberti Sándornak atyai jóbarátja volt a huszonnégy évvel idősebb Rippl Rónai József, aki a fiatal művész utját egyengette.
A Nemzeti Szalonban rendezett kiállitásuk után egy hónappal Galimberti szülővárosában, Kaposvárott rendezték meg kiállitásukat az ottani Turul szálló dísztermében. Ekkor Rippl rónai is vásárol tőlük . Néhány hónap mulva ujra Párisban vannak. Állandó érintkezésben állnak francia müvészekkel.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 318-322. lap.

Dénes Valéria /Galimberti Sándorné/

Párisban Galimberti sokat jár a Zoo-ba. Állattanulmányokat készit, tervezett állatképeihez, de ezeket már nem festi meg. Az első világháboru kitörése Párisban találja a müvészházaspárt. Brüsselbe men ekülnek az internáltatás elől, de innen is menekülniük kell, mivel a belgák is internálják a Központi hatalmak állampolgárait. Tovább mennek Hollandiába. Sok viszontagság után hazatérnek Magyarországra. Galimbertit behivják. Pécsett az a hir kap szárnyra, hogy ezredével a harctérre megy. Felesége aggódik, s a sok viszontagságos menekülés közben megbetegszik s már betegen utazik férje után.

Müvészettörténeti Értesitő Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 318-322. lap.

Dénes Valéria /Galimberti Sándorné/

Pesten, -ahová férje után megy,- Galimbertiné Dénes Valéria tüdőgyulladást kap és meghal. Férje nem tudja felesége elvesztését elviselni, s két nappal később, Dénes Valéria halála után, 1915 julius 21.-én sziven lövi magát. A tanulmány hivatkozik Dénes Zsófia irónő, a müvész Dénes Valéria unokatestvére irásaira, aki fölismerte Galimbertiék müvészetét, s elveiket nem csak osztotta, de hirdette is. Idézet a Nyugatban megjelent nekrológjából: A két müvész képei nem hasonlitanak senkiére sem csak egymáséira. "Nagyon gyakorlott piktori szemnek kell annak lennie, mely G. Sándor képein felismeri az árnyalattal nagyobb józanságot, matematikát és filozófiát.

Müvészettörténeti Ertesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 318-322. lap.

Dénes Valéria /Galimberti Sándorné/

„Dénes Valéria, -az asszony- képein az árnyalattal poétikusabb, termőbb és erőteljesebb természetet. De vannak festményeik, amelyekről csak ők maguk tudják, hogy kinek a munkája."
Szablya Frischau Ferenc is hosszan ismerteti Dénes Valéria indulását, munkáját. Első kiállitását a Szablya Frischauf iskola a Váci utcai Nemzeti Szállóban rendezte. A sajtó kedvezően fogadta müveit. A KÉVE Művészegyesület alapitó tagja volt, a megalapitástól 1906-1911-ig. Ez idő alatt az Egyesület minden kiállitásán szerepel. Művei a legjobbak közé tartoztak.

Művészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf 4. sz. 318-322. lap.

Dénes Valéria /Galimberti Sándorné/

1918. december 22.-én Kassák Lajos és Uitz Béla megrendezi a MA kiállító helyiségeiben Galimbertiék emlékkiállitását. Uitz Béla konstruktiv pikturának tartja Galimberti és Dénes Valéria müvészetét.
Végezetül Zolnay László tanulmánya összefoglalja a Galimberti-házaspár müvészi életutját, hangot adva elgondolásának, mely szerint már éppen ideje volna annak, hogy Galimbertiékhez is eljusson a müvészettörténet, s mérő elismerést nyerjen müvészetük. Galimberti Sándor két festményét bemutatja a lap: "Tájkép" és "Városrészlet" cimüek.

Müvészettörténeti Értesitő, Bp. 1974. XXIII. évf. 4. sz. 318-322. lap.

Dénes Valória és Galimberti Sandor, festők

A Galimberti házaspar épp akkor a legerősebb, mikortán gyengének érzik magukat, amikor nem erőszakolják át ma gukat a végső stációig, nem dobják el maguktól mindazon szépségeket, amelyek alatas és az absztrakció közt oly bő bőségesen fellelhetők. 319.old

Zolnay László: A Galimberti házaspar müvészete
328.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria, Galimberti Sandor, festők

Némely képük az első pillanatra valamelyes kubista próbalkozásra mutat, ennél azonban mégis észszerübb a próbalkozasuk, amennyiben a geometrikus formak legalabb motivalva vannak az oly tárgynál, mint pl. "Paris ház tetői egy toronyból nézve. 318.old

Zolnay László: A Galimberti házaspár művészete
328.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria és Galimberti Sándor, festők

A Galimberti házaspar képei térproblémaknak megoldasi példai. Az anyag nem érdekli őket. A forma és a szin is csak addig, ameddig azok egy adott, vagy képzelt térnek plaszticitasat befolyasoljak. Motivumaik a térképzésnek minden fortélyara alkalmasak. 319. old

Zolnay László: A Galimberti házaspar művészete
328. old

Művt. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

Dénes Valéria és Galimberti Sandor, festök

A Galimberti Házaspar Parizsban sürü érintkezésben allt a francia müvészekkel,A kubistak gyüjtőjével,a Parizsban élő Uhdéval.Galimbertia Zooba jart,allatanulmanyokat rajzol tervezett fantasztikus allatképeihez,de ezeket mára már nem festi meg. 319.old

Zolnay László: A Galimberti házaspar müvészete
328.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp.

Dénes Valéria és Galimberti Sandor, festők

A Galimberti Házaspár 1914-es pesti kiállitauk anyagat Kaposvárott is bemutatták a Turul szálló disztermében Galimberti szülővarosaban. Ekkor Rippl is vararolt tőlük. Márciusban Mario nevü kisfiukkal /harom éves volt/ mar ismét Párizsban voltak. 319.old. 12.jegyz

Zolnay László: A Galimberti házaspár müvészete
328.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria, Galimberti Sandor, festők

Nagyon szeretik az aviatikus nézőpontból felvett varos képeket. Nagybanyan, Parizsban, Budan, s masutt is egész sor képet festettek-toronyból. Természetes, hogy ily nézőpontból még a naturalisztikusan megfestett is idegenszerü, akik ritkan emelkedünk hasonló magaslatokra. De kerülik is a naturalista akcentust. 319.old

Tolnai László: A Galimberti hárospár művészete
328.old

Muv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria, festo

A"Kéve"-nek alapitó tagja volt.1906-1911-ig képei az egyesület legjobb darabjai voltak kiallitasaikon.-Matisse intenzivenfoglalkozott vele,Párizs atalakitó hatast gyakorolt rea.Az impresszionizmusból vagott at Cézanne, Matisse sőt Picasso kubizmusara. 321.old

Zolnay László: A Galimberti házaspár művészete
328.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria, Galimberti Sandor, festők,

-- ---

A Müvészet.1914-ben irta.-Mindketten Nagybanyaról jöttek,s ez naturalisztikus festményeiken meg is latszik. Talan Párizsban érintkezésbe jutottak oly festészeti tendenciakkal,amelyek a futuristak programjahoz allnak közel.Otthagytak eddigi előadasmódjukat és absztrakt művészet felé indultak. 318.old

Bolnay László: A Galimberti házaspár művészete
328.old

Müv.Tört.Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria és Galimberti Sandor, festők

-- ---

A Galimberti házaspár képei. Amikor nem oly absztrakto
tok, mint pl. Vaugirard utcai képek komor szépsége, a ki
kötővarosok, a Cluny-kert komor intelligenciaja. De ellen
példa a legyezőalakúra szétnyitott kartyahazak, a pacolt
és felszaktelt ciganyasszony és a hazfedelek kockai.
319. old

Zolnay László: A Galimberti házaspár művészete
328. old

Müv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4. sz. Bp

~~xxxxxxxxxx~~ Dénes Valéria és Galimberti Sándor,
xxx ---- festők ---

A Galimberti Hazaspart a mu nka hozta össze. Roman cigar lanyokat festettek, még az erdélyi havasok aljan, mikor a plainair és az impresszionizmus köréjük füzte a pik tori véd-és dacszövetséget. Nagybanyaról Parizs egyete messége szivta fel őket, lassu athasonulasban megszen vedték Cézanné-t Gauguin-t, Matisse-t, Picassot. 321.old

Zolnay László: A Galimberti hazaspar müvészete
328.old

Müv. Tört. Ért. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria, festo

Dénes Valéria ,mint fiatal lany először Vajda Zsihmond tanitvanya volt.190?-ban atment Szablya-Frischauf Ferenc festőiskolajaba.Nyaron a Barosmajorban,télen a Rottenbiller ill.Dohány utcaban működött ez az iskola.Szablyat a rendestől eltérő talentuma ,képes égei különös volta igen érdekelte. 321.old. 16.jegyz

Zolnay László: A Galimberti házaspár művészete
328.old

Müv.Tört.Ert. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Dénes Valéria és Galimberti Sándor, festők

--- ---

Gyakorlott piktoriá szemnek kell annak lennie, mely Galimberi képein felismeri az arnyalattal nagyobb józansa gotmatematikát, filozófiát. Dénesnek, az asszonynak képein az árnyalattal óóétikusabb, termőbb és erőteljesebb termő zetet. De vannk képeik, amelyekről csak ók tudtak hog ki festette. 321.old

Zolnay László: A Galimberti házaspár művészete
328.old

Műv.Tört.Írt. 1974. XXIII. 4.sz. Bp

Gábor Jenő:
Jockey Bar

Avantgardnak nevezik bármely kor újító, kísérletező, kötöttséget nem ismerő, társadalmi és művészi forradalmat követelő művészeit. Az emberiség antennáinak is hívják őket.

Dénes Valéria:
Napraforgó

Szeretettel meghívjuk

Klasszikus magyar

avantgarde

kiállításunkra.

Megtekinthető:
2000. március 7-től március 31-ig.

Uitz Béla:
Gyárrészlet (magántulajdon)

Borítón: Bortnyik S.: Konstruktív kompozíció
(Nógrádi Történeti Múzeum tulajdona)

HOME GALÉRIA

1025 Budapest, Csévi út 7.
Telefon: 200 4306
Fax: 200 8614
Nyitva: kedd – péntek: 10 – 18^{00}
szombat: 10 – 13^{00}

avantgarde

DÉNES VALÉRIA, festő

1914-es "Művészi fejlődésünk"-ből Galimberti Sándorral együttközösen:A feleslegesek elhagyásának próbálkozásai és törekvéseink vezettek el bennünket a mához,azaz azon célunkhoz,hogy elhanyagoljunk minden feleslegeset,kiemeljük azt,ami nekünk lényeges és ezt a kiemelést túlzásig fokozzuk. 280.old. 6.jegyz

AKNAI TAMÁS: Képelem-és:Galimberti Sándor:Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius múzeum évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festo

A Nemzeti Szalon 1914-es kiallitasa katalógusa mellett Galimberti Sandorral közzétették programmjukat, hogy a vizuaalisan új összefüggéseknek fogalmi uton a közlés hagyomanyosabb módjat könnyitsék meg a mü befogadasat. "Müvészi fejlődésünk "cimet viselte e manifesztum. 280.old. 6.jegyz

AKNAI TAMÁS: Képelem-és.Galimberti Sándor:Amsterdam 1914 279.old

A Janu Pannoniu Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-7 . Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Galimberti Sándor és Dénes Valéria 1907-től 1915-ig, s különösen házasságkötésüket követő években 1911-től magukévá teszik a szociális helyzet, természettudományok, világhatalmi politika, és provincializmus szellemi és művészeti vetületeként Európán végigszáguldó első formabontó törekvéseket. 279.old

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Könnyen eldönthető, hogy először Dénes Valéria felület-kialakitasa kö elitette meg a Fauves-eszményt. Ismert képei közül a Pécsi Modern magyar Képtárban kiallitott "CIGÁNYLÁNY", cimü müveének faktúrája is ezt bizonyitja.

2.81. sol.

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279. old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Könnyen eldönthető, hogy először Dénes Valéria felület kialakitása közelitette meg a Fauves-eszményt. Ismert képei közül a Pécsi modern Magyar Képtárban kiállitott ovális kivágású "HÁZAK", cimü müvének faktúrája is bizonyitja. 28lo.d.

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Amig Dénes Valéria az aviatikus nézőpontu képek festésével elérte művészetének csúcsát, addig Galimberti Sándor összegezte az együtt eddig nem szereplő szempontokat. Ez az összegezés legteljesebben az AMSTERDAMBAn bizonyitható. 281.old

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Csáky a Léger-t utánzó ismere lén nevü magyar házaspár
ról beszél, akik háztetőket festette. Csak ezt, semmi mást
Nyilván akorai párizsi években fogalmazódott sorok ezek
amelyekből a Galimberti házasparra ismerni, a közös út
egy korai szakaszán. 281.old

AKNAI TAMÁS: Képelemző. Galimberti Sándor: Amsterdam
1914 279.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-7[illegible]. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

A Nemzeti Szalon 1914-es kiállitasakor Galimberti Sándorral közé tették programmjukat:"...iparkodtunk ...a naturalista törekvéseknek megfelelően a természetet minél több szeretettel visszaadni.Nemsokara azonban ez ne nem élégitett ki bennünket..." 280.old. 6.jegyz

AKNAI TAMÁS: Képelemzés.Galimberti Sándor:Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972 -73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Galimberti Sándor Párizsban megismerkedett Wilhelm Uhdéval, a kubizmus egyik gyűjtőjével és propagátorával. és Dénes Valéraval kötött házassága után mindketten a tér-kifejezés közösen kimunkált programmjának éltek. 279.old

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972 -73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Galimberti Sándor "AMSTERDAM" című művénél szükségképen vissza kell utalnunk Dénes Valéria bizonyos munkaira. Annál is inkább, mert az ő fejlődése kevésbé volt ellentmondásos, mint Galimbertié.-Idősebb volt férjénél, hat évvel, 1877-ben született. 279.old

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972 -73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Galimberti Sándor és felesége Dénes Valéria 1915-ben haltak meg, éppen kiteljesedésük és egyre gazdagodó élet mmxat művet hagyva maguk után. Kutató művészek voltak. A Ma köre és Kassák törekvései közé illesztette az ő látásmódjukat. 279.old. 2.jegyz

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sandor; Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

1971-ben a városi tanács megvette a múzeum számára Dénes Zsófia 24 festmény-és grafikából álló kisgyüjteményét. Ennek egyik főértéke a tragikusvégü művészpárnak Dénesnek és Galimberti Sándornak szamszerüségében erősen megcsappant, befejezetlen, de torzóként is igen jelentős életművének néhány fontos darabja. 288.old. 7.jegyz

ROMVARY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A JANUS PANNONIUS Múzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár gyüjtemények vétele, vagy ajandékozasa révén gazdagodik, ill. esetenként vasarlasok utjan gyarapszik. 1969-től 1973-ig kb. 1500 darabbal nőtt a gyüjtemény. Ezekből képek jegyzéke. Festmények:

2. sz. - DÉNES VALÉRIA: " CIGÁNYLÁNY", cimü müve. v.o. 80+49 cm. Ltsz: 72.7. 298.old. rekete repr.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Muzeum Evkönyve, XVII-XVIII.
1972.73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

1971-ben a városi tanács megvette a múzeum számara Dénes Zsófia 24 festmény-és grafikából álló gyüjteményét. Fő értéke Ferenczy Károly kései müve és Dénes Valéria é Galimberti Sandor több fontos darabja,stb.A gyüjtemény: 7,sz.-DÉNES VALÉRIA: " NAPRAFORGÓ", cimü müve. v.o. 53+39 cm. Ltsz: 72.9. 297.old

HOMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

1971-ben a városi tanács megvette a múzeum számára Dénes Zsófia 24 festmény-és grafikából álló gyüjteményét. Fő értéke Ferenczy Károly kései müve és Dénes Valéria és Galimberti Sándor több fontos darabja. A gyüjtemény: 5.sz.-DÉNES VALÉRIA: "CIGANYLANY", cimü müve. v.o. 80+49 cm. Ltsz: 72.7. 297.old

HOMYAKY FERENC: A Modern Magyar képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

1971-ben a városi tanács megvette a múzeum számára Dénes Zsófia 24 festmény-grafikából álló gyüjteményét. Fő értéke Ferenczy Károly kései müve és Dénes Valéria és Galimberti Sándor több fontos darabja, stb. A gyüjtemény: 6.sz.-DÉNES VALÉRIA: "CLUNY KERT", cimü müve. v.o. 70+70 cm. Ltsz: 72. 8. 297.old

MOMVÁRY FERENC: A Modern Magyar képtar története
Uj szerzemények III. 287.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73, Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Az általános formai és tematikai összefüggések szinte elválaszthatatlanul következetes formában alakulnak Dénes Valéria és Galimberti Sándor munkásságában. Ezért még ma is gyakoriak a hibás attribuciók. 279.old

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

1972. decemberében került a Janus Pannonius Múzeum birtokába Dénes Valéria "TAJ" című festménye. 280. old. 11. jegyz.

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279. old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festo

1972. december 12.-én A BAV aukciójának 84. tételszám alatt Galimberti Sándornak tulajdonitott képet Dénes Valéria képet adtak el.-A kép a pécsi Janus Pannonius múzeumba került. 279.old. 5.jegyz

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Evkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Dénes Valéria a nagybanyai tanulmányutak mellett a KÉVE aktiv tagja volt.1910-től Matisse tanitvanya Parizsban Galimberti Sandor felesége. 279.old

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Galimberti Sándor festőművész felesége.-Pécsett halt meg egy nedves hónapposszobában. Haláláról az Est 1915. július 22-i száma ad hirt, "Két művész tragédiája" című cikkében. 279.old. 3.jegyz

AKNAI TAMAS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279.old.

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festo

1914-es Művészi fejlődésünk -ből Galimberti Sándorral kö
zösen:A két szélső teremben oly művekkel ismerkednek meg
melyek hozzá közel állnak.Itt iparkodtunk a naturalista
törekvéseknek megfelelően a természetet szeretettel vissz
adni.De ez nem elégitett ki bennünket.Egyes motivumoknak
nál felmerülni láttunk felesleges dolgokat,azokat elhanya
goltuk,láttunk lényegeseket,azokat kiemeltük. 280.old.
6.jegyz

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor:Amsterdam
1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII.
1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

1914-es "Művészi fejlődésünk"ből Galimberti Sandorral közösen:A mostnaaban festett képek közül való a szokásostól eltérő beállitasu"MINTAZO ASZTAL GYUMOLCCSEL"/14.sz/ Miután a rendes távlat szerint nekünk a lényegest eléggé kiemelni nem lehetett,a kontúrok perspektivaja meg lett forditva és csak a sikok plasztikajának visszaadasa volt a cél. 280.old. 6.jegyz.

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor:Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XV--
1972-73. Pécs, 1975

DÉNES VALÉRIA, festő

1914-es "Művészi fejlődésünk"-ből: Galimberti Sándorral közösen: Művészi törekvésünk újabb étappjában arra törekedtünk, hogy a természetet a vászonba alakitsuk és igyekeztünk nagy szemhatású motivumokat kisebb területü vásznakba beleszoritani. Ezen problémák megoldásának fokozatos fejlődése látható a 41, 42, és 16. sz. képekben.
280. old. 6. jegyz

AKNAI TANÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279. old

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Harmincegynéhány bibliográfiai adat, majdnem ugyanennyi ismert festmény ad elégséges alapot ahhoz, hogy kijelentsük: Galimberti Sándor és felesége, Dénes Valéria a magyar művészeti progresszió élvonalába tartoznak. Kettejük egy ütteS említése elengedhetetlen, művészetük és házasság, szerelem és barátság normáit messze meghaladó viszonyuk hatalmaz fel erre. 279.old. l.jegyz

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Lyka észrevette, hogy a skatulyázó vélemény, miszerint "kubizmussal van dolgunk" ugyancsak távol van az igazság tól. Lyka azonban nem megy tovább fejtegetéseiben, hanem ő is megnyugszik abban, hogy a "francia kubizmus első képviselői Galimberti Sándos és Dénes Valéria. 281. old 15. jegyz

AKHAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Galimberti Sándornak "AMSTREDAM", cimü képében megjelenő expresszionista világszimbólum keresése formailag közvetlenül gyökeresik a reneszánsz körkompozició tondó-megoldásaiban. Ennek bizonyitéka, hogy Dénes Valér Valéria képei között nem egy tondo tipusu kompozició van. 280.ld

AKNAI TAMÁS: Képelemzés. Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-[illegible] 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

Nála a nagybányai naturalizmus nézőpontjának,az"egy nézőpontnak"nem horizonttal párhuzamos,hanem a horizontot kizáró felülnézeti felhasználásával találkozunk.De az egy nézőpont"változatlan marad,ill.csak később 1911 után jelenik meg nála a többnézőpontuság bevezetésével deformált evokatív hatású térszemlélet. 280.old.11.jegyz

AKNAI TAMÁS: Képelemzés.Galimberti Sándor:Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

1914-ben-es manifesztumukból/Művészi fejlődésünk/Galimberti Sándorral közösen:"A Nemzeti Szalon tavaly bemutatta a fiatal külföldi futuristákat.Most következetes szabadelvűséggel szóhoz juttatott kettőnket-azokat a modern magyar piktorok közül,akiknek törekvése egyenesen ellenkeznek a megszokottal..." 280.old. 6.jegyz

-

AKNAI TAMÁS: Képelemzés:Galimberti Sándor:Amsterdam 1914. 279.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

DÉNES VALÉRIA, festő

1914-es "Művészi fejlődésünk"-ben, Galimberti Sándorral közösen: A piktúrában nem akarunk irodalmat, a téma mellékes minden korláttól menten teljes szabadsággal iparkodunk megoldani az előttünk álló problémákat. Pl. az 59. képprobléma/akt, interieur, téli táj/a szemhatáron kívül eső tárgyaknak a képbe való beleszorítása. 280. old. 6. jegyz.

AKNAI TAMÁS: Képelemzés: Galimberti Sándor: Amsterdam 1914. 279. old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, XVII-XVIII. 1972-73. Pécs, 1975.

Dénes Valéria, resto

---

perlrott Csaba Vilmos is a Nyolcaknak említendő, bár
/Önarckép".c.képpeakttal 1910.k./már ő.miként Dénes Va-
ria és Galimberti Sándor sem tartozott szervezetileg
oda.Mindhárman Párizsban éltek ez időtájt. 335.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann.Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Dénes Valéria, festo

1973-as szerzemény :"Házak".c,festménye..Posthumus kiállitasat Kassak rendezte és lapjaban publikalta müvészetét.A kép ovalis kivagasu,a kompozició ralatasos,,több nézopont egyszerre több nézetet lattat.Analitikus kubizmusra jellemzo latasmód. 335.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pann. Múz.Évk. XIX. 1974. Pécs

Dénes Valéria, festo

A Pécsi Modern Magyar Képtár anyagából az e cikkben közölt képek jegyzéke: Festmények. Fekete repr.
5.-sz.kép:Dénes Valéria:""Utcaréslet",cimü müve,-1910.
v.o.-55+46 cm.-Ltsz:73.1. 346.old

Romváry Ferenc: A Modern Magy.Képtár története
Uj szerzemények IV. 333.old

A Jan.Pan.Mag.Évk. XIX. 1974. Pécs

Dénes Valéria /Galimberti Sándorné/

Pécsett a Janus Pannonius Muzeum és a Művészettörténeti Kutató Csoport közös munkájának eredményeként megnyilt "A magyar aktivizmus" c. kiállitás, melyről Vadas József: "Aktivizálható-e az aktivizmus?" cimmel számol be. A tizes években Kassák Lajos körül csoportosult képzőművészek egykori müvei szerepelnek a tárlaton, a müvész munkáival együtt.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. szept. 15.
XVII. évf. ~~szept. 15.~~ 13. lap.
37. sz.

DÉNES VALÉRIA

emlitve ld. "Nyolcak"

Baracs Dénes: Régi modernek.
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/8.sz.22.o.

MTA IRODALOMTUDOMÁNYI INTÉZET
Literatura Szerkesztőség

Ménesi ut 11/13

Budapest

1222

MTA IRODALOMTUDOMÁNYI INTÉZET
Literatura Szerkesztőség

Ménesi ut 11/13

Budapest

1222

Dénes Valéria, festőművész (1877–1915).

Tárlat a Nemzeti Galériában. —

A művérzházaspár, Galimberti Sándor és Dénes Valéria szerepeltek munkásikkal.

Pest Megyei Hírlap,
1981. febr. 15.

Dénes Valéria

neve emlitve

Kritika 1972 máscius
22. old

Déczes Valéria

Tanulmányaival szerepel a Szablya-Frischauf Ferenc és Sanitványai Ziállitásán (1906)

Fülep Lajos: A művészet forradalmától a nagy forradalomig
Bp. Magvető 1974

170. old.

NÉVMUTATÓ

Aba Novák Vilmos 168, 169
Adam, Leonhard 89, 90
Ady Endre 128–129, 146, 176–177
Appia, Adolphe 91
Archipenko, Alexander 11, 14, 22

Bajkay Éva 235
Barta Sándor 44, 167, 198
Bartók Béla 198
Baumeister, Willi 81
Beckmann, Max 93, 94, 95
Behrens, Peter 48
Belling, Rudolf 14, 237
Benczúr Gyula 136, 137, 163
Benedek Péter 125, 161–162, 174, 216
Berény Róbert 98, 153–154, 163, 181–182
Bernáth Aurél 134, 139, 191–199, 200, 207
Boccioni, Umberto 151
Boerschmann, Ernst 90
Bohacsek Ede 182, 190, 216
Bonnard, Pierre 146
Bornemisza Géza 147, 161
Bortnyik Sándor 28, 167, 203, 214–215
Botár, Olivér 236
Boucher, Francois 220
Böcklin, Arnold 141, 168, 183
Braque, Georges 14, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 151, 201, 203, 205
Brass, Hans 14
Brodszky Sándor 136

Callot, Jacques 118
Campendonk, Heinrich 8
Carra, Carlo 10, 13
Carriere, Eugene 146
Cézanne, Paul 45, 50, 82, 89, 95, 98, 99, 121, 122, 124, 152, 153, 155, 158, 159, 160, 162, 163, 166, 172, 174, 200, 203–205
Chagall, Marc 7, 124, 151
Chirico, Giorgio 13
Corinth, Lovis 80, 89
Courbet, Gustave 120, 138
Craig, Gordon Edward 91
Czigány Dezső 98, 165
Czillich Anna 183, 190
Czóbel Béla 80, 85–88, 134, 147, 178–181, 182

Csók István 141, 142
Csontváry Kosztka Tivadar 184–188, 189

Daumier, Honoré 106, 118, 172
Degas, Edgar 120, 121, 140, 146
Delacroix, Eugene 133, 172
Delaunay, Robert 7, 9, 151
Deli Antal 168
Dénes Valéria 189–190
Denis, Maurice 146
Derain, André 82
Derkovits Gyula 158, 162, 163
Dix, Otto 13, 14, 81, 94, 118
Doesburg, Theo van 49, 50, 201

Ebert, Friedrich 45
Eggeling, Viking 211
Egry József 118, 134, 174–178, 190
Einstein, Carl 89, 90
Ensor, James 114
Eulenberg, Herbert 89

Feininger, Lyonel 81, 93, 118
Fels, Florent 89, 90
Ferenczy károly 134, 141, 142
Fényes Adolf 141, 142
Fischel, E.L. 88
Fischel, Oskar 91
Forain, Jean Louis 146
Forbát Alfréd 203, 213
Forgács Éva 236
Fouquet, Jean 90
Frank, Tanja 236
Friedrich, Caspar David 118
Fülep Lajos 138

Gabo, Naum 46, 51
Galimberti Sándor 188–191, 200, 241
Gauguin, Paul 124

Dénes Valéria

Kállai Ernő: Összegyűjtött írások. Magyar nyelvű cikkek, tanulmányok. 1912–1925.
Bp. 1999, Argumentum – MTA MKI

Réves Valéria

A Cluny Rest Párizsban, 1911, 70×70
Kubista kompozíció, 1913. 46×55

Magyar Aktivizmus Pécs 1973

Rênes Valéria

Kubista Rompozició, repr.
Art, repr.

Magyar Aktivizmus Pécs 1973

Dénes Valéria

„Kubista kompozíció" c. műve szerepel

a pécsi Janus Pannonius Muzeumban rendezett "Magyar aktivizmus "c.kiállításon

Magyar Nemzet 1973 szeptember 23 12.old.

DÉNES VALÉRIA

Új művészet

2003/OKT

13.0.

R521

Dénes Valéria

Napraforgó, 1913. 53×39
Akt, 1914. 80×49

Magyar Aktivizmus Pécs 1973

Dénes Valéria, festő

1

Galimberti Sándor festőművén felesége.
1915 nyarán Pécsett halt meg influenzában.
(38 éves volt.) férje két napra rá öngyilkos
lett. – férjével együtt Nagybányáról indult. Párisban
érte őket az I. világháború kitörése s az
internálás elől Hollandiába, majd haza indultak.
Dénes Zsófia: A Galimberti háraspár 688-691.

JELENKOR, Pécs, 1972. júl.-aug. XV 7-8.

Dénes Valéria, festő

2

1914-febr.-jában volt gyűjteménye kiállítása a Nemzeti Szalonban. (Férjével közös tárlatán Dénes Valéria 67, Galimberti Sándor 40 képét állította ki.)

Dénes Zsófia: A Galimberti házaspár

688-691.

JELENKOR, Pécs, 1972. júl.-aug. XV/7-8.

Dénes Valéria, festő

Akt

(blajfestmény)

Repr.

Dénes Valéria: Akt

Műmelléklet: 3.

JELENKOR, Pécs, 1972. júl.-aug. XV/7-8.

Dénes Valéria, Jestő

Negemlítve: Csáky Téves emlékezései
a Galimberti házaspárról.

Dévényi Iván: Képzőművészeti Könyvszemle.
— Csáky József .... 1108-1111.

JELENKOR, Pécs, 1972. december XV/12.

Dénes Valéria festőművész

1)

Galimberti Sándor festőművész felesége, 38 éves korában halt meg, 1915 nyarán, Pécs ett. 1914. febr-ban nagy gyűjteményes kiállítása volt férjével együtt, Budapesten a Nemzeti Szalonban. 67 képpel szerepett. A katalógusban így ír: „Szablya-Frischauf Ferenc iskolájában dolgoztam hosszabb ideig Pesten és a Városmajorban. Aztán Nagybányára, onnan Párizsba kerültem." /.

Dénes Zsófia: A Galimberti Házaspár. Jelenkor, Pécs, 1972. . 8.

Dénes Valéria festőművész 2.) Folytatás.

„Párizsban két esztendeig Henri Matisse tanítványa voltam. A párizsi szalonokon azóta is állandóan részt veszek."

Dénes Zsófia: A Galimberti Házaspár.

Jelenkor, Pécs, 1972. ... 8.

Deines Valéria

festő

Deines Valéria nem a hubrinus nyugat-európai útját járja, hanem a Ma kör hesóbli hubristáihoz hasonlót.

Gellér Katalin: A magyar aktivisták.
Művészet, 1973.szeptember - 37.oldal

Deines Valéria
festő

A kubisták hedvelt ovális formá-
jába komponálja Deines Valéria
az „Utcarészletét"!

Gellér Katalin: A magyar aktivisták.
Művészet, 1973.szeptember - 37.oldal

Deines Valéria
festő

Magángyűjteményben, vagy
bárhol fellelhető műve érdelli
a MTA Művészettörténeti Ku-
tató Csoportot.

-----: Közlemény.

Művészet, 1973. szeptember - 47. oldal

Deines Valéria
festő

„Óvalistágkép"
(repro)

Gellér Katalin: A magyar aktivisták.
Művészet, 1973. szeptember – 37. oldal.

Dénes Valéria

„Orális tájkép" (rep.)

Művészet, Budapest, 1943. sept. 21.

Dénes Valéria

Ülő női akt; olaj

Mügyüjtő; 1972/2. sz. 5. l.

Dénes Valéria

Több munkája, így az Ülő női akt c.képe Dénes Zsófia gyüjteményében. - Az anyag a pécsi Janus Pannonius Muzeumba kerül. - A művésznő mesterének Matisse tekinthető.

Horváth Béla - Képek és szobrok között; Mügyüjtő, 1972/2. sz. 5. l.

G. Dénes Valéria

a „Ma" c. laphoz kapcsolódik
mint képzőművész – neve emlékére

Kritika 1971 március
49. old.

Dénes Valéria

a Pécsi Janus Pannonius Múzeum szept.-ben rendezi meg Magyar aktivisták című kiállítását. A múzeum kéri mindazokat, akiknek tulajdonában van a művész 1915-1925 között készült műve, a kölcsönadásra.

Esti Hírlap, 1973. máj. 16.

DÉNES VALÉRIA

Nagybánya művészete (katalógus)
Magyar Nemzeti Galéria, 1996

478-479
Szöveg : 54, 254, *263/86*, 282, *304/17*, 341,
Kép : 54,
Kronológia : 1908, 1914,

Dénes Valéria, festőművész (1877–1915):

Szablya Frischauf Ferenc jó festőnek bizonyul Kecskeméten is, a fiatalon meghalt, alig ismert Göröncsér Gundel János meglepetés, az ifjú Benkhardt Ágost huszonévesen is érett művész volt már és Dénes Valéria Kéve-indulása figyelemre méltó.

Rózsa Gyula: „Alkotóhözösség" a századelőn.
Népszabadság, 1984. júl. 13. 7-old.

Dénes Valéria

Mint Léger utánjáról
emlékezik meg róla Csáky József

Passuth K. Magyar művészek az európai avantgarde-ban
-Bp.1974 Corvina

19. ld.

Pénes Valéria

Utcarészlet, 1910 k. o. 55×46 cm

Modern Magyar Képtár, Pécs

Dénes Valéria, festő

L. Kernstok Károly

P. Szilvs J. A magyar avantgarde ... 15

Nepszabadság, Bp. 1981. márc. 1.

Dér István

festőművész

Kiállítás a Csontváry ~~[illegible]~~ teremben

Pesti Műsor

1979 máj. 30.

Pellionisz Valéria: Tiszatáj a Csontváry Teremben.

Dénes Valéria, festő.

L.: Banga I.

Láncz S.: Képzőműv. krónika 726-730

Jelenkor, Pécs, 1981. júl.-aug. XXIV/7-8

Déne Valéria
Séta az új szombathelyi
képtárban

Magyar Nemzet 1985. 11. 23.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

D

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1981 MÄR 9

1021

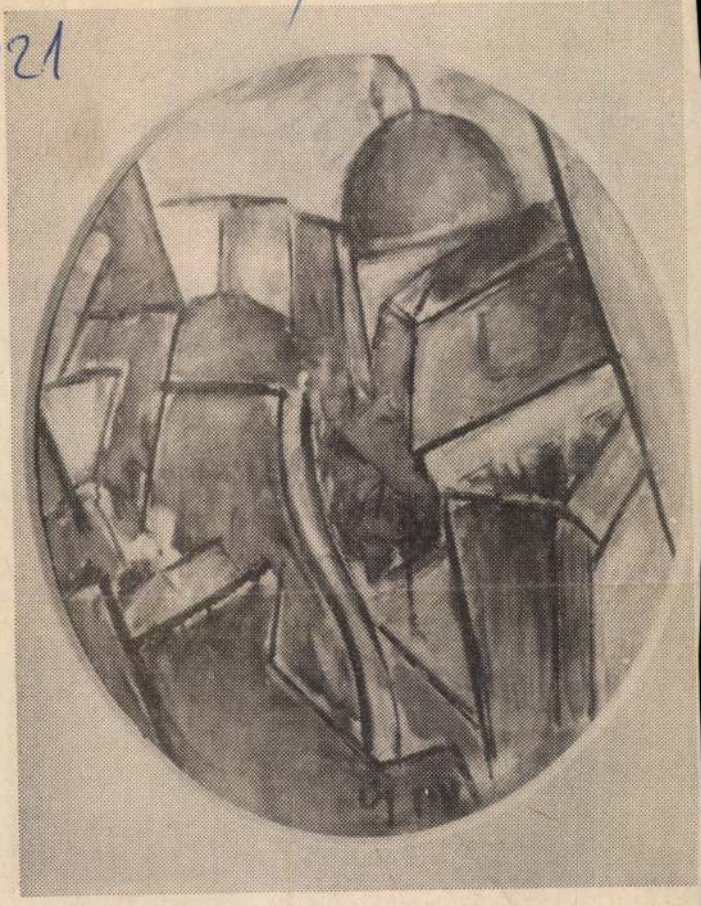

Valéria Dénes (1877—1915), Straße, 1910, Öl
Moderne ungarische Galerie

DÉNES VALÉRIA

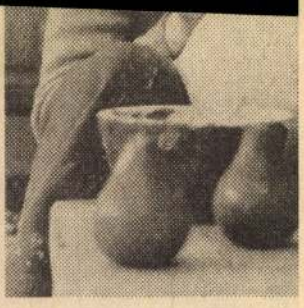

Nach alten Mustern werden in Csákvár (Transdanubien) Tongefäße von Volkskünstlern bemalt

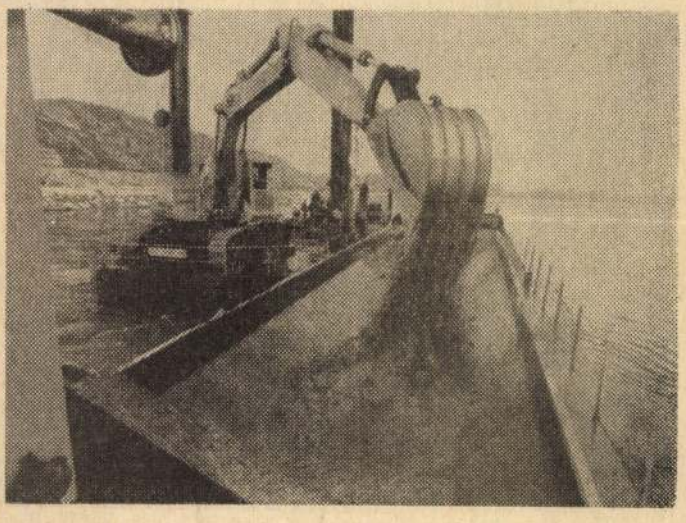

Zwecks störungsfreier Versorgung des Atomkraftwerkes von Paks wird das Flußbett der Donau ausgebaggert

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Valéria Dénes

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1934 JAN 6

1021

Valéria Dénes (1877—1915):
Zigeunermädchen
Kunst des 20. Jahrhunderts
in der Nationalgalerie

den, aber auch den Konzerten des Symphonieorchesters des Südwestfunks, des Organisten Edgar Krapo und der Jazzband No-Nett wird sicherlich reges Interesse entgegengebracht werden. Die bedeutsame Filmproduktion der BRD vertritt Wim Wenders „Stand der Dinge".

Die BRD-Kulturtage sollen gerade in der jetzigen Zeit dazu beitragen, Menschen über die Grenzen hinweg zusammenzuführen, Verständigung und Vertrauen zu fördern und damit der Sicherung einer friedlichen Zukunft zu dienen.

Dénes Valéria

- 1973-ban került a képtár szerzeményei közé „Házak" című festménye
- 1915-ben halt meg - posthumus kiállítását Kassák Lajos rendezte és lapjában publikálta művészetét.

Romváry Ferenc: A Modern Magyar Képtár története

Jan. Pan. Múz. Évk. 1974. XIX

Dénes Valéria, festő

L: Máthus Géza

Vadas József: Loza kéve 12.

Élet és Irodalom, Bp 1984. szept. 14. XXVIII/37

Dénes Valéria

Rózsa Gyula: „Alkotókörösség a századelőn" Ő kivé nemvészegyesület kiállítása a kecskeméti galériában

Népszabadság, 1984. VII.13

Dénes Valéria, festőművész

Gyarapszik a pécsi Janus Pannonius Múzeum képzőművészeti gyűjteménye. Az idei beszerzések közül igen fontos alkotásnak számít Dénes Valéria két olajfestménye.

Déldunántúli Napló, 1981. okt. 1.

Dénes Valéria

A művészet szolgálatában
Kiállítás a Galériában

Magyar Nemzet 1985. VII. 5.

Dénes Valéria, festőművész (1877–1915).

A 100 éve született Galimberti tehetségét szülővárosának nagymestere, Rippl-Rónai József fedezte fel. Nagybányán Réti Istvántól, Münchenben a Hollósy vezette técsői festőiskolában, majd Párizsban a Julian akademián tanult. — 1911-ben feleségül vette Dénes Valéria festőnőt, aki Matisse tanítványa volt és egyéni hangú, a matisse-i dekorativ síkfestést és a kubizmus térszemléletét ötvöző dinamikus hatású képei befolyásolták Galimberti további festői fejlődését. A világháború kitörése Párisban éri, majd Pécsre hazaért. Dénes Valéria tüdőgyulladásban meghal, Galimberti idegei felmondják a szolgálatot, – felesége temetésének napján, 1915. júl. 20-án öngyilkos lesz.

Szabó Katalin: Galimberti Sándor: Tabán

Népszabadság, 1983, V. 8.

Dénes Valéria, festőművész (1877-1915). 2.) Folytatás.

Az eddig felsorolt, művészek néhány kivételtől eltekintve — mint a gödöllőiek, vagy az építészként és grafikusként ismert Kozma Lajos, az építész Málnai Béla és a magyar aktivizmus egyik előfutáraként számontartott Dénes Valéria — újdonságot jelentenek még a művészettel foglalkozók számára is.

S. M.: Századeleji művésztársaság kiállítása a Vecskeméti Galériában.

Petőfi Népe. 1984. júl. 1.

Dénes Valéria

Pécs – ca. múzeumot rossa

Neprave 1985. III. 6.

Dénes Valéria, festőművész (1877–1915) 1.) Folytatás

A Kéve művészegyesület célja alapszabályuk szerint a szépművészetek és iparművészetek fejlesztése és művelése volt. Ezért kapcsolódhattak a Szablya-iskolákból jött nagybányai plein-air, illetve posztimpresszionisztikus irányultságú festőkhöz. (Gölöncsér Gundel János, Szablya Frischhauf Ferenc, Szőri József, Dénes Valéria, Fejérváry Erzsi és még többen). –

S. M.: Századeleji művésztársaság kiállítása a Kecskeméti Galériában.
Petőfi Népe, 1984. júl. 1.

Dénes Valéria

Matisse hatása

→ Kozmatájó

MŰVÉSZET 1985/2/25

M.D.K.

Dénes Vera, festő

lásd: Galimberti Sándornál

Bölöni György: Képek között, Bp. 1967. 407-408

/a cikk megj.: „Viláp" 1914. jan. 25 /

Dénes Valéria

„Utcaréklet" – 1910

– festmény

Jan. Pan. Múz. Eol 1974

Dénes Valéria, festő

L. Gulácsy

-: O Gulácsy-album 8.

Esti Hírlap, Bp. 1980. febr. 29.

Dénes Vali

Mardi
Mercredi

Dénes Valéria, [ ]

A pécsi J. P. múzeum keresi 1915-1925.
körött készült műveit

—: Közlemény 6.

ESTI HIRLAP, Bn 1973. máj. 16.

Dénes Valéria

tagja az 1907-ben alakult M. Képző-
művészek és Iparművészek Egyesületének.

Berza László, Bernát György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-
pest 1973. 13351

5531

DÉNES VALÉRIA, festő, /1887-1915/

A magyar aktivizmus Kmetty János, Schönberger Armand, Nemes Lampért József, Uitz Béla, Galimberti Sándor, Dénes Valéria, Mattis Teutsch János és Csont Ferenc, fiatal festőművészek nevével fémjelzett, sok irányú és csak az újító szemléletük azonos hírekaban egységes csoportjának megfelelő szobrászati vetülete nem volt. 569.old

HECKENAST JÁNOS: Rumi Rajki István szobrászművész 564.old

VASI SZEMLE, XXV.évf. 1971. 4.szám, Szombathely

DÉNES Zsófia

Szabó Julia

Dénes Zófia évkörei

17. 13. n

Magyar Hírlap, 1584. jan. 17. 6.

NÉMETH LAJOS

llítás, a *Kép '90,* mint ahogy a kiállító ivészek és kiállított művek jegyzéke is yar Képzőművészek és Iparművészek iek kiállítása, ezért én sem művészettör- vállalkoztam a megnyitására, hanem etség választott tisztségviselője.

ég, mindenekelőtt Vigh Tamás áldoza- a révén, elérte, hogy meghatározott ént lehetővé tegye tagjainak bemutat- lűcsarnok termeiben. Egyre nyilvánva- azonban, hogy a Szövetség tagjainak ét lehetetlen egy kiállításon belül be- zen az a hagyományos képzőművészeti az ipari formatervezésig oly sokrétű, tes kiállításuk megoldhatatlan. Ezért vetség Festőszakosztályát kértük fel, a ki – a „Kép anno 1990" témakörének – e kiállítás programját, határozza meg zempontjait. Tudtuk, hogy ezzel ugyan- áljuk a bemutatandó anyagot, és nem is beszélhetünk arról, hogy íme a m vészet anno 1990, mert képzőmű polgárjogot nyert a performance, az installációs vagy a kinetikus komputer művészet – és folyta azonban sem hely, sem pénz mindebből valami ízelítőt is adju e redukcióra. A Szakosztály úgy dö zsűrimentesen állíthatnak ki egy- rendezőség nem zárkózott el a beküldött szoborművek vagy tapi tól sem.

Redukált anyag tehát – mégis tart a magyar képzőművészet elé. Véleményem szerint abban a ha nehezen vajúdó átalakulásban, a vagyunk, minden szakmának e önvizsgálat, az „ismerd meg önm kus imperatívusza. Ezek vagyunk vagy pedig ezt sikerült átmenter

DÉNES ZSÓFIA

Wechselwirkungen – Ungarische Avantgarde in der Weimarer Republik

Szöveg: 76, 77.

Dénes Vali

Valáirja azt a nyilatkozatot amelyben a mestercikkez hű fiatal festők a kolónia belső életének rendezetlenségét, válságát cáfolják

Említve: Hollósy Simon, Glatz Oszkár, Thorma János, Réti István Ferenczy Béni, Ziffer Sándor, Frimm Derkott Csaba Vilmos, Horthy Béla Czóbel Béla, Grünwald Béla, Mikola András, Boromisza Tibor, Jakab Zoltán, Börtsök Samu, Krizsán János, Réthy Károly, Ferenczy Valér, Ferenczy Károly, Dénes Vali, Bartók Margit, Lédérer Dávid, Jeremiás Nándor, Debreczeny Zsolt.

Rácz Albert: Nyolc évlőzed festészete Nagybányán

Komuk 1977/4

281. old

Dénes Vali

tovább
2

Dénes Vera

Dénes Veronika

grafikus

1938-40. a bpest.
iparmuv. iskolában
tanult.

Iparmuv. Isk. Ekh.

188-1941 Bp. 1942. 31. l

Budapest, 1911.

Dénes Vilmos

ccd és Kozma Lajos

tervertér az alábbi

házat

Tér és Forma

1938 13—28. l.

(Bérház a Régiposta

utcában, képekkel.)

réz. XVIII—XIX. század. (Hibás.) . . . . . 5.—

171. ZSEBÓRA. Aranyozott ezüst, gyöngyökkel kirakva, hátlapja zománcozva. Készítette: Bovet Fleurier, XIX. század eleje . . . . . 30.—

172. ORSÓS ZSEBÓRA. Aranyozott réz, hátlapján zománcozott idillikus jelenet. XVIII. század vége . . . . . 40.—

173. ORSÓS ZSEBÓRA. Kettős aranytokban, gyémántokkal kirakva, hátlapján zománcozott női képmás. XVIII. század. Készítette: Ábrahám Colomby . . . . . 100.—

174. KÉTFEDELŰ ZSEBÓRA. 14 karátos arany, fedele gyémántokkal és rubinokkal kirakva. XIX. század vége . . . . . 120.—

175. ORSÓS ZSEBÓRA. Zománcozott arany. Készítette: Vauchez á Páris. XVIII. század vége. (Zománca hibás.) . . . . . 100.—

176. ORVOSSÁG DOBOZKA KANÁLLAL. Ezüst. 24 gr. . . . . 5.—

177. BURNÓTSZELENCE. Ezüst, vésett díszítéssel, fedele zománcozva. 76 gr. XIX. század . . . 30.—

178. PARÁNYI ORSÓS ZSEBÓRA. 250-es arany. Számlapja hiányzik. XIX. század eleje. (Hibás.) 20.—

Dénes Vilmos

és Kozma Lajos

céd.

Bérház garszonla-
kásokkal
fentiek terve
Repr.

Györgyi újmagyar II.

84. l.

Deries Vilmos.

építész

l.

Váljnbal

325. l.

Budapest székesfőv

Meghivó szám

193 6-XI V. IX.16.d.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

Müemlékek Országos

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Központi boritékok

Dénes Vilmos

Dénes Vilmos okl. mérnök és építő-
mester, II. Margit-krt 55.
0153-675

Bptávb 1940 szept.
u 1942. jan.

Erről kerek és ezt az egyet Szepesének visszaadni

Népsport

XLIII. 19. ✦ 1987. január 24.

DÉNES Zsófia

Vallomás a labdarúgásról

Dénes Zsófia emlékére

„A szerző biológiai és szellemi csoda: túl a századik életévén még mindig szellemi kapacitásának birtokában van, még mindig képes alkotásra, emlékeinek, élményeinek művészi formába öntésére." Ez a „fülszöveg" olvasható *Dénes Zsófia* utolsó kötetének borítóján, melynek címe: *Ami a százból kimaradt.* Szerencsére a „százból" nem maradt ki az az eszmefuttatás, melyet a futballról írt a szerzőnő hét évtizeddel ezelőtt. Az írás sokáig lappangott és nem sok kellett volna ahhoz, hogy végleg eltűnjön az írásművek óceánjában. A kutatónak talán a legszebb ajándéka, ha véletlenül rábukkan könyvtárak mélyén egy-egy olyan munkára, melyet még nem dolgoztak fel, nem elemeztek és tártak fel az utókor számára. Vagy egy évtizede így jártam Dénes Zsófia kis esszéjével, melyet a *Football Almanach* 1918-as őszi kiadásában találtam meg. Elküldtem az írónőnek a másolatát, kíváncsi voltam: emlékszik-e rá? Rövidesen jött a válasz a szigligeti alkotóházból: köszöni a figyelmet, bár az írás születésének körülményeire nem emlékszik — sőt, magáról a cikkről sem volt tudomása —, de nagyon örül neki. És utolsó kötetébe beválogatta, így megmentette az enyészettől. Kár lett volna érte.

Dénes Zsófia nemcsak *Ady, Babits, Kosztolányi, Thomas Mann* és még sokan mások személyes barátja volt, hanem elmondhatja azt is, hogy a magyar labdarúgás születésének „kortársa" is volt. Dénes Zsófia — mint a haladás elkötelezettje — minden iránt érdeklődött, ami új, ami szép volt, amivel az emberségesebb emberi életet lehetett szolgálni. Mint írásából kitűnik, ilyennek tartotta — akkoriban — a labdarúgást is: *„testfejlesztő sportnak"*, mely *„lényegére nézve és önmagáért is jelentős"*. A „football", a sport azóta — hetven év alatt — sokat változott. Sajnos, ez a változás nem minden esetben mondható pozitívnak és humánusnak. Az ilyen érzelemgazdag, emberségre tanító és tiszta morális ihletésű gondolatok, mint amilyenek Dénes Zsófiáé, reményt ébresztenek bennünk, hogy a „testedző sportok" jelentőségükhöz méltó helyre kerülnek társadalmi fejlődésünk elkövetkező szakaszaiban.

Dénes Zsófia százkét évesen, 1987. január 22-én halt meg.

Takács Ferenc

A footballhoz

A footballhoz több alapos oknál fogva nem értek, csak mint látványt tudtam felfogni. Látványnak gyönyörű ez az angol sportmetszetekre emlékeztető plein air kép, a maga zöld mezejével, koszorúba tarkálló néptömegével, s a futkosó kicsi emberfigurákkal — atlétalegényekkel a gyepen. Jelensége pedig eszembe juttatta, hogy mennyire benne van mai korunk. Mennyire az egykori lovagi torna szállott le a lóról benne; inkább demokratizált lovagi tornának mondhatnám, hiszen a tömeg kegye milyen megfeszülten és rajongva függ azon a bajnokon, aki a legügyesebb és legrátermettebb. Sőt, kevésbé a bajnokon, mint inkább a csapaton, melynek összetanultsága és megszervezettsége dönti el a diadalt. És vajon itt az egyéni kiválóság megcsökkent jelentősége, mint kortünet, szintén nem látható?

Ennyire külsőségben pillantottam csak meg azt, ami lényegére nézve és önmagáért is jelentős, mert testfejlesztő sport. De vajon nem váltottam meg rá a jegyemet? Nem vagyok-e nőíró?

(Football Almanach, 1918 őszi idény)

A NÉPSPORT JELEN

Eddig küzdöttünk a hóval, mos vele. A síelők birtokukba kat és reménykednek, hogy a fehé kitart

Kijelölték a női öttusa válog

Pénteken délután a Magyar Öttusa Szövetség elnöksége ülést tartott, amelyen *Magyar Vilmos* szövetségi kapitány ismertette a női válogatott idei felkészülési programját. A hozzászólások után az elnökség úgy döntött, hogy ötfős válogatott keretet jelöl ki, amelynek tagjai: *Emhő Réka* (Csepel), *Eőri Dianna* (GYÁÉV), *Heilig Anita* (GYÁÉV), *Szigeti Erika* (Csepe (GYÁ pitány logato den rülhet mérő kai s teljesi *tila* alapjá szakos ségét felosz ügyi

MEGKEZDTE felkészülését az idei bajnokságra a Salgótarjáni Síküveggyár NB II-es női kézilabdacsapata. Az együttes jelentősen megerősödött, hiszen leigazolták a volt tatabányai játékost, Török Erzsébetet, a békéscsabai Szívós Katalint, valamint a szegedi főiskolás csapatból Csizmadia Erzsébetet. Tarjánba került egy romániai származású, de már Magyarországon élő játékos, Hegedűs Margit, aki korábban a marosvásárhelyiek első osztályú együttesében játszott. A nógrádi csapat az áprilisi bajnoki rajtig több teremtornán szerepel, s a sportkör nem titkolt célja: csoportja bajnokságát szeretné megnyerni.

●

ISMÉT LESZ előkészítő jellegű, önköltséges sporttanfolyam a BVSC asztali-

TOV Megy ség januá között tábor Soós jos e zeti.

Pér moltu bales újvár labda vedte egers hazaf eltel sokk Duna röpla *Ru*

, de szépen...

dosítás siugrásban

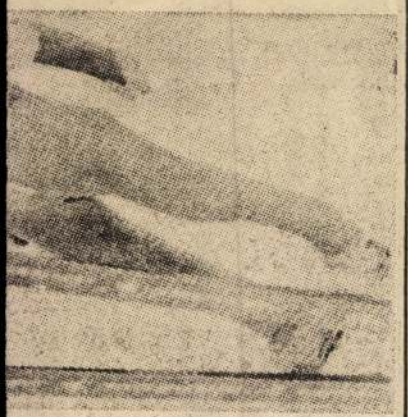

a távolság mindig együtt jár: Jens eli olimpiai és világbajnok, Világ zcsiszoltabb technikájú versenyzők egyike

ebben nyeknek. A versenybírákat
ágban érő kritika így cselekvésre
jutni. késztette a nemzetközi szö-
k tele vetséget, amely azután a
m ké- Lipcsei Testnevelési Főis-
céletes kola ismert biomechanikusának, *Gerhard Hochmuth*
gya- professzornak az irányítá-
pedig sa mellett dolgozta ki azo-
grani." kat a szabályokat, amelyek
vugat- az új esztendő első nagy
je a sporteseményén a síugrók
alattal négysáncversenyén már érvényben voltak.
nberek
nítvá-
nagya-
tás tá-
között
össze-
nlőség-
zolgál-
szövet-
ame-
kezdve
ték a

során
ó arra
hogy a
húzzák
at, ez-
a az
lmány
közé
pont-
jelent
sztéti-
an.
zövet-
jó két
hogy
zőkkel
e ve-
követ-
jutott:
gya-
kzisai-
ssága,
test-
szabja
t."

mun-
kájá-
llago-
ségei
ssított
nételt
n al-

Az ugrásokat megítélő öt pontozó legmagasabb és legalacsonyabb értékét megsemmisítik, így tehát három pontszámból tevődik össze a végeredmény. Minden bíró maximálisan 20 pontra értékelheti a gyakorlatot, a hibákért levonás jár. Az elugrást követő repülőfázis hibái akár mínusz 7 pontot is eredményezhetnek. Döntő szerepet játszhat például a lécceknek a felsőtesthez viszonyított tartási szöge, vagy a túl széles lécvezetés.

A talajfogás megítélésénél a hagyományos *Telemark-tartást* figyelik a pontozók: az egyik léc egy cipőhosszal előbbre van, mint a másik. Hibáért itt két pont levonás jár. Ha pedig valamelyik versenyző még mindig túlságosan maga alá húzza a lábait, a pontozók három ponttal értékelik kevesebbre a gyakorlatát.

A sírepülés korszakában a sáncok hősei hajlanak arra, hogy kizárólag a lélegzetelállító távolságok elérésében lássák a sportág lényegét. *Az új pontozási kódex igyekszik visszaállítani a síugrás eredeti lényegét, amely a gyakorlat minőségéből és az elért távolságból tevődik össze.* A legjobbak

Edberg visszavághat Cash-nek

Egy papírforma-győzelem és egy szenzációs meglepetés. Egy mondatban így lehetne összefoglalni a *Melbourne*-ben zajló ausztrál nemzetközi teniszbajnokság legutóbbi játéknapját.

A legnagyobb érdeklődés a férfi egyes elődöntőjét kísérte, már csak azért is, mert mindkét ágon volt hazai versenyző. *Wally Masur*, a meglepetésember (a nyolcaddöntőben *Boris Beckert* búcsúztatta) a címvédő, *Stefan Edberg* ellen már nem remekelt. *A svéd két óra leforgása alatt három játszmában győzött.* A jelentések szerint *Edberg bombaformában játszott*, különösen első adogatásai állították megoldhatatlan feladat elé 23 éves ausztrál vetélytársát. Egyedül a harmadik játszma hozott némi izgalmat, amelyben a védő a rövidítésben (9:7 arányban) nyert.

A másik elődöntő jelentette a szenzációt. *A hazaiak kedvence, Pat Cash négy játszmában győzött az első helyen kiemelt Ivan Lendl ellen.* A 21 esztendős ausztrál teniszező eddig még soha nem nyert Lendl ellen, s pályafutása során most *először került Grand Slam-torna döntőjébe.* A Cash—Edberg összecsapással rövid időn belül ismétlődik a történelem, hiszen tavaly decemberben a Davis Kupa döntőjében ugyancsak találkoztak. Akkor óriási csatában 13:11, 13:11, 6:4 arányban Cash bizonyult jobbnak...

Martina Navratilová, a női egyes nagy esélyese ezúttal sem tudja valóra váltani álmát, hogy egy versenyen három döntőt is vívjon. Az egyesben és a női párosban finalista, de a vegyes párosban nem sikerült a döntőbe jutnia.

Eredmények. Férfi egyes, elődöntő: Edberg (svéd)—Masur (ausztrál) 6:2, 6:4, 7:6 (a rövidítésben 9:7), Cash (ausztrál)—Lendl (csehszlovák) 7:6 (7:1), 5:7, 7:6 (7:5), 6:4. **Női páros, elődöntő:** Garrison, McNeil (amerikai)—Kohde-Kilsch, Suková (NSZK-beli, csehszlovák) 7:6, 7:6, Navratilová, Shriver (amerikai)—Hy, Inoue (hongkongi, japán) 6:1, 6:0. **Vegyes páros, elődöntő:** Stewart, Garrison (amerikai)—Annacone, Navratilová (amerikai) 3:6, 7:5, 10:8, Castle, Hobbs (brit)—Utzinger, Jollissaint (svájci) 6:2, 6:3.

Vége a sivatagi „csatának"

Jól vizsgáztak a csehszlovák kamionok

Már az Atlanti-óceán hűs habjainak simogatását élvezik a 9. Párizs—Dakar rali résztvevői. Közel *háromszáz kocsi ért célba*, az utolsó fordulók már nem változtattak a kialakult sorrenden. A motorosoknál a francia *Cyril Neveu*, Honda gyártmányú kétkerekűjével, *elődik sikerét aratta*, az autók versenyében a finn *Ari Vatanennek* sikerült győzelemre vinnie a Peugeot Turbó kocsit, míg a kamionoknál *holland siker született. Ebben a kategóriában a csehszlovák teherautók és versenyzők kiválóan szerepeltek.* A rendkívül kemény küzdelemben a Tatra T 815 a második, a LIAZ 111—154 pedig a harmadik helyen végzett. A csehszlovák csapat a 13 ezer kilométert sorozatgyártásban készült kocsikkal tette meg.

Győztesek. Autósok: 1. Vatanen, Giroux (finn, francia, Peugeot 205 turbó) 55:24:54, 2. Zaniroli, Lopes (francia, Range Rover) 1:16:36 ó hátrány, 3. Szinozuka, Fenouil (japán, francia) 4:27:16 ó hátrány.

Motorosok: 1. Cyril Neveu (francia, Honda) 90:47:23, 2. Orioli (olasz) 1:43:58 ó hátrány, 3. Rahier (belga) 3:22:33 ó hátrány.

Kamionok: 1. De Rooy (holland, DAF), 2. Loprais (csehszlovák, Tatra), 3. Moskal (csehszlovák, LIAZ).

Witt stílusváltás előtt?

Idei legfontosabb célomnak a világbajnoki cím visszaszáhódítását tekintem — nyilatkozta a Szovjetszkij Szport munkatársának *Katarina Witt*, az NDK kiváló műkorcsolyázónője, aki világ- és Európa-bajnoki győzelmei mellett 1984-ben a szarajevói téli ötkarikás játékokon olimpiai aranyérmet nyert.

Witt beszélt az elmúlt évről, amikor a genfi világbajnokságon az amerikai Debbie Thomas mögött „csak" a második helyet szerezte meg. A kudarcról szólva elmondta, hogy e kisiklásból feltétlenül szeretné levonni a megfelelő következtetéseket. Edzőjével, *Jutta Müllerrel* alaposan áttanulmányozta szabadkorcsolyázó repertoárját, összevetve a nagy ellenfelek, a már említett Thomas és az ugyancsak amerikai *Tiffany Chin* programjával. Witt szerint Genf előtt a felkészülés során apróbb hibákat követtek el, és nem értékelték kellően a nagy vetélytársak tudását.

DÉNES Zsófia

1987. 01. 23

Nemzet

Meghalt Dénes Zsófia

(MTI) A Magyar Írók Szövetsége, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja irodalmi szakosztálya megrendüléssel tudatja, hogy Dénes Zsófia József Attila-díjas író 102 éves korában elhunyt. Temetéséről később intézkednek.

Egy hosszú élet órái

Megélte még — január 14-én — százkettedik születésnapját. Nem sokkal előtte még beszéltünk is a szellemi erejét, emlékezetét, beszélőképességét szinte utolsó percéig frissen megőrzött „Zsuká"-val, ahogyan Dénes Zsófiát nemcsak otthon, gyermekkorában, hanem a század eleje óta magyar irodalmi és művészkörökben nevezték. De ez volt a neve Párizsban is, ahová egész fiatalon kötött első házasságának vége — a kamaszkorában megismert, fiatal férj tüdővészben halt meg — után, unokanővére, Galimberti Sándorné hívására ment. Itt nemcsak Farkas Istvánnal, a különben éppen mostanában száz éve született, később kiváló festővel kötött mély barátságot, hanem kapcsolatba került a „Fauves"-csoport nagy festőivel, például Matisse-szal és Dufy-vel is, akikről budapesti lapokban ugyancsak beszámolt. A radikális Világnak megalakulása, 1910 óta egyik párizsi tudósítója lett, s 1913-ban — Budapesten — Balázs Béla mutatta be Ady Endrének, akinek költészetéről már addig is több cikket írt. Szerelem alakult ki közöttük, s Ady feleségül is akarta venni Dénes Zsófiát, de az újságírónő édesanyja — akinek veje oly korán halt meg súlyos betegségben, s akinek férje is nem sokkal előtte lett öngyilkos — megakadályozta a házasságot. Ő „Zsuká"-t egy egészséges — és gazdag — kérőnek, Cosma beynek, a török szultán minisztere Párizsban orvosi diplomát szerzett fiának szánta.

Bár a házasságkötést Ady úgy előkészítette, hogy Budapest polgármestere, Bárczy István lett volna az, aki összeadja őket, a költő végül is belenyugodott az anyai akaratba. És Dénes Zsófiával — ahogy azt már régebben ismert, s részben nyolc esztendeje előkerült levelek bizonyítják — élete végéig baráti kapcsolatot tartott. 1916-ban „Zsuka" — anyja sürgető kívánságára — férjhez ment Cosma beyhez, de ez formális házasságvolt csupán. S például 1919-ben — amikor a férj Párizsban volt — Dénes Zsófia aktívan részt vett a Magyar Tanácsköztársaság melletti publicisztikai munkában. Majd Bécsbe ment, emigrációba.

Bécsben kapcsolatba került Nagy Andor újságíróval, aki még Nagyváradról ismerte Adyt, s aki 1919-ben a Vörös Újság munkatársa volt. 1925-ben Nagy Andor visszatérhetett Budapestre, „Zsuka" azonban — mint az egyre gyérülő magyar emigrációs lapok munkatársa — még egy ideig Bécsben maradt. Aztán ő is Budapestre jött, 1928-ban pedig — miután Cosma bey Párizsban meghalt — Nagy Andor felesége lett. Az akkori Magyarországon Dénes Zsófia elsősorban a Reggel című hétfői lap munkatársa volt — érdekes, színes, egyéni riportjaiból később többet belevett könyveibe —, és 1937-ben jelent meg az Ady-szerelem (és -kapcsolat) emlékét őrző, feltűnést keltő könyve, az Élet helyett órák. (A kötet címéül azt a verset választotta, amelyet Ady — többek mellett — neki írt.)

A negyvenes évek elején meghalt Nagy Andor és Dénes Zsófia bonyolult „kalandokon" át — többek mellett Szöllősy doktornak (Szöllősy Klára későbbi műfordító édesapjának), a János Kórház főorvosának segítségével mentette életét. Közvetlenül a felszabadulás után több cikket írt az újra megindult Reggel-be, de aztán évekre elhallgatott. Legfeljebb fordított — regényeket, esszéket — franciából.

Nyolcvanadik születésnapja, 1965 után azonban szinte „csoda" esett meg a nemcsak szellemileg, de fizikailag is friss (mégis, sokáig „elfelejtett") Dénes Zsófiával. Először is férjhez ment a nála több mint harminc évvel ifjabb Szalatnyay Józsefhez, a jeles festőművészhez. Aztán sorra megjelentette könyveit, amelyekben részben tegnapi emlékeit írta le, ilyen, többek mellett, a Tegnapi új művészek, vagy Siegmund Freudra és a kiváló magyar Freud-tanítvánnyal, rokonával, Ferenczi Sándorral való kapcsolatára is emlékező El ne lopd a léniát. Kilencvenöt esztendős volt — és szellemileg is mozgékony —, amikor újra megjelent, friss jegyzetekkel és levélkiegészítésekkel az Élet helyett órák. Ugyanakkor rendszeresen írt a Magyar Nemzetbe, az Élet és Irodalomba. Utolsó írása — egy Kassák Lajosról szóló emlékezés a megjelenés előtt álló könyvéből — százkettedik születésnapján, január 14-én jelent meg lapunkban. És ezt a tárcát ő jelölte ki, hogy így tegye — százkét éves korában! — tiszteletét az előtt a mester előtt, akinek pályáját a kezdet pillanataitól figyelemmel kísérte.

„Kilencven. Támasz kell. Nemcsak a rongyos testnek, de a pszichének is. Tisztán érezni a teljességet. Tudni és elfogadni."

Ezt írta Elköszönés című tárcájában tizenkét év előtt Dénes Zsófia. De akkor még nem köszönt el. „Pszichéjé"-nek gazdagsága — és „rongyos testé"-nek ereje — még több izgalmas emlékezéssel és tanulságos megfigyeléssel gazdagította nemcsak a saját életét, hanem az Ady-kor — amelynek utolsó tanúja volt — üzenetét is.

A. G.

DÉNES ZSÓFIA

G. Dénes Valéria

A Magvető Kiadónál jelenik majd meg Dénes Zsófia Szivárvány Pesttől Párizsig című könyvének második, bővített és javított kiadása. A kötet egy részletének közlésével emlékezünk az írónőre.

Dénes Valéria unokanővérem volt. Több ennél: szerettem és becsültem. Szűkszavú, erős akaratú, csökönyös; saját lábán járt. Jól épített csontszerkezete, markáns álla, nagy, húsos szája, szépen vágott, karakteres orra a mi családunkra vallott.

Amikor Valéria elszánta magát, hogy festő lesz, akkor vált végleg „különccé".

Festő; azzá lenni, mindenáron. Nem „stickeráj"-t csinálni a képen: műhímzést, kézimunkát, mint annyi nő. És nem nyíló rózsákat, gitáros olasz lányokat festegetni. Arról szó sincsen. Hanem tudomásul venni a beköszöntött huszadik századot. Be kell lépnie annak sodrába, meg kell tanulni a jó rajzot, és figyelemmel kell kísérnie a Párizs felől beszivárgó úttörő mozgalmat. Mindenek előtt azonban meg kell valósítania önmagát. Bármilyen áron, bármilyen szegényen. Nem baj. Semmi sem baj. Kenyéren és vízen.

Ettől a céltudatosságától Valéria számomra példátlan tekintéllyé nőtt. Hiszen én is azon voltam, hogy mesterséget kovácsoljak magamnak — saját adottságaim szerint. Ez abban a korban egyáltalán nem volt oly általános és természetes, mint manapság.

Egyszer azután hallom, hogy ő, aki mindenképpen házasságellenes — kelepcébe került. Megismerkedett egy fiatal, tehetséges festővel, nem tudom hol, talán Nagybányán, ahol évekig tanult, talán kint Párizsban, Galimberti Sándorral.

Szerelem, szerelem. Nemcsak a fiúnál, de Valériánál is.

1911 tavaszán Valéria váratlanul beállított hozzánk. Akkor ő már Galimberti élettársa volt. Rossz kis girardikalapja a fején, keményre mintázott arcát jóindulat rajzolja át finommá, lencseszínű szemével merőn néz a szemembe.

— Bizony, neked ki kell jönnöd Párizsba. Neked is ott a helyed. Van már egy csöpp kis lakásunk a Luxemburg-múzeum mellett, a Rue de Vaugirard-ban. Berendeztük Sandróval. Úgy szedtük össze darabonkint ócskásoknál, Párizsban és Hollandiában. Olyan... nekünk való. Mi most nemsokára elmegyünk Párizsból még Afrikába is, talán egy évre. Matisse-szal. Ha akarod, távollétünk alatt te lakhatsz ott. Legfeljebb a főbérletet fizeted, olcsójános dolog. Akarom, hogy megismerd Párizst. Csupa, merő művészetforradalom. Nagy lecke. Neked is erre van szükséged.

— Megyek! — kiáltottam mohón, szinte magamon kívül. — Megyek én! Te, Vali, milyen drága vagy, hogy hívsz!

— Hát... — mondotta ő lassan, elgondolkodva — az egész pesti látóhatáron, ahogy végignézek, csak téged ültetnélek át. Hogy Párizs milyen város, milyen egyetlen hely a világon, milyen anyaföld festőnek, szobrásznak, írónak, költőnek és még zenésznek is, azt majd magad látod meg.

Az a nem szép arca, mialatt beszélt, kivirult. Szépség sugárzik szeméből és ellágyult vonásaiból. Visszfény ül egész arcán, a megtalált Párizs, a megtalált termőtalaj és a megtalált szerelem visszfénye. Tetőtől talpig boldog ember. Ebből akar nekem valamit juttatni.

Valóban izzó művészetforradalom kellős közepébe érkeztem ki akkor Párizsba. Az izmusok körtáncot jártak. Ott vadultak akkor körülöttünk a kubisták, a néger plasztika megszállottai, meg a futuristák és az „őstehetségek" — Picassóval és Braquekal, Marinettivel és Henri Rousseau-val az élükön. A döntő szó a kubizmusé volt. Magát a „cubisme" megjelölést 1908 óta vetette fel a sajtó. Akkor ugyanis Louis Vauxcelles műkritikus alaposan nekiment Braque-nak, hogy „kis kockákkal" („de petits cubes") szórja tele rosszhiszeműen vásznait. Pedig a legelső kubista jelentkező egy évvel hamarább Picasso volt!

A Montparnasse azonban hamarosan többféle kubizmust hirdetett: a „természetit", a „zeneit", az „elvontat" és még egy negyediket is. (A szürrealizmus szót azonban még senki sem ejtette ki. Ez a megjelölés csak 1917-ben kelt szárnyra a háború sújtotta Párizsban. Guillaume Apollinaire mondta ki először — a Cocteau-Satie balett műsorfüzete előszavában.)

Ami Dénes Valériát és Galimberti Sándort illeti, ők tiszteletben tartották Cézanne-t, a kor legnagyobb nevelőjét. Már egy ideje a körök és szögletes vonalak váltakozásának ritmikáját keresték képépítésükben. Egyetlen vonalat nem vontak vásznukra, amely ne fakadt volna valóban a mélyből. Az őszinteség fanatikusai voltak, és „fügyültek" arra, ami csak kasszasiker.

Párizs egyetemessége szívta fel őket. A francia új festészet megnyitotta kapuit lelkendezésük és megértésük előtt, és lassú áthasonulásban megszenvedték Gauguint, Matisse-t és Picassót is. A nagy nevek csak irányjelző lámpák voltak forrongásuk homályában. A maguk útját ezek a tehetségesek maguk irtották-vágták. Semmi sem fontos, csak a munka; a munka — egyformán, egy helyen — mindkettőnél. Semmi külsőség nem érintette őket. Volt-e elég pénzük, vagy milyen ruha került rájuk, az sem volt nekik érdekes.

Boldogságot éreztem, hogy az ő művészotthonukban tölthettem az én első párizsi évemet.

23. Rue de Vaugirard.

A Luxembourg-kerthez oly közel, hogy a szél elhozza onnét a fák illatát. A francia félerkély korlátján csak jól ki kell hajolnod, hogy belelássa Luxembourg-múzeum hűvös márványszívébe, ahol Rodin Keresztelő Szent Jánosa nesztelenül jár, és Manet virágasszonyai visszanéznek rád balkonjukról. A Saint-Sulpice-templomhoz oly közel, hogy a templomtér bozótjának sötétzöldje felverődik ablaktábláira. A tér csobogó kútja felküldi hozzád párját és a harangzúgás túl erősen kong a kicsiny szobákban.

Két szoba, operettkonyha és előszoba — öreg bérházban, ahol zsinórra jár a csengő.

Nem volt az a lakás fényes palota. Afféle kis kunyhó, de szép volt benne a szeretet. A kandallóját régi bruges-i csipketerítő takarta, jobbra-balra rajta ezüst kelyhek dermedtek. Középen nagy, kutyabőr kötéses könyv feküdt, iromba betűkkel: *Biblia* — Melanchton korából. Amszterdamból hozták. Az egyik kis asztalon csak egy halványkék, hosszú nyakú sévres-i váza, olyan egyszínkék, amilyet sévres-i porcelánban még nem láttam. Olyan egzotikus, mint egy flamingónyak. A vázában mindig egyetlen szál rózsaszín rózsa. La France. Sohasem más. Egy másik kis asztalon — politúros sötét fán — mezőkövesdi hímzés. Gazdag, telt színek erőteljes virágzásban. Talán még Ázsia forrósága lüktet bennük. Fajtánk képzelete rázta meg bőségszaruját. Rózsa, láng és vér.

Az íróasztal empire bútordarab, a legszebb napóleoni korból, amikor a lábak még nem vékonyultak el. Csapólapja volt, mit ki lehetett asztallá nyitni vagy pedig kulccsal szekrénnyé zárni. Sok fiókja és rekesze, bársonyos paliszanderfája. A zsibvásáron hetven frankért adták. Nagyon szerettem. Majdnem annyira, mint állólámpáját, melynek tejfehér üveglába már Louis-Philippe koráról árulkodott, de még mindig nem volt nyárspolgári. Csak egyszerű. A lámpára ismét csak bruges-i csipke borult, testvére a kandalló csipkéjének. Finom recéjű háló, emberi és állati alakokkal. Nagyon enyhe fény szűrődött az ernyőn át, mintha tudná, hogy meg kell becsülnie azt a szépet, amin keresztül világít.

A szobák fala halványsárga, mint az öreg elefántcsont. Képek függtek rajta. Erőteljes, egyszerű formákat mutató, hatalmas szándékú képek. Galimbertiék saint-raphaëli és provence-i festményei voltak, amelyeken élénk színek virultak: okker, kobaltkék és bíbor, a festőszemmel látott és átformált natúra lángjai — csupa életöröm. Nem az elmúlt századok festményei voltak, de a huszadiké, amely merőben újat teremtett. Ugyanazt a fajtabeli tehetséget hirdették, mint a mezőkövesdi hímzés. Akkor is, ha a Cluny-kert fáit és szobrait ábrázolták. A szoba élt a benne függő képektől.

lés után

sáért

tainkról

sági tevékenység előmozdításában. Elsősorban politikai eszközökkel kell segíteniük a vállalat, az üzem, a gazdaság feladatainak megoldását.

A pártszervezeteknek szerepük van a belső tartalékok feltárásában, a takarékossági törekvések támogatásában, s nem utolsósorban a tudományos eredmények gyakorlati felhasználásában, a műszaki fejlesztésben. A gazdaságpolitikai tevékenység mind a pártszervezetek, mind az irányító pártszervek munkájában kiemelkedő helyet foglal el. A döntő az, hogy a politikai munka sajátos eszközeivel segítsék és ellenőrizzék a termelőmunkát. Ennek fontos eleme, hogy a tervek és az intézkedések minden területen összhangban legyenek a népgazdasági érdekekkel és követelményekkel.

Népünk — hangoztatta befejezésül Gyenes András — dolgos és életrevaló; gazdag szellemi, fizikai kapacitással rendelkezik. A párt erre a még kellőképpen ki nem aknázott erőre és tartalékra épít. Vállalta és vállalja a társadalom vezetését, élére állt népünk legjobb törekvéseinek, de nemcsak vezet, hanem szolgál is; tetteit a nép szolgálata, a szocialista haza iránti hűség és felelősség vezérli. Ahhoz, hogy terveink valóra váljanak, közös akaratra és cselekvésre van szükség, de ahhoz, hogy cselekedhessünk — béke és nyugalom kell. Ez az egész nemzet érdeke, a magyar nép békés, nyugodt életének, társadalmi fejlődésének egyik legfontosabb biztosítéka. Ez ma a Földön minden nép és nemzet érdeke, és ezért szállunk síkra a szocialista közösség országaival, a világ haladó erőivel a békéért, enyhülésért, a fegyverkezési hajsza ellen.

A munkásgyűlésen *Suhai Józsefné* meócsoportvezető szólt a vállalati versenymozgalom valamennyi résztvevőjéhez.

szló a GYÁÉV-nél

lesztő Iroda — amelyet a Győriterv Tervező Vállalat és a GYÁÉV közösen létesített a pnelből épülő lakások megújítására — olyan tervezési megoldásokat keres, amelyekre a házgyári szerkezet lehetőséget nyújt. Az első ilyen típusú lakásokat — amelyeknek a korábbiaknál nagyobb a konyhája, tágasabb a fürdőszobája és a nappalija — a közelmúltban adták át az építők Győrött.

Az idén 3 milliárd forint feletti árbevétellel számol a vállalat, a létszám 2 százalékos csökkenése mellett. A múlt heti rendkívüli időjárás okozta kieséseket nyújtott műszakokkal és szabad szombati munkával pótolják.

A munkásgyűlésen részt vett és felszólalt *Somogyi László* építésügyi és városfejlesztési miniszter.

lás

yes ipari hulladékok sítására

részt vevők száma. A társulás elsősorban az anyagi hozzájárulást vállaló tagvállalatok környezetvédelmi igényeit elégíti ki, de segítséget nyújt más Komárom megyei és megyén kívüli üzemeknek is környezetvédelmi problémáik megoldásához. A múlt évben félszáz nagyobb szabású munkára kaptak megrendelést: a víz, a levegő és a talaj védelmét szolgáló új eljárások, módszerek kidolgozására. Új módszert kísérleteztek ki például egyes veszélyes ipari hulladékok ártalmatlanítására és hasznosítására, valamint a korábbinál gazdaságosabb, úgynevezett hulladékszegény technológiák bevezetésére.

lo

s iparfejlesztési mokban

vegyes bizottság társelnökének vezetésével az ENSZ-szervezet szakembereiből álló küldöttség érkezett Budapestre. A bizottság magyar társelnöke *Nanovfszky* György, a Magyar Kereskedelmi Kamara nemzetközi szervezetek osztályának vezetője.

A kétnapos tanácskozáson az érdekelt magyar vállalatok képviselői tagozati üléseken vizsgálják meg, miként teljesítették a megállapodásokban foglalt kötelezettségeket. Jelenleg hazánk és az Unido között négy együttműködési megállapodás van érvényben, amelyek az alumínium-, a gyógyszer-, az építőiparra, valamint a műszer- és híradástechnikára terjednek ki. Ezek keretében a magyar vállalatok részt vesznek a fejlődő országokban az Unido finanszírozásában megvalósuló iparfejlesztési programokban.

Ülést tartott a BM pártbizottsága

(MTI) A Belügyminisztérium pártbizottsága csütörtökön ülést tartott. Ezen részt vett és felszólalt *Horváth* István, az MSZMP KB titkára.

A testület érdemeinek elismerése mellett felmentette tisztségéből *Kovács* Györgyöt, a Belügyminisztérium pártbizottságának — nyugállományba vonuló — első titkárát. Az ülésen első titkárnak választották *Csillik* Andrást, az MSZMP Központi Ellenőrző Bizottságának tagját, aki eddig a XX. kerületi pártbizottság első titkára volt.

A tanácsok vagy az iskolák döntenek

miképp pótolják a kiesett tanítási időt

(MTI) A rendkívüli időjárás miatt az elmúlt héten egyes iskolákban elmaradt tanórák pótlására központi intézkedés kiadását nem tervezik.

Mint azt a Művelődési Minisztériumban elmondták: a január 12-én kezdődött héten az alsó és középfokú iskolák 80 százalékában nem tartottak szünetet. A többi intézményben 2—3, illetve 3—5 napig szünetelt az oktatás. Ezeknek az iskoláknak a kiesett idő pótlására több lehetőségük van, ezek módjáról az érdekelt tanácsok művelődési osztályai, illetve az iskolák helyileg döntenek.

Az 1986—87-es tanév rendjéről szóló minisztériumi rendelkezés szerint a tanév folyamán 14 munkanapot használhatnak fel nevelési célú munkára, honvédelmi napra és versenyre, kirándulásra, üzemlátogatásra, iskolai napra, továbbképzésre, illetve a nevelőtestület által választott egyéb célra. A tanítási szünet miatt kiesett idő pótlásáról elsősorban ennek a 14 napnak a racionális felhasználásával célszerű gondoskodni. Amennyiben e lehetőségekkel sem tudják az érintett iskolákban a lemaradást pótolni, akkor az oktatási törvény végrehajtási rendeletének előírása szerint a fővárosi, megyei tanács művelődési szakigazgatási szervei a szorgalmi időt meghosszabbíthatják. Ebben az esetben természetesen gondoskodni kell a tanulók utaztatásáról és étkeztetéséről is.

Növekvő zöldség-gyümölcs felhozatal Budapesten

(MTI) Az elmúlt heti közlekedési nehézségek rányomták bélyegüket a piaci forgalomra; a szokásosnál lényegesen kevesebb áru érkezett, volt olyan nap, hogy teljesen szünetelt a fölhozatal. E hét első három napján föllendülés volt tapasztalható, ebben az időszakban a legtöbb termékből hozzávetőleg annyi került a szabadpiacra, mint az egész elmúlt héten.

Burgonyából hétfő hajnaltól szerda estig 1230 mázsát értékesítettek, almából mintegy 1500 mázsát. Gyökérzöldségből 450 mázsát kínáltak, sárgarépából pedig 600 mázsát, az elmúlt hetinél kétszer többet.

A hét hátralevő napjaiban, a szállítási lehetőségek fokozatos javulása nyomán további szállítmányok érkeznek majd a fővárosi piacokra.

Gyorsbüfék, tányérbisztrók

Bemutatkozik a MacDonald's, további üzleteket nyit a Krumplis Fáni

(MTI) A Belkereskedelmi Minisztériumtól kapott tájékoztatás szerint az idén az állami és szövetkezeti vendéglátóipar a tavalyihoz hasonló mennyiségű étel- és üdítőital-forgalommal, s az alkoholtartalmú italok eladásának csökkentésével számol.

Az idén tovább bővül azoknak a vendéglátóhelyeknek a köre, amelyekben kímélő ételeket is árusítanak. A fővárosi City Grill-üzletek mintájára vidéken is megkezdték az olcsó melegszendvicset, sültkrumplit árusító étkezdék létesítését. A Pest Megyei Vendéglátóipari Vállalat Érden megnyitotta az első „Duci buci" nevű gyorsbüfét, amelynek specialitása a cipóban sült csülök. Gyorsan népszerűek lettek a Gyermekélelmezési Vállalat tányérbisztrói, amelyekből a fővárosban négy működik. Ezekből az egy-két féle meleg ételt árusító olcsó büfékből újabbakat nyitnak. A tervek szerint a Krumplis Fáni gyorsbüfék hálózata is bővül. Az idén kóstolhatják meg a vendégek az első MacDonald's-büfé készítményeit.

Kitüntetések

(MTI) Az Elnöki Tanács Tümenbajarin *Ragcsának*, a Mongol Népi Forradalmi Párt KB Politikai Bizottsága tagjának, a Mongol Népköztársaság Minisztertanácsa első elnökhelyettesének az országaink közötti kapcsolatok fejlesztésében szerzett érdemei elismeréséül, 70. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság babérkoszorúval ékesített Zászlórendjét adományozta. A kitüntetést *Kádár* László, ulánbátori nagykövetünk adta át.

Az Elnöki Tanács a Munka Érdemrend arany fokozata kitüntetést adományozta *Hopp* Lajosnak, az MTA Irodalomtudományi Intézete tudományos osztályvezetőjének 60. születésnapja alkalmából, több mint három évtizedes tudományos munkásságáért és közéleti tevékenységéért.

A NAP

Ki mitől nem alszik

— Mondj már valami újat is! Mindennap leírod, hogy a rosszak be rosszak, a jók meg jaj be jók. Unom.

— Akkor te már százezer évek óta unatkozol. Szólj már, kérlek, ha megváltozott volna a helyzet, és én nem vettem volna észre: a rosszak javulóban vannak, a jók meg...

— Nem a világ unalmas, hanem te. Meg a szentenciáid. A bölcsködéseid. Ha legalább történeteket mesélnél! Váratlan fordulatokkal és csattanókkal. De még a történeteid végé is előre látható. Kis meghatódás, moralizálás, okoskodás, s a jó elnyeri az ő jutalmát. Írd már meg egyszer azt is, hogy a jó elnyeri az ő méltó büntetését. Ha olyan jó volt, és bedőlt neked: elhitte, hogy üdvözül.

— Ez csak egy kis publicisztikai rovat, nem öt felvonásos tragédia.

— Igazat röviden is lehet mondani. Nemcsak öt felvonásban.

— Szerinted csak az az igaz, ami tragikus?

— Egy éve ígéred, hogy megírod annak a Rákóczi út 8. alatti magas korú néninek a történetét, akit a szomszédai gyötörtek. Megnézted a rámeredő hatalmas szögeket is, amiket a konyhafalába a szomszédból bevertek. Mint valami halálos fenyegetések. Miért nem írod meg?

— Hogy ne derüljön ki: a rosszak be rosszak. Azért nem írtam meg, mert álmomban a szemembe akarták beverni azokat a szegeket. Nem írtam meg, mert ott kellene laknom, hogy megtudjam: mi az igazság. Nem tudom végiglakni a tragédiák minden lakását Magyarországon.

— Hát akkor csak írjál tovább. Én nem olvaslak többé.

— Majd álmodsz te is rádmeredő szegekről. Vagy el sem tudsz aludni. Az ember főleg azt írja meg, amitől nem tud elaludni.

DIURNUS

A 102. születésnap előtt

102 esztendős — de írjuk ki betűkkel is: százkét esztendős — lesz január 14-én az az asszony, az az ember, akit karácsony előtt látogattunk meg a budai Várban, ahol több mint másfél évtizede lakik. Valljuk meg rögtön: nem könnyű beszélgetni, szabályos „interjút" készíteni Dénes Zsófiával, az évtizedek óta — nem utolsósorban jeles és népszerű könyvei révén — országosan hírneves Zsuka asszonnyal. Mert bár elméje ma is olyan tiszta és termékeny, mint például két esztendeje, századik születésnapján, amikor a tévében szólt „Ady Endre évszázadáról", nemcsak a látása, a hallása is akadozik egy ideje, és ő sehogy sem szeret „gépet hordani a fülén". Időnként igénybe kell hát vennünk férjét — éppen nyolcvanéves volt Zsuka, amikor az esküvőt megtartották —, Szalatnyay Józsefet, a jeles festőművészt, akinek szavait, de még suttogásait is Dénes Zsófia rögtön és pontosan meghallja. És a festő — őt „Szepinek" ismeri, becézi ország és világ — azt is jól érti, vagy érzi, mikor fárasztja már a beszélgetés a 102 esztendős irodalmi dámát, aki már fiatalon is bebizonyította: nemcsak asszonynak, de tollforgatónak is milyen érdekes. Ám aki könyvei javát mégis az elmúlt huszonkét esztendőben tette le az olvasók asztalára.

Zsuka asszony említi először az őt szinte állandóan körülvevő nevek közül Morzsányi-Boháts Gézát. Ez a fiatalember volt serdülő korának nagy és igazi szerelme, s ő lett a férje, bár tudta róla, hogy tüdővésze van — a század elején! „A Varázshegy tragikumában pusztult el szegény, drága Géza" — mondja teljesen tagoltan Zsuka asszony, Thomas Mann regényére célozva, ami akkor, amikor „szegény, drága Géza" meghalt, még nem volt megírva. A fiatal férj halála után öngyilkos lett — éppen ötvenesztendős korában — Dénes Zsófia édesapja, a Vaskaput építő mérnök, és a volt férj családja a szó szoros értelmében kifosztotta a fiatalasszonyt és mamáját. Aki — s ez érthető, ha ismerjük a kort és azt a társadalmi réteget, amelyhez a mama tartozott — most már egy „jól megalapozott, biztos házasságra" vágyakozott a leánya számára. A Morzsányi-Boháts név azonban később is szerepet játszott Zsuka életében. 1944 nyarán, amikor Dénes Zsófiát, ekkor már mint az 1943-ban meghalt Nagy Andor újságíró özvegyét, komoly veszély fenyegette, a kommunista Vértes György — aki együttműködött annak idején Naggyal — egy olyan papírt „gyártott", amelyen Zsuka, mint Morzsányi-Boháts *Béla* özvegye szerepelt. Így került be aztán Szőllősy főorvosnak, a János kórház igazgatójának (Szőllősy Klára, a kiváló műfordító édesapjának) segítségével a „János"-ba, ahol egészen 1944 decemberéig húzta ki — álbetegként az időt. És amikor már semmiképp nem maradhatott a fenyegetett gyógyintézetben, átment a pesti Izabella utcába, ahol édesanyja egykori szobalányánál „erdélyi menekültként" vészelte át az időt a felszabadulásig.

— Nagy Andorral — mondja szaggatottan, de érthetően Zsuka asszony — Bécsben ismerkedtem meg, ahol 1919 után éltem. Anyám „parancsára" ekkor már Cosma bejnek, egy török miniszter Párizsban orvossá lett, ekkoriban azonban inkább nagystílű üzleteléssel foglalkozó fiának a felesége voltam, de nem éltünk együtt. Nagy Andor Ady után került újságírónak Nagyváradra, majd Budapesten, a *Világ*-nál együtt is dolgozott vele. Én őt azonban csak Bécsben ismertem meg jobban, ahová mint az 1919-es *Vörös Újság* egyik szerkesztőjének kellett menekülnie. Nagy Andor aztán Szabadkára került, ahol balodali lapot szerkesztett, majd 1925-ben visszatérhetett Budapestre. Itt Rassay Károly akkor alakult, liberális délutáni újságjának, az *Esti Kurir*-nak lett egyik szerkesztője. Amikor aztán Cosma bej 1928-ban meghalt, felesége lettem Nagy Andornak, aki *Fergeteg* címmel, 1920-ban ~~roppant~~ izgalmas regényt jelentetett meg Bécsben, és aki 1939-ben adta ki Budapesten *Tavasz Váradon* című regényét Ady Endre Váradjáról. Kötelességemnek érzem felhívni a figyelmet Nagy Andor személyére és e két érdekes — nyugodtan mondhatom — jelentős regényére is . . .

A *Tavasz Váradon* adta az ihletést Dénes Zsófiának, hogy kiadja a maga könyvét, az *Élet helyett órák*-at, amelynek alcíme: *Egy fejezet Ady életéből*. 1940 óta négy kiadást ért meg az alapvető mű — az utolsó 1980-ban látott napvilágot —, de a *Magvető* hamarosan újra megjelenteti ezt a vallomást, együtt Zsuka Adyhoz intézett leveleivel, amelyek egy része akkor bukkant fel, általában boríték nélkül, a feledés porából, amikor a levelek küldője 95 esztendős volt. — Boldog vagyok — mondja Zsuka —, hogy előkerültek, és hogy ugyancsak bizonyítják kapcsolatomat Adyhoz a Csinszka-házasság után is. Több levél viszont megsemmisült, vagy esetleg még lappang valahol. — Az előkerült levelek az *Élet helyett órák* 1980-as kiadáshoz kapcsolódtak, de az új kiadásból Zsuka — Szalatnyay József segítségével — kigyomlált néhány „hadakozó" kommentárt, amit a dokumentumokhoz fűzött. — Úgy gondolom — mondja az előbbiekhez Zsuka —, ezek a régi levelek önmagukért beszélnek. Csak annyi magyarázat kell hozzájuk, ami feltétlenül szükséges . . .

E levelek is azt bizonyítják különben, hogy a 36 esztendős — tehát az *akkori időkben* már nem éppen fiatal — Ady Zsuka asszony iránt fellobbant szerelme barátsággá változott.

Dénes Zsófia — s ezt fontos hangsúlyozni — nem az Adyval való kapcsolata révén került be az irodalmi életbe. Hiszen Adynak is Balázs Béla mutatta be. Az a Balázs, akit 1940-ben megjelent könyvében is mert névvel vállalni, holott ez az író nemcsak „kommunistagyanús elem" volt akkor Magyarországon, hanem valaki, aki a Szovjetunióban élt.

Dénes Zsófia, miután megszűnt számára az *Ünnep* című magazin, amelynek egyik szerkesztője és a *Reggel* című hétfői lap is, amelynek irodalmi színvonalon működő riportere volt, megírta saját Ady-könyvét, és besegített Ady Lajosnénak is a maga Ady-emlékei feldolgozásában. Az *Élet helyett órák*-at — tudjuk — rendkívül melegen ünnepelte Móricz Zsigmond. Azon is fáradozott Zsuka, hogy megpróbálja könyvvé összefogni Fehér Dezső, egykori váradi szerkesztő özvegyének érdekes emlékeit Adyról. Közben azonban beteg lett, majd meghalt Nagy Andor, nem sokkal utána pedig Magyarország német megszállása következett. Özvegy Nagy Andorné, Dénes Zsuka éppen a Hajdú megyei Kabán gyógyíttatta magát, amikor bevonultak a németek. Akkor — egy percre — arra gondolt, hogy jó volna meghalni, de aztán (a fentebb már jelzett kalandok útján és után) mégis megmaradt. Hogy nyolcvanéves korában újra megjelenjen az *Élet helyett órák*, és azon túl egy sor könyv: újabb feljegyzések az irodalomról, meg az életről, és régi, tiszta írások újrafelfedezései.

Nem jött el hozzám soha az én mátkám.
Nem jött el hozzám soha, aki kellett . . .

— írta Ady az *Élet helyett órák* című versében, amelyben tudomásul vette a jegyesség felbontását Zsukával. Dénes Zsófia hosszú élete — és kitartó, az Adyra való nézésünket-látásunkat segítő munkálkodása — azt bizonyítja azonban, hogy mégis csak eljött, itt volt és itt van az Ady Endréhez fűződő, holnap is érvényes kapcsolatunk egyik „mátkája".

ANTAL GÁBOR

FOTÓ: G. FÁBRI ZSUZSA

SZALATNYAY JÓZSEF RAJZA

Egy fa a Szentendre fölötti Lászlórétről, amelynek erdejében Zsuka még 1977-ben — kilencvenkét éves korában is — vígan sétált

PÁGER

Gyászos éve volt 1986 a magyar színpad és film szerelmeseinek. Áprilisban Major Tamás halt meg, májusban Dajka Margit, szeptemberben Kellér Dezső, akit októberben Ruttkai Éva, majd Fényes Szabolcs – több mint száz magyar film zeneszerzője – követett. Az év végén, december 14-én meg elment, nem sokkal 87-ik születésnapja előtt, az a Páger Antal, aki szinte az utolsó percéig szerepelt, jó egészségben és a nyolcvanadik életévén túl is töretlen játékkedvvel.

Még halála napján is hirdette a színlap: a Pesti Színházban adják elő – immár harmadik éve, nagy sikerrel – Mrožek *Tangóját*, ahol Páger Gobbi Hilda és Darvas Iván társaságában egy szenilitásával küzdő, de annál mozgékonyabb nagybácsit alakított. Az év nagy színész-halottai közül Dajka Margit már a húszas években, Szegeden partnere volt Págernek, majd 1937-ben ő volt – a Belvárosi Színházban – Dajka Julikájának szerelme, Molnár Ferenc „vagány" Liliomja.

Hosszú élete és pályája során Páger volt szerelmes gavallér és rongyos csavargó, drámai hős és ellenállhatatlan komikus. Még idős korában sem „állt rá" egyfajta szerepkörre: láttuk őt jóságos nagypapának (itt éppen Dajka Margit volt egy tévéjátékban partnere) és hajdani táblabírónak, amerikai különcnek és a Villa Negra csodálatos Tamburásának. Túl a nyolcvanon is felkutatta – és felmutatta – a típust és az egyéniséget is változó szerepeiben.

Halála estéjén a tévében egy amerikai–francia film ment, ahol Laurence Olivier-t szinkronizálta Páger Antal. A *Tangó* előadása miatt csak részleteket láthatott volna e filmből a nagy magyar színész. De azon az estén már örökre lehunyta szemét. Filmjei és filmre vett színpadi szereplései azonban megmaradnak.

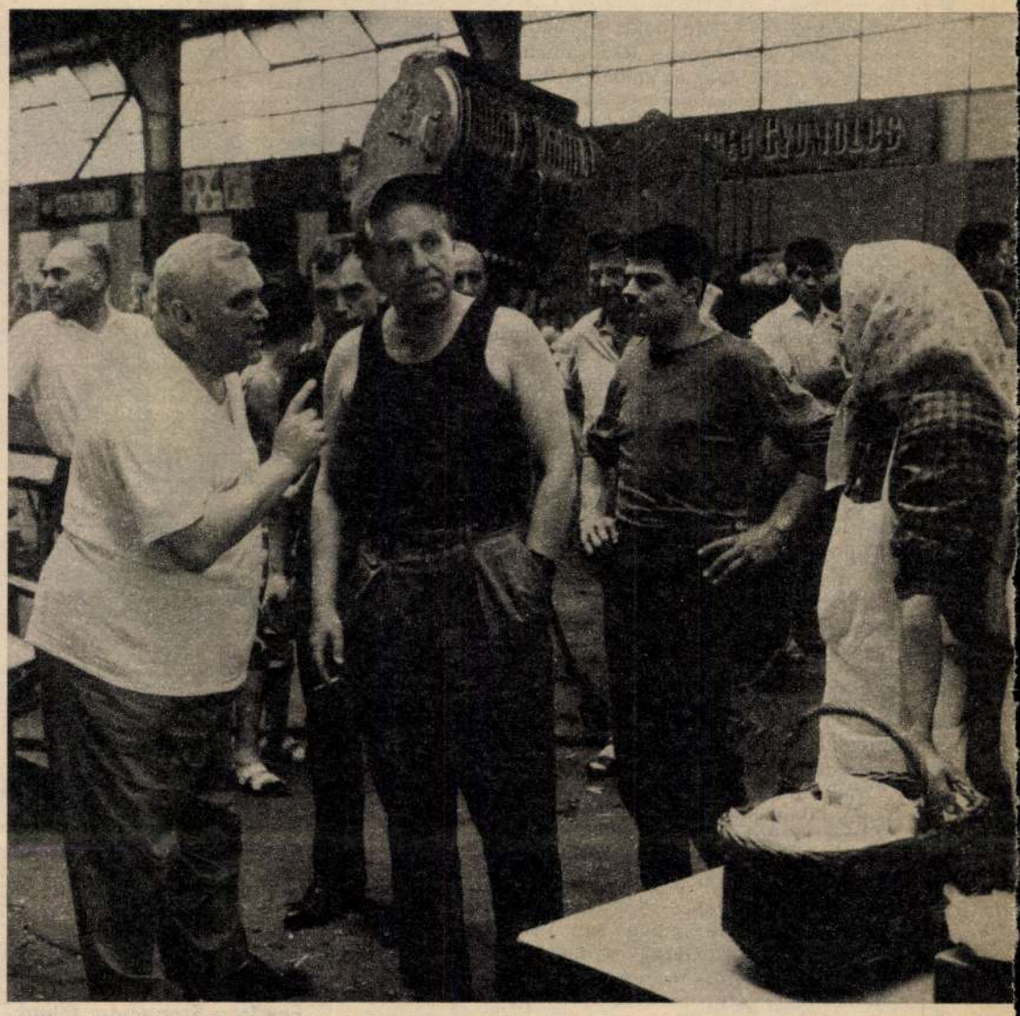

A Hattyúdal című film forgatásán – Keleti Márton az egyik jelenetet állítja be

Nicolai: Hárman a padon (Bilicsi Tivadarral)

Élet és Irod
1987.01.30.

Dénes Zsófia halálára

A százkettedik születésnapján láttam utoljára.

Imádságos félhomályban, kórházi csendben. Ezeknek a napoknak már különös rituáléjuk volt. A Styx partján átalakulnak a szokások. De Szepi még felolvasta neki az üdvözlőleveleket, beszámolt az érkezett virágokról. És természetesen a látogatókról. Most is elmondta, kik vannak a szobában.

— Nagyon örülök — mondta Zsuka.

Utolsó pillanatig megőrizte a stílusát.

Ám bizonyára igazat is mondott: végső percéig tudott örülni. Élhetett volna-e ennyi ideig, ha nem képes az élet egészének és minden kis megnyilvánulásának külön is örülni?

Igen, tudott örülni.

Ezért is ért meg száz meg két esztendőt.

De nem csak ezért.

Mondják, hogy az életkor nem érdem, hanem szerencse és kegyelem dolga. Nem igaz. Hogy mennyire nem, azt egy ilyen tudatos élet bizonyítja, mint az övé. Ő azért élt eddig, mert akart élni. S bízott abban, hogy amíg az embernek feladata van, s képes ennek a feladatnak megfelelni, addig megél.

Ő látott ilyen feladatot.

A magyar történelemben élt tudatosan. Talán kisgyermek kora óta tudatosan. Büszke arra volt, hogy az ő apja alkotta meg, fejezte be a Széchenyi álmodta Vaskapu-tervet, nemcsak a munkát irányító mérnökként, hanem ő maga szállt le búvárként is napról napra az örvénylő Duna fenekére, hogy sziklákat robbantson.

Természetes volt az ifjú leány, majd fiatalasszony számára, hogy a társadalmi erjedéssel, sőt forradalommal terhes magyar századelőben ő lépést tartson nemzedéke legjobbjaival. „Az az erjedés, amely bennünk végbement, amíg kiérleltük a teljes forradalmat, az volt az én fiatal éveim leglényege."

Dinamikus és szikrázó szellemi világra emlékszik. „Csak is ilyen vulkáni erőkkel dúsított korok szülik sorozatban a rendkívüli embereket."

A tudatosság és a hűség tette élete végéig ennek a nemzedéknek nemcsak harcos tagjává, hanem krónikásává. Ő mindent túlélt, hogy maradjon hiteles tanú, s alkalmankint, ha arra van szükség, irodalmi védőügyvéd is. Nemcsak a művészekről írt, ami kezdeti újságírói feladata volt; nemcsak Gulácsyról, Csontváryról, Rippl-Rónairól vagy Bartók Béláról. Hanem Szabó Ervinről és Lukács Györgyről is, a politikai figurákról. Igaz, irodalmi megközelítésben. Lukácsban a szenvedélyt látta meg a dühöt, amellyel Adyt magyarázta. Arcképcsarnoka így szinte teljes és tükrözi a kort, amit megért.

Amit megért? Hiszen ő ott állt az ezrek között, amikor hazahozták Kossuth koporsóját. És még elsiratta Nagy Lászlót, Lacikát. Csak már azóta is mennyi idő telt el. S ő mindenre és mindenkire emlékezett.

Megemlékezett egyik nagyapjának elhatározásáról, aki az Európában visszhangzó Heine-vers hatására eldöntötte, hogy Magyarországra jön és magyarrá lesz 1849-ben. S másik nagyanyja gall himnuszára és francia szabadságdalaira; úgy megtanulta a nyelvét, hogy a csaknem egy évszázad múltán a budai várba elzarándokolt francia televíziósok nem győztek csudálkozni, hogy ilyen szépen is lehet beszélni franciául.

Igen, őrizte magában Európát és a magyar történelmet.

Goethétől tanulta, hogy nyolcvan éven felül is lehet javítani a Faustot és megírni a második részt.

S Rodintól, hogy Il faut toujours travaille. Mindig dolgoznunk kell.

Ám utolsó éveiben Ady-könyve ott nyílik ki A megabroncsozott léleknél. „Egy úri hősi mozdulat." De csak becsukta a szemét.

Írónak életében még nem olvasták többen a könyvét, mint az ő Zrínyi Ilonáját.

S író még nem élt ennyi évet.

Molnár Zoltán

VADAS JÓZSEF:

Képzőművészet

Csak a kocka?

Októberben levelet kaptam a Balaton Bútorgyár igazgatójától. Nem én reklamáltam; ők hozták tudomásomra, udvarias formában, hogy nem értenek egyet azzal, amit az őszi BNV-n kiállított bútoraikról írtam. Kiváló tervezőjükre — Vásárhelyi Jánosra — és jelentős nyugati exportjukra hivatkoztak. A levél, úgy éreztem, kedves figyelmesség volt; hasonló módon válaszoltam tehát rá. Ha már a kritikámban nem volt hely a részletes indokolásra, megírtam: hiába szemgyönyörködtetőek a prototípusok, hiába remek — ránézésre legalábbis — az a Mátrix névre keresztelt térelválasztó polcrendszer, amelyből éppen ezért magam is vásároltam egy nagyobb egységet a gyerekek szobájába, ha a technológia és a kivitelezés nem tökéletes. Otthon, összeszereléskor ugyanis kiderült: az elemek nem mindig illeszkednek egymáshoz, a díszlécek lelógnak, a könnyen tisztítható szép felületeken itt-ott hiba éktelenkedik.

Nekem tehát nem okozott meglepetést a Balaton Bútorgyárnak az a másik levele, amelyet a Kereskedelmi Kamara székházában olvastak fel, a szép számban összesereglett hallgatóság alig leplezett derültségétől kísérve. A nyilvános helyreigazítás *Christopher G. Berry* úrnak szólt, aki „Magyar marketing és design — egy angol szakember szemével" című előadását beharangozandó, a következőket bocsátotta előre a meghívó kíséretében: „A Balaton Bútorgyárban dolgozik Európa egyik legjobb bútortervezője, a gyár egyike a legjobban felszerelt vállalatoknak, termelékeny munkaerővel rendelkezik. Mégis árukészletük 50%-a alacsony árfekvésű üzemi étkezőasztalokból áll. Vajon miért nem tőkés kivitelre termelnek?" A kérdésre nemcsak azért vártuk kíváncsian a választ, mert ma minden újságolvasó és tévénéző ember tudja, hogy ezen — a versenyképességen — múlik a magyar gazdaság életbenmaradása. Tisztában voltak a jelenlévők azzal is, hogy Berry úr alapos munkát végzett. A nálunk töltött fél év során huszonöt vállalatot keresett fel. Mint elmondta: ezek az üzemek összesen nyolcvanezer embert foglalkoztatnak; ez az aktív dolgozók 1,6 százaléka; az általuk előállított termelési érték százharminc milliárd forint. A tájékozódás ezek szerint reprezentatívnak tekinthető, ráadásul hiteles: Berry nem kevesebb, mint ötven kérdésből álló check-listet terjesztett a vállalatok elé. Következtetéseit nem csupán az őszi vásáron látottakból vonta le, hanem a vezetők által adott válaszokkal alapozta meg.

Ennyit arról, hogyan fogadjuk

veszteségünk. Legalább tíz-húsz terméket kínálunk, amíg egyet esetleg eladunk.

Másik érdemleges megjegyzése szerint (kritikáját a Medicor orvosi műszereinek vizsgálatára alapozta) sokat vesztünk azzal, hogy a közepes minőséget és a közepes árat szorgalmazzuk. Más megfogalmazásban, egy minapi tévébeszélgetés fogalmait kölcsönözve, úgy mondhatjuk: nem a legfejlettebb ágazatokat fejlesztjük, nem a csúcstechnológiát követjük, nem azokba az országokba exportálunk, ahol jól fizetnek. Miközben tehát a magyar gazdaságnak létkérdése a világkereskedelemben való aktív részvétel, mi ebben a kereskedelemben folyton veszítünk. Hiába vannak kitűnő designereink, jól felszerelt gyáraink, produkálni akaró vezetőink.

Berry szerint a megoldás egyszerű. Először kutassunk piacot, azaz helyezzünk sokkal nagyobb hangsúlyt a marketingre, és azt — csakis azt — gyártsuk, amit el tudunk adni, lehetőleg jól. Innen akad a másik megszívlelendő tanács. Mivel jól eladni kizárólag a (formatervezésileg is) kiváló minőséget lehet, adjuk fel mennyiségi követelményrendszerünket; jobban járunk, ha különleges, egyedülálló termékekkel jelentkezünk. Ilyen volt a bűvös kocka, amit az előadás követendő modellként magasztalt. Más jó példa nem is említődött.

Nem hiszem, hogy mindezzel újdonságot mondok. Hogy újdonságot mondott volna Berry úr, hiszen a fentebb már említett tévés kerekasztal-beszélgetésben a magyar gazdasági élet vezető specialistáinak szájából is elhangzottak ezek a követelmények. A gond nem a diagnosztikában rejlik; látjuk mi jól a bajainkat, s azt is sejtjük, mi volna a terápia. De mi ráadásul tudjuk: amíg egy gyár elkezdi az eladott termék sorozatgyártását, addig egyetlen nyugati vevő sem tud várni. Kis ország lévén, a nagy sorozat ma még olyannyira feltétele egy-egy üzem életképességének, hogy mellette képtelenek vagyunk erőt összpontosítani a korszerű termékek kifejlesztésére. Az Ikarus autógyár tönkremenne, ha csak az amerikai megrendelésből élne. Nemigen van más lehetősége, mint hogy olyan országoknak készítsen évente többezer buszt, ahol az elfogadható árat részesítik előnyben; ezért nem tud évről évre megújulni. Hogy ezt a circulus vitiosust hogyan lehetne megbontani? Nem könnyen. De ha Berry úr diagnosztikáján — hasonló tapasztalatok birtokában — bólogatunk, már megtettük az első lépést.

Az előadás ahhoz a kiállításhoz kapcsolódott, amelyet ugyancsak

KOLTAI TAMÁS:

A harmincas évek
két kiugrott jogász,
és *Jan Werich* csinál
színházak egyikét.
kettősüket nevezték
gard szellemi gyerme
talan, szabálytalan,
teszkeket hozott lét
bohém drámai lírizmu
ges vidámsága szat
lammal párosult. A sz
szerzői és főszereplői
Felszabadult Színház
nak; bohócmaszkban
kommentálták végig
és legnagyobb sikerei
előtti dialógusaikban
ranszié-glosszisták arat
vizációikat nemcsak
szerük szabta meg —
szöveg a próbák sorá
—, hanem a kor sz
nelmi rögtönzése is d
hér és bolond című
például Hitler hatal
sát követő évben m
félreérthetetlen, gunyo
sokkal a nemzetis
ideológiájára és politik
latára.

Könnyen belátható,
kovec és Werich dara
szöveggel legalábbis e
része a színész-szerzők
sége, s e két tényező eg
tásának ellenpróbája ma
rabeli valóság. Mielőtt
kérdésessé tennénk a s
téneti környezetükből
művek aktuális érvé
jusson eszünkbe V+W
dése a közvetlenül névre
személyekre és napi ese

DÉNES Zófia

Vasárnapi Hírek 1987. 01. 25.

Krónika

Zsuka ravatalára

Dénes Zsófia József Attila-díjas írónő — akit a közvélemény, széles baráti köre, tisztelőinek tábora csak Zsuka néven ismert — 102 éves korában elbúcsúzott tőlünk. Közel volt már a száz esztendőhöz, amikor egyszer bekopogtattam hozzá. Maga volt az ápoltság, a frissesség. Öregségében is őrizte fiatalságát, mert őrizhette szellemi ébrenlétének sziporkázó áradásával: Adyt sugározta, Európát, a szellemi megújulást. Egy valamit nem ismert: a nosztalgiát. Ebben is példa. Úgy beszélt Anatole Franceról, mintha tegnap kávéztak volna, és Ady galambszürke öltönyét is pontosan meghatározta, ruházkodásának választékosságát, színrendjét. Amikor erről beszélt (csipkeblúzát néztem), alliterált egykori nagy szerelmének belső rendjével.

Szalatnyay József Zsuka-portréja a női bájt és az intellektus állandóságát emelte ki az arcvonásokból, mely Dénes Zsófia lénye, lényege volt. A mindenre odafigyelés szép szemére, gondossága, ahogy hónapokkal ezelőtt a centenáriumához közeledő Járitz Józsa festőművésztől, kicsit már önmagától búcsúzott. Még valamire emlékszem: hárslevelűvel koccintottunk, s ő egy cseppet sem hagyott a pohárban. Méltósággal itta az élet zamatos bőségét.

Egykor elsők között tette Ady ravatalára a virágot, most mi cselekedjük ezt a szertartást az emlékezés élő főhajtásával. **L. M.**

T-MODUL elnevezéssel számítástechnikai bútorcsalád gyártását kezdte meg a Tisza Bútoripari Vállalat 4. Számú Szolnoki Gyára. A bútorcsalád harminchat elemből áll.

Új termékek gyártását engedélyezték a Vas Megyei Sü-

PÁRIZSBAN, a Keleti Nyelvek Főiskoláján magyar—francia történész kollokviumot rendeztek „A francia forradalom — ahogy a magyarok látták" címmel, a nagy francia forradalom közelgő 200. évfordulója előtt. A kollokviumot Georges Castellan professzor, a Közép- és Dél-európai Kutató Központ igazgatója szervezte. Előadást tartott többek között Kosáry Domokos akadémikus, Ormos Mária, a Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem rektora és Benda Kálmán professzor.

Két jelentős területen fokozzák a környezetvédelmi tevékenységet a Borsodi Vegyi Kombinátban. Az idén mindenekelőtt a szennyvizek további tisztításában és a levegőszennyezés csökkentésében látják a legfőbb tennivalót.

A TAURUS szegedi gumigyárában befejeződött a szállítóheveder-gyártás korszerűsítése, amelyre 220 millió forintot fordítottak. A mennyiség növelése mellett ezzel lehetőség nyílt a választék bővítésére, konvertibilis valutaimport helyettesítésére.

A Bábolnai Mezőgazdasági Kombinát győri baromfifeldolgozó gyárában tavaly üzembe helyezett számítógéppel végzik az értékesítés és szállítás szervezését, valamint a termelés nyilvántartását. A saját fejlesztésű programmal idén hárommillióra fog csökkenni a szállítási költség.

A BUDAPESTI farsangolás látványos színfoltja a Magyarországi Délszlávok Demokratikus Szövetségének bálja. A vigasságot hagyományosan január utolsó szombatján rendezik a Budapesti Műszaki Egyetem Goldmann téri éttermében. A bálon ismert hazai és jugoszláviai zenekarok szolgáltatják majd a talpalávalót.

Lottónyeremények. A Sportfogadási és Lottó Igazgatóság közlése szerint a 4. játékhéten öttalálatos szelvény nem volt. A lottónyeremények a nyereményilleték levonása után a következők: négytalálatos szelvénye 93 fogadónak volt, nye-

KIÁLLÍTÁS. A székesf vári Csók István Képt kiállítást nyitottak azokb festményekből, szobr grafikákból, textilműv alkotásokból, amelyek utóbbi három évben kerü múzeum birtokába vá vagy ajándékozás útján.

Energetikai üzemmér kísérleti jellegű képzését di meg Pakson 1987 sze berétől a Budapesti M Egyetem gépészmérnöki A 25 hallgató három év szerezhet üzemmérnöki sítést. A legjobbak ezut egyetemen folytathatják nulmányaikat a mérnöki vélért.

HÚSÁRUHÁZ NYÍLT pokban Szegeden. A Ma cai boltban nemcsak saj mékeit, a társvállala gyártott finomságokat i sítja a Szalámigyár és kombinát.

Telefondoktor. A jövő az érelmeszesedésről és infarktusról beszél a T doktor. Hívható a 172 telefonszámon, napon órától másnap reggel 8 Vasárnap egész nap.

Kétértelm sóhaj

Fölújított fővárosi szá ról szól a történet egy l lapunk új számában. M ról egyebek között ezt hatjuk:

„A Nemzeti, a Népope zönsége előadás után ne annyira az étkezés, han csevegés miatt járt ide. mindez a harmincas év történt, s másnap nem hajnalban dolgozni men Óh, azok a boldog h cas évek! Csak az nem gos, hogy kiknek nem dolgozni menni. Az ors kóinak többsége ugyanis is dolgozott (ha csak ne munkanélküli, de azok házba sem jártak). Pers tak, akiknek csakugyan kellett hajnalban d menni". Mert mások tak helyettük. Azok, ak vagy sohasem jártak s ba. Nem úgy, mint ma,

i: 4, 15, 29, 38, 68

317	78 170 031	80 441 368
410	78 281 728	80 473 109
328	78 445 250	80 688 998
181	79 246 434	81 045 142
932	79 275 216	81 161 015
793	79 480 401	81 226 133
300	79 629 016	81 235 296
539	79 629 017	81 297 693
924	79 744 759	81 328 024
450	79 838 750	81 339 403
293	79 877 296	81 431 619
568	80 108 471	81 601 460
797	80 177 650	81 709 130
988	80 271 755	82 061 758
578	80 331 585	82 285 942
960	80 350 705	—

ténye 20 000 forint feletti nyere-rti számjegyzékben nem szerepel, eti. Az óvási bejelentéshez szük-nál és totó-lottó kirendeltségnél ."

ti rend szerint belvárosi kuta-felvételre keres könyvelőt. Je-dr. Takács oszt.-vezetőnél a elefonszámon.

ntézet keres mérési feladat-gzésére munka-erősáramú villa-ók és üzemmér-nikus, valamint relő szakmun-ettséggel. Érdek-r. Krómer Ist--vezetőnél, 837-onszámon.

S-VÉTEL

prezentatív, tö-bunda és feles nda, 48-as, áron irgősen, eladó.

ÁRMŰ

mkezelt nyugati korrekt közve-54-219, 14-től 18

ADÁS-VÉTEL SZÁMÍTÓGÉPPEL 494-428 ÜRST S. U. 41.

hozza — mi el-Autó-Néró autó-g zárt telephely-. I., Krisztina 11-től 18 óráig,

INFORM. GÉP-ADÁS-VÉ-70-423.

zelt nyugati vek adás-vételé-bízható közvetí-GK. INFORM.

GATLAN

Eladom azonnal beköltözhető 2 sz. szövetkezeti lakásom. Irányár: 750 ezer plusz OTP. Budapest XVII. ker., Újlak 9. VIII. 71. Szabó.

3 és fél szobás, 110 nm-es luxus öröklakás eladó. Érdeklődni egész nap: 221-761.

SZOLGÁLTATÁS

Cipzárjavítás, kicserélés csizmában (felvágással is), táskában, kabátban, nadrágban is. Alsóerdősor 18. Otthon Áruháznál.

Kazánok szervize
859-500
Vasuta Gábor

Pilisi parkettázás, átrakás, csiszolás, PVC-, szőnyegpadlózás garanciával. Tel.: 169-882.

Poloska-, csótányirtás. Fucshár, 487-410.

RELUXA-SPECIALISTA! 3 év garancia, mérsékelt ár. 412-747, 782-927.

REDONY-, RELUXAKÉSZÍTÉS. 417-953.

Lambéria, fa boltív, galéria, válaszfal, térelválasztó, gardróbszekrény-ajtóborítás telszerelve. 872-875.

Kaputelefon, elektromos ajtózár és riasztók szerelése, javítása rövid határidővel. Telefon: délelőtt, 633-098.

VEGYES

Takarítást, ablaktisztítást, szőnyeg-, szőnyegpadló-tisztítást, festés utáni nagytakarítást vállalok. Közületeknek is. Telefonügyelet: 659-301.

ÁGYTOLL-FELVÁSÁRLÁS. 421-088.

OTP-kölcsönhöz költségvetést, korszerűsítéshez terveket készít, azonnalra, mérnök. 870-494.

Matematikakorrepetálás. Moszkva téren, József körúton. Oradíj: 75 Ft. 37-50-87.

Általános iskolások korrepetálását vállalják orvostanhallgatók, minden tárgyból. Házhoz megyünk, „Februári kezdés VH 54 981" jeligére a kiadóba.

Vámtechnikai dolgokban segítséget nyújt vámügyekben jártas nyugdíjas. Telefon: 840-898.

Kereskedők, iparosok és polgári jogi társaságok adóbevallását és tőzsdei könyveinek vezetését vállalom. Forduljon a megfelelő szakemberhez. Tel., 649-925.

Bélyeggyűjteményt, régi képeslapot állandóan vásárol Schiller Endre bélyegszaküzlete, VI., Bajcsy-Zsilinszky út 29.

Darabos égetett mész, zsákos oltott mész és salak kapható, szállítva a Pilis-hegységben működő Gombos mészégetőnél. Budapest II., Mecset u. 9. 159-541.

Kitűnő szülőktől komondorkölykök eladók. Tel.: 633-462.

KÖZLEMÉNYEK

Azonnal elkészülnek (1 perc alatt) útlevél-, vízum-, igazolványképei. **Foto-Katónál:** Budapest VIII., Somogyi Béla u. 18. A Corvin Áruháztól egy percre.

A TIT Budapesti Nyelviskolája diplomások részére orosz alapfokú nyelvvizsgára előkészítő-tanfolyamot indít. Beiratkozás: Bp. VIII., Múzeum u. 7., január 26.—február 6. között, du. 14-től 18.30 óráig. Felvilágosítás: 341-557.

Újdonság! A TIT Budapesti Nyelviskolája **külföldi utazást előkészítő** nyelvtanfolyamot indít német, angol, francia, olasz, spanyol nyelvből kezdő és haladó szinten. Beiratkozás: Bp. VIII., Múzeum u. 7., január 26.—február 6. között du. 14-től 18.30 óráig. Felvilágosítás: 341-557.

Üdülés a román tengerparton 1987-ben 1986-os áron! Gyermekeknek, 10 éves korig, szinte a felébe kerül! 8 naposak a turnusok, 1987. július 16.—augusztus 13. között. Utazás egyénileg. Elhelyezés Eforie Nordon, komfortos motelszobákban. Teljes ellátás. Részvételi díj: 3990 Ft/felnőtt és 2160 Ft/gyermek. **Jelentkezés és bővebb felvilágosítás:** Siótour, Budapest, Klauzál tér 2—3. 1072. Tel.: 421-197, valamint valamennyi Siótour-irodában.

A Cooptourist belföldi társasutazási ajánlataiból: Autóbuszos társasutazások: Disznóvágás „vasi módra" Bükön — Kőszeg. Időpont: február 7—8. Részvételi díj: 1190 Ft. **Busójárás Mohácson.** Időpont: febr. 28.—márc. 1. Részvételi díj: 1150 Ft. **Disznóvágás Esztergomban, a Kettős pince étteremben.** Időpont: február 7. Részvételi díj: 460 Ft. **Disznóvágás Vácrátóton.** Időpont: február 14. Részvételi díj: 460 Ft. **Disznóvágás a Csülök csárdában.** Időpont: február 14. Részvételi díj: 450 Ft. **Egyénileg utazók részére: Hosszú hétvége Lillafüreden, a Palota Szállóban.** Időpont: jan. 30.—febr. 1. és február 13—15. Részvételi díj: 1050 Ft, gyermekeknek: 850 Ft. Jelentkezés és részletes felvilágosítás valamennyi Cooptourist-irodában!

Táncolni megtanulhat pár óra alatt különórán. Szeif Gyuláné tánctanártól. Bp. VII., Lenin krt. 37. Tel.: 220-494.

Felvételielőkészítő-tanfolyamok indulnak történelem, matematika, fizika, biológia és földrajz tárgyakból. Tantárgyanként heti 2x2 órás foglalkozások 18 héten keresztül, a tandíj 3600 Ft. Beiratkozás: január 26-án, hétfőn, du. 4 és 6 óra között, Pallas Felvételi Előkészítő GM. Bp. V., Irányi u. 19.

A TIT Budapesti Nyelviskolája tavaszi félévére a beiratkozás 1987. január 26-tól február 6-ig hétköznapokon 14—18.30-ig tart, óradíj: 16—23 Ft. Budapest VIII., Múzeum u. 7. Tel.: 341-557.

WM 600-as, keverőtárcsás
gyorsmosógép
1,5 kg ruha mosására
Kisméretű,
nagy teljesítményű.

jas öregember, aki sze-
gsértem azzal, hogy bár-
róla, vagy arról, hogy
ad.

olyan gyakran, de időről
tesz, mintha arra sétál-
kat kiengedik, ezért szól-
i megfenyegette, hogy ha
körül látja, alapos gya-
zobára. Azután már csak
ele az utcánkban, éppen
meredt, és azt kiáltotta:
n, *ezt* mondja el a rendőr-
— Ránevettem, ő meg ott
g az egész eszembe se ju-
aktam rendet az íróaszta-
darab papírt, amire felír-
a rendőrök közölték ve-
lehet rá. Ki tudhatja?

resztnevét nem mondták
történt, és szerintem lehe-
elhalt.
t. Kösz, Sheila.
hogy zavartalak, de úgy
od.

nint a karikacsapás.
hordtad le Olivert? — kér-
talanul.
szélgettünk. — Látta, hogy
tt háta megmerevedik, és
ogy tisztában van azzal,
eszél.
óhajtott Sheila. — Olyan

n Miss Walton lépett be a

másik hívás is vár önre.
r keresi. Azt állítja, hogy
ől hívja.
, Sheila — mondta Damon.
e aggódj!
hír, hogy felvidítsalak —
kisfiú bevallotta ma reg-

zen a világon — felelte Da-
a kattanást, ahogy az asz-
t.
mindenféle zajok hallat-
ahogy Miss Walton régi-
l babrált a külső irodában.
rekedt férfihangot:
v.
keztette, amikor egy erős
rdes fakérget.
elelte Damon.
kért, hogy hívjam fel

lejtette, hogy exneje máso-
k hívják.
yok. Beülök a bisztróba itt
Le tud jönni?

A környéken van néhány
lnem kell még ebéd előtt.
ott vagyok. Hogyan ismé-

etlen detektív, és ezt a vak
t szürke kabát van rajtam,
nalt olvasom.
nöm.
. Még nem tettem semmit
va várom.

zűr-Szabó Katalin fordítása

olytatjuk)

Búcsú Zsukától

DÉNES ZSÓFIA 1885—1987

Századik születésnapján, amikor meglátogattam, megerősítette: ha újra kezdhetné az életét, ugyanúgy élné, mint az eltelt évszázadban. Ugyanúgy, ahogy kötetében vallotta: „Gyalog a bal oldalon". Mindig vállalva a feladatot, amit a sors rábízott.

Szerencsés ember volt, és annak is tudta magát. Mert élete legnagyobb gyönyörűségét a munkában találta meg, mert kora ifjúságától matróna koráig gyönyört jelentett számára az írás. És mert az alkotásnak ez az öröme átsugárzott a mondatokon, művészi gonddal, irodalmi igénnyel formált újságcikkeken, riportokon. Beragyogta a párizsi tudósításokat és a kortársakról készített portrékat is. Hatvani Lajos a riport poétájának nevezte. És valóban, életműsorozatának népszerű köteteiben költői hittel vallott önmagáról és koráról, a művészetekben új utakat kereső és utakat törő barátairól.

Szép asszony volt, fordulatos életútja úgy hozta, hogy négyszer ment férjhez. Élete utolsó négy évtizedében Szalatnyay József festőművész állt testőrként, társként az oldalán. De sorsa nagy regényének első és igazi hőse Ady Endre volt. Ady ajándékozta meg saját nevének asszonyi párjával, az Andrea névvel, és a Becéző simogató kezed című verssel is. De ő megmarad Zsukának. Ady szerelme, jegyese holtáig jó barátja, később kapcsolatuk krónikása lett. Ady gigászi alakja állt memoárjai gyújtópontjában, vele való levelezése az irodalomtörténet kutatóinak forrásértékű olvasmánya.

De Dénes Zsófia nemcsak múzsa volt, része is a magyar irodalom, a XX. század kapuzáró és kapunyitó korszakának, kortársa és barátja a ma már klasszikusként emlegetett nagyoknak. Festőforradalmak tanúja, társadalmi kérdésekben Szabó Ervin tanítványa, Jászai Mari barátnője, Kosztolányi Dezső szerkesztőségi kollégája. Több nemzedék kortársa lehetett a magyar irodalomban. Hiszen Kaffka Margit csak öt esztendővel volt nála idősebb, de még Nagy Lászlót s elsiratta és Pinczési Judit is dedikált neki verseskönyvet. Őrizte a múltat, de sorsa kegyeként túl a századik születésnapján is a jelenben élt.

Írásaival és saját példájával tett hitet a nők egyenjogúsága mellett, síkraszállt a törvénytelen gyerek fogalmának megszüntetéséért, de hitvallásában nem feministának, hanem humanistának, sőt, ember-istának vallotta magát.

Fájdalommal búcsúzunk tőle.

DÉNES Zsófi
Vök Lajos
1987. 01. 31.

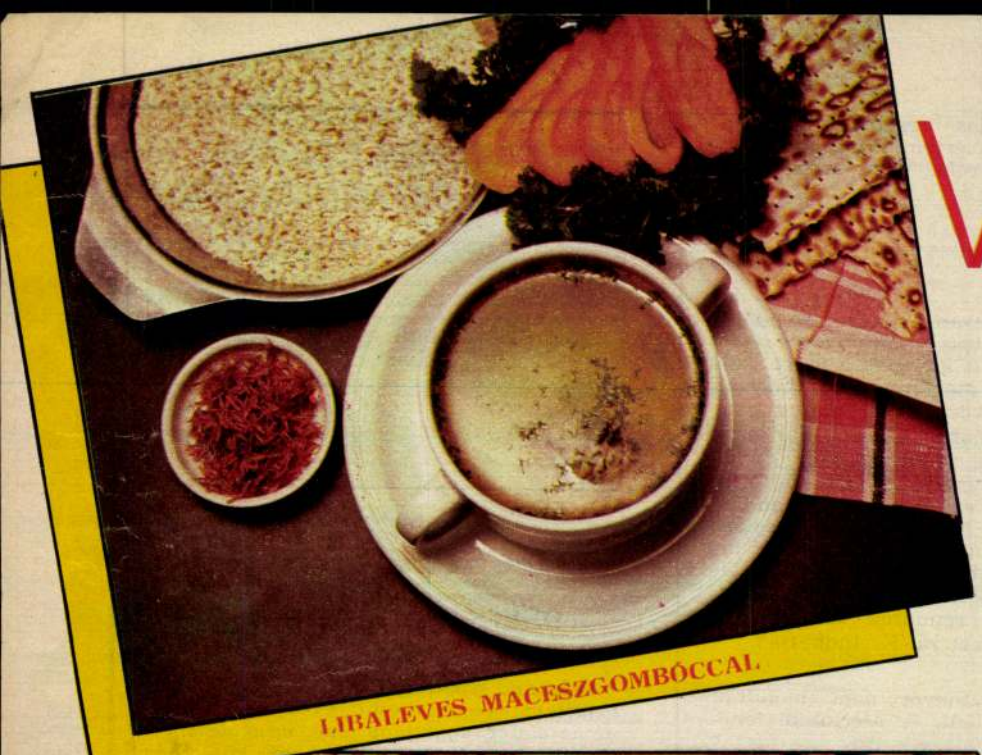

LIBALEVES MACESZGOMBÓCCAL

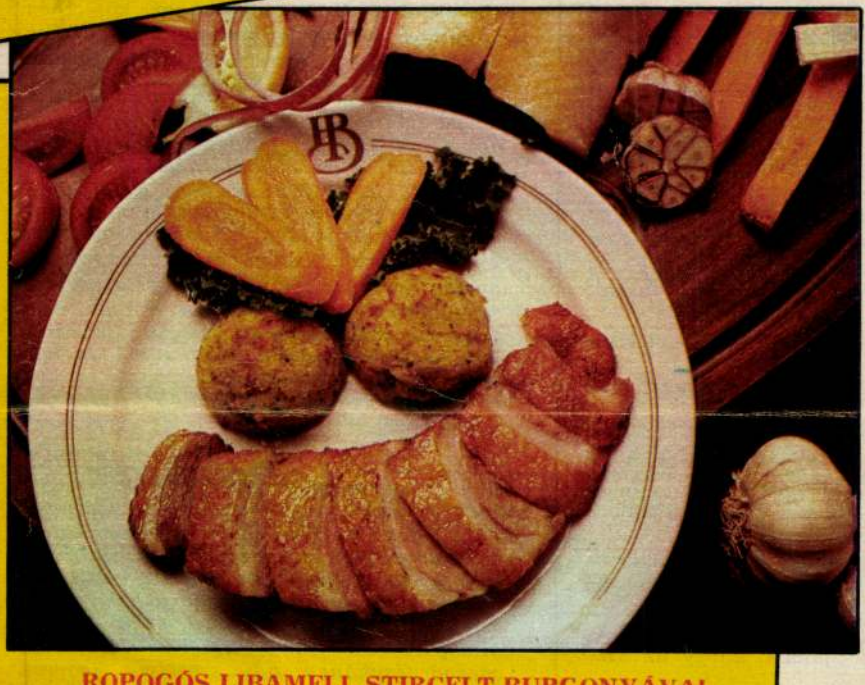

ROPOGÓS LIBAMELL STIRCELT BURGONYÁVAL

SZALONNÁBAN SÜTÖTT FÜRJEK, ASZALT SZILVÁVAL

DÉNES Zsófia

Szalatnyai József: Dénes Zsófia (1956)
Foto: Kiss Béla

A Tudomanyos, akad. dénes

művészeti dogmatikus

1986. jan 14. Dénes Zsófia

KECSKEMÉTI GALÉRIA

BÁCS-KISKUN MEGYEI MÚZEUMOK ● F. K.: DR. BÁNSZKY PÁL ● PETŐFI NYOMDA

O Dénesné Kovacsics Gizi

Mincsarnok
1920-21. téli Kiáll. 265,519

Birsalmák of
Önarckép, of.

Sepsi szentgyörgy V. 186.

DÉNES Zsófia

KECSKEMÉTI GALÉRIA

H.6000.KECSKEMÉT,RÁKÓCZI U.1.

Tisztelettel meghívjuk a

DÉNES ZSÓFIA ÉS KORA

című kiállítás megnyitójára
1985. március [redacted] 15-én,
[redacted] pénteken 16 óra.

Megnyitja:

JOVÁNOVICS MIKLÓS

a Magyar Írók Szövetségének főtitkára.

A kiállítás május 5-ig látható.

Fk.: Dr. Bánszky Pál — Petőfi Nyomda

Dr. Szabó Julia
főmunkatárs
H.

DÉNES S. 30/12

Dénes Zsófia évtizedei

Századunk európai és magyar irodalmának, képzőművészetének és kultúrájának kevés olyan alapos ismerője él közöttünk, mint *Dénes Zsófia*. Újságcikkei, folyóiratokban közölt fordításai és önálló tanulmányai, majd később könyvei, köteteket kitevő memoárjai fontos és gazdag forrásanyagot nyújtanak számunkra. Már több mint hét évtizede dolgozik századunk új, egyetemes kultúrájának építésén a demokrácia és progresszivitás, a szellemi forradalom és a mindenkihez szóló társadalmi közművelés jegyében.

Most, amikor látható közelségbe került a centenáriumi dátum, csupán néhány adatot szeretnék felidézni pályája kezdetéről abban a biztos tudatban, hogy a későbbi nagyobb jelentőségű és terjedelmű értékelések elvégzik majd életműve méltó elemzését.

Pályáját már a gimnáziumban kitűnő irodalmi dolgozatokkal kezdte, majd hamarosan kitűnt, hogy jó érzéke van a plasztikus megfigyelésre, színek, formák, vizuális művészeti értékek rögzítésére és visszaadására. Gyermekkorára visszaemlékezve is színek, formák, látványrészletek jelennek meg. A század képzőművészetének kritikusává az 1910-es évek elején vált. Fordulópont az életében, mikor unokanővére, *Dénes Valéria* és annak férje, *Galimberti Sándor* egy évre meghívta párizsi lakásába. *„A szobák fala halványsárga volt* — írja később a *Nyugatban* a festőházaspár otthonáról. — *Képek függtek rajta. Erőteljes formákat mutató, hatalmas szándékú képek. Galimbertiék Saint-Raphael-i és provence-i festményei voltak, amelyeken élénk színek virultak: okker, kobaltkék és bíbor, a festőszemmel látott és átformált natura lángjai...”*

Néhány évvel később aztán ő maga fordította le magyar nyelvre az új módszerekkel átformált naturának egyik legszebb költői és elméleti dokumentumát, *Apollinaire A kubista festők* című manifesztumát, amely Párizsban 1912-ben jelent meg. Első újságírói tette is az volt, hogy egy sereg bécsi festőről, akik Budapesten kiállítottak, s akiket a közönség és a kritikusok „nem értettek”, elismerő és lelkes kritikát írt, s azt egy lapszerkesztő némi fejcsóválással, de közölte. 1913 tavaszán egy másik, bécsi művészeket bemutató kiállítás követte ezt a tárlatot, amelyen *Gustav Klimt*, *Oskar Kokoschka*, *Egon Schiele* és mások szerepeltek.

A korabeli újságok — a *Pesti Napló*, a *Világ* s más napilapok — ma már csak mikrofilmen olvasható példányait böngészve, megállapíthatjuk, hogy Dénes Zsófia újságírói pályafutása pontos találatokkal kezdődött. Az 1912-es évfolyamban tudósított a feministák budapesti nagygyűléséről. Írása eleven, de kissé ironikus is, az olyan ember hangján, aki már nevet a gyűlés furcsaságain. Aztán színházi tudósítások következtek. Ezek között kiemelkedő *„dé.”* cikke 1913. január 5-én a Pesti Naplóban *Csereprin Narcissus* című balettjéről, amelyben *Nizsinszkij* táncolta a címszerepet. *„A közönségre nem tett nagyobb benyomást a balett* — írja cikkében —, *túlságosan finom volt, a levegőjét nem érezték meg... A megértő kisebbség azonban tapsolt a többiek helyett is.”*

Ő maga ekkor már ehhez a „megértő kisebbséghez” tartozott — Pesten és Párizsban egyaránt. 1913. január 24-én még arról tudósít a *Pesti Naplóban*, hogy „Karnevál herceg nem bírja a pesti klímát”, április 27-én viszont már a párizsi színházakról ír: „A művészet minden ága új tavaszt lát és új rügyeket hajt Párzisban” — írja az első mondatban, s ezután van mersze a kis „apache”-színházak produkcióit dicsérni. Később megírta, hogy legnagyobb élménye Párizsban *Gyagilev* balett-társulatának előadása volt, *Sztravinszkij* népi gyökerű zenéjével.

Dénes Zsófia szép tudósítása francia földről 1912-ből *Rogier van der Weyden* kiállításáról szól. Az író nemcsak a késő gótika remekműveit nézi meg, hanem a kép akkori nézőit is, s végkövetkeztetésében Európára és Magyarországra egyaránt gondol: *„Miközben a tram hazaviszi* (a francia polgártársat) *Clignancourt felé, eltűnődik és érzi, hogy van valami nagyobb és szebb dolog a világon, mint az üzlet, a világ perpatvara!... Nálunk, nálunk azonban szegény Pulszky Károlynak meg kellett halnia, mert egy Piombót szerzett az országnak.”* Egyetlen mondatban világpolitikai állásfoglalás, társadalomszemlélet és tisztelet a magyar kultúra egyik áldozatának, a méltatlanul megvádolt, majd halálba kergetett múzeumigazgatónak és tudósnak. A következő év nagy újságírói tette egy müncheni interjú volt *Thomas Mann*-nal. Az író a *Halál Velencében* című novellájáról nyilatkozik, amelynek ekkor még magyar címe sincs, csak így merül fel: *Der Tod in Venedig*. A cikk maga nincs aláírva, de a névtelen magyar újságíró hallatlan merészséggel, és pontosan jellemzi a novellát. Majd témát vált, és egy új olasz művészeti irányzatról, a futurizmusról kérdezi az írót. Amikor Thomas Mann megjegyzi, hogy nem szereti, nem tudja követni ezt az irányzatot, akkor Dénes Zsófia ismét fordít a szón, és Magyarországról kezd beszélni. Megajándékozza az írót (ez elég ritka az újságírás történetében) *Horváth Henrik* fordításában *Kiss József*, *Ady*, *Babits*, *Szilágyi Géza* és *Kosztolányi* verseivel. Cikkét Thomas Mann szavaival fejezi be: *„Hiszen ez igazi, nagy művészet! Köszönöm, hogy fogalmat adott róla, milyen magas fokon áll a lírai művészet Magyarországon.”*

Így válik Dénes Zsófia az új magyar költészet és képzőművészet utazó követévé Európában. Egy évvel később már *Rilkét* szeretné megnyerni *Ady* számára fordítóul, s az idegen nyelvű publikálás kérdése egész pályája során vállalt gondja és feladata marad. Nagy kár, hogy saját kritikái közül alig jelent meg néhány idegen nyelven. Ő maga viszont buzgón fordít. Legtöbbet a *Kassák-kör*, a MA számára. Apollinaire már idézett manifesztuma és az 1922-ben Bécsben megjelent *Néger Antológia* a két legjelentősebb fordítása.

De nem kevésbé fontosak a pontos és érzékeny információkat közlő kritikái a *Bécsi Magyar Újságban* az 1920-as évek ottani emigrációjának életéről, s különösen *Üitz Béla*, *Bortnyik Sándor* és *Berény Róbert* akkori műveiről és bécsi kiállításairól.

1913. december 2-án, mint a Pesti Napló „saját tudósítója” feljegyzi francia drámaírók nyilatkozatait a kritikáról. Itt mondta ki egy jeles szerző: *„Kétféle kritika létezik. Az, amit fél óra múlva hoznak és az ötven év utáni kritika.”* Dénes Zsófia egyike azoknak a jeles magyar kritikusoknak, akik megteremtették a fél óra múlva írt kritika műfajában az 50—100 év múlva is érvényeset. Jelen volt, figyelt, jegyzett és emlékezett, mint ahogy jelen van, figyel, jegyez és emlékezik ma is. Pontosan fel tudja mérni kis és nagy ügyek, percértékű és óriási szellemek dimenzióit, és mindig készen áll arra, hogy dolgozzon, öt sorban vagy ötven sorban, vagy évről évre papírra vetett könyvek sorában.

Tiszteletünk életének és munkájának!

Szabó Júlia

Nemzetközi rendőri együttműködés a képrablás ügyéb

Gyanúsítottak három o

Profi bűnözők — megrendelővel és nagy ta

(Folytatás az 1. oldalról)

mazásban is. Ami biztos: 1983. december 15-én Törökbálint határában, a földbe ásva, *sértetlen állapotban* a rendőrség megtalálta Raffaello *Ifjú képmása* című festményét. A képet azóta természetesen a szakemberek tüzetesen átvizsgálták, és azzal adhatták át a Művelődési Minisztériumnak, hogy nem esett baja.

Tény az is, hogy a képrablással összefüggésben Magyarországon — a bűncselekmény elkövetésének alapos gyanúja miatt — előzetes letartóztatásba helyezték *Kovács Gusztávot* (1956-ban született, büntetett előéletű és foglalkozás nélküli), *Raffai Józsefet* (1963-ban született, büntetett előéletű, zöldségkereskedő foglalkozású, törökbálinti lakos) és *Jónás Katalint* (1967-ben született, büntetlen előéletű, foglalkozás nélküli, érdi lakos). A tények sorába tartozik, hogy az olasz rendőri szervek 1984. január 5-én letartóztatták *Morini Giacomót*, a Szépművészeti Múzeumban elkövetett festménylopásban való bűnrészesség alapos gyanúja miatt. Több ország rendőri szervei, az *Interpol* Magyarország határain kívül további gyanúsítottak kézrekerítése érdekében nyomoznak.

A képrablás minden bizonnyal *nemzetközi bűnbanda* együttműködésének szomorú következménye. Görögországban a közelmúltban letartóztattak egy dúsgazdag férfit, akiről a görög hatóságok azt feltételezik, hogy esetleg ő volt az orgazda, az ő „megrendelésére" vitték el a Szépművészeti Múzeum kincseit. Az eddigi jelek szerint körültekintő, alapos bűnfelderítés folyik Görögországban, a nyomozás megállapításairól a magyar rendőrség képviselői ezekben a napokban a *helyszínen*, tehát Görögországban kapnak tájékoztatást.

A magyar rendőrség *állandó kapcsolatban* áll az érintett olasz szervekkel is. Olaszországban nagy erővel kutatnak a képrablás feltételezett tettesei után, annál is inkább, mert a képrablás néhány tettesét Olaszországban elkövetett emberöléssel is gyanúsítják. A nyomozásban szorosan együttműködik több ország rendőrsége — így az olasz, a görög —, s komoly szerep jutott az Interpolnak is.

Személyenként tízezer dollár

E sorok írója a tegnap délutáni tájékoztatón a következőket jegyezte föl az előzményekről.

Renato Maragoni és *Carlo Paganelli* néven két férfi olasz okmányokkal 1983. október 14-én beutazott Magyarországra. A papírok bizonysága szerint Maragoni Bresciában született 1959-ben, Paganelli pedig Mantovában, 1946-ban. A neveket nem érdemes megjegyezni, mert *hamisak*. Egyelőre annyit, hogy az alvilágban „Maragonit" *Carlónak*, „Paganellit" pedig *Marionak* keresztelték el.

A két férfi szorgosan járta a magyar főváros utcáit, szórakozóhelyeit. Nyilvános helyen ismerkedtek meg Jónás Katalinnal, aki elég jól beszéli az olasz nyelvet. Azzal a határozott szándékkal tanulta esztendők óta, hogy egyszer összehozza a jószerencse egy gazdag olasszal, aki feleségül veszi, és magával viszi Itáliába. Nem valószínű, hogy hangsúlyozni kell: Jónás Katalinnak nem ez volt az első ismerkedési kísérlete. Néhány nap múlva a társaság *újabb* magyar illetőségű tagokkal bővült: Kovács Gusztávval és Raffai Józseffel. Jónás Katalin segítette elő az ismerkedést.

Rövid idő múlva újabb olasz állampolgárok kértek bebocsáttatást Magyarországra. Az egyik Morini Giacomónak mondta magát, aki Reggio Emiliában született 1932-ben, a másik *Ruocco Antonioként* mutatkozott be, aki szintúgy Reggio Emiliában született 1944-ben, a harmadik ezt írta a vízumkérő lapjára — útlevele alapján —, Policano Gennaro, született Vico di Palma Campaniában, 1947-ben. A nevek közül ez alkalommal érdemes egyet megjegyezni, mégpedig Morini Giacomóét, amely később nem bizonyult hamisnak.

Az eddigi feltételezések szerint ezzel — legalábbis itt, Magyarországon — együtt volt az a *nyolc ember*, aki valamilyen módon szerepet játszott a képrablásban. A bűncselekmény november 5-én megtörtént, alvilági nevén Mario és Carlo vonaton Hegyeshalom felé vette útját, a másik három olasz autón, *Letenyén* keresztül hagyta el az országot. Valószínűleg ebben az autóban csempészték ki a hét elrabolt kép közül hatot. A hetedik Raffaelo Ifjú képmása című festménye *Magyarországon* maradt, ezért később akartak visszajönni a gyanúsítottak. Később akartak elszámolni a bűncselekmény magyar résztvevőivel: állítólag Jónás Katalinnak, Raffai Józsefnek és Kovács Gusztávnak személyenként *tízezer dollárt* ígértek.

Például a csavarhúzó

A bűncselekmény fölfedezése után az Országos Rendőrfőkapitányság és a Budapesti Rendőrfőkapitányság számos vezetőjéből megalakult a nyomozást idehaza irányító „válság-stáb". Ennek munkájáról, illetve a munka technikai részleteiről tegnap kevés szó esett, nem is ez áll a középpontban.

A „válság-stáb" szervezettségére, igen alapos figyelmére rendkívül sok részlet utal. November 6-án természetesen már *nyomozási terv* készült, és az egyik verzió fő vonalaiban megegyezik az események eddigi alakulásával. A rablás színhelyén talált nyomok *olasz tettesekre* is engedtek következtetni. Ezért a magyar rendőri szervek haladéktalanul olyan részeredményeket bocsátottak az illetékes olasz hatóságok rendelkezésére, amelynek nyomán elindulhatott a *felgöngyölítés*. Három lábbeli lenyomat, egy fölöttébb elmosódott ujjlenyomat — ez nem bizonyult túlontúl kevésnek a későbbi megállapításokhoz. Laikus ember számára szinte elképzelhetetlenül aprólékos munka kezdődött itt, Magyarországon. Mindenki segíteni akart, sokan tettek bejelentéseket, ezeket természetesen le kellett ellenőrizni, és a saját rendőrségi koncepció is megfeszített munkát parancsolt. Nemcsak az első napokban, hanem *hosszú hetekig*.

Amikor erősödött a gyanú, hogy olasz állampolgárok is részt vettek a bűncselekmény elkövetésében, sok-sok magyarországi szállóhelyet kerestek föl, akit elértek, kikérdeztek, ujjlenyomatokat gyűjtöttek. Az olasz állampolgárok ellenőrzésére az Interpol római központi nemzeti irodáját kérték föl a magyar hatóságok. Hamarosan megjött az értesítés; csak Morini Giacomo neve valódi. Renato Maragoni az 1952-ben, Modenában született *Iori Graziano*val azonos (alvilági nevén: Carlo). Carlo Paganelli viszont nem más, mint az 1945-ös, Scandianoban született *Scianti Ivano* — azaz alvilági nevén Mario. Ruocco Antonio valójában *Incenti Girdano*, aki 1951-ben, Rubiere-ben született. Policano Gennaro azzal a *Palmese Carmine-vel* azonos, aki 1954-ben Domicellában született.

Tehát Morini Giacomo már *rendőrkézen* van Olaszországban, a budapesti tetthelyen felkutatott és rögzített ujjlenyomat megküldése után pedig Incenti Giordanoval azonosították a betörés egyik tettesét. A további olasz bűnözők hollétének fölkutatása érdekében az Interpol főtitkársága nemzetközi elfogató parancsot bocsátott ki. Tegnap délután a

Dénesné Kovacsevits Gizi MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállitás

Dénesné Kovacsevits Gizi MDK

Birsalmák, olf.

Műcsarnok 1920-21 téli kiállítás

Dénesné Kovacsevits Gizi MDK

Önarckép, olf.

Műcsarnok 1920. 1921. Téli kiállitás

Dénesné Kovacsevits Gizi MDK

Birsalmák, olf.

Mücsarnok 192o-21. Téli kiállitás

Dénesné-Sipos Zsófia

szerepelt az V országos nyári tárlaton

Alföld 1976/1o/87

Szabó:Mikre kíváncsi a látogató?

Dénesi István

Miskolc, Győri kapu Dél lakótelep, 2o tt-es általános iskola. Építész Krisztok Pál, statikus Dénesi István. Kénes ismertetés/

652-656.l.

Magy.ép.ip. 1971.11-12.sz.

Dénesi István

Miskolc - Győri kapui lakótelep. /rövid képes ismertetés/. Városrendező: Fekete Miklós, építészek Cservenyák Lászlóné, Deák Ferenc, Krisztik Pál, Rózsa Sándor, Statikus Dénesi István, mélyépítés: Szabó Zoltán, kertterveső Tóth Tihamérné.

Kerepesi Ferenc: Borsod építészetéről.
Magy.Ép.ip. 1971.11-12.sz. 617-621.l.

Dénesi István

Rózsa Sándor: Miskolc, Széchenyi utca 3-9, foghíjbeépítés. Építész Rózsa Sándor, statikusok Dénesi István, Lisznay Károly, Kovács Lehel, Révy Antal. /képes ismertetés/

Magy.ép.ip. 1971.11-12.sz.628-631.l.

Dénesi János M.D.K.

Müvei a kiállitáson

Akácz László: Téli tárlat Szegeden

Csongrádmegyei H iral p 1965. február 28.

Dénesi Julianna, textiles, 1938. végbizonyitványt nyert

Iparmivészeti Isk. Évk. 1880-1941. Bp. 1942.

33 l.

retben a győri könnyező

Irodalom: Borovszky 116

névtára. I.kötet, Vác, 1

Nép.Szt.János-szobor.

~~Bajuszos, magyaros fejje~~

M.O.K.

DÉNES i építész

Morbitzer építész társaságában

Ózd-Bolyok 1954-es beépítési terve

Perczel Károly: A részletes rendezési terv építészeti alkotás

Magyar Építőművészet 1957. (VI.) 5/6.

172.179.l.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest, VII., Lenin-körút 9—11.
TELEFON: 227—651, 221—285

Magyar Nemzet

1956 JUL 22.

Dénesi Ödön építész

Elkészült Pécs déli városrészének rendezési és telepítési terve

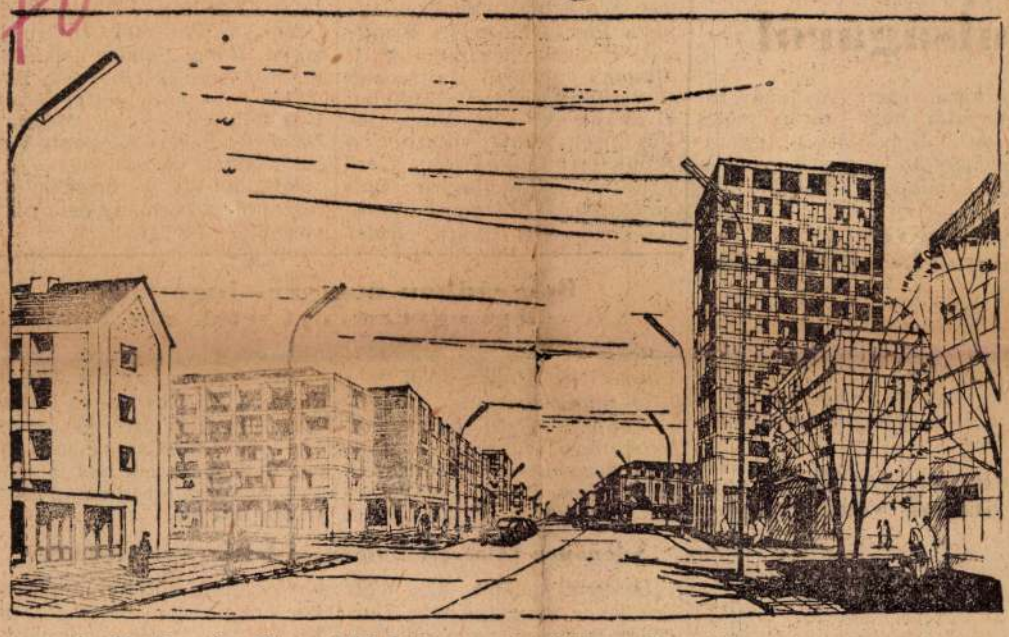

Az új városrész főtere. Jobboldalt a »zseb-felhőkarcoló«, a 12 emeletes lakóépület

A második ötéves terv folyamán összesen mintegy 200 000 lakás épül, kétszer annyi, mint az első ötéves tervben. A lakásépítést a Dunántúlon *elsősorban a bányatelepülésekre és egyes városokra kell összpontosítani.* E városok közé sorolja a tervelőirányzat *Pécset.* Egy újabb mondat azt az útmutatást adja a tervezőknek: *szép és korszerű új lakótelepeket kell létrehozni.*

Hogyan váltják valóra a városrendezők, településtervező mérnökök ezeket az előírásokat? A VÁROSTERV-nél nemrég készült el, csaknem féléves munkával, Pécs déli városrészének fejlesztési és részletes *rendezési terve.* Ez a terület magában foglalja kelet—nyugati irányban a Rózsa Ferenc utcától a Kovács telepig, észak—déli irányban pedig a Mecsek lábától a vasútvonalig terjedő részt.

A Városépítési Tervező Vállalatnál *Dénesi* Ödön építészmérnök, szakosztályvezető és *Maróthy* György építészmérnök irányításával mérnökök, grafikusok december közepétől kezdve foglalkoztak az új lakótelep rendezési és fejlesztési feladataival. A második ötéves tervben Pécs déli részén, továbbá a város nyugati részén és az újmeszesi részen *nagy építkezések lesznek.* A három területen ebben az évben összesen 742 lakás épül a dolgozóknak. Az új pécsi lakóházak terveinek egy részét az Általános Épülettervező Vállalatnál *Fodor* László fiatal mérnök és 9 társa készítette. Fodor László műtermében olyan tervek kerültek ki, amelyek *a gyors, olcsó és a modern építőipari technikának tökéletesen megfelelnek.* Az épületek tervezője a város tervezőivel és a kivitelező vállalat vezetőjével *a legszorosabb kapcsolatban áll.* Ez tette lehetővé, hogy az idén tavasszal megkezdett építkezés az év végére jelentős számú lakás építését biztosítja. Az egyes épületek külső megjelenése, színes homlokzat-felület képzése *derűs utcaképet ad.*

Megállják-e helyüket a tervek, amelyek a fiatal mérnökök és társaik gondolatában megszülettek és most pauszpapírra vetítve, makettbe formálva itt feküsznek előttünk? A Városépítési Tervező Vállalat egyik termében a közelmúltban *szakértők jelenlétében folyt le az új pécsi lakótelep rendezési tervének bírálata.* Az egyik szakbíráló ezzel a megállapítással fejezte be hozzászólását: »Az előttünk fekvő terv *az utóbbi évek egyik legkorszerűbb és legszebben komponált városterve.*« A településvezető mérnök »élő lexikon«, ismeri a hely jelenét, de látja a jövőjét is 5—15—25 éves távlatban. Lapozzunk be ebbe a »lexikonba« és vizsgáljuk meg az új pécsi lakótelep néhány érdekes adatát, nézzük meg: *miért a legszebben komponált városterv egyike ez.*

Az első gép-fecskék

Kalandozzunk el Pécs déli részébe, a volt repülőtér környékére. Észak felé tekintve, a Mecsek déli lábánál egy hosszúnyakú vasmadár (toronydaru) és két kisebb testvére (törpedaru) nyújtogatja éhes csőrét az építőanyag-kupacokba. Téglát, maltert, előregyártott elemeket tesz a kőművesek szorgos keze alá. Itt bontakozik ki a születő város, *itt épülnek az első lakóházak.* Pécs a második ötéves terv végén 140 000 lakosával Budapest és Miskolc után *az ország harmadik nagyvárosa lesz.*

Költöznek a Mecsek fái

Az idén és jövőre a lakóházakkal együtt felépül a 16 tantermes iskola, a 75 és 50 kisgyermek befogadására óvoda, a 60 személyes bölcsőde, a lakosság szükségleteinek ellátására: vendéglő, cukrászda, élelmiszeráruház, ruházati bolt, fodrászat stb. épül. Egyidejűleg épülnek új utak, a vízvezetékhálózat, a csatornák és még az idén *megkezdik a terület fásítását.* A pécsi kertészeti vállalat dolgozói a Mecsekben kiválogatják a 4—5 éves, áttelepítésre alkalmas lombos és tűlevelű fákat és földdel *együtt szállítják majd különleges keretekben a születő város utcáira, parkjaiba.*

A terület délkeleti sarkában *kultúrpark* létesül 20 hektárnyi területen. Itt lesz a stadion, gyakorló és teniszpályák, strand, szabadtéri színpad, továbbá a vendéglátó és szórakoztató negyed. Ehhez a területhez csatlakozik északra a földszintes és részben egyemeletes *telkes beépítésű lakótelep,* amely szervesen kapcsolódik a már részben beépült városrészhez.

„Zseb-felhőkarcoló"

A lakóépületeket úgy helyezték el a tervezők a térképen, hogy *a »benapozhatóság« követelményeinek megfeleljenek.* Mit jelent ez a szakkifejezés? Minden lakás, az év minden napjában *legalább 1 óra hosszat napsütést kapjon.* A széles utcákban csinos kivitelű házak sorakoznak majd, de az országban itt építenek először *8 szintes* — tehát hét emeletes, mert az első szint a földszint — *lakóházakat.* E lakóházak szerkezeti és alaprajzi kísérleteit ezután folytatják és *a házakat 1958-ban kezdik majd építeni.*

Lesz a városrésznek egy *»zseb-felhőkarcolója«* is, egy 12 emeletes épülete, amelyben *csupa egyszobás garszonlakásokat helyeznek el.* A »zseb-felhőkarcoló« tetején *éttermet nyitnak.* A Mecseknek a környékén ez az épület lesz a legkomolyabb versenytársa abban a tekintetben, hogy *innen is gyönyörű kilátás nyílik a messzi vidékre,* a Mecsek nyúlványaira. A 12 emeletes épületet *a főtéren,* a város központjában építik. Itt lesz a központ, ez a rész fogja majd össze az új várost. Ide fut majd be a 6-os műút.

Zöld gyűrűk, sávok

A főtéren kívül *két kisebb alközpont is lesz.* Az egyik a város keleti, a másik a délnyugati részében. A városközpontban háromemeletes és *öt darab sávos rendszerű,* 8 emeletes épületeket húznak fel. A közelben lesz az általános iskola, a gimnázium, a fürdő, a népművelési ház, a szálloda, a mosóda, a posta, a közigazgatási épület, az áruház. Ezt a városmagot forgalmi és egyben zöld területi gyűrű veszi majd körül. Ez ad lehetőséget arra is, hogy a *10 méter széles zöld sétány* biztosítsa a dolgozók pihenését. Az utak mentén a zöld sávok szervesen *kapcsolódnak a terek zöld területéhez.* A tervek szerint az új szocialista város *szinte úszik majd a zöld területekben,* amelyek *biztosítják a pormentes, egészséges levegőt a telep lakosainak.*

Magas- és lapostető

A tervezők elgondolása szerint az idén épülő házakban *kályhafűtés lesz,* de tervbe vették a táv- és tömbfűtést a további években. A tömbfűtés azt jelenti, hogy *600—800 lakást egy épületben elhelyezett központi kazánból látnak el meleggel.* Nagy vita folyt a lakótelepek *tetejének kiképzéséről.* Lapos-, vagy magastetejűek legyenek a lakóházak? *A vita* — sportnyelven szólva — 1:1 arányban eldöntetlenül végződött. A négy emeletnél magasabb épületek *lapostetejűek lesznek.* A tervezői gondosságot mutatja az is, hogy egy-egy tömb lakosság-sűrűségét úgy állapították meg, hogy *egy hektárra számítva a létszám 400—600 közé essék,* tehát megfelel a gazdaságossági követelményeknek.

Garázs a tömbökben

Dénesi Ödön 9 éve foglalkozik településtervezéssel és a többi között ő tervezte meg a székesfehérvári pályaudvar melletti 1200 lakásos lakónegyedet, előrelátóan gondolt az életszínvonal emelkedéséből kifolyóan a közlekedési eszközök számának növekedésére. Bizonyára *emelkedni fog a motorkerékpárok száma, sőt idővel a személygépkocsiké is.* Ezért tervezett minden tömbhöz *garázst,* az egész lakótelep közelébe pedig *autószervizt a javítások elvégzésére.*

A 2000 éves város és testvére

Az új városrész szervesen kapcsolódik a *2000 éves Pécshez.* A várostervezők olyan tervet készítettek, amely szerkezetében és *kompozíciójában belesimul, karakterében azonban elüt a régi Pécstől.* Ez a karakterbeli különbség — mint az egyik bíráló mondotta — *magas eszmei tartalmat fejez ki.* Kifejezi az emberről való gondoskodás nagyvonalú elvét, *a szocialista ipar dolgozóinak megbecsülését, de kifejezi a korszerű városrendezés és városépítés eredményeit és igényeit is.*

Pécs legrégibb és legkulturáltabb városaink egyike. A feljegyzések szerint *Szulejmán* szultán »földi paradicsomnak« nevezte. *Evlija Cselebi,* a híres török utazó és történetíró a XVI. században a *Szefáhátnámé című tizkötetes munkájában megemlékezik magyarországi útjáról* és a többi között arról ír, hogy *Pécs a legszebb török város.* Gyönyörű panorámája lenyűgözte a rómaiakat és dicsérő jelzők egész sorát illesztgették a kelta neve: *Sopianae* mellé.

A kirándulók, idegen turisták kedvelt helye ma is Pécs és *bizonyára az lesz a fiatal város is.* Az elkövetkező években dolgozók, tudósok, köztük idegenek keresik majd fel a megnagyobbodott várost. A régi várost azért, hogy az ősi magyarnemű *Peuche, Penthe* kulturális emlékeit megtekintsék, a fiatal városrészt pedig azért, hogy szépségeit megcsodálják.

Vig István

rt hatalmas
káspártok
nulságáról

fokozása végett a határozat kimondja, hogy a gyümölcs és szőlő begyűjtése a begyűjtési hely kolhozpiacain kialakult ár alapján történik.

vezetésével
öttség érkezett Varsóba

A küldöttség tagjai a következők: *Bulganyin, Zsukov, Korotcsenko, Sznecskusz* és *Ponomarenko.*

A szovjet küldöttséget a párt és a kormány vezetői fogadták.

micut nevezték ki
gyalások vezetésére

lelően elhatározta, hogy *Sigemicu külügyminisztert Moszkvába küldi.*

A szovjet kormány július 21-én kijelentette, hogy *készen áll a tárgyalások újrafelvételére* és teljhatalmú képviselőjévé *Sepilovot,* a Szovjetunió külügyminiszterét nevezte ki. A szovjet kormány örömmel fogadja Moszkvában a Sigemicu vezette japán kormányküldöttséget.

élet demokratizálási
elmélyítéséről

rozatait a dolgozók százmilliói tárgyalják meg és e határozatok útmutatásait válasznak tekintik az emberiséget foglalkoztató döntő kérdésekre, ezekben az útmutatásokban a marxizmus—leninizmus elveinek alkotó alkalmazását látják az új történelmi helyzetre, világos perspektivát a békéért, a demokráciáért, a kommunizmus újabb győzelmeiért folyó további harcban.

— A Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusa újabb fontos ösztönzést jelentett a szocialista építőmunka minden területén kifejtett tevékenységünk bíráló elemzéséhez. *Pártunk a XX. kongresszus óta gyümölcsöző korszakát éli,* sorai, úgyszintén a sok milliós dolgozó tömegek politikai öntudata és aktivitása rohamos fejlődésének korszakát.

A nemrég lezajlott poznani eseményekről szólva *Ochab éberségre szólította fel a munkásosztályt* és az összes dolgozókat a földalatti ellenforradalmi mesterkedésekkel és azok sugalmazóival szemben.

X. kongresszus
érlegéről
égi tanácsok munkájáról

Joliot-Curie felelt azoknak, akik a XX. kongresszus után arra hívták fel a kommunistákat, hogy »szabaduljanak fel«. Mit akarnak tőlünk, mitől szabaduljunk fel — tette fel a kérdést uzenetében Joliot-Curie. — En sohasem éreztem magam ilyen szabadnak. *Milyen szabadság volna az, ha engednénk azok felhívásának, akik széthúzást akarnak előidézni sorainkban?* A kommunisták sokkal inkább, mint bárki más, kívánják a szabadságot, de elvetik azt a szabadságot, amely embertársaink kizsákmányolásából áll. Nem szabad tűrni olyan szabadságot, amely megalkuszik a kapitalista rendszerrel. Persze, az emberek nem tökéletesek, *tévedések történtek és egyes tévedések súlyosak is. Ezek azonban nem érintik sem a szocialista tant, sem a szocialista rendszert.* A hibákat mindenkinek el kell ítélnie és mindannyian szemtanúi vagyunk annak, hogyan bírálják azokat a hibákat, amelyeket olyan jelentős személy köretett el, mint *Sztálin.*

A kongresszus péntek délutáni ülésén André *Pierrard* felolvasta a külföldi országok kommunista pártjainak üzenetét, köztük a *Magyar Dolgozók Pártja* üzenetét is.

ezték tárgyalásaikat
ban

napirendjén az arab—izraeli apcsolatok, Ciprus, a bagdadi aktum és az algériai kérdés zerepelt.

Nehru, kairói tárgyalásainak befejeztével, szombaton délután Libanon fővárosába, Beirutba érkezett — jelenti az *AFP.*

A. I. Mikojan átutazóban Budapesten

A Szovjetunió Minisztertanácsának első elnökhelyettese, s a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága elnökségének tagja, A. I. *Mikojan* elvtárs átutazóban Budapestre érkezett. Mikojan elvtársat, aki szombaton, július 21-én tovább utazott, a repülőtérre kikísérték: *Gerő* Ernő elvtárs, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének első titkára, *Hidas* István elvtárs, a Minisztertanács elnökhelyettese, *Kádár* János, *Marosán* György elvtársak, a Politikai Bizottság tagjai, *Rónai* Sándor elvtárs, az országgyűlés elnöke, a Politikai Bizottság póttagja és *Vég* Béla elvtárs, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének titkára.

Mikojan elvtárs beszélgetést folytatott a kormány és a párt vezetőivel. (MTI)

Belgrádban magyar—jugoszláv légi egyezményt írtak alá

Belgrádból jelenti az *MTI:* Július 13-án Belgrádban magyar—jugoszláv tárgyalások kezdődtek légi egyezmény megkötése tárgyában. A sikeres tárgyalások eredményeként július 21-én, szombaton légi egyezményt írtak alá a két ország között. Az egyezményt magyar részről *Tarján* Endre, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium főosztályvezetője, jugoszláv részről pedig Batrics *Jovanovics,* a polgári légiforgalmi társaság igazgatója írta alá.

Adenauer válaszolt Bulganyin leszerelési üzenetére

Bonnból jelenti az *MTI: Adenauer* nyugatnémet kancellár pénteken válaszolt *Bulganyinnak,* a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének leszerelési üzenetére — jelenti az *AP.* — A nyugatnémet válasz szövegét csak annak Moszkvában történő átadásakor hozzák nyilvánosságra, de az AP nyugatnémet kormánykörök kijelentései alapján azt közli, hogy a válasz a többi nyugati ország miniszterelnöke válaszainak vonalát követi.

Adenauer Eisenhowerhez apellál a felfegyverkezés ügyében

Berlinből jelenti az *MTI:* Mint a nyugat-berlini *Der Kurier* jelenti, a Német Szövetségi Köztársaság meglepetésszerűen Bonnba hazarendelt washingtoni nagykövete, *dr. Krekeler,* elutazása előtt *Adenauer bonni kancellár személyes levelét nyújtotta át Eisenhower elnöknek.* Adenauer e levélben óva inti az amerikai elnököt, azoktól a tervektől, amelyek szerint »a szabad világ védelmét kizárólag az atomfegyverek bevetésére kell összpontosítani«.

Politikai tárgyalások a jugoszláv és kambodzsai államférfiak között

Brioniból jelenti a *Tanjug:* A Brioni melletti Vanga-szigeten a jugoszláv és a kambodzsai államférfiak pénteken délután politikai megbeszélést folytattak.

Norodom *Szihanuk* kambodzsai herceg pénteken délben átnyújtotta Brioniban *Tito* elnöknek a *Királyi Érdemrend I. fokozatát* a szalaggal.

Tito elnök Norodom Szuramaritnak, Kambodzsa királyának a *Jugoszláv Nagy Csillagrendet* adományozta, Norodom Szihanuk hercegnek pedig átnyújtotta a *Jugoszláv Csillagrend I. fokozatát.*

Szovjet hadihajók baráti látogatása Rotterdamban

Rotterdamból jelenti a *TASZSZ:* Július 20-án baráti látogatásra Rotterdamba érkezett a szovjet haditengerészet egy egysége. Az egység a »*Szverdlov*« cirkálóból, a »*Szergyitij*« és a »*Szurovij*« torpedórombolóból áll.

Megalakult az új izlandi kormány

Az *AFP* jelenti, hogy közel egy hónapi tárgyalás után *Jonasson,* az izlandi Haladó Párt vezetője szombaton megalakította az új kormányt. *A kormányban két haladópárti, két szociáldemokratapárti és a Népi Egyesüléshez tartozó két miniszter foglal helyet.*

Tito Görögországba utazik

A *Borba* közli, hogy *Tito,* a JSZNK elnöke, *Pál* görög király és *Friderika* királyné meghívására nejével együtt a napokban Korfu szigetére utazik.

A pakisztáni parlamenti küldöttség Moszkvában

Moszkvából jelenti a *TASZSZ:* Július 20-án *Lobanov,* a Szovjetunió Legfelső Tanácsa Szövetségi Tanácsának elnöke és *Lacisz,* a Szovjetunió Legfelső Tanácsa Nemzetiségi Tanácsának elnöke fogadta a pakisztáni nemzetgyűlés küldöttségét.

A tuniszi miniszterelnök fia Tunisz washingtoni ügyvivője

Habib *Burgiba* tuniszi miniszterelnök fia pénteken repülőgépen Washingtonba utazott, hogy mint a tuniszi ügyvivő átvegye Tunisz washingtoni diplomáciai képviseletének vezetését — jelenti az *AP.*

Nyugatnémet tisztek tanulmányútja az Egyesült Államokban

Az *AP* jelentése szerint az amerikai katonai berendezéseket tanulmányozó magasrangú nyugatnémet tisztek az Észak-Karolina állambeli Fort Bregg katonai támaszpontra érkeztek. A nyugatnémet tisztek a támaszponton tanulmányozzák az ejtőernyős hadosztályok megszervezését, az ejtőernyős csapatok ellátását és az ejtőernyős-kiképzést.

Az amerikai szenátus döntése a külföldi katonai segélyprogram ügyében

Az amerikai szenátus pénteki ülésén jóváhagyta az amerikai kormány 2300 millió dolláros külföldi katonai segélyprogramját. A szenátus ezt megelőzően elvetette *Ellender* demokratapárti szenátor javaslatát, amely az összegnek 300 millió dolláros csökkentését indítványozta — jelenti az *AFP.*

A külpolitika hírei

△ Az *AFP jelenti,* hogy *Eisenhower* és *Dulles* Panamába utaztak az amerikai államfők konferenciájára.

△ *(Berlin, MTI.) Adenauer* pártja a bonni parlamenti küldöttség moszkvai útja ellen foglalt állást.

Külföldről napokban érkezik a
FLEXARETTE
FÉNYKÉPEZŐGÉP
Előjegyzéseket felvesznek az
OFOTÉRT boltok

Dékeri Ödön, épitész

MDK

Pécsi tervező. Pályaműve

30 000 ft. díjat kapott.

-: Kapcsolat jelentésével kapcsolatos
tervpályázat eredménye 9.

Népszabadság. Bp. 1969. jan. 28. [Vidéki]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR HÍREK

1968 JUN 29

Az uránbányába és az öreg Pécs belvárosába szinte percenként hozza-viszi az autóbusz a munkásokat (Karff István és MTI felvételei)

Új-Mecsekalja

Tizemeletes karcsú, sárga, piros, fekete mintás mozaik lapú ház tetőteraszán állunk. Körülöttünk és alattunk a lenyűgöző látvány. Mintha csak egy játékvárost néznénk, amelyet gazdag fantáziával terveztek meg, s a rajzasztalról egyszerre ideemelt makettek élete elevenedne meg szemünk előtt.

A kétezeréves város újszülöttje ez itt, Pécs III. kerülete, az immár huszonötezer lakosú Új-Mecsekalja.

A város déli részén hatalmas fúrótorony áll. Az Ércbányászati Tröszt geológusai talajmintát vesznek, huszonötméter mélyről az utolsó, egyben a legmagasabb, a tizenhétemeletes ház építéséhez. Mellette, a mintegy félkörben húzódó falba már az ablakokat, ajtókat rakják. Itt lesz majd a kórház, az SZTK, egy komplett egészségügyi kombinát. Nem messze a tizedik emelet egyik lakásának a mennyezetét emeli helyére az óriásdaru.

A munkát, a nagy sürgést-forgást a magasból szemléli Dénesi Ödön építészmérnök, aki az uránváros megtervezéséért az Ybl Miklós-díj első fokozatát kapta. Gyakran jár ide beosztottjával, Mányi Mihályné technikussal, mert innen jól látni az egész várost, s most a finis idején jó, ha mindent szemmel tartanak.

— Így, ilyennek képzeltem el valahogy, amikor 1952-ben az új városrész tervezését elkezdtem. Igaz, akkor ez a mostani lenyűgöző élet, olyan volt képzeletemben, mint egy állandóan változó fotomontázs.

— Hogyan született meg a terv?

— ... Most már könnyű róla beszélni, de akkor... Akkor nagyon sok vázlatot eltéptem. Nem volt még tízemeletes ház, sőt földszintes sem, amelynek tetejéről megfigyelhettem volna, jó-e a valóságban az, amit lerajzoltam. Napfürdőben vannak-e az ablakok, erkélyek, merre vezetnek az utak, hová kell üzlet, iskola, melyik helyre kívánkozik a kultúrpalota. Ott szemben a Tetytyén, meg a Mecsek oldalán tartózkodtam gyakran. Mindig új ötlettel tértem haza, amelyet de sokszor kellett aztán átdolgozni.

— Nemhiába fáradozott...

— Dédelgetett vágyam volt úgy megalkotni a huszadik század második felében ezt az új települést, hogy egybeolvadó folytatása legyen, korunk stílusának megfelelően, a régi kétezeréves történelmi városnak. Hiába vannak itt ötször olyan magas épületek, mint Pécs centrumában, azért az utcán sétálók is jól látják innen a sok műemléképületet, amelyek magukon viselik az elmúlt századok divatját, mint például a dzsámi, vagy a székesegyház. Az országúton a vonattal érkező ember ugyanúgy gyönyörködhet Pécs panorámájában, mint annak előtte, amikor még az építkezést elkezdtük volna.

— Azt hiszem, nem sima úton jutottak el idáig. Elsősorban a kivitelezési nehézségekre gondolok.

— Ugye az építész tervez, a kivitelező meg végez. Mi azt szeretnénk, ha egy-egy létesítmény úgy valósulna meg, ahogyan elképzeltük. A kivitelező pedig már azt nézi: mennyibe kerül, honnan csíphet le pár ezer forintot. Nem feltétlenül szükséges a szép, színes, üvegfalú loggia, mondja, megteszi a francia erkély is. Aztán minek a faltól falig húzódó négyszárnyas ajtó, amikor a kettősnek is örülnek a lakók. Főleg azért, mert akkor a szobákba éppen két darab fűtőbordával kevesebb kell. A kivitelező azt mondja: egy ilyen nagy munkánál a sok apró, ezer forintos tételek milliókra rúgnak, amiből másra is futja.

— Idevalósi?

— Pestről jöttem. Hosszú ideig én is az ingajáratosok táborába tartoztam. Most már tősgyökeresnek érzem magam. Itt telepedtem le, itt akarok élni. Mert ugye az ember öreg napjaira sem hagyhatja el „gyermekét"?

— A növekvő igényeknek megfelelően kap-e a város kommunális, szociális létesítményeket?

— A mi tervünk szerint igen. Ám, ezt már a város vezetői pontosabban tudják, melyik épül majd meg hamarabb.

— Úgy készült el az új lakónegyed, hogy később ne kelljen toldozgatni — mondotta dr. Galabár Tibor, a városi tanács titkára. — Eddig van már két óvodája, két általános iskolája — egy huszonnégy és egy nyolc tan-

Dénesi Ödön Ybl Miklós-díjas építészmérnök, Új-Mecsekalja tervezője és Mányó Mihályné technikus

termes —, két orvosi rendelő, aztán gyógyszertár, három bölcsőde, mozi, kultúrház, tizenegy különböző üzlet, két fővárosi nívójú vendéglő...

— Mit kap még a központi rész?

— Először is egy külön épületben négyezer négyzetméter nagyságú áruházat, halstandot, zöldség- és gyümölcs üzletet, papír-, írószer-, virág-, dohány-, ajándék-, édesség-, könyvesboltot, cukrászdát, s még sok-sok, ehhez hasonló hasznos és egyben nélkülözhetetlen üzletet.

— Még fürdőről, strandról nem esett szó.

— Hát igen, ez a mi szívfájdalmunk is. Nem azért nincs, mert pénz nem volt építésére, s az uránváros lakói pedig csak kirándulni szeretnek a Mecsekbe. Nem. Egyszerűen vízünk nincs hozzá. Ám, a sopánkodással nem sokra megyünk. Munkához láttunk. A fúrások arról árulkodnak, hogy a jó öreg mecsek tartogat még számunkra kincset. Ez pedig a melegvíz lesz.

— Mikor lesz a városszentelő?

— Ebben a tanácsi ciklusban szeretnénk mindenféle munkát befejezni — bizakodik a tanács titkára. — Amilyen jó ütemben haladunk, készen is leszünk akkorra. Tehát 1970-ben anyakönyvezzük majd az új telepet, s a soron következő tanácsválasztásnál már arról szeretnénk beszámolni: méltó otthont adtunk városunk mozgalmas és büszke polgárainak, az uránbányászoknak, Pécs III. kerületében, Új-Mecsekalján.

András Ida

Szökőkút a parkban fürdőző fiúval

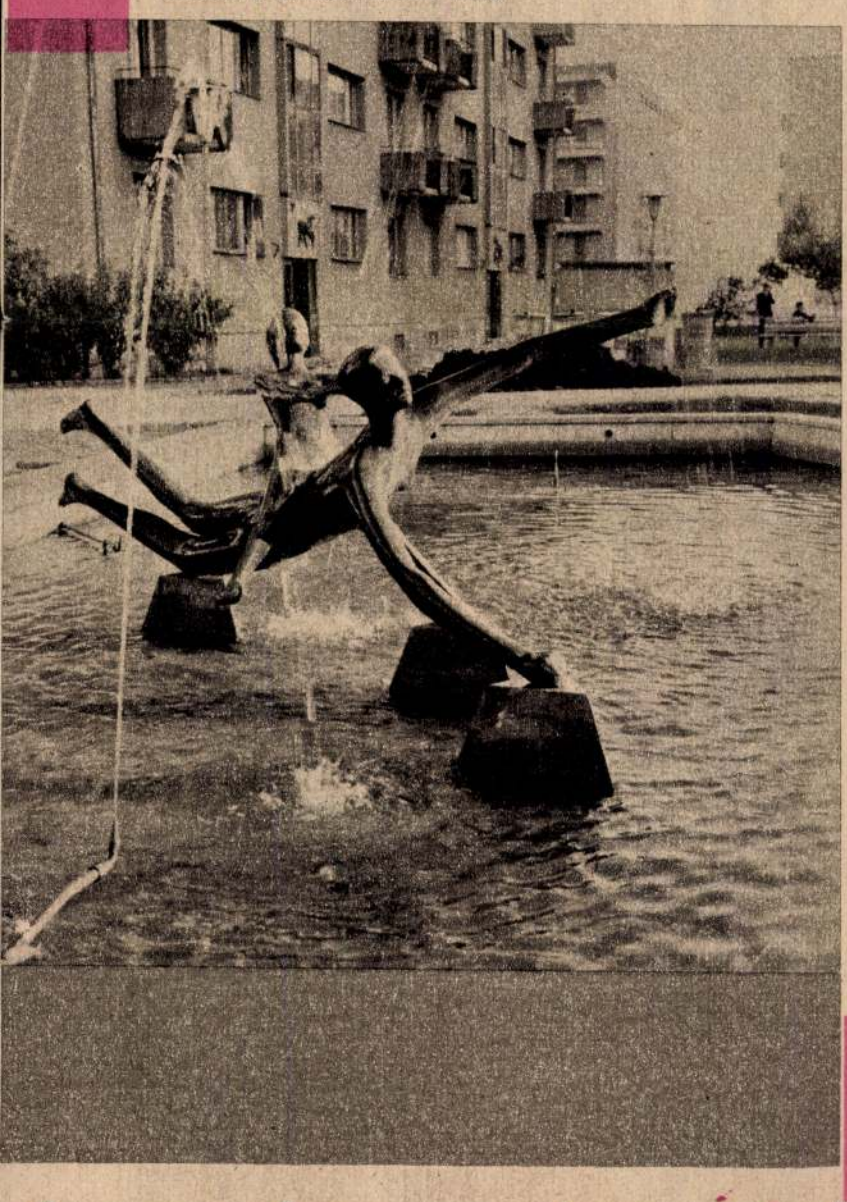

Uránbányász érczszobra a város főterén

68

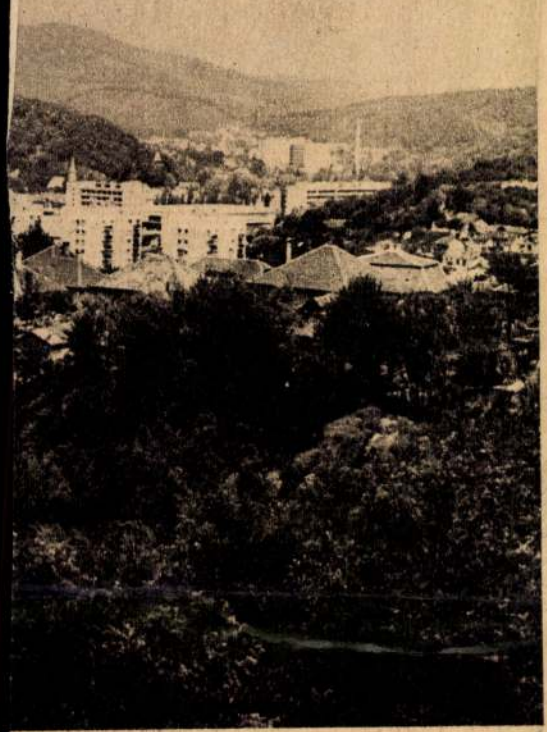

nában, 3—4 perces váltásokban, robbanásveszély megmentsék a kemencét, az üveget. Tízórás emboszt lehetne írni — s ez mindössze egy riport . . .)
k a gáztűzhelygyár óriási csarnokának szerelését.
ak 440 elavult bányászlakást és 1970-ig újat épí-

központot avatnak november 7-én.
itt a dolgok lelke és jelképe. Évek óta tervezik. álló, szemben az üzletkombinát, másik oldalon a tér a szoborral. Minden beton, üveg, vas, önbius. Jó megállni a tér közepén.)
irozat: új vasúti pályaudvart kap Salgótarján.
öreg, semmire se jó. S hogy most szembe esik sak hálás lehet a közéjük férkőző parkocskának.

úz nőt foglalkoztató üzemet alapítanak Salgótar-

z előző májusra? Akkor töprengtek, most hatá-
)
követni, túl sok, és a helyem elfogyott. *Orvosi*
t, 18 ezer négyzetméteres szerelőcsarnok építése,
n készülő kandelláber oszlopokat gyártó üzem
y hír, tavaszig. Most június van, ülök a salgókik arról faggatnak, hogy nehéz dolog-e megmondjak nekik, akiknek a papájuk, mamájuk z várost . . . A könyv, akár csak ez a riport, leggyezni képes valami keveset abból, ami a világrányi könyvtárban, a nap besüt az ajtón, igyeksükre úgy, hogy felfogják is. S közben próbatörténik odakünt, az ajtón kívül, a napsütésben.

Bogáti Péter

Salgótarján 1968 (Somogyi József alkotása)

Aki Salgótarjánba utazik: itt szálljon meg!

M.D.K

DÉNESI Ödön építész

Társtervező:
~~Lasd~~: Morbitzer Andor-~~Dénesi~~

Óza, Bolyok (Repr.)

Gyárfás Iván: A városrendezés jelenlegi gyakorlata

Magyar Építőművészet 1956 (V.) 3. sz. 72. l.

M.D.K.

DÉNESI Ödön

Székesfehérvár: 6. sz. egység (Repr.)

Gyárfás Iván: A városrendezés jelenlegi gyakorlata
Magyar Építőművészet 1956. (V.) 3. sz. 74. l.

DÉNESI ÖDÖN

ÉPITÉSZ.

SZEREPEL A DÉL-DUNÁNTÚLI ÉPITÉSZETI KIÁLLITÁSON.

VÁROSÉPITÉSI TERVE: PÉCS-MAKÁRÓLDAL BEÉPITÉSI TERVE (EML).

DR. VÁLNOSSY FERENC: DÉL-DUNÁNTÚLI ÉPITÉSZET.

MAGYAR ÉPITŐMŰVÉSZET, 1970/1. 48-51. LAP

Dénesi Ödön

cikke: Pécs, Makár-oldal részlete- rendezési terve. - Műszaki Tervezés, 1967. 12. sz. 35-38. l.

Az 1967. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört.Ért. 1970. 1.sz. 68-107. l.

76. l.

M. D. K.

DÉNESI Ödön építész

Pécs: nyugati városrész, városépítési terbező (Repr. modellfotó)

Dénesi Ödön: Pécs: Nyugati városrész

Magyar Építőművészet 1959. 3/4. sz. 83. l.
87. "

M. D. K.

DÉNESI Ödön építész

Pécs, Diósi dűlő rendezési terve

n.e. Vidéki tervező vállalatok é-
pitészeti vándorkiállitása
Magyar Építőművészet 1960. 5. sz. 57-58. l

M. D. K

DÉNESI Ödön

Pécsi Tervező Vállalott

Pécs, belvárosának rendezési terve

Pécsely Béla: Pécs. Belváros részletes rendezési terve

Műemlékvédelem 1961. 2. sz. 117. l

M. D. K

DÉNESI Ödön építész

6.000 forinttal díjazott terve

társtervező: Bálint János

Döntött a Zsúri Varpalota fejlesz-
tési pályázatáról
Magyar Nemzet 1961. aug. 30. 6. l

Dénesi D. Julianna, textilmüv.

Iparm. Isk. Gyt. 1934-36.

43.1.

ó

tációs Központ Évkönyve 1956-58-as

d.e. lo órakor tartjuk a Kossuth
n /VIII. Muzeum u. 7./.
sára feltétlenül számitunk.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV., Dózsa György út 41

M. D. K.

DÉNESI Ödön építész

Ybl-díjas.

Pécs, új lakótelep

Magyar Nemzet, 1960. (XVI.) 177. sz. 5. l.

Vig István: - ... Miről tanácskoztak az Építőművészek Nemzetközi Szövetségi budapesti ülésszakán.

M. D. K.

DÉNESI Ödön építész
(Pécsi Tervező V.)
díjazott terv (Repr.)
Társtervező: Bálint János, Benedetti Tibor, Kopár Dénes

Sztálinvaros. Román Tábor nevű területének rendezésére kiírt tervpályázat

Magyar Építőművészet 1960. 6. sz. 10. l.

MDK

Dénesi épitész

Diósgyőri kórház tervezése

Virágh Pál:A diósgyőri kórház területének rendezésére kiirt tervpályázat Magyar Epitőművészet 1954.4-6.sz.163.l.

Dénesi Ödön, épitész MDK

Petőfibánya, Városkompozició tervezője.
repr.

MagyÉp 1945-55.

MDK

Dénesi Ödön építészmérnök

elképzelései alapján dolgozta ki az ÁÉTI és a UVÁTI tervezőirodák kollektívája az új pécsi lakótelep terveit. (A lakótelep makettje repr.)

Tokár Péter: A lízalom terve.

Érdekes Ujság, Bp. 1958. június 28. 3. l.

Dénesi Ödön, építész MDK

Bálint János i Dénesi Ödön díjazott
kályaterve. Repr.

Vincze Oszkár: Székesfehérvár rendezési terve

Népszabadság, bp. 1959. nov. 10. 7.f
<Vidéki>

Dénesi Ödön épitész MDK

Komló, kenderföldi lakónegyed modell-foto repr.

Perényi Imre:Kompozicios törekvések városterveze gyakorlatunkban Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf. 3-5.sz.87.l.

MDK

Dénesi Ödön épitész

Körner József:Hozzászólások a Mesteriskola kiállításához Magyar Épitőművészet 1955.IV.évf.6.sz. 189.l.

Dénesi Ödön építész

Az egyetemi templom városképi kiszabaditása repr. a tanulmánytervről

A Mesteriskola tervei. Magyar Építőművészet, 1955. IV.évf.1-2.sz. 21.11.

Dénesi Ödön

munkásságát említi-értékeli

dr.Vámossy Ferenc: Dél-dunántúli építészet. Szálljegyzetek egy kiállítás katalógusán. Magyar Építőművészet, 1970.1.sz.48-51.l.

51. l.

Dénes Ödön

és Fodor László

pécsi „Pannonium város" tervezője

Halász Zoltán: La vie culturelle en Hongrie, Budapest, 1966.

27 fl

M.D.K.

Pécsi Ödön, építész

és munkatársa Fodor Lajos keverték a Pécsújvárosi Uránvárost.

Major, Máté: Ungarische Baukunst von heute

Kulturelles Leben in Ungarn. /Red. Zoltán Halász/. Bp. 1966. 363 l. 26 t.

283. old.

Déne s Ödön M.D.K.

Ybl-dijas pécsi épitész

a nyugati városrész rendezési terve

Az alkotók megbecsülése

Dunántuli Na pló 19656 január 10.

DÉNES ÖDÖN, épitész

Szombathelyen a városháza beépitésére a VASITERV belső pályázatot irt ki.-Tillai Ernő, Dénes Ödön és Szigetvári János pécsi épitészek pályamunkájának beépitési terv-lapja. 10.ábra, 54.old. Fekete repr. 33 · 1970

HECKENAST JÁNOS: Előtanúlmányok az új szombathelyi városháza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szám, Szombathely

DÉNES ÖDÖN, épitész

Szombathelyen a városháza épitésére a VASITERV belső pályázatot irt ki.-Tillai Ernő,Dénes Ödön és Szigetvári János pécsi épitészek által tervezett pályamunka javaslata az új utcanyitás északi homlokzatán. 55.old 11.ábra. Fekete repr.

HECKENAST JANOS: Elotanulmanyok az új szombathelyi varoshaza tervezéséhez 43.old

SZEMLE
VASI ~~XXXV.~~ XXIV.évf. 1970. 1.szam. Szombathely

DÉNES ÖDÖN, építész

--

A Szombathely Köztársaság tér-Óperint utca közötti átát törés pályázat birálatából: Tillai Ernő, Dénes, Szigetvári János pécsi építészek treve: A városházát hangulatos út lezáró elemként építi a tervbe, tömegalakitása nem szerencsés. Az új utcanyitás utcaképei harmonikusan illeszkednek a történeti városképbe, főleg a lépték megválasztása kedvező. 60. old. 33. jegyz

HECKENAST JANOS: Előtanulmanyok az új szombathelyi városháza tervezéséhez 43. old

VASI SZEMLE, XXIV. évf. 1970. 1. szam, Szombathely

DÉNES ÖDÖN, épitész

A Szombathely Köztársaság tér-Óperint utca közötti út áttörés pályázat birálatából:Tillai Ernő,Dénes,Szigetvári János pécsi épitészek terve.2.sz.birálatból:A gépjármüforgalom és a gyalogosközlekedés vezetése,a környező területekhez való kapcsolása átgondolt,logikus megoldás Parkolásra a terület maximálisan kihasználható. 60.old 33.jegyz

HECKENAST JÁNOS: Előtanúlmányok az új szombathelyi városháza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szám, Szombathely

DÉNES ÖDÖN, épitész

A Szombathely Köztársaság tér-Óperint utca közötti út áttörés pályázat birálatából: Tillai Ernő, Dénes, Szigetvári János pécsi épitészek terve: Az üzletek elhelyezése megoldott és jól telepitett, igy a Köztársaság téren levő hagyományos bevásárlási központot folyamatosan kiterjeszti a Kiskar utcáig. A galéria élénkítő eleme a bevásárló központnak. 60.old. 33.jegyz

HECKENAST JANOS: Elótanulmanyok az uj szombathelyi varoshaza tervezéséhez 43.old

VASI SZEMLE, XXIV.évf. 1970. 1.szam, Szombathely

Dènesi Ödön, Tillai Ernő építészek
(PTV)

Pécs, Lvov lakótelep

Magyar Építőművészet
1979/2 60.o.

DÉNESI Ödön építén

Építészet le tervezés 1945-1956 Magyarországon.
Bp.,OMF Ép.Múz.,1992

59,

-

rhuzamosságára és egymást át-
z egy-egy szakaszra átfogó meg-
stván vagy Pollack Mihály korai
vagy a biedermeier szokványos
ihoz nem illik a rokokó vagy a
mellett. Különben is: a felvi-
sság és tördeltség keresésének
szemléletének jellegzetességeit
ahonnan a felvilágosodás további
rszakban már rendelkeznek polgá-
ti nyelvvel. Nálunk mindennek
indul vagy erősödik és ebben az
hol az egyik, hol a másik törek-
okrétüségből származik a korszak
öbb tévedése is. A képzőművészeti

Dépesi Ödön, építész

MDH

Másodmagával 11000 ft-s III. C díjat nyert Szeged város északi része rendezésére kiírt terapályázaton.

-: Kihirdették a szegedi városrendezési terapályázat eredményeit

14 l.

Népszabadság. Bp. 1960. júl. 3. [Vidéki]

Dénes Ödön
építész

Pécs, Kálvária temető

Radó: Magyar építészettört. 355
Műszaki Kiadó 1971.

Dénesi Ödön
építész

~ résztvett kimbó vár fejlesztési terve-
zéseiben.

Rados: Magyar építészettört. 352.
Műszaki Kiadó 1971.

Dénesi Ödön, építész

Mok

Y.

A pécsi nyugati városrész rendezési terveiért az Ybl Miklós-díj I. fokozatát kapta.

—: Kiosztották az idei művészeti díjakat

Népszabadság Bp. 1960. ápr. 3. 7. l

M. D. K.

DÉNESI Ödön építész

Fodor László-val megosztva

Ybl Miklós-díj I. fok. a pécsi nyugati városrész rendezési terveiért

(1960)

Magyar Nemzet 1960. (XVI.) 80. sz. (ápr. 3.)

4.0-.

Dénesi Ödön épitész MDK

részvétel a pályázaton repr.

Valentiny Károly:Pécs déli városrész tervpályázatához Magyar Épitőművészet 1956.V.évf.1.sz.7.1.

le. D. 4

DÉNESI Ödön épitész

Szeged, északi városrész rendezése

III. díj

Társtervező: Bálint Gy.

Tervpályázati eredmények

Magyar Építőművészet 1960. 4. sz. 62. l.

M. D. K.

DÉNESI Ödön építész

1960. évi Ybe-díjas I. fok.

(Ein. Pécsi Tervező Vállalat.)

Pécs uránváros, városrendezési terv, lakó- és középületek

Magyar Építőművészet 1960. 3. sz. 61. l.

M. D. V.

DÉNESI Ödön építész

Résztvesz a Szekesfehérvár Dózsa György tér és környéke rendezése. Jere kiírt tervpályázaton

Tarsterveső: Bálint Jónos

Magyar Épilőművészet 1960. 1. 29. 64. 1

Dénesi Ödön épitész

MDK

rlszvétel a pályázaton

Tillai Ernő:Pécs déli városrész rendezési tervpályázata Magyar Épitőművészet 1956.V.évf.1.sz.4.l.

Dénesi Ödön

pécsi tervező és a szegedi Hübner Mátyás, Takács Máté, Kőhalmi József kollektíva Kaposvár fejlesztési tervét az országos pályázat elbírálásakor a bizottság 30-30 ezer forinttal jutalmazta, mint legjobbakat.

A nap hírei

Magyar Hírlap, 1969. január 28. 81.

Dénesi Ödön

képzitette Pécs város korábbi városrendezési tervét.

Deresényi Dezső, Entz Géza, Merényi Ferenc, Slavassy Pál: Magyar műemlékvédelem V. (1967-68) Budapest, 1970

267 l.

Dénesi Ödön

Kaposvár igazgatási központjának tervpályázatán III. díjban részesült 1. sz. pályamű egyik szerzője.

Thurzó László: Kaposvár igazgatási központjának tervpályázata, ~~xxxx~~ 1970. - Magyar Építőművészet, 1970. 5.sz. 2-8.l.

Dénesi Ödön

MDK

Tagja a Városépitő Tervező Iroda 14 tagu kollektivájának, melynek pályamüvét - Genf kantonjának tervpályázatán a "Nemzetek tere" problémájának megoldására - a beérkezett 123 pályamü közül az első tiz közé rangsorolták.

Repr.

Müszaki Élet. 1957. jun. 27.

Dénesi Ödön épülén

Korunk hangján szólt az építész

Pécs, Újmecsekalja

Pécs. Húszéves az új városrész, hivatalos nevén *Újmecsekalja*. Ahogy az itt-lakók hívják: *Uránváros*. Alapítását 1956-ban határozták el, akkor 90 ezer lakos élt Pécsett, ma 160 ezer. Az új lakónegyed is nagyobb lett a tervezettnél, de még nincs befejezve: *7300 lakásában 26 ezren élnek*, többségükben a Mecseki Ércbánya Vállalat dolgozói.

Az ország egyik legszebb, „emberi léptékű" lakónegyedében járunk, méltán büszkék lehetnek rá alkotói. *Városrendező építészét, Dénesi Ödönt Ybl-díjjal tüntették ki érte.* Pécsre költözött, idevalósinak valla és érzi magát. Ez látszik Újmecsekalja szeretettel, hittel, odaadással megalkotott együttesén.

Uránváros külső képe változatos. Különösen az alacsonyabb-magasabb házak összhangja ragad meg. A Kovácstelepnek nevezett részen négyszintes házak belsőudvarszerű terecskéket ölelnek körül, a Vasútsoron tízemeletes épületek sorakoznak, a főútvonalra merőlegesen nyolcszintesek támaszkodnak, s van már toronyház is, szerencsésen megválasztott helyen, a negyed fókuszában.

A külső díszítések is — sokfélék. A régebbi, alacsonyabb házak bejárata felett egy-egy állatfigura — az itteniek ezekről nevezték el otthonukat: „A mackós házban lakom..." A főútiak tégla- és világos mészkő-borítást kaptak, a Vasútsoron állók különféle színűek, a bolgárkertek helyén épült házakat, hamis perspektívát adó. festés különbözteti meg a többitől, a most készülő középmagas pontházak szélső ablaksora a tv-képernyő formáját utánozza. *A díszítés ízlés dolga*, s lehetne vitatkozni, szépek-e mind ezek a házak. De így, együtt kellemes benyomást keltenek.

TORONYHÁZAK

Hozzájárul az otthonossághoz a sok zöld: *a tizenöt éve telepített fák kiteljesedtek, a fű, a virágok megszokták helyüket.* S a parkszerű utakon, tereken szép szobrokat helyeztek el: *Kerényi Jenő, Laborcz Ferenc, Antal Károly, Halmágyi István, Borsos Miklós* alkotásait. Munkából hazatérve, az itteniek útja e szép formák mellett vezet — észrevétlenül alakítja ízlésüket. Amikor a tizedik évfordulón, 1965-ben felállították *Kalló Viktor Az ércbányász* című szobrát, sokaknak nem tetszett. Pedig róluk, nekik szól. Nézegették, méregették, barátkoztak vele. Ma már elfogadták a monumentális szobrot, s örömmel mutatják a látogatóknak.

Újmecsekalja legszembetűnőbb jellegzetessége a városnegyed és a táj intim kapcsolata. Granasztói Pál írja Az építészet igézetében című munkájában: „Ez a vonzó vidék, ezek a szőlőborította dombok, völgyek minduntalan felbukkannak, miként a régi Pécs képében, úgy az újnak is szinte minden pontján. Lehetetlen nem érezni, hogy Pécsett vagyunk. S ez már magában véve is nagy dolog, mert a legtöbb városban — külföldön is — a külső, új lakótelepek kísértetiesen egyformák, inkább egymáshoz hasonlítanak és nem a városhoz. Itt a táj is visszakapcsolja az új Pécset a régihez."

VÁLTOZÁSOK

A tájba komponálás *Dénesi Ödön* művészi hitvallása. Így beszél erről a huszadik évforduló alkalmából írt, színvonalas értékelő tanulmányában: *Pécsnek különösen szép történelmi várossziluettje van*, azonban meg kell teremteni a mai, a szocializmust építő kor várossziluettjét is. Ezt a „...legkorszerűbb építési technológia alkalmazásával létrehozott középmagas házakkal és néhány igen exponált helyre telepített toronyházak megépítésével érhetjük el".

De vajon mindent úgy sikerült-e felépíteni, ahogy a városrendező építész és tervezőinek hada megálmodta? Két évtized mérlege természetesen nem lehet egyértelműen pozitív. Az álmoknak gyakran alkalmazkodniuk kellett a realitásokhoz. Nem is lehet ez másként egy ilyen nagyarányú építkezésen, hiszen húsz év alatt mennyi minden — igények, anyagi feltételek — változott!

Ma Újmecsekalja önálló életre képes, korszerű városnegyed. „Könnyű magának, az Uránvárosban lakik" — hallani gyakran Pécsett. Pogány Frigyes professzor megfogalmazásában mindez benne van: „Pécs nyugati részében az építész korunk hangján szólalt meg."

Lukács Teréz

parlagon nevelt, hagyományos módon tartott csirkék tavasszal keltek ki a tojásból. *A tudomány és az ipar megszüntette az idei csirke szezonjellegét.* E modellgazdaságban is a hőmérséklet szabályozásával majd minden fajtának a természetben, a szabad vizekben 2—4 hétig tartó ívásidőszakát *2—4 hónapra hosszabbították meg.* De a ponty, a harcsa itt már folyamatosan, egész évben szaporodik.

Egynyaras

Az idén 220—230 millió zsenge kishalat termel a gazdaság, ebből 25 millió lesz az egynyaras hal. Óriási eredmény ez, gondoljuk csak meg, a természetben a szabad folyókban az arány: fél-egy százalék. Vagyis a kikelt kishalak fél-egy százalékából lesz egynyaras hal. Régen — nem is a természetes szaLegalábbis az volt, még egy-két évtizeddel ezelőtt, hiszen manapság, a fő szezonban is alig-alig lehet megfelelő minőségben vásárolni az üzletekben, a piacokon. Erről tanúskodnak a számok is:

1973-ban 60 ezer, 1974-ben 90 ezer, tavaly mindössze 47 ezer tonna termett.

(Érdekes összehasonlító adatot kínál az őszibarack. Ebből a termésmennyiség a sárgabarackénak *duplája* volt.) A sárgabarack kedvelt konzervgyümölcs és jelentős exportcikk —, illetve csak lehetne, *ha lenne elég.*

Csökkent a termőterület. Valamikor a Duna—Tisza-köze volt a fő termőtáj, ahol a homokos talajon kitűnően termett ez a gyümölcsfa. Az utóbbi években azonban igen sok kipusztult az ültetvényekből. *Nemcsak Magyarországra*

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DUNÁNTULI NAPLÓ

Dénesi Ödön

1964 JAN 12

MAKETT-VÁROSOK

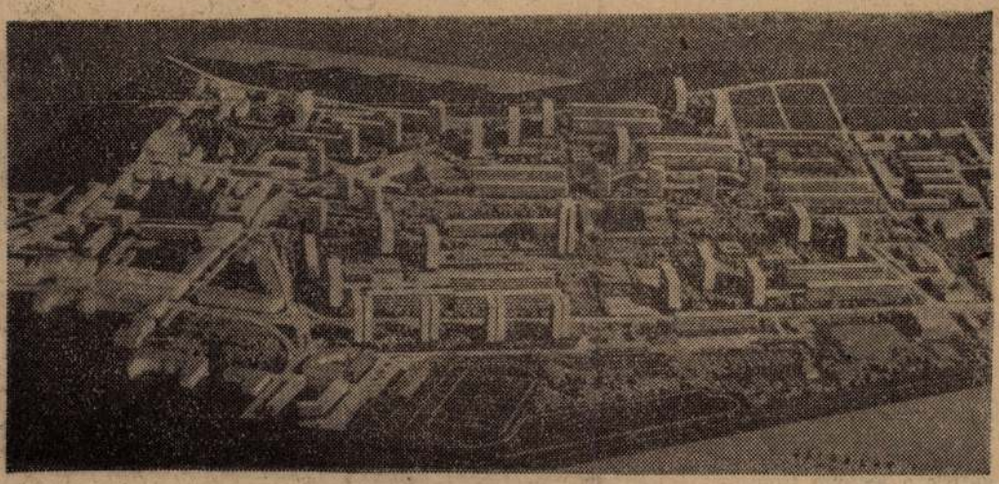

MONDTÁK többen: érdekes ember a makettos. De ha írni akar róla, — tette hozzá Sárika, az építésztechnikus — akkor ne közölje vele előre, mert nem jön be.

— Majd, amit nem tud meg tőle, mi elmondjuk — hangzott a másik vélemény.

Vörös Lajos, a Pécsi Tervező Vállalat városrendezési csoportjának munkatársa valóban szerény, befelé néző ember. Még a ráncok is úgy futnak keskeny gyalogutakként a szeméhez, mint amelyek messze, a távolban végződnek.

— Dénesi Ödön elvtárs fedezett fel, akár egy filmcsillagot — mutat a csoportvezetőre és elmosolyodik.

Egyetlenegyszer beszélgetésünk alatt.

— Pesten a tervező irodákban külön helyiségben több ember foglalkozik a makettkészítéssel — magyarázza Dénesi — s gépek segítségével szerkesztik a modelleket. Vörös elvtársnak a műhelye pedig itt van.

Kihúzza a középkorú férfi fiókját és az ollók, ragasztók, vonalzók közé túr. E'megy a szekrényig és dobozokat tesz elém az asztalra. A dobozokból szivacsszerű zöld anyag kerül elő, ez a rétet, az erdőt és a növényzetet jelképezi, majd hófehér, puha kockákat perget, ebből készült a pécsi Székesegyház tornya, zizegő kartonlapokat csusztat ujjaival, ebből pedig a házak falai. Vörös Lajos csak ül, nem szól, az égvilágon semmit.

— Otthon is barkácsol — jelenik meg hátunk mögött Papp József építészmérnök.

— Nagyon ügyes.

— Egészen iparművészeti — teszi hozzá Dénesi.

— Mivel csinálja? — fordulok Vörös Lajoshoz.

— Úgy égetem. Fából, izzó huzal segítségével.

Lassan megtudom tőle, hogy műszaki rajzoló, de „fel fedeztetése" után a makettkészítésre fogták. Mindennap nyolc óráig asztala fölé hajolva készíti a szebbnél-szebb épületeket, iskolákat, lakásokat, üzleteket s rakja mértani pontossággal a zöld, vagy barna alapra. Négy éve számtalan makettet készített, városrészeket, új településeket. Munkáit elvitték a tanácsra, kiállították, gyönyörködtek benne a külföldiek. Ám a makettről legfeljebb azt kérdezik a nézők, ki tervezte az épületeket, de hogy ki készítette a makettet, arra senki sem kíváncsi...

Van úgy az ember, hogy elbújik munkája mögé és a reflektor sosem vetődik rá.

— Min dolgozik most? — kutatom ismét tekintetét a többiek között.

A KEDVES Duna-parti város, Mohács új városrészét mutatja. A III. vagy IV. ötéves tervben kerül megvalósításra, amit ő már most lát, a négy darab 12 emeletes lakóépületet, a négy iskolát, az új gimnáziumot, az öt bölcsődét, az óriási kultúrházat, a klubokkal, mozival, a ragyogó éttermet, az új pályaudvart, melyre gyorsvonatok robognak majd be, a kétemeletes garázsokat, (hiszen addigra már sok autótulajdonos lesz Mohácson is), a sétányokat, a korszerű utakat, szóval az egész 2800 lakásos új városrészt, mely a legkritikusabb pillantásokat is kibírja.

— Mi volt a legkedvesebb munkája a négy év alatt?

Szeretném már kicsit „kifordítani" ezt a halkszavú, csendes embert.

— A Balokány, azaz a Zsolnay utca környéke. Nézze meg mi épül majd itt fel! Sportliget, hatalmas strandfürdő, s a régi kis házak helyett 5—10—13 emeletes paloták. Mindez lebontásra kerül — kotor elő egy mostani fényképet és mutatja — a düledező házak, a levegőtlen udvarok. Mind, mind... És én már látom, hogy mi lesz belőle.

Cinkos fények bujkálnak szemében, felkel a székéből, s úgy magyaráz. Aztán, mint aki vétett az udvariassági szabályoknak, visszaül, talán megbánta már, hogy rést hagyott az „ablakon."

A „miért" izgat most már, Vörös Lajos miértje.

— Ott lakott tudniillik a Balokányban azelőtt — mondja Dénesi Ödön — a Zsolnay környékén valami rossz kis lakásban.

SOKAT beszélgettünk még építészetről, tervezésről, az új városkép kialakításáról, végigbúcsúzom már az asztalok közötti talpalatnyi helyeket, de még mindig jut valami eszünkbe, fél szemmel Vörösre nézek, a makettesre, ránk figyel, de ez nem zavarja, hétemeletes házat épít most, az ember tenyerébe férőt, melybe egyszer új lakók költöznek.

Szüts István

Sikondai hétvégi házak

Üdülőterületet alakítanak ki Sikondán, hogy a festői környezetben levő völgyet minél többen kereshessék fel úgy is, hogy nemcsak a hét végét, a vasárnapot töltik itt, hanem egész szabadságukat. Ennek érdekében a komlói városi tanács pályázatot hirdetett hétvégi házak megtervezésére, amelyeket Sikondán, az üdülőtelepen építenének fel. A cél az, hogy Sikonda ne legyen második Harkány, ahol tudvalevőleg a víkendházaknak kijelölt területen stílustalan, sokszor nem üdülőtelepre való épületeket emeltek. Most a tervpályázat alapján kiválogatják a legjobb típusokat és meghatározzák, hogy a sikondai üdülőtelepen melyiket lehet felépíteni.

A meghirdetett pályázatra 9 pályaterv érkezett és négy díjat osztottak ki, három pályamunkát pedig megvásároltak.

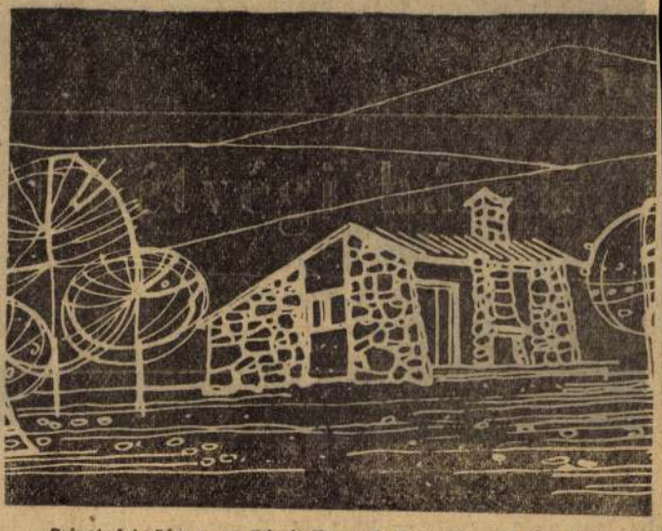

Szigetvári János, a Pécsi Tervező Vállalat első díjjal jutalmazott terve. A víkendház építési költsége mintegy 30 ezer forint, öt személy kényelmesen elfér benne, melegítő konyhával, teljes komforttal. A szabad tűzhely nemcsak élénkíti a ház stílusát, hanem szalonnasütésre, főzésre kiválóan alkalmas.

Lányok és gavallérok

A TANÚ igazán gentleman módjára viselkedett. Bediktálta a rendőrségi tanúvallomási jegyzőkönyvbe is, hogy... „száz forintot kért tőlem azután, és adtam neki. Nem kölcsönbe, mert a történtek után én tudtam, hogy mi a kötelességem".

A „történtek" pedig... de talán kezdjük ott, ahol a rendőrség pontot tett az ügy végére: letartóztatták Földesdi Jenőné 26 éves, Papp Klára 19 éves, Fenyvesi Imréné 23 éves, Molnár Éva 20 éves és Szisz Edit 19 éves pécsi lakosokat. Nem ismeretlen alakjai a pécsi éjszakai életnek. Papp Klára ellen — még a múlt év nyarán — kisebb lopás miatt indult bírósági eljárás. Földesdinét ugyancsak tavaly — a néger táncegyüttes pécsi vendégszereplése után — a férje kerestette, mert otthagyta négy gyermekét és eltűnt az országban. Csak a rendőrségi körözésre került elő, de nem ment vissza a családjához. Albérletbe költözött.

Szisz Edit Szegedről jött Pécsre két évvel ezelőtt és azzal kezdte itteni „működését", hogy a pécsi balettkar egyik tagjának adta ki magát és annak nevében két-háromszáz forintos „kölcsönöket" vett fel. A hitelezők — mi sem természetesebb — a balettkarnál keresték adósukat, — de hiába...

A többiek is mind ültek már a rendőrségi irodában, a nyomozók előtt és akkor megígérték, hogy megváltoznak.

Amikor a vendég nem tudott megfelelő lakást, pincét szerezni — a lányok segítettek. Állandó látogatók voltak Katus néninél. Még az ajtót is behúzta maga után, ha a lányok vendéget hoztak, hogy nyugodtan szórakozhassanak. Csak akkor csodálkozott el, amikor a vendég egy kiló sertéskarajjal fizetett. Legalább készpénzt adott volna, de mit tegyenek, ha egyszer a Klára azt találta mondani, hogy nagyon éhes.

Panovné is adott szobát a lányoknak — és az sem zavarta őket, hogy ilyen alkalmakkor otthon volt a házi-asszony kisgyermeke is.

A pincebulikon állandó vendégek voltak. Egyikük egyszer ott is maradt a pincében és több napig élt a hordók között. A második napon rászedte a pince gazdáját, hogy hozzon neki egy vasalót hazulról. Az ember becsomagolta, a táskájába tette a vasót és kivitte a szőlőbe. Hanem az asszony gyanút fogott odahaza. Elment az ura után a pincébe és ott találta a lányt nem éppen szalonképes állapotban. A tettenérésből veszekedés lett, sőt verekedés is. Az asszony pedig feljelentette az alkalmi pincelakót a rendőrségen.

És az ügy most már gyűrűzött tovább.

Máshonnan és mások is jelentették, hogy meglopták őket, eltűnt az órájuk, a pénzük, a kabátjuk, amikor a lányokkal szórakoztak. Mert nemcsak pénzt kértek az al-

Erre a kérdésre majd a bírósági tárgyaláson pontosan választ kapunk...

Gáldonyi Béla

Bélyegárusít

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1971 JAN 20

Építészetről, mindenkinek

Ismeretterjesztő sorozat Pécsváradon

1021

Klubszerű keretek között, hagyományosan, téli ismeretterjesztő előadássorozat indul a mai napon, szerdán Pécsváradon a művelődési központban. Az elmúlt télen történelmi témakörben, a magyarság európai történelmi és politikai vonatkozásairól tartottak előadásokat. Az idei előadássorozat témája: *Építészetről, mindenkinek.* Az első előadást Denesi Ödön Ybl-díjas építőművész tartja meg *Városrendezés — településtervezés* címmel. A sorozat további előadásai: *A középület; A lakóház és a belső építészet; Az építészet és a képzőművészetek találkozása.* Előadói: pécsi építészek, képzőművészek, művészettörténészek. Valamennyi előadás történeti aspektusból vizsgálja a maga témáját, és mindegyik a modern építészet eredményeihez jut el. Szó esik napjaink, korunk építészeti igényeiről és a mai falukép, a községek mai település-képének alakulásáról is.

Az előadások szervező gazdája a honismereti és várbaráti kör. Vendégei pedig a művelődési központ klubjainak — a huszonévesek és a nők klubja: az értelmiségi és a honismereti klub — tagjai.

A sokféleképpen, vetítéssel, könyvekkel, folyóiratokkal és egyéb szemléltetőanyaggal illusztrált előadásokon teret kapnak a községrendezés kérdései, egyben Pécsvárad településszerkezetének sajátos helyi problémái is.

Denesi Ödön

kaphatók.

RÁS:

KISREGÉ

— Bizony — tárta szét karját mosolyogva a köpcös —, a java még csak most következik. Tájékoztatnom kell önt a meddő kapacitásról, a Törpéről, Orsted professzor sajnálatos haláláról, arról a keserves helyzetről, amibe kerültünk.

Renate sietett segítségemre.

— Nem — jelentette ki határozottan. — Ez így nem lesz jó. Mi gyerekkorunktól benne élünk, de Tibinek idő kell, amíg megemészti az eddig hallottakat. Kis szünetet tartunk, azalatt ő majd kint sétál a kertben, vagy úszik egyet. Én vele megyek, nehogy megszökjön. És utána is úgy folytatjuk, hogy előbb ő kérdezzen, tisztázzuk, ha esetleg valamit nem értett meg, vagy nem jól értett Hans előadá-

Lényegében mi
ahogyan Renate
is tartottunk, sé
is. Igaz, a szüne
nyúlt a tervezett
menekülésnek
úszást pedig kér

Alighogy kilép
garázsból, vitatk
közelből, az ut
kivehető egy éle
gyerekhang.

Renate fülel pi
ső ajkát.

— Gyerünk! —
karomat. — Ezel
Kis Eriket!

Behúz a közeli
jék közé. Ott a
úgy lesünk ki a
virágok közül. F
sem csodálkoznék
törnének ránk. T
ben.

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
Budapest, VII., Lenin-körút 9—11.
TELEFON: 227—651, 221—285

Magyar Nemzet

1956 JUL 22

Dénesi Ödön

Elkészült Pécs déli városrészének rendezési és telepítési terve

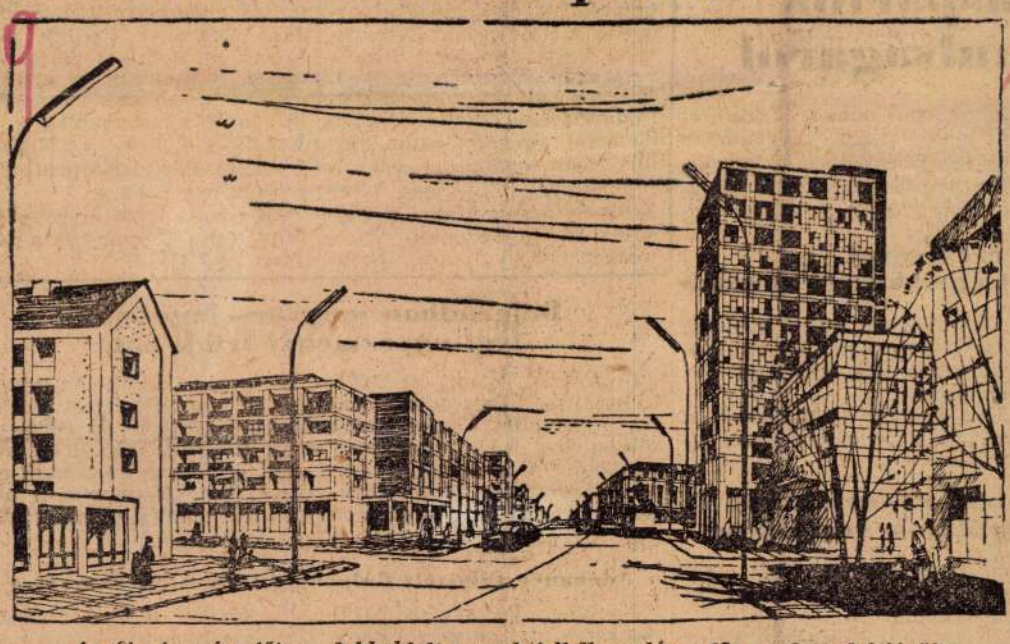

Az új városrész főtere. Jobboldalt a »zseb-felhőkarcoló«, a 12 emeletes lakóépület

A második ötéves terv folyamán összesen mintegy 200 000 lakás épül, kétszer annyi, mint az első ötéves tervben. A lakásépítést a Dunántúlon *elsősorban a bányatelepülésekre és egyes városokra kell összpontosítani.* E városok közé sorolja a tervelőirányzat *Pécset.* Egy újabb mondat azt az útmutatást adja a tervezőknek: *szép és korszerű új lakótelepeket kell létrehozni.*

Hogyan váltják valóra a várostervezők, településtervező mérnökök ezeket az előírásokat? A VÁROSTERV-nél nemrég készült el, csaknem féléves munkával, Pécs déli városrészének fejlesztési és részletes *rendezési terve.* Ez a terület magában foglalja kelet—nyugati irányban a Rózsa Ferenc utcától a Kovács telepig, észak—déli irányban pedig a Mecsek lábától a vasútvonalig terjedő részt.

A Városépítési Tervező Vállalatnál *Dénesi* Ödön építészmérnök, szakosztályvezető és *Maróthy* György építészmérnök irányításával mérnökök, grafikusok december közepétől kezdve foglalkoztak az új lakótelep rendezési és fejlesztési feladataival. A második ötéves tervben Pécs déli részén, továbbá a város nyugati részén és az újmeszesi részen *nagy építkezések lesznek.* A három területen ebben az évben összesen 742 lakás épül a dolgozóknak. Az új pécsi lakóházak terveinek egy részét az Általános Épülettervező Vállalatnál *Fodor* László fiatal mérnök és 9 társa készítette. Fodor László műtermében olyan tervek kerültek ki, amelyek *a gyors, olcsó és a modern építőipari technikának tökéletesen megfelelnek.* Az épületek tervezője a város tervezőivel és a kivitelező vállalat vezetőjével *a legszorosabb kapcsolatban áll.* Ez tette lehetővé, hogy az idén tavasszal megkezdett építkezés az év végére jelentős számú lakás építését biztosítja. Az egyes épületek külső megjelenése, színes homlokzat-felület képzése *derűs utcaképet ad.*

Megállják-e helyüket a tervek, amelyek a fiatal mérnökök és társaik gondolatában megszülettek és most pauszpapírra vetítve, makettbe formálva itt feküsznek előttünk? A Városépítési Tervező Vállalat egyik termében a közelmúltban *szakértők jelenlétében folyt le az új pécsi lakótelep rendezési tervének bírálata.* Az egyik szakbíráló ezzel a megállapítással fejezte be hozzászólását: »Az előttünk fekvő terv *az utóbbi évek egyik legkorszerűbb és legszebben komponált városterve.*« A településvezető mérnök »élő lexikon«, ismeri a hely jelenét, de látja a jövőjét is 5—15—25 éves távlatban. Lapozzunk be ebbe a »lexikonba« és vizsgáljuk meg az új pécsi lakótelep néhány érdekes adatát, nézzük meg: *miért a legszebben komponált városterv?*

Az első gép-fenskék

Kalandozzunk el Pécs déli részébe, a volt repülőtér környékére. Észak felé tekintve, a Mecsek déli lábánál egy hosszúnyakú vasmadár (toronydaru) és két kisebb testvére (törpedaru) nyújtogatja éhes csőrét az építőanyag-kupacokba. Téglát, maltert, előregyártott elemeket tesz a kőművesek szorgos keze alá. Itt bontakozik ki a születő város, *itt épülnek az első lakóházak.* Pécs a második ötéves terv végén 140 000 lakosával Budapest és Miskolc után *az ország harmadik nagyvárosa lesz.*

Költöznek a Mecsek fái

Az idén és jövőre a lakóházakkal együtt felépül a 16 tantermes iskola, a 75 és 50 kisgyermek befogadására óvoda, a 60 személyes bölcsőde, a lakosság szükségleteinek ellátására: vendéglő, cukrászda, élelmiszeráruház, ruházati bolt, fodrászat stb. épül. Egyidejűleg épülnek új utak, a vízvezetékhálózat, a csatornák és még az idén *megkezdik a terület fásítását.* A pécsi kertészeti vállalat dolgozói a Mecsekben kiválogatják a 4—5 éves, áttelepítésre alkalmas lombos és tűlevelű fákat és földdel *együtt szállítják majd különleges keretekben a születő város utcáira, parkjaiba.*

A terület délkeleti sarkában *kultúrpark* létesül 20 hektárnyi területen. Itt lesz a stadion, gyakorló és teniszpályák, strand, szabadtéri színpad, továbbá a vendéglátó és szórakoztató negyed. Ehhez a területhez csatlakozik északra a földszintes és részben egyemeletes *telkes beépítésű lakótelep,* amely szervesen kapcsolódik a már részben beépült városrészhez.

„Zseb-felhőkarcoló"

A lakóépületeket úgy helyezték el a tervezők a térképen, hogy *a »benapozhatóság« követelményeinek megfeleljenek.* Mit jelent ez a szakkifejezés? Minden lakás, az év minden napjában *legalább 1 óra hosszat napsütést kapjon.* A széles utcákban csinos kivitelű házak sorakoznak majd, de az országban itt építenek először *8 szintes* — tehát hét emeletes, mert az első szint a földszint — *lakóházakat.* E lakóházak szerkezeti és alaprajzi kísérleteit ezután folytatják *és a házakat 1958-ban kezdik majd építeni.*

Lesz a városrésznek egy *»zseb-felhőkarcolója«* is, egy 12 emeletes épülete, amelyben *csupa egyszobás garszonlakásokat helyeznek el.* A »zseb-felhőkarcoló« tetején *éttermet nyítnak.* A Mecseknek a környékén ez az épület lesz a legkomolyabb versenytársa abban a tekintetben, hogy *innen is gyönyörű kilátás nyílik a messzi vidékre,* a Mecsek nyúlványaira. A 12 emeletes épületet *a főtéren,* a város központjában építik. Itt lesz a központ, ez a rész fogja majd össze az új várost. Ide fut majd be a 6-os műút.

Zöld gyűrűk, sávok

A főtéren kívül *két kisebb alközpont is lesz.* Az egyik a város keleti, a másik a délnyugati részében. A városközpontban háromemeletes és *öt darab sávos rendszerű,* 8 emeletes épületeket húznak fel. A közelben lesz az általános iskola, a gimnázium, a fürdő, a népművelési ház, a szálloda, a mosóda, a posta, a közigazgatási épület, az áruház. Ezt a városmagot forgalmi és egyben zöld területi gyűrű veszi majd körül. Ez ad lehetőséget arra is, hogy a *10 méter széles zöld sétány* biztosítsa a dolgozók pihenését. Az utak mentén a zöld sávok szervesen *kapcsolódnak a terek zöld területéhez.* A tervek szerint az új szocialista város *szinte úszik majd a zöld területekben,* amelyek *biztosítják a pormentes, egészséges levegőt a telep lakosainak.*

Magas- és lapostető

A tervezők elgondolása szerint az idén épülő házakban *kályhafűtés lesz,* de tervbe vették a táv- és tömbfűtést a további években. A tömbfűtés azt jelenti, hogy *600—800 lakást egy épületben elhelyezett központi kazánból látnak el meleggel.* Nagy vita folyt a lakótelepek *tetejének kiképzéséről.* Lapos-, vagy magastetejűek legyenek a lakóházak? *A vita* — sportnyelven szólva — 1:1 arányban eldöntetlenül végződött. A négy emeletnél magasabb épületek *lapostetejűek lesznek.* A tervezői gondosságot mutatja az is, hogy egy-egy tömb lakosság-sűrűségét úgy állapították meg, hogy *egy hektárra számítva a létszám 400—600 közé essék,* tehát megfelel a gazdaságossági követelményeknek.

Garázs a tömbökben

Dénesi Ödön 9 éve foglalkozik településtervezéssel és a többi között ő tervezte meg a székesfehérvári pályaudvar melletti 1200 lakásos lakónegyedet, előrelátóan gondolt az életszínvonal emelkedéséből kifolyóan a közlekedési eszközök számának növekedésére. Bizonyára *emelkedni fog a motorkerékpárok száma, sőt idővel a személygépkocsiké is.* Ezért tervezett minden tömbhöz *garázst,* az egész lakótelep közelébe pedig *autószervizt a javítások elvégzésére.*

A 2000 éves város és testvére

Az új városrész szervesen kapcsolódik a *2000 éves Pécshez.* A várostervezők olyan tervet készítettek, amely szerkezetében és *kompozíciójában belesimul, karakterében azonban elüt a régi Pécstől.* Ez a karakterbeli különbség — mint az egyik bíráló mondotta — *magas eszmei tartalmat fejez ki.* Kifejezi az emberről való gondoskodás nagyvonalú elvét, *a szocialista ipar dolgozóinak megbecsülését, de kifejezi a korszerű városrendezés és városépítés eredményeit és igényeit is.*

Pécs legrégibb és legkulturáltabb városaink egyike. A feljegyzések szerint *Szulejmán* szultán »földi paradicsomnak« nevezte. *Evlija Cselebi,* a híres török utazó és történetíró a XVI. században a *Szefáhátnámé című tízkötetes munkájában megemlékezik magyarországi útjáról* és a többi között arról ír, hogy *Pécs a legszebb török város.* Gyönyörű panorámája lenyűgözte a rómaiakat és dicsérő jelzők egész sorát illesztgették a kelta neve: *Sopianae* mellé.

A kirándulók, idegen turisták kedvelt helye ma is Pécs *és bizonyára az lesz a fiatal város is.* Az elkövetkező években dolgozók, tudósok, köztük idegenek keresik majd fel a megnagyobbodott várost. A régi várost azért, hogy az ősi magyarnemű *Peuche, Penthe* kulturális emlékeit megtekintsék, a fiatal városrészt pedig azért, hogy szépségeit megcsodálják.

Vig István

A. I. Mikojan átutazóban Budapesten

A Szovjetunió Miniszertanácsának első elnökhelyettese, s a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága elnökségének tagja, A. I. *Mikojan* elvtárs átutazóban Budapestre érkezett. Mikojan elvtársat, aki szombaton, július 21-én tovább utazott, a repülőtérre kikísérték: *Gerő* Ernő elvtárs, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének első titkára, *Hidas* István elvtárs, a Miniszertanács elnökhelyettese, *Kádár* János, *Marosán* György elvtársak, a Politikai Bizottság tagjai, *Rónai* Sándor elvtárs, az országgyűlés elnöke, a Politikai Bizottság póttagja és *Vég* Béla elvtárs, a Magyar Dolgozók Pártja Központi Vezetőségének titkára.

Mikojan elvtárs beszélgetést folytatott a kormány és a párt vezetőivel. (MTI)

Belgrádban magyar—jugoszláv légi egyezményt írtak alá

Belgrádból jelenti az *MTI:* Július 13-án Belgrádban magyar—jugoszláv tárgyalások kezdődtek légi egyezmény megkötése tárgyában. A sikeres tárgyalások eredményeként július [illegible]-án szombaton légi egyezményt írtak alá a két ország között. Az egyezményt magyar részről *Tarján* Endre, a Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium főosztályvezetője, jugoszláv részről pedig Batrics *Jovanovics*, a polgári légiforgalmi társaság igazgatója írta alá.

Adenauer válaszolt Bulganyin leszerelési üzenetére

Bonnból jelenti az *MTI: Adenauer* nyugatnémet kancellár pénteken válaszolt *Bulganyinnak*, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének leszerelési üzenetére — jelenti az *AP.* — A nyugatnémet válasz szövegét csak annak Moszkvában történő átadásakor hozzák nyilvánosságra, de az AP nyugatnémet kormánykörök kijelentései alapján azt közli, hogy a válasz a többi nyugati ország miniszterelnöke válaszainak vonalát követi.

Adenauer Eisenhowerhez apellál a felfegyverkezés ügyében

Berlinből jelenti az *MTI:* Mint a nyugat-berlini *Der Kurier* jelenti, a Német Szövetségi Köztársaság meglepetésszerűen Bonnba hazarendelt washingtoni nagykövete, *dr. Krekeler*, elutazása előtt *Adenauer bonni kancellár személyes levelét nyújtotta át Eisenhower elnöknek.* Adenauer e levélben óva inti az amerikai elnököt, azoktól a tervektől, amelyek szerint »a szabad világ védelmét kizárólag az atomfegyverek bevetésére kell összpontosítani«.

Politikai tárgyalások a jugoszláv és kambodzsai államférfiak között

Brioniból jelenti a *Tanjug:* A Brioni melletti Vanga-szigeten a jugoszláv és a kambodzsai államférfiak pénteken délután politikai megbeszélést folytattak.

Norodom *Szihanuk* kambodzsai herceg pénteken délben átnyújtotta Brioniban *Tito* elnöknek a *Királyi Érdemrend I. fokozatát* a szalaggal.

Tito elnök Norodom Szuramaritnak, Kambodzsa királyának a *Jugoszláv Nagy Csillagrendet* adományozta, Norodom Szihanuk hercegnek pedig átnyújtotta a *Jugoszláv Csillagrend I. fokozatát.*

Szovjet hadihajók baráti látogatása Rotterdamban

Rotterdamból jelenti a *TASZSZ:* Július 20-án baráti látogatásra Rotterdamba érkezett a szovjet haditengerészet egy egysége. Az egység a »*Szverdlov*« cirkálóból, a »*Szergyitij*« és a »*Szurovij*« torpedórombolóból áll.

Megalakult az új izlandi kormány

Az *AFP* jelenti, hogy közel egy hónapi tárgyalás után *Jonasson*, az izlandi Haladó Párt vezetője szombaton megalakította az új kormányt. *A kormányban két haladópárti, két szociáldemokratapárti és a Népi Egyesüléshez tartozó két miniszter foglal helyet.*

Tito Görögországba utazik

A *Borba* közli, hogy *Tito*, a JSZNK elnöke, *Pál* görög király és *Friderika* királyné meghívására nejével együtt a napokban Korfu szigetére utazik.

A pakisztáni parlamenti küldöttség Moszkvában

Moszkvából jelenti a *TASZSZ:* Július 20-án *Lobanov*, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa Szövetségi Tanácsának elnöke és *Lacisz*, a Szovjetunió Legfelső Tanácsa Nemzetiségi Tanácsának elnöke fogadta a pakisztáni nemzetgyűlés küldöttségét.

A tuniszi miniszterelnök fia Tunisz washingtoni ügyvivője

Habib *Burgiba* tuniszi miniszterelnök fia pénteken repülőgépen Washingtonba utazott, hogy mint a tuniszi ügyvivő átvegye Tunisz washingtoni diplomáciai képviseletének vezetését — jelenti az *AP.*

Nyugatnémet tisztek tanulmányútja az Egyesült Államokban

Az *AP* jelentése szerint az amerikai katonai berendezéseket tanulmányozó magasrangú nyugatnémet tisztek az Észak-Karolina állambeli Fort Bregg katonai támaszpontra érkeztek. A nyugatnémet tisztek a támaszponton tanulmányozzák az ejtőernyős hadosztályok megszervezését, az ejtőernyős csapatok ellátását és az ejtőernyős-kiképzést.

Az amerikai szenátus döntése a külföldi katonai segélyprogram ügyében

Az amerikai szenátus pénteki ülésén jóváhagyta az amerikai kormány 2300 millió dolláros külföldi katonai segélyprogramját. A szenátus ezt megelőzően elvetette *Ellender* demokratapárti szenátor javaslatát, amely az összegnek 300 millió dolláros csökkentését indítványozta — jelenti az *AFP.*

A külpolitika hírei

△ Az *AFP jelenti*, hogy *Eisenhower* és *Dulles* Panamába utaztak az amerikai államfők konferenciájára.

△ *(Berlin, MTI.) Adenauer* pártja a bonni parlamenti küldöttség moszkvai útja ellen foglalt állást.

Külföldről napokban érkezik a
FLEXARETTE
FÉNYKÉPEZŐGÉP
Előjegyzéseket felvesznek az
OFOTÉRT boltok

rt hatalmas káspártok nulságáról

fokozása végett a határozat kimondja, hogy a gyümölcs és szőlő begyűjtése a begyűjtési hely kolhozpiacain kialakult ár alapján történik.

vezetésével öttség érkezett Varsóba

A küldöttség tagjai a következők: *Bulganyin, Zsukov, Korotcsenko, Sznecskusz* és *Ponomarenko.*

A szovjet küldöttséget a párt és a kormány vezetői fogadták.

micut nevezték ki rgyalások vezetésére

lelően elhatározta, hogy *Sigemicu külügyminisztert Moszkvába küldi.*

A szovjet kormány július 21-én kijelentette, hogy *készen áll a tárgyalások újrafelvételére* és teljhatalmú képviselőjévé *Sepilovot*, a Szovjetunió külügyminiszterét nevezte ki. A szovjet kormány örömmel fogadja Moszkvában a Sigemicu vezette japán kormányküldöttséget.

élet demokratizálási elmélyítéséről

rozatait a dolgozók százmilliói tárgyalják meg és e határozatok útmutatásait választ tekintik az emberiséget foglalkoztató döntő kérdésekre, ezekben az útmutatásokban a marxizmus—leninizmus elveinek alkotó alkalmazását látják az új történelmi helyzetre, világos perspektivát a békéért, a demokráciáért, a kommunizmus újabb győzelmeiért folyó további harcban.

— A Szovjetunió Kommunista Pártjának XX. kongresszusa újabb fontos ösztönzést jelentett a szocialista építőmunka minden területén kifejtett tevékenységünk bíráló elemzéséhez. *Pártunk a XX. kongresszus óta gyümölcsöző korszakát éli*, sorai, úgyszintén a sok milliós dolgozó tömegek politikai öntudata és aktivitása rohamos fejlődésének korszakát.

A nemrég lezajlott poznani eseményekről szólva *Ochab ébersége szólította fel a munkásosztályt* és az összes dolgozókat a földalatti ellenforradalmi mesterkedésekkel és azok sugalmazóival szemben.

XX. kongresszus érlegéről

ségi tanácsok munkájáról

Joliot-Curie felelt azoknak, akik a XX. kongresszus után arra hívták fel a kommunistákat, hogy »szabaduljanak fel«. Mit akarnak tőlünk, mitől szabaduljunk fel — tette fel a kérdést üzenetében Joliot-Curie. — Én sohasem éreztem magam ilyen szabadnak. *Milyen szabadság volna az, ha engednénk azok felhívásának, akik széthúzást akarnak előidézni sorainkban?* A kommunisták sokkal inkább, mint bárki más, kívánják a szabadságot, de elvetik azt a szabadságot, amely embertársaink kizsákmányolásából áll. Nem szabad tűrni olyan szabadságot, amely megalkuszik a kapitalista rendszerrel. Persze, az emberek nem tökéletesek, *tévedések történtek és egyes tévedések súlyosak is. Ezek azonban nem érintik sem a szocialista tant, sem a szocialista rendszert.* A hibákat mindenkinek el kell ítélnie és mindannyian szemtanúi vagyunk annak, hogyan bírálják azokat a hibákat, amelyeket olyan jelentős személy követett el, mint *Sztálin.*

A kongresszus péntek délutáni ülésén André *Pierrard* felolvasta a külföldi országok kommunista pártjainak üzenetét, köztük a *Magyar Dolgozók Pártja* üzenetét is.

jezték tárgyalásaikat ban

napirendjén az arab—izraeli kapcsolatok, Ciprus, a bagdadi paktum és az algériai kérdés szerepelt.

Nehru, kairói tárgyalásainak befejeztével, szombaton délelőtt Libanon fővárosába, Beirutba érkezett — jelenti az *AFP.*

DÉNOSI Ödön építész M.É.K.

2.

VÁROSTERV

Pécs Déli városrész rendezési terve

/az első 1955-ben kiirt pályázat eredményei alapján 1956-ban készült/

Társtervező: Maróthy Győző

Szemle D.Ö. Épül a pécsi Déli városrész

Magyar Építőművészet 1962/2. 59.l.

Szemle

Magyar Épit

DÉNESI Ödön építész M.T.K.

Pécs Déli városrész hivatalos részletes rendezési terv / 1959

Szemle D.Ö.: Épül a pécsi Déli városrész
Magyar Építőművészet 1962/2. 59.l.

Zéne si Odön épitész M.D.K.

Résztvett a pályázaton

6 000 Ft -os megvétel / sorolás nélkül /

Társtervező: Bálint János

Kathy Imre: Várpalotai tervpályázat

Magyar Építőművészet 1962 /1. 49.1.

Dénesi Ödön építész M.D.K.

Pécs rendezési terve.

Tisztelt Szerkesztőség!

Dr. Angyal Endre: Mentsük meg Pécs régi városképének szépségét

Magyar Nemzet 1963. október

13. 10.1.

Dénesi Ödön
építész

Ybl díjas

Tóth Zoltán: Dél Dunántúli építészeti kiáll. – 1969
Jelenkor, Pécs 1969 XI. 984.

Dénesi Gdön M.[illegible].K.

Pécsi Tervező Váll.

Terve dijazva / II. dij, 30 000 Ft

Sikers volt a pécsi városrendezési tervpályázat

Magyar Nmezt 1964. október 17. 7.l.

M.D.K.

DÉNESI ödön építész

Komló, városkompozíció (1950)

Repr. 373.

Tarstervező: ifj Leck Kálmán

Pécs, nyugati város rész (Újmecsek-alja beépítési terve (1955-56) Repr. mrokell

Rados Jenő: Magyar építészettörténet Bp. 1961.

335., 336, 337. l.

Ténesi Ödön épitész M.É.K.

Ybl-dijas

1958-ban saját kérésére Pécsre költözik.

40 éves.

Pécs uj városnegyed terve.

Csillag István:Milyen lesz a 200000 lakosu Pécs

Magyar Nemzet 1963. augusztus 28. 5. 1.

Magyar Nemzet 1963. augusztus

MAGYAR HÍRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Dénesy Ödön

DUNÁNTÚLI NAPLÓ
Pécs

1970 JAN 6.

Pécsi tervezőmérnökök sikere

Zalaegerszeg üdülőtelepet épít

Mint annak idején hírül adtuk: 1969-ben nyolc országos pályázaton nyertek díjat, illetve értek el értékes helyezést a Pécsi Tervező Vállalat mérnökei. Úgy látszik a sikersorozat folytatódik: máris újabb pécsi sikerről kaptunk hírt. A Zalaegerszegi városi Tanács még a múlt esztendőben pályázatot írt ki egy üdülőtelep kialakítására. Az elképzelés lényege: Zalaegerszeg elég nagy város ahhoz, hogy önálló üdülőkörzettel rendelkezzék, s a Balatonhoz is elég közel van ahhoz, hogy esős napokon vendégeket tudjon onnan „csábítani". A Dénesy Ödön, Szigetvári János és Tillai Ernő által készített tervet kiemelt tervként vásárolta meg a városi tanács. A pályázat az üdülőtelep telepítési tervét és egyes létesítményeinek vázlatos megoldását is tartalmazza. Az üdülőtelepen egyébként gyermekjátszóterek, kempingek, víkendnegyed, motel, sportpályák, szórakozóhelyek, sípálya sőt lavonka is épül.

kedvező
a mosóp
ményese

Tudomány tech-

nyi viszont már most is meg
állapítható, hogy nagyon é
dekes ez a feltevés!

A kutatók egy készüléke
szerkesztettek amely most
Mecsekj Tüdőszanatóriumba
van. Hogy miért éppen ott
erre dr. Háber József,
szanatórium igazgató főorvo
sa ad választ:

— *A szanatórium ideáli
helynek mutatkozik a kísér*

Dénesi Ödön
1021

Neues Leben am Fusse des Mecsek-Gebirges

Mit der Planung begann man vor zwanzig Jahren, und heute wird an den letzten Häusern gebaut. Die Vollendung des neuen Wohnviertels von Pécs liegt in greifbarer Nähe. Dieser sonnige, farbenfrohe Stadtteil mit seinen vielen Parkanlagen ist der dritte Bezirk von Pécs, der heute schon mehr als 30 000 Menschen ein modernes und bequemes Zuhause bietet. Diesen Bezirk nennt man Uranstadt oder offiziell Újmecsekalja.

★

Die Arbeit, das rege Leben und Treiben betrachtet von einer Anhöhe der Architekt Ödön Dénesi, der für den Entwurf der Uranstadt einen Ybl-Miklós-Preis erhielt. Er kommt oft hier herauf, um die ganze Stadt überblicken zu können. Es ist gut, jetzt, zur Zeit des großen Endspurtes, alles im Auge zu behalten. „Mein Wunschtraum war, in der zweiten Hälfte des zwanzigsten Jahrhunderts eine Wohnsiedlung zu gestalten, die dem Stil unserer Zeit entsprechend, mit dem Historischen verschmolzen eine Fortsetzung der zweitausendjährigen Stadt darstellt. Obwohl es hier fünfmal so hohe Häuser gibt wie im Stadtzentrum, können Spaziergänger von hier aus die vielen Baudenkmäler der Stadt sehen. Der auf der Autostraße oder mit der Eisenbahn ankommende Besucher kann das Panorama der Stadt noch genauso bewundern wie einst, als mit dem Bau der Uranstadt noch nicht begonnen wurde."

„Ich glaube, es war kein leichter Weg, besonders wenn ich an die Schwierigkeiten der Ausführung denke."

„Der Architekt plant und die Bauleute führen seinen Plan aus. Natürlich verfolgt dabei oft jeder seine eigenen Interessen. Wir sähen es gerne, daß ein Projekt so verwirklicht wird, wie wir es uns vorgestellt haben, die Ausführenden jedoch betrachten die Angelegenheit von der materiellen Seite und versuchen, an allen Ekken und Enden ein paar tausend Forint einzusparen. Sie sagen zum Beispiel, die schöne, mit einer farbigen Glaswand ausgestattete Loggia sei nicht unbedingt nötig, ein französischer Balkon würde es auch tun. Und dann meinen sie, die von Wand zu Wand reichende, vierflügliche Tür sei Verschwendung, denn die Bewohner würden sich auch über eine zweiflüglige freuen. Besonders deshalb, weil sie auf diese Weise zwei

Heizrippen in den Zimmern einsparen könnten.

Die Ausführenden sagen: Bei einem solch großen Projekt werden viele, ein paar tausend Forint kostende Kleinigkeiten zu Millionen, die man wieder für andere Zwecke verwenden kann. Wir argumentieren dagegen folgendermaßen: Das Äußere eines solchen Baus, der Jahrhunderte bestehen soll, darf nicht unter der Einsparung von ein-zwei Millionen Forint leiden. Auch wir halten uns an die Sparsamkeit, aber schließlich darf man, wenn ein Plan einmal angenommen wurde, nicht dies oder jenes einsparen."

„Sind für den neuen Stadtteil genügend kommunale und soziale Einrichtungen, Geschäfte und verschiedene Dienstleistungsbetriebe vorgesehen?"

„Laut unseren Plänen, ja. Aber darüber können die Leiter der Stadtverwaltung genauere Auskunft geben."

★

„Das neue Wohnviertel, der dritte Bezirk von Pécs, wurde so gebaut, daß man später nicht anstückeln muß", sagte Dr. Lajos Németh, der Stellvertreter des Vorsitzenden des Stadtrates." Es bestehen schon mehrere Kindergärten, mehrere allgemeinbildende Schulen — darunter eine mit 24 und eine mit acht Klassenräumen, zwei Ambulanzen mit Apotheke, Kinderkrippen, ein Kino, Kulturhaus, verschiedene Einkaufseinrichtungen, Restaurants mit hauptstädtischem Niveau und Dientsleistungsbetriebe."

„Tatsächlich ist hier alles vorhanden, nur von einem Schwimmbad war bisher noch nicht die Rede."

„Das war auch lange Zeit unsere Sorge. Es fehlt nicht etwa deshalb, weil wir kein Geld dafür haben. Wir hatten einfach kein Wasser. Oft dachten wir wehmütig daran, in welchem Überfluß andernorts die Quellen sprudeln, die oft ungenutzt bleiben. Wenn ihr Weg doch nur zu uns führen würde! Aber wir lamentierten nicht lange, sondern machten uns an die Arbeit. Die Bohrer brachten ihn an den Tag, den Schatz, den das alte Mecsek-Gebirge für uns bewahrt hat: 70 Grad warmes Wasser. Die Uranstädter bekommen also ihr Schwimmbad."

„Damit wird der Bau der Uranstadt beendet?"

„In dieser Ratswahlperiode möchten wir verschiedene Arbeiten in der Uranstadt abschließen. Vom Bau der Wohnhäuser bis zu dem der Parkanlagen und Fußwege. Wenn wir in gutem Tempo vorwärtskommen, werden wir bis zu diesem Zeitpunkt auch fertig. Die Sporthalle mit Sitzplätzen für viertausend Personen übergeben wir 1974 ihrer Bestimmung."

„Was ist das Charakteristische an dem neuen Stadtteil?"

„Die Anordnung und die Bauform der Häuser und Straßen ähnelt keinem einzigen neuen Wohnviertel. Auch hier gibt es nach Typenplänen gebaute Wohnungen, aber ihre äußere Ausstattung ist individuell. Darauf legten die Planer großen Wert.

Und dann etwas, worauf wir sehr stolz sind: Besonders bezeichnend für die Uranstadt ist der Kinderreichtum. Der Zuwachs ist hier höher als an jedem beliebigen Ort des Landes. Wir kommen mit dem Bau von Kindergärten und Krippen gar nicht nach. Am Anfang, als je eine Einrichtung fertig war, glaubten wir, eine Zeitlang diese Sorgen los zu sein. Das war ein Irrtum. Momentan bauen wir einen neuen Kindergarten für hundert Kinder. Bei den kommenden Ratswahlen möchten wir gerne schon berichten: Wir haben den Bürgern unserer Stadt ein Heim geschaffen, das unserer sozialistischen Gesellschaft würdig ist.

Ida András

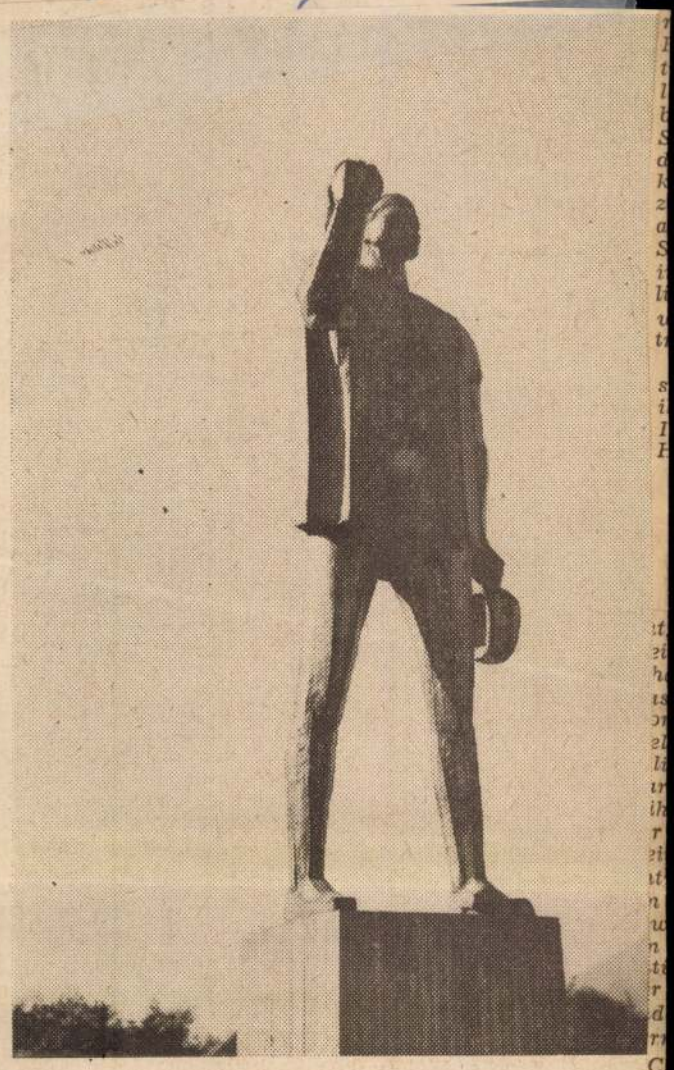

Bergwerkerdenkmal

1972 SEP 4

BUDAPESTER RUNDSCHAU

SAJTÓHIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 337-148, 340-126

Brief von János Kádár an Erich Honecker

Werter Genosse Honecker!

Im Namen des Zentralkomitees der Ungarischen Sozialistischen Arbeiterpartei, der ungarischen Kommunisten, des ganzen ungarischen Volkes und in meinem eigenen Namen beglückwünsche ich Sie herzlichst zu Ihrem 60. Geburtstag. Auch bei diesem Anlaß können wir mit Freude feststellen, daß sich die Freundschaft und Zusammenarbeit zwischen unseren Parteien und Völkern tatkräftig entwickelt und auf immer breitere Bereiche erstreckt. Ihre Tätigkeit sowie die persönliche und fruchtbare Zusammenarbeit mit Ihnen ist ein bedeutender Faktor der internationalistischen Beziehungen zwischen unseren Ländern und Völkern. Wir sind überzeugt, daß wir auch in Zukunft gemeinsam bestrebt sein werden, durch Vertiefung unseres brüderlichen Bündnisses und der vielseitigen Zusammenarbeit für unsere gleichen Ziele — Aufbau des Sozialismus, Festigung der Einheit der internationalen kommunistischen und Arbeiterbewegung, Zusammenschluß der antiimperialistischen Kräfte — erfolgreich zu wirken. Alle Anhänger des Sozialismus und des Fortschritts erfüllt mit Freude, daß unter Führung der Sozialistischen Einheitspartei Deutschlands das Volk der Deutschen Demokratischen Republik Ergebnisse von großer Bedeutung beim Aufbau des Sozialismus erzielt und sich voller Enthusiasmus für die Verwirklichung der vom VIII. Parteitag ihrer Partei gestellten Aufgaben einsetzt. Die Stärkung der Deutschen Demokratischen Republik ist von hervorragender Wichtigkeit im Kampf für den internationalen Frieden, die Sicherheit der Völker und die Sache des Sozialismus. Im Ergebnis der unermüdlichen Anstrengungen der Sowjetunion, der sozialistischen Länder und der fortschrittlichen, friedliebenden Kräfte der Welt haben sich zuversichtliche Aussichten für eine Verminderung der internationalen Spannungen und zur friedlichen Beilegung der komplizierten Probleme ergeben. Infolge Ihrer konsequenten und konstruktiven Anstrengungen sowie der beim Aufbau des Sozialismus erzielten Erfolge erstarkt das internationale Ansehen des sozialistischen deutschen Staates, und die Deutsche Demokratische Republik wird zu einem immer wichtigeren Faktor für den Frieden und die Sicherheit unseres Kontinents. Alle Voraussetzungen sind gereift, damit die Deutsche Demokratische Republik entsprechend den Normen des internationalen Rechts einen würdigen Platz unter den souveränen Staaten der Welt einnimmt. Bei Ihrem Kampf zur völligen Verwirklichung dieser Ziele können Sie immer auf unsere internationalistische Solidarität und auf unsere Zusammenarbeit rechnen.

Werter Genosse Honecker!

Aus ganzem Herzen wünsche ich Ihnen gute Gesundheit, ein langes Leben und weitere Erfolge in Ihrer verantwortlichen Tätigkeit.

Mit sozialistischem Gruß
JÁNOS KÁDÁR,

Erster Sekretär des Zentralkomitees
der Ungarischen Sozialistischen Arbeiterpartei,
Budapest.

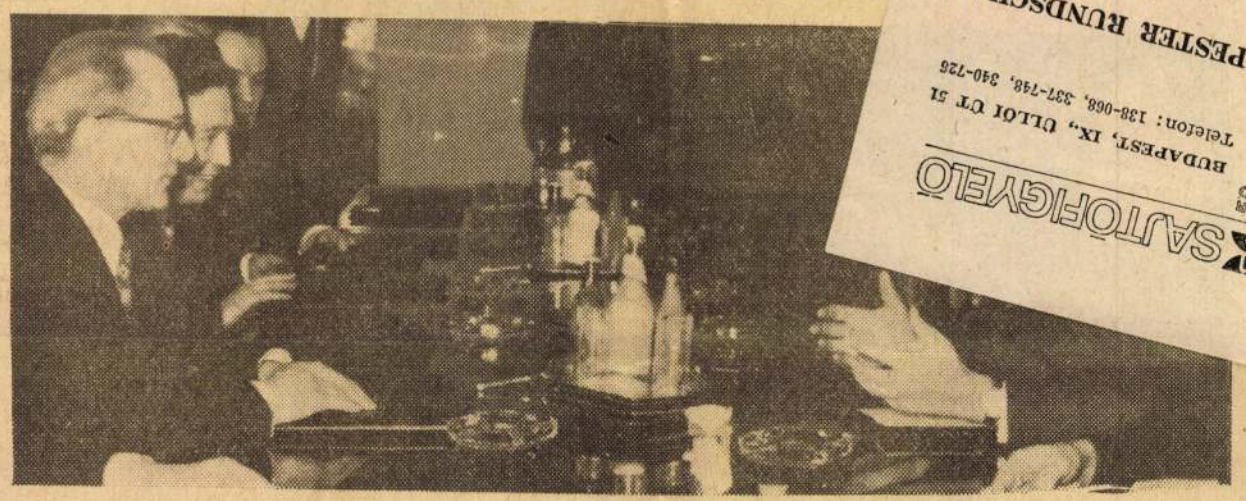

Erich Honecker und János Kádár in Budapest am 2. Februar 1972

WIE WIR ES SEHEN

am, für den Frieden!" Kleine und große Kollekiven in Betrieben, Schuen und auf anderen Arbeitsplätzen werden ihre olidarität mit der Sache es vietnamhschen Volkes in Worten und Taten um Ausdruck bringen; uf das Scheckkonto des olidaritätsfonds werden n diesen Tagen sicherch beachtliche und freiillig gespendete Beräge eingezahlt werden. Unterdessen setzen unere Brüder in Vietnam hren Kampf gegen die mperialisten und ihre lfershelfer unter äu-

Erfolge gekrönt. Der Krieg ist auch in breiten Bevölkerungsschichten der USA unpopulär geworden. Weder die Bombenangriffe, noch die Verminung — nichts wird den Endsieg des heldenmütigen vietnamesischen Volkes verhindern können. Denn wie so oft wird auch diesmal letzten Endes die Gerechtigkeit, die echte Freiheit und Demokratie den Sieg davontragen, allen amerikanischen Präsidenten und südvietnamesischen Marionetten zum Trotz.

Veto

jetzt eine Politik bebt, die es früher selbst irfstens kritisiert hatte? ist schon mehr, als eine ie des Schicksals; es geht mehr um die Entlarvung tischer Widersprüche. um, daß die chinesische rungsspitze deshalb von Unterstützung der Beungsbewegungen und der wicklungsländer spricht, einerseits sich selbst auferten und andererseits, diese Länder von ihren irlichen Verbündeten, Sowjetunion und den eren sozialistischen Länn, zu trennen.

hina möchte in der Weltnisation gerne als Wortter der sog. Dritten Welt auftreten und spielt sich als der große Schirmherr der Entwicklungsländer gegenüber den sog. Supermächten auf. Was es aber jetzt tat, steht im krassen Widerspruch zu all dem, was es vorgeben möchte zu sein. Seinerzeit wurde das Vetorecht in der Charta der Vereinten Nationen deshalb verankert, weil der Frieden in der Praxis tatsächlich nur dann gewährleistet werden kann, wenn zwischen den führenden Mächten der Welt ein Einverständnis in der Lösung der politischen Konflikte besteht. Aber keineswegs bezieht sich der Gebrauch des Vetorechts auf den Fall, wenn ein neues unabhängiges Land berechtigterweise um seine Aufnahme in die Weltorganisation bittet.

ftigkeit

tischen Lebens: „Hände weg von Vietnam! Handelt gemeinsam für Viet-

ßerst schweren Opfern und mit unerschütterlicher Standhaftigkeit fort. Dieser Kampf wird an den Fronten, im Hinterland und auch am Verhandlungstisch ausgetragen und hat schon bi

DÉNESI ÖDÖN, épitész

Szombathelyen a városháza épitésére a VASITERV belső pályázatot irt ki. Tillai Ernő, Dénesi, Szigetvári János terve, péCsi épitészek, 2. sz. birálati sorszám-enyhe hajlással vezeti át az újonnan nyitott utcát a területen. A "Forum" környékét intim hangulatu bevásrló központtá alakította ki, néhol két szintben elhelyezve az üzleteket ésa járdákat. 54. old. 33. jegyz. 10-11. ábra

HECKENAST JÁNOS: Előtanulmányok az új szombathelyi városháza tervezéséhez ∄ 43. old

VASI SZEMLE, XXIV. évf. 1970. 1. szám, Szombathely

Dénes Ödön, építész

Pécs nyugati városrészét tervezte, abból indult ki Ő is, hogy minél több áttekintés legyen a város felé, a Mecsekre és állandó kontaktust lehessen érezni a város egészével.

Művészeti Magazin

1976. V. 28. TV. 21.30 Vonó,

Dénesi Gödön, [építész?]

I. díjat nyert a dunaújvárosi

városrendezési pályázaton.

—: Közlemények 12.

Népszabadság, Bp 1973. nov. 30.

Dénesi Gábor, építész

Kiállítása nyílt meg a
pécsi Kisgalériában.

— : A Jelenkor krónikája 479-480.

XVI
5.

JELENKOR, Pécs, 1973. március

Dénesfa

(Sopron vm.)

Cziráky - kastély

122 l.

Zádor - Rados

Reinwater

(Stephen Vern)

Treasury : Market

P.O.C.

Tucker — Parker

Csatkai Endre: A dénesfai gróf Czirány-kastély

Kny. Soproni Szemle
80, 5K, 6L, Sopron, 1940

Dénesfai Czirány-kastély

Dénesfai gr. Cziráky-
kastély

Csatkai Endre)

— A dénesfai gróf Cziráky kastély. (Német kivonattal.) Sopron: Röttig-Romwalter-ny. 8°, 8 p. 4 kép. — Kny.: *Soproni Szemle*, IV. évf. A Soproni Szemle kiadványai, 82.

1940.

2108. Ba

Sz. M. m. Frankfurtban 1811 m

Nő képe.

Mellig, kissé balraford
szegélyű kék főkötőjét fehér
elválasztott haját símára fé
szürke. Csipkegallérja fodro
szalagját csomóra kötötte.
ságban: »*B. Bauer 1846*«.

Vászon, méretei 41·7:
Delhaes István hagyománya 18
Értéke 25 K. — Átvétetett 19
— A hagyományt elfogadta az
(340–902).

III

Hagy. 1902
Delhaes I.

<Dénesfai gróf
Cziráky-kastély>

Csatkai Endre dr

A < >

Soproni kemle
1940. 1. 14.
kejchkel
feld
2

30 NN

BIZÁNCI KÉPEK.

Dénesdi rk. templom

l.

Mihály falucsjhun

40. l.

Talapzatra helyezett lójásdad medaillon-
törő gyümölcsfűzérek vesznek körül. Hajá-
nak, fejdíszre gyöngyös ~~ökkel van kivarrva~~, nyak
ves. Ruhájának kivágott derekát sieles csip-
át fuvó kigyókat, mez. fejeket és bőségszarút tar-
két sorban:

YNE DE
VARRE"

Princesse
du trespas
ne icy bas
ux vne Deesse".

etnek 38.8 x 26.7 cm.

140/95 N° 14.

Dénesfalva Dénesfalva

R. kath. templom

Lepes m.

Harang, súlya 450 Kg., 1516-ból

állő vármegye.

mplom. Apaffy síremlék,
falképek.

templom.
ndorf), ev. templom.
och), védelmi templom
ev. templom.
ev. templom. (?)

astély. (?)

Segesvár), templom

rang.
edencze.

om.
dorf), ev. templom.

(?)

Dénesfalu Dampisóer Nepesm

1) alaprajz és távlatikép

$7^{\pi} = 1^{öl}$ Myskovszky 1875 ből

2) részletek "

Barna tus.

Förk Ernő 1912

1/a terplan alaprajza 1:100 részletek 1:10.

I. Tábla.

5.

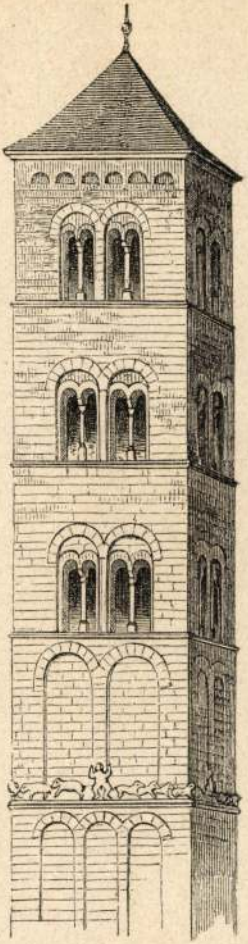

6.

Deésfalvai Rk. templom

gótikus
alaprajzi részlet

Tóth Szeverin

C. tábla

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

Dénesfalvi templom
(Szepesvm)
szentélye XIII. sz
kejje repr.

Loisch (Divald
cikke) 152. l.

Országos Bizottság

Budapest

IX. Hőgyes Endre u. 1c

Deniesfalui rk-templom
Szepes m.

l.
Div. Felsőm
176. l.

Dunapentele VII. 160.

Dénesfalvai
n. Magdolna
1440 k.

Repr.
Kampkörejtkfaszobr
169. l.

Tököly Imre:

Mellig, kissé gobbra f
ja hosszú, üstöke homlok
vált. Vértbe ~~van~~ öltözöt
körül különféle hadi fels

EMERICVS COMES

Rézmetszet, mérlteí a von

9403

magyar

Dengel Bálint

Évös. Nagyszeben

Kőmagyötvj.

235. l.

1294

?Valentinus (Felten) Dengel, M 1550, e. —1570. (A: I,4.

Gy: 5.) Műve nem ismeretes. — *Arbeit nicht bekannt.*

Dengel Valentius

ötv.

l. 'Kőmagyötvi'

1294. 7.

Dengel Bálint

(Felten) ötrös

L. Lendrey-Kentirámpi

361. l.

Teleki László:

Derékon alól, kissé b
előre fésülte, bajusza rövid, s
ravalója körül van csavar
vállra vetett prémes ment

„TELI

Könyvnat, az alak

Lapa

O Dengelegi Devetsery

Istvan

nin asztalos

1836.

C.

Trnl. (asztalos ok)

Die Kunst in der Slovakei

Dengelegi

nuuastalos
nuuvei közül egy el-
pusztult a bábom-
ban

Jesz. 102. l

Ampostatakarékpénztártól

16136

MŰEMLÉKEK
ORSZÁGOS BIZOTTSÁGA

Budapest

IX. Hőgyes Endre u.10.

BUDAPEST
18 I. 10 16
E 54 E

Hivatalból
Díjátalányozva

Dengeleg

Közvég oláh katoi 1815-ben engedelyt kértek, hogy az általuk festett képekkel elárusitási végett Oláhországba mehessenek.

Kádár Szoldob

III. 273. l.

Dengeleg Szamosujvártól kéz órányira van Kolozsin

Budapest
1889
Pesti Könyvnyomda

Dengelegi Rk. templom

(Egyházasdengeleg
Nógrád m.)

l.

Ger MRE 31-l.

1335. Kacziány Ödön.
Sz. Marosvásárhelyen 1852 j

Önarczkép.

Mellig kissé jobbraf
zolva, aranycsiptetőt hord, ha
és körszakálla őszbevegyült, s
~~pánczos.~~ Öltözete: ing álló ga
nyakkendő és ugyanilyen kivágo
szegett felöltő. A háttér szür
Ödön. 1912.

Fa, méretei 79.8:6
1912 május 29-én 1000 K-án (10
13-án.-- Elszámoltatott 1912 j

Sz.n
Át.1
1057

Dengelyi József

ötvös

† 1819 Kassa

Kapmagyarországi ötvösök 34 l.

Azonos Dendely József-fel

Lásd ott.

vazott utcát és Több házat ábrá-
ról lévőnek erszén jégcsapok lógnak
mentén a ha~~[illegible]~~vat gatmadába
sony rácsajtó köti le figyelmünk-
H. RETTIG e.

5.6 cm.-- Lelt.sz.4522.-- Értéke
hagyománya 1912 márczius 9-én
Muzeum örökletéte /1381-913/.--
~~n /2046-913/~~.-- Bejelentetett
/.

115

megvan

Dengler Leopold

győri rézmíves

1727-ben fenti kap meg-
bízást, hogy a győri
szent Ignác templom
tornyainak átalakított
sisakját rézzel borítsa
be.

Jenei Ferenc dr.

A győri szent Ignác
templom. Győr,
1939. 10:1.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Denghy Domonkos kőfaragó

Győri Szemle 1941. 185.

A győri ipar történetéről

M.D.K.

dr. Denghy Jánosné

A Szinházi Élet jelmezpályázatára tervezett jelmezrajzát közli a lap "Havanna-szivar" cimmel.

Szinházi Élet. Bp 1927. márc. 3-10.
XVII. évf. 10. sz. 86. lap.

Ø Dengler Antal
Opesti mükertiss

l.

Kel 1885

II. k. 1. f. 104 l.
105. l.
107. l.
108 l.
(Ketzer)

megírva

Dengler Sajós
építész, építőmester
könyve

Dengler Sajós: A
magyar falu népies
lakóhára szakszerű
megvilágításban.
Bp. 1924.

MOB könyvtár

Orkuta, tpl

₮ 3

MDK

Dengler Lajos

Építőipar Építőművészet, 1925. 49.évf.

M.D.V.

DENGES Pál farekas

1685 évi összeírásban szerepel,
ungvárt

Szodinka Antal: Adalékok az ung-
vári vár és tartománya és ungvár
város történetéhez ungvár 1917. 24 l.

~~VOLTOLIN chatol~~

megírva

Dengly Domokos

kőfaragó

a XVI. sz. elején

Győrben – a kapitalani fürdőházon dolgozott

Bedy Vince:

Adalékok a győri ipar történetéhez.

Győri Szemle

1941. 185. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848... II. 79

Név: Dengler Martin

Foglalkozás: rézműves (Kupferschmied)

Szárm. hely: _____

Hitfelekezet: _____ Csal. állapot: _____

A polgárjog megszerzésének időpontja: 1727. II. 3.

A polgárjogért fizetett összeg forintban: _____

Magyar

Pengler, Mechel

XVII. 4.

Kolozsvári asztalosok

1. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Rothermere-utca 12. III. 2.

M.D.K.

Dengyel

Plakátrajza "GRO kölniviz elkő előkelővé varázsol" cimmel.

Szinházi Magazin, Bp. 1941. okt. 1-7. IV. évf. 41. sz. 44. lap

Dengyel Ádám, MDK
építész

Az inotai erőmű tervezőjének (Mátrai Gyulának) egyik munkatársa.

8 repr.

MagyÉp 1945-55.

Terrorista bandát leplezett le a párisi rendőrség

Vichy, november 19. *(NST)* A párisi rendőrség közli, hogy a német véderő tagjai ellen elkövetett merényletek tetteseinek nyomozása során egész sor gyanús személyt letartóztatott és eközben *egy nagy terrorista csoportot leplezett le.* A csoport letartóztatott tagjai valamennyien beismerték, hogy *vasúti merényletekben, párisi gyárakban végrehajtott szabotázsakciókban és a termés ellen elkövetett gyujtogatásokban vettek részt.* A gyujtogatásokkal a mezőgazdáknak sokmillió frankra rúgó kárt okoztak és a lakosságot fontos élelmiszerkészletektől fosztották meg.

A banda egyik veszedelmes tagja jelenleg még szökésben van. A körözött egyén Gilbert André *Brustlein*, aki 1919 március 20-án Párisban született. A rendőrség a körözőlevél nyilvánosságrahozatalával egyidejüleg felhívja a lakosságot, hogy szolgáltasson be minden adatot, amely elfogatására vezethet. A szökevény fejére pénzjutalmat tűztek ki és egyben megígérték, hogy a nyomravezetőnek hozzátartozóját, rokonát vagy barátját szabadonbocsátják a hadifogságból, kívánságára.

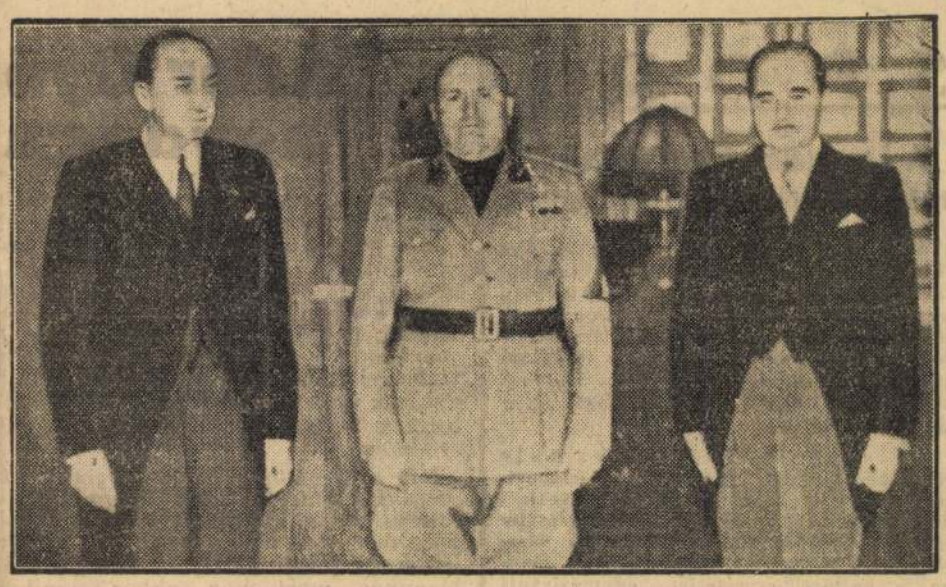

REMÉNYI-SCHNELLER LAJOS PÉNZÜGYMINISZTER A DUCENÁL, A CHIGI-PALOTÁBAN, MELLETTÜK MÁRIÁSSY ZOLTÁN RÓMAI KVIRINÁLI MAGYAR KÖVET ÁLL

Express hirdetések

Ebbe a rovatba délelőtt 9 óráig fogadunk el hirdetést.
A legkisebb hirdetés ára 4 pengő. — Állást keresők és oktatók részére 2 pengő.

Perzsa és más Keleti szőnyeget veszek legmagasabb áron. Telefon: 423—707.

Használt ruhákért csodálatos árakat fizet Fischbein, Dob-utca 25. Tel. 423-582

Bérautót rendelhet! Túrákra is! Informm. telefon 143-275

Használt férfi és női ruhákért, EGYENRUHÁKÉRT, cipőkért legtöbbet fizetek. Freund, Dobozi-utca 27. Telefon: 142-673. Hívásra jövök. Szövetcsere.

Budán az Erzsébet-hídnál 4 szobás, hallos, páratlan szép, nagyméretű, 20 évig adómentes **öröklakás eladó!** Bővebbet: 164-085.

Használt férfi, női ruhákért egyenruháért szenzációs árat fizetek Garstl. István-út 28. Telefon 426-547

Opel Kapitän E-betűs, 6 darab elsőrendű gumival, rádióval, fűtéssel eladó. Aulich-utca 2.

MAGAS ÁRAT fizet használt férfi női ruhákért, fehérneműért Koós, Nagyatád szabó-utca 21. Tel.: 220-674.

Bútor, szőnyeg, függöny, kassza és feloszlatott háztartásért sokat fizet: Klein, Köris-u 3. sz. Telefon: 138-152.

Használt férfi női ruhákért, egyenruháért, cipőért, fehérneműért nagy árat fizet: FINIASZ, Lujza-utca 7. Telefon: 421-488.

E betű visszavonása miatt, ragyogó karban lévő, keveset futott, négyajtós, **170 es Mercedes** eladó. Érdeklődés »E nélküli Mercedes« jeligére Tenzer hirdetőjébe, Szervita-tér 8.

HASZNÁLT férfi-, női, egyenruhákért, zálogban lévő minden tárgyért magas árat fizet Nutovits, Népszínház-utca 26. Telefon 141-467

BÉRHÁZ adómentes: Zuglói 45.000—110 ezerig. Thököly-útnál 2 em., hallos lakásos 225.000. Berlini-térnél 3 em., szövetkezeti 289.000. Budai: palotaszerű 2 emeletes, 189.000, 3 emeletes 330.000 P. Iroda 186—647.

Kerestetik 50 db kb 1 méteres bordás cső. Ajánlatok telefon: 183-994.

Könyvelésben jártas, perfekt gépírni tudó és önálló **levelező tisztviselő** állást keres. Lángi, Gizella-út 47. szám III. emelet 36. ajtó.

Tésztaárugyár bérmunkát elvállal Közvetítőt díjazunk. — Telefon: 139-334. Budapest, IX. kerület, Thaly Kálmán-utca 18. szám.

Használt férfiruhákért egyenruhákért óriási árat fizetek. Spiegel, Teréz-krt 2. I. 9. T. 224-842

Aranyat, briliánst ÉKSZERT VESZEK. TAUB, THÖKÖLY-ÚT 18

VISELT RUHÁIT legmagasabb áron megveszem Wertheimer Teréz-körút 29 T. 426-727

FIGYELEM! Használt ruhákért, egyenruhákért legmagasabb árat fizet Schulcz, Népszínház-utca 21. Telefon 142-367

VENDÉGLŐI BERENDEZÉSEK székek, asztalok minden mennyiségben Rosenfeld, Népszínház-u. 31

Nagykörútnál **prima ház** elsőrangú karban, jó hozammal, **225.000-ért eladó.** Gurszky ingatlaniroda. T: 129-609

VALÓDI ROMÁNER SZÖRMEBÉLÉSŰ BEKECS asztrachángallérral, nagy termetre, kifogástalan állapotban, magánkézből csakis magánfél részére eladó. Megtekinthető egész nap: Podmaniczky-u. 15. házmesternél

K. Pál azonnal jelentkezzen dr. Josefovits ügyvédnél.

Fodrászt vagy **fodrásznőt** elsőrendű belvárosi munkában jártasat azonnalra keresek. Funk Sándorné, V., Pozsonyi-út 33. sz.

VARBAN, Bécsikapunál, adómentes, gyönyörű **bérpalota** 3×2, 1×5 szoba, hallos, pazar lakással, 220.000-ért, csak pár napig. Komoly eladás. Felével megvehető. Jóbáné-Zimányi M. Telefon: 120—929.

Keresek a Nyugati p. u. környékén dec. 1-re két fiatalember részére **hútorozott kis szobát** Szives értesítéseket ármegjelöléssel: »Biztos fizetők 732« jeligére a főkiadóhivatalba kérek.

Telefonálion a leggyorsabb taxigépirónőnek! Új telefon 226-136

Szép perzsa seal, macska **BUNDÁT** olcsón vehet Szemere szűcsnél, Erzsébet-körút 36. **második emeleten**

BRILIÁNST aranyat, ezüstöt, magas áron veszek. Zálogból díjmentesen kiváltok, NAGY IMRE, Baross-u. 69.

IRHA LENGYEL női, férfi, gyermek és NŐI NUTREX **BUNDÁK** nagy választékban. »Eszkimo kft.«-nél, Váci-út 1. Müller divatház helyiségében. Telefon 119-379

VESZEK nagyon magas áron PERZSASZŐNYEGET Faragó Dezső, IV., Váci-utca 21. Tel. 189-148.

Elveszett briliáns fülbevaló, közepén gyönggyel, Horthy Miklós-úttól Bazilikáig, hétfőn este. Megtaláló nagy jutalomban részesül. Cím a kiadóban. 11567

Gépírást, sokszorosítást szakszerűen végzek. Munkáért elküldök. Telefon: 423—153. Szövetség-utca 8.

Cca 100 □-m² HELYISÉGET kerámia céljára keresek, főleg a város belterületén. Egetőt átveszek. »Azonnal 11569« jeligére a kiadóhivatalba.

75 k. hold birtok jó földdel, Dunántúlon, Budapesthez 35 km-nyire, eladó. Telefon: 351-951, délelőtt 8—10, vagy délután 2—4-ig.

Vennék pianinót v. zongorát készpénzért. Erzsébet-körút 2. Tőzsde. T: 115-934. Vidékről is.

VILLA beköltözhető újak: Budánál 3 szobás 33.000. Budán: 4 szobás 40.000. 5 szobás rózsadombi 90.000 P. Bérvilla budai 45.000—460.000-ig. Telefon: 186—647.

ANTIK BÚTOR barokk és biedermeier szekrények és fiókosszekrények ELADÓK. Váci-utca 19. II. em. 8.

Átadnám magánóvodámat (helyiséggel is) berendezést eladnám. Pesten legjobb nevű, kitűnően bevezetett, nagylétszámú. Tel.: 227-412 vagy »Nagy jövedelmű« jeligére Vadász hirdetőbe, Andrássy-út 9.

Teherautó Chevrolet, egytonnás, karosszériával eladó. Érdeklődés délelőtt: IX., Gát-u. 25. Telefon: 130—576.

Nagyothallók! Teljesen süketek! Emiatt ma már nem kell emberkerülőnek lenni, nem kell a társaságtól visszavonulni. Készülék nélkül, igen kis költséggel visszavezetem az életbe. Simonyi Sándorné, Veres Pálné-utca 19. szám III. emelet.

Tíz árdrágító nagyvágó és mészáros ellen eljárás indult

A közellátási minisztérium gazdasági rendőrsége, amelynek detektívjei legutóbb a borjúhús forgalma körül tapasztaltak súlyos visszaéléseket a nagyvágóhidon, *újabb razziára indultak a nagyvágóhidra.* A minisztérium ugyanis értesült, hogy miután a borjúhús eladása terén *megszületett az egyenlő elosztás és a tisztességes árkalkuláció* azzal, hogy néhány hentest az uzsorabíróság nemrégiben a gazdasági rendőrség leleplező munkája folytán súlyosan megbüntetett, *most a marhahús frontján alakult hasonló helyzet.*

A detektívek megállapították, hogy *Pfaff* Antal nagyvágó, aki mindezideig úgy viselkedett mint aki a legkorrektebb módon, szinte maga is ellenőrzi, hogy vágótársai az előírt árakon árusítsák a viszonteladó kismészárosoknak és henteseknek a marhahúst — *így akarja elterelni saját manipulációiról a figyelmet.*

A detektívek a razzia során tettenérték Pfaff Antalt, amikor két mészárossal tárgyalt és a pult egyik oldalán átadta az eladott marhahúsért járó rendes számlát, *ugyanakkor a másik mészáros már felárat nyujtott át Pfaffnak.* Húsz élőmarhát, 3000 kilogram marhahúst és 6000 pengő olyan összeget, amelyről a detektívek a könyvek átvizsgálása során megállapították, hogy *jogtalan módon szedett rápénzből gyült össze Pfaff kasszájában,* lefoglalták.

A lefoglalt húst és az élő marhákat a Hangyának és a Községi Élelmiszerüzemnek adják át kimérésre. Pfaffot pedig az ügyészségre kísérték. A vizsgálat során kiderült, hogy Pfaff fondorlatos módon kétféle könyvelést vezetett. Az üzleti könyv, amelyet esetleges razziára felkészülve bemutatásra készített, állandóan a kassza mellett volt, a másikat pedig elrejtette. Most ezeket a könyveket is lefoglalták.

Ugyanakkor még kilenc mészáros ellen indult eljárás, akik maguk is belementek az árdrágításba.

A detektívekre támadt a kereskedő, akinek elrejtett burgonyáját kiárusította a hatóság

Beszámolt a *Pest* arról, hogy *Pestkörnyéken* egyes helyeken eltűntek a keresett élelmicikkek és hogy *Pestszentlőrinc, Kispest és Pestszenterzsébet* polgármesterei rendkívül szigorú intézkedéseket hoztak az árurejtegetők és árdrágítók ellen. *Azokat az őstermelőket, akik drágítanak, örökre kitiltják a piacokról.* Sok panasz érkezett a *pestszenterzsébeti* közellátási hivatalba arról, hogy nem lehet burgonyát és hagymát kapni. *Tegnap detektívek mentek ki több pestszenterzsébeti fűszereshez és házkutatást tartottak. Felker* Ödön zsidó fűszeresnél is találtak burgonyát és hagymát, bár a kereskedő azt állította, hogy nincs burgonyája és hagymája. Azonnal kiárusították a cikkeket. A kereskedő a detektívekre támadt, mire őrizetbe vették. Pestszenterzsébet helyettes polgármestere most külön repülőbizottságot szervez felkutatni azokat az üzleteket, amelyekben elrejtenek bizonyos árukat.

Roosevelt beteg

Washington, november 19. *Roosevelt* elnök homloküreghurutban könnyebben megbetegedett, ezért csütörtökre tervezett egynapos utazását lemondta. *(Bud. Tud.)*

Magzatelhajtással, emberöléssel és hamis tanuzásra való rábirással vádolnak egy orvost

Wilheim Sándor 51 éves pestszentlőrinci zsidó orvost néhány héttel ezelőtt letartóztatták. Most elkészítették ügyében a vádiratot. *Magzatelhajtás büntettével, gondatlanságból okozott emberöléssel és hamistanuzásra való rábirással vádolják.* A vád szerint *Komlósdy* Róbert csillaghegyi iparos feleségén tiltott műtétet végzett és *az asszony a műtét után meghalt.* Az orvos később rá akarta bírni Komlósdyt, hogy az üggyel kapcsolatban hamisan valljon az ő javára.

Az ügyet a közeli napokban tárgyalja a pestvidéki törvényszék.

Megmérgezte magát egy úriasszony

Az éjszaka a Hidegkúti-út 30. számú villába hívták a mentőket, ahol *Keresztély* Ferenc cégvezetőnek, az ismert zongoragyáros hozzátartozójának felesége megmérgezte magát. Mikor a mentők eszméletre térítették, elmondotta, hogy *sevenállal és lunállal mérgezte meg magát.* Saját felelősségére a lakásán hagyták.

PEST
POLITIKAI NAPILAP
Megjelenik minden hétköznap délben
Felelős szerkesztő: **BAKOS ÁKOS**
Felelős kiadó: **VITÉZ HORVÁTH JÁNOS**
SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VII., RÁKÓCZI-ÚT 54
TELEFON: *222-630 *222-220, 222-685 222-636
Előfizetési ár 1 hóra 2.60, 3 hóra 7.30 pengő
Kéziratot nem őrzünk meg és nem adunk vissza

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása. Felelős: Kárpáti Antal igazgató.

SPORT

A Társadalmi Sport Vezetője fogadta a győztes zürichi csapatot

Válogatott labdarúgó csapatunknak Münchenben sikerült elérniök egy korábbi csatlakozást és ezért már kedden délután hazaérkeztek. A keleti pályaudvaron a legfelsőbb sporthatóság részéről a Társadalmi Sport és Testnevelés vezetője, az Országos Sportközpont vezetője és helyettes vezetője és az MLSz itthon levő vezetői fogadták a csapatot.

A Társadalmi Sport vezetője beszédében kiemelte, hogy nemzeti és sportszempontból egyaránt jelentősnek tekinti az eredményt, elismerését és köszönetét fejezte ki a csapat tagjainak és azok vezetőinek, végül hangsúlyozta, hogy a jövőben is bajtársi szeretettel, egymásiránti megértéssel, hittel és akarással kell küzdeni a magyar színek érdekében. A csapat nevében az MLSz elnöke válaszolt, aki megköszönte a meleg fogadtatást s kijelentette, hogy a magyar válogatott csapat csak kötelességét teljesítette, ezt azonban maradéktalanul végezte. A válogatott csapat tagjai átérezték, hogy a magyar címeres ing felöltésével milyen kötelesség vár rájuk s ezt elszánt akarással, tudással és lelkesedéssel teljesítették.

Az üllőiuti pálya kétnapos NB-műsora

Régen volt, hogy *ugyanabban a bajnoki fordulóban két mérkőzést játszottak le ugyanazon a pályán.* Ezen a héten — bár nem egy napon — az *üllőiúti pálya* mégis kettős műsort ad. *Szombaton* a *Nagyváradi AC* lesz a vendég és házigazda egyszerre. *Vendég*, mert ő a pályaválasztó és Nagyvárad helyett rendezi Budapesten ezt a mérkőzést, *házigazda*, mert az Ujpestet mégis csak ő fogadja. Ezt a mérkőzést *a hétköznapra való tekintettel ¾3 órakor* fogják kezdeni, előmérkőzése egyelőre nincs.

Vasárnap a *Ferencváros—Salgótarjáni BTC* I. osztályú NB. mérkőzése viszont *már ½3 órakor* kezdődik és előtte az *FTC—III. ker. Árpád SE* III. osztályú NB mérkőzést bonyolítják le.

Az Ifjúság Országos Vezetője Szabadkán

Szabadka, november 19. *Az Ifjúság Országos vezetője néhány napot Szabadkán töltött. Itt megtekintette a Magyar Erő és Művelődés Házát és a Stadiont. Az Ifjúság Országos Vezetője az üdvözlésekre mondott válaszában kijelentette, hogy a magyar ifjúság nevelését a legmesszebbmenően elősegitik és a kitűnő emberanyagot olyan intézményes támogatásban és irányításban részesitik, hogy az letéteményese legyen a szebb, tisztultabb, erősebb magyar jövőnek. A Délvidék ifjúságának és sportnevelésének fejlődését előmozdító kívánságokat ismertetni fogja az illetékes tényezőkkel, hogy azok mielőbb teljesülhessenek.*

Csak a német tornászok jönnek a „Stedingre"

A Tornaszövetség a nemrég elhúnyt nagy német tornászvezérnek, Stedingnek emlékére vasárnap, november 23.-án a Magyar Művelődés Házában emlékversenyt rendez. Erre meghívta a német, olasz és finn tornászokat.

A finnek, majd pedig az olaszok is közölték, hogy különböző akadályok miatt nem jöhetnek. Igy a Steding-emlékversenyen csak a világbajnok német férfi- és hölgytornászok vesznek részt. A német tornászkülönítmény pénteken érkezik Budapestre Schneidernek, Steding utódának vezetésével.

A német tornászok a Steding-emlékverseny után hétfőn Baján és Pécsett, a hölgyek pedig Debrecenben vesznek részt bemutatón.

December 6—8-án kezdődik a jég versenyidénye

A BKE december 6—8.-án kezdi meg idei rendezéseinek sorozatát. *A három napra tervezett műkorcsolyázó bemutatókon* egyelőre biztos a német bajnoknak, Horst *Fabernek*, valamint a nálunk nagyon népszerű bécsi hölgymükorcsolyázónak, Martha *Musileknek* a részvétele, biztosan jön *Björnstaad Turid* norvég bajnoknő is s szó van a hivatásossá lett bécsi *Nierberger* részvételéről is. Ezenkívül sokirányban folynak még tárgyalások.

TENISZEZŐINK SVÉDORSZÁGBA MENNEK december elején, a csapat az Asbóth, Gábori, Szigeti, dr. Mayer, Katona keretből fog kikerülni.

Zádor Gyöngyi halálát agydaganat okozta

A törvényszéki orvostani intézetben tegnap délután félkettőkor boncolta fel *Orsós* Ferenc egyetemi tanár, az orvostani intézet vezetője *Zádor* Gyöngyinek, a Nemzeti Színház fiatalon és tragikus körülmények között elhúnyt művésznőjének holttestét. A rendőrség a boncolástól várt megoldást *Zádor* Gyöngyi halálának titkára. A kihallgatások ugyanis, amelyek két napon át folytak a rendőrségen, *nem hoztak eredményt.*

Már a nyomozás elején *szinte kizártnak látszott, hogy öngyilkosság történt volna.* Bizonyos jelek és külső körülmények arra mutattak, hogy mérgezés történhetett, de ez nem volt bizonyos, mert már akkor, amikor *Zádor* Gyöngyi hirtelen rosszul lett és a szanatóriumban gyomormosást végeztek az orvosok, *csak következtettek bizonyos tünetekből, hogy esetleg méreg jutott az ifjú színésznő szervezetébe.*

A boncolás végső eredményt hozott. Orsós professzor, a kitűnő anatómus kétséget kizáróan megállapította, hogy *agyvérzés okozta a hirtelen és tragikus körülmények között bekövetkezett halált. Zádor Gyöngyinek agydaganata volt, húsz év óta lappangó elváltozás az agyban.* Az agydagatoknak ahhoz a fajtájához tartozott, amelyről *a fiatal színésznő maga sem tudhatott*, legkevésbé környezete.

Idáig — mint a boncolás megállapította — szerencsés fekvése volt az agyban ennek az elváltozásnak és így történhetett, hogy *a színésznő élete utolsó napjáig semmiféle fájdalomról és rosszullétről nem panaszkodott*, de azon a tragikus péntek reggelen, amikor véletlen folytán teljesen egyedül maradt otthon, *az agydaganat agyvérzést okozott és már nem lehetett rajta segíteni.*

Pontosan megismétlődött a tudományos kutatások során gyakran észlelt jelenség: *a lappangó agydaganat hirtelen rohamot idézett elő és végzetes agyvérzést okozott.*

A boncolási jegyzőkönyvet néhány napon belül eljuttatják a rendőrséghez és ezzel lezárulnak a tragikus sorsú *Zádor* Gyöngyi halálának aktái.

Megrendítő az a végzetszerűség, amely az ifjú művésznő élete utolsó napjait jellemzi. Hétfőn este mutatták be az egyik körúti filmszínházban azt a magyar filmet, amelyben első és utolsó filmszerepét játssza. Az *Életre ítéltek* című film bemutatóján az elhúnyt színésznő iránti kegyeletből elhelyezték azt a művészi portrét, amelyet éppen a filmmel kapcsolatban nemrég festett a Képzőművészeti Főiskolán Dengyel Sándor tanár, *Kandó* professzor tanársegédje.

Miközben a portréhcz modelt ült, *Zádor* Gyöngyi megismerkedett az Akadémián Kovács Imre ösztöndíjas szobrászművésszel, a kitűnő új tehetséggel. Talán érezve különös végzetét, arra kérte Kovácsot, *készítse el halotti maszkját.* Maga Kovács is tréfának tekintette a kérést, végül is hajlott azonban a kérésre és hat héttel ezelőtt elkészült a vidám és jókedélyű művésznő halotti maszkja.

Azóta szobájában, a falon lógott a maszk és különféle kedves tréfálkodások folytak körülötte.

A jövőévi Budapesti Mezőgazdasági Kiállítás időpontja március 21—29

Az országos mezőgazdasági kiállítás és tenyészállatvásár rendezőbizottsága vitéz gróf Teleki Béla főispán elnökletével gyűlést tartott. Az elnök örömmel emlékezett meg arról, hogy az ez év tavaszán tartott mezőgazdasági kiállítás és 50. tenyészvásár *a Délvidék visszacsatolásával kapcsolatos rendkívüli viszonyok ellenére, minden eddigit meghaladó sikerrel zárult.* Bejelentette, hogy *a földmüvelésügyi miniszter* a kiállítást rendező *OMGE*-nek a mezőgazdaság és az állattenyésztés fejlesztése terén szerzett érdemei *elismeréséül a jubileum alkalmából emléktáblát adományoz és meleghangú leiratban fejezte ki köszönetét.* A földmüvelésügyi minisztérium áldozatkészségéből a telep továbbfejlesztése folyamatban van, szarvasmarhaistállók épülnek, hogy a megnagyobbodott ország állattenyésztése elhelyezési lehetőséghez juthasson a kiállításon *és a megnövekedett tenyészállatkereslet számára a jövőben még több állat álljon rendelkezésre.*

Ezután a bizottság dr. *Konkoly Thege* Sándor OMGE főtitkár előterjesztése alapján úgy határozott, hogy a jövőévi mezőgazdasági kiállítást és tenyészállatvásárt a jól bevált tavaszi időpontban, közvetlenül husvétot megelőzően, *március 21—29. napjain rendezi.* A kiállítás gerince ez alkalommal is a vásárral kapcsolatos *tenyészállatkiállítás* lesz, amelyre a gazdák igen nagy számú, értékes anyagot készítenek elő. A kiállítás többi csoportjait is igyekszik a rendezőség továbbfejleszteni és olyan szemléltető anyagot bemutatni, amely nemcsak *a szakemberek érdeklődésére számíthat*, hanem a nem mezőgazdasági foglalkozásúak részére is hasznos tanulságot nyujt.

A rendezőbizottság reméli, hogy az illetékes tényezők támogatásával sikerülni fog a háborús viszonyokkal kapcsolatban jelentkező nehézségeket megoldani. Különösen fontosnak tartja a rendezőbizottság, hogy az utazási és közlekedési lehetőségek a kiállítás hetében annak megtekintését biztosítsák és hogy a belső idegenforgalom fejlesztése érdekében is a mezőgazdasági kiállítás, valamint hasonló más intézmények időpontjában jelentkező nagy látogató tömegek megfelelő elszállásolása intézményesen megoldassék.

A jövőévi kiállítás nagyszabású előkészületeiről szóló tájékoztatást a rendezőbizottság érdeklődéssel fogadta, majd több fontos részletkérdésben hozott határozatot *és a jelentkezés határidejét a tenyészállatok csoportjában január 6-ban, a többi csoportban február 15-ben állapította meg.*

Zöldséget és sárgarépát kínál a termő vidék

A vásártelepen vidéki kínálatra nagymennyiségü zöldség és sárgarépa került forgalomba. Az elsőrendű petrezselyem 30—36, a másodrendű 24—28 pengőig olcsóbbodott mázsatételben.

A konyhakerti termékek piacán az árak nagyban így alakultak: nyári rózsaburgonya 14.10, Gülbaba 13.25, őszi rózsa 12.80, Ella 12, étkezési Woltmann 11, étkezési Krüger 10.10 pengő métermázsánként. Vöröshagyma 25.44, fokhagyma 57.70—74.60, fejeskáposzta 10.14, kelkáposzta 16.28, vöröskáposzta 15—30, kalarábé 18—30, melegágyi saláta 16—60, tisztított karfiol 80—100, levélzettel mérve 35—60, főzeléktök 30—60, sütőtök 14.30, közönséges sóska 100—140, tisztított paraj 80—120, levesbevaló sárgarépa 18—25, főzeléknek való félhosszú cukorsárgarépa 15—22, petrezselyem 24—36, kevertzöldség 20—32, zeller 40—60, csiperkegomba 360—480 fillér.

A gyümölcspiacon a nemesalma 160—300, közönséges 90—150, körte 150—250, szőlő 80—200, hazai gesztenye 120—200, héjasdió 194.50—206.50, dióbél 655—726, naszpolya 80—140 fillér.

A baromfipiacon az árak nagyban így alakultak: *Előpiac:* tyúk 260—270, csirke rántani és sütnivaló 290—340, hízott ruca 320—360, hízott lúd 350—370, pulyka 220—240 fillér. *Vágottpiac:* tyúk 220—320, csirke 300—440, hízott ruca 300—390, hízott lúd 320—380, pulyka 200—270 fillér kg-ként.

A tojáspiacon a ládaáru és a hűtőházi tojás 296—304, a meszestojás 278—285 fillér kg-ként nagyban.

— **Házasság.** *Schubert* Gina Ágota és dr. *Sándor* László e hó 18.-án házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **A mi szűcsünk a váciutcai Palugyai.**

— **Gyászrovat.** *Schmid* István nyug. MÁV. I. o. ü. s.-tiszt november 17.-én 73 éves korában elhúnyt. Temetése szerdán, 19.-én délután 3 órakor lesz a Kerepesi temetőben. Az elhúnytban *Schmid* Géza, a *Pest* és *Magyarország* főtisztviselője édesapját gyászolja.

MIT FŐZZEK?

Csütörtökön

Ebéd: *Juhhúsos egytál, tejfelespogácsa.*

Vacsora. *Tarhonyapörkölt, savanyuság.*

Tanács. A birkahúst este ecetesruhába kell becsavarni, vagy reggel le kell forrázni ecetesvízzel, akkor elveszti jellegzetes szagát.

Recept: *Juhhúsos egytál.* A juhhúst kockára vágjuk és besózzuk. Csíkra vágott kelkáposztát, sárgarépát, petrezselyemgyökeret a hússal együtt, sok vízzel felteszünk főni. Ha a hús nem zsíros, egy kis zsírt is teszünk bele. Kis paradicsommal, köménymaggal, reszelt hagymával, aki szereti pici fokhagymával izesítjük. Amikor már félig puha, kockára vágott burgonyát teszünk bele, de vigyázunk, hogy ne legyen kásás.

Tejfelespogácsa. 8 dg zsírt, 20 dg lisztet, 4 dg cukrot, ½ dg élesztőt, 1 tojás sárgáját egy kevés sóval és annyi tejfellel gyúrunk össze, hogy a tészta ne legyen se kemény, se túl lágy. A tésztát kétszer kinyujtjuk, újra összehajtogatjuk és pihentetjük. Kinyujtjuk ujjnyi vastagra, pogácsát szurunk ki, a tepsiben kelni hagyjuk és forró sütőben sütjük.

Tarhonyapörkölt. Egy fakanálnyi olvasztott zsírban megfonnyasztunk 1 fej hagymát és megszórjuk 1 pupos kávéskanálnyi édes pirospaprikával. A tarhonyát benne megforgatjuk, kissé megpirítjuk és felereszjük vízzel. Sózzuk és teszünk a végén paradicsomot is bele.

Szabadkáig hosszabbítják meg a kecskeméti tanyai vasutat

Szabadka, november 19. *(A Pest szabadkai tud. jel.)* A kecskeméti Duna-Tisza közi mezőgazdasági kamara, amelynek hatásköre a felszabadult délvidéki területekre is kiterjed, most tartotta meg *a felszabadult Bácska első gazdagyűlését.* A gyűlésen *Máriássy* Mihály képviselő, a kamara elnöke elnökölt s aki után gesztelyi *Nagy* László országgyűlési képviselő, a kamara igazgatója, *Kemenes* Ernő és *Szabó* Lajos a délvidéki mezőgazdasági teendőket összegezték. Megvitatták a szabadkai tanyai kisvasút problémáját is. *A kecskeméti tanyai vasutat, amelynek vonala Mélykutig ki van épitve, Szabadkáig kibővítik.* Az erre vonatkozó javaslatot kidolgozzák.

A bolseviki rémuralom Lettországban

Bern, november 19. *(Német Távirati Iroda.)* A »Der Bund« című lapban egy lett ember elmondja, *mennyit szenvedett Lettország a bolseviki uralom alatt.* A Szovjetunióhoz való csatolás után — mondotta — a lakosságot *proletár-sorba süllyesztették.* Sokezernyi jómódú lettet koldusbotra juttattak, *25.950 embert száműztek vagy meggyilkoltak.* Ezek között főleg parasztok, munkások, rendőrök, katonák voltak, de közöttük volt mintegy *öt százaléka az egész lett intelligenciának;* így 200 tanító, húsz egyetemi vagy művészeti főiskolai tanár, mérnökök, orvosok, politikusok, valamint a legutóbbi polgári kormány csaknem valamennyi tagja és azok hozzátartozói, köztük mintegy *10.000 asszony és gyermek.* A lett vasuti állomások megőrizték azoknak a kísérő iratoknak másolatát, amelyek bizonyítják, hogy 1941 júliusában *letartóztoattakkal zsúfolt 477 vasúti kocsit küldtek Szibériába, 239 kocsit Ukrajnába, 101 kocsit Nagy-Oroszországba és négy kocsit Kazakisztánba.* A lett nép borzalommal emlékezik vissza a lettországi szovjeturalomra, amely 1940 július 21.-étől 1941 július 5.-éig tartott. *(MTI)*

— **Dunafüred—Százhalombatta állomás megszüntetése.** A M. Kir. Folyam- és Tengerhajózási R. T. közli, hogy a Budapest és Apatin között közlekedő személyhajó Dunafüred—Százhalombatta állomást november hó 24.-étől kezdve nem érinti.

Dengyel Tibor, festő.

sz.

1935-től a bpesti képző-
művészeti főiskolán Kandó
László-nál tanult. s 1940.
-rajztanári oklevelet szerek-
Tanári ér tehetséget kolos-
vár egyetemi emlékéről
ítla. 1936. a bpesti állat-
kert plakát pályázatan ter-
vet megvették A clevelan-
di Közbiztonsági Tanács
1939 évi nemzetk. ifjusá-
gi plakát pályázatan di-
jat nyert. 1947. törökor-
szági ösztöndíjat kapott
1948. Tösztöndíjat a brüsze-
li kir akadémián fely-
tatta tanulmányait

Z. 1943. a Szinyei Tarsaság
Tavaszi kalonjaban Káldi Jenő
díjat nyerte.

T a kultusz
minisztérium

Virágör c. olajfestmé-
nyét a képmúr lin-
zann

Borsafüredi táj c.
olaj~~t~~ – és Fák a falu
végén, valamint Nóg-
rádmegyei táj c.
vízfestmenyét a
Fővárosi Képtár
szerezte meg.

MN 1948 jan. 23

Időjárásjelentés

Hazánkban szerdán éles hőmérsékleti ellentét alakult ki a nyugati és keleti országrészek között. A Dunántúl nyugati felén teljesen télies volt az időjárás. A hőmérséklet alig emelkedett a fagypont fölé és kiadós havazás volt. Az ország keleti felében még 10—12 fokra emelkedett a hőmérséklet. Itt a csapadék eső alakjában hullott és nagyobb mennyiséget a fővárost a Mátrát és a Bükk környékéről jelentettek. Csütörtök reggelre a hűtakaróval borított nyugati részeken minusz 10—12 fokig, az ország többi részén 0 fokig süllyedt a hőmérséklet. Budapesten csütörtökön délben a hőmérséklet 3 fok C, a tengerszintre átszámított légnyomás 754 mm, gyengén süllyedő irányzatú. Várható időjárás péntek estig: Borult, ködös idő, többfelé csapadék (elsősorban havazás). A nappali hőmérséklet fagypont körül.

Kinevezések. Dr *Pickler* Kornélt, a Népbíróságok Országos Tanácsa bíráját, dr *Birkás* Géza és dr *Mikó* Tibor miniszterelnökségi miniszteri osztálytanácsosokat miniszteri tanácsossá és dr *Hepp* Ferenc testnevelési főiskolai rendes tanárt a Magyar Testnevelési Főiskola igazgatójává nevezte ki a köztársaság elnöke.

A rádió műsora

BUDAPEST I.

6.30: Falurádió. **6.45:** Torna. **7:** H. **7.20:** Áttelepítési közl. **7.25:** Reggeli zene. **8:** É. **8.15:** Művészlemezek. **10:** H. **12:** H. **12.15:** Szórakoztató zene. **12.45:** É. **13:** Szalonzene. **13.45:** Rossini: Tell Vilmos. **14:** H. **14.10:** É. **14.30:** A svéd zene. **15:** Rádióiskola. **15.55:** Műsorismk. **16:** Zenés képeskönyv. **16.20:** Jászművek. **16.40:** Egyszólamú énekkarok. **17:** H. **17.10:** Szakszerv. Irodalmi. **17.20:** Szakszervezeti h. **17.25:** Magyar Hadifogoly Híradó. **17.30:** Vöröskereszt. **17.45:** Sport. **18:** A Székesfehérvári Kamarakórus. **18.20:** Baross Híradó. **19:** A szabadság verse. **19.15:** Könnyű zene orgonán. **19.45:** Faluhíradó. **20:** H. **20.20:** A Rádiózenekar. **21.20:** Dalok. **21.50:** H oroszul. **22:** H. **22.25:** Zenés részletek a Könnyű muzsa c. készülő magyar filmből. **23.05:** Külügyi negyedóra. **23:** É. **23.50:** Beethoven: Hegedűverseny. **24:** H. **0.10:** H franciául. **0.20:** H angolul. **0.30:** H eszperantó nyelven.

BUDAPEST II.

17: A ház együttes. **18:** H. **18.45:** Hanglemezsor az ifjú Strindbergről. **18.50:** Szórakoztató muzsika. **19.15:** É. **19.50:** Purcell: Dido és Aeneas. Teljes opera. **20.50:** A Rádió Szabadegyeteme. **21:** H. **21.15:** Magyar nóták. **22.15:** Kamarazene.

Bálli Rubás felvételek: Kálmán fotó. Telefon: 226—687. —

Mozik műsora

ATRIUM (457-121): A nagy derby (4, ¼7, ½9, szomb., vas., ünn. 2 is) **CITY** (123-129): Forgószél (amerikai) (½4, ½6, ⅛8, szomb., v. ü. ½3 is) **CALVIN-TÉRI HIRADÓ** (185-125): Délnyugat-Ausztrália, Amer. riport A lánckészítés, Vidám állatkert, Mafirt, francia és orosz híradók (9—10) **CORSO** (182-818): Nagy derby (amer.) (Előadások: 4, 6, 8, sz., v., ü. 3 is) **CORVIN** (339-330): Nagy derby (am.) (Előadások mindennap: ½4, ½6, ⅛8) **DÉCSI** (121-348): Nagy derby (amer.) (Előadások: 3, 7, 9, sz., v., ü. 3 is) **FORUM** (189-707): Szenvedély rabjai (¼4, 6, ½9, szombat, vas., ünn. ½2) **KAMARA** (429-901): Forgószél, Híradó (amer.) (4, 6, 8, szomb. v. ünn. 2 is) **KÖRÚTI HIRADÓ** (229-469): Művészi orosz porcelán, Vidám állatkert, A lánckészítés, Mafirt, francia, orosz híradók (Reggeli 9 órától este 11-ig) **LLOYD:** Forgószél (amerikai) Híradó (5, 7, 9, szomb., vas., ünn. 3-kor is) **OMNIA** (139-693): A szent és az ucsalány (4, ¼7, ½9, sz., v. 2 is) **ROYAL APOLLO** (222-656): Az óra körbe jár (4, ¼7, 9, sz., v. ü. 2 is) **SCALA** (120-130): A szent és az ucsalány (4, ¼7, ½9, sz., v., ü. 2 is) **URÁNIA** (138-883): Egyetemi évelm (Előadások mindennap: 4, 6, 8-kor) **VÁROSI** (137-540): Román Művész Csoport előad. péntek és vasárnap (7) szombaton nincs előadás.

MÁSODHETES MOZIK:

ADY: Tarzan oladala (amerikai) (4, 6, 8, szomb., vas., ünn. 2-kor is) **BELVÁROSI:** Szürke fény (dán) (½4, ½6, ½8, v., ü. ¼7, ½9) **Belt.:** Popey és társai (½4—½8 óráig kint vas., ünn. ½4, ½6, ½8 órakor) **BETHLEN:** Titokzatos lelző (amer.) (4, 6, 8, vas., ünn. 2) **BODOGRÁF:** Mennyország kulcsa (½4, 6, ½9, v ½3) **E. VIGADÓ:** Bernadette (½4 6 ½9 v. 11) **CAPITOL:** Vörös lámpás (angol) (½3, ¾4, 6, ½9, vas., ünn. 11 is) **ELIT:** Dover fehér sziklái (amerikai) (4, 6, 8, sz., v. ü. 2) **HOMEROS:** Mennyország kulcsa (3, ½6, 8, v. ½1) **HUNNIA:** Iglói diákok, Angol tréz-őrökösnő etkürője (½3, ½5, ¾7, ½9, v. 6. ½12, 2, 4, 6, 8) **IPOLY.** Láthatatlan hadsereg (½4, ¾7 9 v. ½3) **JÓZSEF ATTILA:** Yankee Doodle (4, 6, 8, vas., ünn. 2) **KRISZTINA:** Örök visszatérés (½4, ½5, ⅛8, v. 6. ½8) **KOSSUTH:** A bosszú lovagja (am.) (4, ¼7, ½9, szomb., vas., ünn. 2 is) **MARX:** Talpig uriné (amer.) Híradó (4, ¼7, ½9, vasár., ünnapnap 2 is) **OLYMPIA:** Vidám kisérlet (angol) (½2, ¾4, ½6, ⅛8, vasár., ünn. ½12) **OTTHON:** Csak Neked dalolok (am.) (½4, ½6, ⅛8, vasár., ünnapnap ½3) **PALACE:** Korzikai testvérek (amer.) (11, 1, 3, 5, 7, 9) **PÁTRIA:** Dover fehér sziklái (am.) (½3, ½5, ¾7, ½9) **PETŐFI:** Afrikai vőlegény (magyar) (¾4, ½8, ½3, vas., ünn. ½2-kor is) **PHÖNIX:** Inasidők, de elvülök, Repülő fejsze titka (am.) (11, 1, 3, 5, 7, 9) **ROXY:** Vidám kisértet (11 1 3 5 7 9) **SAVOY:** Dover fehér sziklái (amer.) (4, ¼7, ½9, vasár., ünnap. 2-kor is) **STÚDIÓ:** Botrány a tulvilágon (am.) (½2, ¾4, ½6, 8, vas., ünn. ½12 is) **SZABADSÁG:** Megtalált évek (amer.) (4, ¼7, ½9, szomb., vas., ünn 2 is) **TÁTRA:** Erzsébet királynő (magyar) (3, 5, 7, 9, v. 1) **VINDOBONA:** Dover fehér sziklái (½5, ¼7, ½9, v. 3, ½3) **TURÁN:** Elveszett utasok (am.) és Stan és Pan rendet csinál (3, 5, 7, 9, v. ü. 11, 1) **VESTA:** Lángol a préri, Farsvadak szigete (10, 12, 2, 4, 6, 8) —

Színházi műsor

Operaház: Don Carlos D. 11. (6) **Nemzeti:** Itthon (E. bérlet 4.) (½8) **Kem. Kamara:** Dandin György és A kényeskedők (7) **Vig:** Vidám esték (½8) **Vígopera:** Traviata (Kezdés ½8-kor) **Pesti Színház:** Anna Christie (½8) **Madách-színház:** Zenguri (½8 órakor) **Belvárosi Színház:** Volpone (½8) **Magyar Színház:** Lili (½8 órakor) **Művész Színház:** Hedda Gabler (½8) **Pódium:** 1947 Szőkéről (½8) **Fővárosi Operett:** Bál a Savoyban (7) **Medgyaszay:** Doktor úr (½6) **Kam. Variété:** 3 Éden Terv (½8) **Ely Színház:** Két otthon (7) **Sportcsarnok:** Atomember (7)

A karácsonyi textil-utalvány céljaira kibocsátott fogyasztói jegyeket január 31-ig kell a kereskedőnél, illetve szövetkezetnél leadni. A gyárak az átvett gyűjtőjegyeket február 7-éig váltják be. A fennmaradt jegyeket az Anyag- és Árhivatal eddigi előírása szerint február 9-én és 10-én veszik át az érdekképviseletek.

Czapik Gyula egri érsek nyilatkozata

Egerből jelenti a *Magyar Nap*: A *Magyar Nap* január 23. számában cikk jelent meg, amely a püspöki kar néhány tagjának legutóbbi tanácskozásával foglalkozott. Erre vonatkozóan dr *Czapik* Gyula egri érsek annak közlését kérte a *Magyar Kurir*-tól, hogy nevezett cikk állításai nem felelnek meg a tényeknek. A jelentős számú tárgyalási pont közül egyiknél sem volt többség és kisebbség, senki nem állt mással szemben és minden egyetértésben, egyhangú határozattal intézteteti el.

A józsefvárosi nyilasrémet kivégzik. *Szamolovszky* Vilmos hegyelni kérvényét a köztársasági elnök elutasította. Szamolovszkyt halálra ítélte a törvényszék, mert a józsefvárosi pártszolgálatosok kivégző különítményének volt a parancsnoka.

Dergyel Tibor festőművésznek — akinek a kultuszminiszter belga ösztöndíjat adományozott — Brüsszelben a Royal Akadémián folytatja tanulmányait.

Magyar Nemzet
Főszerkesztő: Hegedüs Gyula
Főmunkatárs: Parragi György
Szerkesztőség és kiadóhivatal: V., Bajcsy-Zsilinszky-út 54. Telefon: 425-900
Előfizetési díj: 1 hóra 10 forint, negyedévre 30 forint. Postatak. csekkszám: 58.042
Szerkesztésért és kiadásért felelős: Hegedüs Gyula
Hungária Lapnyomda Rt., V., Bajcsy-Zsilinszky-út 54. Felelős: dr Erdély László
A szöveg közötti hirdetések — jellel vannak ellátva

Kis- és apróhirdetések

DÍJSZABÁS

Apróhirdetések szavankint köznap 0.60, vasárnap 1.20. (Állást keresők a felét fizetik.) Keretes apróhirdetés köznap 1.—, vasárnap 2.—, Az első és minden vastagon szedett szó két szónak számít. Kishirdetés mm-soronkint köznap 1.20, vasárnap 2.40 Ft.

BERENDEZÉS

Eladó gobelin üriszobagarnitura, asztal nélkül. Ferenc-körút 26. II. 4.

Kimondottan alig használt hall berendezést vennék, esetleg könyvszekrénnyel, csak priváttól. Cím: Katona József-utca 26. II. em. tizenkettő.

SZŐNYEG vétel — eladás — javítás. KLEIN ÖDÖN, IV., Városház-u. kettő. Telefon: 187—008.

Mindenfajta SZŐNYEGET magas árban veszek. Vogel László, Akácfa-u. tizenhárom. Tel.: 422-128

Perzsa- és másfajta szőnyeget veszek. Wesselényi-u. huszonkilence I. 5

Perzsaszőnyegek, nagyobbak, kisebbek, jutányosan eladók. Rózsa-utca harmadik. II. 2.

Mindenféle SZŐNYEGET magas áron vesznek. MARKOVITS, Rózsa-u. nyolc, fszt 2. T.: 434-942

Billiárdot, rexasztalt, golyókat veszek Tel. 139-274

ESPRESSÓ GÉPEK kaphatók **FRIED** Király-utca negyvenegy Telefon: 224—901.

Hangulatlámpát? Csak «OCCASIO»-tól. Egyetem-utca hét.

VESZEK vill. és gáz hűtőszekrényt. Audion, VI., Nagymező-utca 31. T.: 123—129.

Antik képet XV.—XVII. századbeli olaszt, flam., holl. **veszek** Ajánlat „Gyűjtő 48" jeligére főkiadóba.

Zsöllástalok, Irodabutorok Székek Kovács Kálmán Budapest VI. Csengery u. 58 Telefon: 428-000 V. Kádor-u. 5.

Kombinátorok helyreállítása, antikstílű bútorok jutányosan, f'zetéskedvezmény. Berényi II., Hunyadi János-út három. Tel.: 236-942.

Csillárt renaissance, vagy barokk korabelit **veszek.** Ajánlatokat „Régi 181" jeligére a főkiadóba.

HANGSZER RÁDIÓ

Világmárkás zongorák, pianinók, hibátlan olcsón, valódi Bösendorfer 3000. Fenyőné, Erzsébet-körút huszonhat, zongoraterem.

Orion zenegép, tizlemezváltós, eladó, Szent István-park huszonhárom, II. kettő, délután ötkor hatig.

Zongorahangolást szakbírálatok, vétel-eladásnál szakszerűen végez Burtos Dezső. Bősében végzett hangoló. Lauberger és Gidea tanítványa: Fütövös-u. 21/b. Telefon: 424—934.

Jirik József zongorakészítő m. **ZONGORA HANGOLÁS** Vétel, eladás, csere VII, GARAY-U. 9.

Kofilert B clarinett, normáli, eladó. Cím: II. Feszl István, Kispest, II., Baross-u. 56.

RUHÁZAT

Vennék magasabb termetre, sötétszínű, kevéset használt férfiruhát. Telefon: 222—546.

Szanálás árat fizetek férfiruhákért SPIEGEL, Teréz-körút 2. I. 9. T. 421-090 Hivásra jövök

Férfiruhákért bárkinél magasabb összeget fizetek. TÓTH, Pest (Belváros), IV., Curia-u. 2. (Ferenciek-terénél). Tel.: 281—084.

Férfiruhákért szőnyegért legtöbbet fizetek. Hívásra jövök. Báthory utca 22. „Sasi" Tel.: 127-608

Hozzabel férfiruháját, szövetét, szőnyegét, szmokingját, megveszem. Népszínház-utca húsz, 137—623.

Nerzbunda középtermetre, használt, de prima állapotban, alkalmi áron eladó. Deckner szőrös. Városház-utca hat. I. em.

JÁRMŰ

Sürgősen eladnám prima állapotban lévő négy csapszállós Adler Trumf személygépkocsimat öt drb 95%-os gumival, érdeklődni lehet délután 4 órától Ranolder-u. 23. II. 25. Tassy.

Taxi, Adler Junior, óraval, joggal, kitűnő állapotban, eladó, esetleg társulnék. Megtekinthető: Braun, IV., Aranykéz-utca kettő, naponta 1—4 között.

OPEL P-4-es új motorral, beállítva **TAXIRA** sürgősen ELADÓ. Telefon: 421—844.

GÉP, SZERSZÁM

Eladó azonnal egy darab használatlan vadonatúj GMC 80 HP legmodernebb szívógázmotor, Gerő malom, Kunhegyes.

Gatter, szombathelyi gyártmány, vaskerettel, 46 hőfogadó képesség szíjjazattal, 15 drb fűrészlappal 1 drb körfűrész, 16 lóerős villanymotor, üzemképes állapotban, minden előmutató sérét sürgősen eladó. Sásd, telefon: 18 sz.

DIKTÁLÓGÉPET IRÓ- és SZÁMOLÓGÉPET vesz — elad: **VÖRÖSVÁRY,** Múzeum-körút 3 Tel.: 181—174.

Vastagságvágógépet vennék. Leírásos ajánlatot Szegedi asztalos, Ürd.

Asztalosok már most rendeljék meg a 400-as vagy 500-as kombinált gyalugépet, hogy a szezonban versenyképesen termelhassenek. Kurdos pénzvár, Székesfehérvár.

INGATLAN

Hatvanhelyes vételnél háromszobás beköltözhető villa 27.000 eladó. Dr Börcsök, Tel. 225—491.

Szanálás árat fizetek férfiruhákért SPIEGEL, Teréz-körút 2. I. 9. T. 421-090 Hivásra jövök

Bérház 8 emeletes, nagyadómentességgel, közp. fűtéssel, 13.000 forint hozadékkal, Erzsébet-körút mellett, 46.000 forint. **SCHLESINGER** Szent István-körút 7. Telefon: 122-371 vagy 129-674

Zuglóban, azonnal beköltözhető kétszobás, összkomfortos villa, garázzsal, 35.000, beköltözhető egyszobás összkomfortos családi ház 24.000. Tulajdonosok által lakott villák, családi házak nagy választékban Szabónál, Benkó-u. 46. Telefon: 430—892.

Tizelviselőlehetőben három-négyszobás villát keresünk azonnali megvételre. Cserelakás van. Zwillinger Győző, Rákóczi-út 12. Telefon: 226-873.

Zuglóban, 67-es villamosnál, két-háromszobás összkomfortos, villaszerű családi házak, beköltözhetőséggel, sürgősen eladók Kállay-nál, Dorozsmai-u. 153. Telefon: 297-028.

Karácsonyligeten 450 öles telek eladó. „Sürgős 603" jeligére.

Bécsház: Belvárosban, nyolcszáz ölön, sarok, beköltözhető tízszobás lakással, 110.000 bérrel, 440.000-ért, Múzeum-körúti, prima háromemeletes, hibátlan, 22.000 bérrel, 80 szererét eladó.

Villa: Abonyi-utcában, adómentes, 2x4 szobás, luxusos, egyik beköltözhető, 138.000-ért; Pasaréti-úton, 300-as parkban, adómentes, beköltözhető ötszobás luxuslakással, 200.000-ért eladó.

Öröklakás: Gellértnéni, beköltözhető, emeleti, négyszobás, hallos, összkomfortos, központi fűtéssel 50.000-ért. Ugyanott negyvenkét, hallos 35.000-ért. Háromszobás, hallos 20 szerért. Kettőszobás, komfortos 10.000-ért. Egyszobás, komfortos 7000-ért eladó. — Dr Hegyi, Rókus Sallárd-utca hat. Tel.: 136—761.

Belvárosi bérházban egy-egy 2—3—4 szobás öröklakás eladó. Kedvező fizetési módozatok. — Megtekinthető házfelügyelő által: IV., Molnár-utca 29.

Pasaréti-út elején beköltözhető kétszobás, hallos, luxuskivitelű, nagyméretű villa-öröklakás terrasszal 45.000-ért; egyszobás hallos 25.000-ért. Iroda 138—597. Baross-utca-negyvenöv.

Pasaréti-út 11/b, egyszobás hallosak üzletek eladók. Megtekintés: helyszínen. Telefon: 226-872.

Szabadsághegyen beköltözhető öröklakást keresünk azonnali megvételre. Zwillinger Győző, Rákóczi-út 12. Tel.: 226-873.

Beköltözhető öröklakások Múzeum-körútnál, egy-kettő szobú hallosak, eladók, SZABÓSI; II. Szilágyi Erzsébet-fasor 9. Tel.: 457-307, 466-612.

Házat, telket, birtokot, szőlőt, gyümölcsösöket, öröklakásokat vesz, eladad Takács birtokiroda, Prohászka Ottokár-utca nyolc.

Eladó. Erdőpartváros csereasmitja 450 négyszögölnyi gyümölcsös 4 szoba mellékhelyiségekkel, pince, külön 5x6 m. épület bármilyen üzemnek alkalmas. Érdeklődni: Bp. Dózsa György 7. I. 2.

Keresek házat Pest és környékén 12—100.000-ig. Ogyyáni, Kőris-utca 36. Telefon: 138—885.

Nagyvállalat keres Balaton partján kb. 40 főrőbellyel. **NYARALÁS CSEKÉLY ÁRA ALKALMAS** **ingatlant** BÉRBE vagy MEGVÉTELRE. Ajánlatokat „Munkásüdülésre 4482" jeligére Blecknerház, Városház-utca tíz.

Ingatlant közvetít László fr. Bajcsy-Zs.-út tizenkettő. Tel.: 187-782.

ÜZLET ÜZEM

Fűszerüzlet forgalmas helyen árnyal eladó. Nagymező-u. 14.

Rákóczi-úton, páros oldalon, kirakatos, Erzsébet-körúton Széchenyi-tér, Király-utca elején háromkirakatos és egykirakatos Nagymező, Népszínház-, Váci-utcában üzlet eladók. Bertóknál, Erzsébet-körút 51.

Erzsébet-körúton bélyeg-kirakatos, modern üzlet, eladó. Bertóknál, Erzsébet-körút ötvenegy.

Sarokszüntés Nyugatinál értékes berendezéssel 51.000 forint havi forgalommal családi okok miatt áron alul, „Sürgős. Üzletek, vendéglők, jogfolytonossággal. Lakással a város minden részében 20.000-től 200.000 forintig állandóan kaphatók Schwarzné irodájában Podmaniczky-utca 71. Telefon: 122—379.

Belvárosban legelőkelőbb forgalmas helyen üzlet eladó. Ezenkívül bútor, cserealkut, cukorkaüzlet, cipőüzlet átadó, társalnható. Teleki, Prohászka Ottokár-utca nyolc.

Sarokszüntés, házzal, főútvonalon, nagyon értékes berendezéssel, napi kimutatható 120 literes és rengeteg pálinka fogyasztással, sok hordóval, azonnal beköltözhető, betegség miatt 72.000-ért. Sürgősen, nagy pályaudvarnál, értési lehetőséggel, kettőszobás, összkomfortos lakással, üzlet hiánya miatt 78.000-ért. Sürgősen Cegléd város szívében, lakással, kényszerből, 25.500-ért. Kosima, Pestszentlőrincen, 400 négyszögölön, 400 négyszögöl gyümölcsössel vennék. Zwillinger Győző, Rákóczi-út 12. Tel.: 226-873.

ÜDÜLŐTELEPET KERES — KÍNÁL LÁSZLÓ IRODA, Bajcsy-Zsilinszky-út 12.

Öröklakást keresek, beköltözhetőt 2 szoba összkomf. belterületen, 12.000-ig. Levélbeli értesítést: „Széchy" jeligére.

Mezőgazdasági szakértői iroda, Szeged, Híkrómészkanyolcvan—háromszázhatvanhét.

EGYÉB AD., VÉTEL

MARS GYERMEKKOCSIK első minőség, kitűnő garancia. GYERMEKÁGYAK, GYERMEKSZÉKEK, ROLLER, 3 KERÉKŰ BICIKLIK OLCSÓ ÁRBAN. Andrássy-út 66. (Párisival szemben.) Cserélhetők. Cserélem: Lilkon-utca 8. (Borárus-terénél.) Vidékre ismertetőt díjtalanul küldünk.

Selejtpapírt, irományt rászorlok, ellenértékéért kívánságára **ÚJ PAPÍRT** kaphat. **Zelinka Sándor,** Bpest, VII., Mikszáth-tér 5. Telefon: 425—398.

VÖRÖSRÉZ- alumínium- **DRÓTOT** és kötelet fémhulladékot, küdmumot, angolónt vesz. **DÉVÉNYI,** Cserhát-u. huszonkettő. **T.: 425-932**

Gyermekkocsi, gyermekszék, összecsukható vaságyak Prohászka gyárból, VI., Zichy Jenő-utca 46. Jókai-u. sarok.

LAKÁS

Egyszoba hallos, hétszoba hallos, Belvárosban árverebbek. Benedekné, Teréz-körút 26.

Elsőemeleti terézkörúti 3 szobás lukkeum. „Kisebbre 608" jeligére.

Kiadó lakások: Új-Lipótvárosban kettőszobás, összkomfortos, Váci-úton kettőszobás, Budán háromszobás. 126-457. elDunai, Marx-tér négy.

Üdülőhelyiséget kocsmavendéglőnek alkalmasat keresek. WC lebetétnél. „Forgalmas hely 3333" főkiadóba.

Textilnagyraktárban, a Bajcsy-Zsilinszky-úton belterületi, szobafűtéses üzlethelyiséget kiadó. 415 négyszögöl jeligére a főkiadóba.

ÁLLÁS VÁLLALK.

Férfi állás

Házgondnokságot és óraműkönyvelést vállal „Szakember 928" jeligére.

Adószakértő (likvidátor), szervező, elhelyezkedne hosszú adóhivatali gyakorlattal. „Irodájával társulna 249" főkiadóba.

Autóvillamossági elektromotorműszerész, teljes műhelyberendezéssel, accumulátortöltéssel keres elhelyezkedést. „Elsőrendű szakember 667" jeligére a főkiadóba.

Nagyvállalathoz, hivatalosnál bevezetett úrral, hölggyel együtt dolgozni vállalkozóképes, könyvnyomda. „Pelsőbe B. A." jel. főkiadóba.

Hástartási cikk részlet eladására ügynököket felvesz. Jelentkezés: Izabella-utca 81. Lakásnál.

Szoba-hallos és más lakások, hirtatalmentesek kerhatók. „Rákóczi" Rákóczi-út 86.

Keres—kínál LÁSZLÓ Ir., Bajcsy-Zsilinszky-út 12. Telefon: 187—782.

Egyszoba összkomfortos lakását oldalkocsis vagy szóló-motorkerékpárt kínál. «Villa családi ház jel.

Gyöngyösön újépítésű kettőszobás lakások Margit-körúton azonnal beköltözhetők, negyon olcsón kiadók. Margit-körút 46, Bede. 161-026.

Szoba, ellátás

Fülöpösfürdőn gőzfürdős, gyógyerős szoba, fürdőhenyítőval, vhelések. Bővebbet Fürst Sándor-utca 7/b, I. e. Lloyd moziban, 1450

Express gyorsan közvetít szobákat, diáktanároknak napokra bármerre. Express, Erzsébet-körút tizenhat, földsz. három. Telefon: 422—138.

Különszobát szobák, albaérlők, társbérletek azonnalra kaphatók városszerte. Bertóknál, Erzsébet-körút ötvenegy. 227-223

Kettőszobás hallos, hypermodern lakás, helyreigazítási hozzájárulással, Stefánia-útnál, átadó. Teréz-körút harminenyolc, Ingatlaniroda.

Üllőépített lakások: Krisztinában garson terrasszal, Zsigmond-térnél egyszobás hallos, Vérmezőtéri garzon, Lövőház-utcában kettőszobás hallos, Szána-térnél egyszobás komfortos, Kádár-utcában kettőszobás, Bajcsy-Zsilinszky-útnál háromszobás, Ábrendorff 223-222. Somogyi Béla házmester.

Angol női szobát elhelyezkedéshez. „Azonnali válasz 158" jeligére.

Márkagépes főkönyvelő, őszálló magyar-német levelező, gyors- és gépíró, komoly elhelyezkedést kéres. Megkeresésére „Organizátor A. R." jeligére főkiadóba.

Ügyvédi ipariegazolvánnyal rendelkezőt helyi- és körutazásra keresünk. Kotányi Emil paprikamagyarországi raktárosa, Szeged, Postafiók 149.

Referenciaképes tárgyalkalmazó, ügyes **üzletszerzőket** felvesznek. Személyes jelentkezés d. e.: Erzsébet-körút 7. II. „Közgazdaság" lapkiadó rt.

Női állás

Trafikosnőt vezetőnőt (férfit) keresek. Somogyi Béla-út 5/a. Palace IV. em., este hétkor.

Textilbolt (nagyforgalmúban) vezetőnőt (férfit) keresek óvadékkal. Takács, Prohászka Ottokár-utca nyolc.

Kötőnőket háziurhoz minőségi fizetés. Podmaniczky-u. 59. I. em. 2. Jelentkezés d. e. ½3 és ½4 között.

Azonnalra, megbízható, járó ismerősöket felvesznek. Ker. Erdősné VIII., Stollenberger-u. tizenkettő.

Intelligens, középkorú házvezetőnőnek ajánlkozik. „Szerény igényekkel" jeligére New-York hirdetőbe, Erzsébet-körút 9/a.

Jól főző nőnek lehetőleg Lipótvárosban azonnal keresek. Telefon: 422—138. Express, Erzsébet-körút tizenhat.

Későbbi megjelenés hölgy heres jól főző középkorú házvezetőnőt. Jelentkezés 10-től, Dr Wahrmann, Ferenc József-rakpart 32. III.

Jól főző mindenest felveszek. Fenyvesi, Thököly-út hat.

Oktatás

Korrepetálást vállal főleg nyelvekből, egyetemista. «Gyakorlattal. olcsón 288, jeligére.

Londoni egyetemet végzett fiatal úrinő angol konverzációt, oktatást vállal SIMONYI Vera V. Szalay-u. 8. I. em. 3.

SCHMIDT ZENEISKOLA Tangóharmonika-oktatás **Bajcsy-Zsilinszky 48** M.-nyomozó

Dr Bákai — Dr Horváth nyug. rendőrfőtanácsosok magánnyomozó irodája, Erzsébet-körút 17. Tel.: 222—872.

Nyerges, nyomoz, megfigyel, információ. Rákóczi-út, Harminchat. Telefon: 123—814.

Egyéb vállalk.

ABLAKREDŐNYÖK készítése, javítása legolcsóbban Bajcsynál, Szent László-út 12. 201—812.

MASSZÁZS helyi fogyasztás 16—8-ig Rákóczi-út 71. III. 3.

Testápolás szépségápolás, fogyasztás Károly-utca 12. fsz. 4.

TÁRS, PÉNZ

Iparengedélyemmel pontos társat keresek. „Női szalon" jeligére józsefkörúti fiókba.

Cukorka-, csokoládéüzlet keres esendes vagy közreműködő társat ötezer forinttal. «Csak komoly 665. jeligére.

Textilkereskedői iparengedélyemmel hozzámosásra, esetleg vezetésre belépnék. „Szakmabeli 1436" jeligére főkiadóba.

Munkatársat keresek 6—8000 forint biztosítékkal azonnal. „Vendéglátó ipar" 183.

Pénzével sokat keresnél ha nagybani kereskedésbe betársul. Körzeműködésével is gyors lehetőségek. Jelige: „Azonnal 1930".

Trafikengedélyest keresek. Trafikügyletbehozással rendelkezem. „Belterület" jeligére **Tessar birdetőbe,** Szervita-tér nyolc.

Társalgásokat kisebb vagyonú özvegyet, keresztelőket bővesít Takács. Prohászka Ottokár-utca nyolc.

Papíripari üzembe társalnak szakember 80—60.000 forinttal. Csak komoly vállalatok vezetését kérem. Jelige: „Azóta 412".

Fiatal özvegyasszony társat keres vagy eladóm itteni üzletemet rendelkező üzletemet és helyiségnek bérmilyen üzletbe. Esetleg házassággal vérmőbe. „Megbízható 8174" jeligére főkiadóba.

Pénzadási alkalmas helyiséggel, lőtéllyel társulnék bőrkereskedővel, vagy rézműkereskedővel. „Empire 499" jel.

Rákóczi-úti helyiségemhez tőkével betársulnát bevállalnéthoz vagy „Bármihez" főkiadóba

Betársulnék bármilyen élelmiszerüzlethez 10 ezerrel. Társat keresek nagyforgalmú vendéglőmbe 25.000-rel, sörön és borosónihoz, utca vállalhozás miatt 15 ezerrel. Érdeklődni: Erzsébet-körút 57. I. Karády.

Üzemi bérvezetői jogosítványomhoz autós, v. pénztárost keresek. Leveleket „Tolna megye 644" jeligére a főkiadóba.

Bérautó-jogosítványhoz jókarban lévő, közepes nagyságú kocsival társulnék. Magam vezetek. «Piszlos favar 555» jeligére.

Nyírós fényképészetemhez korrekt, középkorú szakembert, bútés társat keresek. „Bensőséges lehetséges 69" jeligére.

Működő cég hirdetőirodához általános ügyvitelhez (sexy.—imp.) hozzértő, bevezetett, önálló tőke-elvevőket keres. „Pénzét magu körül 6" főkiadóba.

Társat keresek vidéki élelmiszer, hiszett bizonyos nagy tételben való felhasználáshoz 3000-ig. „Fedeset van" jeligére főkiadóba.

Textilnagyvállalat nagyvilágos üzlethelyiségek rendelkezik, betéttel textil nagykereskedő szakember pénzestársat keres közreműködéssel. Esetleg a helyiségrel társulna kötődővel vagy konfekció üzemmel. „Komoly jövő 238" jel. főkiadóba.

HÁZASSÁG

Külföldi franciául beszélő, megismerkedne fiatal hölggyel házasság céljából. Részletesebbet: „Je suis étudiant-medecin" jeligére a főkiadóba.

Jómegjelenésű, intelligens férfi, 50 év körüli, tűrőtőre szándékozik hölggyel megismerkedni házasság céljából. Király-utca 67. I. 3.

Jómegjelenésű, magyarországi irodámba betársulnék, bonősülhet agilis üzletember 20—50.000-ig tőkével. „Lehetőleg diplomás" jeligére.

Komoly állású diplomás természet és zenekedvelő, főbérleti lakású, 33 éves csinos izr. úrinő keresi komoly kulturált úr ismeretségét. Kimondottan házasság céljából, üdülés célján hölggyel. Szíves megrendelést is gyors lebonyolításával. Jelige: „Azonnal 1930".

A józsefvárosi nyilasrémet kivégzik. *Szamolovszky* Vilmos hegyelni kérvényét a köztársasági elnök elutasította. Szamolovszkyt halálra ítélte a törvényszék, mert a józsefvárosi pártszolgálatosok kivégző különítményének volt a parancsnoka.

Dergyel Tibor festőművésznek — akinek a kultuszminiszter belga ösztöndíjat adományozott — Brüsszelben a Royal Akadémián folytatja tanulmányait.

Megnősülne jómegjelenésű 31 éves keresztény, 175 magas fiatalember. Iparos-vállalkozó önálló társas üzlettel. Elvenné azt a hozzáillő csinos lányt 23-ig, aki örethez ezer 30—40 ezerrel hozzájárul. „Üveg 28" jeligére főkiadóba.

Huszonhétéves iparosifjú vagyok, társaság hiányában ezúton szeretnék megismerkedni házasság céljából egy csinos, komoly, kissé módosított, hozzámenő szőke lánnyal. „Hóvirág 118" jel. a főkiadóba. 1096

Üzemvezetőnő 45 éves nőtlen, keresztény, megismerkedne házasság céljából feltétlen csinos hölggyel. Szíves megrendelését: „Jó jövedelem 55" jeligére a főkiadóba kér. 714

VEGYES

Farkasbutya a Hungária-körút és Thököly-út sarkán jun. 16-án délben elveszett. A becsületes megtalálót jutalomban részesítik. Hungária-körút 111/a. II. 3. Nemrava r. gyomozó.

17-és hatos, tizenötös villamoson elveszítettem egy hézitáskát üzleti könyvekkel, iratokkal és 406 forinttal. Kérem a megtalálót, hogy a táska és pénz, valamint költségmegtérítés ellenében a számára értéktelen könyveket és iratokat alábbi címre sürgősen eljuttatni szíveskedjék: Ponsonyi-út 23.

HORÁNYI ANDOR, Bp., VII., Damjanich-utca 28/A. alatti **illatszerüzletét** átvesszem. Kérem az esetleges hitelezőket, hogy követeléseiket, különböző jogvesztés terhével, 8 napon belül fenti címen jelentsék be.

Nagyothallók figyelmébe Minden készülékénél többet ér a szájról való leolvasás. Korbülésheg nélkül mindenki megtanulhatja megértőtten is. Magántanulóknak elegendő órák az alapismeret elsajátításához. Felvilágosítást nyújt: SIMONYI SÁNDORNÉ IV., Veres Pálné 19.

A helyzet csütörtökön

◆

A katolikus hetilapnak: az *Új Ember*-nek most napvilágot látott száma — mint lapunk más helyén olvasható — vezércikket közöl, mely „a katolikus közvélemény nevében" válaszol *Rákosi* Mátyás beszédére.

A válasz igen higgadt hangon, de kellő határozottsággal foglalkozik a kommunista párt vezetőjének az egyház ellen felsorolt vádjaival.

Nyilvánvaló, hogy Rákosi Mátyás beszéde óta ez a kérdés előrekerült, aktualizálódott. Végeredményében megnyugtatónak tarthatjuk, hogy az ország irányítására a legerősebb hatással bíró párt vezére szükségesnek érzi a magyar katolikus egyház és az állam viszonyának rendezését. Rákosi Mátyás és a kommunista párt ezt a rendezést bizonnyal az ország *hangulati megnyugvásának* érdekében is akarja, tehát nem a harc, hanem a megegyezés a cél.

A magyar demokráciának két feladata van a következő esztendőkben. Az egyik: *az újjáépítés*. A másik: *a küzdelem a reakció ellen*. A nevelés, a meggyőzés, ha kell: a legyőzés eszközeivel. De mindkét feladat teljesítését akadályozná, a munkát visszavetné, ha hiányozna végül is a teljes egyetértés az egyház és az állam között.

A Rákosi-beszéd nyomán megindult zsongás már is azt a pozitív eredményt mutatja, hogy egyre valószínűbbé válik, az illetékesek leülnek majd a tárgyalóasztalhoz és tisztázzák ezt az egész kényes, kiterjedt, de a jövő fejlődése szempontjából lényeges kérdéskomplexumot: az egyházi tényezők és az államhatalom birtokosainak együttműködését.

Ezeknek a tárgyalásoknak lehetőségét és szükségét már *Balogh* István újévi beszéde is megpendítette, amikor utalt arra, hogy helyes volna, ha a püspöki kar megbízottja, megfelelő felhatalmazással, érintkezést keresne a pártok vezetőivel, különösen pedig az illetékes kormánytényezőkkel.

◆

Riport és publicisztika formájában többször foglalkoztunk már a felsőtiszai árvíz-katasztrófával. Természetes, hogy a felelősség kérdése ilyenkor felmerül, de nem lenne igazságos, ha olyanokkal szemben történnék, akiket nem lehet a hanyagság, a kevesett törődés vádjával illetni.

Ezért kívánjuk leszögezni, hogy *Bárányos* Károly, mint földmüvelésügyi miniszter, kerek egy esztendővel ezelőtt beterjesztette a minisztertanácsnak az árvízmentesítő társulatok államosításának tervét. Ezt az intézkedést tehát szükségesnek tartotta. A terv egy másik kisgazdapárti miniszter ellenzésén bukott meg, illetve ennek az ellenzésnek következtében vetette el a minisztertanács.

Ez történt.

◆

Groza Péter, a román miniszterelnök, még csak egy napja tartózkodik Budapesten, s máris csomó kedves történet kering róla. Nekünk a legjobban ez tetszett:

Amikor Szolnokon a román delegáció különvonata áthaladt, a pályaudvaron kis fogadtatási ünnepélyt rendeztek. Az ottani leányiskolák növendékei is kivonultak. Groza Péter a vonat indulásakor külön elbúcsúzott a diáklányoktól, s integetve ezt mondta nekik:

— *Tanuljatok jól, mert még külügyminiszter is lehet belőletek!*

◆

A román miniszterelnök a Gellért-szállóban rövid időt töltött csak. Sietett a városba. Előbb látogatást tett az egyik váciutcai divatüzletben, majd bekukkantott a *Gerbeaud*-ba, séta közben pedig ismerősökkel találkozott, akikkel rögtön karonfogva folytatta útját. A magánturistáskodásnak ezek az örömei azonban csak röpke félórát vettek igénybe, mert Groza Pétert a parlament épületében várta már *Nagy* Imre házelnök és *Dinnyés* Lajos.

Groza megtekintette a t. Ház üléstermét, fölment az elnöki emelvényre, egyszerre csak odafordult *Münnich* Ferenc altábornagyhoz és azt kérdezte tőle:

— *Tudja-e, hogy az országgyülés híres Kossuth-festményén melyik beszédének elmondása alkalmával szerepel Kossuth Lajos?*

Mielőtt Münnich altábornagy válaszolni tudott volna, Groza Péter emlékezetből elmondotta Kossuth valóban sorsdöntő debreceni beszédének első tíz sorát.

Később kiséretének elmagyarázta az összes parlamenti freskók jelentőségét és történetét.

Látható, hogy ez a vendég nálunk is igazán itthon van.

◆

Örömmel értesülünk arról, hogy a Gazdasági Főtanács nyolcmillió forintos segélyt szavazott meg az *árvízkárosultaknak*. — De az évszázadok óta ismétlődő árvízveszélyekkel kapcsolatban legyen szabad felhívnunk illetékesek figyelmét *Széchenyi* István 110 évvel ezelőtt elhangzott bölcs figyelmeztetésére:

„Vajjon erőnk mi módon hajtand több hasznot: ha vele a veszélynek vesszük elejét, vagy a veszély következését igazítjuk el? Ha teszem egy erős gátat vonunk, mely megmenti határunkat vízáradástul, vagy azoknak kenyeret süttetünk, kiknek mezeit, réteit gát hija miatt elpusztítá az özön? — Az, ki a Duna tökéletes regulatiojára tudná birni a közönséget, több jót tenne embertársainak, mint az, ki a jövő harminc esztendők leforgása alatt előforduló kárt minden módon enyhíteni törekednék, melyet a korlátlan Duna mülhatatlanul okozni fog."

Ami áll a Dunára, ugyanaz érvényes a Tiszára is.

Miért álmatlan, ideges, étvágytalan és szédült?

Mi okozza az esős időjárást? Sokan foglalkoznak most ezzel a kérdéssel a közönség körében is. A legegyszerűbb laikus válasz az, hogy a nyári szárazságot a természet most kiegyenlíti, ez az oka a csapadékos, enyhe télnek. Van azonban a problémának komoly, *tudományos* indokolása is. Általánosan tudott dolog, hogy nálunk a déli, nyugati légáramlás hozza az esőt és az enyhe időt. Az északi, és különösen északkeleti szél pedig a hideget. Ennek egyszerű magyarázata: a délről, nyugatról jövő, felszálló levegő *ritkább és párásabb*, a ritka levegőből pedig pára csapódik ki és ebből lesz az eső. A nagy kérdés azonban az, hogy *mi okozza a légáramlás irányát és a levegő megritkulását?* A kérdéstől már nagy viták folytak tudósok között. Ma már azonban bizonyos, szinte közzel fogható eredményekre is támaszkodhatunk.

Hankó György, a fiumei tengerészeti akadémia volt tanára, aki *tengerjárástant* és *légtünet tant* tanított, sokat foglalkozott az időjárás problémájával. Megállapításai szerint azt, hogy milyen lesz az időjárás, az *égitesteknek egymáshoz való viszonya határozza meg*. Hankó például 1936-ban előre megmondotta, hogy január utolsó tíz napjában nem lesz 5 foknál hidegebb, viszont 0 fölött 5 *foknál magasabbra is fel megy a hőmérő*. Ugyancsak megjósolta, hogy 1936 február 4-e és 7-e között *nagy viharok lesznek*. Ezt egy korábban megjelent könyvének 96. oldalán írta meg. És ez csakugyan *be is következett*: 1936 február 4-én a Dunántúlon, és különösen a Délvidéken és *Pécsett*, ahol Hangó tanár lakott, a vihar *házakat döntött romba és a telefon- és távíróvonalakat úgy megrongálta, hogy csak hetek mu va tudták kijavítani*. Hankó tanárt akkoriban az *angol természettudományi akadémia megválasztotta tagjai sorába*. Hankó azonban kutatásait anyagi segítség hiján nem tudta folytatni, időközben pedig meghalt.

Abbot amerikai csillagász és fizikus sokat foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy a *napfoltoknak* milyen szerepe van az időjárásban. Kimutatta, hogy a *napsugárzás erősségével párhuzamosak bizonyos meteorológiai adatok, például a légnyomásváltozással*. Napfolt-maximum idején a sugárzás erősebb, a tengerek párolgása nagyobb, tehát *csapadékosabb az idő*. A napfoltok gyakorisága bizonyos időközönkint változik, hol erősebb, hol gyöngébb. A napfolt-maximum *általában 11 éves periódust mutat*. És ennek a 11 évi fordulónak a hatásai kimutathatók az időjárásban.

Megkérdeztük Detre Lászlót, a Csillagvizsgáló Intézet igazgatóját, mi a véleménye erről. Ő is megerősítette azt a tételt, hogy a *napfoltoknak van bizonyos hatása az időjárásra*. A napfoltokat kísérő jelenségeknek óriási a hatása a felsőbb légrétegekre. Ennek pedig, természetesen már kisebb mértékben, de megvan a hatása az alsóbb levegőtömegekre, hiszen a felső és alsó légrétegek között megvan az összefüggés. A 11 éves periódusra vonatkozólag azt mondotta Detre igazgató, hogy *most van a napfolt-tevékenység maximuma; mert most van épen a 11 éves forduló*. 1937-ben voltak hasonló napfolt-jelenségek. Ebben a periódusban mindenestre nagyobb a napfoltok hatása a földre.

A fentiek szerint tehát megvan a bizonyos tudományos magyarázata annak, hogy most ritkább a levegő és ennek következtében esős és meleg az időjárás.

Még talán annyit kell megemlíteni, hogy az orvostudomány megállapítása szerint a *ritka levegőnek kellemetlen hatása van az emberi szervezetre*. A vörösvérsejtek működésére hat igen érzékenyen a levegő megritkulása. Ilyenkor jelentkezik a *reuma, étvágytalanság, fejfájás, szédülés, idegesség, álmatlanság és még sokféle betegség*. Mindez a levegő sűrűsödésével megszűnik, tehát tulajdonképpen nem betegség, csak *átmeneti jelenség*.

M. I.

Szabotázscselekmények az árvízi területeken

Debreceni tudósítónk jelenti: A Tiszán az ár lehúzódott, Tiszalöknél és Tiszacsegénél kulminál az ár. A Tiszának ezen a részén nagyobbrészt egyszerű földgátak vannak, amelyeknek oldalát átfúrták az ürgák, vakondok és a pocok. Több helyen, mint Tiszacsegénél és Egyeknél megindult a víz átszivárgása. Félő, hogy az így megrongálódott gátak nem tudnak ellenállni a víz nyomásának. A fenyegetett Tiszaparton a felsőtiszai árvíz tapasztalataihól kiindulva, megszervezték a védelmi munkálatokat. Munkacsapatok állanak állandó készenlétben, fogatokat állítottak és a vízjárműveket kijavították. Minden községben lázasan folyik a rőzsélés, az esetleges gátszakadás betömésére hatalmas rőzsenyalábokat drótoznak össze. Eléggé el nem ítélhető *szabotázs-gyanus esetek történtek a veszélyeztetett parton:* az elkészített rőzsenyalábok tárolási helyén nagyobbmennyiségű két rőzsenyalábról levágták és apró darabokra vágva, használhatatlanná tették a most is nagy kincsnek számító drótot. Másult a figyelőszolgálatot akarták megakadályozni azáltal, hogy 150 méteres szakaszon megsemmisitették a telefonhuzalokat. A rendőrség erélyes nyomozást indított.

A helyzet különösen Tiszalöknél veszélyes. Ha a folyó itt áttörné a gátat, az ár Hajdu megye legjobb termőföldjét öntené el, a gazdag hajdúnánási batárt.

Általános apadás a tiszai vidéken

Az országos árvízvédelmi kormánybiztosság közli, hogy a felsőtiszai árvizes területeken kiáradt víz szinte mindenütt apadóban van. A kedvező körülményeket a munkavezetés igyekszik kihasználni. Jánd, Gulács, Gergely-Ugornya, Hetye, Fejérese, Vámosacsa és Tiszaszalka veszélyeztetett községek védőgátjait erős ütemben zárják el és az előrehaladott munkálatokat valószínűleg szombatra befejezik. A Kárpátokban hűvösre vált az idő és ez az árvíz periódus végét jelentheti. A munkálatoknál éjjel-nappal többszáz honvéd és polgári munkás, talicskás és kordélyos dolgozik. A kormánybiztosság több vagón faanyagot szállíttatott a helyszínre.

Dr *Vikol* János népjóléti államtitkár részvételével értekezletet tartottak Mátészalkán, melyen elhatározták, hogy háromezer árvízkárosult gyermek közül a Nemzeti Segély támogatásával 1500 gyermeket Budapestre hoznak és itt családoknál helyeznek el. A gyermekek május 15-éig maradnak a fővárosban. Az első gyermekvonat hétfőn indul útnak. A többi gyermeket napközi otthonokban helyezik el.

Darvas József építés- és közmunkaügyi miniszter az árvízi szemle útjáról való visszatérése után felhívással fordult a magyar társadalomhoz: kérte a községeket, városokat, egyházakat, intézményeket, pártokat, testületeket, köröket, és magánosokat, hogy ki-ki a tehetsége szerint minél több ház felépítését vállalja el az árvízsujtotta területeken.

A miniszter felhívása már eddig is igen szép eredménnyel járt. Ezúton is felhívjuk a figyelmet arra, hogy aki házépítést vállal (egy ház felépítése mintegy 8000 forintba kerül), jelentse be szándékát Darvas József építés- és közmunkaügyi miniszternek, és a pénzt az építés- és közmunkaügyi miniszterium Leléti Számla Budapest, 167.600. számú postatakarékpénztári csekkszámlára küldje be.

Sopronban másfél méteres hó esett

Sopronban két nap óta rendkívül hidegre fordult az időjárás, állandóan havazik és két nap alatt *másfélméteres* hó esett. A hőmérséklet —10 fok.

Illetékes egyházi hely nyilatkozata

A *Magyar Kurir* jelentése szerint illetékes egyházi hely megállapítja, hogy az angol rádió magyarnyelvű hirszolgálata során január 10-én a reggeli londoni adásában, majd külföldi lapokban is olyan értelmű közlemény jelent meg, mely szerint a magyar külügyminisztérium szóvivője kijelentette: a magyar kormány hajlandó felvenni a tárgyalásokat a Vatikánnal való diplomáciai kapcsolat helyreállítása érdekében, de ennek előfeltétele, hogy az Egyház ismerje el a köztársaságot, *Mindszenty* prímás *Tildy* Zoltán köztársasági elnöknek leveleit eddig felbontás nélkül küldte vissza.

Illetékes egyházi hely kijelenti, hogy Tildy Zoltán köztársasági elnöktől a bíboros prímásnak levelet nem kézbesítettek és így azt nem is küldhette vissza. Ezzel összefüggésben azt is meg kell állapítani: annak, hogy a Vatikánnal sajnálatosan megszakadt diplomáciai kapcsolat újra felvehető lehessen, a Vatikán részéről is vannak feltételei, melyek a magyar kormány előtt is jól ismeretesek.

A társadalompolitika rezsije

A főváros közgyülésén *Kéry* János, az autonómia egyik buzgó, szorgalmas tagja, részletes számadatokkal kívánta bizonyítani, hogy *„a főváros szociális intézményeinek hálózata olyan nagy üzem, amely nem áll arányban azzal a kiadási összeggel, amelyet akár pénzben, akár természetben a gondozottaknak nyujt"*. Kiszámította, hogy a szociális kiadások, összesen kb. 62 millió Ft nagyobb felét, 35 milliót emészti fel az üzemköltség és csak a kisebb fele jut a gondozottaknak. Azt hiszük, hogy ez a számítás túlzott, bár a szociális ügyosztály kitűnő, lelkes vezetője, *Stern* Szerénа tanácsnokkő, aki Kéry után felszólalt, nem tért ki ennek a számszerűségnek a felvilágosítására. De ha talán némileg túlzottak is Kéry arányszámításai, az az óhajtása, hogy a szociális feladatokat kisebb rezsivel lehetne és kellene ellátni, indokoltnak látszik.

Különösen szembetünő ez a szeretetotthonoknál. Ezekben az otthonokban 1600 öreg ember van elhelyezve. Az élelmezés naponta 3 Ft-ba kerül, összesen — miután a létszám nem teljes — kb. 1.7 millió forintba. Ellenben a szeretetotthonok összkiadásai kb. 6 milliót tesznek ki. Ez ápoltanként számítva mintegy 3500—4000 Ft évenként. Az eltérés túlságos nagy. Tudjuk, hogy az élelmezésen kívül sok egyéb kiadás is akad. De itt túlságosan nagy hézag van a kétféle kiadás között. Nem tételezzük fel, hogy az osztályt vezető tanácsnokné nem nézne utána pontosan és szigorúan a kiadásoknak. De az a bitünk, hogy ha a főváros egy-egy közápolásra szornió öreg emberre tudévi 3500—4000 Ft-ot költeni, ezt gazdaságosabban, közvetlenebb hatékonysággal tehetné úgy, ha az öregeket gyermekeiknél, unokáiknál, rokonaiknál helyezné el megfelelő tartásdíj mellett. Ezzel a családon is segítene és mégis csak melegebb, szeretetteljesebb otthont biztosíthatna az öreg ápoltaknak, mint amelyet a legjobban vezetett szeretetotthon nyujthat. A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara a 30-as években igen jó tapasztalatokat tett ezzel a rendszerrel. Kétezer annyi öreg iparosnak és kereskedőnek, illetve özvegyeinek tudott ellátást biztosítani, mint amennyire külön intézmény létesítése esetén telett volna. A hatékony szociálpolitika fontos alapelve, hogy nem a gondozottak vannak a gondozókért, hanem a gondozók a gondozottakért. (É.)

Az Új Ember válasza Rákosi Mátyás beszédére

Az *Új Ember* című katolikus hetilap legutóbbi számában válaszol *Rákosi* Mátyás minapi beszédére. Azt mondja a cikk, tudjuk, hogy Rákosi elátyás ismeri az egységes katolikus közvéleményt. Mi pedig a magunk részéről mindig értékelni tudtuk a más érdekek oldalán állók realizmusát.

Az *Új Ember* pontokba foglalva válaszol Rákosinak.

Azzal szemben, hogy a katolicizmus nem ismeri el a köztársaságot, megállapítjuk — mondja a cikk —, hogy katolikus részről eddig *nem hangzott el olyan nyilatkozat*, amelyből azt lehetne következtetni, hogy *az egyház a köztársaságot nem ismeri el*. Az egész magyar katolicizmus benne él a magyar köztársaságban, szakadatlanul érintkezik annak minden fórumával, hivatalával, vezetőjével. Az egyház hagyományos ünnepén a magyar államfő képviselője a hagyományos tiszteletben részesül.

Rákosi beszédének második vádja az, a cikk szerint, hogy *az egyház palástja alá gyüjti a reakciósokat*. Éppen egyik legutóbbi számunkban állapitottuk meg, hogy *a reakciósság vádja tarthatatlan az egyházzal szemben*, hiszen a katolikusság kollektíven vagy vezetőinek megnyilatkozásában sohasem emelt szót egyetlen újítással szemben sem. Viszont, hogy a katolikusság nagy tömegeiben is akadnak reakciós egyének, épúgy természetes, mint ahogy akadnak a nagy közösségek, pártok sorában meghúzódva is, anélkül, hogy emiatt e közösségeket, pártokat általánosságban bárki is reakciósnak nevezné.

Az 1848 emlékének megünneplésével kapcsolatban hivatkozik az *Új Ember* arra, hogy a bécsi hatalom *500 papot halálra ítélt*, számtalan püspököt letartóztatták s a szuzmáriás lobogók alatt felvonuló katolikus magyarok százezrei vettek részt a szabadságharcban. A centenáriris ünnepség éppen egyetemes vonatkozásai miatt alkalmas arra, hogy a magyar 48-as eszmét *más nemzetek egykorú megmozdulásai fölé emelje*. Amikor azonban ez az elgondolás félreértésekre adott alkalmat, a püspöki kar semmi akadályát nem látta annak, hogy *az egyházi intézmények a saját kereteiken belül rendezett szokásos megünneplés mellett az általános, az állam vagy társadalom által rendezett ünneplés keretébe illeszkedjenek bele*. Csupán azt kérte, hogy ezeket az ünnepségeket *ne engedj k egyházellenes megnyilatkozásokra felhasználni*.

Ami a földreformot illeti, a cikk arra hivatkozik, hogy a realizmusáról mindig közismert katolikus egyház nagyon jól tudja, hogy *földosztást soha még vissza nem csinált*. Gyakorlatilag tehát a papság csak egy támadási területet veszített el a földreformmal. *A hároméves tervvel kapcsolatban emelt véd teljesen alaptalan*. Az *Új Ember* például kezdettől fogva részletesen ismertette olvasóival a hároméves tervet. *A békével* kapcsolatban ismerteti a *pápa békenyilatkozatai*. A katolikus egyház ennek alapján áll.

Rákosi beszédének van a támadáson kívül megnyugtató vonatkozása is — mondja tovább a cikk. — Az ország irányítását legjobban befolyásoló párt vezére szükségesnek érzi *a magyar katolikus egyház és az állam viszonyának rendezését*. Ezt a rendezést egyenesen *a 48-as esztendő megvalósítandó feladatai közé sorolja*. A magyar katolicizmus örömmel látja ezt, de mingyárt kezdetben felteszi a kérdést: *hogyan lehet, illetve hogyan nem lehet ezt a rendezést megvalósítani?* Úgy semmiesetre sem (és reméljük, hogy ezt Rákosi sem tartaná megoldásnak), hogy tudniillik *rezervációba szoritsa a magyar katolicizmust*. A magyar katolikusság nemcsak együtt él ezer esztendeje a fejlődő államiszmével, hanem annak évszázadokon keresztül irányítója és hordozója volt. Nem lehet a katolicizmus és az állam együttélését úgy sem megoldani, hogy *a katolikusságot kettéosztva, egyik részét eleve kizárják ebből az együttműködésből*. A cikk azzal végződik, hogy a katolikus egyház és az állam együttműködése nemcsak *lehetséges*, hanem a történelem tanusága szerint egyenesen *kívánatos*, sőt talán éppen *nélkülözhetetlen*.

A belpolitika hírei

Az országgyülés egyesitett bizottságai csütörtökön tárgyalták az 1947—48. évi állami költségvetés belügyi és népjóléti tárcáit. Mindkét tárcát különböző felszólalások után elfogadták.

Vidéki nagy konzervgyár, mely kellő forgótőkével rendelkezik,
üzemmérnököt és konzervmestereket
keres. Ajánlatok eddigi működés és igények közlésével „Szakértelem 4493" jeligére Blackner J. hirdetőjébe, IV, Városház-u. 19.

A jól bevált, kedvelt hashajtó
DARMOL
Enyhe, biztos, ártalmatlan

Belvárosban
főútvonal közvetlen közelében, egynyílású üzlet-raktár,
garantált kb. 100 m² száraz, világos, fűthető
raktár kiadó.
Cím: Blochnernél, Városház-utca 10.

Szabadsághegyi
(Dr GYÖRKI)
Szanatórium
az ideális pihenő
TELEFON: 161-806, 161-807

WESTEND SÖRÖZŐ minden éjjel 3 órakor nyit!
TERÉZ-KÖRÚT 44

JELENTÉKENY KÜLFÖLDI EXPORT-IMPORT CÉG
A VEGYIIPARI SZAKMÁBÓL
ÜGYNÖKÖT KERES
a legjobb referenciákkal, ezen cikkek bevásárlására és eladására. Ajánlatok francia vagy angol nyelven «P 7149 SE» jeligére, Publicitas, Lausanne, Schweiz címre intézendők.

A PRIOR

Nováky Ágnes c/o
Magyar Tud. Akadémia
Művészettörténeti Kutató Intézet

1014 - Budapest
Uri - utca 49
HONGRIE

27M 240

EXP. : T. DENGYEL, 85, rue des FLORALIES Bte. 14 1200 Bruxelles.

DELGTEL Tibor

Új címem!

DENGYEL TIBOR
85, rue des FLORALIES Bte. 14
1200 Bruxelles
Belgium
Tel: 02-772-29-73

Brüssel, 2000. február 25.

Kedves Nováky Ágnes!

Nagyon szépen köszönöm megtisztelősorait az Allgemeines Künstlerlexikonnal kapcsolatban. – Mintán én vagyok a világ leghanyagabb embere, hirtelen nem is tudtam hogyan és hannan szedjem össze és juttassam el a velem kapcsolatos dokumentumokat. Újabb költözésem miatt lakásomban, garázsomban és pincémben még most is össze-vissza vannak keveredve a velem kapcsolatos írások. Az összeszedett anyag egy része Marton Béla követségi kulturattasénk és Bognár Vilmos volt konzulunk segítségével jutottak el Budapestre. Remélem össze lehetett állítani egy szócikket. – Eddigi életem 86 éve alatt annyi minden történt velem és körülöttem, hogy ezeket nem lehet néhány sorban összeszorítani. Sok érdekes írás és dokumentum elkallódott vagy pillanatnyi lelkiállapotom miatt nem tartottam érdemesnek ezeket megőrizni. Az utóbbi évek elfásultságából Marton Béla rángatott ki és elindította bennem az alkotás motorját. Dacára egészségi állapotom miatt (séro-aorta-, nyakütőéroperáció) még mindég képes vagyok (mondják!) újat alkotni. – Szűcs György 1999. január 4-i levelére költözködés és az említett okok miatt még mindég nem válaszoltam. Az „Emlékezések" kötet kiadásához kért tőlem mint valódi szemtanutól eddig nem ismert élményeket, történeteket.

Idén lesz a gyémánt tanári diplomám átvétele Budapesten és ez alkalommal személyesen is tudunk találkozni. Addig is hálás lennék ha néhány sorban értesítene az Allgemeines Künstlerlexikon alakulásáról.

Köszönettel, szeretettel

Dengyel Tibor

Dengel Tibor

N. képem kiáll

1937 ápr.-jun (műes)

Táj kép, k. r.

Omlet

1939 téli

Hajnal } r
Tutajok I }

M. Művért

1940 febr (r műes)

Tutajok II, k. r.

Krétarajz

1942 jun (műes)

Olvasó férfi, of

1943 máj Kikötő begárat Balföldvárom

Cirkusz mögött

Virágok

of

A m.kir. vall.és közokt. mi
alatt a keb. számv. VII.és
nek másolata.

Költségvetési év: 1929/30. K
mogatása. Müemlékek Orsz. Bi
ságok. Alrovat: 2. Nem rends

Utasitom, hog
szolgálattételre berendelt s
/Budapest, V. Hold-u. 16.II.
Országos Bizottságánál, a fo

Dengyel Tibor

Fův képt

Borsa füredi táj, of

Fák a falu végén, vizf.
Nógrádmegyei táj, "

02.

Érkezett: október 2án

k Országos Bizottságának

Budapesten

a tekintetes Bizottságot,
dai ev. ref. templom helyreálli-
k.b. 2-3 Lét múlva befejezést

Dengyel Tibor

XVIII. tavaszi szalon

Virágok, olaj.

vall. és Km. vásárlása

Szépművészet

1943. 159. l.

VÁLASZ

az új magyar életért, az új magyar szellemért küzdő
f i a t a l írógeneráció irodalmi és társadalompolitikai
havi szemléje.

Szerkeszti: SÁRKÖZI GYÖRGY

Évi előfizetési díj 10 pengő
Kiadóhivatal: Kecskemét, postafiók 146.

SZIGET

Szerkeszti: KERÉNYI KÁROLY
Megjelenik évente kétszer

Dengyel Tibor
festő

Belvárosi Színházban a Volponet.

Ösztöndíjat kapott egy tehetséges, fiatal festőművész, Dengyel Tibor. Belgiumba utazott és a brüsszeli Királyi Akadémián folytatja tanulmányait. [illegible] visszatér" címmel,

Hársfa, aranyozva. Magasságuk 1.30 méter. XVIII. század. — ZWEI CAMALDULEUSER. Figuren. Lindenholz, vergoldet. XVIII. Jahrh.

251. **Gyermekfej,**

márvány, fekete fatalapzaton. Olasz, XVI. század. — KOPF EINES KINDES, Marmor, auf schwarzem Holzsockel. Italienisch, XVI. Jahrh.

(Illusztrálva a X. táblán.)

252. **Asztalóra,**

sárgaréz, hatszögletes, lábai szárnyas állatkarmok, felső lapján és szerkezetjén vésett lombdisz. Jelezve: LEDEIRK-LONDON. XVII. század. Egykoru bőrtokban. — TISCHUHR, Messing, sechseckig, die Füsse in Form von geflügelten Tierkrallen; auf der Platte und am Werke graviertes Laubwerk. Signiert: LEDEIRK-LONDON. XVII. Jahrh. In gleichzeitigem Lederetui.

(Illusztrálva a X. táblán.)

252/a. **Nautilus serleg,**

bronz. A Fauntól tartott kagylón venyigedísz közt maszk, a kagyló csigáján párduc. XIX. század. — NAUTILUS POKAL, Bronze. Die von einem Faun getragene Muschel zeigt eine Máske zwischen Weinrebendekor. Auf der Muschelschnecke ein Panther. XIX. Jahrhundert.

252/b. **Kanna,**

vörös- és sárgaréz, lapított gömbös testén trébelt és vésett díszítés: hegyi tájkép. Hosszú kiöntőcsővel. — KANNE aus Messing und Kupfer. Bauchiger Körper mit getriebenem und graviertem Dekor.

Derkovits Gyula

festő

A Képzőművészeti Társaság
Tavaszi Szalonjának
díját nyerte.

Pesti Hírlap

1943. jún. 20.
(Megnyílt a Tavaszi
Szalon kiállítás.)

E 2288 sz.

...gos dr. Gerevich Tibor
...egyetemi tanár úrnak
...ülehek Orsz. Biz.
Hőgyes E. – 10.
...-hez: 11 db eredeti
...t. + 18 eredeti és
Múzeumi Katalógus)

...25 nap.

KIRÁLYI MAGYAR
EGYETEMI NYOMDA
BUDAPEST

VIII., Múzeum-körút 6. Telefon: 146—145.

Dengyel Tibor

1943. megnyerte a
Káldi Jenő díjat

Szinyei Társ. Tav. kat.
katalogusából.

Dengyel Tibor

A clevelandi (USA) Közbiztonsági Tanács 1939. évi nemzetközi ifjúsági plakát-pályázatán Dengyel Tibor IV. é. rtj. 90 P, Gugi Sándor IV. é. rtj. 22 P 50 f., Bartha Zoltán III. é. rtj. és Somlai Gyula VI. é. festőhallgató 10—10, Fazekas Pál II. é. hallgató pedig 5 P díjazásban részesült. (15.590/939. III. vkm. sz. r.).

Ferképzőiskola 1937/39

121. l.

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Dengyel Tibor

alt. tanf. I. é.

Ferk pzomfoisk`vk

1935-36. 6g. l.

1935-

Dengel Tibor

festő

Műcs. kiáll. 1937-től

Pipics III. l.

Át. Képt. 201.

. Jobbján bot lóg, baljával pedig
szemöldöke és hegyesre pödrött ba-
a leberetvált. Körülcsavart nyak-
nyán és fehérprémes bekecsén a gombok
ja, kardkötője piros. Jobbról kalpag-

m.) – A Jankovics gyűjteményéből.

Dengyel Tibor

Szinyei Társaság XV.
Tav. Szal. (Ernst Mur)
1940. máj.-jún.
Pálmakertben. Of.

Dengyel Tibor

II. évfs fest. szakos hallg.

Képzm. Főisk. Esk

1936/37. 73 l.

Ferképzőmfoiskövk

Dengyel Tibor

szül. 1913 nov.8. Kolozsvárt

főiskolán tanárszakos,

Kandó László növendéke

emplom 1901. évi chely-
ältségeiről bemutatott
egvizsgáltatván elfogad-
láltatott.—
ől a tekintetes bizottságot,
f. évi márczius hó 14-én
becses átiratára van szeren-
ttel értesíteni.—
, 1902. évi október hó 22-én

[signature]

számv. igazgató.

Kövendi Dengyel Tibor
festő

A Fővárosi Képtár megvásárolta *Kövendi-Dengyel* Tibor festőművész „Borsafüredi táj" című festményét.

Magyar Nemzet
1945. szept. 8.

Dengrel Tibor

grafikus

l.

A Pesti Városháza

1936. 11. sz. 20. l.

Elek A.:

Az Állatkert plakát pályázata

(megvásárolták)

Zeitschrift des Vereines Deutscher Ingenieure.

40. sz. *F. Berg:* Die Walkocherei „Jan Wellem" (10/11/—) — *E. Gramoll:* Die Fangboote der Wal

K, GÉPEK, TÖMEGCIKKEK GYÁRTÁSA
omechanikai iparvállalat
12. T.: 148—447

— *Hetz Imre:* Löelemek meghatározása logarléccel. — *Nagy Aurél:* Hangforrás helyének megállapítása hyperbolarajzolóval. — *Móra László:* A fülelés és fülelőkiképzés.

Magyarosan.

(Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia. Előfizetése 1 évre 1 P.)

Révue Générale des Chemins de Fer.

10. sz. *Riboud:* L'exploitation des grands réseaux français de 1884 a 1937. (88/31/19)

Természettudományi Közlöny.

10. sz. *Dr. Thiering Oszkár:* A szabványosításról. — *v. Raffay Béla:* A kémia a modern haditechnika szolgálatában.

Városok Lapja.

19. sz. *Lantos Zoltán:* Párizs légoltalma. — *Dr. Pálfy-Budinszky Endre:* Városias kialakításra szánt terület, városstruktúra és városmérés.

20. sz. *Ruisz Rezső:* A Felvidék városai. — *Hergár Viktor:* Légitérkép szerepe a városrendezésben.

Verkehrstechnik.

19. sz. *Lehner:* Der Nahverkehr während der Leipziger Frühjahrsmesse 1938. (4/—/6) — *Fuchs:* Gleisprüfwagen der Dresdner Strassenbahn. (4/2/—) — *Bocker:* Verkehrsregelung durch Lichtsignale in Amsterdam. (8/10/—) — *Arthur:* Die Entwicklung der

Jankó János

Tavaszi szalón

A fiatal művészeknek nemcsak joguk, hanem hivatásuk is, hogy a szó legnemesebb értelmében forradalmi szellemiségűek legyenek. Ha már a pályájuk kezdetén nem látnak más művészeti problémát, mint amit mestereik vetettek fel és oldottak meg, akkor eleve lemondtak arról, hogy a maguk nemzedékének művészi képviselői legyenek és nem újítók, hanem csak epigonok válhatnak belőlük. A nemzedékek művészi hivatástudata ott kell, hogy éljen minden fiatal festő és szobrász lelkében különösen ma, amikor fordulóponthoz jutott el az emberiség. A mai élet a művésztől is megköveteli, hogy kifejezésre juttassa korunk megújhodott nemzeti szellemiségét, hősi életeszményeit, nagyvonalú látását, komoly technikai felkészültségét, szédítő dinamikáját és merész lendületét. Mindezt nem követelhetjük az idősebb művészektől, akik egészen más légkörben nőttek fel és éppen azzal harcoltak ki a maguk számára külön helyet a művészet történetében, hogy hűen, talán igen sokszor túlságosan hűen képviselték a liberális világ eszményeit. Az új szellemiség művészi kifejezésének nemes feladata a

A Magyar 1943 jún. 17

fiatalokra vár. Amíg a szobrászatban határozott formában jut érvényre az új magyar lelkiség, addig, sajnos, fiatal festőink még mindig az idősebb nemzedéktől kitaposott úton járnak. Meggyőzően mutatja ezt a Nemzeti Szalonban rendezett Tavaszi kiállítás, ahol látunk ugyan rosszul értelmezett forradalmi szellemiséget, de a mai élet által felvetett új belső problémát jóformán alig találunk. A legtöbb fiatal művész még mindig az előző nemzedékek haladó irányzatú festőinek bűvöletében él és gondolkodik és inkább a stílusra törekedik, mint a maga generációja művészi világképének a kivetítésére. Végzetesen összetévesztik a stílust az új belső tartalommal. Soknál úgy érezni, mintha nem merne, vagy talán nem is tudna más lenni, mint forradalmi elődeik és nem veszik észre, hogy ami időszerű volt a Szőnyiék, a Bernáthék harcos korszakában, az ma már túlhaladott irányzat. A kiállítás érdektelen átlagából csak néhány név emelkedik ki. A legígéretesebb munkákkal Kolozsváry Moldován István, ifj. Szikora Antal, Dengyel Tibor és a szobrász Jankó János szerepel.

Dengyel Tibor

Ferk pzomfolsk vk

1939-41. 101 l.

(Löbbner)

102. l. 131. l.

(2 ner)

236/1944

LÉKEKORSZ. BIZOTTSÁG

Kandó ~~[illegible]~~ Santo

alakrajzi ont ágába

tanársegéd vok

1939-40 [illegible]

1940. Közepi Lanár oklevel

* [illegible] és [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

. . . . . .

. . . . . .
/tanintézet megnevezése./

lentés .

. . . . . .

e: . . . . . .

. . . . . .hó. . . . . .nap,

ctől. . . . . .óra. . . . . .percig,

harceszközök rövid ismertetése:

. . . . . .

Dengyel Tibor

l. Ferkinzomfoisk vk

1939-41. 177. l.

Dengyel Tibor

l. rajztanárjelölt

Ferkèpzomfoisk`vk

1939-41. 145. l

Tápén 1940. július 2

Dengyel Tibor

Perképzőművészeti Főiskola vk.

1939-41. 152. l.

rászatra nem fektett súlyt. Hardy Gáspár
alig vásárolt jelentékeny plasztikai művet
e nemű gyűjteményei azonban nem veteke
és szövetgyűjteményét, s jórészt a híres kö
vett liturgikus tárgyait lehet kiemelni. Sza
gyűjteményei mellé elsőrendű művészettört
az alapvető és nagy képes munkákat, figye
a fontosabb folyóiratokat, előfizetett drága
közt az Arundel-társaságnak a maga idején
állítható, hogy e szakkönyvtár a nagy külföl
E mellett másirányú műveket felölelő hat
a művészetnek nemcsak a képtár létesítésével
díszítésével is áldozott. Mint nagynevű elő
kedvét lelte díszesen miniált kódexekben,
magával. Képeit már régi esztergomi székhá
nek hozzáférhető módon állíttatta fel; mikor
palotát, benne öt szobából és egy folyósóból
gyűjteményeinek. A képtár első katalógusá
laghy Ferenc, Simor egykori udvari papja,
kanonok és c. püspök készítette; 1878-ban j
S ha Maszlaghy sok meghatározását ma fejc
nem volt szorosan vett szakember (nem is

MDK

Dengyel Tibor

18. Tav. Szalon. 1943. jun. N.Szal.

Dengyel Tibor MDK

Tutajok, rajz

Műcsarnok 1939 Téli tárlat

MDK

Dengyel Tibor kövedi

Borsai hegyek. Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 21.l.

Dengyel Tibor MDK

Kikötőbejárat Balatonföldváron, olf.

Mücsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Dengyel Tibor

MDK

Cirkusz mögött, olf.

Mücsarnok 1943 A magyar művészetért c.kiáll.

Dengyel Tibor

MDK

Virágok, olf.

Mücsarnok 1943 A magyar müvészetért c.kiáll.

Dengyel Tibor MDK

Tájkép, krétarajz

Műcsarnok 1937 IV. Nemzeti Képzőm. Kiáll.

MDK

Dengyel Tibor

Krétarajz

Nagy. Művészetért kiáll. r.Mücs. 1940. febr.

13 l.

MDK

Dengyel Tibor

Tutajok, kréta

Magy. Művészetért kiáll. r.Műcs. 1940. febr.

13 l.

MDK

Dengyel Tibor, festő

319. Olvasó férfi. Olf.

Bp.Műcs.-"A Magyar Művészetért". Képzőm.Kiáll. 1942. jun.6.-22.
Kat. 14.l.

Dengyel Tibor MDK

Tutajok, rajz

Mücsarnok 1939. téli tárlat

The Budapest Galéria requests the pleasure of your company
at the opening of the exhibition of painter

TIBOR DENGYEL

(Belgium)

at 5 p.m. on Thursday 30th October 1997
in the Budapest Exhibition Hall
(Budapest V., Szabad sajtó út 5.).

The exhibition is to be opened by

TAMÁS TAKÁCS

painter

The exhibition is open till 30 November 1997. Opening hours: 10 a.m. — 6 p.m. Closed on Monday.

A Budapest Galéria
tisztelettel meghívja Önt

DENGYEL TIBOR

festőművész (Belgium)

kiállításának megnyitójára a Budapest Kiállítóterembe
(Budapest V., Szabad sajtó út 5.)
1997. október 30-án (csütörtök) 17 órakor.

A kiállítást megnyitja

TAKÁCS TAMÁS

festőművész

A kiállítás megtekinthető 1997. november 30-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Eurogate

Budapest Galéria

A kiállítás az Eurogate Freight Group és a Budapest Galéria támogatásával jött létre.
The exhibiton was sponsored by Eurogate Freight Group and the Budapest Galéria.

We thank the Hungarian Embassy in Brussels, and especially Mr Béla Marton
for his assistance as well as dr. György Nagy, director of Eurogate Freight Group.

A Budapest Galéria megnyitóinak támogatója
a PARADISE Kínai Étterem (Budapest V., Szabad sajtó út 4.)

The openings of exhibitions in the Budapest Galéria are sponsored
by the PARADISE Chinese Restaurant (Budapest V., Szabad sajtó út 4.)

Konflis/Hansom-cab, 1985

MDK

Dengyel Tibor

T.Sz.G: A 18. Tavaszi Szalon. Ujság, 1943.

jun. 23. 6.l.

MDK

Dengyel Tibor, festö

Tájkép. Krétarajz.

OMKT.-Műcsarnok. IV. Nemzeti Képzömüv. Kiáll.
BP.1937.ápr.29.-jun.2o. Kat. 12.1.

MDK

kövendi Dengyel Tibor, festö

Kikötöbejárat Balatonföldváron. Olajf.
Cirkusz mögött. "

Mücsarnok. IV. Képzömüv. kiáll. "A Magyar Müvészetért".
1943 máj. 16-30. Kat. 14.1.

MDK

kövendi Dengyel Tibor,festö

Virágok. Olajf.

Mücsarnok. IV.Képzömüv.kiáll."A Magyar Müvészetért".
1943 máj.16-30. Kat. 15.l.

Dengyel Tibor

festő

l. Tavaszi Salon

XV. 149. 7

V

Megnyva

Dengyel Tibor

Középisk. rajztanári
oklevela kapott
1940-ben

Ferkèpzomfoi k k
1939-41. 175. l.

MDK

Dengel Tibor

Tél a müvészetben./Bpest,1946/.

DENGYEL TIBOR

Balázs István

Tájak és víziók

[Dengyel Tibor festő, Brüssel]

Magyar Hírek, 1984. márc. 15. XXXVII. évf.
5-6. n. 30-31.

d the works of "socialist new dadaism" and "agricultural
" *(Bukta, fe Lugossy)* which expressed the contradictory
erty of the age just as the different versions of "Trivial-
nst" turned upside down *(Pinczehelyi, Böröcz)*, the crea-
ns of affectionate or sarcastic gestures putting time-worn
ject fragments into new contexts *(Szenes, Júlia Szilágyi,
egedűs 2)* or the examples of deceptive pseudo-conser-
tivism (Roskó, *Kőnig*).

So this is Hungarian art as seen from Székesfehérvár. Of
urse we have practically no basis for comparison, only
cs, Szombathely or Kiscell offer some slight support. It
ould be unnecessary to list what is missing since financial
nditions are hard and many works cannot be obtained any
ore. We may witness an interesting process: in the course
all these years the establishment has acquired a personal
aracter and an unmistakable, almost antropomorphic phy-
ognomy of its own. In fortunate cases visitors will have a
elationship" with the museum which behaves also like an
quaintance causing surprises and sometimes deceptions,
nd, of course, with the words of Márta Kovalovszky: "it
cks its ears and straightens up a little".

M.D.K.

Dengyel Tibor

Szines plakátrajza a budapesti Állatkert látványosságainak reklamirozására.

Szinházi Magazin, Bp. 194o. május 5. III. évf. 19. sz. hátsó boritólap belső oldalán.

M.D.K.

Dengyel Tibor

Plakátrajza "Állatkert - Budapest" cimmel

Szinházi Magazin, Bp. 1942. ápr. 29. május 5.
V. évf. 19. sz. hátsó boritólap belső felén.

DENGYEL Jób

M.D.

1931-ben Nagybányán Szépművészeti Iskola tagja

Réti: Nagybánya... „p. 1954. 340.l.

DENGYEL Tibor

M. D. K.

1933-ban Nagybányán a Szépművészeti Isk. l. tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 341.l.

75° Anno N. .....
L'ECO DELLA STAMPA
(L'Argo della Stampa: 1912 - L'Informatore della Stampa: 1947)
UFFICIO DI RITAGLI DA GIORNALI E RIVISTE
FONDATO NEL 1901 - C.C.I.A. MILANO N. 77394
Direttore: Ignazio Frugiuele
VIA GIUSEPPE COMPAGNONI, 28
20129 MILANO
Telefono 723.333 - Casella Postale 3549
Telegr.: Ecostampa-Milano - C/C/Postale 3/2674
LEGGASI A TERGO
LEGGASI A TERGO
1021
IL NARCISO
VIA FOLIGNO 44
10149 TORINO
Tibor Dengyel
- 6 III. 1976

Dengyel Tibor, Prokop Peter e Nyrges Pal

tre maestri Ungheresi

di *Pierluigi Menapace*

TIBOR DENGYEL - « La bagnante »

Alla Galleria d'Arte "CITTA' DI RIVA" — di Riva del Garda — una collettiva, ad alto livello, dei maestri ungheresi TIBOR DENGYEL, PETER PROKOP e PAL NYRGES per chiudere degnamente una eccezionale stagione artistica onorata dalle personali dei pittori pavesi Giancarlo Sisti, Bruno Colli Medaglia e Cesare Vittadini, oltre all'artista alessandrino Remo Bernardi.

L'esposizione di pittura è stata mirabilmente curata dalla signora Elisabetta Magashazi Hoffer, che ha saputo offrire — al pubblico ed alla critica — una selezione d'opere di squisita fattura ed un felice accostamento di tecniche diverse e tuttavia armonizzate in un discorso organico e compiuto.

Del pittore TIBOR DENGYEL ci sorprende la liricità compositiva che canta nel tripudio idillico de "La bagnante", eccitato dalla modulazione chiaroscurale dei toni verdi e bruni, e si placa nella elegia del fiume; dove la luce si distende e svaria voluttuosa all'ampio ritmo della corrente.

La visione vesperale è filtrata da un velo di aria liquida, a sfumare i contorni e le vibrazioni del guizzo cromatico.

Ne "Il flautista errante", al tema naturalistico si sovrappongono motivi simbolici. La solitudine, l'emarginazione sociale e l'allucinante miseria morale del nostro tempo sono rappresentate dalla allegoria di una figura allampanata e nera che sembra toccare il cielo con la punta del suo lungo cappello a tuba; mentre percorre — suonando il flauto — una strada interminabile in un paesaggio squallido, immobile e silente.

La scena muta apparentemente nella animazione festaiola de "Il Carnevale di Bruxelles", un quadro d'ambiente dove la folla recita — in primo piano — la farsa dell'allegria; ma la smorfia delle maschere tradisce la forzatura della finzione, pur nello stordimento dei canti e dei lazzi.

Il grigiore degli alti palazzi e la pesantezza tenebrosa del cielo incombono, con una nota drammatica, sulla momentanea follia della città.

Riaffiora il motivo della malinconia e della rassegnazione evocata — qui e altrove — dalla attenuazione graduale della pennellata, avvolgente il tutto in una atmosfera mite e tenera, commentata sapientemente da un segno sottile e percettivo.

PETER PROKOP è l'artista che sa comprendere "eidos" e "pathos" nelle aporie della ispirazione-rivelazione artistica. Le reminiscenze bizantine ancora evidenti nei valori segnici della figurazione — rielaborati in stilemi cari alla iconografia ed alla cultura magiara — sono tuttavia riscattate da una sensibilità del tutto originale e da una ricerca avanzata della utilizzazione fotocromatica in funzione emotiva Prokop va alla scoperta delle affinità misteriose tra l'anima del colore e l'inconscio, mediante l'intuizione. Le tinte sono accostate sulla tela allo stato puro e stemperate poi, a liberare la luminosità interiore. La figura vive — così — della stessa forza materica, con una dinamica esogena simile ad una esplosione nucleare di solarità. Anche la prospettiva — a volo d'uccello — e la razionalizzazione spaziale sono coinvolte nella polifonia tonale che sublima la coerenza dei contenuti ed il nobile rigore stilistico della composizione.

PAL NYRGES, infine, dimostra una significante robustezza espressionalistica; evidente nella deformazione del contorno, nella marcatura risentita della linea e nella repentina accentuazione dei toni.

Il movimento rapido e vorticoso della pennellata conferisce alle masse dei "Veszprémi hangverseny" la rara epicità di un'orchestra e coro che eseguono un concerto in uno scenario degno del "Kammerspiel", quale si può ammirare ne "Il gabinetto delle figure di cera" (Das Wachsfigurenkabinett) di Pau Leni o nel celebre "Caligari" (Das Kabinett des dr. Caligari) di Robert Wiene.

Nell'autoritratto e nel paesaggio di "Nádkepék", lo stesso tratto forte e deciso che accomuna l'uomo e l'ambiente nella interpretazione drammatica della lotta per la preservazione della autenticità.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dengyel Tibor, festőművész

MAGYAR HÍREK

1983 AUG 2 0

*

A brüsszeli (Belgium) Club International termében *Dengyel Tibor fantasztikus világa* címmel mutatta be festményeit a művész.

*

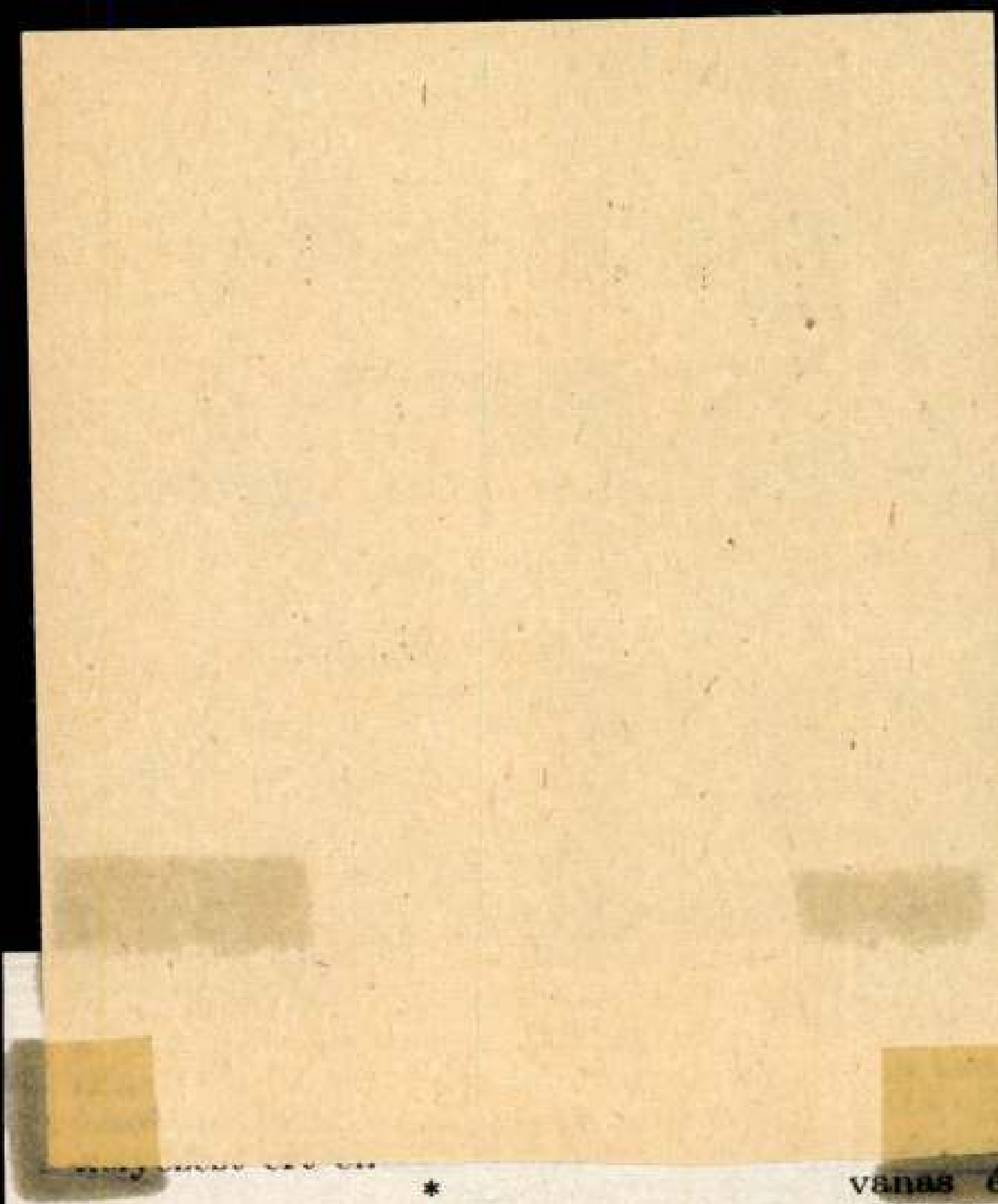

*

Kocsis Zoltán zongoraművész Chi-

vanas éve
ülést tart
Szövetség

DENGYEL TIBOR

115

Oltványi 1991

3o9.
Sombart-Emslehen: Zur Frage d
Leipzig, 1897, Duncker

1o21
A soproni M.Kir.Bányamérnöki
bányászati és kohászati oszt.

375.
A soproni M.Kir.Bányamérnöki
bányászati és kohászati osztá
Sorpn, 193o, 1931, 1933, 1936

791.
Souchon,A.: Les cartels de l'
Paris, 19o3, Colin

DENGYEL TIBOR

Centre Culturel de Woluwe-Saint-Lambert

Chantiers du Temps Libre - Pavillon n°10 - Avenue Paul Hymans 251

EXPOSITION DU PEINTRE

TIBOR DENGYEL

du 23 septembre au 1er octobre 1995
Vernissage le samedi 23 septembre 1995 à 16 heures

L'exposition est ouverte tous les joursde 15 à 18 H,
le dimanche de 10 à 12 H

The Budapest Galéria requests the pleasure of your company
at the opening of the exhibition of painter

TIBOR DENGYEL

(Belgium)

at 5 p.m. on Thursday 30th October 1997
in the Budapest Exhibition Hall
(Budapest V., Szabad sajtó út 5.).

The exhibition is to be opened by

TAMÁS TAKÁCS

painter

The exhibition is open till 30 November 1997. Opening hours: 10 a.m. — 6 p.m. Closed on Monday.

A Budapest Galéria
tisztelettel meghívja Önt

DENGYEL TIBOR

festőművész (Belgium)

kiállításának megnyitójára a Budapest Kiállítóterembe
(Budapest V., Szabad sajtó út 5.)
1997. október 30-án (csütörtök) 17 órakor.

A kiállítást megnyitja

TAKÁCS TAMÁS

festőművész

A kiállítás megtekinthető 1997. november 30-ig, hétfő kivételével naponta 10-18 óráig.

Eurogate

Budapest Galéria

A kiállítás az Eurogate Freight Group és a Budapest Galéria támogatásával jött létre.
The exhibiton was sponsored by Eurogate Freight Group and the Budapest Galéria.

We thank the Hungarian Embassy in Brussels, and especially Mr Béla Marton
for his assistance as well as dr. György Nagy, director of Eurogate Freight Group.

A Budapest Galéria megnyitóinak támogatója
a PARADISE Kínai Étterem (Budapest V., Szabad sajtó út 4.)

The openings of exhibitions in the Budapest Galéria are sponsored
by the PARADISE Chinese Restaurant (Budapest V., Szabad sajtó út 4.)

Konflis/Harisom-cab. 1985

Denhoff Berta

Kolm ~~növendéke~~ növeldéjének növendé-
ke Pesten, Bálvány utcza Bleichordon házban
IX. terem. 490 sz. Papírnyomasz himzet. 93 okt

III. Tárgyjegyzék az 1846.évi Iparmükiállitáshoz Peste

Molnár László: Reformkori himzések és kézimunkák az Iparmüvészeti Múzeumban. 83.o.

Az Iparmüv. Múz. és a Hopp Ferenc Keletázsiai Müvészeti Múz. Evkönyve. VIII. 1965. Múzeumi Ismeretterjesztő Közp. Bpest. 1966

uregiria

Denis Maistre

ágyúöntő

L.

Kendrey - kentirányi

368. L.

é balra ~~mézve~~ fordult. Leeresztett jobb kezében, melynek
d, okiratot tart lelógó kétfejű sasos pecséttel
nagját szorítja magához. Bal felől elválasz-
kis bajusztés leberetvált álla körül rövid sza-
s kezelői látszanak, nyakkendője ~~rajta~~ és sar-
lája zsinóros, vállra vetett mentéje prémes,
kardkötő szorítja, oldalán görbe kard lóg.
aton nyugvó oszlopot függöny veszi körül és
ilátás. ~~Felirata a kép alatt aláírásá-~~

az alak nagysága 32.5 cm.

8790 (chin. pap.)

107/95 № 185.

D Denizard Lajos

ötvös

1815 máj. 29, 1828 Ujvidék

Kapmagyarországi ötvösök 341.

rczius 7-én.

a hol itt-ott körök virágoznak, a jobbról
~~kanyargó~~ hátra kanyarodó út vezet, balról
ldszintes házak vannak, az égbolt pedig
. Schoyeren.

-- Lelt.sz.4521.-- Értéke 300 K.--
ya 1912 márczius 9-én /621-913/.--
téte /1381-913/.~~-- Átvétetett 1913~~
Bejelentetett 1914 márczius 30-án

114

megírva

Denk József
festő

l.

Jajczay Paur
g.-l.

Denk

Ltáb IV, 126,

Denke József

l.

LykaMagyműI800-50
579. l.

3.

4.

Denk Jozef

Jesto.

wód

A Mubarát

1921 146

Pósta Béla IX. 99.

Joseph

Denk J ó z s e f L a m b e r t, osztrák festő; szül. 1783 júl. 22-én Bécsben, megh. u. o. 1860 febr. 11-én. Főleg miniature arczképfestéssel foglalkozott. 1827-ben Pesten élt. Egy ideig Oroszországban is dolgozott.

Thieme—Becker: Allg. Lexikon der bildenden Künstler. Leipzig, 1913. IX. 73. l. — *Wegweiser durch Pest.* 1827. 368. l. (M. N. Múzeum könyvt. Hung. h. 1809 a. sz. a.)

eket fes-
sel.

Dorffinger: J. A.
Wegweiser durch
Pest. u. o. 1827

Lyka M M. 57 g. l.

Schoen A.: Pesti
cégerék. A Müb.
1921. 146. l.

Denk József Lambert

osztrák festő

L. Lendrey-Lentiránji

368. l.

fordult
alra ~~[illegible]~~. Jobb felöl elválasztott haját oldalt
zakálla leberetvált. Karjait összefonban tartja. Nyak
va, atillája zsinóros, derekát kardkötője szorítja, [illegible]
éjének aljat pedig jobb kezével fogja. Felirata a kép alatt:

EKY"

nagysága 11.9 cm.

8791. (köz. nyom.)

107/95 № 186.

1021

Denk Pál festőművész

1974.IV.2o.Televizió 16.lo Gné
Képes krónika

Március 2-a és 24-e között a Műcsarnokban Denk Pál Szentendrén élő és alkotó festőművész kiállításával találkozhattak az érdeklődők. A tárlaton jelentős számban már muzeumok köz és magángyüjtemények tulajdonában lévő munkák szerepeltek. De jelen voltak a legujabb müvek is. Mintegy loo alkotás került bemutatásra az elmult 6-8 év anyagából. A meggyöző és igen szinvonalas kiállitás, amely méltán vált az adott időszak egyik legrangosabb eseményévé, hitelesen dokumentálta a művész arszpoétikáját, amelyet ő maga 1968-ban igy fogalmazott meg. Egyszerü moticumokból kihozni a forma minden lehetőségét. Mint ahogy a cseppben is benne van a tenger, egy motivumban is a teljesség, csak ki kell bontani, meg kell próbálni kibontani. Minden kornak, igy a mainak is meg van a maga misztikuma. A mi korunk misztikumát a nagy emberi felfedezések az óriási tudományos és müszaki fejlődés távlatai adják. Kijutottunk a világürbe és szinte fel sem tudjuk mérni, milyen lehetőségeink vannak a világ titkainak megismerésére. De a hatalmas távlatok azt is megmutatják, hogy milyen hatalmas és ugyanakkor milyen kicsiny az ember. Ez a kettősség jelenti számomra a mai kor, a mi világunk misztikumát.

MDK

Denk Leopoldus, Zágráb, area capituli.

Kapossy János: Építők, szobrászok, festők és grafikusok Magyarországon 1828-ban. Műv. Ért. 1952. 1. sz. 138 l.

WENTZEL DENK, textilfestőmester

Az eperjesi céhhez 46 helységből 88 mester tartozott. Többen Galiciából is, 1701-1848 közt. Mesterjegyzék nem maradt. Levelezés és "Protokol fabriarskeho cechu 1801-64" alapján ismerjük őket.
E mesterek egyike volt:
25.- Wentzel Denk, 1806. Hermanstadt. 153.old

DOMONKOS OTTÓ: Magyarországi festőcéhek I. A textilfestés első nyomai 101.old

ARRABONA, A Xantus János Múz. Évkönyve, 16. Győr, 1974

WENTZEL DENK, textilfestőmester

Az eperjesi céhhez tartozó

Ø Denk Zsigmond

Hangszerkiszitő

l

Közlezrkiáll

1272.l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

Ø Denke Gábor

l.

Tér és Forma

1927. 13. 4.

2. l.

VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
M. KIR. MINISTER

119.098-1914. szám.

III.

Folyó évi augusztus
tésére értesitem a t. Orsz. Bi
műépitész, mint a vajdahunyadi
épitésvezető, csak bizonyos mu
s ennek megfelelően csak e mun
tőleg azok tartamára részesith
vezett állami alkalmazottnak r
letdijas alkalmazott részére s
családja az 1914. évi 6233/M.

Deuke Gyöngyi
dioatterverő

Méltatás

Tamás Erwin: Amíg egy tervelőjut odáig.
Tükör, 1974. jan. 8. – 14. oldal

Denke Gyöngyi, ruházati formatervező a Magyar Iparművészeti Főiskola Textil Tanszékének végzős hallgatói diploma-kiállításán szerepelnek tervei.

Meglúró

1974. febr. 1.

1981 FEB 1

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAHIR

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Denke László
festő

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1021

DENKE LÁSZLÓ: HÍD A TARNÁN

A halomzugi tehenészeti telep teljesen új tartási rendszerét általában fenntartással fogadták a szakemberek. A nádudvariak az eltelt három hónap után már bátran állítják: az állomány igényeit kielégítő, korszerű rendszert sikerült kialakítaniuk.

Csubák Zoltán

(Fotó: Nagy Gábor)

fagyásako

A lehű
tünk úgy
szokásos
get ad l
belsejébe
melést.
külése –
nyodásá
— csökkenti a
didergés pedig — izommunka révén — hőt termel. Súlyosabb esetben akcióba lép a kémiai hőszabályozás is, amely a szervezetben végbemenő égési, oxidációs folyamatok élénküléséből áll.

Az alacsonyabb hőmérséklethez való alkalmazkodás azonban csak bizonyos határig lehetséges. A szervezet

bénultság lép fel, a
lassúbbá válik, a szívműködés lanyhul és a vérnyomás csökken. Mindez fokozatosan az idegközpontok károsodását és az anyagcsere csökkenését idézi elő. A kihűléses halál tehát végső fokon az anyagcsere csökkenése és az életfontosságú szervek működésének megszűnése következtében lép fel. A tapasztalat szerint a halál a test hőmérsékletének 25 fokra való csökkenésekor következik be. A fagyhalál tehát nem igazi megfagyás!

Eszerint tehát a „megfagyás" helyett helyesebb volna „kihűléses halálról" beszélni, hiszen az úgynevezett „fagyhalál" nemcsak nulla fok hőmérsékletű levegőben, hanem ruhátlan emberrel akár egy hűvös tavaszi éj

ÉPÜLŐ VÍZLÉPCSŐK

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Denke László
festőművész
NÓGRÁD
1981 FEB 1

1021

Denke László: Híd a Tarnán

ast már angha napja
ember.

— *A színész jár-e színházba?*

— Érdekelt a színház egy ideig. De ma már kényelmes vagyok. — Otthon ott van a tv-készülék, amit imádok, mindent megnézek. Abszolút visszavonult életet élek, csak szűk baráti körrel érintkezem. Ez is hozzátartozik az önfegyelmezéshez. Azt hiszem, harmincéves színházi múltal is jól tartom magam.

— Bizonyos idő eltelte után a színész visszanéz...

— Én mindent vállalok, ami mögöttem van. A fiatalkori botlásaimat is. Ma is boldogan csinálom azt, amit 5 éve elkezdtem. Energiám öretlen. Lehetséges, hogy ere születtem, úgy vélem legobb tudásom szerint tettem, amit tennem kellett. Nem tündöklő üstökösként űntem fel, de apróbb, agyobb szerepeken át értem oda, ahová egyszerre csak jutottam. Én nem hiszek a yors felfelé ívelésekben. Nayon meg kell alapozni ezt a ályát. Ezt tudom ajánlani a ezdő színészeknek is. Éljék ele magukat ebbe a gondotba. Mindent vállalniuk kell, int ahogy én is vállaltam. evés olyan szerep volt, amit em szerettem, de igyekeztem egszeretni azokat is, hogy indig örömmel menjek be színházba.

Szémann Béla

Silbiger Boriska és a

Nálunk a családban tilos volt a jóslás, s ha valamelyikünk a holnapot szóba hozta, apám mordult rá zordul: „Nem vagy te Silbiger Boriska". A kijelentés néha azzal a bölcs mondással is párosult, hogy „nem kell előleget venni a nyomorra!" — ám minthogy az utóbbi intésben nem szerepelt tulajdonnév, gyakrabban elfelejtettem a tartalmát, mint Silbiger Boriskát.

Boriska persze egyetlen lexikonban sincs benne. Apám meghalt már, anyám meg csak annyit mond, hogy a leghíresebb jósnő volt a harmincas években. Egy idősebb barátom még arra is emlékezett, hogy hírét az az eset kürtölte szét országszerte, amikor megjósolta az abesszin—olasz háborút. Így már könnyebb volt utánanézni. Meg is találtam 1934. decemberi jóslatát mintegy tucatnyi hírlapban: Olaszország, jövendölte Boriska, Európát érintő konfliktusba sodródik egy másik ((feltehetően cirill betűs!) országgal.

1935-re Budapest már elfeledte Silbiger Boriska jóslatának tartalmát — csak a borús fenyegetésre emlékezett. Hogy Abessziniára történetesen az analfabétizmus és nem a cirill ábécé használata v a jellemző, azt kevesen e legették. Silbiger Boriska j lata — vélték — lényegét bevált. S a pesti szépass nyok helyett újságírók ad egymásnak a kilincset Bo kánál. 1935 decemberéb Luca napján, a híres ví bajnok, Petschauer Attila l pogtatott be a lakásába (1928 Amsterdam, 1932 Los Angeles: az olimpiai kardcsapat tagja stb., stb).

Tulajdonképpen tisztességtelen, ha a jóslatot szembesítjük azzal a jövendővel, amiből már múlt lett. Lám, épp a tisztesség nevében bocsátotta meg Budapest Silbiger Boriskának, hogy egy olyan apróságban tévedett, mint, hogy melyik államot támadja meg Olaszország. Petschauer csupa bizalommal látogat el Boriskához: mi lesz 1937-ben?

„— 1937-ig nem lesz béke.

— Nagy ég, Boriska, mi lesz Európánkkal?

— Franciaországban forradalmat látok... Magyarországnak is lesz valami kellemetlensége.

— No, no... szóval lesz világháború?

ke lesz."

Ezek után nem csodálom, hogy Silbiger Boriskát elfelejtették. Voltaképpen ebből a jóslatából nem sok vált be. Franciaországban nem volt forradalom. Az 50 éves békét is megzavarta a második világháború. Van azonban egyetlen mozzanata a jóslatnak, ami bármilyen szerény fogalmazásban kockáztatta is meg Silbiger Boriska: teljességgel valóra vált.

Magyarországnak is lesz valami kellemetlensége.

Ez a legkevesebb, amit a dologról, akár jóslás formájában, mondani lehetett.

Ami pedig Petschauer Attilát illeti: 1943. január 30-án Silbiger Boriska békéjének hatodik évében, Davidovkán, munkaszolgálatban pusztult el.

(Denke László: Híd a Tarnán)

Denke László

festőművész

Petőfi Népe
1981. febr. 8.

HETÉNYEGYHÁZA központjában beépíthető, 205 négyszögöl telek eladó. Érdeklődni: Kecskemét, Muszáj, Közép u. 1. Mindennap, 15—19 óráig, vasárnap egész nap. 19603

ELCSERÉLNÉM Budapest, XV. kerületi (autóbuszmegállótól egy percre) 2 szoba, komfortos, kertes családi házamat kecskeméti OTP-s, vagy tanácsi lakásra. Ajánlatokat „Rákospalota" jeligére a kiadóba kérek. 19676

BUGAC, Bem u. 14. szám alatti ház eladó. 19870

MÉLYKÚTON, Eötvös u. 14. szám alatt lévő kétszobás, fürdőszobás családi ház eladó. Érdeklődni a helyszínen lehet 17 óra után, szabad szombat és vasárnap egész nap. 201

FŰTHOZ és vízhez közel fekvő, 5 szobás tetőtér-beépítéssel, központi fűtéssel, garázzsal, teljesen kész családi ház eladó. Balatonszemes, Mártírok u. 22. T.: 45-071 19809

1165 NÉGYSZÖGÖL gyümölcsös eladó Miklóstelepnél. Érdeklődni: Kecskemét, Szolnoki út 12. fsz. 4. 16 órától. 19701

ELADÓ tanya, egy hold területtel. Villany van. He-

re" jeligére a kiadóba kérek. 19744

TÁRSASHÁZBAN 2 szobás, központi fűtéses, OTP-s öröklakás garázzsal eladó. Kecskemét, Széchenyi krt. 50. III. em. 1. Érdeklődni lehet egész nap. Balázsék. 489

VÁROSKÖZPONTBAN két és fél szobás, gázfűtéses lakás kp. plusz OTP-hitelátvállalással eladó. Kiskunfélegyháza, Zrínyi u. 5. II. em. 20. Érdeklődni 17 órától, szombat, vasárnap egész nap. 299

2 SZOBA, összkomfortos, gázfűtéses, loggiás, szövetkezeti lakás és garázs eladó. Kecskemét, Széchenyiváros, Gőzhajó u. 10. II. em. 100. Érdeklődni: 17 óra után. 19477

DUNAÚJVÁROSBAN 2 szoba plusz étkezős, kertes, földszintes, összkomfortos öröklakás eladó. Dunaújváros, Barátság utca 20. 222

200 000 FT készpénzért másfél, vagy kettő szoba, összkomfortos lakásmegoldást keresek, III. emeletig, Kecskeméten. Leveleket „Költségtérítés 19 693" jeligére a kiadóba kérek. 19693

KECSKEMÉTEN szoba, konyha, kamrából álló földszinti lakást keresek

működtethető 600-as fűrészgép eladó. Soltv Vörösmarty u. 3.

TRABANT sebességv új — és egy japán h toros permetező elad kőrös, Bánffy u. 54.

NÉGYÉVESNÉL nem bi, kitűnő állapotbar Trabant gépkocsit megvételre, ármegjel Ajánlatokat „Jó á jeligére a kiadóba k

8 ÉVES, 412-es Moszk járt műszakival Irányár: 15 ezer Ft. F halas Tulipán u. 21. város)

CP-S 601-es Trabant Kecskemét, Tinódi u. 44.

ZM rendszámú, 1300-da eladó. Érdeklődni: kemét, 18-225-ös telef

1500-AS Polski Fiat a szenként, vagy egyb adó, Tiszaalpár, Árp 5. sz. Érdeklődni: sz vasárnap egész nap.

ELADÓ négykerék-m tású U—28-as, legúja pusú traktor üzemké lapotban. 6230 Soltv Rákóczi F. u. 9.

LIBERTA típusú, 750-bil csúcseszterga elad

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Denke László festőművész

NAPLÓ (VESZPRÉM)
1981 MÁR 28

1021

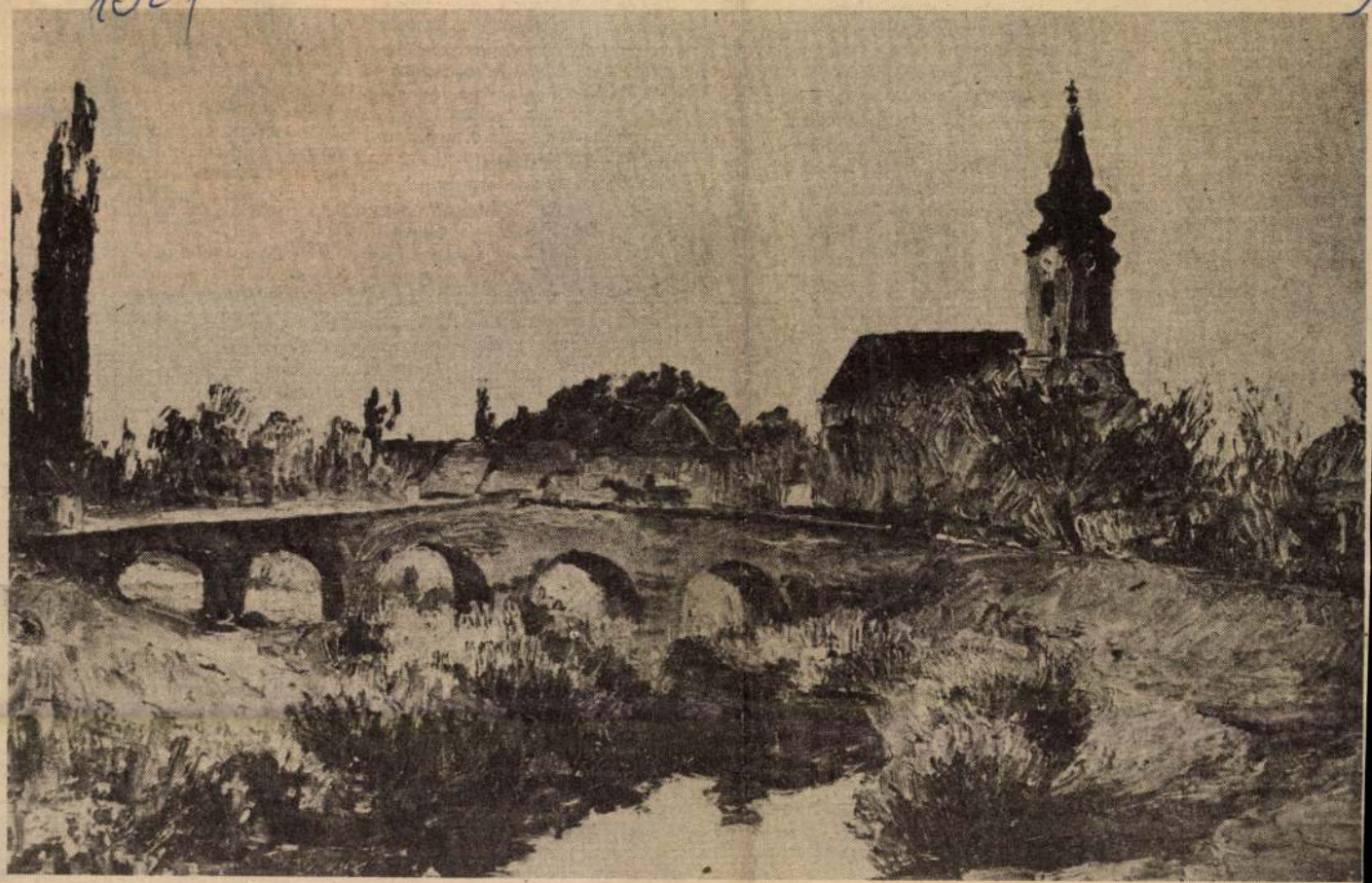

Denke László: Hid a Tarnán

om esztendőn át tanító író
öbb személyes tárgyát, hasz-
nálati eszközét, s több száz
olyan fényképet, ami Németh
László közéleti szereplésének
eseményeit, darabjainak szín-
házi bemutatóit, megfilmesített
műveinek egyes jeleneteit örö-
kítik meg. A relikviák között
szerepel íróasztala, könyvszek-
énye, írógépe, magnetofonja
s naplószerű feljegyzései is.

Sok kéziratának fotókópiáját,
ényképét és életének, munkás-
ágának más dokumentumait,
ülönféle közintézményektől,
y például a Petőfi Irodalmi
úzeumtól kapta meg a vásár-
elyi tanács.

elé. Az író születésének nyolcvanadik évfordulója alkalmából a tervek szerint május 11-én nyitják meg Hódmezővásárhelyen a Németh László irodalmi emlékházat a Tanácsköztársaság tér 2. szám alatt lévő épületben, ahol egykor Németh László lakott. Így adózik a város – melynek könyvtárát az íróról nevezték el – Németh Lászlónak, aki a felszabadulás előtt Cseresnyés című drámájának honoráriumát a vásárhelyi tanyai tanulók otthonának, később pedig a Kossuth-díjával járó összeg nagy részét a Bethlen Gábor Gimnázium könyvtárának fejlesztésére adományozta.

inden korábbinál több pályamunka érkezett Sárvárra

Diákírók országos találkozója

A diákírók és diákköltők or-
ágos találkozóját az idén –
már a hetedik alkalommal –
rilis 4-e és 6-a között ren-
zik meg a nyugat-magyaror-
ági Sárváron. Az ebből az al-
lomból meghirdetett pályá-
ra minden korábbinál több
lyamunka érkezett be. A be-
dött verseket, novellákat, ri-
rtokat és kritikákat az elmúlt
hetekben írókból, költőkből és kritikusokból álló zsüri értékelte, s ennek alapján a 62 legjobb pályamunka ifjú szerzőjét hívták meg a sárvári találkozóra. A háromnapos rendezvényen neves írók folytatnak eszmecserét a fiatalokkal az írói munkáról, az irodalom társadalmi felelősségéről. A pályaművek legjobbjait irodalmi esten is előadják.

egy harmonikás
„Reicht brüderl
elnevezésű kult
országos dön
Oroszlányban re
fél ország (vag
megyék) legjob
tiségi együtt
„Nyújts baráti
jelige emberi
talmat jelöl. A
ve az ezt meg
élet ennek a h
a jegyében fol
célja a magyarországi német népdal és népzene, valamint nemzetiségek anyanyelvének ápolása, s ezen túl új népművészeti értékek és új népi tehetségek feltárása.

Veszprém megyéből a *gannai pávakör*, az *úrkúti asszonykórus*, a *kislődi népdalkör* és a lókúti harmonikás, *Tehel Jakab* kapott meghívást az országos vetélkedőre a Magyarországi Németek Demokratikus Szövetségétől. A gannai pávakör *(Benkő Jenőné* művészeti vezetésével) már sok sikert megért, országos nevet szerzett. Sajátos színt képvisel a nemzetiségi együttesek mezőnyében. Az úrkúti asszonykórus – melynek művészeti vezetője, úgymond a „lelke" *Sárkány Pálné* – szintén ismert csoport, éneklésükre a finom hangzás jellemző. Természetesség, egyszerűség, tisztaság, s valami ősi hangulat árad dalukból. A kislődi népdalkört *Németh János*, ének-zene szakos tanár, az AFESZ vezetésében. A helyi dalok és a népszokások felkutatására vállalkozott, nagy ambícióval szorgalmazva annak füzetszerű kiadását Kislődi ének címen. (Eddig két füzet jelent meg.) Az oroszlányi fellépésen hazai német népdalokat énekel a csoport, a dalok természetesen – amelyiknél erre utalás van a helyi folklórkincsben – kislődi variációkkal (díszítőelemekkel) gazdagítva.

A népi hangszeresként ezúttal Tehel Jakab megy Oroszlányba. A lókúti harmonikás mintegy 10 éve vesz részt hasonló fesztiválokon, sok oklevél őrzi ezek emlékét. A harmonikázás 1978-ban meghozta számára a „Szocialista kultúráért" kitüntetést. És most mivel szerepel? Mint említette, a Szénégetők dala címet adta népdalcsokrának. A Bakonyban, s ezen belül Lókúton ősi hagyomány volt a szénégetés, az ő dédapja is ezzel foglalkozott.

MAHIR
MAGYAR HIRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Denke László, festő-művész

KISALFÖLD

1981 MÁR 28

1021

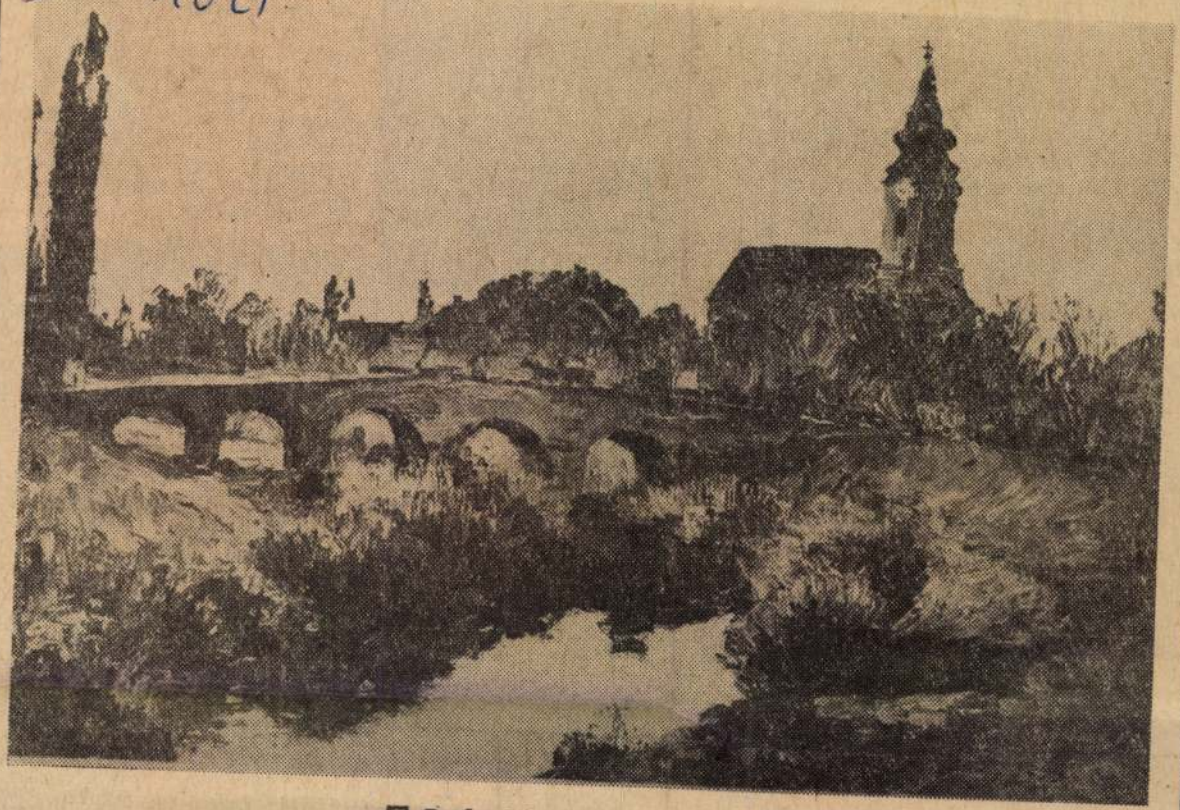

Denke László: HÍD A TARNÁN

ként, csak beült a kultúrotthon szálkás padlójú termébe, bekapcsolta a televíziót, és sóvárogva leste, hogy Kudlik Júlia mikor köszönti a Delta Tudományos Híradó nevében a nézőket. Idős Böröcskei Antal ilyenkor felállt, mélyen meghajolt, megköszörülte a torkát, és az izgalomtól kissé mutáló hangon megszólalt:

— Kezitcsókolom, Juliska.

A fiatalabb Böröcskeit viszont sem a televízió, sem Kudlik Júlia nem érdekelte. Ő traktort akart magának csinálni. Igaz, jó téeszkeresetéből, meg szépen, talán legszebben gondozott szőlőjéből könnyedén megvehette volna a legújabb típusú amerikai motoros kapát vagy a hasonló, de kétütemű japán masinát, ám neki nem az kellett.

Az első traktor elkészülte nagy sikert aratott. A hegyszomszédok mind ott állták körül, amikor a kis Böröcskei beindította gépét, felült rá, és a széles kordonos szőlő között pöfögve végighaladt, porhanyósra forgatva a földet. A nagy örömre jó néhány lopóval ki is szippantottak a legjobb borból. Úgyannyira hogy a motor közben járt, valahogy elindult, s meg sem állt addig, amíg le nem zuhant a tábla végén a szakadékba.

A második traktor felrobbant. Valószínű a gyújtással lehetett bibaj — közölte egyszerűen Böröcskei, aztán lesétált a pincébe, onnan meg a kocsmába, hogy alaposabban is megtárgyalják a dolgot.

mondta az öreg, aki mellesleg jó középkorú volt, de hosszú szakálla, no meg az illendőség okáért mindenki által bácsiztatott.

Ezzel az ügyet meg is beszélték, másnap pedig Kávássy egy pesti elvtárs jelenlétében — mivel annak fogalma sem volt a földmérésről — kiparcellázta a Valló-völgyben elterülő földjeit, majd az új gazdákkal együtt útbaejtették a Kishegyet, ahol hajnalig igen tetemes mennyiségű bor fogyott el, sőt a történelmi eseményre való tekintettel Kávássy felbontott egy féltve őrzött hordót, amelyet valamilyen alkalomra tartogatott. Még az apja

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Denke László festő-
művész

VAS NÉPE

1981 JUL 5

1021

Denke László: Híd a Tarnán.

OLVASÓK FÓRUMA

k és ajándékozottak

Hol fogadják el előfizetésemet

Egész életemet Vas megyében éltem le, így okkal ragaszkodom ahoz, hogy megyei lapunkat naponta olvassam, évtizedek óta előfizető vagyok.

Most, mint nyugdíjas, az év felét Vonyarcvashegyen, másik felét állandó lakhelyemen, Celldömölk, Szabadság tér 2. alatt töltöm.

A nyári időszakra Vonyarcvashegyre kértem a celldömölki postahivatalnál előfizetésemet átíratni, azonbat az tanácsolták, hogy a vonyarcvashegyi postahivatalnál fizessem elő és ren-

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

Denke László festőművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1981 AUG 16

1021

et

1981. AUGUSZTUS 16.

Denke László: Híd a Tarnán

1981. AUGUSZTUS

SZÁMTANPÉLDÁK A TANÉV EL

A diákok egy ideig még élvezik a vakációt, de szüleik már egyre többet gondolnak a tanéveleji kiadásokra. Futja-e új köpenyre, táskára a nagylánynak, vajon mennyibe kerülnek az első osztályos tankönyvek, s ugyan, milyen kívánságokkal fordul még az iskola a szülőkhöz az első hetekben? Kérdések, megoldásra váró számtanpéldák.

A tanévkezdés természetesen az elsősök szüleinek, s a nagycsaládosoknak jelenti a legnagyobb anyagi terhet, bár számos módon segíti a társadalom, a munkahely a

— Az egyik elsős lesz. Őt, s a legnagyobbat, a fiamat kell elsősorban ellátni. Megy a kollégiumba. A középsőnek most csak a füzetek, meg majd a könyvek kerülnek pénzbe. S persze, ha futja még neki is kellene valami ruhaféle. Nagyot nőtt a nyáron.

— *Mibe kerül a három gyerek tanévkezdése?*

— Úgy számoltunk, hogy négy-ötezerből talán kijön... A kettőnk fizetésének fele biztosan rámegy.

Közben már készül a számla, csomagolják a kiválasztott holmikat, két iskolaköpenyt, blúzokat, pulóosztani, üg
senki se m
szorulók k
A cipőgy
munkahelv
zeti bizal
támogatja
kat. A biz
hozzájuk
életkörülm
tot tesznek
Így azok is
ne, akik
vagy szég
nem kérn
ködnének
szen a ke
nére sem
négy gye

I-96

Illyefalvi: Pesti és budai polgárok 1686-1848.....I.

Név: Denkler Joseph

Foglalkozás: kézműves

Szárm. hely: Wienrisch Neüstadt

Hitfelekezet: R. K. Csal. állapot:

A polgárjog megszerzésének időpontja: 17 [illegible]. III 16

A polgárjogért fizetett összeg forintban:

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
MAGYAR HIRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 345-726

D

KELET-MAGYARORSZÁG

1981 JUN 21

DENKE ~~1024~~ LÁSZLÓ

KM VASÁRNAPI MELLÉKLET

Híd a Tarnán. Denke László festménye

SZABOLCS-SZATMÁRI EMBEREK

Klánét és autóbusz

Virág Albert életútja

A szatmári végeken tombol a nyár. Kihalt a kispaládi főutca, mi is a szobába húzódunk. Kényelmes fotelok, jégbe hűtött Pepsi, Radeberger, tálcán pogácsa, frissen főzött kávé. Így már a hőség is elviselhetőbb.

A házigazda, *Virág Albert* is kortyol a sörből, most megteheti, szabadnapos. De mikor az autóbuszt vezeti...

— Hogy is kezdődött?

— Kezdjem az elején? Jó. Mint látja is talán, cigány vagyok. Ezt nem szégyenkezve, vagy dicsekedve mondom, csak hogy tudja. Szóval itt születtem Paládon, kint a telepen. Apám muzsikus volt, engem is annak szánt. Buszsofőr lettem. Tizenegy esztendeje dolgozom az 5. számú Volánnál, munkámra még

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-743, 340-726

SOMOGYI NÉPLAP

1981 JUN 2 8

~~1021~~ DENKE LÁSZLÓ

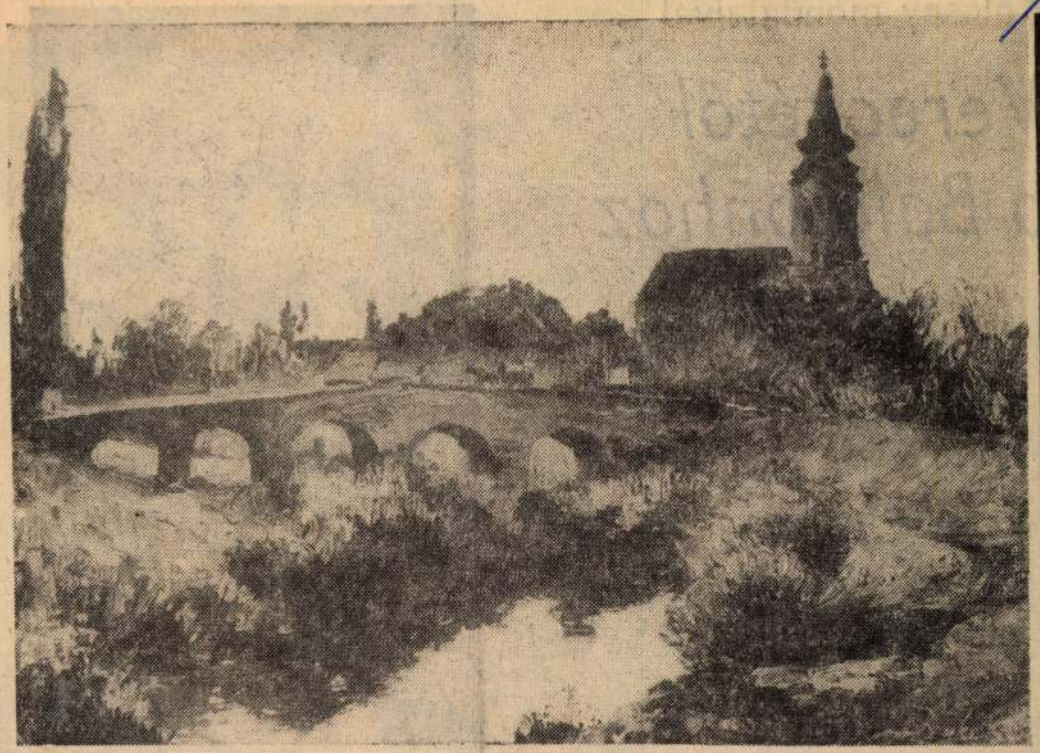

Denke László: Híd a Tarrsán

Kölcsey mondataival

Vereckétől a Balatonhoz

Az őszről kellene beszélgetnünk, de nincs kedvünk hozzá. *Reöthy Ferenc* Kazinczy-feje ezüstösen villan a kert lombjai közt, tekintete eleven-kék, kamaszos. Az idei szeptember már nem láthatja őt kedves katedráján, a szemesi iskolában: több mint négy évtized tanítói, tanári munkásság után elbúcsúzik a dolgozatfüzetektől. Gyümölcsfákkal, szőlővel beültetett csend-szigetén most még sincs őszi illatuk a mondatainknak. A pince „aranyéremmel kitüntetett" borában virágos hangulat, az öreg zongorában régi nóták, a zsúfolt polcokon töméntelen sok betű, rengeteg história... Friss nyári reggelek, meghitt októberi kora esték,

tem, 164 kötetes könyvtárat gyűjtöttem, s nyitottam meg fogolytársaim előtt. Nem cigarettáztam, s a cigarettaadagomból vásároltam össze a könyveket. Ma is őrzök közülük néhány példányt, többek között Bölöni György Párizsban megjelent, s a szerző által Párizsban dedikált művét Ady Endréről.

1949-ben Kunbaján kezdtem újra tanítani, ahol hamarosan megszereztem a re Kétszáz régészeti tárgyat

M.D.K.

Denkovits György, ötvös mester

Keszthelyen müködő mester 1783-ban.

Somogyi Árpád: Adatok a veszprémi ötvösség történetéhez. 296. o.

A Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei. 2. Veszprém 1964

M.D.K.

Denkreiter .... rézműves, ötvös

1724-44 között működött Egerben.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó

141. old.
+320. "

M.D.K.

Denkreiter György, egri rézmű-
ves

1738-50 között szerepel
Egerben, ahol két háza van.

Heves megye müemlékei I. irta Voit Pál,
Magyarország müemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 320 old.

DENKREITER /Tenreiter, Dinreiter/ György /Hansjirg/ egri rézmüves, aki Egerben 1738-1750 között szerepel a város IV. negyedének IV. fertályában két háza van.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyüjtéséből. Voit.

Zene, színjáték

Szemle

Pécs, Ifjúsági Ház
2004. március 14.
Tavaszi Fesztivál
Bill Haley's Comets

50 éve Üstökösök

Igaz, jobb későn, mint soha... Ha nagypapakorukban is, de 2004-es világ körüli turnéjuk közben végre eljutottak hozzánk is a XX. század amerikai rebellis zenéjének elindítói. Ha már fél évszázados a rock and roll: 1954. április 12-én rögzítette a Decca New York-i stúdiójában lemezre *Bill Haley* (1927–1981) csapata a stílusteremtő „Rock Around the Clock" lábrázó opuszt, hogy rá egy évre a „Blackboard Jungle" botrányos sikerű ifjúsági kultuszfilm betétdalaként váljon a felnövekvő generáció himnuszává. Haley a könnyűzenét forradalmasító új irányzat úttörőjeként 1955–56-ban a legsikeresebb rock and roll előadó Amerikában, aztán jött a fiatal és jóképű Elvis Presley, hogy elfoglalja a trónt... De Angliában és Európában töretlenül megőrizte népszerűségét. Ám mindez ma már történelem. Ahogy a második világháborút követő korszak is: az Amerika-ellenességet vizsgáló McCarthy-bizottságok tevékenysége, hidegháborús légkör, faji szegregáció, koreai válság, a jóléti társadalom ellentmondásai, életforma-változás, értékválság stb. A zenei előzmények az 1940-es évek végének Amerikájára vezethetők vissza, amikor is a fekete *rhythm and blues* (a blues hagyományok nagyvárosi folytatása) és a fehér *country and western* (ír, skót, hillbilly és helyi hagyományok) szintéziséből kialakult az új stílus, melybe azért dixieland, tánczenei (szving), musical stb. elemek is be-bekerültek. Maga Bill Haley egykoron úgy nyilatkozott erről, hogy a felsoroltakból úgy keverte ki az új ritmust, hogy a dixie- and ütemét szinkópásan hangsúlyosabbá tette, ez a jazzből (szving, bebop) ismert combo felállású északi együttesek stílusát jellemezte (Northern band rock and roll).

William John Clifton „Bill" Haley egyébként hillbilly-zenészként kezdte pályáját, 1949-től saját zenekarokat alakított (Four Aces of Western Swing, Down Homers, Saddlemen). Már ekkor készített fekete rhythm and blues előadók számaiból (Rocket 88, Rock the Joint) a fehér ízlésnek megfelelő átiratokat. Együttese nevét *Bill Haley And His Comets*re változtatva 1953-ban slágerlistára is került a „Crazy Man Crazy" számával. 1954-ben a fekete Joe Turner „Shake Rattle And Roll" R & B slágerét fehéríti ki sikerrel. Majd a „Mambo Rock", és a forradalmi változásokat hozó, elementáris erejű, a nagyvárosi élettempót tükröző „Rock Around the Clock" jött, fiatalok egész nemzedékét megnyerve a szirupos/avíttas slágerműfaj ellenében... Új szubkulturális zenei, tánc, öltözködési és viselkedési divat, igazi tömeghisztéria elindítója lett, de mindezeken túlnőve társadalmi, kulturális, művészeti területeken is máig érezhető változások elindítójává vált. Magyarországon az ötvenes évek zártsága következtében nem tudott átütő népszerűségre szert tenni, a hazai könnyűzenét aztán a hatvanas

Bill Haley's Comets

években az angol beat termékenyítette meg. A rock and roll műfaj csak a nyolcvanas évek elején jött divatba igazán, a Fenyő Miklós és a Hungária kavarta nosztalgiahullámmal...

Ennyi kötelező bevezető után íme a „Régi idők rockzenéje": az 1998-ban hazai fiatalokból alakult és külföldön is gyakran fellépő *Mystery Gang* rockabilly trió erősen stilizált műfaj-népszerűsítő produkciója vezette be az „Üstökösök" műsorát az Ifjúsági Ház teltházas színháztermében, igen vegyes életkorú közönség előtt. Az 1981-ben súlyos betegségben elhunyt frontember helyén az angol Bill Haleynek elkeresztelt, és mindössze 68 éves Jacko Buddin énekelt, gitározott. Az 1954-ben Danny Cedrone helyére lépett 83 éves (!) *Francis „Franny" Beecher* gitározott. Az 1976-ban az élők sorából távozott zseniális Rudy Pompilli tenorszaxofonost most is a 70 éves korai társ, *Joey D'Ambrosio* pótolta. A 72 éves egyik alapító *Johnny Grande* zongorázott, a 71 éves *Marshall Lytle* nagybőgőzött és a 80 (!) éves *Dick Richards* dobolt. Ha az életkorokat összeadjuk, bizony kijön a szlogenként is hirdetett 444 év. De nem is ez a lényeg, hisz akár a jazzben, bluesban, nem az életkor számít. Mint a bornál: minél idősebb, annál jobb, nemesebb. Ezt vérprofi módon bizonyították is akrobatikus elemeket sem nélkülöző időutazásukon, pl. bőgősük mindenfajta kunsztot végrehajtott hangszerével, oldalára helyezte, ráfeküdt, nyakába vette, sokszor gitárként pengette nem éppen könnyű instrumentumát. Vagy az a négykezes, melyet az énekes és a zongorista rögtönzött a legvadabb boogie-woogie stílusban. A járni is csak meggörnyedve, megfontoltan tudó dobos a hangszere mögött még mindig óriási energiákat mozgósított, s egy hatalmas dobszólót. A gitáros is mindent tud a jazzről, rokiról, sőt a countryról is, mint a „Steel Guitar Rag"-instrumentálisban bizonyította. A szaxofonos is csodaszólókat recsegtetett, de többször énekelt is, éppúgy mint bőgős és dobos társa, váltva a Bill Haley-hangú angolt. Persze nemcsak a show, hanem a zene is kielégítette a legmagasabb igényeket, érződött jazzmuzsikusi múltjuk, óriási rutinjuk, s mindezt igen lazán, humort sem nélkülöző szövegelésekkel toldották meg. Úgy elnyomták az ismert örökzöldjeiket a „Shake Rattle And Roll"-tól és a „See You Later Alligator"-tól kezdve a „Rock A Beatin' Boogie"-n és a „R.O.C.K."-on át a „Rock Around The Clock"-ot és a „Saints Rock And Roll"-t, hogy láb nem maradt mozdulatlanul. Aki valaha táncolt ilyet, tudja miről beszélek... Közben kakukktojásként, avagy jó hangulati váltásként egy rekedtes Armstrong-idézet, a „Wonderful World" is elhangzott. S mindezt 2004-ben, úgy hogy ma is ütöttek, frissen hatottak számaik: az egyszerű blues-sémára visszacsupaszított igen energikus, lendületes rock and roll ősereje a titok. Pedig átestünk már beaten, a rock különböző progresszív ágain, metálon, punkon, new waven, technón, hiphopon stb. Aki a nosztalgia kedvéért hallgatta őket, vagy aki csak rokizni jött (pörögtek is a párok a színpad előtt), de aki ifjúként ismerkedni érkezett, nem csalódott, időtálló ez a zene, hisz a rockműfaj alapja, amihez mindig vissza-vissza lehet térni.

Koszits Attila

Pécs, Ifjúsági Ház
2004. március 24.
Tavaszi Fesztivál

KFT – Higiénikus ember – telepatikus lemezbemutató koncert

Némi gyanakvással megy az ember újjáalakult, egykor sikeres zenekarok koncertjeire, hogy vajon a néhai hírnév aprópénzre váltása, újabb bőr lehúzása, a nosztalgia kihasználása a motiváció. Avagy a becsületes kiteljesedés, illetve megújulás szándéka, a közönség jó értelemben vett magas színtű kiszolgálása? Az 1980-ban alakult *Korlátolt*

absurdum

megvilágított tér előképe lebegett a tervezők szeme előtt. Tekintettel az ilyen nagy léptékű terek gépészeti igényére – úgymint szellőzőrendszer, világítótestek, fűtőberendezések –, letisztult tér kialakítása általában nem könnyű feladat. A gimnázium csarnokában azonban sikerült megoldani: szinte alig látunk gépészetet a magasban. A csarnok felnyitott, déli hosszoldala mentén elhelyezett óriási ablaksor sem tartozik a szokványos tájolási megoldások közé. A természetes megvilágítás kínálta előny fejében a káprázatmentesítés biztosítása okoz nehézséget, melyet a jól méretezett acélárnyékolók „állítólag" kiválóan megoldanak.

A csarnok nem professzionális rendezvények lebonyolítása céljából készült, ezért a közlekedés tervezése kevesebb nehézséggel járó, ám korántsem másodlagos feladat. E tekintetben szintén jó munkát végzett a fiatal páros. A játéktér északi oldalához lesüllyesztett aula kapcsolódik, amely a tanulók nagy tömegű mozgását is képes hatékonyan szabályozni. Az aulához kapcsolódó előtér pedig egyszerre szervezi kiválóan az új és a régi épület közti, valamint az udvar irányából érkező forgalmat. Az aula belmagassága a terem hétméteres magasságához képest aránytalanul kicsire sikeredett. Ezen javítanak valamelyest a mennyezeten elhelyezett egyedi tervezésű felülvilágítók.

Költségcsökkentés miatt elmaradtak a tornaterem felülvilágítói. Ahogyan elmaradtak a homlokzati szerkesztés eszközeként tervezett anyagváltások is. Helyette a vakolat színezése imitálja az eredeti elképzelés jellegét. Ettől ugyan nem bomlik szét az épület egysége, azonban sokat veszít erejéből – ahogyan sokat veszítenek azon diákgenerációk is, akik évtizedekig használják majd a létesítményt. A beépített anyagok jól illeszkedő megválasztása meghatározza a tér karakterét, de meghatározhatja a benne történő viselkedés és kommunikáció jellegét is.

A győztes munka nem bíbelődött utalásokkal, becsempészett illúziókkal, nem törekedett a környezettel való párbeszédre. Az illeszkedés problematikáját „az épületrészek helyes térbeli viszonyának megtalálásával, és annak az udvar terébe történő integrálásával vélték megoldani" – ahogy azt a tervezők ígérték a pályázatukhoz mellékelt műszaki leírásban. Egyfajta tagadással, szembeállítással közelítettek a beépítési környezet épületeinek „részletszegény architektúrájához". Jó problémafelvetéseket tartalmazó koncepciójuk során, megfelelő következtetésekre jutva, igazolták a kialakult megoldások hitelességét.

Helyes válaszhoz jó kérdésfeltevésen keresztül vezet az út. Mindezt azonban megelőzi a tervezői habitus, amely háttérként irányítja az alkotó kezet, és inkább előzménye, mint következménye a helyzet analízisének. A tervezői habitus mindig jóval szélesebb kontextusban gyökerezik, mint egy konkrét feladat megoldása, ezért az építészalkotóval szemben jogos elvárás, hogy sajátos attitűdje ne zárja túlságosan szűkre mozgásterét, ugyanakkor karakterét ne veszítse el feladatról feladatra. A szerzők jelen munkájuk kapcsán – dacára jó problémafelvetéseiknek – az épület végső karakterének megtalálásához saját habitusukra erőteljesebben

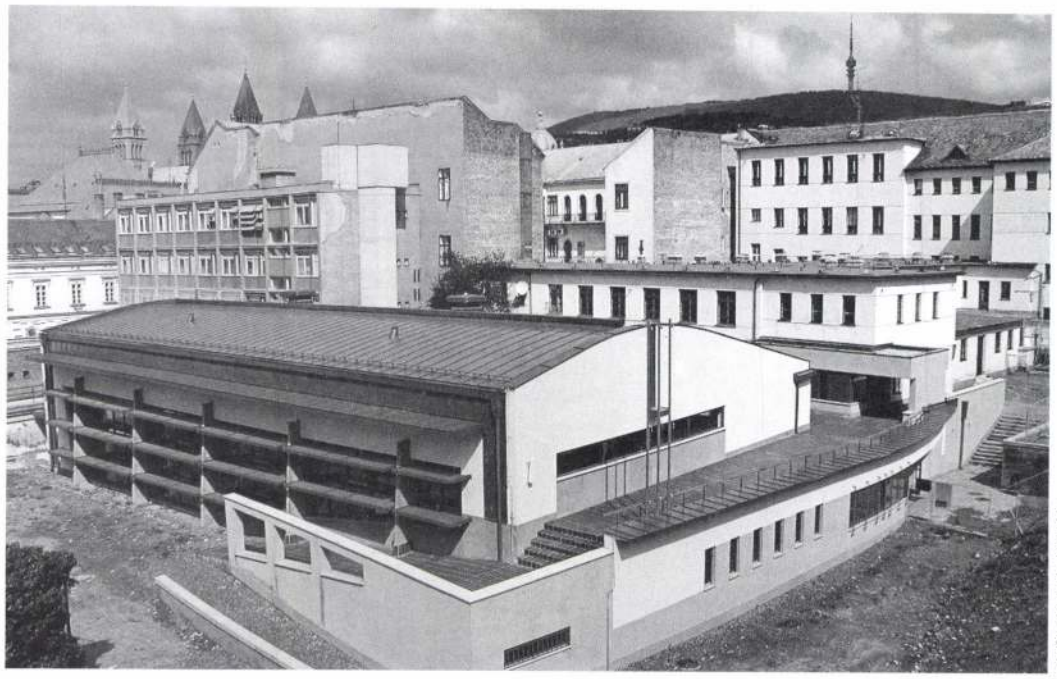

FOTÓK: BENCZE ZOLTÁN

Az illeszkedés helyett az elkülönülést választva

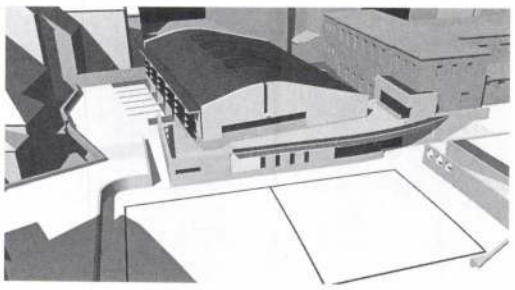

Az alacsony épületek inkább az udvar változó térszintjeit kezelő támfalak rendszereként tünnek fel

A pengefalak a dinamikus kibillenés tektonikai ellensúlyát hozzák létre

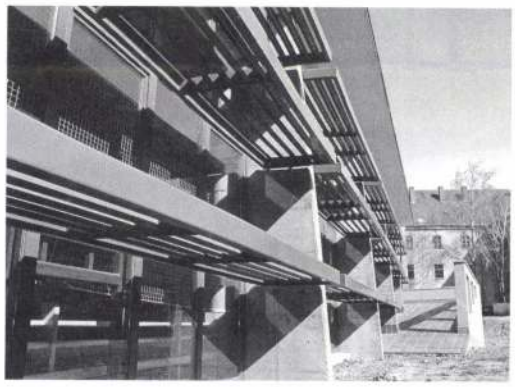

A rácstartó alsó és felső íve is a tető hajlását követi, szinte alig látunk gépészeti berendezést!

Egyedi formakezelésű felülvilágító

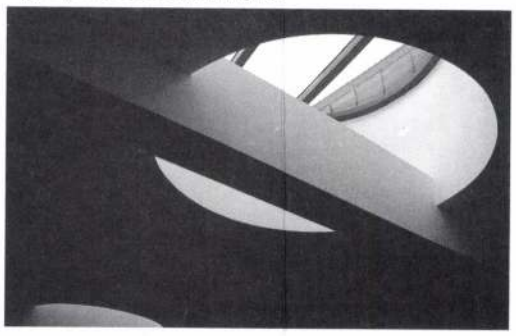

hagyatkoztak, mint az elvégzett formai analízis eredményére. Építészeti önképük kivetülésének eszközeként kezelték a feladatot, nem vállalkoztak regionális léptékű elemek használatára, ösztönös, vizuális-érzéki világot teremtettek, utalásaik univerzálisak, eszközrendszereiket csak a tömegformálás és a térszervezés területén kezelik a környezetre reagáló módon. Kibillentett és ellenpontozott tömegsúlypontjaikkal nem törekedtek egyediségre, ugyanakkor kerülték a túlzások csapdáit. Az adott helyszín katonásan rideg közegében inkább szembeállítják épületük szervezett kompozícióját, érzéki megformálását az udvar hangulatával – illeszkedés helyett az elkülönülés útját választva. Egyszerű, szinte frappáns megoldással biztosítják a régi és új épülettömegek kapcsolatát, nem tévesztenek léptéket, saját formai ízlésvilágukat nem viszik túlzásba.

Míves, lágy lezárású épülettömegük, hajlított térfalaik és kompozíciós elemként formált párkányaik akár a természeti környezethez alkalmazkodás céljait is szolgálhatnák; a „hullámvonal" gesztusát tekinthetnénk allűrnek, zavaró elemnek is – azonban szerencsére mégsem vált azzá. Habár nehezen fedezhető fel ok-okozati összefüggés a választott építészeti formanyelv és az illeszkedés szempontjából figyelembeveendő épített környezet között, az épület mégis megtalálja helyét.

Lehetséges, hogy ellenállhatatlan illesztési vonzerőt generáló, erős karakter hiányában az igazán megfelelő illeszkedési viselkedés ad absurdum meghatározható – de félő, csak olyan spekulatív és elvont analízissel, amelynek eredménye az adott esetben csakis kétes értékű diskurzust folytathatna közegével.

Szem előtt tartva az alkotók fiatal életkorát, várhatnánk tőlük több kísérletező innovációt – több esélyt adva meglepetéseknek és persze a pályázati bírálóbizottságok biztos elutasításának. Ők viszont, tekintet nélkül korukra, nagyszerű magabiztossággal tartották meg pályázati anyagukat azon határmezsgyén belül, ahol még garantálható az eredményesség.

Biztatás, belátó hangvétel és dicséret jár az első, komoly, önálló munkájukat létrehozó fiatal építészpárosnak. A beérkezett pályamunkák tanulsága alapján kijelenthető: egyetlen találékonyabb épületet sem fosztottak meg a megvalósulás lehetőségétől. ■

Ciszterci Nagy Lajos Gimnázium tornacsarnoka
Pécs, Széchenyi tér 11.
Tervező: BONZSON Építőipari és Szolgáltató Bt.
– Denkinger József, Nagy Péter
Építtető: Ciszterci rend

BENCZE ZOLTÁN

Illeszkedés ad

Alig-alig vehetjük észre, pedig a város szívében, a Ciszterci rend Nagy Lajos Gimnáziumának udvarán, a Széchenyi tér árnyékában felépült az iskola saját tulajdonú csarnoka. A sport, a testedzés, a testnevelés, az egészségmegóvás céljait szolgálja.

A ciszterci rend 2001-ben versenyeztette nyilvános építészeti tervpályázaton a tervezés jogát. Egy-két esetet leszámítva, a beérkezett pályázati anyagok bőven biztosítottak mérlegelési lehetőséget a bírálóbizottság számára. A megvalósítás esélyét pedig egy fiatal szerzőpáros, *Denkinger József* és *Nagy Péter* pályamunkája nyerte el.

Oktatási intézmények gyakorta találják szembe magukat azzal a kellemes problémával, hogy a régen áhított, komoly térigényű sportlétesítményt szűkre szabott intézményterületükön belül kell elhelyezniük. A közelmúltban a belváros két iskolája is vállalkozott erre a feladatra. A Szt. Mór Gimnázium csak a tervpályázaton van túl, a Nagy Lajos már majd teljesen befejezte az építkezést. Sportcélú beruházásait a csarnok mellett megépítendő sportudvarral fogja teljessé tenni. A sportudvar létrehozása útjából csak éppen a napokban hárult el az utolsó engedélyezési és eljárásbeli akadály.

Nem kis kihívást jelentett a gimnázium udvarbelsője által adottságként felkínált tervezési terület karakterével szemben tanúsítható helyes viselkedésforma megtalálása. A történelmi környezethez való alkalmazkodás problematikája nem a szokásos módon fogalmazódik meg a terület láttán. Itt már nem a Széchenyi tér történelmi kronológiájába rendezhető, egymásra rakódott korok struktúrájának rendje uralkodik. Az udvarban más világ tárul fel: a tömbbelső térbeli viselkedését és karakterét nem a kollégium műemlék épülete határozza meg, hanem a gimnázium és a környező utcák épületegyütteseinek belső oldala. A gimnázium dísztermének helyet adó, a '40-es években felhúzott lapos tetős épület, és a korábban épült szárnyak udvar felé néző tagolatlan, vasrácsokkal éktelenített homlokzata, valamint a környező magas épületek kopott tűzfalai soha nem is kívántak egymással közösséget vállalni. Márpedig, ha az udvar területén tartózkodunk, a tájékozódást és az alaphangulatot meghatározó elemek összességét a leírt miliő adja.

A győztes pályaműű szerzői ennek szellemében határozták meg javaslataik alapkoncepcióját. Egy keletnyugati tengelyű, délről felnyitott, csak az alapfunkciót magában foglaló tömeget terveztek. A tornacsarnok méretéből fakadó, a környező beépítések léptékétől eltérő tömegarány különbségek csillapítása érdekében a terem padlósíkja majd két méterrel a terepszint alá került. Az egyéb funkciókat kiszolgáló kisebb épülettömegek központi tömeghez illesztését az udvar térszint különbségeinek kihasználásával oldották meg. A főtömeghez kapcsolt alacsonyabb épületek szinte csak az udvar változó térszintjeit kezelő támfalak rendszereként tűnnek fel. Azon túl, hogy ezzel egy jól szervezett térkompozíció valósult meg, számos további előny is származtatható belőle:

- enyhíti a főtömeg túlzott léptékkülönbségét környezetével szemben;
- a térszint különbségeit differenciáló támfalrendszer természetes folytatásaképpen integrálja az épületegyüttest az udvar terébe;
- a járulékos épületek nem terhelik tömegeikkel az udvar látványát, sőt járható tetőfelületeik az udvar térburkolatának részévé válnak;
- a főtömeg expresszív megformálása szabadon érvényesülhet.

A régi és új épületeket kicsinyke lépcsőház kapcsolja össze. A támfalak vonalából kinövő lépcsőház egyszerű kubusa nem bonyolítja a „helyzetet", viszont nagyon szellemesen oldja meg a két épület összekapcsolásának kényes feladatát. A járható tetőkkel ellátott támfalak alaprajzi kompozíciója kibillen a főtömeggel 90 fokot bezáró szög egyensúlyából, ezáltal segíti az udvar légkörében uralkodó feszesség oldását, és egyúttal rendezi a csarnok és a díszterem tömbjének vizuális viszonyát.

Amíg a tömegek egymás közti viszonyában, a térszervezés konstruálásában logikus, racionálisan követhető rend fedezhető fel, addig a főtömeg lezárásában és a homlokzati támfal meghajlításában már jóval kevesebb logikus magyarázatot találunk.

A formai elemek megválasztása legalább annyira öntörvényű, mint amennyire pl. a lépcsőház kubusa a térszervezés következményeként magától értetődő. Ez azonban nem vezet ellentmondáshoz.

Az a formaadási metodika, mely a tömegarányok konstruálásával és a homlokzatszerkesztés eszközeivel végzi munkáját, szerkezeti vagy funkcionális elemeket használ és minősít át nagyobb egységek kompozíciójaként – legtöbbször nem törekszik direkt egyértelműségre, sokszor beéri elvont összefüggések értelmezésével. Az az eljárás viszont, mely az intellektuális korlátokat átlépve, egy sokkal nyilvánvalóbb, érzéki formakezelést alkalmaz, könnyen kerülhet a felszínes, üres hatásosság csapdájába. Dacára annak, hogy a fiatal tervezők az utóbbi utat választották, annak veszélyeit elkerülték.

A szubjektív önkifejezésnek alárendelt formaelemek érzéki világot teremtenek, de nem indulnak burjánzásnak, a szervezett rendet nem bontják szét. A térkonstrukció harmóniában marad a formák erősödő dinamikájával: az aszimmetrikus lezárású főtömeg dinamikáját erősíti a kompozíciós és formai elemként is működő ereszkinyúlás és a homlokzati felületek erőteljes horizontális tagolása. A déli oldal árnyékoló rendszerét hordó pengefalak támpillérszerű megformálása szintén könnyen válhatna öntörvényű elemmé, az egységes kompozícióban azonban már nagyon konkrét szerepet tölt be: jelesül az épület aszimmetriájából következő, dinamikus kibillenés tektonikai ellensúlyát hozza létre.

A tetőfedést hordozó, egyedi acél rácsostartó szellemes szerkezeti konstrukció. A rácsostartó alsó és felső öve is a tető hajlását követi, ami ezáltal a szükségesnél talán kicsivel több líraisággal erősíti fel annak vonalvezetését.

A belső tér hangulatának meghatározásakor egy letisztult, átlátható, gépészeti segédberendezések kusza sokaságától mentes, természetes fénnyel jól

A sportcsarnok által felszámolt területhez erős érzelmi szálakkal kötődtek Pécs város polgárai. Az alkalom szülte fesztelen „kilépés" lehetőségét adta – strandként működött évtizedekig, zárványként a belváros közepén. A város fejlődése során mindig akad átmeneti állapot, nem tisztázott szituáció, elfeledett hely. Ilyen terület volt a Nagy Lajos Gimnázium mindig is ideiglenesnek tűnő úszómedencéje, végleges alkalomszerűsége, „hátsó udvar" jellege. A „grund" hangulatát csempészte a város forró, nyári mindennapjaiba.
Mintha csak besurranna az ember. A tűzfalakkal körülvett udvar, az elhagyott építési telek, a „grund" mind része annak a lelki-érzelmi és racionális viszonynak, mely a város épített terében megtestesülő hangulathoz fűz minket.

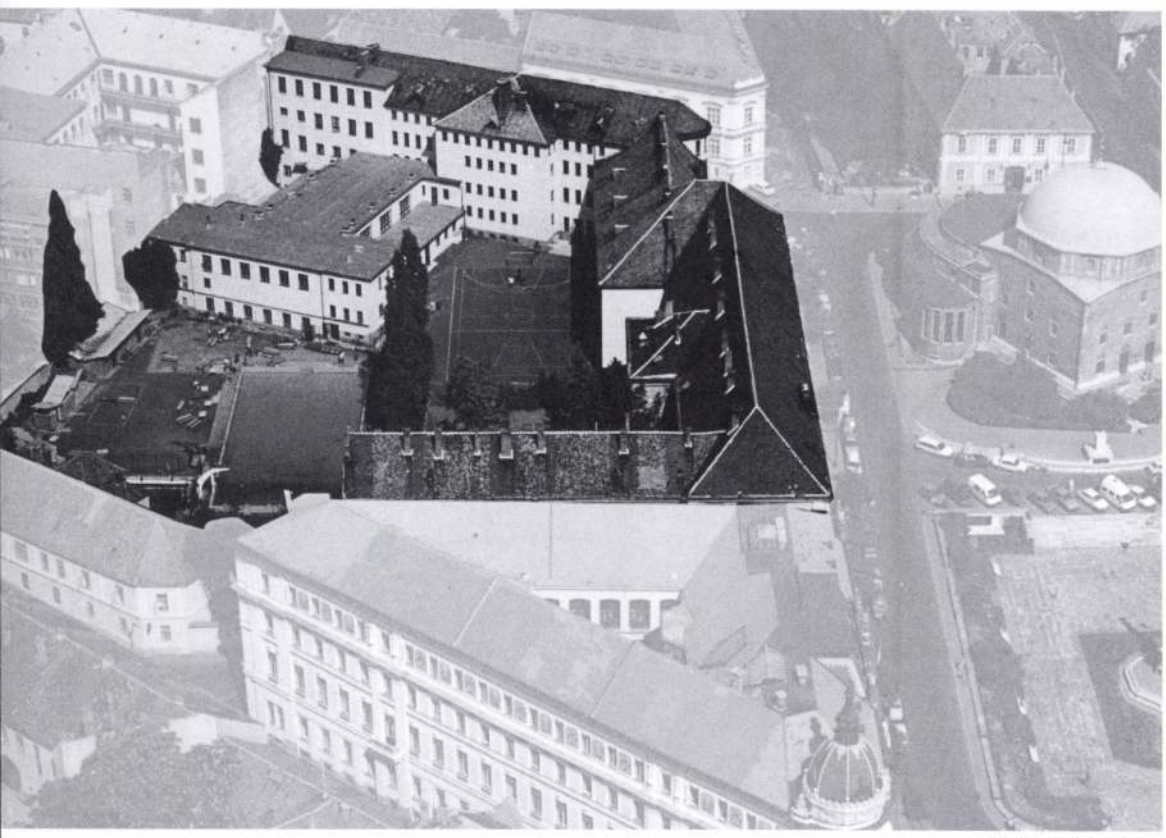

FOTÓ: KÖRTVÉLYESI LÁSZLÓ

Molnár Sándor keramikus kiállítása
Parti Galéria
2004. április 7–20.

FEJŐS MIKLÓS

Változatok, változások

A letűnt korok hiedelemvilágát őrző tárgyi emlékek, sírmellékletek, halotti urnák, lélekházak különös módon váltották be a hozzájuk fűzött reményeket. Készítőik, tulajdonosaik az élet folytatására készültek, a „nagy utazás" előtt ezért magukhoz vették személyes tárgyaikat: lovat, fegyvereket, szolgát. Hitték, hogy az élet eme legszükségesebb tartozékai átmenthetőek az örökkévalóság tartományába. Aztán civilizációjuk eltűnt, új birodalmak jöttek, új bálványok, új szimbólumok születtek. Évszázadok, évezredek teltek el, de az urnák és szarkofágok továbbra is őrzik a valóság rájuk bízott darabjait. Leküzdötték az idő korlátait, s ha az istenek társaságába nem is, az egyetemes kultúra, a hagyományok öröklétű birodalmába bebocsátást nyertek.

Szakrálisnak tetsző, de nem liturgikus, egyszerre pogány és keresztény meghatározottságú az a tárgykultúra, melyet Molnár Sándor létrehozott az elmúlt évtizedek során. Plasztikáinak gondolatvilága az emberek és az istenek közötti transzcendentális kapcsolat köré épül. Tárgyainak a varázslás ősi mozzanatait megidéző szerepe, hogy az élők és a holtak, a halandók és a halhatatlanok közötti réven szolgáljanak. Előképei a legkülönbözőbb kultúrtörténeti rétegekből származnak, de mindegyikben közös a túlvilági élet víziója. Bár a halottkultusznak és a hozzájuk kapcsolódó rítusoknak sokféle formája kialakult, erkölcsi és etikai igények szerinti meghatározottsága mögött minden esetben morális késztetések húzódnak meg. Az általuk közvetített értékrend vonja meg a mulasztások és kötelezettségek mérlegét, pontosan megszabva az áldozathozatal, a lemondás hivatalos „tarifáit".

A természeti erőkkel szembeni félelem, az ellenséges népektől való fenyegetettség és az emberi gyarlósággal szembeni kiszolgáltatottságunk teremtette meg az áldozás igényét. Ezzel a gyakorlattal elnyerhetőnek látszott az égiek oltalma.

Molnár Sándor munkásságának központi motívuma a birkafej, ami a pogány és keresztény kultúrkörökben egyaránt sokrétű jelentéstartalommal bíró szimbólum. Elsősorban az újrakezdésre és újjászületésre illetve áldozásra utal, tehát az égiekkel való kapcsolattartást és a lelki megbékélést szolgálta. Molnár Sándor a birka, bárány, szarvas, kos figuráinak különböző változatait hozza létre. Nem csak ikonográfiai, de formai variációkban gondolkodva is keresi az anyagba foglalt tartalom és forma egységét. Láthatunk tőle fekvő és álló, zárt és tagolt felületű, függesztett és „megfeszített" corpusokat. Keramikusként a legkülönbözőbb formai és technikai megoldásokra törekszik. Stratégiáját alapvetően az anyaggal való napi kapcsolat határozza meg, a soktényezős eljárásokban rejlő véletlenszerűségek. Az iparművész sajátja, hogy ezt a munkamódszert tudatosan alkalmazza: figyeli az anyag reakcióit, és megpróbálja modellezni a körülményeket, ha valami használhatóra bukkan. A műhelymunka ezáltal a tudományos kísérlethez válik hasonlatossá, melyben az intuíció tényezője mellett elengedhetetlen jelentőségű az analizáló gondolkodás, az alkotói programok következetes keresztülvitele. Magától értetődik szinte, hogy a választott motívumból így sorozatok születnek. Molnár Sándor esetében is ez történt, amikor a Krisztust szimbolizáló áldozati bárány alakját különböző felületképzési metódusoknak, technikai eljárásoknak vetette alá. Legtöbb alkotásán az üreges testek felszaggatásával, gyűrésével, lyuggatásával modellálja a felületet, de előszeretettel alkalmazza az égetés, mázazás eltérő hatásokat eredményező módszereit is. A fehér porcelán és füstös kerámia egyúttal az áldozati állat koponyájára, elhamvadt csontjaira emlékeztet.

A kivitelezés módszeressége végigvonul munkásságának többi ciklusán is. A kiállításon ezekből tárgycsoportok szerveződtek, demonstrálva egy-egy témakör lehetséges megnyilvánulásait. A birkafej visszatérő motívuma mellett Molnár Sándor utazási élmények hatására kezdett el foglalkozni az etrúriai halottkultusz emlékeivel. Tárgyaiban ráismerhetünk az etruszk lélekház kicsiny szarkofágjára, fedelén az elhunyt dionüszoszi lakoma jelenetében ábrázolt figurájával. Részletei nem idézetek, inkább csak játékos plagizálása a szerkezetnek, a tömegeknek és az évezredekkel dacoló anyagnak. A terrakotta ládikák oldalán kidomborodó latin betűk is inkább téglavető mesterjegyek, mintsem a tárgyakat régészeti leletekként hitelesítő írásos emlék.
A parafrazeálás legnyíltabb gesztusaként Molnár Sándor egy állati eredetű állkapocsdarabot ültetett az egyik szarkofág tetejére. A felismerés mindössze optikai tulajdonságok egybeeséséből adódott: mimikrije tudatosan se lehetett volna pontosabb.

Külön együttesbe sorolhatóak az egyiptomi fáraósírok szolgaszobrai, az usébti-figurák variációi. Fekvő figurákat ábrázolnak méltóságteljes fejtartással, gesztusok és mozgás nélkül. Egyszerűségük, fegyelmezettségük uralkodói méltóságot sugároz, nyilvánvaló, hogy fáraóknak kijáró tiszteletet élveznek. Mivel plasztikailag kevéssé tagoltak, alkotójuk különböző karakterű mázak és ezüstréteg felhordásával vagy samott és rakutechnika alkalmazásával modellálja őket.

Ugyancsak önálló csoportot alkotnak a kiállítás Madonna-szobrai. A korábbiakban említett kultúrtörténeti példákhoz hasonlóan ezek is egy vallásos rituálé tartozékai. A gyermekét tartó Szűzanya stilizált alakja búcsújáróhelyek kegytárgyait idézve a Mária-kultusz élő hagyományát eleveníti fel. Mintázásuk elnagyoltsága összhangban áll a mindannyiunk által jól ismert porcelán madonnák vásári tucattermék mivoltával, de mégis hordozzák magukban a vallásos ragaszkodás jellegzetes mintázatait.

A legutóbb készült kerámiák látszólag teljesen újszerű tematikával jelentkeznek. Témájuk a szeptember 11-én végrehajtott manhattani terrortámadás, illetve a támadás utáni eszmélés, a merénylet „másnapja". Ezek a kisméretű plasztikák a „bábeli" ikertornyok romjait és a romok eltakarításán dolgozó gépeket jelenítik meg. A toronyház összeroncsolódott acélszerkezete jelképesen a birkafejes plasztikák egy részén is megjelenik, utalva rá, hogy Molnár Sándor e történelmi fordulatot jelképesnek tekinti. A nyugati világ és gondolkodás emblémájának pusztulása tehát jel, egyfajta kollektív áldozat, egyúttal az újrakezdés szimbolikus példázata. ■

Molnár Sándor: Három piéta

Ø Denkstein C

1807

l. Energéssy 1929

10. l.

zágos Bizottsága

égvetési tervezete

ll : 55.000 P.

pfényre került
s konzerválá-
..... 4.000 P.

yreállitási és
ent István-ko-
..... 3.000 "

ály romjainak
eletek konzer-
..... 2.000 "

folytatólagos

megírva

Denndörfer András

könnivem

1657. Nagyneben

Albrich Herm

289. l.

92 V 9

Denndörfer András
építő

L

Kendrey-Kentirányi
368. l.

Gof Teleki László

Egész alak, áll[illegible], kiss
mutatóján pecsétgyűrűt hor
s baljával kócsagos prémkal
tott hajat, hegyesre pödrött
kallt hord. Ingének gallérjá
kantyus topánja rojtos, atil
[illegible] nadrágja szűk. Derekát
A háttérben balról a talapz
korláton túl kertre nyilik k
~~nak másával.~~

~~s alól jobbra.~~

Könyomat,

Ltfa

D Denner B.

režm.

l.

Pataki 51.

24. l

MDK

Denner Balthazár

A müvész önarcképe, o.

Szépmüv. Muz. háborus veszteségeinek jegyzéke

Bp.1952

L. F. Dennis

Az Árverési Csarnok aukciós-kiállításán két tengeri tájképével szerepelt.

PH-930-XII-F.

Denon, Dominique Vivant
(1747-1825)

Fiatal nő képmása Litografia 19,5 x 14,2 cm
Védett. Szakértői ár: 1200 Ft.

BÁV 51. Képaukció katalógus, Bp. 1980. május

DENSUS

MŰEMLÉKEINK

Legendák nyomán – Densus köveinél

A köveknek is megvan a maguk sorsa... Mint szívós, nehezen leválasztható moha, tapadnak hozzájuk a legendák. Amelyek ugyanolyan időállók, akár a régi falak vaskos kőtömbjei. Densus „római kori" templomának krónikája példázza ezt a legkézzelfoghatóbban.

Az ötvenes években jártam ott első ízben. Akkoriban a tömegmozgalommá felfejlődött népi turisztika felfedezte a Retyezát kőlavinákkal, szikrázó hegyi tavakkal borított magaslatainak vad szépségeit... Sátortábort telepítettek a Bucura-tó partjára, s még a késő nyári, nagyon hideg éjszakákon is alig-alig lehetett helyhez jutni: mindig zsúfolt „ház", illetve sátor fogadta a vándort. Napokat, sőt heteket töltöttek itt a természet szerelmesei – anélkül, hogy további huszonnégy órát szántak volna a masszívum lábánál található, a maga nemében páratlan műemlék-füzérre.

A szelíd domboldalon emelkedő templomhoz tengelytörő, rázós út vezetett. Nagy nehezen előkerítettük az egyházfit, hogy nyitná ki nekünk az ajtót... Ritka madár volt a hétköznap betévedő vendég. Aztán megtudtuk, hogy az ország olyan templomában járunk, melynek alapjait még a rómaiak rakták le. Traianus katonái áldoztak itt isteneiknek; később e vidék első keresztényei járultak az oltár elé, s ma is működik a templom. A történelmi korokat átívelő folytonosság lenyűgözte az embert – a szobányi kis templomocskában. A józan kétkedés ösztönét elnyomta a szép legenda varázsa. Hiszen láttuk – az apszis déli oldalából nyíló, alcsony kis helyiségben – azt a kőtömböt, amelyen – vezetőnk szavai szerint – egykoron levágták az áldozati állatokat... Ma sem értem, hogyan lehettünk olyannyira naivak. Lehet, a kétségtelenül római korra utaló faragott kövek, feliratok, oszloptöredékek befolyásoltak.

Otthon aztán felütöttük a jó öreg Révait, hogy megtudjuk belőle: az idős egyházfi nem is akármilyen legendával traktált bennünket. Tudományos forrása volt annak. Néhai báró Hohenhausen határőrségi őrnagy vizsgálta meg első ízben Densus templomát. Őt is félrevezették a római síremlékek, az oszlopokba beépített feliratos kövek – és ennek alapján jelentette ki 1775-ben, Bécsben kiadott, „Die Alterthümer Daciens" című művében, hogy az épület egykoron Mercur istent szolgálta.

Nem állt egymagában ezzel a tévedéssel. Az utódok is sokat bizonytalankodtak a különös templomocskának az időbe helyezésével. Octavian Floca, a neves kutató, megjegyzi, hogy a templom építését a rómaiaktól kezdve a XVII. századi falusi építőmesterekig sok mindenkinek tulajdonították. A tudományos kutatás jelenleg a XIII. század vége építőmestereihez utalja a templomot.

Most, hogy idestova húsz év múltán, ismét fölkerestem Densust – sok minden változott. Mindenekelőtt: aszfaltúton lehet megközelíteni, és mindenütt öles táblák hívják fel figyelmünket: műemlékhez vezet az út. Belépődíj nincs, sárga viaszgyertya, színes képeslap igen. Megfelelő idegenforgalmi kiadvány hiányában a pap vállalkozik kalauzolásunkra. És a legenda ma sem adta fel hadállásait. Csak tarthatóbb vonalakba vonult vissza. A IX. századig. Nem az első eset, a Maros és a Küküllők mentén is tapasztaltam, hogy a helybéliek presztizskérdést csinálnak abból: kinek régebbi a temploma. Grigore Ionescu professzor „A román építészet története" című, összefoglaló művének első kötetében többek között ezeket írja a műemlék-templomról: *„Az épület szokatlan szerkezete, alaprajzának alakja és méretei (a hajó 6×6 m nagyságú) messze vezetnek az időben. Az a szerkezet-típus, amelyhez ez a műemlék is tartozik, kisázsiai és szinai keresztény mesterek építő leleményére, a IV–VI. századi oszáriumokra (csontházakra) utal. A templomalapítás időpontjára nézve nincsenek megbízható adataink. Mindenesetre jelenlegi állapotában nem tartozik az egész építmény az első építési szakaszba. A negyedhenger alakú ügyefogyott boltívek, a hajó és a szentély párkányzatát kiemelő fríz, a torony alapja i és maga a torony, egységesebb kivitelűek, a korai románkori szemléletet tükröző elemek az eredeti építmény tizenharmadik század végi újjáépítésének emlékét őrzik..."* Bizonyára ez a felfogás áll a legközelebb a valósághoz. Hozzáfűzve, hogy a templom a XIV. és XV. század folya-

A densusi templom, előtérben az öreg temetővel

Közben téglarakások, nagy darab, hasáb alakú, régi kövek között ötperces gyaloglás után elérünk az erődhöz. Hat-nyolc méter magas falai jórészt új téglából épültek újjá, de látszanak a bontáskor épen maradt régi téglák is. A csillag alakú vár minden külső sarkán keskeny kis torony áll, a falak befelé hajlanak, szinte eltévedünk a külső és belső falak labirintusában. A régi kaput teljesen visszaállították az Ada Kaleh-ból áthozott, hatalmas kövekből. Kalauzunktól megtudjuk, hogy a bontáskor minden követ lefényképeztek, megszámoztak, hogy Simiánon valamennyi eredeti helyére kerüljön vissza. Ugyanígy jártak el a sarokkövekkel és az ablakpárkányokkal is. A külső falakban boltíves ablakok és furcsa, ferde vágású lőrések tanúsítják, hogy az erőd eredeti formáját gondosan megőrizték. Hatalmas, boltíves folyosó húzódik az erődítmény belső falai közt. Ide kerülnek a híres kávézók, a cukrászkülönlegességeket árusító boltocskák — és természetesen ezek az alagútszerű termek nyújtanak majd otthont az Ada Kaleh-i múzeumnak, ahol a sziget lebontásakor, a régi Orsova kiürítésekor és a vaskapui építkezés idején feltárt gazdag történelmi leleteket és az évezredes civilizációról tanúskodó tárgyakat helyezik majd el.

Az Ada Kaleh-i erőd új otthonra lelt Simian szigetén

Az erődtől kissé keletre néhány tornácos ház befejezetlenül is emlékezetünkbe idézi Ada Kaleh kis házacskáit. Arrább már zöldellő, virágzó gyümölcsfákat látunk, majd alig rügyező, frissen ültetett csemetéket szabályos sorokban. Mégis, valahogy lehangoló, hogy embert nem látni a szigeten. Nem is időzünk tovább, nem tarthatjuk vissza a révkapitányság motorosát sem.

Miután a Mehedinţi megyei építészeti és városrendészeti igazgatóságon Kepşa igazgató elvtárs jóvoltából részletes felvilágosításokat kaptunk a sziget jövő arculatáról, Ion Radu elvtárssal, a Drobeta—Turnu Severin municípiumi pártbizottság első titkárával, a város polgármesterével arról beszélgetünk, hogyan és mikor indul meg az élet az egyelőre lakatlan szigeten.

— Ada Kaleh elárasztása előtt a mintegy 550 főnyi lakosság Drobeta—Turnu Severinbe, Orsovába és más városokba költözött, még Aradra is mentek, hagyományos foglalkozásaikat folytatják, állami lakást kaptak, a dohányiparban és cukrászatban, a helyiipari vállalatokban és a kézműiparban helyezkedtek el. De sokan közülük vissza szeretnének kerülni Simiánra. Eddig 15 kérvény érkezett. A helyi pártszervek, a néptanács támogatja ezeket a kéréseket, a szigeten már ki is parcellázták a házhelyeket, kis kerteket a Simiánra telepedni óhajtóknak. Egyetlen kikötésünk van: állami támogatással épülő házaikat a sziget lakói a hagyományos, eredeti keleti stílus megőrzésével állítsák vissza. Tisztában vagyunk azzal, hogy a szigeten csak akkor tudjuk megteremteni az „elsüllyedt" hangulatát, ha a mű taurálása mellett újr ottani életet. Termész dern civilizációs felté remtésével, hiszen ne elmaradottság konzer a szigetet korszerű zattal látjuk el, bekap sunk villanyhálózatáb építünk stb. Motel-tí látóipari egységet, can sportpályákat létesíti remtjük a turisztika és szórakozás korszerű fe költöztetjük a város st meleg nyári napokon majd fürödni Dro Severin lakosai. A szi szén gyümölcsöst léte őszibarack-csemeték ült meg is kezdtük. A minte

Drobeta-Turnu Severin — 1973. A háttérben Sim

Tiszta

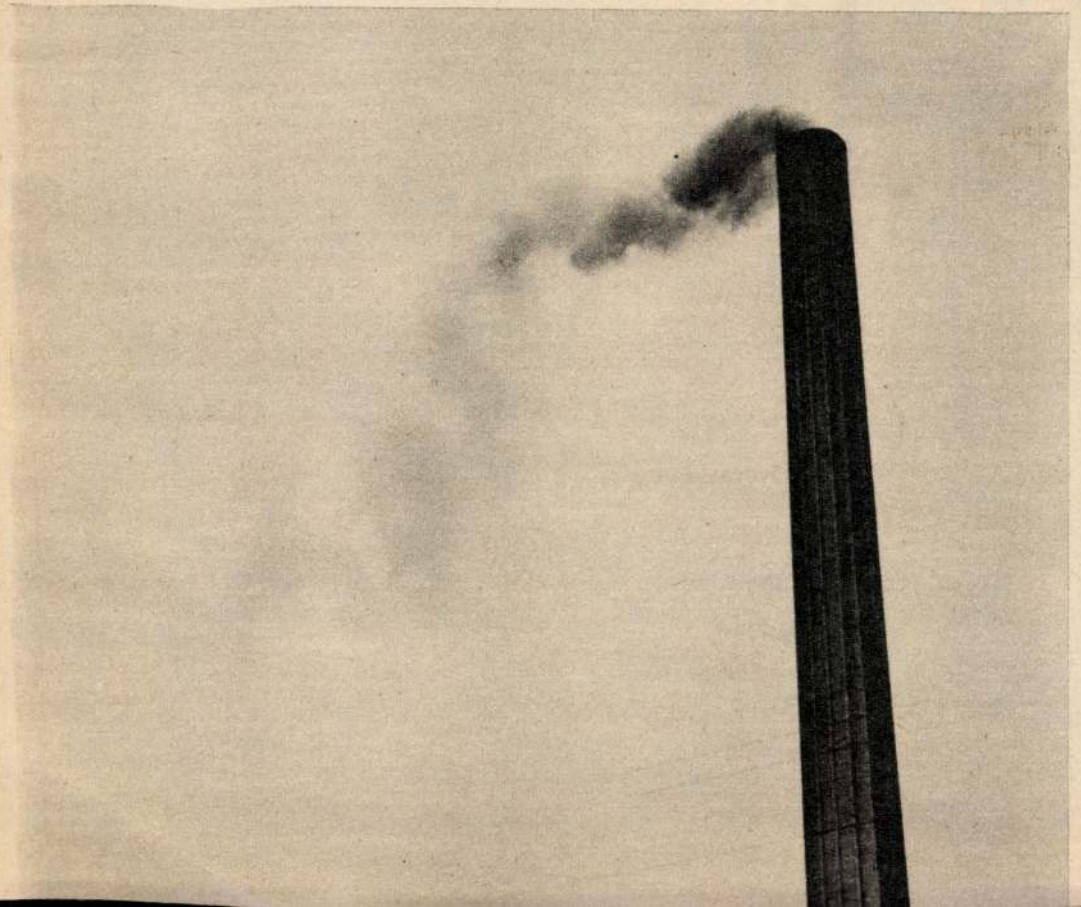

Nagybánya.

Százezres nagyságrendű városaink között iparáról, és ezen belül bányaipari, színesfémkohászati iparáról híres, egy kissé fellengzősebben mondhatnók: a színes- és ritkafémkohászat fellegvárának számít. Ehhez még hozzá kell tenni a bányagép- és felszereléseket gyártó nagyüzemet, a vegyipari kombinátot, és máris előttünk a vázlatos kép a szüntelenül fejlődő, igen fontos népgazdasági ágakban élenjáró városról.

Nagybánya.

Az óvárost körbefogó hegykoszorú, az a jellegzetes „bányai táj", a régi városmag girbegurba utcácskáival s ezekre az utcákra zuhogó fénnyel, a sietős Zazar, a századvégi, századelői nagybányai táj időtlenné válva ott van a múzeumok, képtárak falain, féltve őrzött vásznakon. A látogatók a nagybányai festők képeit nézve felsóhajtanak: igen, ez volt a régi Bánya, ez volt az a táj, az a ragyogó színekkel teli világ, amely jelentős festészeti iskolát teremtett.

Ez a hangulat már végérvényesen a múlté. A mai, a szocialista Bánya kinőtte a régi városkát, az új lakónegyedek akármelyikében több ember lakik, mint hajdan az egész városban, s a távlati fejlesztési terv még sokkal többet ígér.

Csak egy baj van.

A város levegője erősen fertőzött; tiszta, de egészségesnek bizony csak nagy jóindulattal nevezhető vize sok gondot okoz a lakosságnak és a város vezetőségének egyaránt.

*

A környezetvédelemről szóló törvénytervezet (1973. április 19.), II. fejezet, A KÖRNYEZETI TÉNYEZŐK VÉDELME, I. rész: A LEVEGŐ

Külső kép, romos előcsarnokkal

mán két-három újjáépítésen esett keresztül, s hogy a belső (XV. századbeli) falfestmények közül néhányon határozottan fel lehet ismerni a helybeli lakosság viseletét.

A hatvanas évek elején műemlék-értékéhez méltó alapossággal restaurálták a densusi templomot.

A legendák szertefoszlanak; nincs kétezer esztendős templom Densuson — de a művészettörténeti elemzés napfényre hozta egyik legszebb középkori műemlékünk valós értékeit. Helyes lenne, ha a turisztika szervezői bekapcsolnák ezt a vidéket is az idegenforgalmi főútvonalba.

ERDÉLYI LAJOS

A XV. századbeli falfestmények (A szerző felvételei)

Dentler János

ajtatos

Közlezrkiáll

1386 l

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni,
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 435418

Dentler, Zsombolya MDK

asztalos m.

Gaul K: Butorip. diszitőip. az ezr.éves kiáll.on.
MMÉEKözl 1897, 6.füz. 263-276 l. képek

M. D. K.

DENTU, János le rajzoló

Drégely palánk rondellákkal erősített belső védőöve (1680-as évek)

Balassagyarmat. (szépia- és tollrajz XVIII. sz.

Látképek, szépiarajzok

Gerő: Magyarországi várépítészet

Bp. 1955. 343, 345, 436, 437. l.

Dentu Johann k

rajzoló

Kendrey-kentirányi

368. l.

lásd

Ledentu, Johann

Átutalás megy

Ferdinand fhg esküvője:

A Milánói sze
czegés Estei Mária
nagy egyházi segédlett
~~balra~~ körül ~~valamint~~ és a
Felirata a kép ala
„S. A. R. l'A
Beatrice d'E
Milano la
jobbra: „S. A. R. l'A
Béatrice re
chevêque de
felül balra: „24"
alol balra: „f. An
jobbra: „Novell

Rézmetszet, méret

L

L melyet az erkélyekről többen néznek

Le Dentu Johann MDK

Két lavirozott tusrajza:

Nógrád látképe./Mindkettő a Magy.Tört. Képcsarn/

302.o.

repr.:296. kép.

298. kép.

Genthon:Nógrád. 1954.

Le Dentu Johannes MDK

• rajza 1639-ből

"Schezim": Szécsény látképe .

/Bécs. Nationalbibliothek/

370.o.

Genthon: N-grád. 1954.

Le Dentu , Johann

tusrajzai: MDK

Két Drégelyplánk látképe. Mindkettő felirata
PAZÁN PALANCA

182.o.

repr.: 119 és 120. kép.

Genthon:Négrád. 1954.

Le Dentu, Johann grafikus MDK

"GIARMAT" Balassagyarmat látképe.
Lavirozott tusrajz.

118.o.

repr.: 35. kép.

Genthon:Nógrád.1954.

Ø Denziger

C. nem magyar

Lykanemzromantika
129. C.

Denzinger Ádám
hangszerkesztő
Ujvidék
Alapítva 1892
l.

l' Erzedeveskiáll.
I B. 25. l.

második fele. — ROTH, VIKTOR: Kunstdenkmäler aus den sächsischen Kirchen Siebenbürgens. Bd. I. Goldschmiedearbeiten. Hermannstadt, 1922. 8. 1. és
a 11. tábla. — *u. a.:* Die deutsche Kunst in Siebenbürgen. id. m. 43. l. — BRAUN, id. m. 76. l.

Deny szovjet grafikus

Szabad Művészet. 1951 V. 1. 13-17

Szilágyi Iván: A szovjet plakátművészet
elő korszaka

DÉNES Gyula asztalos

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 134.

MDK

Dényi László

Szerepelt a Fészek Klub kiállitásán. Tájképek.

Cikk: Kiállitás a Fészekben.

Pest 1940.dec.22.

Deocarus oltár mestere MDK

Baldass neki tulajdonitotta a két báti táblát. Ezt a véleményt elfogadta Pigler és CsánkY Miklós. Szerző szerint ~~xxxxxx~~ a báti mester csak a Deocarus oltár mesterének környezetében dolgozott. Különböző vélemények ismertetése.

/Baldass L. Nürnberger Tafelbilder aus dem zweiten viertel des XV. Jh.Städel Jahrbuch VII VIII.Frankfurt am Main 1932,72.

Radocsay Dénes: A középkori Magyarország táblaképei. Bp.1955. 46-47. 197.1.

Depain bécsi szinházi festő

1836

Miskolc, Pest, Kolozsvár
szinházai rézsere
szinházi függönyök.

M. Könyvszemle
1909. 189. l.

Herzog

Domus Armamentariae Zattmariensis

Lucas Georgius Ssicha mirnök

(alapis tár. rajzsal)

Lyubus I. 1. (43)

laid Szendreyben Canoval Alexander alatt

Depain lécsi szinházi festő

1836.

Miskolczi, pesti, kolozsvári szinház

jó gyönyök

M. Kongoszemle 1909. 189 l.

DEPAULIS, Alexis Joseph

1809. Napoleon

Huszár L.: Személyi érmek. Bp. 1999.
33. Nr. 118.

13. kép. A kőszegi városfal Hefele által lebontott keleti szakas

M. D. K.

DEPEÉ Johann Heinrich Festo"

Ganes XVIII. N 213, 268. l

Deping Péter, „Duna-fürdő" alapító.
(k): Amikor a Duna még kék volt...

Az első dunai uszodákat a napóleoni háborúk után építették azért, hogy a katonákat úszni tanítsák. — A katonai uszoiskolák sikerét látva, elsőként 1829-ben Mayer György nyitott Duna-fürdőt, úgyszintén Schaltz-féle uszoda, — ezt követte Ullmann alapította — később Nemzeti Uszoda néven ismert intézmény nyílt meg. — A múlt század 30-as éveiben megnyílt a Duna-fürdő, amelyet Deping Péter alapított, melynek több medencéje volt.

Budapest folyóirat, 1988., 5., 10-old.

Depner György

farkas a XVI.

században

Wagrebenben

Herb Archiv

460 l.

K I M U

a Műemlékek Országos Bizottság

/rizsigé

Igényjogosult neve: családtagok

Depner Helén
Fabinyi Gyuláné

Február 26-án a Nagymező-utca 28. számú házban lévő lakásán meggyilkolva találták *Fabinyi* Gyuláné született *Depner* Helén iparművésznőt. A nyomozás során a gyanu az iparművésznő megszökött társbérlőjére, *Juhász* Gyula 19 éves magántisztviselőre terelődött, akit két nappal ezelőtt a detektívek elfogtak Pirtó községben, ahol előző nap *mengegzőjét* ülte. Beismerő vallomást tett, elmondotta, hogy valóban ő gyilkolta meg a szerencsétlen nőt, majd kifosztotta.

— 44 —

Magyar Nemzet
1946. márc. 8.

694. DISZTÁL, porcellán, kobaltkék virágos díszítéssel, Japán, XIX. sz. 50.—

674. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, kék és koszorús fehér arany diszítéssel. Bécs, Sorgenthal-korszak. 1800. 80.—

675. DISZCSÉSZE ALJJAL, porcellán, szines és reliefarany diszitéssel; az aljon sárga alapon szőlőindák, a csészén lant és harsona. Bécs, Sorgenthal-korszak, 1801. 80.—

676. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, rajta lila alapon kék virágok és vörösarany peremdisz. Bécs, 1807. 40.—

677. DISZCSÉSZE ALJJAL, szines porcellán, kagylóalaku. Bécs, 1823. 30.—

678. DISZCSÉSZE ALJJAL, porcellán, az alj kagyló-, a csésze csigaházalaku, fémfényü lila mázzal, arany disszel és korallos füllel. Bécs, 1826. 35.—

679. TALPAS CSÉSZE ALJJAL, porcellán, aranypalmettás diszitéssel. Bécs, 1808. 25.—

680. CSÉSZE ALJJAL, porcellán, gazdagon aranyozva, a csészén szines kép, a pihenő Dianával. Jelezve: C. Herr. Bécs, 1827. 80.—

681. NAGY VÁZA TALAPZATTAL, porcellán, kráteralaku, grisaille festésü virágokkal és arany diszitéssel. Bécs, 1824—26. 200.—

682. KIS NÉGYZETES TÁLCA, porcellán, áttört peremmel, buzavirágkoszoruval. Bécs, XVIII. sz. v. 25.—

683. KEREK TAL, porcellán, szines virágcsokorral. Bécs, XVIII. sz. 15.—

Depner János

ácsm.

1657. Nagyszeben

Albrich Herm.

289. l.

DEPNER Margit
Brassó, 1885.–Brassó, 1969.
szobrász, festő és grafikus

Banner Erdély

ıtosabbjának köszönetet akartak
ázába jöttek húsvétot ülni. Az
a székesegyház leégett, s Boldog
án nagy feladatnak nézett elébe:
ttette. Géza herceg Pécsett jár-
kérte András remete-vértanú ve-
t. Pontosan nem tudni, milyen je-
ıa Mór az ezt követő évek alatt
e méltónak tartja, akkor a gesz-
yszerü hivő jámborságának megnyi-

n halt meg püspöki székhelyén.
rról, hogy sirja zarándoklatok
y nem? A hivő közösség emlékezete

Depner Tamás

ötv.

l.

Kőmagyötvj.

207. n.

Budapest székesfőv

Megh. 107 szám
193 116

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

A Müemlékek Orsz

Hivatalból
Közszolgálati ügyben
DÍJ ÁTALÁNYOZVA

Központi borítékok 13.

P. Lepner Tamás

ötvös

L. Kendrey Szentiványi.

368. l.

n be néz, diszes keretben. Jobb kezét a csi-
szkakövön lévő látképre tette, a mely a Lánczhidat
etet viselő gróf mögött a hídfő köti le figyelmün
. A diszes keretben fölül Buda s Pest látképét
haladó gőzhajóval. A keret oldalain a „HITEL"
", továbbá a „STADIUM", a „VILÁG" és a „PROGRAMM"
rással hajót, lóversenyt és fólyóról átszelt sikságot
mut) mondonyt, allegoricus női alakot Magyarország czime-
ülő madárral és gazdasági eszközöket feltüntető
irata a kép alatt két sorban:

NYI ISTVÁN
meghalt áprill 8."
1860."

éretei a keretnek

88 (disz kiadás)

107/95 № 183.

megirva

207 (Roth)

Thomas Depner, e. 1640—1644.

Cápázott fedeles kanna. — *Geperlte Deckelkanne.* — „1646."

Ev egyház, Prázsmár — *Ev. Kirche, Tartlau. Roth.: 216, 561, Tafel 173 4.*

Irrtümlich Simon Drauth (1647 † 1693) zugeschrieben.*

ember.

érből [illegible] széles út kanyarodik a
ely fölött madarak röpködnek. [illegible]
. A háttérben pedig a lenyugvó nap suga-
elzése alól jobbra: Paál László 71.

.

ól 1902: XII. 29-én 2000 Kan. (903/902)

Műkereskedők.

De Pol Luigi cég.

V. T. 371/1898.

1898. okt. 27.

Depold F.

Kossuth Lajos:

Mellig, csarnem szemközt. Feje elől kopasz; haja, bajusza, szakála ősz. Inkább nyakkendőjét csokorra kötötte s begombolt kabátjának gallérja lehajtott. Felirata a kép alatt:

KOSSUTH
1802.—1894.

s alól jobbra: „Köre rajzolta Depold F."

Kőnyomat, az alak nagysága 56.8 cm.

Ltsa 8736

107/95 N=131.

MDE

Depold Károly építész

Magánép. ong. épitő ipar, 1910. jul. 10. 267. l.

Depol Luigi

készítette az Operaházban
a márvány és mozaik
munkálatot.

Vas. Lap. 1884. 616 l.

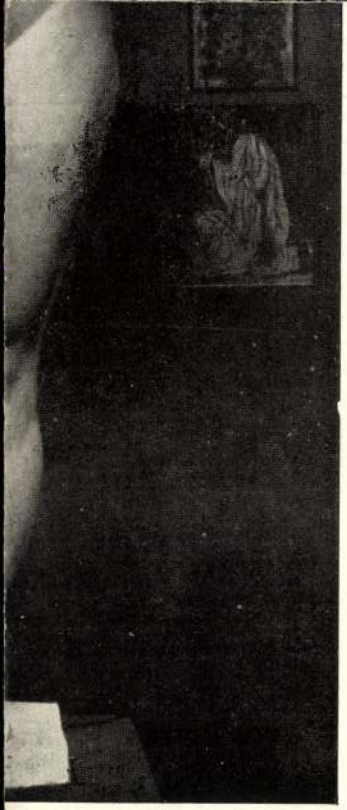

NÖI AKT

M. D. K.

DEPOL Luigi

Az Operaház mozaik- és terrazzo munkái

Ybl Ervin: Ybl lexikon 206.

Depold (De Pol, Dipol) Luigi 22, 40, 43, 64, 79 - 81, 89 92, 95 - 98, 106 - 111, 114 - 118, 121, 145, 150 - 152 (in: Déry Attila; Budapest eklektikus épületszobrászata /Művészettörténet-Műemlékvédelem I. /OMF kiad. Bp. 1991.

moaillesito

DÉRY Attila: Budapest eklektikus épületszobrászata. Bp. : OMF, 1991

Deport, Bartholomeus

MDK

Lásd: Ponte, Bartholomeus de
építőmester,

De Ponte József

Született Budapesten 1926-án. Grafikus. Heilbronnban él, NSZK-ban.
Jólismert templomablak tervező", oltárkép festő és könyvillusztrátor.

Fekete Márton: Prominent Hungarians
Home and Abroad, München, 1966. 334 l
691.

Deptner Jakab
és János

farkasok a
XVI. században

Nagynetenben

Herb. Archiv

760.

K I M U

A Műemlékek Országos Bizottság

/rizsigé

Igényjogosult neve: családtagok

Dequi3,Cristoff,Ulrich,asztaloslegény

Győrben 1674- 1699 között megfordult asztaloslegények jegyzéke:"Dequi3,Cristoff,Ulrich,Augsburg,1674". 115.old.13.jegyz

Batári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Győr város asztalosművességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Kantus János Múz.Győr,1967.-~~Gyűr~~ A Győri Múz.Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Cristoff Ulrich Dequi3 !,aztaloslegény

A győri asztalos és puskaagygyartó céh legénykönyvéből 1674-ben:"Cristoff Ulrich Dequi3 Tischler gesell von Augs Purg". 100.old

Matári Ferenc: Asztaloslegények Győrött a XVII.században Adatok Győr város aztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9.-Kantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz. Évkönyve

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

DequisCr.U./Cristoff,Ulrich/,asztaloslegény

Győrben 1674-1699 között megfordúlt asztaloslegények jegyzéke származási hely szerint:"AUGSBURG: Dequis Cr.U.". 121.old

Batári Ferenc9 Asztaloslegények Győrött a XVII.században - Adatok Györ város asztalosmüvességének történetéhez 93.old

Arrabona,9. - Xantus János Múz.Győr,1967.-A Győri Múz.Évkönyve

Dennis

DÉR Antalné csipkeverő M.N.K.

halasi csipkét ver a kiállitáson

F.R.: Népművészeti Kiállitás Kecskeméten
Magyar Nemzet 1962, október 5. 4.1.

MDK

D. Dár Endre

Csendélet, of.
Szigetrészlet, of.
Téli táj, of.
Dunai hangulat, of.

Alkotás Művészház 39. kiáll. 1949. febr.

Dér Ervin

kiállított Orosházán IV4-V15 ig a VII.
Pedagógus Képzőművészek tárlatán

Rajztanitás 1976/3/32
FGyné:Kiállitások

Dér (Dirnfeld) Ibolya

— **Gyászrovat.** *Dirnfeld (Dér)* Ibolya iparművésznő rövid szenvedés után elhúnyt; temetése a rákoskeresztúri izr. temetőben kedden délután 3 órakor.

Az Est. 1938. aug. 30

Dér Ikolya

festő

Mil. Bpest

l.

Boz Magyarlex

244. l.

Miseruha szövete aranyalapon helyenkint kétrétegű ~~[illegible]~~ zöld bársony, gránátalma és ananászdísszel, indákkal. Firenze, XV. sz. Keresztjén baldachinok alatt ~~[illegible]~~ tüfestésű ker. Sz. János, Sz. Tamás, Sz. György, Sz. Móric (félig elvágva) A ~~[illegible]~~ keresztszáron Angyali üdvözlet. Mag. 114 cm. Velence, 1480 körül.

Gerevich PA, 199 l.

Csernyánszky 35–36 l.

mdk.

Dér István

illusztrációi; Papp Zoltán: Wien-Klagenfurt két óra e. írásához.

Tiszatáj 1963. 2. sz 6-7. l

MTI SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1971 AUG 2

1021

DÉR ISTVÁN: TISZA-PARTON

a szegedi múze

Tegnap délután ünnepélyes keretek között nyitotta meg *dr. Ortutay* Gyula akadémikus a szegedi Móra Ferenc Múzeum új, állandó régészeti kiállítását. *A „Hunok, avarok, magyarok" címmel rendezett kiállítás nem követi szorosan a történelmi időrendet, hanem három, egyező életformájú lovasnomád-népet mutat be.* A kiállítás felhasználja a

néprajz
nyeit i

A m
nalú,
tás fo
Csanád
vezője
a kivitelezést *Hámori* László vezette.

A régészeti kiállítás hétfő kivételével naponta 10—18 óráig tekinthető meg.

Megnyilt a fotóklubok

ker
zni
és
ye
ád
ta.
ki
cs
eg
be
cs

a reális lehetőségük az eg
vábbtanuláshoz, mint a
vagy parasztszülők gyermek

Vita nélkül megállapíthat
felvételi bizottságok jól
Betartották a dolgozatok
nak titkosságát, a vitás ké
kollektíven, felelősen dönt
módon a lehető legnagyobb
vitással gyűltek össze az e

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1021

Szegedi képzőművészek tárlata Szabadkán

Vasárnap délelőtt 11 órakor szegedi képzőművészek alkotásaiból nyílik tárlat Szabadkán, a Téli Szalonban. A kiállítást *D. Fehér* Zsuzsa művészettörténész nyitja meg. Szeged képzőművészetét *Dér* István, *Dorogi* Imre, *Erdélyi* Mihály, *Fontos* Sándor, *Hemmert* János, *Kopasz* Márta, *T. Nagy* Irén, *Cs. Pataj* Mihály, *Papp* György, *Pintér* József, *Sági* József, *Szűcs* Árpád, *Tápai* Antal, *Tóth* Sándor, *Vincze* András, *Vinkler* László, *Vlasics* Károly, *Zoltánfi* István és *Zombori* László festményei, grafikái, szobrai képviselik. A szabadkai tárlat a Budapesten megrendezett reprezentatív kiállítás anyagából ad válogatást.

mechanizmus követelményeihez i
munka társadalmi hasznosságábó
ezt, mivel jól akarnak dolgozni,
A vállalatok, üzemek, intézmény
ségén és elsődleges felelősségén
rátermettségének, felelősségének
munkája, hiszen a közösség p
kenységéből adódik. Érdemes és
ség fórumain a jövőben is kérni a vélemé
latokat, s azokra odafigyelni.

Abban pedig, hogy viszonylag nem is kevesen az új gazdasági szisztémát mereven azonosítják az új árrendszerrel, a politikai felvilágosító munka és eszmecsere adósságai is megtalálhatók. A párt-alapszerve-

1968 APR 13
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1021

Megyénkbeli festők Tokajban

Tokaj helytörténeti múzeumában, a volt görögkeleti templomban az utóbbi két esztendőben számos képzőművészeti kiállítást és hangversenyt rendeztek. A sikeres kezdeményezést a község dolgozói felkarolták, és megalakították a művészetbarátok körét, amely gazdag programot állított össze a nyári hónapokra. Céljuk, hogy a tokaji kulturális események a lakosság esztétikai nevelésén túlmenően idegenforgalmi látványosságot is nyújtsanak. A műemlékjellegű templommúzeumban a tokaji nyári művésztelep tanárainak alkotásaiból kiállításokat rendeznek, amelyeket zenés tárlatvezetéssel kapcsolnak össze. Így áprilistól szeptemberig bemutatják Iványi Ödön, Bíró Lajos, Szlávik Lajos, Blaskó János és Tamás Ervin festőművészek alkotásait. Ezenkívül a templommúzeumban rövid időre helyet kap az erdőbényei falusi képtár gazdag anyaga, szeptemberben pedig a szüreti hét alkalmából Dér István szegedi, Kapcsa János debreceni és Fodor József hódmezővásárhelyi fiatal festőművész munkáiból rendeznek tárlatot. A kiállításokat kis hangversenyekkel nyitják meg. Ezeken a zeneiskolák művésztanárjain kívül közreműködnek a szerencsi járás legjobb kórusai, a miskolci fúvósötös, a debreceni jazz-kvartett és a budapesti I. István gimnázium zenekara.

Új téglagyár épül Szentesen

A Csongrád és Bács megyei Téglaipari Vállalat megbízott igazgatója, *Tóth* Ferenc kérésünkre közölte, hogy minden valószínűség szerint még ebben az évben hozzáfognak Szentesen az új korszerű téglagyár építéséhez. A tervezési munkálatok három szakaszban folynak: a tervek első része már elkészült és az újabb dokumentációk április végére, illetve augusztusra várhatók.

A téglagyár helyét Szentesen a nemrégiben épült új, ipari út szomszédságában jelölték ki, a város keleti szélén. Különlegessége lesz a gyárnak, hogy a téglát két földgáztüzelésű kemencében fogják égetni. A gyár tervezett évi kapacitása 56 millió tégla. Földgáztüzelésű kemencével folynak jelenleg kísérletek Hajdúszoboszlón. Csongrád me-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1968 MÁR 24

Pér István

1021

— Dér István, az ismert fiatal szegedi festőművész nagyméretű táblaképet fest a Tisza Szálló számára. A szegedi, közöttük a szabadtéri játékok motívumait feldolgozó festményt a szálló presszójának falán helyezik el.

beli csatárok ügyetlenségén
núlott, hogy nem szereztek
vezetést. Egy perccel később

Dér István: Napraforgók

ahogy folyóiratokban szétszórt verseire felfigyeltem volna. Így állítom, hogy ugyanaz a vallomáskényszer és kiszolgáltatottság, mint a Kaffkáé! Önkéntelen és erős beszéd. Nagyra becsülöm a prózaíró Raffait, s versei olvastán a költőt is. Költőnőnk már több van, mint asszonytól való nagy prózánk, de Raffai Sarolta verseivel is szép elismerést víhat.

Kevesen hiszik manapság, hogy a falusi értelmiségi élet alkalmas formája és kerete az alkotásnak. Arról meg egyenesen senki nem akar hallani, hogy a tanítóság is alkotó életforma — hivatás! — lehet. Raffai falusi tanítónő, akiben az alkotástudat ilyen vonatkozásban is — evidencia:

Hol udvara a tanyában: kis iskola,
[egy marok láng.
Tűzkígyóit dűlő utak dülöngélve
[szertehordják.

Már ahol Raffai Sarolta tanít! S ezzel lírája egyik jellemző vonására mutatunk rá. Az ő lírai hőse, e hős helyzetei, az életképek, közvetlenül beszélik el Raffai életét, életformáját, vívódásait, szép küzdését. Közvetlenül, de nem áttételezés nélkül. Költészetének anyaga az önélet-

s
s
f
le
és
ba
ri
lo
Jó
köl
— a semmi
hordozó tárgyból is. Dalai olykor bájolók, varázsolók, máskor viszont a mindennapi életkörből vett képet billenti meg, hogy álomi szférába lebegtesse fel. Ilyenkor beszélünk az ő intellektusáról, s így illeszthetjük ide Ilylyés nevét. Tőle különösen sokat tanult Raffai, még szatirikus darabjain is látszik az illyési inspiráció. Ezek a klaszszikus példányképek azonban egyáltalán nem vonják őt epigon-mélyre, mert híven beszél magáról. Asszony énekel itt, okos és nagyszerű asszonyember:

Mit adhatnék? Olyan fáradt a testem,
csak ülök félig élőn, elveszetten,
egymagamban. Két lépés, hogy
[elérjem
meleg kezed, és nem mozdulok
[mégsem.

Dér István festő
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
1966 AUG 1
NAPJAINK

1021

Táj

Dér István rajza

hon melegét. Aztán több irányból is megérinti a válság szélfújása.

Könnyedén akart szárnyalni, az égig játszódni, de úgy érzi, a játékból sok lett. Nehéz a szó, — írja valahol. Felelősséggel akar szólni, s még erőtlen a szárnya; játszik vele a félelem és remény. Elsősorban kitűnő képalkotó fantáziája lelkesíti írásra. De ez kevés. Gondolati tartományai esetlegesek, nem tudja mit akar, hová építkezzen, s közben megfenyegeti a hiábavalóság érzése. Ekkor kezdi átélni a falura-szakadt értelmiségi ember vívódását: nem leli helyét, magányosnak érzi magát. Tévedései is épp ezért kapnak emberi mélységet, így jellemez:

köznak, addig Kalász László a
környezetben, annak ellentmon
között keresi a helyét. A nehez
vége ez a dolognak. Nem azért,
távolesik a szerkesztőségek
tolongásból, „s verseire így ugy
is lenne kíváncsi?" — ahogy é
vesen hiszi —, hanem mert
utált, nagyobb erőpróbát ke
fejteni költői alapállásáért. Neki személyes, közvetlen élménnyé türemlett fel a mezőgazdaság átalakulása, a parasztemberek lelki konfliktusa. Túl közel volt mindehhez, szinte a térde előtt úszott a történelem, ezért, hogy még ma is inkább pillanatnyi megfigyeléseit rögzíti, megállapít. Többnyire részletek elemzésébe bocsátkozik, vagy elkerüli azokat a feladatokat, amelyek ezidőre már benövik, s a szintézisben való gondolkodás megmarad a kritikus, a vers-olvasó kívánságának.

Mindezekből mintha arra lehetne következtetni, hogy elvont, vagy legalábbis kidíszített-egű idilli világba húzódik vissza. De mert nem így van, ezért is érdemes figyelni Kalász László költői útját. Ő már nem tud meghatódni, se sajnálkozni, az értelmiségi ember racionális életérzésével fogad mindent. A paraszti sors múltja, jelene annyit tesz ki benne, mint egyéb, távolról sem lényegtelenebb, az embert általában foglalkoztató kérdések. (Mérj meg szocializmus.) Kedvelt motívumai sem a cizellált, szecessziós elemek. Azokat használja, amelyekhez élményvilága kötődik, mint a kőhöz, vízhez, az égből zúdúló hegyomláshoz, — s ez nem a Sinka, Erdélyi József kelléktárából elővett látás. Ilyenfajta természetszeretet talán csak a görög lírikusoknál figyelhető

alignanem egy
dést illusztráló vonalat adnak. Amilyen tudatos, világos a könyv nagy váza, ugyanolyan átgondolt az egyes ciklusok felépítése is. Sőt tovább is lehet menni: az egyes versekre is áll ez. Ilyen tudatos építkezésre ritkán van példa első kötetben. A szerkesztés mesterségbeli fogásait is jól ismeri: szereti például az olyan kompozíciós formát, amelyhez elsősorba

meg. Persze az ő esetében mindez nem a véletlen műve. Apja útkaparó volt, ő maga is segédkezett mellette. Abból az időből él benne a látomás: a lapát volt a keresztje, az égre is feltudott repülni vele.

Költészete sohasem mutatta a változatlanságot. Formákat keresett, kifejezőeszközöket, s közben rengeteg verse torlódott föl. Nem szelektált. Verseinek olvasói sokat boszszankodtak már Kalász rendkívüli termékenységén. Lehet, nem is a számszerűség volt az ok, mint inkább a kidolgozatlanság, a kikísérletezgetés öncélúsága. Feltűnővé vált kapkodó szerkesztése, még az olyan remekül sikerült versénél is, mint a Hazám. Gyönyörű sorok, képek villóztak egy-egy keretben, de nem-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 MÁJ - 8.

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

Dér István

1021

zá megyek.

(Egető János felv.)

DÉR ISTVÁN: SZÉNAGYŰJTŐK

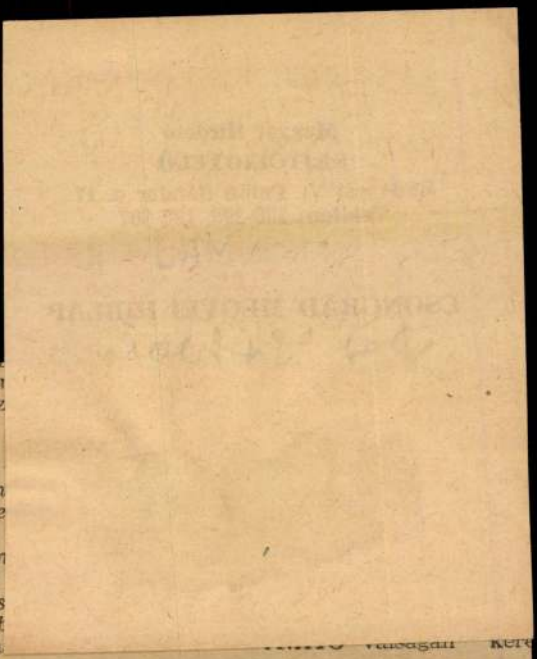

...sztásokon 13 mil-
szavazatot, tehát mint-
40 százalékot szerzett,
érdésben teljesen tehe-
ennek bizonyul

van szolgáltatva a
ényének-kedvének, jól-
a szónokcsere ügyé-
z SPD élvezi a bonni
nykoalícióhoz tartozó
sendes, illetve nagyon
ámogatását is.

ez ne
pal ez
anyja
sajtó
lebbi
közöln
ménye
olyan
él, am
olyan
magas
ságát
Buma

...választási kere

téves terv
esztendeje

**YIJ NOVIKOV, A SZOVJETUNIÓ
NÁCSÁNAK ELNÖKHELYETTESE,
MI ÉPÍTÉSI BIZOTTSÁG ELNÖKE**

gleti cik-
ktor) a
két szek-
özeledése
és mun-
ob részét
lakosság
re.
ó az élet-
olyan
mint a

több mint 28 millió tonna évi teljesítményű ércbányát és külszíni fejtést kell megnyitniok.

Nagyszabású építkezéseket irányoz elő a terv azokban a népgazdasági ágazatokban, amelyek a lakosság közvetlen szükségleteinek kielégítését szolgálják. Az idén körülbelül 50 könnyűipari gyár kezd termelni. Az építők több olyan vállalatot adnak át rendeltetésének, amelyek a

Az ötéves terv első esz
jében és az utána következő
ben is nagy figyelmet, sok
szentelnek a lakásprobléma n
dásának. Köztudott dolog, ho
Szovjetunió a lakásépítkezés ü
tekintve világviszonylatban az
Ezt az építkezések nagyipari
szereinek elterjesztése és a h
rak létrehozása tette le
Hogy egy példát említsek:
hétéves terv első esztend
nagy panelekből 470 ezer n
méter lakóterület épült, 1
már csaknem 13 millió négy
ter lakóterületet emeltek
szerkezetekből.

1966-ban az építők 90
négyzetméter lakóterületet a
Emelett, állami hitel felh
sával, a kolhozok és a kolho
tok mintegy 400 ezer új l

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Dér István

DÉL-MAGYARORSZÁG
1966 JÚN 8

1021

Háromszáztíz műalkotás

Befejeződött a Szegedi Nyári Tárlatra beküldött képzőművészeti alkotások zsűrizése. A képző- és iparművészeti lektorátus bíráló bizottsága 600-nál több műtárgyból választotta ki a kiállításra érdemesnek tartott 310 darabot. A műfaji változatosságra jellemző, hogy 127 festmény, 89 szobor és érem, 80 grafikai lap, valamint 10 zománckép és faintarzia mellett 3 gobelin is látható majd a július 17-én nyíló kiállításon.

A tárlaton szereplő 86 fővárosi és 61 vidéki művész között majd félszáz Kossuth- és Munkácsy-díjas mester alkotásaiban gyönyörködhetünk. A Fiatalok Stúdiójának tagjai is nagy számban vesznek részt a tárlaton. Városunk minden jelentős művésze egy-két képpel, köztük Dér István, Erdélyi Mihály, Fontos Sándor, Kopasz Márta, Pintér József, Tóth Sándor és Zombori László 3, vagy több alkotással szerepel a Horváth Mihály utcai képtár összes helyiségében megrendezendő kiállításon.

rö

1966. JÚNIUS 8., SZERDA
NÉVNAP: MEDÁRD

FELHŐKÉPZŐDÉS – ZIVATAR

Várható időjárás ma estig: főként nappali felhőképződés, a déli, délutáni órákban többfelé záporeső, zivatar. Mérsékelt, a zivatarok idején élénk nyugati, északnyugati szél. Várható legmagasabb nappali hőmérséklet 21—26 fok között. (MTI)

A Nap kél 3 óra 47 perckor, és nyugszik 19 óra 39 perckor. A Hold kél 23 óra 53 perckor, és nyugszik 8 óra 15 perckor.

VÍZÁLLÁS

A Tisza vízállása Szegednél kedden 451 cm. (Apadó.)

NÉGYSZÁZÖTVEN ÉVE,

készült el Morus Tamás (1478—1535) angol humanista tudós és államférfi „Utópia" eszményi demokratikus elvek szerint kormányzott, ésszerűen szervezett berendezkedését állította a fennálló rendel szembe. Először fogalmazta meg a munkához való jogot, a nők egyenjogúságát.

NEMZETI SZÍNHÁZ

Este 7 órakor: Caesar és Cleopatra. Csokonai-bérlet. Vége kb. 10.30 órakor.

KULTÚRPARK

Nyitva 13 órától 21 óráig

MOZIK

Vörös Csillag: Gyilkos és a lány. Előadások kezdése: negyed 6 és fél 8 órakor. — **Fáklya:** délután 2 és 4 órakor: Dunai

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Dér György

DÉL-MAGYARORSZÁG

1966 SZEP 6.

kéttalálatos szelvények száma 91 450, ezekre a nyereményösszeg 20 forint.

— **Dér István festőművész** gyűjteményes kiállítása nyílik meg ma délben 12 órakor a Horváth Mihály utcai képtárban. Megnyitó beszédet mond Szelesi Zoltán művészettörténész.

Közlekedési balesetek.

tett eleget a rendezőség, amikor *vasárnap délelőttre* helyezte a mostani mérkő-

SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1965 JUN 18
1021

Egy forintért mind a kettőt

A szokások is azt mondják, meg az illendőség is úgy tartja, hogy egy kiállításról, különösképp egy képzőművészeti kiállításról kritika jelenjen meg az újságban. Hogy a Csongrád megyei rajztanárok Szegeden megrendezett tárlatáról mégsem egy tárgyilagos mondatokból megszerkesztett értékelés születik, hanem valamiféle örvendező jegyzet, azt egy sajátos „földrajzi" körülmény okozza.

A sajátos „földrajzi" helyzet: a Csongrád megyei rajztanárok kiállítását ugyanannak az épületnek — a Szegedi Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárának — első emeleti termében rendezték meg, amelynek földszinti helyisége az I. Dél-alföldi Kiállításnak ad otthont.

A két kiállítás egymás mellé — az-az, egymás fölé — kerülése önmagában nem volna különösebben említésre méltó dolog. „Alul a művészek, fölül a rajztanárok" — intézhetné el a felületes tárlatminősítő véleményt. A valóság azonban a két szegedi kiállítás esetében valami egészen más.

Az I. Dél-alföldi Kiállítás és a Csongrád megyei rajztanárok kiállításának anyaga ugyanis szinte teljesen azonos értékű. A magyarázat egyszerű: mindkét tárlaton szinte ugyanazok a kiállítók szerepelnek.

Ott találhatjuk Dér István képeit az alsó teremben, de megtaláljuk őket a felsőben is. Fontos Sándor képei ugyancsak mindkét tárlaton szerepelnek, de sorolhatjuk a neveket tovább: Fodor József, Hézső Ferenc, Erdős Péter, Zombori László...

Ahogy szaporodik a nevek száma, úgy nő az elégedettség is, meg — miért ne mondjuk meg, ha így van —, a büszkeség is. Mert nagyon is megbecsülni való dolog, hogy ilyen „rajztanárok" tanítják rajzolni Csongrád megye diákságát, hogy megyénkben ilyen sok, az átlagos kiállítói szintet messze túlhaladó rajztanár, vagy méginkább fordítva, rajztanítással is foglalkozó képzőművész van.

Így is, úgy is nagyszerű dolog ez! Így is, úgy is tiszteletet érdemel a kezük alól kikerülő minden érték: a vásznakra átlényegített valóság, meg a rájuk bízott diákokban kifejlesztett és helyes irányba terelt művészi képesség.

Az eredetileg teljesen különálló kiállításokat még valami egészen apró és felettébb prózai dolog is összekapcsolja: az I. Dél-alföldi Kiállítás megtekintéséért kell fizetni — egy egész forintot —, a rajztanárok kiállításának megtekintéséért egy fillér sem jár. Mintha a látogató az „alsó" kiállításra szóló jeggyel a „felső" megtekintésének jogát is megvásárolná...

Mert tulajdonképpen nincs is két kiállítás. Egy kiállítás van — két teremben. Megtekinthető hétfő kivételével mindennap délelőtt 10 órától este 6 óráig. Egy forintért.

A. L.

SPORT

Kinek jusson FUTBALLCIPŐ?

MOSTANÁBAN elég sok szó esik a sport „másik oldaláról". Több-kevesebb eredménnyel lépegetünk is előre. Egyre szélesebb körben kezd kibontakozni a nem éppen mai keletű állásfoglalás: tévedés azt hinni, hogy ott kezdődik a sport, ahol címet, rangot ad a győzelem, ahol dobogóra, újságok hasábjaira lendít a siker. Kétségtelen, a sportnak ez a fényesebb, színesebb, diadalmasabb oldala. De van a sportnak egy másik, szürkébb oldala is. Az, amikor fergeteges biztatás és tapsorkán kísérete nélkül mennek emberek ki a pályára azért, hogy végigélvezzék mindazt, ami a sportban szép, a játékot, az izgalmat, a felfrissülést, a szórakozást. Ez a tömegek sportja.

— Igen — helyeselt a minap egy sportköri vezető —, sadalmunknak is érdeke az egészséges ember, de vajon az egyénnek nem érdeke az? S ha a társadalom képes a ma emberének egyre növekvőbb életszínvonalat biztosítani, akkor a ma embere is képes kell hogy legyen a sportért anyagi áldozatot hozni. Egyszerre nem lehet két bőrt lehúzni egy rókáról! — tette hozzá szenvedélyesen.

LÁM, az egyik sportvezető arról beszél, hogy az egyesületek lassan már nem tudnak a futballistáknak cipőt adni, pedig a tömegek igénylik a felszerelést. A másik sportvezető viszont határozottan kimondja: „A mi fiaink, lányaink a sportolási lehetőségeket igénylik. Ezt biztosítja társadalmunk, s anyagilag is segíti őket. De hogy ezt kihasználják, nem kell őket futballcipővel csalogatni". S

Sportnyelven szólva...

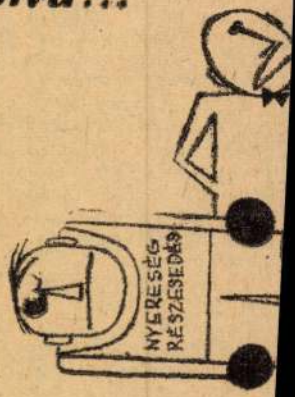

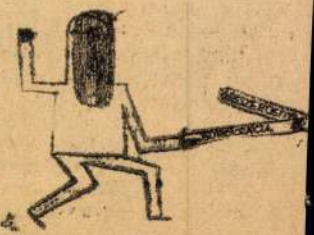

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dér István
BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG
1966 MÁR — 9.
1021

Dér István kiállítása Gyulán

Fiatal művész első kiállítását az útnak indulás, a művészi önállósodás eseményeként tartja számon a közönség s a kritika. A vállalás és teljesítmény kevéssé mentes még a hatásoktól és reminiszcenciáktól: a figyelmes vizsgálódás viszonylag könnyen rátalál az elhatároló erejű művészi élményekre. S mivel a művészi élmény olykor erősebb a kifejezést kereső életanyagnál, a kiállítás tanulsága sem lehet egyértelmű. Művészünk technikai bravúrokkal, rafinált felületi játékokkal zavarba ejthet ugyan, de éppen azt nem találja a szemlélődő igyekezet, ami művészi rangot ad: az önálló egyéniséget.

A fentiekben felvázolt képlet azonban — bár tartalmazhat igazságokat — túlontúl leegyszerűsíti a problémát!

Dér István a legifjabbak közé tartozik — 1937-ben született —, de a kétkedő, a jövőtől bizonyítást váró kritikusi alapállás az ő esetében sem igazít el. Pedig a művészi hatásokra ez esetben sem nehéz rábukkanni. A vásárhelyi fiatalok — a közvetlenül előtte járó generáció: Szalay Ferenc, Németh József — művészi felfogása pl. sajátos visszhangra lel nála, s a konstruktív szerkezetesség igénye is sok szállal kapcsolódik a mai magyar művészet hasonló törekvéseihez. Ezeket a hatásokat viszont egyértelmű művészi vállalás ötvözi egybe, s ez az, ami túlmutat a kifejező eszközök keresésének, az önálló egyéniség keresésének útját jelző secunderélményeken, s engedi felszínre törni a primér élményeket, a megélt életanyagot.

Dér István szegedi létére — öntudatosan vallja magát vásárhelyinek, s fentebb mondottuk már, hogy a kiállított művek ugyancsak árulkodnak ilyen hatásokról. De a hatás ezúttal nem — vagy nem elsősorban — művészi hatás! — Dér István olyan társakra talált a vásárhelyi fiatalokban, kortársaiban, akiket — mint ő mondja — „akaratlanul, később tudatosan is" közös érzelemvilág, cél és akarás kapcsolt össze. Az elhatároló erejű élményanyag: az alföldi táj és népe áhítatos tisztelete találta meg tehát a rokon-érzelmeket, s ez szabott irányt a továbbiakban művészi akarásának. Hitvallása az őszinteség, a megélt élmények maradéktalan kifejezése. S ha olykor „stílust váltott" és ma is kísérletezik a kifejező eszközökkel, s ha e kifejező eszközök között olykor a vásárhelyi fiatalok egyikére-másikára jellemző formai jegyeket is fellelhetjük, csak kisebb részben beszélhetünk nála művészi hatásról.

S mit mondhatunk összegzésképpen? Dér István fiatal művész, pályája elején tart. Hisszük, hogy etikai alapállása elegendő a továbblépésre! Ami a még ezúttal fellelhető hatásokat illeti: jelentős részben a közös törekvések sajátos eredője. Határozott művészi karaktere, s az a tény, hogy primér élményei kifejezéséhez keresi az adekvát formát, s nem formai játékok foglalkoztatják, feljogosítanak a bizakodásra: hamarosan rátalál a legmegfelelőbb s félreismerhetetlen formanyelvre is.

Szilágyi Miklós

LEBONTÁS ELŐTT

Apróhirdetések

Jó karban levő szivattyús kút eladó.

Gyorslista az V. Békekölcsön sorsolásáról

40018	01—50	100
40055	45	5000
40055	01—50	200
40082	01—50	200
40085	01—50	200
40088	01—50	100
40108	01—50	100
40122	01—50	100
40133	01—50	100
40141	01—50	200
40164	01—50	100
40187	01—50	100
40198	01—50	100
40230	01—50	200
40243	01—50	100
40246	01—50	100
40257	01—50	100
40351	01—50	100
40382	01—50	200
40387	01—50	100
40421	01—50	100
40426	01—50	100
40481	36	25 000
40481	01—50	200
40484	01—50	100
40499	01—50	100
40502	01—50	100
40525	01—50	200
40543	01—50	100
40572	01—50	200
40583	01—50	100
40611	01—50	100
40612	01—50	100
40647	01—50	100
40777	01—50	100
40778	01—50	200
40785	01—50	200
40851	01—50	100
43797	01—50	100
43806	01—50	100
43838	01—50	100
43947	01—50	100
43977	01—50	100
43982	01—50	100
43984	01—50	100
44043	01—50	100
44089	01—50	100
44114	01—50	100
44118	01—50	100
44161	01—50	100
44191	01—50	200
44195	01—50	100
44206	01—50	100
44268	01—50	100
44309	01—50	100
44322	01—50	200
44370	01—50	100
44380	01—50	100
44436	01—50	100
44463	01—50	200
44613	01—50	200
44623	01—50	100
44634	01—50	100
44729	01—50	100
44736	01—50	200
44784	01—50	100
44824	01—50	200
44860	01—50	100
44924	01—50	100
44935	01—50	100
44958	01—50	100
44963	01—50	100
45075	01—50	200
45098	01—50	200
45117	01—50	100
45165	01—50	100
48170	01—50	100
48128	01—50	100
48142	01—50	100
48209	01—50	100
48235	01—50	100
48254	01—50	200
48279	01—50	100
48283	01—50	100
48316	01—50	100
48340	01—50	100
48382	01—50	100
48428	01—05	100
48467	01—50	200
48473	01—50	200
48509	01—50	100
48602	01—50	100
48664	01—50	100
48681	01—50	200
48696	01—50	200
48781	01—50	200
48978	01—50	200
49004	01—50	200
49005	01—50	100
49060	01—50	100
49064	01—50	100
49196	01—50	100
49202	01—50	100
49251	01—50	100
49278	01—50	100
49293	01—50	100
49299	01—50	100
49376	01—50	200
49457	01—50	500
49463	01—50	100
49574	01—50	200
49643	01—50	100
49682	01—50	100
49737	01—50	100
49742	01—50	200
52804	01—50	200
52812	01—50	100
52833	01—50	100
52856	01—50	100
52887	01—50	100
52971	01—50	200
52995	01—50	100
53001	01—50	100
53015	01—50	100
53053	01—50	500
53095	01—50	200
53098	01—50	100
53116	01—50	100
53118	01—50	100
53182	01—50	100
53207	01—50	100
53263	01—50	200
53266	01—50	100
53297	01—50	200
53364	01—50	100
53531	01—50	100
53612	01—50	100
53655	01—50	100
53708	01—50	100
53722	01—50	200
53791	01—50	200
53930	01—50	100
53959	01—50	200
53968	01—50	100
53995	01—50	100
54034	01—50	100
54044	01—50	200
54074	01—50	100
54103	01—50	100
54174	01—50	100
54216	01—50	100
54247	01—50	100
54282	01—50	100
54287	01—50	100
54397	01—50	200
54505	01—50	100
54542	01—50	100
54559	01—50	100
54597	01—50	100
54662	01—50	100
54871	01—50	200
54907	01—50	200
54915	01—50	100
54963	01—50	100
54967	01—50	200
55051	01—50	100
55158	01—50	100
55236	01—0	100
55243	01—50	100
55249	01—50	100
54256	07	5000
54356	01—50	200
55256	07	5000
55256	01—50	200
55294	01—50	100
55345	01—50	100
55452	01—50	100
55454	01—50	100
55468	01—50	100
55478	01—50	100
55501	01—50	200
55513	01—50	100
55542	01—50	200
55568	01—50	200
55584	01—50	100
55599	01—50	200
55614	01—50	100
55624	01—50	200
55639	01—50	100
55660	01—50	100
55694	01—50	100
55707	01—50	100
55724	01—50	500
55801	01—50	100
55826	01—50	100
55831	01—50	100
55949	01—50	200
55961	01—50	200
56019	01—50	100
56063	01—50	100

Dér István

6

Dér István kiállítása Vásárhelyen

NEM jó helyen, a vásárhelyi Tornyai János Múzeum első termének hosszanti falán, más, a szemet talán jobban vonzó vásznak között függ az a kép, amely önkéntelenül is jelképes értelmet kelt a Dér István kiállítását megnéző látogatóban. A színeiben tompább, s előadásmódjában is tartózkodóbb festmény a Fára mászó fiúk címet viseli, s ahogy a cím is jelzi, a képen két, mezítlábas, pendelyes falusi gyerek egymást segítve kapaszkodik egy vastag törzsű fára, hogy feljutva rá, belátsassanak a fa mögött magasodó kerítésen.

A tárlatlátogató, aki a festőnek nemcsak az itt kiállított képeit ismeri, de részben-részben azt az eddig megtett életutat is, amely során a kiállított művek megszülettek, nem a magasba kapaszkodó, az égbe nyúló kerítések titkát nyitogató falusi kölyköket látja a képen, de magát, Dér Istvánt, a festőt. Mert ahogy a falunak ezek a fára mászó, mezítlábas fiai kapaszkodnak a maguk erejéből a titkok kerítése felé, úgy vágott neki Dér István is művészethódító útjának.

Mezítláb indult el ő is a csanádpalotai utcák porából, s kamaszizmainak szüntelen feszítése, meg számtalan kapott, s szerzett seb árán jutott el ehhez az életállomáshoz.

A KÉPEK maguk vallanak erről a küzdelemről. Kemény rajzosságuk a valóság birtokba vételének elszántságáról, a törvénykeresés, a harmóniateremtés eltökéltségéről vallanak, a színek tisztasága, melegsége meg a művész világlátásának emberséges volta mellett bizonyít.

A valóság, amelyet ilyen kemény humanitással öntörvényű formába önt, a falu, a föld világa. Ha úgy tetszik, amely vidékkel már annyian birkóztak, s birkóznak ma is, az Alföldé. Dér István képein azonban túlnyomórészt eddig nem látott formában jelenik meg a valóság. Csupán a Vonaton című képén érződik erősebben élő klasszikusunk, Barcsay Jenő erőteljes szerkesztő-logikája, s a Levél annak, aki elment című képe őrzi érezhetőbben Szalay Ferenc művészetének megejtő egyszerűségét.

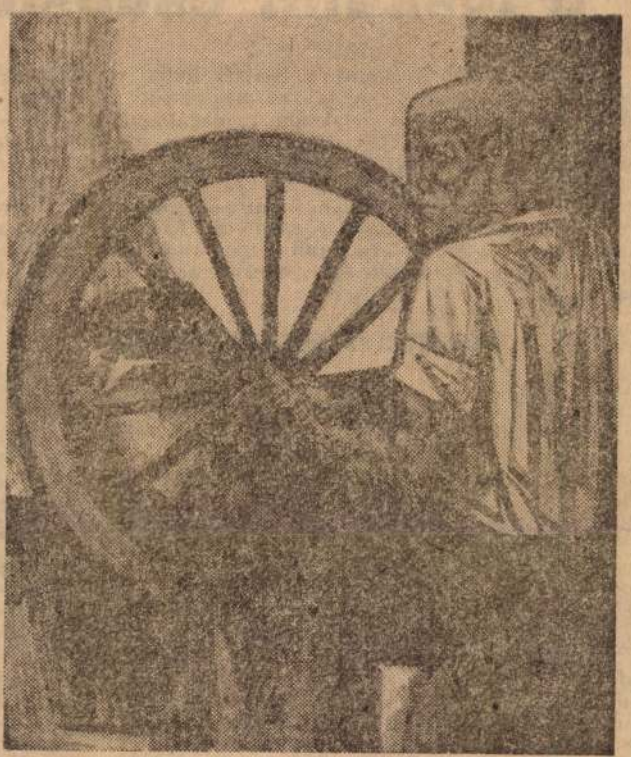

DÉR ISTVÁN: A KOVÁCS

Egyéniségének jegyeit legerősebben talán az Ártéri fák meg a Hét ló című munkái viselik magukon. Ezeken ötvöződik össze legelválaszthatatlanabbul a törvényt teremtő logika, a kamaszszemmel befogadott, s felnőtt szemmel újjáfogalmazott táj iránti mélységes szeretet. Ahogy a zárt és megbonthatatlan rendben sorakozó lovai megnyúlt nyakkai figyelnek az ég felé, a föld felé, ahogy az ártér repedt, hasított, de tömbszerűségükben valami nagy örökkévalóságot árasztó fűzfái egymás mellé tapadnak, az a legtisztább, színben, s formában megfogalmazott költészet.

A Napraforgók, de méginkább az Esti utca című vásznai már új utak keresésérő tanúskodnak. A valóság tisztelete mellett ezeken az általánosításnak egy magasabb fokával találkozunk, amelynek expresszív ereje a többinél mélyebb gyökerekből táplálkozik.

DÉR szegedi festő létére Hódmezővásárhelyen rendezte meg első kiállítását. E helyválasztás kétségkívül egyfajta állásfoglalás, a hovatartozásnak, a művészi társkeresésnek — s társtalálásnak — egyértelmű szimbóluma.

A Tornyai Múzeum új tárlata a friss és egyéni hangú tehetség felismerésének öröme mellett még egy — általánosabb érvényű — örömmel is szolgál: a vásárhelyi iskola életképességéről és sokszínűségéről győzi meg ismét a képzőművészet híveit.

AKÁCZ LÁSZLÓ

Szongrádmegyei Hírlap
1966 január 11. a Kiállítás
9-én nyílt meg

Megállapodással ért véget a taskenti csúcstalálkozó

TASKENT — MTI, TASZSZ.

Hétfőn délben Taskentben Sasztri indiai miniszterelnök és Ajub Khan tíznapos tanácskozásaik befejezéseként zárónyilatkozatot írtak alá. A megállapodás (amelynek legfontosabb pontjait összefoglalóan a továbbiakban ismertetjük) megnyitja az utat a két nagy ázsiai ország viszonyának javulása felé.

A nyilatkozat ünnepélyes aláírása után Koszigin szovjet kormányfő beszédet mondott. Kifejezte azt az óhaját, hogy a Sasztri és Ajub Khan által aláírt nyilatkozat India és Pakisztán örök barátságának szimbólumává váljék.

A megegyezés néhány részlete

India miniszterelnöke és Pakisztán elnöke — állapítja meg a nyilatkozat bevezető része — a taskenti találkozón kijelenti: *szilárd elhatározásuk, hogy helyreállítják országaik normális és békés kapcsolatait és előmozdítják népeik kölcsönös megértését és baráti viszonyát. E célok elérését életbevágóan fontosnak tartják India és Pakisztán hatszázmilliós népének jóléte szempontjából.*

India miniszterelnöke és Pakisztán elnöke megegyeznek abban, hogy mindkét félnek minden erőfeszítést meg kell tennie India és Pakisztán jószomszédi kapcsolatainak megteremtéséért az ENSZ alapokmányának megfelelően. Megerősítik, hogy *az alapokmány értelmében kötelesek tartózkodni az erőszaktól és vitáikat békés eszközökkel kell megoldaniok.*

India miniszterelnöke és Pakisztán elnöke megegyeztek abban, hogy *a két ország fegyveres erőit legkésőbb 1966. február 25-ig visszavonják azokba az állásokba, amelyeket 1965. augusztus 5-ig foglaltak el.* Mindkét fél betartja a tűzszüneti feltételeket a „tüzet szüntess!"-vonalon.

Nem támogatnak semmiféle, egymás elleni propagandát, megvizsgálják az országaik közötti gazdasági, kulturális kapcsolatok, és közlekedés helyreállítására teendő intézkedéseket. Utasítást adnak hatóságaiknak a hadifoglyok hazaszállítására. *Megegyeztek abban is, hogy folytatják a találkozón és más szinvonalon is a két országot közvetlenül érintő kérdésekkel kapcsolatban.*

India miniszterelnöke és Pakisztán elnöke — fejeződik be Sasztri és Ajub Khan nyilatkozata — mély elismerését és köszönetét nyilvánítja a Szovjetunió vezetőinek, a szovjet kormánynak és magának a szovjet Minisztertanács elnökének a most lefolyt és kölcsönösen kielégítő eredményekkel járó találkozó megszervezésében játszott konstruktív, baráti és nemes szerepükért.

Sasztri nyilatkozata

A találkozó befejezését követően Sasztri indiai miniszterelnök az újságíróknak adott nyilatkozatában egyebek között kijelentette:

Taskentben a pakisztáni elnökkel együtt alkalmunk volt vitás problémáink őszinte megtárgyalására. *A taskenti deklaráció azt bizonyítja, hogy érzékelhető eredményeket értünk el.* A legfontosabb eredmény, hogy reális lépést tettünk India és Pakisztán valóban békés viszonyának helyreállítása felé.

— A második nem kevésbé fontos eredmény, hogy *a találkozó egészében véve előmozdítja az ázsiai és a világbéke megszilárdítását.* Biztos vagyok benne, hogy India és Pakisztán népei, a földkerekség más népeivel együtt, megelégedéssel fogadják a taskenti találkozó eredményeit — mondotta Sasztri, majd így folytatta:

— Gondolom, hogy a közeljövőben összeülnek India és Pakisztán illetékes miniszterei, akik a deklaráció valóraváltásával kapcsolatban felvázolják a konkrét lépéseket. Ezenkívül — szerintem — lehetséges különböző szintű bizottságok megalakítása, amelyek szintén a deklaráció megvalósításán munkálkodnak majd.

A józan ész győzelme

Nyilatkozott az újságíróknak a pakisztáni küldöttség szóvivője is. Értékelve a taskenti találkozót, kijelentette, hogy az fontos lépés a Pakisztán és India közötti nézeteltérések rendezéséhez. *A taskenti nyilatkozat* — mondotta — *a józan ész győzelme.*

Pakisztán képviselője rámutatott: *a taskenti találkozás egyik fontos eredménye az a megállapodás, hogy minden vitás kérdést a két ország között békés eszközökkel, tárgyalások útján oldanak meg.*

Végezetül a pakisztáni szóvivő kifejezte azt a reményét, hogy *a továbbiakban újabb lépések történnek majd a Pakisztán és India közötti viszony rendezésére.*

•

A nyilatkozat aláírása után Koszigin szovjet kormányfő megbeszélést folytatott Sasztri indiai miniszterelnökkel, majd fogadást adott az indiai és a pakisztáni delegációvezetők tiszteletére. *A fogadáson Gromiko és Malinovszkij is részt vett.*

Az események hátteréhez

Szovjet párt- és kormányküldöttség a Mongol Népköztársaságban

Dēz István / egyetemi nakrajató vagy fiatal szerjedi művész?/

Repr: Téli fák c. festmény

1966. jan. 14 Szerjedi Egyetem

Dēr Istvàn festö

Rept: Àtłèri fàk

1966. feb. 20. Dēl - Marjarorsàn

Dér István festő

Repr.: Jeremiák c. festmérnyről /esetleg pasztell/

1966. márc. 8. Dél-Magyarország

Dér István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 30

DÉL-MAGYARORSZÁG

1021

DÉR ISTVÁN — LEVÉL ANNAK, AKI ELMENT

bizonyítvány

mos szülőkbe „beleneveltek" az úgynevezett „bizonyítvány-fétist". A bizonyítvány istenítését. Náluk 4,70 fölött kezdődik az ember! Persze, mert ez a feltétele számos középiskolatípus esetében a felvételhez.

Ennek érdekében a legtöbb szülő apróbb-nagyobb „összeesküvésre" is képes. Ezek között az első és a legtisztességesebb helyet a külön korrepetáltatás foglalja el. Még ott is becsületes a szándék, ahol kijelentik:

— Nem akárkivel, hanem azzal korrepetáltatom a gyereket, akit a szaktanár javasol!

„Célprémium"

A baj akkor kezdődik, amikor a gyerek azt látja, hogy a szülőnek nem a [illegible]

Fürdés és testápolás

A forró víz egészségtelen — A zuhanyozás fogyaszt — A langyos fürdő jó altató

Hetenként legalább egyszer valamelyik nap szenteljünk egy órát a szépségápolás fontos tényezőjének: a fürdésnek. Elő a szappant, egy hosszú nyelű kefét a hátmosáshoz, s egy nagy szivacsot. Míg a kád megtelik vízzel, *tűzzük fel hajunkat* és húzzunk rá egy gumisapkát, hogy a haj a nedves levegőben ne veszítse el formáját.

Miután tisztító krémmel vagy megfelelő arcvízzel gondosan eltávolítottuk arcunkról a festéket, üljünk be a fürdővízbe és öt percre adjuk át magunkat a kellemesen meleg víz simogatásának. Ha izzadni kezdünk, *kenjük be arcunkat* tápláló krémmel, mert a nedves, meleg, párás levegőben a pórusok kitá- után beburkoltuk magunkat a fürdőköpenybe, távolítsuk el arcunkról a krémet arcvízzel és hozzuk rendbe hajunkat. Ha még van egy kis időnk, készítsünk egy arcpakolást; amíg az szárad, hozzuk rendbe körmünket, és ezzel be is fejeztük heti szépítőkúránkat.

Néhány tanács:

Ne vegyünk túl hosszú ideig fürdőt: legtovább *húsz percig* tartson. A hosszas fürdés elfáraszt, kiáztatja a bőrt, és kiszárítja.

Túl meleg fürdővizet ne használjunk: a helyes hőmérséklet 37-38 fok, éppen csak valamivel több a testhőmérsékletnél. A forró fürdő gyengíti és fárasztja a szívet.

Ne vegyünk gyakran meleg fürdőt: legfeljebb egyszer-

Dér István

Magyar Hirdető

SAJTÓFIGYELŐ

Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 FEB 13.

DÉL-MAGYARORSZÁG

Dér István festőművész kiállítását rendezik meg a gyulai Erkel Ferenc Múzeumban. Az ünnepélyes megnyitóra ma, vasárnap délelőtt 11 órakor kerül sor. Megnyitó beszédet mond Koszta Rozália festőművész.

1021

Dér István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP

1966 FEB 20.

1021

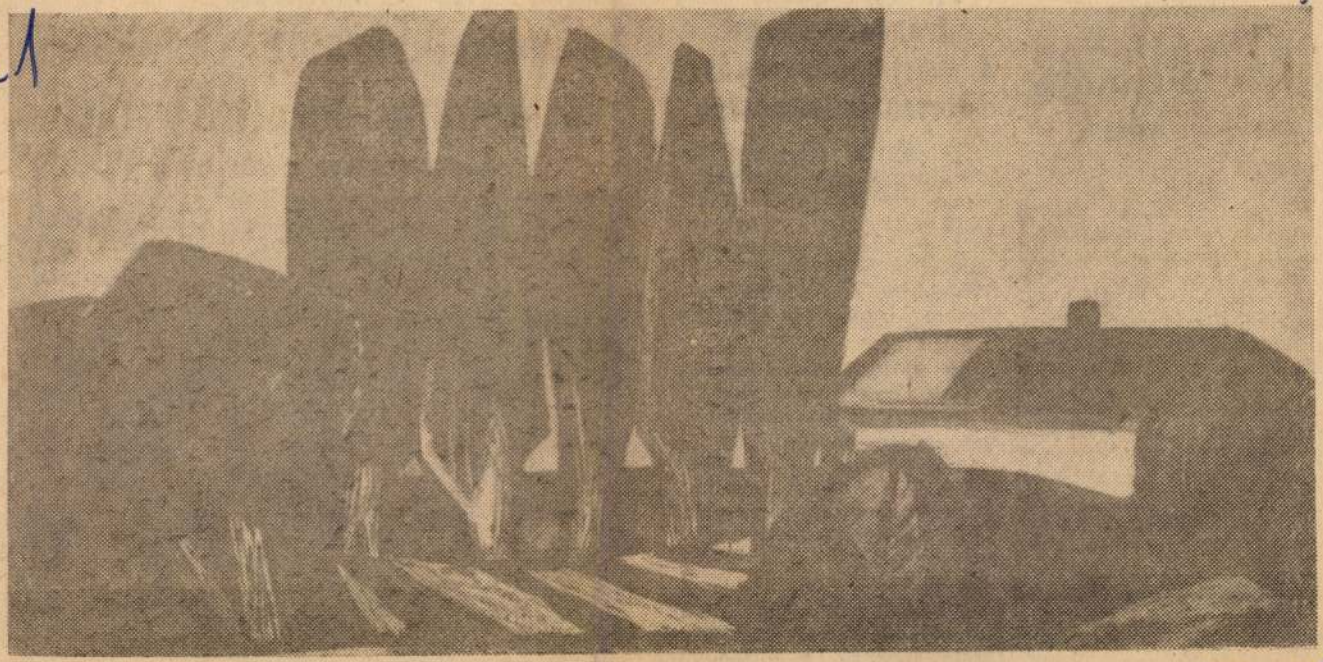

DÉR ISTVÁN: NYÁRFÁK (Siflis felv.)

nti Bizottsága

iet népgazdasági rvezetét

gának első titkára. Tyihon Belorusszia Minisztertanácsá- Georgij *Popov*, a leningrádi bizottság első titkára, vala- *Szolomencev*, a rosztovi te- zottság első titkára.

on felszólalt Leonyid Brezs- ZKP Központi Bizottságának

ti Bizottság határozatot hozott népgazdasági ötéves tervnek ongresszus elé terjesztendő ezetéről. A tervezetet *jóvá-* úgy döntöttek, hogy azt majd *vitára bocsátják* a párt- en, a dolgozók gyűlésein és

Irányelvtervezet a szovjet népgazdaság ötéves fejlesztésére

Az SZKP Központi Bizottságának plénumán szombaton jóváhagyták a XXIII. pártkongresszus irányelveinek tervezetét a szovjet népgazdaság fejlesztését célzó 1966—1970. évi ötéves tervhez. Az irányelvek tervezete szerint

az említett ötéves időszakban 47—50 százalékkal kell növelni az ipar termelését,

lényegesen emelni kell a mezőgazdasági termelést, 38—41 százalékkal a nemzeti jövedelmet, biztosítani kell az egy lakosra jutó reáljövedelem körülbelül 1,3-szeres növekedését.

A lenini fő irányvonalat követve a szovjet nép folytatja azoknak a történelmi jelentőségű feladatoknak a

Az amerikai külügyminiszter a szenátusi bizottság előtt

Légitámadások a VDK ellen

A Dél-vietnami Felszabadítási Front harcosai legyőzhetetlen ellenfélnek bizonyulnak. Képünk: egy föld alatti rádióállomásuk stúdiójában tájékoztató műsort adnak

1966 DEC 13

1021

Szegedi téli tárlat

Minden kiállítás egy pillanatra való megállást jelent a rohanó időben, számvetést: a résztvevők megmutatják, s maguk is elgondolkodva megnézik, mit végeztek eddig, és merre vezet tovább az útjuk. Szeged különös város. Mint az alföldi táj általában, mindig nyitva állt a kívülről érkező hatásokra, benyomásokra. Összetétele is sokrétű, s ennek a sokféleségnek megfelelően nagy művészeti, irodalmi hagyományokkal rendelkezik. Bonyolult tehát az a valóság, amelynek a kifejezése a ma itt élő és alkotó művészre vár. És ha ehhez még hozzávesszük azt a világszerte ható, forrongó, a régi kereteket feszegető vajúdást, amely minden művészeti ágban, de különösen a képzőművészetekben jelentkezik, akkor látjuk, milyen hatalmas a feladat: *Szeged önálló képzőművészeti arculatának kialakítása.*

Ennek a feladatnak, ha még nem is maradéktalanul, de nagy reményekre jogosítóan, *az eddigi téli tárlatok sorából kiemelkedően*, tesz eleget ez a kiállítás. Hogyan fogalmazódik meg a szegedi képzőművészek magatartása, véleménye, hitvallása a tájról, amelyben élnek, a társadalomról, amelynek tagjai, az egyetemes művészetről, amelynek továbbfolytatói?

Az alföldi festészet hagyományaihoz való hűség, a múlt értékeinek továbbörökítése, azoknak mégis korszerűen való fölhasználása jellemzi *Fontos* Sándor legújabb képeit. Az évszakokat szimbolizáló sorozatban a természettel összefonódott embert teszi központi alakjává, konstruktivitását megtartva oldottabb színeivel, átszellemült formáival mégis egy líraibb kifejezésmód felé lép tovább. *Dér* István egy sajátos konstruktív expresszionizmus drámaiságával sűríti jelképrendszerbe a tárgyi világot. A gyermekkor tájairól magával hozott elemekből táplálkozik, az este sejtelmeibe vesző udvarvége fölé boruló napraforgók, a palánk tetején feszítő kakas, a csendélet színei egyforma kifejezőerővel hirdetik az ember hétköznapjainak poézisét, szeretetét. Ezzel a szemlélelettel rokon *Papp* György *Talicskák* című képe, amely kis mérete ellenére is nagyvonalúan fogalmazott, tömören szerkesztett mű. A látott és a tudott világ szintézisére törekszik *Zombori* László kubisztikusan felfogott monumentális formáival, erős marokkal kel birokra az élet jelenségeivel. Képein minden négyzetcentiméternyi felület feszültséget és erőt sejtet.

Az élet erejében való hitről, optimizmusról és örömről tanúskodik *Dorogi* Imre *Anya, gyerekkel* című festői gazdagságú, érett alkotása. *Vlasics* Károly leszűrt, kiérlelt, Juhász Gyula-i reminiszcenciákat ébresztő tájai, *Erdélyi* Mihálynak a népmesék erejétől duzzadó, sajátos hangvételű, dús szövetű képei kiforrott, teljes világgá érett művészetről adnak bizonyságot. Ők a szegedi festészet „nagy öregei", s az ember arra gondol, szívesen látná életművük teljességét újra *önálló kiállításon.*

Vinkler László *Tápéi lakodalom* című vegyes technikai eljárással készült képe csak felületén érintkezik a szürrealizmussal, valójában ellentéte annak, mert mitikus szimbólumrendszerben fejezi ki a lakodalom kollektív emberi élményének lényegét. Az a művész, aki mindig képes új stílusalkotásra, hogy ezzel a világ egyre bonyolultabb kérdéseire egyre sokrétűbb választ adhasson. Ez a tevékenysége egyúttal tanítványai tájékozódását is elősegíti a művészet elvi kérdéseiben. A jellegzetes szegedi városképet impulzív festőiséggel tolmácsolja *Cs. Pataj* Mihály, különösen az *Alsóvárosi utca* szépen tagolt, érzékenyen megmunkált képével. Az ember tiltakozása az erőszak és a háború ellen fejeződik ki *Vincze* András két olajképén. Fametszete, a *Ballada a katonáról* formai rendjének keresetlenségével, a műfajnál szokatlan oldottságával, megrendítően kifejező.

Az elsősorban dekoratív hatásokat szem előtt tartó formarend képviselői a tárlaton *Pintér* József — *Csendélet, Olasz táj* — és *Hemmert* János — Szegedi konzervgyár.

A téli tárlat erényei közé tartozik, hogy lehetővé teszi fiatal, eddig még nem ismert alkotók közönség előtti bemutatkozását. Ilyen fiatal művész *Zoltánffy* István, akinek visszafogott, nem a látvány szépségére hagyatkozó felületkezelése csendet és belső távlatokat, a látszat mögött megbúvó költőiséget sugall.

Friss, üde, új hanggal gyarapítja a kiállítást *Kováts* Margit két collage-a, a *Faluvége* és a *Duna-part*. Szép a faintarzia műfajában már a nyári tárlaton kiemelkedően szereplő *T. Nagy* Irén *Lakótelep* című munkája, *Veress* Mihály mágikus erejű képe, a *Falu*, és szépek *Urbán* László apró fametszetei. A grafikai anyagból kiemelkedik *Tóth* Sándor erőteljes szép női feje, a *Feleségem*, és *Papp* György expresszív formai rendbe ötvözött, egyéniségre való lét rajza. Érdekesen modern és játékos *Sági* József lavírozott tusrajza, az *Óváros*.

Szűcs Árpád kristályos felépítésű két monotípiája, *Sándor* János intim hatású interieur-je, *Ponicsán* Ádám erőteljes kontúrokkal összefogott képe, *Berkecz* Éva dekoratív *Kakasa*, *Bánszki* Tamás, *Czizmazia* Kálmán aquarelljei, *Dénes* János, *Kovács* József, *Papp* Sándor, *Simon* Miklós jó munkái teszik teljessé a kiállítás anyagát.

A szobrászati anyag ezúttal sajnálatosan *kevés*. *Tápai* Antal két kisplasztikája, Tóth Sándor érmei mellett *Huszákné Dinnyés* Éva nemestartású, szépen megmunkált fiúfeje jelent maradandó élményt..

A kiállítás rendezése *Szelesi* Zoltán értő munkáját dicséri. Megnyitót *Papp* Lajos költő mondott, ezzel is bizonyítva azt a szoros és termékeny kapcsolatot a különböző művészeti ágak művelői között, amely ugyancsak a legjobb szegedi hagyományok közé tartozik.

Örömteli élmény ez a kiállítás, a művészek saját korukról és valóságukról szólnek egy európai színvonalon álló, tökéletesen elsajátított formanyelven, úgy hogy ezzel szűkebb környezetük hagyományait és az örök emberi tartalmakat egyaránt kifejezik.

KULKA ESZTER

SPORT

Mexikóban magyar győzelem

A mexikói nemzetközi kerékpáros körverseny magyar idő szerint hétfőre virradóra befejeződött. A tizenkilencedik, egyben utolsó szakasz távja 134 km volt.

A szakasz-győzelmet 42.094 méter/óra átlaggal a lengyel Kudra szerezte meg. Holtversenyben a 9. helytől következtek: Juhász, Balaskó, Megyerdi, Juszkó.

A 19. szakasz után a mexikói kerékpáros körverseny egyéni győztese Sabas Cervantes (mexikói) lett, ... 4. Balaskó (magyar), ... 5. Megyerdi (magyar), ... 7. Juszkó (magyar), ... 8. Juhász (magyar).

Az összetett csapatversenyt a magyar együttes nyerte, 2. Mexikó.

Kikapott a Dózsa

Az idén másodízben kiírt jégkorong bajnokcsapatok Európa Kupája nemzetközi torna második fordulójában belekapcsolódott már a magyar csapat is: az Újpesti Dózsa hétfőn este a Megyeri úti pályán látta vendégül a Cortina Rex olasz együttest. A két csapat első mérkőzése nagyszerű küzdelmet hozott. Végeredmény: Cortina Rex—Újpesti Dózsa 6:1. (MTI.)

Most már akadt meg

Egy héttel ezelőtt, a szegedi teremkézilabda-bajnokságról szóló tudósításunkat azzal kezdtük, hogy nem volt meglepetés. Nos, a második fordulóban már nagyobb küzdelmeket vívtak a csapatok és nem egy váratlan eredmény született. Az első osztályban meglepetésnek számít, hogy a Szegedi Építők és a Szegedi EMERGÉ találkozója döntetlen eredménnyel végződött, valamint az is, hogy az EMERGÉ női csapata legyőzte a Kinizsit. Úgy látszik, hogy a gumigyárban a kézilabdázás jó otthonra talál.

Az alacsonyabb osztályokban is előfordult egy-két meglepő eredmény. A fiú ifjúságiaknál az ITSK legyőzte a Radnóti Gimnázium együttesét, a lányoknál pedig a Vasútforgalmi Technikum a Statisztikai Technikum ellen diadalmaskodott. I. osztályú eredmények:

Férfiak:

Szegedi Spartacus—Makói ITSK 25:23 (10:16). Vezette: Szedő. Változatos küzdelem. A szegedi öregfiúk csapatában Szűcs, Kovács, Beke, Boleman, dr. Veszelovszki, dr. Balázspiri, dr. Visky és Lantos szerepelt.

Szegedi Építők—Szegedi EMERGÉ 22:22 (13:10). Vezette: Halász. Az Építőkben Szalai, Faragó, Missur, Daróczi és Fodor, a gyári csapatban Majoros, Pádár, Lakó, Tácsi, Tóth, Marosán, Boldizsár és Hidegkúti szerepelt. Az NB II-esek és a megyei bajnokságba most felkerült EMERGÉ találkozója nagy küzdelmet és helyenként jó játékot hozott. Az EMERGÉ cserejátékosokat is szerepeltetett, és a végén időntúli szabaddobásból egyenlített ki.

A Textilművek

Hódmezővásárhelyi Honvéd—Újszegedi TC 16:12 (7:5). Vezette: Szedő.

Hódmezővásárhelyi Honvéd—Dorozsma 33:25 (14:13). Vezette: Varga.

Szegedi Honvéd—Makói ITSK 18:16 (11:9). Vezette: Czikkely.

Újszegedi TC—Szegedi Honvéd 30:14 (14:8). Vezette: Varga.

Nők:

Szegedi Textilművek—Mórahalom 14:4 (8:0). Vezette: Varga. A szegedi csapatban Kőrösi, Tóth, Rajnai, Ovári, Bóka, Pásztor és Konrád játszott.

Szegedi EMERGÉ—Móravárosi Kinizsi 8:6 (4:6). Vezette: Tritz.

SZEAC—Móravárosi Kinizsi 8:2 (6:2). Vezette: Kómár.

Szegedi Vörös Meteor—EMERGÉ 10:3 (4:1). Vezette: Tritz.

Érdekesebb ifjúsági eredmények.

Fiúk:

Textilipari Technikum—

=S=O=R=O=K

Bennmaradt a Spartacus asztalitenisz-csapata

A Szegedi Spartacus NB II-es női asztalitenisz-csapata egész éven át nagy küzdelmet folytatott a bennmaradásért. Az együttes nagyon gyengén rajtolt, a tavaszi idényben mindössze három pontot szerzett, és már-már úgy látszott, hogy nem kerülheti el a kiesést. A siralmas eredmények elsősorban azzal magyarázhatók, hogy sérülés, valamint családi körülmények miatt hosszú ideig erősen tartalékosan álltak ki.

Az őszi idény második felében már megerősödve, a legjobb összeállításban játszottak, és egymásután szerezték a győzelmeket. Összesen tizenegy alkalommal tizenkilenc pontot szereztek, ami kiváló teljesítmény.

Vasárnap Miskolcon játszották az idényzáró mérkőzést. Sorsdöntő küzdelemben a Spartacus-nők nyertek, és ezzel nemcsak elkerülték a kiesést, hanem — a becslések szerint — a hetedik helyen végeztek!

Idei utolsó bajnoki eredményük: Sz. Spartacus—Miskolci MTE 11:9. A szegediek közül a Kamocsay Mária—Csikós Erzsébet pár kétszer, a Csikós Márta—Csikós Mária pár egyszer nyert. Egyénileg a csapat legfiatalabb tagja, a még ifjúsági Csikós Mária bizonyult a legjobbnak három győzelemmel, Csikós Erzsébet és Kamocsay Mária két-két, Csikós Mária pedig egy mérkőzést nyert.

Igazi névnap!

Dér István
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

SZEGEDI EGYETEM

1966 FEB 8.

1021

CSALÁD

DÉR ISTVÁN FESTMÉNYE

A nagyon tehetséges fiatal szegedi festőművész korábban a Szegedi Tanárképző Főiskola hallgatója, jelenleg pedig a Tanárképző Főiskola Gyakorló Általános Iskolájának tanára.

A közelmúltban a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumben rendezte meg első önálló kiállítását.

Hódmezővásárhelyi tárlatának anyagát Szegeden is bemutatják a közeli hetekben.

Realitás, tervek,

Az egyetemi klub lehet

REALITÁS

Mint a tudományegyetem állami és KISZ-vezetés illetékesei elmondták, a ház megvásárlásával szándékoznak megoldani a régóta napirenden levő klub-ügyet. A klub célja, hogy a hallgatóknak egy olyan állandó szórakozási helyet biztosítson, amely a legmesszebbmenőkig kielégíti a színvonalas kulturált klubéletet. Részleteiben még nem teljesen ismeretes a klub jövendőbeli élete, mindenesetre perspektívikusan szeretnék, ha a meglevő lehetőségek bővülnének és sokoldalú klubéletet alakulna ki. A különböző helyiségek biztosítása mellett ezért többek között egy állóbüfé felállítását is tervezik, melynek működtetése társadalmi munkában lenne lehetséges.

A klubot még az első negyedév végéig szeretnék átadni rendeltetésének, s erre a legjobb alkalom a KISZ Országos Művészeti Fesztiválja szegedi ünnepségeinek keretében nyílna, amennyiben országos szinten megegyezés történik: április 4-én.

TERVEK...

Elkészültek a jelenleg is tágas és szép, de még meglehetősen kietlen képet nyújtó ház átalakításának tervei, a KISZ-vb pedig megbeszélte a klub működésének legfontosabb működési feltételeit és körvonalazta a program kialakításának irányelveit. Az előbbiek közt említik meg az igazgató és gondnok státuszának, valamint a klub berendezésének biztosítását. Az utóbbinak egy része már megvan: a TV-, rádió- és lemezjátszó készülék, rexasztal illetve egy pianínó. A terv: nagyterem, televízióterem, játékterem, olvasó és egy szükkörű viták rendezésére alkalmas kisebb terem biztosítását igényli.

Ez az alapja annak, hogy olyan klubélet alakuljon ki, melynek keretében aktuális bel- és külpolitikai kérdéseket tárgyaló politikai vitafórumot lehet működtetni; irodalmi, zenei, művészettörténeti előadásokat, ankétokat vagy élménybeszámolókat lehet szervezni, amellett pedig biztosítani tudja, hogy vizsgaidőszakonként a klub a hallgatók zavartalan tanulását is elősegítse egy kézikönyvtár beszerzésével s jó folyóirat illetve újságanyag biztosításával. A klub feladatai közé tartozik, hogy segítséget nyújtson a művészeti csoportok próbáihoz vagy éppen előadásaihoz, az évfolyamok rendezvényeihez. Az egyetemi tánczenekar közreműködésével heti két alkalommal biztosítanak szórakozási lehetőséget, a televízió, rádió, rex és sakk pedig mindig a hallgatók rendelkezésére áll majd.

ÁLMOK

E sorok írója azon szerencsések közé tartozik, akik a ház megvételét követő első napokban ellátogathattak a jövendő egyetemi klub helyére. Megállt a ház előtt — szimpatikus volt neki ez a kissé magas felsőrészű, egyemeletes épület. Később, mikor a még boltíves szobából nézte a vaskorlátos teraszt és a behavazott kertet, hirtelen a nyárra gondolt, amikor a most hógubancokkal bolyhos ágak közt egy kerthelyiség lámpásai himbálózhatnak, elképzelte a büféből most visszatérő párok színes és vidám fogatagát, amint a teraszon elhelyezkedő zenekar tangójára, twistjére vagy letkissére tangózni, twistelni vagy letkisselni kezdenek. Fordul a kamera, és már a nagyterem végében mosolyogva meghajló

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Dér István

MAGYAR NEMZET

1966 JAN -7.

Dér István festőművész kiállítása január 9-én, délben nyílik meg a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Dér István

DÉL-MAGYARORSZÁG

1966 MÁJ. -1

1021

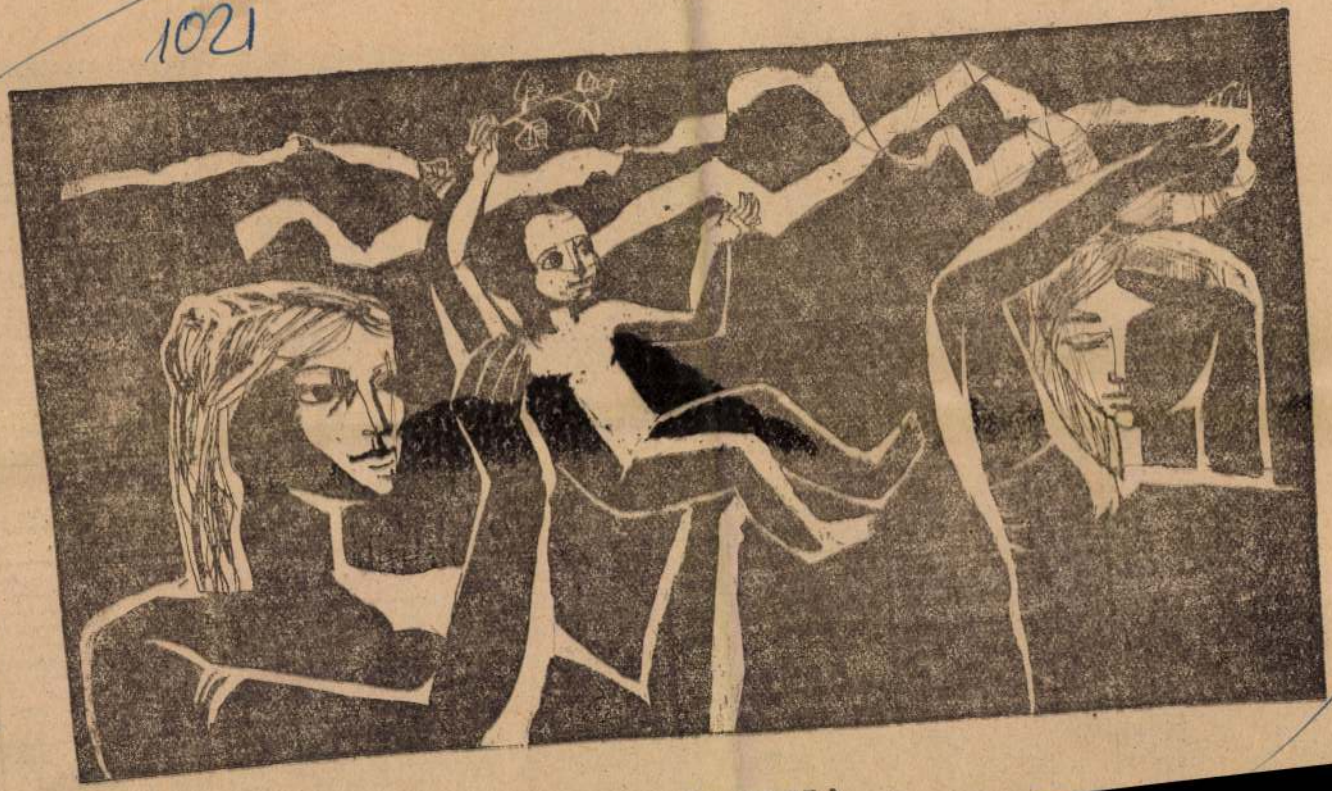

DÉR ISTVÁN RAJZA

apró hirdetés

ADÁSVÉTEL

König csónakmotor 350 cm³, eladó, modern, újszerű. Érdeklődni Szeged, Kárász u. 7. Fény. Szöv., Vasvári, vagy Szabadság úszóház. (Híd mellett.)

500-as Trabant szinkronváltós, kifogástalan állapotban eladó. Hódmezővásárhely, Gomba u. 6.

Eladó M. O. 4-es kukoricamorzsoló, serleges elevátorral. Makó, Eötvös u. 44. Bódi.

Szék kamaszreklamié, egy- két- és négyszemélyes reklamié, fotelok, párnázott székek, asztalok, eladók. Lengyel u. 32.

Veszek 16 mm-es hangosfilm vetítőgépet „Terta" gyártmányút. Ajánlatot „Képes" 7558 jeligére a Sajtóházba.

Négyszemélyes reklamié, párnázott székek, fotelok igényesebbnek eladó. [illegible] u. 21.

Kétszemélyes túrakajak, kifogástalan állapotban eladó. (Szex, 227). Érdeklődni Béke II. úszóházon. x

Opel-Rekord, panoráma, újszerű állapotban eladó. — „Igényes 105 64 211" jeligére a Hirdetőbe. x

607-es Moszkvics prima állapotban eladó. Szatymaz, IV. ker. 176. Kakuszi János.

Diófa háló jó állapotban eladó. Zombori út 19. Ságvári-telep.

Volkswagen prima állapotban sürgősen eladó. Szekeres u. 6. sz.

Egy Pobjeda személygépkocsi eladó. Tolbuhin sgt. 92—94. „F" é. II. emelet 19. Érd.: 8—12-ig.

Opel-Rekord gépkocsi eladó. Karácsonyi. Feltámadás u. 19. sz.

Újszerű Nixe oldalcsónakmotor áron alul eladó. Érd.: régi Béke fürdőházon.

Tranzisztoros hangszóróval egybeépített külföldi új gitár, melyhez áram nem kell, tenor szaxofon, MIA-motor.

Danuvia motorkerékpár, motoralkatrészek, eladók. Szeged, Eperjesi sor 15.

2 db prima állapotban levő tojáskarú fotel eladó. Nyíl u. [illegible].

Babakocsi újszerű állapotban eladó. — Kápolna u. 14.

Eladó igényesnek 5 személyes Sze—X 0229-es számú garázsos motorcsónaktest. Megtekinthető: „Szabadság" úszóházon. Érd.: Pozsonyi Ignác u. 12/a.

Jawa 250 köbcentis, kiskerekű eladó. — Dorozsma, Móra u. 17.

M. 72 BMW 750-es oldalkocsis eladó. — Dorozsma, Táncsics Mihály u. 5.

Gyermeksportkocsi, keveset használt, eladó. Kun Szabó Hajnóczy u. 13.

Kisfias tehén eladó. Öncsatelep. Vasút u. 21.

LAKÁS

Egy szoba-konyhás lakást elcserélek 1 szobáért. „Arany 64 048" jeligére a Hirdetőbe. x

Egyszobás összkom-

Központi fűtéses, villany, víz, gáz beköltözéssel. — 60 000-ért Petőfitelep, Vezér u. 9/b. 9-es út mellett.

Tanyaépület Röszke Nagyszéksósonlebontásra eladó, 22 m hosszú cseréptető és elsőrendű faanyag. Érd. lehet: Szeged, Béke u. 8. x

Rózsa u. és Temető u. sarkon beépíthető telek eladó. Érd.: lehet: hétköznap este 6—8-ig. Szeged, Köztársaság tér 4. (Volt Tarjántelep.)

Eladó családi ház azonali lakásátadással Petőfitelep, Szelíd u. 8.

Kiskundorozsma, Kossuth u. 13. számú ház két lakásátadással eladó. x

ÁLLÁS

Esztergályost, férfi és női segédmunkásokat vesz föl a Szőregi Téglagyár. Jelentkezés az irodában.

Fényképész szakmunkás állást változtatna. Lehet fél műszakos is. Postafiók 181.

AZ ÉM 44. SZ. Áll. Építőipari Vállalat

Ház eladó, azonnali beköltözéssel. — 60 000-ért Petőfitelep, Vezér u. 9/b. 9-es út mellett.

Tanyaépület Röszke Nagyszéksóson lebontásra eladó, 22 m hosszú cseréptető és elsőrendű faanyag. Érd. lehet: Szeged, Béke u. 8. x

Rózsa u. és Temető u. sarkon beépíthető telek eladó. Érd.: lehet: hétköznap este 6—8-ig. Szeged, Köztársaság tér 4. (Volt Tarjántelep.)

Eladó családi ház azonali lakásátadással Petőfitelep, Szelíd u. 8.

Kiskundorozsma, Kossuth u. 13. számú ház két lakásátadással eladó. x

ÁLLÁS

Esztergályost, férfi és női segédmunkásokat vesz föl a Szőregi Téglagyár. Jelentkezés az irodában.

Fényképész szakmunkás állást változtatna. Lehet fél műszakos is. Postafiók 181.

AZ ÉM 44. SZ. Áll. Építőipari Vállalat

Here egyszeri kaszálásra (a városszélén). 100 n-ölenként is. eladó. Szent Antal u. 7. x

Kárpáti képkeretező új üzlete Lenin krt. 77. (Volt trafik) x

Jégszállítást házhoz rendelje meg a nyári szezonra. Univerzál Ktsz. Gogol u. 28. Telefon: 31-21 és 31-00. x

Régi (hibás) óráját becserélem, órajavítás felelősséggel. Kreiner, Mikszáth Kálmán utca.

Cipőfestés, retikülfestés minden színben Csordás bőrruhakészítő mesternél, Szent Miklós u. 7. x

Családi házak és társasházak tervezését (gépészettel együtt) költségvetés készítését kedvezményes áron, rövid határidőre mérnök-házaspár vállalja. — Cím: Odesszai körút 56., II. 3.

Szegedi Új Élet Mgtsz vezetősége értesíti a szarvasmarha-tartó gazdákat, hogy a fegelőre kihajtás 1966. május 2-án 7 órakor a Vámtéren.

Dér István

1

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 FEB 19

BÉKÉS MEGYEI
NÉPÚJSÁG

1021

[illegible] Erkel Ferenc Múze-
umban nyitják meg február 13-
án, ma délelőtt 11 órakor Dér
István festőművész kiállítását.

Dér István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1021

DÉR ISTVÁN RAJZA

Vasárnap, 1965. április 25.

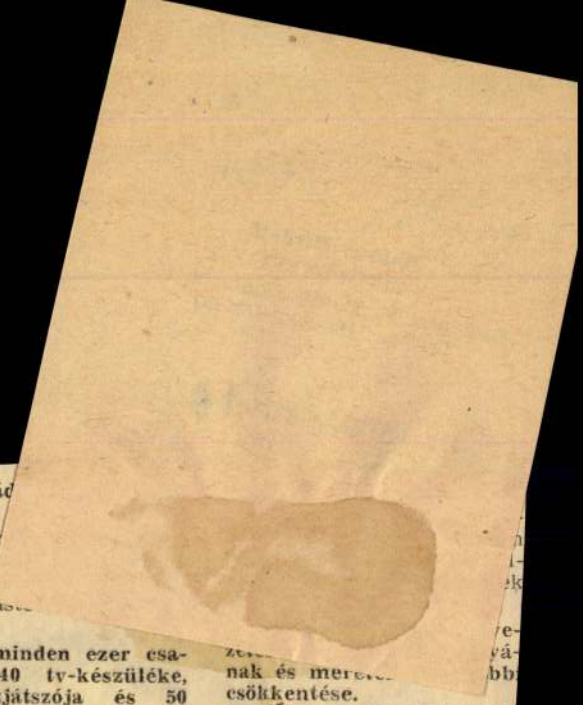

...az ösidok-
...ben kereshető. Ahogyan a
...avaszi zápor után kizöldül
... természet, úgy virul ki a
...ányok szépsége, ha húsvét-
...étfőn a legények friss víz-
...el vagy — mai szokás sze-
...int — „rózsavízzel" locsol-
...ák őket.

Dr. Pintér Imre

...szágos Műszaki Fejlesztési Bizottság érdekes kimutatást készített a híradástechnikai tartós fogyasztási cikkek jelenlegi forgalmáról, azok várható térhódításáról és a műszaki színvonal alakulásáról.

Az OMFB megállapítja, hogy hazánkban

a rádiókészülék már minden család... ható,

sőt a csalá... két készülé... Viszonylag ... többi hírada... dezés.

Jelenleg minden ezer családnak 240 tv-készüléke, 73 lemezjátszója és 50 magnetofonja van.

A jövedelem fokozatos növekedésével azonban ezekből a cikkekből is jelentős forgalom várható a következő években. A nemzeti jövedelem várható alakulását figyelembe véve 1961 és 1980 között körülbelül három és félszeresére növekszik a fogyasztási alap, s 1975—80 között már körülbelül ötször annyi híradástechnikai tartós közszükségleti cikk kerül forgalomba hazánkban, mint 1955—60 között. Tv-készülékből például minden ezer családra a jelenlegi 240 helyett 1970-ben 603, 1975-ben 820, 1980-ban pedig 975 jut, tehát 15 év múlva

már majdnem minden lakásban megjelenik a tv.

Ugyanakkor 1980-ra minden harmadik családnak lesz magnetofonja és lemezjátszója.

A nemzetközi színvonal eléréséhez tovább kell fejlesz-

...zet... ...nak és mere... ...csökkentése.

A Villamossági Televízió... és Rádiókészülékek Gyára é... az Orion jelenleg összese... 10 féle tv gyártásával fog... lalkozik, ebből hat egésze... új típus. A világszínvona... hoz egészen közel áll az A... 550-es, az AT 650-es, a T... 643-as, és a TB 642-es k... szülék. A tapasztalatok sz... rint

ezek a televíziók a ny... gati piacokon is keres... tek.

A következő években tová... kell korszerűsíteni az egys... gesített alkatrészeket és f... szerelvényeket, és át ke... térni a robbanásbiztos ké... csövek alkalmazására, fok... zatosan meg kell oldani ... készülékek tranzisztorizál... sát.

1970 után

a fő feladat a színes tel... vízió fejlesztése,

ehhez a legfejlettebb kü... földi tapasztalatokat is f... kell használni. (MTI)

Értesítjük ügyfeleinket, hogy kender-ruházati raktárunkban április 20-tól 24-ig

leltározást

tartunk. A leltározás ideje alatt az árukiadás és visszavétel szünetel.

K 83 *Csongrád megyei AGROKER*

A MECSEKI SZÉNBÁNYÁSZATI TRÖSZT

vájártanulókat felvesz

Felvételt nyerhetnek azok a fiatalok, akiknek életkora 14 és 17 év között van és 8 általános iskolai végzettséggel rendelkeznek. Levélbeli jelentkezéskor Mecseki Szénb. Tröszt személyzeti osztályára írjanak (Pécs, Déryné utca 9.) vagy 501-es Vájártanuló Intézetnek Komlóra.
Személyes megjelenés ugyanott.

K. 78

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Dér István

1966 JAN 11

6 1021

Dér István kiállítása Vásárhelyen

NEM fő helyen, a vásárhelyi Tornyai János Múzeum első termének hosszanti falán, más, a szemet talán jobban vonzó vásznak között függ az a kép, amely önkéntelenül is jelképes értelmet kelt a Dér István kiállítását megnéző látogatóban. A színeiben tompább, s előadásmódjában is tartózkodóbb festmény a Fára mászó fiúk címet viseli, s ahogy a cím is jelzi, a képen két, mezítlábas, pendelyes falusi gyerek egymást segítve kapaszkodik egy vastag törzsű fára, hogy feljutva rá, belátsanak a fa mögött magasodó kerítésen.

A tárlatlátogató, aki a festőnek nemcsak az itt kiállított képeit ismeri, de részben-részben azt az eddig megtett életutat is, amely során a kiállított művek megszülettek, nem a magasba kapaszkodó, az égbe nyúló kerítések titkát nyitogató falusi kölyköket látja a képen, de magát, Dér Istvánt, a festőt. Mert ahogy a falunak ezek a fára mászó, mezítlábas fiai kapaszkodnak a maguk erejéből a titkok kerítése felé, úgy vágott neki Dér István is művészethódító útjának.

Mezítláb indult el ő is a csanádpalotai utcák porából, s kamaszizmainak szüntelen feszítése, meg számtalan kapott, s szerzett seb árán jutott el ehhez az életállomáshoz.

A KÉPEK maguk vallanak erről a küzdelemről. Kemény rajzosságuk a valóság birtokba vételének elszántságáról, a törvénykeresés, a harmóniateremtés eltökéltségéről vallanak, a színek tisztasága, melegsége meg a művész világlátásának emberséges volta mellett bizonyít.

A valóság, amelyet ilyen kemény humanitással öntörvényű formába önt, a falu, a föld világa. Ha úgy tetszik, amely vidékkel már annyian birkóztak, s birkóznak ma is, az Alföldé. Dér István képein azonban túlnyomórészt eddig nem látott formában jelenik meg a valóság. Csupán a Vonaton című képén érződik erősebben élő klasszikusunk, Barcsay Jenő erőteljes szerkesztő-logikája, s a Levél annak, aki elment című képe őrzi érezhetőbben Szalay Ferenc művészetének megejtő egyszerűségét.

DÉR ISTVÁN: A KOVÁCS

Egyéniségének jegyeit legerősebben talán az Artéri fák meg a Hét ló című munkái viselik magukon. Ezeken ötvöződik össze legelválaszthatatlanabbul a törvényt teremtő logika, a kamaszszemmel befogadott, s felnőtt szemmel újjáfogalmazott táj iránti mélységes szeretet. Ahogy a zárt és megbonthatatlan rendben sorakozó lovai megnyúlt nyakkai figyelnek az ég felé, a föld felé, ahogy az ártér repedt, hasított, de tömbszerűségükben valami nagy örökkévalóságot árasztó fűzfái egymás mellé tapadnak, az a legtisztább, színben, s formában megfogalmazott költészet.

A Napraforgók, de méginkább az Esti utca című vásznai már új utak keresésérőll tanúskodnak. A valóság tisztelete mellett ezeken az általánosításnak egy magasabb fokával találkozunk, amelynek expresszív ereje a többinél mélyebb gyökerekből táplálkozik.

DÉR szegedi festő létére Hódmezővásárhelyen rendezte meg első kiállítását. E helyválasztás kétségkívül egyfajta állásfoglalás, a hovatartozásnak, a művészi társkeresésnek — s társtalálásnak — egyértelmű szimbóluma.

A Tornyai Múzeum új tárlata a friss és egyéni hangú tehetség felismerésének öröme mellett még egy — általánosabb érvényű — örömmel is szolgál: a vásárhelyi iskola életképességéről és sokszínűségéről győzi meg ismét a képzőművészet híveit.

AKÁCZ LÁSZLÓ

Megállapodással ért véget a taskenti csúcstalálkozó

TASKENT — MTI, TASZSZ.

Hétfőn délben Taskentben Sasztri indiai miniszterelnök és Ajub Khan tíznapos tanácskozásaik befejezéseként zárónyilatkozatot írtak alá. A megállapodás (amelynek legfontosabb pontjait összefoglalóan a továbbiakban ismertetjük) megnyitja az utat a két nagy ázsiai ország viszonyának javulása felé.

A nyilatkozat ünnepélyes aláírása után Koszigin szovjet kormányfő beszédet mondott. Kifejezte azt az óhaját, hogy a Sasztri és Ajub Khan által aláírt nyilatkozat India és Pakisztán örök barátságának szimbólumává váljék.

A megegyezés néhány részlete

India miniszterelnöke és Pakisztán elnöke — állapítja meg a nyilatkozat bevezető része — a taskenti találkozón kijelenti: *szilárd elhatározásuk, hogy helyreállítják országaik normális és békés kapcsolatait és előmozdítják népeik kölcsönös megértését és baráti viszonyát. E célok elérését életbevágóan fontosnak tartják India és Pakisztán hatszázmilliós népének jóléte szempontjából.*

India miniszterelnöke és Pakisztán elnöke megegyeznek abban, hogy mindkét félnek minden erőfeszítést meg kell tennie India és Pakisztán jószomszédi kapcsolatainak megteremtéséért az ENSZ alapokmányának megfelelően. Megerősítik, hogy *az alapokmány értelmében kötelesek tartózkodni az erőszaktól és vitáikat békés eszközökkel kell megoldaniok.*

India miniszterelnöke és Pakisztán elnöke megegyeztek abban, hogy *a két ország fegyveres erőit legkésőbb 1966. február 25-ig visszavonják azokba az állásokba, amelyeket 1965. augusztus 5-ig foglaltak el.* Mindkét fél betartja a tűzszüneti feltételeket a „tüzet szüntess!"-vonalon.

Nem támogatnak semmiféle, egymás elleni propagandát, megvizsgálják az országaik közötti gazdasági, kulturális kapcsolatok, és közlekedés helyreállítására teendő intézkedéseket. Utasítást adnak hatóságaiknak a hadifoglyok hazaszállítására. *Megegyeztek abban is, hogy folytatják a találkozókat a legmagasabb szinten és más szinvonalon is a két országot közvetlenül érintő kérdésekkel kapcsolatban.*

India miniszterelnöke és Pakisztán elnöke — fejeződik be Sasztri és Ajub Khan nyilatkozata — mély elismerését és köszönetét nyilvánítja a Szovjetunió vezetőinek, a szovjet kormánynak és magának a szovjet Minisztertanács elnökének a most lefolyt és kölcsönösen kielégítő eredményekkel járó találkozó megszervezésében játszott konstruktív, baráti és nemes szerepükért.

Sasztri nyilatkozata

A találkozó befejezését követően Sasztri indiai miniszterelnök az újságíróknak adott nyilatkozatában egyebek között kijelentette:

Taskentben a pakisztáni elnökkel együtt alkalmunk volt vitás problémáink őszinte megtárgyalására. *A taskenti deklaráció azt bizonyítja, hogy érzékelhető eredményeket értünk el.* A legfontosabb eredmény, hogy reális lépést tettünk India és Pakisztán valóban békés viszonyának helyreállítása felé.

— A második nem kevésbé fontos eredmény, hogy *a találkozó egészében véve előmozdítja az ázsiai és a világbéke megszilárdítását.* Biztos vagyok benne, hogy India és Pakisztán népei, a földkerekség más népeivel együtt, megelégedéssel fogadják a taskenti találkozó eredményeit — mondotta Sasztri, majd így folytatta:

— Gondolom, hogy a közeljövőben összeülnek India és Pakisztán illetékes miniszterei, akik a deklaráció valóraváltásával kapcsolatban felvázolják a konkrét lépéseket. Ezenkívül — szerintem — lehetséges különböző szintű bizottságok megalakítása, amelyek szintén a deklaráció megvalósításán munkálkodnak majd.

A józan ész győzelme

Nyilatkozott az újságíróknak a pakisztáni küldöttség szóvivője is. Értékelve a taskenti találkozót, kijelentette, hogy az fontos lépés a Pakisztán és India közötti nézeteltérések rendezéséhez. *A taskenti nyilatkozat* — mondotta — *a józan ész győzelme.*

Pakisztán képviselője rámutatott: *a taskenti találkozás egyik fontos eredménye az a megállapodás, hogy minden vitás kérdést a két ország között békés eszközökkel, tárgyalások útján oldanak meg.*

Végezetül a pakisztáni szóvivő kifejezte azt a reményét, hogy *a továbbiakban újabb lépések történnek majd a Pakisztán és India közötti viszony rendezésére.*

•

A nyilatkozat aláírása után Koszigin szovjet kormányfő megbeszélést folytatott Sasztri indiai miniszterelnökkel, majd fogadást adott az indiai és a pakisztáni delegációvezetők tiszteletére. *A fogadáson Gromiko és Malinovszkij is részt vett.*

Az események hátteréhez

Szovjet párt- és kormányküldöttség — a Mongol Népköztár[illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dér István

DÉLMAGYARORSZÁG

1966 JAN 11.

1021

Dér István vásárhelyi tárlata

Vasárnap délben nagyszámú érdeklődő jelenlétében Hódmezővásárhelyen a Tornyai múzeumban *dr. Dömötör* János múzeumigazgató, a Képzőművészek Szövetsége Dél-magyarországi Szervezetének titkára megnyitotta *Dér* István festőművész kiállítását.

Mindazok, akik Szeged képzőművészeti életének jövőjét féltő figyelemmel kísérik, nagy várakozással te-

Sorsok eleje és vége. Festmény a tárlat anyagából

kintettek e bemutatkozó tárlat elé. Dér a fiatal szegedi művészgeneráció egyik figyelemreméltó egyénisége, 1937-ben született és már az 1959-ben megjelent *Szegedmai képzőművészete* című kiadványban egy tájképével találkoztunk. Ez időtől, rendszeresen részt vesz tárlatainkon, mind jelentősebb kompozíciókkal.

Csanádpalotáról került a Szegedi Tanítóképzőbe, majd a Pedagógiai Főiskolára, ahol *Vinkler* László volt a tanára. Festészete a szegedi elődök látványfestő módszerétől eltér. A főiskola elvégzése után következetes, kemény stúdiumok során alakította ki stílusát. Az alföldi hagyományok alapján a vásárhelyi műhely szellemében, a hazai aktivista és korunk nyugati festészetének konstruktív ábrázoló törekvéseit összegezte. Kiállítása bizonyítja, hogy az általa teremtett festői nyelven ki tudja fejezni személyiségét.

Művészetében vaskos, rusztikus formákba, gazdagon cizellált míves felületek mögé rejti érzéseit. A tartalmi gyengédség, bensőség és formai erőteljesség, konstruktivitás dialektikus ellentéte képeiben nagy feszültségeket hordoz. Ha a most kiállított képeit elemezzük, művészetének *két korszakát* különböztethetjük meg. Kezdetben határozatlan rajzú, de gazdag színvilágú képeivel találkozunk. Legjelentősebbek: a *Szénagyűjtők*, ahol a zöldek sokfélesége és a terrakotta színű emberi tagok kellemesen harmonizálnak. *A fiú virággal* egész felületet betöltő ülő kompozíciója a legnagyobb felületek törvényének modern alkalmazásával és a narancs és a kék szín komplementer egységével hat.

Második korszakában a rajzi elemek kezdenek előtérbe kerülni és a szerkesztő, építőjellegű rajzosság gondolati konstruktivitást is jelent képein. Szívesen alkalmazza egy-egy harmadrendű szín, szürke vagy barna gazdag faktúrájú és tónusú képfelületében egy-egy elsőrendű szín, sárga-piros, de leginkább a hideg kékek kicsengő egytónusú foltját. Figurális képei — *Őszi meditáció, Sorsok eleje és vége, Levél annak, aki elment* — mély, bensőséges filozófiai költemények. Azért használom ezt a szót, mert nem a színek par excellence jelenléte, hanem a konstruktív formába öntött gondolatok teszik képpé e műveket. Csendéletei és tájképei is a szigorú szerkesztés jegyében születtek. A tájaknál — *Udvarvége, Három kendermagos, Ártér, Tél* és a *Napraforgók* — egyazon képi elemek: görcsös, göcsörtös fűzfák és összetákolt, ormótlan paraszti kerítések világát sokrétűen élővé varázsolva tárja elénk.

Szabad legyen Pátzay Pál, Szinyei *Lilaruhás nőjéről* írt sorait: ...„*a fiatal férj gyengéd szeretetével megfestett mű*" Dér *Te vagy mindenek felett* című képével kapcsolatban felidéznem. Úgy gondolom, hogy e sorok erre a képre és Dér egész kiállítására nézve is a legnagyobb elismerést jelentik.

Tóth Sándor

Rádióműsor

KEDD

Kossuth Rádió

4.30 Hírek. 4.32 Hajnaltól reggelig... 5.00 Hírek. 5.30 Reggeli Krónika. 6.00 Hírek. 6.30 Hírek. 7.00 Reggeli Krónika II. 7.30 Új könyvek. 8.00 Hírek. 8.05 Műsorismertetés. 8.20 Könnyű dallamok. 8.55 Nézze meg, pénzt ad érte! 9.00 Harsan a kürtszó! A Gyermekrádió műsora. 9.40 Kórusok. 10.00 Hírek. 10.10 Mezei csokor. 10.35 Gumijani. Hollós Korvin Lajos elbeszélésének felolvasása. 10.57 Zenekari muzsika. 12.00 Hírek. 12.15 Tánczenei koktél. 12.57 A budapesti színházak műsora. 13.00 Magamhoz méltón. Verskötet bemutatása. 13.15 Porgy és Bess. Részletek Gershwin operájából. 14.00 Hírek. 14.05 Falusi délután. A mai értékrend. 14.30 Lajtha László népdalfeldolgozásaiból. 14.50 Mélyszántás. 15.15 Az Állami Népi Együttes műsorából. 15.35 Falusi életképek. 15.50 Falusi fiatalok parlamentje. 16.00 Hírek. 16.10 Villanófényben. 16.15 Fúvósindulók. 16.25 Nem bozorkányság — technika. 16.45 Richard Strauss: Elektra — az opera zárójelenete. 17.22 Rádióiskola. 17.56 Műsorismertetés. 18.00 Mi történt a nagyvilágban? 18.15 Hazánk hírei. 18.20 Könnyűzene. 18.45 Munkásszemmel az SZTK-ról. 19.00 Dr. Palló Imre magyar nótákat énekel. 19.25 A Szabó család. 19.55 Jó éjszakát, gyerekek! 20.00 Esti Krónika. 20.25 Made in Hungary. Könnyűzene, tánczene, dzsessz. 21.00 Emanuel Feuermann gordon... zik. 22.00 Hírek. 22.15 Soporthírek. 22.20 Operettrészletek 22.47 A 23.25 R 24.00 Hi

(Dr. Somogyiné felv.)

4.30—10 rádió m 6.30 Tor 10.10—11.5 12.10 Hír vízállásje ne. 15.00 Részletek operettjé állatvilág ka. 16.25 vál. 1965. sora. 17. Tibor tá és feket 17.25 Szór jasoknak. 18.50 Film Verdi mű Bundschul A Belügy nikus zen nye a stúc rek. Kb. remekei. Anatole Fr dióra alkal dzsessz ked együttese j tés a Szeg lomból. Rés orgonacstjé rek.

Kedd, 1966. január 11.

Televízióműsor

Magyar televízió

8.05 Iskola-tv. Környezetismeret — olvasás. (Ált. isk. IV. oszt.) A vas. Hogyan készül a kerékpár? 9.00 Számtan—mértan. (Ált. isk. V. oszt.) Gondolkodtató feladatok megoldása a szorzás és osztás felhasználásával. 9.55 Történelem. (Ált. isk. V. oszt.) Az athéni demokrácia. 11.10 Fizika. (Ált. isk. VI. oszt.) Hőokozta méretváltozások a gyakorlatban. II. rész. 13.55 Környezetismeret — olvasás. (Ism.) 14.20 Számtan—mértan. (Ism.) 15.25 Történelem. (Ism.) 16.10 Fizika. (Ism.) 17.45 Hírek. 17.50 Falusi dolgokról. Időszerű agrárpolitikai kérdések. 18.15 A Magyar Hirdető műsora. 18.25 Alkotóműhely. A kubizmus. 18.45 Mérnökök, technikusok, figyelem! Stúdióvita a január elsején életbeléptetett új prémiumrendszerről és az anyagi ösztönzés egyéb módjairól. 19.10 Levél Tanganyikából. Dr. Szunyoghy János zoológus beszámolója. 19.20 Esti mese 19.30 Tv-híradó. 19.50 Óh, mr. Porter... Angol filmvígjáték. (10 éven felülieknek!) 21.10 Útravaló. Fiatal művészek ajándékműsora 16 éveseknek, akik az új évben kapják meg a személyi igazolványt. 22.10 Tv-híradó. II. kiadás. (MTI)

Jugoszláv televízió

16.00 A grünwaldi női műlesiklóverseny közvetítése, felvételről. 18.10 Az ablak. Amerikai játékfilm.

Román televízió

Nincs adás.

Anyakönyvi hírek

I. KERÜLET

Házasság: Sliz Győző és Réder Erzsébet Mária, Fábián Kálmán Zoltán és Vecsernyés Ágnes, Kószó István és Csernai Klára Aranka, Szabó Ferenc és Szécsi Gizella, Papp Miklós Ferenc és Bak Zsuzsanna házasságot kötöttek.

Születés: Nagyistók Lászlónak és Bölcskei-Molnár Máriának László, Simon Árpádnak és Papp Anikónak Árpád, Rácz Imrének és Szabó Emíliának Attila Imre, Rojik Imrének és Bokodi Máriának Imre Zsolt, Szedlacsek Miklósnak és Kecskeméti Máriának Miklós, Dudás Jánosnak és Zsemberi Máriának János, Dani Bélának és Gyuráczki Klárának Béla, Jankó Antalnak és Nagy Erzsébetnek Zsuzsanna, Szántó Győzőnek és Márton Erzsébetnek Norbert, Rostoványi Ferencnek lyának Zoltán nevű gyermekük született.

Halálozás: Szűcs Margit, Herczeg Vilmos, Búza Ferenc, Ménesi Józsefné Törteli-Tóth Mária, Takács Antal, Czékó Jánosné Kovács Berta, Frankó András, Hattayer Vilmos Miklósné Csurgó Jolán, Demény Lászlóné Szautner Gizella, Bartók Istvánné Erdélyi Etelka, Zabos Imre, Martonosi Sándor Ferencné Hajdú Mária Terézia, Almási Imre, Lakatos Jánosné Kónya Ilona meghalt.

II. KERÜLET

Házasság: Hajdú Ernő Ádám és Balogh Anna, Imre Gyula Máté és Csuri Ilona Mária házasságot kötöttek.

Halálozás: Gábor János, Gombos Mihályné Magyar Piroska, Kassai József, Sebők Ferencné Bózsó Rozália, Kovács Rozália, Ördög Ist-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dér István

CSONGRÁD MEGYEI HIRLAP
1965 NOV 21.

1021

DÉR ISTVÁN: KENYÉREVŐ

(Liebmann B. felv.)

(A XII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából)

ke,
sáro
elad
letv
gyer
nyé
A
Két
a n
a
me
Popon
ponta eleséggel, tart rendben. Reggel ötkor érkeznek, megkezdődik az etetés. Ez önetetővel történik. A baromfi napi fejadagja 12 deka, ennek fele táp, fele szemestakarmány — egy etetésre másfél mázsa. Az előbbit napközben, az utóbbit este kapja. A két gondozó etetés után takarít, majd minden órában szedi a tojást. A tojást válogatják is.

AZ ÁLLOMÁNY hampshire, a Hógyészi Állami Gazdaságból származik. Március 25-i kelésűek, tehát hetedik hónaposak, s hatvan százalékuk tojik. Ez naponta 2200—2500 tojást jelent. A tojás átlagos súlya 47,8 gramm. Most a BARNEVÁL-nak szállítják, de mihelyt megindulnak a keltetőházak, is-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Dér István
DÉLMAGYARORSZÁG
1965 SZEP 12

1021

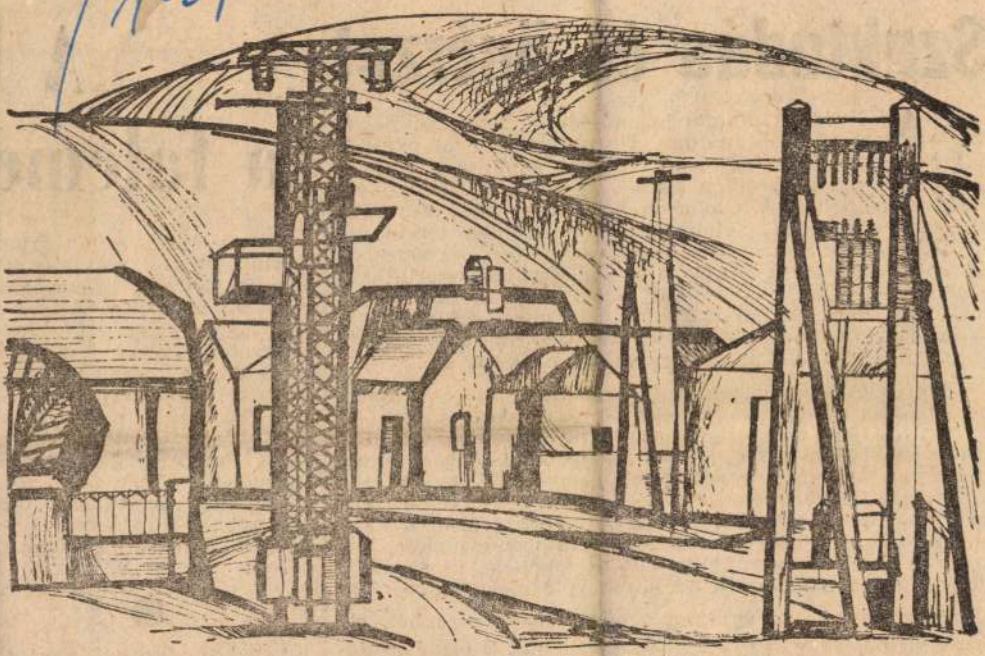

DÉR ISTVÁN

Táj

A fiatal szegedi művész
sárospataki rajzaiból

Szaktudás és önérzet

A jól végzett munka jelentőségéről, megbecsüléséről sok szó esik nálunk. De minden szónál ékesebb a tett: a megújult, megszépült ország, amelyet a munka teremtett meg. Dolgozni a mi társadalmunkban annyit jelent, mint alkotni. Jól dolgozni pedig nem más, mint talpig ember módjára, felelősséggel maradandót teremteni.

Mit szóljunk azonban a lelkiismeretlen kőművesről, aki rosszul rakta a kapu tartó oszlopát, szakszerűtlenül szerelte be a súlyos vaskaput, amely rázuhanhat az ott játszó gyerekre és halálra sebezte. A megbecsült munka világában különösen döbbenetes az ilyen tragédia, és megvetendő az, aki lélektelen munkájával előidézte ezt.

A felelőtlenül végzett, rossz munka — szerencsére — nem mindig követel emberéletet, anyagi áldozatot azonban minden esetben. S az erkölcsi kár sem lebecsülendő. Vajon nem szomorú látvány-e például az alig felépült ház, amely néhány hónap múlva vedlettebb, ásatagabb egy-egy sor vihart látott műemlék-épületnél. Pedig ilyen példát sajnos nem egyszer látunk, s a látvány nem csupán a kárt, a forintban kifejezhető veszteséget juttatta eszünkbe. Hiszen az a ház mindannyiunk közös vagyona, és szomorú dolog, hogy csak ennyire becsültük vele magunkat.

Láttunk selejtet a gyárban, amikor drága anyagból, elfecsérelt percek során semmi sem született. S olyan is előfordult, és előfordul ma is, hogy a rosszul szántott, ímmel-ámmal összekaparászott föld csak a felét termi annak, amennyit megteremhetett volna, ha egy kicsit több szívvel, lélekkel művelik. A pél[illegible] hetnénk időt és pénzt emészt[illegible] kor használhatatlannak bizon[illegible] utat, amely néhány hónap ut[illegible] hetünk bosszantó apróságokat[illegible] másnap rosszabb, mint volt, a[illegible] ten-nyomon felmondja a szo[illegible]

Csoda-e, ha ezek a károk [illegible] ják a közösséget? Azokat, ak[illegible] téve dolgoznak, hogy gyarap[illegible] dolgozók előtt érthetetlen a [illegible] rosszul végzett munka. Hisze[illegible] ugyanannyi idő és erő ráford[illegible] is készülhetett volna. A felel[illegible] inket. Hiszen kétszer kell me[illegible] get és időt egyszer is nehéz [illegible]

A h[illegible] a faleme[illegible]

Néhány évvel ezelőtt szinte vörös posztó volt még a falemezgyár azok szemében, akik számára nem közömbös, hogy mikor éri utol dolgozótársaikat a mindig leselkedő, de elővigyázattal elkerülhető veszély: a baleset. Manapság már nem „téma" e tekintetben az üzem. Persze még most is fordul elő náluk baleset, sajnos nem is ritkán, de felvették a küzdelmet ellene, s nem is eredmény nélkül.

●

A közmondás szerint vannak emberek, akik más szemében a szálkát, a magukéban a dorongot sem [illegible]

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Dér István

1965 OKT 24

1021

Dér István: Kenyérevő

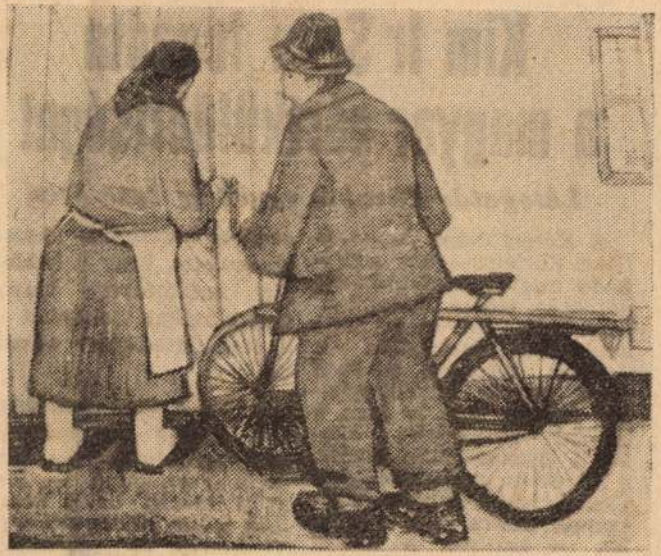

Almási Gyula Béla: Hazatérők

A XII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából

Kim Ir Szen fogadta a magyar pártküldöttséget

Látogatás Phenjan egyik új üzemében

A Koreai Népi Demokratikus Köztársaságban tartózkodó magyar pártküldöttség kétnapos vidéki látogatás után szombaton reggel visszaérkezett Phenjanba. A délelőtt folyamán a Fock Jenő vezette küldöttségünket fogadta Kim Ir Szen, a Koreai Munkapárt Központi Bizottságának elnöke, a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság minisztertanácsának elnöke. A megbeszélés — amelyen a Koreai Munkapárt több vezető funkcionáriusa is részt vett — szívélyes elvtársi légkörben folyt le.

A magyar pártküldöttség szombaton délután meglátogatta Phenjan egyik új modern üzemét, a kábelgyárat. A gyár megtekintése után a magyar pártküldöttség hosszasan beszélgetett az üzem vezetőivel. Fock Jenő a beszélgetés kapcsán elmondotta, hogy a küldöttség eredményes, hasznos tárgyalásokat folytatott a Koreai Munkapárt vezetőivel.

— Ma a szocialista országok legfőbb feladata Vietnam megsegítése — mondotta Fock Jenő. — Meggyőződésünk: ha a szocialista tábor egységesen segíti Vietnamot, az amerikaiak arra kényszerülnek, hogy megszüntessék a VDK bombázását és elhagyják Dél-Vietnamot.

Végül rámutatott:

— Nagyon szeretnénk, ha a koreai néppel, a koreai párttal minél több síkon válnának szorosabbra kapcsolataink. Őszinte meggyőződésünk, hogy a koreai elvtársak is erre törekednek.

NÉPES KÉPVISELŐI BESZÁMOLÓK — KA
MEKKEL, TSZ-EKKEL ÉS INTÉZMÉNYEKK
VÉKENYSÉG — HASZNOSÍTANI AZ ÉSZR

Ülést tartott a Csong képviselőcsop

A Csongrád megyei képviselőcsoport tegnap, szombaton délelőtt ülést tartott Szegeden. Összegezte végzett munkáját a legutóbbi, két és fél évvel ezelőtt tartott országgyűlési választások óta.

A megye országgyűlési képviselői a közérdekű kérdések megoldásáért, a soron következő feladatok megvalósításáért eredményesen munkálkodnak, s

gyakran beszélgetnek választóikkal

az őket érdeklő kérdésekről. A képviselőcsoport az országgyűlés ülésszakai között testületi tevékenységében általában Csongrád megye életének időszerű, fontos kérdéseivel foglalkozik. Ülésein többek között

tárgyalta a lakóház-építkezések helyzetét

a megyében, a szegedi járás mezőgazdasági fejlesztését, a megye városainak és falvainak egészségügyi ellátottságát, a zöldség- és gyümölcsfelvásárlás, értékesítés kérdéseit, s ezzel összefüggően a városok lakossága szükségleteinek kielégítését. A képviselőcsoport az ülésein napirenden szereplő témákban állást foglalt és megtette észrevételeit, javaslatait az illetékeseknek a jobb munka érdekében. A képviselőcsoport — egyebek között —

sürgette a közlekedés megoldását Szeged új nagyüzeméhez, a gumigyárhoz

A megye képviselői az országgyűlés ülésszakain is hallatják szavukat, s véleményt mondanak a megye

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

Dér István

1964 JÚL 25
1021

DÉR ISTVÁN: ÖREGASSZONY

ndoskodás
ékmérője

pítőipari felvonulási épületek között

tek óta nem kötik be, pedig a vállalat munkaellátási osztályának vezetője, Tarjányi György, az ellenőrző naplóba is bevezette ezt a hiányosságot.

A dolgozók úgy segítettek a bajon, hogy egész egyszerűen lyukat ütöttek a falba, hogy ott folyjon ki a víz. A mosogatólé is, mivel ezt sem bírják máshová önteni a konyháról.

A felvonulási épület jelenleg „gazdátlan". Az egyik főépítésvezetőség már otthagyta, a másik még nem vette birtokba. De a dolgozók maradtak. Ilyen „áldásos" körülmények között!

A cementraktár fontosabb ?

tellett volna még vagy hat tusolóra a meglevő kettő mellé. Az ilyenfajta takarékosságnak nincs értelme.

Tisztán, frissen kellemesebb

— A kendergyáriak nemigen járnak ide, a mélyépítők meg csak ebédelni jönnek — hangzik a mentegetőzés.

A mélyépítők, a baksi kubikosok valóban munkaruhában járnak be Szegedre, s az építkezés mellől szállítja őket vissza az autóbusz.

— Megszoktuk már — mondják.

Persze, ha nincs elég tus, nem állhatott senki sem elébük ezzel: fürödjenek meg utazás előtt, higgyék el, tisz- kelleme-

Szürke lesz az új híd

Befejezték az Erzsébet-híd terhelését. 2740 tonnányi terhet — betonkavicsot és a földalatti vasút építéséhez készített öntöttvas-tübinget — helyeztek el az Erzsébet-híd pályáján. A terhelést követően kibontakozott az új híd végleges alakja, amely legfeljebb már csak pár centiméternyit változhat. Bár úgy tűnik, készen van a híd, még igen sok feladatot kell megoldaniok a Ganz-MÁVAG szerelőinek, a Hídépítő Vállalat dolgozóinak. Ami a közeljövőben látványos lesz, az a híd festése. Finom pasztellszürke színt kap a híd. (MTI)

Tanácskoznak a tsz-ek jogászai

Tegnap délelőtt a szegedi

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 6
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Dér István

Dér István kiállítása Vásárhelyen

Dér István szegedi festőművész alkotásaiból nyílik kiállítás január 9-én, vasárnap déli 12 órakor a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban. Megnyitó beszédet dr. Dömötör János múzeumigazgató mond.

tárgyalt zárt ajtók mögött.

A szerda délelőtti megbeszélésen nem volt jelen a házigazda, *Koszigin* szovjet miniszterelnök.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1966 JAN 5

DÉLMAGYARORSZÁG

Dér István

DÉR ISTVÁN KIÁLLÍTÁSA

Dér István szegedi festőművész kiállítása január 9-én, vasárnap délben 12 órakor nyílik meg a hódmezővásárhelyi Tornyai Múzeum kiállító helyiségeiben. Megnyitó beszédet mond dr. Dömötör János, a múzeum igazgatója.

Pedagógusok ideológiai

kis húzóval eltávolítja a szegeket és újrailleszti a kaptafát a gép csápjai közé. Hát igen: Hegedűs Bite Jánosnak még gyakorolnia kell az előhúzást. Persze, le rá bőségesen ideje még az életben.

A másik teremben...

Dér István
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307
MÁR
TISZATÁJ

1021

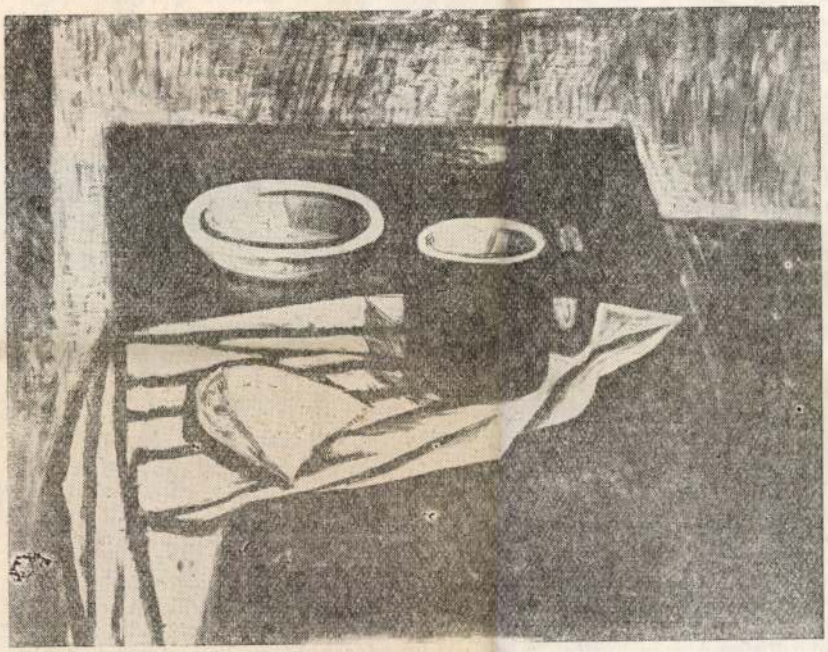

Dér István: Csendélet.

„mellékuton" nem oda jutottunk, ahova indul
ma tartunk. Azért tettem idézőjelbe a mellé
dolgaiban nincsenek mellékutak voltaképper
sodrás egybeömlik a főárammal, s ez a gaz
sokféle hatás által ösztönözve halad: a mellé
vényt, előre nem látott módon mossák, váj
leülepítsék a hordalékot, így aztán a főfolyan
medrében. Ez a tanyák sorsának alakulásába

Bár, az igazat megvallva, azt sem mern
a tanyák sorsát illeti, bármikor is — amiót
építése napirendre került — született volna h
a tanyák jövőjéről, vagyis arról: hogy is les
ban. Még a szóhasználat is árulkodik erről: hosszú éveken át *„falusi" politikáról* beszéltünk, erre vonatkoztak határozatok, törvények, s a vidéki problémák megoldása közben más tekintetből sem irányult erre a különlegesen alföldi településformára a hivatalos figyelem. Községfejlesztés, útépítés, közlekedésfejlesztés, termeléstervezés, általában a gazdasági jellegű programok is városokkal, falvakkal számoltak, s alig voltak figyelemmel rá, hogy a mi tanyavilágunk, ez az Európában páratlan méretű és eredetien sajátos „világ" a politikai, gazdasági, művelődési elképzelésekben különleges helyet követel. A legátfogóbb, generális intézkedés egy tilalom volt: ma is tilos a külterületeken az építkezés. E tilalmat egy elképzelés sugallta: magamagától, automatikusan megszűnik a tanyavilág. De még ma is kb. egymillió vagy ennél több lélek él a tanyákon. Ma már nem lehet azt mondani, hogy az itt jelentkező társadalmi, etikai problémák ne jelennének meg akár filmekben, akár könyvekben, akár a helyi politikában. Pár éve egyre több szó esik erről a világról.

Elsőként mint művelődésügyi lecke tolakodott elő, s ennek okát megértjük, ha tudjuk, hogy a tanyák létét afféle átmeneti állapotnak tekintette a politika, s *„addig is, amíg meg nem szűnik"* alapon a művelődésügy számára akadt itt tennivaló épp elég.

Ma viszont már ott tartunk, hogy a tanyakérdést országos érdeklődés figyeli. A településpolitika, a szövetkezetek fejlesztése, az iskolapolitika egyik legtöbbet vitatott témája: mi legyen a tanyavilággal, az ott élőkkel, ott felnövőkkel. De azt még mindig nem mondhatjuk, hogy a hivatalos politika kellő fontossággal kezelné.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Dér István

DÉL-MAGYARORSZÁG

1966 JAN 1.

1021

DÉR ISTVÁN LÁNY

PARUJR SZEVAK örmény költő verse

nyek

Víz, gáz, út, járda, közvilágítás, fürdők, parkok, játszóterek

öreg folyón a Szőke Tisza üdülőhajó, két új úszóház. Szeged és Újszeged között a nyári hónapokban megkezdte az ingajáratot a mikrovízibusz. 1960-ban a fedett és a partfürdőt 646 ezer 637 ember kereste fel, 1965-ben pedig több mint 900 ezer.

A Szegedre érkezők nemcsak szépnek, hanem tisztának is ítélik a várost. A köztisztaságért a második ötéves tervben kiterjedtté vált a *gépi szemétszállítás*. Megszokottak már a KUKA-autók és tartályok. Az autók, a tartályok azonban romlanak. A város vezetése a harmadik ötéves tervben gondot fordít arra, hogy tovább javuljon, korszerűsödjön a szemétszállítás. Különben 1960-ban az elszállított háziszemét mennyisége 36 ezer 900 köbméter volt, 1965-ben pedig már 69 ezer 800 köbméter.

A belterjes *parkok* szaporodtak. 1960-ban park 472 ezer négyzetméteren volt, 1965-ben a város parkjainak területe már 508 ezer 700 négyzetméter.

Több a jól felszerelt *játszótér*. A második ötéves terv előtti évben Szegeden 8 játszótér volt, ma már 18. A második ötéves tervben nyitotta kapuit a város dolgozóinak összefogásával, társadalmi munkájával is életrehívott *vidám park*, amelyet a következő években tovább bővítenek.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Dér István

DÉL-MAGYARORSZÁG

1021 1963 MAJ 26

HÁZTETŐK

DÉR ISTVÁN FESTMÉNYE

táborba — Pockingba — került néhány hétre. Onnan megszökött és hazajött. Sorkatonasága előtt kőműveslegény volt, aki a világ folyását Tápéról, az országúti eperfák lombjainál magasabbról még nem látta. S akkor a háború alatt s végén bejárta Délkelet-Európát. De éppen olyan szűzen tért vissza — politikai érdeklődéstől és kóválygástól mentesen —, mint ahogyan elment.

A felszabadulás után belépett a Kommunista Pártba, és néhány hónap elteltével kiderült rendkívüli szervezőkészsége, fürge észjárása. Észrevették e, tulajdonságát, pártiskolázták, majd magas pártfunkcióba állították.

FELADATÁT kitűnően ellátta, s egy kicsit meg is »dicsőült« saját pályafutásának meredekétől. Meg aztán kun-nyakassága se hagyta nyugton: volt ellenvéleménye is. Rangosabbak elgondolásával szemben. De ez még nem lett volna baj: jött a gyanakvási hullám és a pockingos gyereket kitették az utcára, egyik napról a másikra. Hiába bizonygatta, hogy ő olyan ártatlan

—, hogy az különösen fur kat ébreszt é kotóban.

ÉLETLÁ csönve nyer a nem csak, ha zi, konstatálj dennapjait, é ban végbemenő folyamatokat sajátos módszerével sorolja értékrendekbe. Ez az alkotói szabadság és az egyéniség jellegzetes megnyilatkozásának nélkülözhetetlen vonása. Ha ez nincs meg — valamilyen oknál fogva hiányzik — az alkotó (ha mégoly tehetséges is) az események illusztrátorává válik. Ennek a munkának viszont nincsen semmi köze a figyelmet érdemlő műalkotáshoz.

Az alkotó az általa is művelt művészet törvényszerűségei alapján ítélkezik, rendelkezik. Tehát önálló életet él. Meglát egy életjelenséget, sorsot és elkezdi »bogarászni«, vizsgálni. Nem a pártmunkás konkrét megoldásra törekvő racionalitásával, s nem az ügyész törvényességet védő ösztönével és eszével, hanem a meglátott jelenség életsors mögött lévő

valóságos alkotásában is.

HAZÁNKBAN heroikus küzdelmet folytat hétmilliló felnőtt ember a szocializmusért. Szóhasználatunk nyelvén: a tisztességesebb életért. Ehhez a nagy erőfeszítéshez adjuk-e művészetünket, vagy csak szemléljük ezt a küzdelmet, sőt esetleg elméleti felkészületlenségünkből eredő bizonytalanság útján szembefordulunk vele? Ezek a ma élő, eleven kérdései, amelyek mellett szó nélkül elmenni nem lehet.

Világos az irodalom és más művészeti tevékenység elhatárolása a különböző napi feladatoktól. S az alkotói szabadságot sem korlátozza senki hazánkban, sem tematikusan, sem ábrázolás módszerben, sem stílusban (hacsak nem valami irracionalista élettelenségbe hajl

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Dér István

1962 DEC 29

1021

Dér István kiállítása

a szegedi újságíróklubban

Szegeden az újságíróklubban a Fiatal Művészek Klubjának rendezésében zártkörű kiállítás nyílt Dér István festőművész alkotásaiból. A fiatal, csanádpalotai származású művész — jelenleg a Tanítóképző Akadémia gyakorló iskolájának tanára — a Szegedi Pedagógiai Főiskolán végezte tanulmányait.

Kiállított képei meglepő érettséget, kiforrottságot mutatnak. Tornyai, Koszta hagyományain indul, de máris önálló művészi látásmódról tesz tanúságot. Ízig-vérig realista. Témáiban, de látásmódjában is híven kapcsolódik a nép életéhez. A falu hétköznapjai, a szülői ház udvara, a kukoricaföldek ihletik legszebb képeit. Festészetében nem bravúrokra törekszik, hanem mindig az igazságot akarja kifejezni. Képei alapján igaz és tiszta művésznek ismertük meg Dér Istvánt.

A Fiatal Művészek Klubja értékes és hasznos vitát is rendezett a fiatal művész alkotásairól.

betegségei?

t közleménye

1955-ben, amikor a Földnek körülbelül 1,42 milliárd lakója volt, csak 39 államban 31[illegible] millió embert nem fenyegetett az a veszély, hogy malériát kap. Európa néhány országában már sikerült teljesen kiirtani ezt a betegséget. Így Olaszországban, ahol körülbelül 2400 éven át tombolt a malária, tavaly és az idén nem jegyeztek fel újabb megbetegedést.

A világ többi országaiban is csökken a megbetegedések száma. Madagaszkáron az utóbbi tíz évben a 418 000 maláriás száma 49 ezerre csökkent.

A gyógyulást elősegítő szérumok azonban még mindig nem jutottak el 73 ország 318 millió lakójához. Az utóbbi néhány évben Kínában, Észak-Koreában, Mongóliában és Észak-Vietnamban erőfeszítéseket tesznek a betegség gyógyítására.

A FEKETE HIMLŐ

Az Egészségügyi Világszervezet szakemberei aggasztónak találják azt a jelenséget,

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

BÉKÉSMEGYEI
NÉPÚJSÁG

1968 JUN 21

/1021

KÖRÖSTÁJ

KULTURÁLIS MELLÉKLET

IV. Dél-alföldi Tárlat

Amikor a Magyar Képzőművészek Szövetsége Dél-magyarországi Területi Szervezete létrejött, s egyesítette Békés és Csongrád megye, valamint Szeged addig önálló képzőművészeti munkacsoportjait, kevesen hittek az átszervezés értelmében. Elsősorban a vásárhelyi művészet ily módon szentesített hegemóniájától féltették a két megye művészeinek külön törekvéseit és a szép eredményekkel, önálló kezdeményezésekkel büszkélkedő megyei szervezeti életet.

Ma már — öt évvel az intézkedés után — könnyű belátni, hogy az akkori aggályok, az átszervezés értelmét kérdésessé tevő vélekedések jórészt alaptalanok voltak. Viták, nézeteltérések — igaz — még vannak (valószínűleg mindig is lesznek), azonban mind világosabbá válik, hogy nem a külön megyei érdekek polarizálják a területi szervezetet — s hogy tulajdonképpen nincsenek is külön megyei érdekek: olyan egyéni törekvések csupán, melyeknek jobban megfeleltek a korábbi szervezeti keretek.

Mindezt azért tartottuk szükségesnek elmondani, mert a területi szervezet negyedik közös kiállítása — mely Vásárhely és Szeged után Gyula közönsége elé került — a korábbi évek hasonló kiállításainál is világosabban bizonyított: olyan kiállítást láthattunk, mely a többi, e vidéken rendezendő közös tárlatok (Alföldi Tárlat, Vásárhelyi Őszi Tárlat, Szegedi Nyári Tárlat, megyei kiállítások) mellett is önálló színt, világosan elkülöníthető jelleget, s mindezzel együtt magas kvalitást képvisel. Szó sincs tehát arról, mintha a területi szervezet a megyék képzőművészeti kezdeményezéseit gátolná — azok mellett éli önálló életét. És szó sincs arról, mintha a bemutatott anyag megyei kollekciókra tagolódna — az egyéni teljesítmények egyértelműen hangolódnak a kiállítás egészébe.

Ez az egység természetesen nem jelent valamiféle stiláris értelemben vett egységesülést, a sokszínűség ellenében ható kiegyenlítődést. Az alföldi festészet — s ennek vezérszólamát biztosító vásárhelyi művészet — egyébként sem jelentett sohasem stiláris egységet, sokkal inkább a magatartás közösségében: a társadalmi és nemzeti elkötelezettségben, a közösség szolgálatában nyilvánult meg. Ha a közös jelleget, az egységet meghatározó vonásokat keressük, most is a magatartás közösségét találjuk jellemzőnek, annak ellenére, hogy a „klasszikus alföldiség" emberi, emocionális fedezete: a prófétai hevület, a kurucos kiállás vagy — másoknál — a földrajzi és néprajzi rekvizitumok leltárszerű számbavétele — korántsem jellemző ma már. Látszólag stiláris feladatokkal „birkóznak" az e tájon élő festők is: a szerkezetesség és a dekorativitás problémái foglalkoztatják legtöbbjüket. E formai törekvések azonban nem önmagukért valók. Alárendelődnek a közösséggel való együttérzés és együttélés kifejezése szándékának. Minthogy a stiláris problémák megoldásának szolgálatába állított festői motívumok (az alföldi táj, a környezet tárgyai, az itt élő emberek) sem csupán konzervatívan őrzött rekvizitumok, hanem a művész gondolat- és érzésvilágának szervesen beépült elemei.

A IV. Dél-alföldi Tárlat — mondottuk — sajátos jelleget hordoz. Ezt a jelleget azonban ezúttal — érdekes módon — nem a területi szervezet legmarkánsabb egyéniségei alakították ilyenné. Ezt a tényt még akkor is szóvá kell tennünk, ha a kiállítás egészét szimpatikusnak találtuk. Szalay Ferenc kedvesen-groteszk humorú rajzai, Németh József előtanulmánynak ható — egyébként míves — pasztelljei inkább csak „névjegyek". Mellettük a legifjabb generáció — pl. Dér István, Hézső Ferenc, Zombori László — és megyénk művészei (Koszta Rozália, Lipták Pál) olyan erőteljes kollekcióval rukkoltak ki, hogy szinte ők váltak a kiállítás jellegének meghatározójává. (A legifjabbak ilyenfajta kiemelése nem jelent egyszersmind értékmérést, csupán annak megállapítását, hogy nekik többet, nagyobb rangot jelent a dél-alföldi tárlat, mint az idősebbeknek).

A Békés megyeiek szereplése is — sajnos — kissé egyenetlen. Amíg Koszta Rozália és Lipták Pál, s az egy igen érzékletes portré-szoborral bemutatkozó Mladonyiczki Béla figyelemkeltően, a kiállítás egészét is meghatározóan szerepel, mások kissé színtelenebbek vagy tartózkodóan távol maradtak (— hogy a maguk, vagy a zsűri hibájából, ilyen szempontból lényegtelen...)

A kiállítás tehát a távolmaradások, hangsúlytalanabb szereplések ellenére is jó benyomást kelt. Mi bizonyítaná jobban, hogy életerős és reményekre jogosító ez a területi szervezet?

Szilágyi Miklós

Hogy mik vannak?

Olvasom, hogy egyik angliai város bírósága megvonta Gergo Worthing vadászengedélyét, mert az illető rövidlátó. Ezt abból a sajnálatos tényből állapították meg, hogy Miszter Worthing vadászat közben vadkacsának nézett egy sportrepülőgépet.

Hát nem fantasztikus?! Bár nem hiszem, hogy Miszter Worthing számára teljesen megnyugtató ez a megoldás, igaz ugyan, hogy puskáját és vadászkalapját szögre akaszthatja, de attól még ezután is nyugodtan vadkacsának nézhet egy sportrepülőgépet vagy pedig — kissé felnagyítva az arányokat — elefántot ejt el, ha kezével agyoncsap egy incifinci szúnyogot.

(b)

Miről ír a Valóság júliusi

A Valóság című TIT-folyóirat júliusi száma ezúttal két nyelvészeti dolgozatot is közöl. Hankiss Elemér Kvantitatív módszerek az irodalomtudományban címmel adja közre nagy műgonddal írt munkáját, míg Vekerdi László A nyelvészet útja a historizmustól a strukturalizmusig címmel elemzi a XX. századi nyelvészet „forradalmát", rámutatva arra, hogy napjaink tudománytörténeti irodalmában miért látnak egyre gyakrabban napvilágot a nyelvészet fejlődését tárgyaló és összefoglaló művek.

Pataki Ferenc és Várhegyi György szerző-pár érdekes, statisztikai táblákkal illusztrált, időszerű írással lepi meg az olvasót. Pályák v
cikkünk azt bo
foglalkozást vál
lyen indítékok
szimpatikusnak
szimpatikusnak
kozásokat.

A folyóirat Ma
rovata László L
geti jegyzetei
földjével ismerte
sót, szociográfia
formájában. Érd
számot ismert o
dek István ripo
tét), amely egy
terhességmegszak
orvos „lebukásáv
szólaltat meg k
foglalkozású és
ményű embereke

A kapzsiság — életet követ

Családi tragédia az orosházi Szikhát-tanyá

— **Anyám,** az istenért! Mit csinál?! — így végződött egy családi tragédia, melyben az anyós baltacsapással akarta megszabadítani lányát a vejétől. Amikor a kétségbeesett kiáltás elhangzott, már harmadszor csattant a balta Sőregi József fején.

Kora reggel volt. Az esti veszekedés hatására, vagy a korábbi zsörtölődések, családi perpatvarok miatt történt-e, talán soha nem tudjuk meg. A tény viszont rendőrségi jegyzőkönyvbe, s most újságba is kerül. Lovász Matild, aki Budapestről vendégségben tartózkodott Sőregi Józseféknél, (lányánál és vejénél) július 11-én reggel az udvaron baltát keresett és vejére támadt. Háromszor csapta fejbe az alvó férfit, s utána...

De kezdjük az elején. Három évvel ezelőtt Sőregi József, elvált ember, házasságot kötött az ugyancsak elvált asszonnyal, Lovász Matild lányával. A házastársak korábbi családi életét ugyan kár bolygatni, de mégis csak közrejátszott e gyilkossági kísérletben. Az asszony előző férjének több ezer forint „hátralék"-ja volt Sőreginénél. Ezt az összeget természetesen nem tagadta a volt férj, sőt egy hónappal ezelőtt 15 ezer Ft-ot le is fizetett Sőreginének. A Szatymazról Orosházára települt Sőregi-család úgy gondolta, hogy a Szikháton megüresedett tanyát veszi meg az összegből. Legfeljebb pótol hozzá. Az alku már megvolt. Költözkö-

— Nem! Szó sem lehet róla. Három év alatt a lányomat minden szajhának lehordta, veszekedett, nem volt normális. Mit tehettem mást?

— Csak ezért követte el a gyilkosságot?

— Ezért hát!

— Mi történt július 10-én, azon a bizonyos szerda estén?

— Akkor is veszekedett. A volt férjével hozta össze Józsi a lányomat. Megint csak leszajházta. Hogy tűrhettem volna...?

— És utána?

— Én békítgettem, adtam neki andaxint is, meg én is bevettem belőle, mert ideges voltam.

— És?

— És lefeküdtünk. Aludtam én is, meg mindenki.

— Mi történt reggel?

— Felkeltem, megetettem az állatokat, s az udvaron megláttam a baltát... Azt gondoltam: ennek véget kell vetni, mert a lányom tönkremegy így. Arra is gondoltam, hogyha csak kicsit verem meg a vejemet, akkor azt visszaadja. Elhatároztam, hogy agyonütöm.

Nem tudom az olvasó hogy van vele, de én megrettentem a szinte élvezettel előadott történet hatására. Nem hiszem, hogy rendben van annak az elmeállapota, aki kéjelegve tud beszélni gyilkosságának történetéről! Lovász Matild 69 éves kora ellenére — no, nem mondom ki, mert mégsem

ten háta mögötti
Az idő foga elrá
leteket, a férgek
gyümölcsfák leve
a világ! Csupán
még, amely kif
nyáért.

A konyhában
másfél éves kisl
cal huncutkodik
arról, ami tíz
történt. Nem tud
veszélyes állap
Klinikán fekszik
lünk, nevetgél, k
tosan régen láto
gen látta már az
tíz napja!

Képtelenség

ni. Visszafelé az
azt susogja a
„tanya-élet", „tan
élet".

Az anyós leta
férj kórházban. I
Ha valaki, akko
egyedül érzi mag

— Már Szatym
tam eljönni, me
tünk férjem szüle
úgy „bárcáztak",
— aztán keserve
gátol vagy lehe
kérdezi: — Hát
meg, hogy boldo
temben még ner
ságot...

Megértem, de

4. Dér István: Faintarzia,
Kecskemét, Megyei Tanács, 1973

A felvétel nem túl szerencsés, így az illusztrációban nem érzékelhető, de a valóságban, a műben mintha közelebb került volna egymáshoz festő és faanyag.

Dér István

Faintarzia

Kovács Gyula: A kifejező és a dekorativ vonal IV.
Művészet,1978.november/ 26. oldal.

Dér István, festő

DÉR ISTVÁN: ESTE A VÍZPARTON

Dér István: Este a vízparton. 88.

Tiszatáj, Szeged, 1979. jan. XXXIII/1.

Dér István, festő.

DÉR ISTVÁN: PART

79

Dér István: Part. 79.

Tükrös, Kegyed, 1979. jan. XXXIII/1.

Dér István, festő

Alföldi tájakat, embereket ábrázol képein Dér István festőművész. A Szegeden élő alkotó első, Gyorben rendezett önálló kiállítása után, most újabb tárlatra készül.

(MTI Fotó — Tóth Béla felvétele)

– (fénykép – hovegz)

2.

20.

Esti Hírlap, Bn. 1979. jan.

57

Dér István: Pusztán

Dér István

Pusztán

Népszava, 1978. junius 17./ 8. old.

A BEMUTATOTT ALKOTÁSOK
RÉSZLETRE IS MEGVÁSÁROLHATÓK

Lm. 7.257/82
MTA Művészettörténeti Kutató Csoport Budapest Könyvtár

A KÉPCSARNOK MEGHÍVJA ÖNT

DÉR ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSÁNAK
ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSÁRA

1982. NOVEMBER 11-ÉN
CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN 5 ÓRÁRA

MEGNYITJA:

DR. GÁCSER JÓZSEF
FŐISKOLAI TANSZÉKVEZETŐ TANÁR

MEGTEKINTHETŐ:
1982. NOVEMBER 11—NOVEMBER 25.

MUNKÁCSY MIHÁLY TEREM
BÉKÉSCSABA,
TANÁCSKÖZTÁRSASÁG U 29.—33.

KVNYD

7983

MEGHÍVÓ

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Dél Magyar

DÉLMAGYARORSZÁG

1965 JAN 21.

Fiatal képzőművészek bemutatója

Ma este 6 órakor nyílik meg négy fiatal képzőművész, Ber István, Sági József, Stefányai Edit és Kováts Sándor kamarakiállítása az újságíróklubban. A művészeti és szakmai kérdések megvitatásával egybekötött bemutatóra minden érdeklődőt szívesen látunk.

ELŐTÉLTÉK

yesebb munká-

egyel, 63 járási,
községi, össze-
mintegy 2500
gét. Ez a szám
il szükséges az

natalmi és
nyesülésébe
egyaránt fo
bizottságok
aktíváinak.
vítani kell
lamigazgatá
tékben elő
gazdaság-sz

Dés Mihály

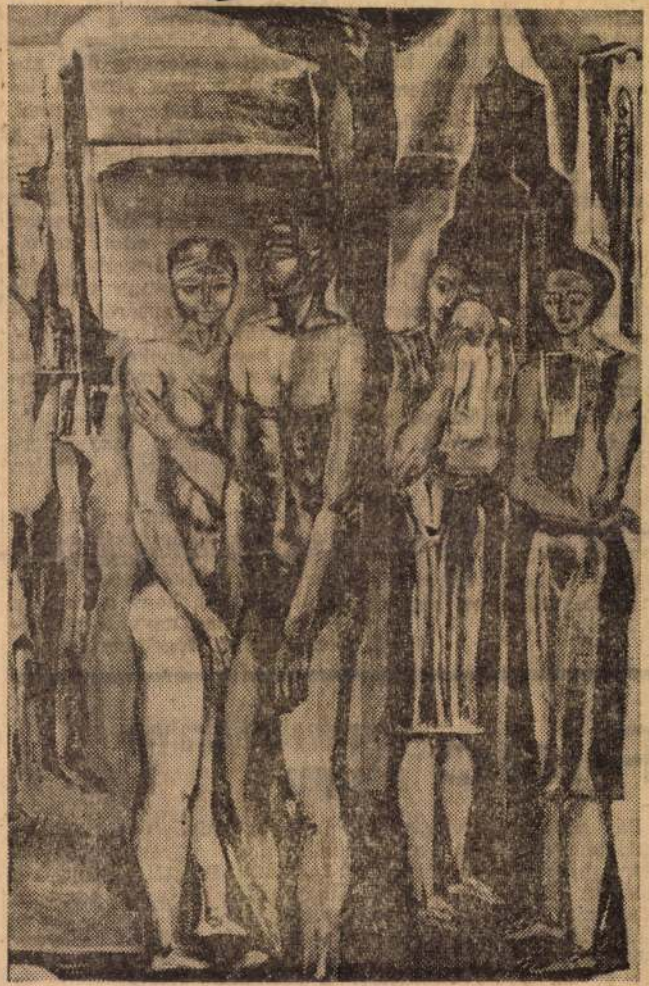

DÉR ISTVAN Délmagyarország 1969 XI. 30

nősítése kellene. Ennek a megküldése azonban már hónapok óta késik, hiszen — érthető —, hogy dilemmát okoz a minősítés olyan, évtizedek óta elismert szakemberről, akit máról holnapra alkalmatlannak bélyegeztek. A „békát" azonban le kell nyelni valakinek, s ez a valaki minden bizonnyal nem az igazságtalanul megbántott asszony lesz. Akit egyébként kéthónapi „ismerkedés" után az új helyen az előző vállalat minősítése nélkül is véglegesítettek, s jelenleg 600 forinttal magasabb a havi fizetése, mint emitt a felmondás előtt volt. Kérdés, hogy mindezek ellenére végleg behegedtek-e az oktalanul ejtett sebek.

K. J.

szelni, hogy valóban közelebb kerüljenek a hallgatókhoz, a közönséghez. Megegyezett a plenáris ülés abban, hogy nem pusztán ismereteket kell terjeszteni, hanem *élményt kell adni* a hallgatóságnak, illetőleg érzékennyé kell tenni a problémák iránt; az előadások után is tudjon és akarjon foglalkozni az adott témával. Miskolc környékén például úgy tartottak előadást Kodály Psalmusáról termelőszövetkezeti parasztoknak, hogy elénekeltették velük a mű fő témáját. A tanácskozáson sok ilyen és ehhez hasonló példát mondtak el a művészeti ismeretterjesztésnek szinte minden ágazatában.

— Terjedelemesen foglalkozott a tanácskozás az *ifjúság körében végzett ízlésnevelés problémáival*, kiindulva abból, hogy a fiatalok között igen nagy a művészet iránti fogékonyság. A

kezében megint ott ékeskedett a szöveg: sajnáljuk, de minden belépő elkelt. A szerényen dicsekvő értesítést már rutinbiccentéssel fogadták a színházba érkezők, hiszen ahogy a *Pécsi Balett* első vendégjátékakor, úgy most is várható volt minden szék előzetes — de még milyen előzetes! — elfoglalása.

A megismétlődött nagy érdeklődést könnyű lenne az együttes hírével magyarázni — kaptak már itt „félháztól" negyedtapsokat többször és többfelé emlegetett színpadbenépesítők is! —; az ezer-egynéhány jegyváltót így minden bizonnyal *Eck* Imre gárdájának testközelből tapasztalt tehetsége, e gárda által színre vitt táncok különös értéke terelte ismét az elővételi pénztárakhoz.

A *pénteki* balettest vendégei ezúttal is hálásak lehetnek jegyváltó igyekezetükért: amit a *Szegedi Nemzeti Színházban* láttak, az méltó volt a nehezen csituló vastapsokra.

Nyitódarabként most az *Etűdök No. 2.* című, *Couperin* muzsikájára szerzett táncjáték ment. Ha valami, hát akkor ez a koreográfia tisztán, kényszerű vagy kényszerített görcsök nélkül közvetíti Eck Imre törekvéseit. Akár megannyi *életre kelt hang*, úgy mozdul e balett minden táncosa: valamennyien Couperin mesteri, s éppen e zseniális „csináltságtól" nagyszerű dallamát

Az Etűdöket a *Szöllősy* András zenéjére szerzett *Oly korban éltem...* című táncjáték követte. Ez a *Radnóti*-vers inspirálta munka már több hagyományos elemet tartalmaz, s így valamivel kevesebbet ad a pécsieket jellemző mozdulatvilágból. (Hasson bár laikus okvetetlenkedésnek, akkor is megjegyezzük: furcsa volt a fehér ruhás lány *fejcsóváló* — tehát hétköznapian direkt — tiltakozását látni a Couperin-etűdök egységesen elvont koreográfiája után.)

A balettest műsorát a *Mit takar a kalapod?* című kis játék zárta. *Kincses* József nem túl egyéni muzsikájára színes jelmezekben és az ezekhez illő groteszk mozdulatokkal pördültek ki és be a táncosok, hogy aztán — remek ötletként — fejükre boruljon a zsinórpadlásról leszálló óriás kalap.

A táncosok, szólisták? A fentiekben is dicsértük őket, s ha még ide írjuk: már *Bretus* Mária, *Uhrik* Dóra, *Handel* Edit, *Csifó* Ferenc meg a többiek tehetségének *ilyen* kibontásáért érdemes volt létrehozni tíz évvel ezelőtt a Pécsi Balettet, úgy hisszük, még teljesebbé vált ez az elismerés.

Legközelebb december 19-én, pénteken tarthatja a „Minden jegy elkelt!"-táblát a fotókisasszony — ekkor jönnek ugyanis legközelebb Szegedre Eck Imre táncosai.

Akácz László

Piac

Koronázatlan királynő a hagyma

Bár a meteorológiai tél kezdetéig még van néhány hét, a piacosok számára már megjött. Hozzá kell szokni most már valóban az időjárás által elkényeztetett háziasszonyoknak is, hogy véget ér az eddig tapasztalt árubőség. Legföljebb — hogy a tapasztalat mutatja — karácsonyig baromfiból

ben és minőségben. Ezeknek ára egyelőre nagyon kedvező: Pécstől Szolnokig három forint alatt adták a burgonyát, két-három forintért az almát. S ha az üvegházi paradicsom már csak a boltokban büszkélkedik — szőlő és saláta is akadt még az első téli piacon.

1970 JAN 1 1

1021

Dér István

DÉR ISTVÁN: TAVASZVÁRÓK

al, aki elhozza neki a
fordul persze, hogy m
éz és könyörtelen harc
a. A férfiak ugyanis
olyan asszonnyal
t, akit soha életükben
végül is mindig meg
nagukat. Ha ugyanis
engedelmeskedni, akk
büntetlenül kínozhatja, sőt
heti őket.
York-i múzeum nem feled-
g a jövő házasságának be-
ól sem. A párválasztás leg-
dszerét ma Japánban alkal-
Bonyolult orvosi, pszicholó-
ás tesztek segítségével válo-
sze a legjobban összeillő
et, akiknek a legtöbb kilá-
n nemcsak a boldog házas-
arra is, hogy egészséges és
tódaik lesznek.
ndenre megtanítja tehát ez a
séta az embert a múlt és a
elméről. Sok látogató írja be
ét a vendégkönyvbe. Bizo-
m áll egyedül véleményével
ice Mason, aki a következő-
be a vendégkönyvbe:
n a kiálltíáson a múlt és a
relmét. Hogy melyik szere-
zik nekem a legjobban? A
ogyan én és a vőlegényem
egymást..."

A Lidová Demokrácia cikkét
Hary Judit fordította)

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged
SAJTÓ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐ
Telefon: 138-068, 337-748, 340-

nadrágos humor

A hatéves Malgosiának, s kisöccsének, Dareknek van egy macskája. Egyik nap felkiált Darek: — Anyu, a cica nem is mosta meg a mancsait, és úgy feküdt le aludni! Malgosia kommentárja: — Természetes, különben nem is volna férfi...

*

A négyéves Tadzio este a teleholdat csodálja. — Anyu — mondja —, új körtéket csavartak a holdba. Ma olyan fényesen világít.

*

Az ötéves Leszek érdeklődve nézi kistestvérét, akit édesanyja éppen most hozott ki a szülőotthonból. — Miért fénylik úgy? — kérdezi csodálkozva. Azért, mert oliva olajjal kentem be, válaszolja édesanyja. — De miért? — makacskodik

Dér István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Szeged

1969 AUG 17

kellett volna vonulni, amolyan kedélyes, civilles baty-

— Szívódj utánam. Mindig a nyomomban.

lyos sebekkel a dombok k zött.

(Folytatjuk.)

DÉR ISTVÁN: TÁJ

HÍRLAP

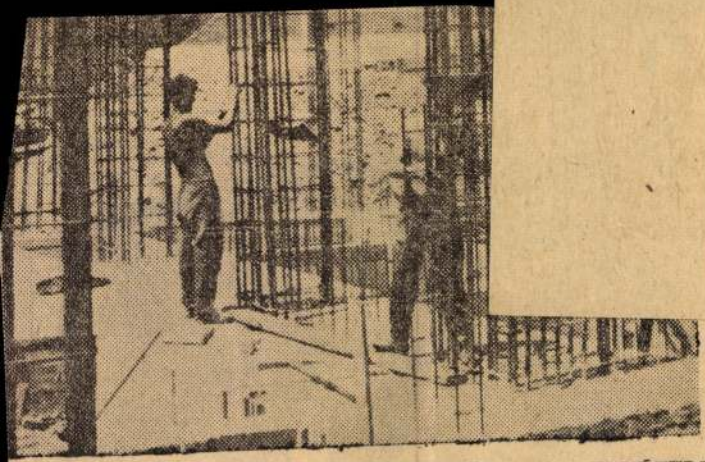

BENKŐ IMRE FELVÉTELE

leségemnek, hogy a kolléganője egy kicsit erőszakos teremtés. Ezzel a nézetemmel, életközösségünk hosszú évei során először, egyetértett.

CSEPEL MEGYEI HÍRLAP

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉLMAGYARORSZÁG
Szeged

1969 OKT 19

1021

DÉR ISTVAN TAVASZVÁRÓK

A

Haná
bakó l
len —
gal ne
sért, d
nánk (
ken e
komédi

s
c
-
-
-
-
s
-

— próbakő. A groteszk irodalom stílusos megelevenítésének próbaköve.

Azt, hogy Örkény István Hanákné-ügye nemcsak igényli, de meg is követeli a szokványostól elütő feldolgozást, különösen azok tudhatják, akik annak idején olvasták a jeles munka kisregény-változatát. Ez a „primér" megfogalmazás szerencsés arányokban tartalmazteratúrai görbetükör.

Volt tehát miért várni az Örkény-írás tévéváltozatát, de — a korábbi keserű tapasztalatok miatt — volt is mitől félni. Arról ugyanis, hogy a groteszk a pesti tévéseknek nemigen „megy", már egy-két szomorú estén meggyőződhettünk.

Sajnos, a nagy tét, a „próbakő" újra erről tanúskodott. Helyenként — inkább a darab első felében — még láthattunk néhány sikeres kísérletet a hagyományos színjátszástól-rendezéstől való elszakadásra, ám ezek a kísérletek később megritkultak, és az lett a Hanáknéból is, aminek éppen *nem* szánták: stíluskeveredéseivel önmagában indokolatlan rendezői fogásaival inkább boszszantó, mint szórakoztató — *vígjáték*.

Furcsa, és kicsit kiábrándító, hogy még olyan színészeink, mint *Gábor* Miklós,

---

elhozatal,
s árak

másutt. Szakemberek arra hivatkoznak, hogy az idén a hagyma hamarabb romlik, ezért emelték az árát. De

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1969 DEC 2 5

1021

Dér István

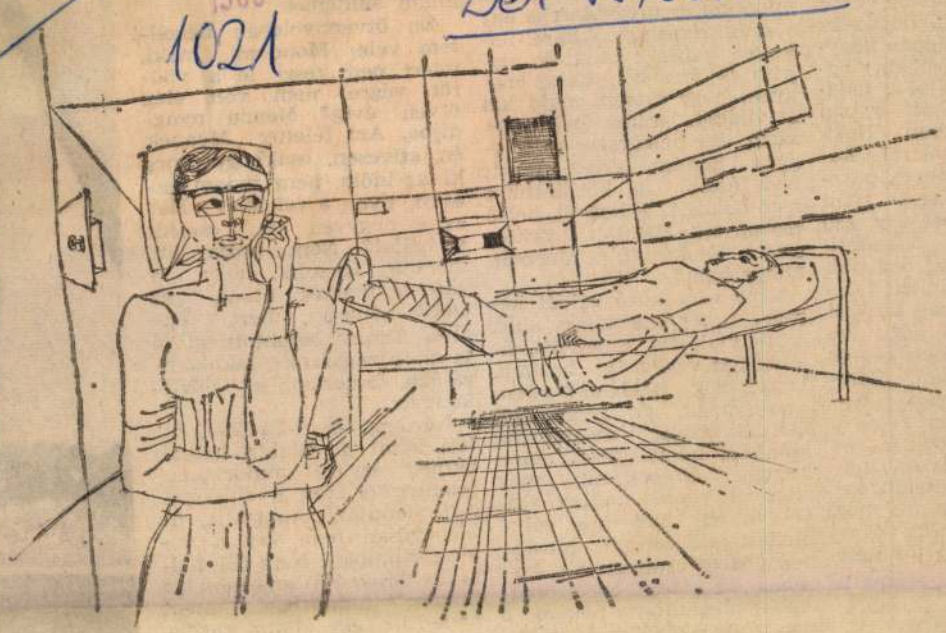

DÉR ISTVÁN RAJZA

HÍRLAP

...ti csárdákba,
térve jeles cse-
hajtott végre.
egrőkönyödése,
a éppen nagy-
ta ruháért be-
árjától meg-
édikált a pap
omban. Hogy
k valami he-
ették. A pász-
brengés után
Cbből egy szó
ap hazudott.
óna, nagyobb
annak." Én
olyan tanyasi
— négy éve
i élete végéig
ióban. „Bele-
beszíl be-
zem viszont,
atnék tíz év
nagyott, ma-
pusztán, ta-
ndaná: még
víziót. Ám,
lesz — már
k számára
nk számára.

n az efféle
hnikai vál-
meggyorsuló

...jatnkhoz. Ritka ajánd...
a gyorsan változó vilá...
állapotot az öregebbek ...
viselik, mintha testükr...
kükre szabták volna: é...
gam is arra vágynék ...
gyon, hogy értsem maj...
a világot, amibe beleö...
szem, ha beleöregszem. ...
gyon komisz érzés ...
nem érteni a körülö...
levő világot. Külső és ...
törvényeit. Rendjét. E...
csét. Szokásait. Menetét,
ahogy halad.

Erre vonatkozó példát keresve is térjünk vissza abba a mélyvilágba, amelyből figuráimat eddig is hoztam. Lehet, hogy példámat sokan együgyűnek, sőt parlaginak tartják majd, mégis azt ajánlom, ne ítéljünk előre, hanem állapodjunk meg ama vén kondás mellett, akivel én egy moslékos vályú mellett találkoztam. Moslékos vödröt csüngetett a kezében. Ez a töpörödött öregember megmutatta nekem e régi, avasszagú cselédkönyvét. 1908-ban váltotta ki, tizenhat éves korában, miután már 1904 óta, tehát

...Nem tudja, azt mondja, igazolni, hogy a gazdák fizették utána az OMBI-bélyeget, mert egy éhes ártány berontott az ól végihez ragasztott lakókamrájába, összerágta az OMBI-könyvet.

Kérdem tőle: Tudja-e, mi lett azzal a földbirtokossal, akinek egykori majorjában jelenleg is eteti a süldőket. Azt mondja: nem tudja, de bizonyosan fenn van a minisztériumban. Nem jól tudta az öreg. Én ismertem az illetőt: akkoriban ment nyugdíjba egy állami gazdaságból, miután korához képest a felszabadulás óta megszerezte a jogosultsághoz szükséges szolgálati időt.

LIEBMANN

HÍRLAP

Dér István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

BÉKÉS MEGYEI NEPÚJSÁG
Békéscsaba

1969 SEP 5

1021 Péntek

Megjelent a Tiszatáj szeptemberi száma

A Szegeden megjelenő irodalmi folyóirat legújabb, szeptemberi számának lírai anyagából Ágh István, Páll Lajos, Tornai József, Baranyi Ferenc és Jobbágy Károly verseit érdemes kiemelnünk. Prózai rovatában Temesi Ferenc és Almási Mária elbeszélései bizonyítják a Tiszatáj törekvésének helyességét, amikor rendszeresen mutat be pályakezdő tehetséges fiatalokat.

Hazai tükör című rovata Erdei Ferenc nyilatkozatát közli „Szeged helye és szerepe az ország életében" címmel.

A Szegedi Szabadtéri Játékok 1969-es évadjának előadásairól Ökrös László és Nikolinyi István írt kritikát, míg megyénk nyári eseményét, a gyulai várjátékok Jékely-bemutatóját (Fejedelmi vendég) Sass Ervin elemzi.

A Kritika rovatban Sándor Iván Galgóczi Erzsébetről írt színvonalas tanulmányt, és ugyancsak itt olvashatók Pomogáts Béla, Kabdebó Lóránt, Benkő Ákos és Ilia Mihály kritikái a hazai könyvtermés legfrissebb darabjairól.

A Tiszatáj illusztrációs anyagát Dér István, Matkó Katalin, Perecz János és Tóth Júlia képei és grafikái alkotják.

Jó irá
az állo

A múlt évben meghirdetett állami kedvezmények most már kifejezetten érződnek megyénk szarvasmarha-tenyésztésén. Az első fél esztendő tapasztalatai igen kedvezőek. Jól tanúsítja ezt a tehén- és az üszőállomány szám szerinti termékenyítésében beállott változás. Tavaly az első félévben 29 ezer 563, most pedig 32 ezer 535 termékenyítési esetet jegyeztek fel. Ha a számok mögé tekintünk, megállapíthatjuk, hogy a 2972 termékenyítési növekedés jelentős hányadát az üszőállomány tenyésztésbe állítása adja. 1968 első felében 4730, az idén pedig — azonos időszakban — 6780 üsző termékenyítése mutatja, hogy jó irányban hatnak az állami erőforrások.

A meghirdetett állami támogatás hallatán többekben olyan nézet alakult ki, hogy a kormányzat ismét ajnározza a tsz-eket és az állami gazdaságokat. Ha ez így lenne, akkor a történelmi hűségért azt is ezen a szőnyegen kellene említeni, hogy az állami támogatás rendszere nemcsak a szocialista szektorra terjed ki, hanem a háztáji gazdaságokra is. A

Dér István, festő.

DÉR ISTVÁN: APÁM

DÉR ISTVÁN: PIRÓ

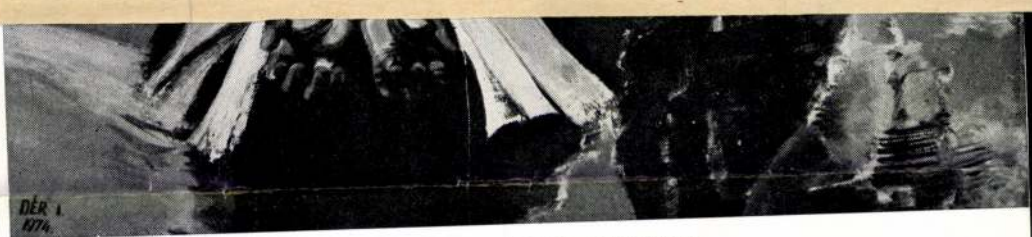

DÉR ISTVÁN: APÁM GALAMBOKKAL

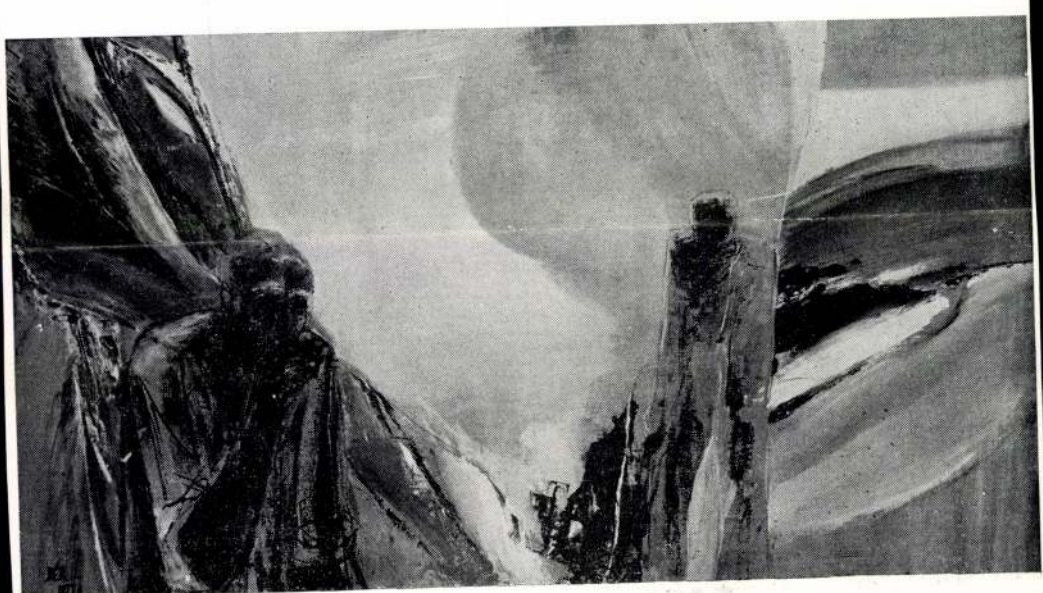

DÉR ISTVÁN: ÖRÖK HALÁSZ

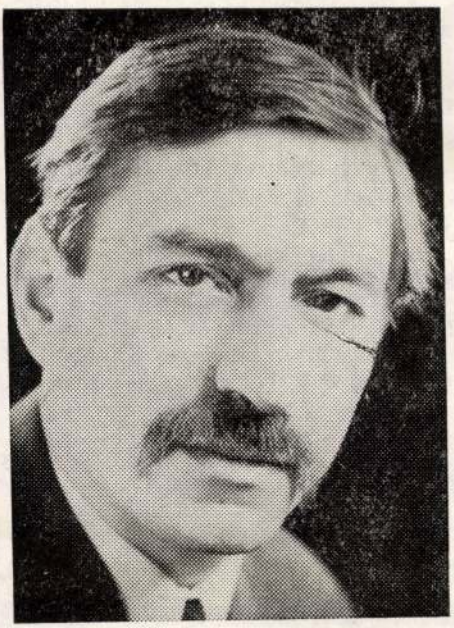

Dér Istvánnál

Régi, még középiskolás füzeteim egyikéből hullt ki a rajzpapír nemrégiben, rajta egykori arcom megfakult grafitvonalakból. A lap egyik sarkában kézjegy és évszám: Dér, 55.

— Felismered és elismered a művet? — kérdem most, amikor műterme körúti ablaka alatt némiképp alábbhagy a lárma.

— Nem, nem akarom elismerni... — ingatja a fejét apró kacagások közben. — A rajz ahhoz képest nem rossz, talán vállalhatom az igazán korai zsengét, hanem az évszám! Nem merem kiszámítani, hány éve már...

— Nem lesz hozzánk kegyesebb a szellem, az Idő, ha nincs bátorságunk nevén szólítani, gyors lépteit megszámlálni. Huszonhárom...

— Igen, igen... Bizonyosan napos lehettél, amikor ez a portré készült. Ti voltatok az én ingyenes és türelmes modelljeim.

— Úgy lehetett valóban. Emlékszem, embert, fejet rajzoltál legszívesebben. No meg az intézet gazdaságához tartozó lovat. Csillagos homlokú, ám eléggé rozoga állat volt, Faustnak hívták...

— A Faust! Kiszuperált katonaló lehetett, egyszer bemasírozott a Széchenyi térre, ahol katonazene szólt. Hiába rángatta a gyeplőt Füredi úr... Nehéz időkben voltunk mi kollégisták, s lám, csupa mulatságos meg kedves emlék hívódik elő, s nem jut eszünkbe a hideg hálóterem, a vékonyka vacsorák...

— Ha jól meggondolom, mégsem a rajzkészségedért, feltűnő tehetségedért bámultunk elsősorban. Híresebb voltál kitűnő hallásodról — „kapásból" énekeltél ter-

cet, kvintet bármely dallamhoz, a legnagyobb dicsőséget pedig sportban szerezted az iskolának: városi bajnok lettél helyből magasugrásban...

— Erre is emlékszel? Jaj, micsoda öröm volt, amikor vállra kaptak, levegőbe dobáltak...

— Mindig mai hivatásodra készültél azért igazán. Ámbár vidéki művésznek a helyből magasugrás...

— Tanárnak készültem mindig, lehetőség szerint jó tanárnak. Hivatásnak tekintettem, s annak tartom ma is. Jól érzem magam a főiskolai hallgatók között, de nem éreztem elviselhetetlen nyűgnek a heti harminckét órát sem, pedig a hatvanas évek közepén általános iskolában tanítottam. Kézimunkát is. Gondolhatod: fiúkkal varratni, lányokkal fűrészeltetni és lemezmunkát végeztetni.

— Mégis festeni tudtál akkor is. 1966-ban összeállt első tárlatod anyaga.

— Igen. Fárasztó munka után, szűk kis szobában, olykor a rajzszertárban dolgoztam. Erre gondolok mindig, amikor légkalapácsok szántják a betont az ablak alatt, amikor villamos csörömpöl vagy fékek csikorognak. Mindezt persze csak akkor veszi észre az ember, ha nem megy a munka, ha nincs meg az a bizonyos „kegyelmi állapot", amely nélkül alkotó munkát nem végezhet az ember a legszebb és legcsöndesebb erdő közepén sem...

— Két éve éppen folyóiratunkban közöltünk néhányat grafikáidból. Akkor ki is állítottál egy sorozatot. Azelőtt, de azóta sem jelentkeztél azonban rajzokkal. Mi az oka ennek? Rajztudásodat ugyanis laikus szemlélő és szakember egyaránt elismeri...

— Önálló és nehéz műfajnak tartom a jó grafikát. Magam a vázlatokat, a festményt előkészítő rajzokat nem tartom alkotásnak. El is dobom őket. Húsz éve barátkoztunk össze, az olaj meg én, azóta egymás megismerésén fáradozunk. Nem is akarok más anyaggal, más technikával dolgozni. Az olaj felel meg legjobban azoknak az emberi drámáknak a megjelenítéséhez, amelyeket én megfesteni akarok...

— Drámaiság. Alighanem munkásságod egyik kulcsszavát mondtad ki. Rólad írva, kiállítási megnyitón szólva többen elmondták már, milyen előzmények után lettél te városi diák. Csanádpalotai parasztok gyermeke, írja némely katalógus, pedig ez így nem pontos. Édesapád a nagylaki kendergyárba járt át a faluból, áztatómunkás volt. Magam is megismertem — velük szomszédságban élve — ezeknek az embereknek a sorsát. Ha azt mondjuk, nehéz fizikai munkát végeztek, érzékeltetni sem tudjuk, miféle embernyúzó foglalkozás volt az áztatósoké...

— Hozzá fogható, valóban állati munkát én sem láttam még. Derékig vízben, mázsás kévéket emelgetve szaggatták magukat. Gyerekként magam is részelhettem ebből a munkából...

— Mégsem láttam, hogy megfestetted volna.

— Mert nem a munkafolyamatot akarom megfesteni, hanem mindig, mindenkor az *embert*, aki arcának redőiben, vállának tartásában hordja a saját múltját, sokunk múltját.

— Egyre több olyan képedet látni, amelyen a korábban szívesen festett táj úgyszólván mellékes marad, a figura, az ember lép közelebb hozzánk.

— Így is van. Idén három kiállításom volt, a legutóbbi Győrben. Ott már a képek fele figurális. Tudatos elhatározás ez. Félve mondom ki, hogy úgynevezett tematikus tárlaton szeretnék legközelebb bemutatkozni, mindenesetre ilyesféléről van szó. Címe lesz, annyi bizonyos. Próbálgatom, mi is lehetne, egyelőre amolyan „munkacímeim" vannak: Mindenkire egyformán süt a nap, esetleg Emberi sorsok... Addig persze még sokat kell dolgoznom, legalább hetven képet kell „összevárnom"...

— A napsütéses képnek itt van egy régi, ütött-kopott változata. Jól látszik azonban a szándék így is: megfáradt, megrokkant öregek fordulnak felénk, netán a napsütés irányába...

— Tokajban festettem. Bejártam a szociális otthonba, ott ismertem meg és szerettem meg ezeket az öregeket. Vágyuk a napfény, a szeretet iránt hatalmas. Mint minden emberé, s nem csupán az öregeké. De itt érhető leginkább tetten a vágy, ezért találkozol velük a legtöbb vásznon.

Dér István, festő

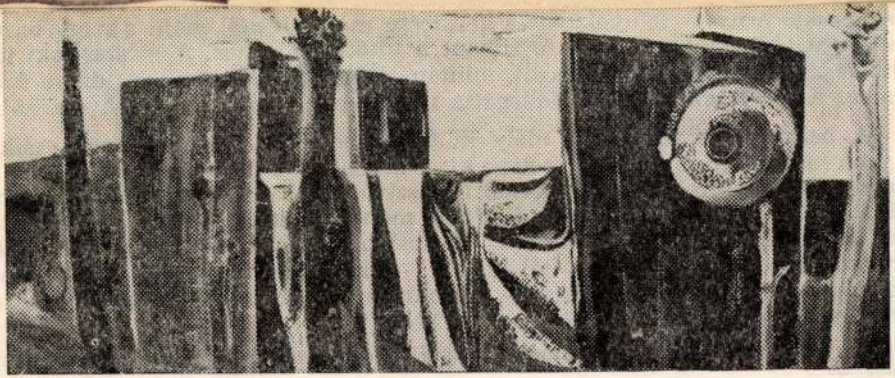

DÉR ISTVÁN: EMLÉKEZÉS

Dér István: Emlékezés

17.

Tiszatáj, Szeged 1979. jan. XXXIII/1

Dér István, festő 2

— Te is úgy véled tehát, hogy egyik feszítő társadalmi gondunk: mi lesz öregjeinkkel?

— Igen. Persze én festő vagyok, nem közgazdász, meg különben is az a véleményem, hogy azokat a gondokat, amelyekről mi most beszélünk, nem oldhatjuk meg semmi pénzzel. A napfény, a szeretet melege nem utalható ki semmilyen állami keretből... Nehéz, nagyon nehéz dolog ez. A gyermek törvényszerűen elszakad a szülőktől. Munkája, hivatása, a maga családja távolra repítheti tőlük földrajzilag is. A több erő, a nagyobb energia azonban bennünk van, nekünk kell hozzájuk igazodnunk, azt a bizonyos napfényt (amelyen én itt most mindvégig az emberi szeretet fogalmát értem) nekünk kell valamiképp eljuttatnunk az apró falusi házba vagy a zajártalmak ellenére is nagyon csöndes városi lakásba...

— Életed egyik nagy vállalkozása lesz tehát a készülő „tematikus" tárlat. Az idei három kiállítás után, a tanítás, a társadalmi vállalások mellett mikorra készülhetsz el a teljes anyaggal?

— Két-három éven belül elképzelhető.

— Ebből is kitetszik, de a műteremben is látható: erős tempóban dolgozol.

— Igen. Mostanában „megy a munka". Korábban előfordult, hogy „kifestettem" magam, hetekig, hónapokig sem csináltam komoly munkát. Ez az új állapot már jó ideje tart. Talán tudat alatt vagy félig-meddig tudatosan olyan oka is lehet ennek, mint a korábban emlegetett Idő szerepe... A negyven év nekem figyelmeztető életkor. Most kell a legerősebben dolgozni, amikor az ember a technikai tudását már megfelelő szintre tökéletesítette, testileg egészséges, nem gátolja hát a munkában kellemetlen fájdalom, ebből adódó pszichés torzulás stb. Néhány éven belül döntésre kell tehát vinni a dolgot a Sorssal: megvalósul-e az örök álom, művésszé érik-e az ember valóban, netán... De hát a másik lehetőségről ne beszéljünk addig, amíg az elsőben hinni tudunk...

— Képeidből nem csupán a grafikai tudás olvasható ki, de többen észrevették azt is, hogy képes vagy monumentálisabb kompozíciókban is fogalmazni, ennek a kedvéért akár az olajat is félre tudod tenni. A kecskeméti intarziára gondolok...

— Nagyszerű munka volt. Magam is tartottam a másféle anyagtól, később azonban tapasztalnom kellett, hogy a fa nem is olyan „lágy" anyag, kemény — ha tetszik ismételjük meg: drámai — fogalmazásra is kiválóan alkalmas...

— Ehhez hasonló munkád, megbízatásod nincs most?

— Nincs. Ezt sokszor és sokan elmondták már: sok az eszkimó, kevés a fóka... Ekkora városban, körzetben nem is lehet annyi megrendelő, hogy mindenkinek évente megbízást adhasson, aki ezekben a műfajokban elfogadható munkára képes... Szülőfalum, Csanádpalota vezetői azonban emlegettek egy „fél-pannót", mondanom sem kell, azt is szívesen megcsinálom majd, ha sorra kerülhet...

— És amit legjobban szeretnél: freskó, pannó, újabb intarzia?

— Ha álmokról beszélhetek, jobban mondva a Nagy Álomról: egy márvány mozaik. Talán egyszer erre is sor kerül. Boldogabb pillanataimban legalábbis szoktam hinni: nem halok meg addig, amíg egy ilyet nem csinálok...

— Többször és többféle véleményt hallottam a házról, amelyben ti, szegedi festők éltek. Némelyek szerint tévedés volt itt műteremlakásokat kialakítani, mások meg azt mondják, elviselhető, jó hely ez, s nem is minden héten törik föl az utat és a járdát...

— Ha szűken értelmezném a dolgot, magam is azt mondanám, nem kellemes ekkora zajban élni és dolgozni. Én azonban nem tudom elfelejteni a korábbi nyomorúságos állapotot, megértéssel fogadom hát az időnkénti lármát, igyekszem megoldani raktározási gondjaimat, vagyis alkalmazkodom a helyzethez. A magam részéről én sokat köszönhetek ennek a városnak, s noha nem itt születtem, ma már gyökeres szegedinek érzem magam, ami azt is jelenti, hogy nem tudnék innen elmenni.

— Pedig Szegedet sokan kiröpítő városnak mondják.

— Az is. De éppen annyira befogadó város is. Akinek pedig ifjúsága hetykén viselt szegénysége és nagyon sok öröme, néhány szép álma itt virágzott ki, az mindig visszarepülni kíván ide, bárhová jusson.

nyozták. A kitüntetéseket november 28-án a Lengyel Népköztársaság budapesti nagykövetségén nyújtotta át Tadeusz Pietrzak nagykövet.

A Magyar Írók Szövetsége vendégeként Szegeden járt és szerkesztőségünket is fölkereste két román író, Gheorghe Vlad és Bârlădeanu Ana-Veronica.

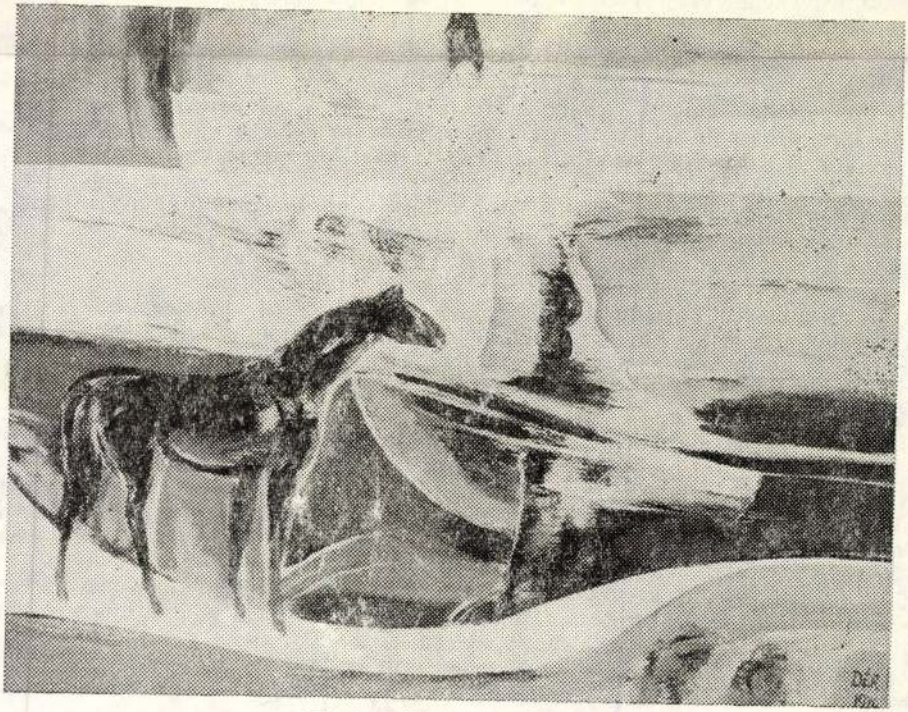

DÉR ISTVÁN: HAJNALBAN

Dér István, festő

DÉR ISTVÁN: TÉL

39

Dér

39.

Tiszatáj, Szeged, 1979. jan. XXXIII/1

Dér István, festő

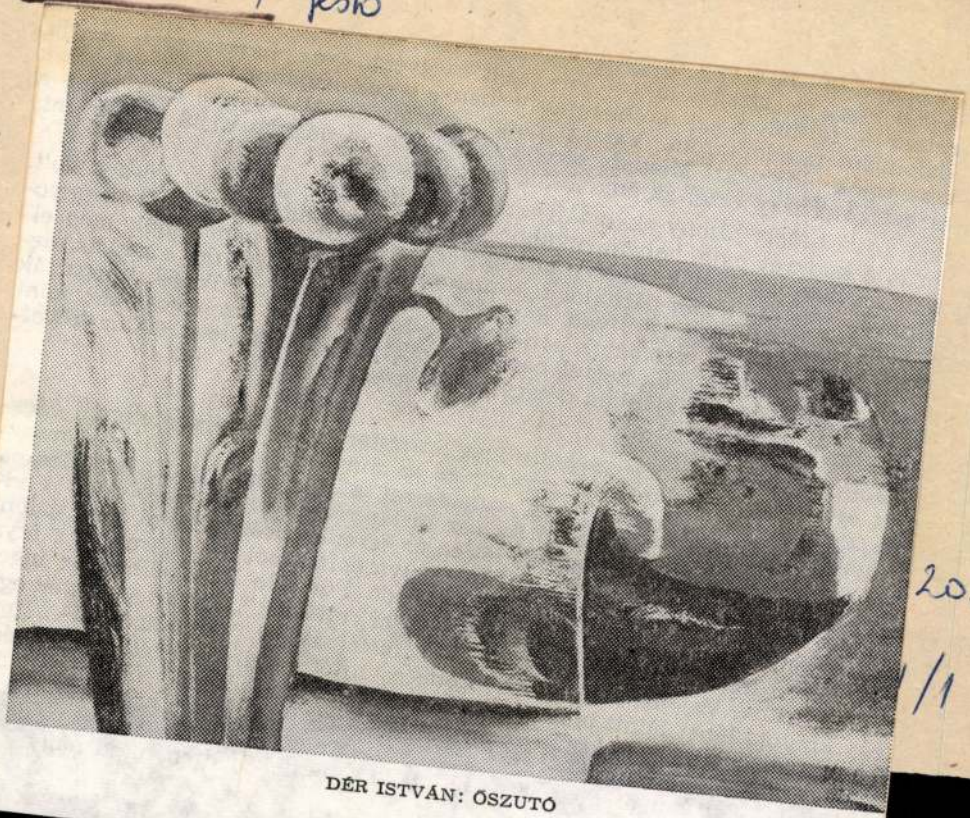

DÉR ISTVÁN: ŐSZUTÓ

delt a fűtőtestnél, kéze lassan, nagyon lassan csúszott lefelé a bordázaton, s
egész óriást rázta a sírás. A fűtőtest poros felszínén az ujjak végzetes csíkjai
hantak alá. „Mi van, öregem?!" — hajolt le a mester ijedten, majd nagy szu-

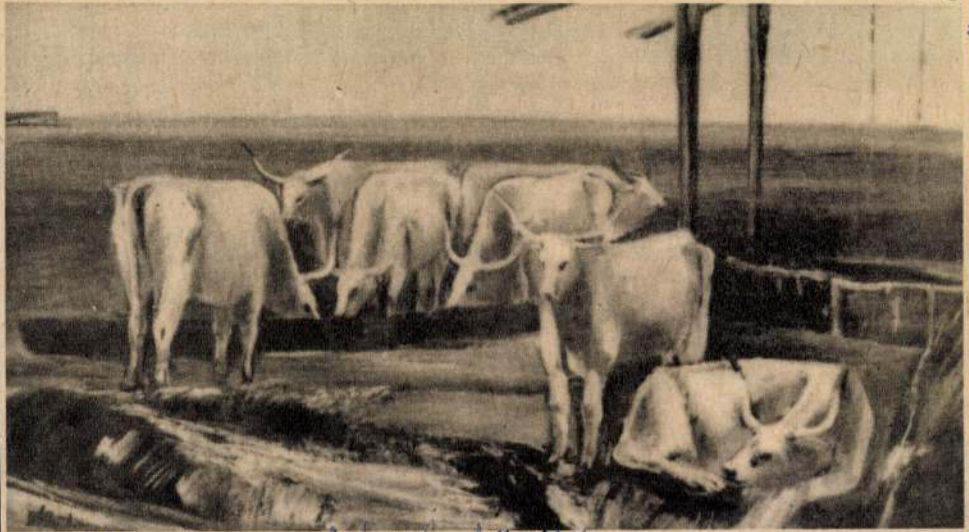

5.

Dér Istvánu; Jestő
„Utatás".
2. Folytatás

[sz. bálint]: Munkások között.
Népművelés, 1978. jún. 23. old.

23

követő gazdasági-pangás erőteljesen érintette a múzeum tevékenységét is, a következő két évtized mégis jelentős fejlődést hozott. Aquincumban *Nagy* Lajos irányításával fellendült a régészeti kutatás. Ekkor tárták fel többek között a Nagyszombat utcai amfiteátrumot, a Március 15. téri római erődöt, a csúcshe-

szükséges és korszerűtlenség
san átköltöztették a *kiscelli* egyk
um 1936-ban polgármesteri hatá
*ti Múzeum*ra változott, s igazga
A második világháború még

Csepel, Hollandi út: kora bronzkori telep

**Római falfestmény a táborvár
Az Aquincumi Múzeu**

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 ÁPR — 3
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Dér István

1021

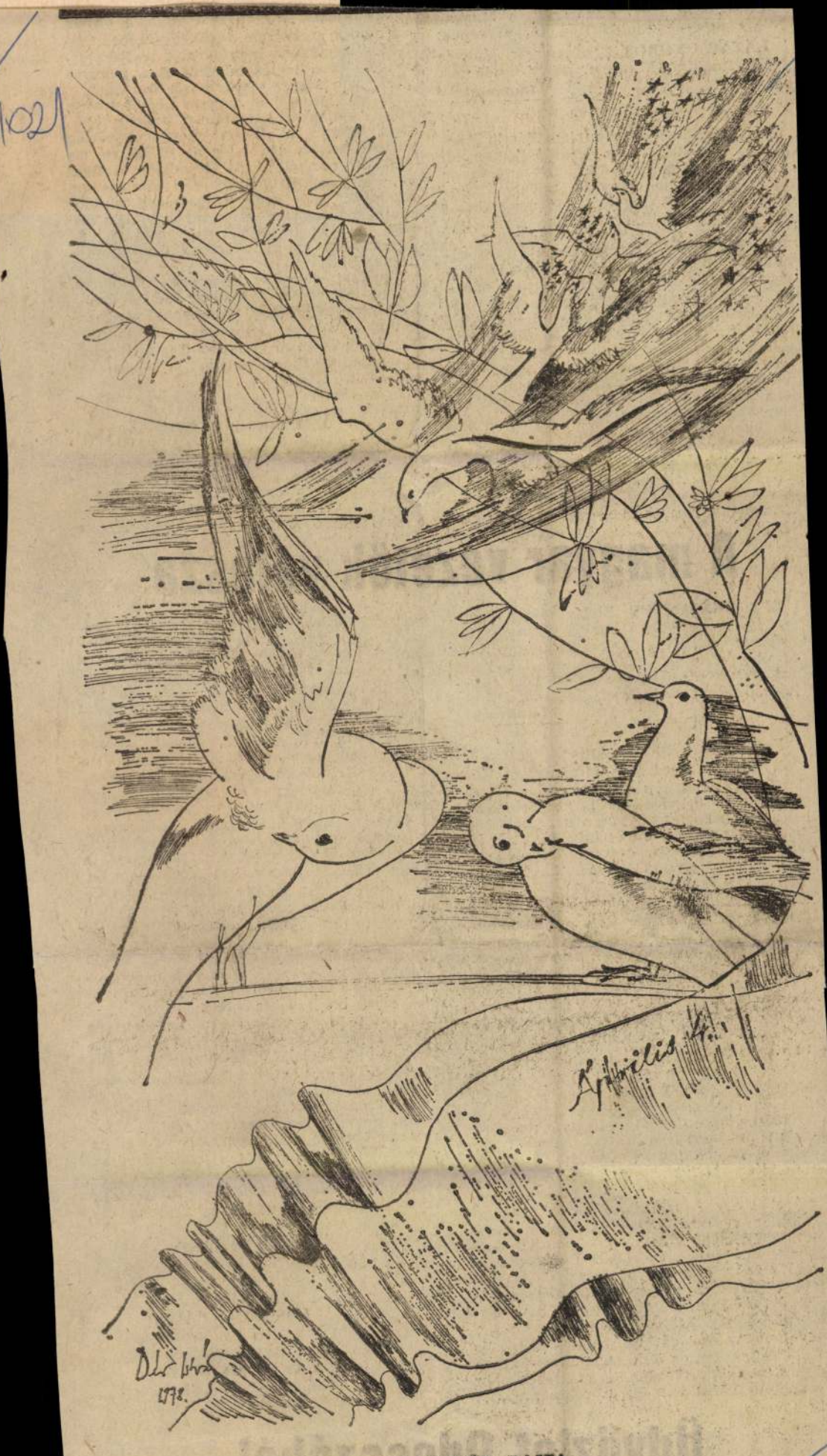

DÉR ISTVÁN RAJZA

LOSONCZI PÁL Elvtársnak, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa elnökének,

LÁZÁR GYÖRGY Elvtársnak, a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsa elnökének

Budapest

Kedves Elvtársak!

A Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége és Minisztertanácsa, az egész szovjet nép nevében szívélyes üdvözletünket és legjobb kívánságainkat küldjük Önöknek, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának és Minisztertanácsának, a testvéri magyar népnek Magyarország nemzeti ünnepe — az ország fasiszta iga alóli felszabadulásának 33. évfordulója alkalmából.

1945. április 4-én a magyar nép történelmének új korszakába lépett — a szocializmus építése, a valóban nemzeti felvirágzás, a szocialista országok testvéri népeivel való barátság és együttműködés fejlődésének korszakába. Magyarország dolgozói, kezükbe véve a teljes hatalmat, a kommunisták pártjának vezetésével korszerű iparral és intenzív mezőgazdasággal rendelkező élenjáró állammá alakították hazájukat, hatalmas eredményeket értek el a tudomány és a kultúra fejlesztésében, magabiztosan ha-

program
Szerződé
lentős m
országokna
közi bizt
A Szov
szovjet—
lista jell
őszinte v
MSZMP
és a nem
azonosak;
nítanak a szovjet és a magyar nép közötti, az élet minden területére kiterjedő széles körű és gyümölcsöző együttműködésnek.

További sikereket kívánunk Önöknek, kedves elvtársak, a Magyar Népköztársaság kommunistáinak, valamennyi dolgozójának, a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusán elfogadott történelmi határozatok végrehajtásában, a fejlett szocializmus építésében.

Erősödjék és virágozzék a szovjet és a magyar nép örök barátsága.

L. I. BREZSNYEV,
a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságának főtitkára,
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnökségének elnöke,
A. N. KOSZIGIN,
a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke

A magyar vezetők válasza

L. I. BREZSNYEV Elvtársnak, a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottsága főtitkárának, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnöksége elnökének.

A. N. KOSZIGIN Elvtársnak, a Szovjetunió Minisztertanácsa elnökének.

Moszkva

Kedves Elvtársak!

A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottsága, a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa és Minisztertanácsa, egész dolgozó népünk nevében szívből köszönjük nemzeti ünnepünk, hazánk felszabadulásának 33. évfordulója alkalmából küldött elvtársi üdvözletüket és baráti jókívánságaikat.

A magyar nép legnagyobb nemzeti ünnepe annak a történelmi napnak az emlékét őrzi, amelyen a Szovjetunió győzelmesen előrenyomuló hősi hadserege 1945 tavaszán teljesen és végérvényesen felszabadította Magyarországot a német fasiszták és magyar cinkosaik uralma alól. Népünk előtt ezzel megnyílt a szabad élet és a társadalmi felemelkedés útja.

Országépítő tevékenységünk legfőbb biztosítéka és nélkülözhetetlen erőforrása a magyar és a szovjet nép nagyszerű hagyományokra visszatekintő, megbonthatatlan testvéri barátsága, napról napra fejlődő sokoldalú, gyümölcsöző együttműködése. Mélyen gyökerező, a proletár internacionalizmus alapján álló barátságunk és egyre bővülő, új formákkal gazdagodó együttműködésünk jelentőségét tükrözték azok a széles körű megemlékezések, amelyeken országaink dolgozói az első magyar—szovjet baráti és kölcsönös segítségnyújtási szerződés aláírásának 30. évfordulóját ünnepelték. Baráti szerződésünk kiállta az idők próbáját, elveinek valóra váltása kapcsolataink és fejlődésünk fontos tényezője. Pártunk politikájából következően, a bennünket összekötő közös eszmék és célok alapján, nemzeti érdekeinkkel teljesen összhangban, a jövőben is megkülönböztetett jelentőséget tulajdonítunk a magyar—szovjet barátság szüntelen erősítésének.

A Szovjetunióval és a szocialista közösség országaival összefogva aktív részt vállalunk a Varsói Szerződés szervezetének és a Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsának tevékenységében, fellépünk a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom egységének erősítéséért, a helsinki záróokmány szellemének érvényesüléséért, a béke és biztonság megszilárdításáért.

Népünk a szovjet néppel és a világ haladó emberiségével együtt ünnepelte a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulóját. Az őszinte elismerés és tisztelet érzésével tekintünk a Szovjetunió fennállása óta megtett, eredményekben és tapasztalatokban oly gazdag történelmi útjára. Az első szocialista állam új alkotmánya híven tükrözi a szovjet népnek a Szovjetunió Kommunista Pártja vezetésével elért hatalmas sikereit.

Az ünnepi évfordulón a tisztelet és testvéri barátság érzésével köszöntjük a Szovjetunió Kommunista Pártja Központi Bizottságát, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsát és Minisztertanácsát, az egész szovjet népet. Kívánunk Önöknek és az Önök személyében a testvéri szovjet népnek további kiemelkedő sikereket az SZKP XXV. kongresszusa határozatainak megvalósításában, a kommunizmus építésében, az időszerű nemzetközi problémák megoldásában, a társadalmi haladásért vívott küzdelmükben.

KÁDÁR JÁNOS,
a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára,
LOSONCZI PÁL,
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke,
LÁZÁR GYÖRGY,
a Magyar Népköztársaság Minisztertanácsának elnöke

Üdvözlet Odesszából

Dér István, festőművész

- Dér István a szegedi Szalámigyár és Huskombinát patrónusa lett.

- Számomra nem uj dolog a Huskombináttal való foglalkozás, hiszen köztudott, legalább is, akik ismerik a pikturámat, hogy nagyon szeretem az állatokat, az állatokat festeni. Egy teljesen uj kombinátnak az esztétikai környezetét kell majd megteremtenem és kell fokozatosan átalakitani, olyan módon, hogy a munkások ott érezzék azt a fajta esztétikai pluszt, ami egy környezet jelenthet az ember számára. Tehát egyrészt van ennek müvészi oldala, másrészt van egy picikét népmüvelői hivatása is az embernek ebbe a tevékenységbe.

Dél-alföldi Krónika.

1978. V. 2. Televizió 17.00

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 JÚN 17

NÉPSZAVA

Dér István

1021

Dér István: Pusztán

tető előadását összesen 100 ezer forinttal jutalmazta.

Az évad végével két esztendőre bezárták a Csokonai Színházat: július elején megkezdődik a 113 évvel ezelőtt épített műemlék jellegű kőszínház *külső és belső tatarozása.* Korszerűsítik a mű-

központ szín
ben tartják meg,
raelőadások szín
Arany Bika Szá
tók termében les

Az 1978—79-es
szeptember 21-én
szakállú herceg
mutatójával kezd
receni Csokonai

SZÍNHÁZI MŰSOR

Operaház: A cédrus (7) **Erkel Színház:** Nabucco (Komor V. b. 10. ea., 7) **Nemzeti Színház:** Téli rege (7) **Vígszínház:** Az üvegcipő (Komb. 12. s. 7. ea., 7) **Pesti Színház:** Lotte (7) **Operettszínház:** My Fair Lady (fél 3) Balettest (7) **József Attila Színház:** Urhatnám polgárok (Móricz 6., 7) **Vidám Színpad:** Segítség, válunk! (fél 8) **Bábszínház:** A három kismalac **(Népköztársaság útja,** du. 4) Ezüstfurulya **(Jókai tér,** du. fél 3) **Fővárosi Nagycirkusz:** Cirkuszvilág (fél 4. és fél 8) **Zichy-kastély:** Magyar Állami Hangversenyzenekar (Nyári zenekari esték A/1., 8) Esőnap: 18 **Budai Ifjúsági Park:** Ifjúsági show-műsor a „Humor" jegyében (du. 5).

sze a közös cél érdekében. Mecénásként és szellemi segítőként egyesült a *Kulturális Minisztérium, a Zeneművész Szövetség, a Magyar Népköztársaság Művészeti Alapja, a Népművelési Intézet, a Kórusok Országos Tanácsa,* s természetesen maga *Veszprém városa,* a megye, s Dimitrov művelődési központ.

A magyar művek sorát gazdagítja az idén *Farkas*

Dezső kultu
helyettes ny

— A há
címmel érd
jelentetett
gazdasági é
kiadó, dr.
mos tollábó
vő házassá
szerű házas
hozzá vezet
hatunk ben

Dér István festő

(Csanádpalota, 1937. május 28 -

1959-ben végezte a Tanárképző Főiskolát, Rendszeresen részt vesz ~~Sze~~ Szegedi és Délmagyarországi tárlatokon.

Önálló kiállítása volt Szegeden, Hódmezővásárhelyen, Gyulán 1966-ban, Tokajban, Miskolcon 1974-ben, Csanádpalotán 1977-ben Hajdúböszörményben 1978-ban. Szegeden több tanácskiállítása volt 1966-ban a Nyári Tárlat festői díját, 1975-ben a Nyári Tárlat művészdíját, 1971-ben a Makói Művésztelep plakettjét kapta. Két alkalommal kapta meg Szeged Város Tanácsa Képzőművészeti Ösztöndíját, ill. művészdíját, 1976-ban a Szeged Város Alkotói Díja kitüntetését. 1977-ben megnyerte a Bács-Kiskun Megyei Tanács ösztöndíj pályázatát.
A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Rajztanszékén tanít.

Kiállítása a györi Képcsarnokban

1978. XI. 9 - 23

- Katalógus a kötetben -

Bér István
Gestő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 NOV 14

KISALFÖLD

Dér István, festő-művész, rajztanár

Dér István kiállítása

A Tisza világa, s benne az ember

1021

Mértékadó fotográfiákra emlékeztethetnek ezek a rozsdabarnába, piszkosfehérbe öltöztetett képek, őszt, elmúlást, de erőfeszítéseket is idéző tájak, lucskos-sáros utak, elvadult dombokon meredező szálkafák. Egységes, szép látvány a képek összessége a Képcsarnok győri kiállítótermében, s gondolatokat ébresztőek külön-külön is *Dér István* csanádpalotai születésű festőművész alkotásai.

„A Tisza vidékének fénynyel, árnyékkal átitatott világát szeretném a győri, képzőművészetet szerető közönségnek bemutatni, ahogyan én látom és szeretem. S mindenek előtt e tájhoz kötődő, benne gyökerező embert." Ezt írta bevezetőnek, ajánlásnak a festő kiállítása elé, s ezt érezheti a látogató is végigjárván a tárlatot.

A Tisza évszázadok óta megbabonázza a partjainál élő, alkotó költőket, festőket. Talán ezért van az, hogy a mában élők is valamiféle nosztalgiával, tisztelettel, történelmet idéző büszkeséggel ábrázolják. Talán ezért szereti annyira Dér István is a tiszai halászokat, évszázadok óta azonos mozdulataikkal, a tiszai szél faragta arcukkal, földreboruló, szárítkozó hálóikkal. Szereti a rozsdabarnában vibráló, fennakadó, örök időtlen egyformaságba merevedő vakító-fehér sirályokat.

S ha a sirályok vakítófehérek, a tavak fehér fénye megint más. Örvénylő, sejtelmes, szédítő. Megint más a hazatérő anya kezébe simuló kendő, a dombokat takaró hófoszlányok fehére. Mint ahogy képeinek másik alkotószíne, a rozsdabarna is megannyi változatban él a vásznon, hol elszomorítva, hol pajkos őszt idézve, csillogón vagy tompán elhalványulva.

A vízparti tájak, madarak között megjelennek a vízparti emberek. Mintha szobrász faragta volna az arcokat, a mélyenülő szemeket. Merev vonásaik azonban érzésekkel telítődnek: három rusztikus arc hajol lágyan a törött-szárnyú madár fölé, görbehátú halász mered fáradtan a földre a csupasz gyökérkoronájú fák alatt, aggódó, szerető tekintet indul a kendőbe bugyolált gyermek álmát kutatni.

Szeretet, szomorúság, féltés és fáradtság — ezekből az érzésekből gyúrja alakjainak arcát Dér István. A művész a szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola rajztanára. Feltehetően arra tanítja a fiatalokat amire képeinek szemlélőit is: a szülőföld szeretetére, a benne élő ember, a tiszai világ tiszteletére. A győri tárlatlátogatók november 23-ig ismerkedhetnek Dér István alkotásaival.

(pió)

A művész a Törött szárnyú madár című festménye előtt. *Szük Ö. felvétele*

rab. Nemzetközi összehasonlításban is megállják a helyüket ezek a berendezések, valóban a korszerű technikát testesítik meg. Mindazt, amit a tudományos kutatás, s gyakorlata, a műszaki fejlesztés friss eredményeként létrehozott. Mitsem érne azonban e boszorkányos gyorsasággal dolgozó eszköz, ha alkalmazói esetleg elfeledték volna megteremteni a folyamatos kiszolgálás feltételeit: emberben, anyagban, alkatrészben, energiában, szerszámban, s így tovább.

Példánk érzékelteti: amikor a termelésben egy valami változik, akkor sok minden másnak is módosulnia kell, máskülönben ugyanis elvész a remélt haszon egy része vagy egésze, a kiadás nem térül meg. A műszaki fejlesztés költséges tevékenység; tavalyi munkájuk alapján a vállalatoknál és szövetkezeteknél, azaz a népgazdaság termelő szektorában 44,3 milliárd forint értékű fejlesztési alapot képezhettek. S ehhez még jónéhány más forrás társul! Költeni azonban elkerülhetetlen, mert máskülönben az kerül veszélybe, ami a holnapi fejlesztéshez teremti meg az alapokat, a haszonnal történő értékesítést. A korszerűsítésnek persze nem mindenkor célja a közvetlenül kimutatható nyereség. Az ötödik ötéves tervben a klímaviszonyok javítására összesen 480 millió forintot adnak ki

ségben, a te
jobbá tételében

A műszaki f
abban az esetb
ménnyel, ha al
fontolt, mérleg
azaz ha tervsze
ugyan lehet a
gyártmányfejles
új állóeszközök
sa, kutatás ko
nológiák, term
kotására, tipiz
nyosítás, licencvásárlás, stb.
s a cél elérésének forrása a vállalati fejlesztési alap, hitel, állami támogatás, a hangsúly mindenkor a társadalmilag hasznos eredményen van.

KITÉRNI a műszaki fejlesztés követelménye elől annyi, mint föladni a holnapot, azaz egyetlen termelőhely sem engedheti meg ezt a luxust, sem szemléletben, sem gyakorlatában. Ilyenre nem is bukkanunk. Valami mindenütt történik, de e valamik olykor nehezen alakulnak tervszerű tevékenységgé, zökkenőktől megóvott — mert előzetesen átgondolt — folyamattá. Ezért a műszaki fejlesztés mennyiségi jellemzői, mutatói mellett egyre fontosabb szerephez jutnak az irányok, s a célok, meghatározásuk hogyanja, azaz a tervezés és szervezés. Ha ez hibátlan, ha a legkisebbre szorítja a tévedések lehetőségét, akkor a gyakorlatban is testet öltenek a kívánt eredmények.

M. O.

A gazdaságos anyagfelhasználás

Az ésszerű takarékosság hosszútávú programjáról tárgyal a KGST anyagi-műszaki ellátási együttműködési bizottság racionális anyagfelhasználási állandó munkacsoportja, amely hétfőn kezdte meg Budapesten 7. ülését. A KGST-szervezetében néhány évvel ezelőtt jött létre ez az együttműködési bizottság és állandó munkacsoportja, ezzel is tanúsítva, hogy valamennyi tagországban előtérbe került az anyag- és energiagazdálkodás hatékonyabb módszereinek kutatása.

A budapesti üléssszakon a több ágazat együttműködését igénylő anyag- és energiamegtakarítási intézkedések végrehajtásáról, s a közös munkában résztvevő partnerek munkaprogramjáról tárgyalnak. Magyarország bejelentette, hogy 14 téma közös kidolgozásában érdekelt. A többi között az óriási tömegben összegyűlt régi gumiköpeny és egyéb gumihulladék elhelyezése és gazdaságos feldolgozási módszereinek kutatása.

A tanácskozáson áttekintik a KGST júniusi ülésszakán elfogadott három hosszútávú együttműködési célprogramhoz kapcsolódó gazdaságos anyag- és energiafelhasználási feladatokat is.

(Befejező rész.) Az AFIT soproni gyárának 1600 dolgozója közül 160 a párttag. Az üzemben három alapszervezet tevékenykedik.

A hangsúly a tevékenységen van — mondják a gyárban. Azon, hogy önállóan tudjanak és akarjanak az alapszervezetek dolgozni. Hogy legyen önállóságuk az egyes pártvezetőségi tagoknak is. Ennek kulcsa pedig a rátermettség. Hogy állnak ezzel az üzemben? A pártvezetőségi tagok többsége megfelel ennek.

— A magam véleményét mondom, lehet, hogy nincs igazam. Szerintem az alapszervi munka döntően a választáskor dől el. Akkor és azon, kik kapják a bizalmat. Az arra leginkább érdemesek-e. Azok, akiknek van tapasztalatuk, emberi értékeik, munkájukkal szerzett megbecsülésük alkalmassá teszi őket arra, hogy a tagságot minden, hangsúlyozom: minden fórumon képviselni tudják.

— Máshonnan hozom a példát, de az előbbiekre gondolok: részt vettem nemrég egy szakszervezeti bizalmi választáson egyik műhelyünkben. A művezető javasol, hogy ne mondjam, egyetlen embert, a munkások közben már nézik az órájukat, aztán levegőben a kezek, egyhangúlag, legyen a Lajos. Egy héttel később pedig: most mondd meg, édesapám, te pártvezetőségi tag vagy, hogy a jóistenbe lehet Lajos a bizalmink? A mi négy évvel ezelőtti megválasztásunkhoz nem tudok hozzászólni. Engem például nem kis vita árán választottak meg. Egyik munkatársam felszólalt: „B-t sokkal alkalmasabbnak tartanám." Ma is becsülöm érte. S ha pedig utánagondolok, arra az alapszervezetre számíthatok legjobban, amelyik annak idején mást akart he-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 DEC 71

Délmagyarország (Szeged)

Dér István festőművész

7

1021

Kiállítás Tarjánban

A lakótelep kulturális ellátása érdekében vállalta a tarjáni 2. számú általános iskola időszaki kiállítások rendezését. E'ső ízben tegnap, pénteken nyílt tárlat az iskolában Dér István festőművész 15 alkotásából. A kiállítást dr. Fehér István tanszékvezető főiskolai tanár nyitotta meg.

DM

Dér István

1021

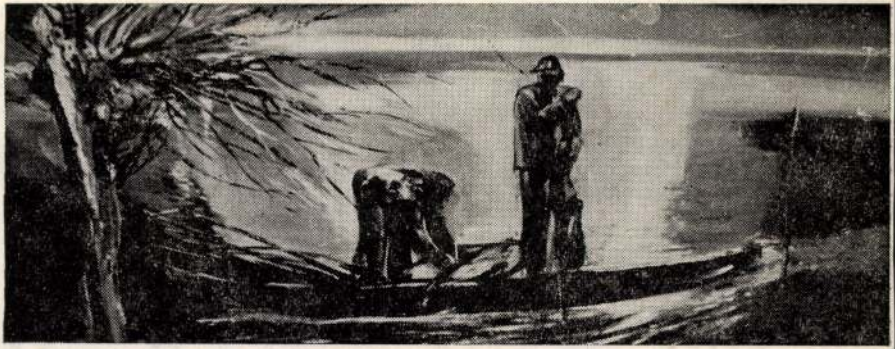

DÉR ISTVÁN: FEHÉR-TÓ

TISZATÁJ

6

1977

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-736

VÁLOGATÁS A SZOVJET KRITIKAI IRO

Újabb lépéssel jutottunk közelebb a szovjet irodalo
szépirodalmi alkotások, esszék, írói és korszakmonográfiák, szerzői válogatott-
újtemények után most a hetvenes évek kritikai „dekameronját" kapta kézhez az
rasó. Ha azonban a szovjet kritika kritikáját akarnánk megírni, szinte lehetetlenre
lalkoznánk. Nemcsak azért, mert így a különben irodalmi „háttéranyagok" a
yelem fókuszába kerülnek, hanem azért is, mert nehezen tudjuk úgy minősíteni
kritikát, hogy egyben az „ihlető" alkotásokat, életműveket — ha csak gondolatban
— ne értékelnénk, továbbá nehezen tudunk úgy ítéletet mondani a részről, hogy
götte ne tudjuk ott az egészet. Márpedig a szovjet kritika egészét megismerni és
térképezni, egy munkaközösség számára sem csekély feladat. Hisz míg a regé-
ek, a költői alkotások az orosz nyelv közvetítő csatornáin, vagy ritkábban a sze-
lyes vonzódás eredményeként el-eljutnak hozzánk, a nemzetiségek nyelvén meg-
ent kritikák majd mindegyike homályban marad.

E. Fehér Pál a kötet anyagának válogatása közben a legkézenfekvőbb, s talán
egkövethetőbb szempontot alkalmazta: a vezető szovjet irodalmi és elméleti folyó-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMondó
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1977 ÁPR 3

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Dér István

1021

DÉR ISTVÁN RAJZA

vetkező üdvözlő táviratot küldte a
yar vezetőknek:

ÁDÁR JÁNOS elvtársnak,
Magyar Szocialista Munkáspárt Köz-
i Bizottsága első titkárának;
OSONCZI PÁL elvtársnak,
Magyar Népköztársaság Elnöki Taná-
elnökének;
ÁZÁR GYÖRGY elvtársnak,
Magyar Népköztársaság Minisztertaná-
elnökének,

BUDAPEST

edves Elvtársak!

Szovjetunió Kommunista Pártja Köz-
ti Bizottsága, a Szovjetunió Legfelsőbb
ácsa Elnöksége és Minisztertanácsa, a
jet nép és a magunk nevében szívé-
üdvözletünket küldjük Önöknek, a
nyar Szocialista Munkáspárt Központi
ttságának, a Magyar Népköztársaság
ki Tanácsának és Minisztertanácsának,
estvéri magyar népnek Magyarország
zeti ünnepe, a fasiszta iga alóli fel-
adulás 32. évfordulója alkalmából.
945 áprilisában a szovjet hadsereg
zabadító harcának eredményeként a
yar nép előtt széles távlatok nyíltak
új, valóban demokratikus, a kizsák-
nyolás és az elnyomás minden formá-
l mentes társadalom felépítésére.
z elmúlt évtizedek alatt a magyar dol-
ók, a munkásosztály pártjának vezeté-
el, gyökeres társadalmi-gazdasági át-
ításokat hajtottak végre országukban,
jelenleg sikeresen dolgoznak a fejlett
cialista társadalom felépítése történel-
feladatának teljesítésén.
Magyar Népköztársaság nagymérték-
hozzájárul a szocialista közösség ere-

lyítéséért, a
jogú együtt
ország külp
lágbéke me
erősítései
nagy nemze
A szovjet
gozói ősz
nép békés építőmunkában elért kiemelkedő sikereinek, nagyra értékelik a Szovjetunió és Magyarország sokoldalú és gyümölcsöző együttműködését, amely korunk valamennyi elvi kérdésében, amint azt a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. és a Szovjetunió Kommunista Pártja XXV. kongresszusa ismét meggyőzően megerősítette, a nézetek és az álláspontok teljes egységén alapul. Együtt ünnepelve Önökkel Magyarország felszabadulásának napját, a szovjet emberek kifejezik eltökéltségüket, hogy még szorosabbra fűzzék a pártjaink, országaink és népeink közötti internacionalista, testvéri barátság szálait.

Kívánunk Önöknek, kedves elvtársak, minden magyar kommunistának, a Magyar Népköztársaság valamennyi dolgozójának újabb sikereket a fejlett szocialista társadalom építésében, a marxizmus—leninizmus magasztos eszméinek diadaláért vivott harcban.

Éljen a szovjet és a magyar nép örök és megbonthatatlan barátsága!

L. BREZSNYEV,
az SZKP KB főtitkára;
N. PODGORNIJ,
a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa
Elnökségének elnöke;
A. KOSZIGIN,
a Szovjetunió Minisztertanácsának
elnöke

★

Kádár János, a Magyar Szocialista
nkáspárt Központi Bizottságának első
tára, Losonczi Pál, a Magyar Népköz-
saság Elnöki Tanácsának elnöke és Lá-
György, a Minisztertanács elnöke az
bbi távirattal válaszolt a szovjet veze-
jókívánságaira:

. I. BREZSNYEV elvtársnak,
Szovjetunió Kommunista Pártja Köz-
ti Bizottsága főtitkárának;
N. V. PODGORNIJ elvtársnak,
Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa Elnök-
e elnökének;
A. N. KOSZIGIN elvtársnak,
Szovjetunió Minisztertanácsa elnöké-
,

MOSZKVA

Kedves Elvtársak!

Magyar Szocialista Munkáspárt Köz-
ti Bizottsága, a Magyar Népköztársaság
öki Tanácsa és Minisztertanácsa, egész
ozó népünk nevében szívből köszönjük
azánk felszabadulásának 32. évfordu-
alkalmából küldött elvtársi üdvözletü-
és baráti jókívánságaikat.
945. április 4-én, amikor a szovjet had-
g történelmi küldetését teljesítve, fel-
adította hazánk egész területét, ország-
k és népünk történetében új, nagysze-
korszak vette kezdetét. A magyar dol-
ók — a munkásosztály és annak mar-
a—leninista pártja vezetésével — létre-
ták saját hatalmukat és kezükbe vették
suk irányítását. Népünk az elmúlt 32
alatt nagy utat tett meg: lerakta és
gszilárdította a szocializmus alapjait, s
ozatkész munkával szüntelenül gyara-
otta az ország anyagi és szellemi javait.
enleg a Magyar Szocialista Munkáspárt
kongresszusán elfogadott határozatok
rehajtásán, a fejlett szocialista társa-
om építésén munkálkodunk.
magyar nép ismeri és nagyra becsüli
zovjetunió önzetlen, testvéri segítségét;
az egyik legfontosabb tényezője azok-
a sikereknek, amelyeket népgazdasá-
k és kultúránk fejlesztésében, a dolgo-
életszínvonalának emelésében, vala-
t a nemzetközi életben elértünk. A
vjetunióhoz fűződő testvéri barátságunk
lása és erősítése pártunk és kormá-

nyunk, egész társadalmunk közös ügye. Méltó példája ennek a csepeli munkások nagyszerű szocialista munkaverseny kezdeményezése a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulójának tiszteletére. Meggyőződésünk, hogy pártjaink, országaink és népeink megbonthatatlan szövetsége és gyümölcsöző együttműködése a jövőben tovább mélyül és erősödik a marxizmus—leninizmus és a proletár internacionalizmus elvei alapján.

A Magyar Népköztársaság, pártunk XI. kongresszusa útmutatásainak megfelelően, tevékenyen részt vesz a szocialista országok együttműködésének fejlesztéséért, a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom sorainak tömörítéséért, egységének erősítéséért, a különböző társadalmi rendszerű országok békés egymás mellett élése elvének következetes valóra váltásáért, a nemzetközi enyhülés visszafordíthatatlanná tételéért folytatott harcban.

Nemzeti ünnepünkön a magunk és egész népünk nevében a tisztelet és az elvtársi megbecsülés érzésével köszöntjük a Szovjetunió Kommunista Pártját, a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsának Elnökségét és Minisztertanácsát, az egész szovjet népet. Pártunk és népünk magasra értékeli azokat a kiemelkedő eredményeket, amelyeket a Szovjetunió népei a belső építőmunkában elértek, és azt a világméretű küzdelmet, amelyet a Szovjetunió Kommunista Pártja és kormánya oly sikeresen folytat a nemzetközi színtéren. Kívánjuk Önöknek és az Önök személyén keresztül a testvéri szovjet népnek, hogy újabb nagy sikereket érjenek el az SZKP XXV. kongresszusa határozatainak megvalósításában, a kommunizmus építésében, a békéért és a biztonságért, az egyetemes emberi haladásért vivott harcban.

KÁDÁR JÁNOS,
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára;
LOSONCZI PÁL,
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának elnöke;
LÁZÁR GYÖRGY,
a Magyar Népköztársaság
Minisztertanácsának elnöke

Dér István

DÉR ISTVÁN festőművész kiállítása Szegeden, a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában szombaton nyílt meg. Ez alkalommal bemutatott olajfestményei főleg Tisza menti tájakat, ott dolgozó halászokat, valamint jellegzetes alföldi tájrészleteket, parasztembereket ábrázolnak. A kiállítás október 1-ig tart nyitva.

Magyar Hirlap 1979/211/15

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 JAN
Tiszatáj
Dér István

1021

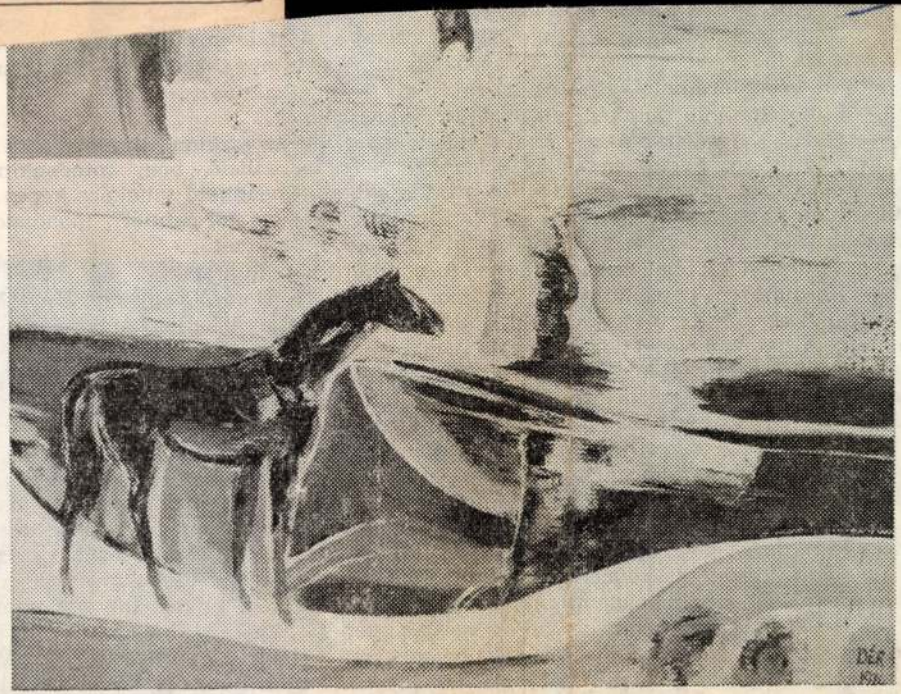

DÉR ISTVÁN: HAJNALBAN

— Nagyszerű munka volt. Magam is tartottam a má
ban tapasztalnom kellett, hogy a fa nem is olyan „lágy"
ismételjük meg: drámai — fogalmazásra is kiválóan all
— Ehhez hasonló munkád, megbízatásod nincs most
— Nincs. Ezt sokszor és sokan elmondták már: sok
Ekkora városban, körzetben nem is lehet annyi megi
évente megbízást adhasson, aki ezekben a műfajokban elf
Szülőfalum, Csanádpalota vezetői azonban emlegettek e
sem kell, azt is szívesen megcsinálom majd, ha sorra ke
— És amit legjobban szeretnél: freskó, pannó, újabb intarzia?
— Ha álmokról beszélhetek, jobban mondva a Nagy Álomról: egy márvány mozaik. Talán egyszer erre is sor kerül. Boldogabb pillanataimban legalábbis szoktam hinni: nem halok meg addig, amíg egy ilyet nem csinálok...
— Többször és többféle véleményt hallottam a házról, amelyben ti, szegedi festők éltek. Némelyek szerint tévedés volt itt műteremlakásokat kialakítani, mások meg azt mondják, elviselhető, jó hely ez, s nem is minden héten törik föl az utat és a járdát...
— Ha szűken értelmezném a dolgot, magam is azt mondanám, nem kellemes ekkora zajban élni és dolgozni. Én azonban nem tudom elfelejteni a korábbi nyomorúságos állapotot, megértéssel fogadom hát az időnkénti lármát, igyekszem megoldani raktározási gondjaimat, vagyis alkalmazkodom a helyzethez. A magam részéről én sokat köszönhetek ennek a városnak, s noha nem itt születtem, ma már gyökeres szegedinek érzem magam, ami azt is jelenti, hogy nem tudnék innen elmenni.
— Pedig Szegedet sokan kiröpítő városnak mondják.
— Az is. De éppen annyira befogadó város is. Akinek pedig ifjúsága hetykén viselt szegénysége és nagyon sok öröme, néhány szép álma itt virágzott ki, az mindig visszarepülni kíván ide, bárhová jusson.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1979 JAN
Tiszatáj

Dér István

1021

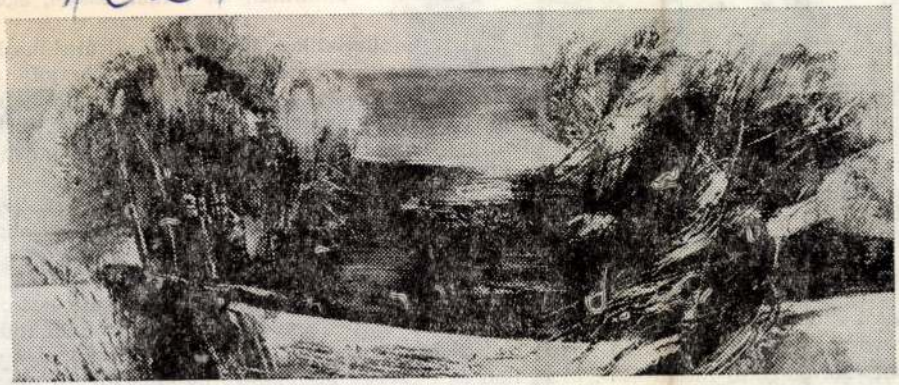

DÉR ISTVÁN: PART

ságos vagy szellemi utazások, olvasmányok me
tisztázása. Kodolányit is belső kényszer sarka
ményét az élet és az irodalom jelenségeiről; e
napló, mint az önéletrajz folyamatos lebontása
publicisztikai termése.

Az önéletrajzi alkat és igény mellett a p
mát a művészet feladatáról vallott fölfogása er
féle homo estheticustól, s nemcsak egyénileg [illegible] a homo moralis mellett, hanem az esztétikai szemlélet hasonló irányú változásában egyetemes jelenséget, történelmi korszakváltást lát. „Ma már nem azt tartjuk szép műnek, amit ezelőtt harminc évvel tartottunk. (...) Ma az az író, akiben erkölcsi erő és elszántság van, vagy az is van, s nemcsak művészi formakészség, műveltség és fantázia" — írja 1937-ben *(Írók a Márciusi Fronton)* —, s hasonló nyilatkozatokat — még ha az írói morál, az elkötelezettség konkrét tartalmát más-más időben különbözőképpen ítélte is meg — a pálya minden szakaszából idézhetnénk.

Van a Kodolányi-oeuvre-nek még egy sajátossága, amely tanulmányainak vizsgálatát szükségessé és tanulságot ígérővé teszi, ez pedig a szépirodalmi művei tudományos megalapozására való törekvése. A regény, mondja, „a modern időkben megszűnt szórakoztató mulattatás, esztétikai játék vagy elandalító, álombaringató mesélés lenni, a társadalmi erők fölfejtője, a gazdasági és politikai összefüggések meg-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 JAN

Tiszatáj

Dér István

1021

DÉR ISTVÁN: ŐSZUTÓ

„Édes Lilkóm — mondta a mester egy olyan
valamit elhatározott —, elég a henye élettempóból (
maszt vágott), minden reggel írjad föl, hogy mit álmo
álmodom, és van, hogy elfelejtem." „Tyúkanyóm, akl
hozzátétel, semmi elvétel. Mit szólsz? Írunk belőle eg
vészi formába öntöm, és dől a pénz!" A mester átkarc
tív valcer ritmusára épp forgatta volna, amikor az éc
„Bolond vagy te, kicsi fiam" — nevetgélt szégyenkez
barátom — fordult ő egy kései terminusban e sorok
irodalomban gondolkozom. Valaki mond valamit ártatlanul, én meg mint a keresztespók: adj neki! Micsoda bicebócaság!" De én nagyon is jól tudom, mit takargat Esterházy ezzel az önkritikus fordulattal!

„Látja, —, én már csak

A szívét! Mert bizony ekkortájt a mester édesanyja igen rossz bőrben volt. Nem is a konkrét baja, hanem inkább az, hogy nem volt kedve neki meggyógyulni. „Olyan jól állnak *most* a dolgok, én már semmit nem tudok *még* elviselni" — mondta a sok párnától feltámasztva, és gyönyörű, ún. macskás szemei könnyel teltek meg. „Jól van, anyácska" — mondták a fiúk, és simogatták a meggyengült kezet, s mentek a dolgukra. Mikor aztán az orvos már mint férfi a férfival akart a mesterrel beszélni, valamit tenni kellett: ekkor következett a mester bizarr ajánlata a társszerzőségre.

Így kell ezt tehát látni.

„Jól nézel ki cicám" — paskolta meg a mester hallatlan tiszteletlenül édesanyját ott, hol a rosszlányokat szokás; az asszony legyintett, s fiára támaszkodva az asztalhoz bicegett, mely roskadozott a sok földi jótól. Az édesapa türelmetlenül kiáltott: „György!" Az ősz hírlapírónak és György úrnak a viszonya nem volt felhőtlen, ahogy én látom és kéretlen prókátorként meg tudom ítélni, ennek oka György úr jellemének szuverenitásából és valamint az atya auktoritás igényének összeszikrázásából fakadt. Für alle Fälle ebben az ingerült György!-kiáltásban „sok év marcangolásai rejtőztek". Ekkor a mester egy belső érzéstől indíttatva elrúgtatott az ünnepi társaságtól. „Jesszus" — kiáltott fel már jó előre. Valóban, ahogy kinyitott egy ajtót — vissza a tett színhelyére —, egy kinyúló lábat látott meg ő. „Barátom, egy *zokogó lábat!*" György úr ott térdelt a fűtőtestnél, keze lassan, nagyon lassan csúszott lefelé a bordázaton, s az egész óriást rázta a sírás. A fűtőtest poros felszínén az ujjak végzetes csíkjai zuhantak alá. „Mi van, öregem?!" — hajolt le a mester ijedten, majd nagy szu-

2*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1979 JAN

Tiszatáj

Dér István

1021

DÉR ISTVÁN: ESTE A VÍZPARTON

kísérelte, hogy népe-nemzete és az emberiség múltjá
építse társadalmi és művészi programját. Hagyományőrz
a gyakorlati mozgalom lassú és szívós szellemi előkész
túlélésének csalóka reménye épp oly jellemző kompo
védekező nacionalizmusa, a kereszténység korszerűsödés
éppen heves nagybirtok- és tőkeellenessége és egy rövi
ban a proletariátus mozgalmához való közeledése. Luk
népi írók pesszimista történelemszemléletével vitatkozó
kultúra tragikus elesettjei és tragikus eltévelyedettjei a forradalmi fordulatban is
meg fogják tartani történelmi helyüket, bár esetleg más indoklásokkal, mint eddig."
Folyamatosan megjelenő művek, elkészült és készülő monografikus meg részlettanul-
mányok tanúsítják: megérett rá az idő, hogy ez a gondolat ne csak a magyar iro-
dalom múltja, hanem 20. századi kultúránk számos kimagasló alakja, köztük Kodo-
lányi életművének megítélésében is érvényre jusson.

JEGYZET

A dolgozat bővebb változata eredetileg utószónak készült a *Szív és pohár* című tanulmány- és cikkgyűjtemény első, a megjelentnél jóval gazdagabban válogatott tervezetéhez. A kötetben végül nem közölt, de írásomban említett cikkek bibliográfiai adatai a következők:

Baranyai utazás. Magvető, Bp., 1963.

Néhány megjegyzés Márai röpiratához. Magyar Csillag, 1942. II. 437—449.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-796

Dér István, festő-
művész

NAPLÓ (VESZPRÉM)

1979 JAN 30

Dér István festőművész műtermében

Dér István, Szegeden élő festőművész, aki alkotásainak zömében alföldi tájakat, embereket ábrázol, legutóbbi – tavaly ősszel – Győrben rendezett önálló kiállítása után most újabb tárlatra készül.

1021

jtvénysarok 20.55: Pano-
na 21.55: Karenina Anna.
msorozat (10. befejező
z) 22.50: Hírek, Sporthí-

II. MŰSOR
.00: Olasz nyelvlecke
.30: Dokumentumfilm
.30: Zenei klub (5.) 20.00:
dame X. Filmdráma
.40: TV-híradó 2., Kultúra

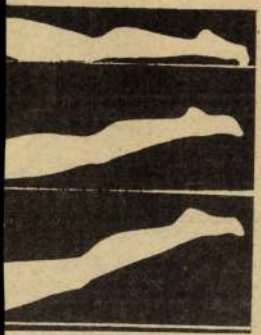

: Torna

p munkaasztal mellett
sak a tévé mellett üldö-
mar pocakot eresztenek.
Két torna-gyakorlatunk
állapot korrigálható.
ejük mellett fektessék
tapad. A mellkas alsó
nyújtott karjuk és zárt
upán hasukon egyensú-
emeljék minél maga-
áljanak meg előre-hátra

Nagyvázsony, Ady u. 17.

ZM frsz. Wartburg Li mousine, újszerű állapot ban eladó. Ajka, Csokona u. 11. fsz. 1.

IN-es Wartburg de Lux kitűnő állapotban, garázs ban tartott eladó. Érdek lődni: Barcza, Tapolca Hunyadi u. 23.

Csörlő „MCS" típusú ön járóvá átalakított eladó Bernáth Tibor Cserszegto maj, V. ker. 536.

badság tér 15.

a Személyzeti Főosztályon.

Állást keres? Itt talál!

A kertai „Jóbarátság" Termelőszövetkezet felvételt hirdet 1979. április 1-i belépéssel juhászati ágazatvezetői beosztásba. Az állomány: 3 000 db. Követelmény: Egyetemi, vagy főiskolai végzettség, 5—10 év juhtenyésztési gyakorlat. Szövetkezetünk B kategóriába tartozik. Jelentkezés a tsz. főagronómusánál.

Veszprém megyei Állami Építőipari Vállalat szállítási főüzeméhez T—174-es rakodógépre rakodógépkezelőt felvesz. Jelentkezni lehet: a vállalat munkaügyi osztályán, Veszprém, Budapest út 5. sz.

NIKE Étterem cukrászüzeme Fűzfőgyártelep, felvételre keres cukrász szakmunkásokat, állandó munkára. Felvételhez egészségügyi könyv szükséges.

A veszprémi Ingatlankezelő Vállalat azonnali belépéssel felvesz házhoz beosztott takarítókat. Jelentkezés a vállalat kezelési osztályán, Veszprém, Bajcsy-Zs. u. 50.

Veszprém megyei Nyomda Vállalat felvételre keres anyaggazdálkodási és szállítási ügyintézőt, közgazdasági érettségivel rendelkezőt. Továbbá felvételre keres lapnyomó üzemébe segédmunkást, érettségizett fiatalokat három hónapos átképzéssel betanított gépszedői munkakörbe, gépkocsivezetőt autószerelői szakvizsgával vesz fel. Jelentkezés a vállalat munkaügyi csoportjánál.

A Gelka szerviz felvételre keres érettségizett dolgozót. Jelentkezés: Veszprém, Kossuth u. 8. szervizvezetőnél.

MINDEN

NAP:

Napl

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1978 DEC 14

Dér István festőművész pedagógustanár

kulturális kaleidoszkóp

Fények, árnyékok világa

A Tisza vidékének fényei, árnyékai jelennek meg Dér István csanádpalotai születésű festőművész képein. A művész Szegeden, a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola rajztanszékén tanít, képei számos hazai és külföldi kiállításon szerepeltek.

és mi nem?

napokban, hetekben nagy forgalmat bonyolítanak le a játékboltok is

várható, hogy hamarosan lesz. Jó a kínálat hőálló edényekből, nem kielégítő tálalóeszközökből, nem elektromos

csolya is. Sajnos, e cikkek beérkezése karácsony előtt nem is várható. Játékárukból pillanatnyilag még jó, választé-

Dér István

DÉR ISTVÁN FESTŐMŰVÉSZ alkotásaiból nyílt kiállítás vasárnap a Csongrád megyei Kiszombor község művelődési házában A szegedi Juhász Gyula Tanárképző Főiskola művésztanára 20 éve szerepel rendszeresen képeivel a hazai és külföldi kollektív tárlatokon önálló kiállítással pedig most tizedik alkalommal mutatkozik be.

Magyar Hirlap 1980/4/22/9

Dér István, festő

DÉR ISTVÁN festőművész kiállítása nyílt meg Szegeden a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában. A művész 60 legújabb alkotását bemutató tárlatot október 1-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

–, Hír

21

Népszabadság, Bp. 1979. szept. 9.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1979 JAN

Tiszatáj

Dér István

1021

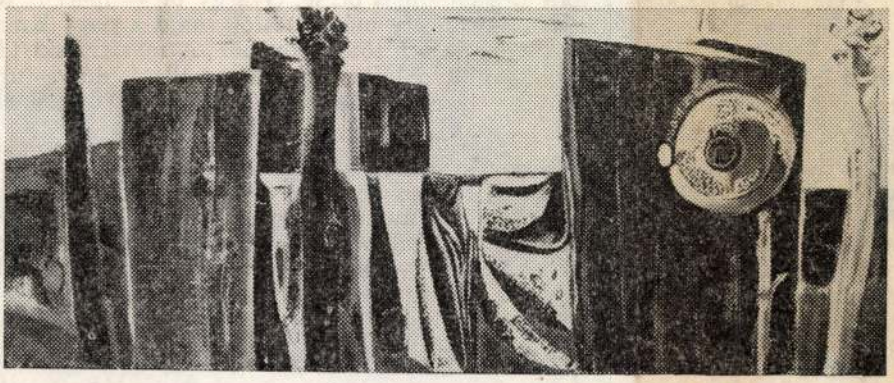

DÉR ISTVÁN: EMLÉKEZÉS

ez el is érte a célját!"

Ütött. „Ennyire megijedtem." Mert a lé
onnét vissza! Az előtte magasodó árny megfo
mester apró, gyors ökle, mint pörölycsapás le
érezte az öklével. A mester termetre hatalmas
a magasodó árny — felnyökkent a gerincére
test, mint akit letaglóztak, előre zuhant a fűt
közben lelkileg összeszedte magát, miután lát
bement a belső szobába. Igen felizgatta magát az otromba élcen. „A marhája."

A belső szoba titokzatos, mély színei, a beszűrődő napfény aranycsíkjai nagyon megnyugtató hatást fejtettek ki; a barnák, a zöldek, a tompa sárgák — hevenyészett felsorolásban. Az asztal felé szivárgó közeli és távolabbi rokonoknak köszönt ő, majd elrohant a fürdőbe, mondván, kezet mos. „De valójában nem kezet mostam, hanem pisiltem." A fürdőből kijőve összefutott ő a keresésére indult édesanyjával. „Mostál kezet?" — kérdezte az őszbe hajló matróna aggódással spriccelt gyanakvással. „Természetesen mostam" — válaszolt a felnőtt fiú, és anyjába karolt. „Na, mik a hírek?!"

Az asszony fontoskodva hajolt nagyfia felé, mintha valami titkot súgna.

Részlet a Termelési-regény (kisssregény) című regényből.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

1976 JAN 4.

Dér István

1021

Alkotói szabadság, alkotói felelősség

„Jöjj el szabadság!
Te szülj nekem rendet . . .”
(József Attila)

A város újmódi, szocialista mecénási szerepének legfrissebb, szép példája az a pályázat, melyet az MSZMP Szeged városi bizottsága tanácskoz termének falán elhelyezkedő pannó készítésére hirdettek. Kilenc szegedi képzőművész kapott meghívót, s az első megbeszélésen mindkét fél — megbízók és alkotók — körvonalazta elképzeléseit, számba vette a lehetőségeket. A feladat természetéből adódóan olyan murális alkotást várnak a művészektől — ezt a kiírás is világosan megfogalmazza —, mely tükrözi a párt politikáját, kifejezi szocialista jelenünket, épít a munkásmozgalmi hagyományokra, s nem téveszti szem elől a „hely szellemét” sem. Ezek után egyikük — az elbizonytalanodás, a talajvesztés, a mentőövért való kapkodás pillanatában — megkérdezte, vajon egy ilyen műnél mennyire lehet absztrahálni, mi en mértékig kell valóságelvűnek maradni, s igényelnek-e valamiféle stílust a már meglevő gazdag repertoárból?...

Miért idézem ezt az esetet? Azért, mert egész művészetpolitikánk egyik kulcskérdését vélem felfedezni benne, mégpedig az *alkotói szabadság és alkotói felelősség* dialektikus egységének problémakörét. Persze, egyszerűen és nagyon egyértelműen lehetne válaszolni a művésznek — mint ahogy tette azt ott, akkor a pártbizottság osztályvezetője —, felemlítve az MSZMP XI. kongresszusának ide vonatkozó megállapításait. Elsősorban *Kádár János* beszámolójának részletét idézhetjük: *„Az író, a művész maga választja meg témáját, kifejezési formáját és eszközeit. A témaválasztás, a stílus, a művészi irányzat szabadságának azonban mindig az a mértéke, hogy menynyire segíti a társadalom ábrázolását, és hogy a mű mennyire képes a társadalomhoz szólni... Továbbra is biztosítjuk az alkotói szabadságot. Ugyanakkor a pártnak, a munkásállamnak jogában áll, hogy a művek közötti társadalmi és művészi értékük szerint válogasson. Az idők folyamán szükségszerűen változnak kifejezési formák is, művészeinek meg kell azonban értenünk, hogy a forradalom elsősorban nem a művészi formákban, hanem a társadalomban megy végbe.”*

Világos, tiszta, egyértelmű megfogalmazás. Mégis érdemes bonckés alá venni a szabadság és felelősség művészi kérdéskomplexumát, hiszen ezen áll vagy bukik a szocialista művészet megannyi fontos összetevője. Egyformán dilemmája ez az irányító-mecenáló művészetpolitikának és a művészetoszchológának, mint az alkotói folyamat individuális, személyes oldalának. A kongresszus hitet tett az alkotói szabadság biztosítása mellett, de kiemelte és többszörösen is aláhúzta a művészek társadalmi felelősségét. A kérdést nem lehet felvetni úgy, hogy szabadság *vagy* felelősség, hanem csakis úgy, szabadság *és* felelősség. Sokan még mindig — bevallva, vagy elhallgatva — feloldhatatlannak érzik, egymás ellentéteként fogják fel a szabadság és felelősség, vagy másként, művészi lehetőség és elkötelezettség fogalmát. Pedig e *két fogalom dialektikus egységének két mozzanatáról van szó.* Ezért nem fogadhatunk el olyan művészi alapállást, mely valami spekulatív módszerrel, vagy egyszerűen üzleti érdekből igyekszik különválasztani e két mozzanatot. Még napjainkban is gyakran hangoztatják egyes csoportok hogy a kultúra és a tömegek közötti szakadék nemhogy feltöltődőben lenne, hanem mindinkább mélyül. Olyanok is akadnak szép számmal, akik elefántcsonttornyaikban — néha az álzárás kedvéért terepszínű sátorlapal vonják be! — maroknyi elit számára készítenek ínyencségeket, ismét mások éppen alacsony színvonalú műveiket mentik „népszerűség”, „ez kell a tömegeknek”, „közigény” felbélyegzéssel.

A szabadság ma is a marxi megfogalmazásban érvényes, nem más tehát, mint a *felismert szükségszerűség.* A szabadság társadalmunkban, szocialista építőmunkánk közepette senki s ámára egy pillanatig sem lehet a „mindent szabad”, az „azt csinálok amit akarok” (vagy ami jólesik) vásári hangulatú Hyde-parkja. Sehol — nemcsak a művészetben! — senki sem élhet vissza szabadságával, nem használhatja lehetőségeit hatalmaskodásra, mások megtévesztésére, anarchikus ösztöneinek spontán kiélésére. A szabadság nálunk minden becsületes, felelősségteljes, komoly vélemény szabadsága, a művészek számára sem lehet más mint a *társadalmi szükségszerűségek felismerése, tudatosítása és művészi tükrözése.*

Természetesen ez nem jelentheti azt, hogy az alkotókat szellemi kalodába, nehézkesen mozduló, nyikorgó páncélzatba, vagy szűk labirintusokba kényszerítenék, senkire nem tukmálnak stíluskliséket, technikasémákat, előregyártott művészi paneleket. Az alkotók szabadon bontakoztathatják ki képességeiket, s ha személyes érdekük, tehetségük és felkészültségük találkozik szocialista társadalmunk érdekeivel, minden bizonnyal utat találnak a széles tömegek szívébe, agyába — s ekkor érvényesül igazi szépségében a szabadság és felelősség dialektikus egysége. S lehet-e más alapállásból szembenézni a fehér papírlappal, leülni egy zongora billentyűjét odaállni a vászon elé vagy kilépni a kulisszák mögül a színpadra!? A művészi alkotómunka komoly és felelősségteljes hivatás. Különféle csak hite kell hozzá, nem elég az életünk felett kifeszített drótokon bravúrokkal kockáztatni életet, olcsó ámulatra készteni közönséget. Újabb csúcsok meghódítására kell vállalkozni művésznek és közönségnek együtt, kéz a kézben. Nem elég, ha minden művész olyan magaslatokra vágyik, ahol ő is csak légzőkészülékkel tartózkodhat.

Mindezek nem zárják ki, sőt tág terét biztosítanak a kísérletezéshez, ami nemcsak joga, de kötelessége az igazi művész hivatásból adódó belső igénye is. A társadalmi mozgások, a szocialista fejlődés parancsolóan követelik, hogy a művészi élet is lépést tartson velük. A tartalom és forma dialektikus kapcsolatából következik, hogy napjaink forradalmi átalakulását tükröző művészet fő tendenciája is csak forradalmi lehet s e forradalmi folyamat megragadásához a művészi formák forradalma is elengedhetetlen.

Jó példa ennek igazolására *Dér István* kecskeméti intarziájának története. Nemcsak azért, mert egy esztendeig készült-érlelődött, nemcsak azért, mert hosszú barangolások, beszélgetések, ismerkedések mélyítették a meglevő ismereteket, érzelmi motívumokkal gazdagították a száraz információkat, de azért is, mert szabadság és felelősség pólusai ebben a műben találtak igazán egymásra, ezt híven tükrözi a tartalom és forma egysége, a stílus és kivitelezés elválaszthatatlansága. Rengeteg vázlat, kísérleti darab, többször átdolgozott karton árulkodik az alkotói műhelymunka vívódásokkal terhes hónapjairól. Ezek is közönséget kívánnak. A jó, a hiteles szándékú kísérletek előtt eddig is, ezután is nyitva állnak a stúdiószínpadok, a kamaratermek, s kisgalériák ajtajai. Sajnos, egyre idültebb kórtünete művészi életünknek a konvencióvá vált formai újítgatás, az a fajta kísérletezés, amikor a végcél maga a formai kísérlet. Néha már nem is hallani az üzenetet, az alkotói felszólítást, nem érezni a vonzást a szebb, igazabb és gazdagabb életre, arra, hogy holnap jobbak legyünk, tisztábbak és erősebbek, mint eddig.

Az alkotói szabadság és felelősség szocialista jelenünkben új oldallal gazdagodott. A művész felel alkotásának sorsáért is. Közművelődési feladatainkból is vállalnia kell a rá eső részt, a közvetítő tevékenységet, az ismeretterjesztő, felvilágosító és művészeti nevelőmunkát. A művész-közönség fázieltolódásának csökkenése nehéz, sok energiát és időt felemésztő, de nem reménytelen feladat. Az alkotói szabadság és alkotói felelősség egységének megtalálása a művészeknek a történelem által rájuk rótt kötelesség és nekik nyújtott lehetőség egyszerre. Fontos feladat ez, hiszen — *Benke Valéria* emlékezetes szavaival —: *„Egy tudást és kultúrát is kereső nép várja íróink, művészeink eligazító szép szavát, eszméltető alkotásait. Olyan alkotásokra vágyik, amik önmaga megismerésére, az ember otthonosan és igazságosan berendezett életének eszményeire tanítják.”*

TANDI LAJOS

Illusztrációnk Dér István intarziájának részlete, amely megvesz pár- és tanácsszékház nagytermében.

Planetáris rendet!

Félelmek befolyásolták, alakí-tották az embert, amióta csak emberiség létezik a Földön. Félelmek a vadállatoktól, a természet vak erőitől, s az éhségtől — ezért fegyverkezett fel, és tanult meg szervezetten küzdeni, vadászni, élelmet szerezni. Félelmek a sötétségtől — ezért tanult meg tüzet gerjeszteni és használni. Újabb félelmek az éhségtől, a bizonytalanságtól — és megtanult földet művelni, gazdálkodni javaival. Aztán félelmek a világvégétől, a misztikus túlvilágtól hát az ember megismerni a világot, s létrehozta a tudományokat. Hatalmas lett az ember, s megtanult félni önmagától is, hát létrehozta a hadseregeket, amelyeket a tudomány és a technika óriási romboló és pusztító erővel ruházott fel. Sok mindentől megtanult félni az ember, csak *félteni* nem tanult tán soha. És talán éppen manapság megy át a földi népesség gyakorlatába egy merőben új tudás: a féltés tudománya. *Az a tudat, hogy a Földtől és egymástól való félelem helyett immár féltenünk kell egymást, s bolygónkat. Féltenünk — önmagunktól.*

Magyarázat egy plágiumra

Féltésünk egyik terméke a sok közül egy könyv: Barbara Ward és René Dubos könyve. A címe: *Csak egyetlen Föld van.* S egy alcím: Egy kicsiny bolygó karbantartási gondjai. Két név szerepel a nemrégiben megjelent kötet címlapján, s az mégsem csupán egy szerzőpár műve. Érdemes idézni a könyv címoldaláról: *„E nem hivatalos beszámoló az Egyesült Nemzetek Szervezete környezetvédelmi konferenciája főtitkárának megbízásából készült. A munkában egy tanácsadó testület működött közre, amelynek 152 tagja 58 országból írásban nyújtott segítséget."* Vagyis a két szerző az emberiség véleményének igyekezett hangot adni egy sorsdöntő kérdésben: bolygónk, közös hazánk, a Föld sorsának kérdésében.

Aki olvasta e könyvet, az jól tudja, hogy ennek az írásnak a címe plágium. Plágium, mert a kötet utolsó fejezetével él, amelynek címe: *A planetáris rend.* Olyan fejezetnek a címe, amely azt fejtegeti, hogy maradhatna fenn az emberiség bolygónkon. Valóban plágium az írás címe, átvétel, s mégsem egészen az. Mert érdemes kimondani azt is, amit a szerzők vagy nem tudtak, vagy nem mondhattak el.

A veszélyek

Hosszú ideig nem sokat törődtünk környezetünk szennyeződésével. Végtelennek tekintettük bolygónkat, s kimeríthetetlennek tartalékait, melyek az élet fenntartását szolgálják. Kimeríthetetlennek tekintettük a légkört, az óceánok és vizek, a talaj öntisztító képességét. Hiszen a levegő évszázadokon át befogadta a kémények füstjét, a folyók és tengerek pedig szennyvizeinket, s a talaj is békésen szolgált bennünket, teremve, ahogyan tudott. Nem is volt addig baj, amíg nem sok ezer kémény okádta a füstöt és a mérgező gázokat, amíg nem százezer tonna szám került olaj és elbonthatatlan, vagy mérgező vegyi anyag a tengerekbe, amíg a munkaigényes és kevés szerves trágya helyét nem vette át a földekre millió tonna szám kiszórt műtrágya és rovarirtó, gyomirtó vegyszer.

Tíz, húsz esztendeje garmadával kezdtek megjelenni az intő jelek. Városok fuldokoltak a szmogban, volt úgy, hogy ezrek haltak meg néhány nap alatt a mérgezett levegőtől, például Londonban. Folyók haltak meg, váltak bűzös csatornává a beléjük eresztett mérgező anyagoktól, szennytől, mos szerektől. És többek közt a beléjük mosott nitrogén tartalmú műtrágyától, amely olyan biológiai folyamatokat indított meg a vizeken, hogy kipusztult a normális élővilág az oxigénhiány miatt, s a vizek bűzös kénhidrogént leheltek magukból. S Heyerdahl Ra-expedíciója a végtelennek hitt óceánokon olajrögök millióira bukkant.

Veszélyek fenyegetnek bennünket? Az emberiséget és bolygónkat, a Földet? Igen, félelmetes veszélyek, amelyeket legföljebb, ha jelezni képes az előbbi fölsorolás. *S az általános hittel szemben nem csak egy-egy országot fenyeget közvetlen veszély.* Fenyeget az éghajlat megváltozásának veszélye, amely az egész emberiséget érinti. Vagy a tenger elhalása, amely nemcsak mai és főleg leendő élelmétől fosztja meg az emberiség nagy részét, hanem felborítaná a légkör oxigénháztartását is. Nem is beszélve a sok között például arról, hogy a felső légrétegekben a szennyezés hatására lassanként csökken az ózon mennyisége, amely az egyik legfontosabb védőpajzsunk a világűr hatalmas sugárzásaival szemben. Ha pedig a bolygó felszínét érő természetes sugárzás intenzitása megnövekszik, azért genetikai károsodásokkal, törzsszülöttek milliójával kell fizetnie az emberiségnek.

Fizetnie tehát az emberiségnek kell, nem egy-egy nemzetnek. Ez talán a környezetvédelem ügyének egyik legfontosabb felismerése. S az, hogy *jobb előre fizetni, a veszélyek elhárításáért és csökkentéséért, semmint utólag fizetni, felelőtlenségünkért.* Fizetni, de kinek?

Bonyolult organizmus

A *kinek?* kérdése az, amely talán a legtöbb vitát váltotta ki az utóbbi időkben a nemzetközi fórumokon. A szegény, vagyis a fejlődő országok véleménye egyidőben teljesen egyértelmű volt: fizessenek a gazdagok! Azok a fejlett országok, amelyek évszázadokon át kizsákmányolták a gyarmatokat, s akik évszázadokon át egyre fokozottabb mértékben szennyezték bolygónk felszínét, egy szovjet tudós szavával élve: bioszféráját. Ám ez a vélemény hamarosan tarthatatlannak bizonyult. Mert a „gazdagok" már fizetnek, s egyre inkább fizetnek saját védelmükben. A fejlett tőkés országokban szervezetten milliárdokat fordítanak környezetvédelmi célokra, s lassanként kezdik helyreállítani az élet természetes közegét: visszatér az élet régóta halott folyókba, a „ködös Albionban" lassanként ismeretlen fogalom lesz az „igazi" köd, s az igazán modern ipar kezdi visszaadni a századokon át egyre csúfabbá tett környékét a természetnek. És a szintén a fejlett országok közé tartozó szocialista államok egyre többet tesznek azért, hogy területükön létre se jöjjenek a fejlett tőkés országokban tapasztalható volt birzalmas állapotok. Egyre többet tesznek azért, hogy megőrizzék természetes környezetüket.

A „gazdagok" tehát már fizetnek, s nem is keveset. Csakhogy ez önmagában nem old meg semmit. Mert a fejlődő országokban lassanként inkább szennyeződnek a vizek és a talaj, mint a „gazdag" államokban. Ennek a veszélynek az elhárításáért vajon ki fizessen? S ki fizessen a fejlődő országok óriási népszaporulatának veszélyeiért, illetve e veszély megszüntetéséért, vagy ki fizessen túlzsúfolt, sok milliós városaik embertelen nyomornegyedeinek megszüntetéséért? A kérdés mindenképpen bonyolult, de annyi egyszerű és bizonyos: *a világ, a bioszféra egységes, s ma már kicsiny az emberiség létszámához és hatalmas technológiai, ipari, mezőgazdasági beavatkozásához képest.* S ez a bizonyosság éppúgy sejtet valamit, mint a kérdés: ki fizessen?

Elsődleges: a társadalom

Ha a világ és a bioszféra kicsiny és egységes, világos, hogy jövője, és egyúttal az ember jövője az egész emberiségen múlik. S már sincs értelme a „fizessen" kérdésnek, mert *fizet az egész emberiségnek kell,* a legfejlettebb országoknak éppúgy, mint a fejlődőknek. A legfejlettebbeknek ugyan jóval többet, mint a fejlődőknek, de utóbbiaknak ez a kevesebb többet visz el nemzeti jövedelemükből, mint a több a „gazdagoknak". De talán éppen a kétféleséggel van baj, s azzal, hogy a fejlődők sokszor éppen a „gazdagokról" vesznek példát, az ő útjukat kívánják megismételni.

Pedig az veszélyes, bizonytalan és ismétlésre semmiképpen sem érdemes, s főként nem célravezető út. Hiszen a tőkés fejlődés számtalan bizonytalanságtényezőt tartalmaz, számtalan kegyetlen és véres vargabetűn át jutott el a fejlett tőkés társadalmakig. Nem véletlen, hogy a fejlett tőkés országokban is egyre fontosabb szerep jut az állam szervező erejének, s ma már a tőke és a monopóliumok igazán szabad és kedvük szerint való terepre — ahol olcsó a munkaerő, nincsenek szociális kiadásaik, s ahol szabadon szennyezhető a táj, nem kell költséges berendezésekről gondoskodniuk, tehát ahol a legmagasabb profitot érhetik el —, ilyen terepre már csak néhány fejlődő országban találnak. S lassanként már ott sem. Csak az a veszélyes, ha a fejlődő országok tőkései akarnak a monopóliumok helyére lépni, s nemzeti érdekeiket, fejlődésüket úgy vélik biztosítani, hogy követik a monopoltőkés fejlődés példáit.

Veszélyes út ez. Bizonyítékul álljon itt egy idézet az említett könyvből! *„A kevesek számára biztosított nagy fogyasztás, a kirekesztettek növekvő nyomorúsága, a rossz mezőgazdasági viszonyok, és az olyan nagyvárosok, ahol a lakosságnak legalább 25—30 százaléka nem remélhet állandó és tisztességes megélhetést, felvetik a kérdést: élhet-e így egy becsületes társadalom?"*

Az idézett mondat a társadalmi szempontok fontosságára hívja fel a figyelmet. S ha jobban belegondolunk, nyilvánvalóvá válik, hogy a környezetvédelem sem elsősorban ipari, mezőgazdasági, nem elsősorban gazdasági kérdés, hanem társadalmi ügy.

A megoldás

Óvatos kiadói előszót csatoltak a könyvhöz, mondván: szerzők nem marxisták. Valóban nem azok, nem a mi terminológiánkat és szempontjainkat használják. De gondolkodó emberek, akiket munkájukban segített a világ 58 országának 152 tudósa, s erre az esetre úgy is mondhatnánk: *az emberiség lelkiismerete.* Bár a szerzők nem marxisták, de következtetésükben — ha kimondatlanul is — egy fontos igazságot képviselnek. *Világunk jelenleg egyik legnagyobb problémájára csak a céltudatos és magasfokúan szervezett, átgondoltan irányított nemzeti társadalmak összessége képes megoldást adni. Átgondolt planetáris rendre van szükség Földünkön,* amelybe képesek beilleszkedni a nemzeti államok is. Minden egyes országnak eszerint kell megszerveznie gazdasági életét. S a könyv szerzőinek mondataiban talán akaratlanul, de mindenképpen kimondatlanul ott található a lényeg: *erre csakis szocialista társadalmak képesek.* Hiszen a gazdasági, társadalmi fejlődés olyan, nem tőkés modelljára van szükség a fejlődő országokban bolygónk, életünk fennmaradásához, amely modellt eddig csak a szocialista társadalmakban sikerült megközelítően megteremteni.

Nem, e könyv elsősorban nem környezetvédelemmel, hanem társadalmi kérdésekkel foglalkozik. Mint ahogyan a nálunk születőben levő környezetvédelmi törvény sem elsősorban szakmai, gazdasági, hanem társadalmi ügy. Egy átgondoltan szervezett és céltudatos szocialista társadalom közügye. S az emberiség emegondjaira megoldást csak a hasonló, össztársadalmi gondolkodás világméretű elterjedése adhat.

SZÁVAY ISTVÁN

Dér István festő

Emléktábla-avatás

Kétszáz éve a Csongrád megyei Mindszenten született *Bene Ferenc* orvosprofesszor, a Magyar Természettudományi Társulat egyik megalapítója.

A falu jeles fiára emlékezve az évforduló alkalmából a község egyik orvosi rendelőjében állították fel *Bene Ferenc* rézdomborítású emléktábláját, amelyet *Dér István* festőművész készített. Az egykori kiváló orvosprofesszor portréját — ugyancsak Dér István alkotását — a mindszenti tanácsháza dísztermében helyezték el.

— : Emléktábla-avatás

5.

Népszava, Bp. 1975. okt. 17.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 387-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1976 APR 18

Dér István
1021

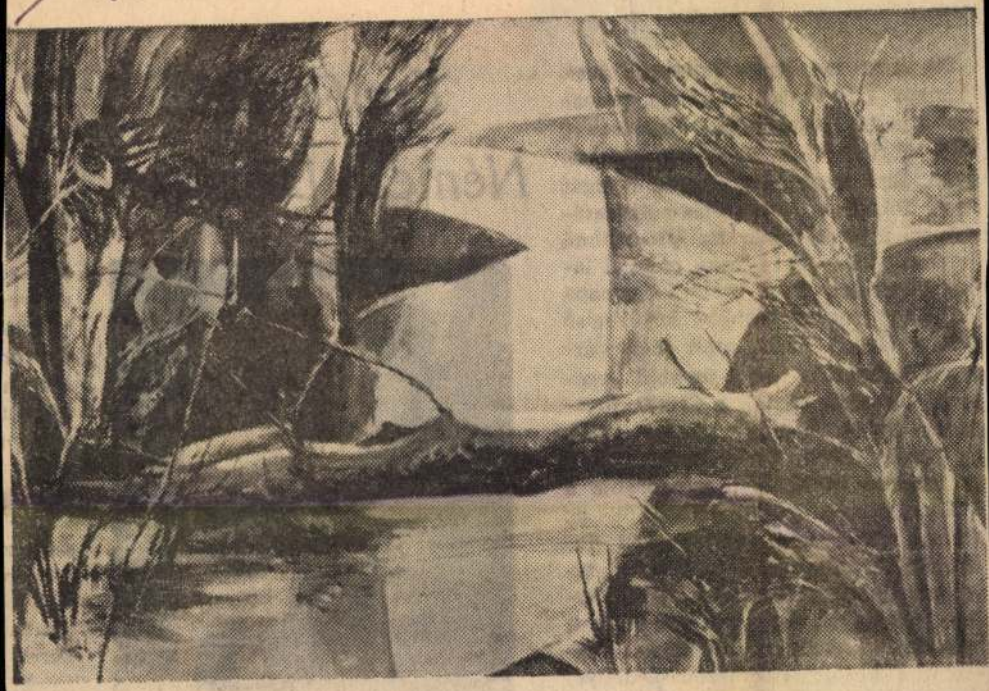

DÉR ISTVÁN: „KIDŐLT FA"

Emlékezés Németh Lászlóra

Ha élne, ma lenne hetvenöt éves. Németh László író, esszéista, prózairodalmunk kimagasló képviselője 1901. április 18-án született Nagybányán. Első irodalmi sikerét a Nyugat című folyóirat elbeszélés-pályázatának megnyerésével aratta (Horváthné meghal). 1932—36-ig Tanú címmel lapot jelentetett meg, melyet egymaga írt. Nagy regényalkotásai közül első volt a Gyász (1936), amit mély társadalomábrázoló erejű további regények követtek, köztük a Szerda fogadónap (1939), A másik mester (1941), az Iszony (1947), Égető Eszter (1956), az Irgalom (1965). Első színdarabja a Villámfénynél (1937), 1962-ből az Utazás, Cseresnyés (1942) című darabjától származott a vásárhelyi tanyai tanulók otthonának neve. Hiszen köztudott, hogy az író már a második világháború előtt szoros kapcsolatba került Hódmezővásárhellyel és a világégés után számos évet mint tanár a vásárhelyi Bethlen Gá-

írta:
nem
nak,
maga
vőtől
zeti ir
te (és
tartozó
mélyes
irányá
Önirón
ban a
terjedt
lönöse
egyik
nem
személ
dathoz
lekben
ség já
pszich
berek
zetek,
ember
mozga

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 MAJ 30

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Dér István

1021

DÉR ISTVÁN: APAM

Fenákel Judit:

Hol van az IJK-központ?

— Együtt jártunk iskolába.

— Az unokatestvérével, a suszter Kellner lányával, de az egész más. A Böske olyan nagyra volt az apjával, hogy minket észre se vett. Az iparosokhoz pedig be nem tette volna a lábát. Hogyne, a gazdag Kellner Böske majd épp az iparosokhoz ment táncolni.

— Hát hova?

— Legföljebb a Schönfeld-féle tánciskolába, még oda is csak sátoros ünnepkor. Azért buktatták föl a fiúk, hogy ne legyen olyan büszke.

— De Aranka...

— Mi van megint?

— Az előbb pontosan te mondtad, hogy ez a hasra vágódás nem a Schönfeld-féle tánciskolában volt, hanem az iparosoknál.

— Én mondtam?

— Persze, hogy te, hisz ezért vitázunk.

— Én egyáltalán nem vitáztam. Én csak azt próbáltam neked elmagyarázni, hogy az IJK-központ a nyolc kerületben van,

— Szóval a Zsiga szeri
mányvadász volt?

— Hozományvadász? Ug
lálsz ki? Egy éhenkórász
aki soha életében nem la
asztalánál. Nálatok meg a
tés, damasztok, szalvétagy
dom én... amiket anyád
nyekben olvasott. Először
dült az előkelőségnek, sz
Aztán már nem lehetett

— Mitől?

— Hogy mitől?

— Mitől visszatáncolni?

— Az eljegyzéstől. Mik
az ünnepélyes lánykérés.
nekem szegény Zsiga...

— Neked?

— Nekem bizony, a nén
én voltam neki a lelki fel

— Mi voltál te neki?

— A lelki felüdülés. A
gény, maga, Aranka drág
lelki felüdülésem.

— Aranka drága? Ezt m

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726
1976 DEC 12
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1021

DÉR ISTVÁN: INTARZIA

ártirodát. Itt szokta ugyanis l
onyolítani az újságíró beszélget
eit az éppen soros nációnssel, h
rom nagy méretű Marx-, Engel
Lenin-kép, egy könyvespolc és e
hörgő-kattogó fűtőtest társaság
ban.

Akivel beszélni akart mán
már várta. Nem először találk
tak. Tán ötödszörre. S mikor
derült, hogy néhány hónap híj
egy idősek, meg hogy idest
húsz éve ismerik egymást, össze
geződtek.

— Ma miről akarsz faggatni? — mosolyodott el a másik.

Ő meg közelebb húzódott a fűtőtesthez, szétnyitotta kockás spirálfüzetét, kikészítette golyóstollát, még egyszer szemrevételezte az ablakon át az esőben ázó-ácsorgó. mérgesöldre festett borsócséplő gépet, csak aztán felelt:

— A szakmádról... — S kis szünet után: — Mármint az elsőről. Az eredetiről.

És sebesen írni kezdett. Megpróbálta lejegyezni, hogyan is dolgoztak itt 1945-ben, 46-ban a kovácsok télen-nyáron, esőben-hóban-napsütésben, a szabad ég alatt, amikor a gépgyár még vasúti járműjavító volt. Hogyan tartottak össze, miként dolgoztak egymás keze alá, hányan tudtak egyszerre melegedni a tűznél, amikor úgy érezték, kezd belőlük kifogyni a szusz...

E a páciens jó beszélő volt harminc éve dolgozott a gyárban, minden szavát az itt szerzett élmény súlya nyomta. Ő meg kezdte úgy érezni, aranyOtt álltunk a sínek mellett. Hallottuk, hogy csörög a sok vasszerelvény, mint rándul meg a hirtelen sebességváltástól a kocsisor, mintha ostorral végigvágtak volna rajta... S amikor két részre szakadt, már tudtuk, eltört egy horog. Az, amelyiknél tegnap vagy tegnapelőtt hiccelt az anyag, elégett a tartószilárdság...

Futni kezdtünk, még egymást is félrelökve. Rohantunk a leszakadt kocsik után, árkon-bokron keresztül, vizestócsákat átugorva, kövekben majdnem felbukva. Mindenki elsőnek akart odaérni. Hogy szemrevételezze az elszakadt horgot.

Náluk ugyanis az volt a szokás, hogy aki a munkát csinálta, az végül beleütötte a vasba nevének kezdőbetűjét.

Lihegve álltam én is ott a többiekkel. Alig kaptam levegőt. Összeszorult a torkom, erősen vert a szívem, mert attól féltem, tán egy H-betűt találok majd ott, alig néhány centiméterre a szakadás

DÉR ISTVÁN ÉS ZOMBORI LÁSZLÓ

Starthelyük azonos — mindkettőjüket a Szegedi Tanárképző Főiskola bocsátotta útjára. Későbbi lépéseik ugyancsak egymáshoz igazodtak: kézhez vett diplomájuk szerint tanári pályára léptek, s a majd mindennapi tanítás mellett próbálkoztak nemcsak jó pedagógussá, de jó művésszé is válni. Amiben életútjuk mégis különbözik: *Dér István* mindjárt volt főiskolájának gyakorló iskolájában — tehát Szegeden — kapta meg első fizetését, *Zombori László* viszont a Tisza-part egy „felsőbb" városában, Csongrádon jutott álláshoz, s négy hosszú éven át ebben a művészközpontnak aligha nevezhető helységben dolgozott. Felmutatott teljesítményüket nézve pedig eltérnek még abban is, hogy Dér István — 1966 szeptemberében Hódmezővásárhelyen, majd Szegeden és Gyulán — megrendezte már első önálló tárlatát, Zombori László egyéni színrelépése viszont csak 1969 februárjában a szegedi Móra Ferenc Múzeum Képtárában, majd Hódmezővásárhelyen és Szabadkán lesz.

Beszélgetésünk kezdete előtt arra kérnek, hogy kerüljön papírra azok neve, akik művészetük kibontakozásában leginkább segítségükre voltak. Dér István *Vinkler Lászlót* vallja mesterének, Zombori László pedig *Major Jenő* és *Buday Lajos* főiskolai tanároktól tanult sokat.

RIPORTER: *Mindketten „csak" pedagógiai főiskolára jártatok. Művészpályátok kezdetekor éreztétek-e hiányát az akadémiának?*

DÉR: Részben nehezebb, részben könnyebb volt a főiskoláról startolni. Tagadhatatlan hátrány, hogy a három főiskolai év alatt egyéniségünk nem tudott kellőképpen kibontakozni; viszont az is igaz, hogy a sokféle és nagyon erős hatástól távol könnyebb volt elindulni saját világunk felé.

ZOMBORI: Engem a négy, Csongrádon eltöltött év szinte teljesen elszakított a kiállítási lehetőségektől. Dolgozni dolgozhattam, viszont nemigen volt, aki magányos munkálkodásomra figyel. Szegedre való visszakerülésem — 1962 — óta kapcsolódhattam be ismét a város visszhangot adó piktúrájába, s nagyon örülök, hogy éppen egy olyan művésztársaság fogadott be, amelynek összefogó egyénisége *Stefániay Edit* volt, aki ugyan már elköltözött Szegedről, de akinek determináló hatását még ma is jól érzem. Tulajdonképpen ő értette meg velem, hogy az *anyaggal* kell legelőször megbirkózni, hogy továbblépni valójában csak ezután tudok. A főiskolán éppen az anyag természetéről tudtunk meg keveset, így az ő tanítása igazán fontos volt.

D.: Nagyon egyetértek ezzel a megjegyzéseddel! Stefániay Editnek, azt hiszem, minden akkoriban induló fiatal szegedi képzőművész sokat köszönhet. Helyes útra terelő, meghatározó egyéniségnek éreztük és érezzük ma is!

Z.: Az anyaggal való birkózásom tulajdonképpen még most is tart. Ha egy anyagot kiismerek, máris a következő izgat. Ami pedig művészi szemléletünk alakulását illeti, a *vásárhelyiek* is nagyon sokat „löktek" rajta. Nélkülük aligha beszélhetnénk most szegedi erjedésről...

R.: *Beszéljünk erről a szegedi erjedésről! Hogyan látjátok a város képzőművészetének újabb alakulását?*

Z.: Szerintem 1958—59-től figyelhető meg a szegedi piktúra — szerintem nagyon egészséges — újjáformálódása. Az akkor uralkodó impresszionista, posztimpresszionista irányzatoktól ezután vette át a prímet egy karakterében sokkal korszerűbb ábrázolásmód.

D.: Ismét csak Stefániay Editre kell hivatkoznī! Ő volt az, aki a dolgok tisztaságára, szépségére megtanította az útjukat kereső fiatalokat. Egyéniségéből, munkáiból a korszerűség áradt — nagyon erősen rezonáltunk rá!

Z.: A másik katalizátor — mint említettem — Vásárhely festészete volt. S a vásárhelyiek annál is inkább hatottak ránk, mert a mi fellépésünkkor már alig-alig volt érezhető az az általunk különben is csak szóbeszédekből ismert ellentét, amely a két szomszédváros művészetét korábban elválasztotta. Mi már a konfliktusok terhe nélkül közeledhettünk az ott dolgozókhoz. Persze az nemcsak rajtunk — meg azon a köztünk húzódó húsz-egynéhány kilométeren — múlt, hogy amolyan igazi művészbarátság mégsem tudott kifejlődni a szegedi meg a vásárhelyi fiatalok között. Legalábbis eddig nem!

R.: *Folytassuk Vásárhellyel! Hogyan látjátok a szomszédváros szerepét*

Szeged mai képzőművészetében?

D.: Mi már jól tudjuk, hogy Szeged művészete nem Vásárhely révén létezhet! Saját erőnkre kell támaszkodni! S azt hiszem, erre képesek is vagyunk. Ma már az a vélemény, hogy vannak festők Szegeden, akikre érdemes figyelni. Persze még túl friss, ami formálódik; elemezgetni korai lenne. Egy igazán erős művészegyéniség — viszont — legalábbis szerintem — még hiányzik Szegedről...

Z.: Szerintem is! Lehetőségeink adottak. Azon kell lennünk, hogy a most meglevő jó körülmények különböző kifejezési eszközökkel dolgozó, változatos világú alkotók teljes kifejlődését szolgálják.

R.: *Beszéljünk most már Szeged mai képzőművészetéről! Szerintetek mi jellemzi ezekben az években a város piktúráját?*

D.: Szerintem már érződik a sokféleségben is az *egység*. A paraszti *Fontos*, az urbánus *Vinkler*, a konstruktivista *Pintér*, az emberközpontú *Zombori*, a nagyvárosi *Zoltánffy* több vonatkozásban ma már azonosan reagálnak. Egyre inkább nyilvánvalóvá válik, hogy nemcsak a lakás köti ide a művészeket, de témáikat is „szegedies" nyelven adják elő.

Z.: A lokális szín mögött szerintem *érzelmi* kapcsolat van, s ez az érzelmi kapcsolat lehetővé tenné, hogy egy mainál is erősebb művészgárda álljon elő Szeged színeiben. Persze ehhez az is kell, hogy művészetünket elfogadtassuk magával az otthont adó várossal is. A teljesítményeket nemcsak elérni kell, de *be is kell láttatni*, hogy léteznek!

D.: A „felsőbb" vezetés már látja őket; több gesztusuk is éreztette ezt.

Z.: Szerintem már a közönség részéről is tapasztalható egy felfokozódottabb igény! Főképp a középiskolások érdeklődnek munkánk iránt — a tárlatok látogatóinak kor szerinti megoszlása jól mutatja ezt —, de az egyetemisták, főiskolások sem maradnak már annyira távol. Sajnos, éppen az a felnőtt értelmiségi réteg passzív, amelynek érdeklődő biztatására leginkább szükségünk volna. Nem tudni, miért nem igénylik a közvetlen közelükben születő művészetet...

D.: Igen, ez egy nagyon fájó pont! Vásárhelyen nehéz elképzelni, hogy valaki ne ismerje *Német Józsefet*, *Szalayt*. Itt viszont... Szegeden még az arányokat figyelembe véve sem válnak ki érdemük szerint az alkotók. Nemigen ismerik őket!

Z.: Ne felejtsük viszont, hogy a vásárhelyiek „kijárnak" a közönség közé, mi viszont — igaz, hogy erre időnk sem igen jut — nem megyünk. Előre kell menni a publikumért!

R.: *Térjünk át most már a szegediek országos elismerésére! Miért nem szerepelt szegedi képzőművész — az egyetlen szobrász, Tóth Sándor kivételével — a XI. Képzőművészeti Kiállításon? Kizsüriztek az itteniekét, vagy eleve nem is próbálkoztak?*

Z.: Nem próbálkoztunk! Eleve nem próbálkoztunk! Én még nem érzem elég érettnek magam, hogy egy ilyen seregszemlére jelentkezzem, az idősebb pályatársak viszont — korábbi tapasztalataikból kiindulva — nem küldték be munkáikat. Sajnos, képző-

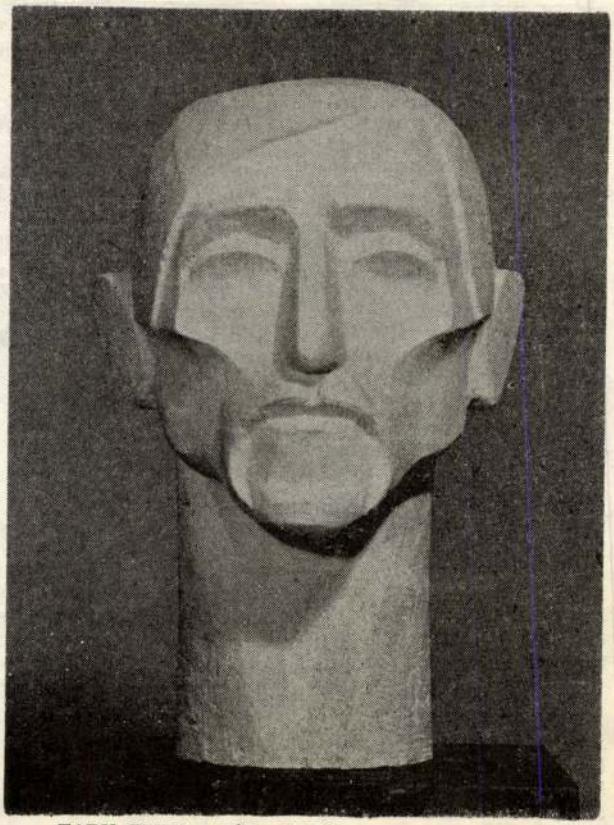

TARY EMMA: DÉR ISTVÁN (SZOBORPORTRÉ)

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

TISZATÁJ

1963 NOV.

ZOMBORI LÁSZLÓ MUNKA KÖZBEN

művészeti közéletünk korántsem olyan egészséges, amilyennek lennie kellene. Sok a híre, „súlya" szerint eleve „bevett" művész, akik miatt a meszszebbről pályázók aligha remélhetnek sikert.

D.: Mi, szegediek, az efféle pályázásnál különösen hátrányos helyzetben vagyunk. A művészettörténész *Szelesi Zoltánon* kívül ugyanis nincs Szegeden szövetségi tag, így érdekeinket a *Képzőművészek Szövetségében* alkotó — festő, szobrász — nem képviseli. Ez igen nagy hátrányt jelent! Legalább 3—4 szövetségi tag kellene, hogy kellő erővel tudjuk hallatni hangunkat... S mivel nincs, aki „odafönt" javunkra szóljon, már éppen *nyolc* éve nem kapott szegedi művész nagyobb *murális* feladatot. Táblaképeket ugyan eleget festhetünk, de az igazi próbatétel mindenki számára mégiscsak a nagyobb felületet díszítő murális munka. Olyan ez, mint a novellistának egy önálló kötet. Művészi tett, ami önmagában is megmutatja, ki, milyen művész az alkotó.

Z.: Vinkler László csónakházi mozaikja óta tényleg nem készített szegedi művész nagyobb murális munkát. Pedig jócskán épültek azóta újabb házak Szegeden...

D.: Ki kell ezt mondani: én is, Zombori meg mások is nagyon szeretnénk egy ilyen komolyabb feladatot! Előbb tán *mozaikot*, aztán *seccó*-t, *freskót*. Megszerzett anyagismeretünk szerint...

Z.: Szeretnénk, persze hogy szeretnénk, de hol tennénk fel a szükséges — mondjuk: hatszor kettes — kartont? Én például a műteremként használt kis szertárban ilyen munkába aligha foghatnék!

R.: *Újabb gondcsoport! Milyen körülmények között tudtok dolgozni?*

Z.: Mint mondtam, egy iskolai szertárban meg otthon, az albérleti szobánkban festek.

D.: Én emeleti lakásunk nagyobbik szobáját használom.

R.: *Viszont reménykeltő híreket hallani a műteremlakások építéséről!*

Z.: Igen! Ezek tető alá hozása igen szép gesztus a várostól, amelynek vezetői tényleg jól látják a képzőművészek gondjait. Egy eredetileg is műteremnek épült műteremben már egy nagyobb murális munka könnyebben elkészíthető.

R.: *Egyéb magánjellegű — az alkotást gátló — gondok?*

Z.: Én, hogy festeni tudjak, a kötelezőnél 6 órával kevesebbet tanítok, s így fizetésemnek csak a 75 százalékát kapom. Ezt az áldozatot feltétlenül vállalnom kell — egyébként nem jutna időm dolgozni.

D.: Viszonylag kedvezőbb feltételek között, elég jó órabeosztással tanítok. De tanítok, s ez azt jelenti, hogy a kelleténél ritkábban, s nem mindig a legjobb — szellemi, testi — kondícióban állhatok oda az állvány elé. Az állásomat viszont nem adhatom fel. Meg kell élni!

Z.: Igen, valamiből meg kell élni!

R.: *Befejezésül beszéljünk most készülő munkáitokról, közelebbi-távolabbi terveitekről.*

D.: Most már ismét jó „svungban" érzem magam. Önálló kiállításom után egy időre megtorpantam, mivel más arcukat mutatják a képek a nyilvánosság előtt, s mást otthon. Ez a nem mindig hízelgő differencia gondolkodtatott el. Rá kellett jönnöm, hogy újra kell rendeznem az alapokat. Most viszont már ismét érzem, mit akarok tenni, most már látom, mi mentődött át a régebbi évekből, s az hogyan kapcsolódik az újabban elkészült és most készülő munkáimhoz. Ami a lényeg: továbbra is az *ember* felé fordulok. Szeretném megfesteni az *Emberi sorsok* című sorozatomat, amelynek egypár darabja már készen is van, de amelyen még nagyon sokat kell majd dolgoznom. Festői indítékaim — mondjuk így: az alapok — persze nem változtak. Paraszti mivoltom döntően meghat[illegible] azok a ha[illegible] mélyek, ar[illegible] eddigi szak[illegible] mexikóiak, a primitívek művészete, s az analitikus kubizmus.

Z.: Én most a közelgő kiállításomra készülök. Már jó pár éve készülök rá, s ez azzal is magyarázható, hogy igen nehezen szánom rá magam, hogy egyedül lépjek a közönség elé. Az önálló tárlat valamiképpen belemetsz az emberbe. Elvágja a művek köldökzsinórját, így aztán könnyen kiderül, hogy mennyivel előbbre jár a festői igény, mint a megvalósított produktum. De azért egyszer ezt is vállalni kell! Ami festői szándékaimat illeti: a közhelyszerű reális ábrázolástól szeretnék eljutni az absztraktabb fogalmazásmódig. De csak addig, míg értelmi-érzelmi mondanivalót adhatok. Nonfiguratív, absztrakt [illegible] mondanivalóm: [illegible] máimat, úgy színeimet is leszűkítettem. Most éppen az ellenkező irányba törekszem: az erős kötöttségen akarok lazítani. Ne állítson fel magának kalodát az ember — különösen addig ne, míg fiatal. Vállalni kell a kínálkozó lehetőségeket!

D.: Igen, én is ezt vallom! Az ellentétek egyre nagyobbak, az ember egyre szélesebb skálán játszik. Néha lírát penget, néha poklokat jár. Még több líra és még több dráma kell! Hadd beszéljenek az érzések...

Z.: Most olyan éveket élünk, hogy nagyon rövid idő alatt jönnek a vászonra kívánkozó impulzusok.

R.: *Köszönöm a beszélgetést!*

AKÁCZ LÁSZLÓ

ZOMBORI LÁSZLÓ: CSALÁD

ajánljam: menjen emberek közé! Ha nem

Ha fázol, gyere közelebb...

DÉR ISTVÁN: ASSZONYOK

gal. Sőt, terveket szőnek arra nézve, hogy miként múlhatnák felül ezt a mennyiséget átlagos szennyezettségű csutka felhasználásával is. S ezekben a tervekben jelentős volumenű beruházások szerepelnek. Egy új gyárnál, amely egyelőre csak emészti, s nem adja a pénzt!...

Véleményük szerint múlhatatlanul szükséges alapanyag-felvásárlási ár emelésére, a jelenlegi rintről legalább 45-re. Azt mondják, megoldható egy tisztító-, meg egy szárítóberendezés felállítása. Meg aztán jó lenne valamit kezdeni az egyéb léktermékkel is. Ehhez brikettgyártó berendezés, más melléküzem szükségeltetne. S ha mindez összeáll, talán érdemes felszereltetni még egy

AMÍG a vásárhelyi Furfurolgyár a volt, ilyen pótlólagos beruházásra sem eshetett, mert nem volt miből. Most a gazda, a Péti Nitrogénművek égisze alatt, esetleg telhet erre is. Kérdés persze, hogy szakmai számítások igazolják-e az elképzeléseket? Ezt kellene eldönteni. Minél előbb, annál jobb!

BEDŐ NÁNDOR

A sertéstelep évente 5 alkalmas, a tervek szerint. nő kismalacot tart a fényk Enyedi Zoltán.)

100—150-ig folytathatnánk, anélkül, hogy változnék az ábra.

Számolok azzal, hogy ezek az emberek e sorok olvasása után megharagszanak, s tán még a bírósághoz is elfutnak állampolgári sérelmük orvoslásáért. Elvégre is, ki mennyi adót fizet ma, az nálunk immár hosszú ideje nem toztozik a nyilvánosságra. Pedig ebben sem ártana követni a szokásjogot. Csakhogy én saját állampolgári jogaimból eredően másképp gondolkodom. Hajlandó vagyok tisztelettel megsüvegelni magam is azt az embert, aki becsületes munkával vagyont szerez, de emellett az adóívet én egyfajta társadalmi, erkölcsi bizonyítványnak tekintem. A csanyteleki társadalmi erkölcsi felelőssége is. Vállalták hivatalukat akkor hát, miért nem követelték meg eddig az állampolgári fegyelem betartását?

Óva intettek attól, hogy általánosítsak; elég rossz híre van a falunak, lehetőleg ne rontsam tovább. Az érv — amit felhoztak — helytálló. 1518 adóalany van Csanyteleken, s közülük csak 100—150 lehet a „nagymenő". És még ezen a csoportosuláson belül is van egy kisebb mag: a „legtekintélyesebbek". Az ő kertjeikben szezonban 10—15 napszámos is tevékenykedik, de a többi „csanyteleki bolgár" bizony maga dolgozik a családjával és az adóját is megfizeti. 6—700 ember jár el innen

lom vol
sze máj
felvonul
gassák
becsület
csolta
olyan
akik úg
gazdagol
kat ado
ért vag
nem öss
cialista
hatunk,
féle olc
vezetők
erkölcsi

Mégi

Dér István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1964 OKT 25.

1021

DÉR ISTVÁN: TANULMÁNY

ában gazdagab-
szocializmus épí-
get.
st döntő szaka-
anyaggyűjtés, a
egvitatása volt
eink beszélgeté-
ki tapasztalatai-
apszervezet tag-
az a most már
meggyökeresedő
rvezet munkájá-
k véleményét is
eredményeként
kollektívák ta-
t az elképzelé-
beszámolók el-

gsúlyozni a be-
ző szerepét a
munkájában. A
t híven tükröző,
mbenéző beszá-
rzet tárgyilagos
nvetésre. A jó
előre is kell
lágos, az adott
zámára érthető

lésének, a fel-
alapját a párt
rozatai képezik.
k helyességét a
unkájának ta-
bizonyítják. Eb-
hogy további
ongresszus ha-
esebb megvaló-

nem megy végbe sp
cialista alap által m
lyamat feltételezi a
tikai tevékenységet, a
den területén és mi
datlanul folynia kell.
datformáló munka kö
tagnak, és joggal vár
mus minden őszinte
kongresszus nem véle
ságszervező munkát
formálást, mint szer
tennivalót a szocializmust építő munka
csúcsára. A szocialista társadalom ugyanis
nemcsak magas színvonalon álló technikai
bázist, a termékek nagyobb bőségét és a
jólét bővebben buzgó forrásait, de az új,
szocialista tudattal átitatott embereket is
feltételezi. Senkinek nincs oka kétségbe-
vonni, hogy e téren még bőven van pótol-
nivaló. Vannak még — és nem elhanyagol-
ható számban — olyanok, akik a jogok és
kötelezettségek terén az előbbit állítják
előtérbe az utóbbival szemben. Ha van
ilyen — márpedig van —, akkor a felelősek
ezért mindenekelőtt mi, kommunisták va-
gyunk, és a megoldást is elsősorban a mi
munkánk hozhatja közelebb.

A taggyűlések előtt számot kell adni arról is, hogyan alakult pártszervezeteink belső élete, hogyan érvényesültek a pártélet alapvető normái, mit tettek azért, hogy mind szervezeti, mind politikai tekintetben erősödjön a párt egysége. A párt belső életének vizsgálata azonban nem öncélú feladat, és óvnunk kell mindenkit a befelé fordulás veszélyétől. A pártszervezet belső életének vizsgálata is elsősorban abból a szempontból jelentős, hogy megmutassa: a pártszervezetek erejének növe-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 DEC 19

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Dér István

1021

DER ISTVÁN: ÖRVÉNY

c évesen lett tagja a pá

rög- SZ- éve- hire ját- —, a tok, rra lál- ett- or- bi- bb u- ta- az ve- le- SZ bi- sz- he- sni hi- cs, rá- és p-

osztály tananyagával birkózom.

— A felsoroltak közül melyik részfeladat a legfontosabb?

— Ha ki akarnék bújni a válasz alól, akkor mondhatnám, hogy mindegyik. S ebben van is igazság. Hogy én mit tartok legnehezebbnek és feltétlenül elérendőnek? Azt, hogy a gimnáziumot elvégezzem. Körülményeim úgy alakultak, hogy az általános iskola után dolgozni mentem. Nem bánom, hogy így történt, de nagyon érzem: szükségem van tudásra. A munka mellett persze nehezebb tanulni, ezt már érzem. A fáradság mégsem lehet ok arra, hogy lemondjak erről a célról.

— Munkahelyén jól érzi-e magát?

— Jó kollektíva ez. Az emberek megértik egymást. Szerintem azért van így, mert itt mindenki egyenlő ember. Az üzemvezető például úgy irányít, hogy közben példát mutat arra, mi-

ha nem é
hogy kiseb
vagy hogy
kánk annyit, mint a férfiaké.

A Pankotai ÁG központi gépműhelyében 6-tól fél 4-ig dolgozik Erdei Erzsébet, majd buszra ül, Szentesre utazik, ahol albérleti lakásán tanul, képezi magát, hogy többet tudjon. Büszkén említette, hogy édesapja is a gazdaságban dolgozik. Szeretettel beszélt két húgáról, akik ipari szakmunkásképző iskolába járnak Szentesen. A család állandó lakása Kaján-Újfaluban van. Természetesen a Szentesen élő három lány közül a családi gondokból is Erzsébetnek jut a legtöbb. Nem panaszolja föl. A legkisebb és a legnagyobb közösségben is kommunistához méltóan akar élni. A beszélgetés végén a szabad idő is szóba kerül. Van-e egyáltalán? Elmosolyodott:

— Annyi mindig van, hogy egy-egy verset, mely nem kötelező olvasmány, lefekvés

(ENYED

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1971 MÁR 28

1021

DÉR ISTVÁN: CSENDÉLET

Adalékok egy növénykultúra termesztésének történetéhez

Negyven éve került városunkba, Makóra a tulipánhagyma és annak termesztése. Hogyan lehetne itt tulipánhagymát, illetőleg virágot termelni? — ez az 1929—1930-as évben vetődött fel Kovács Károly makói gimnáizumi tanár részéről. Ő akkor a Makói Hagyma- és Zöldségtermelő Egyesületnek volt az elnöke; Varga Márton pedig a budapesti Egressy úti Kertészképző Iskola igazgatója, akivel Kovács barátságban volt. Ők ketten jutottak arra a gondolatra, hogy mivel Makó hagymás jellegű terület, meg kellene próbálni a tulipán-, nárcisz, illetőleg jácinthagymák meghonosítását.

Amikor látta a Kertészképző Iskola, hogy szép és egészséges, piacképes hagymákat tudunk termelni, igazgatósága szerződést kötött velünk. (Ez a szerződés még ma is megvan.) Kötelezte magát arra, hogy a második és harmadik termelési év végén a teljesen kifejlődött, elsőrendű, piacképes hagymákat darabonként 3 filléres áron átveszi, 10 000 darabon felül a bevásárlási ár 2 fillér volt. Amíg a szerződés érvényben volt, addig sem saját, sem mások részére virághagymát nem termeszthettünk.

Később a Kertészképző Iskola virághagymás-szakembert is küldött Makóra, majd a későbbi Dél-Alföl-

met kívánt. Előbb pad
son tároltuk, de rájöttü
hogy inkább hűvös,
kissé párás hely a ked
ző; ezért később a kar
lett a raktározási hely.

A tulipánhagyma és -vi-
rág termesztéséhez nagyon
sok türelem kell, ezért
már a harmincas években
sokan abbahagyták. Mostanára már csak néhányan
maradtunk; sajnos, többen
meghaltak és az utódok —
úgy tudom — nem folytatják. Közben azonban
újabb és újabb termelők
kapcsolódtak be a virághagyma-termelésbe.

A Kertészképző Iskola
néhány év után felmondta a szerződést, hiszen
nem rendezkedhetett be
kereskedelemre, így ma-

mét, Miskolc, Pécs,
kesfehérvár, Szolnok,
Szombathely, stb., a budapesti FŐKERT, az Országos Vetőmagtermeltető és Ellátó Vállalat, a budapesti Sasad Termelőszövetkezet megalakulása óta, és a Hermes Általános Szövetkezet. Mindenkor a legnagyobb elismerést kaptuk a tulipánhagymáról, így országszerte ismerős az Erdei név a virághagymáról is. (Férjemet gyakran „Tulipántos Erdei"-nek hívták, de ezt ő nem bánta, sőt azt hiszem,

1971 FEB 14

1021

Dér István

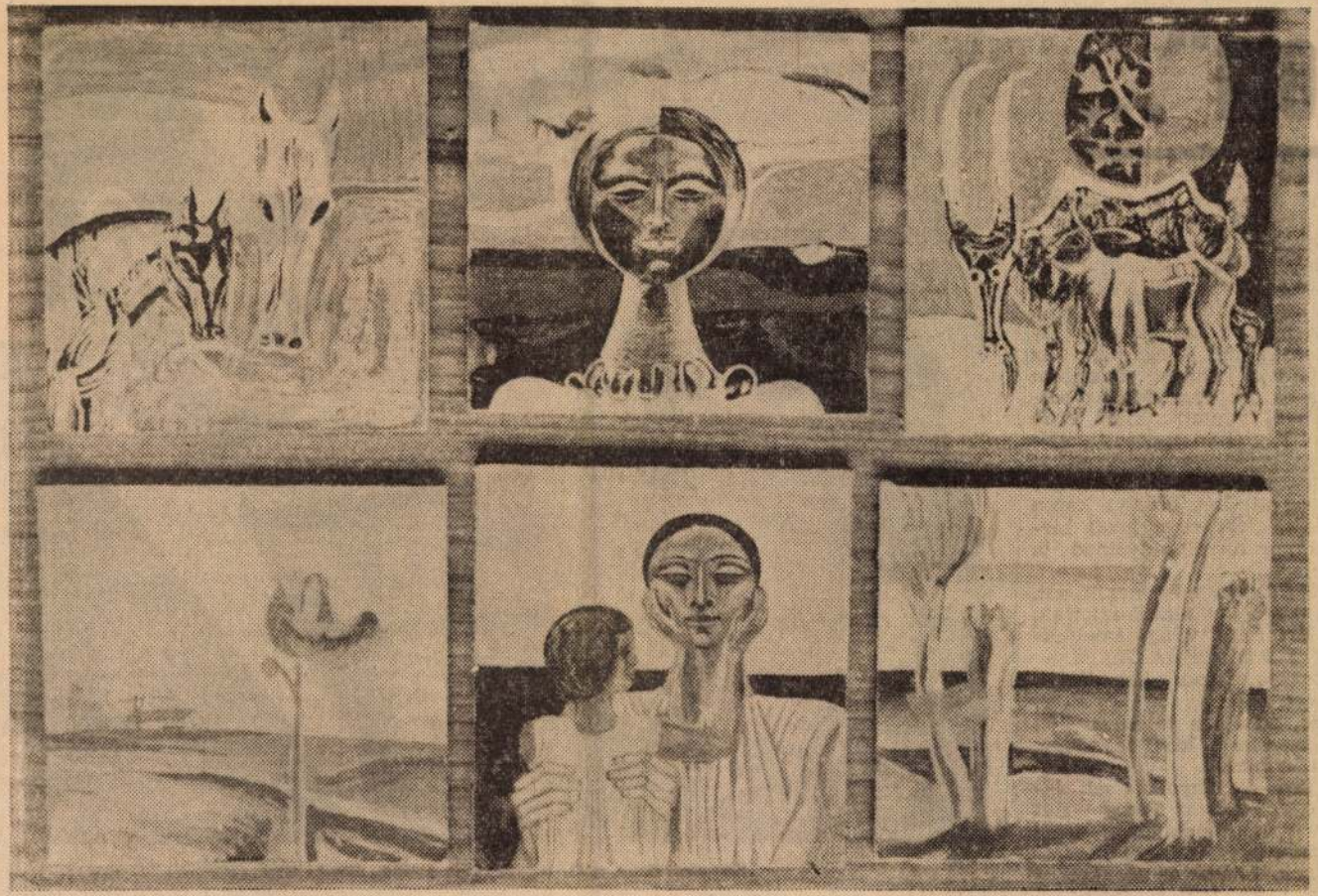

DÉR ISTVÁN: VÁZLATOK

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

rom"...

rös csillagos katonáknak,
megjelentek a faluban.
kedtünk eggyel közelebbről
ük egymást. Bolondja volt
úgy, mint én. Nekem is
, fuvaroztam volna vele,
az igát. Hátasnak meg ki-
rsenyeztünk egyszer az
mondta: itthagy ő engem
Próbáljuk meg! Megpróbál-
zélétől vágtattunk az erdő
rős vágtában úgy otthagy-
nem is lett volna. Amikor
unk, azt mondta: add ne-
taslovat, két bivalyt kapsz
tiétek lesz ez a grófi bir-
akkor mivel művelned a

1945 hozta meg nekik azt,
évtizedek elmulasztottak.
it ért az a világ, amelyik-
ák a boldogulást. Hiába.
ekek jöttek sorjában. Velük
odott.
zda, sóhajt a felesége. És
a csendes kis szobában,
ben lennének.
izony. A lányok. Csak lá-
t egyre-másra. Pedig fiút
na. Fiút mindenáron! Csak
legalább.
gatnak. Látom az arcukon, a
ogy most fontos részéhez
történetük. Messziről szár-

Ha szereti az urát, legyen vele azonos mindenben...

kisgazdaságban még inkább elkelt a ló

féle. Igyekeztünk. Befizettünk mindent,

Dér István

1021

DÉR ISTVÁN: TISZA-PARTON

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 136-068, 337-748, 340-726
CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
1971 JAN 10

ta

körülnéz, sze-
ndaná a töb-
g akármelyő-
: — Szegvá-
el, ők is elég
ám órás volt,
órás, műsze-

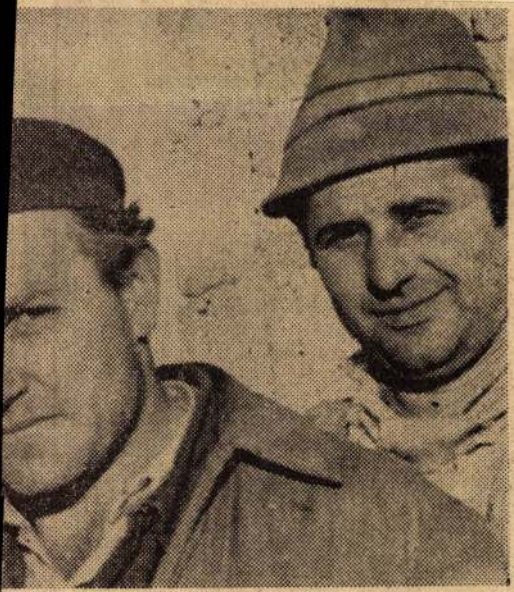

Hatan a kőművesek közül, Szentesről, Szegvárról, Csanytelekről. Kemény a munka, napi 6 és fél órát dolgoznak a mindszenti árvizes lakótelepen. Amikor alsó képünk készült, még csupaszon álltak a tetők. Ma már pala fedi a sor jelentős részét.

a havat a kö-
dar időben a
dolni gyönyö-
ért?
nincs forint.
ezek itten.

— Ki hozza rendbe?

— Ki végezze el a bádogos, meg a palázó munkát, hiszen az külön szakma? Ki gondoskodik arról, hogy mégis elkészüljön a tető és mentve legyen az egész sor ház?

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307

1969 JAN 8

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

kök és az adott osztályban tanító szaktanár[illegible] vel megállapították az osztályzatokat. Az eredményről az ellenőrző könyv útján értesítik a gyermekek szüleit. A legifjabb diákokat, az általános iskolák első osztályosait félévkor nem osztályozzák. (MTI)

Dér István

VITA A SZEGEDI TÉLI TÁRLATRÓL

A szegedi Művészklub hétfő esti foglalkozásán *Dér* István festőművész a szegedi téli tárlatról és *Zombori* László kiállításáról tartott előadást az újságíróklubban. A sokoldalúan elemző, értékes bevezető után a hozzászólók élénk vitában foglaltak állást számos felmerült problémában. Ezek szerint a téli tárlat színvonalbeli egyenetlensége a nem kellő időben és a nem kellő helyre összpontosított alkotások bemutatásából fakadt. Bár a fiatalok — *Zoltánfy* István, *Matkó* Katalin és *László* Anna — figyelemre méltó alkotásokkal mutatkoztak be. *Matkó* Katalin és *László* Anna először szerepelt „felnőtt" kiállításon. A szegedi képzőművészeket kötelezi a Galériában elért sikerük, és ezért a jövőben, elsősorban Szegeden kell bizonyítaniok.

Zombori László kiállításáról ismételten megállapították annak jelentős mondanivalóját és értékét. A fiatal festő korszerűen fogalmazott képei nagy közönségsikert arattak Szegeden. A vitában még szóba került a sajtó szerepe az egyes kiállítások értékelésével kapcsolatban, valamint a tárlatokra előkészítendő anyagok zsűrizési problémái. A vitán részt vett *Torok* Sándor szabadkai festőművész is, aki a vajdasági képzőművészek üdvözletét tolmácsolta majd a vitában is felszólalt.

(pr—a)

ben mondh
gyáregysége
kedő terme
reséget, érte
Ládaipari
gyáregységé
kélkedhetne
üzem közül
nyereséget
mennyien
megfelelő t

Készül az új üzletsor! – Ifjúságv

— Közlekedési akadémia k

— Uj KISZ-alapszervezet

a földgázszolgáltatá

Csongrádi

Épül — a téli hidegben is! — a művelődési ház mellett a 36 lakásos szövetkezeti ház. A téliesített munkahelyen főleg szerelési

Dér István

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 61

Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Szeged

1021

Megjelent a Tiszatáj szeptemberi száma

A folyóirat szeptemberi száma verseket közöl *Ágh* István, *Páll* Lajos, *Páskándi* Géza, *Lászlóffy* Aladár, *Tornai* József, *Márki* Zoltán, *Baranyi* Ferenc, *Jobbágy* Károly költőktől. Elbeszéléssel *Kopácsy* Margit, *Temesi* Ferenc, *Almási* Mária jelentkezik. A Hazai tükör rovatban a „Szeged helye és szerepe az ország életében" gondolatról *Erdei* Ferenc nyilatkozik a folyóiratnak, *Papp* Gyula pedig hasonló című előadását adja közre. A gazdag Művészet rovatban a Szegedi Szabadtéri Játékok Háry János előadását *Nikolényi* István, a Bahcsiszerályi szökőkút bemutatóját pedig *Ökrös* László méltatja. A gyulai várjátékokon bemutatott Fejedelmi vendég előadásáról *Sass* Ervin ír kritikát.

A Kritika rovatban ezúttal *Kovács Sándor* Iván Galgóczi Erzsébet munkásságáról közöl átfogó tanulmányt. *Pomogáts* Béla — Hubai Miklós: Játékok életre halálra című drámáját elemzi, *Kabdebó* Lóránt — Takács Imre: Elsüllyedt föld, *Pomogáts* Béla — Szécsi Margit: A Nagy Virágvágó gép, *Pályi* András — Fodor András: A csend szólítása, *Benkő* Ákos — Csanádi János: Atomkori próbatétel, *Németh* Jenő — Szakonyi Károly: Francia tanya, *Mary* György — Berta Bulcsu: A bajnok élete, *Ilia* Mihály pedig négy romániai költő és író új alkotását méltatja.

A folyóirat legújabb számát *Dér* István, *Matkó* Katalin, *Páll* Lajos, *Percz* János és *Tóth* Júlia művei illusztrálják.

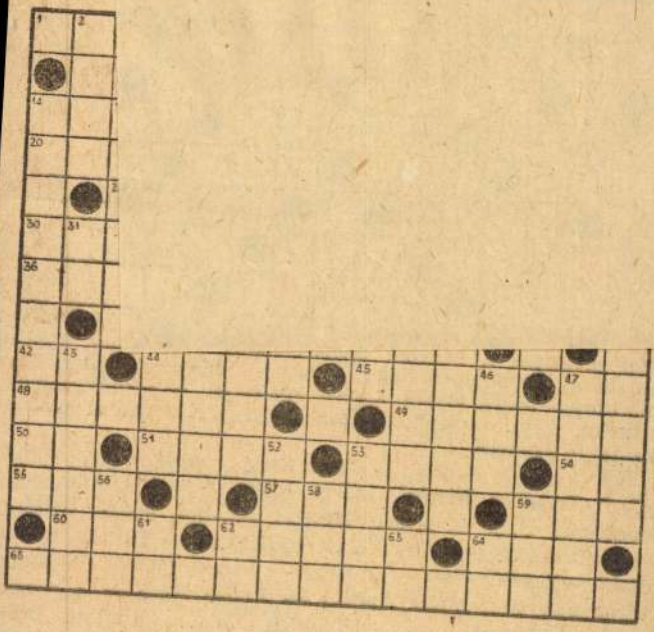

Közérdekű közlemény!

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

1970 JUL 26

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1021

Dér István

DÉR ISTVÁN: MÁRTÉLYI GÖTIKA

F

ben
fizik
sok
mel
tunk és
litikai kérdésként kezeli a megoldást, hiszen a munkásosztály további erősítéséről van szó.

Csökkent a társadalmi ösztöndíjasok száma is. Lapunk szerkesztősége hasznosnak vélte, ha ezt a kérdést egy szektorban — a megyei tanácsi ipari vállalatok — megvizsgálja. Június 28-i számunkban közöltük az

etés amelyet Ladányi Benedekkel, a megyei tanács vb ipari osztályának vezetőjével folytattunk, s ebben a cikkben céloztunk arra, hogy a kalmat találunk e kérdés megvitatására a megyei tanácsi vállalatok gazdasági és társadalmi vezetőivel. Kerekasztal-beszélgetés keretében ez meg is történt.

Mi a tanulság?

Timár Pál, a megyei tanács vb ipari osztályának munkatársa

KUTATNI, KERESNI ÉS ÁLDOZNI KELL

A munkás-paraszt gyermekek továbbtanulásának kérdése nemcs célszerű, de időszerű kérdés is. Ez belül politikai jelentőségénél fogva fontos a vállalati ösztöndíjak adom nyozása. Adott tehát a feladat: kell kutatni, meg kell keresni a fi kai dolgozók gyerekeit és ösztön jak adományozásával könnyíteni nulási idejük alatt megélhetési gon jaikon. Azt is meg kell állapíta hogy a gazdaságirányítás beveze se közepette az ösztöndíjasok probl mája elsikkadt, noha itt a káderutá pótlás és a törzsgárda kialakítása is érinthető közelség

Dér István

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

197[illegible] SEP 8

1021

Dér István festőművész kiállítása a szegedi Művészklubban

Hétfőn este a szegedi sajtóházban működő Művészklubban *Dér* István szegedi festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás.

A szegedi piktúra ma már vitathatatlanul nagy jelentőségű fórumán: kiállítótermében és műhelyében egységes, markáns anyaggal jelentkezett a fiatal festő. Képeinek alap- és színvilága balladás szépségeket villant fel, s feltűnő szerkesztésmódjának szinte már geometriai szigorúsága. Úgy érezzük, hogy nemcsak a Művészklubnak, de Dér István pályájának is fontos állomása ez a tárlat: az utóbbi évek munkájának összegzését láthatjuk itt együtt, letisztultan, egymást erősítő motívumok összhangzatában.

VÍZPARTON

A kamarakiállítást *Tóth-pál* József, a Bartók Béla Művelődési Központ igazgatója nyitotta meg. Közreműködtek *Fekete* Gizella, és *Novák* Zoltán, a Minerva Színpad tagjai.

P. F.

Φ 25x2,5	KOR 5	155 kg (1
Φ 45x2,5	KO 36	12 kg (2,

IDOMACÉLOK

„U" acél 200 mm	A. 00	436 kg
„L" acél 60x90x6		215 kg
Hatszögacél Kny 36	NCN 15	69 kg
Hatszögacél Kny 41		36 kg

VÖRÖSRÉZ CSŐ ÉS LEMEZ

V. rézcső Φ 30x2,5	108 kg
Rézlemez ≠ 2	61 kg
Eternit nyomócső Φ 80	160 fm
Eternitág Φ 125/3	8 db
Nyomóív Φ 120	7 db
Nyomóív Φ 150	8 db
Szimplex gyűrű	10 db

nari Kisipari Termelőszövetkezet,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRMONDÓ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

TISZATÁJ
Szeged
1970 SEP

1021

SZEGEDI ÉS VÁSÁRHELYI MŰVÉSZEK BERLINI KIÁLLÍTÁSON

A magyar művészet nemzetközi sikereinek sorában megbecsülésre méltó eredményt értek el Szeged és Vásárhely művészei is. Berlinben, az idei Magyar Kulturális Napok eseményeként A magyar Alföld művészei címmel közel egy hónapig nyitva tartó kiállítást rendeztek az Altes Museumban. A meghívott harminckét művész közül nagy örömünkre hat szegedi (Dér István, Fontos Sándor, Cs. Pataj Mihály, Pintér József, Tóth Sándor, Zombori László) és hét vásárhelyi (Almási Gyula, Fejér Csaba, Füstös Zoltán, Hézső Ferenc, Németh József, Samu Katalin, Szalay Ferenc) volt. A kiállítás katalógusának előszavát Dömötör János írta. A címlapon Fontos Sándor Rádióhallgatók című képét közölte, Samu Katalin és Tóth Sándor plasztikáinak, Almási, Dér, Pataj, Fontos, Szalay, Németh festményeinek reprodukcióit tartalmazta. Mind a résztvevők száma, mind a bemutatott művek aránya szerint figyelemre méltó elismerést jelentett ez az alkalom művészeink számára.

KIS SZEGEDI MŰVEI

VI.

A XIV. század első éveiben telepedett meg Szegeden a másik jelentékeny kolduló rend, a ferenceseké is. Lakói kivették részüket a közéletből. 1329 és 1536 között négy alkalommal tartottak náluk közgyűlést; némelyikük magas egyházi méltóságra jutott, például Szegedi Benedek 1493-ban traianopolisi püspök, váradi helytartó lett. Az országos politikában is hallatták szavukat, főként az eretnekellenes küzdelemben jeleskedtek, ezért székelt náluk Marchiai Jakab, mint házfőnök s aztán Kapisztráni János, mint vendég. Megnyerték Mátyás király jóindulatát; 1470—80 táján állítólag ő kezdett új templomot és kolostort építtetni számukra, melyet azonban közbejött halála miatt csak 1503-ban sikerült tető alá hozni a város költségén. Időközben azonban a ferences élet általános válsága Szegeden is éreztette hatását, az itteni ferences mozgalom is két táborra szakadt. Azok, akik az új szellemű szi-

gárjogot nyert. A ferencesek kezdettől fogva elsőrendű feladatuknak tekintették a nép között való forgolódást, a térítést, a prédikációt, méghozzá az egyszerűbb emberek számára is érthető prédikációt. Ők tehát — a tudós dominikánusokkal szemben — inkább a népművelés, mint a tudomány történetében alkotnak fejezetet. A tanult főket természetesen ők sem nélkülözhették: Szegedi Balázs fia, az egyházi irodalomban is számon tartott Pannóniai Gergely konventuális minorita 1495—96-ban Ferrarában tanult; az ugyancsak konventuális Szegedi Gergely, Fülöp fia 1512-ben a krakkói egyetem hallgatója, később a rend pécsi iskolájának tanára, a Sorbonne doktora, majd provinciális volt, 1535-ben könyvet írt a katolikus hit védelmében. Az obszerváns Balázs Temesvári Pelbártot tanulmányozta, beszédeinek szövegéhez magyar nyelvű széljegyzeteket fűzött. Egy ismeretlen kollégája Bartholomeus

1021

Dér István új képei

Az ifjabb szegedi festőnemzedék egyik jeles tagjának, *Dér* Istvánnak képeiből nyílt házi kiállítás a *Sajtóház* klubjában. A hétfő esti tárlatnyitón — amelyre a művészklub szokásos foglalkozásának keretében került sor — *Tóthpál* József, a Bartók Béla Művelődési Központ igazgatója méltatta a művész munkásságát, majd számosan mondták el véleményüket a festményekről.

Mint a különböző tárlatokon kiállított Dér-képek már jelezték, művészetének egy *újabb* szakaszába jutott el a fiatal festő. Színei megfogyatkoztak, formái erőteljesebbekké váltak, s ezzel együtt tábláin határozottabb lett a karakter. Szinte a látvány „csontvázát" mutatja Dér István. A részleteket elhagyja, és csak azt hangsúlyozza, amit a legfontosabbnak tart.

Némelyeknek persze szokatlan, sőt, idegen ez a módszer, de aki a festő korábbi munkáit ismeri, tudhatja, hogy Dér Istvánban szinte festőiléte kezdeteitől megvolt ez az *egyszerűsítő, lényeglátható* szándék. Pályájának mostani állomásához tehát egyenes úton, kitérők nélkül jutott. *(Képünkön az Ökrök c. festmény.)*

Mivel a Sajtóház klubjának új kiállítója „hivatalos" tárlatot is tervez, így az érdeklődők nagyobb tömegei is megismerkedhetnek majd az újabb időkben és újabb eszmények szerint festett munkákkal.

A művészklub foglalkozásának résztvevői egyébként számos egyéb gondolatot is felvetettek. Szó esett többek között a klub eddigi programjáról és a jövendő tervekről, amelyek között *írók költők, színészek bemutatása* is szerepel.

A. L.

ktelen há-
eti szobát
szoba-hasz-
eptember"
e a Sajtó-

a két fü-
négyzögöl
rbe kiadó.
fasor 44/b.

ire albérleti
Munkácsy
délután 2-

ba kiadó.

budapestire,
nyha, kam-
lakásomat
gy nagymé-
ásra. Meg-
5-ig. Moszk-
magasföld-
Apjok.

ejáratú üres
obámat 2
be kiadom.
középkorú
Gora La-
ged. Hatha-
, ajtó, fszt.

bát keresek
lány részére
asználattal
" 207 700"
zolnoki Hir-

szentesi két-
hás tanácsi
egedi hason-
György,
só Béla u.

gy szoba.
házfel-
om elcserél-
vagy két-
leg kétszo-
ható lakás-
ezünk —
gére a Hir-
x

tú albérleti
fiatal, gyer-
aspár kony-
l. „Sürgős"
re a Hir-
x

l tavaszán
2 szoba,
társas-
ezeti lakást
0 000 kp"
re a Hir-
x

idszintes 2
lyzetis, össz-
ásomat el-
és fél szo-
omfortosra,
zobásra. —
is lehet"

Ház eladó. Szőreg, Temesvári u. 12. Id. Szeles János x

Házhely melléképülettel eladó. Kiskundorozsma, Hegedű u. Ujosztás. x

1240 négyszögöl szőlő-gyümölcsös termővel, lakó- és melléképülettel, Szegedtől tizennégy kilométerre eladó. „Alma" 11 398 jeligére a Sajtóházba.

Szoba-konyhás lakás mellékhelyiséggel eladó. Csősz u. 2.

Beállított 200 négyszögöles kert felesbe kiadó. Mély gyermekkocsi és Topolino alkatrészek eladók. Újszeged, Hargital u. 6.

Szeged, Tisza L. u. 25. szám alatti kertes ház eladó. Érd.: 5 után. x

2 szobás, fürdőszobás házrész eladó. Csemegi u. 13. Takácsék. x

Eladó 2 szobás ház. teljes átadással. Ősz u. 15. x

800 négyszögöl gyümölcsös tahyával együtt beköltözhetően eladó. Vilmaszálláson. Ugyanott eladó szőlőprés, permetezőgép és gyümölcsös ládák. Érd.: délután 5 órától. Szeged, Vadász u. 4/a, III. emelet 9. ajtó. x

Megosztható magánház 2x2 szobás, összkomfortos lakással, garázslehetőséggel eladó. Füzes u. 10. sz. x

Kétszobás, szövetkezeti lakást vennék. „Gázfűtéses" 11 442 jeligére a Sajtóházba. x

Magánházat vennék. Másfél szoba összkomfortos, gázfűtéses cserelakás van. „Sürgős" 11 449 jeligére a Sajtóházba. x

Deszk, Klárafalva határában 3,5 kh szántó bérbeadó vagy eladó. Szeged, Bakay N. u. 5.

Sárgan telek jó helyen eladó. „Pelár nélkül" 12 049 jeligére a Sajtóházba.

Ház eladó két családnak is megfelelő. Szőreg. Móra F. u. 33.

Tanya Szeged környékén szép szőlővel, gyümölcsössel bérbe adó. Életjáradékkal is eladó, azonnali beköltözhető lakással

TIZENÖT ÉVE

halt meg Zsirai Miklós (1892—1955), a kiváló Kossuth-díjas nyelvész, a Magyar Tudományos Akadémia tagja. 1924-től a magyar és finnugor nyelvtudomány tanára az Eötvös-kollégiumban, 1929-től a budapesti egyetem professzora. Hasznos és követésre méltó példát ad a magyar nyelvtudomány haladó hagyományainak feltárásában is.

MOZIK

Szabadság: Egy kínai viszontagságai Kínában. (Színes francia—olasz, fél 4, háromnegyed 6 és 8.) **Vörös Csillag:** Elkésett virágok. (Színes szovjet, negyed 6 és fél 8.) **Fáklya:** Hűtlenség olasz módra. (Színes olasz, háromnegyed 6 és 8 órakor.)

Postás Mozi: Szent Péter esernyője. (5 és 7.).

VIDAM PARK

Nyitva 13 órától 21 óráig.

ÜGYELETES GYÓGYSZERTÁR

Klauzál tér 3. sz. (13/57-es) este 10 órától reggel 7-ig. Csak sürgős esetben.

BALESETI ÜGYELET

Ma a balesetet szenvedett személyeket Szegeden az I. sz. Sebészeti Klinika (Pécsi u. 4.) veszi fel.

ÁLLATORVOSI ÜGYELET

Szeged város területére

Szeptember 5-től 12-ig, este 6 órától reggel 6 óráig (vasárnap nappal is) elsősegély és nehézellés esetére ügyeletes dr. Szüts László állami állatorvos. Lakása: Szeged, Párizsi krt. 45, Telefon: 14-377.

Az állatorvos kiszállításáról a hívó köteles gondoskodni.

MI? HOL?

1970. SZEPTEMBER 3., S

FELMELE

Várható időjárás szerda es
a nyugati megyékben néhány hel
időnként megélénkülő déli-délnyu
gyengül, a nappali felmelegedés e
nappali hőmérséklet: 22—27 fok

A Nap kel 5 óra 13 perckor, é
A Hold kel 18 óra 37 perckor, é

VÍZÁ

A Tisza vízállása Szegednél

RÁDIÓ

Kossuth

4.30 Hírek, időjárás. 4.33 Hajnaltól reggelig, zenés műsor. 5.00 Hírek, időjárás. 5.30 Hírek. időjárás. 5.45 Hallgatóink figyelmébe! 6.00 Hírek, időjárás. 6.30 Hírek, időjárás. 6.45 Hallgatóink figyelmébe! 7.00 Reggeli krónika. 7.15 Körzeti időjárás. 7.30 Új könyvek. 8.00 Hírek, időjárás. 8.05 Műsorismertetés. 8.20 Arany János és a muzsika. 8.45 Zenekari muzsika. 10.00 Hírek, időjárás. 10.05 Amiről a Hajnali Harmat Országa dalol. 10.25 Kamarazene. 11.30 A Szabó család. 12.00 Déli krónika. 12.20 Ki nyer ma? 12.30 Tánczenei koktél. 13.15 Az Állami Népi Együttes műsorából. 13.45 Válaszolunk hallgatóinknak. 14.00 Kóruspódium. 14.01 Nőkről nőknek. 14.41 Az élő népdal. 14.51 Verdi: Aida. — Bevonulási induló. 15.00 Hírek, időjárás. 15.10 A sziklasír titka. 15.55 A világgazdaság hírei. 16.00 A Bolgár Népköztársaság nemzeti ünnepén. 16.58 Hallgatóink figyelmébe. 17.00 Hírek, időjárás. 17.05 Külpolitikai figyelő. 17.20 Kórusok magyar költők verseire. 17.40 Marczis Demeter nótákat énekel. 18.05 A műhelyben beszélik. 18.20 Mirella Freni és Rudolf Schock énekel. 18.58 Hallgatóink figyelmébe. 19.00 Esti krónika. 19.25 Közvetítés a Német Szövetségi Köztársaság—Magyarország való-

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

Dér István

AUG 13

SZEGEDI FESTŐK A FŐVÁROSBAN

A Mezőgazdasági és Élelmezésügyi Minisztérium kérésére több, Szegeden élő és alkotó festőművész mutatkozik be a hamarosan megnyíló országos mezőgazdasági vásáron. Augusztus 16 és 23 között Dér István, Erdélyi Mihály, Fontos Sándor, Novák András, Pintér József és Zombori László munkáit állítják ki a vásár főpavilonjában. A szegedi festők képei zömükben a mezőgazdaság témaköréhez kapcsolódnak.

ol szolgálta a további fel-
készülést. Jelenleg 30 edzés
van a fiúk mögött és idő-
közben kialakult a csapat
terince is. Csupán két-három
ely kérdése vitás, esetleges
ormahanyatlás, illetve sérü-

Dér István

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-774

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1970 MÁR 19

1021

Katalógus

„Szeged—Odessza, 1970" címmel megjelent az április 4-én, Magyarország felszabadulásának 25. évfordulója alkalmából Odesszában megnyíló szegedi képzőművészeti kiállítás katalógusa.

Odesszában Dér István, Dinnyés Éva, Dorogi Imre, Erdélyi Mihály, Fontos Sándor, Hemmert János, Kopasz Márta, D. Nagy Irén, Novák András, Cs. Pataj Mihály, Papp György, Pataki Ferenc, Pintér József, Sági József, Szatmári György, Szűcs Árpád, Tápai Antal, Tóth Sándor, Veress Mihály, Vincze András, Vinkler László, Zoltánffy István, Zombori László alkotásait láthatja majd a közönség.

A Magyar
ködik. Az
elvégzik
hányzó e
cigarettát,
nikotin é
technológ
gyárak e
új cigarettákhoz a különböző
Képünkön: Üzemben a cigarettát szívó géptüdő. (MTI foto: Hadas János.)

HÁROMSZÁZ OLVASÓJA van a TBV szakszervezeti letéti könyvtárának Csongrádon, amely főleg annak köszönhető, hogy a leg-

Eljár

Garázdaság miatt indult büntetőeljárás előzetes letartóztatás mellett Csatlós

kát
lom
les

Megfordultam. — mondtam ...
A peronon álló uta- —, üljünk le, mert fel, és ...

1021

Dér István

DÉR ISTVÁN: ÚT VÉGÉN
(Az V. Dél-alföldi Tárlat anyagából)

... se volt. Mi összeáll-
tunk, megcsináltuk a tör-
vényt magunk. A nincstelen
önmagára négy holdat kap,
minden családjára még egy
holdat. Eszerint mértük. Még
elnök se volt. Közösen csi-
náltuk. Később, amikor az
Árpád-emlékmű közelében
innepélyesen is osztottunk,
akkor biztos tudom, hogy
Bereczki Ferenc kapta az el-
ső darabot. Akkor már mi-
niszterek is voltak lent.

— *És előbb? Hogyan hatá-
rozták el?*

— Összehívtunk egy gyű-
lést a kastélyban. Ott el-
mondtam az embereknek,
hogy min törjük a fejünket.
Persze sokan mellettünk
szóltak.

— *A gróf emberei?*

— Hivatalos embere egy
se maradt már akkor. No,

Határozatgyűjtemény az ifjúság érdekvédelméről

Fontos kiadványt adott közre az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat. *„Az ifjúság érdekében”* címmel 95 oldalas füzetben megjelentette az 1016/1967. (VI. 26.) sz. kormányhatározattal kapcsolatos felhívásokat és határozatokat.

Mint ismeretes, az 1016-os kormányhatározat a KISZ VII. kongresszusával egyidőben jelent meg és az állami szervek, intézmények, vállalatok vezetőinek feladatait tartalmazza, valamint a KISZ politikai nevelő és érdekvédelmi kettős funkciójának gyakorlásához teremt lehetőségeket.

A kormányhatározat végrehajtásával kapcsolatban a minisztériumok és más központi szervek számos felhívást és utasítást adtak ki, amelyek a társadalom és a gazdasági élet összes főbb területein megjelölik az ifjúság körében végzendő tennivalókat. Ezeket foglalja össze a gyűjtemény, amelynek kiadásával a KISZ KB mindenekelőtt az ifjúsági vezetők munkáját kívánja elősegíteni.

irányzo...
nács, s...
szik a...
ten ta...

a k...
den...
ni,...
leh...
res...
továl...
és v...
A r...
vek...
a n...
gét...
ja.
például az ...
hamarabb „végzett” bizonyos, — egyébként tetszetős és másutt már jól bevált — virágfajtákkal. Nehezíti a helyzetet a városban már-már szinte tragikussá váló vízhiány, hiszen még az újonnan kiültetett virágokat sem tudják locsolni. Az öntözővíz hiánya miatt a parkok pázsitját sem lehet gyakran nyírni, mert nedvesség hiányában a nap hamar leperzseli. Mindemellett

súlyos gondokat ok...

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
Csongrád megyei Hírlap
1969 MAJ 13

...R
...s Pál

Parrnak roppant erőfeszítésébe kerül, nehogy a tintatartót

Dér István

DÉR ISTVÁN **ESTE A TISZAPARTON**

Délmagyarország
1969 VIII. 3

érfi inget, 190 ezer női, férfi
s gyermek szandált, egyéb
ábbelit kínálnak az üzletek.
A tájékoztató ismételten fel-
ívta a figyelmet arra, hogy
z ország területén egysé-
es választék nem várható.
Nemcsak a kereskedelemnél,
anem az üzemeknél levő
készlet is bekerülhet a ked-

a sziklaormot

hegyorom. A jelenséget a Budapesti Turista Szövetség hegymászói vették észre. Mivel a helyzet életveszélyessé vált, el kellett távolítani a sziklaormot. Ez rendkívüli feladatot jelentett, hiszen a falu közvetlenül a hegy lábánál fekszik. Ezért a hídépítő vállalat speciális robbantó brigádjának segítségét kérték. Mielőtt a szakemberek a sziklára felmásztak, és onnan valóságos akrobatamutatványként kötélen leereszkedve elhelyezték a repedésben a robbantóanyagot, rendkívüli biztosítást alkalmaztak.

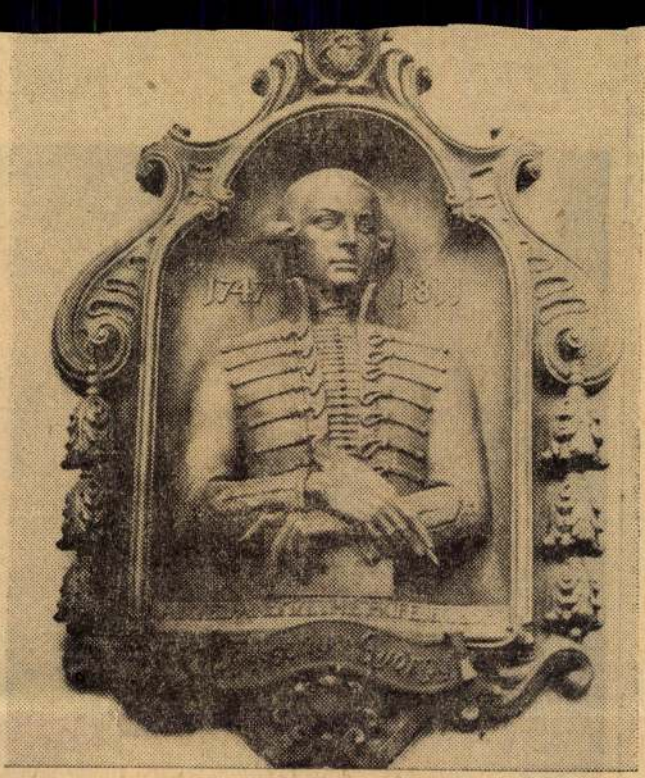

Bessenyei György

(1747—1811)

(15) A magyar felvilágosodás vezéralakjának bronz domborművét — a szegedi panteon egyik legszebb darabját — Mátrai Lajos készítette. A barokkos vonalvezetésű háttérlemez és a megörökített író-filozófus alakja tökéletes harmóniát mutat.

1021

Dér István

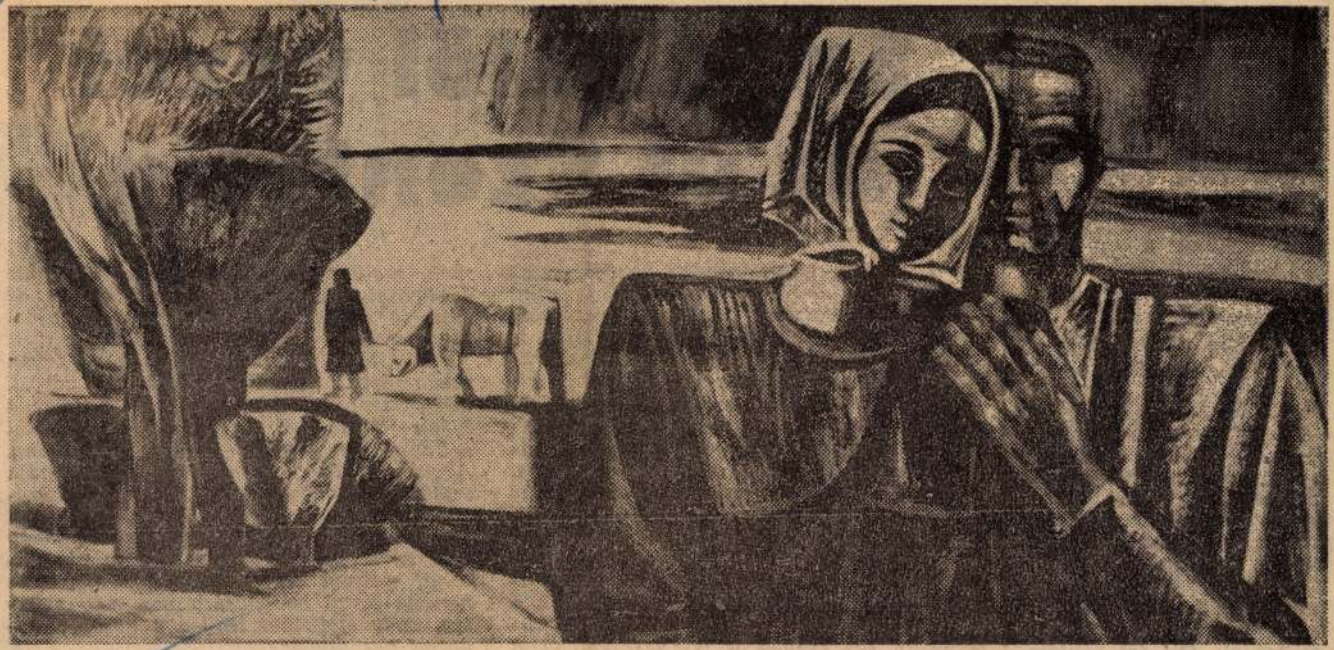

DÉR ISTVÁN: CSÖND

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
CSONGRÁD MEGYEI
HÍRLAP

tette. Egyre vidámabb lett azonban, ahogy Budapest felé közeledtünk. Ekkor hagyott kis szakállt és bajuszt. Hiába próbáltuk tréfásan rábeszélni, hogy vágja le, nem tette meg. Azt mondta nekem is: majd Pesten, fiam. Pesten majd mindenre ráérünk! Egyre kevesebbet beszélt nekünk a múltról, s egyre többet a jövőről...

CSOMAG A MOSZKVAI MÚZEUMNAK

A hadosztálytörzs Ecseren, a Jampolszki-csoport Gyömrőn állomásozott december végén. Roczkó György így emlékszik a tragikus napra:

— Jampolszki komisszárral kimentünk a vonalra. A szokásos feladatokat végeztük. Ez alkalommal a magyarokhoz szóltunk: jelöljék meg a frontszakaszt, ahol átjönnek, s mi fegyver nélkül várjuk őket. Este Rákoskertre vonultunk be, ott éjszakáztunk. Ott ért bennünket a szörnyű hír: 29-én a fasiszták orvul megölték parlamenterünket, Steinmetz ka-

Szentestől v
az út Szentesig

Jó lenne a város minden gondját-baját egy nagy kosárba összeszedni, azután uccu, ki a legszélső gödörig és belezúditani, miként a szemetet szokás. Nem is ritkán hallok ilyen vagy ehhez hasonló vágyálmot szentesi emberektől, akik a kifáradásig hű fiai mindennap a városnak. Sajnos, a városfejlesztés nem megy mesebeli eszközökkel, nincs, aki kivigye a hulladéktároló telepre a sok bosszúságot, a sok nehéz kacatját az életnek. De nem is lehet. Önmagát senki sem tudja átugrani; a város nem bújhat ki máról holnapra a bőréből, hogy fényesen és büszkén álljon a bámulók előtt. Nekünk kell a rosszat eltakarítani és nekünk mérték ki a jónak a megépítését is. Ettől lehet menekülni, húzódozni, sőt szabad a felejtés, szabad a csüggedt kézlegyintés, de marad a munka, marad a vállalás kötelessége — szóval sok ezer valakiknek, azért csak igazibb várost

mok mellett ne feledjük el, hogy az exporttermelés tavaly visszaesett és az idén jó lenne a külföldi piacokat újból megszerezni.

Az országban keresni kell még egy olyan eredményes termelőszövetkezeti várost, mint Szentest. Akár a termelést, akár a tagok jövedelmét vizsgáljuk. De például a búzatermesztés átlaga bántóan alacsony. Azután ott van a nyugdíjasok problémája szinte valamennyi tsz-ben. Számítások szerint például az Árpád Tsz-ben 1970-re a tagoknak több mint 40 százaléka megy nyugdíjba. Mennyi gépet kell még vásárolni, mennyi okos szervezőmunkára és mennyi fiatal bevonására van még szükség, hogy életképes legyen a közös nagyüzemi gazdálkodás.

Egyszerre három korszerű áruház épül a főutcán és nemsokára kezdik a negyediket is. Jön a gázvezeték, tervezik az új

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

DÉL-MAGYARORSZÁG

1972 MÁR 2

Dér István festőművész 1021

CSÜTÖRTÖK, 1972. MÁ

Kiállítás-sorozat a nagyközségekben

Megyénk képzőművészete címmel kiállítás-sorozatot indít a megyei tanács művelődésügyi osztálya és a módszertani központ a nagyközségek művelődési házaival karöltve. A képzőművészeti ismeretterjesztés célja, hogy a nagyközségek lakosai megismerkedjenek a megye művészeivel és az alkotásokkal, és elősegítsék a művészeti látásmód kialakítását. Ebben az évben öt Csongrád megyei művész: *Dér István, Fodor József, Hézső Ferenc, Papp György* és *Takács Győző* kiállítására és bemutatkozására kerül sor.

Első alkalommal március 8-án Szegváron, a községi tanács dísztermében *Hézső Ferenc* festőművész alkotásaival ismerkedhetnek meg a nagyközség lakói. A kiállítást *Horváth Dezső*, a Délmagyarország munkatársa nyitja meg. A második kiállításra *Rúzsán* kerül sor, melyen *Papp György* grafikusművész mutatja be linóleummetszeteit. Papp György kiállítását *Laczó Katalin* nyitja meg. A másik három művész bemutatkozása ősszel lesz.

Az első kiállítás megnyitásával egyidejűleg Dér István festőművész, a módszertani központ szakreferense szakmai megbeszélést tart, melyre meghívják a művelődési házak igazgatóit, és a képzőművészeti szakkörök vezetőit.

Figyelem!

unkatársa stopperórával a ke-
lelkesült. — Abszolút magyar
! Egy óra 40 perc és 7 má-
ces eltérítés. Bravó! De mi
z ötlet?

A komputereinkre senki sem
és a lányok is negligáltak
nket — nyilatkozott Szombat.
atároztuk, hogy ezzel is hoz-
unk a város és a falu közötti
ségek megszüntetéséhez.

s és Szombat tettéről beszá-
a lapok, a UPI, a Reuter és
oko hírügynökségek. Két szá-
tak hozzájuk, egy hosszabb és
videbb filmet készítettek ró-
viket zenés betétekkel. A ko-
nem növényvédő, hanem igazi
épen játszódik, nem térítik
em vele mennek a célig, nem
-ifjú, hanem tíz lány álru-
nem hazánkban, hanem Al-
szigetén, de Szombat és Ha-
sza a főszerepet. A tsz-ben
gyták a komputergyártást, s
z tagság elutazott a filmhez
lni. A társaságot Párizsból
ig szállító Concorde gépet
-yulu indián az Óceán fölött
e, s tévedésből visszavitte a
ng Tsz-be. Azóta nyomuk

Szüts Dénes

űsítések
K Ktsz-ben

zseblámpák tokjai; ezek
gyártását az Elzett Fémle-
mezipari Vállalattól vették
át. Ma már naponta 2500—
3000 zsemlámpatokot állíta-
nak elő.

A korszerűsítések könnyí-
tették a munkát, javították
a szociális körülményeket.
Ennek érdekében nagy erő-
feszítéseket tettek, mert
tudják, hogy ezzel a jelent
és a jövőt alapozták. Igaz
— az erőfeszítések így is
hatnak. — az idén kevesebb
lesz a nyereségrészesedés,
mint tavaly volt. A kárpót-
lás viszont már most az,
hogy sokkal jobb munka-
és szociális körülményeket
teremtettek. A jövő pedig
azt ígéri, hogy a beruházá-
sok, az erre irányuló erőfe-
szítéseik jól kamatoznak
majd a FÉMTEX dolgozói-

DÉLMAGYARORSZÁG

1968 AUG 4.

1021

DÉR ISTVÁN HARMADIK KORSZAKA

Hat vagy hét éve történt, ...n emlékszem már pontosan. A presszóban, ahová az ebéd utáni feketére betértem, egyetlen ismerős, *Papp* Lajos üldögélt. Vaskos kéziratcsomó fölé hajolva lapozgatott: készülő kötetének anyagát rendezgette. A kéziratlapokat én is végigfutottam. A versek jórészét már ismertem. Meglepték viszont az *illusztrációk*. Stilizált nők és férfiak mozogtak ezeken a kéményen komponált tusrajzokon, mesterséges, majdhogynem laboratóriumi környezetben, mindamellett valami egészen erőteljes életet.

Pieta

szerűséggel. A rajzok modern eredetisége rokonszenves hagyománytisztelettel olvadt össze. Tehetséges ember művei.

— Ki csinálta?

— *Dér Pista.*

Akkor hallottam először ezt a nevet. Aztán rövidesen megismertem magát a művészt is; éppen akkor fejezte be itt Szegeden a tanárképző főiskolát. Később még dolgoztunk is együtt. Dér rajzolt a Délmagyarnak, sőt kritikákat is írt. De azután, tekintve, hogy egyre többször szerepelt a tárlatokon, s önmagáról végül is mégsem írhatott, ezt a tevékenységét abbahagyta.

Ebben az időben rendezte meg *első önálló kiállítását*, a régi újságíróklubban. Képei ismét megleptek, de másképpen, mint a rajzok. Jellegtelennek tűntek, mintha alkotójuknak nem lett volna festői egyénisége. Úgy komponált, mint minden kezdő, aki még nem találta meg saját hangját. Hogyan lehet hogy, aki olyan eredeti rajzokat produkált, ilyen gyenge munkákat ad ki a kezéből, ha ecsethez nyúl? Nem értettem.

De nem sokat töprenghettem rajta. Nagyon rövid idő telt el, talán csak egy esztendő, s Dér *újszerű képekkel* jelentkezett. Az első olyan festménnyel, amely számomra a művész első, jellegtelen, kezdő korszakát felváltotta a másodikkal, az önmagát megtalált, kiforrott tehetség korszakával, valamelyik vásárhelyi tárlaton láttam. Különös címe volt: *Kenyérevő.* Egy égősárga búzatáblában egy majdnem feketére barnult, megállapíthatatlan korú, fehér inges férfi üldögélt a tarlón, kezében egy darab kenyérrel. Az ing világító fehérsége, az alak vastagon meghúzott körvonalai, a búzatábla különös sárgasága semmiben sem emlékeztetett Dér korábbi képeire. Nem is akartam elhinni, hogy ő festette.

Aztán új kiállítások jöttek és Dér István hasonló szellemű-stílusú képekkel jelentkezett. Mindegyiken dominált ez a fehér, fekete, égősárga színvilág, a nép életéből vett tematika, s bizonyos monumentalitás, valami különös emelkedettség, ami valahogyan a görög sorstragédiákhoz vitte közel ezeket a képeket. Egy falusi parasztudvar düledező deszkakerítése Dér képein úgy jelent meg, mint egy oszlopsor valami görög épületen: fehéren és magasbaemelkedő monumentalitással. S mégis e különös stilizáció ellenére, képei nem lendültek át valami mesterkélt modorosságba, hanem megmaradtak *népinek és alföldinek.*

A fiatal festő első sikereit ezekkel a képeivel aratta. Sikerei nem jelentéktelen vállveregetések voltak. Nevét gyorsan megismerte a szakma és a nagyközönség. Dér tekintélyes művésszé vált. Ha egy kicsivel igénytelenebb, megelégszik ennyivel, s élete végéig elfesteget a sajátos modorban, amelyet a maga számára kialakított.

De úgy látszik, Dér István *nyugtalan művészalkat.* Képein a monumentalitás elmozdíthatatlan. Düledező kerítésfalairól látjuk, hogy nem akarnak és nem is fognak összedőlni. Szilárdan, megingathatalanul állnak lábaikon, szinte mint az időtlenség képviselői. Maga a művész azonban nem ilyen megingathatatlanul mozdulatlan. Alig telt el néhány év, s ismét *új utakra* lépett.

Nemrégiben a Sajtóház klubjának vezetősége összehívta a szegedi művészeket: itt állnak üresen a klub falai, rendezzenek a festők egy kis házi bemutatókiállítást. Majdnem mindegyik meghívott jelentkezett képekkel. Dér István is hozott kettőt. De *egészen másféléket*, mint amilyenket eddig láttunk tőle.

Azt hiszem, ettől a kiállítástól számíthatjuk a fiatal művész *harmadik korszakának* kezdetét.

Ha e két képet — illusztrációként mindkettőt közöljük — Dér István korábbi műveivel összehasonlítjuk, első megállapításunk mindenekelőtt az lehet, hogy a korszakváltás *nem feltűnő.* A művész szín- és formavilága alig módosult, a *Harangszó* című képén szinte semmit, a *Pietán* talán többet, de ilyen tekintetben itt sincs szó szakadásról, 180 fokos fordulatról.

Valamiben mégis egészen újszerűek ezek a képek.

Hogy pontosan miben? Egyszerűen szólva a *tartalomban*, a képek *mondanivalójában.* Dér István második korszakának képei belül maradtak a népélet problematikáján. A modern, mai világ legfeljebb tárgyaiban bukkan fel, ha egyáltalán felbukkant ezeken a képeken. Dér jobban szerette a paraszti életnek szinte jelképpé vált időtlen tárgyait, a gémeskutat, a düledező kerítéseket, a karókra akasztott köcsögöket, mint a mai élet eszközeit. Falun ma már több a gép, mint a ló. Dér ezt, és ami ebből következik, nem volt hajlandó tudomásul venni. Ebben volt és van bizonyos ellentmondás, de én most nem ezt akarom hangsúlyozni, hanem azt, hogy a festő mennyire vonzódott az emberi élet *régebbi állapotaihoz.* Mind mostanáig úgy látszott, a modern világ, a 20. század hidegen hagyja.

A változás, a harmadik korszak nyitánya éppen azért fontos, mert ezzel a mai világgal kapcsolatos: *Dér új képeibe ennek tartalmai szűrődtek be.*

Elég egy pillantást vetni az illusztrációként közölt két képre, hogy rájöjjünk, nem arról van szó, hogy Dér új képeit telefestette a mai világ tárgyaival. Ilyesminek a képeken nyoma sincs. Annyira, hogy első látásra a képek a régi hang egyszerű és változatlan folytatásának tűnnek. Hol van akkor a változás? Ott, hogy ezeknek a képeknek legfőbb, legfontosabb mondanivalója *a tiltakozás az ember fenyegetettsége és kiszolgáltatottsága ellen.* Dér második korszakának képein a világ, ha nem is idillnek, de mindenképpen mozdulatlannak és időtlennek látszott. Figyeljük meg viszont ezzel szemben a Harangszó izgatott nyugtalanságát. Már a címadás is sajátos: a képen nincs harang. A cím itt tiltakozást, figyelmeztetést jelent: a harangszó nemcsak idill, mint tudjuk, árvizek, tüzek és jégeső elé is harangozni szoktak. S ezt a figyelmeztetést mondja-sugallja a kép is. A nyújtott nyakú, felemelt fejű libák szinte hallhatóan hangos gágogása valami nagy-nagy veszélyre figyelmezteti a kép bal sarkában békésen alvó embert. A veszély konkrét tartalma nincs megnevezve, de hát a mi korunk, a 20. század, nem szűkölködik ilyenekben: háború, fasizmus, koncentrációs tábor, atombomba. Az ember veszélyeztetettségét és kiszolgáltatottságát a mai világ óriási mértékben fokozta. A fenyegetettség érzése mindennapjaink élményévé vált. Általános élménnyé, mindenki élményévé.

A másik kép, a Pieta is ugyanezt a tiltakozást hordozza. Csak a veszélyeztetettségnek egy másik, hogy úgy mondjuk, teljesebb állapotában. Ezen a képen már meghalt egy ember, egy férfi, ott fekszik monumentálissá rajzolt anyja ölében. S milyen furcsa, hogy minden eddigi Pieta ábrázolással szemben az anya ezen a képen nem hajlik védőn halott fia fölé, s kezét sem gyermekét védve emeli fel. A tiltakozón kissé oldalra emelt és torzítottan hatalmassá növelt kéz már nemcsak a halott férfit védelmezi, hanem *általános tiltakozás* ez a világ rossz hatásai, ártalmai ellen. Az élők tiltakozása, mindenkié.

A gazdagodás kettős. A modern világ ilyen festői megfogalmazásából szükségszerűen következett a *határozottan humanista* magatartás is. A rossz elleni küzdelem, az emberért való harc vállalásának elszántsága. Ezt látjuk az új képeken.

Mostanában sokat vitatkoznak a vásárhelyi iskoláról. E viták lényege, hogy ennek az iskolának a festői nehezen tudnak kapcsolatot teremteni a mai világgal. Nos, Dér István — talán nem túlzom el a képek jelentőségét — megtalálta a megoldás egyik lehetőségét, a régihez kötődő kifejezésbeli apparátus felhasználását a modern világ ábrázolására. Nem egyetlen megoldás ez, talán nem is a legjobb. És nem is az első. De feltétlenül eredmény, mert eredeti, mert újabb lépés *előre.* Dér István új képeinek ez a legfontosabb tanulsága.

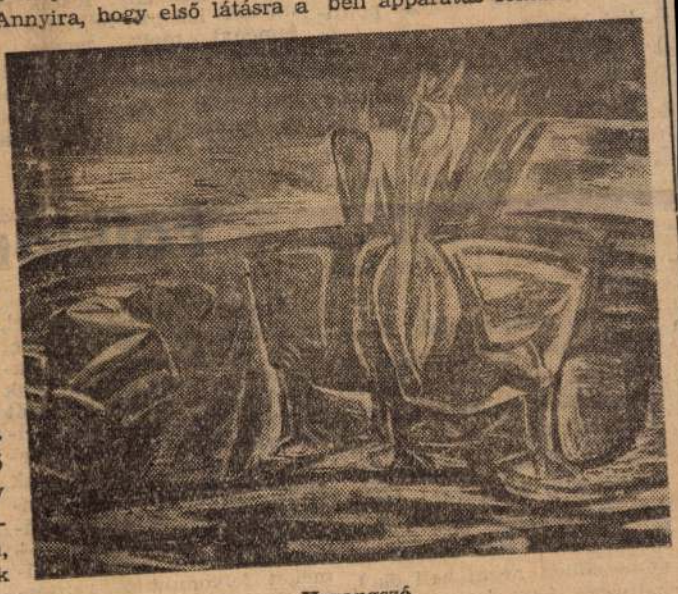

Harangszó

Ökrös László

Befejeződött a szakszervezeti táncfesztivál

Ha a magyar táncokról, a hazai együttesek csütörtök esti műsoráról azt írtuk: halnyabbra sikerült a tavalyinál — a tárgyilagosság megkívánja, hogy a szakszervezeti néptáncfesztivál második napi programjának értékeléséhez erről a mérlegről induljunk. Az elmúlt évi seregszemléhez történő igazítástól, összevetéstől. Mert péntek este az újszegedi szabadtéri színpadon a külföldi vendégegyüttesek produkciói visszabillentették, kiigazították a fesztivál színvonalának passzív mérlegnyelvét.

Hogy a Népek táncai címmel összeállított műsor tartalmilag gazdagabbá, színesebbé váljék a tavalyinál — egyik fontos körülménye: idén már négy külföldi együttest láttunk. Az NDK-ból érkezett hajerswerdai házgyárépítő kombinát táncosai és a romániai savinesti műanyaggyár együttese önálló „blokkműsort" adott, míg a szovjet udmurt autonom köztársaság izsevszki gépgyárának táncegyüttese, meg az újvidéki Svetozar Markovic Kultúregyesület tánccsoportja külön számokat válogatott a repertoárjából. A német együttes ötletes fogáskombinációkra koreografált bajor táncszvitje, a foglalkozás jellegzetes pillanatait, jellegzetes eszközökkel, csáklyákkal megelevenítő bányásztánc és az ugyancsak tematikus igényű, a favágók ritmikus mozgását táncképekbe rendező-formáló Thüringiai rőzsegyűjtők — a tevékeny, szorgalmas ember munkaszeretetét fogalmazták meg. A moldvai nép dalait, táncait szedte csokorba a román együttes — azt a vibrálóan érzékeny, feszes ritmussal lélegző fólklór-gyűjteményt, mely „zenévé és tánccá alakította a Csalhó örökkévalóságát és a Beszterce rohanó áradatát." Sodró lendületű, lebírhatatlan erejű: fenséges kompozícióvá. A szovjet együttes udmurti csengettyűs tánca kocogós-kelletős „eszközös", urali táncuk a vasárnap délutáni sétából táncra perdülő falusi kolhozistákat idézte — Mojszejevékre emlékeztető csipkés-tarajos szaszszélépésekkel, csoszogós törpejárással, ékítve. Nagy sikert aratott az újvidéki csoport fergeteges férfitánca, a sumadijai és Morava menti szokásokat tömör, zárt sorokra igazító kartánc, meg a Vranjéből ellesett törökös hangvételű városi és cigánytáncok komótos előadása.

Részlet az udmurti táncok műsorából

A fesztiválon hagyomány, hogy záróprogramként neves fővárosi együttesek tartanak szakmai bemutatót a szegedi színházban. A rendszerint zártkörű, táncosoknak, szakembereknek egyaránt hasznos tapasztalatokkal, tanulságokkal szolgáló randevú immár harmadik éve enged bepillantást az együttesek műhelytitkaiba. A bemutatott produkciók a már elsajátított, magukénak fogadott népi kifejező eszközök birtokában, újszerű: korszerű fogalmazásban, mérészen szólnak a máról. És természetesen a ma emberéhez — szinkronban a modern művészetek tájékozódási érzékenységével. Ezúttal a műsor fő vonalát a Bartók zenéjére készült kompozíciók alkották. Közülük is kitűnt az F—dúr rondó aszszimetrikus térformáival, kompozíciós beállásaival (Vasas táncegyüttes), a finom hangvételű Három csikmegyei népdal zenére lélegző, vele harmónikusan azonosuló lánytánca (Építők Vadrózsák együttes) valamint az Angoli Borbála balladisztikusan tömör előadásmódja (VDSZ Bartók Béla együttes.)

A néptáncfesztivál befejező aktusaként a Szakszervezetek Megyei Tanácsa tegnap este fogadta a külföldi és a hazai tánccsoportok vezetőit és a néprajzi filmszemle rendezőit. Dr. Németh Lajos, az SZMT mb. vezető titkára mondott köszönetet a két rangos szegedi nyári rendezvény közreműködőinek és emlékplakettet nyújtott át valamennyi szereplő együttesnek.

N. I.

— Nagyon jól együtt vagyunk! Igen jó kezekben van a színház. A vezetés „odafigyel" arra, amit csinál, s igyekszik mindenre frissen reagálni. Különben is, a kabaréban ez a legfontosabb, a friss reagálás. Nem lehet elválasztani ezt a műfajt a napi politikától, mindenre rezonálni kell. A nevetés igen jó szelep — feloldja a feszültséget.

— Tehát a magyar politikai kabaré...

— ... jó úton halad. Tetszik a *Mikroszkóp Színpad* folyton változó műsora is, éppen a frisseségéért, s azt hiszem nálunk is jól alakulnak a dolgok.

— Még egy kérdés: mit csinál szabad idejében Szegeden?

— Pihenek, sétálok! Nemcsak a négy előadásra, de *tizennégy* teljes napra jöttem ide. Örülök, ha az utcán felismernek az emberek, s még jobban örülök, ha egy-egy érdekesebb figurával találkozom. En már régen tudom: közel kell menni az emberekhez, nézni kell őket, hallgatni kell rájuk. S azt hiszem, ez nemcsak a színészek számára hasznos „elfoglaltság"...

Akácz László

Folklór-filmek szemléje

A nagy játék egy kisebbet, a kisebb egy még kisebbet szült. Kezdetben volt a szabadtéri a maga tízezreknek szóló, négy teljes héten át tartó műsorával, aztán „mellészerveződött" a szakszervezeti táncegyüttesek ezreknek szóló, háromnapos programja, s most — ugyancsak háromnapos sorozatként — megszületett a néprajzi filmeket felvonultató vetítésfesztivál.

Ahogy a legkisebb gyermeknek, úgy a legifjabb rendezvénynek is nagyon örülnek a fesztivál — vagy inkább *szemle* — életre hívói, s jogos örömük több okkal is magyarázható.

A legfontosabb vidító ok: ilyen filmes esemény nemhogy nálunk, de még a környező országokban sem volt eleddig; a néprajzi filmszemle tehát hamisítatlan *nóvumnak* számít. A másik joggal örvendeztető „kázus": már az első pergetés-sorozatra igen *sok* film futott be; a harmadik pedig az, hogy a tényleg vászonra került munkák között nem egy — filmként, néprajzi dokumentumként egyaránt — *kiváló* akadt.

Folytassuk ez utóbbiakkal, amelyek egyben a néprajzi filmek készítésének iskolapéldáiként is felfoghatók. Legfőbb erényük a választott témájukhoz való *teljes hűség*, az az alkotói „hozzáállás", amely elsőrendű kötelességének a feldolgozásra szánt néprajzi sajátosság lehető *legtökéletesebb* megörökítését tartotta. A teljes feltárást, a maximális tényanyaggal bíró *dokumentációt*. Az elmúló valóságnak ezt a megható „begyűjtését" természetesen nem a kívülálló hideg érzéketlenségével végezték el a legjobb munkák alkotói, hanem filmjeikbe a búcsúzásnak — néha nem is kevés — nosztalgiáját is belopták, mintegy tiszteletet adva így a hajdan oly ügyes ujjaikat ma már egyre nehezebben helyükre parancsoló öreg mestereknek.

Ezek az *öreg mesterek* tűntek fel ugyanis a legtöbb szemle-filmen. A különös szerszámait már régen a padláson tartó *kötélverő*, a maga mintázta ingbe hajlongó *kékfestő*, a cifra botokat s még cifrább sótartókat *faragó pásztor* — egyszóval azoknak a *kétkezi* mesterségeknek a képviselői, amelyek éppen jelen éveinkben múlnak ki végképp több évszázados — vagy akár évezredes — szolgálatuk után.

Az öreg kötélverőn, kékfestőn, fafaragón kívül természetesen még sok egyéb mesterség, népművészeti ág képviselőjét is láthatták az érdeklődők — köztük a végre felfedezett s meg is örökített *parasztfestőket* — mégis a legtöbb örömet az *egy iparág egy művelőjéről* készült feldolgozások okozták. S nemcsak azért, hogy talán a legeslegutolsó pillanatban rögzítették celluloidra az eltűnő tárgyakat s a velük kihaló mozdulatokat, de azért is, mert ezek emberközpontú munkák éreztették meg a leginkább, hogy micsoda időt és erőt kívánó bírkózással hódolt csak meg a ma már olyan könnyen szolgálatra kényszeríthető *anyag*.

A filmszemle külsőségei persze nem voltak „fesztiválisak" — jövőre talán jobb lenne egy centrumhoz közelebb eső, s reprezentatívabb helyiségben megrendezni a vetítéssorozatot.

Szeged legkisebb fesztiválja megtette a legfontosabb lépést: az *elsőt*. Elindult, hogy idősebb program-testvéreihez hasonlóan határainkon túl is ismert rendezvénnyé nőjön. Biztos indulása gyors haladást ígér...

A. L.

Odaítélték a díjakat

Szombaton, a késő esti órákban fejeződött be az *I. Országoos Néprajzi Filmszemle*. A bemutatott filmek pályázatának eredményeit *Jancsó* Miklós filmrendező, a zsüri elnöke ismertette. A hivatásos filmesek első díját *Lakatos* Vince nyerte el, második *Moldován* Domokos lett. Az amatőrök közül ketten kaptak első díjat: a *jászsági filmklub* és *dr. Németh* András, szegedi amatőrfilmes, aki *A pék* című munkájával érdemelte ki az elismerést. Az amatőrök második díját *Boglár* Lajosnak ítélték oda. A filmszemle záróünnepségén vette át Lakatos Vince filmrendező a *miskolci* rövidfilm-fesztivál nemzetközi díját is, amelyet a nemzetközi CIDALC-szervezet adományozott neki Bocskoromon van egy szák című munkájáért.

ÉRI JÁTÉKOK
AIDÁHOZ

statisztákat
felvesz!

-én, hétfőn, délután 5 órakor

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

1966 NOV 13

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1021

(Égető felv.)

DÉR ISTVÁN: LEÁNY, TEHENEKKEL
(A XIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából)

amelyek *a textil nyersanyagokat szintetikus úton, kőszén, ásványolaj termékekből előállított anyagokból készítették.* Így született meg a *nylon*, amelyet ipari méretekben 1940-ben kezdtek gyártani. A nitrocellulóz után a lenolajból készíthető masszák kerülnek sorra, mint a viaszosvászon és a linóleum. Erre az időre esik a műgumi első jelentősebb megjelenése is. A német Fritz *Hofmann* bizonyos molekulák összekapcsolásával kidolgozta a szintetikus műgumielőállítás ipari módszerét. Századunk elején a belga Leo H. *Baekeland* találmánya adta meg a műanyagkémiának az első igazi nagy lökést.

Századunkat joggal nevezhetjük a műanyagok századának. Segítségükkel fejlődött naggyá az elektromosipar, a híradástechnika, a repülés, a vegyipar, sőt azt mondhatjuk, egész mai életünk.

A magyar műanyag

Hazánkban a műanyagok gyártása és felhasználása az 1930-as években indult meg elszórtan, egymástól függetlenül kisebb nagyobb üze-

ezer atomból
főbb tulajdonsága[illegible],
megmunkálhatók.

Szemléletesebb lehet a fajsúlyra hivatkozni; a műanyagok kivétel nélkül aránylag könnyű, kis fajsúlyú anyagok. Fajsúlyuk 0,9—2,3 kg/dm³ között van, ami nagy előnyt jelent az acél 7,5, a sárgaréz 8,5, az üveg 2,4, az alumínium 2,7 kg dm³-es fajsúlyával szemben.

A sokféle megjelenési forma a műanyagoknál igen változó alkalmazási lehetőségeket rejt magában. A kemény, csontszerű termékektől a lágy, gumiszerű anyagig köztük szinte minden megtalálható. *A műanyagok forgácsmentes megmunkálhatósága igen termelékeny feldolgozó eljárások alkalmazását teszi lehetővé.* Az átlátszó műanyagok zöme átengedi az ibolyántúli sugarakat, ami igen

lődése, továbbá [illegible] sadalom kialakulása a tudományos-technikai forradalmat előbbre vitte, új szerkezeti anyagok (pl. alumínium) jelentek meg, megnőtt az energiaigény. A napjainkban kibontakozó tudományos-technikai forradalom körvonalai részint a fizika, másrészt a kémia eredményeit felhasználva alakulnak ki. A legutóbbi évtizedek fizikai kutatásainak eredménye az új, minden eddigit felülmúló energiaforrás lehetőségeit tárták fel. Az atommagátalakulásoknál felszabaduló nagy mennyiségű energia felhasználása szinte korlátlan lehetőségeket ígér a műszaki haladás számára. Itt bontakozott ki az ipari forradalom *második lépcsőfoka*, amely mindjárt magával hozta a kémia nagyszerű eredmé

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

Dér István

1971. FEB 26.

1021

(Siflis felv.)

DÉR ISTVÁN: ÜLŐ NŐ

– jelentett
aj. Erélyese
ogy a
hinisztérium
pártszerve
adalmi lá
karták
gész minisz

, sorházak

ését

ítését, kerítések építését
reléseket, festő

ítőipari Ktsz

ófi u 6.
nsebestyén.

HK. 74

Fázik? Nincs

Már most gondoskodjon jö
Áldás a házban a jóminőség
vészeti

cserép

Most kötött szerződéssel bi
sét 1967-évre. Nyári hónap
pacitását iskolák, intézmén

Agyagiparosok
Háziipari
Szövetkezete

Hódmezővásárhely,
Klauzál u. 27. szám
(Nagyállomástól 10 perc
járás a Bajza utcán át)

HK. 73

Dér István

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI
HÍRLAP

AUG 13

Megnyílt a szegedi képzőművészek tárlata a Nemzeti Galériában

(Kiküldött tudósítónk jelenti.)

A vidéki kulturális centrumok képzőművészetet bemutató kiállítások sorában szombaton délben a budapesti Nemzeti Galériában megnyílt a szegedi képzőművészek tárlata.

A megnyitó ünnepségen megjelent *Kisházi* Ödön, az Elnöki Tanács helyettes elnöke, *Perjési* László, a szegedi városi pártbizottság első titkára, *dr. Szalontai* József, a Csongrád megyei pártbizottság tagja, a pártbizottság osztályvezető-helyettese, *dr. Dömötör* János a vásárhelyi Tornyai János Múzeum igazgatója, országgyűlési képviselő, *Kovács* József, a szegedi városi tanács vb művelődésügyi osztályának vezetője, *dr. Kedvessy* György egyetemi tanár, a Hazafias Népfront szegedi városi bizottságának elnöke, *dr. Bálint* Alajos, a Csongrád megyei Múzeumok igazgatója, Szeged város és Csongrád megye párt- és állami szerveinek, valamint a társadalmi szervezetek több képviselője. Ott volt a Budapestre akkreditált diplomáciai testületek számos tagja is.

A megjelent vendégeket *dr. Pogány* Ödön Gábor, a Nemzeti Galéria főigazgatója köszöntötte, majd *Papp* Gyula, a szegedi városi tanács vb elnökhelyettese mondott ünnepi beszédet, amelyben szólott Szeged képzőművészetének fejlődéséről, és számot adott a városban élő festő-, grafikus- és szobrászművészek napjainkban kifejtett munkásságáról. A most megnyíló kiállításon a Szegeden alkotó képzőművészek kollektívája várakozással nyújtja át a Nemzeti Galéria látogatóinak az utóbbi évek művészi termésének válogatott anyagát — mondotta.

A megnyitó beszéd után az ünnepség résztvevői megtekintették a kiállítást, amelyen *Dér* István, *H. Dinnyés* Éva, *Dorogi* Imre, *Erdélyi* Mihály, *Fontos* Sándor, *Hemmert* János, *Kopasz* Márta, *T. Nagy* Irén, *Cs. Pataj* Mihály, *Papp* György, *Pintér* József, *Ságí* József, *Szabó* Miklós, *Szathmári* Gyöngyi, *Szűcs* Árpád, *Tápai* Antal, *Tóth* Sándor, *Veres* Mihály, *Vincze* András, *Vinkler* László, *Vlasics* Károly, *Zoltánfi* István és *Zombori* László alkotásai láthatók.

A tárlatnyitó ünnepség után a Hazafias Népfront szegedi városi bizottsága fogadást adott a meghívott vendégek és a kiállító művészek tiszteletére.

az ezzel kapcsolatos világpolitikai fejleményekről. *Tájékoztatta az egyiptomi vezetőket a szocialista országok pártjainak és kormányainak moszkvai és budapesti tanácskozásáról* és kifejtette véleményét az ENSZ-ben és a Biztonsági Tanácsban lezajlott szavazásokról.

Ezután Nasszer elnök vázolta a válság előzményét és lefolyását, majd kifejtette, milyen súlyos helyzetet teremtett az izraeli kolonialista agresszió. *Tájékoztatót adott az arab államfők kairói és a külügyminiszterek khartoumi megbeszéléseiről*

Minő… egy…

A „Szvi…

* VLAGYIV… TASZSZ

A kínai hatóságok tétlensége mellett Dalnij kikötőjében tovább tart a „Szvirszk" szovjet teherhajó provokatív blokádja.

A távol-keleti hajózási igazgatóságon közölték a TASZSZ tudósítójával, hogy szombat reggel …

…ás …

…jében

hajó legénysége olyan helyzetben van, hogy nem tud segíteni kapitányán. A tömeg Sztanyiszlav *Ivanov* kormányos kiadását követeli.

Lapzártakor érkezett jelentés szerint a *„Szvirszk"* körül tomboló kínai tömeg Dalnij kikötőjében a legénység ellenállása ellenére a partra húrcolta Kuznyecov tengerészt. *A „vörösgárdisták" kijelentették, hogy leszámolnak az egész legénységgel, ha nem adják ki nekik Sztanyiszlav Ivanov navigációs tisztet.*

…én

…utatko-
…akarsz,
…Citroen
…az új
…t meg-
…bling!"
…e elfo-
…ezt a
…az új

…, lieb-
…ok ter-
…lfogad-
…nebbül
…snájdig
…tisztet,
…amig
…e gya-
…t. Mert
…s ese-
…narabb
…mint

…eretője
…Palmer-
…alábbis
…él, ha
…vagy

négyest. A kábítószer nem érdekelte, csak a konkurrens nők. Azt viszont tudta, hogy a rendőrséget elsősorban a csempészés fogja érdekelni. Feljelentette hát hűtlen kedvesét.

Csakhogy Heinisch idejében neszt fogott és elmenekült. Azóta Törökországtól Párizsig, Frankfurttól Rómáig üldözi az Interpol. Egyelőre nem találják a NATO-egyenruhás Casanovát. Valószínűleg Kanadába menekült. De könnyen lehet, hogy mire az Interpol odaér, a hajdani autószerelő már valamelyik latin-amerikai államban árulja a heroint és udvarol a tüzes szenyoritáknak. Legfeljebb az a kérdés, hogy milyen gyenruhában? …

(bt)

Dér István

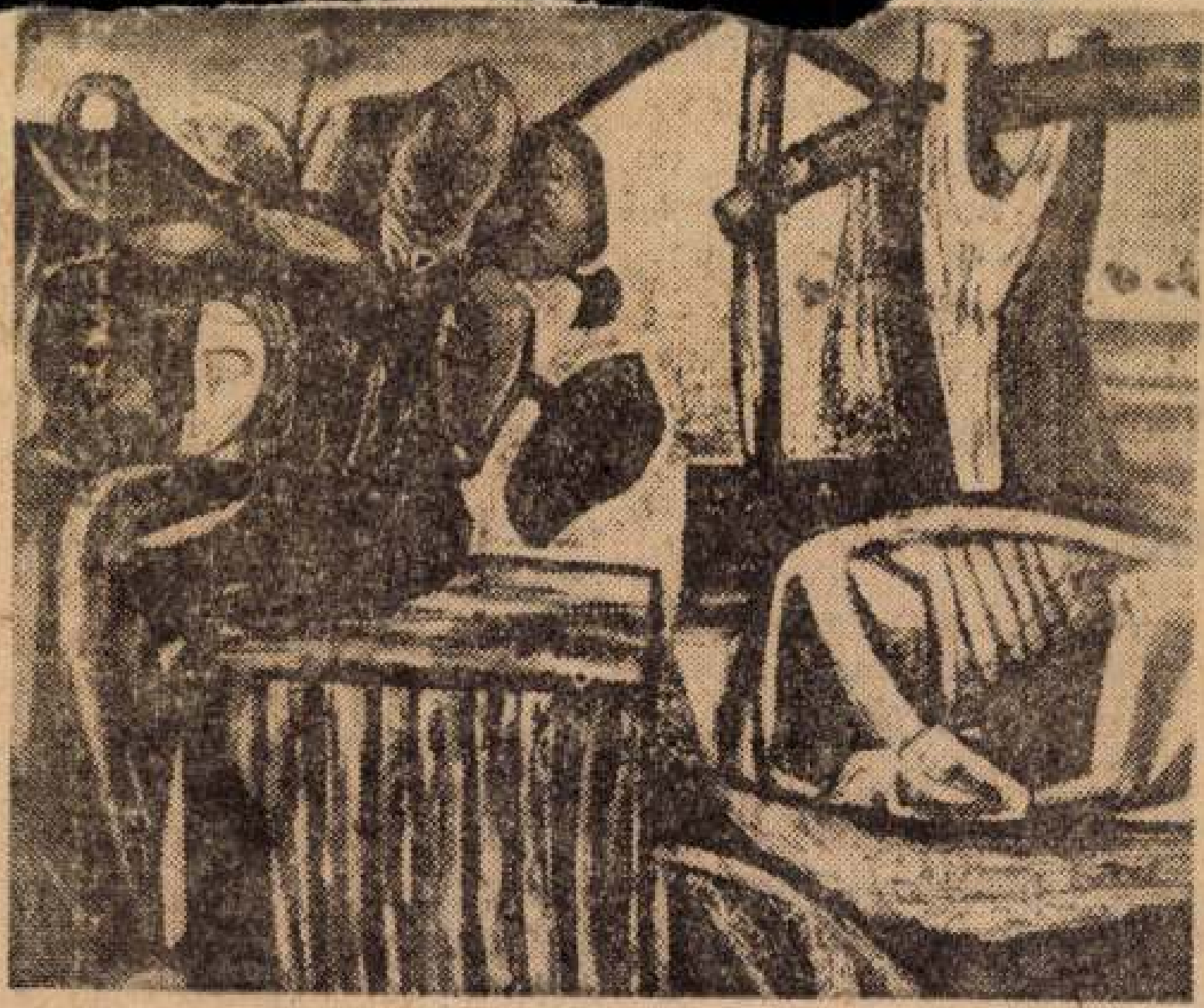

Dór István **Házvég**

az utcaneveket
be vele, hanem az utcarendszert, a város struktúráját ismertetjük meg; az utcanevek mechanikus megtanulása nyilvánvalóan nem segít az eligazodásban.

Az oktatás módszerei

— *Egyszerű tananyag-csökkentéssel meg lehet oldani ezt a feladatot?*

— Nyilvánvalóan nem. A tananyag-csökkentés és az oktatási módszerek revíziója szorosan egymáshoz kapcsolódó feladat. Jelenlegi oktatásunknak talán legnagyobb fogyatékossága, hogy
enti

ezért nem beszélhetek. De, hogy a változások lényegét érzékeltessem, példaként elmondom: elképzelhető, hogy egy tárgy, amelyet jelenleg heti 8 órában oktatunk — ez azt jelenti, 8 ilyen órát hallgatnak diákjaink —, a jövőben csak *heti 2 órában* kerül előadásra. A másik 6 órából, mondjuk, 5 órát önálló tanulásra fordítanának a hallgatók, egy órát pedig az ellenőrzés, az önálló tanulás eredményének felmérése venne igénybe. Sokféle eljárás biztosíthatná ezt. Többek között az is, amelyről tanévnyitó beszédemben szóltam. Az előadásokon a hallgatók a tárgy, illetve a téma legfontosabb kérdéseivel, alapelveivel ismerkednek meg. Az ezután kö-
már említett óra-
hallgatók —

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

CSONGRÁDMEGYEI
HÍRLAP

DÉR ISTVÁN: ITATÁS

T a fejlett tőkés or-
gére vetítve tükrözi
és az export eltérő
resztül — a kereske-
hiányát. Természete-
n viszonylatban pasz-
országokkal folytatott
mérlege. Az elmúlt
a magyar—osztrák,
n, a magyar—hol-
gyar—svájci, és a
árucsereforgalom
rult. *Az import érté-*
exportból származó
vizakövetelések azon-
ítik a mérleghiánnyal
oblémáinkat. Két ok-
észt az egyes viszony-
kező aktívum nem fe-
tőkés országokkal
skedelmünk mérlegé-
másrészt — s ez gya-
ntból fontos — a fej-
ágok is exportjuk nö-
szenek, elvárják part-
elen esetben Magyar-
hogy a kereskedelmi

A KERESKEDELMI MÉRL
egyensúlya természetesen nem oly
követelmény, amelyet mindenegy
évben feltétlenül biztosítani kel
ne. Nyilvánvaló, hogy nem lel
mindig annyit eladni, mint amer
nyit vásárolunk, éppen ezért az
normális, ha a mérleg nyelve i
oda billeg. Csakhogy a tőkés ors
gokkal folytatott kereskedelmi
mérlege már évek óta passzívur
„mér", s ez az állapot végtelenségig
nem tartható fenn. Elsősorban azért
nem, mert azokon a piacokon,
ahol éveken át többet vásárolunk, előbb utóbb kénytelenek vagyunk az export minden áron való növelésére, ez pedig a kivitel gazdaságosságát rontja. *Az egyetlen járható út: a magyar áruk eladhatóságának export- és versenyképességének széleskörű fokozása, ami lehetővé teszi tőkés országokba irányuló kivitelünk gazdaságos fejlesztését, a kereskedelmi mérleg kedvezőbb alakulását.*

GARAMVÖLGYI ISTVÁN

Ezért a gazdaságirányítás új rendszerében a termelő vállalatok nyeresége nemcsak a termelési költségek alakulását, hanem a fogyasztók, a vásárlók elismerését is jelzik.

A jó minőség, a megbízhatóság azonban ma is olyan jellemzője üzemeink munkájának, amellyel mindenütt, mindenkinek gazdasági vezetőknek, műszakiaknak, fizikai dolgozóknak számolniok kell.

NAGY PÁL

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

SZEGEDI EGYETEM
1966 FEB 26

CSENDÉLET

1021

Dér István festménye

tán
en-
lás-
mai
eg-
iul-
ott-
kol-
ek-
vál-
tozás történt a tudatban.
A maiaknál — ellenkezőleg — egyfajta félelemérzet tapasztalható amiatt, hogy egyetemre kerülhetnek-e. Később aztán ebből az a furcsa dolog is adódik — már amint én kívülről látom, mert csak azokat ismerem közülük, akik írnak —, hogy a fiatalok nagy részében az egyetemen fölülkerekedik egy hiányérzet, a tudomány nem olyan boszorkányos, mint várták. Van bennük nosztalgia is, melyet olyanképpen is tapasztaltam, hogy mondták: „Maguknak volt romantikájuk!" Az igaz, hogy a mi nemzedékünk akkor az egyetemről mondhatni automatikusan helyére talált, rögtön nagyobb pozíciókban is kellett, mint értelmiség, míg ők valahogy úgy érzik, majd csak elkerülnek valahova...

— Vagyis a háború után s egyúttal új társadalmat szervezve, ebben még — hogy úgy mondjam — „üresek voltak a helyek", de lassanként telítődtek. Ez a különbség?

— Igen, van ilyen is, lelassulás. Hasonló lehetőség most már csak a helyek kiürülésével jöhet számításba, míg akkor kapkodták az új értelmiséget, az egyetemről kikerülőt...

— Az volt a különleges állapot és ez a mai a normális! Nem?

Különbség a politikai kötelezettségben

— Igen ez a normális állapot. A szelekció akkor nem is volt jó. Nagyon sok gyönge képességű vagy képzettségű ember is elfoglalt erejét meghaladó pozíciót, persze, mert hiány volt. De ha nem is látják ezt ilyen világosan az egyetemisták, azért ez va-

A kérdés
kalmakkor,
fogalmazáss
teszik man
guknak az
hol róluk
kozva. Ról
személyben.
Mit jele
mistának l
koztatja a
fiatalokat
gyan élnek
dolkodnak
önmagukról
A kérdés
tettük már
Egyetem
vizsgálatkén
elemezve.
László „Nin
mű értékes
kiváltott
pedig ezért
Németh Fe
zatának köz

Aki a *Tűzszél vagy a ságra* hivatk antológiákat, együtt jele ugyanakkor e pillanatban kező — költ nem együttal nek címét. N lentkezett későn indu lyáján: 1956- bályosan, ké lentek meg *folt napok, sért, Emberi diterrán ősz, ták,* s egy é *Nyárvég* cín versei. Ebber korábbi Józs Kossuth-díj kusok róla szólva feltét hányszor az vagy „gond mit mond ő"

— Megette költészetet, gondolat, s ben csak az soktól kital dául szegé rolták ősz Petőfinél a

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

DÉL-MAGYARORSZÁG

1966 SZEP - 6

1021

Dér István tárlata

A Szegedi Nyári Tárlat után nem is választhattunk volna alkalmasabb kiállítást, mint Dér István fiatal helyi festőművész alkotásainak bemutatását. Ezt több szempont is indokolja. Mindenekelőtt az a változatosság, mely az évenként megismétlődő nagyszabású nyári tárlatok kollektív jellege és jelen esetben Dér önállóan rendezett gyűjteményes kiállításának egyéni sajátossága között van. A tekintélyes művészgárdák szereplésénél bőséges tematikai, műfaji és stílusbelileg ellentétes szemléletű ábrázolások kerülnek elénk. Valamely festő vagy szobrász alkotásainak bemutatásánál viszont redukáltabb érdeklődési körre szorítkozó műveket láthatunk, melyek kifejezésbelileg is jóval meghatározottabb hangvételűek, mint amit a csoportkiállítások szín- és formaegyvelege nyújt.

Dér István munkásságára az az átfogó szándék jellemző, hogy őszintén akar vallani önmagáról és az általa ábrázolt valóságról. A meleg tónusok *Asszonyok* és *Szénagyűjtők*, valamint a barnás-kék *Boglyarakók* és *Fiú virággal* című lágy koloritú, puha előadású festményein már tökröződik a látványtól való elszakadás vágya, s a létet összefüggéseiben megjeleníteni tudó, új képi-világ kialakítására törő igyekezete.

Az elemeiben már e műveknél meglevő monumentális igény, struktív formaalakítás és színkontrasztokkal teremtett drámai feszültség — művészi előrehaladásának további eredményeként — tokaji tájaiban és alföldi természetábrázolásaiban erőteljesen lép fel. Festményein a naturális részleteket mértani alakzatokra bontja, és a szerkezetileg elemzett tárgyaknak téri elrendeződést ad. Az Alföld tája és népe iránti érdeklődése nem azonos az etnográfiai témákat hajszolók olcsó felületességével. Alkotásain a sík vidéken élő parasztok mély ember- és természetanalízise tükröződik. Munkáit nézve az a benyomásunk, hogy falképszerű ábrázolások előtt állunk, melyek Dér murális feladatokra való rátermettségéről tanúskodnak. A Nyárfák és a Tanyaudvar című kisméretű festményein is summázott színeket-formákat, valamint a szigorú rend érvényesítését látjuk.

A *Tél* és *Ártér* című képeivel a piktúrában kibontakozó szimbólumrendszer egyik állomását éri el. A kidöntött és lenyesett koronájú füzekkel nemcsak a fák elhalásának szomorú sorsát, de az emberi reményekben végességét is jelezni kívánja. Az a megfigyelhető szándék, mely az élettörvények régi, allegorikus közlésére irányul, Dér filozofikus, intellektuális szellemiségéből ered. Kompozícióinak némelyikén a körülhatároltság érzetét kelti, mint a *Három kendermagos tyúk* című formai és színellentéteket mutató alkotásán. Az itt sugallt zárt állapotból való kitörni akarást egy másik festményén érzékelteti, melyen ég felé tekintő, szabadságra vágyó lovakat ábrázol.

Dér a paraszti élet és környezet tartalmi vonatkozásait a látvány elemeinek absztrahált sűrítésével éri el. A *Talicska* és az *Udvarvége* című festményein az egyszerű munkaeszközök és azok téri viszonylatában rejlő gondolati tartalmakat vetíti ki. Az egyes képein ábrázolt házak, fák, kerítések és alakok olyanok, mint megannyi díszlet- és monológszereplők, melyek egy-egy jelképes világ megteremtésével valóságos emberi és természeti állapotokra utalnak. Ilyenek — többek között — az *Őszi meditáció* merengő nőalakja, és a *Fák a kertben* című alkotásának jelzés erejű tárgyai.

Az idei Szegedi Nyári Tárlat egyik díjazott festője Dér István volt. Képeit a városi tanács nem véletlenül jutalmazta. A tehetséges művész nemcsak azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy egyedül tudott alkotásaival két paravánfalat betölteni, hanem termékenysége mellett ábrázolásainak élménygazdagságával és kifejezésbeli súlyával is kitűnt, s így méltán sorakozott az országos jellegű nyári tárlat élvonalbeli művészei közé. A Móra Ferenc Múzeum képtárában most megnyílt gyűjteményes kiállítása — a vásárhelyi és gyulai sikeres szereplések után — minden bizonnyal Szegeden is elismerést hoz számára.

SZELESI ZOLTÁN

SPORT

alocsai VTSK
(2:0)

A második félidőben Vékony, Sándor, Viczián, majd Kiss került góllövő helyzetbe, a kalocsaiak részéről pedig Havasi és Bende. Szeged igen sok formás támadást vezetett, de a csatárok meddő játéka miatt az eredménye nem változott. A 40. percben Bébicset, a kalocsaiak játékosát sportszerűtlen megjegyzése miatt a játékvezető kiállította.

A két csapat változatos küzdelmet vívott. Ha a Honvéd a helyzeteit jobban kihasználja, nagyobb gólaránnyal is győzhetett volna. Jók: Domonkos, Lukoviczky, Véber, illetve Vatai, Bende és Matos.

di Spartacus
(1-0)

Befejeződött az atlétikai Európa-bajnokság

Vasárnap a Népstadionban, szép, napsütéses időben 50 ezer néző előtt került sor a VIII. atlétikai Európa-bajnokság befejező számaira. Az izgalmas, és színvonalas döntőkben 12 aranyérem sorsa dőlt el. Az utolsó napon a Szovjetunió, Lengyelország, az NDK és Franciaország 2—2, Anglia, Bulgária, Jugoszlávia és Olaszország pedig 1—1 győzelmet szerzett. Magyar sikerek is születtek: Nagy Zsuzsa és Zsivótzky Gyula ezüstérmet, Kalocsai Henrik és Tóth Gyula pedig bronzérmet szerzett. Meglepetés is volt bőven, többek közt a bolgár Sztojkovszki nagyszerű szereplése, a lengyel hármasugrók lemaradása, sbt. A rendezés nagy hasznát vette a célfotónak is, mert a látványos 80 m-es gátfutás első négy versenyzőjének helyezését, csak segítségével tudták eldönteni. Új csillagok kerültek az atlétika egére, s új és nagyszerű eredmények jelzik e sportág fejlődésének útjait. A vendégek véleménye szerint kitűnő rendezés tette még jobbá és szebbé a kiváló eredményeket.

A vasárnapi 12 arany-, ezüst-, és bronzérem tulajdonosai a következők:

Női magasugrás: 1. Tajszia Csencsik (Szovjetunió) 175, 2. Ljudmilla Komljeva (Szovjetunió) 173, 3. Jaroszlava Bieda (Lengyelország) 171. *Kalapácsvetés:* 1. Romuald Klim (Szovjetunió) 70,02, EB- és stadioncsúcs, 2. Zsivótzky Gyula (Magyarország) 68,62, 3. U. Beyer (NSZK) 67,28. *Női 800 m:* 1. Vera Nikolics (Jugoszlávia) 2:02.8, EB- és stadioncsúcs, 2. Nagy Zsuzsa 2:03.1, országos csúcs. 3. Antje Gleichfeld (NSZK) 2:03.7. *Férfi 800 m:* 1. Manfred Matuschewski (NDK) 1:45.9 EB- és stadioncsúcs, 2. F. Kemper (NSZK) 1:46, 3. Bodó Tümmler (NSZK) 1:46.3. *Hármasugrás:* 1. Georgi Sztojkovszki (Bulgária) 16,67, 2. Hans-Jürgen Rückborn (NDK) 16,66, 3. Kalocsai Henrik (Magyarország) 16,59. *Női 80 m gátfutás:* 1. Karin Balzer (NDK) 10.7, 2. K. Frisch (NSZK) 10,7, 3. E. Bednarek (Lengyelország) 10.7. *Férfi 110 m gát:* 1. Eddy Ottoz (Olaszország) 13.8, EB-csúcs, 2. Heinrich John (NSZK) 14,3, 3. Marcel Duriez (Franciaország) 14. *5000 m-es síkfutás:* 1. Michel Jazy (Franciaország) 13:42.8 EB-csúcs. 2. H. Norpoth (NSZK) 13:44, 3. Bernd Diessner (NDK) 13:47.8. *Maratoni futás:* James Hogan (Anglia) 2:20:04.6, 2. Aurele Vandendriessche (Belgium) 2:21:43.6, 3. Tóth Gyula (Magyarország) 2:22:02. *Női 4x100 m-es váltó:* 1. Lengyelország 44.4 EB-csúcs, 2. NSZK. 3. Szovjetunió. *Férfi 4x100 m-es váltó:* 1. Franciaország 39.4, EB- és stadioncsúcs. 2. Szovjetunió, 3. NSZK. *Férfi 4x400 m-es váltó:* 1. Lengyelország 3:04.5, EB- és stadioncsúcs, 2. NSZK, 3. NDK.

MEGHÍVÓ

DÉR ISTVÁN

KIÁLLÍTÁSA

A MÓRA
FERENC
MÚZEUM
HORVÁTH
MIHÁLY
UTCAI
KÉPTÁRÁBAN

SZEPTEMBER 4-ÉN, VASÁRNAP
DÉLBEN MEGNYITJA:

SZELESI ZOLTÁN
MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

F. K.: DÉR ISTVÁN SZEGEDI NYOMDA 66-4135

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Dér István
CSONGRÁDMEGYEI HIRLAP

1966 AUG 2 8

1021

DÉR ISTVÁN: NŐ TÁNYÉRRAL
(A VII. Szegedi Tárlat anyagából)

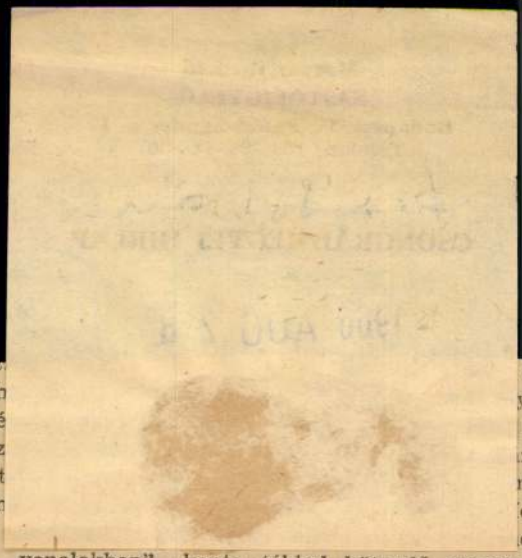

Szom ham
rün pé yilat-
értekez hogy
miniszt rt
ügymin m tö
mány cióra
okra
„nagy vonalakban" kapta meg a költségvetést és el-

tákkal kötendő szövetségre. Brandt azt hangoztatta

Peking a „nagy kulturális forradalom" sodrában

* PEKING – TASZSZ

Peking továbbra is feszült életet él: az utcákat embertömegek, „vörösgárdisták" felvonulók oszlopai töltik meg. A „vörösgárda" tagjai saját kiáltványaikat, felhívásaikat, felszólításaikat terjesztik. Felnőttek és gyerekek azonnal szétkapkodják és olvassák őket, kivonatokat készítenek belőlük.

Az egész város a szó szoros értelmében tele van ragasztva Mao Ce-tung tanulmányaiból vett idézetekkel.

Ilyen idézeteket lehet olvasni a gépkocsik ajtaján, tetején, a kerékpárokon és a riksákon. A Kínai Kommunista Ifjúsági Szövetség közelmúltban átszervezett központi bizottsága épülete udvarán kiállítást szerveztek a Tace Bao számaiból, amelyekben bírálják a Kínai Kommunista Ifjúsági Szövetség volt központi bizottsága

ján terjesztett röplapokba a „vörösgárdisták" felszólít ják a „forradalmi elvtársa kat", hogy űzzék ki Peking ből „falusi átnevelésre" a „öt kategória" (kapitalisták földesurak, jobboldaliak, á talmas elemek, ellenforradal márok) valamennyi tagját.

Pénteken megjelent a Tac Bao új száma, amely

követeli, hogy számolják fel a jelenlegi bérezés rendszert és a készpénz fi zetést váltsák fel termé szetbeni juttatások rend szerével.

A lap javasolja, hogy enne az intézkedésnek a megvaló sítását a párt- és állami in tézmények és a hadsereg ká dereinél kezdjék, mivel a je lenlegi fizetési rendszer elő segíti elszakadásukat a nép től.

A „vörösgárdisták" java solják, hogy minden katonai

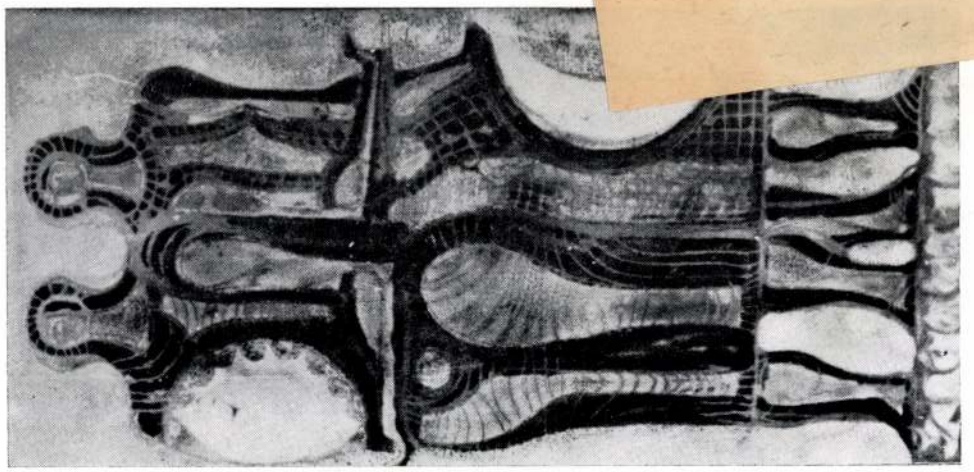

Stefániai Edit: Nap és éj (zomán

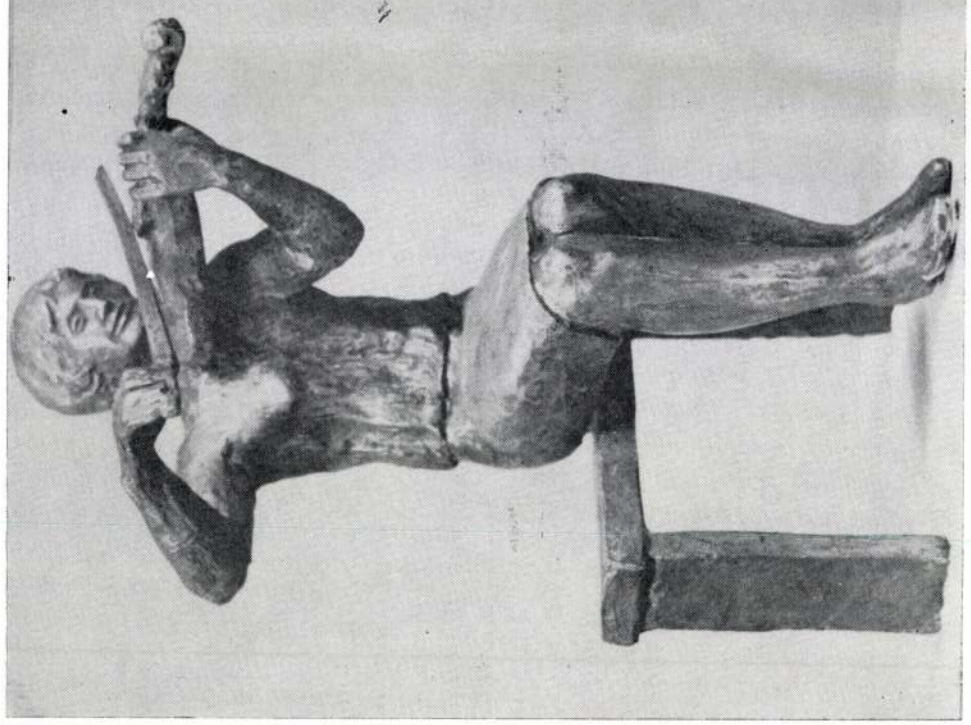

Tóth Sándor: Hegedűs lány

1021

SZEGEDI ALKOTÓK MŰVEI

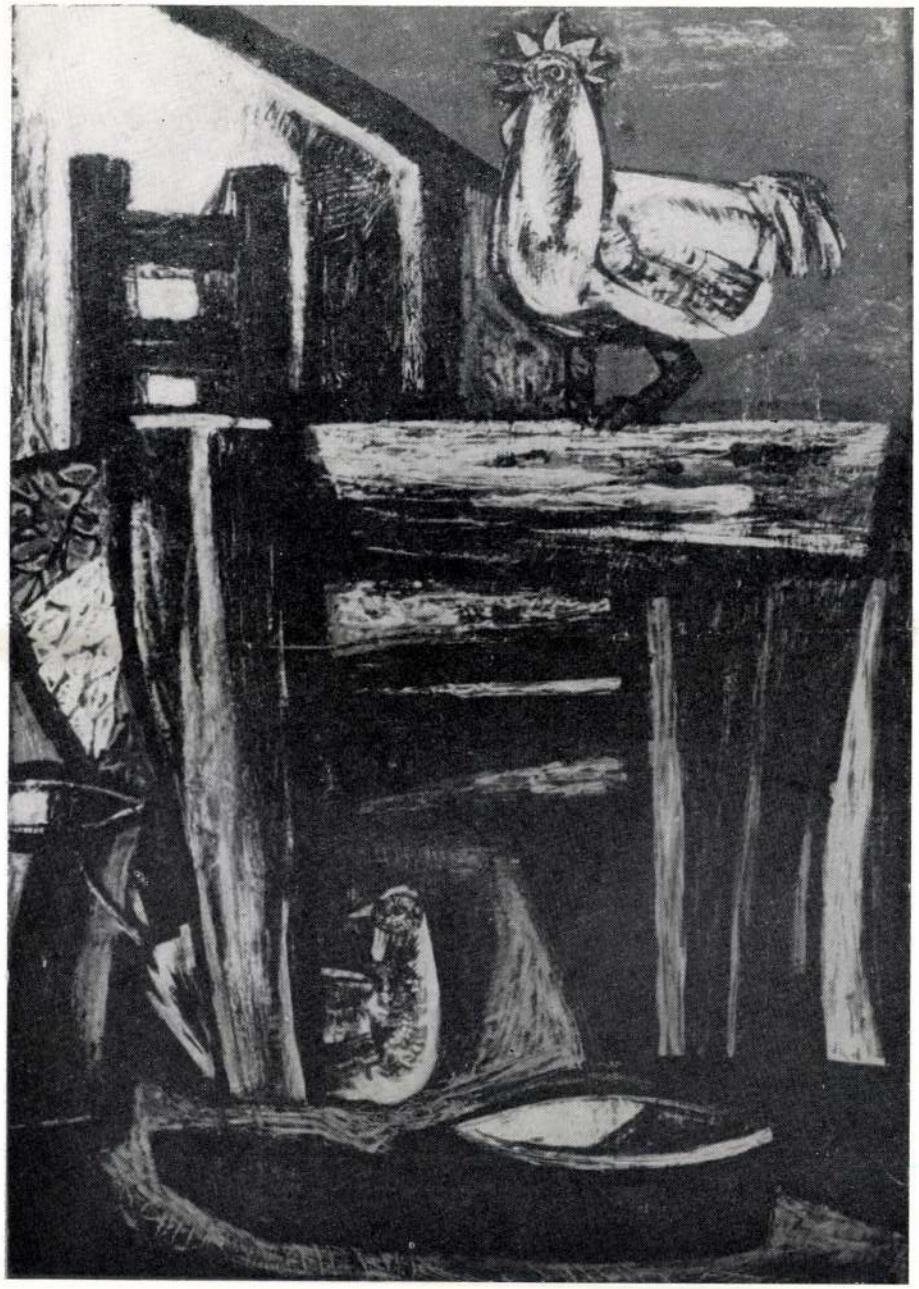

Dér István: Kakas

Vinkler László: Tápai lakodalom

Fischer Ernő: Harlekin

JUBILÁL A KECS. KATONA JÓZSEF TÁRSASÁG

Horváth Dezső már a múlt század hetvenes éveiben szorgalmazta egy elsősorban Katona József emlékét ápoló és a közműveltséget terjesztő társulat szervezését. Számtalan ülésezés, tervezgetés után 1891. március 8-án Dékány István tanár elnökletével csakugyan megtartották az alakuló gyűlést. Kellően hivatalos és ünnepélyesen „emelkedett" beszédben meghatározták a célt is, a leendő egyesület tevékenységének körét. „... nagy hazánkfia emlékét terjesztené s egyszersmind szellemét is: a szép, jó, igaz és nemes szeretetét, anyagelvies társadalmi életünkben. Ily kör megalakítását önmagunk s városunk tisztessége s jó hírnevének fenntartása egyformán követelik."

Mi sem bizonyítja jobban Dékány szavainak igazát, mint az, hogy a mostani vezetőség színvonalas ünnepségsorozattal emlékezhet a Társaság háromnegyedszázados tevékenységére. Van mivel büszkélkedniök! Már 1901-ben elhatározták, hogy hetente egy előadást tartanak „az ismeretnek, a tudásnak, a közművelődés kincseinek a legszegényebbek kunyhóiba való bevitelére." Igen értékes a Kör tagjainak helytörténeti munkássága. Körültekintően, s a drámaíróra vonatkozó ismereteket lényegesen gazdagítva ünnepelték Katona születésének századik évfordulóját. A harmincas években a kor legjobb írói tiszteltek meg közreműködésükkel a Társulat rendezvényeit. Többször járt itt Móricz Zsigmond, hogy „olajat töltsön mécsesébe"; Németh László, Illyés Gyula, Sárközi György, Móra Ferenc, Szabó Pál és sokan mások.

A nagy múltú közművelődési, irodalmi egyesület vezetősége reméli, hogy átmeneti visszaesés, elerőtlenedés után rövidesen ismét a szép hagyományokhoz méltóan tevékenykedik. A tervek mindenesetre biztatóak. Néhány héten belül elköltözik a körzeti orvosi rendelő a nagy magyar drámaíró szülőházából, és berendezhetik a múzeumot. November 19-én, Katona József születésének 175. évfordulójára emlékeznek. Ekkor Kecskemétre hívják a bőrmunkások szakszervezete által 1941-ben rendezett, antifasiszta megmozdulássá váló előadás néhány főszereplőjét is. E napon nyílik meg a színházban a Társaság történetét bemutató kiállítás. Rövidesen megjelenik az egyesület évkönyve is.

A programban tanyai irodalmi estek, felolvasó délutánok, esztétikai viták rendezése, újvidéki, szegedi és pécsi írók szerepelése is szerepel.

H. N.

EGY ÚJ PETŐFI MÚZEUM

Petőfi Sándor emlékmúzeumot avattak július 31-én a Segesvártól alig öt kilométerre levő Albesti községben, azon a helyen, ahol a szabadságharc lantosa — 117 évvel ezelőtt — hősi halált halt.

A múzeumban — amelyet Petőfi Sándor mellszobra és olajportréja ékesít — ott találjuk a költő kéziratait, műveinek régi és új kiadásait, valamint azoknak román fordításait, olyan neves román poéták művészi átültetésében, mint például Stefan Octavian Iosif, Octavian Goga és Eugen Jebeleanu.

Ott látható még a Segesvár körüli harcoknak, és a csatamezőn Petőfi által bejárt útnak térképe — az 1848—49-es forradalomban használt harcifegyverek —, egy ugyancsak akkori ágyú kicsinyített mása, továbbá azon magyar és román jobbágyok névsora, akik annak idején megtagadták a hűbéri kötelezettségek teljesítését. E dokumentumok harmonikusan érzékeltetik az 1848—49-es forradalom légkörét, valamint a magyar és román forradalmi erők testvéri összefogását — amelyért Petőfi oly fáradhatatlanul küzdött, és aminek oly ékes szószólója volt Nicolae Bălcescu, Avram Iancu, Timotei Cipariu, Alexandru Papiu-Ilarian. Portréik itt láthatók. A Simion Bărnutiu erdélyi forradalmi vezetőtől származó kéziratokat is kiállították, csak úgy, mint a korabeli „Expatriatul" („A kivándorolt"), „Foaie pentru minte, inimă şi literatură" („Az ész, szív és irodalom lapja") című újságokat, melyeknek hasábjain Petőfi kor- és eszmetársai: Vasile Alecsandri, Andrei Mureşanu és Cezar Boliac költők szálltak síkra a forradalom és a magyar—román egység diadalra viteléért.

D. L.

40 FEGYELMEZETT LÁTOMÁS

Dér István. Róla van szó. Pontosan — a kiállításáról. Első önálló tárlatát két szempontból is jelentősnek tartom. Először: mert egy valóban eredeti, tehetségét következetes önképzéssel fejlesztő, gazdagító fiatal művész igényes és szuggesztív megnyilatkozása. Másodszor: mert a művész mint Szeged képzőművész társadalmának tagja, egyik letéteményese a város képzőművészeti élete mostani lendületes bontakozásának.

Az első kritikák a tárlatról már régebben megjelentek e folyóiratban is. Hiszen Szeged előtt ez az anyag már megméretett — Hódmezővásárhely és Gyula tárlatlátogató közönségének szemével. Csak most, a sikeres vásárhelyi és gyulai bemutatkozás után került sor erre a szegedire.

A sorrend elgondolkodtató. De nem keseríti meg a kiállított 40 olajfestmény éléményének örömét, a művészi tehetség és tudás láttán ébredt jóérzésünket.

Emlékszem a műveivel való első találkozásra. A Szegedi Tanárképző Főiskola végzős rajz szakos növendékeinek kiállításán. Könnyed, már-már enervált eleganciájú, színeikben a francia impresszionisták (Renoir, Degas) piktúrájára emlékeztető képeket festett akkor, kezdetben. Utánérző, kevés egyéniséget, de máris imponáló mesterségbeli tudást, festői készséget mutató műveket.

Később egyre kevesebb színnel dols
párhuzamosan mind nagyobb szerephe
tározott kontúrok közé fogott, szigorú
Utcarészletek, házak, háztetők: — pon
kapcsolatai. Mértanivá absztrahált vilá
Aztán mégis kevésnek érezte ezt. Ti
Más utat keresett. Emberibbet.

Két évvel ezelőtt kezdett kísérletezn
érett. nemes ízeivel ismerkedtünk m
helyett símább felületű rostlemezre festett, [illegible]
fénylő olajfestmények kerültek ki a keze alól. S a fénylő lakkréteg alatt az ábrázolt felületeknek olyan izgalmas, dinamikus megmunkálása, az anyagiságnak, az anyagszerkezetnek szinte mikroszkópikusan pontos érzékeltetésével, ami konstruktív szerkesztettségük dacára is fokozta képei életszerűségét, s egy sajátos realista látásmód kibontakozását ígerte. Az anyagi felületek nemcsak színesek, nemcsak szögeik, éleik, kerületük, területük és térfogatuk van. A felületek lehetnek kemények és puhák, érdesek és csiszoltak, repedezettek, göröngyösek és simák: egyszóval ahány megjelenési formája van az anyagnak a térben, annyifélék.

Dér megpróbálja a színek és tónusok, kontúrok és képszerkezet mellett a dolgok belső szerkezetét, az anyagi szerkezetességet is ábrázolni síkban, festői eszközökkel. Egyik kritikusa írja, hogy szívesen fest kerítéseket. Milyenek ezek a kerítések? Anélkül, hogy naturalista módon fényképezné őket, az ember szinte érzi a keze alatt például a „Három kendermagos tyúk" című festmény kerítésének durva szálkásságát, kiszáradt, repedezett léceit. Vagy például a „Levél annak, aki elment" című képen a parasztszoba hátterében a meszelt fal fehérségén is átüt „tapinthatóan" a mész alatti sártapasztás durvasága, előkandikálnak a meszelésből a tapasztósárba kevert törekszálak.

Talán legkiteljesültebben az „Ártér" című festményén valósult meg az ábrázolásnak ez a déri játatossága. Az odvas, göcsös, repedezett fatörzsek, vagy kizöldült fűzlombok helyett csaknem hasábokká egyszerűsített s mégis e korhadt, romlott fák érzetét keltő szimbólumokként sorakoznak elénk az ártérnek téli jégzajlással, tavaszi vízáradással küzdő, pusztuló, megkínzott fái. A kiszolgáltatottság, a pusztulásra ítéltség szimbólumaiként. S e jelképes értelmüket csak erősíti, még szuggesztívabbá teszi az absztrahált fatörzs-víziók felületének már jellemzett módon való kimunkálása, a repedezettség, a korhadás, a kiszáradás festői érzékítése.

Dérnek sikerült megtalálnia a maga kifejezési tartományát; birtokában van a látásmód és a kifejezési eszközök olyan egyensúlyának, amely segítségével valóban rangos, jelentős művészetet sikerülhet teremtenie. A negyven képből — e 40 fegyelmezett látomásból — mintegy negyvenegyedikként a művészről és művészetéről ez a kép bontakozott elő. S a tárlatáról szóló, elismerő kritikák mellé kiegészítő tanulságul.

pla.

DÉNES JÁNOS KIÁLLÍTÁSA SZEGEDEN

Dénes János a fiatal „Békés megyei, szegedi föstő" harmadik alkalommal állította képeit közönség elé. Jelentős állomás volt ez a tárlat, bizonyság arról, hogy meglelte az egyéni, sajátos kifejezésmódot.

Példákat nem nehéz idézni. A Belvízvédekezés érezteti a holt víz merevségét, a Szlovák táj a szántóföldek, a házak és a táj természetes dialektikáját. A keményen megalkotott formákkal Dénes beszédes perifériákra bontja a teret, a vonalakkal perspektívát teremt. Meggyőzően, szűkszavúan és mentesen a hatásvadász és divatos absztrakcióktól.

Dénes János grafikája és festészete mintha két forrásból táplálkozna. Az előbbi konstruktívisztikus, az utóbbi oldott, és jobban érződik benne alkotójának érzelemgazdagsága.

Hadd időzzek egy kissé a meggyőzőbb grafikák mellett.

A művész egyéni technikát „talált" fel, amit a figyelmes szemlélő azonnal észrevesz. Az alakok, a testek, a fa, a fém egymástól való elkülönítése, a látvány kontrasztosabbá tétele érdekében a vonalak mellett kikaparja, kitépi a papír felületét. (Portré). A fekete-fehér ábrák kontúrjai így szinte kiugranak a síkból.

Dénes azt vallja céljairól: „Az emberi lélek minél mélyebb megismerését, a szélsőségek minél tökéletesebb vizsgálatát akarom megvalósítani. A környezetemben élő emberek egymáshoz való kapcsolatai, konfliktusai érdekelnek leginkább.

A szegedi képcsarnok tárlatán a tisztességgel megformált képek sejtetik ezt a törekvést. Reméljük, hogy a fiatal, tehetséges művész nem tér le sajátmaga által meglelt útról.

M. I.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

1968 MAJ 5

Dér István

1021

DÉR ISTVÁN ESTE

?

A kávéőrlő

Állítólag kávéivó nemzet vagyunk, de eddig még sohasem fordult elő, hogy egyszerre ötféle villany kávéőrlőt lehetett volna kapni. Az már igen, hogy egyet sem... Márpedig a frissen s megfelelő nagyságúra darált kávé nélkül zamatos, erős kávét nem lehet főzni. Vagy híg lötty lesz belőle, vagy esetleg felrobban a kávéfőző.

Bemutatónkkal szeretnénk hozzásegíteni olvasóinkat a számukra legmegfelelőbb kávéőrlő kiválasztásához.

BABY. Ez kapható a legrégebben, a Fővárosi Műszerkészítő és Javító Vállalat gyártmánya. A többiekhez képest talán kissé lassú, de kávén kívül cukrot, mákot és diót is kitűnően lehet vele darálni. Fedelét használat közben érdemes lefogni, mert könnyen leugrik helyéről.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG
Szegedi
1968 MAJ 14

1021

Tiszatáj-est Budapesten

A budapesti művészeti KISZ-szervezetek klubja május 16-án csütörtökön este 8 órai kezdettel Tiszatáj-estet rendez a klub Népköztársaság úti helyiségében. Az esten részt vesz a folyóirat főszerkesztője, *Andrássy* Lajos, *Dér* Endre szerkesztő, *Ilia* Mihály, *Kovács* Sándor Iván és *Vörös* László rovatvezető. A folyóirat szerzői közül *Hatvani* Dániel, *Kassai Kelemen* János, *Buda* Ferenc, *Szepesi* Attila, *Rigó* Béla és *Veress* Miklós költők, valamint *B. Fenákel* Judit, *Ördögh* Szilveszter és *Akácz* László írók művei hangzanak el *Farkas* Gabi, *Izsóf* Vilmos és *Verdes* Tamás előadásában. Bevezetőt mond Kovács Sándor Iván. Az irodalmi est előtt fiatal szegedi képzőművészek — *Zombori* László, *Dér* István, *Papp* György, *Szathmári* Gyöngyi és *Tóth* Sándor — alkotásaiból kiállítás nyílik a klubban. A tárlatot *D. Fehér* Zsuzsa művészettörténész nyitja meg.

csapadék is nagyon elkelne a földeken. A hét eleji hirtelen lehűlés azonban egyelőre nem váltotta be a mezőgazdászok reményeit: a várt eső helyett a legtöbb helyre csak a szélvihar érkezett meg ezúttal hatalmas porfelhőt kavarva maga előtt. Néhol annyira felszáradt a talaj felső rétege, hogy a kavargó szél akadálytalanul hordta magával a leváló porszemeket és gyakran olyan vihar kerekedett, hogy méterekre sem lehetett ellátni, valóságos „por-köd" ülte meg a földeke..

Az elnöki referátumot hasznos *vita* követte.

Az akcióbizottság munkáját egyébként a Hazafias Népfront Csongrád megyei elnöksége is megtárgyalja az ősz folyamán.

A bizottság a referátum megvitatásán kívül megállapodott a könyvheti rendezvények időpontjában is.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296; 188-307

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1961 MAJ 12.

1021

Vendégünk:

Dér István

Az ötvenes évek legelejét írtuk — egészen pontosan 1951-ben —, amikor szerkesztőségünknek egy tetemes nagyságú borítékot kézbesített a posta. Tartalma? Kedves levél kíséretében egy tintarajz, amelyet — a levelet író pedagógus szerint — Dér István csanádpalotai általános iskolás rajzolt. A kérés? Ha megfelelőnek tartjuk, közöljük le az újságban. A rajz igen jó volt, és meg is jelent a legközelebbi vasárnapi számok egyikében. Gondolom: ez volt Dér István szegedi festőművész legkorábbi jelentkezése a nagyközönség előtt.

A rajz ma is megvan, pontos évszámmal és aláírással. Azóta... azóta bizony jónéhány év telt el, és az ált. iskolásból alkotó művész lett, akinek műveit mindig örömmel várják a kiállítások látogatói és figyelemmel kísérői.

— Miként indult életed sora?

— Nincstelen parasztok földjén születtem. Apám és anyám gyári munkások lettek Nagylakon, mert sokfelé osztódott a föld, s így gyerekként végigéltem egy változó korszak minden örömét és bánatát. Ördög tudja, honnan fészkelődött belém a hajlam és a cél, de már tízéves koromban mintáztam, domborítottam, rajzolgattam. Még nem láttam olajfestéket, de már művészi pályára készülődtem. Amikor az első olajjal festett képet megláttam — lehettem 14 éves — elámultam szépsége láttán, — ma már tudom, hogy szörnyű giccs volt. Szüleim akarata ellenére választottam ezt a pályát, ők nem tudták felfogni szándékomat. A magam erejére támaszkodtam...

Az 1937-es születésű Dér István érettségi után a szegedi Pedagógiai Főiskolára íratkozik és 1959-ben — mint Vinkler László növendéke — kézhez kapja diplomáját. Ettől az évtől kezdve rendszeresen kiállít, állandó meghívottja a Vásárhelyi Őszi Tárlatnak. Önálló kiállítása volt 1966-ban Vásárhelyen, Szegeden és Gyulán. Szeged 1961-ben városi ösztöndíjban részesíti, több ízben nyer díjakat, 1966-ban már a Szegedi Nyári Tárlat plakettjével és festészeti fődíjával jutalmazzák munkásságát.

— Kiállításod katalógusában ez a mondat áll: „A vásárhelyi művészettel való találkozásom döntő irányt szabott nekem is, mint sok induló társamnak". Hogyan értsük ezt?

— Induló éveimben sok állatot rajzoltam, — hiszen ott éltem közöttük, s a vad színek sem hiányoztak kelléktáramból. Ebben az időben láttam az egyik Vásárhelyi Őszi Tárlatot. Ezen a tárlaton viszontláttam, amit gyerekkoromban álmodtam, és azt, ami bennem volt. Később már tudatosan kapcsolódtam ahhoz a világhoz, amelyet Németh József és Szalay Ferenc képvisel. Az akkori érzések annyira meggyökereztek bennem, hogy még ma is hat az a tiszta világ, amit képviseltek és képviselnek. Mondhatom, hogy közös érzelemvilágunk, akarásunk, célunk összekapcsol bennünket. Újabban Fejér Csaba az, aki még erősíti ezt a vonzalmat, — persze más szín- és formavilága van, de művészetének lényege engem is izgat és érdekel. Úgy érzem nem kell ennél jobban megmagyaráznom a kérdést, hiszen nem véletlen az, hogy első önálló bemutatkozásomra is Vásárhelyen került sor.

— Minap vitatkoztunk egyik képed előtt a tartalom és a kifejezés első- és másodrangúsága felett? Döntsd el a vitát!

— Nem nehéz vállalkozás: mindenekelőtt a gondolat, — a gondolat, amely valamiféle formában akar megjelenni. S ez már nemcsak festői kérdés. Volt idő, amikor a gyermekkorban megálmodott világot akartam megjeleníteni. Kiállításom is ennek jegyében fogant. Mivel ez a világ állandóan tágult, ki kellett mondanom ennek a tiszta és romlatlannak hitt világnak lényegét, hogy veszítsen kötöttségének ereje bennem. Ezt képviselte önálló kiállításom. Aztán jött, hogy a környezetbe megjelenítse az újra és újra születő emberi érzéseket. Ezt tolmácsolnák a magas horizontok, a lefojtott színek és az előparázslók. Minden előző azért történt, hogy eljussak nagy problémámhoz, az emberhez. „Apám, anyám" — ez a kép volt az első, amelyben — úgy vélem — megoldottam problémámat. Mostani jelkép-rendszerem alapja is tisztázódott: a kerítés, mint jelkép, legyen az külső vagy belső, amely körülveszi az embert. A IV. Dél-Alföldi Tárlaton van „Kerítés előtt" című képem, — talán ez jelzi azt az utat, amelyen most haladok. Egy sorozat darabja ez, emberi sorsokat felvillantó, melyek gondolatilag függnek össze, — s ezek az összefüggések néha tragikusak is. Itt már a lélektan elemei is közrejátszanak, s ezért hangsúlyozottak egyes részletek, mert belső gondolatokat is érzékeltetni akarok általuk.

— A vita eldőlt, de a formáról is lehet mondanivalód...

— Ezen a területen, ami izgat, bár nem új, de most tudatosul bennem. Úgy érzem, hogy a természet átköltésében a legtermészetesebb formákat a kövek, a fák, a repedezett föld stb. szolgáltatják. Egy fekvő tehén formája egy fekvő kavicsra vezethető vissza, — tehát formakincsben visszamegyek az őstermészethez. A dolgoknak van belső szépségük, ha sikerül előhoznom finomságok, érzékenységek révén egyes jelenségek megjelenítését — gondolat és forma találkozik. Erős elhatározással törekszem arra, hogy elsősorban, mint ember lássam a dolgokat, és kifejezzem, mint művész. Mint mindenkiben, bennem is jelentkeznek az új törekvések. Ennek az új-nak a keresésében pedig a legfontosabb a mértéktartás, mondhatnám úgy is, hogy döntő, és ehhez szigorúan ragaszkodom. Lehet, hogy két-három év múlva megvalósult szándékaimról ismét beszámolhatok egy önálló kiállítás keretében. Ez már a mát mutatja majd, nem mint az első.

— A pedagógus megfér a művésszel?

— Szeretek tanítani. Nagyon szép ráébreszteni a gyereket a világ szépségeire. Nem mindegy, hogy a pince sötétjében, vagy a napfényen élnek.

Ebben tökéletesen egyetértünk...

SZABÓ ENDRE

Elhelyezés helyett – pályázat

Általános érvényű tanulságok levonásához még korai az idő, ahhoz azonban, hogy az első tapasztalatokról konzultáljunk, a már mutatkozó közös gondokat felemlítsük, soha sincs korán.

Korábban az állam kötelezően magára vállalta a felsőoktatási intézményekben tanulmányaikat befejező fiatalok elhelyezését. Ez a kötelezettség most megszűnt, és helyét elfoglalta a pályázati rendszer. A megüresedett állásokat — például a pedagógus állásokat — a legnagyobb nyilvánosság előtt meghirdetik. A fiatalok képzettségüknek, szociális körülményeiknek és egyéni hajlandóságuknak megfelelően választhatnak — most csak a pedagógusokról beszélünk — a Köznevelés c. lapban felsorolt lehetőségek között, és a kiválasztott helyre elküldhetik pályázatukat. Mielőtt azonban kérésük az illetékes tanácsokhoz eljutna, a felsőoktatási intézményben alakult elhelyezési bizottság a pályázatokat rangsorolja. A kiváló hallgatók elhelyezkedését segítheti azzal is, hogy az intézmény vezetőjének sajánló levelével látja el őket.

Nagyobb a kínálat, mint a kereslet?

Az előzetes tájékozódások azt bizonyítják, hogy kizárólag matematikai elvek alapján több állást kínálnak, mint ahány fiatal végez az egyetemeken és főiskolákon. Igenám, csakhogy az élet nem mindig tartja magát a matematika szabályaihoz. A szegedi József Attila Tudományegyetem bölcsész karán például 123 hallgató fejezi be az idén tanulmányait. Közülük 17-en társadalmi ösztöndíjban részesültek, úgy kapnak állást, hogy előzőleg nem kell pályázatot benyújtaniuk. A többiek — legalábbis elvileg — pályázat útján nyerhetik el a kívánt állást. Mégis a statisztika szerint 24-en nem nyújtottak be pályázatot. Az okokat mind a 24 esetben nehéz felderíteni, de jórészüknél azonnal kiderül, hogy a felhívások között nem találtak szakképesítésüknek megfelelő állás lehetőséget. Különösen kevés állást kínálnak a német és latinszakos tanároknak, akik ily módon vagy lemondtak a pályázatról, vagy különböző intézetekben nevelő tanári állásokat pályáztak meg.

Hozzá kell tennünk, a nyelvszakosok elhelyezésében segítséget jelent a Munkaügyi Minisztérium igénye. Az említett minisztérium ugyanis az NDK-ban dolgozó magyar fiatalok mellé szaktolmácsnak, illetve nyelvoktatónak 15 most végzett diplomást kér az egyetemektől.

Rossz állás — jó állás

A fiatal értelmiségieknek gyakran szemére vetjük, hogy húzódoznak a falusi állások elfoglalásától. Nos, a JATE-n szerzett idei tapasztalatok nem ezt bizonyítják. A hallgatók soha nem hallott nevű kis községekbe is elküldték pályázataikat, különösen ha az illetékes tanácsi szervek valamilyen kedvezménnyel — például egyszerre két állást hirdettek meg, ezzel lehetőséget nyújtva a házaspárok elhelyezésére, vagy szolgálati lakást adnak stb. — ezeket a helyeket még vonzóbbá tették. Ilyen értelemben tehát nincsenek rossz állások. A nagyobb gondot azoknak az elhelyezése okozza, akiket szociális körülményeik Csongrád megyéhez vagy egyenesen Szegedhez kötnek. Akadt például olyan szegedi állás, ahova csak az egyetemről nyolcan és olyan Csongrád megyei, ahova öten pályáztak egyszerre. Ilyen esetekben van szerepe a korábban említett rangsorolásnak. Csakhogy — s itt következik az a kérdés, amely a rangsorolás komolyságát kétségessé teszi — míg a felsőoktatási intézmény a legnagyobb körültekintéssel köteles ezt a rangsorolást elkészíteni, kiegészítve a hallgatók részletes jellemrajzával, addig a pályázatot kiíró szervet semmiféle rendelet nem kényszeríti e rangsorolás betartására, ráadásul az is előfordulhat, hogy több intézményből többen pályáznak egy álláshelyre, s ez esetben hárman, négyen, esetleg öten szerepelhetnek a rangsorolás elején. A hallgató számára ez a rangsorolás különösebb biztonságot tehát nem nyújt. Az egyetem vagy főiskola pedig — sokéves sérelem ez — még a tudományos ambíciókkal rendelkező, kiváló képességű növendékeit sem képes saját hatósugarába segíteni.

Itt kell még megemlítenünk azt a különös rendelkezést is, amely a fővárosi és vidéki fiatalokat eleve kasztokba tömöríti, hogy tudniillik vidéki fiatalember csak akkor pályázhat fővárosi állásra, ha Budapesten bejelentett főbérleti lakással rendelkezik.

Adminisztrációs zűrzavar

Látszólag csak formai eltérést idézhet elő, ha a különböző szervek nem tartják be a rendeletben megszabott határidőket. Miféle határidőkre gondolunk? A Köznevelés-ben április 12-én jelentek meg az első megpályázható helyek nevei. (Azért első, mert a nyári hónapokban a közben megüresedett állásokat még meghirdetik.) Az utasítás értelmében a hallgatóknak 12 napon belül kell benyújtaniuk pályázatukat az oktatási intézmény vezetőihez, akik további hat napon belül kötelesek a kérelmeket rangsorolni. Ez annyit jelent, hogy a pályázási határidő április 30. volt. A tanácsoknak csak május elsejétől kezdődően volt joguk a beérkezett kérelmeket elbírálni, s azokra május 10-ig kellett válaszolniuk. Ezzel szemben a tanácsok művelődésügyi osztályai mindenféle maguk szabta határidőket mellékelnek a meghirdetett álláshelyekhez, s a ráckevei tanács művelődésügyi osztálya április 29-i keltezéssel küldött vissza pályázati kérelmet, ezzel a szöveggel: „Az állásokat már betöltöttük." Ez az adminisztrációs zűrzavar, a rendeletbe foglalt határidők be nem tartása pánikot kelt a fiatalok között, akik állandóan úgy érezhetik, hogy már megelőzték őket.

A felsorolt konfliktusok nem megoldhatatlanok. Azért érdemes időben felhívni rájuk az illetékesek figyelmét, mert némelyiket közülük egyetlen utasítással meg lehetne szüntetni. Ehhez azonban a pályázati rendszer jelenlegi állapotát az új ruha első próbájának kell tekintetünk, fenntartva az igazítás jogát és kötelességét.

FENÁKEL JUDIT

DÉR ISTVÁN festő
Csanádpalota, 1937

1959-ben végzett a Szegedi Tanárképző Főiskola rajzszakán, mestere Vinkler László volt. Jelenleg ugyanitt adjunktus. 1960 óta kiállító művész, rendszeres résztvevője a szegedi és alföldi rendezvényeknek. Önálló tárlata 1966-ban volt a hódmezővásárhelyi Tornyai Muzeumban, amit Szegeden és Gyulán is bemutatott. 1967-ben szerepelt a szegedi művészek Nemzeti Galéria-beli reprezentativ kiállitásán. A Szegedi Nyári Tárlat többszörös dijnyertese, Szeged város alkotói dijának (1961) kitüntetettje. - Sötétre hangolt, a kemény formaalakitás és a szinkontrasztok révén olykor drámai képein jelképes népi világot teremt, hogy ezáltal felfokozott módon tudjon a valóságos emberi és természeti kapcsolatokra utalni. Csendéleteiben a tárgyakban és azok téri viszonylataiban rejlő gondolati tartalmat vetiti ki.

Művészéletrajzok 1975

Dér István

Jeanmáterre
2 Falstaffs

Dél-Magyarország (Szeged),
1976. nov. 7

tak, mindent óramű pontossággal végeztek. Injekciók, gyógyszerek, állandó ellenőrzés. Felkészítettek a nagy napra. Szeptember 13-án bejött hozzám az altató orvos, megtapogatta vénáimat, s megnyugtatott, csak egy szúrást fogok érezni. Megkértem a tanár urat, most az egyszer, kivételesen engedje meg, hogy a feleségem felhozza a kicsiket. Hogy megfordult-e a fejemben: talán most utoljára...? Persze. Ki nem gondol erre ilyenkor? Másnap reggel betoltak a műtőbe, megkaptam azt a bizonyos tűszúrást, s attól kezdve nem emlékszem semmire. Annyit azonban megtudtam, hogy az operáció alatt a szív és a tüdő munkáját egy gép veszi át. Egy sokliter vérrel, más emberek vérével feltöltött gép. És a szükséges mennyiség többszöröse már ott sorakozott az üvegekben. A kistelekiek küldték még az előző nap. Végighallgatja? Felnyitották a mellkasom, s ismernek, kisgyerek koromtól. Még az egész idősek is jelentkeztek, hogy segítsenek, nem rajtuk múlott, hogy nem kérték a vért tőlük. Háromszázhetven! Nagy szám. Fel sem tudom fogni: nem is barátaim, nem munkatársaim, hisz tizenkét évig egyedül dolgoztam, és mégis jöttek. Volt bizonyára, aki nemcsak miattam, egy másik kisteleki betegnek érműtétje volt, de lehet, hogy az ő sejtjei is az én motorom hajtják. Valami szépet olvastam a múltkor, hogy is van csak: emberek, akik képesek és hajlandók arra, hogy testük egy részét beteg társuknak ajándékozzák. Hát én a kistelekiektől kaptam vissza ajándékba az életem. És az orvosoktól. Most már belátom, nem érdemes ellenkezni velük. Ha nem olyan szívósak, még lekésem a csatlakozást...

CHIKÁN ÁGNES

MAGYAR HIRDETŐ SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 OKT 30.

DÉL-MAGYARORSZÁG
(SZEGED)

Dér István (II.)

INTARZIA-KIÁLLÍTÁS 1021

Dér István festőművész nyitotta meg tegnap, pénteken délelőtt a Tolbuhin sugárúti 600-as sz. Ipari Szakmunkásképző Intézetben a Demeter Ilona, Dönczi András, Hellán János, Vaskó László és Vaskó Gyula munkáiból rendezett intarzia-kiállítást. A Derkovits szakkör tárlata két hétig tekinthető meg.

Dér Gábor

Dél-Magyarország/Szeged, 1946, ápr. 4.

oncepcióját is.
tovább a szocio-
szociológiához kö-
vágazatokban el-
it, szólhatnék a
ávolabb eső ag-
b. tevékenységé-
hiszem — ezúttal
rtek ezek. Olyan
utató hosszú éve-
kájának gyümöl-
országa helyét a
történeti méretű
és aki éppen ezért
yét — tudósként
t is — saját or-
társadalmában.
Ferencet a ma-
ia legjelentősebb

is megtanulja — ahhoz olyan kapcsolat kell a nevelővel, amely a szeretet (elkoptatott, sokszor megcsúfolt) fogalmán keresztül magyarázható.

Bennem élnek tovább azok a tanárok (gesztusokra, szavuk járására, érdekes mondásukra emlékezem), akik szerettek bennünket, gyerekeket, pedig voltak köztünk okosak is, rokonszenvesek is, meg butácskák, lusták, gonoszkodók is, na és persze, akármilyenek — mind idegenek. Azóta felnőttünk, s vizsgáljuk őket úgy is: mi tudjuk-e szeretni más gyerekét?

Akkor is volt, most is érkezik felnőttkemény válasz, butácska gyerekcsínyre. De legtöbb tanár így beszél osztályáról: gyerekeim. Mindent kifejez itt a birtokos rag.

Ezért fáj kétszeresen, ha az iskolából kiviharzó süvölvények

bár rövid ideig, tanítottam, s nem voltam annyira közömbös tanítványaimnak, hogy „bomba nagy" ötleteiktől megkíméltek volna. A tanári szoba puskaporszaga többet ártott, s árt ma is néhány nevelőtestületben

Csak a gyerek ne álljon a sor végén. Mert ő semmiről sem tehet, égbekiáltó csínyei is gyerekcsínyek, s ha legrosszabbkor találnak is minket, okos, szeretetteljes felnőttként kell kiállnunk és elbírálnunk. Igaz, esetleg minket is hibásan alapoztak...

De vigyázzunk — front és front között is —, mert a holnap felnőtteit alapozzuk. (S nálunk sokkal jobbnak kellene lenniük.) Késő lesz hibáinkat akkor belátni, mikor talán unokáink „nevelése" miatt fogunk keseregni.

SZŐKE MÁRIA

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 387-748, 340-726

1976 SEP 19

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Dér István

1021

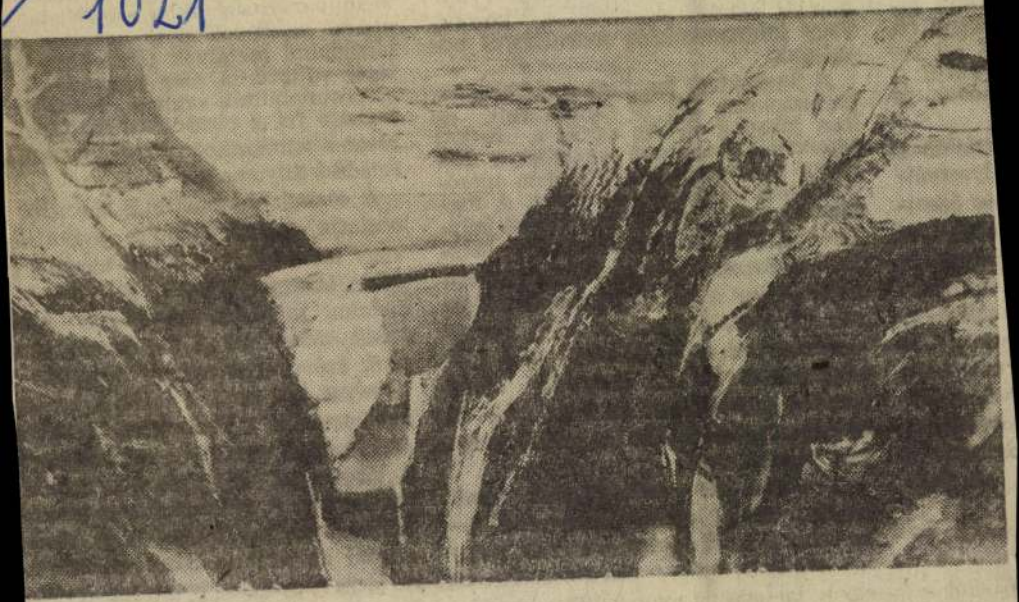

DÉR ISTVÁN: ŐSZI SZÉL

alkozási,
sát kul-
. Hason-
elmi, la-
ásról. (A
— te-
aluról a
iónak is

általában
lyzetvál-
os szem-
nem az
soport, a
szerkeze-
tatja meg.
unkásból
nök lesz,
végzettsé-
övedelme,
sabban a
elfoglalt

tatás —
is — be-
belül is.
elüli vagy
Amikor

a társadalmi helyzetváltozta
nemzedék között zajlik le, p
munkás apa gyermekéből le
miségi, akkor nemzedékek
vagy intergenerációs mobilitá
szélünk.

A hazánkban lezajlott mobi
lyamatoknak két fő iránya
van jelenleg is. Az egyik a
munkából a szellemi munkába
sik a mezőgazdaságból a ner
gazdasági ágazatok felé vezet.
lalkoztatottak 1973-as társadali
zetét apjuk 1936-os társadaln
zetével összehasonlítva pl. azt
taljuk, hogy a jelenleg szellemi dolgozók 73 százalékának az apja fizikai munkás volt, és a jelenlegi nem mezőgazdasági fizikai dolgozók közül minden másodiknak az apja még a mezőgazdaságban végzett fizikai munkát, paraszt volt.

A társadalmi mobilitásnak csak egyik formája, amikor az egyének — ha mint a fenti adatok mutatják még oly tömegesen is — kerülnek át az egyik társadalmi csoportból a másikba. A társadalmi mobilitás másik formája, amikor egész társadalmi cso-

adott társadalomban a különböző t
sadalmi helyzetű csoportokat mer
falak választják el egymástól, akk
csak szórványos egyéni mobilitás
hetséges. Ha ezek a falak leomlana
megkezdődik a társadalmi struktú
átalakulása, akkor ez szükségszerű
a társadalmi mobilitás növekedésé
jár együtt. A felszabadulást követő
Magyarországon kibontakozó töme
egyéni és jelentős csoportmobilitás
a társadalom szerkezetében beköv
kezett alapvető változások magyará
zák.

KOLOSI TAMÁS

Dér István, festő

1021

Szocializmus és közösségi művészet

Kerekasztal-beszélgetés szegedi festőkkel

Az elmúlt év novemberében kilenc szegedi képzőművész — Dér István, Fontos Sándor, Novák András, Cs. Pataj Mihály, Pataki Ferenc, Pintér József, Vinkler László, Zombori László és Zoltánfi István — kapott meghívót arra a pályázatra, melynek eredményeként pannó díszíti majd az MSZMP Szeged városi bizottsága tanácskozótermének falát. A kilenc alkotó közül nyolc készítette el terveit, melyekhez a kiíró szervek megfogalmazták tartalmi igényeiket. A feladat természetéből adódóan, olyan murális alkotás terveit várják, mely tükrözi a párt politikáját, kifejezi jelenünk, szocialista építőmunkánk eredményeit, épít a hagyományokra, a munkásmozgalmi örökségre, s utal Szeged városának fejlődésére. Lényegében tehát az elmúlt ötven—hatvan esztendő forradalmi folyamatára utal, a Szeged életében is érzékelhető világméretű szocialista forradalom győzelmét, igazságát hirdeti. Úgy éreztük a tervek elkészülte után, az alkotói műhelymunka első fázisának befejeztével érdemes és hasznos összefoglalni a kéthárom hónapos alkotómunka során felgyűlt gondokat elkötelezettségről, pártosságról, szocialista realizmusról, a szocialista képzőművészet jelképeiről, a város újmódi mecénási szerepének egyik jelentős, minden bizonnyal új távlatokat nyitó kezdeményezéséről.

Lapunk szerkesztősége a gondolatok, vélemények kicserélése érdekében kerekasztal-beszélgetést rendezett, melyre meghívta a pályázaton részt vevő nyolc alkotót. A meghívást heten — Dér István, Fontos Sándor, Novák András, Cs. Pataj Mihály, Pataki Ferenc, Zombori László és Zoltánfi István — elfogadták. A szerkesztőség képviseletében a beszélgetést Tandi Lajos vezette.

— Az elmúlt években sokszor megfogalmazódott a képzőművészeknek az az igénye, hogy szeretnének minél több nagyméretű megbízást kapni. Ennek szellemében született jó néhány esztendővel ezelőtt a városi tanács dísztermében levő kettős falikép, ez hívta életre az oly hamar segítség és támogatás nélkül maradt, emiatt megszűnt városdekorációs bizottságot is. Néhány évi szünet után hogyan fogadták a pályázati felkérést a szegedi festőművészek?

Novák András:

Azt hiszem valamennyiünk véleményét mondom: jólesett, hogy ilyen fontos és jelentős megbízásnál ránk, szegedi festőkre gondoltak a megrendelők. Nem vagyunk ugyanis elkényeztetve ilyen és hasonló munkákkal. Természetes igényünk, hogy időről időre megméressünk önmagunk és a közönség előtt ilyen murális feladatokkal.

Cs. Pataj Mihály:

Nyolcunk számára ez a pannópályázat elsősorban megtiszteltetés, a lehetőségek kapuinak kitárása volt. Megmutathattuk, mire vagyunk képesek, mit tudunk megoldani ebben, a ritkán művelt műfajban. Versenyfutáshoz is hasonlíthatnám a pályázatot, ahol csak egy résztvevő érhet célba — a legfelkészültebb, akinek legoptimálisabbak voltak a lehetőségei, aki ki tudta használni a pályaelőnyöket. Ezen vázlatok, tervek elkészítése két-három hónapos töprengő-kísérletező munkát követelt tőlünk. Biztos vagyok benne, mindenki a lehető legjobban igyekezett produkálni, ám, mint mondtam, csak egy lehet a nyertes. Örülnénk, ha az illetékesek módot találnának arra, hogy a többi terv, elképzelés se maradjon csíraállapotban, ne fusson zátonyra. Megvalósítható lenne valamennyi üzemekben, vállalatoknál, iskolákban.

Dér István:

Magunkra is rákényszerített kényelmességi állapotban élünk, festjük a magunk hol jó, hol gyengébb táblaképeit. A város mecénáló szerepének szép példája e mostani pályázat, de igazi szerepét, a művészekben rejlő, lehetőségeket kibontó, nevelő küldetését akkor töltené be igazán, ha — alkalmanként kevesebb művész bevonásával — többször biztosítanának ilyen inspiráló, számvetésre is késztető pályázatot. Mivel nagyon ritka még az efféle munka, bár igényeljük a feladatot, megtorpanunk a lehetőség előtt, szorongásokkal, gátlásokkal fogunk munkához. Úgy érzem, a művészek többségében benne él a közösségi alkotások készítésének igénye, de néha megkérdezem magamtól, megvan-e a kollektív művészetre a társadalmi igény is? Mert kettőn áll a vásár! Kiváló példákat sorakoztathatunk fel a kollektív művészetek virágzására, társadalmi, politikai formáló erejére, ízlésnevelő küldetésére és agitatív funkciójára Mexikótól a Szovjetunióig, ám itthon mintha nem éreznék ennek fontosságát. Pedig világosan kell látnunk — s ennek éppen napjainkban értek meg a feltételei —, hogy a közösségi művészet és a szocializmus édestestvérek.

— Ezzel a gondolattal a pályázat tartalmi részének legfontosabb kérdéséhez érkeztünk. Bár a kiírás tartalmi igényeket fogalmaz meg, elkerülhetetlenek bizonyos, a szocialista képzőművészet által már kikristályosított jelképek alkalmazása. Menynyire lehetett ezeket a jelképeket eredeti módon alkalmazni, újrafogalmazni, esetleg más viszonylatokba helyezve, új vonásokkal gazdagítani?

Fontos Sándor:

Nem tudtam megszabadulni a már meglevő jelképektől, s mivel ezeket hagyományos módon alkalmaztam, kompozíciómon sematikussá váltak. Nem ízzítja át ezeket a szimbóliumokat hitem, nem hitelesíti az alkotó és a mű közötti bensőséges viszony. Minden motívum pusztán önmaga maradt, nem tudtak új összefüggésekbe kerülni egymással, ezáltal képtelenek voltak új tartalmak hordozói lenni. Energiám nagyrészét lekötötte a budapesti kiállításomra való készülődés. A probléma azonban ma is izgat, foglalkoztat. Izgalmas feladat lenne továbbgondolni, folytatni a kísérletezést, elemezni az egymásra hatásokat, új szintéziseket keresni. Mindenesetre örömökkel teli hasznos kényszerűség volt ezen kérdések tisztázása. Az utóbbi években a művészek idegenkedtek ilyen konkrét eszmeiségű, elkötelezett, pártos műveket alkotni. Az ötvenes évek száraz-rideg sematikus stílusa máig árnyékot vet az ilyenfajta próbálkozásokra. Hiszem viszont, hogy megfelelő művészi hévvel, töltéssel, korunk kérdéseire keresett válasszal, korszerű tartalommal újra lehet és újra kell éleszteni az elkötelezett, pártos ábrázolást, a kollektív művészeteket.

Pataki Ferenc:

A feladat jellege tág teret biztosított, hogy új módon, a konvekcióktól megszabadulva gondoljuk át elmúlt fél évszázadunk társadalmi, politikai és művészi fejlődését. Az ábrázolási kísérleteket természetesen nem formai jegyek határozzák meg, nem jelképek vagy szimbólumok kérdése. Magam részéről ennek az elmúlt ötven esztendőnek dinamikusan fejlődő mozgását, forradalmi lendületét törekedtem tetten érni. Tervem központi gondolata ennek a fél évszázadnak dinamizmusa, a szocialista eszmék diadala, robbanásszerű betörése és ellenállhatatlanul kiteljesedő győzelme, a harcok, ellentmondások sorozata, a permanens forradalom eszménye volt.

Zombori László:

Marxista ideológiánk művészi, képi jeleit keressük. Ez ma sokkalta nehezebb feladat, mint például a szocialista forradalom kezdeti szakaszában, ötven-hetven évvel ezelőtt, amikor gyökeresen új, forradalmi ideológia művészi jelképeit meg kellett teremteni. Gondoljunk csak a legkézenfekvőbb példákra: a Magyar Tanácsköztársaság plakátjaira. Szinte a semmiből, egyik napról a másikra születtek ezek az agitatív, forradalmasító, korszerű képi nyelven, máig érvényes jelképeket teremtve megalkotott alkotások. Ma az akkor igaz és hiteles szimbólumok önmagukban sokszor üresek, közhelyszerűek, sematikusak, élettelenek. A meglevők újrafogalmazásával, a bonyolult, differenciált viszonylatok átfogó ábrázolásával kereshetjük a mi lehetőségeinket. Ugyanakkor nem baj, ha egy-egy művön a vörös zászló vörös zászló marad.

— A feladat tartalmi részének mindenképpen legfontosabb tisztázandó alkotói kérdése a művészi elkötelezettség, a szabadság és felelősség dialektikája volt. Hogyan tisztázódtak ezek a kérdések a műhelymunka folyamatában?

Dér István:

Az áttételes fogalmazás, a konkrétból általánossá emelés művészi folyamata hosszú időt igényel. Az érési idő rövidségéből adódtak, hogy hiába él, lüktet bennünk a kor, hiába tartjuk kezünket az élet ütőerén, hiába tisztázódik bennünk politikai hovatartozásunk, eszmei-ideológiai kiállásunk, még nem találjuk meg ennek művészi vetületeit, képi jeleit. Vagy ha körvonalazódnak is ezek, még nem tudjuk kompozíciós motívumként használni, a motívumok szintézisét megteremteni. Ezért is keresem mostani pannótervemben újfajta megközelítési módot. Az egyén és társadalom, a család és közösség viszonyának képileg is sok szépséget feltáró megfogalmazásával azt igyekeztem erősíteni, hogy a szocialista ember csak közösségben tud élni, kiteljesedni, csak kollektívában valósíthatja meg önmagát, s számára a köz ügye személyes üggyé nemesedik.

Zoltánfi István:

Nagyon nehéz szétválasztani egy ilyen feladat tartalmi, azaz politikai, társadalmi, művészetlélektani motívumait és a megvalósítás mozzanatait. Sőt, amit képileg el szeretnénk mondani, azt verbálisan nagyon nehéz megfogalmazni. A munka folyamán a társadalmi szándék tisztázása és a megvalósulás segítik egymást, visszahatnak egymásra, az egyik továbblendítheti a másikat. Mintha az alkotófolyamat is azt igazolná, hogy az elmélet és a gyakorlat egymástól elválaszthatatlanok.

Cs. Pataj Mihály:

A szocialista realizmus igazi lényegét, a művészi szabadság és felelősség dilemmáját és egységét, társadalmi küldetését a ma képzőművészeinek kell kimunkálni. Üresen csengő jelszavak és jelképek nélkül is hűséggel, pontosan és elkötelezetten, a valóságból kiindulva, örömeinkre, gondjainkra választ keresve.

Novák András:

Úgy gondolom, a pályázat eddigi része is sokat segített annak az örökségnek tisztázásában, művészi megvalósításában, melyet József Attila úgy fogalmazott meg: „A harcot, amelyet őseink vívtak, / békévé oldja az emlékezés / s rendezni végre közös dolgainkat, / ez a mi munkánk; és nem is kevés".

A pályázatra beérkezett nyolc résztvevő tizenegy pályamunkáját értékelte a zsüri. Véleménye értelmében négy festőművész részvételével újabb fordulót javasol. Így Dér István, Novák András, Pataki Ferenc és Zombori László a konzultációs megbeszélések után újabb terveket készít. Az MSZMP Szeged városi bizottsága tanácstermébe az elkészült pannót valószínűleg jövő év április 4-én adják át.

Pataki Ferenc, Novák András (felül), Dér István, Zombori László (alul), Cs. Pataj Mihály, Zoltánfi István (11. oldalon, felül), Fontos Sándor és Pintér József (11. oldalon, alul) pannóterve.

Kulcsár Kálmán

Erdei Ferenc, a szociológus

Alig több mint egy évvel halála előtt Erdei Ferenc egy rádióbeszélgetésben Leninhez, Adyhoz és Bartókhoz való viszonyát elemezve, Bartókról egyebek között a következőket mondta: „Ő ...*a kilátások sejtetője. Ő az ősit, és a modernet, a parasztit és az urbánus világot fogta valahogy szintézisbe... Megmutatta, hogy valahol itt kell megfelelni a korral, a történelemmel haladó emberiség sorsának a nyitját... Meggyőződésem, hogy Bartók géniusza perspektíva, kiút, a sors föloldásának lehetősége a harmadik világ számára is, Bartók az egész fejlődésben elmaradt világ számára érvényes.*"

Miért csengenek vissza most elsősorban Bartókról mondott szavai, amidőn pedig Erdei Ferenc éppen őt érezte a három géniusz közül a „legtávolabbinak"? Távolról sem olyan instruktívnak a szociológiában és politikában, mint Lenint, vagy nem olyan közeli „családtagnak", mint Adyt.

Talán azért, vagy azért is, mert ahogyan Bartókról vallott, abban saját magatartásának — emberi, tudósi és politikai magatartásának — kifejezését látom. Olyan *szociológusi* magatartást is, aminek időszerűsége még nem múlt el, társadalmunk szocialista fejlődésének három évtizedével, ahogyan társadalmunk történetileg kialakult sajátosságait sem tekinthetjük még meghaladottnak. Az a kor és társadalom, amelyben Erdei Ferenc szociológiai és politikusi alkata kialakult, illúziókat is kínálva nem egy esetben hamis alternatívákat állított a társadalmat nem csupán megérteni, hanem alakítani is kívánó, gondolkodó emberek elé. Ezek az alternatívák éppenúgy hamisak voltak, amidőn az akkori magyar társadalom mélyére szorult parasztságot, a falusi társadalmat idealizálták, mint amidőn a hazai valóságtól elszakadva, valamiféle elvont mintához igazodva, tehát ismét csak illúziókat táplálva keresték a gondolat és cselekvés útját. Egyáltalában nem állíthatjuk azonban — legalábbis a társadalomtudományunkat és köztük a szociológiát tekintve —, hogy társadalmunk „fejlődésben elmaradt" szakaszából kilépve, ma már nem talál-

Nincs itt hely annak elemzésére, hogy miért, milyen társadalmi összetevők hatására tűnt sok, a társadalmi haladás mellett álló értelmiségi számára a paraszti társadalom, a falusi élet a társadalom átalakítására alkalmas mintának, és a parasztság a társadalom átalakítására alkalmss erőnek. Bizonyos, hogy Erdei Ferenc, amidőn leírta ismert mondatát: „*parasztnak lenni többé nem lehet*", és amidőn azzal fejezte be első, igazán szociológiai könyvét: „*a világot tagadtam, amely úr és paraszt, s embernek törekedtem, aki túl van ezeken*" — kortársai és küzdőtársai közül kiemelkedve látta meg a további utat is. A korabeli marxista kritika is felismerte munkásságának ezt a nagy jelentőségű magvát, és meglátta benne nem csak a valóság feltáróját, hanem — akkor még „csak" — a szövetségest is a valóság átalakításában.

A parasztság és falu idealizálásával való leszámolás egyébként Erdei szociológiai szemléletének egyik lényeges eleme is. Tulajdonképpen ez tette lehetővé, hogy *valóban* szociológiai kutatásokat végezzen, hogy a korabeli szociográfián túljutva, máig is érvényes szociológiai megállapításokhoz jusson. Ő maga — nagyon szerényen — talán nem is ismerte fel egy időben saját szerepének és alakjának igazi jelentőségét. 1941-ben a Kelet Népében a falukutató mozgalmat értékelve ezt írta: „*Ha lett volna köztünk olyan módszerrel látó és olyan rendszerben gondolkodó elme, aki egységben és értéssel tudta volna mindazt felfogni, amit fölfedeztünk, akkor egy nagyszerű társadalmi szemlélet, mondjuk szociológiai irány született volna meg, ami hosszú időkre megkönnyítette volna társadalmunk ismeretét, és elősegítette volna a kívánatos politikai eszme és mozgalom megszületését. Ilyen sem volt. Társadalomvizsgálatunk nem tudott az irodalmi érvényességnél mélyebbre ereszkedni.*" Erdei Ferenc talán még 1941-ben nem, de később, nem utolsósorban saját szociológiai kutatómunkája eredményeképpen megtalálta azt az

— Erdei Ferenc szociológiai kutatásai a magyar valóságból nőttek ki. De sohasem a pillanatnyi, csupán empirikusan megragadható valóságból. Jól látta ő, hogy a szociológiát két veszély fenyegeti. Az egyiket ugyancsak a szárszói konferencián fogalmazta meg: „...*a klasszikus szociológia azonban mégis lebegő, általános elmélkedés a társadalomról, nem pedig történetiségnek az értelmezése és megvilágítása. Csak például ez a szociológia történeti konkrétumokkal, mégpedig egészen szabadon, hol a primitív fejlődés korszakából, hol pedig a modern átalakulás idejéből*". Ez, a társadalom felett „lebegő" szociológia sem teljesen meghaladott még. S a másik veszély: az útvesztés a feltárt, konkrét társadalmi tények sokaságában. Az „orvosság" mindkettőre a *történeti megközelítés*", a történeti szemlélet. Ez a szemlélet kezdettől fogva minden egyes könyvében és tanulmányában jelen van, és talán nem túlzás, ha azt állítom, hogy ez tette számára lehetővé a magyar társadalom jelenségeinek megértését. A parasztság, a falu, de általában a települési viszonyok történeti alakulásának nyomon követése, a közreható folyamatok elemzése folytán érthette meg korának társadalmi jelenségeit, mozgását és a fejlődés tendenciáit is. És az ilyen szociológiai kutatómunka vitte el a marxizmus társadalomelméletéhez is. Már Szárszón ebben látta az „*egyetlen nagyszabású szociológiai*" irányt, „*amely történeti szemléletű, tehát konkrét történeti társadalomalakulásokat kísér, és mindent a fejlődés összefüggésében magyaráz*".

Amidőn azt állítottam, hogy Erdei Ferenc szociológusi és politikusi alkata, valamint ebből az alkatból fakadó és a fentiekben legfontosabb vonásokban bemutatni kívánt szemlélete a legjelentősebb a mai magyar marxista szociológia számára, akkor szeretném egyúttal ezt is hangsúlyozni, hogy mindebből adódóan konkrét, társadalomkutató munkásságában is találunk, nagyon jelentős, máig is ható eredményeket. Ezeket azonban — az eredmények sokasága és a hely korlátozott volta miatt — legfeljebb csak példázhatom.

A parasztsággal kapcsolatban: Erdei Ferenc mutatott rá elsőnek a parasztsággal foglalkozó szociológiai irodalomban az uralmi viszonyok jelentőségére, életformát teremtő és kondícionáló, életmódot és kultúrát alakító hatására. Továbbá: szinte Max Weber ideáltípusaihoz hasonló módon ismerte fel történeti-társadalmi vizsgálataival a paraszt-

Gyerekek a sor végén

Megint front van — mondjuk halántékunk mártírarccal simogatva, pedig hát mi a baj? A főnök veszekedett, mi meg a legkisebb bosszúság miatt is leejtjük a kalapácsot (a gép ma szakítja a szálat, vagy nincs telefonvonal, vagy kimaradt egy buszjárat?). Már a plafonon vagyunk amúgy is, a gyerek még késik a suliból (bezárták? fogócskázik? elhagyta a sapkáját?), na, adok is neki egy akkora fülest...!

A sor végén a gyerek áll.

A példát átírhatom, több sort vagy szót törölhetek — a végén akkor is a gyerek kap egy pofont. Vagy egy „soha el nem múló" szót. Mert „fölfelé" sose vagyunk idegesek, csak „lefelé". És ki áll a sor végén?

Tiltakozó kézmozdulatokat vélek. Örülnék, ha minél többen emelnék fel (akár fenyegetően is) kezüket. De ha csak négyenöten lennének is, akik inkább fejüket lehajtják, akkor is hadd sorjázzam tovább.

Szülők és pedagógusok hada — tágabb értelemben az egész körülöttünk levő világ — alapoz, mintegy tizennyolc éves korunkban nagyjából lelkileg-szellemileg megalapozottnak tekintve bennünket.

Elkészül-e addigra az a fundamentum, amelyre már ki-ki saját magát is munkálva építi fel életét?

A szülőknek vérei, a pedagógusoknak „munkadarabjai", vagyis valójában idegenek vagyunk. Az egyiknél a szeretetteljes nevelőösztön, másikuknál a szakmai tudás plusz hivatástudat — olyanra viszont nem emlékszem, hogy tanárom hivatástudata ragadott volna meg, de akiket szerettem s akik szerettek engem, vagy minket, gyerekeket, annak a tantárgya a legszebb, legérdekesebb volt, mégha nem is a legkönnyebb.

Szeretném azt írni, meg tudok bocsátani mindent. De szorítanak a régvolt bántások, visszakiabálnak, mikor gyerekeimet szidom, megáll a kezem a levegőben, mert csattanást hallok — csak a rémületet idéztem fel, ugyanazt látom, ahogy én pillogtam összekuporodva, lélekben is vacogva. Hányszor vagyok igazságtalan büntetést osztó, villámaimat oktalanul levezető, és hát: szégyenkező emiatt!

Fáradtak vagyunk a józansághoz. Mert nem egészen józan meggondoltsággal, türelemmel egyike-másika tanárjukra panaszkodó társuknak imígy nyújt vigaszt: „Rá se ránts. Az egy sürket ürge." A válasznak több változata ismeretes. Még nem láttam felnőttet — azt mondják, néhány ilyen szülő pedig akad —, aki helyeselné az efajta ítéletet. Bizonyára könnyű annak az anyukának, apukának, akinek gyereke az óvó néni, vagy a tanár kedvence, de nekem fáj az iskolában (vagyis: nevelőben vagy gyerekében) csalódott szülő megjegyzése is. Merthogy menynyi bántás éri a nevelőket, csak felnőtt fejjel (egykor zseniálisnak tartott csínyjeinken pirulva) értjük meg. Mennyi csatát kell megvívniuk, ahol hatalmi szóval nyerni legfeljebb elhallgatást lehet, győzelmet soha.

Azért nem kanyarodtam el a témától, ha hosszasabban időztem is annál az oldalnál, ahol úgyszintén adódik alkalom, mikor a gyerek a sor végén érezheti magát. Nem hiszem, hogy a gyerek szereti, másképp mondva: törvényszerűen, a „vér szava" szerint csak szeretetet érezhet gondatlan, kegyetlen-szigorú szüleivel szemben is (legfeljebb görcsös bűntudattal szeretni akarja őket), mint ahogy azt is tudom, lehetetlen, hogy a tanár számára minden gyerek egyforma. És mi lesz azzal a gyerekkel (gyerekekkel), akik itt is, ott is a sor végén állnak?

A nevelőnek is vannak „frontos" napjai, s azokat rendszerint ugyanazok a gyerekek érzik leginkább.

Emlékszem: volt olyan tanárom (meg mindenkinek), aki előtt nem volt megállásom, míg mások nem is tudom miért, nagyon szerettek. Legapróbb igazságtalanságukat is egy életre magamban hurcolom — túlzás mindegyikben volt. Abban, ami lettem, vagy lehetek, ők is ugyanúgy benne vannak, mint a három csintalan gyerekével küszködő anyám, apám. A gyakorta megalázó Ilonka néni vagy a legnehezebb nyelvészeti vizsgán mosolygó derűvel könnyítő Éva néni számomra nem egy az írás közben föllidézhető tablók fényképeivel. Mint ahogy gyerekem is tudja hozzá távolabb, vagy egészen közelálló tanáráról, hogy beteg a gyermeke, vagy győzött a tegnapi úszóversenyen.

Mert vérükké vált, hogy figyeljenek, mérlegeljenek minket, szülőket és hivatásos nevelőket. Fáj a fejed?"

Dér István, [festő]

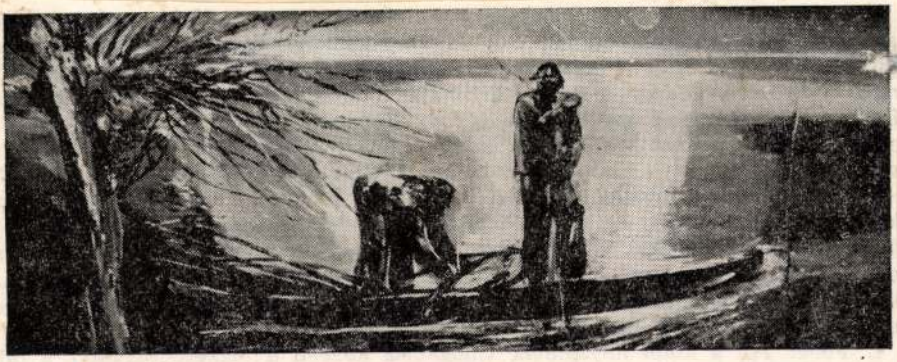

DÉR ISTVÁN: FEHÉR-TÓ

Dér István: Fehér-tó 82.

Tiszatáj, Szeged, 1977. jún. XXXI/6

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

HAJDU-BIHARI NAPLÓ

1977 AUG 17

1021

Gazdagodó törekvések

A HAJDÚSÁGI NEMZETKÖZI MŰVÉSZTELEP KIÁLLÍTÁSA

Dér István: Sirályok

1

Elöljáróban okvetlenül tisztáznunk kell egy látszólagos ellentétet. Közelebbről, hogy *a hajdúböszörményi képzőművészeti műhely* sokkal jelentékenyebb, mint alkalmi kiállításai. Akár az idei kiállítása is. Ez igazság. De nem ellentét.

Magyarázata a működési rendszerben gyökerezik. Részben abban, hogy a festők és a grafikusok mindössze négy hetet töltenek együtt. Majd meg abban, hogy főleg a külföldiek évről évre cserélődnek. Mi következik ebből? Nézzük a munka szempontjából előbb. Nyilvánvaló, hogy az új környezet látványa legföljebb indíték és indulás lehet. Ha úgy tetszik, az igazi művészi föladat küszöbe, ahol az átélés, a megismerés, a kiválasztás, az önálló arculatú alakítás folyamata kezdődik. Minden igényes és tudatos művész végigjárja ezt az utat. Könnyebben vagy nehezebben, de áthalad a belső érlelődés állomásain. Hogy mennyi idő alatt, arra bizony nincs szabály. Tény viszont, hogy a tartalmi és formai teljesség különböző változatai és fokozatai innen erednek, ennek jelei és bizonyítékai. Ha velük találkozunk, voltaképpen mélyebben húzódó és messzebb vezető folyamatok közelében járunk.

Érvényes ez mind az egyénekre, mind a csoportokra. Hajdúböszörmény valóságos szerepét azután éppen ez határozza meg: időben és térben kisugárzott hatásainak mennyisége és minősége. Csaknem tizenöt éve bővül ez a kör. Hazánk négy-öt művészeti központján túl érintve a szomszédos és a távolabbi országok, városok tekintélyes sorát. Fontosabb persze ennél, hogy nem csupán a sajátos alföldi település meg a közeli hortobágyi puszta érdekességeivel, régies és természetes szépségeivel szolgál. Olyan találkozások, eszmecserék, tisztázó értékű összehasonlítások alkalmát teremti meg, amelyek az eszmei, gondolati, mesterségbeli törekvésekben is nyomot hagyhatnak. Hagytak is, hagynak is. Nem kevés és nem jelentéktelen pálya példázza ezt. Jó, érdekes, olykor már maradandó művekben gyümölcsöztetve a szellemi környezet hatásait.

2

Úgy indokolt, hogy ezekbe az összefüggésekbe ágyazzuk bele a közös, számadó kiállításokat. Vajon most tehát milyen törekvések folytatásáról, megújításáról, netán éppen foganásáról tanúskodnak a festmények és a grafikák?

Változatlanul erősnek bizonyulnak azok a szálak, amelyek az alföldi festészet, a népi realizmus hagyományaihoz kötődnek és kötnek. Kivált *Maghy Zoltán* az, aki fél évszázados pályájának immár történelmi eredményeivel érvel tárgy, szemlélet, módszer eme fajtáinak életképessége mellett. Egyenetlen és sikerült darabjaival ugyanarra figyelmeztetve: *a szemlélet elsőbbségére*. Nála ennek jó példáit az emlékező érzelmesség, a humor és az irónia elegyülése testesíti meg. *Kurucz D. István* szűkebb határú világában az egyébként csak részleteikben érdekes leíró elemek akkor lényegülnek át, ha belső feszültséget fejezhetnek ki. A kicsinyített és a nagyított arányok visszafojtott drámaiságát. Úgy tetszik, ennek lehetőségét vette észre, bár inkább a színekben, *Zani Zanav* is. Meleg, komoly hangulatú festményeit *Dér István* bensőségesen költőivé tudja emelni olykor: ez a formálás nagyvonalúságán múlik. Hasonló szándék és esély vonul végig *R. Mikuevicziev*e munkáin.

sen általánosító szemléletnek rendel alá minden elemet *Hézső Ferenc*. A népművészetből átvett egyszerűsítésekkel a látvány külső harmóniáját, tetszetős, díszes szépségét mutatja meg. *Madarász Gyula* a folyamatosság és a változás két állomását is képviseli: tájképeinek egyik csoportján a színek és formák ritmusával még érzékelteti a motívumokat, másik csoportján a hangulati összegezésig vonatkoztat el. *Zvilius Alfonsas*, kétségtelen fölkészültség birtokában, egy-egy motívum szinte jelképes kiemelésével, majd míves, ornamentikus megformálásával kísérletezik. *Jan Grimm* derűs, játékos felületeket igyekezett teremteni.

3

Ezek az azonosságok és különbségek belül maradnak az adott környezet egy-egy látható oldalának, tulajdonságának föltárásán, festői értelmezésén.

Csohány Kálmán a történelmi és gondolati megközelítést adja hozzá. Grafikai lapjainak sorozatában a hajdúk múltjának fontos eseményeit idézi föl. Mélyre hatoló általánosító erővel. Az eltérő jelenetekben rokon arcú, rokon alkatú, egymáshoz kapcsolódó alakokat szerepeltet: itt tehát mindennek mindenkor a tömeg, a nép a hőse. Akkor persze a múló és változó századoknak is.

Mind határozottabban jelentkezik egy másfelé figyelő, más természetű áramlat is azonban. Nem ellentétről van szó. Hiszen az alap közös: a valóságot tiszteletben tartó realizmus. Csak éppen itt a személyesebb töltésű, közvetlenebbül beszélő változatok uralkodnak.

Bíró Lajos áll legközelebb a határmezsgyéhez. Felfűtött indulati állapotokat tükröző festményein még őrzi a hely sugallatát, az alföldi táj egy-egy vonását, de inkább már az embert körülvevő világ súlyosságának, nyerseségének, örvénylő mozgásának élményét fejezi ki. Míg *Bényi Árpád* igazán eredetit éppen az alakos képein hoz létre. Jobb híján lélekábrázolásnak nevezhetnénk ezeket a nagyszabásúan elképzelt műveket, amelyek a tépelődő, viaskodó egyéniség vibrálásával, feszültségével, zaklatottságával telítődnek. Emberi jelenségekre érzékeny *Topor András* is. Bonyolult szerkezetű alkotásait olyan helyzetekre építi, ahol vagy az alakban magában, vagy viszonyaiban az idegenségig fokozódnak az eltérések. Ezt a belső rendet követik azután mind a valóságból merített motívumok, mind az elvonatkoztatott, nemegyszer allegorikus formák. Mondandójának személyessége ide sorolja *D. J. Bahot* is, aki azonban szerényebb célokat tűzött maga elé.

4

Talán bebizonyosodott, hogy mind a törekvések jellegzetessége, mind a festők és a grafikusok zöme figyelmet érdemel. Tudni érdemes továbbá, hogy a szemléletek és a módszerek néhány igen értékes ága az utóbbi években fejlődött ki. Külön örömünkre: éppen a hazai törzsgárda körében. Így gazdagodó és frissülő törekvései adják a *hajdúsági nemzetközi művésztelep* számottevő rangját. Helyét pedig az időszakos festészeti és grafikai műhelyek első vonalában szilárdítván meg.

Székelyhidi Ágoston

bútor vé-
Arany Já-
Telefon:

régi fara-
más egyéb
éterfia ut-

SZÁM

-as borít-
u. 10.

aláírással
nék (nem
en, Dam-
. 4. ajtó.

Jó állapotban levő magas gyermeksportkocsi és kerek járóka eladó. Epreskert u. 21.

Eladó fehér zománcos kályha, 100 literes boroshordó, hajszárítógép. Martinovics u. 4.

Szívesen vállalnánk idős személy vagy személyek gondozását lakásért. Ajánlatokat „Középkorú házaspár" jeligére a kiadóba.

Egy db 120 literes villanybojler, 2 db cserépkályha, 1 db háromajtós szekrény eladó. Debrecen, Sesztina utca 8. sz.

Tetőjavítást és kényfedlap készítését a helyszínen rövid határidővel vállalok. Megrendeléseket kérem lakásomra eljuttatni. Czibere kisiparos, Debrecen, Bethlen utca 41. sz. X/64.

Kárpitosmunkát garanciával vállalok. Kossuth u. 60.

Virágkarneválra készülő vállalatok! Őszirózsa (skarlátpiros) nagyobb mennyiségben kapható. Sándor László, Apagy, Kossuth u. 76.

Ablaktisztítást azonnali kezdéssel vállalok. Közületeknek is. Telefon: 15-486.

Parkettázást, csiszolást, lakkozást, PVC-padló készítését garanciával vállal Kolozsvári, Erzsébet u. 2.

Dunyha, párna, használt toll felvásárlása. Bajcsy-Zs. u. 42.

Házépítők: színes mintás mozaiklapok — szürke vagy fehér cementből készítve — 28-féle mintában kapható, Mintalan Gyula kisiparosnál, Budapest, XI., Sárbogárdi út 25. sz. Telefon: 667-207. Kérjen ingyen színes árjegyzékes mintakártyát.

...jozókat alkalmaznak

...SZOT Kohász Üdülő ...s érettségizett, gép- ...inisztrátort, egy fő ...előt meghatározott

...ttesítésre a Megyei ... Debrecen, Kandia ...nőt felvesszünk.

...et, betanított munká- ...unkásokat keres fel- ...n 6. sz. Vállalat köz- ...Jelentkezés: Szoboszlói ...m.

...nar megyei Állatfor- ...pari Vállalat azonnal ...felvesz gépkocsiszere- ...karosszéria-lakatost, ...romos-szerelőt, tmk- ...tergályost és segéd- ...lentkezés az üzem- ...ösztályon, Debrecen, ...szám.

...segédmunkásokat fel- ...m.-i Tanács Temet- ...ta. Jelentkezés a Köz-

...ó fiatalok figyelem! ...iskolai végzettséggel ...fiatalokat felveszünk ...vre tanulónak 16 éves ...si idő 2 év. Juttatá- ...si pótlék vidékieknek ... Társadalmi ösztön- ...akosoknak havi 450,— Ft-ért reggeli, ebéd, ...kaszüneti napokon is. ...nyv és munkaruha. ...ollégiumban. Tanul- ...íj havi 410,— Ft-tól ...amely a tanulmányi ...függően változik. Fiú ...a szakmunkásvizsga ...vezetővé, később mű- ...zzük át! Továbbtanu- ...fiúk-lányok számára ...i szakközépiskolánk- ...ásvizsga után a ke- ...y havi 2500—3500,— Ft ...entkezni lehet szom- bármely munkana- ...él 4 óráig személye- ...részletes tájékozta- ...A gyár címe: PNYV ...ipar személyzeti és ..., 1046 Budapest, Er-

Azonnali belépéssel felveszünk kereskedelmi szakmunkásokat, segédmunkásokat és ügyviteli gépesítéshez adminisztratív dolgozókat. FÜSZÉRT Vállalat, Diószegi út 22/C.

Férfi galvanizáló csoportvezetőt, gyakorlattal rendelkező szak- vagy betanított alugrafikust, lakatos, esztergályos, asztalos, villanyszerelő, szerszámkészítő szakmunkásokat, továbbá üvegtechnikust, gyakorlattal rendelkező hőmérőkészítőt és férfi segédmunkásokat keresünk felvételre. TANÉRT Vállalat 1. sz. gyáregysége, Debrecen, Hámán Kató út 76.

Gyakorlattal rendelkező menetírányítót, garázsmestert, víz-, gáz- és fűtésszerelő művezetőt, teljesítményelszámolót, valamint gépalkatrész ismerettel és C-kategóriás gépjárművezetői jogosítvánnyal rendelkező anyagbeszerzőt felvesz a H.-B. m.-i Tanácsi Építőipari Vállalat, Debrecen, Simonffy u. 34—36.

Érettségizett fiúkat
és lányokat
műszaki
gyakornoknak
alkalmaz

modern nyomdagépek üzemeltetéséhez az

ALFÖLDI NYOMDA.

Gépipari jellegű szakközépiskolát végzettek előnyben.

Any

JELENTKEZÉS

...u. 16. sz.
...z fel. Je-
...u. 16. sz.
...rától dél-

ISKOLAF...

239-1739, 82-144-4644, 55-3655, 24-4824, 82-119-4619, 82-159-4659, 238-3538, 273-537, 56-4856, 159-1959.

BŐR TOLLTARTÓK:

19-1-1801, 4-1504, 156-156, 86-1186, 300-1200, 180-480, 113-4913, 115-213-5613.

VÁLLTÁSKÁK:

246-3246, 2-7202, 100-7600, 226-826, 96-8796, 115-113-5513, 273-273, 115-23-5723, 62-2762, 271-1171.

TOLLASÜTŐK:

46-9646, 272-8072, 230-830, 196-7696, 55-955, 51-2451, 222-3222, 115-26-5726, 6-4809, 223-2023.

FUTBALL-LABDA:

64-1564, 113-9413, 73-473, 230-9230, 26-26.

A nyeremények átvehetők Debrecenben, a 17., sz. papír-írószer boltban (Kossuth u. 2. sz.). A vidéki nyertesek a helyi papírszaküzletben.

IÉRT ALAPÍTVA 1949

Lakatosokat, tűzi- és rugókovácsokat, segédmunkásokat alkalmaz a MÁV Járműjavító Üzem.

Vegyipari szakközépiskolát végzett fiatal nőt laborban anyagvizsgálói munkakörbe alkalmaz a Hajdúsági Bőrgyár. Jelentkezés Debrecen, Vágóhíd utca 3.

A Hajdú megyei Állami Építőipari Vállalat házgyára felvételre keres karbantartó víz-, gáz- fűtésszerelő és csőszerelő, autószerelő, esztergályos, építőgép-szerelő, lakatos, gáztüzelésű kazánhoz kezelőt, kazánfűtő, asztalos szakmunkásokat, továbbá vagyonőröket, raktári segédmunkásokat (nyugdíjast is). Nè jelentkezzenek azok, akik az utóbbi két évben háromszor változtattak munkahelyet! Jelentkezés a házgyárban, Debrecen, Balmazújvárosi út 10. sz.

A Debreceni Kertészet felvételre keres tmk-segédmunkásokat, vízés központifűtés-szerelőt 5 éves, továbbá autó-motorszerelőt 10 év feletti gyakorlattal. Jelentkezés: Debrecen, Vértesi u. 1. sz. alatt a tmk-vezetőnél.

A Debreceni Agrártudományi Egyetem rektori hivatala gyors- és gépírót keres felvételre. Jelentkezés a rektori hivatal vezetőjénél.

Takarítónőket egyműszakos beosztással felvesz az Agrártudományi Egyetem kollégiuma. Jelentkezés a kollégium gondnokánál, Böszörményi út 140.

A Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat debreceni körzeti üzeme gépkocsivezetőt vesz fel. Jelentkezés Debrecen, Hámán K. út 27. sz. alatt naponta 8 órától 16 óráig.

Azonnal felveszünk három műszakra betanított női és férfi gépmunkásokat, tmk-lakatost, műanyagfeldolgozó gépek üzembentartásához villanyszerelőt, vagy elektroműszerészt. Műanyag Ipari Szövetkezet, Debrecen, István út 89.

A Gabonaforgalmi és Malomipari Vállalat Debrecen, ...

Kötözőket, rakodókat azonnali belépéssel felvesz a Debreceni Építőipari Szövetkezet, Debrecen, Monostorpályi út 5—7. szám, gépkocsielőadónál.

A Debreceni Asztalos Szövetkezet (DAKISZ) férfi segédmunkásokat és női betanított munkásokat felvesz. Állandó egyműszakos foglalkoztatás. Jelentkezés Debrecen, Galamb u. 1—3., munkaügyi osztály.

A Volán 6. sz. Vállalat könyvelőt keres. Jelentkezés: Szoboszlói út 4—6. III. emelet 309. szoba.

A H.-B. m.-i Vegyesipari Vállalat felvesz a hajdúsámsoni öntödébe betanított öntödei munkára férfi segédmunkásokat. Jelentkezni lehet a helyszínen az üzem vezetőjénél.

Adminisztrációban jártas pénztárost meghatározott időre felveszünk. Debreceni Asztalos és Kárpitos ISz. Debrecen, Galamb u. 23—29.

A Hajdú-Bihar megyei Tanács Gyógyszertári Központja gyógyszerraktára férfi csomagolót és segédmunkásokat alkalmaz. Jelentkezés személyesen: Debrecen, Dóczy József u. 36. sz.

Díjbeszedőt, mérlegkiadót, árufelírót, kezdő statisztikust és illemhelykezelőt vesz fel a piaci kirendeltség, Rákóczi u. 14.

A Debreceni Általános Szolgáltató Ipari Szövetkezet felvesz 2-3 éves gyakorlattal rendelkező villanyszerelőt, vizsgázott gázkazánkezelőt. Jelentkezés: Debrecen, Rákóczi u. 37. szám, munkaügyi csoport.

Gyors- és gépírót felvesz a H.-B. m.-i Tanács Temetkezési Vállalata. Jelentkezés Erzsébet utca 24. szám.

GYÁSZHÍREK

INCZE LÁSZLÓ MEDICOR-nyug-díjas, életének 81. évében hosszú szenvedés után elhunyt. Végakarata szerint hamvasztás után csendben eltemettük. A gyászoló család.

Köszönetet mondunk mindazoknak, akik ORMOS PÁL temetésén megjelentek és mély fájdalmunkban részvéttel osztoztak. A gyászoló család.

Mély fájdalommal, megtört szívvel tudatjuk, hogy szeretett feleségem, édesanyám, anyósom, testvérünk, sógornőnk, keresztanyánk PAPP JÁNOSNÉ Szilágyi Mária, a Műanyaggyár nyugdíjasa 53 éves korában csendesen elhunyt. 1977. f. hó 19-én, pénteken 13 órakor a Köztemető I. o. ravatalozó termében a református egyház szertartása szerint helyezzük örök nyugalomra. Bánatos férje, lánya és veje. Debrecen, Mester u. 23.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy szeretett édesapánk ILYÉS JENŐ, a MÁV Járműjavító nyugdíjasa 67 éves korában elhunyt. Temetése 1977. augusztus 19-én, pénteken du. 2 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozójából. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Kálmánchelyi u. 2.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy SZABÓ JÁNOS volt festőmester, a Szabolcs megyei Építőipari Vállalat nyugdíjas építésvezetője a hőn szeretett férj, édesapa, após, nagyapa, testvér és jó rokon 67 éves korában váratlanul elhunyt. Temetése augusztus hó 19-én, pénteken délelőtt 11 órakor lesz a debreceni Köztemető I. o. ravatalozó termében polgári szertartás szerint. A gyászoló család. Lakás: Nyíregyháza, Vasgyár u. 3.

Mély fájdalommal tudatjuk, hogy ÖZV. BALOGH IMRÉNÉ Smiák Julianna, a szeretett édesanya, anyós, nagymama, sógornő, háziasszony és jó rokon 79 éves korában hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése augusztus hó 18-án, csütörtökön délelőtt 11 órakor lesz a Köztemető I. o. ravatalozó termében polgári szertartás szerint. A gyászoló család. Lakás: Debrecen, Bellegelő 777.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1977 SEP

4

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

Dér István

1021

DÉR ISTVÁN: TISZAI SUGÁRZÁS

A múzeumok kincseiből

Paprikak

Hazánk két paprikatermelő tája közül a szegedi a jelentősebb. Jó éghajlati és talajadottságok mellett, a szorgalmas szegedi nép alakított ki olyan termelési és feldolgozási hagyományokat, amelyek a világszínvonalat jelentették ebben a belterjes kultúrában.

Sokféle, jórészt maguk csinálta szerszám és eszközanyagot használtak, s a tárgyak funkcióinak megtartása mellett, állandóan tökéletesítették azokat. Így került séget tartalmazó ereket és a magvakat késsel kikaparták. A *paprikabűrt* felfűzték, a magot alaposan kimosták, tepszibe rakták, és száradás után kézzel *összemarcingolták*. A csörmössé vált paprikát maggal arányosan keverve megtörték.

Esőtől, hótól védett helyen, szín alatt megkezdődhetett a külűzés. Nehéz munka volt, ezért férfiak csinálták. Felálltak a külű végére. Egyik lábukkal támaszkodtak, a másikkal ráléptek a

mint akire nincs tovább
csendesen, ahogy élt is, el

Nem mondhatom, hogy
velünk, gyerekekkel. Ezt a
tartotta. Volt azonban eg
tett mondása, aminek elős
ma ragadt meg az ember
fogta fel — a maga csal
nyegét.

Bárki is került szóba
ban, a szomszédok, a falub
később a tsz-tagok közül, h
dott, mit ígért, milyen em
dig azzal zárta a
dolgot:

„Azt nézd meg, hogy dolgozik, a száj csak beszél, a munka árulkodik."

Miért mesélem ezt én el magának? Nézzen rám. Újjászületett embert lát maga előtt. És másod-

Kő

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JUL 23
Északmagyarország

Dér István festő művész
1021

Dér István tárlatán

A művész az Apám galambokkal című képe előtt
(Fotó: Laczó)

Vasárnap délután — a Zilahy György Művészetbarátok Köre 117. tárlataként — nyílt meg a tokaji Helytörténeti Múzeumban *Dér István* szegedi festőművész kiállítása. A megnyitáskor *Bánszki Pál* művészettörténész méltatta a kiállító művész munkásságát.

Dér István harminchét éves, Szegeden végzett főiskolát, s 1960 óta szerepel rendszeresen kiállító művészként tárlatokon. A vásárhelyi őszi tárlat, a szegedi művészek kiállításai otthon és a fővárosban; továbbá Ogyesszában, Berlinben, Szabadkán, önálló kiállítóként Hódmezővásárhely, Szeged, Gyula, Mindszent, Bordány és most Tokaj eddigi útjának mérföldkövei. *A tokaji nyári művésztelepet tizenhárom éve látogatja* rendszeresen, s mint ilyen a szokásos, táborzáró tárlatokon többször szerepelt, de a Zilahy György Művészetbarátok Köre szervezésében *most először* mutatkozik be Tokajnak, illetve a Tokajt és a kiállításokat látogató nem kis számú érdeklődőnek.

Hét tustollrajzát és *nyolc nagyméretű festményét* láthatják most a tárlatlátogatók.

Rajzainál első pillantásra megfog *a szűkszavúság*. Talán csak egy műve jelent némileg kivételt, *Az emlékezés máglyája* című, amelyen az összetett, összetorlódott emléktöredékek úgy rakódnak egymásra, mintha egy óriási, hasábokból rakott máglya tetején ágak hajtanának ki, s a sok-sok asszociációra alkalmat adó motívumokkal zsúfolt főtéma mögött, a háttérben egy elhagyott apró tanya körvonalai láthatók. A többi rajzán azonban — ellentétben ezzel — *a papír fehér színe jut nagyobb szerephez*. Ez lelhető fel az *Ikon bűvöletében* című rajzán, vagy az *Egy ló halálára* címűn, amelyen egy izmos férfikarral és egy fejrészlettel jelzett ember hátterében egy kimúlt ló néhány vonással érzékeltetett teteme jeleníti meg a munkában társnak számító állat és az ember összekapcsolódását, a ló elvesztése felett érzett emberi fájdalmat. A fehér papírháttér szerepe különösen érzékelhető *A fészek* című rajzán, ahol a nagy fehér mezőt alig szántja egy-két vonal, de a magányos, markáns vonásokkal jelzett fészekben a tojások optimizmust, reményt sugároznak. *Az Orgonamuzsika* orgonasípokat asszociáló felhői alatti emberalakok. *A lebontott ház álma emlékképei*, vagy a *Törött tükör* korábbi kellemesebb életepizódokat felidéző vonásai hasonló módon, nagyon kevés vonallal, *a nagy fehér felületek és az éles fekete vonalak kontrasztjával* érzékeltetik a mondandót.

Festményei közül egy — a tömbszerű fogalmazást, robusztus formákat felmutató *Ökrök* — 1967-ből való, a többi a közelebbi évekből, sőt, 1974-ből. A művek szerkesztése a rajzokéhoz hasonló. A fehér hátteret *lágyabb pasztellszínek* váltják fel, csaknem mindegyiken a vízpart, a Tisza feletti fénytörés érződik, s ezek előterében áll például a lóalak a *Hajnalban* című képen, háttérben a napkoronggal, vagy a reszkető napraforgók az *Őszutó* címűn, ezt a hangulatot tükrözi a *Ketten*, vagy a *Szélben*. A Tisza-part bűvölete vonul végig minden művén, például a kiábrándultságot tükröző *Galambját sirató fiút* —, vagy a rajzainak szerkezetéhez legközelebb álló, *Anya, gyermekkel* című kompozíciót is ez a *vízparti háttérbe komponálás* jellemzi legerőteljesebben, s ez érződik az *Apám galambokkal* című képen is.

Érdekes, értékes műveket felsorakoztató tárlat. *Érdemes megnézni*. Augusztus 20-ig látogatható.

(benedek)

álkodás, zások

alatnál is gondot okoz a magasházakba beépítendő elvonók késedelmes szállí-ása.

Az építőipar első félévi munkája a közelmúltban Budapesten rendezett ta-nácskozáson is szóba került. A nagyberuházások létreho-zásában most már nem az építési kapacitás hiánya okozza a problémákat, ha-nem az elmaradt módszerek-kel dolgozó szerelőipar. Így nagyon fontos, hogy korsze-rűsítsük annak felszerelését, szervezetét, munkáját. Érvé-nyes ez megyénkre is, ahol *a BÁÉV tervei között sze-repel a szakipari munkák fokozottabb gépesítése. Me-gyénk nagy építőipari válla-lata most hajtja végre a házgyár korszerűsítését.* Ezt az tette indokolttá, hogy öt év alatt elhasználódtak a berendezések, ugyanakkor a korszerűbb, modernebb vá-roskép kialakítása szempont-jából is időszerűvé vált na-gyobb méretű lakások, válto-zatosabb házak építése. A gyártóberendezések kicseré-lése után *több épülettípus elemei készülnek majd a több mint 80 millió forintos költséggel korszerűsített ház-gyárban*, ahol azonban a re-konstrukció folyamatos vég-rehajtását szintén késlelteti, hogy a berendezéseket szál-lító ÉPGÉP eddig mintegy 20 millió forintot kitevő ké-sedelemben van.

Állami gazdaságaink és termelőszövetkezeteink pénz-ügyi helyzete az első félévi tapasztalatok alapján szintén kedvezően alakult. Az új beruházások, illetve a beve-zetett termelési rendszerek anyagi-technikai befektetései a nagyobb termelési ered-ményből és árbevételből kedvező hatékonysággal té-

Az épülő olefinmű Leninvárosban

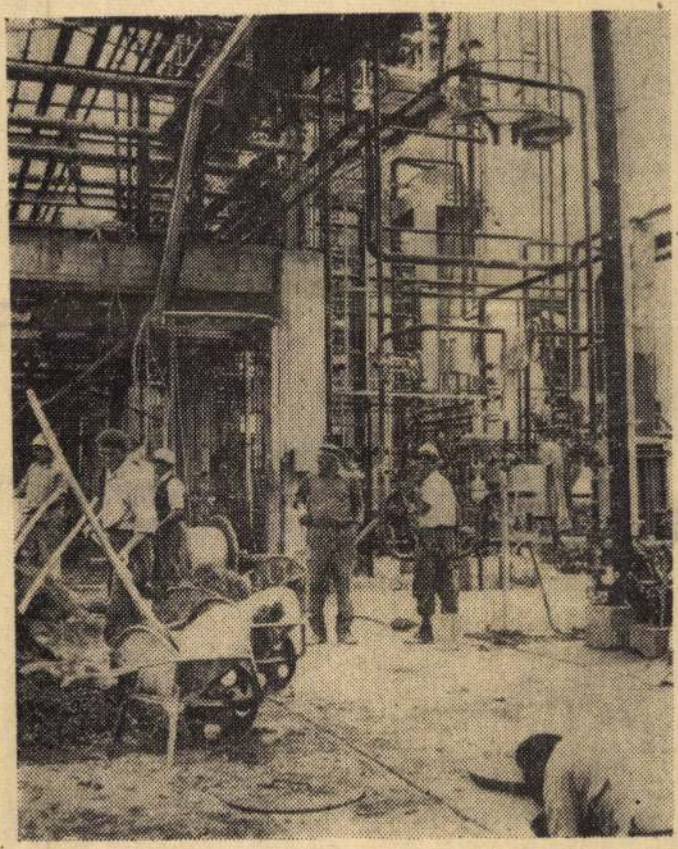

Fotó: Laczó József

Fejlesztési tervek a TVK-ban

A TVK-ban az olefin-program megvalósítása min-den eddiginél nagyobb lehe-tőséget teremt a műanyag termékek fejlesztésére. A nagy kapacitású olefinüzem-ben előállított etilén egy ré-szét a jövő évtől kezdve helyben, a kombinát poli-mer üzemében dolgozzák fel és a TVK-ban gyártott négy műanyagfeldolgozó berende-zés is. A gépek már a hely-színen vannak, sőt termelé-süket is megkezdték a szak-emberek. December végére teljesen elkészül az új üzem.

A műanyagfeldolgozó 5-ös számú csarnokának építésé-ről is kedvező hírek érkez-

Dér István, festő

Megnyílt a Maros menti művésztelep

A húszas években Rudnay Gyula tanítványaival együtt több nyáron át rendszeresen ellátogatott Makóra, hogy néhány hetet alkotó munkával töltsön a városban, megörökítse a Maros menti tájakat. E hagyomány alapján szervezte újjá a makói városi tanács a *Maros menti művésztelepet*, amelyet az idei nyáron ötödik alkalommal rendeznek meg. A művészvendégek az ország különböző vidékeiről pénteken érkeztek meg Makóra. Mintegy harminc festő- és szobrászművész tölti a következő két hetet a városban. Programjukban a helyi ipari és mezőgazdasági üzemek meglátogatása is szerepel.

A Maros menti művésztelep idei kezdete alkalmából pénteken három, Szegeden élő festőművész tárlata nyílt meg a makói kiállítóteremben. *Cs. Pataj Mihály*, *Dér István* és *Vinkler László* mintegy ötven festményét és grafikáját mutatják be.

7.

— : Megnyílt . . . .

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. aug. 9.

KÉPZŐMŰVÉSZET

Kiállítási krónika

Nem kell sokáig böngészgetni az emlékek között és a jegyzőfüzetekben, hogy megállapíthassuk: 1975 az emlékezés-számvetés-útjelzőlerakás hármasának esztendeje képzőművészeti közéletünkben is. Egymást érték a kollektív tárlatok, retrospektív kiállítások, melyek egyszerre köszöntötték felszabadulásunk harmincadik születésnapját, adtak számot három évtized munkájáról és ezek ismeretében igyekeztek betájolni a holnapi utak lehetséges irányait. Ám a tágabb és szűkebb hazában egyaránt minden tárlat, bemutató új megvilágítást, összevetési lehetőséget és kényszert kapott az országos jubileumi seregszemlék fényében. A vizuális művészetek öt nagyszabású kiállítással kapcsolódtak az ünnepi eseményekhez. Bemutatták három évtized köztulajdonban levő alkotásait, keresztmetszet-kiállítással jelentkeztek a plakátművészek, megrendezték a jubileumi képzőművészeti, iparművészeti és karikatúrakiállítást. A tárlatok nemcsak három évtized művészi fejlődésének jelzőkövei, nemcsak jeles mestereink tiszteletkörei, nem csupán történeti áttekintések, hanem elsősorban — az utóbbi évek legkiválóbb alkotásainak felsorakoztatásával — képző- és iparművészetünk, alkalmazott grafikánk, karikatúraművészetünk és egész vizuális közművelődésünk mai helyzetét, eredményeit reprezentáló fontos számvetések.

A Dél-Alföld legjelesebb képzőművészeinek alkotásai rendre ott voltak a kiállítótermek falain, a Műcsarnokban is. Többek között Németh József Tarló és Zsákok című festménye, Szalay Ferenc Házaspár és Töprengő című alkotása, Csikós András festményei, Fülöp Erzsébet csöppnyi műve, Fejér Csaba Halászok című szép képe, Hézső Ferenc, Koszta Rozália, Zoltánfi István egy-egy festménye, Kurucz D. István két temperája. Nem is rossz sor — nagyszerű alkotók, emlékezetes képek. Mégis bennünk a hiányérzet — színvonala alatt, sápadtan szerepeltek e vidék képzőművészei a jubileumi seregszemlén. Honnan hát hiányérzetünk, milyen okokra lelhetünk, ha visszafelé gombolyítjuk gondolataink fonalát?!

Megszoktuk már — van éppen elég hasonló, vagy éppen egyforma kollektív tárlat ezen tájon —, hogy képzőművészeink együtt jelentkezve erőteljesen — hol valóban kiemelkedő művekkel, hol a sokat és agyonemlegetett ars poetica hangsúlyozásával — képviselik az alföldi tájhoz és a magyar parasztsághoz kötődő progresszív realizmust. Itt egy erőteljesebb, esetleg remekmű hatással van a mellette levő gyengébbre, erősíti az összképet. Pusztán a szegedi nyári tárlatok szabadabb, ha úgy tetszik huzatosabb, messzebb tekintő kiállításai adnak évente összehasonlítási, megméretési lehetőséget más stílusokkal, kifejezési formákkal. (Természetesen nem feledkezhetünk meg a sokarcú, változatos képet nyújtó szegedi képzőművészetről sem.)

A Jubileumi Képzőművészeti Kiállításon, a Műcsarnok termeiben viszont — s itt kezdődött a probléma —, amíg például a szentendrei szellemiséget képviselő művészek alkotásai egymás mellett voltak láthatók, erősítve a közös és sajátosan

egyéni jegyeket, addig a vásárhelyi festők képei elszórva, egymástól távol, más stílusú, elkötelezettségű művek között nemcsak vesztettek erejükből, hatásukból, de szinte belevesztek abba a szürke tömegbe, amely ilyen nagyszabású, rengeteg művet felsorakoztató kiállításokon óhatatlanul felszaporodik az emlékezetes remekművek árnyékában. S ebben az összképben úgy tűnt, mintha a magyar tájhoz, hagyományokhoz, dolgozó emberhez kötődő művészi magatartást mások másutt magasabb művészi szinten valósítanák meg. Elkötelezettebben, modernebben, tisztábban és őszintébben.

Még fájóbb a helyzet, ha körzőnyílásunk rádiusza Szeged köré húzza meg vizsgálódásunk határát. E város képzőművészetét két alkotó két műve képviseli. Zoltánfi István Nagyszülők című temperája és a városban épphogy megmelegedett Lapis András Erdei Ferenc-érme. Hol vannak a többiek?! Zombori László, akinek közelmúltban rendezett budapesti kiállításáról elismerő-komoly kritikák jelentek meg, mint az egyik „legtehetségesebb, vidéken dolgozó festőt" emlegették. Dér István, Pataki Ferenc, Vinkler László és a többiek, országos mércével mérhető tehetségek. Annál érzékenyebben érint alkotókat, művészetpártolókat és -szervezőket ez a tény, mert az elmúlt években a magyar képzőművészeti élet homlokterébe került a fejlődő, izmosodó, tehetséges fiatalokkal erősödő szegedi művészet. Jó néhány felelős cikk, kritika méltatta a szegedi alkotók felkészültségét, tehetségét. Ki vétett-tévesztett akkor mércét?!

*

Úgy érzem, ezeket a problémákat jól példázta az idei Jubileumi Dél-alföldi Tárlat. A retrospektív kiállítás az elmúlt tíz esztendő tárlatainak anyagából válogatott. Visszatekintés ez a kiállítás az elmúlt évtized eredményeire a mai magaslatokról. A tárlat is bizonyítja azt, amit már a X. Dél-alföldi Tárlat kapcsán el kellett mondanunk. A szép eredmények, sikeres művek és reményteljes kiállítások után vérátömlesztésre van szükség, új szelekre, messzebb tekintő szemléletre, „országos léghuzatra". Két esztendő — két kiállítás — elegendő elmélkedésre, mérlegkészítésre alkalmas időt — és elegendő művet — hagyott, ideje összegezni és minden alkotónak saját magában is elvégezve a saját megméretés nem kis feladatát! — továbblépni. Mert tovább lehet és kell lépni. Van hozzá elegendő tehetség, megörökítésre érdemes téma, és van komoly társadalmi elvárás, politikai-közművelődési feladat. Ha valóban karakteres, jellegzetesen egyéni arcú képzőművészet a sokak — alkotók és művészetszervezők — eszménye, akkor a talán túlságosan is erőteljes hagyományoknak inkább a tartalmi oldalait kell újraértékelni és beépíteni mai szocialista valóságunk képzőművészeti spektrumába, a hagyományok formai, felszínes átvétele helyett. Hiszen nem kell sokáig bizonygatni, hogy nem az ma már sem az Alföld, sem az itt élő ember, mint volt száz, ötven vagy akár húsz esztendővel ezelőtt. Tudomásul kell venni, hogy a tanyaképek önmagukban, nosztalgikus magányukban elégtelenek, s ma már méltatlanok éppen a példaadó, hagyományteremtő elődökhöz.

A Jubileumi Dél-alföldi Tárlat katalógusa tíz esztendő tíz kiállításának minden művét jegyzi. S ez a katalógus fel-felcsillantja az emlékekben azokat az alkotásokat, amelyek méltóak közös ars poeticánkhoz, szocialista elkötelezettségünkhöz, amelyet a múlt legfényesebb értékeiként fényt lobbantanak a holnap felé is. A dél-alföldi képzőművészet mindig megújulni képes, változó világunk új jelenségeire, a vívódó-fejlődő szocialista ember örömeire és gondjaira, tehetségéhez méltó és elvárható jövője felé.

*

Ha az elmúlt fél év kiállítási krónikáját írjuk, nem mellőzhetjük, hogy Pataki Ferenc önálló tárlatáról szóljunk. A szegedi Képtár adott otthont Pataki több mint száz művének — festményeknek, grafikáknak, kollázsoknak, tárgyaknak. A tárlaton karakteresen rajzolódott ki Pataki művészi útja, alkotói szándékai, a megvalósítás eredményei és gyenge pontjai. Egy bizonyos: művei előtt rabja le-

Dér István, festő

szünk művészi erőtereket teremtő képességének. Lehet az alkotások előtt szájszélet rágva értetlenül toporogni, lehet hozsannázni, szitkokat is lehet szórni — ám atmoszférája magával ragadó! Ha mindössze ennyit írnánk le művészetéről, akkor is talán a legtöbbet mondanánk róla. Mert lehet-e művész számára nemesebb feladat, mint műveinek élményét belesütni kitörölhetetlenül a szemlélő tudatába.

Pataki Ferenc festészetének eredendő és meghatározó alapja, forrása a természet. Akkor is, ha konkrét valóságjegyeket ment képeire, akkor is, ha élményeinek színes, kavargó foltjaival népesíti be vásznait. Egy szertelen kamasz gátlástalan, fék nélküli őszintesége burjánzik festményein. A fellazuló formák rendeződnek legjobb munkáin új képi törvényekké, ebben a rendben egyenrangú szerepe van színnek és foltnak, emberi élménynek és szürreális víziónak. Kiállításának két legértékesebb műve az Emlékmű Götz János barátunknak és A tükör című alkotások. Olyan emberi mélységek, lélektani drámák nyertek itt filozofikusságukban is közérthető képi megfogalmazást, melyre kevesen — Pataki is csak legihletettebb óráiban — vállalkoznak. A nagy ötletek nem öncélú játékkáprázat, bravúr lehetőségei, hanem szervesen a mondanivaló szolgálatába szegődött kompozíciós elemek.

Pataki — minden bizonnyal egy nagyon termékeny és sikeres művészi korszakat lezáró, s egy új előtt ajtót tároló kiállítása grafikai lapokkal egészül ki. Mesterségbeli felkészültség, felszikrázó szellemesség, megoldásbeli bravúr egyaránt fellelhető lapjain. A technikák sokfélesége, a megoldások gazdagsága Pataki kísérletező kedvéről árulkodnak. Tény azonban, hogy Pataki elsősorban és mindenekelőtt festő. Nem hibátlan, nem kizárólag remekműveket alkotó művész.

*

Tíz Csongrád megyei képzőművészeti kör és egyéni alkotók mutatták be közel kétszázötven alkotásukat. Festegető parasztasszonyok, nebulókat oktató diplomás rajztanárok, szobrokat faragó munkásemberek, rajzoló fogorvos és meg nem értett zsenivé visszavonult hajdani tehetségek sora önmagában is heterogenitást takar, sokarcúságot sejtet. Dilettánsok és autodidakták, okleveles tehetségek és naiv bájjal munkálkodók a műfajok sokaságát is kínálták. A hagyományos képzőművészeti műfajok mellett láthattunk levelekből és virágszirmokból komponált életképet, intarziákat és fareliefeket, bőrkompozíciót, ötvöstálakat, textilképet.

A naiv alkotók kezében az ecset és a faragó bicska a leggyakoribb szerszám. Özv. Czene Jánosné kiszombori konyhaasztaláról ezúttal három, eredendő bájjal, sok ötlettel, utánozhatatlan humorral fűszerezett akvarell került a kiállításra. A sorozattal felszabadulásunk harmincadik évfordulóját köszöntötte őszinte és egyszerű főhajtással, tiszta szándékkal, sajátos szemlélettel. Pethő Gizella Tavasz című festményén chagalli figurák repülnek, dr. Bod Árpád Egy napom című olajképén tobzódnak a színes figurák, Bernáth Péter Moszkva című alkotásán a Vaszilij Blazsennij-székesegyház mesékbe illő, letűnt korokat idéző színes hagymakupola-rengetege ékszerként hat a modern környezet hideg színeiben. Külön dicséret illeti Hegyi Flórián szobrait.

Az amatőr alkotók népesebb csoportja kitartó szorgalommal igyekszik minél többet elsajátítani a mesterségből, technikákból, a megtanulhatóból. Érdemes volt megfigyelni a megközelítések sokféleségét. Kovács Lajos konstruktív munkáit, Kávási Jolán dekorativitását, Máthé Ottilia kristályos szerkezetességét, Cs. Pataj Miklós finom faktúráit, Bálint Dezső Zoltán zenei ihletésű tételeit, Kruzslicz László tömör kőplasztikáit.

A legegységesebb és legszínvonalasabb a grafikai anyag volt. Elsősorban a Bartók Béla Grafikai Kör tagjai — Csonka János, Zelmann Katalin, Módis Éva, Czakó János, Mráz János, Szekeres Ferenc és Szemán Béla — dolgoznak nemcsak kitartó szorgalommal és tehetségesen, de már profiszínvonalon. Mellettük figyelemre méltó grafikai lapokkal jelentkezett Bakacsi Lajos, Sonkodi István, Somodi Ferenc, Rózsa Imre és Kiss Tamás.

*

siránkoznak a közízlés alacsony színvonalán, együtt szidják a Képtárnok üzletre devalvált mecénáló tevékenységét és ... újracsak „rádobnak egy lapáttal". Az ellentmondás, úgy tűnik, feloldhatatlan. Legalábbis egyelőre. Pedig ennek több vesztese van, mint nyertese.

TANDI LAJOS

szabó Iván, grafikus

szabó Iván: rajza

Mozgó, keped. 1975. augusztus

92.o

XXIX
8.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 OKT. 6

Dér István festőművész

Délmagyarország (Szeged)

1021

MŰVÉSZKLUB

Holnap, hétfőn este 7 órakor ismét megnyílik a szegedi Sajtóház Művészklubja. Simai Mihály: Kenyérszegő című verseskötetét mutatja be, dr. Ilia Mihály, a Tiszatáj főszerkesztője. Közreműködik Tóth Gabriella, a Szegedi Nemzeti Színház művésze. Dér István festőművész tíz nagyméretű tollrajzából és hat olajfestményéből rendezett kamaratárlatot Tandi Lajos újságíró nyitja meg.

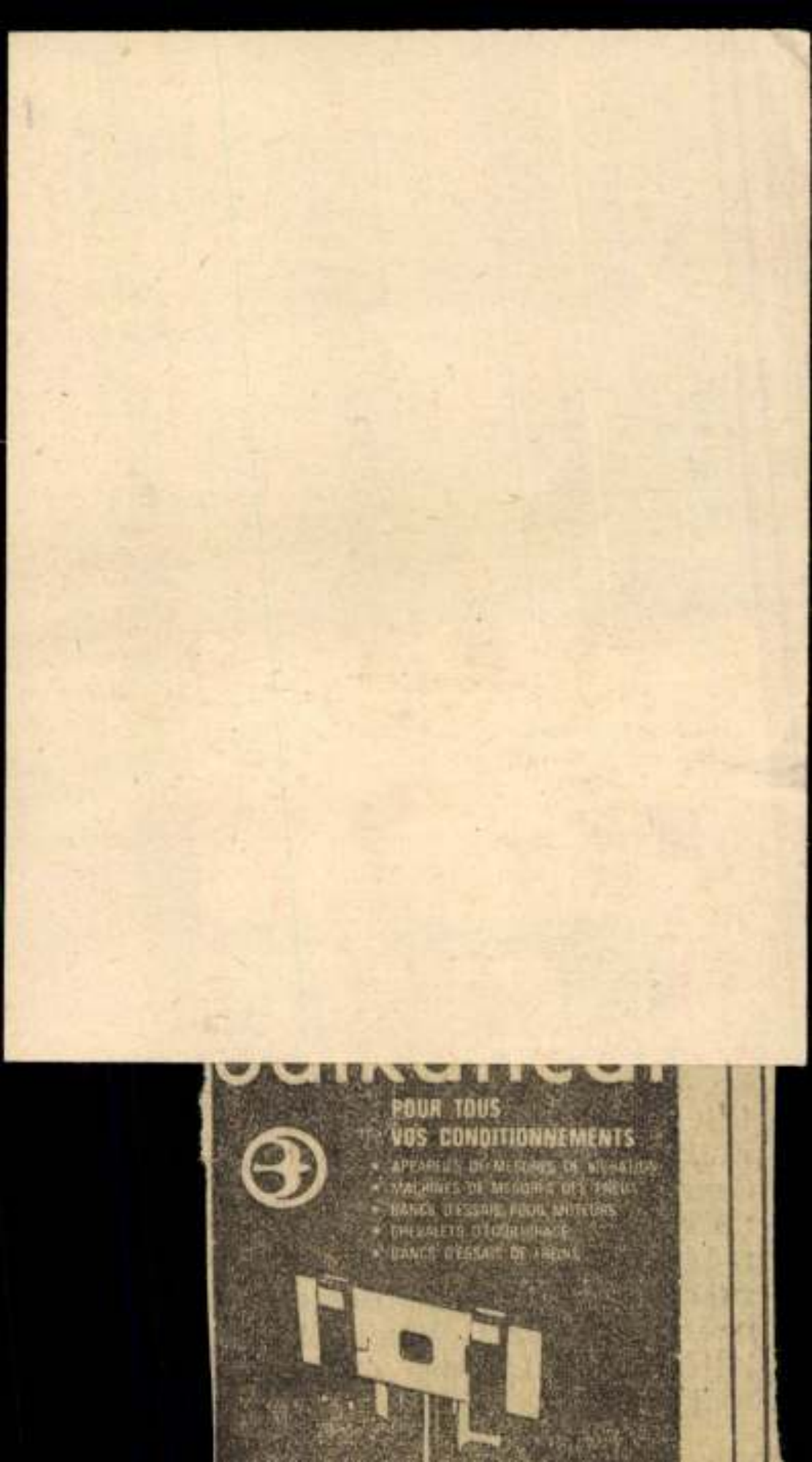
POUR TOUS
VOS CONDITIONNEMENTS

MK SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 OKT 9
Dél-Magyarország (Szeged)

1021

Művészklub

Hétfőn este, néhány hónapos szünet után ismét találkoztak a szegedi Sajtóház klubjában a művészetek iránt érdeklődők. *Simai* Mihály költő nemrég megjelent *Kenyérszegő* című verseskönyvét *dr. Ilia* Mihály, a Tiszatáj főszerkesztője mutatta be a közönségnek, kiemelve és értékelve Simai költészetének legfőbb erényeit; a lírai hangvételt és a közéleti felelősséget. Szólt Simai Mihály költői fejlődéséről és felvillantotta a továbblépés lehetőségeit is. A kötet legszebb verseit *Tóth* Gabriella, a Szegedi Nemzeti Színház idén városunkba szerződött új tagja mutatta be a Művészklub közönségének. Érzelmekben gazdag, a versek gondolatát kiemelő versmondása kiváló előadói erényeket villantott fel.

Dér István festőművész tíz tollrajzát és hat festményét láthatják az érdeklődők az elkövetkezendő három hétben a Művészklub falain. Felfokozott érzelmi világ jellemzi ezeket az alkotásokat, melyek kifejezésére kiválóan alkalmasak a tollrajzok fekete-fehér, balladai hangulatokat árasztó lapjai. A most bemutatott anyag Dér István művészi fejlődésének jelentős állomását jelzi. A töretlen fejlődésnek azt a mérföldkövét, amikor nagyszerű összhang teremtődött érzelmi telítettség, gondolati töltés és technikai megvalósítás között. Dér István kamaratárlatát *Tandi* Lajos újságíró mutatta be.

A program utáni kötetlen beszélgetések és élénk viták sejtetni engedték a Művészklub alapvető lényegét és feladatát — az alkotóműhely-jelleget.

ált ágyneműk —

ÁRUHÁZ,
8 órától este 7 ó
délután 5 óráig.

figyelem!

gnagyobb ABC-áruháza! Október 1
a

G ABC-áruház

ZTÉKA.
. NAPONTA FRISS TŐKEHÚS. PAPÍRÁRUK, ISKOLASZER
ÁRTÁSI GÉPEK. RUHÁZATI OSZTÁLY.

Szeretettel várjuk

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 AUG 3

Északmagyarország

Déry István festőművész

L? MIKOR?

Kiállítás 1021

Miskolci Képtár: Magyar festészet a XX. században. Nyitva: délelőtt 10 órától, este 6 óráig.

Régi magyar arcképek — kiállítás a miskolci Déryné-házban. Nyitva: délelőtt 10 órától, este 6 óráig.

Nyári fotókiállítás a leninvárosi művelődési központban. Megtekinthető: délelőtt 10 órától, este 6 óráig.

NDK gyermekrajz-kiállítás megnyitása, a miskolci Kossuth Művelődési Házban. Megtekinthető: 12 órától, este 6 óráig.

A valétálás története — kiállítás az egyetem könyvtárában. Megtekinthető: egész nap.

Déry István festőművész kiállítása a tokaji múzeumban. Megtekinthető: délelőtt 10 órától, este 6 óráig.

Közlekedési morál '74 — kiállítás a Molnár Béla Ifjúsági Házban. Megtekinthető: délelőtt 10 órától, este 7 óráig.

Varga Mátyás Kossuth-díjas érdemes művész kiállítása a szerencsi várkastélyban. Megtekinthető: délelőtt 10 órától, este 6 óráig.

Telkibányai Ipartörténeti Múzeum. Nyitva: délelőtt 9 órától, délután 4 óráig.

Sárospataki Képtár. Nyitva: délelőtt 10 órától, este 6 óráig.

Diósgyőri Vármúzeum. Nyitva: délelőtt 8 órától, este 7 óráig.

Gyártástörténeti bemutatóterem Ózdon. Nyitva: délelőtt 10 órától, este 6 óráig.

Kis Jankó Bori emlékház Mezőkövesden. Nyitva: délelőtt 10 órától, este 6 óráig.

Mozi

mellett

yár veszé

örtént — A komp
gorúbb ellenőrzést

vége mindig tragikus, vagy majdnem az.

A nyár veszélyeire oda nem figyelni vészes könnyelműség. Életveszélyes magatartás. Felnőtt és gyerek számára egyaránt. Különösen a felnőtt felelőssége hihetetlenül nagy. Egy gyermekhalál mérhetetlen fájdalom A halál, a tragikus vég mindig az. Bárkiről legyen is szó.

Elragadta a víz

Sokféle oka lehet egy fürdés közben történt tragédiának. Sajószentpéteren például felügyelet nélkül hagytak egy gyermeket. Belefulladt Sajóba. Múcsonynál ugyanennek a folyónak a holtágában — ahol tiltó tábla is figyelmeztetett a veszélyre — egy 12 éves fiú lubickolt. Elragadta a víz. Örökre. Tiszacsermelynél pedig egy férfi vesztette el életét. Mintha mélyvizű strandon tette volna, vízbe ugrott.

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 JUL 19

Nógrád (")

Dér István, festőművész

SZOMSZÉD MEGYÉK LAPJAIBÓL

1021

Észak-Magyarország. Dér István szegedi festőművész mutatkozik be új olajképeivel és 8 tusrajzával Tokajban, a Zilahy György Művészetbarátok Köre tárlatán. A kiállítást vasárnap délután Bánszki Pál művészettörténész nyitja meg a helytörténeti múzeumban.

jevi junior Európa-bajnokságon részt vett Csordás is szerepel az emlékversenyen. Bé-

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

1974 JUN 30

Csongrádmegyei Hirlap

Dér István
1021

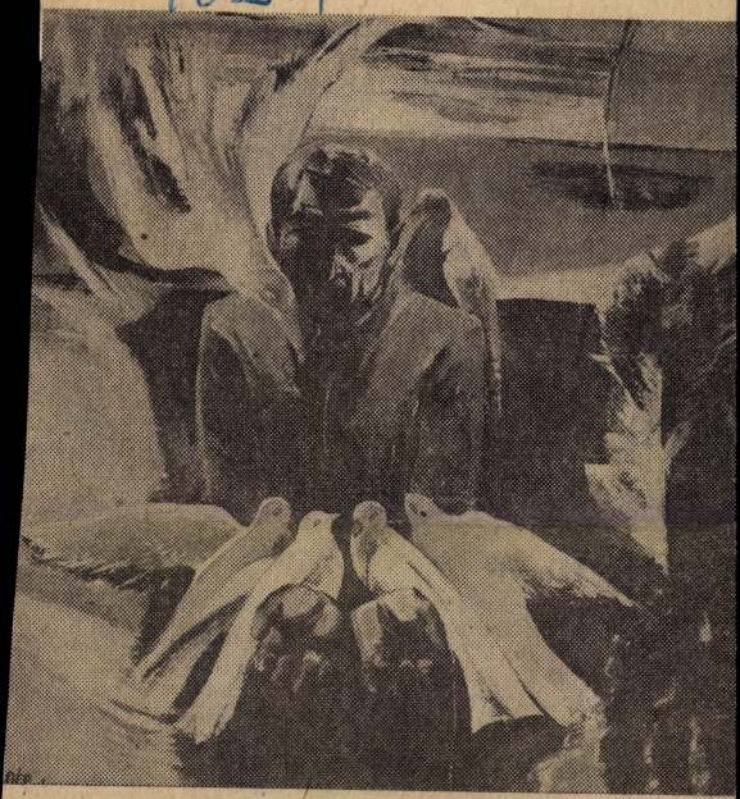

DÉR ISTVÁN: APÁM GALAMBOKKAL

Major János:

odés

LY

éklete

ittesek műhelyei is

ekkari karnaggyal

ınában is a működésének im-
e lépett együttesről, a Szak-
ltalános Munkáskórusáról. S
eden, ahol működik, és a me-
m országosan is...

ı, az Általános Munkáskórus
li eset. Több szempontból is.
tt például a múltja miatt.
tagság összetétele kapcsán is.

an mire gondol?

gy én, működésem során, ál-
kivétel nélkül mindig olyan
zettem — vagy vezetek —,

ként vál
lahai idő
is végig
moccaná
egykori
ménysze
litikai is

— *Am*
ember a
humánus

— Igen
ne szere
séggé fo
gítenek
legnagyo
ségadásr
nik a do
je: *mind*
segíteni
tüzelőbe
első — t
tíz-tizenö
dik maga
az egyik
dett, s a
hogy nen
ni. Ekkor
az ápolá
lokkal
készültün
sors úgy
egy fiatal
vét. Plusz
egybeolva
hogy hozz
ber első s
is marad

Dér István, fest.

Vasárnap Szegeden a Horváth Mihály utcai képtárban *D. Fehér Zsuzsa* művészettörténész nyitotta meg a 16. szegedi nyári tárlatot. A beküldött több mint négyszáz alkotás közül a képző- és iparművészeti lektorátus bíráló bizottságának döntése alapján 118 művész 228 műve került a közönség elé. 75 festmény, 80 grafika, 73 szobrászati alkotás szerepel a tárlaton.

A képzőművészek nagy nyári seregszemléjének számító kiállítás megnyitása alkalmával a szegedi megyei városi tanács díját *Szathmáry Gyöngyi* szobrászművésznek, a szegedi fesztivál intéző bizottság díját *Gácsi Mihály* grafikusművésznek, a Szakszervezetek Csongrád megyei Tanácsa díját *Szalay Ferenc* festőművésznek adták át. Mindhárman megkapták a szegedi nyári tárlat díszes érmét és diplomáját. A kiállító művészek közül nívódíjat kapott *Kis Nagy András* szobrászművész, *Pásztor Gábor* grafikusművész és *Dér István* festőművész. A nyári tárlat anyagát az ünnepi hetek időszakában egy hónapig tekinthetik meg az érdeklődők.

Megnyílt a 16. szegedi nyári tárlat

7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. júl. 22.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

4 ÁPR 7 1

Csongrádmegyei Hirlap

Dér István

1021

DÉR ISTVÁN: INTARZIA FALIKÉPVÁZLAT (RÉSZLET)

ból zsákos sötétség evez.
ulcsra zárt kövekben,
kzöld laposon

ratnak nekem annyi fényt,
nyarat, hogy életveszélyes
körmöm

ának, és kint
k, így hát mi sem
un. Már első este,
n, hirtelen nagy
tt épp haza a ha-
y alaposan meg-
ita, majd halálra

a konyhában, és
llottuk a jelleg-
acagás, s amikor
ltunk a nevetés-
tszer egymásután
tőgörcsöt kapott;
gynénémet hátba
s nem is csoda,

Egy idő múlva a sógorom azt javasolta, legfőbb ideje kamatoztatni akaratlan találmányunkat. Elhatároztuk, hogy szórakoztató vállalatot alapítunk. Plakátot tűztünk ki, ezzel a felirattal: „Kacaj-hordó — hátsó épület, az udvarban balra, a lépcsőn föl." A sógor aranyozott lábszárvédőben árulta a jegyeket az udvaron, s azután mindnyájan leültünk a konyhában, és vártuk az ügyfeleket. Az ügyfelek jöttek, fizettek, beléptek a lépcsőházba, megbotlottak a hordóban és elestek, s a könnyeink is potyogtak a kacagástól.

Rövid idő alatt olyan jelentékeny jövedelemre tettünk szert, hogy komolyan gondolhattunk serdülő gyermekeink felsőfokú taníttatására. Vállalatunk tökéletesítése érdekében a befektetéstől sem riadtunk vissza; ráadásul csapófedelet vágtunk a padlóba, s ezentúl az ügyfél közvetlenül a hordóba-botlás után leesett a pincébe. Így még sokkal mulatságosabb volt.

Irigyeink — mert mindig vannak irigy emberek — amikor látták, hogy jól megy az üzlet, nyakunkra küldtek egy pénzügyi ellenőrt. Az ellenőr azonban olyan tökéletesen botlott meg és vágódott hasra, hogy nyomban megállapí-

totta: becsülett
kodott tovább.

Egyik este
Szomorú, esős
rakozásnak né
togatottság: cs
épp vasúti sze
bámészkodni.

Ülünk. Vár
Mindjárt kezdő

Fülelünk —
vagy jajgatás.

Körülnéz,

— Hogy jö
szen sötét van
— Gyufáv
— Csaló!
tövön vágta.

És igaza is
tartozik az egy

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
19/4 APR
TISZATÁJ
Dér István
1021

DÉR ISTVÁN RAJZA

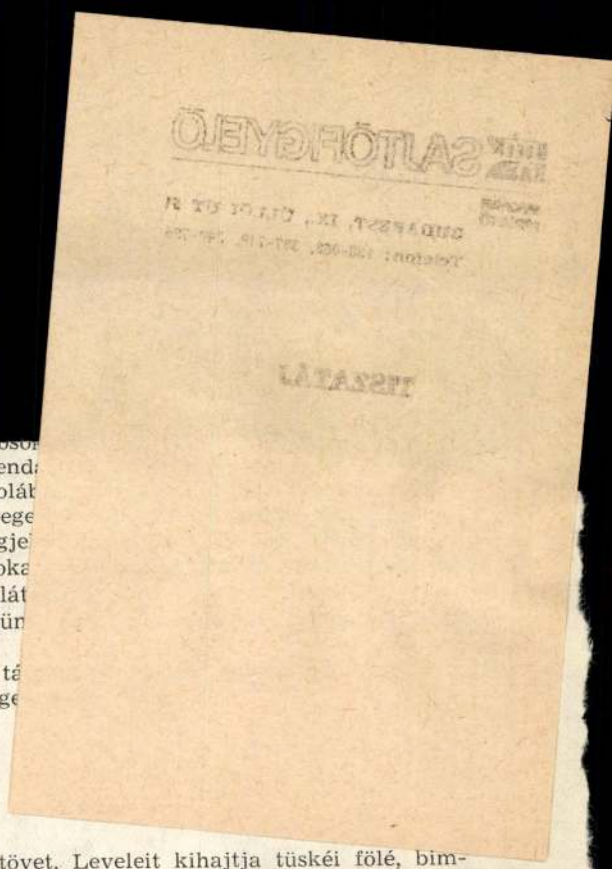

hónalyban pattogni kezdett a szelemengerend
együtt nőttünk föl pásztorkodásban és iskolá
földről, törött cserépedények, orvosságosüvege
tuk egyensúlyozni innen is, onnan is. S megje
nadrágban, melynek madzaggal fölkötött boka
kávéfoltok barnállottak, és szakálla is malát
— Ej, fiúk, el vant rontva ez a mi földün
jól csinálták ezt meg. Legjobb az ott, ni!
Fölmutatott egy fénygömbre, a Jupiter tá
— Bolondokat beszél, papó! Ott igen-ige
— Na, persze! Jól be kellene fűteni.

PÉLDÁZATOS RÓZSA

Tavasz óta nézek a kertben egy rózsatövet. Leveleit kihajtja tüskéi fölé, bimbózik, nyílik, elhervad, de még szirmait is úgy ejti a földre, mint kezét a menyasszony a vőlegény kezébe. Minden pillanata az arák boldogsága, és nem tud róla semmit. Már majdnem annyira együtt vagyok vele, mint a gyerekemmel. A rózsa nem érzi, milyen boldog lehetne, ha tudata volna. A gyerek tudja már, hiszen nevet, bár a rózsa pírja is a lét mosolya. Boldog lehetne, mert nap, levegő, éj és harmat kapcsolatban van. Kiteljesedik sorsában. Szeretném, ha gyerekem is kiteljesedhetne. 2000-ben tölti be 28. évét. Túlnő ezen az ezreden, s a következő elején teremt majd családot, eszével és kezével hozzáad valamit a fölsejlő világhoz. Ha egészsége, ereje engedi, akkor meg is teszi bizonyosan. De boldog lesz-e? Bízom, egészségét és erejét a tudomány megvédi és közös haszonra szervezi. De mi adja meg neki azt a teljes állapotot, amit a rózsa él, amit tudhatna az élő rózsa. Neki a családot, a nemzetet, az emberiséget kell megéreznie, s amellett ugyanazt, mint a rózsa. Nem akarok szégyenkezni, mikor majd öregségem karosszéke elé jön.

AZ ÁLOM FOLYTATÁSA

Miközben összes figyelmünkkel és erőnkkel tartottuk a tetőt horgászzsinegen, s a hajnali fény a kertekig nyújtotta árnyainkat, megszólalt a malátakávé-szakállú öreg:

— Ti még nem néztetek az istállóba, fiúk? — s miközben a félig nyitott ajtóra mutatott, így folytatta: — Nincs abban semmi más, csak lerágott kukoricaszár és

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1974 ÁPR
TISZATÁJ
Dér István
/1021

DÉR ISTVÁN: EGY IKON BÜVÖLETÉBEN

lassú mozgású, szuszimuszi kis Fekete J
morgattak a kuncsaftok, mert alig győz
De ha igazán szép koporsóra vágyott val
Fekete Jánosnál rendelődött az, mégpedi
az utolsó kenettel.

Más mester nem centizett sokat. Fölz
tyók Matyi beadta a kulcsot, akkor a ha
lakásban köszöntötte a megboldogultat.

Mert tisztességes kócos nem tűrte rak
pénze. Hogy azt ott kerülgesse, amíg bel

Fekete János olyan apróra megdolgo
pofapucoló kozmetikus a szeplőt.

Kilenc gyereke zizegett körülötte, hét
sak, mintha azokat is előre kirajzolta volna a mester. Tizediknek ott voltam
én. Fekete Jánosnak így sem voltunk sokan. A halmokban bodorodó gyalu-
forgácsban hemperegtünk, akár a kifőtt nudli, szép kicsi lányaival, erős bir-
kózású fiaival.

Mikor a váci fegyház asztalosműhelyében levették rólam a láncot, szinte otthon éreztem magam a Vígkedvű Mihály utcában. Illatok, zajok, szagok, gyalu- és fűrészsusogások. A vasrácsos ablakokon besütött a nap. Játszott a fenyődeszkákon, a gyalupadokon, a csíkos ruhákon. Az ablakokat vastag katedrálüveg zárta, itt-ott kertészüveggel újrafoltozva, amiken át kiláttunk a Dunára, a túlpart galériaerdőire, ködökben csücsülő háztetőkre. A Dunán gőzhajók rúgták a vizet, rájuk akasztott mély öblű sleppeket vonszolva. Néha duddantottak a gőzösök, mély, szomorú hangon, talán nekünk, nehéz sorsú raboknak köszöntek, bizonyosan értő gőzhajó masiniszták, kiknek melléről, lábszáráról rég kiégett hagymájával együtt a szőr, a kazánajtón kitóduló hőségtől.

Talán csak rokonszenvből dudáltak a börtön előtt, talán jártasak is lehetnek idebenn, talán tudták...

Dudáltak, ha menetük úgy kívánta. Kettőt kiált a hajó, ha parthoz áll. Hármat, ha megfordul. Rövideket pisszeg, amikor más hajóféléket kikerül.

Nekem most itt jártak a hajók a börtön asztalosműhelyében, mivel nekem most itt osont a Duna is.

A műhely szobabútorokat gyártott. Húsz pad mellett dolgoztunk negyvenen. Inasnak első munkául talán mindenütt nagyoló gyalut adnak a kezébe, s jó görcsös, vad szálkájú deszkákat, amihez a puszta bivalyerő kell. A laikus kárt

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
19/4 APR
TISZATÁJ
Dér István
1021

DÉR ISTVÁN: A MADARAK ELSZÁLLNAK (RÉSZLET)

darázsfullánkú méhek,
hírek,
háború,
lincs,
terror.
Elegáns diplomata-
diszkrécióval,
csokornyakkendősen,
luxusautón
érkezik
a halál.
É s m é g i s.
Reszket a bokor.
Mert március.
Feledékenység
bokra remeg.
Egy szentimentális gerle.
Krisztus látható madara.
Láthatatlan bölény.
Fú, elsöpri
a toll sirámait.
N ő, c s ö n d - b o z ó t b a n i s
vasszilánk haja,
igazság tömbjéről
szakadt sugár,
sugárzuhatag.
— Höss, te, gyönyörűm,
madárcsontú,
szerelem-álcás
árulás! —
Szánalom viharа
söpri tán
Delilát,
hogy így röpül,
haragnál sebesebben.

pot
Ho
Ho
üze
Kő
nö
ro
S
jel
F
a
H
kiáerül, mit teje
a világ-tojás.
Sötét és büdös.
S már előbb, az asszony-
szem-mindenség lámpáinál.
(Jozef K. hallgatása.
A bölcs svejki mellébeszélés.
Félrecélozva telibe talál.
Prágára néz, sörére,
s ránk sandít kis,
ravasz szeme.)
F e s z e n g ü n k.
Itt vagyunk.
Mi vagyunk.
Személyesen.
S k i k e z d a c s e n d,
locska beszéd.
Mint bélyeget,
lopott, titkon zabált
vacsorafoltot viseljük
a büszke népnevet,
lobogót, mely kiáltó
bűnöket takar,

MTI SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 ÁPR
TISZATÁJ

Dér István
1021

DÉR ISTVÁN: A MADARAK ELSZÁLLNAK

Lépcső

Iszamos lépcsők
fiaink, életre
mind feljebb, s
őket is a mi

Ház, pince, lélek
betört csikó
szőlő fakad, vadmadár szárnyal,
nap, szél, jégeső a mezőkön.

A szél letépett lombbal játszik,
a nép akasztott halottakkal:
az egyik így, amúgy a másik,
a végzet szavával vigasztal.

Szívünk vágy ellentmondani,
de ki tesz igazat ily pörben?
Halál-jajt hallunk, s majdani
álmunk védve ölünk dühödten.

Farkas dala: szabadon élni!
de mást tanítanak a méhek:
halálra kész, bolyát ha védi,
de zsong, ha bölcs szedi a mézet.

Az ész segíteni siet:
Élni kell! — s új alkúra gondol,
míg a legnemesebb szivek
megszakadnak a fájdalomtol.

Angyal

A Semmi és a Mindenség között
egyensúlyozunk, vagy széttépetünk:
a világ s én. Oh végtelen pörök:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
197[illegible] APR

TISZATÁJ

Dér István

1021

DÉR ISTVÁN: EGY LÓ HALÁLÁRA

sors mélyebb [illegible]
lag hitelesebb megjelenítése érdekében mind
új összefüggésben, tehát más minőségben, m
egyáltalán szerepelnek. A személyiség sérülék
tezd magad című vers például csak a *Csillag*
szekerén, s a későbbi *Ötven vers* című kötet
személyes vonások háttérbe szorításának min
miatt. Vannak aztán olyanok, amelyek lénye
tetben sem módosultak az idők során. Mint
indító élménye *(Hazátlan)* a bűntudat és ön
pillanata *(Bornemisza Péter)*, vagy mások
tökéletesre munkált *Gyerek-örömök elégiájá*

Ez utóbbiak kétségtelenül a sorsfordító p
nak tetsző, mélyen a versek mögé húzódott
konfliktusai. A történet körvonalazását már
hogy az élethelyzetek változása szerint ren
ket. Tehát epikai szálon. Gondoljunk az egymásra következő cikluscímekre: *Nyár, Mucsa* és *Budapest, Kaszárnya-esztendők, A megszállás után, Idegen ég alatt.* Egy-egy ciklusban aztán a különféle lírai műfajok, főként a zsáner változatai megérzékítették a lírai hős környezetét, személyiségét, közérzetét, törekvéseit, ütközéseit. Az *Ötven vers* az anyag egyszerű kronologikus rendjét tárja fel — pályaképet ad tehát. A siker a *Csillagforgóé*. Elsősorban azért, mert nem élethelyzetek, hanem sorshelyzetek szerint szerkesztett. Vagyis a versek azokra a konfliktusokra összpontosítanak, amelyekben a lírai személyiség egyre több sebbel, egyre nehezültebben, de mind elszántabban küzd önmagáért. A *Csillagforgó* így egylendületű eseménysor helyett egyazon ponton kirobbanó ütközések sorozata. Állóharc — változó

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 ÁPR

TISZATÁJ

Dér István

1021

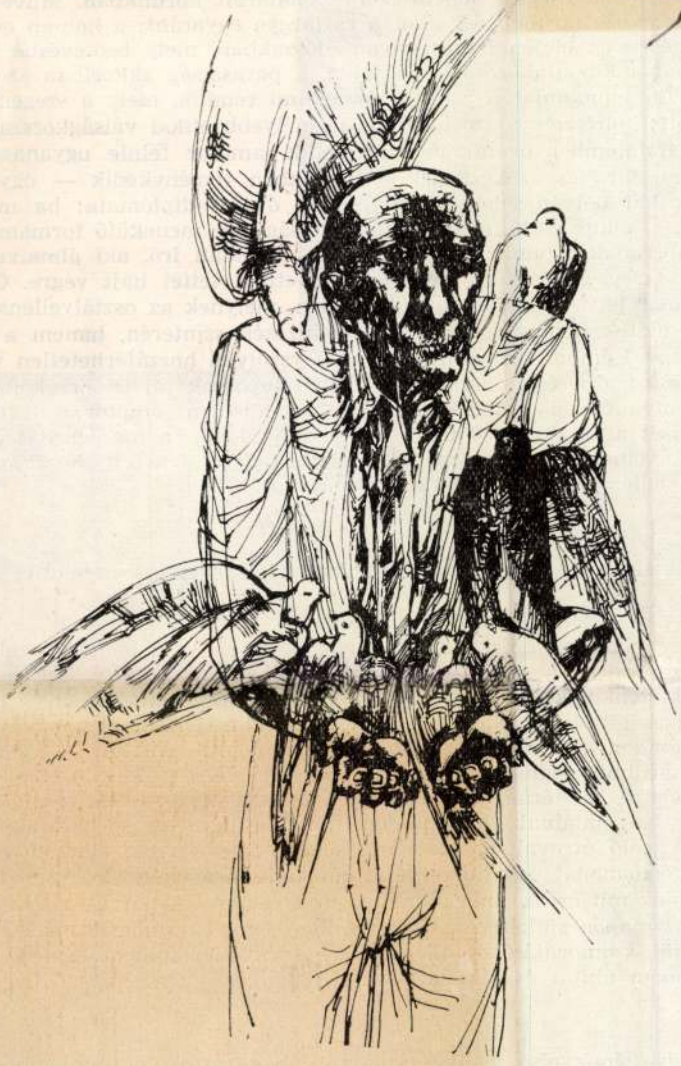

DÉR ISTVÁN: GALAMBOS EMBER

kommunista író lehetőségeit, lehetőségeinek h
csak irodalom: kísérlet, melynek alanya és tá

Az ötvenes évek elején indult, olyan idős
forradalmi pálya kibontakozására. Osztálya, a
san kiábrándító tapasztalatait attól a társadal
lésére hivatott: költészete a szocializmus legm

Ha egy fiatalember olyankor eszmélkedi
gudnia ugyanazokra és azokért (is) kell, akil
nánk, a politikai pályán lehet belőle esetleg
válhat belőle elégikus költő, meghasonló, való
semmiképp forradalmi publicista, öntevékeny
elébe megy, s még „Bezárkózó" költőként is
ban forradalmár lett egy olyan forradalombar
harcai befejeződtek nemcsak az utcai összetű
ben is, s az egyes ember szempontjából az úg
diplomáciai fórumaira és a hétköznapi életbe tevődtek át. Csoóri költői és forradalmári pályaíve éppen akkor emelkedett föl hirtelen, amikor a legtépettebb és legvéresebb volt a zászló: 1956 után, a konszolidálódás, a mezőgazdaság szocialista átszervezése éveiben. Amikor megkeseredett szájjal lehetett hozzáfogni a XX. kongresszus szellemének gyakorlattá alakításához.

*

Ha meg kellene nevezni irodalmunkban az elégedetlenség zsenijét — Csoórira szavaznék.

Miért? Talán ő elégedetlenkedik legtöbbet?

Nem, vagy nemcsak ezért. Hanem mert ő tudja legjobban, s fogalmazza meg legpontosabban, mivel nem szabad megelégedni.

Azért békétlenkedik, mert kevesli az ember adott lehetőségeit, s még inkább azt, hogyan használjuk föl őket. Ő is, mi is, mindnyájan. Így önmagával elégedetlenkedik legtöbbet. „Nem kell-e eldobnom mindent, amit eddig írtam, s amit ezután írok, sűrűbbre fogni, pontosabbra, kegyetlenebbre?" — kiált föl egyik prózai írásában. Miért e hisztériáig fokozott igényesség? Mert — Aragonnal szólva — „A játék szabálya: halálunk előtt minden irányban elérni végső határainkat". S akinek ez életre szóló útravalója, pillanatig sem éri be a világ állapotával, s az önismeret kísértő démonát úgy hurcolja útjain, mint árnyékát. Örökösen fölteszi magában a kérdést: mit ér az ember, amikor hivatásának él, harcol, vereséget szenved és győz, vagy a napon sütkérezik? Ez az emberi képlet mindig drámai, ám a dráma nem föltétlenül szomorújáték: föllélegzése, percnyi megpihenése nem egyszerűen nyugalom, hanem áhítat és elragadtatás.

*

Elégedetlenségének első jeleit a szülőfalujában rostokoló fiatalember verseiben lelhetjük meg. „Jaj, ez a sárga nyár engem halálra untat. / Pihegni látom rokkant,

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 JUL 26
Északmagyarország

Dér István

ZAG 4

1021

Hajnalban

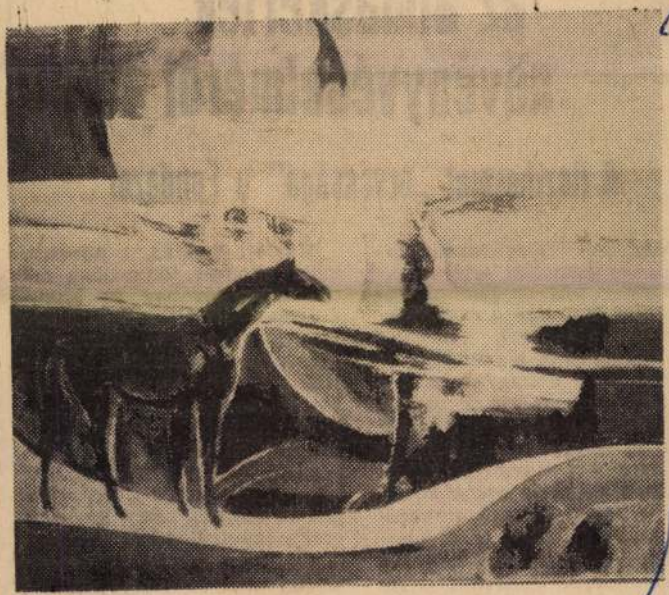

Dér István festménye

Tanácskozás és bemutató az almáskertek növényvédelméről

A lisztharmat „orvossága" a Fundazol

Megyénk mezőgazdaságában, — termelési értékét tekintve — nagyon jelentős tényező a mintegy 3 ezer hektárnyi almáskert. Kertész szakembereink a megmondhatói, hogy e nagyüzemi ültetvények termésének mennyiségét, de főleg minőségét milyen nagymértékben befolyásolja a növényvédelem. *Csak a minőség romlása, az exportképes alma mennyiségének csökkenése is tízmillió forintos nagyságrendű bevételkiesést okozhat.* Az idei esztendő pedig különösen kedvez a kártevőknek, a gombabetegségeknek, s így az almáskertekben a jó nö-

Marton András, a növényvédő állomás főmérnöke értékes előadásában az almakultúrát károsító gombabetegségek elleni védekezés helyzetét ismertette. *Vizer Béla*, a Kertészeti Kutató Intézet tudományos munkatársa a jelentős megtakarításokat eredményező, csökkentett vízmennyiséggel történő permetezési technológiáról, három év kísérleti eredményeiről adott tájékoztatást. *Rácz István*, a Chinoin Gyógyszergyár a Fundazol 50 WP alkalmazásának újabb tapasztalatairól tájékoztatott.

Az előadásokon elhangzottakat, a jó növényvédelem

SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TISZATÁJ

1974 JUN
Dér István

1021

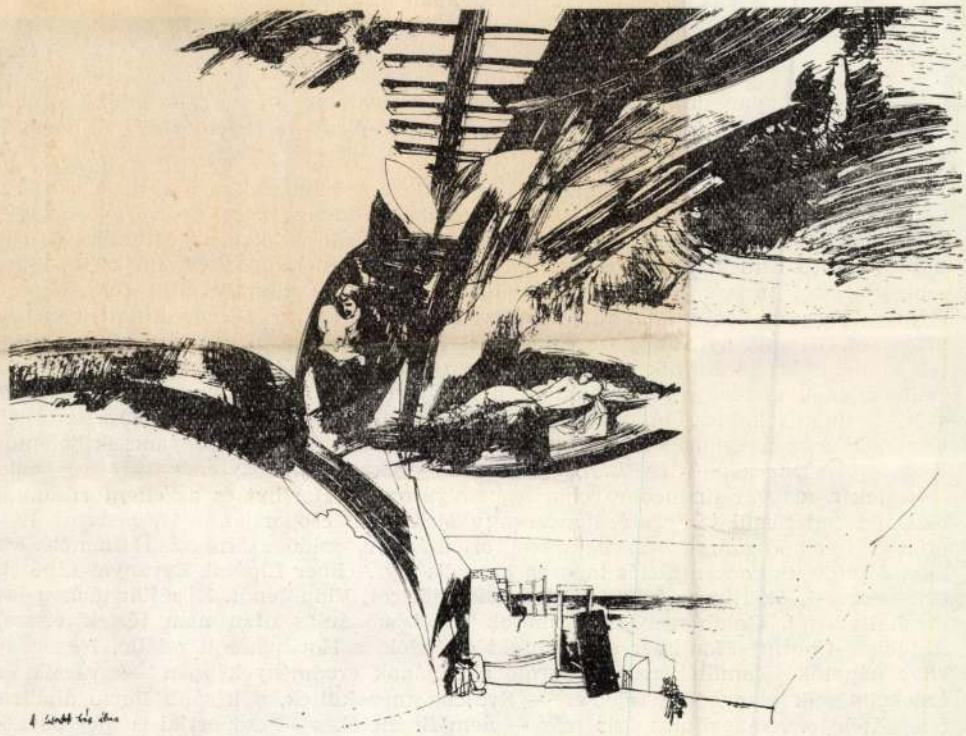

DÉR ISTVÁN RAJZA

szavazatok ilyen megoszlásában számos társa
pszichikai tényező játszott közre, s nagy sze
szernek, nevezetesen annak, hogy a Kisgazda
jöhető polgári jellegű párt nem létezett, úg
eredménye végső soron a társadalom mélyél
össze, nem kevéssé annak a hatalmas társada
volt, amely a felszabadulást követő hónapokb

*

A régi magyar uralkodó osztályok a felszabadulás után elvesztették korábbi gazdasági-politikai vezető szerepüket, és soraikban döntő jelentőségű eltolódások következtek be.

A földreform szétzúzta a feudális eredetű nagybirtokrendszert, s ezzel a nagybirtokos osztály gazdasági alapját szüntette meg. Számos arisztokrata, tőkés nagybérlő hagyta el az országot; ki már korábban, a náciktól félve, ki a szovjet csapatok közeledtétől megrémülve, s nem kevesen a történeti számonkéréstől, az igazságszolgáltatástól tartva. Néhány németellenes, legitimista főurat (mint pl. Apponyi Györgyöt, gr. Csekonits Istvánt, gr. Pallavicini Györgyöt, gr. Sigray Antalt, gr. Szapáry Antalt), akik nyilvános szereplésükkel felhívták magukra a figyelmet, a németek elhurcolták; többségük a háború után nyugaton maradt. A magyar reakció vezető erejének szétverésével felbomlott a nagybirtok és a nagytőke politikai szövetsége, a finánctőke legfőbb partnerét és sok tekintetben vetélytársát veszítette el. Ugyanakkor a nagyburzsoázia maga is meggyengült, táborában ugyancsak jelentős erőátcsoportosulások történtek. A legnagyobb ezek közül, hogy már 1944 folyamán szétestek a magyar fináncoligarchia legbefolyásosabb, Horthyt és az ellenforradalmi rezsimet feltétlenül támogató, konzervatív alapállású csoportjai. 1944. március 19-e után a Gestapó számos vezető, angol orientációjú, zsidó származású finánctőkést letartóztatott és koncentrációs táborba hurcolt; így Achner Lipótot, Baranyai Lipótot, Goldberger Leót, Hirsch Albertet, Kornfeld Móricot, Vida Jenőt. Közülük többen ott meghaltak (pl. Goldberger Leó), mások a felszabadulás után nem tértek vissza. A Weiss—Chorin—Mauthner és Kornfeld családok, a Horthyhoz közelálló, leggazdagabb nagytőkés famíliák az SS zsaroló akciójának eredményeképpen — gyáraik és érdekeltségeik átengedése fejében — Svájcba menekültek, s később Portugáliában telepedtek le. A nagyburzsoázia más — nem finánctőkés — csoportjai is megfogyatkoztak. A gyárosok, bankárok, nagykereskedők zöme a német megszállás idején nem

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TISZATÁJ

Dér István

1974 JUN

1021

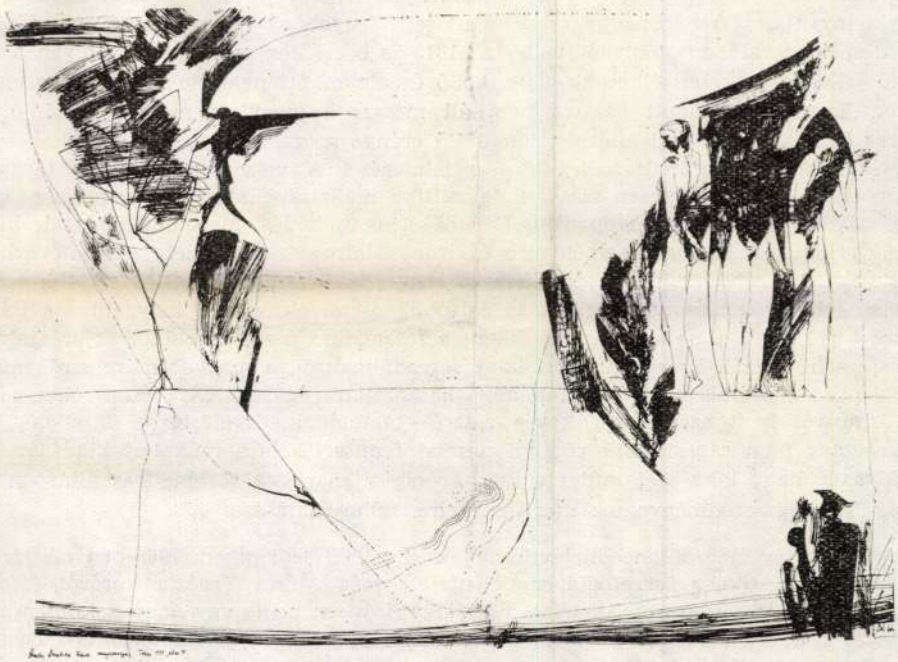

DÉR ISTVÁN RAJZA

ban ez a széles körű kelet-közép-európai tájékozottsá
írja meg a Habsburg-birodalom utolsó korszakán
melyet joggal tekinthetünk életműve csúcsának: *Th*
(1968, 1971[2]). E munka elsősorban a birodalmat alko
zeti" feldolgozásai alapján készült, de többé-kevé
látásmódon túltekintő szintézisbe foglalni. Persze el
teit az egyik vagy másik „nemzeti" álláspont ne
minden nép találhat a könyvben nehezményeznivalót. Macartney nem fogadja el egykönnyen a történetírás közkeletű állításait, legyen az olyan kisebb jelentőségű kérdés, hogy valóban „táncoló" volt-e az 1815-ös bécsi kongresszus, vagy olyan alapvető jellegű, hogy beszélhetünk-e uralkodó és elnyomott nemzetekről a Monarchiában. (Ez utóbbira adott válasza nem áll messze a marxista magyar történetírás egyes képviselőinek mai álláspontjától.) Fő erénye mégsem a polemizálás, hanem a történelem folyamatának széles körű értelmezése. A viszonylag röviden tárgyalt külpolitika és a részletesen vizsgált belpolitika mellett behatóan ismerteti a gazdasági viszonyokat, az államapparátus felépítését és működési mechanizmusát, de kitér a művelődés, a kultúra eseményeire és irányzataira is. Szemlélete nem nevezhető konzervatívnak, inkább a nagy liberális nemzedék eszmevilágának folytatása jellemzi, tehát rokonszenvvel tekint az „alsóbb" osztályokra és a helyzetük javítását célzó törekvésekre, de a radikális, főként a forradalmi megoldásokkal, az erőszakkal sosem szimpatizál. Ezért azután a 48-as forradalmakról, a magyar márciusról, majd a szabadságharcról (e kifejezést nem is használja), végül a XX. század eleji radikalizmusról írott szavai ma kevés részről találnának egyetértésre. Mindemellett Macartney nem ragaszkodik régebbi nézetei fenntartásához, műve új kiadását készítve elő nagy készséget mutat a magyarországi marxista történetírás álláspontjának, legújabb eredményeinek megismerésére, felhasználására.

Macartney élete kilencedik évtizedének küszöbén sem pihen. 1969-ben népszerűsítő jelleggel tömör összefoglalást jelentetett meg Mária Terézia koráról *(Maria Theresa and the House of Austria)*, a következő évben pedig egy nagy dokumentumsorozat számára készített szép válogatást *(The Habsburg and Hohenzollern Dynasties in the XVII. and XVIII. Centuries)*, miközben a bírálatok és kiegészítő meg-

1974 JUN
Dér István
1021

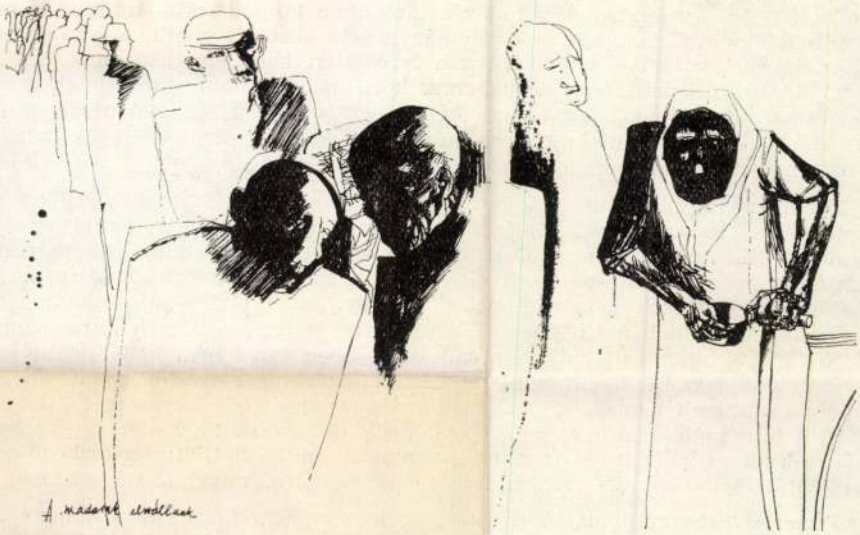

DÉR ISTVÁN RAJZA

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR KIADÓ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-718, 340-726

TISZATÁJ

pokról kiindulva próbálja interpretálni a cseh
érvényesülő külpolitikai elképzeléseket. Az osztá
tartásával sikerül a szerzőnek megragadnia azt
nem egyoldalú — kölcsönhatást, mely a birodalo
s a birodalom e nemzetének politikai képviselet
gatása számunkra több szempontból sem érdekte
nikai" oldalt: közismert, hogy a dualizmus kori magyar állam sem rendelkezett saját külpolitikai apparátussal, a magyar elképzelések is csupán áttételesen, bár a dualizmusból következően nem olyan bonyolult áttételeken keresztül érvényesültek, amint az más nemzetek esetében történt.

Talán meglepőnek tűnik a könyvet bevezető megállapítás (nevezhetjük a szerző alaptételének is): a század elején, az imperialista érdekellentétek egyre élesedő kibontakozásának korában az Osztrák—Magyar Monarchia külpolitikája nem állt ellentétben a cseh burzsoázia érdekeivel, sőt sok tekintetben annyira megfelelt azoknak, hogy a cseh polgárság politikai képviseletét ellátó pártok támogatták a Monarchia aktív balkáni fellépését. Ennek okát az izmosodó cseh burzsoázia piackereső törekvéseiben találhatjuk, s ennek fényében talán nem kell csupán taktikai megfontolásoknak tulajdonítanunk azokat a cseh megnyilvánulásokat, melyek a Monarchiát a cseh nemzet fejlődésének reális és megfelelő kereteként értékelik — hiszen a birodalom léte önmagában is komoly belső piacot jelentett a gyorsan fejlődő cseh ipar számára, s az aktív-, s nyugodtan leírhatjuk: terjeszkedő-politika sem lehetett ellenszenves a cseh burzsoázia számára, mivel külső piacokat ígért.

Természetesen az alapvető érdekek egybeesése nem jelentette azt, hogy a cseh politikai áramlatok kritikátlanul viseltettek Ausztria bel- és külpolitikája iránt: a

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-725

19/3MAJ13.

Csongrád m. Hírlap

● KIÁLLÍTÁS. A Szegedi Tanárképző Főiskola rajztanszékének patronálásával ifjú művészek és művészjelöltek — festők, grafikusok, keramikusok — kiállítása nyílik a szőregi kultúrotthonban vasárnap, május 13-án délelőtt 11 órai kezdettel Kiss Judit, Patay Miklós Gábor, ifj. Pintér József és Sinkó János tárlatát láthatják az érdeklődők. A kiállítást Dér István festőművész nyitja meg.

1021

● ÖTÖS IKREK. Tegnap

m

I TS
ÉS
teren
erenk
szál

Bányakavics

agyagmentes, minősített, helyszínen felrakva, köbmétere 40 forintért

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1973 MÁJ 13

Csongrád m. Hírlap

Dér István festő

1021

Min dolgozik?

Dér István

Dér István erőteljes realista művészete jól ismert megyénk tárlatlátogató közönsége előtt. Évek óta egyik erőssége a szegedi piktúrának. A Szegedi Tanárképző Főiskola fiatal adjunktusát most, beszélgetésünk kezdetén mégis arra kérem, hogy egy nemrégen befejezett művéről beszéljen. A „Min dolgozik?" helyett a „Min dolgozott?"-kérdésre válaszoljon inkább. E meggondolásnak aktualitását a kecskeméti megyei tanács épületében felállított hatalmas intarziája adja. Nem tévedés. A táblafestő *Dér* István mintegy másfél évvel ezelőtt meghívásos pályázatot nyert. Négy művész közül ő kapott megbízást a 21 négyzetméter falfelület „megkomponálására".

Dér István eddigi pályafutása alatt sohasem dolgozott „fával". Vázlatai és az egy négyzetméteres próba intarziamunkája megnyerte a zsüri tetszését, és hozzákezdhetett a háromszor hét méteres intarzia-táblaképhez.

— Mielőtt hozzáfogtam a munkához — mondja *Dér* István — a Bács-Kiskun megyei tanács segítségével végigjártam a megyét. A „homok világa" egyáltalán nem idegen előttem, mégis — azt kell mondanom —, nagyon sok újszerűt, érdekeset tapasztaltam. Megismerkedtem azzal a változással, ami az elmúlt évtizedek során ebben a megyében is történt. Közelebbről szemügyre vehettem ezt a sajátos tájat, embereit és nem utolsósorban szokásait.

— *Egyáltalán miért vágott neki ennek az ismeretlen „útnak"?*

— Én úgy gondolom, hogy az ember nem születik sem freskófestőnek, sem mozaikkészítőnek. A lényegen, a kifejezés vágyán és a megoldás művészetén van a hangsúly. Mondanom sem kell, hogy miután megkaptam a megbízást lázasan dolgozni kezdtem. Különben is, nem mindenkiben él olyan vágy, hogy közösségi kapcsolatot teremtsen munkájával. Ez a lehetőség pedig ezzel kecsegtetett. Állandóan „szem előtt" lenni egy művel, az emberek között lenni, felidézni nekik saját világukat.

— *Hogyan építette fel intarzia-képét?*

— A fa megköveteli, hogy a barna szín skálájában gondolkodjék az ember. Ezt az fratlan törvényt én is betartottam, már csak azért is, mert a hely is ilyen keretek közé kényszerített. Nagy, fehér fényű fákat nem építettem a kompozícióba, a vöröses barnától a sötét barnáig azonban szinte minden színárnyalatot használtam. A figurális jegyek mellett a tájat szimbolizáló jegyeket is alkalmaztam. Így — legalább is én úgy gondolom — sajátosan Bács megyei vonásokat húztam képem portréjára.

— *Mit jelentett Önnek az az egy év, amíg az intarzián dolgozott?*

— Mindenekelőtt nagyon sok mindenre rájöttem szakmailag. Ezenkívül — és ez a lényegesebb —, olyan dolgokat éreztem meg és fejeztem ki, amit eddig nem tettem festészetemben. Úgy érzem, érzékenyebb, költőibb, elmélyültebb lettem.

— *Hogyan tovább?*

— Az intarziának pontosan tudom szerepét és helyét a művészetben. Természetesen, ha valaki csak így fejezi ki magát, az az ő dolga. Engem a feladat nagysága izgatott, és ezért is vágtam neki az „ismeretlennek". Egyetlen dolog érdekelt, miképpen tudom kifejezni magam egy számomra ismeretlen anyaggal.

Örülünk a jól megoldott feladatnak...

POLNER ZOLTÁN

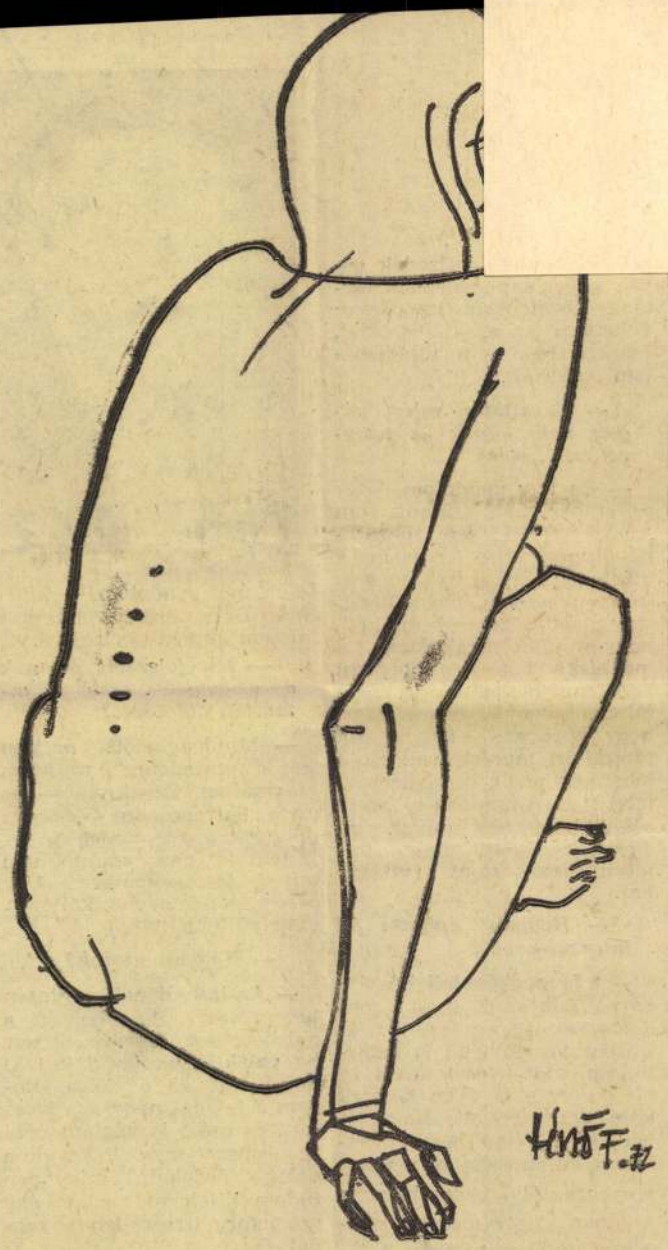

HÉZSŐ FERENC: TANULMÁNYRAJZ

A szentesi Koszta József Múzeumot 1897-ben alapította *Csallány* Gábor, aki elsősorban a régészeti gyűjtemény közreadásával tette ismertté nevét. Mindez persze igen sok ásatást követelt a lelkes múzeumigazgatótól és elmélyült, rendszerező munkát. A múzeum nevét viselő festőművész, aki a városban élte le életét, a magyar piktúrának kiemelkedő egyénisége volt. Impresszionista hangvételű képein drámai erővel rajzolta meg a korabeli szegényes viszonyokat, az egyszerű emberek, a nincstelenek, kisemmizettek világát. Régészet és képzőművészet — ez a kettősség jellemzi ma a szentesi múzeumot. Bár a múzeum ideális helyen, a nagyon szép parkban található, annak berendezése, megvilágítása igen sok kívánni valót hagy maga után. A múzeum egyik termében ma állandó Koszta József-emlékkiállítás látható, amelyet tavaly ősszel nyitottak meg. *Hegedűs* Katalin, a múzeum régészigazgatója következőket mondja a kiállított képekről és az anyag továbbfejlesztéséről.

— Harmincnégy Koszta-képünk van. A hagyatékból 27 alkotása került a múzeum tulajdonába. A törzsanyagban 3 kép szerepelt, négy képet pedig vásárlás útján szereztünk. Távolabbi célunk a Koszta-képtár fejlesztése, „bújkáló" Koszta-alkotások felkutatása és kiállítása.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dér István, festőművész

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1979 NOV 7

1021

Távirat Odoszczéha

Miniszertanácsának elnöke

a Szovjetunió Kom
főtitkárának,
a Szovjetunió Legfel
ALEKSZEJ NYIKO
a Szovjetunió Minis

Kedves Elvtársak!

A Nagy Októberi Sz
ja alkalmából a Magya
Bizottsága, a Magyar Né
nisztertanácsa, dolgozó
tünket és őszinte jókívá
Szovjetunió Kommunista
a Szovjetunió Legfelsőbb
unió Minisztertanácsának

Az elmúlt, több mint hat évtizedben a világban bekövetkezett változások elválaszthatatlanok a Nagy Októberi Szocialista Forradalom történelmi jelentőségű győzelmétől, a Szovjetunió létezésétől és dinamikus fejlődésétől, a nemzetközi békéért és biztonságért, a társadalmi haladásért vívott harcától. A Szovjetunió Kommunista Pártja vezetésével a szovjet nép töretlen lendülettel küzd a békéért és a biztonságért, és felbecsülhetetlen értékű internacionalista támogatást nyújt földünk forradalmi erőinek, a nemzeti függetlenségért, a szabadságért, a demokráciáért és a társadalmi haladásért világszerte küzdő milliónak. A történelmi megpróbáltatásokkal, hatalmas áldozatokkal és önfeláldozó munkával eltelt évtizedek során a szovjet nép lenini pártja vezetésével felépítette a fejlett szocialista társadalmat; korszakalkotó eredményeket ért el a gazdaság, a kultúra, a tudomány és a társadalmi élet fejlesztésének minden területén. A Szovjetuniónak a kommunista társadalom építésében elért kiemelkedő sikerei, nagy vívmányai lelkesedéssel és bizakodással töltik el a világ népeit.

A Szovjetunió Kommunista Pártja és a szovjet állam lenini elveken nyugvó állhatatos tevékenysége meghatározó szerepet játszik a nemzetközi feszültség csökkentésében, az enyhülés elmélyítésében, a nemzetközi biztonság és együttműködés erősítésében, a világbéke fenntartásában. E felelősségteljes és kezdeményező külpolitikai tevékenységet bizonyítják a Szovjetunió legújabb, a leszerelés és a béke ügyét előbbre vivő, Berlinben elhangzott jelentős javaslatai is. A Szovjetunió és a szocialista közösség országai erejének és nemzetközi befolyásának növekedése felbecsülhetetlen segítséget jelent a nemzeti függetlenségükért, a békéért és a társadalmi haladásért küzdő népek számára.

Népünk a Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusán megjelölt utat követve a fejlett szocialista társadalom építésén munkálkodik. A pártunk XII. kongresszusára készülő magyar kommunisták és az egész magyar nép továbbra is biztosan számolhat sikereink egyik legfontosabb zálogával, szocialista építőmunkánk nélkülözhetetlen támaszával: a magyar és a szovjet nép barátságával, országaink sokrétű, internacionalista együttműködésével. Megbonthatatlan barátságunkat meggyőzően tükrözte a Szovjetunió párt- és kormányküldöttségének ez évi magyarországi látogatása is, amely újabb lendületet adott sokoldalú kapcsolatainkelmélyítésének.

A közös céljaink eléréséért folytatott küzdelemben a Magyar Szocialista Munkáspárt a marxizmus—leninizmus, a proletár internacionalizmus szellemében továbbra is együtt halad a Szovjetunió Kommunista Pártjával. A Szovjetunióval, a szocialista közösség többi országával együtt aktív részt vállalunk a nemzetközi kommunista és munkásmozgalom, a szocialista közösség, valamennyi antiimperialista erő egységéért, a társadalmi haladásért, a nemzetközi béke és biztonság ügyének győzelméért folytatott harcban.

A Nagy Októberi Szocialista Forradalom 62. évfordulója alkalmából szívből kívánunk Önöknek újabb nagyszerű sikereket az SZKP XXV. kongresszusa határozatainak teljesítésében, a kommunista társadalom építésében, az országuk felvirágoztatásáért, a világ békéje és biztonsága erősítéséért, a társadalmi haladásért folytatott nemes tevékenységükben.

Budapest, 1979. november

KÁDÁR JÁNOS,
a Magyar Szocialista Munkáspárt
Központi Bizottságának első titkára;
LOSONCZI PÁL,
a Magyar Népköztársaság
Elnöki Tanácsának elnöke;
LÁZÁR GYÖRGY,

Dér István, festőművész

Szelesi Zoltán:
Nyári tárlat
Szegeden.

Dér István: Tiszai sugárzás

Tükör, Budapest, 1979. júl. 22.

Dér István

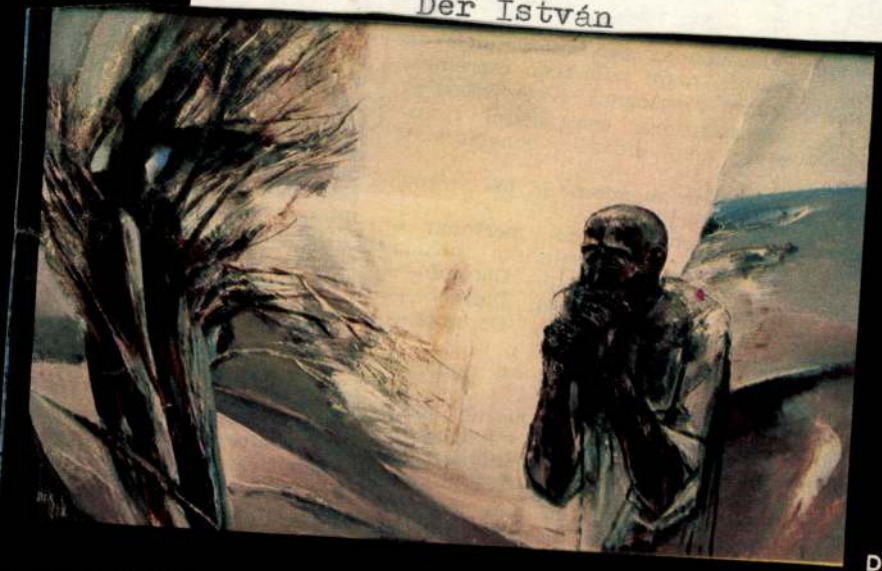

Dér István: Tiszai sugárzás

uktív dumát!
lhitetni, hogy
unok öntudat
gakkal viseli
rűző világgazd
azalatt a bős
büszkeségei
számlákkal gá
ak!
aptam a zon
úgy porzott
az öreg ve
meg hátam
prán —, ezer
a kedves kö

unyt szemm
hangját. K
ő csak men
lobogott a
uzatos termé
lépésért 130
csak akkor,
a eléri az ö
kodó hang

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

19[illegible] AUG

Délmagyarország (Szeged)

Dér István

7

AZIN DM

1021

Dér István: Ölelkezők

DM MAG

A túlzott napozás ártalmai

egészség

Bizony, a hosszas vagy túl erős — kellő fokozatosság nélküli — napozás után néhány órával bőrgyulladás keletkezhet, amelyet bőrvörösség, égető érzés mellett láz is kísérhet. A könnyebb esetek néhány napon belül hámlás kíséretében gyógyulnak, de súlyosabb esetekben hólyagképződés, sőt szövetelhalás is létrejöhet. Napégés után a vállakon gyakran óriás szeplők keletkezhetnek, amelyek télen sem halványulnak el és maradandóan jelzik a lezajlott napégést.

A mértéktelen napfürdőzés ártalmaihoz tartozik egyes esetekben a napozás utáni szédülés, álmatlanság, ingerlékenység, esetleg erős szívdobogás, nehéz légzés, hányinger stb. Ilyenkor a napozás időtartamát meg kell rövidíteni, esetleg átmenetileg megszüntetni. Súlyos ártalom a napszúrás, mely az agyhártyán lérejövő vérbőség, vizenyő következménye. Nagyfokú nyugtalanság, szapora légzés és szívműködés, erős főfájás, tarkómerevség, hányinger jelzi a napszúrást. Megelőzésére a tarkót fehér kendővel vagy vizes ruhával takarjuk le. A hőguta a túlzott felmelegedés következménye: eszméletlenséggel, magas lázzal jár.

Dér István, festőművész

Csongrád Megyei Hírlap. 1974. jún. 29.

Dér István: Tiszai sugárzás

MK SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefonok: 337-748, 340-726
Dér István, festőművész
BÉKÉS MEGYEI NÉPÚJSÁG
1982 NOV 19

1021

Dér István képei Békéscsabán

Ezen a vidéken született *Dér István* festőművész: Csanádpalotán. *Vinkler László* volt a mestere, Szegeden él, ott tanít a Juhász Gyula Tanárképző Főiskolán. Egyik kiállításának katalógusában ezeket írta: *„Ismerem és szeretem ezt a tájat, az itteni embereket, képeim témáját is innen merítem."*

Amit abban a bevezetőben írt, most napokig látható Békéscsabán, a Képcsarnok Munkácsy-termében. Az elmúlt héten nyílt meg a kiállítás, melynek gyors és nagy közönségsikere elvitathatatlan. A látogató keresi az összefüggést a siker és a művész alkotásai között, és hamar rájön: a titok annyi, hogy Dér István művei reális világba vezetnek, hogy őrzik a tájszeretet — tehát a mindenkiben élő gyermekkor — számos szép és harmonikus felcsendülését, és őrzik az itt, ezen a vidéken érvényes múlt emlékeit is. Dér István művészete mégsem másolata csak annak, ami volt, és ami most is van, a művész üzeneteit is világosan körvonalazza számunkra. Megfigyelhető, hogy mennyire szereti a Tisza vidékét, a Tisza, Maros, Körösök tanyavilágát, az embereket, akiknek életét ez a táj köti. Milyen egyszerűen vall a „nagy lélegzetű falusi csendről" a *Faluvége* (képünk), a *Megérett a búza* két férfiarcán pedig sokkal több van, mint az új élet adta öröm, ott van tekintetükben valami nagy, ősi ragaszkodás is á földhöz, a föld nyújtotta élethez. Nagyon szépen festi a téli világot, *Hóolvadás után, Befagyott a Tisza* című képei hangulatteremtő erejűek.

Nyilván a Képcsarnok békéscsabai kiállítótermébe hozott Dér-képek a művész munkásságának, érdeklődésének egy részét mutatják csak fel, amit azonban felmutatnak, az sokáig emlékezetes marad a látogató számára, és megmagyarázza a sikert, ami nagyon is természetes.

(sass e.)

apácaiak

nálkozással jegyezte meg, hogy a nő- és rétegpolitikai munkabizottság keretében szervezett kismamaklub eleinte jól működött, de mostanában már csak néhányan jönnek el az összejövetelekre. A kézimunka-szakkörbe és a szabás-varrás tanfolyamra mintegy 30 asszony és lány jelentkezett. A nőklubnak korábban 60 tagja volt.

Kitüntet
a honvédelmi eszme szolgálatáért

Eredményes katonai pályára irányítói tevékenységükért pedagógusokat, intézményeket tüntetett ki *Czinege Lajos* hadseregtábornok, honvédelmi miniszter. Az elismeréseket *Kovács Pál* altábornagy, az MN személyügyi főcsoportfőnöke, miniszterhelyettes tegnap a Magyar Néphadsereg Művelődési Házában adta át. A Haza Szolgálatáért Érdemérem különböző fokozatait 46 pedagógus, pályaválasztási szakember és társadalmi szervezetek aktivistája kapta. Jutalomban harminchatan és hat oktatási intézmény kollektívája részesült. A katonai pályára orientáló tevékenységéért 32 tartalékos tisztet léptettek elő magasabb rendfokozatba.

Munkavédelem az építőiparban

A Minisztertanács 1979-ben hozott határozatot a munkavédelemről. Ebben előírja, hogy 1982. december 31-ig el kell készíteni a helyi munkavédelmi vállalati szabályzatokat. Hogyan

az Orosházi Ü

(Tudósítónktól)

Okos ember nemcsak akkor keresi fel a fogorvost, ha fáj a foga. Időnként rendszeresen bemutatja fogait a fogorvosnak. Így a bajt időben felfedezik, orvosolják. Ki szeret esetleg hetekig fogorvoshoz járni, s órákat ott időzni? Sokszor már a munkából is ki kell állni a fogászati kezelés miatt, s ezt már a munkahely is megérzi. Mindezt felismerték az Orosházi Üveggyárban is, amikor négy évvel ezelőtt berendezték a fogorvosi rendelőt, s azóta is működtetik az üzemi fogászatot. *Dr. Deák Dezső* fogszakorvost kérem, adjon tájékoztatást tapasztalatairól, eredményeiről, gondjairól.

— Mikor rendel az üzemi fogászat?

— Hétfőn, szerdán, pénteken reggel 8 órától 15 óráig. A sürgős eseteket soron kívül kezelem, a tartósabb fogkezelésre szorulókat pedig percnyi pontossággal előjegyezzük. Így nincs sorbanállás, nincs tartós kiesés a munkából. Asszisztensnőm *Fodorné Duhaj Éva*. Egyik páciens ajánl bennünket a másiknak, van dolgunk bőven. Tíz hónap alatt 2702 beteg jelent meg a rendeléseken az idén. 558 fogat húztunk ki, 599-et tömtünk, koronát kapott 365 fog. Hetven hidat helyeztünk fel és 85

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1983 DEC 1 3.

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

Dér István festőművész

1021

Dér István: Halászok

tus Szupersztár" című
néjéből. 12.04: A párizsi „
zene" együttes hangv
13.07: A Beaux Arts trió
13.54: Magyar irodalmi
csarnok. 14.14: Otto Kl
vezényli a Philharmoni
kart. 16.00: Magyar zene
16.45: Öt földrész zenéj
nam. 17.00: Óriások vállá
A bagdadi borbély. 18.20:
ról magnóra. 19.05—19.35:
rádió. 19.35: Zenekari
20.40: Modern írók portré
20.57: Fábián Márta és
Ágnes cimbalmozik. 21.23: Új le-
mezeinkből. 22.00: Magyar fúvó-
sok. 22.57: A szegedi dzsesszhét-
vége felvételeiből.

Csütörtök

KOSSUTH RÁDIÓ

8.20: Mai kulturális programok. 8.27: Zenekari muzsika. 9.20: Irodalmi évfordulónaptár. 9.44: Szólj, szólj, sípom! Mondókák. 10.05: Diákfélóra. 10.35: Nótacsokor. 11.24: Takarékosság vagy gazdálkodás? Merza Jenő riportja. 11.39: Kedves Michele. XII/12.

nard Ladysz operaáriákat énekel. 10.20: Zenekari muzsika. 11.05: Magyar kamaramuzsika. 12.20: Lukács Ervin vezényel. 13.07: Töltsön egy órát kedvenceivel! 14.07: Zenekari muzsika. 15.20: Zenés játékokból. 16.10: lexikon. Batta András előadása. 16.30: Mesterségünk címere. Szeptevők Szegeden. (Ism.) 17.00: Operarészletek. 17.40: Pophullám. 19.05—19.35: Iskolarádió. 19.35: Kilátó. 20.20: Évfordulók nyomában. 20.58: Rádiószínház. 21.42: Bécsi klasszikus muzsika. 22.27: Napjaink zenéje.

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dér István festőművész

NÉPSZAVA

1984 JAN 28

1071

Dér István PUSZTÁN

12

Csalá

Dér István

Népnapló
1985. IX. 18.

Az Alföld festője

Dér István festőművész új munkáiból nyílik kiállítás szeptember 18-án a Mednyánszky Teremben. A Szegeden élő mester, aki a helyi tanárképző főiskolán is tanít, a Tisza vidékének, az alföldi tájnak, a Hortobágynak megbúvó szépségeit, fénnyel és árnyakkal átitatott világát szándékozik a fővárosi közönségnek bemutatni. A tárlatot Borvendég Béla, az építőművész-szövetség elnöke nyitja meg délután 5 órakor. Képünkön a Legelésző mének című kompozíció

tésére, a szerződéses kötelezettségek és az egy évvel ezelőtt tett munkaversenyvállalások maradéktalan megvalósítására. Ehhez azonban — hangsúlyozta a vezérigazgató — az eddiginél *több erőfeszítésre, fegyelmezettebb, szervezettebb munkára* van szükség, amiben kulcsszerepe van a vállalat több mint 7 ezer szocialista brigádtagjának. Ezért azt kérte a szocialista brigádvezetőktől, hogy áldozatvállalásukkal, példamutató munkájukkal segítsék az éves terv teljesítését, amivel méltóképp köszönthetik a magyar hajóipar fennállásának 150. évfordulóját, egyúttal jól megalapozhatják a következő ötéves tervet.

A vezérigazgató tájékoztatója után *Vizi György* termelési főmérnök értékelte a kongresszusi és felszabadulási munkaverseny tavalyi és idei eredményeit. Ezt követően a szocialista brigádvezetők — *Köbl Józsefnek*, a

sen mások életére, testi épségére; szükséges, hogy a jogalkalmazók — az ilyen jellegű bűncselekmények elkövetésétől való visszariasztás érdekében — ha kell, *a törvény teljes szigorát* alkalmazzák a büntetések kiszabásakor.

A Legfelsőbb Bíróságnak az élet- és testi épség büntető, jogi védelmével foglalkozó 15. számú irányelve éppen az említett okokból hangsúlyozza egyebek között: *„Az emberi életet védő büntetőjogi szabályok helyes érvényesítése elsőrendű társadalmi, jogpolitikai érdek és egyben alapvető bűnüldözési, igazságszolgáltatási feladat"*.

A legmagasabb bírói testület ítélkezési gyakorlata messzemenően tükrözi az irányelv szellemét. Erről azonban az *alsóbb fokú bíróságoknak sem szabadna elfelejtkezniük*, sem a bűncselekmény törvényi *minősi-*

Zsolt villa
Kacsa raga
éves *Nádku*
relő, misk
barátok.
együtt lum
tak.
A vádlot
10-én, Zsolt
Miskolc kü
zóhelyein it
óra tájban
felszerelkez
polcán, a
lében levő
lett az egyi
s hangoskoc
A társasá
lően részeg
hiányzott r
Sipos úr a
beszélgető k
és beléjük
közelben le
szavezette a
post, akit a
szidott.
— Ne csi
érettségizni
retnék botr

DÉR ISTVÁN

DÉR ISTVÁN: SZERELEM

a központi ánaratot

Interjú az … k vezetőjével

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP 1982 MÁJ. 29

Gazdaságirányítási r… szerünk lényegi vonásai … zé sorolható a termelőv… latok és a Magyar Ner… Bank közötti kapcsolatr… szer folyamatos terebély… dése. Míg nyolc-tíz évve… előtt jóformán csak átm… jellegű, banki értelembe… vid lejáratú hiteleket ve… föl a gazdálkodó egysé… ma mind gyakoribb a b… pénz termelésfejlesztési … lokra történő igénybevétele. Természetes következménye ez persze a vállalati nyereségnek a szabályozók szigorúbbá válása következtében mutatkzó csökkenésének, valamint a beruházási javak drágulásának. Jól mutatja ezt az MNB megyei Igazgatóságának az elmúlt évről készült értékelése is, amiről dr. Horváth Gyula igazgató adott tájékoztatást lapunknak.

— Csongrád megye 228 gazdálkodó egységéből rend-

előkészítetlensége, és a hatékonyság nem kielégítő alátámasztása. Vagyis: tükröződik a vállalatok viszonylagos gyakorlatlansága. Emi- … at … hi- … te … en … e … ér- … n … at. … H … a … té … ég … ki … l- … tá … á- … si … r- … re … ott … költsegyet … meg sorol-

…etelésekkel véli áthidalha… …nak, ahelyett, hogy bank… …telt venne igénybe. Ilyen… …or aztán a viszonylag kis … …szegű pénz hiánya is je… …ntős gazdálkodási zavarok… …oz vezethet, s ez annál sú… …osabbá válik, minél in… …ább késik a mégiscsak … …ükségessé váló hiteligény … …enyújtása. Különösen a ke… …eskedelmi vállalatokra … …mondható jellemzőnek a pontatlan igényfelmérés következtében előálló magas készletállomány, ami aztán törvényszerűen fizetésképtelenséget von maga után. S ez sokszor tovább is gyűrűzik, ami újabb gazdálkodási feszültségek forrása, esetleg már a termelő vállalatoknál is. A legrosszabb a helyzet mind a mai napig a szövetkezeti kereskedelemben. Ezeknél a vállalatoknál előfordul, hogy csak a bank felhívása után „veszik észre" fizetésképtelensé-

1021

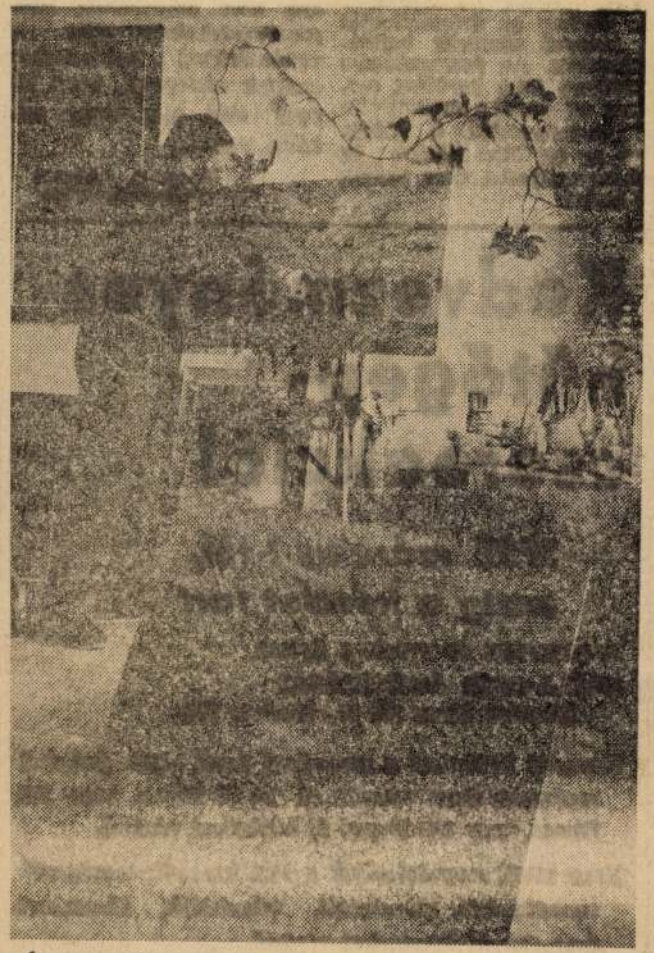

DÉR ISTVÁN MŰTERMÉBEN (FOTÓ: ENYEDI ZOLTÁN)

DÉR ISTVÁN

lán tökéletesebb, mint többi színdarabja; a legszükségesebb közölnivalóra szorítkozik az író. Párbeszédei feszesek, mondatnyi üresjárat sincs bennük. Konkrét helyzetben eltéveszthetetlenül magyar alapokat teremt, akiknek életérzései, gondjai, fájdalmai, örömei bármely emberi nyelvre lefordíthatók, mindenütt érvényesek.

A bemutató március 18-án volt a Petőfi Művelődési Központban. Főszereplők: Ruttkay Éva és Sztankay István.

FENYVESI FÉLIX LAJOS
Hódmezővásárhely

Országjárás

A FIM Alföldi Porcelángyárának természetjárói rendszeres túrákat tesznek hétvégi pihenőiken. Legutóbb Mohácsra látogattak részt vettek a hagyományos busójáráson.

A túrákat terv szerint folytatjuk. Ebben az évben még 11 kirándulást szervezznek. Közülük négy kétnapos, tehát hét végére tervezett. A többi hosszabb, három-négy napot vesz igénybe. Főleg olyan helyekre tervezzük a kirándulást, amelyeket még országjáróink nem kerestek fel. Várható, hogy a szabad idő megnövekedése kihat majd a túrázók számára is. A természetjáróknak a vállalat jelmitani kell. Ezek kártétele nem múlik el nyomtalanul. Szerinte nem fagy el a szőlő, ha hideg napok alatt borús az ég és csepeg az eső. Még a hóesés sem árt. Ha szél lengedez, a szőlő bírja a hideget. Elfagy viszont, ha a májusi éjszakán hideg van. Ilyenkor dérharmat lepi el a leveleket, s olyan lesz másnapra a szőlő, mintha leforrázták volna. A gazdák ezért füstölnek derült éjszakákon, sőt még napkelet után is.

Tanácsot is ad a védekezésre: „Ha érzik, hogy fagyra van kilátás, minden kikarózott tőkére egy újságlapot tegyünk úgy, hogy a közepén a karó átüsse a papírlapot. Ezt leeresztjük egész a tőkéig. Ezzel az eljárással mindig sikerült megvédenem a bontakozó termést."

Mindezt azért írtam meg, mert várható, hogy az idén is mostoha lesz a május időjárása és nem múlnak el nyomtalanul a fagyosszentek.

FEJES ISTVÁN
Hódmezővásárhely

Cikkeink visszhangja:

Nincs rá pénz

Az újság kétszer is írt már a mártélyi gyalogátjárókról. A KPM Közúti Igazgatósága helyszíni szemrilis 8-án kerülhet sor a 20 kV-os hálózat kikapcsolására, amikor az áramszünetet is igénylő munkák befejeződhetnek. Az áramszünetre korábban nem kerülhet sor, mert az érinti a területén levő malacnevelőt. A hidegben az ott levő állatok az áramkimaradást nem tudják elviselni.

Kedvezményes hűtőgép-csereakció!

1982. március 1-től, amíg a készlet tart

A SZENTES ÉS VIDÉKE ÁFÉSZ SKÁLA-COOP ÁRUHÁZÁBAN
(Szentes, Marx tér 14., telefon: 145)

Használt hűtőgépét a bizományi árnál 600 forinttal magasabb áron vesszük át, ha 60 literes, vagy 160 literes, vagy 200 literes új hűtőgépet vásárol.

Ezen kívül megvásároljuk a régi használt mosógépét, centrifugáját, porszívóját, televízióját bizományi áron, ha új készüléket vásárol.

után. Egy biztos: azt a Jakab urat borotválták Hódmezővásárhelyen, akit a sajtóhibákkal kapcsolatban szoktak emlegetni. Mert bizony neki elég nagy szakálla van!...

TÓTH S. LÁSZLÓ
Hódmezővásárhely

rész. Közben: 9.00—9.15 Tanác
adó műsor. 10.00 Szombat dé
előtt. 12.00 Magyar fúvószen
12.33 Jó ebédhez szól a nót
13.30 Eneklő ifjúság. 14.00 La
darúgás: Tatabánya—FTC,
félidő. 14.30 Orvosi tanácso
14.55 Ritmus! Country-felvétele
ből. 15.27 Hunyadi István: I
legyen a Hajnalszemű? — me
játék. 16.00 Moszkvából érk
zett — zenés műsor. 16.35 K
kapcsolás bajnoki labdarú
mérkőzésekről. 16.50 Pophullá
18.05 Mozgásterek: A megha
tott kő — Kígyós Sándor sz
rászművésszel beszélget Var
nyi Gyula. 18.33 Közkívánat
20.38 Válogatott felvételek. 2
Népdalok. 22.00 Szombat
diszkó. 23.15 Slágermúzeum.

3. MŰSOR

7.00 Román nyelvű nemzeti
műsor. 7.30 Szlovák nyelvű n
zetiségi műsor. 8.11 Fiatalok
— kortárs zenéről: Dubro
Szeptett rézfúvókra. 8.41 Min
denki zeneiskolája. 9.33 Hang
verseny a Mindenki zeneiskolája
hallgatóinak. 10.11 Slágerlista.
10.46 Hidas Frigyes: Hét bagatell
12 harsonára. 11.05 A Svájci
Olasz Rádió szimfonikus zene
karának hangversenye az asco
nai zenei heteken. Közben: 11.57
—12.07 Rákos homokján — Csa
nádi Imre versei. 13.07 Opera
művészlemezek. 14.00 Magyar
zeneszerzők. 14.37 Örsi Ferenc:
Legenda a kapitányról — rádió
játék. 10.20 Kritikusok fóruma.
15.30 Cozy Powell felvételeiből.
16.00 Zenekari muzsika. 17.33
„...zörögnek láncaim és fegy
vereim" — Kassák Lajos versei.
17.37 Hi-figyelő. 18-15 Puccini
operáiból. 19.05 A zeneirodalom
remekműveiből. 19.56 A Police
együttes 1980-as „Zenyatta Mon
datta" című lemeze. 20.36 Nép
dalok. 21.00 Bach-művek kora
beli hangszerekkel. 22.41 Nap
jaink zenéje: Magyar zeneszer
zők elektronikus zenéjéből.

TV-MŰSOR
MAGYAR TELEVÍZIÓ
1. MŰSOR

8.00 Tv-torna. (Ism.) 8.05 ITV: Világnézet. Forradalmiság. 8.50 — közvetítés a
rumból és a Gundelből. 12.00 Jó ebédhez szól a nóta. 12.57 Két filmdal.

TV-MŰSOR
MAGYAR TELEVÍZIÓ
1. MŰSOR

8.20 Tv-torna (Ism.) 8.25 Mindenki iskolája: Fizika — Az elektromos áram munkája. (Ism.) 9.00 Matematika: Síkidomok tulajdonságai. (Ism.) 9.30 Óvodások filmműsora. 9.50 Reklám. 9.55 A föld titkai — NSZK filmsorozat, 13/11. rész: Vulkáni barlangok. 10.20 Hírek. 10.25 Fókusz: Mit inkább érezni, mint hallani.. 11.00 Testvérek — Magyarul beszélő NDK játékfilm. (Ism.) 13.55 Kalendárium, ismeretterjesztő magazin. 14.55 Reklám.

JUGOSZLÁV TELEVÍZIÓ
BELGRÁD 1

9.00 Barázdák — faluműsor, utána gyermekműsor magyarul. 9.50 Hírek. 10.00 Vasárnap délelőtt gyerekeknek. 11.30 Népi muzsika. 11.58 Reklám. 12.00 Földművelőknek. 13.00 Művelődési adás. 14.00 Jugoszlávia, jó napot! — tájékoztató-szórakoztató műsor.

1982 MÁR 2 01

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

MHSAJTÓFIGYELŐ

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR MAGYAR HÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1982 MÁJ 15

1021

DÉR ISTVÁN: MAGÁNY

DÉR ISTVÁN

Dér István: Örvény Dér István

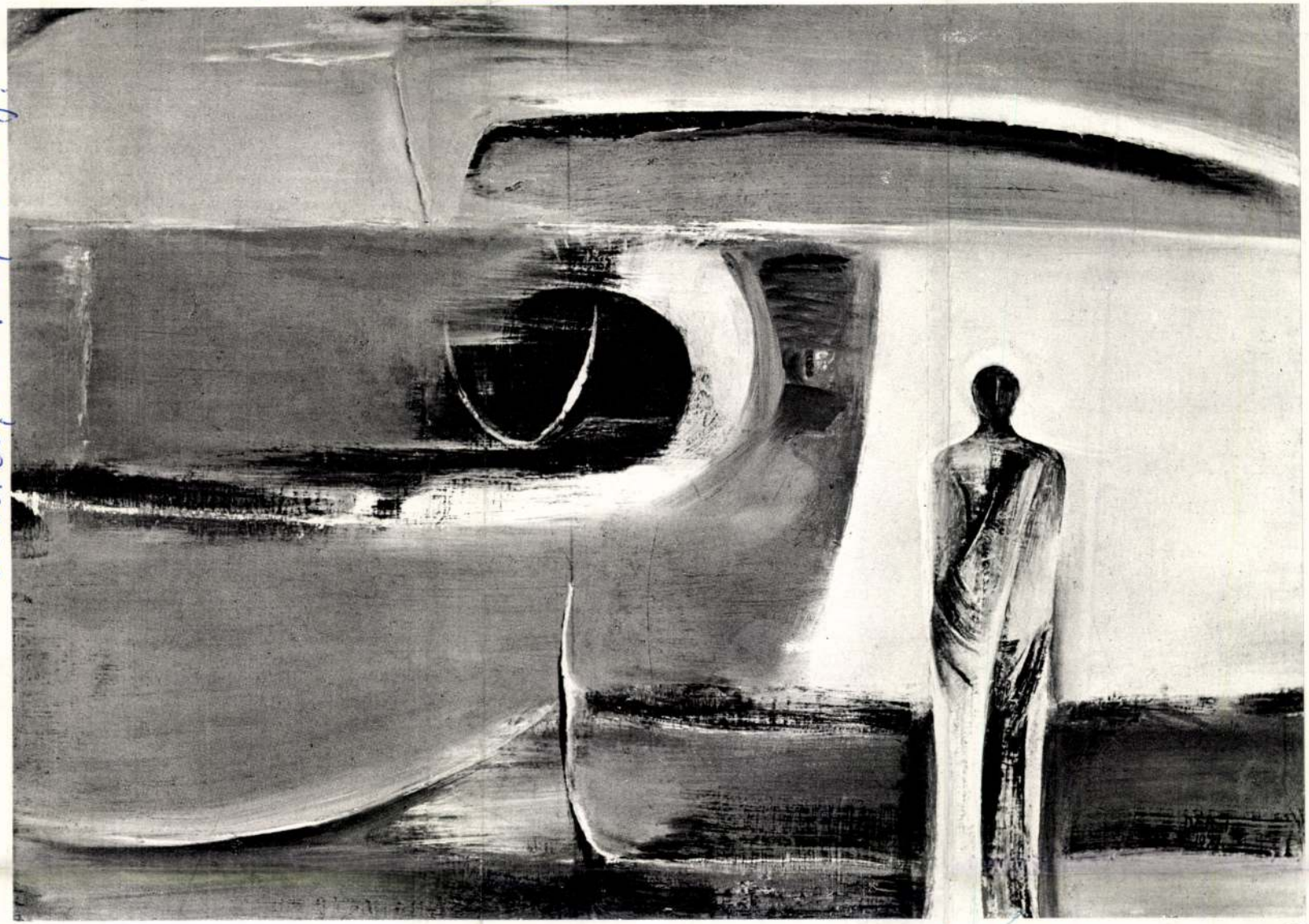

Műcsarnok, Budapest, 1973. aug.

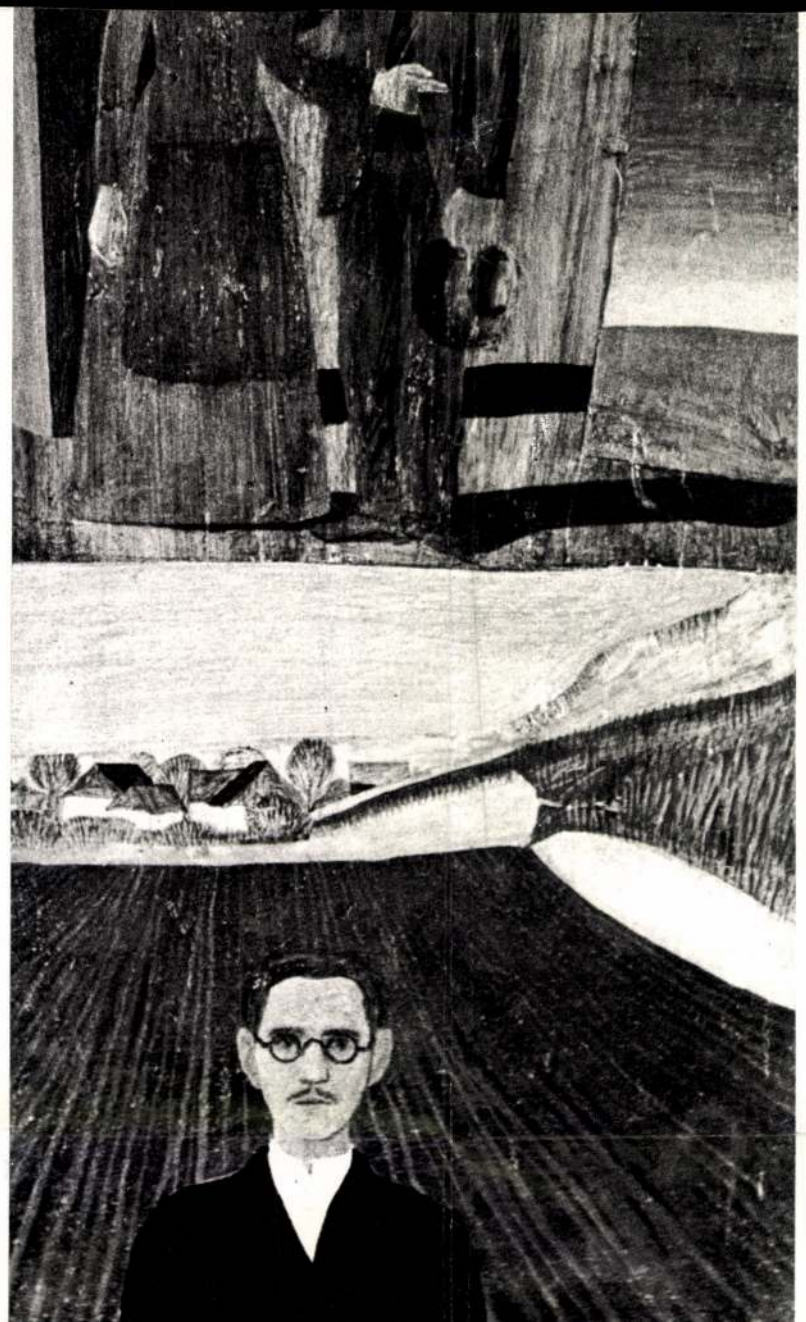

ink viszont a klasszikus képkivágáshoz (Modellek), és kísérletet tesz a kompozíció hagyományos zártságának a föloldására. Ezzel párhuzamosan érezhető képein a szürrealista hatás is, amely a megtörtént és az elképzelt, a valóságban és az emlékvilágban élő képek együttes — néha túlzsúfolt — ábrázolásában nyilvánul meg. E korszakának legérettebb darabja a Kismenyasszony. A kép előterében elhelyez egy színpadi emlékkép ihlette dobogót, melyet a városszél sivár épületei vesznek körül. Erre állítja a rebbenő finomságú, fehérruhás lányalakot, akiről semmit sem tudunk, valahonnan idecsöppent közénk, jelképezve a makulátlanságot és a megértés „hószínszárnyú békéjét" (Tóth Á.).

Második korszakát onnan számíthatjuk, amikor gondolatai gyűrűzéséből véglegesen kialakul művészi ars poetica-ja. Fiatal kora ellenére — képzőművészetünkben szinte egyedülálló módon — gondolatvilágának középpontjába az emberi lét nagy problémaköre: a születés, a létezés és a halál kerül. Ezek dialektikus egységben jelennek meg nála, az Élet folytatólagosságának egységében. Tudja, hogy csak az egyes ember halandó, az emberiség örök. Szinte gyermekfejjel azt vallja, amit az Ének a búzamezőkről öreg Mátyása mond végső summázásként: „A föld mindönkit megöszik . . . De új állja helyünköt és a föld nekik marad" (Móra). Ebben rejlik Zoltánfi optimizmusa, amely a közösségi ember, a társadalom egyetemes optimizmusa. Talán nem túlzunk, ha madáchi méretű gondolatok fölvetését érezzük itt, az egyén életére vonatkoztatva. Erre a gondolatsorra akarja rádöbbenteni embertársait is, anélkül, hogy „sokkolna". Azt szeretné, hogy életünket világítsa be „embervoltunk fájdalmasan nagy és alázatosan büszke ragyogása" (Hankiss). Mondanivalójával gondolati révületbe akar ejteni, hangsúlyozva, hogy közösek — és ezért egyetemesek — az élet nagy stációi, éppúgy közösek a tartós és az elillanó örömök, mint ahogy közösek öreg vagy halkuló bánataink. A testvériség és a békevágy prédikátoraként szól hozzánk, egymástól egyre idegenebbé váló emberekhez: munkálkodjunk közösen életünk szebbé és boldogabbá tételén.

Sokrétűvé bővült mondanivalója egyre jobban megkívánta, hogy kitörjön a táblakép kereteiből, nagyobb felületen oszthassa el az ábrázolás eddigi zsúfoltságát. A lét folytatólagosságának epikus kifejezésére a Szalay Ferenc által föltámasztott szárnyasoltár-forma felelt meg legjobban. Ez a formai megoldás kiválóan alkalmas arra, hogy a képfelületen belül különböző képeket, vagy képtöredékeket összegezzen a művész egyetlen látványban. A szárnyasoltár — vagy a szintén szívesen alkalmazott többrészes kép — szimultán ábrázolást, montázs-szerű halmozást, vagy éppenséggel a tudat két szférájának a megjelenítését is lehetővé teszi.

A középrészen általában a család, a művész vagy hozzá érzelmileg

Zoltánfi István: Nemzedékek (triptychon szélső táblái, középső rész színes melléklet 17. old.)

A „protekciósok" már a szombati rajt előtt kipróbálhatták a Boeingot, igaz, csak Bécsig

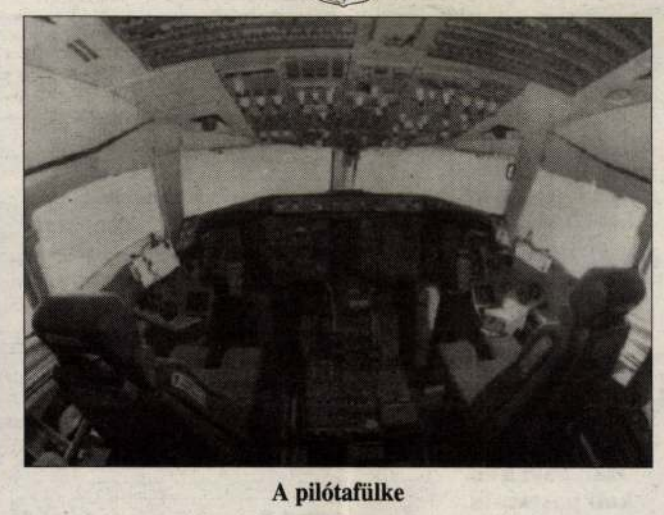

A pilótafülke

■ *Ferihegyről New Yorkba – közvetlenül*
■ *Mercedes megy az utasért*

Légihídavatás a Malévnál

A leghosszabb magyar hídat avatták fel május 29-én, szombaton Budapesten. A két pillér között mintegy hat országnyi és egy óceánnyi távolságot köt össze a híd: a MALÉV új, Budapest-New York közvetlen járata.

A kontinensek között vadonatúj Boeing 767-200ER típusú utasszállítógépek közlekednek, melyek minden kényelemmel fel vannak szerelve. A tévénéző fotelre emlékeztető ülések egyik karfájában például kis, digitális kezelőpult lapul, melynek gombjaival az utas kilencféle zenei programból választhat, vagy ha úgy tartja kedve, akkor az éppen futó játékfilm hangját varázsolhatja fejhallgatójába. S hogy az előbb leírtak ne csak egy reklámkatalógus „fal-szövege" legyen, hanem valódi, személyes tapasztalat és vélemény, ezért a MALÉV a sajtó képviselőit meghívta egy bécsi próbaútra – természetesen az új Boeinggel.

A sajtótájékoztató tradicionális része is rendhagyó módon kezdődött. Ferihegy 2. kilátóteraszán ugyanis a megszokott szónoki – vagy vezérigazgatói – asztal helyett egy komplett zenekari színpad díszelgett a fő helyen. Megjelent Közép-Európa egyik legjobb rockzenekara, a Tátrai Band, míves muzsikájukkal megreptették az egybegyűlteket, majd kezdődhetett a hagyományos sajtótájékoztató. A magyarázat egyszerű: a csapat New York, New York című száma kíséri a MALÉV új járatát népszerűsítő reklámjait.

A zene után prózában következett *Kucsma Géza* kereskedelmi igazgatóhelyettes., tájékoztatójában elmondta, hogy *óriási az érdeklődés az új járat iránt, mind hazánkban, mind New Yorkban.* Májusra már nincs jegy, július-júniusra pedig szinte az összes helyet lefoglalták a turista osztályon. Történelmi eseménynek nevezte ezután az új járatot Téglássy Tamás, az Országos Idegenforgalmi Hivatal elnöke köszöntőjében, hiszen a magyar polgári repülés sok évtizedes történetében először avatnak interkontinentális járatot. *Így New York első közép-kelet-európai testvérvárosát, Budapestet mostantól légihíd is összekapcsolja.* A járat jelentőségéről szólva, bizakodva említette, hogy remélhetőleg exportunk rövidesen már nemcsak 7 ezreléket fog képviselni az USA gazdaságában. Végül előkerült a hídavatáshoz szükséges óriás pezsgő is, ám érthető okokból ezt most nem törték szét – inkább koccintottak a becses nedűvel.

A járatra a MALÉV két darab Boeing 767-200 ER gépet vásárolt, melyek nemrégiben készültek el a Boeing everetti (Washington Állam) gyárában. A repülőgépek 11 ezer méter magasan 900 kilométeres sebességgel 197 utasat szállíthatnak maximálisan 12 ezer kilométer távolságra. Az elektronizáltságnak köszönhetően a pilótafülkében mindössze két fő vezeti a gépet, az utasok között pedig 9 steward ill. stewardess szorgoskodik.

A részletes ismertető után az újságírók is szárnyakat kaptak, rövid, bécsi út alatt győződhettek meg a prospektusok igazáról. A csillogó fehér, HA-LHB lajstromjelű gép fedélzetén *Mónus Ferenc* kapitány és személyzete üdvözölte az utasokat. A berendezés egészére talán a hűvös elegancia kifejezés illik, míg a kényelemről csak a legnagyobb elismerés hangján lehet nyilatkozni. Ilyen körülmények között könnyed sétarepülésnek számít a mintegy 13 órás New York-i út is.

A repülőülésben kényelmesen elhelyezkedve alig vettem észre, hogy már beindították a gázturbinákat. A rendkívül csendes hajtóművek még felszállás – tehát a maximális igénybevétel – közben is csak egy rosszabb gyártmányú klímaberendezés zajával üzemeltek. Tompa és halk morajlás tudatta velünk az út folyamán, hogy működnek a hajtóművek. *A videóképernyőkről pedig bármelyik pillanatban leolvashattuk, hogy hol járunk; milyen magasan, mekkora sebességgel, mennyi ideje és még mennyi ideig repülünk.* A modern számítógépes rendszer még egy térképen is mutatta a pillanatnyi helyzetet. Maga a repülés kétszeresen kellemes volt, hiszen a repülés csodálatos, semmivel sem összehasonlítható élményéhez hozzáadódtak belső körülmények, azaz ellátás is osztályon felüli volt. No persze, nem mindegy, hogy az ember egy „kukacbombázó" rakterében kucorog, vagy az új Boeing vendégszeretét élvezi.

Mindenféle különleges szolgáltatással keresi egyébként az utasok kegyét a MALÉV. A rendkívül kedvező ár mellett a turista osztályon utazók kétféle, míg a Sky Club-on utazók háromféle menüből választhatnak. Emellett a Sky Club utasok címére Budapesten indulás előtt két órával egy Mercedes megy, New Yorkban pedig magyarul beszélő földi személyzet segíti az eligazodást, s egy Limuzin itt is az utasok rendelkezésére áll, hogy például Manhattanba eljussanak.

Takács Viktor

Szitakötőgyász

Dér István festőművész halálára

Életének 57. évében vasárnap elhúnyt Dér István festőművész, a szegedi tanárképző főiskola rajztanszékének adjunktusa, a Szög-Art művészeti egyesület tagja.

■

Látod, Pista, Te még a naptári színzónákat is képes vagy átfesteni. Mert most piros pünkösd vasárnapja van. Kint ömlik a fény: napsütésben fürdik a város. Közben dél körül csörög a telefon. Piró az, a feleséged. És közli velem a felfoghatatlant, a megmásíthatatlant. Hogy piros pünkösd napja immár koromfekete tónusú.

Pedig igazában nem is ez a Te színed. Inkább a mélyenzengő barnákat és a belőlük kipattanó sárgákat szeretted. Az őszi sugallatokat. Amelyekben ugyanúgy jelen volt az ellobbant nyarak emlékezete, akár az elmúlás szomorúsága. Nem mintha féltél volna a gyorsan pergő időtől. Ennél jóval szikárabb, markánsabb egyéniség voltál. Annál is inkább, mivel mágikus barnáiddal nemcsak a füveket, a fákat és a nemes testű lovakat bírtad megidézni, hanem egyúttal az anyaföld melegségét is. Más szóval: az eredendő, megtartó gyökérzetet.

Tényleg: néhány hete még olyan boldog voltál a Lordok házában. Holott csak annyi történt, hogy összefutottál egy csanádpalotai emberrel. Egy földiddel. Aki megismert téged, aztán pedig megkínált az emlékek borával. Te meg örömödben csak annyit mondtál: látod, Pali, azért mégis érdemes élnünk.

Mit szóljak most erre, Pistukám? Te is imádtad Adyt, aki azt vallotta: „Néhányszor bennünk fénylik az Isten, Másszor meg bennünk ködlik a semmi". Mindenesetre most az utóbbi léthelyzethez állok közelebb. Már csak azért is, mivel Szitakötő nászod jelenleg is ott látható a szegedi képtár földszinti falán. Ámde a meghirdetett festői szépséget és életigenlést ki tudja itt közös nevezőre hozni a kérlelhetetlen elmúlással?

Szuromi Pál

■ *Szegedre is jut egy*

Információs alapítványok

Építésügyi és területi-műszaki információs alapítványokat hoz létre a kormány a mára darabokra hullott vagy csődbe ment nagy állami tervezőintézetek adatbázisának megmentésére, a műszaki tervdokumentációk, típustervek és más szellemi alkotások tárolására pedig műszaki dokumentációs központokat nyit. Az alapítványok Budapesten és a korábban az ÉVM által alapított vidéki vállalatok székhelyein működnek majd: Győrben, Pécsett, Szegeden, Debrecenben, Miskolcon, Zalaegerszegen és Veszprémben. Az elhelyezéséhez szükséges ingatlanokat a privatizációs bevételekből biztosítják. Az üzemeltetés és a fenntartás 350 millió forint összköltségét több év alatt, a létesítmények kialakításával párhuzamosan használják fel. A további részletekről a kormány feladattervet dolgoz ki.

Tölös-tölgyes

Tüneményes szépen énekel Szőkefalvi-Nagy Katalin. Bár Szegedről származik, a szegedieknek ritkán van alkalmuk rá, hogy isteni ajándéknak számító hangját hallhassák. A minap a rádióban jó háromnegyed órán át ő beszélt és énekelt egyfolytában a Zenefórum című műsorban. Öröm volt hallanunk.

Népdalokat és földolgozásokat is énekelt, könnyedén, pontosan, ahogy azt a nagy énekesektől megszokhattuk. Azt a dalt is, amelyik így kezdődik: A lopódi nagy tölösben Sírva járkál Bödő Böske. Nem állhatta meg a riporter, megkérdezte, tudja-e, mi az a tölös? Meglepődött szegény Katalin, már a lélegzetvételén érezni lehetett, bizony nem tudja. Nem is köteles tudni, elvégre az énekesnek nem föltétlenül az a dolga, hogy az egész néprajzot kívülről fújja. Be is vallotta szóban is, hogy nem tudja, legföljebb sejtései vannak: úgy érzi, valami rekettyés lehet.

Ezzel ez a szakasz be is fejeződött. A jó riporter legtöbbször olyat kérdez, amire ő mindenképpen tudja a feleletet, de most nem így történt. Tölgyfás, tölgyes a tölös, egészen pontosan tölgyes erdőt jelent. Ahol a betyár el is tud bújni. Szinte játszik a magyar a szavaival, a mássalhangzók torlódását tájegységenként másként oldja föl. Van, ahol tőgyes, tőgyfaerdő lett belőle, máshol tőfa, tőfás – Kecskemét határában Tőserdő –, megint máshol a -gy veszik el, és marad az -l. A Dunántúl egyes helyein lehetett hallani tölös változatát. Kiss Géza Ormánysági Szótára példamondatnak éppen ezt a dalt hozza: A lapódi naty tölössbe Sírva járká Bödő Böske. Másik példamondata pedig ez: Naty tölösögbe makkótattunk odale Slavóniába.

Kedves Katalin, köszönjük a szép dalokat!

H. D.

Amerikai tankönyvek magyar egyetemeknek

Magyar és cseh egyetemek ingyenesen jutottak – a korszerű oktatásban nélkülözhetetlen – amerikai tankönyvekhez a Soros és az Andrew Mellon Alapítvány, illetőleg a Citizens Democracy Corps (CDC) segítségével. A hazai oktatásban hiányzó kiadványok listáját maguk a felsőoktatási intézmények állították össze. Az egyetemi, főiskolai kérelmeket a CDC magyarországi irodája gyűjtötte össze a Rektori Konferencia közreműködésével.

Mától drágább a benzin

Átlagosan 2 forinttal drágult a különféle benzinek ára. Mától a Magyar Olaj- és Gázipari Részvénytársaság (MOL Rt.) tulajdonában lévő Áfor töltőállomásoknál és az új MOL-kutaknál a motorbenzinek ára a világpiaci árakhoz igazodva, illetőleg a legutóbbi forintleértékelés miatt a következőképpen alakul: a 98-as oktánszámú benzin 76,50 forintba, a 92-es oktánszámú üzemanyag 74 forintba kerül. A 95-ös ólmozatlan benzin literjéért 73,50 forintot, az ugyancsak ólmozatlan 91-es oktánszámú benzin literjéért 71,50 forintot kell fizetni.

A viszonteladói árváltozás miatt ugyancsak emeli árait a Shell. Az emelkedés 1,50-től 2,50 forintig terjed. Ennek megfelelően a 98-as ólmozott benzin 77 forintba, a 92-es ólmozott benzin 74,50 forintba kerül literenként. A 95-ös oktánszámú ólommentes benzinért 73,50 forintot, a 91-es oktánszámú ólommentes benzinért pedig 71 forintot kell fizetni literenként.

■ *Hatvanegy hozzászólás*
■ *Június 2-án közmeghallgatás*

Gazdagodó koncepció

Az év elején hozta nyilvánosságra a város polgármesteri hivatala városrendezési és építésügyi irodája *Szeged hosszú távú városfejlesztési koncepciója* című vitaanyagát, amelyet a Délterv kollektívájától rendelt meg. A koncepció részleteit *lapunk sorozatban közölte*, majd több hónapon át lehetőséget adott a hozzászólások, vélemények, vitapontok nyilvánosságra kerüléséhez. A javaslatok nemcsak a Délmagyarországhoz érkeztek, sokan fordultak közvetlenül a városfejlesztési és építésügyi irodához. A munkatársak az elmúlt hetekben összegezték a beérkezett véleményeket. Összesítésükből kiderült, hogy *a vitaanyaghoz 61-en* – magánszemélyek, civil szervezetek, szakirányú intézmények, pártok stb. – *szóltak hozzá*, s a módosított koncepcióba *168 javaslatot építettek be.* Néhányat az Iroda nem támogatott, s voltak nem véleményezett javaslatok is. Mindenesetre eredményesnek ítélhető a koncepció nyilvános vitája.

Mintegy zárásként, *dr. Lippai Pál,* Szeged polgármestere június 2-án 18 órakor a szegedi ifjúsági ház nagytermében *közmeghallgatásra várja* azokat, akiknek véleményük van Szeged hosszú távú városfejlesztési koncepciójáról, vagy kíváncsi annak részleteire. Ezt követően – az elképzelések szerint – az anyag a június 24-i közgyűlés elé kerül.

A szerencsés megskalpolt

Igen nagy szerencséje volt a 28 éves David Messornak, akit szerdán egy üzemi baleset során egy keverőgép gyakorlatilag megskalpolt. A fiatalember hosszú haja beleakadt egy percenként 600-as fordulatszámmal működő keverőgépbe, s a szerkezet a hajjal együtt letépte egész fejbőrét a szemöldöktől kezdve a tarkóig. Amikor a mentősök megtalálták őt, a földön ült egy törölközővel, s egy inggel a fején. A rohamkocsi legénysége az épen maradt hajas fejbőrt is megtalálta. A „leletet" gyorsan jégbe rakták, s Messort kórházba vitték. A mentősök találékonyságának, s egy nyolcórás plasztikai műtétnek köszönhetően a fiatalember csütörtökön már kielégítő állapotban volt, s néhány napon belül haza is mehet. Nem kizárt, hogy további plasztikai műtétre lesz szüksége az esetleges sebhelyek miatt, de az orvosok szerint David haja akár tovább is nőhet.

A fejbőrét szinte parókaszerűen elvesztő fiatalember egyébként először annyira nem volt tudatában a történteknek, hogy csupasz koponyacsonttal kért elnézést főnökétől a kellemetlenség miatt.

HOROSZPÓK

NYERESÉNYSZELVÉNYEK

E heti tét: 25 000 Ft

1. hét

A nyereményszelvényt nem kell postáznia, csak meg kell őriznie, és ha nyer, ezt is magával kell hozni.

A 1. játékos B C D NÉV:

A 2. játékos B C D NÉV:

A 3. játékos B C D NÉV:

A 4. játékos B C D NÉV:

Az e heti 10 nyerőszámot a csütörtökön megjelenő HDS és Délmadár családi lapunkban találhatják!

HDS DÉLMADÁR

KOMM und KAUF SZEGED, LAJTA U. 21.

NÁLUNK EGÉSZ ÉVBEN NYER!

■ Szépen sikerült a JATE Ságvári Endre Gyakorló Általános Iskola diákjainak szereplése az idei Országos Általános Iskolai Tanulmányi Verseny francia nyelvi szakaszán. Az eredmények:

Hetedik osztály:

Összetett – 1. helyezés: Bálint Imre; 5. helyezés: László Éva; 7. helyezés: Nagy Nikoletta.

■ *A kis-Ságvári francia versenysikerei*

Két összetett első helyezés

Társalgás – 1. helyezés: Bálint Imre; 2. helyezés: Nagy Nikoletta.

Szövegmondás – 3. helyezés: László Éva.

Szövegértés – 1. helyezés: Bálint Imre.

A hetedikesek felkészítő tanára Tary Gábor volt.

Nyolcadik osztály:

Összetett – 1. helyezés: Jancsó Judit; 6. helyezés: Borsányi Zsuzsanna; 8. helyezés: Bérczi Zsuzsanna.

Társalgás – 1. helyezés: Jancsó Judit.

Szövegmondás – 1. helyezés: Balaicz Judit

A nyolcadikosokat Pestiné Streitmann Judit készítette fel.

Nők – háttérben

A férfiakhoz viszonytva a nők a világon mindenütt hátrányban vannak – ez derül ki az ENSZ-nek az élet minőségéről készített jelentéséből. A tanulmány tárgyát képező 173 országból csak 33 rendelkezett olyan statisztikai adatokkal, amelyek lehetővé tették a nők és a férfiak helyzetének összehasonlítását.

A tanulmány megállapítja: a nők egyenjogúságáért vívott küzdelem dacára a világon sehol nem bánnak olyan jól a nőkkel, mint a férfiakkal, bár néhány országban a hölgyek jobb helyzetben vannak, mint másokban.

Japán például egyike azoknak az államoknak, ahol a nőket a legalacsonyabbra értékelik. Az élet minősége – tehát a jövedelem, az iskolázottság és a várható élettartam – alapján készített ENSZ-listán a szigetország a 17. helyen áll, noha az első is lehetne, ha nem tenne különbséget a nemek között. Ugyanígy Svájc, Kanada, Németország, az Egyesült Államok, Hongkong, Dél-Korea, Luxemburg és Srí Lanka is lemaradt ezen okok miatt. A nők hátrányos megkülönböztetése miatt Svájc a negyedikről a tizennegyedikre, az Egyesült Államok a hatodikról a kilencedik helyre esik vissza.

■ *Okfejtés a pénzküldős marhaságról és a pénztárcánkról*

A végtelen a hibás!

■ A játék menetét általában listákkal vezérlik. Egy listán annyi név és cím szerepel, ahány generáció különbséggel történik a pénzküldés. A belépő egy listát kap, fizet a listavezetőnek, majd beszervezettjeinek olyan egyforma listákat ad át, melyeken utolsó helyen ő szerepel, a többiek pedig egy pozícióval feljebb rukkolnak.

A játékok lebonyolítására többféle módszert dolgoztak ki. Az „átkosban" a játékosok központi szervezés nélkül, öntevékenyen adták-vették a listákat. Beszervezettjeik előtt igazolásul befizetésük rózsaszínű csekkjét lobogtatták. Az átmenet idején még mindig szemérmesek voltak az efféle játékok indítói. Elbújtak egy postafiók és egy fantázianév mögé, viszont szervezték a játékot és némi (sok kicsi sokra megy) díj ellenében elvállalták a listák előállítását, őrizték a játék „korrektségét".

A múlt évre a pénzküldősdit szervezők is rendszert váltottak. Napjaink játékait sajátos kettősség jellemzi. Egyrészt a játékszervezők kitörtek az illegalitásból, tevékenységüket emelt fővel vállalják, másrészt igyekeznek elfedni a pilótajáték hiéna-természetét.

Folyik játékszervezés magánvállalkozásként, bt. és kft. formájában, sőt egyesek nem kímélik a polgári társadalmak tiszteletreméltó intézményét, az alapítványi formát sem. Bizalomkeltésül adószámot adnak meg, feltüntetik a cégbírósági bejegyzés számát és jogi passzusokat is citálnak. A nagy nyíltság ellenpárjaként a pilótajáték újmagyarul: legális játék, önsegélyző klub, támogatási rendszer.

Az önsegélyezés igencsak találó, mivel a szervezők – tagdíj címen – játékosonként bizonyos összeggel segélyeztetik magukat. (Ilyen például egy pápai magánvállalkozó aszszonyság vagy egy vásárhelyi kft. pénzküldősdije.) Magasztos célokhoz alapítvány dukál: a Hét Törzs Alapítvány szívügye a határokon túli magyar nemzetiségű gyermekek nyelvének ápolása, míg a Vitalitás Alapítványnak hét célra is futja (széles látókörük a mozgó véradóállomások létrehozásától az államadósság törlesztéséig (!) terjed).

A részvételre invitáló brossurákban, hirdetésekben gondosan levezetik, hogyan is jön ki az a nagy nyeremény. Hangsúlyozzák a korrektséget, tevékenységük legális voltát, ígérik a játék folyamatosságát, biztosra mondják a nagy pénzt. Az ígéretek – finoman szólva – nélkülözik a legszolidabb valóságalapot is. Ugyanis:

1. A pilótajátékok szükségképpen megszakadnak, mivel a folyamatosság a játékosok számának minden határon túli növekedését kívánja meg.

Például, ha egy játék két közvetlen leszármazottal terjed, akkor az első 10 generáció még csak 1023 tagot számlál. A 20. generációval a játékosok száma meghaladja az egymilliót, a 33. generáció táján pedig már marslakókat is toborozni kell, mivel az emberi nem kb. 5 milliárdos kerete ekkorra kimerül. A pénzküldősdik becsületének védelmezői erre előhúzzák az ászt: „Többször is be lehet ám lépni!"

Sajnos ez sem segít, hiába hirdeti csodaszerként például a „Magad Uram" önsegélyző klub stábja. Ha lesz – mondjuk – egymillió tagjuk, akkor a 18. generációba már mindegyiküknek legalább 128-szor kell újra belépni. Ki lesz képes ekkorra a játékot szervezni? (Bolygónk – letarolása árán is – csak véges mennyiségű papírt tud a játékszelvényekhez adni, a világ összes számítógépének memóriája is eldurran egy idő után.)

Igaza volt Esterházy Péternek, az oroszok kivonultával még itt maradt egy halom pártsemleges hülyeség. Ezek egyike a pénzküldős játékok (vagy pilótajátékok) soha nem látott dömpingje. Pillanatnyilag több tucat pilótajáték fut, az áldozatok száma felbecsülhetetlen.

Az egyes játékokat egymástól leginkább három fő játékelem értékének megválasztása különbözteti meg. Az első elem a generációszám, amely megmondja, hogy belépéskor hány nemzedékkel „idősebb" társnak kell fizetni (vagy másrészről, hány generációval „fiatalabbaktól" várható a nagy pénz). A második a beszervezendő közvetlen utódok száma. A harmadik játékelem a belépéskor az illető „ősnek" kifizetendő összeg.

Például: 5 generáció különbséggel történő fizetés, 4 közvetlen utód és egy ezres befektetése bő egymilliós nyereséget ígérő játékot határoz meg.

Kár a játékostársakat hibáztatni lustaságukért, szervezésbeli ügyetlenségükért, gyatra rábeszélő képességükért. A végtelen a hibás!

2. Szó sincs csodálatos pénzszaporításról. A játékba „kívülről" nem jut be pénz, ami valakinél nyereségként jelentkezik, az más(ok)nál szükségképpen veszteség. Ha mindenki egy tojást tesz be a kosárba, de valaki százat vesz ki, akkor miatta 99-en hoppon maradnak.

A folyamatosság megőrzésében, a közelégedettségben igazán a játékszervezők sem hihetnek. Miért bajlódnak akkor a játékosszervezéssel, ha 10-filléres alapon – bevetve a többszörös belépés csodafegyverét – az asszonnyal egy este maguk között is milliárdokat kereshetnének?!

Gondoljunk csak Nyírő József Uz Bencéjére. Ketten vettek egy hordó bort, maradt húsz lejük. Megegyeztek, hogy csak az ihat, aki fizet érte literenként húsz lejt. A bor elfogyott. Kijózanodásuk után hiába keresték az újabb hordó árát. Nagysokára jöttek rá, hogy ugyanazt a húszlejest cserélgették egymás között.

Nézzük például a Hét Törzs Alapítvány támogatási rendszerét. Játékosonként két új tag szervezendő be, – stílusosan – egy 7 generációval idősebb ősnek kell fizetni. A belépési költség tízezer, amiből kettő az Alapítványé, négyezer megy az ősnek, a maradék négyezret pedig az illető beléptetője kap. Játékosunk a két új tag beszervezésével visszakap nyolcezret, így befektetése, kockázata csupán az Alapítványnak juttatott kétezer. A beígért játéknyereség 512 000 Ft.

Az Alapítvány két szempontból is iskolateremtő: egyrészt ők fedezték fel az alapítványi forma ezen új alkalmazását, másrészt játékszabályuk tartalmaz egy sajátos „gyermektelenségi adót" is: a szelvényforgalmazás költségét és a játék teljes nyereményalapját azon szerencsétlenekkel fizettetik meg, akik nem tudnak utódokról gondoskodni. Így egy telitalálatos, bő félmillió nyerő játékos örömére szükségképpen 128, egyenként tízezer forintját elvesztő társ búja jut.

Ha játékuk egy szép, az utolsó generációt is teljesen felépített, sehol meg nem szakadt állapotnál fejeződne be, akkor a játékosok egy 128-ad része lesz gazdagabb félmillióval. Ugyanakkor a támogatók fele lesz tízezret elbukó balek. A maradék egy fokkal szerencsésebb, mivel tagjai csak kétezret vesztenek (ők még nem gyermektelenek, de 7 generáció múltán már nincs utóduk). A játék persze bonyolultabb állásnál fog összeomlani (lesznek a főnyeremény töredékét kapók is), de a pénzküldősdi alaptermészete ilyen.

3. A pilótajáték szervezői a fentiek igazságát beismerve sajnálattal tárhatják szét karjukat: ilyenek a szerencsejátékok, van aki nyer, van aki veszít.

Sajnos a pilótajáték nem szerencsejáték. Lottóval, sorsjegyvakarással egységnyi befektetés egységnyi nyerési esélyhez juttat, a játékosok között nincsenek „egyenlőbbek".

Pénzküldősdinél más a helyzet. Az első generációk jó pozícióit a szervezők maguk töltik ki (jobb híján például magukkal, családtagjaikkal). Befektetésük nulla, nyerési esélyük szinte biztos.

A Hét Törzs Alapítvány játékánál az első 7 generáció 127 pozíciót tartalmaz, amit természetesen jóval kevesebb személy is feltölthet. Pénzt senkinek sem kell küldeniük, mivel nincs 7 generációval idősebb ősük, mégis 65 milliós össznyeremény várományosai. Ha ezt elérik (elérték?), akkor csak miattuk több, mint 8000 szépreményű játékostárs veszít(ett) tízezer forintot.

A „Magad Uram" játéknál a kiválasztottak az első 121 pozíciót töltik be. Együttes nyereményük maximálisan 294 millió, amit gyenge 20 000 tizenhatezret veszítő játékos tud fedezni.

Az utolsó mondat heves ellenkezést válthat ki a „Magad Uram" klub köreiből, mivel a játékszabályukban szerepel a pénzvisszatérítés ígérete is (Copyright Home Shoppint). Ez a vadonatúj elem a játékban „impotensek" kárpótlására szolgál: nem buknak el tizenhatezret, csak legfeljebb kétezret. Ezen ígéretüket a szervezők sajnos a legnagyobb jóindulatuk mellett sem tudják teljesíteni. Például, a 12 teljes játékosgeneráció felépítésekor a bő negyedmillió játékostól csak negyedmilliárdnyi tagdíj üti a szervezők markát. Ha ekkor végetér a játék, már két és fél milliárdot (!) kell visszafizetniük. (A Vitalitás Alapítvány kamatos visszafizetési ígérete hasonló komolyságú.)

A pilótajátékok gazdag kínálatából választhat szegény és tehetős egyaránt. Van játék, ahol csak 500-at lehet veszteni, de megszabadíthatnak akár több tízezer forintunktól is.

Nyilvánvaló, hogy efféle játékokba sokadiknak beszállni nem érdemes. Hallgassunk hát a józan eszünkre, akkor is, ha sok pénzről van szó! Az indítók játszanak csak egymás között.

Palágyi Kálmán
programtervező
matematikus

Dér István festő

1999. június 19., szombat • Napi Magyar

Építészet, zene és színház

A Miskolci Nyári Fesztivál rendezvényeiről

A Miskolci Nyári Fesztivál a hónap végéig sok színvonalas rendezvénnyel várja a kultúrakedvelőket. A város több helyszínén mutatnak be különféle produkciókat: opera- és operett-előadások, hangversenyek, de építészeti kiállítás is várja a vendégeket.

A Bánk bánt ma mutatják be a a helyi Nemzeti Színház szabadtéri színpadán, vendégművészek részvételével: Bánkot *Molnár András* játssza, Melinda, Tiborc, valamint Gertrúd szerepében *Csonka Zsuzsa, Bede Fazekas Csaba* és *Molnár Anna* lép fel. *Lehár Ferenc* A mosoly országa című operettjét ugyanitt 25-én és 26-án mutatják be.

A miskolci Vokálhétvégét már harmadjára rendezik meg. A sztárvendég idén a 20-án fellépő Cotton Club Singers lesz, de aznap szerepel majd a miskolci Regös Vokál és a szombathelyi General Harmonie is. Ma a szintén miskolci Hermann Vokál valamint a Nyíregyházáról érkezett Banchieri Singers lép föl, míg 18-án az általános iskolásokból álló, *Dobrik Petra* énektanár vezette Fazekas csoportot, a Septeam Companyt, a Click Jazz Rockot – ugyancsak Dobrik részvételével –, valamint a pécsi Unicum Laudét hallhatja a közönség. E koncertek helyszíne a városháza udvara, de nem csak itt lépnek fel az együttesek: 18-án a Centrum áruház előtti téren ad koncertet a Septeam, aznap a Népkerti Vigadóban a Hermann Vokál énekel. 19-én a tapolcai barlangfürdőben a Septeamet, a selyemréti strandon a Hermann Vokált hallhatjuk.

Június 21-én 19 órakor a zene ünnepe keretében a Miskolci Nemzeti Színház Szabadtéri Színpadán a helyi szimfonikusok adnak hangversenyt. Ugyanitt rendezik 24-én a promenádkoncertet. Mindkét rendezvény ingyenes, de az utóbbin adományokat várnak a közönségtől a Miskolcon kezelt *Hajnal Gábor* műtétje költségeinek támogatására.

A tárgyi művészetek kedvelőit a tízéves fennállását ünneplő Kós Károly Egyesülés jubileumi vándorkiállítására várják a Miskolci Galériába. A július 4-ig látogatható tárlaton épületterveket, alaprajzokat és épületek fotóit mutatják be. A kiállítást 22-én *Ferencz István* Ybl Miklós-díjas építész nyitja meg. A megnyitó után beszélgetésre várják a közönséget, melyet *Gyurkovics Tibor* költő és *Makovecz Imre* építész vezet majd.

NOR

Egy kőtörő nyomában

Dér István szegedi emlékkiállítása

Csend, puritán tisztaság (Dér István: Öregemberek, részlet)

Mindössze ötvenhat évet kapott a sorstól. Igaz, ez sem kevés. Főleg egy önpusztító hajlamú alkotónak. Dér István (1937–1993) festőművész ilyen volt. Két végén égette a gyertyát, mintha zavarta volna a bizonytalanság, a homály. Holott maga is lámpásnak számított Szegeden. Hosszú évtizedekig tanított a főiskolán, festői munkásságát is megbecsülés övezte. Mégis: a nyolcvanas évektől meghasonlott önmagával. Festett ugyan, de nem sokra tartotta műveit. Halála előtt még belefogott egy monumentális katedrálisképbe, ám ezt sem tudta befejezni. Torzó maradt. Mint egész művészi pályája.

A torzó akár korszakunk ekvivalenciájának is felfogható. *Dér István* például Csanádpalotáról származott, élete jó része ellenben a szegedi aszfalthoz kötődött. A belvárosi tumultushoz, autók hangzavarához, az elegáns boltok fényudvarához. Ő azonban a csend, a tisztaság festője lett. Számára a gyerekkori élmények a perdöntőek. A hallgatag földek, a titokzatosan hajlongó nádak, a kecses lovak és a kétkezi emberek. Látszólag érzelmes alkotó. De ez is féligazság. Hisz a másik oldalon monumentális erő feszegeti képeit. Annál inkább, mivel Dér igazában a hatvanas, hetvenes évek gyermeke. Miként a kor: maga is tele van hittel, lendülettel és rendteremtő energiákkal.

Semmi kétség: a délvidéki térségben ő az első, aki komolyabban is felfigyel *Barcsay* mester konstruktív szigorára. Nem csoda, hogy korai képein előszeretettel vizsgálja az épületek mértanias ritmusát. Más kérdés, hogy a fiatal művész eleven, dekoratív színhangzatokkal építkezik. Majdhogynem úgy, akár a népművészet. Kiderül azonban: e kontúrozott, színpompás festői ruha mégsem illik Dér Istvánra. Szűk neki. Fojtogatja. Itt lép be azután a Kőtörő monumentális, monokróm figurája, amely a maga tragikumával már a jövő felé mutat. Egyszerre zárt és végtelen, mértanias és organikus ötvözetű alkotás.

Akárcsak az Ásatás, az Öregember vagy a Szitakötőnász című munkák. Ámde ezúttal már egy magára talált művésszel szembesülünk, aki leginkább a barnák, okkerek és kadmiumok férfias melegségére bízza közlendőit. Közben emberlátása is líraibb formát ölt. Páros vagy magányos figurái esendő, halálra szánt emberek. Nem rivalizálnak a természettel, csak teszik a dolgukat. Töprengenek. Szinte azt kérdik maguktól: mi végre is az egész. Persze a festő gondoskodik róla, hogy ez a meditatív hangulat a formakezelésben is megjelenjen. Így érzéki és organikus küllemet biztosít motívumainak, amivel az expresszív vonások felerősödnek. Növényi alakzatai mintha kozmikus sugallatoknak engedelmeskednének, miközben feltárul a föld, kinyílik az ég. Az áttetsző fénytömbök pedig kíméletlenül világolnak. De csak azért, hogy az ember végzetes kiszolgáltatottsága még nyilvánvalóbbá váljék.

Pedig Dér István a szépség, a szerelem, a család és a harmónia elkötelezettje volt. Talán nem véletlen, hogy épp a remekül stilizált Szitakötőnásszal fejezte be felfelé ívelő művészi pályáját. Egy olyan művel, amivel valójában is a légies sejtelmek birodalmába emelkedett (a tárlat a Stefánia Galériában látható július 30-ig).

SZUROMI PÁL

ngók levele a Szentatyának

yörgünk a jasi püspökhöz

k a honi és erdélyi magyarok látogatása során keresse fel ismerje meg az ott élő, többlikusok nem éppen szívderítő ezett látogatás alkalmával erház ügyeivel is törődő Szentdet állított fel. Idővel minden e az elgondolása. Így viszont n panaszolhatták el sirámailevelet is írtak II. János Pál nagyar nyelven ismertették

mind el vannak az gyóntató széktől üldözve és arra nézve sokan elhagyták az templomba menést. Vasárnap és ünnepnapokon az elöt elmentünk többen hozzájuk és kértük hogy hagya meg a mü anyanyelvünköt és az volt a felelet hogy bé jelent a ministerséghez hogy mü az magyar nyelvet nem akarjuk hagyni.

Immár rég ota hogy ilyen pástor kéz alat bolyong a nyáj, nincs aki az Isten szent igéit hirdesse nálunk a mi édes magyar anyanyelvünkön, nincs aki a gyonás szentségének kiszolgáltatásával megvigasztalja szegény bünös lelkünköt, nincs aki kereszt szülöt kötelességeire figyelmeztesse, nincs aki a házasulandot jo tanácsokkal ellássa, nincs közink valo lelki pásztorunk, nincs nyelvünk után valo papunk.

Hejába könyörgünk a jasi püspök szent földi helytartójához bizakodo szemekkel emeljük fel tekintetönköt és térden állva könyörgünk mü kicsikék és nagyok, férfijak és fejérnépek, hogy könyörüljön meg rajtunk és adjon nekünk nyelvünk béli magyar papot.

Csak a mü környékünkön 20 000 lelket számlálo magyar tömegnek avetlen pap sem hirdet anyanyelvén szent hitünk igéit, pedig vallásunk tanitása szerént mindenki anyanyelvén hallgatja és értheti csak meg Isten és egyházunk szent tanitását.

Ha a mü püspökségünk a jasi püspökség nem tudja lelki szükségleteinket kielégiteni, ugy szentséges atyánk kegyeskedjék minket átcsatolni az erdélyi egyházmegyéhez, vagy elrendelni, hogy küldjenek onnan a miszámunkra magyar papot.

Legmélyebb hodolattal és alázattal könyörgünk, hogy szentséges atyánk teljesitse kérésünköt, s mi vallásunknak mindig hüséges gyermekei maradunk."

JEZSÓ

tban vagyunk...

dobjanak rá egy paplant, mert megfagy reggelig egy helyben ülve. Ugyanaz a generáció ez, amelyet a hajdani kínzások idején megedzett már az élet, most azonban járna neki némi tekintély, némi méltányos megbecsülés. Az előző kormány belügyminiszterének ezekhez az esetekhez annyi volt a hozzáfűznivalója, hogy „gazdasági bűncselekményekről van szó", akár a templomi betörések esetében, a máriaremetei szoborcsonkítások pedig egyszerű garázdaságnak számítottak.

Egy fiatalabb kolléga megjegyezte egyszer társaságban: „En úgy vagyok felkészülve, hogy ha hozzám valaki betör, ahhoz a jó Isten legyen irgalmas, mert én nem leszek!" Mire egyik idősebb pályatársa hozzáfűzte: „Lehet, hogy nagyon ügyes vagy, még a törvény előtt is megvéded magadat, de akkor hozzád is legyen irgalmas a jó Isten, mert a liberális meg a szoci sajtó nem lesz!"

Így igaz. Vagy megkötöztetjük, vagy agyonveretjük magunkat, vagy erőarányosan védekezünk, akkor viszont nincs az a hatalom, amely megóvna bennünket a pellengérre állítástól, a jóhiszemű nyilvánosság bizalmának megrendítésétől. Hiszen sokkal kisebb ügyek elegendők: egy határozottabb, bár tökéletesen helytálló vélemény, vagy konfrontálódás azokkal a félhívő felebarátainkkal, akik ha nem képesek rajtunk bevasalni követeléseiket, azonnal tudják, hogy a sajtó melyik táborához kell hanyatt-homlok rohanniuk, és kész a hír: ilyenek a papok, minek vannak, ha egyszer ilyenek, csak útban vannak. Sokkal jobb lenne, ha felszívódnának, templomaikat pedig megnyitnák a hajléktalanoknak.

A mi oldalunkon lévők pedig felszólalnak: ez szörnyű, miért nem tesz már valamit a bíboros, a miniszterelnök, a polgármester? Ugyan mit tehetnének a nagy emberek, ha mi még mindig a kádári időkben előfizetett lapokat járatjuk? Ki őrizzen bennünket, ha a ránk bízottak nem féltenek eléggé? Mivel érveljünk az igazunk mellett, ha saját köreink bedőlnek a liberálisok „nesze semmi..." erkölcsi elveinek?

A plébánia előtt veszettül veszekszik a közeli üzletbe árut szállító sofőr, mert nem tud rendesen kipakolni:

– Hé, haver! Hogy állsz meg, te szerencsétlen? Így nem tudnak ide beállni az áruszállítók, nem látod, hogy útban vagy?

– Már megbocsásson, de a saját portámon parkolok – hangzik meglepett válaszom.

– Nem érdekel, akkor is útban vagy!

Szóval már a saját portánkon is...

PAJOR ANDRÁS ATYA

A FARKASRÉTI MINDENSZENTEK PLÉBÁNIA közössége a millenniumi évre *orgonát* épít. Az altemplom sírhelyeire adott adományok ebben az időszakban ezt a célt szolgálják. Akik az urnafülkék megváltásával az orgonaépítést támogatják, az eddigiektől eltérő új kedvezményeket vehetnek igénybe.

ORGONAÉPÍTÉS

URNATEMETŐ

FARKASRÉTI MINDENSZENTEK PLÉBÁNIA
1124 Budapest,
Hegyalja út 139.,
319-3105
szerda:
9.00 – 13.00,
16.00 – 18.00
vasárnap:
10.00 – 12.00

FARKASRÉTEN

DÉR ISTVÁN

KIÁLLÍTÁSA

1966

DÉR ISTVÁN
KIÁLLÍTÁSA

TORNYAI JÁNOS MÚZEUM
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY
1966

1937-ben születtem Csanádpalotán, a nincstelen parasztok földjén. Apám és anyám gyári munkások lettek, mert sokfelé osztódott a föld s így gyerekként végigéltem egy változó korszak minden örömét és bánatát.

Tanárképző főiskolát végeztem, mesterem Vinkler László volt. A vásárhelyi művészettel való találkozás döntő irányt szabott nekem is, mint sok induló társamnak. Közös érzelemvilágunk, akarásunk, célunk akaratlanul, később tudatosan is összekapcsolt bennünket. Úgy érzem nem véletlen az, hogy első önálló bemutatkozásomra itt kerül sor. Hiszem és vallom, hogy a közérthetőség és a korszerűség teljes mértékben ötvözhető, sőt egy új szintézis megteremtése lesz a mai kor művészének feladata.

A bemutatott képek többsége gyerekkorom emlékei, csendes visszavágyódások egy tisztának, romlatlannak hitt világba. Más részét feleségem öröktüzű oltárára szánom áldozati ajándékul.

Szeretném, ha mindig ugyanazzal az egyszerűséggel, áhitattal, és biztonsággal nyúlhatnék a dolgokhoz, mint a paraszt ember ha a friss kenyeret a kezébe veszi, a kés hegyével keresztet rajzol rá és megszegi.

A művek jegyzéke

1. Ipari táj	olaj	39×22
2. Tanyaudvar	olaj	48×30
3. Ház, fával	olaj	38×28
4. Ősz	olaj	46×50
5. Halas csendélet	olaj	54×33
6. Vonaton	olaj	70×47
7. Nyárfák	olaj	80×42
8. Esti hangulat	olaj	42×53
9. Nővérek	olaj	60×80
10. Őrzse néni	olaj	80×100
11. Bocik	olaj	100×70
12. Tél	olaj	100×80
13. Három kendermagos tyúk	olaj	100×45
14. Fiú, virággal	olaj	100×70
15. Leány, fehér tállal	olaj	85×58
16. Esti utca	olaj	85×58
17. Fáramászó fiúk	olaj	100×46
18. Boglyarakók	olaj	100×80
19. Parasztudvar	olaj	100×70
20. Lovak	olaj	125×75
21. Levél annak, aki elment	olaj	126×65
22. A „Kopasz" kovács	olaj	81×70
23. Csendélet, fehér drapériával	olaj	100×40
24. Őszi meditáció	olaj	100×80

25. Körtés csendélet	olaj	100×58
26. Ártér	olaj	125×56
27. Fák a kertben	olaj	102×80
28. Udvar vége	olaj	100×70
29. Asszonyok	olaj	125×80
30. Szénagyűjtők	olaj	100×80
31. Házak a hegy alatt	olaj	100×80
32. Hét ló	olaj	170×70
33. Sorsok eleje és vége	olaj	102×46
34. Napraforgók	olaj	80×43
35. Vesszőnyeső	olaj	100×80
36. Te vagy mindenek felett	olaj	86×160
37. Rácsos kapu	olaj	56×48
38. Tokaji táj	olaj	100×70
39. Kenyérevő	olaj	100×80
40. Fehérterítős csendélet	olaj	70×60

Őszi meditáció

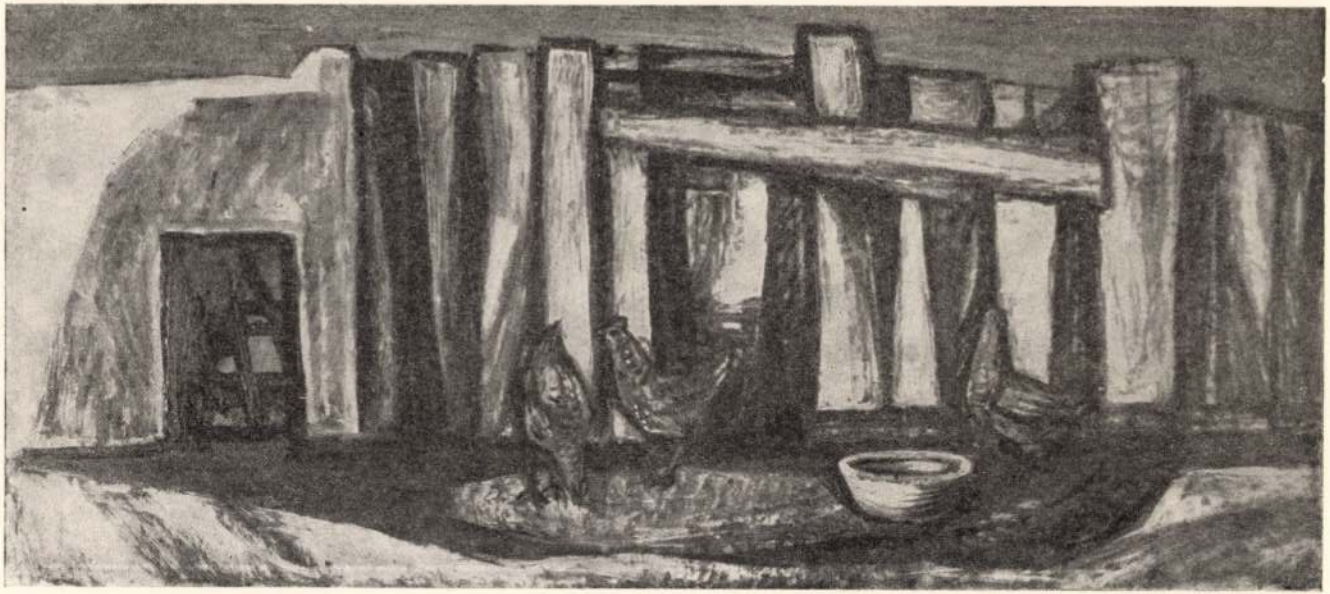

Három kendermagos tyúk

A „Kopasz" kovács

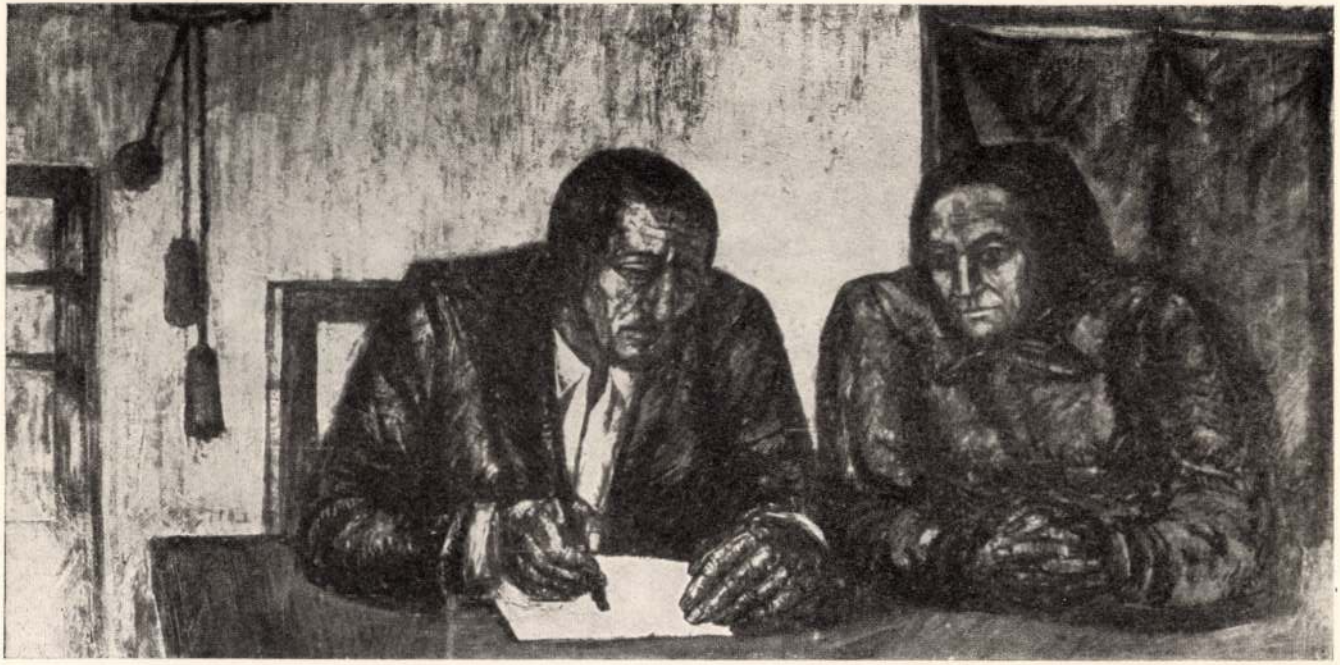

Levél annak, aki elment

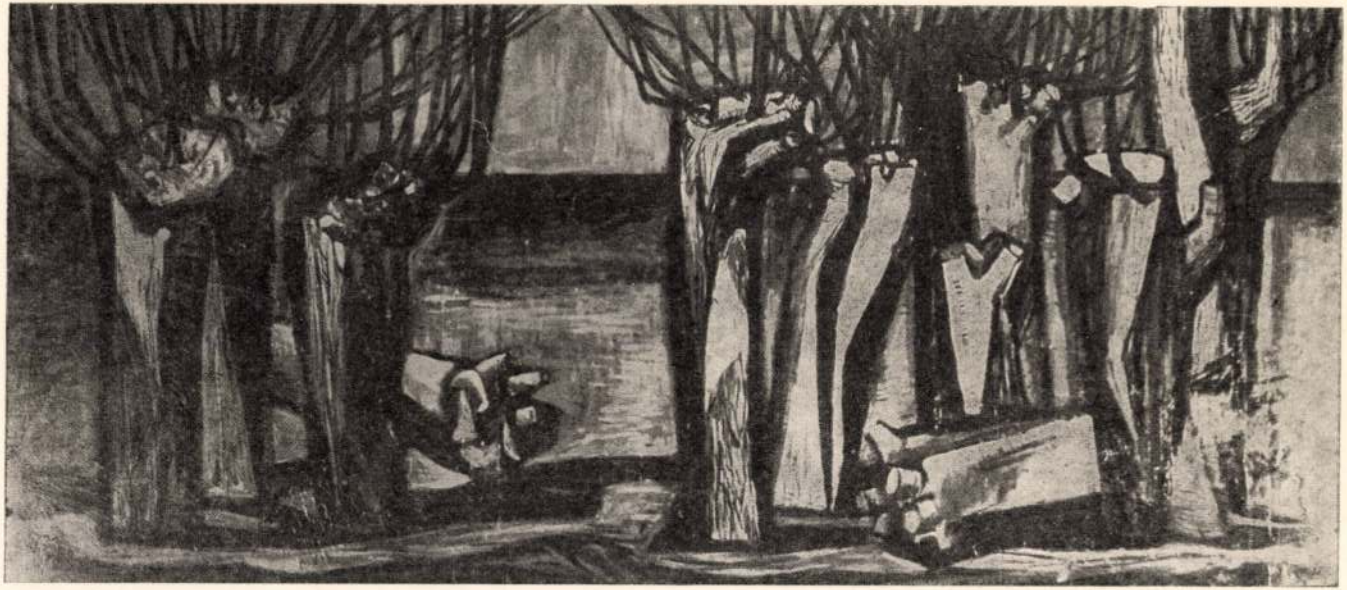

Artér

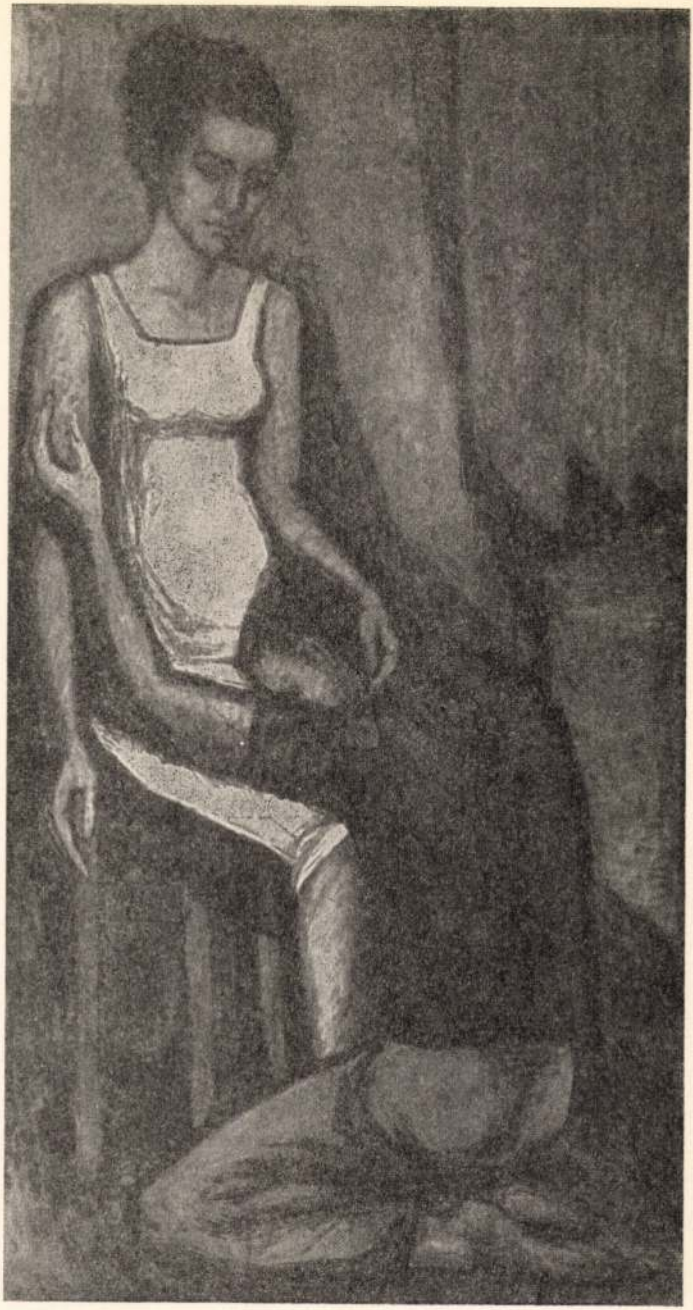

Te vagy mindenek felett

Felelős kiadó: Dér István
Készült 500 példányban, 66.1., 4800 BmNyV Gyula

MÓRA FERENC MÚZEUM, SZEGED

1994. 07. 27 – 08. 28

DÉR ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ

EMLÉKKIÁLLÍTÁSA

A kiállítást rendezte
SZUROMI PÁL

Katalógus
ARANYI SÁNDOR

Reprodukció
DÖMÖTÖR MIHÁLY

Címlapon
„APÁM GALAMBOKKAL" (1974) 99x121 cm

Megjelent
a
Papa és Tsai Bt.
IMPRESS Nyomda és Grafikai Studió
Vörös Szabolcs
Babarczi István
támogatásával.

JUHÁSZ GYULA TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA, RAJZTANSZÉK
MÓRA FERENC MÚZEUM
SZÖG-ART MŰVÉSZETI EGYESÜLET

DÉR ISTVÁN

FESTŐMŰVÉSZ

HALÁLÁNAK ÉVFORDULÓJÁRA RENDEZETT EMLÉKKIÁLLÍTÁS

MÓRA FERENC MÚZEUM, SZEGED

1937-BEN SZÜLETETT CSANÁDPALOTÁN. SZEGEDEN ELVÉGEZTE A TANÍTÓKÉPZŐT, MAJD RAJZTANÁRI DIPLOMÁT SZERZETT A PEDAGÓGIAI FŐISKOLÁN, AHOL MESTERE VINKLER LÁSZLÓ VOLT. MŰVEIVEL SZEREPELT HAZAI ÉS KÜLFÖLDI TÁRLATOKON EGYARÁNT. FŐLEG A VÁSÁRHELYI ŐSZI-, A DÉLALFÖLDI- ÉS A SZEGEDI NYÁRI TÁRLATOK RÉSZTVEVŐJE VOLT. ELSŐ ÖNÁLLÓ KIÁLLÍTÁSÁT 1966-BAN HÓDMEZŐVÁSÁRHELYEN A TORNYAI JÁNOS MÚZEUMBAN RENDEZTE. KÍSÉRLETEZETT MURÁLIS MŰFAJOKKAL IS, MINT PÉLDÁUL A KECSKEMÉTEN TALÁLHATÓ FAINTARZIA. TAGJA VOLT A MŰVÉSZETI ALAP, ILL. A MAOE ÉS A KÉPZŐMŰVÉSZEK SZÖVETSÉGÉNEK. EGYIK ALAPÍTÓTAGJA VOLT A SZEGEDI SZÖG-ART MŰVÉSZETI EGYESÜLETNEK. DÍJAT KAPOTT 1972-BEN A SZEGEDI NYÁRI TÁRLATON. 1975-BEN SZEGED VÁROS ALKOTÓI DÍJÁT NYERTE EL. A JUHÁSZ GYULA TANÁRKÉPZŐ FŐISKOLA ADJUNKTUSAKÉNT HUNYT EL 1993-BAN SZEGEDEN.

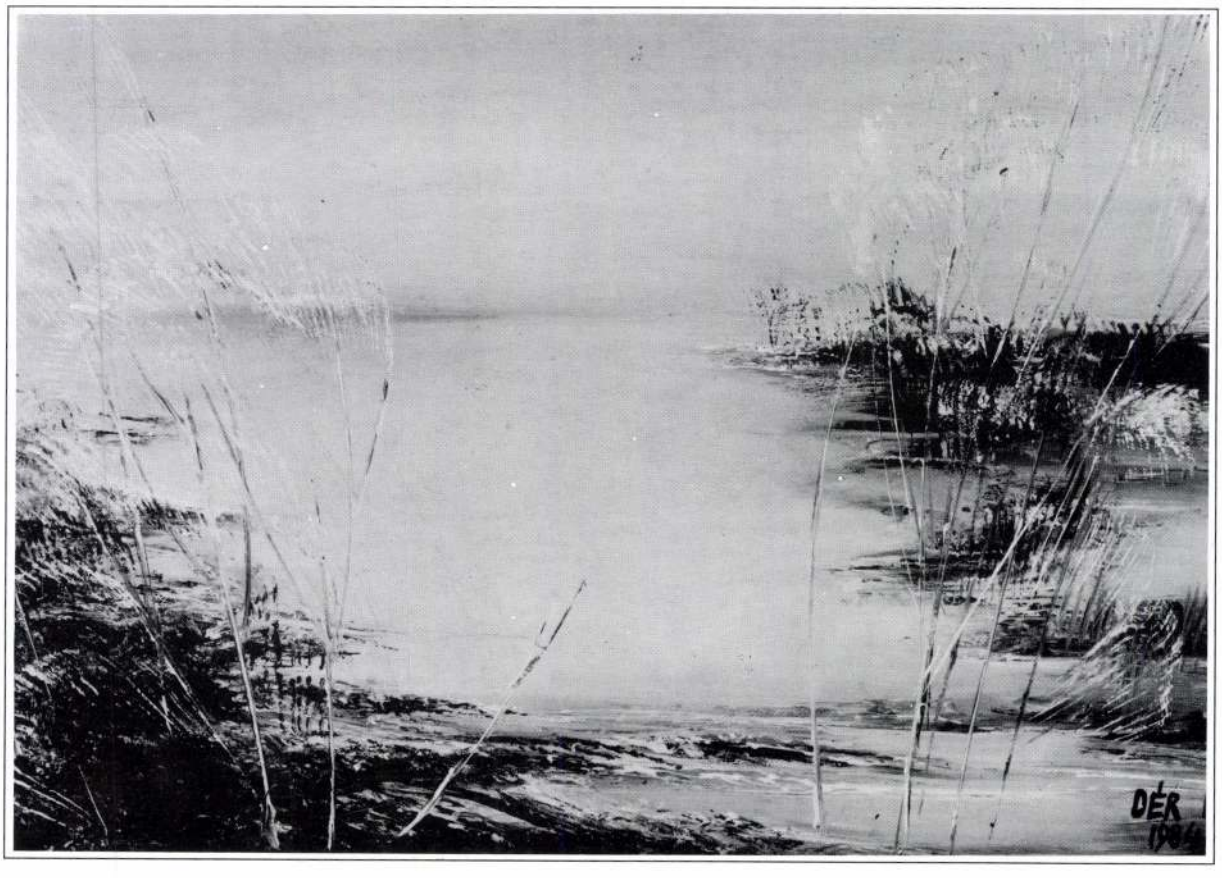
DER

DÉR ISTVÁN EMLÉKEZETE

Ne várjanak tőlem tárgyilagos, kimódolt szavakat. Elvégre Jorge Semprun így fogalmaz a *Nagy utazás* című regényében: „Embereknek van a legnagyobb súlya életedben, embereknek, akiket ismertél." Nekem azonban Dér István festőművész több volt, mint ismerős. Több volt, mint kollega. Ezeknél jobban szerettem őt. Valahogy úgy, ahogy az ember a legkedvesebb barátait szereti.

Első megközelítésre kettős kötődésben jelensz meg előttem. Egyik kezedben ecsetet vagy ceruzát tartasz, a másikban meg egy vaskos verseskötetet. Mintha nem hinnél a kizárólagos igazságokban. Mintha Montaigné-vel együtt Te is azt mondanád: Mit tudom én?

Ennek ellenére sohasem voltál hontalan, gyökértelen ember. Mindig is tudtad, vállaltad: honnan, kik közül jöttél, s lényegében kikhez tartozol. Nem csoda például, hogy műtermed falain most is ott sorakoznak a szebbnél szebb népi kerámiák. Ahogy az sem a véletlen műve teljességgel, hogy Nagylak és Csanádpalota határában mostanában kiszáradt egy fa. Egy különös fa. Hogy különös, ezt a feleségedtől tudom. Ő mesélte, hogy mennyire megdöbbentett téged e keserves látvány. Már csak azért is, mert többször is lerajzoltad, felhasználtad e famotívumot.

Igen, Csanádpalotát említettem az előbb. Mert ide nyúlnak vissza gyökereid. Ha nem így lenne: nekem e község voltaképpen semmit se jelentene, csupán egy falunevet. De Te elevenséget, tartalmat kölcsönzöl ennek a fogalomnak. Annál is inkább, mivel egy életre szóló súlyos és etikus örökséget kaptál a családi fészekben. Jóllehet nemigen beszéltél erről. Édesapádat azonban többször is megfestetted. Ráadásul egyik képeden kiegészítő, értelmező motívumokat is szerepeltettél. Galambokat. Szelíd, világos és fehér galambokat. Más szóval: a lelki tisztaság apai útravalóját fogalmaztad meg.

Aztán magad is szállni, repülni kezdtél. Persze, előzőleg energiákat gyűjtöttél, tanultál, minthogy az önkifejezés és a tehetség démona ott feszült benned. Mikorra azonban az első érettebb képsorok kirobbantak belőled, akkorra már a galambok szelíd suhanását is magad mögött hagytad. Mivel valami fékezhetetlen festői őserő és indulat munkált benned. És valami konok szigorúság. Amely onnan vette művészi nyersanyagát, ahonnan vétetett. Vagyis: a földből, a természetből és a paraszti világból.

Sorolhatnám most az emlékezetes műveket, a Kenyérevőt vagy az Itatást, amelyek a 60-as évek Dér Pistáját idéznék. Azt az alkotót, aki főként Barcsay és Kohán nyomán szigorúan szerkesztett formákba préselte bele sistergő indulatait. De nem teszem ezt. Hosszabb távon ugyanis nem tudtál azonosulni ezzel a formanyelvvel. Nem találtad meg benne igazi önmagadat.

Kiderült ez a képeidről is. A *Lovak* című alkotásodon a központi állatmotívum valósággal az égbe feszítette a fejét. Dacosan, férfiasan és nagyratörően. Mintha tágasabb térségekre és öblösebb légzónákra vágyakozna. Én azóta is ars poetica értékűnek tekintem e szilaj lovadat.

Te is a 70-es évek festői termését érezted a legkedvesebbnek. És a legigazabbnak is. De hát miért? Itt ugyanis szemlátomást oldottabb, érzelmesebb, már-már gyengébb lettél. Korábbi munkáidon olyan kérlelhetetlen strukturális keménység és határozottság uralkodott, mintha nem is a föld, hanem egyene-

sen a kő és vasvilág gyermeke lettél volna. Most viszont visszataláltál a természet plasztikusabb törvényeihez. Mi több: lágyan rezgő mozgásba lendítettél mindent. A füveket, a fákat és a törékeny nádszálakat is. Ezzel pedig lelket, életet öntöttél tájaidba. Amelyeken apróbbá lett figuráid csak álldogáltak, nézelődtek vagy egymás kezét fogták. Közben e szélfújta, organikus ritmusú világban a formalazító, világoló fénykötegek is helyet kaptak. Így egyre inkább a térbeli végtelenség lett a festői otthonod.

Másrészt meg a barnák, az okkerek és cadmiumok birodalma. Azt hiszem: itt találtál rá igazán gazdag és összetett lényed művészi megfelelőire. A barnákra, amelyek úgy tudnak szépek és érzékenyek lenni, hogy közben az őszre, az elmúlásra utalnak. Nincs bennük kérkedés, magamutogatás. Mégis melegséget és férfias lírát sugallnak. Ugyanakkor organikus hatású, nyitott képszerkezeteiddel teret vágtál az égi magasságokba is. Úgyhogy édesapád szelíd és tiszta madarainak itt már kedve támadt repülni. Ahogy bravúros frissességű *Szitakötőnász*oddal el is jutottál a végső határokig. Mert itt már a festői esszencia és jelbeszéd a kifinomult költői érzékenységgel ölelkezik.

Az utóbbi időszakban aztán hűtlen lettél a madarakhoz meg a szitakötőkhöz is. Helyettük újra visszatértél kedves lovaidhoz. Más kérdés, hogy e szépséges állatok már nem kémlelik az eget, nem szimatolnak újabb, frissítőbb mezők után. Ők már nem akarják megváltani a világot.

Mi sohasem beszéltünk ennyit a festészetről. Úgy voltál vele: ezt csinálni kell, nem pedig magyarázgatni. Az egyeszerűséget szeretted. S vele együtt az önazonosságot: a felismerhető arcélet. Ennek köszönhetted, hogy kivételes helyed volt a művészeti életben. Összetéveszthetetlen voltál. Egyéniség. Aki azért a bensőséges, állandóbb jellegű dolgokhoz is mélységesen vonzódott. Nem véletlen, hogy ki nem álltad az utazást. Mégis azt gondolom: Te nagyobb utazó voltál legtöbbünknél. Elvégre Kassák vagy Szabó Lőrinc nyomán ugyanúgy felmérted az egyiptomi piramisok mitikus időtlenségét, akár a távol-keleti bölcselet kifinomult pozícióját. Te nemcsak a tükörben, hanem az emberi történelem legszélesebb dimenzióiban vizsgáltad emberi természetedet. Egyáltalán a létezés misztériumát. Így aztán a végtelen terek mellett az idő csapdáit is ugyancsak megismerted. És Szabó Lőrinccel együtt magad is vallottad: „Egy perc örömöd többet ér, mint a Föld minden szenvedése."

Az angol nyelv mindenesetre bölcsen tudomásul veszi, hogy a múlttal szemben a jelen időnek nincs különösebb prioritása. Itt folyamatos, befejezetlen múlt idő is létezik. Ahogy ez a valóságban: önmagunk lelkében is tetten érhető. Ebből adódik, hogy pótolhatatlan szellemlényed továbbra is velünk lesz.

Nem is szólva a műveidről. A mostani emlékkiállítás is erről tanúskodik.

Szuromi Pál

„Régi, még középiskolás füzeteim egyikéből hullt ki a rajzpapír nemrégiben, rajta egykori arcom megfakult grafitvonalakból. A lap egyik sarkában kézjegy és évszám: Dér, 55... Emlékszem, embert, fejet rajzoltál legszívesebben. No meg az intézet gazdaságához tartozó lovat. Csillagos homlokú, ám eléggé rozoga állat volt, Faustnak hívták.

Ha jól meggondolom, mégsem a rajzkészségedért, feltűnő tehetségedért bámultunk elsősorban. Híresebb voltál kitűnő hallásodról – „kapásból" énekeltél tercet, kvintet bármilyen dallamhoz, a legnagyobb dicsőséget pedig sportban szerezted az iskolának: városi bajnok lettél helyből magasugrásban..."

(Annus József: Műteremlátogatás Dér Istvánnál, Tiszatáj, 1979. 1. sz. 109–110. o.)

„Vágya, hogy festő lehessen a főiskolán Vinkler László irányítása alatt kezdett testet ölteni. A felszín mögötti dolgok kutatásának szenvedélyét és az ábrázolási újítókedvet mestere oltotta belé...

Célkitűzéseinek felismeréséhez a vásárhelyi művészekkel kialakult és a továbbiak során megszilárdult kapcsolata alapvetően hozzájárult...

Családi környezetéhez fűződő gyermekkori emlékei éppoly elmélyülten foglalkoztatják, mint a fiatalság és az öregség, megújulást és elhalást kifejező életigazságok szimbolizálása."

(Szelesi Zoltán: Szeged képzőművészete, Móra Ferenc Múzeum Évkönyve, 1972–73/2, 308–309. o.)

„Amikor kislánya megszületett, örömében „seccót" festett albérleti szobájuk falára Újszegeden, hat, fák módjára hajladozó asszonyalak nézegette aztán – amíg el nem költöztek – a rácsos ágyacskát...

Amikor pár hónapra behívták katonának, kirakta felesége arcképét a laktanyaudvar színes kavicsaiból.

Amikor láta, hogy s mint igazgatják az anyagot keramikus barátai, előbb kigyúrt, vörösre mázazott és kiégetett magának egy teljes sakk-készletet..."

(Akácz László: Homokból nőtt életfa, Művészet, 1973. 8. sz. 22. o.)

„A festő-költő férfias bánattal... kísérli meg a lehetetlent: megállítani a folyamatot, megdermeszteni a folyót, megakadályozni a pocsolya kiszáradását, meggátolni az aranyló levelet, abban, hogy aláhulljon, a rügyet abban, hogy kipattanjon... Nem végleg, csupán egy pillanatra mégis, amíg a szellem ladikján átmenti az örökkévalóság ama túlsó partjára...

Dér István mintegy utolsó érvként a szépre hivatkozik... A mai ember sorsában nem azt látja a legaggasztóbbnak, hogy kevés benne a szép, hanem sokkal inkább azt, hogy még a szép igényét sem érzi és így másnapos rosszkedvének, migrénes tántorgásainak valódi okát sem képes felismerni.

(Borvendég Béla Kiállítási megnyitójából, 1985. Budapest, Ég, Föld, Víz, Fa című bemutató)

„... aki művész – egy kikezdhetetlen egész legyen..."

(Dér István bevezetőjéből, szegedi kiállítás katalógusa, 1974.)

„Pályám első másfél évtizedében úgy éreztem biztos vagyok a dolgomban... Az elmúlt tíz év után erősödik bennem a vágy: szeretnék gyerek lenni, de ez ötven éves koromban már nem áll jól, a bohémság is megoldás lehetne, csak én már eldobáltam a bohócruhákat. De belső lázadásaimat nem tudom és nem is akarom csillapítani. Erősödik bennem a rend iránti igény, az igazi értékek méltósága... Egyre biztosabb vagyok abban, hogy a természet és emberközpontú művészet maradandó érték..."

(Dér István bevezetőjéből, Visszatekintés c. szegedi kiállításának katalógusa, 1987.)

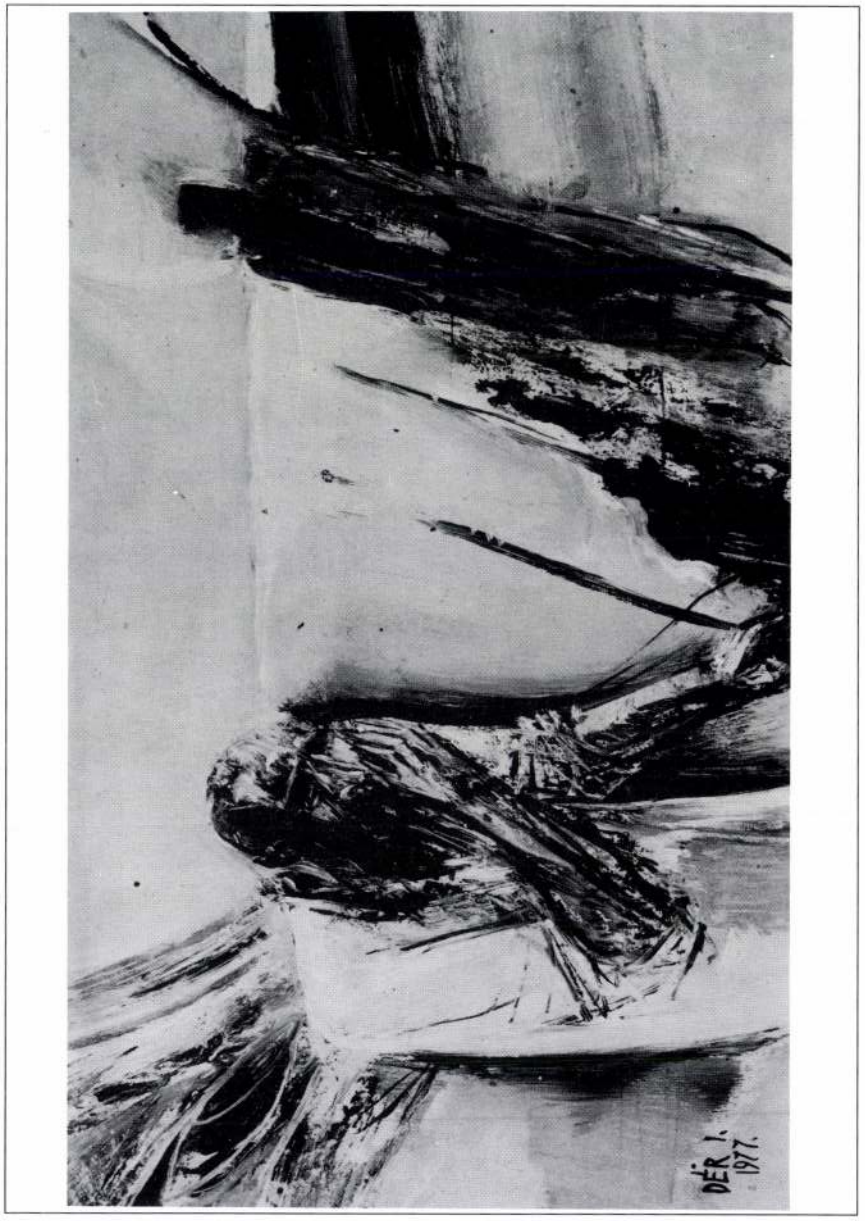

1.	UDVAR VÉGE (1964)	100x70 cm
2.	KOPASZ KOVÁCS (1965)	81x70 cm
3.	FEHÉRTÓ (1971)	80x100 cm
4.	GALAMBJÁT SIRATÓ FIÚ (1973)	100x122 cm
5.	NAGYON HIDEG VAN (1969)	22x41 cm
6.	APÁM (1976)	60x100 cm
7.	SZITAKÖTŐNÁSZ (1975)	70x90 cm
8.	ÖREGEMBER (1977)	16x25 cm
9.	ÁSATÁS (1981)	61x100 cm
10.	CSÖND (1984)	35x50 cm

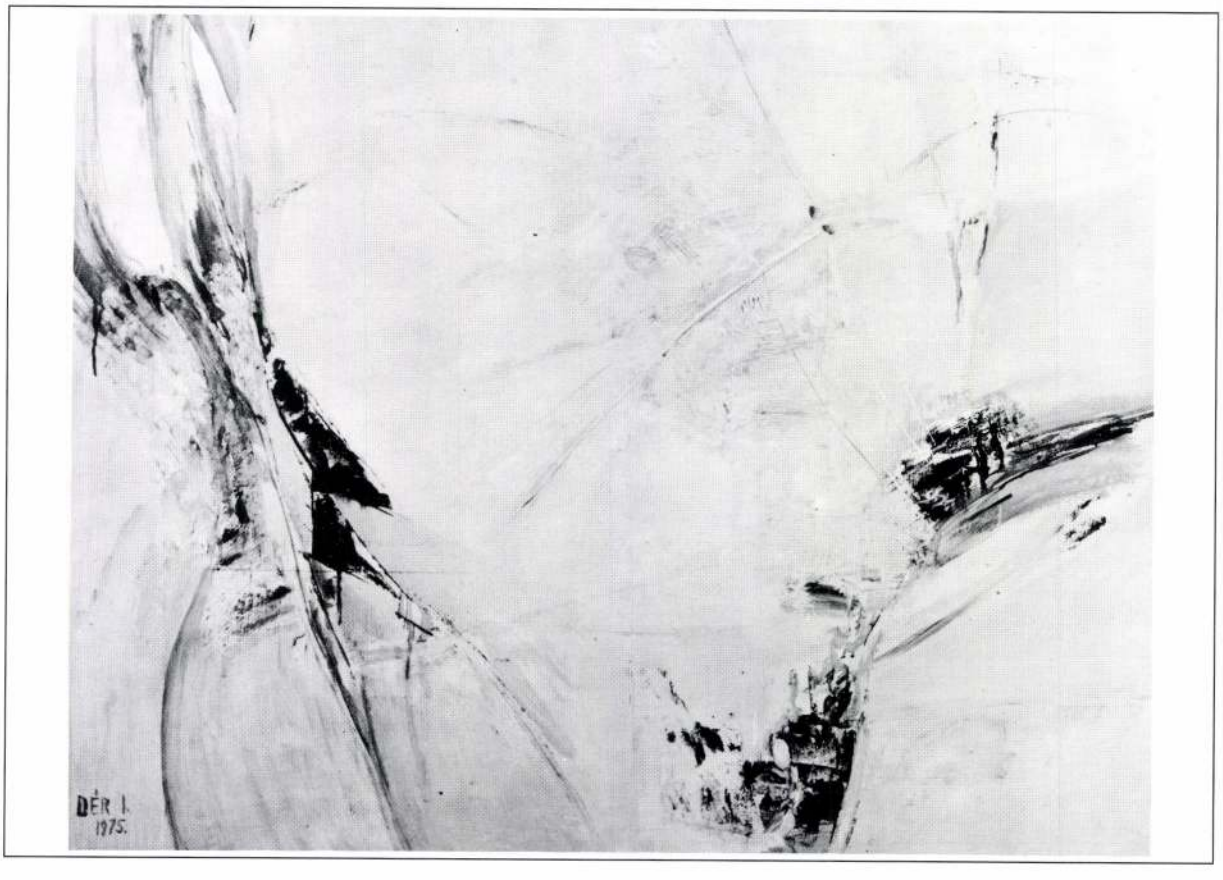
DÉR I.
1975.

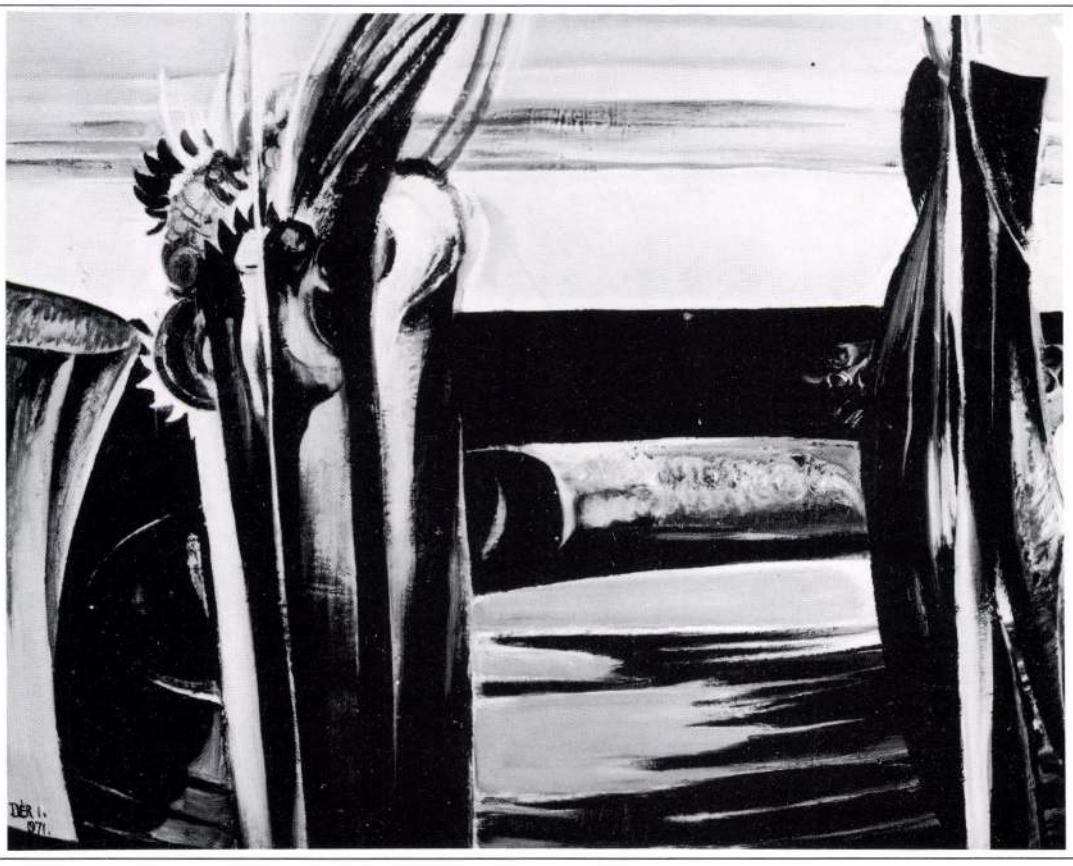

DER
1965

DÉRI
1989.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Fák a kertben

Udvar vége

Dér I. kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Asszonyok

Szénagyüjtők

Dér I. kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Házak a hegy alatt

Hét ló

Dér I. kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dór István festő

olajf.:

Sorsok eleje és vége

Napraforgók

Dór I. kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Visszőnyeső

Te vagy mindenek felett

Dér I. Miáll. Tornyai J.Muz. Kmvhely 1966.

MDK

Dér István

Kiállitási hir

Délmagyarország 1968 márc.22.

MIK

Dér István

Kiállitási hir

Csongrádegyei hirlap 1968 ápr. 13.

Dér István

szerepel a szepedi tér. művészek
kiállításán a Nemzeti Galériában
Tasnádi Attila: Kiállítási jegyzetek

Kortárs 1968 IV. 666 old.

MDK

Dér István festő

olajf.

Kenyérevő

Fehérteritős csendélet

Dér I. kiáll. Tornyai J. Muz. Hmvhely 1966.

MNM

Dér István festő

olajf.:

Rácsos kapu

Tokaji táj

Dér I. kiáll. Tornyai J.Muz. Emvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf., repr.:

Őszi meditáció

Három kendermagos tyuk

A "Kopasz" kovács

Dér I. kiáll. Tornyai J. Muz. Hmvhely 1966.

Dér István, festő MDK

Árteér c. képe feltűnik a szegedi nyári tárlaton.

Rózsa Gyula: Hárry János nyomában 8.

bp. 1966. júl. 31.

NÉPSZABADSÁG

Dér István
festő

M.D.K

Mértatás.

Szelesi Lottán: A Szegedi Képtár új állandó kiállítás
Művészet, 1966. szeptember - 32 kap

Dér István
fiskő

M.D.K

Statás és Alkony című művei
képviselik a művészt a tárlaton.

d.j.: A II. Délalföldi Tárlat
Művészet, 1966. szeptember - 34 lap

MDK.

Dér István

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1966 juli.21.

MDK.

Dér István

Kiállitási kritika

Népszabadság 1966 juli.31.lap 8.

KDK.

Der Istvan

Kinditteel Kritik

Hepzzbmdzeg 1966 juli.31.Imp .

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1906 [illegible] 4

MAGYAR NEMZET

Szeptember 4

1021

Dér István műveiből ma délben kiállítás nyílik meg a szegedi Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai képtárában.

NDJ,

Dér István

Kiállitási kritika

Szolnokmegyei Néplap 1966 juli.19.

.

MDK.

Dér István

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 juli.22.

.

Léo István

Szerepelt a II. dél-alföldi találkozón.

Békésmegyei Népújság 1966. jul. 8.

MDK

Dér István

Pihenők, o.

lo. Vásárhelyi Őszi Tárlat 1963.
Tornyai J.Muz.

erplan, 1805. okt. 23. — Linz, 1868.
és festő. Mint festő autodidakta.
szőr állitott ki Bécsben. Hangulatos
Ny-Mo.-on festett.

lyóirat, 1917-ben T. van Doesburg a-
a körülötte kialakult művészi cso-

M.D.

Dér István
festő

Jóbarátságból Simon Miklóshoz.

Dér Endre: Simon Miklós kiállítása Szegeden
Művészet, 1967. julius – 43 lap

Dér István

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1967 juni.2o.

Der Intven

Kidlitter Kritika

Observatorsnd. 19. Juni 20.

Dér István

Részt vett 1962-ben a szegedi Móra Ferenc Muzeum kupolacsarnokában megrendezett csongrád megyei rajztanárok kiállitásán.

Rajztanitás 1962. V.sz. 30.l.

MDK.

Dér István

Kiállitási hiradás

Délmagyarország 1966 juli.19.

Der Istvän

Kiadóirtasi Tanács

Delmag-ro: szám 1900 Juli.19.

MDK.

Dér István

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1966 juli.21.

MDK.

Dér István

Kiállitási kritika

Szegedi Egyetem 1966 szept.12.

MDK

Dér István festő, Szeged

Dél-alföldi képzőm. kiáll. a szegedi Móre F. Muz.
Muz. 1961. jul.

Dér István
szerepelt a II. Dél-alföldi Tárlaton.

Csongrádmegyei Hírlap 1966. máj. 15.
a II. Dél-Alföldi Tárlat Vásárhelyen. Szabó Endre

Dér István

A szegedi Horváth Mihály utcai Néptárban megrendezett II. Dél-alföldi Tárlaton szerepel.

Dél-Magyarország 1966. jún. 1.

M.D.K.

Dér István
festő

Nyárfák
Három kendermagos tyúk
Ártéri fák

Aknay László: Dér István kiállítása Vásárhelyen
Művészet, 1966. április – 43 lap

Déri István
festő

M. D.

A hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban rendezett tárlatot. A tárlaton 39 képe szerepel. — 1959-től szegedi, vásárhelyi, gyulai, békéscsabai tárlatokon szerepel.

Albert László: Déri István kiállítása Vásárhelyen
Művészet, 1966. április — 43 kép

Dér István

festő

M.D.K.

A kiállitásán bemutatta az „Ilet ló" c. képet, a „Vaprafor-gók"-at, az „Esti utca"-t.

Akácz László: Dér István kiállitása Vásárhelyen. Művészet, 1966. április 42 kg

Dér István
festő

A tárlatán bemutatta a „Fára mászó fink" című művet, a „Vonaton"-t, a „Levél annak ahi elment"-et, az „Aztéri fák"-at.

Akácz László: Dér István kiállítása Vásárhelyen.
Művészet, 1966. április - 42 kep

MDK.

Dér István

Kiállitásának hiradása

Szocialista Müvészetért 1966 márc.

~~Dét István festő~~

Szövetj említi kiállítását a Kódmezővásár-helyi Tornyai János Múzeumban.

Repr.: Két ló
Nyárfák
Hátom kendermagos Tyúk
Ártéri fák

1966. ápr. 3. Művészet

MDK.

Dér István

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1966 dec.3o.

MDK

Dér István

Parasztadvar, of.

Esti beszélgetés, of.

9. Vásárhelyi őszi tárlat. 1962. okt. Művhely
Tornyai J. Múz.

Dér István M.D.K.

Müveiből kiállitás nyilik a szegedi Móra F. Muzeum képtárában

Napló

Magyar Nemzet 1966. szeptember 4. 21. l.

Dér István M.D.K.

Művei a tárlaton

Sz.Z.: Szegedi Téli Tárlat

Dél-Magyarország 1965. febr.

MDK.

Dér István

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1965 nov. lap 862

Dér István MDK

A III. Szegedi Nyári tárlat ra hirdetett pályázaton III. dijat nyert

Megnyilt a III. Szegedi Nyári tárlat.

Csongrádmegyei Hirlap. 1962. jul. 22.
és Délmagyarország 1962. jul. 22.

MDK

Dér István

Résztvett a kiállitáson.

Repr: "Sárgabluzos nő"

L.F.: Rajzpedagogusok kiállitása a Móra Ferenc Muzeumban.

Tiszatáj. 1962. jul.

Dér István

szerepelt a tárlaton.

Szelesi Zoltán: A III. Szegedi Nyári Tárlat.

Tiszatáj. 1962. aug.

Dér István festő M.D.K.

Beszélgetők. repr.

Szelesi Zoltán: Szegede uj képzőművészetének bibliográfiája 1945-1960.

Móra Ferenc Muzeum Évkönyve 1960-1962. 177.l.
Szeged, 1962.

MDk

Déri István [festő]

A Tihanyi fiatal festői, grafikusai közé tartozik.

–: Kérdések és válaszok a negedi Tihanyiról 8.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. jún. 8.

MDK.

Dér István

Kiállitási kritika

Csongrádmegyei Hirlap 1966 máj.14.

Dér István festő M.D.K.

kiállitása a hódmezővásárhely Tornyai Muzeumban

N apló

Magyar Nemzet 196[illegible]. jún. 7. 6.l.

M.D.K.

7. M.I.

Dés István festő

Szöveg említi kiállítását a
bódmerővásárhelyi Tosnyai János
múzeumban
Említett művek: Csendélet
Szénagyűjtők
Növések
Kemjésevő
Levél annak, aki elment

Dömötös János:
Dés István kiállítása

Tisztatáj 1966 kiás

M.D.K

Dér István
festő

Részt vett a tárlaton.

Pogány Ö. Gábor: A Délalföldi Tárlat
Művészet, 1965. aug - 45 lap.

MDK.

Dér István

Részvétele az I. Délalföldi Kiállitáson

Délmagyarország 1965 május 1.lap -

Dér István

„Udvarvége" c. művével nezepelt a kepedi Téli Tárlatou

Tiszatáj, 1965, 4n., 302o.

M.D.K

Dér István
festő -

„Fiú virággal" c. képével vett
részt a szegedi tárlaton.

Szelesi Soltán: Harom szegedi tárlatról.
Művészet, 1965. szeptember - 47 lap.

Dér István MDK

Szerepelt a Csongrád megyei rajztanár festőművészek szegedi tárlatán /Móra Ferenc Muzeum/.

L. F. Pedagógus festők kiállitása.

Délmagyarország. 1962. jun. 27.

mólk

Dér Sylván

illusztrációr: Baráth Lajos és Papp Lottán írásáloz

Tiszatáj 1963. 3. sz. 3, 6, 7. l.

mdk

Dér István

rajzai: Ünnep, Sulász Gyula
(reprodukciók)

Tiszatáj, 1963, 4. sz. cimlap és f. l.

mdk

Der Sztván

illusztrációi: Barátl L. Esőben e. és Papp L. Wien-Klagenfurt 7óra e. írásokloz reprodukciók

Tiszatáj. 1963. 3sz 3, 6, 7. l

Dér István

Mohar, (emlitve)
Fehérházak ") c. képeivel
szerepel a Szegedi Képőmű-
vészek kiállításán

Tisnatáj, 1964, 4 m. 11 o.

MDK

Dér István

szerepel a kiállitáson.

"Női portré"

--: Szegedi festők kiállitásával megnyilt
a Képcsarnok uj bemutatóterme.
Délmagyarország 1963. ápr. 27.

Dér István MDK

szerepelt a Móra Ferenc Muzeumban rendezett kiállitáson.

L.F.: Pedagógusfestők kiállitása.
Dék-Magyarország. 1962 nov. 28.

Dér István MDK

"Kukoricatörés"

szerpelt a Szeged városi és Csongrád megyei rajtanárok kiállitásán.

Juhász Antal: Kiállitások.
Pedagógusok Lapja. 1962 nov. 20.

Dér István

szerepelt a kiállításon.

Szelesi Zoltán: A IV. Szegedi Nyári Tárlat.
Keletmagyarország, 1963. aug. 4. 6. lap.

Dér István

mhk

Győri látogatója a művésztelepnek.

Varga Imre: Tokaj művésztelepe.

Napjaink 1963. évf. 1.

mdk.

Dér István

részt vett a kiállításon

Domitor János. A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tiszatáj. 1963. 11. sz
J. L.

Dér István

Kakas / repró /

Tiszatáj 1967 V.-n. műmell.

Dér István festő

Első önálló tárlata nyílt, melyet bemutatnak Hódmezővásárhelyen, Gyulán és Szegeden

Említve: Három kendermagos tyúk, levél annak akt. elment, Ásták

pla: 40 fegyelmezet látomás

Timatáy 1966 XI/m. 879 old.

Déz István

szerepel a negedi művészek kiállítása a Nemzeti Galériában

D. Fehér Zsuzsa: A negedi képzőművészet problémái a bp-i kiáll. tükrében

Tiszatáj 1967 XII. n. 1185 old.

Dér István

„Est" és „Kakas" c. képe (eml.)

szerepel a hegedi. Tél. Tárlatos

Papp Lajos: Egy kiállítás képei.

Tiszatáj 1967 II. sz. 135 old.

Dés István

Madarsége c. képe (eml.)
szerepel a XIII. Vásárhelyi Őszi
Tárlaton.

A tárlat kritikái: A XIII. Vásárhelyi
Őszi Tárlat

Tiszatáj 1966 XII. sz. 1019 old.

Dér István

Itatás c. képe prepró/
szerepel a szegedi művészek
kiállításán a Nemzeti Galériában

Tiszatáj 1967 X. n. I. műmell.

Dés István

Szekepel a negedi művészek szabadkai kiállításán

Szelesi Zoltán: Kapcsolatok Szeged és Szabadka fejzőművénetében

Tiszatáj 1967 X. n. 922 old.

Dér István festő

A kegedi Tanárképző Főiskolán tanult, ma is kegedén tanít.
Önálló kiállítása volt 1966-ban:
Vásárhely, Szeged, Gyula.
Mesterei Vinkler László
Parantudvar /szerző/

Akácz László: Dér István és Zombori László

Tiszatáj 1968 XI. n. 1041 old.

MDK

Dér István

Kiállitási kritika

Magyar Hirlap 1968 aug.1o.

965. 5000. FNyV. 4. 3233.

MDK

Dér István

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1968 aug.6.

Dés István (1937-)

A megedi Pedagógiai Főiskolát végezte el, kegeden él.

Szentgyörgyi Kornél: Fiatalok és szegediek...

Tiszatáj, 1968. VIII. sz. 744. o.

Dér István

Csönd i képe (szepró) szerepel a IX. negedi Nyári Tárlaton

Szeles Zoltán: A IX. negedi Nyári Tárlat

Tiszatáj 1968 IX. n. 824 old.

Dér István

Rajz szapró

Tiszakáj 1968 III. n. ~~25~~ cimlap

Dér István

P. G.: Szegedi művészek a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet, 1967. IX. 9. 4. o.

Dér Istvám

Munkások között cimmel megnyilt öt szegedi festőmüvész közös tárlata Szegeden a szakszervezetek Juhász Gyula Müvelődési Központjában. Dér István, Novák, Cs. Pataj, Zombori és Zoltánfy 2o alkotása került közönség elé.

Magyar Hirlap 1978.66-lo

Dér István

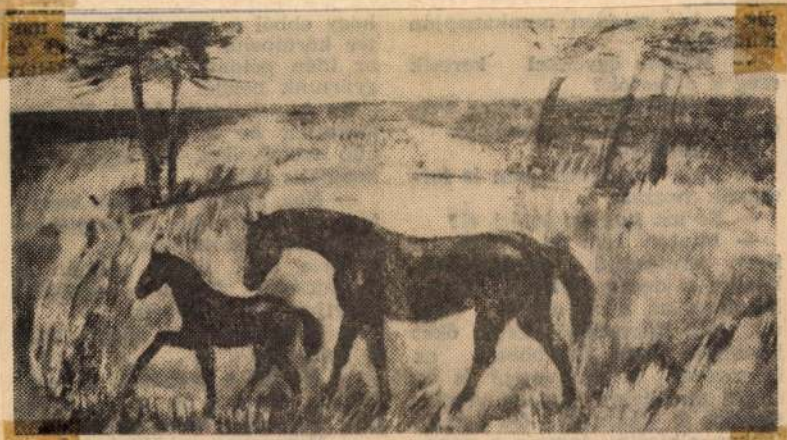

DÉR ISTVÁN: LÓ CSIKÓVAL

a képzőművészeti világhét szegedi kiállításáról
Délmagyarország, 1948. szept. 24.

Dér István, festő

□ DÉR ISTVÁN festőművész kiállítását Szabó G. László, a Csongrád megyei tanács elnökhelyettese nyitja meg ma délután 5 órakor a győri Képcsarnokban.

2

-: □ Dér István

Esti Hirlap, Bp. 1978. nov. 9

Dér István. festő, 1) Folytatás

a szegedi pártszervek és a városi tanács kezdeményezésére öt ottani festőművész szocialista szerződést kötött a város egy-egy üzemével. A művészek ösztöndíjat kaptak, két éven át tanulmányozták a munkát, a mindennapi életet. – Ezeket az alkotásokat kiállításon láthattuk Szegeden.

(sz. bálint): Munkások között.
Népművelés, 1948. jún. 22. old.

Dér István

Dér István szegedi festőművész
nem régiben gyűrött rendezett kiál-
lítást. Alföldi tájakat és alföldi
embereket ábrázoló képeit mutat-
ta be sikorral.

—: Dér István műtermében.

Új Tükör, 1979. január 28 – 43. lap.

Dér István

Festőművén (alföldi)

Az országosan is ismertte vált alkotó egyéniségeknek – mint a művész is, – közös a törekvésük: az Alföld új világképének érzékeltetése.

Hevesi Szemle

„Irodalom Művészet"

1981. 1., 5. old.

Szelesi Zoltán: Medgyessy és az alföldi művészet.

Déry István

„Tiszai sugárzás"
(repro)

— : Déry István mutermében.
Új Tükör, 1979. január 28 - 43 lap.

Dér István

A művész képei a természet-
elvű absztrakcióról tanuskod-
nak

Menyhárt László: Előkép - élőkép - pillanatkép.
Művészet, 1978. december - 10. lap.

MDK.

Dér István

Szegedi kiállitásáról kritika

Tiszatáj 1965. ápr. 3o2.lap.

MDK

Dér Istvan

Megjelent a művésztelep megnyitásáról.

--: Kapunyitás a böszörményi művésztelepen.

Hajdúbihar megyei Népujság 1964. jul. 28.

Dér István.

műve a Tárlaton

Szelesi Zoltán: A Szegedi Nyári Tárlat

Tiszatáj 1962, 8. sz. 6. l.

Dér István MDK

képeivel

szerepelt a kiállitáson.

Juhász Antal: Csongrádiak tárlata - Esztergomban.

Pegagógusok Lapja: 1960. aug.

Deš István

Szerepelt a XV. őszi tárlaton

Szabó Endre: Igazolt reménységek
Tiszatáj, Szeged 1968. XII. 11/2.

Dér

Emlékie

Szabó Ernőke: A X. Szegedi Nyári Tárlatról

Csongrád Megyei Hírlap, Szeged 1969. aug. 17

G. L.

Dér Sétván
festő

Részt vett a tárlaton.

Trencsényi László: Hódmezővásárhely 1969 ősz
Műveszet, 1970. január – 43 lap

Dér Istvánn
festő

Konstruktivista vásznai
szerepelter Szegeden.

Atkács László: Veres Mihály . . .
Művészet, 1969. december - 48 lap.

Dér István

A tárlaton szereplő művei:

„Alvó," olaj, 62 x 74 cm.

„Hajnal," olaj, 43 x 100 cm.

„Örvény," olaj, 50 x 69 cm (reprodukció)

Rozványi Márta: A vásárhelyi ősi tárlat,

Hód mezővásárhely, 1971 oldalszám nélkül

M. D. K.

DEMKO József edénytestő

A Rozsnyói Finomedénygyár ban dolgozott

Az Iparm. Muz. Évkvv. I 1954. V.

Tasmádiné Marik Klára: A Rozsnyói Finom. edénygyár termelési kimutatása és árjegyzékei a mult sz. közepérőe 96. l.

Dér István, festő

Kép: Repr

Dér István: Alvó 108

Tinatáj, heged, 1979. jan. XXXIII/1.

Dér István, festő

[Annus József: Dér Istvánnál
c. cikke után].

Dér István: Hajnalban. 112.

Tiszatáj, Szeged, 1979. jan. XXXIII/1.

Dér István, festő.

Szegeden, két évvel ezelőtt szocialista szerződést kötöttek az üzemek öt szegedi alkotóval. A szegedi Szalámigyár és Húskombinát Dér Istvánnal kötött szocialista szerződést.

Polner Zoltán: Művészek – munkások között.
Csongrád Megyei Hírlap, 1978. ápr. 3.

Dér István

4. Dér István: Faintarzia,
Kecskemét, Megyei Tanács, 1973

A felvétel nem túl szerencsés, így az illusztrációban nem érzékelhető, de a valóságban, a műben mintha közelebb került volna egymáshoz festő és faanyag.

Művészet, 1978. 11. 27. old.

hogy ez a nemes anyag maga, a maga tiszta eredetiségével hasson.

Mindnyájan emlékezünk az áramvonalra, amely a harmincas évek óta hosszú ideig szinte kizárólagosan uralta az ipari anyagalakítás modern világát, a sebesség, a haladás bűvöletét hordozta, hirdette a mobil és stabil tárgyakon, amikre okkal és ok nélkül ráhelyezkedett. Hatása Magyarországon makacsul tartott, még a hatvanas években is találkozhattunk a pesti utcákon frissen gyártott áramvonalas gyerekkocsikkal. Az áramvonal, amit valójában aerodinamikai szükség teremtett az ipari anyagalakításban, hosszú ideig végezte licitjét, míg végül is hatása-varázsa devalválódott. A modernre utaló, azt sejtető bűvölését a dekoratív vonal vette át, amely életünk egészére, minden anyagalakításunkra kihat, s mint látjuk, még magát a képzőművészetet is érintette.

A dekoratív vonal létezésének társadalmi okát – véleményemet a személyes tapasztalatok szintjén közölve – én abban látom, hogy a városi lakosság növekedése, a gyors iparosodás folytán hirtelen nagy em-

Dér István

Müve szerepelt a Tiszatáj c.kollektiv kiállitáson a szombathelyi Derkovits Teremben/1978.VI.1-15./ és a budapesti Csontváry Teremben /1979.V.24-VI.7./

Dér István, festő

Szegedon megnyílt a 13. dél-alföldi tárlat az elmúlt héten. A művész műve szerepelnek e tárlaton.

Zombori László és Dér István gazdag tematikájú, letisztult, formailag is, magabiztos képei keltik fel az érdeklődést.

Polner Zoltán: Dél-alföldi festő egzémiségek tárlata.
Csongrád Megyei Hírlap, 1978. jún. 4.

Dér István festőművész

Szegő György fotókiállitása a Fiatal Művészek Klubjában megtekinthető november 3.-tól.

Buhály József festőművész a Ferencvárosi Pincetárlaton,
Dér István " a Képcsarnok győri bemutatótermében,
Félegyházi László " a debreceni Medgyessy teremben,
Leitner Sándor " a nagykanizsai Egry József Teremben,
Vecsési Sándor " a Csontváry Teremben mutatja be müveit. A felsorolt festőművészek kiállitása november 9.-től látható, -közli a kulturális eseményeket ismertető rovat.

Élet és Irodalom, Bp. 1978. nov. 11. XXII. évf. 45. sz. 8. lap.

Dér István

Szabadkán dec. 14-én nyílik meg a szegedi képzőművészek közös kiállítása, melyen művei szerepelni fognak.

Magyar Szó, 1975. dec. 5.

Dér István

Dér István festőművész kiállítása Szegeden a Gulácsy Lajos Terembe szeptember 23-án nyílt meg.

-----:Kiállitási naptár.

Művészet, 1976.szeptember - 48.oldal.

Dér István, jest

L.: Lenkey Zoltán

8,

— o Kiállítások

Esti Hirlap, Bp. 1976. szept. 23,

Dér István festő

Pataki Ferenc festő, Szeged képzőművészeti életének egyik vezéregyénisége. Zoltáufi Istvánnal, Novák Andrással, Dér Istvánnal és másokkal együtt a város piktúráját felpezsdítette.

Halász Miklós: Műteremben Pataki Ferencnél, Pesti Műsor, 1976. aug. 4.

Dér István. Festő

A XVII. Nyári-Szegedi-Tárlaton szerepel a művész műve: „Vízpart" c. (emlétve)

Tandi Lajos: Nyári tárlatok Szegeden. Tisztatáj. 1976. okt. 95. old.

Dér István

Herverth József festőművész a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében rendezett kiállítása megtekinthető szeptember 29.-ig
Aknay János festőművész és Holdas György szobrász a szentendrei Vajda Lajos Studió helyiségében szeptember 19.-én,
Czene Gábor festőművész a nagykanizsai Egry József teremben szeptember 23.-án
Dér István festőművész a szegedi Gulácsy Lajos teremben szeptember 23.-án,
Mészáros Mihály grafikusművész szept.23.-án,
Andrásko István festőművész a tatai várban szeptember 19,-én nyitja meg kiállitását.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. szept. 18.
XX. évf. 38. sz. 8. lap.

Dér István

Uj utra lépett, Kokas Ignác példája halott rá

Ambrus Tibor: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat.

Alföld 1971/1 75old

Dér István

„Hajnal" (repr.)

A XIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából.

Tiszatáj, Szeged, 1971. nov. (?)

Dér István
festő

Az 1970-es évektől szánod be
munkáiban.

D.J. VII.Dél-alföldi Tárlat.
Művészet, 1971.november - 47.oldal

Déi István.
festő

A makói művésztelep művészeti vezetőjenek hipe a „Hagyma-szedők" a makói valóságba gyökerezik

Tóth Ferenc: Marosmenti művésztelep Makón.
Művészet, 1971. december 14.oldal.

Dér István

Művei szerepeltek a vásárhelyi Tornyai János Múzeumban megnyílt kiállításon.

Délmagyarország, Szeged, 1971. ápr. 14.

Dér István (Szeged)

Müve szerepett a VII. Délalföldi Tárlaton.

Akácz László: a VII. Délalföldi Tárlat

Délmagyarország, 1971. máj. 11. (Szeged)

Dér István MŰK

Szerepelt a SZEGEDI MŰVÉSZEK KIÁLLITÁSA 1964. c. kiállitáson.

"Udvar", " Fehér házak"

Lődi Ferenc: Seregszemle - ✗ régi problémákkal.
TISZATÁJ 1964. ápr.

Dér István

Művészet, 1961. dec.

Dér István: Hagymaszedők

Cueilleuses d'oignons – Собирают лук

Dér István

Két olajkép

szerepel az alabb. Táslaton

Akász László: A XII. kepedi
Hipár. Táslat

Délmagyarország 1971 VII. 20.

Dér István

Akácz László: Dér István és Zombori László. - Tiszatáj, 1968.11.sz. 1o41-1o44.1.

~~xxxxxxxxxx~~

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért. 1971.2.sz.149-182.1.

159.1.

Dér István

Neve emlitve - dolgozott

a Tokaji művészt telepen

„Figyeljünk Tokajra"

Napjaink 1966 augusztus 1

6. old.

Pór István

Zeyta a 7. oldalon

Veszprém 1966 augusztus 1

Dér István

Fontos Sándor, Vinkler László festőkés Tóth Sándor szobrász nevét említi a kritikus a szegedi művészek téli tárlatán részt vevő ismert művészek közül.

Év végi tárlatok vidéken (Rideg Gábor)

Magyar Hírlap, 1968. december 23. 9. l.

Dér István

is szerepel műveivel a kódmezővásárhelyi V. Dél-alföldi Tárlaton. (kiepszerkesztésére a konstruktivizmus hatott).

Három tájegység művészete – Dél Alföld (Rideg Gábor)

Magyar Hírlap, 1969. május 11. 9. l.

Dér István
festő

„Hagymaszedők"
(repro)

Tóth Ferenc: Marosmenti művésztelep Makón.
Művészet, 1971.december-14. oldal

Dér István

Vendégművészként szerepelt a kiállításon.

B. Supka Magdolna: A kódmezővásárhelyi festészet
Képzőművészeti Almanach 1; Corvina 1969, 17. l.

Dér István festő

Szegeden él. Tanít is.

Nikolényi István: A minősítő vidék

Délmagyarország 1971 V. 19

Dér István
festő

„Vízpart"-jával a parasztélet
ősi mitószát hívja életre.

Szelesi Zoltán: A XI.szegedi tárlat.
Müvészet,1971.január - 29.lap

Dér István, festő

Megemlítve.

Ákácz László: A VI. Délalföldi Tárlat
794-796.

Tiszatáj, Szeged. 1979. augusztus XXIII/8.

Dér István, festő

J. Szvetlov (az Iszkusztvo-ban):

megemléti A tavasz várása c. képét és

A lány és a fekete fák címűt, meg

a Pietát.

Erdei Mihály: Szovjet műkritikus véleménye

vásárhelyi és szegedi festőművészekről

892-894.

Tiszatáj, Szeged 1970. szeptember XXIV/9.

MDK

Dér István

Kiállitási kritika

Tiszatáj 1968 aug..p.744.

Ügyiratszám:

Ügyintézőnk:

Budapest, 196

ORSZÁGOS TERM
BUDAPEST, V.
TELEF

4081 66. FNYV. 9. t. (N)

Dér István

nevé emlitve, mivé

szerepel a X. szegedi nyári tárlaton

Népszava 1969 augusztus 6

2. old.

Dér István

„Állatok télen" c. Zépe emlitve - szerepel a X. ungári fáslaton Szegeden.

Népszava 1969 augusztus 6 r. old.

Dér István

Szerepel a bolgár Trákia c. folyóiratban

MTI: Szegedi írók minden bolgár nyelven

Esti Hírlap 1974 I. 16

Dér István

Szerepel az alábbi fordításon

Pálfi Ferenc: Szepesi Téli Tájlat

Csongrád megyei Hírlap 1970 XII. 23

Dér István, festő

Meghívott művész.
A katalógusban szerepel festménynének
reprodukciója.

–: Szegedi és vásárhelyi művészek berlini
Kiállításon 895.

Tiszatáj, Szeged. 1970. szeptember XXIV/9

Dés István

Díjat kapott az 1966-os szegedi nyári tárlaton

B. Varga Zsuzsa: A X. szegedi nyári tárlat tanulságai

Művelődés 1969 10 sz. 41 old.

DÉR ISTVÁN

„Márkályi gótika"

Festmény, repr.

Szegedi Téli Tárlat.

Dél-Magyarország, 1971. jan. 10.

Dér István

"Est" repr.

Szabadkai és szegedi képzőművészek
I. körös kiállítása, 1970.
Szeged, Móra F. Múzeum képtára

Dér István

7, Parasztudvar olaj 100 x 125
8, Est olaj 100 x 125

Szabadkai és szegedi képzőművészet)
I. Rózsa kiállítása 1970.
Szeged, Móra F. Múzeum képtára

MDK

Dér István, festő

festményének reprodukciója is megjelent a Trakia c. plovdivi folyóiratban.

—: hegedű írók művei bolgár nyelven 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1971. jan. 16.

Dér István

Szerepel az alábbi tárlaton

Akácz László: A XVII. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Dél-Magyarország 1970 X. 13

Dér István

Festményekkel szerepel az alábbi táslatan szegeden

Szelesi Zoltán: Számvetés a téli tárlat után

Dél-Magyarország 1970 XII. 22

Dér J.
festő

M.D.V.

Parasztudvar kompozicióját
mutatta be a kiállitáson.

Oehmacher Anna: Kesei, de nem elhéseth gondol atoh..
Művészet, 1962. September – 36 kep.

4DK

Dér István

Szerepelt a (szegedi) pedagógiai főiskola rajztanszékének a hallgatók munkáiból rendezett évégi kiállításon.

Vékony sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1959. július. 2. l.

Dés István

II. díjat kapott a szegedi
felszabadulási pannó pályázaton

N.N.: Kihirdették a képzőművészeti
pályázat eredményeit

Délmagyarország 1969 VIII. 5

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Dér István

Szerepel az alábbi: Táslatok

Akácz László: A X. Szepedi Nyári Táslat

Délmagyarország 1969 VIII. 5

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Dés István

Út végén repr. olaj 50×125

Délalföldi Tárlat 1969. V.

Dés István

1. Alföld olaj 50 × 122
2. Csendélet olaj 50 × 122
3. Őszi táj olaj 50 × 125

Délalföldi Tárlat 1969. V.

Részletes a Dél-alföldi
Tárlaton

Aradi László: Képzőművészeti
napló
Délmagyarország, Szeged, 1970. máj. 12

Dely István

Szerepel az alábbi táblázatban

Kabó Endre. Megnyílt a XI. kerületi
Nyári Tárlat

Csongrád megyei Hírlap 1970 VIII. 4

Dér István

Szerepel az alábbi tanulmán

Akácz László: A XI. szegedi Nyár-
Tárlat

Dél-Magyarország 1970 VIII. 4

Bárkstvári

Említve

Szegedi és vásárhelyi művészet a berlini Diálktáson

Tiszatáj, Szeged 1970. sep.

DÉR ISTVÁN

KÉPEI SZEREPELNEK AZ ALÁBBI TÁRLATON.

AMBRUS TIBOR: VÁSÁRHELYI ŐSZ TÁRLAT.

PETŐFI RÁDIÓ, 1970. OKT. 18.

DÉR ISTVÁN

FESTŐ. A SZEGEDI ÚJSÁGÍRÓ KLUBBAN KIÁLLITÁSA NYILT.

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT. 1970. OKT.

DÉR ISTVÁN

SZEREPEL A XVII. VÁSÁRHELYI ŐSZI TÁRLATON.

SZABÓ ENDRE: MÉLYÜLŐ PÁRBESZÉD.

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP, 1970. OKT. 23.

~~DÉRI STUÁN~~

Dér István

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

SEP 16

DÉL-MAGYARORSZÁG

1024

Somogyi Károlyné felvételei

DÉR ISTVÁN TÁRLATA

A szegedi újságíró klub művészklubjában kiállítás nyílik Dér István festőművész alkotásaiból szeptember 7-én, hétfőn este 7 órai kezdettel. A kiállítást Tóthpál József, a szegedi Bartók Béla Művelődési Központ igazgatója nyitja meg. Közreműködik: Fekete Gizella és Novák Zoltán, a Minerva Színpad tagja.

minden elérhető legyen.

Dér István

fiatal szegedi festőművész szerepelt a hódmezővásárhelyi Tornyai János Múzeumban rendezett IV. dél-alföldi Tárlaton. Rendezte a magyar Képzőművészek Szövetségének Dél-Magyarországi Szervezete.

A IV. dél-alföldi Tárlat (Dömötör János cikke)

Magyar Hírlap, 1968 május 31 9. l.

Dés István

1. Táj állatokkal repr. olaj 60×175
2. Tokaji emlék olaj 100×122
3. Esti Tiszapart olaj 100×122

Szegedi nyári tárlat

Déri István

Esti Tisza part c. képe (eml.)

szerepel az alábbi Tárlatok

Rozsányi hárta: A X. szeged. Nyári Tárlatról

Tiszatáj 1969 XII. sz. 1111 old.

Dér István

objektívei a hódmezővásárhelyi formálási elvet tükrözik a Tegnapi Nyári Tárlaton.

Tegnapi Nyári Tárlat, 1968 (Rideg Gábor)
(Kultúra - Tudomány)

Magyar Hírlap, 1968 augusztus 10. 9. l.

Dér István

Szerepel az alábbi tárlaton

Ambrus Tibor: A vásárhelyi őszi tárlat

Petőfi Rádió 1969 X. 26

Dér István

Szerepel a berlini magyar
táslatok

Dömötös János: Berlini napló

Csongrád megyei Hírlap 1970
IV. 8

Dér István

MTI SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HIRDETŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP

1970 SEP 6

1027

□ *KIÁLLÍTÁS. A szegedi újságíróklub Művészklubjában kamarakiállítás nyílik Dér István festőművész alkotásaiból szeptember 7-én, hétfőn este 19 órai kezdettel. A kiállítást Tóthpál József, a Bartók Béla Művelődési Központ igazgatója nyitja meg. Közreműködik Fekete Gizella és Novák Zoltán, a Minerva Szinpad tagjai.*

olasz film.

Jugoszláv televízió

17.15 Magyar nyelvű kulturális panoráma. 17.50 Rajzfilm. 18.00 Úszó Európa Bajnokság. 19.05 Maximéter — szórakoztató zene. [illegible] 22.10 Velencei Biennálé. 23.00 Úszó Európa Bajnokság

Dér István

Résztvesz a VI. Délalföldi Tárlaton

Palmer Zoltán: Hagyomány tisztelés és kiszélesítés

Csongrád megyei Hírlap, Szeged 1970. máj. 16.

Dér István

festőművész kiállítása. Gyula. - Ism. Erdélyi Miklós, Békés Megyei Népújság, 1966. márc. 9. - pla. Tiszatáj, 1966. 20. évf. 10. sz. 879-880. - Hódmező vásárhely, Tornyai János Múzeum. - Aradi László, Csongrád Megyei Hírlap, 1966. jan. 11. - Aradi László, Művészet, 1966. 7. évf. 4. sz. 41-42. l. - Domokos János, Tiszatáj, 1966. 20. évf. 3. sz. 217-218. - Tóth Sándor, Dél Magyarország, 1966. jan. 11.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Írt. 1969. 3. sz. 243-284. l./

266. l.

Dér István

Említve

Kiállítások

Csongrád megyei Hírlap 1970. ápr. 2.

Dér István

Tavaszvárók c. műve (eml.)

szerepel az alábbi tárlaton

Szabó Endre: A XVI. Vásárhelyi Őszi Tárlatról

Csongrád megyei Hírlap 1969 X. 19

Dér István

~~Rep~~ „A tizenhét kőmíves asszonyai" Repr.

Tiszatáj, Szeged 1969. IX. címlap.

Dér István
festő

„Esti Tiszapart" c. műre szerepelt
a tárlaton.
Szegedi műrész.

Rozványi Márta: A X. szegedi Nyári Tárlatról
Tiszatáj, Szeged 1969. ~~11~~ XII. 1111.

Dér István
festő

„~~[illegible]~~" Repr.

Festmény Repr.

Tiszatáj, Szeged 1969. VIII. VII–VIII. képmell.

Dér István

festő

A Szegedi m. j. Városi Tanács V. B. Művelő-
lésügyi Osztálya a Képző és Iparművészeti lek-
torátus meghívta a művészt a szegedi
városi ~~hatza~~ tanács ükstermének pannó-pályá-
zatára. Műve 5000 Ft-os jutalomban ré-
szesült.

Szegedi város pannó-pályázatáról
Tiszatáj, Szegedi 1969. X. 965.

Dés István

1 Kőfejtő olaj 121×60

2. Tarackvárók olaj 120×100

Tizenhatodik Vásárhelyi Őszi Tárlat

Körtvay János Múzeum

Dér István

Állatok télen c. festménye (eml.)
szerepel a X. nyári tárlaton
Szegeden

Rideg Gábor: Képzőművészeti jubileum
Szegeden

Nyugat 1969 VIII. 6

Dér István

Testvérnye szekepel a Dél-Alföldi
háslatok prepró/

Tiszatáj 1969 aug.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Dér István

Díjat kapott az elmúlt évben Szegeden

Redep Gábor: Képrőmű vészeti jubileum Szegeden

Nyszova 1969 VIII. 6

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-776

CSONGRÁD MEGYEI HÍRLAP
Szeged

1970 JUL 5

Dér István

1021

DÉR ISTVÁN: PÁVÁS LÁNY

z érı
ja?

etbe — az MSZMP Központi
ormány együttes határozata
rrendelet, a kérdés azonban
tat, hiszen nem egyszerűen
emeléséről van csupán szó.
határozat átfogóan nyúl a
ket irányoz elő mind a la-
d a lakáselosztás és a lak-
lakítására. Nem kisebb kér-
nt, hogy a jelenleginél több
n növekvő erőforrását a la-
n ki kell egészíteni, jobb
a köztulajdonban levő la-
ész lakáskérdéssel kapcso-
elést kell kialakítani, olyan
a sokszor indokolatlan la-
a tényleges szükséglet je-
Nyilvánvaló, hogy mindezek
unkásosztály érdekeiből in-
az egész társadalom céljait

dő óta a legégetőbb társa-
rt, mntha okunk volna szé-
kánk miatt. 1950—1970 kö-
j lakás épült Magyarország-
a új lakásba költözött. Az
lakásépítési terv 1 millió
ervet meg is valósítjuk, hi-
er lakás épül, a jelenlegi
nte 80 ezer, s így a tervet
a lakáskérdést meg nem
végső megoldás felé. Ha-
ok között középső helyen
ottság skáláján. Ha a 15
rópai országok helyezésé-
nk. Nem is ez a legfonto-

pénz, hogy

És még valami: *reg*
helyzettel! Ez pedig azt
szük a lakásépítés és la
rét, sőt *bizonyos vonatk*
suk meg. Ilyen realitás v
és a kormányt, amikor i
ta, s ez az eltökéltség ve
megvalósításában is. A
daságilag megalapozottal
sabbá teszi. Nem vállal
nem is lehet vállalni, az
csak hosszabb távon és
összhangban oldható me

Felvetődhet, hogy
rendel
zat szerves folyománya
munknak, hiszen a me
ban egybevágnak. A pr
keletű és a reform nélk
Kétségtelen azonban, hog
más területét, így — a
ja a reform szelleme. H
lényeges vonása, hogy é
kérdésben. Megszünteti
kenti — a különbséget a
akik teljesen ingyen kap
akik óriási terheket válla
sanak. A társadalmi igaz
ingyen senki ne jusson la
mi érdek, hogy megszűnj
töttségek és helyükbe egy
puló szabadabb lakásforga
tás eddigi rendszerében vi
pott a család nagysága,
figyelembe vétele. *A jö*
alapja, és semmi más. Ez
társadalmi igazságosság k
ily módon nem juthatnak
nyereményhez azok akikn
megengednék, hogy maguk
nagyobb, korszerűbb lakáso

gyenge a minőség — A kis-

Deí István
festő

M.DK

Resit vett a tárlaton

Bojár Iván: Vasárnap megnyílt.
Magyar Hírlap, 1969. okt. 6.

Dés István

3 képe szerepel az alábbi tárlaton

Bojás Iván: X. kepedi Nyári Tárlat

Magyar Hírlap 1969 VIII. 6

Dér István

gyakori vendégművész Vásárhelyen

Képzőműv. Almanach Bp. 1969. 17. o. Supka: A kiód-
nepővásárhelyi festészet

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Dér István

Mávasvége c. képe (eml.)
szerepel az alább. tárlaton

Akácz László: A XIII. Vásárhely-
ősz. tárlatról

Tiszatáj 1968 XII. n. 1019 old.

Dér István

Ártér c. műve (eml.)
szerepel az alábbi tárlaton

Szabó Endre: Az V. Dél-n Gyöldi
tárlat

Csongrád megyei Hirlap 1969 V.10

Dér István

Szekepel a XV. ösz. tárlatom
Vásárhelyen

Szabó Endre: Igazel reménysegek

Tiszatáj 1968 XII. n. 1111 old.

Dér István

Szepeden él. Szerepel Vásárhelyen az alábbi táslaton

Ö. L: Dél-Alföldi tárlat

Dél-Magyarország 1969 V. 6.

Déz István

Szekeres a Dél-Alföldi művészek
táslatán

Ridep Gábos: Három tájegység művészete

Magyar Hírlap 1969 V. 11, gold.

Dér István festő

hegeden él

hegyel az alábbi Tárlaton

Akácz László: A XV. Vásárhelyi Őszi Tárlat

Délmagyarország 1968 X-8

Dér István

Szerepel az alábbi tárlaton

Dömötör János: A XV. Vásárhely.
Őszi Tárlat

Csongrád megyei Hirlap 1968 X. 20.

Dér István

Tokaji emlék c. műve (eml.)
szerepel az alábbi Tárlaton

Tarolay: XV. Vásárhelyi Ősz. Tárlat

Fejér Megyei Hirlap 1968 X. 13

Dér István, szegedi festő

A Vásárhelyi Őszi Tárlaton három alkotása szerepel.

Tandi Lajos: Őszi Tárlat Vásárhelyen.

Dél Magyarország, 1971. okt. 12.

Dér Gitta

a szegedi tanárképző főiskola a
gyakorló iskolája, a munkaközösség.

Élő szó.

1941. VI. 27. 19.20 Petőfi

Dér István.

A vásárhelyi őszi tárlaton képei szerepelnek.

Palner Zoltán: Hagyományt megújító realizmus.

Csongrád Megyei Hírlap, 1971. okt. 17.

Pál István

Önvény, olaj, 50×69

Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J. Mú
Hódmezővásárhely 171.

Pór István

Alvó, olaj 62×47
Hajnal, olaj 43×100

Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J. Múz
Hódmezővásárhely 171.

Dér István

Szegeden jel. részt vett a kiállitásan.

Moldvay Győző: A XVI. vásárhelyi őszi tárlat.

Népmüvelés 1969/11 39 old.

Pér István
festő

Részt vett a tárlaton

Kovács Gula: A 18. vásárhelyi tárlatról.
Művészet, 1972. március - 29 oldal.

Dér István

1. Fehértó olaj 80×100
2. Tavasszodik —"— 52×122

XII. Szegedi Nyári Tárlat

Dér István

A szegedi tárlaton 1965 óta évenként négy művész kapott eddig díjat, ötödik a sorrendben: Dér István, részt vett a x. tárlaton is

B. Varga József: A x. szegedi nyári tárlat tanulságai.

Népművelés 1969/10 41old.

Dér István

Örvény, repr.

Vásárhely: Őszi tárlat, Tornyai J. Múz.
Hódmezővásárhely, '71.

Dér István

Szerepel a szegedi műveszek
tél. tárlatán

Ridep Gábor: Év végi tárlatok
vidéken

Magyar Hirlap 1968 XII. 23

MDK

Dér István

repr.:

erités előtt

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely,

Szeged, Gyula, Szentes

MDK

Dér István

olaj:

Üldögélő

Csönd

Ökrök

9. szegedi nyári tárlat, Móra F. Muz.
1968. aug.

MDK

Dér István

a szegedi nyári tárlat dijazottja 1966.

9. szegedi nyári tárlat. Móra F.Muz.
1968. aug.

MDK

Dér István

Csönd, repr.

9. szegedi nyári tárlat. Móra F. Muz.
1968. aug.

MDK

Dér István

Kerités előtt, o.

Parasztudvar, o.

Délalföldi Tárlat 4. 1968. - Hmvhely, Szeged, Gyula, Szentes

Dék István

Ibatás; tekony c. művetkel (eml.)

Szerepel a II. Délalföldi Tárlaton

Dömötör János: II. Délalföldi Tárlat

Tiszatáj, 1965 VII. sz. 553. l.

MDK

Dér István

Kiállitási kritika

Magyar Hirlap 1968 máj.31.

MDK

Dér István

neve az előszóban emlitve

14. vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai János Muz.
1967. okt.

MDK

Dér István

olajf.:

Parasztudvar

Morzsolók

Házvég

Szegedi képzőmüv. tárlata, N.Gal. 1967.aug.

MDK

Dér István

olajf.:

Itatás

Kakas

Magány

Szegedi képzőműv. tárlata, K.Gal. 1967.aug.

Dék István

Kiállítása nyílt a hódmezővásárhely. Múzeumban.
Említve: Kenyeres, Levél annak aki elment, O- kapasz Kovács, Nővérek, Kénagyűjtők, Csendélet fehér akapériával, Körtés csendélet, Fák a kertben, Udvar vége, Három kendelmagos tyúk.

Dámótor János: Dék István kiállítása

Tiszatáj 1966 III-n. 217 old.

Dés István

Emlitve: Sorsok eleje és vége,
Öni meditáció, Ártés, Tél,
Vonaton, Ipari táj, Nyárfák,
Esti hangulat, Esti utca
Csendélet (rejtő)

Dömötör János: Dés István kiállítása

Jinatáj 1966 III. n. 2 ifold.

Dér István

Ártók; Harom kendermagos tyuk; Apám, anyám; Nő tányérral (eml.) és „Napra tárgok körül" (szepró) nezepet a VII. hegedi. Nyár. Tárlaton

Hegedeu él

Papp Lajos: Az ember valósága

Tiszatáj 1966 IX n. 747 old.

Dér István

Kanyérevő c. műve (anul.)

Szerepel a XII. vásárhelyi őszi tárlaton.

D. Fehér Zsuzsa: A XII. vásárhelyi őszi tárlat

Tiszatáj, 1965. 11. sz. 861. l.

MDK

Dér István

olajf.:

Három kendermagos tyuk

Kenyérevő

Körtés csendélet

Szegedi képzőműv. tárlata, M.Gal. 1967.aug.

11-

Bakonycsernye
Nemesházi I.

el nivósabbak voltak.

ulása ma: - Sok ember, mondhatni
sze képmutató. Sok csak mutatja,
s attól függ, kivel beszél, ugy
ak a kisebb rész az, amelyik hiszi

etően: a közmüvelődés, a népmüvelés,
atása magasabb volt annál, mint a-
a gazdasági javak stb. vitték előre
eredmény tehát a ~~xáx~~ ~~k~~ jóléttől van.
fogékonyabb. Az előadásoknál baj

MDK

Dér István

Kecskék, repr.

Szegedi nyéri tárlat, Móra F.Muz. 1967. jul.

MDK

Dér István

Kecskék, o.

Lány tehenekkel, o.

Szegedi nyári tárlat, Móra F.Muz. 1967.jul.

MDK

Dér István

Nyári konyha, o.

14. vásárhelyi őszi tárlat Tornyai János Muz.
1967. okt.

MDK

Dér István

olajf.:

Napraforgók

Őszi meditáció

Csendélet kancsóval

Est

Szegedi képzőműv. tárlata, M.Gal. 1967.aug.

MDK

Dér István

olajf.:

Fehér drapériás csendélet

Fák a kertben

Hét ló

Szegedi képzőműv. tárlata, N.Gal. 1967.aug.

-lo-

Bakonycsernye
Nemesházi István

lásának kérdéséhez: E vonatkozás-
ak tartja, hogy a kutató szem előtt
ció kérdését is. A családi tradi-
igy a szektásoknál is erősebb,
családjainál a kötöttség nem olyan
onban főleg a fiatalabb generá-
zulás is mutat ezt. Neki személy
vannak, hogy a szektás család-
is szeretik a vicceket. Azonkívül
an, megfigyelései szerint, igaz,

MDK

Dér István

Udvar vége, o.

Apám, anyám, o.

A kopasz Kovács, o.

Ártér, o.

Szegedi képzőmüv. tárlata, N.Gal. 1967.aug.

9-

Bakonycsernye
Nemesháziné

árulja őket, akkor jaj lesz neki.
faluban, aki tudta, ki boszorkány,
ni. Csak amikor egy-egy boszorkány
meg, hogy ez is boszorkány volt, az

kisértő - boszorkányt, éjjel kisér
rkányt, ott a .. vasvillával
böködi agyon
oszorkányt

MDK

Dér István

repr.:

Fehér drapériás csendélet

Itatás

Szegedi képzőműv. tárlata. M.Gal. 1967. aug.

Dék István

udvar /kapkó/

Tiszatáj 1966 II n. 138 old.

mdk

Dér István

rajzai illusztrálják.

Dér Endre: Jonás c. írását

Tiszatáj, 1962, 7. sz 8-9. l

MDK

Dér István

szerepelt a tárlaton.

Csongrádmegyei Hirlap. 1963. okt. 27.

-s -n: Gondolatok a X. Vásárhelyi Őszi Tárlatról.

MDK.

Dér István

Kiállitási hir

Csongrádmegyei Hirlap 1967 juli.16.

Kér István

Szerepelt a VIII. Szegedi Nyári Találkozón.

Csongrádmegyei Hírlap 1967. aug. 13.

MDK

Dér István, festő

Kiállít.

–: Szegedi képzőművészek tárlata
a Nemzeti Galériában 13

Népszabadság Bp, 1967. aug. 12.

Dér István

Szerepelt a szegedi művészek tárlatán a Nemzeti Galériában.

Népszabadság 1967. aug. 12.

MDK.

Dér István

Kiállitási hir

Pestmegyei Hirlap 1967 szept.17.

MDK.

Dér István

Kiállitási kritika

Magyar Nemzet 1967 szept.9.

M.D.K.

Dér István
festő.

"Kecskék" című képét állította
"ki.

Szelesi Zoltán: A VIII szegedi Nyáron Tárlat
Művészet, 1967. november - 42 kap.

MDK.

Dér István

Kiállitási kritika

Müvészet 1967 márc.p.42.

Dér István, [ ] MDk

Kiállít a VII. szegedi nyári tárlaton.

(bársony): Kerekekre állított színpad 2

Dp. 1966. júl. 23.

ESTI HIRLAP

08

Dér

Karajnak a műszaknak tán.
Tánlo-Tan

Magyarság 1938 II. 6.

Dér István, [ ] MDK

Díjat nyert a szegedi nyári
tárlaton.

(bársony): Kerekekre állított sínpad 2

EST. KIRLAB

Bn.-1966. júl. 23.

M.D.K

Dér István
festő

Az 1966-os Szegedi Nyári Tárlat
díjat nyerte

Szelesi holtán: A VII. Szegedi Tárlat
Művészet, 1967. március - 41 kep

Déri István
festő

MDK

Parasztábrázolásait az „Apám", „Anyám" c. képeit mutatta be a tárlaton. — „Apám, anyám" (repro)

Szelesi Zoltán: A VII. Szegedi Tárlat.
Művészet, 1967. március - 41 kep

MIK .

Dér István

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 febr.

Jér István festő

A tröreg a tokaji múzéstelep alkotói körök emliti a múzést, múzet nem emlit.

Székelyhidi Ágoston:
Figeljünk Tokajra!

Napjaink 1966 aug. 1.

MDK.

Dér István

Kiállitási hiradás

Szocialista Müvészetért 1966 okt.

MDK.

Dér István

Kiállitási kritika

Délmagyarország 1966 okt.11.

Dér István
festő

M.D.K

Az elsülyedt parasztélet
architektonikus emlékmű-
vén dolgozik.

Vinkler László: Szegedi festészet
Művészet, 1968. január – 24 lap.

MDK

Dér István

Kenyérevő, o.

Tokaji táj, o.

Csendélet, o.

12. Vásárhelyi őszi tárlat, Tornyai J.Muz.
1965. okt.

MDK

Dér István, ~~dovxdk~~

Lovak, o.

2o. sz. M. festészet és szobrászat. N.Gal és Móra F. Muz. Szeged 1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Ház, fával

Ősz

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely, 1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Halas csendélet

Vonaton

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely, 1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Nyárfák

Esti hangulat

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,

1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Nővérek

Őrzse néni

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,
1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Bocik

Tél

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely.

1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Három kendermagos tyuk

Fiu, virággal

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,
1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Leány, fehér tállal

Esti utca

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,
1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Fáramászó fiuk

Boglyarakók

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely, 1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Parasztudvar

Lovak

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Múz. Hmvhely, 1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Levél, annak aki elment

A "Kopasz" kovács

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely, 1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Csendélet, fehér drapériával

Őszi meditásció

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,
1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Körtés csendélet

Ártér

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,
1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Fák a kertben

Udvar vége

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,
1966.

VDK

Dér István

olajfestmények:

Asszonyok

Szénagyüjtők

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,

1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Házak a hegy alatt

Hét ló

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely.
1966.

MDK

Dór István

olajfestmények:

Sorsok eleje és vége

Napraforgók

Dór I. festő kiáll. Tornyai J.Műv. Házhely.
1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Vesszőnyeső

Te vagy mindenek felett

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,
1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Rácsos kapu

Tokaji táj

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,

1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Kenyérevő

Fehérteritős csendélet

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,
1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Őszi meditáció, repr.

Három kendermagos tyuk, repr.

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely, 1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

A "Kopasz"kovács, repr.

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Mus. Hmvhely.
1966.

MDK

Dór István

olajfestmények:

Levél annak, eki elment, repr.

Ártér, "

Dór I. festő kiáll. Tornyai J.Mus. Hmvhely.

1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Te vagy mindenek felett, repr.

Dér I. festő kiáll. Tornyai J. Múz. Hatvany.

1966.

MDK

Dér István

olajfestmények:

Ipari táj

Tanyaudvar

Dér I. festő kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely,
1966.

Dér István (n. 1937)

Reprod.: Udvar

Szeged mai képzőművénete. (Reprodukció)
Szerk.: Krajkó András; Szabolcsi Gábor.
Bev.: Horváth Mihály, 1959. Tinatép. Prod.
Kis Könyvtár.

56 l.

Dér István
festő

M.D.Y.

„Fák a hertben", a „Kemjercvő",
a „Hít ló", a „Skakas", az „Statás"
amú műveit, csendéletcit mu-
tatta be a tárlatok.

Szelesi Zoltán: Szegedi kép zőmű vészeti tárlat...
Művészet, 1968. január - 21 lap.

M.D.K

Déri István
festő

A Nemzeti Galériában rendezett
tárlaton bemutatott műve az
„Utazás" (vegyes)

Szelesi Zoltán: Szegedi képzőművészeti tárlat...
Művészet, 1968. január - 21 lap.

MDK

Dér István

Lovak, ol

20.sz.i m. festészet és szobrászat N.Gal. és Móra F.Muz. Szeged 1966.

MDK

Dér István festő

olajf., repr.:

Levél annak, aki elment

Ártér

Te vagy mindenek felett

Dér I. kiáll. Tornyai J. Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Ipari táj

Tanyaudvar

Dér I. kiáll. Tornyai J. Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Ház fával

Ősz

Halas csendélet

Dér I. kiáll. Tornyai J. Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Vonaton

Nyárfák

Dér I. kiáll. Tornyai J. Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Esti hangulat

Nővérek

Dér I. kiáll. Tornyai J. Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Örzse néni

Bocik

Dér I. kiáll. Tornyai J. Muz. Mmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Tél

Három kendermagos tyuk

Dér I. kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1966.

Dér István
festő

M.D.K.

Vlasics Károly neveltje volt.

Szekesi Soltán: Vlasics Károly
Művészet, 1968. julius - 14 lap.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Fiu virággal

Leány, fehér tállal

Dér I. kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Esti utca

Fáramászó fiuk

Boglyarakók

Dér I. kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Parasztudvar

Lovak

Dér I. kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Levél annak aki elment

A "Kopasz" kovács

Dér I. kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Csendélet, fehér drapériával

Őszi meditáció

Dér I. kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Dér István festő

olajf.:

Körtés csendélet

Ártér

Dér I. kiáll. Tornyai J.Muz. Hmvhely 1966.

MDK

Herwerth József festő

pasztell:

Herwerth J. kiáll. Mednyánszky terem

1965. márc.

Dér István, festő

L.: Kass J.

Tanár L.: Nyári Tárlatok ... 93-96

Tiszatáj, Szeged, 1986. okt. XXX/10

81

Dér István 1)

Egy esztendeje hirdették meg, meghívásos pályázatot az MSZMP Szeged városi bizottság tanácskozó termének falát díszítő pannóra. – A benyújtott terv készítői közül négy alkotót további munkára kért (a zsírt) a második fordulóban vett részt a művész is. Dér István tervének lényege a múlt és jelen szembeállítása az emberi kapcsolatok tükrében. (repr.)

Dél-Magyarország (Szeged) 1976. nov. 7.

Dér István festőművész
Szeged

Kiállítása a Gulácsy-teremben
szept. 23 – okt. 7-ig látható.

A képzőművészeti világlét Központi rendezvényei.
Vidék.

Pesti Műsor, 1976. szept. 29.

Dér István festő (Szeged)

A Szegedi Nyári Tárlaton szerepel a művész „Őszi szél" c. műve.
(emlitve)

Pr. Z.: A XII. Szegedi Nyári Tárlat erényei és gondjai.
Csongrád Megyei Hírlap, 1976. aug. 1.

Dér István, festő

Kiállítások

Élet és Irodalom, 1946. szept. 14.

Dér István festő

a szabadkán rendezett szegedi művészek tárlatán szerepelnek művei. Téli tájait expresszionista liraiság elégikus hangvétele jellemzi.

Ács József: Szegedi képzőművészek szabadkai tárlata.
Magyar Szó, 1976. I. 4.

Dér István, grafikus

E tárlaton szerepelnek művei: „Fészek", – „A madarak elszállnak" c. (említve), melyek támondatos tömörségűek.

Dömötör János: A XIX. alföldi tárlat Békéscsabán.

Békés Megyei Népújság, 1976. ápr. 25.

Dér István, festő

Szerepelt a XV. Szegedi Nyári Tárlaton.

Tamdi Lajos: Kiállítások 88-90.

Tiszatáj. Szeged, 1974. október XXVIII/10.

Děr István, [ ]

Kamaratárlata nyílt meg Szegeden.

— : Szerkesztői asztal 96.

Tiszatáj, Szeged, 1974. november XXVIII/11

Pár István

Örvény – XVIII. olaj, 50×69 cm
A virágok továbbélnek – XX. olaj
64×140 cm

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás 1964–73.

Kér István

A virágok tovább elnek, vegy.

Vásárhelyi Tárlat
Retrospektív kiállítás 1964 - 73.

Dér István

a Csongrád m.-i Tanács és a Szeged m.-i városi Tanács műtárgyvásárlásaiból rendezett "Kortárs Művészet" c. kiállítás okt. 5.-én nyílik meg, melyen szerepel műve.

Meghívó

1974. okt. 5.

Dér István festő

A Szegedi Nyári Tárlaton szerepelnek művei. „Falusi lány" c. (reszlítve)

Képes Krónika

1974. aug. 3. TV. 18.10 / K Gyné

Dér István

A Nemzeti Galériában rendezték meg a Vásárhelyi Tárlatot, - az elmúlt tíz év anyagából, - melyen szerepelnek művei

Losonci Miklós: Kiállítótermekben.

Pestmegyei Hírlap, 1974. júl. 24.

Dér István

3, Sámán, olajgr. 100×125 cm
4, Szitakötőnász, olaj, 65×80 cm

Dér István kiállítása
1974. dec. 6.

Dér István

5, Akborított hársalma, tus, toll
6, A madarak elszállnak, tus, toll

Dér István kiállítása
1974. dec. 6.

Dér István

9, Egy ló halálára, tus, toll
10, Ernst nyárfák, —"—

Dér István kiállítása
1974. dec. 6.

Dér István

11) Szimfónia, tus, toll
12) A emlékezés mágiája, tus, toll

Dér István kiállítása
1974. dec. 6

Dér István

13, A törött tükör
14, Galambját sirató fiú

Dér István kiállítása

1974. dec. 6

Dér István

1, Apám galambokkal, o. 100×125 cm
2, Virpartos, o. 100×125 cm

Dér István kiállítása
1974. dec. 6.

Dér István

15. Fal

Dér István kiállítása
1974. dec. 6.

Dér István

1974-ben reszt vett a szegedi Móra F. Múzeum

nyári tárlatán.

Népszava, 1974. aug. 14. 102. ufl. 189 sz. 5 p.

Dér István (Szeged)

1975. aug.-ban a 16. Szegedi Nyári Találkozón részt vett.

Népsport, 1975. aug. 8. 103. cikk. 185 m. 5 p.

Dér István

festőművész tárlata nyilt meg okt. 7-én a sajtó művészházában Szegeden .

Magyar Hirlap 1974 277/8

Bér István

festőművész tárlatát Szeged Tarján városrészében, a II sz. általámos iskola előcsarnokában nyitották meg dec. 6-án.A Szegeden élő alkotó ezuttal négy nagyméretü festményét és több tus-ill. tollrajzai mutatja be.

Magyar Hirlap 1974 337/8

Dér István

A 16. szegedi nyári tárlaton nivó dijat kapott Kis Nagy András szobrászmüvész, Pásztor Gábor grafikusmüvész, Dér István festőmüvész.

Magyar Hirlap 1975/200/6

Dér István

Három festőművész Cs. Pataj Mihály,
Dér István és Winkler László tárlata nyilt
meg aug. 8-án Makón, a három müvész ötven
festménye és grafikája látható.

Magyar Hirlap 1975/218/8

Dér István

7, Binda Bandika fekete menyasz-
szonya, tus, toll
8, Egy ikon, büvöletében, tus, toll
Dér István kiállítása
1974. dec. 6.

Dér István festőművész

a Maros/menti művésztelep idei kezdete alkalmából péntekén három, Szegeden élő festőművész tárlata nyílt meg a makói kiállítáteremben: Cs. Pataj Mihály, Dér István és Vinkler László

Népszabadság, 1975. aug. 9.

Dér István

A virágok tovább élnek
repr.

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul-Sept.

Dér István

Örvény olaj 50×69

A virágok tovább élnek
olaj 64×140

Vásárhelyi Tárlat
M.N.G. 1974. Jul–Sept.

Dér István

Részben a Kiállításon
A katalógust ld. Alexin
Andornál

Délalföldi Tárlat I–X.
1965 – 1974.

Dér István

Tél	olaj	80x100 cm
Ölelkezők	—"—	100x125 cm

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975 Jul–Aug.

Dér István

Ölelkezők regr.

XVI. Szegedi Nyári Tárlat
1975. Jul-Aug.

Bérbstrán

Tanassi ánodós, regen.

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Dér István

Tavaszi ánadás, olej
Tanyasi lány, –"–

XV. Szegedi Nyári Tárlat

Dér István festő

A X. Délalföldi Tárlaton szerepelnek műrei:

„Apám galambokkal" (említve) kép.

Horváth Teréz: Kiállítási kalauz.

Népszava, 1944. jún. 14.

Dér István

Az idei Szegedi Téli Tárlaton szerepeltek művei: „Ketten" – „Őszi virágok között" c. olajképei. (említve)

Dér Endre: Naterzlapon – a téli tárlatról

Tiszatáj, 1973. márc. 109. old.

Dér István

Örvény olaj 50 x 69 cm
Akó olaj 62 x 74 cm

XII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul.–sept.

Dr. Istvan

„Örvény" c. Zepe szerepelt
a XIII. Szegedi Nyári Találkozó - emlékére

Népszava 1972 augusztus 2
2.old.

Dér István

Részt vett a X. Délfalföldi Tárlaton.

Népszava, 1974. jún. 14. 102 cáf. 137 sz. 4p.

Dér István

Ősi hangulat rejt.

12 Szegedi festő kiállítása
Szeged 1973.

Dér István, festő

A Délalföldi Tárlaton szerepel.
(Balambját sirató fiú c. kompozíció.)

Dér Endre: Gondolatok a XVI. Alföldi és a
IX. Délalföldi Tárlat ürügyén
85-86.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. július XXVII/7.

Dér István, festő

Kiemelve kettey, Őszi virágok könt c. olajképei.

Dér Endre. Notesszlapon — a téli tárlatról

109.

XXVII.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. március 3.

Dér István, Jestő

Hajnal c. kép: Repr.

—: A XVIII. Vásárhelyi Őszi Tárlat anyagából
Műmellék let: V.

TISZATÁJ. Szeged, 1971. november XXV/11.

Dér István

Grafikus

„Fantazia"

(repro)

D.Fehér Zsuzsa: Van-e szegedi mühely?

Müvészet,1973.augusztus - 14.oldal

Dér István
festő

Méltatás

D.Fehér Zsuzsa: Van-e szegedi mühely?
Müvészet, 1973.augusztus - 14.oldal

Dér István
festő

Dér István első kiállítását
1966-ban rendezte a kód-
merővásárhelyi a Tornyai
Múzeumban.

Akácz László: Homokból nőtt életfa.
Művészet, 1973. augusztus - 23. oldal

Dési István
festő

Dési István a Vásárhelyi Őszi Tárlatok, a Dél-Alföldi Tárlatok, a Szegedi Nyári Tárlatok rendszeres résztvevője.

Akácz László: Homokból nőtt életfa.
Művészet, 1973. augusztus - 23. oldal

Dér Istvánn
festő

Amikor pár hónapra behívtiák katonának hirakta felesége arcképét a laktanyandoan szines kavicsaiból. Ez a mű ma is látható műtermes lakásában.

Akácz László: Homokból nőtt életfa.

Müvészet, 1973. augusztus - 23. oldal

Dér Sztoán

festő

Keramikus barátaitól eltanulta az agyag herelési módját és kísztett magának egy teljes sakkészletet.

Akácz László: Homokból nőtt életfa.

Müvészet, 1973. augusztus - 23. oldal

Dér István
fiszó

Dér Istvánt meghívtál az új kecskeméti párt és tanácsszekhár tanácstermének intarzia pályázatára.

Akácz László: Homokból nőtt életfa.
Müvészet, 1973. augusztus - 23. oldal

Dér István
festő

Dér István jelenleg a Szegedi Tanárképző Főiskola rajztanszékének ujonan kinevezett adjunktusa.

Akácz László: Homokból nőtt életfa.
Müvészet, 1973. augusztus - 23. oldal

Dési István
festő

Dési István munkásságát, mint pályakezdése óta, ízig 4-5 nagyobb, országos, területi, megyei tárlaton igazolja.

Akácz László: Homokból nőtt életfa.
Művészet, 1973. augusztus - 23. oldal

Dér István
festő

„Ketten" (részlet) } repro
„Örvény" }

Akácz László: Homokból nőtt életfa.
Művészet, 1973. augusztus – 23 oldal

Dér Istvánné
festő

Dér Istvánné 1937-ben született Csanádpalotán. Szegeden tanítóképzőt végzett, majd rajztanári diplomát szerzett a Szegedi Pedagógiai Főiskolán.

Akácz László: Homokból nőtt életfa.
Művészet, 1973. augusztus - 23. oldal

Dési István
festő

Dési István mestere a Szegedi
Pedagógiai Főiskolán Vulkán
László volt.

Akácz László: Homokból nőtt életfa.
Művészet, 1973. augusztus - 23. oldal

Dér István

A makói múzeumban a Maros menti művésztelep képzőművészek kiállítása nyílt meg, melyen festményei szerepeltek.

Délmagyarország, Szeged, 1973. ápr. 14.

Dér István rajzpedagógus

képzőművészeti kiállítását rendezi a Pedagógus Szakszervezet Csongrád m.-i Bizottsága a megyei rajzpedagógusok műveiből ma, Szegeden, Mélyen szerpelnek művei.

Csongrád Megyei Hírlap, 1969. márc. 2.

Dér István festő

Szocialista hagyományok Szegedi Képzőművészetében" címmel megnyílt kiállításon szerepelnek munkái.

Kulka Erzsi: Szegedi festők tárlata.

Délmagyarország, 1969. márc. 21.

Dér István

kiállított a XVI. vásárhelyi őszi tárlaton

Magyar Hirlap 1969/276/6

Bojár:Vasár ap megnyilt a XVI. vásárhelyi őszi tárlat

Dér István

A virágot tovább élnek, olaj, 64x140

20 Vásárhelyi Őszi Tárlat
Tornyai J. Múz. Hódmezővásárhely '73.

Dér István, grafikus

Rajz:

Rep

Dér István: rajza

53.

TISZATÁJ, Szeged, 1974. április XXVIII/4.

Deé István, grafikus

Rajz:

Kép.

Deé István: A madarak elnémultak
(Részlet) 47.

TISZATÁJ, Szeged, 1974. április XXVIII/4.

Dér István, grafikus

Rajz:

Kép

Dér István: A madarak elmállnak

27.

XXVIII

4.

TISZATÁJ, Szeged, 1974. április

Déri István, grafikus

Rajz:

Rejt.

Déri István: Egy ikon születésében 11.

TISZATÁJ, Szeged, 1974. április XXVIII 4.

Dér István, grafikus

Rajz:

Rajz

Dér István: Galambos ember 67

TISZATÁJ, Szeged. 1974. április XXVIII/4.

Dér István, grafikus

Rajz:

Rep.

Dér István: Török tükör 110.

TISZATÁJ, Szeged. 1974. április XXVIII 4.

Dér István, grafikus

Rajz:

Dér István: Egy ló halálára 81.

TISZATÁJ, Szeged, 1974. április XXVIII/4.

Dér István, grafikus

Rajz:

Repr

Dér István: rajza 88.

TISZATÁJ, Szeged. 1974. június XXVIII/6.

Dér István, grafikus

Rajz: Repa

Dér István: rajza

82.

TISZATÁJ, Szeged, 1974. június

XXVIII.
6.

Dér István, grafikus

Rajz: Repr.

Dér István: rajza

65.

TISZATÁJ, Szeged 1974. június

XXVIII
6.

COL

Dér István

a X szegeti tárlaton három festményt állitott ki,melyek az alföldi hagyományokon alapulnak.

Magyar Hirlap 2.évf.215/9

Dér István

A XIII. szegedi nyári tárlaton szerepelnek képei.

Dél Magyarország, 1942. júl. 25.

Dér István

A XIII. szegedi nyári tárlaton képei – melyek kevés szúre vannak alapozva – szerepelnek.

Ács J.: A XIII. Szegedi Nyári Tárlat, Magyar Szó, 1972. aug. 20.

Dér István

A IX. Délalföldi Tárlaton szerepelt „Galambját sirató fiú" c. műve. (szelítve).

Szabó Endre: Kiállítási krónika.
Csongrád m. Hírlap, 1973. máj. 11.

Dér István

Megnyílt a szegedi képzőművészek téli tárlata, melyen művei szerepelnek.

Ökrös László: Szegedi képzőművészek tárlata
Délmagyarország, 1968. dec. 14.

Dér István

Örvény repr.

XIII. Szegedi Nyári Tárlat
1972. jul. – szept.

Dér István, [ ]

„nagyméretű faintarzia-vázlata a Szegedi Móra Ferenc Múzeum néprajzi kiscsoivel" együtt volt kiállítva.

Tandi Lajos: Kiállítási napló

90-94.

TISZATÁJ, Szeged, 1973. október XXVII/10.

08

Dér István festőművész

az ötéves szegedi Művészklub
közreműködő tagja.

Palmer Zoltán ös szeállítása.
Csongrád m. Hírlap, 1973. jún. 3.

Dér István festő

a különböző tárlatokon kiállított képei már jellezték, művészetének egy újabb szakaszába jutott el a festő. Színei megfogyatkoztak, formái erőteljesebbekké váltak

akácz László,
Délmagyarország.

Palmer Lottán összeállítása: Kritekák-tárlatokról.

Csongrád m. Hírlap. 1943. jún. 3.

Dér István, festőművész

A Vörösmarty téri Csontváry-terembe a Csongrád megyei festők „Tiszatáj" címmel kollektív kiállítása látható, mely húsz zömmel Szegeden és Hódmezővásárhelyen élő művész munkásságával ismertet meg. Két éve Szegeden, ezt megelőzően a Pesti Fészek-Klubban volt kiállításuk. — A művész művei szerepelnek a kiállításon.

Tasnádi Attila: Csongrád megyei festők a Belvárosban.
Népszava, 1979. jún. 8.

Dér István MDK

szerepelt atárlaton,

Dömötör János: A X. Vásárhelyi Őszi Tárlat.
Tiszatáj. 1963 10.

MDK

Dér István (festő?)

Az elmúlt évben végzett a szegedi Pedagógiai Főiskolán, rajzszakos hallgatóként.

(Szücs): Beszélgetés Vinkler László-val képzőművészeti életünkről.

Tiszatáj, Szeged, 1960. április. 14. l.

MDX

Dér István rajztanár

Tavaly végzett. Szerepel a Móra Ferenc múzeumban rendezett kiállításon.

Pedagógiai Főiskolát végzett rajztanárok retrospektív kiállítása.

Tiszatáj, Szeged, 1960. július. 10. l.

MDK

Dér István (képzőművész)

Szerepel a Szegedi Pedagógiai Főiskola volt rajzszakos hallgatóinak kiállításán a Móra Ferenc Múzeumban.

Néhány sorban.

Tiszatáj, Szeged, 1960. augusztus.

z. l.

Dér István
festő

M.D.K.

Tiszteletdíjat nyert.

Szelesi Loltán: Képzőművészeti napok Szegeden
Művészet, 1961. október — 43 l.

MDK

Dér István festő

A Szegedi Tanítóképző Intézet tanára. (Mellékesen említve.)

Műterem. Hemmert János.

Tiszatáj, Szeged, 1961. július. 4. l.

MDK

Dér István festő

Szerepelt a Dél-alföldi Képzőművészek Kiállításán, Szegeden. Elnyerte Szeged város fejenként 3000 forintos képzőművészeti tiszteletdíját.

Szelesi Zoltán: Dél-alföldi Képzőművészek Kiállítása Szegeden.
Tiszatáj, Szeged 1961. szeptember. 9. l.

Dér István, festőművész

Pécs. Képcsarnok: Valamennyien a Tisza környékén élő és ott alkotó művészek, képeik témáját tehát, a látott világ, a tapasztalt élmények adják: Dér István kemény formaalakítású és színkontrasztú drámai képei. /említve/

cs.: Tiszatáj.

Pesti Műsor, 1982. máj. 26. 6 8. old.

Dér István

Szuromi Pál: Díjnyertesek

Művészet, 1982. november

Dér István, festőművész, rajztanár

„Ásatás" c. (repr.) 140. old.

Szőreinyi Zsolt: A főiskolai rajztanárok első kiállítása.
Szabolcs-Szatmári Szemle, 1984. 2. 135–143. old.

Dér István, festőművész és rajztanár

„Apám, anyám," olaj,
65×126 cm, 1966.

VII. Szegedi Nyári Tárlat.

Vázlat a Szegedi Nyári Tárlatról.
Művészet, 1983. jún., 34. old.

Dér István

A szegedi Juhász Gyula Művelődési Központban Dér István, Lóránt János, Novák András, Zombori László festőművész és Pál Mihály szobrászművész közös tárlata augusztus 22-ig látható.

ő

Magyar Nemzet 1987. VIII. 12.

Dér István, festőművész, rajztanár

Szegeden a Juhász Gyula Műv. Ház 3 évvel ezelőtt elkezdett egy vándorkiállítási akciót, ebbe a körbe a Kenderfonó és Szövőipari Vall. Újszegedi részlege is bekerült. Így került a vállalathoz Dér István, – akinek nagy sikere volt – és Fritz Mihály, a feleségével.

Művész elvtárs

1984. aug. 28. TV. 18.55 |v.i.|

Dér István

festőművész

A Karácsonyi Tárlaton Szegeden.

TV Híradó
1979 dec. 11.

DÉR István festő

11. 60. Szög. At.

Új Művészet 1992

MEGHÍVÓ

A MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT
ÜLÉSÉRE, MELYNEK TÉMÁJA

DÉRY ATTILA:

A XX. SZ. ELEJÉNEK
ÉPÍTÉSZETI PROBLÉMÁI

AZ ELŐADÁS HELYE: BUDAPEST VIII. KER. MÚZEUM U. 7.
KOSSUTH KLUB

AZ ELŐADÁS IDEJE: 1990. JÚNIUS 13. 15 ÓRA

MDK.

Dér Jánosné

Riport

Textilélet 1966 dec.12.

DÉK JÁNOSNÉ

SZEREPEL A GOLDBERGER TEXTILNYOMÓGYÁR KIÁLLITÁSÁN.

KLEEBERG LÁSZLÓ: EZT A KEZDEMÉNYEZÉST FOLYTATNI KELL..

TEXTILÉLET, 1970. OKT. 17.

TOLNA MEGYEI NÉPUJSÁG

Népművészet, Népművészet

JÖVŐRE ÚJ ÉPÜLETBEN

Legutoljára a Bolgár Nőtanács főtitkára volt a vendége a decsi Sárközi Háziipari Szövetkezetnek, de talán nincs is a megyének olyan külföldi látogatója, akit a vendéglátók ne vittek volna el ebbe a jellegzetesen nemzeti hagyományainkat őrző szövetkezetbe.

Idegenforgalmi szempontból is felbecsülhetetlen a decsi tájjellegű ház értéke. Fehér falak, sötétbíbor paprikafüzérekkel. Falusi kertekben megszokott virágok a ház előtt. Az épület belső szobáiban a régi parasztházakból ismert berendezés, mennyezetig felhalmozott dunnák, faragott bútorok, szőttesek, mindmind emlékezetes élmény a szépre, a magyar népművészetre szomjas idegennek.

Itt, ebben a szövetkezetben sűrítve őrzik népművészeti kincseinket, ápolják a hagyományokat. A kattogó szövőszékek, a ma emberének formálják a lakást otthonossá varázsló szádákat, terítőket.

A hagyományos, tájjellegű ház mögött már bontakozóban egy új épület körvonalai. Piros téglák hívják fel rá a figyelmet. Jövő nyárra remélhetőleg elkészül a mintegy 2 millió forintos új beruházás.

A több mint ezer négyzetméteres épületben helyet kap a nagy szövőterem, a szervező és hímző részleg, az igazgatási rész, és néhány szociális helyiség. A régi teremben dolgozókat már az építkezés látványa is jókedvre deríti: alig várják, hogy a korszerű, modern ház jobb munkafeltételeket teremtsen számukra.

A Tolna megyei Tanácsi Építőipari Vállalat részéről Szabó Géza az építésvezetője ennek az új létesítménynek. Gróh József, a háziipari szövetkezet elnöke elmondotta, hogy az építőipari vállalat dolgozói mindent megtesznek, hogy előbb elkészüljön a szövetkezet új munkahelye, és így, a régi, tájjellegű ház több szobájából alakuljon népi múzeum, amely a megye idegenforgalmi céljait is kitűnően szolgálja majd.

A Csatári Kerámiaüzem modellje

Hírünk a világban

Valaki egyszer így fogalmazott: „Tolna megyének az a szerencséje, hogy ott a Sárköz, ezért irigyelni lehet benneteket."

A sárközi népviseletet az egész országban ismerik, de akkor sem fogalmazok merészen, ha azt írom: az egész világon. A sárközi szőttesek, a színes népviseletbe öltöztetett babák a népművészeti boltokon, az ismerősökön, az idelátogató külföldieken keresztül, szinte a világ minden tájára eljutnak. Még a modern lakásokban is egyre keresettebb lesz a színes sárközi szőttes, s húsvét táján egymásután érkeznek a megrendelések a híres decsi pingáló asszonyokhoz.

De nemcsak népviseletünket ismerik. Népművészeink is rangot, nevet szereztek maguknak az országban. Elég talán csak a szekszárdi gölöncséreket, a dombóvári fafaragókat, táncosainkat, a hímző asszonyokat említeni.

Néptánc-csoportjaink nemegyszer öregbítették megyénk hírnevét számtalan hazai szereplés mellett, külföldön is. A dombóvári néptánc-csoport neve ma már fogalom az országban. Jelenleg Franciaországba készülnek, de meghívást kaptak a San-Remó-i nemzetközi dalfesztiválra, s tapsolt már nekik görögországi közönség is. A dombóváriak a legismertebbek, de szép eredményeket értek el a szekszárdi, paksi, madocsai, sárpilisi tánccsoportok is különböző szintű versenyeken és bemutatókon.

Büszkék vagyunk a Sárközre, és gondosan őrizzük, ápoljuk ennek a népművészetben gazdag vidéknek a hagyományait. Ezt bizonyítja többek között a tavaly megrendezett, országosan is kiemelkedő népművészeti vetélkedő, és az idén először megrendezett szekszárdi szüreti napok.

Mesélő, nincs...

— Mesélő...? A faluban...? Nálunk azt hiszem, nincs ilyen — mondja a koppányszántói tanácselnök, Csordás Ferenc, és erősen gondolkodik. — Valami más újság...? Hát... Nem is tudom, mit mondjak. Biztosat nem tudok mondani, a szóbeszédre meg nem sokat lehet adni...

— Szóbeszéd?...

— Igen. Azt emlegetik a faluban, hogy huligánok járnak erre felé mostanában. Igaz, nem igaz?... Tudja, én még egyet sem láttam. Ugy lehet ez a dolog, miként régen volt a szellemekkel...

— A szellemekkel?...

Amikor én még csak olyan félig legény és félig gyerek voltam, akkoriban az a hír járta, hogy időnként elő-előbukkannak a szellemek a faluban. Hallottam ezt én is, s tizenkét éves fejemmel bizony meg-megszeppentem ilyenkor. Egyszer azonban nekem is akadt dolgom a szellemmel. Kukoricacsumát nyaláboltam éppen, a tehenek elé akartam vinni, amikor az egyik játszótársam elkiáltja magát: ott van ni, a szellem látom a, ott van a hátad megett, piros a csizmája! S ahogy ezt elkiáltotta, menekült is valamennyi játszópajtás, hanyatt-homlok elfelé. Én még nyaláboltam egyet a csumából, aztán rámtört a félsz, hogy magamra maradtam. Fele se tréfa, gondoltam, ez a szellem még meg is ölhet... Siettem volna a rettenetes helyről, felfogtam a kendő két csücskét, s nagy hirtelen kapkodásomban megakadtam egy másik csücskében, s teljes hosszamban vágódtam el, a szerte terülő csuma közé. Jó messzire a rettenetes helytől, tanakodtunk, hogy mitévők legyünk. Végül a szomszéd legény segítségével, aki már két évvel idősebb volt nálunk, vasvillákkal, botokkal felszerelkezve merészkedtünk befelé, szellemüzésre. Addigra már eltűnt a piroscsizma szellemestül, mi meg jól teliszúrkáltuk a levegőt, hogy veszen az a cudar, ha már láthatatlan alakban ólálkodna erre felé.

— Hát tudja, hittünk ilyesmiben, mert akkor még így formálták a mi tudatunkat.

Hímzés – az öltözködésben és a lakáskultúrában

A művelődési házakban működő szakkörök közül általában a divatosak a népszerűek. Sokat hallottunk a színjátszókról, a bábosokról, barkácsolókról, fotósokról. És a megyében működő hímző szakkörök munkáját is már az ország számos helyén ismerik.

— Közel 30 helyen működnek hímző csoportok, a megyében — mondta Németh Pálné, a megyei díszítőművészeti referens, aki maga is ismert hímző. — Szakköreink népesek, átlagos létszámunk 20—25. Szívesen járnak a jó kollektívákba a háziasszonyok, dolgozó nők, tisztviselőnők és pedagógusok.

Hogy aránylag keveset hallani róluk, az csak azért van, mert a nyilvánosság előtt ritkán szerepelnek. Minden szakkör évenként egy házi kiállítást szervez, amelyen kiválogatják a legszebb és legművészibb munkákat. Ezek a megyei kiállításra kerülnek. Itt már mint pályamunkák indulnak a „versenyben". A megyei kiállításon ismét zsűrizik a hímzéseket és az a néhány kerül az országos, a Kiss Jankó Bori kiállításra, amelyik a legsikerültebb.

A szekszárdi városi művelődési ház hímző csoportja állandó jelleggel részt vesz a kiállításokon. Az utóbbi két évben igen szép eredménnyel. Művészi igénnyel készült hímzéseik közül a megyei „vetélkedőn" egy arany-, egy ezüst-, egy bronzérmet és egy munkajutalmat kaptak. A szekszárdiakon kívül a dombóváriak, a majosiak, a pincehelyiek, a decsiek és a paksiak szakköri munkája dicséretes.

— A szakkörök ma már nem a régi hagyományos múzeumi hímzéseket készítik. A legmunkaigényesebb, a legkülönbözőbb tájegységek hímzéseit, sajátítják el. — mondja Németh Pálné. — A szakkörök célja, hogy eredeti népművészeti termékeket készítsenek és ezeket minél többen megismerjék. Ne a múzeumnak dolgozzanak, hanem olyan munkákat adjanak ki a kezükből, amelyek a mai öltözködésbe és lakáskultúrába beleilleszkednek.

A fa szerelmese

A markáns, bajuszos arc, amely a zúgó faesztergagép mögül rám tekint, első látásra nem sejteti, hogy nem egyszerű faipari munkással, hanem művészemberrel állok szemben. A neve: Balássy Gyula, dombóvári fafaragó, a népművészet mestere.

Tizennégy éves kora óta — akkor kezdett el faragni —, mindig arra törekedett; többet-többet és állandóan többet tudjon a fáról. A szívéhez nőtt anyagot minél jobban megismerje, hogy annál többet mutasson meg benne saját művészi meglátásaiból. Ezt tükrözik a szobájában szinte múzeumi elrendezésben felhalmozott, különféle szobrok, kompozíciók és a sakkkészletek is.

A sakk! Igen, erről egy kicsit többet beszél. Még 1958-ban a brüsszeli világkiállításra is eljutott és sikert is aratott e munkája. — Ma is ez adja elfoglaltságom túlnyomó részét — mondja. — Azóta 2500 készlet került ki a világ minden tájára, s ebből mintegy ezret én készítettem.

Beszél nagy élményéről is. Három éve Londonban nemcsak kész munkáit mutatták be sikeres kiállításon, hanem magával a faragással is megismertette az érdeklődőket.

Neki a fafaragás már főfoglalkozása. Beszélgetés közben derül ki, hogy hobbyja a filmezés. A dombóvári amatőr filmszakkör vezetője.

— Milyen tervei vannak?

— Szeretnék többet faragni. Főként a szívem szerint — teszi hozzá, kissé elfogódottan. — A háziipari szövetkezetnek készített munkák jórészt rutinos feladatok. De lekötik az időt, s így kevés jut az egyéni elképzelések megvalósítására.

Cigánytánc

Szövés közben, Dór Józsefné, a népművészet mestere

Vasvirágok

— Felmelegíti a vasrudakat, vaslemezeket, s kalapáccsal üti. Ugy tűnnek elő a levelek, a virágszirmok munkája nyomán, mint a tündérek a mesében. Hirtelen, szinte egyik pillanatról a másikra. Boszorkányosan ügyes keze van — mondja Turi Lászlóné. A férjéről beszél, annak kézügyességéről. Arról, hogy Turi László szórakozása a fafaragás, meg az, hogy a hideg vasba életet leheljen.

Turi László jelenleg kórházban van. Hosszú évek óta betegeskedik. Havi 260 forintos leszázalékolt nyugdíjat kap. Nehéz munkát nem vállalhat. Leginkább otthon tartózkodik, a koppányszántói ház körüli tennivalókat végzi el. És faplakettekre szarvasokat, meg bibliai jeleneteket farag, vasból rózsaszálat, meg gyümölcsöskosár formájú csillárt formáz.

A falon ízléses kovácsoltvas gyertyatartók. Néhány rúd az egész, modern és antik látszatot kelt egyszerre egyszerűségében. Az asszony követi a kíváncsi tekintetet.

— Azt, a nagyobb fiam készítette. Tatabányán villanyszerelő. Hazajött, aztán csak hozta magával. Drótból is szokott mindenféle alakokat hajtogatni. Ugy látszik, örökölte az apjától. A kisebb sem marad le mögöttük — ered meg az anyai büszkeségtől a szava. És már keresi elő a kisebb, a hatodik osztályos Géza rajzait. Portrék faluban élő emberekről, meg a családról, néhány másolás újságokból, mesekönyvekből.

Az idősebb Turi László már kiállításokon is részt vett. Igaz, kiállításra inkább faragást küld, de legalább annyira szeret bajlódni a vassal is. A nagyobb fiú is a vas szerelmese, a kisebb meg rajzolással tölti estéit.

— Valahogy a kezükben van az ügyesség — mondja az asszony. S szemmel láthatóan büszke rájuk.

Népművészet, Népművészet

SPORT • Sport

Kézilabda

A mözsi női és a tolnai férficsapat nyerte a megyebajnokságot

Befejezés előtt áll a megyei kézilabda-bajnokság, mindössze néhány elmaradt mérkőzés van még hátra. A bajnokság sorsa azonban már eldőlt. A női csapatok közül a mözsiek nyerték a bajnoki címet és vesznek részt az osztályozón az NB II-be jutásért. A mözsi csapatnak mindössze egy vereség van a 19 győzelemmel és 2 döntetlennel szemben. Második helyen a Simontornyai BTC együttese végzett három ponttal a mözsiek mögött. A harmadik helyen a Szekszárdi Bőrdíszmű fejezte be a bajnokságot 34 ponttal. A Máza-Szászvari Bányász csapata jó hajrá után az őszi szezonban visszaesett és így kénytelen megelégedni a negyedik hellyel.

A férficsapatok közül a tolnaiak jöttek a bajnokok. Huszonkét mérkőzésükből 21-szer győztek — mindössze egy vereséggel végeztek. Második helyen a mözsi csapat áll két vereséggel, két pont hátránnyal Tolna mögött. Harmadik helyen az őszi fordulóban teljavult Szekszárdi Kórház áll 29 ponttal.

Érdemes rögzíteni az elmúlt forduló eredményeit is: Nők: Bonyhádi Spartacus—Mözs 6:9, Gyönk—Tolna 15:3, Nagydorog—Bogyiszló 29:5, Szekszárdi Bőrdíszmű—Máza-Szászvár 11:6, Kocsola—Bonyhádi Cipő 2:7. Férfiak: Hőgyész—Mözs 17:39, Gyönk—Tolna 7:17, Dombóvári VSE—Bonyhádi Cipő 25:11, Szekszárdi Kórház—Máza-Szászvár 42:18.

A bajnokság állása:
Nők:

1. Mözs	22	19	2	1	258:127	40
2. Simontornya	22	18	1	3	192:105	37
3. Sz. Bőrdíszmű	22	16	2	4	262:94	34
4. Máza	22	16	—	6	216:195	32
5. B. Cipő	22	12	1	9	136:105	25
6. Nagydorog	22	11	1	10	168:140	23
7. Kocsola	22	11	1	10	190:167	23
8. B. Spartacus	22	7	—	15	137:191	14
9. Dunaföldvár	22	6	1	15	105:141	13
10. Gyönk	22	6	—	16	105:141	12
11. Bogyiszló	22	3	—	19	[illegible]:240	6
12. Tolna II.	22	3	—	19	87:363	6

Férfiak:

1. Tolna	22	21	—	1	601:271	42
2. Mözs	22	20	—	2	561:250	40
3. Sz. Kórház	22	14	1	7	421:343	29
4. DVSE	22	13	2	7	353:324	28
5. B. Cipő	21	12	1	8	314:310	25
6. SBTC II.	22	10	2	10	427:336	22
7. Máza	22	8	1	13	366:407	17
8. Gyönk	22	8	—	14	298:421	16
9. Dunaföldvár	22	7	1	14	286:362	15
10. Fadd	21	6	2	13	316:324	14
11. Hőgyész	22	3	1	18	213:584	7
12. Szedres	20	2	1	17	191:509	5

NB III

Tavasszal:

1. Siófok	10	6	3	1	14:7	15
2. Lábod	10	7	—	3	19:10	14
3. Baja	10	7	—	3	26:14	14
4. Pécsi BTC	10	4	3	3	13:10	11
5. Pécsi Volán	10	4	3	3	10:8	11
6. Pécsi EAC	10	3	5	2	13:11	11
7. Dunaújváros	10	4	2	4	21:15	10
8. Bonyhád	10	3	4	3	22:20	10
9. Sz. Dózsa	10	4	2	4	14:19	10
10. Kaposvár	10	3	3	4	13:11	9
11. P. Helyiipar	10	3	3	4	11:17	9
12. P. Kinizsi	10	4	1	5	15:25	9
13. Fadd	10	3	2	5	10:17	8
14. Mohács	10	2	3	5	10:14	7
15. Sz. Vasas	10	2	2	6	13:17	6
16. P. Helyőrség	10	2	2	6	9:18	6

Összel:

1. Sz. Dózsa	10	7	3	—	30:7	17
2. Pécsi BTC	10	6	4	—	22:8	16
3. Mohács	10	6	2	2	22:7	14
4. Siófok	10	6	2	2	13:8	14
5. P. Helyőrség	10	4	4	2	15:8	12
6. Baja	10	6	—	4	18:11	12
7. P. Helyiipar	10	5	1	4	12:13	11
8. P. Volán	10	3	4	3	16:13	10
9. Dunaújváros	10	3	3	4	14:12	9
10. Lábod	10	3	3	4	9:13	9
11—12. Bonyhád	10	3	2	5	14:19	8
11—12. Kaposvár	10	4	—	6	14:19	8
13. Pécsi EAC	10	2	3	5	16:19	7
14. Fadd	10	3	1	6	13:23	7
15. P. Kinizsi	10	1	1	8	9:24	3
16. Sz. Vasas	10	1	1	8	8:41	3

Mérkőzéselmaradás és késés a megyei B-ben

A vasárnapi forduló több kellemetlen helyzetet teremtett. Így — mint arról már hírt adtunk — a Szekszárdi Dózsa felnőtt csapata nem utazott el Dunaföldvárra, és elmaradt a mérkőzés. Nagydorogon az ifjúsági mérkőzés 1:0-ás hazai vezetésnél félbeszakadt, a játékvezető bántalmazása miatt. Ozorán a felnőttmérkőzésből 40 percet nem tudtak lejátszani a sötétség miatt. Valamennyi úggyel szemben ülésén foglalkozott a labdarúgó szövetség és azokban a döntést is meghozta.

A Dunaföldvár—Szekszárdi Dózsa felnőttmérkőzést le kell játszani. Dunaföldvár felmerülő összes költségét a Szekszárdi Dózsa köteles megtéríteni. Az ifjúsági mérkőzést a pályán elért eredménnyel (2:0-ra győzött Dunaföldvár) igazolták. A Nagydorog—Szakcs ifjúsági mérkőzés pályán elért eredményét megsemmisítették és mivel a mérkőzést Nagydorog hibájából nem lehetett folytatni, így a két pontot 0:0 gólaránnyal Szakcs kapta. A felnőttmérkőzés eredményét Nagydorog javára igazolták 7:4 arányban. Az Ozora—Dunaszentgyörgy mérkőzés ifjúsági találkozójának eredménye: 2:1 Dunaszentgyörgy javára. A találkozót ezzel az eredménnyel igazolta a szövetség, viszont a felnőttmérkőzés eredményét megsemmisítették, mivel Dunaszentgyörgy késése miatt nem lehetett befejezni. Így a mérkőzés két pontját 0:0 gólaránnyal Ozora kapta. A további mérkőzések eredményei: Bölcske—Szekszárdi Vasas 2:1. Az ifjúsági mérkőzést, meglepetésre, Bölcskén is a Vasas csapata nyerte, ha csak egy góllal is, a jó képességű hazaiakkal szemben. Sióagárd—Dalmand 5:0, az ifjúsági mérkőzést is Sióagárd nyerte 2:0-ra. A Bonyhádi Petőfi—Cikó mérkőzés eredménye is meglepetésnek számít, hiszen otthonában győzte le Cikó 4:1-re a Petőfit. Az ifjúsági mérkőzésen viszont a bonyhádiak győztek 5:1 arányban.

A bajnoki táblázaton Szedres áll az élen, a második helyezett Cikó és a harmadik helyezett Dunaföldvár előtt. A kép azonban nem reális, mivel Dunaföldvár egy mérkőzéssel (a Dózsa ellen) kevesebbet játszott. Negyedik helyre Bölcske került. Az ifjúságiaknál a Szekszárdi Vasas már biztos bajnok a Bonyhádi Petőfi és Bölcske előtt. A hátralévő mérkőzéseken még történhet helycsere Bölcske és a Bonyhádi Petőfi között, bár papírforma szerint a Petőfi az esélyes a második helyre.

A megyei szövetség rövidesen elkészíti azt a táblázatot, ahol a tartalékcsapatok (Szekszárdi Dózsa II., Szekszárdi Vasas II.) eredményeit már nem veszik figyelembe. Mint ismeretes, feljutás szempontjából a tartalékcsapatok ellen elért eredményt nem veszik számításba, mivel a megyei bajnokságba két csapat jut, így erre legesélyesebb Szedres és Dunaföldvár. Bár a cikóiak is reménykednek még, hogy másodiknak feljuthatnak. Az elkövetkezendő mérkőzések majd feleletet adnak, melyik csapatok jutnak magasabb osztályba.

A bajnokság állása:
Felnőttek:

1. Szedres	23	15	4	4	77:40	34
2. Cikó	23	12	7	4	77:41	31
3. Dunaföldvár	22	14	2	6	52:32	30
4. Bölcske	23	14	2	7	62:48	30
5. Sz. Vasas II.	23	13	3	7	54:34	29
6. Sióagárd	23	11	5	7	57:42	27
7. Dunaszentgyörgy	23	10	3	10	44:64	23
8. B. Petőfi	23	8	5	10	43:39	21
9. Szakcs	23	8	5	10	34:43	21
10. Ozora	23	8	4	11	43:72	20
11. Nagydorog	23	6	4	13	42:63	16
12. Dalmand	23	7	2	14	32:75	16
13. Sz. Dózsa II.	22	6	1	15	54:61	13
14. Győre					törölve	

Ifjúságiak:

1. Sz. Vasas	23	21	1	1	117:14	43
2. B. Petőfi	23	18	2	3	79:20	38
3. Bölcske	23	17	2	4	82:13	36
4. Sióagárd	23	10	9	4	48:25	29
5. Sz. Dózsa	23	12	3	8	36:21	27
6. Cikó	23	12	3	8	54:48	27
7. Dalmand	23	8	7	8	45:46	23
8. Dunaföldvár	23	10	3	10	29:48	23
9. Dunaszentgy.	23	7	5	11	50:71	19
10. Szedres	23	8	3	12	43:72	19
11. Ozora	23	5	2	16	38:71	12
12. Szakcs	23	5	2	16	18:77	12
13. Nagydorog	23	3	1	19	20:117	7
14. Győre					törölve	

Csilléri Gyula, a Szekszárdi Vasas labdarúgó játékosa Nagydorogról került a szekszárdi csapatba. (A Paláinki Felsőfokú Mezőgazdasági Technikum hallgatója.) A szekszárdi közönség Csillérit megkedvelte, mert kitűnő labdarúgó, nagy lelkesedéssel játszik és valamennyi mérkőzésen a csapat legjobbjai között volt. Nem rajta múlott, hogy a Vasas jövőre már nem az NB III-ban küzd. A mérkőzéseken nagy munkabírásával tűnt ki, egyaránt segített a csatársornak és a védelemnek.

MEDGYES már bajnok

A tamási járási labdarúgó-bajnokság nyugati csoportjában a részt vevő nyolc csapat közül már eldőlt a bajnoki cím sorsa. A bajnoki tablázat élén — egy vereséggel — Medgyes áll az őt követő Iregszemcse előtt. A medgyesi csapatnak még két mérkőzése van vissza — Nagyszokoly és Koppányszántó —, de már így is bajnok, hiszen öt pont előnye van Iregszemcsével szemben. Dicséretes a medgyesiek teljesítménye, hiszen a néhány száz lelket számláló település olyan községeket előzött meg, mint Iregszemcse, mely legalább tizszer akkora, vagy mint Nagykónyi, Felsőnyék, Nagyszokoly, Koppányszántó. A gólarányuk is példás, mert 45 rúgott góllal szemben mindössze 13-at kaptak. Az elért eredmény a jó kollektív szellemnek és a kitűnő vezetésnek köszönhető.

Az elmúlt fordulóban a következő eredmények születtek a nyugati csoportban: Nagykónyi—Koppányszántó 1:3, Pári—Iregszemcse 1:0, Medgyes—Fürged 7:1.

A bajnokság állása:

1. Medgyes	12	9	2	1	45:13	20
2. Iregszemcse	13	5	5	3	29:13	15
3. Fürged	13	6	2	5	26:28	14
4. Nagykónyi	13	6	1	6	31:20	13
5. Felsőnyék	11	5	1	5	20:16	11
6. Nagyszokoly	12	5	1	6	29:37	11
7. Pári	12	5	—	7	17:46	10
8. Koppányszántó	10	1	—	9	13:37	2

SPORTHIREK

Az elmaradt Bonyhádi Cipő—Szedres megyebajnoki férfi kézilabda-mérkőzést október 22-én, vasárnap délelőtt Bonyhádon (nyolc órakor) kell lejátszani a két csapatnak. Vezető: Farkas.

*

Játékvezetőink közül vasárnap kilencen mennek más megyébe. A Kköf—Kleiber—Bihari hármas a Siófok—PEAC, míg a Váradi—Zsigmond—Csordás hármas a Pécsi BTC—Lábod NB III-as mérkőzést vezeti. Csere-játékvezetőként működik a Taszár—Babócsa mérkőzésen a dombóvári Szabó I. két Tolna megyei társával.

*

A bátaszéki vasutascsapat kérésére vasárnap a Nagymányok—Bátaszék mérkőzést 10.30-kor játsszák le Nagymányokon. Az ifjúsági mérkőzés kezdési ideje kilenc óra. Ugyancsak 10.30-kor kezdődik Szekszárdon a Vasas II.—Dunaföldvár megyei B. mérkőzés.

*

A Magyar Kosárlabda Szövetség kijelölte az Országos Ifjúsági Kupa elődöntőjének helyeit. Így november 6—7-én Budapesten, Békéscsabán, Kiskunfélegyházán, Salgótarjánban, Sopronban és Szekszárdon lesznek elődöntők. Szekszárdon a közgazdasági technikum tornatermében rendezik a mérkőzéseket, melyen a következő csapatok vesznek részt: Nők: Szekszárdi Vasas, Székesfehérvári Építők, Budapesti Központi Sportiskola. Férfiak: Szekszárdi Vasas, Pécsi VSK, Péti MTE, Budapesti Eötvös Gimnázium.

A mözsiek Tatán játszanak

A megyebajnokságot nyert mözsi női kézilabdacsapat a Magyar Kézilabda Szövetségtől megkapta a tájékoztatót, mely szerint az NB II-be jutásért az osztályozó mérkőzéseket Tatán rendezik. Ezen Somogy, Baranya és Budapest III. csapata mellett a mözsiek vesznek részt negyedikként. Erre október 28—29-én, szombaton és vasárnap kerül sor. A mözsi csapat október 27-én, pénteken érkezik Tatára. A technikai megbeszélést és a sorsolást is ezen a napon készítik el a szakvezetők.

KOSÁRLABDA NB II.
Nők:

1. Szigetvár	19	18	1	1	1174:815	37
2. E. Gyógyszer	18	14	4	4	940:795	32
3. Bp. Pedagóg.	17	13	4	4	973:776	30
4. PVSK	18	12	6	6	1013:871	27
5. Szekszárd	18	9	9	9	838:871	27
6. SZEAC	19	8	11	11	884:896	27
7. MAFC	17	9	8	8	753:734	26
8. Pénzjegyny.	18	7	11	11	742:823	25
9. Kiskunfélegyh.	17	7	10	10	748:813	24
10. Ganz-MÁVAG	18	5	13	13	803:952	23
11. Pécsi TK	17	4	13	13	787.920	21
12. PEAC	18	1	17	17	723:1032	19

Budapesti Kőolajipari Gépgyár, Budapest XVIII., Gyömrői út 79/83. azonnali belépésre keres központi telephelyre lemezkonstrukciók szerkesztésében, kivitelezésében, valamint forgácsolási munkában jártas

gépésztechnikusokat, szaktechnikusokat, huzalozási munkákban, vezérléstechnikai tervezésben jártas elektrotechnikusokat, szaktechnikusokat és műszer-automatika technikusokat, szaktechnikusokat, esztergályos, köszörűs, marós, géplakatos, csőszerelő-hegesztő, hőszigetelő, hegesztő, elektroműszerész szakmunkásokat és férfi segédmunkásokat. Vidéki dolgozók részére központi telephelyünkön szükség esetén munkásszállást is biztosítunk.

Műszer és technológiai szerelési munkahelyekre külszolgálatos munkakörbe **csőszerelő, hegesztő, központifűtés-szerelő, villanyszerelő szakmunkásokat és férfi segédmunkásokat.**

Vidéki munkahelyen 5 napos munkahét van, munkásszállás, étkezés biztosítva.

Jelentkezés a vállalat munkaügyi osztályán.

(191)

A Televízió műsora

Október 24, kedd:

17.58: Hírek. 18.05: Labradori útinapló. Kanadai kisfilm. 18.30: Vizek, halak, emberek. Horgászfélóra. 19.00: A világ térképe előtt... 19.10: Uj könyvek. 19.15: Ötven éve történt. A válság megérett. 19.25: Esti mese. 19.35: Tv-híradó. 20.00: Budapesti Zenei Hetek 1967. Közvetítés a Zeneművészeti Főiskola nagyteréből. A szünetben: Művészet a nagyvilágban. A múlt jelen van. 21.45: Kék fény. Riportműsor. 22.25: Tv-híradó. 2. kiadás.

Október 25, szerda:

17.58: Hírek. 18.05: Pályaválasztási tanácsadó. 18.35: Hazai tükör. Aktuális jegyzet. 18.40: Egészségünk. Kisfilm a helyes táplálkozásról. 19.05: Falusi dolgokról. 19.30: Esti mese. 19.40: Nem minden medve alszik télen. Szovjet kisfilm. 20.00: Tv-híradó. 20.20: Hazám, hazám, te mindenem... Vallomások a hazáról. A Honvédelmi Minisztérium, az Egri Városi Tanács és az Irószövetség díszelőadása, az Egri Gárdonyi Géza Színházból, felvételről. 22.25: Tv-híradó. 2. kiadás.

Október 26, csütörtök:

9.25: Első számú közellenség. Magyarul beszélő francia film. (Ism). 11.30: Kisfilmek: 1. Nem minden medve alszik télen. Szovjet kisfilm. (Ism). 2. Északi sarkvidék. Kanadai kisfilm. 17.58: Hírek. 18.05: ÉVITERV. A Magyar Hirdető kisfilmje. 18.20: Hajrá egyedül. Portréfilm Schirilla Györgyről. 18.35: A könyv. Csehszlovák kisfilm. 18.50: Telesport. 19.15: Mai vendégünk: Mihályfi Ernő, a Magyar—Szovjet Baráti Társaság elnöke. 19.30: Esti mese. 19.40: Nótaszó. 20.00: Tv-híradó. 20.20: A harmadik koncert. Magyarul beszélő francia film. (14 éven felülieknek). 21.40: Parabola. 22.00: Tv-híradó. 2. kiadás.

Október 27, péntek:

10.25: Lottósorsolás. Közvetítés a Lottóigazgatóság székházából. 10.45: A harmadik koncert. Magyarul beszélő francia film. (Ism). (14 éven felülieknek). 12.05: Telesport. (Ism).

Október 28, szombat:

15.13: A Magyar Hirdető műsora. 15.25: Tudósítás a „Zöld pokol"-ból. Dr. Balogh János egyetemi tanár brazíliai beszámolója. 15.40: Ujdonságok, érdekességek a mezőgazdaságban. 15.55: Ki minek mestere? A fiatal géplakatosok versenyének döntője. II. rész. 16.35: Radar. Ifjú riporterek műsora. 17.00: Ki minek mestere? A fiatal géplakatosok versenyének folytatása. 18.00: Hírek. 18.05: Haladás. Az Intervíziós országok tudományos magazinja. 18.40: Don Quijote. Magyarul beszélő francia kisfilmsorozat. III. rész. 19.05: A Tv jelenti. Aktuális riportműsor. 19.50: Cicavízió. 20.00: Tv-híradó. 20.20: Mindenből a legjobbat. Magyarul beszélő angol film. (14 éven felülieknek). 21.55: Gálaest Helsinkiből. Az UNICEF (Az ENSZ gyermek élelmezési csoportja) műsora, felvételről. 22.55: Tv-híradó. 2. kiadás. 23.15: Jó éjszakát, felnőttek! A Flinstone-család. Lokál-vokál kan-durban.

Október 29, vasárnap:

8.45: Hétmérföldes kamera. Uttörőhíradó. 9.00: Belle és Sebastien. Magyarul beszélő francia kisjátékfilm-sorozat. (Ism). 3. A hajtóvadászat. 9.25: Barkácsoljunk! 10.00: Helyszíni közvetítés Berlinből, az NDK hadserege és a szovjet hadsereg közös díszszemléjéről. 11.00: Helyszíni közvetítés Rostockból, az NDK hadiflottájának és a szovjet Balti-flottának közös felvonulásáról. 13.20: A Flinstone-család. Lokál-vokál kan-durban. (Ism). 13.55: NDK—Magyarország. Európa-bajnoki labdarúgó-mérkőzés. Közvetítés Lipcséből. A szünetben: A Magyar Hirdető műsora. 15.55: 50 éve történt... A Forradalmi Katonai Bizottság megalakulása. 16.05: A tenger enciklopédiája. 2. Élet a tengerben. Olasz természetfilmsorozat. 17.00: Hat ország vetélkedője. Az Ország-Világ c. hetilap és az MSZBT rejtvénypályázatának döntője. 18.30: Hol a harmadik király? Magyarul beszélő lengyel film. 19.45: Esti mese. 20.00: Tv-híradó. 20.20: Világirodalmi magazin. 22.00: Sporthírek. 22.10: Tv-híradó. 2. kiadás.

(A Magyar Televízió a műsorváltoztatás jogát fenntartja).

Dér Józsefné

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

1964 JAN 23.

ESTI HIRLAP

1021

Munkában a sárközi „író" asszonyok

Bár a tél még javában tart, a sárközi népművészek már a tavaszra gondolnak. A sárközi népművészeti szövetkezet „író" asszonyai megkezdték a színes húsvéti himestojások készítését. Bátán özvegy Dér Józsefné, a népművészet mestere tanítványaival, Decsen pedig özvegy Bátor Józsefné népi iparművész mintázza, festi a piros, fekete, lila és zöld alapon tarka mintákkal díszített sárközi húsvéti tojásokat. Az idei húsvétra a tavalyinál jóval többet — 6000—7000 himestojást festenek a Sárközben. Közülük több ezret küldenek külföldre.

Te[illegible]egyetértés

(Folytatás az 1. oldalról)

szovjet vezetők között. Ez az eszmecsere több mint egy hétig tartott. Mint a közleményből is kitűnik, a két fél teljesen egyetértett a következő alapvető kérdésekben:

Az amerikai fenyege-

A két fél egyetért abban, hogy támogatja a felszabadítási mozgalmakat, követeli a népi Kína ENSZ-jogainak helyreállítását, és elítéli az imperializmus ázsiai, afrikai, latinamerikai terveit és cseleke-

Dér Józsefné

a népmüvészet mestere tanitotta Farkas Lászlónét, a Decsi Háziipari szövetkezet pingállóasszonyát.

Magyar Hirlap 1978-163-6

Sarközi Mária: Sárköz virágai: butorokon

Dér Józsefné, Báta
Szőttes, népi textilia
Párna, "

Ernst Muzeum. I. iparművészeti kiállitás. 1952.
18 l.

llett földszintes, egyszerü kis é-
n az alkalmazottak laktak.
1. - Réh Elemér: Adatok a XVIII.
ködéséhez. Archaeologiai Értesitő,

zky-kuria./
Beniczky-család 183o körül. Később
majd Karbély Ferencé.

-két ablakos szárnyakkal, középütt
ülküli 6 toszkán oszlopos porticus.
feletti övpárkányon. Felettük virág-
gyámos szemöldökpárkány. Oldalhom-
. Udvari homlokzata közepén hatpil-
tal lezárt, lépcsős porticus áll,
gerendáján 1893-as évszám látható.
de lebontották.
gig s ebből nyilnak a helyiségek.
, miként a főbejáratnál, szintén
s itt csatlakozik hozzá a jelenleg

Dér Józsefné bátai himestojásfestő M.N.K.

Résztvett a kiállitáson

/F.R./Megnyilt a néművészet mestereinek idei kiállit

Magyar Nemzet 1964. szeptember 8. 5.l.

MDK

Dér Józsefné bátai szövőnő, népmüvészet mestere

Furulyaszó a Munkácsy teremben. Népszava, 1958. aug. 19.

Dér Józsefné, népművész MDK

Hímes tojásai jóformán minden országba eljutottak.

Rózsa László: Sárközi szőttes 6

NÉPSZABADSÁG Bp. 1966. máj. 31.

177

185.

mdk

Der Józsefné hímző, szövő népművész.

Bata

A Népművészet Mestere címmel kitüntetve.
„Gazdag fantáziája ontja a jobb nél jobb motívumokat. Munkái Brüsszelben nagy sikert arattak.

Sallai Anna: A Népművészet mesterei
Népművelés 1958. 9. sz 31. l.

Dér Józsefné MDK

sárközi himzőasszony

1958 Alkotmány ünnepe alkalmából
megkapta a Népművészet Mestere oklevelet és
jelvényt.

Magyar Nemzet. 1958. VIII. 19.

Dér Józsefné, népművész MDh

Bátán 10 000 tajást díszítettek sárközi mintákkal az asszonyok, köztük Dér Józsefné, a népművészet mestere.

—: (szöveg — fénykép) 8

NÉPSZABADSÁG Bp. 1965. márc. 10. [Vidéki]

MDK

Dér Józsefné
szövő

"A Népmüvészet Mestere" cimmel lett kitüntetve.

Esti Hirlap 194 sz. 1958. aug. 19. 6 old.

M. D. K.

DÉRI 2. Józsefné népművész

A népművészet mestere

/ f.r./ Sárközi népművészetből népi iparművészet
Kiállitás a sárközi asszonyok szövetkezetének jubile

Magyar Nemzet 1962. március 28. 5.1.

Dér Jósefné, népművész

M Dk

Dér Jósefné, bátai asszony, a nép-
művészet mestere. Most 500 hímes
tojást fest külföldi megrendelésre.

– : Hír

10.1

NÉPSZABADSÁG

Bp. 1962. márc. 3. [Vidéki]

mdk

Dér Józsefné szövő

drapp-barna-zöld szinezésü szöttes
futójs a kiállitason

M. Varga Marianna. A Népmüvészet Mestereinek
kiállitasán

Népmüvelés 1963. 11. sz 35.-l

Dér L.

szegedi festő müve a bpesti Nemzeti Galériában, 1967. aug 12-szept. 12-ig rendezett riállitáson.-

Ismertető cikk „-bm-"jéllel, „Szeged Painters' works on show in Budapest" cimmel

Daily News, Budapest, 1967 aug. 27 6-ik ~~oldal~~ l.

1979.III.2.Televizió 17.35
Dél-Alföldi krónika

- És most látogassunk el Békéscsabára, ahol a város jó öreg muzeuma régen megérett a korszerüsitésre, bővitésre. Az uj szárny épitésénél tapasztalt tempó azonban márhogy is mondjuk szakavatott lucaszék készitőknek is becsületükre vált volna, 8 álló esztendeig tartott a munka, a tavalyi nyárutó aztán meghozta az átadás boldog pillanatát. Vajon mi történt azóta.

- Fél év nem tulságosan nagy idő, különösen nem az egy muzeum életében. De Dér László a Munkácsy muzeumigazgatója azt hiszem megerősit abban, hogy az elmult 6 hónap ugyancsak mozgalmas volt az uj muzeum épület életében.

- Mindenekelőtt talán arról, hogy ha kései is ez azujszülött, azért, mint mindenujszülött nagy örömet okoz. A kései meg talán még nagyobbat. Egy kicsit megváltó az ujszülött és bennünket sok gondtól váltott meg valóban. Több funkciót szántunk ennek az épületnek és már kezdi is betölteni ezeket a funkciókat. A Munkácsy Mihály muzeum gyüjteményei elhelyezést nyertek azuj épületben, és az állagvédelmük is biztositott az uj körülmények között. Ami a legfontosabb és amiért ez az épület meg is épült az az, hogy elhelyeztük benne és működik is egy tu-

Dér László, a Munkácsy-Múzeum igazgatója

dományos részleg, egy közmüvelődési részleg, amelyik a nemzetiségi muzeológia szolgálatában áll. Ez a mi néprajzi, nemzetiségi osztályunk, itt nyert elhelyezést, és majdan itt nyer elhelyezést az állandó kiállitás is, amelyik Békés megye nemzetiségeinek együttélését kivánja bemutatni az ujjátelepüléstől napjainkig.

- dr.Grén Igor a nemzetiséginéprajzi osztály vezetője. Létezik még ma Magyarországon olyan régi tárgy, amely néprajzi szempontbólérdekesnek minősülhet.

- dr.Pável Ágoston a hazai vendek nagyszerü kutatója, évtizedekkelezelőtt egy barátjához intézett levelében az utolsó árára hivatkozott, ami anéprajzi gyüjtőmunkát illeti. Nemrégiben egy kedves békéscsabai kollégám ugy jellemezte a néprajzosok munkáját, hogy az a kalászgyüjtőkéhez hasonlit. Nos a mi kalászgyüjtő munkánk az utóbbi években azt hiszem jelentős eredményeket hozott, az utóbbi 3 esztendő néprajzi gyüjtései, néprajzi gyüjtőtáboraink pedig olyan anyagot hoztak a felszinre, amellyel joggal büszkélkedhetünk.

- A békéscsabai Munkácsy Mihály muzeum bázis muzeuma lett a szlovák és román nemzetiség néprajzi történeti kutatásának, és emlékanyag gyüjtésének. Országos gyüjtőkörrel, de természetesen a tárgyi anyag gyüjtése elsősorban a megye területén folyik. Minden erőfeszitést megteszünk arra, hogy a még fellelhető néprajzi,történeti nemzetiségi anyagot összegyüjtsük megőrizzük és majdan az állandó kiállitásban, aminek a megnyitását 1980-ra tervezzük be is mutassuk a nagyközönségnek.

- Mireis gondolhatott volna az ember a film közben, ha nem arra, hogy jó lenne mielőbb kiállitáson látni ezeket a nagyon szép népmüvészeti alkotásokat,melyeket a Békés megyében élő nemzetiségek a szlovákok, románok, németek ésszerb horvátok készitettek. Az igéret szerint, mint hallottuk, erre a jövő évben sorkerül. A következő helyszin Kecskemét, ahol rövidesen megnyilik az uj Kerámia studió, első kollektiv kiállitása.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

ESTI HIRLAP

Dér Marian

1968 ÁPR 29

DÉR MARIANN festőművész kiállítása a napokban nyílt meg a XI. kerületi Radnóti Klubban. A nagy sikerű tárlat május 10-ig tekinthető meg.

1021

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V. Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307.

MAGYAR NEMZET

Dér Marianne

1968 MÁJ 7.

1021

Kedd, 1968. május 7.

Dér Marianne kiállítása a Radnóti klubban

Dér Marianne festményeinek és pasztellképeinek tárlata a *Hazafias Népfront II. kerületi Radnóti Miklós klubjában* nyílt meg; azokban a termekben, amelyek már évek óta biztosítanak rendszeres bemutatkozási lehetőséget, fórumot a kerületben élő és dolgozó képzőművészek egyéni, s kollektív ünnepi kiállításainak. Munkái egy csöndben dolgozó művészt ismertetnek meg a látogatókkal. Képeinek, s pasztelljeinek tanúsága szerint Dér Mariannet többféle hatás érte munkássága során, s ő következetesen halad az általuk kicövekelt, de önálló színekkel is kiegészített úton. Fontosságuk sorrendjében elsőül a Duna-kanyar — Szőnyi István által felfedezett — világát kell említenünk közülük. Ez a táj, kis városaival, megbúvó falvaival az inspirációk szüntelenül áramló sorát jelenti Dér Marianne számára, s olyan műveken jelenik meg oeuvre-jében, mint a *Nagymarosi kapu* és a *Zöld Visegrád*. A másik hatás — vagy helyesebben szólva hatáscsoport — a magyar művészet múltja: a szecesszió, illetve Rippl Rónai pasztellművészete. Eredményüket Dér Marianne művészetében a *Lipicaiak* és a *Kék műterem* című kompozíciók jelzik a legteljesebben.

h. gy.

A tudomán

beszélt Erdey-Grúz

A Magyar Tudományos Akadémia dísztermében hétfőn délelőtt kezdődött el az Akadémia 128. közgyűlése. A megnyitón megjelent és az elnökségben helyet foglalt dr. *Ajtai* Miklós, az MSZMP Politikai Bizottságának póttagja, a kormány elnökhelyettese, *Óvári* Miklós, az MSZMP KB tudományos, közoktatási és kulturális osztályának vezetője, *Kiss* Árpád miniszter, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnöke, *Rusznyák* István, a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, *Erdei* Ferenc, *Jánossy* Lajos, *Ligeti* Lajos és *Straub* F. Brunó, az Akadémia alelnökei, *Erdey-Grúz* Tibor, az Akadémia főtitkára és *Kónya* Albert, az Akadémia főtitkár-helyettese. A közgyűlést — amelyen az Akadémia rendes és levelező tagjain kívül nagy számban jelentek meg a társadalmi és tudományos élet ismert személyiségei — Rusznyák István akadémikus nyitotta meg.

A beszámoló

Az Akadémia elnökének megnyitó beszéde után *Erdey-Grúz* Tibor akadémikus, a Magyar Tudományos Akadémia főtitkára ismertette az elnökség beszámolóját. Hazánk eddigi gazdasági fejlődésének áttekintése és jövőbeni hala-

Dér Marianne

SAJTÓFIGYELŐ

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51

Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

1971 JAN 22

MAGYAR NEMZET

Dér Marianne festőművész súlyos betegség után elhunyt. Halálát megrendülten a Magyar—Szovjet Baráti Társaság Kerületi képzőművész szakosztálya. Temetése időpontjáról később hírt adunk.

1021

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Dér Marianne

MAGYAR NEMZET

1971 JAN 23

NAPLÓ

Január 23

Már hírt adtunk róla, hogy elhunyt Dér Marianne festőművész. Gazdag, sokoldalú művészetével 1968-as kiállításán ismerkedhettünk meg. A Duna-kanyar tájait szerette, de akár Nagymarost festette, akár öreg párizsi utcákat, vagy a chartresi katedrálist, képeit mindig átszövi a titokzatos tündéri varázslat: a mese varázsa. A realitást mégsem tagadta meg, sőt ezzel szolgálta. Régi és újabb képeivel, immár befejezett, lezárt életművével szívesen találkoznánk egy emlékkiállításon.

ásványok pedig útra kelnek a Föld felé.

Az automatáknak ez az együttműködése, a robotok „társulásainak" megteremtése lehetővé teszi a tudósok számára, hogy a Holdon *részletes és komplex kutatásokat folytassanak a legkevesebb ráfordítással, anélkül, hogy az emberi életet a legcsekélyebb mértékben is kockáztatnák.*

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1973 SEP 17

Marianne Dér

1021

Marianne Dér (1905—1971)

Gedenkausstellung in der Nationalgalerie

Ist sie eine Sonntagsmalerin? Eigentlich schon, hatte sie doch den Großteil ihres Lebens in bürgerlichen Berufen verbracht. Sie war Stenotypistin, Buchhalterin, und versuchte sich auch eine kurze Zeit im Zeitungsschreiben. Ein höchst gewöhnliches, alltägliches Leben, würde man meinen. 1955 besuchte die Fünfzigjährige die Dési-Huber-Schule, wo sie das Malen erlernte. Wo lag ihr Talent in den langen kunstfremden Jahren, um plötzlich als Pallas Athene in voller Rüstung zum Vorschein zu treten? Sicherlich schlummerte es, in ihr. Eine glückliche Schicksalswende ihres Lebens beschenkte sie schließlich mit fünfzehn fruchtbaren Jahren, die nur dem Malen gewidmet waren.

Die Gedenkausstellung im Prunksaal der Nationalgalerie macht uns mit einem höchst sympathischen, in künstlerischen Ambitionen bescheidenen, empfindlich reagierenden Maler bekannt.

Für Marianne Dér ist die malenswerte Welt nachgerade mit einem kleinen Dorf des Donauknies, Nagymaros, identisch. Die Seele dieses idyllischen Dorfes, von Berg und Strom umrahmt, von Wind und Sonne umarmt, trachtete sie zu finden. Dennoch erscheinen auf ihren Bildern — mit wenigen Ausnahmen — nicht die Menschen, sondern die Häuser, kurze, krumme Gäßchen, Toreingänge und Dorfbrunnen. In ihrer Malerei setzt sich eine frische Unverdorbenheit durch, die nur zum Teil auf die späte Entfaltung zurückzuführen ist oder darauf, daß sie nicht viel Zeit für Studien hatte. Eines steht fest: Marianne Dér sieht die Welt mit einem frischen, lebendigen Blick. Ihre Erlebnisse werden innerhalb des Postimpressionismus im Stil des Cloisinismus dargestellt: Die farbigen Flächen sind in markantdunkle Konturen gefaßt, die Linie bekommt somit eine selbständige Rolle und die Kraft der Farben wird intensiviert. So malte einst *Gauguin*. Doch wird die Kunst der Marianne Dér viel mehr von einem anderen Gauguinischen Rat gelenkt: Der Künstler möge aus der Natur schöpfen während er von ihr träumt. Und Marianne Dér kann träumen, vor allem von Nagymaros. Das ist ihre Märchenwelt. Ihr Bild „Buntes Nagymaros" ist mindestens aus drei Perspektiven komponiert: Die Häuser mit den lilafarbenen Ziegeldächern häufen sich aufeinander, wie etwa die Spielzeuge, das das Kind in Übermut zusammenwarf.

Pforten in Nagymaros

Ihre Bilder sind von einer zurückhaltenden Ergriffenheit geprägt. Zuweilen wendet sie sich vom Gesehenen ab, nur um das Modell, Nagymaros oder Paris, mit ihren weiblich-weichen feinen Farbtönen zu bekleiden. So sind auch jene Bilder am besten, wo sie ihrem kindlich verträumten Instinkt nachgibt (Nagymaros-Serie), wo sich die Häuschen, mit ihren Katzen- und Eulenaugen, an den Berghang anschmiegen, und bald erschreckt die kahlen Bäume anstarren, bald belustigt auf uns zurückblinzeln.

Ferenc Szamosi

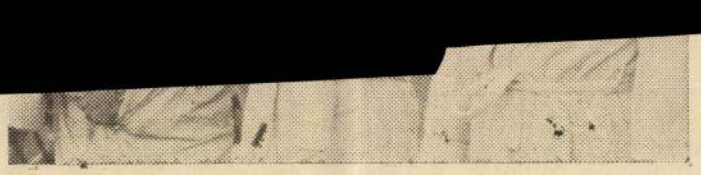

...Einzelwertung den 5. Platz. Der Nachfolger des unlängst zurückgetretenen olympischen Titelträgers und fünffachen Weltmeisters András Balczó muß erst gefunden werden...

n am Rande

Zsóri-Bad die Zivilisation

ße Wasser lief von der Quelle in einer offenen Blechrinne ins Becken, wurde dort mit kaltem Wasser gemischt, und fertig war das Zsóri-Bad. Die Bewohner des kleinen Ortes und die Dorfbevölkerung der Umgegend kamen von nun an an Sonn- und Feiertagen zu Fuß, auf Fahrrädern oder mit Pferdefuhrwerken und badeten für ein geringes Eintrittsgeld in dem natürlichen Warmwasser. Und da wenige von ihnen je etwas von Badekultur gesehen oder gehört hatten, stiegen sie in Unterkleidern, die Frauen in Unterröcken, die Männer in den zum Teil aus hausgewebtem Leinen hergestellten langen Unterhosen in das warme Näß. Eine recht praktische Lösung, weil die Wäsche im heißen Wasser auf diese angenehme Weise gleich sauber wurde. Und da das Wasser unaufhörlich Tag und Nacht in großen Mengen aus der Quelle lief, konnte es jeden Abend aus dem Becken abgelassen werden und am nächsten Morgen gab es wieder frisches Wasser. Ich weiß nicht, wie viele Jahre lang die Menschen der Umgebung dieses Geschenk der Natur in allem Glück friedlicher Ruhe, unbetastet von jeglicher Zivilisation, genossen haben. Doch langsam machte das Zsóri-Bad bei Mezőkövesd in weiteren Kreisen von sich reden. Experten aus der Hauptstadt stellten genaue Wasseranalysen auf, und Ärzte nannten alle Krankheiten, deren Vorbeugung oder Heilung dieses Wasser diente. Papier häufte sich auf Papier beim Gemeinde-, Stadt- und Kreisrat. Das kleine Zsóri-Bad war plötzlich ins große Getriebe der Zivilisation geraten. Vom Wasseramt bis zum Gesundheitsministerium zerbrachen sich Fachleute die Köpfe über die ungeahnten Perspektiven. Neue Bassins wurden angelegt, bessere Umkleideräume (nun schon auf Staatskosten), Parkanlagen und Blumenbeete, Restaurants und ein kleines Hotel wurden gebaut, ein Wasserbecken wurde überdacht und auf diese Weise für den Winter eingerichtet. Badeärzte und Bademeister mit einem ganzen Stab von Dienst- und Hilfspersonal tauchten für die Betreuung der Badenden plötzlich auf. Kurz: Die Zivilisation hatte Einzug gehalten und mit ihr zogen selbstredend auch Hausordnungen, Vorschriften und Verbotstafeln ein. Da erschien unter anderem auch ein Schild am Rande des Bassins mit der Aufschrift: „In Unterröcken und langen Unterhosen baden verboten!" Das kam in den Kreisen der einfachen Dorfbevölkerung einem revolutionären Umsturz gleich. Ich beobachtete einen Ureinwohner, wie er sich trotz der Verbotstafel in langen, grauweißen Leinenunterhosen dem Wasserbecken näherte. Ein schriller Pfiff des Bademeisters hielt ihn vor dem letzten Schritt zurück. Dieser nahm den Alten freundlich am Arm, führte ihn in eine Badekabine und gab ihm eine kurze, aber etwas zu große Dreieckbadehose. Der Alte, der so ein Ding wahrscheinlich sein Lebtag nie gesehen hatte, drehte es nach allen Seiten und wußte nicht, in welche der drei gleichen Öffnungen er hineinsteigen sollte. Schließlich entschloß er sich, mit beiden Beinen in ein Loch zu fahren, und was von dem Lappen übrig blieb, schlang er sich um die Hüfte und stopfte das Ende von oben hinein. Ich überlasse es der Phantasie der Leser, wie er darin ausgesehen hat, als er hinaustrat und langsam auf das Wasserbecken zuging. Wieder schreckten ihn ein schriller Pfiff und die Worte des Bademeisters zurück: „Mann, um Himmelswillen, so können sie doch nicht baden gehen!" Darauf sagte der Alte in aller Ruhe etwas außerordentlich Kluges: „Na, sehen Sie, ist das nun vielleicht besser so?"

Sigfrid Radolf

Dër Mariann MDK

Házak, olf.

Mücsarnok 1960.Képző- és Diszitőművészeti kiáll.

Dér Mariann

szerepel

a Radnóti Klub tárlatán

N.N: A II. ker. képkőművészeinek
alkotásaiból

Művészet 1969 II. sz.

Dér Mariann

„Alföldi táj" c. műve (emb.)

szerepel az Állatkedvelő művészek

Kiállításán

N. N.: Testmény-nyelvtesek

Hétfői Hírek 1968 XII. 16

M.D.K.

Dér Mariann

ökvös

Részt vett a tarlatok

Losonczi Miklós: Tárlat a II. hemlet ...
Művészet, 1969. február - 41 lap.

Dér Marianna

A nagymakosi alkotóházban dolgozik

Bányász: Uhrig Zsigmondnál a nagymakosi alkotóházban

Pestmegyei Hírlap 1969 II. 21

Deš Marianne

A nagymarosi alkotóházban dolgozik

Pestmegyei Hírlap 1969. febr. 21. 4. o. A nagymarosi alkotóházban

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

MDK

Dér Mariann, Jertő

Kiállítása nyílt meg a
Radnóti klubban. (T. ker.)

— : Hír

8.

EST! HIRLAP, Bp. 1968. ápr. 29.

MEGHÍVÓ

DÉR MARIANNE

FESTŐMŰVÉSZ

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA

1968. ÁPRILIS 25-ÉN, CSÜTÖRTÖKÖN DÉLUTÁN FÉL 6 ÓRAKOR

MEGNYITJA

BALOGH ANDRÁS

FESTŐMŰVÉSZ FŐISKOLAI TANÁR

RADNÓTI CLUB, BUDAPEST, II., KELETI KÁROLY U. 22.

687992 — fnyv 11. T.

Dér Marianne

festőművén kiállítása a
Rodnói Klubban megílik
ápr. 25-én. Megnyítja Bodogh
András festőművén

Magyar Nemzet 1968. ápr. 24.

MDK

Dér Marianne

Kiállitási hir

Művészet 1968 7.p.47.

ZETVÉDELMI HIVATAL
EGYETEM TÉR 5.
N: 385-179

Tárgy: _____

_____

_____

Ügyintézőjük: _____

Hiv. sz.: _____

Mell.: _____

M.D.K

Dér Mariánne
festő

I korai anyaga erősen Rippl-Rónaira emlékeztet ilyen a „Vörös nő" a kiállitásán bemutatta a „Rózsaszín csendélet" ennél műtet.

Lánczi Sándor: Krónika
Művészet, 1968. július – 45 kap.

Dér Marianne
festő

M.D.

A Radnoti klubban volt bemutatkozó kiállítása. Az anyag ami az utolbi évek termésétől került bé érdekes és fejlődést mutat.

Lánc Sándor: Krónika
Művészet, 1968. július - 45 lap.

Dér Marianne festőművész

kiállitása. -Bp,Radnóti Klub. - Ism: Láncz Sándor, Művészet,1968.7.sz.47.1.

Az 1968.évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája. - Művtört.Ért.1971.2.sz.149-182.l.
167. l.

Dér Marianne
jestő

M.D.Y

Kiállitásán bemutatta a „Nagy-
marosi hapu I. II.", „Pincét", a
„Tél", a „Pályaudvar", az „Ölvi"
arnú képeit.

Lanz Sándor: Krónika
Művészet, 1968. julius – 45 lap.

Dér Marianne Gestő

súlyos betegség után elhúnyt

– emlitve –

– Napi Krónika –

Magyar Nemzet 1971 január 22.
6. old.

Dèr Marianne Gestinnivèr

Ellningt

Mappen Nemzet 1971 Februar 7
4. old.

MDK

Dér Marianne, Jertő

Meghalt. Temetése febr. 18-án
a farkasréti temetőben.

— : Halálozás 11.

Népszabadság, Bp. 1971. febr. 7.

Dér Marianne

Szerepel az árvízkárosultakért rendezett Tárlaton Szentendrén

H. fy: A szentendrei művészek az árvízkárosultakért

Magyar Nemzet 1970 VII. 26 11 old.

Rév Mariann

Emlétve

+ Gy. A mentendai művészek az árvízkárosultakért
Kegyes Nemzet, Bp. 1970 júl. 26. 11. l.

mdk.

Dér Miklós

illusztrációi

Tiszatáj 1963 5. sz 6. l

Déri Marianne, festő

Emlékkiállítása nyílt meg a Magyar Nemzeti Galériában aug. 14-én.

— : Htr

8.

Népszabadság, Bp. 1973. aug. 15.

Dér Mariann, [ ]

Emlékkiállítása szept. 2-án zárul. (Nemzeti Galéria.)

— : Hír

8.

Népszabadság, Bp 1973 aug. 31.

Dér Marianne

Fenyő A. Endre Zanítványa volt.

Népszava, 1973. szept. 7. 101. evf. 209 sz. 4p.

Dér Marianne

1955-től a Dési-Huber körbe járt.

Népnapa, 1973. szept. 7. 101. elf. 209s. 4p.

Dér Marianne

1973. szept-ben a Nemzeti Galériában emlékkiállítása nyílt

Népszava, 1973. szept. 7. 101. erf. 209 sz. 4 p.

Dér Marianne

A Magyar Nemzeti Galériában 1973. aug.-ban kiállítása volt.

Nemzeti, 1973. aug. 14. 101. évf. 189 sz. 4 p.

Dér Marianne

festőművész emlékkiállitása nyilt meg augusztus 14/én a Magyar Nemzeti Galériában

Magyar Hirlap 1973/224/8

Dér Marianne

A "Véleményünk szerint" c. rovat "Meghivó a tulvilágra" cimmel arról értesit, hogy a Nemzeti Galéria a müvész emlékkiállitásának 1973. augusztus 14.-i megnyitójára, magát az elhunyt müvészt, Dér Marianne-t hivja meg. /A kiállitást másutt nem közli a lap./

Élet és Irodalom, Bp. 1973. aug. 18.
XVII. évf. 33. sz. 9. lap.

Dér Marianne, festő

Emlékkiállítása nyílik meg a
Nemzeti Galériában szept. 14-én.

— :o Emlékkiállítás

12.

ESTI HIRLAP, Bp. 1973 aug. 14.

Dr Marianne

Templomtorony alatt 1967
tus, p. 150 × 200 mm

Tornyok tus, p. 190 × 200 mm

Dr Marianne emlékkiállítás

M N G 1973

Dér Marianne

Pincék szén, p. 100 x 140 mm

Szócsok szén, p. 170 x 240 mm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973.

Dir Marianne

Száradó halászhálók szén, past. p
200 x 210 mm

Tabáni szavasház szén, p. 240 x 200 mm

Dir Marianne emlékkiáltítása

M. N. G. 1973

Dir Marianne

Templomtorony, hiaztetők kén, p. 220 x 170 mm

Ülő akt kén, p. 300 x 210 mm

Dir Marianne emlékkiáltítása

M. N. G. 1973

Dér Marianne

Visegrád szén, p. 130 x 160 mm

Tanya I. szén, p. 100 x 220 mm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973

Dér Marianne

Tanya II. Szén, p. 90x200 mm

Balaton akv. p. 120x110 mm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973

Dei Mariánne

Balatongyörök akv. p. 200 × 320 mm

Csinakok akv. p. 90 × 170 mm

Dei Mariánne emlékkiállítása

M. N. G. 1973

Dér Marianne

Ebrejtőzött ház akv. p. 145 × 190 mm

Falu széle akv. p. 165 × 140 mm

Dér Marianne emlékkiáltítása

M. N. G. 1973

Dei Marianne

fenyők akv. p. 140 x 190 mm

fiaker akv. p. 180 x 140 mm

Dei Marianne emlékkiállítása

M. W. G. 1973

Dér Marianne

Hegyi út akv. p. 200 x 160 mm

Kocsijavítás akv. p. 190 x 140 mm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973.

Dér Marianne

Sárospatakon akv. p. 190 x 145 mm

Abuljáró lino 80 x 140 mm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973.

Dei Mariannae

fa I. lino 200 × 100 mm

fa II. lino 200 × 100 mm

Dei Mariannae emlékkiállítása

M. N. Gy. 1973

Dei Marianne

Hegy lito 160 x 230 mm

Hek hegy lito 80 x 110.

Dei Marianne emlékkiállítása

M. N. Gy. 1973

Der Marianne

Der Marianne entlehnt Mitteilung

M. N. Lg. 1973

Dér Marianne

Lila hegy hiro 80 x 110 mm

Nagymaros hiro 170 x 180 mm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973.

Dér Marianne

Nagymarosi tój lino 165 × 75 mm

Magas ház lino 140 × 100 mm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973.

Dér Marianne

Kobasarok lúró 115 × 105 mm

Templom lúró 110 × 150 mm

Dér Marianne emlékkiállítás

M N G 1973

Dér Marianne

Halászháló tus k. 150 x 210 mm

Tetők alatt tus, p. 160 x 210 mm

Dér Marianne emlékkiállítás

M N G 1973

Dei Marianne

Dubrovnik rep.

Dei Marianne emlékkiállítás

MNG 1973

Dèr Marianne

Déli tenger rep.

Dèr Marianne emlékkiállítás

W N Gy 1973

Dér Marianne

fordulő a Gül Baba utcában
szp.

Dér Marianne emlékkiállítás

M N G 1973

Dr Marianne

Kék Nagymaros rep.

Dr Marianne emlékkiállítás

M N G 1973

Dir Marianne

Ház fekete fákkal rep.

Dir Marianne emlékkiállítás

M W G 1973

Dér Marianne

Krakkó repr.

Dér Marianne emlékkiállítás

M W. Gy 1973

Dr Marianne

Nagymarosi kapuk repr.

Dr Marianne emlékkiállítás

M N G 1973

Dir Marianne

Montmartrei liázak sgr

Dir Marianne emlékkiállítás

M N Gy. 1973

Dér Marianne

Mozáktev repr.

Dér Marianne emlékkiállítás

M N G 1973

Der Marianne

Mütterenben sepn

Der Marianne emlekkiállítás

W N G 1973

Dér Marianne

Párizs repr.

Dér Marianne emlékkiállítás

M N G 1973

Dér Marianne

Mütterenben repr.

Dér Marianne emlékkiállítás

M N G 1973

Der Marianne

Régi Mázak Szentendrén

repr.

Der Marianne emlékkiállítás

M N Gy 1973

Ph.

Der Marianne

Régi párizsi utca repr.

Der Marianne emlékkiállítás

M N Gj 1973

Der Marianne

Rozsaszin kapolna

rep

Der Marianne em lékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Dubrovniki Mázak I.

rep.

Dér Marianne em Ékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Dubrovnik Mázak II,

rejn.

Dér Marianne em Ukkiállítása

M N G 1973

Dir Marianne

Fiatal kanciak repr.

Dir Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dir Marianne

füzes repr.

Dir Marianne emlékkiállítása

M W G 1973

Dr Marianne

Gyártelep Nagymaroson sep.

Dr Marianne emlékkiállítás

M N G 1973

Dér Marianne

Mesegyár repr.

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dr. Marianne

Kikötő rep.

Dr. Marianne emlékkiállítása

MNG 1973

Dir Marianne

Lila ház rep.

Dir Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dir Marianne

Dam repr.

Dir Marianne emlikkiällitäsä

M N G 1973

Dir Marianne

Kapu, kártető, rep.

Dir Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dir. Marianne

Háztetők, repr.

Dir Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Macskaszemű hár, rep.

Dér Marianne emlékkiállítása

M N Gy 1973

Dér Marianne

Kut, repr.

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. gy 1973

Dér Marianne

Nagymarosi táj, repr.

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Nagymarosi halászcsónak
repr.

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dir Marianne

Tabáni Szarvashár

repr.

Dir Marianne emlékhiallitása

M N Gy 1973

Dér Marianne

Pólyandrar, repr.

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dir Marianne

Visegrád repn

Dir Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dir Marianne

Szécsek, sepr.

Dir Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dir Marianne

Slávzak előtt, rep.

Dir Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Hagyi út, szp.

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973.

Dei Marianne

Aluljáró rep.

Dei Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dei Mariannae

templom, rep.

Dei Mariannae emlékkönyvéből

M N Gy 1973

Dr Mariann

Nagymaros, rep.

Dr Mariann emlékkiállítása

M N G 1973

Dir Marianne

Tetők alatt, repr.

Dir Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dir Marianne

Tornyok, regn.

Dir Marianne emlékkiáltitása

M N G 1973

Dir Marianne

Templomtorony alatt, repr.

Dir Marianne emlékkiáltelesz

M N Gj 1973

Dir Marianne

Halászháló, rep.

Dir Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Alkonyat, o. v. 50×40 cm

Borpincék télen. o. v. 40×50 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dè Marianne

Chartre, 1966. o. k. 80×60 cm

Dèli tenger 1967. o. v. 65×120 cm

Dè Marianne emlékkiállítása

M N Gy 1973

Dér Marianne

Dubrovník 1967. o. v. 75×100 cm

Fordulo a Gul Baba utcában
o. k. 50×40 cm

Dér Marianne em lékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Földvári ötöl o. v. 80×43 cm

Hidépítés o. v. 60×57 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M V G 1973

Dér Marianne

Kecskeméti batár o. v. 40×60 cm

Kék Nagymaros o. k. 39×59 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M V G 1973

Dr Marianne

Ház fekete fákkal o. v. 43 x 30 cm

Strakkó, 1968. o. v. 72 x 55 cm

Dr Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Die Marianne

Loire bird 1966 o. v. 70×60 cm

Yekete bird o. v. 33×39 cm

Die Marianne emlékkiállítás

1973

M N Gy

Dei Mariánne

Nagymarosi emlékek o. l. 80×60 cm

Nagymarosi kapu I. o. l. 40×70 cm

Dei Mariánne emlékkiállítása

M N Gy 1973

Dei Mariane

Nagymarosi kapu II. o. k. 40×70 cm

Mindszentek Nagymarosom o. o. 50×40 cm

Dei Mariane emlékkiállítása

M N Gy 1973

Di Marianne

Montmartrei házak 1966. o.v. 75×60cm

Mozaiktéro 1969. o.k. 40×60cm

Di Marianne emlékkiállítása

M N Gy 1973

Dér Marianne

Mütterenben o. v. 35 × 100 cm

Özvi Duna-Komyar o. h. 126 × 80 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Pályaudvar o. v. 65×55 cm

Párizs 1969. o. k. 80×60 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Párizsi bázak o. v. 78×60 cm

Penge o. k. 80×55 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Pincék o. k. 60×40 cm

Régi házak Szentendrén

o. v. 55×65 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Régi Párizsi utca 1969

Rozsaszin akt o. k. 50 x 70 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dr Marianne

Rózsaszín kápolna o. k. 60×40 cm

Salamon tornya o. v. 70×60 cm

Dr Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Déi Marianne

Sárgafényű csendélet o. k. 41×40 cm

Tarka Nagymaros o. v. 65×55 cm

Déi Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Die Marianne

Travaszolik o. v. 66 × 42 cm

Tél o. k. 125 × 50 cm

Die Marianne emlékkiállítsra

M N Gy 1973

Dr Marianne

Visegrádi kép o. v. 65 x 50 cm

Tölgyfalevelek o. v. 34 x 43 cm

Dr Marianne emlékkiállítása

M N Gy 1973

Dr Marianne

Kislány o. v. 54×40 cm

Katedrális o. v. 70×40 cm

Dr Marianne emlékéró Mitosa

M N G 1973

Dr Marianne

Akonyat paszt. p. 15 x 17 cm

Badacsony paszt. p. 18 x 32 cm

Dr Marianne em lekkiá Mitosa

M N G 1973

Dr Marianne

Csendélet pakt. p. 24 x 24 cm

Dubrovniki házak I. 1967. pakt. p. 10 x 15 cm

Dr Marianne emlékkiállítása

M A G 1973

Dr Marianne

Dubrovniki bazák II. 1967
past. p. 14×10 cm

Falu Duna - Tisza közén 1966
past. p. 22×32 cm

Dr Marianne emlékkiállítása

M A G 1973

Dér Marianne

falu vége past. p. 13 x 27 cm

fiatal kancák paszt. k. 70 x 50 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Déi Marianne

Füzes parkt. p. 30 × 16 cm

Gyártelep Wagyuaroson parkt. p. 86 × 61 cm

Déi Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dr Marianne

Halak paszt. p. 86 x 61 cm

Halászbárka Nagymarosnál
paszt. p. 23 x 16 cm

Dr Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Slegyek I. paszt. p. 18×24 cm

Slegyek II. paszt. p. 18×24 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Hegyek V. past. p. 22 x 24 cm

Kecskeméti park past. p. 32 x 24 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Kecskeméti parkrész past. p. 15×21 cm

Kiköto" 1966., past. p. 20×28 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dér Marianne

Krosch 1967. paszt. p. 16×23 cm

Körbinta paszt. p. 25×20 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M N G 1973

Dei Mariamne

Lila hoz part. p. 20×28 cm

Lila mese part. p. 27×27 cm

Dei Mariamne emlékkiállítása

M N G 1973

Dir Marianne

Mátrábon past. p. 27 x 27 cm

Mesegyár past. p. 23 x 16 cm

Dir Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973.

Dir Marianne

Mütermi Összkomfort past. p. 24x 18cm

Pici kálvária past. p. 13.5 x 24 cm

Dir Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973.

Dér Marianne

Priostelejű bázok part. p. 26 x 24 cm

Ponton part. p. 13 x 29 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. W. G. 1973

Dér Marianne

Rózsaszín kerítés paszt. p. 24 x 31 cm

Sárga akt paszt. ~~p~~. 100 x 70 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. W. G. 1973

Dér Marianne

Száradó halászháló pant. p. 19×28 cm

Szentendrei házak I. pant. p. 24×22 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. W. G. 1973.

Dér Marianne

emlékkiállítását aug. 14.-én nyitja meg a Nemzeti Galériában Kéthes Sándor.

Magyar Nemzet, 1943. aug. 11.

Dér Marianne

Tanya past. p. 32 + 19 cm

Tanya Drma-Tisza közén past. p.
24 + 31 cm

Dér Marianne en lékkiáltikése

M. W. G. 1973.

Dr. Marianne

Temető park. p. 23×25 cm

Templomtornyok park. kp. 100×70 cm

Dr. Marianne emlékkiállítása

M. N. Gy. 1973.

Dei Marianne

Téli kert past. p. 43 x 28 cm

Utépítés past. p 29 x 26 cm

Dei Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973

Dér Marianne

Vásár past. p. 29 × 26 cm

Virágzó gyümölcsfák past. p. 30 × 21 cm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973

Déi Marianne

Vörös fal past. p. 23 x 32 cm

A Bem-rakparton szén, p.
230 x 160 mm

Déi Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973

Dér Marianne

Ág rézk. p. 110 × 110 mm

Bika rézk. p. 130 × 160 mm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973

Dér Marianne

Dam szén, p. 170 x 240 mm

Ja szén, p. 270 x 200 mm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973

Dér Mariánna

fatörzsek I. kén, p. 270 × 200 mm

fatörzsek II. kén, p. 270 × 200 mm

Dér Mariánna emlékkiállítása

M. N. G. 1973

Déri Marianne

Hajóvrok szén, p. 160 × 110 mm

Hárletők szén, p. 80 × 80 mm

Déri Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973

Dér Marianne

Kapu, kárteló" kén, p. 160 x 160 mm

Kapuk kén, p. 230 x 160 mm

Dér Marianne emlék kiállítása

M. N. G. 1973.

Dér Marianne

Kofa, kén, p. 160 x 120 mm

Kút, kén, p. 230 x 160 mm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973.

Dér Mariane

Macskaszemű ház, szén, p. 190 x 120 mm

Nagymaros szén, p. 160 x 230 mm

Dér Mariane emlékkiállítása

M. N. G. 1973.

Dér Marianne

Magas homlokú ház szén, p. 160×230 mm

Nagymarosi halászcsoriak szén, p. 210×170 mm

Dér Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973.

Der Marianne

Nagymarosi ház szén, p. 150 + 100 mm

Pályaudvar szén, p. 160 + 230 mm

Der Marianne emlékkiállítása

M. N. G. 1973.

Dér Mariann M.D.K.

A hómezővásárhelyi művésztelepn dolgozik

Akácz László: Nyár a művésztelepen

Csongrádmegyei H irlap 1965. ju. 23.

Deér Mariann MDK

Női fej, pasztell

Műcsarnok 1960. Képző- és Diszitőművészeti körök kiáll.

MDK

Dérné, sárközi szövőnő

Furulyaszó a Munkácsy teremben. Népszava, 1958. sug. 19.

MDK.

Dérné

népmüvész

a sárkózi limes fájások nüvesji festését
50 éve müveli Decseu.

(Kiss) Dér néni ezer limese Pesten
Népszava. 89 évf 66 sz. 1961, márc 18. 1 sőlap

MDK

Dér Sándor

/e.a./: Thorma János "Március idusa". A Műcsarnok téli tárlata. Ujság 1938. 7-8.1.

MDK

Dér Sándor

Olasz férfi

KMTárs. 1938. téli tárl. kat. 16.1.

MDK

Dér Sándor

Művészet 1938. III. 22. sz. 153.l.

MDK

Dér Sándor

Képzőmüv. szemle. Magyar Kulturszemle, 1940.
11. sz. 163. l.

MDK

Dér Sándor

Bakfis, of.

Gondterhelten, of.

Tanulmányfej, of.

Műterem 9. csop. kiáll. 1937. jul.

Dér Sándor

Műcsarnok diákpályázatán dicséretet elismerést kapott.

PH. 933. II. 22.

Dér Sándor

Szerepel a „Műtekem" V. csoportkiállításán

Esti Kurir 1937 VII. 11

Dér Sándor

Karapel a „Mütekem" V.
csoportkiállításán

Magyarság 1937 VII. 11

Dér Sándor

Műcsarnok diákpályázatán dicséretben elismerésben kapott.

M.933.II.22.

Dér Sándor

Műcsarnok diákpályázatán dí-
jazó elismerést kapott.

NY. 933. II. 22.

Dér Sándor

26 Gondterhelten I olajf. 300.— P

Nemzeti Szalon 1937

Tavaszi Szalon

Dér Sándor
Kassó

lának mestere.

15 és 1530 között.

tik (János 12. r. 2–3.).

eus házát ábrázolja terített
öten foglalnak helyet és a
nek fedele tűnik szemünkbe.
niközben a bűneit megbánó
it csókokkal halmozza el;

lközt pedig Lázár maga elé
edik a konyha felől edény-
l van kirakva.

elt. sz. 1338. — Vétetett 1894
000 M-án vagyis 2380 K-án
június 24-én (153–95). — Az
5 és az 1895 november 28-iki
- Az elszámolást elfogadta az
-900) és az 1901 augusztus
01).

atok:

1, 1904: III. 1338. *Németal-*
Magdolna.

nban. 1906: Cab. L. 690. *A*
tus Simon farizeus házában. —
tre de la Légende de la Ma-
e.

24. l. — Verzeichniss Nº 234.

III.
87 (1338)
633 (335).

87

Dér Sándor

XIII.

Szinyei Társaság (Tav.
Szal. Kiáll. (Ernst Muz)
1938. ápr.

I.

Cigánytanya,
Exgentri.

Dér Sándor .

1937. Tavaszi Szalon

Gondterhelten, olaj

I

Nemzeti Szalon

V

Lakott

Teleredy Sándor

u. 41. és u. 11.

Dér Sándor

festő

Műterem 14. sz

V. Csop. kiáll. Ert

(1937)

Bakfis I olajf.

Gondterhelten II olajf.

Tanulmányfej I

1938 Cigány tanya II
Cigány férfi II of

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Dér Sándor

l. Tavaszi Szalon
XIII.

V

...ny templom.

45.000.—

...tosítás) 8.000.—

5.000.—

900.—

10.000.—

18.900.—

31.100.—

Dér Sándor

festő

koll. kiáll. Gat

Müterem 66. sz.

1940. okt. [illegible]

Kompláramban:

Melegedő
Varró menyecske
Szimes hendő
Olvasó férfi
Ősi csend
Harafelé I-II
Mű Szerem sarok
Tanfej II-III
Önarchej
Bakfis III
Cigány terya III

Parasztudvar
Ugám
Vad gemie
Fondterhelten III
Ősi minaret
Olasz férfi III
Szakállas férfi
Fellete sapka
Szám üzötte

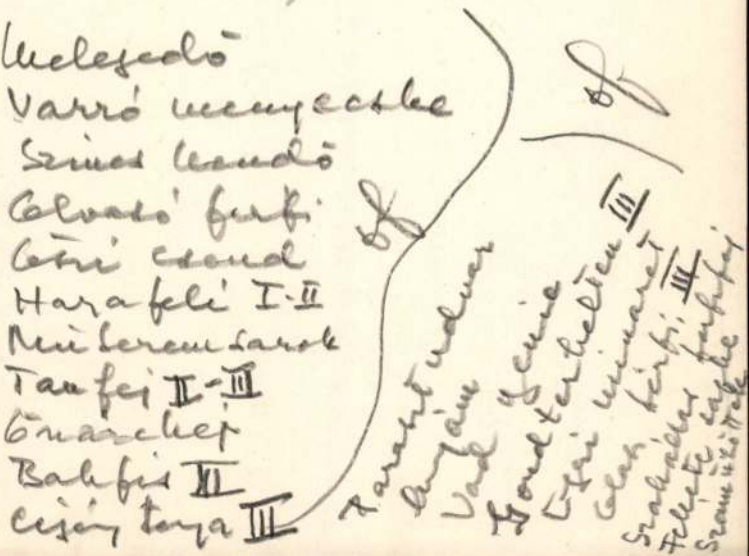

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

Omlet Dér Sándor

1938 téli : Glas férfi I

1938 ősi : Balfis II.

1939 Téli Tanfej IV.

Nagytekintet

A zsámbéki te

tésre vonatkozó jótálla

József zsámbéki ácsmest

találtam,van szerencsém

ácsmesternek a nagymélt

terium házipénztáránál

takarékpénztári betétkö

méltóztassék.

Budapest,1929

Dér Sándor
festő

VII. Nemz. Képzőm. Kiáll.
OMKT. 1944. jún.

Gondolat, of.

Zichy Istvánné

Dér Sándor

B. Bakay Margit dr

Gróf Zichy Istvánné és Dér Sándor kiállítása.

A kiállítás másik résztvevője a fiatal *Dér Sándor*. Festményeit elmélyedés és borongós hangulat jellemzi, mély tónusu interieurjein, komoly zengésü tájképein és átérzett fejtanulmányain ha még nem is találta meg teljesen egyéniségét és az idősebb festők hatását még nem is tudta közömbösiteni, képességei reményre jogositanak fejlődését illetőleg.

Nemzeti Újság

1940. okt. 6.

Déry Sándor

Jeles

irodalmához

Gogolák Lajos: Három
kiállítás. Magyar
Nemzet 1940. okt. 12.

Műcs. kiáll. 1938 tól.

Pipics III. l.

usza barna, szakálla leberetvált.
lmányán és fehérprémes mentéjén disz-
obról kalpagjának forgója látszik.

cm.) — A Jankovics szűjtemegbre. ||||

Jankovics (Oberv.)

Dér Sándor

festő

Koll. kiáll. a Műterem-
ben 1940.

Magyar Kulturszemle

1940. 11. sz. 263 l.

Déjé Sándor

Tiefen-bauer

festő

1938-ban lakott

Peterdy Sándor

utca. 11. sz.

Üllői

út 71

./.

Szül

1913 jun 13 Heves-Ugrán

Föisk. Aba-Novák

Mův. alkotásoknak dolgozik

2 vháború fogsy 1940. 1948. jöte haza

Dér Sándor

festő

Cigánytanya c. Eépe

(Müterem kiáll.)

repr.

Művészet

1937. 164. l

Az Ipolyi gyüjteményből.

Árvízkárosultak, 1876., 41. l., 16. szám. — A magyar történeti ötvösmű-kiállítás lajstroma. Bp., 1884., második terem, 28—30. l. — Egyházi műrégiségeink az 1885. évi budapesti országos kiállításon. Egyházművészeti Lap, VI., 1885., 296. l. — Radisics Ipolyi 58. szám. (Képe 9. lap.) — Szendrei: Néhai Ipolyi Arnold gyüjteménye. AÉ, VII., 1887., 344. l.

Ui-9

EREKLYETARTÓ,

talpas, gombján a rotulusokban zománcos apostolfejek, felül gótikus házikó. Oroszlános címerrel.
Olasz munka, XV. század.
Réz, mag. 28 cm.
Az Ipolyi gyüjteményből.

Ui-9

Egyházi műrégiségeink az 1885. évi budapesti országos kiállításon. Egyházművészeti Lap, VI., 1885., 298. l.

~~Dér Sándor~~

festő

Zichy Istvánné

vrád

z

Művészet

1940. 104. l.

(k. b.: Gróf Zichy Istvánné Yull Erika és Dér Sándor gyűjt. kiállítása a Műtermben.)

André Joubin, Mélanges Perrot. 203. l.

Burlington Fine Arts Club. Exhibition of Ancient Greek Art, 1904. 25. l. 33. szám.

Pottier és Reinach, La Nécropole de Myrina. II. (6. szám) XXXVII—XXXVIII. tábla.

14. DIONYSOS.

Márvány. Magassága 53 cm. A fej a nyakkal, mindkét kar és mindkét alsó lábszár hiányzik. Derékban kettétörött. Kisebb sérülések számos helyen vannak. Rómából való.

Az isten mindkét lábán egyenletesen állott. Rövid köpenyt (chlamys) és efölött állatbőrt (nebris) hord vállán, amely azonban testét majdnem egészen mezítelenül hagyja. Mint érett férfi van ábrázolva és valószínűen

Dér Sándor

Számüzöttek c. oláff.

repr.

Nyár a művészetben.
(Bpest, 1940.) 16. l.
(Két művész kiállítása
a Műtermben.)

5 kr.
rózsaszin

10 kr.
kék

Ujság —

25 kr.
szürkésibolya

Dér Sándor

Zichy Istvánné

Két festő a „Műteremben"

Vasárnap délelőtt ünnepélyesen nyitották meg a Műterem Kossuth Lajos-utcai kiállítási csarnokában gróf *Zichy* Istvánné *Yull* Erika és *Dér* Sándor festőművészek gyüjteményes kiállítását. A tárlaton két érdekes művészi egyéniséggel ismerkedett meg Budapest művészet pártoló közönsége. Gróf *Zichy* Istvánné művészetében a könnyed és szindús elemek dominálnak, kitünően fejlett rajzkészséggel párosulva. *Dér* Sándor erőteljesebb és bensőségesebb kompozíciók mesterének igérkezik, képeinek erős drámai hatása és meleg színkezelése van. A kiállítás anyagának elsőrendű elhelyezése *Kató* Kálmán rendezését dicséri.

Pest 1940. okt. 7.

Dér Sándor

Művészet. 1938. III. évf. 22 sz. 156. sz.

Szűle Tétenek van hasonló képe!

Dér Sándor: Bakfis

A Műcsarnok Őszi tárlatáról

a középeurópai képzőművészeti életet. Azért elevenitjük fel ezeket a kevésbé ismert adatokat, mert a „Műterem" legkiválóbb kiállitója, Varga N. Lajos is a Forberger-nemzedéket képviseli, mert hiszen ő tanítványa Olgyai Viktornak, a lőcsei rajztanár legkiválóbb növendékének, a magyar grafikus művészet megalapítójának. Varga sokrétü művészetét egyöntetü elismeréssel fogadta a kritika s csak ismétlés volna őt újból megdicsérni. — Hasonlóan elismert s 1935-ben a „Műteremben" már bemutatkozott festő Jánossa Lajos is, aki ezuttal 1937—38 évi termését teszi közszemlére. Glatz Oszkár és Réti István tanítványa, aki méltóan képviseli nagynevű mestereinek iskoláját. K. Bartha Ferenc is Réti-tanítvány, kongeniális kollegája mesterének, aki szép akt-képeivel vonja magára a figyelmet. (Fekvő aktja kissé tulzott), Budapest látképe (ködös Dunapart) valóságos költemény! Bem József, a grafikus (Varga tanítványa) talán a legszimpatikusabb a kiállítók közt. Rézkarcai finom mesterművek, a régi iskolák és a modern törekvések szerencsés összhangolásából születtek. Különösen állatábrázolásai egy tele szivből serkent mesevilág megjelentői. De élnek a holt tájai is, az ég a föld és a viz szimfonikus összhangjában. — G. Fekete Géza szobrász is bemutatkozott már a „Műteremben", bár őt a nagyközönség esztergomi köztereket diszitő müveiből is ismeri. Fekete Telcs- és Szentgyörgyi-tanitvány, a mostani kiállitáson különösen kisebb plasztikai munkákkal s néhány kifejező portréval szerepel. — A fiatalabbak közül Jáki (Jantsch) Béla, szintén Réti-növendék, aki arisztikus

Dér Sándor

wád

Pesti Hírlap
1940. okt. 8.
(Dér S. festmenyei
a Mütermben.)

MDK

Dér Sándor festő

KMTárs őszi tárl. 1938. Mücs.
nov.
33 l.

Dér Sándor

Műcsarnok diákpályázatán di-
cséret elismerésben részesült.

80U.933.II.22.

Dér Sándor

Tanulmányfej

Műcsarnok 1939. téli tárlat

Dér Sándor

MDK

Olasz férfi

Műcsarnok 1938 Téli tárlat

Dér Sándor MDK

Bakfis

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Der Minister

Berlin

Dér Sándor

MDK

Tanulmányfej

Miesarnok 1939 Téli tárlat

MDK

Dér Sándor

Cigánytanya, of.

Olasz férfi, of.

Müterem őszi kiáll. 1938. okt.

MDK

Dér Sándor

Csendélet.Olajf.

VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.Kat.
Műcsarnok.1944.Jun.1-18-ig. 34.1.

Dér Sándor

A Vörösmarty-reáliskolában, az istola tanárainak és tanulóinak műveiből rendezett kiállításon szerepel.

Nemzeti Újság 1935. IV. 21.

Déz Sándor

Szerepel a „Műterem" v. csoportkiállításán

Esti Kuriv. 1937 VII. 11.

MDK

Dér Sándor

Csendélet, of.

7.nemzeti képzőm. kiáll. 1944. jun. Műcs.

MDK

Dér Sándor

Bakfis

KmTárs. 1938. őszi tárlat, 29 l.

Dér Sándor festőművész

MDK.

Ernst Muzeum XIII. Tavaszi Szalon Kiállitásán vett részt.

Pesti Hirlap, 1938. áprl. lo.4.l.

MDK.

D ér Sándor

MDK

Csendélet, olf.

Mücsarnok 1944 VII.Nemzeti Képzőművészeti Kiáll.

MDK

Dér Sándor,

művei emlitésreméltóak.

Mücs.-Az 1939.évi Téli Tárlat. -8 Órai Ujs. 1939.febr. 4.l.

MDK

Dér Sándor, festö

Olasz férfi.

MKTára. Téli tárl. 1938. febr.-márc. Gyüjt. Kiáll. Bp.Műcsarnok. Kat. 16.l.

Bér Sándor festő M.D.K.

kámüzötték, olajf. repr:

Nyár a művészetben. Bp. 1941, 16

MDK

Dér Sándor

Gondterhelten, olaj

XII. Tavaszi Szal. N. Szal. 1937. máj.
8 l.